

Jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús tsá² lín³ Cristo

Sochiapam Chinantec New Testament

This Bible is copyrighted by BibleLeague International (BibleLeague.org) and translation was provided by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org). This Bible is printed with permission and produced at cost by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible

MATEO	4
MARCOS	43
LUCAS	68
JUAN	109
LOS HECHOS DE LOS APÓSTOLES.....	140
ROMANOS.....	177
1 CORINTIOS	193
2 CORINTIOS	210
GÁLATAS	220
EFESIOS	226
FILIPENSES.....	232
COLOSENSES	237
1 TESALONICENSES	241
2 TESALONICENSES	245
1 TIMOTEO.....	247
2 TIMOTEO.....	252
TITO	255
FILEMÓN	257
HEBREOS.....	258
SANTIAGO	270
1 PEDRO	275
2 PEDRO	280
1 JUAN	283
2 JUAN	288
3 JUAN	289
JUDAS.....	290
APOCALIPSIS	292

MATEO

Tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ Jesús (Lucas 3:23-38)

1 Hi³ lá² bíh¹ cáun² sí² hi³ cha³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, jan² Tsá² jón²zǎh¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ quionh³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹. Jáun² né³, ñí¹ lá² má²ja³toh³ hi³ jmái² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú².

² Há²bran²¹ hi³ jmái² lín³ jméi² Isaac, tsá² lín³ jméi² Jacob, tsá² lín³ jméi² Judá la³ má²quionh³ jǐ³ tsá¹ rainh²¹ ní² siáh³. ³ Judá hi³ quionh³ Tamar ní²cuo² jmái² lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Fares quionh³ Zara. Jáun² Fares hi³ lín³ jméi² Esrom tsá² lín³ jméi² Aram. ⁴ Aram hi³ lín³ jméi² Aminadab tsá² lín³ jméi² Naasón, tsá² lín³ siáh³ jméi² Salmón. ⁵ Salmón hi³ quionh³ Rahab ní²cuo² jmái² lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Booz, hi³ jáun² Booz hi³ né³ quionh³ Rut ní²cuo² jmái² lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Obed. Obed hi³ né³ lín³ jméi² Isaí. ⁶ Isaí hi³ lín³ jméi² hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, jáun² re²¹ Dá²vi²¹ la³ má²quionh³ tsá²mǐ³ tsá² jmái² ní²cuo² Urias lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Salomón.

⁷ Salomón hi³ lín³ jméi² Roboam tsá² lín³ hi³ jméi² Abías, hi³ hi³ né³ lín³ jméi² Asa. ⁸ Jáun² Asa hi³ né³ lín³ jméi² Josafat tsá² lín³ jméi² Joram, tsá² lín³ hi³ jméi² Uzías. ⁹ Jáun² Uzías lín³ jméi² Jotam tsá² lín³ jméi² Acáz, Acáz hi³ né³ lín³ jméi² Ezequías. ¹⁰ Jáun² Ezequías lín³ jméi² Manasés tsá² lín³ hi³ jméi² Amón; Amón hi³ né³ lín³ jméi² Josías. ¹¹ Hi³ jáun² Josías lín³ jméi² Jeconías la³ má²quionh³ tsá¹ rainh²¹, jmái² hi³ ca³ja³taunh²¹ jáun² tsá² *Israel hi³ tson³ tí³ hué³² Babilonia.

¹² Jmái² má²lǐ³² jáun² né³, Jeconías hi³ siáh³ ca³lǐ³zian² Salatiel jon², tsá² lín³ hi³ jméi² Zorobabel. ¹³ Jáun² Zorobabel lín³ jméi² Abiud tsá² lín³ hi³ jméi² Eliaquim, tsá² lín³ jméi² Azor. ¹⁴ Hi³ Azor hi³ né³ lín³ jméi² Sadoc tsá² lín³ jméi² Aquim, tsá² lín³ hi³ jméi² Eliud. ¹⁵ Jáun² Eliud lín³ jméi² Eleazar tsá² lín³ hi³ jméi² Matán, tsá² lín³ jméi² Jacob. ¹⁶ Jáun² né³, Jacob lín³ jméi² Sé³² ní²cuo² Má²réi³; Má²réi³ né³ lín³ mí¹ziú¹³ Jesús Tsá² ca³lín³ Cristo.

¹⁷ Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lǐ³ hi³ quia³quiún³ nió³ jón²zǎh¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ tín³ ca³la³ tí³ jmái² hi³ zian² hla¹ Dá²vi²¹, hi³ hla¹ Dá²vi²¹ ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái² hi³ ca³huén² tsá² Israel hi³ ja³taunh²¹ hi³ tson³ tí³ Babilonia tín³ siáh³ quia³quiún³ nió³ jón²zǎh¹ jón²cho¹ tsú², hi³ cónh³í¹ quia³quiún³ nió³ jón²zǎh¹ jón²cho¹ tsú² tín³ la³ tí³ jmái² ca³lǐ³zian² jáun² Cristo.

Jmái² hi³ ca³lǐ³zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo (Lucas 1:26-38, 2:1-7; Juan 1:14)

¹⁸ La³ lá² bíh¹ lǐ³ hi³ ca³lǐ³zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo: Má²réi³ jmái² má²ná¹lǐ³ jái¹³ hi³ jenh¹³ cuo² quionh³ Sé³²;

tǐ³la³ ñeh² bíh¹ hi³ jenh¹³ cuo² tsú² má¹ná¹, ca³lǐ³ lín¹ Má²réi³ hi³ quian² jon², cáun² hi³ lǐ³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmái²chǐ³ Chun¹. ¹⁹ Jáun² Sé³² tsá² nióh³² tsú² hi³ jái¹³ quionh³ né³, ca³lǐ³hnió³ tsonh³ jái¹³ quionh³ Má²réi³. Ca³lín¹³ tsú² hi³ jmu³ la³ jáun² ta³ tiá² hin² ñi³², quí¹hliá² tsá² hi³ jan² tsá² chun¹ bíh¹ hi³ jáun² tiá² jmái² hnió³ yáh³ tsú² chin¹³ hua³heih²¹ Má²réi³. ²⁰ Tǐ³la³ tá¹la³ lín²³ tsú² jáun² la³ ní² né³, jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Juo¹³ dí² ca³jnia³ jéinh³² tsú² juí³² qui³ ziú³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Sé³², tsá² jón²zǎh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, ha³ lǐ² jmu² juénh² nú² hi³ hen¹³ nú² Má²réi³ hi³ lín¹³ ní²cuoh² nú², quí¹ dáin² hi³ quian² tsú² ca³can³ tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmái²chǐ³ Chun¹ bíh¹. ²¹ Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lǐ³zian² dáin² hi³, hniáuh³² teh¹ nú² Jesús. La³ ní² bíh¹ lǐ³ jmái² tsú², quí¹hliá² lión³² tsú² tsá² joh¹ hi³ ca³tǐ² tso³.

²² La³ ní² bíh¹ ca³lǐ³ hi³ jáun² ca³lǐ³tǐ³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ Juo¹³ dí² cun³quionh³ jan² *tǐ³² jǐ¹ Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

²³ Jan² tsá¹mái¹³, tsá² tiá² hin² má²ca³cáuh³², can³ jon², hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lǐ³zian² dáin² hi³, lǐ³ jmái² Emanuel, (hi³ hnió³ juáh³ “Dió³² zenh² quiúnh¹ jnoh^{1m}”).

²⁴ Jmái² ñí²¹ jáun² hi³ rá²cuoun¹ Sé³², ca³jmú³ bíh¹ la³ cun³ hi³ má²lǐ²juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Juo¹³ dí², hi³ ca³hen³ Má²réi³ hi³ lǐ¹³ ní²cuo². ²⁵ Tǐ³la³ cun³ tiá² ca³tiánh³ bíh¹ tsú² cu³tsa³² ta³ ñeh² bí¹ hi³ lǐ³zian² jon²; jáun² Sé³² né³ ca³teh³ Jesús dáin² hi³.

Tsá² quia³lín³ jmái² tsǐ³ tsá²jien³ Jesús

2 Jáun² né³, Jesús hi³ ca³lǐ³zian² já¹ juú² Belén, hué¹³ Judea, jmái² hi³ jmái² cuá¹lín³ Herodes re²¹ hué³² jáun². Jmái² lǐ¹cáin² jáun² né³, ca³cha³taunh¹ ma³ jan² tsá²ñuh² já¹ juú² Jerusalén, tsá² já²taunh²¹ tí³ juí³² ñí¹ hia³² hiú², tsá² quia³lín³ jmái² tsǐ³ hi³ chú² ñih²³ chí¹jmaí²¹. ² Hi³ jáun² tsá² hi³ né³ ca³ngái³:

—¿Ha³ jinh¹ rón³² Tsá² má²ca³lǐ³zian², Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos? Quí¹ tí³ ñí¹ hia³² hiú² má²ca³neh²¹ jnoh¹ chí¹jmaí²¹ hi³ ca³tin¹ tsú², hi³ jáun² jau³ jnoh¹ ñí¹ lá² hi³ ja³ma³tsú¹ ma³joh²¹ jnoh¹ tsú².

³ Jmái² ca³lǐ³ ñí³² re²¹ Herodes jái¹³ ní² né³, ca³la³ lǐ¹ tiá² ñí³² he³ jmu³ bíh¹ lǐ³, jǐ³ la³jǐn³² tsá² zian² já¹ juú² Jerusalén ní² siáh³. ⁴ Jmái² jáun² ca³teh³ re²¹ hi³ la³jǐn³² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ jǐ³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní², jáun² ca³ngáih³ dí² tsá² hi³ ha³ jinh¹ ca³tǐ²¹ hi³ lǐ³zian² Tsá² lín³ Cristo. ⁵ Jáun² tsá² hi³ ca³juáh³:

—Já¹ juú² Belén hín¹³ tí³ hué¹³ Judea bíh¹ lǐ³zian²; quí¹ jan² hla¹ *tǐ³² jǐ¹ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²:

⁶ Hnú² juú² Belén hín¹³ tí³ hué¹³ Judá, tiá² huen³ yáh³ hnu² ja¹ tsá² ná¹ ho² ta²¹ hué³² nř²; qui¹ ní¹ con² hnu² bíh¹ cua³ hain³² jan² Tsá² chin¹, Tsá² jmu³ hua³ hí¹³ tsá² *Israel tionh² jo³ uón³² jná¹³.
⁷ Jáun² ta³ máih³ bíh¹ ca³ teh³ Herodes tsá² quia³ lín³ jmí¹ tsí³ hí³, hí³ jáun² ca³ ngáih³ dí² hí³ hín² jmáih¹ tí³ tsóh³ ca³ jnia³ chí¹ jmaí²¹ jáun². ⁸ Jáun² ca³ zen³ dí² tsú² tí³ já¹ juú² Belén hí³ ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá² táunh¹ náh² ní¹ zio¹, hí³ cuá² hniah³² náh² re² lín³² dáin² hí³; hí³ jáun² ní¹ má² ca³ chanh²¹ náh², ná² juah²¹ náh² ní¹ con² jná¹³, hí³ jáun² ja³ bí¹ jná¹³ siáh³ uá² jaí³² ñe¹ hí³ ní¹ ma² tsú¹ ma³ jonh²¹.

⁹ Jmí¹ má² lř² zéih³² jáun² re²¹ tsá² hí³ jái¹³ nř² né³, ja³ taunh²¹ bíh¹ tsá² hí³ jui³² hí³ tiáunh¹; hí³ jáun² chí¹ jmaí²¹ hí³ ca³ jře³ tsú² jáun² tí³ ní¹ hia³² hiú² cuá² tsau³² chí¹ ján³ ta³ ní¹ tsú² ca³ la³ ní¹ cá¹ chó²¹ jmáí¹ hí³ ca³ hái³² tie³ tá² chí²¹ ní¹ rón²¹ dáin². ¹⁰ Hí³ jáun² jmí¹ ca³ jře³ tsá² quia³ lín³ hí³ jmí¹ tsí³ hí³ má² he² tie³, jáun² jlánh¹ ca³ lí³ hiún² lín³² tsí³; ¹¹ hí³ jáun² jmí¹ taunh²¹ tsú² jáun² ñéih³ né³, ca³ jřen³² dáin² quionh³ Má² réi³ mí¹ ziu¹³. Jmí¹ jáun² ca³ dí³ jří³² dí² tiáunh¹ hí³ ca³ ma³ tsu³ ma³ jónh³² dáin² hí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ nia³ tsú² cuó² quioh²¹, hí³ ca³ huéh³ cú¹ mí¹ niau²¹, ziu², jí³ no¹ hí³ lí³ quionh³ há² má² ró³² jmáí² mirra nř² siáh³, hí³ lí¹ ca³ cuéh³ dí² dáin². ¹² Jmí¹ má² lř² niéi³² tsú² jáun² jui³² qui³ ziu³ hí³ tiú² uú² hniáuh³² tsa³ tánh¹ tí³ jui³² ní¹ cuá³ Herodes, hí³ jáun² jui³² siáh³ bíh¹ ja³ tanh²¹ tsú² cú² jueh³² tí³ juú² co¹.

Jmí¹ ca³ cuón³ tsú² tí³ hué³² Egipto

¹³ Jmí¹ má² já² tanh²¹ jáun² tsá² quia³ lín³ hí³ jmí¹ tsí³ né³, jáun² jan² tsá² cuú² tsá² ta³ Dió³² Juo¹³ dí² ca³ jnia³ jính³² Sé³² jui³² qui³ ziu³ hí³ ca³ juáh³ la³ lá²:

—Náu², jan³² dáin² nř² quionh³ mí¹ ziu¹³, cuón³ tí³ hué³² Egipto, ca³ la³ ní¹ cá¹ juáh²¹ jná¹³ hí³ cuá¹ han² nú² siáh³ hué³² jáun²; qui¹ né³ bí¹ ja³ hniah² Herodes dáin² hí³ jngih³.

¹⁴ Jmí¹ jáun² ca³ náu² Sé³² hí³ ca³ jan³ dáin² quionh³ mí¹ ziu¹³ hí³ ja³ taunh²¹ ta³ já¹ niéi² tí³ hué³² Egipto; ¹⁵ jáun² ní¹ jáun² bíh¹ ca³ tiánh³ tsú² ca³ la³ tí³ ní¹ jun¹ Herodes. La³ nř² ca³ lí³ hí³ jáun² ca³ lí³ tí³ la³ cun³ hí³ má² ca³ juáh³ Juo¹³ dí² jmí¹ tin² cun³ quionh³ jan² hla¹ tí³² jě¹ Dió³²: “Tí³ hué³² Egipto bíh¹ ca³ teh³ jná¹³ Jón³²”.

Herodes jmu² héih³² hí³ jngih³ tsú² tsá¹ míh¹

¹⁶ Jmí¹ ca³ lí³ tsin² jáun² Herodes hí³ tsá² quia³ lín³ hí³ jmí¹ tsí³ lí¹ má² lř² cáuh³² cú² nga¹ bíh¹, jáun² ca³ míh³ lín³² tsí³ tsú²; hí³ jáun² ca³ jmú³ dí² héih³² hí³ ma³ tsan² tsú² la³ jřín³² tsá¹ míh¹ tsá² jmí¹ má² tiáunh¹ tun³ mieh² tí³ la³ hué³² jmí¹ zian² já¹ juú² Belén jí³ juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun² nř², la³ cun³ tí³ jmáí¹ hí³ ca³ hře³ jáun² tsá² quia³ lín³ hí³ jmí¹ tsí³. ¹⁷ La³ jáun² bíh¹ ca³ lí³ tí³ la³ cun³ hí³ ca³ juáh³ jáun² hla¹ Jeremías tí³² jě¹ Dió³²:

¹⁸ Ní¹ ja²¹ cáun² mah¹ tí³ juú² Ramá, hí³ ní¹ ho¹ lín²¹ tsú² hí³ hú¹ qui² hú¹ jngih³² tsí³; Raquel bíh¹ hí³ tsá² cuá¹ ho² hí³ ca³ tin¹ jón² zřh¹. Cun³ tiá² ca³ lí³ hnió³ bíh¹ tsú² hí³ niau²¹ re² tsí³,

qui¹ cun³ ní¹ hí³ jlánh¹ má² ca³ hiá² cá² tsan³ jón² zřh¹.

¹⁹ Hí³ jáun² né³, jmí¹ má² jún¹ jáun² Herodes ca³ jnia³ jan² tsá² cuú² tsá² ta³ Dió³² Juo¹³ dí² jéinh³² Sé³² jui³² qui³ ziu³ tá¹ la³ cuá³ jáun² hué³² Egipto, hí³ ca³ juáh³ la³ lá²:

²⁰ —Náu², jon¹ dáin² quionh³ mí¹ ziu¹³ hí³ cuánh² tí³ hué³² Israel, qui¹ má² cá² tsan³ bíh¹ tsá² jmí¹ hnió³ jngih³ dáin².

²¹ Jáun² Sé³² ca³ náu² hí³ ca³ jón³² dáin² la³ má² quionh³ mí¹ ziu¹³ hí³ jaunh³ tí³ hué³² Israel. ²² Tí³ la³ jmí¹ ca³ lí³ ní¹ Sé³² hí³ Arquelao má² cuá¹ ho² siáh³ ta²¹ tí³ Judea ca¹³ hla¹ Herodes jméi², jáun² ca³ lí³ cóh³² tsú² hí³ tsánh³² tí³ jáun²; tí³ la³ jmí¹ má² lř² héi³ tsú² jáun² héih³² jui³² qui³ ziu³ né³, jaunh³ bíh¹ tí³ hué¹³ Galilea. ²³ Jmí¹ cá¹ chánh²¹ tsú² hué³² jáun² né³, ngau³ hí³ ca³ ní¹ cuá² já¹ juú² Nazaret. La³ nř² ca³ lí³ hí³ jáun² ca³ lí³ tí³ la³ cun³ hí³ ca³ juáh³ jáun² tsá² jmí¹ ná¹ lín³ hí³ tí³² jě¹ Dió³² jmí¹ tin² hí³ Jesús téh³ tsú² hná¹ tsá² Nazaret.

Juan² tsá² ziau² jmáí² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hué³² quiéin²

(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-20; Juan 1:6-8,15-34)

3 Jmí¹ jáun² cuan³ Juan² tsá² ziau² jmáí² tí³ hué³² quiéin² lí³ tí³ hué¹³ Judea, hí³ hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², ² hí³ juáh³ la³ lá²:

—jZa¹ náh² jmí¹ honh², qui¹ má² ja³ quián³ ma³ jnia² bíh¹ Dió³² Tsá² má² cuá¹ hiáun¹ hí³ lín¹³ Re²¹!

³ Hí³ ca³ tin¹ Juan² nř² bíh¹ jái¹³ hí³ ca³ hléh³ jáun² hla¹ Isaías *tí³² jě¹ Dió³², jmí¹ ca³ juáh³ jáun² la³ lá²:

Tí³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³ tsá², hí³ ní¹ juah²¹: Jmu³ náh² hua³ jan²¹ jui³² ní¹ já¹ juo¹³ dí²; jmu³ náh² cáun² jui³² cú² tso².

⁴ Jáun² ha¹ Juan² hí³ né³ jmí¹ lí³ jřú¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello, lá² hñéih¹ tsú² jmí¹ lí³ láu², hí³ má³² quioh²¹ tsú² né³ jmí¹ lín³ náih² la³ má² quionh³ jmí² toh¹ hí³ zia³² ja¹ ná². ⁵ Hí³ jáun² tsá² zian² Jerusalén jmí¹ ja³ táunh¹ hí³ ná³² jě¹ tsú², la³ má² quionh³ la³ jřín³² tsá² hín¹³ tí³ Judea jí³ tsá² zian² hué³² can³² cua³ Jordán nř² siáh³; ⁶ hí³ jáun² nř² juáh³ ní¹ má² lí² ton³ tsú² tso³ quioh²¹, má² lí³² jáun² tí² ziau² Juan² jmáí² cua³ Jordán jáun².

⁷ Jáun² ca³ chó³² cáun² jmáí¹ hí³ cua³ taunh²¹ tsá² téh²³ tsú² tsá² *fariseos jí³ tsá² *saduceos, [tsá² tun³ nió³ hín¹³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos]. Jáun² né³, jmí¹ ca³ jře³ Juan² hí³ juón³² lín³² bíh¹ tsá² hí³ ja³ to¹ ja³ lín²³ hí³ hnió³ zón³² jmáí², jáun² ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—jHnoh² dá² jón² zřh¹ jón² cho¹ jáh³ hláinh¹ bíh¹! ĺHin² dá² tsánh² ca³ záí³ hnoh² hí³ hniáuh³² cuónh¹³ náh² ca³ tí²¹ uu³ mí² tsí³² hí³ má² ja³² má² janh²? ⁸ Jmu³ náh² lin¹ hí³ tson² má² ca³ za² jmí¹ honh² náh², ⁹ ha³ lí² uú² lí¹ cuí¹ lín¹³ náh² hí³ lí¹³ liáun³ náh² cun³ ní¹ hí³ hliá² hnoh² jón² zřh¹ jón² cho¹ hla¹ Há² bran²¹; qui¹ jná¹³ juanh³² hí³ hí¹ ca³ la³ tí³ quín¹ lá² yáh³ lí¹³ jmu³ Dió³² hí³ láin¹ jón² zřh¹ jón² cho¹ hla¹ Há² bran²¹. ¹⁰ Qui¹ má² rá¹ lí³ bíh¹ hua³ jan²¹ mí¹ chí¹ hí³ quiúh³² tsú² la³ jří³² hmá² tiá² má³ chu²¹ há³², hí³ jáun² tsa³ toh³ ja¹ sř². ¹¹ Qui¹ tson² bíh¹ jná¹³ ziau² jmáí² hnoh² cun³ quionh³ jmí² jma³, cáun² lí²¹ hí³ lin¹ hí³ tson² má² lí² záí³² tsú² jmí¹ tsí³; tí³ la³ né³ bí¹ já²¹ yáh³ jan² Tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cun³ bí¹ jná¹³,

quí¹ cun³ tiá² cu³ tiá² ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³, ca³la³ hí³juáh³ tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ hí³ má¹con²¹ ná¹ tsú² hí³ cue¹ ná¹ chí² láu² tsí³² ta³. Jáun² Tsá² hí³ bíh¹ ziau³ hnoh² jmái² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ jí³ cun³quionh³ sít² ní² siáh³. ¹² Má²zianh³² bíh¹ Tsá² hí³ cuah²¹ quioh²¹ hí³ chí² cuú²miih²¹, hí³ jáun² tsa³cuí³² má¹quí³². Chá³² tsú² cu³lí²¹ cuú²miih²¹ má²jí² jáun² ñéih³ hñu³cuí³ quioh²¹; hí³ jáun² má¹quí³² jáun² né³, tsa³toh³ ja¹ sít² bíh¹, cáun² sít² hí³ tiá² tón³² jmái¹ yéi³².

Jmí¹ cáun³ Jesús jmái²
(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

¹³ Jmí¹jáun² cua³han³ Jesús tí³ Galilea, hí³ ca³chó³² can³² cua³ Jordán ní¹ jmí¹ dí¹zion² Juan² tsáu² jmái², hí³ hnió³ ziau³ Juan² jmái². ¹⁴ Tí³la³ tiá² jmí¹ hei³² yáh³ Juan², hí³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús:

—Jná¹³ bíh¹ tí³ hniáuh³² zón³² jmái² hí³ ziau¹³ hnú²; zhe³ lí³ sa³ hnú² bíh¹ tí³ ñéih³² ní¹con² jná¹³?

¹⁵ Tí³la³ Jesús né³ ca³juáh³:
—Cuí¹ lí¹³ tín² la³ ní² ta³né³²; quí¹ ca³ta¹ bíh¹ dí² jmú¹³ la³jí³² la³ cun³ hí³ hnió³ Dió³².

Jmí¹jáun² né³, ca³ma³tí³² Juan² hí³ ca³zion³ jmái² Jesús. ¹⁶ Jmí¹ cáun³ jáun² Jesús jmái² né³, cua³han³ chu³ jmái². Jmí¹jáun² né³ ca³niá³ hñu³mi³cuú², hí³ jáun² ca³jén³² tsú² Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³² hí³ má²cuá¹son² ní¹ quioh²¹ dí², hí³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² jáí². ¹⁷ Jmí¹jáun² ja³ cáun² mah¹ tí³ hñu³mi³cuú² hí³ ní¹juah²¹ la³ lá²:

—Tsá² ní² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³ lín³² ná¹, Tsá² jlánh¹ lí²hiún² tsín³² jná¹³ hí³ ca³tin¹.

Satanás cá² lan²³ Jesús
(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

4 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jan³ Jmí²chí³ Chun¹ Jesús tí³ hué³² quiéin², hí³ jáun² ní¹ jáun² lí¹³ ca³ lau³ tsá² hláinh¹ quioh²¹ tsú².

² Ní¹ jáun² ca³ma³hien²¹ tsú² tun³ló³² jmái¹ jí³ tun³ló³² nie³, jmí¹ lí²¹ jáun² né³ lí³ ní¹cuóunh²¹. ³ Jáun² tsá² cá² lau²³ hí³ ca³ma³janh³² ní¹con² Jesús hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tson² bíh¹ hnú² Jon² Dió³², jmu³ neh²¹ hí³ quín¹ lá² jeinh²¹ *hí³ cuú²miih²¹.

⁴ Tí³la³ Jesús ca³ngái³:

—Ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Jun³juáh¹³ jmáh³la³ cun³quionh³ hí³ yáh³ lí¹³ zian² tsá²mi³cuóun², quí¹ ja³bí¹ cun³quionh³ ca³la³ jí³² jáí¹³ hí³ hleh³² Dió³² bíh¹ siáh³”.

⁵ Hí³ jáun² tsá² hláinh¹ hí³ ca³juáh³ tí³ Jerusalén juú² hén¹, jáun² ca³dí³chin³ dí² Jesús tsáih³ cuáh³² chin¹, ⁶ hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tson² cu³tí³ hí³ hnú² Jon² Dió³², tanh² la³ tí³ hué³² ó³² neh²¹; quí¹ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: Dió³² zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ jmu³ hua³hí¹³ hnú²; hí³ ziau³ tsú² hnú² cun³quionh³ cuo² hmóu³², quí¹ ní² lí¹ ca³cuí³ tanh¹ hnú² cun³quionh³ quín¹.

⁷ Tí³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Ja³bí¹ ní¹ Sí² jáun² siáh³ rá¹juáh³: “Ha³ lí² cá² lí² lan³ hnú² Dió³² Juóuh³²”.

⁸ Siáh³ siáh³ cu³ jéin³² ca³ní¹juá² tsá² hláinh¹ cáun² tsi³ máh³ ñe¹ lín²¹, hí³ jáun² ní¹ jáun² ca³héh³ dí² Jesús la³jí³² juú² ní¹ ná¹hu²¹ cuó² tsá² ná¹ho² ta²¹ tá¹ cáun²

hngá¹máh³ jí³ la³jí³² hí³ zia³² quioh²¹ tsá² hí³ ní² siáh³; ⁹ hí³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ chá¹³ la³jí³² hí³ jniá³ ní² jo³cuonh² hnú² ní¹juáh³ hí³ dí¹jñih²¹ hnú² ta³ ñí³² jná¹³, jí³ hí³ má¹tsú¹ má¹juah²¹ nú² jná¹³.

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hláinh¹ la³ lá²:

—Cuánh² quián¹³ *Satanás, quí¹ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Ma³tsú¹ ma³jonh²¹ Dió³² Juóuh³², hí³ ní¹ jí²¹la³ jan² tán¹ hí³ bíh¹ má¹cú¹ má¹hain²¹ nú²”.

¹¹ Jmí¹jáun² ca³náu² tsá² hláinh¹ tí³ có³² ní¹con² Jesús, hí³ jáun² cua³taunh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ cua³ma³cón³² Jesús.

Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea
(Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)

¹² Jmí¹ ca³nái³² Jesús hí³ Juan² tsá² ziau² jmái² má²cuá¹hún¹ hñu³mi¹ní², jáun² ngah³ dí² tí³ hué¹³ Galilea. ¹³ Tí³la³ tiú²uú² ca³cuá³ yáh³ tsú² já¹ juú² Nazaret má¹ná¹, quí¹ já¹ juú² Capernaum bíh¹ ngau³ tsú² cú²jueh³² hí³ ca³ní¹cuá², cáun² juú² nio² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³, ní¹ má²can³² hué¹³ juú² Zabulón quionh³ juú² Neftalí. ¹⁴ Hí³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jé¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

¹⁵ Tsá² hué³² Zabulón quionh³ tsá² hué³² Neftalí, tsá² zian² hué³² nio² hú¹ juí³² tí³ can³² jmí²miih²¹, tsá² zian² jo²¹ cua³ Jordán, juí³² ní¹ hia³² hiú², la³ má²quionh³ tsá² zian² hué¹³ Galilea ní¹ má²tionh² *tsá²cá²jo²¹,

¹⁶ la³jín³² tsá² ní², tsá² qui³ tionh² ní² ní¹ já¹niéi² ca³jé³ cáun² joh¹ zín³ lín³²; hí³ jáun² tsá² ní², tsá² tionh² ní¹ quian² heinh²¹ quioh²¹ hmú³²,

má²ca³táin³ cáun² joh¹ hí³ lí³ la³jmí¹ lí³ joh¹ quioh²¹ cáun² jmái¹ hmai²¹ hí³ ca³jniá³² siáh³.

¹⁷ Hí³ jáun² né³, la³ cun³ jmái¹ jáun² bíh¹ ca³ma³liáu³² Jesús hí³ hleh³² jáí¹³ quioh²¹ Dió³² hí³ juáh³:

—Za¹ náh² jmí¹ honh², quí¹ má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá² má²cuá¹hiáun¹ hí³ lín¹³ Re²¹.

Jesús téh²³ quiun³ tsá² zanh²³ jáh³ jmái²
(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

¹⁸ Jáun² jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹ngí³² Jesús can³² jmái² lí¹ ná¹ho³ hué¹³ Galilea; ní¹ jáun² né³ ca³jén³² gon³ tsá² má²tún² rainh²¹, jan² tsá² jmí¹ jmái² Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ jmái² siáh³ Pé¹, hí³ tsá² jan² né³ jmái² Tre²¹. Tsá² hí³ jmí¹ lín³ tsá² zanh²³ juo¹³, hí³ jáun² jmí¹ ná¹tón³² hmá³ quioh²¹ chu³ jmái². ¹⁹ Hí³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ñá²taunh¹ náh² cu³hna³² jná¹³, hí³ jáun² la³jmí¹ jáun²³ náh² ní² juo¹³ janh²¹ náh² siáh³ tsá²mi³cuóun² hí³ tónh³² jo³uón³² jná¹³.

²⁰ Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³chá³ tsá² hí³ tí³ có³² hmá³ jáun² quioh²¹ hí³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ hí³ dí².

²¹ Tí³ chí¹ján³ jáun² ca³lá² ca³jén³² siáh³ Jesús cónh³ gon³ tsá² má²tún² rainh²¹: Jacobo jon² Zebedeo quionh³ Juan² dá¹jon²¹. Tsá² hí³ jmí¹ tiáunh¹ hñu³ mu² quionh³ jméi², hí³ ná¹rauh³² hmá³ quioh²¹. Hí³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ tsá² hí³, ²² hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun²

bíh¹ ca³quiú² tsú² mu² quioh²¹ hi³ ca³chan³ tsú² siáh³ jméi², hi³ jáun² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús.

Jmah²³ Jesús juón³² tsá² tsáun¹
(Marcos 3:7-12; Lucas 6:17-19)

²³ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² jmí¹ cuá¹tí² cuá¹ngi³² Jesús tá¹ cáun² hué¹³ Galilea hi³ má²tin² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos hi³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú², hi³ hleh³² jú¹ chú³² ca³tí²¹ hi³ Dió³² má²cuá¹hinh²³ tsáu² jo³cuo², j³ hi³ jmí¹ jmah²³ siáh³ tsáu² ca³la³ jáh³ dú¹ ní¹ m¹u¹ú³ hi³ ná¹zian² tsú². ²⁴ Ca³lí³ ní³² bíh¹ tsáu² tá¹ cáun² hué³² Siria la³ cun³ ta²¹ hi³ jmu² Jesús, hi³ jáun² ca³cuá³jan² tsú² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹má²tso² tsí³ la³jáh³ dúh¹ ní¹ hi³ hlah³, m¹u¹ú³, hi³ cúh² hi³ uóu³²; tsá² tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, tsá² ná¹jau² m¹u¹ú³ tsá¹ l¹ jún²³ j³ tsá² hma² n² siáh³. Hi³ jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² hí³ ca³jmah³ Jesús.

²⁵ Hi³ jáun² juón³² lín³² bíh¹ tsáu² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú², tsá² zian² Galilea, tsá² zian² la³cáun² ní¹ tío³ jáun² tá¹ quia³ juú² mí¹ tiá² cu³tsa³², tsá² Jerusalén, j³ tsá² hín¹³ tí³ Judea n², j³ tsá² zian² tí³ jo²¹ cua³ Jordán tí³ juí³² ní¹ hia³² hiú² n² siáh³.

Jái¹³ hi³ ca³ma³ta² Jesús tsí³ máh³

5 Jmí¹ ca³jíen³² jáun² Jesús la³jín³² tsá² hí³ né³, ca³uú³ tsí³ máh³ hi³ jáun² ca³cuá³ ní¹ jáun². Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³tiánh³ la³ cu³ la³ jéin³ ní¹ cuá³; ² hi³ jáun² Jesús ca³ma³liáu³² hi³ má²tin² tsá² hí³ jái¹³ lá²:

Tsá² l¹³ zian² re² tin²
(Lucas 6:20-23)

³ —Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² má²ca³lí³tsin² hi³ tia³mii² jmí²chí³ quioh²¹ ní¹con² Dió³², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ tónh³² jo³cuo² tsú².

⁴ "Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² nio² hlah³ tsí³, quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² chá³² re² tsí³ tsú².

⁵ "Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² tsí¹juí³, quí¹ hí³ bíh¹ tsa³tiánh² cáun² m¹u¹ú³ ní¹ má²ca³jmú³ Dió³² jái¹³ hi³ cué³².

⁶ "Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² dí¹quian¹ hi³ ma³zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², la³juah²¹ dúh¹ hi³ ní¹cuóunh²¹ j³ hi³ hí¹quieín² tsí³, quí¹ Dió³² bíh¹ jmu³ hi³ conh²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú².

⁷ "Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² ja³² mí³ tsí³ ní¹con² tsá² siánh³, quí¹ ja³bí¹ Dió³² já³² siáh³ mí³ tsí³ ní¹con² tsá² la³ hí³.

⁸ "Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² j² hñu³ tsí³, quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ l¹³ jíen³² Dió³².

⁹ "Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² jmu² hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹ tsáu², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ l¹³ juáh³ Dió³² hi³ jon².

¹⁰ "Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² má²tso² tsí³ la³ cun³ hi³ jmoh²³ tsáu² cun³ ní¹ hi³ hnió³ jmu³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ tónh³² jo³cuo² Dió³².

¹¹ "Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² ní¹juáh³ jmí¹ quiú² jmí¹ je²³ tsáu², hi³ ca³la³ hí³ h¹ tsa¹ tsú² hnoh², j³ ní¹juáh³ jmí¹ hleh³² tsú² la³jáh³ dúh¹ ní¹ jú¹ tí¹jái² quián¹³ hnoh² cun³ ní¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³. ¹² Ma³hiún¹³ náh² honh², tsinh¹

náh² jmu³, quí¹ hñu³m¹u¹ú³ cuú² hián¹³ náh² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²; quí¹ la³ n² bíh¹ ca³jmúh³² tsú² uá²jaí³² tsá² lín³ hí³ *tí³² j¹ Dió³², tsá² ca³lí³zian² jmí¹tin² la³ cónh³ bíh¹ hnoh².

Ní¹, j³ joh¹ s² hí³ ca³tin¹ hngá¹máh³
(Marcos 4:21-23; 9:50; Lucas 8:16-17; 14:34-35)

¹³ "Hnoh² bíh¹ lín³ ní¹ ní¹con² tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá². Tí³la³ ní¹juáh³ la³ ca³lí³ máh³ bíh¹ ní¹ né³, zlánh³ yáh³ rón³² l¹³ jmóuh³² tsú² hi³ jáun² lí³ ñeh¹ siáh³? Tiú²uú² lín¹ ní¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³; cáun² má²cuí³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ní¹ jáun² ha³ zóh³² tsáu².

¹⁴ "Hnoh² bíh¹ lín³ joh¹ s² ní¹con² tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá². Jáun² né³, jmú¹³ jái¹³: Cáun² juú² nio² ní¹ l¹³ tsáih³ máh³, tiá² l¹³ yáh³ hính³². ¹⁵ Sa³jun³ héinh²³ yáh³ tsú² cáun² s² hi³ jáun² zih³² tí³ ñeh² cáun² tsí¹ cuó²; tí³la³ ní¹ ñe¹ bíh¹ dí¹chí³ tsú², hi³ jáun² tain²¹ joh¹ la³jín³² tsá² tionh² ñéih³. ¹⁶ Ja³bí¹ la³ jáun² hnoh² uá²jaí³², jmu³ náh² hi³ tai²¹ joh¹ quián¹³ náh² ní¹con² tsáu², hi³ jáun² n² má¹ca³jíe³ tsáu² la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ jmuh³² hnoh² jáun², hi³ jáun² ma³quien² tsú² Ñeh² hnoh² Tsá² cuá³ hñu³m¹u¹ú³.

Jesús má²ta² lánh³ l¹³ héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés

¹⁷ "Ha³ l¹³ cuí¹ lín¹³ hnoh² hi³ jná¹³ cuan³ hi³ má¹tau^{h21} ná¹ héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés, sa³jun³ hi³ ja³ma³tau^{h21} jná¹³ jái¹³ hi³ ca³ma³ta² jáun² tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² j¹ Dió³² yáh³; quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ja³ma³tau^{h21} yáh³ jná¹³ jái¹³ jáun², quí¹ tí³ ja³ma³tson¹³ jná¹³ la³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ bíh¹. ¹⁸ Quí¹ jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh², hi³ uá¹ cun³ má²ja²hín³ la³; ¹⁹ j³ ní¹ con² tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá², tiá² l¹³ yáh³ tsa³hín³ hí¹ cáun² huéh³ quioh²¹ liei²¹, sa³jun³ hí¹ cáun² má¹ pih²¹ quioh²¹ huéh³ jáun², ca³la³ tí³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³tí²¹ l¹³. ¹⁹ Cun³ ní¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ hai²¹ lí³ua³ cáun² héih³² hi³ rá¹l¹³ jáun², uá¹jinh¹ cáun² hi³ tiá² lín¹ nga³ quien², hi³ záih³² tsú² siáh³ tsáu² hi³ tiá² hniáuh³² tónh³² ta²¹, hi³ jáun² má²lín³ bíh¹ tsú² jan² tsá² tiá² lín¹ ní¹ quien² ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³². Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² má²tí³² héih³² jáun² né³, j³ hi³ hieh³² siáh³ tsá² siánh³ hi³ jmu³ la³ jáun², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³². ²⁰ Quí¹ juah³² jná¹³ ní¹con² hnoh², hi³ ní¹juáh³ tiá² tí³ jlánh¹ bí¹ re² jmúh¹³ náh² hi³ tí³² tsí³ Dió³² la³ cónh³ bíh¹ tí³² liei²¹ j³ tsá² *fariseos, hi³ jáun² jmí¹l¹³ bíh¹ tiá² l¹³ tonh²¹ náh² jo³cuo² Dió³².

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² míh²³ tsí³
(Lucas 12:57-59)

²¹ "Hnoh² má²ca³niéih² hi³ hiauh³ tsá² haun³² dí¹hio³ ñú²deh³ dí² héih³² hi³ l¹³ la³ lá²: "Ha³ l¹³ jngih³ tsáu², quí¹ lí³ua³ jan² tsá² jngih² tsáu² ca³tin¹ tá¹tsin¹ héih³²".

²² Tí³la³ jná¹³ juah³², hi³ lí³ua³ jan² tsá² jmu² hian² ní¹con² rainh²¹, cun³ tá¹tsin¹ bíh¹ tsá² la³ hí³ héih³². Ní¹juáh³ tsá² tú² híon³² rainh²¹, jáun² ní¹con² tsá² ná¹ho² ta²¹ hi³ chín¹ bíh¹ tá¹tsin¹ tsú² héih³²; hi³ ní¹juáh³

tsá² zaih³² rainh²¹ tsá² lín¹ ja³ juón¹, háinh¹³ tsó³² ja¹ sí² quiu³juóu³² bíh¹ tsú².

²³ "Hi³ jáun² né³, nǎ¹juáh³ jmǎ¹ zia³² hi³ cuá¹cánh¹ hnú² ñí¹hiú¹³ hi³ cuá¹cuéh³ nú² Dió³², hi³ tá¹la³ má²zenh² nú² ñí¹ jáun² né³ tsau³ honh² hnú² hi³ zian² jan² renh² hnú² hi³ hau² nú², ²⁴ chá¹ tín² hi³ quiánh¹ jáun² có³² ñí¹hiú¹³ jáun², hi³ cuánh² tín² hi³ cuá¹jmuh³ nú² hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quián¹³ nú² quiúnh¹ renh². Má¹jáun² má²ñeih²¹ jáun² siáh³ ñí¹hiú¹³ hi³ ñá¹ma³jnia¹³ nú² hi³ quiánh¹ jáun².

²⁵ "Nǎ¹juáh³ zian² tsá² ca³hna³ hnú² ñí¹ta²¹, hi³ jáun² jau³ tsú² hnú² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹, ma³ré¹³ náh² jái¹³ tá¹la³ hí¹cuá³taunh¹ náh² jáun² hú¹ jui³² quiúnh¹ tsú², hi³ jáun² tiá² tsa³jau² tsú² ta³ ñí¹ tsá² lén³ jue²¹; qui¹ nǎ² lǎ¹ ca³cue³ hnú² jue²¹ hi³ tsá² tú²jái¹³ hi³ tsa³tiaunh² tsú² hnú² hñu³mí¹ñí². ²⁶ Juanh³² jná¹³ hi³ tiá² cáun² lǎ¹ liáun³ yáh³ hnú², ca³la³ tí³ nǎ¹ má¹ca³ma³hmah²¹ hnú² jí³lí³² máh³.

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² juón¹

²⁷ "Hnoh² má²ca³niéih² hi³ ca³juáh³ tsú² la³ lá²: "Ha³ lǎ¹ jmú² lǎ¹ cuó³". ²⁸ Tǎ³la³ jná¹³ juanh³² hi³ lí³ua³ jan² tsá² jǎen³² tsá²mǎ³ hi³ hu²¹ hlah³ tsǎ³, má²lǎ²jmú³ bíh¹ tsú² tso³ hñu³ tsǎ³ quionh³ tsá²mǎ³ hi³.

²⁹ "Nǎ¹juáh³ mǎ¹máh¹ tí³ cuá² chu²¹ nú² má²lǎ²jmú³ hi³ ca³tánh³ nú² tso³, chí³ cú²jueh³² hi³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; qui¹ tí³ re² bíh¹ hi³ tsa³hín³ cá² má³ mǎ¹máh¹ nú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ tsa³háin³ nú² tá¹ jan² quiu³juóu³².

³⁰ Hi³ nǎ¹juáh³ cuá² chu²¹ quián¹³ nú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² hnú² tso³, hná¹ cú²jueh³², hi³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; qui¹ tí³ re² bíh¹ hi³ tsa³háin³ cáun² cuonh² hnú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ hnú² tá¹ jan² quiu³juóu³².

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hnió³ tun³ ñí²cuo²

(Mateo 19:3-11; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

³¹ "Ja³bí¹ jái¹³ lá² siáh³ juáh²³ tsáu² la³ cun³ jmǎ¹tin²: "Lǎ¹ua³ jan² tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ tsá²mǎ³ ñí²cuo², hniáuh³² bíh¹ cuéh³² tsú² ñí²cuo² cáun² sí² hi³ lín¹ hi³ ca³tsáun³ tsú²". ³² Tǎ³la³ jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh² hi³ lí³ua³ jan² tsá² hnió³ tun³ tsá²mǎ³ ñí²cuo² ta³ tiá² lín¹ zia³² jái¹³ he³ tso³ lǎ²jmú³ quionh³ tsá²ñuh² siánh³, cun³quionh³ la³ jáun² má²cueh³² tsú² tsú² jái¹³ hi³ jmu³ juón¹ bíh¹; hi³ nǎ¹juáh³ tsá² jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mǎ³ tsá² má²ca³tsáun³ quionh³ ñí²cuo² né³, jáun² tsá² la³ hi³ má²lén³ jan² tsá² juón¹ bíh¹ siáh³.

Jesús hie³² ca³tin¹ tsá² lǎ¹ hien² Dió³²

³³ "Ja³bí¹ má²ca³niéih² hnoh² hi³ tsá²haun³² hiauh³ héih³² lá² jmǎ¹tin²: "Ha³ lǎ² tsunh²¹ jái¹³ hi³ má²lǎ²jmuh³ ñí¹con² Dió³², la³ cun³ jái¹³ hi³ má²lǎ²ma³tson¹³ nú² jáun² ñí¹con² tsú²". ³⁴ Tǎ³la³ jná¹³ juanh³² hi³ hí¹ cáun² bíh¹ hi³ tiá² hniáuh³² héh¹ náh². Ha³ lǎ² lǎ¹ ma³tson¹³ jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² náh² hñu³mǎ³cuú², qui¹ ñí¹ jáun² bíh¹ ñí¹ cuá¹quien² Dió³², ³⁵ sa³jun³ hniáuh³² má¹tson¹³ náh² jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² náh² hngá¹máh³ lá², qui¹ ñí¹ hué²¹ lá² dá² lǎ³jmǎ¹ lǎ³ cáun² ñí¹ ná¹tsin¹ ta³ bíh¹ Dió³²; hi³ sa³jun³ hniáuh³² má¹tson¹³ náh² jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² náh² juú²

Jerusalén, qui¹ ñí¹ jáun² dá² ca³tin¹ Re²¹ Tsá² chín¹ bíh¹. ³⁶ Ha³ lǎ² lǎ¹ ma³tson¹³ jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² hnú² chinh³², qui¹ hí¹ cá² máh³² yáh³ jñú² chinh³² hnú² tiá² lǎ¹³ tiáun² ho³ liáh² hi³ jmúh¹³ nú² huen². ³⁷ Ñí¹ jǎ²¹la³ tí³ hniáuh³² juáh¹³ hnú²: "Ján³", ho³lá²dá²: "Já¹han²¹" bíh¹; qui¹ la³jǎ³² jái¹³ hi³ lǎ¹ má²ná²tsin³ tsú² ñí¹ jái¹³ nǎ² ja³² ñí¹con² tsá² hláinh¹ bíh¹.

Jesús hie³² ca³ti²¹ hi³ jéinh³² tsú²

(Lucas 6:29-30)

³⁸ "Hnoh² má²ca³niéih² náh² jái¹³ hi³ qui³ juáh²³ tsú² jáun² la³ cun³ jmǎ¹tin²: "Hniáuh³² jéinh³² tsú² la³ cun³ rón³² lǎ³ hi³ ca³quiúnh³², uá¹la³ cun³ mǎ¹ñí¹ tsú², nǎ¹juáh³ ca³hliáh³ tsú² mǎ¹ñí¹ rainh²¹, ja³bí¹ la³ jáun² hi³ ca³ti²¹ ján¹ tsú² uá²ja³²". ³⁹ Tǎ³la³ jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh²: Ha³ lǎ² jéinh¹ náh² ñí¹con² tsá² hian² tsǎ³; tí³la³ nǎ¹juáh³ zian² tsá² pá²³ cá² jo²¹ máh¹ náh², tí³ cuéh³ tsú² siáh³ tí³ cá² jo²¹ cáun² cuí¹ pá¹³. ⁴⁰ Nǎ¹juáh³ zian² tsá² hnió³ hna³ hnú² ñí¹ta²¹, hi³ hnió³ tsú² quin³ hanh² nú², cuéh³ tsú² la³ jí³ hmih³² cháu³ quián¹³. ⁴¹ Nǎ¹juáh³ zian² tsá² dí²quiaun³ hnú² jmá¹ hi³ cánh¹ hnú² lio²¹ ñí¹ tí³ cú² mei²¹ quin² ta³ tsú², tí³ re² quián² ñí¹ tí³ tenh³ cu³ jáun². ⁴² Lǎ¹ua³ jan² tsá² zia³² hi³ mǎ³² ñí¹con² hnú², cuéh³ tsú², hi³ ha³ lǎ² ma³zian¹³ siáh³ ñí¹con² tsá² zia³² hi³ chí² ñí¹con² nú².

Hniáuh³² hnió³ tsú² tsá² hau²

(Lucas 6:27-36)

⁴³ "Ja³bí¹ má²ca³niéih² hnoh² hi³ juáh²³ tsú² la³ cun³ jmǎ¹tin²: "Ma³hno¹ tsá² re² juónh³² quiúnh¹, tí³la³ hon² nú² jmu³ nǎ¹juáh³ tsá² hau² nú²". ⁴⁴ Tǎ³la³ jná¹³ juah³²: Ma³hno¹ náh² tsá² jmu² hian² tsǎ³ ñí¹con² náh², [hi³ chu²¹ jéinh¹ náh² ñí¹con² tsá² chú² juóu³², jmu³ náh² hi³ chú³² ñí¹con² tsá² hau²,] Dió³² lienh¹ quioh²¹ [tsá² quiú² je²³ jí³] tsá² jmu² hian² tsǎ³ ñí¹con² nú². ⁴⁵ Jáun² la³ nǎ² bíh¹ lí³ lín¹ hi³ tson² lén³ hnoh² jon² Dió³² Ñeh² náh², Tsá² cuá³ hñu³mǎ³cuú²; qui¹ hi³ dá² jmu² hi³ tain³² hiú² tsá² chun¹ la³ jí³ tsá² hláih¹ nǎ² siáh³, hi³ zen² tsú² siáh³ jmǎ³ ñí¹con² tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsǎ³ dí², la³ jí³ ñí¹con² tsá² zian² cun³ tin² tsǎ³ hmóu³² nǎ² siáh³. ⁴⁶ Su³uú² lǎ¹ lén³ náh² hi³ zia³² hi³ hián¹³ cun³ñí¹ hi³ hno³ náh² jmáh³la³ tsá² hniau³ náh² hmóu³². Qui¹ hí¹ la³ tí³ *tsá² chí² hmah²¹ yáh³ jmu² la³ jáun². ⁴⁷ Hi³ nǎ¹juáh³ cuen²³ hnoh² Dió³² jmáh³la³ tsá² juónh³² náh² re² quiúnh¹, ¿he³ dá² hi³ chu²¹ jmuh³² náh² nǎ¹juáh³ la³ jáun²? Qui¹ hí¹ la³ tí³ tsá² tiá² cuóun³² Dió³² yáh³ ná¹jmu² la³ jáun². ⁴⁸ Jmu³ náh² chun¹ la³jmǎ¹ chun¹ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mǎ³cuú².

Jesús hie³² he³ lánh³ lǎ³ ta²¹ chu²¹

6 "Ha³ lǎ² lǎ¹ ma³ti²¹ náh² cuáh³² jmáh³la³ ñí¹ jǎe²³ tsáu² cun³ñí¹ hi³ hniá¹ náh² hi³ jǎe³ tsáu² lánh³ jmuh³² náh². Qui¹ hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hi³ hián¹³ náh² ñí¹con² Ñeh² Tsá² cuá³ hñu³mǎ³cuú², nǎ¹juáh³ la³ jáun² la³ jmuh³² náh².

² "Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, nǎ¹juáh³ jmǎ¹ ma³hon¹ hnú² tsá² lí³hniauh²³ ñí¹con², ha³ lǎ² jmu² hnú² chú¹ja²¹

ñí¹con² ca³la³ jánh³ dú¹ tsáú², tsá² zian² ja¹ hñú³ jí³ tsá² tiáunh¹ hñú³ cuáh³² nř² la³jmí¹ jmu² tsá² lřn³ la³ cá¹ la³ jéinh¹, cun³ñí¹ hi³ hnió³ hi³ hléh³² tsáú² re² quioh²¹. Jú¹ tson² juanh³² jná¹³, hi³ jí³²la³ jú¹ chu²¹ hi³ hléh³² jáun² tsáú² bíh¹ jéi³²í¹ hiáuh³ tsú², ha³ tiú²uú² hi³ siáh³ zia³² yáh³. ³ Tř³la³ nř¹juáh³ nř¹ má¹ca³ma³hon¹ hnú² tsá² lí³hniauh²³ ñí¹con², jmu³ la³ cun³ lí³ lř¹³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² lí³ ñi³², uá¹jinh¹ tsá² jlánh¹ re² juónh³² náh² quiúnh¹. ⁴ Ta³máih³ bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ hnú², hi³ jáun² hián¹³ nú² la³ cun³ hi³ cué³² Ñeh² nú², Tsá² jé³² la³ cun³ hi³ jmuh³² nú² jáun².

Jesús má²ta² he³ lánh³ liéinh³² tsú² Dió³²
(Mateo 7:7-11; Lucas 11:2-4)

⁵ "Nř¹juáh³ nř¹ má¹ca³lien¹ hnoh² Dió³², ha³ lí² jmú² náh² la³jmí¹ jmu² tsá² lřn³ la³ cá¹ la³ jéinh¹, hi³ zain³² liéinh³² Dió³² ta³ ná¹taun³ ñí¹ lí³ hñú³ cuáh³² quiú¹³ dí² jí³ ñí¹ lí³ cuoh¹ ja¹ hñú³ nř² siáh³, hi³ jáun² jé³ tsáú². Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hi³ jí³²la³ jú¹ chu²¹ hi³ hléh³² jáun² tsáú² bíh¹ jéi³²í¹ hiáuh³ tsú², ha³ tiú²uú² hi³ siáh³ zia³² yáh³. ⁶ Tř³la³ nř¹ má¹ca³lien¹ hnú² Dió³² né³, hen² ñéih³ quián¹³ hi³ jná¹ ho³hñú¹³, hi³ jáun² ñí¹ zenh² nú² jáun² huen² lien¹ Ñeh². Hi³ jáun² la³ jáun² zia³² hi³ hián¹³ nú² ñí¹con² Ñeh², Tsá² jé³² hi³ jmuh³² hnú² jáun² ta³ conh¹.

⁷ "Nř¹ má¹ca³lien¹ nú² Dió³², ha³ lí² hléh² cú²hiú² cú²cuóh³² já¹³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ la³jmí¹ jmu² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³², qui¹ tsá² hi³ lí³ lřn³ hi³ cun³quionh³ hi³ hleh³² jáun² hliáun³ já¹³ lí³ ne³ Dió³². ⁸ Lí² jmú² náh² la³jmí¹ jmu² tsá² hí³; qui¹ ñeh² bí¹ hi³ míh¹³ náh² má²ñi³² bíh¹ Ñeh² náh² nř¹juáh³ he³ lí³hniauh²³ ñí¹con² náh².

⁹ Hi³ jáun² né³, lien¹ náh² Dió³² la³ lá²:
Hnú² Tia²¹, Tsá² ñih³ nú² hñú³mí³cuú²,
cá² ñí¹ hi³ chu²¹ cuí¹ ná¹chan¹ hi³ jmái² hnú².
¹⁰ Cuí¹ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ la³jín³² tsáú² tónh³² jo³cuonh² hnú².

Cuí¹ lí¹³ bíh¹ ñí¹ hué²¹ lá² la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú² jmúh¹³,

la³jmí¹ lí³ hñú³mí³cuú².

¹¹ Cué¹ tiá³ má³² hi³ hniáuh³² ñí¹con² jnoh¹ né³², la³ cun³ hi³ qui³ hniáuh³² quiú¹³ jnoh¹ cun³ jmá² cun³ jnia³².

¹² Chin³² tiá³ honh² ca³ti²¹ hi³ má²ca³hliáuh² jnoh¹, la³jmí¹ chin²³ jnoh¹ tsí³ la³ cun³ hi³ má²ca³hliánh² tsáú² ñí¹con² jnoh¹.

¹³ Ma³hau¹ tiá³ jnoh¹ hi³ tiá² ca³ tiá² lau³ jnoh¹ tsá² hláinh¹,

liau¹ tiá³ jnoh¹ ñí¹con² pí³ quioh²¹ tsú².

[Qui¹ hnú² bíh¹ Tsá² hau³² nú² já¹³ ñí¹con² ca³la³ jí³lí³²,

Tsá² pin³ cun³ tán¹ cun³ hián²,

Tsá² cuá¹quien² la³ cun³ jmí¹hi³nio².

Tson² bíh¹ la³ jáun²].

¹⁴ "Jáun² né³, nř¹juáh³ hnoh² chíh¹ honh² tsáú¹³ tsá² jmu² hlah³ ñí¹con² náh², jáun² Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñú³mí³cuú² chí¹³ uá²jai³² tsí³ tsáuh³ hnoh²; ¹⁵ tř³la³ nř¹juáh³ tiá² chin²³ yáh³ hnoh² honh² tsáú¹³ tsáú², jáun² sa³jun³ Ñeh² yáh³ hnoh² chin¹³ tsí³ tsáuh³ hnoh².

Jesús hie³² ca³ti²¹ hi³ má²hien²¹ tsú²

¹⁶ "Nř¹ má¹ca³ma³hien²¹ hnoh², ha³ lí² hái² náh² hlah³ máh¹ la³jmí¹ jmu² tsá² lřn³ la³ cá¹ la³ jéinh¹; qui¹ tsá² jmu² hí³ la³ jáun² dá² hnió³ jé³ tsáú² hi³ hí³ dí² ná¹má²hien²¹. Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hi³ cun³ nř² bíh¹ má²ca³táuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh³ tsá² la³ hí³ nř¹juáh³ la³ jáun². ¹⁷ Tř³la³ hnú² má¹na²¹, nř¹ má¹ca³ma³hien²¹ nú², ráin² máh¹ hi³ siáú¹ siáh³ re² chinh³², ¹⁸ hi³ jáun² tiá² lí³lieih²¹ tsáú² hi³ hnú² ñi³ma³hien²¹ nú². Jé³²la³ Ñeh² hnú², Tsá² zenh² quiúnh¹ hnú² ta³ tiá² jniá³ jáun² bíh¹ lí³ ñi³²; hi³ jáun² hí³ bíh¹ zia³² hi³ cué³² ca³ti²¹ la³ cun³ hi³ jmuh³² hnú² jáun² ta³máih³.

Tsá² má²nióh³² hi³ quioh²¹ hñú³mí³cuú²
(Lucas 12:33-34)

¹⁹ "Ha³ lí² jmú² dí¹quiaunh²¹ honh² hi³ lí³ zian² náh² hliáun³ ñí¹ hué²¹ lá², ñí¹ lí¹³ tsa³hín³ hi³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ cuh³ mí¹cháu² jí³ hi³ hiá³² juóuh³² nř², jí³ ñí¹ lí¹³ hí³ háin² hi³ han³. ²⁰ Tř³ re² jmu³ náh² pí³ hi³ lí³ zian² náh² hliáun³ hñú³mí³cuú², ñí¹ tiá² lí¹³ hí³ mí¹cháu² hi³ cuh³, sa³jun³ hiá³² juóuh³² siáh³, hi³ sa³jun³ háin² lí¹³ tónh³² siáh³ hi³ han³. ²¹ Qui¹ nř¹juáh³ ñí¹ nio¹ hi³ quián¹³ náh², ñí¹ jáun² bíh¹ uá²jai³² cua³ jmí²chí³ quián¹³ náh².

Mí¹ñí¹ tsú² cue³² joh¹ quioh²¹ tá¹ jan²
(Lucas 11:34-36)

²² "Mí¹ñí¹ tsú² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí² quioh²¹ tá¹ jan² tsú²; jáun² né³ nř¹juáh³ chu²¹ mí¹máh¹ hnú², jáun² ñí¹con² tá¹ jan² bíh¹ nú² zia³² joh¹; ²³ tř³la³ nř¹juáh³ jlánh¹ la³ hláih¹ mí¹máh¹ nú² né³, jáun² tá¹ jan² bíh¹ nú² zenh² já¹niéi². Hi³ nř¹juáh³ cha³ jmí¹ lí³ joh¹ quián¹³ nú² cáun² já¹niéi² bíh¹ la³ lí³, ícónh³ bíh¹ tiá² la³ lí³ cáun² já¹niéi² hmíh² nř¹juáh³ la³ jáun²!

Dió³² jí³ quie³ nř²
(Lucas 16:13)

²⁴ "Hí¹ jan² tsáú² tiá² lí¹³ ma³ti³² ñí¹con² gon³ juo¹³, qui¹ tiá² tí²¹ yáh³ tsí³ tsú² tsá² jan², hi³ tsá² jan² né³, tí³² lřn³² bíh¹ tsí³ tsú²; re² lřn³² bíh¹ ma³ti³² tsú² héih³² quioh²¹ jan², hi³ tsá² jan² né³, tiá² ta²¹ tanh² yáh³ tsú². Jáun² né³, cónh³ tiá² lí¹³ bíh¹ hno³ náh² Dió³² cu³tsa³² quionh³ hi³ hniá¹ náh² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá².

Dió³² nióh³² hua³hí¹³ tsá² ná¹lřn³ jon²
(Lucas 12:22-31)

²⁵ "Juo³ jná¹³ hnoh²: Ha³ lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ zian² náh², ca³ti²¹ ha³ jinh¹ já³² má³² hi³ cúh¹³ náh² ho³ jmái² hi³ húh¹³ náh², jí³ ha³ jinh¹ já³² hmíh³² hi³ quíh¹³ náh² siáh³. ¿Há¹ jun³juáh¹³ jmí²chí³ quioh²¹ bíh¹ tsú² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ má³² dúh¹; hi³ ngú³ quioh²¹ bíh¹ tsú² siáh³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ha¹ tsú²? ²⁶ Sá¹nř² jé³ ha³ lánh³ zian² quiuh²¹ tan³², jáh³ tiá² lin¹ hi³ jñi³² hí¹ cáun², sa³jun³ zia³² bíh¹ cáun² hi³ lau³² quioh²¹ jáh³, hi³ sa³jun³ zeh² bíh¹ siáh³ hñú³cuí³ quioh²¹, tř³la³ cun³ jáun² zia³² bíh¹ má³² hi³ cue³² Ñeh² náh² hi³ cúh² jáh³. ĩTř³la³ hnoh²

má¹ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² náh² la³ cónh³ bíh¹ tan³²
 27 ħin² yáh³ hnoh² tin² jmúh¹³ hi³ cuóun¹³ cónh³ cá²
 lě², uá¹ jinh¹ hen² lín³² honh² náh² hi³ cuóun¹³ náh²?
 28 "Hi³ ħe³ láih³² hi³² honh² náh² ca³tí²¹ hmih³² hi³
 quíh¹³ náh²? Sá¹ně² ħie³ náh² ha³ lánh³ rón³² cuóun² lí¹³
 hi³ tsí²¹ ní¹ náí², lí¹³ jáun² tiá² lin¹ jáu² zeh³² yáh³, hi³
 sa³jun³ ta³² siáh³ tá³; 29 tí³la³ cun³ jáun² ta³ bíh¹ hla¹ re²¹
 Salomón yáh³ tiá² chú³² jmí¹ jniá³ la³jmí¹ jniá³ lí¹³ ně²,
 uá¹ jinh¹ jmí¹ zioh² lín³² tsú². 30 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³
 Dió³² jmu² hi³ ca³la³ chú³² lín³² jniá³ náí², cáun² hi³ tsí²¹
 ní¹ náí² né³², hi³ jáun² tsa³háu² má²jín³² bíh¹ tsú² tí³
 ñeh² cáun² pieh¹ ní¹ má¹ca³lí³ quiéin², jáun² ní¹juáh³ ta³
 bí¹ náí² yáh³ jmu² Dió³² hi³ chú³² jniá³, icónh³ bíh¹ tiá²
 jmu³ Dió³² hi³ zia³² hanh² hnoh², hnoh² tsá² cáun² lě¹
 hi³² honh² náh²? 31 Hi³ jáun² ha³ lě² cuí¹ hi²¹ honh² náh²,
 hi³ juáh¹³ náh²: "ħe³ dá² cúh¹³ dí²?", hi³: "ħe³ dá²
 hnáih¹³ dí²?" ho³ hi³: "ħe³ dá² quíh¹³ dí²?" 32 Quí¹ la³ jín³²
 tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³² ná¹hi³² tsí³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³
 ně²; tí³la³ hnoh² má¹ná¹, zian² bíh¹ jan² Ñeh² hnoh², Tsá²
 cuá³ hñu³mi³cuú², Tsá² cuá¹ñi³² la³jí³² hi³ lí³hniauh²³
 quián¹³ náh². 33 Ní¹ jé²¹la³ tí³ chan¹³ náh² hmóu³² jo³cuo²
 Dió³² bíh¹ hi³ má²tih²¹ náh² re² ní¹con² tsú², jí³ hi³
 má¹zián¹³ náh² re² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ tsú², hi³ jáun² bíh¹
 hián¹³ náh² ca³la³ jí³lí³² hi³ jáun². 34 Ha³ lě² jmu² náh² hi³²
 honh² ca³tí²¹ he³ lí¹³ tsa³háu², quí¹ zia³² bíh¹ jmái¹
 tsa³háu² hi³ lí¹³ hi³² honh² hnoh² ca³tí²¹ hi³ quioh²¹
 tsa³háu². Quí¹ ma³ quin³² ma³ cú² jmái¹ bíh¹ má²zia³²
 uu³mi²tsi³² quioh²¹.

Ha³ lě² chú¹ lě² ñih²¹ náh² tsáu²
 (Lucas 6:37-42)

7 "Ha³ lě² chú¹ lě² ñih²¹ náh² tsáu² hi³ jáun² tiá²
 ra³tsa² náh² Dió³² héih³² la³ jáun². 2 Quí¹ la³ jáun²
 bíh¹ ra³tsi³² tsú² héih³² ní¹con² hnoh², la³jmí¹ rá²tsih³²
 hnoh² jáun² héih³² ní¹con² tsáu² bíh¹. La³ cun³ rón³² lě³
 héih³² hi³ chah³² náh² hi³ cueh³² náh² ní¹con² tsáu²,
 héih³² la³ jáun² bíh¹ siáh³ chá³² Dió³² hi³ cué³² ní¹con²
 hnoh². 3 ħHa³ bí¹ lánh³ rón³² lě¹³ ħieh²¹ hnú² má¹qui³²
 pih²¹ hi³ hu²¹ mí¹ñí¹ renh², ní¹juáh³ tiá² lě²tsin² yáh³
 hnú² hi³ hu²¹ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² mí¹máh¹ huen²?
 4 ħHa³ lánh³ rón³² hó³² honh¹ hnú² hi³ juoh¹ nú² renh²:
 "iCuí¹ chí¹³ ná³ má¹qui³² hu²¹ mí¹máh¹ hnú²!", hi³
 ní¹juáh³ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² bíh¹ la³ hu²¹ quián¹³ hnú²
 huen² má¹lí³² jáun²? 5 iHnú² tsá² lín³ nú² la³ cá¹ la³
 jéinh¹!, la³ñí¹ tín² chí³ hná¹ hmá² pa²¹ hi³ hu²¹ mí¹máh¹
 huen², hi³ jáun² má¹jáun² lě¹³ ħieh²¹ hnú² re² hi³ chíh¹
 nú² má¹qui³² pih²¹ hi³ hu²¹ mí¹ñí¹ renh².
 6 "Ha³ lě² lě¹ cué² hi³ hén¹ ní¹con² tsá² zian² la³jmí¹
 zian² tsáí², quí¹ ně² lě¹ ca³qui³ ca³jme³ tsú² hi³ chau³
 náh² tsú² cú²tiú² cú²jóh³² hó³². Ha³ lě² lě¹ ma³jnia¹³ hi³
 quien² quián¹³ ní¹con² tsá² zian² la³jmí¹ zian² mi²ñí³,
 quí¹ ně² lě¹ ca³ha³ ca³zauh³ tsú².

Mí¹ náh², hniauh², hi³ hléh¹ siáh³ ho³hñú¹³
 (Lucas 11:9-13)

7 "Mí¹ náh² ní¹con² Dió³² hi³ jáun² hian³ náh², hniauh²
 náh² hi³ jáun² chanh¹ náh², hléh¹ náh² ho³hñú¹³ hi³
 jáun² niá³² tsú². 8 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² mi³² ní¹con² tsú²,

hiáuh¹³ bíh¹ tsú²; ní¹juáh³ tsá² hnauh², choh¹³ bíh¹; hi³
 ní¹juáh³ tsá² hleh³² ho³hñú¹³ né³, niá³ bíh¹.

9 "Quí¹ ħin² yáh³ tsánh² hnoh² tiá³ honh² hi³ cueh¹
 cá² má³ quín¹ jónh³² ní¹juáh³ hí¹miih²¹ bíh¹ la³
 cuá¹mi³²? 10 Ho³ ní¹juáh³ cuá¹mi² jan² juo¹³, ħhí¹ tiá³
 honh² náh² hi³ cuen¹³ jan² jáh³ hláinh¹? 11 Hi³ jáun² né³,
 ní¹juáh³ tu³ bí¹ hnoh² yáh³ tsá² tiá² chun¹ náh², tin² bíh¹
 náh² cuéh¹ hi³ chu²¹ ní¹con² jónh³², ħtiá¹³ bíh¹ tiá³ Ñeh²
 náh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² tiá² cué³² hi³ chu²¹ ní¹con²
 tsá² hiú² mi³²!

12 "Jáun² jmu³ náh² la³jí³² jmái¹ ní¹con² tsáu² ní¹juáh³
 he³ lánh³ hnauh² náh² jmu³ tsú² ní¹con² náh² hmóu³²;
 quí¹ la³ jáun² bíh¹ lě³ héih³² hi³ jmu² jáun² liei²¹ quioh²¹
 hla¹ Moisés jí³ ní¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lín³ hi³ *tí³² jé¹
 Dió³² ně² uá²jai³².

Ho³jñí¹³ jáí³²
 (Lucas 13:24)

13 "Tiónh³² náh² tí³ juí³² ho³jñí¹³ tsáí². Hú³ bíh¹ ho³jñí¹³,
 hi³ ca³la³ hi³ jáu² lín³² bíh¹ juí³² hi³ chau²¹ ní¹ lě¹³ tsa³hín³
 tsú², hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² tsá²taunh¹ juí³² jaun³²;
 14 tí³la³ ho³jñí¹³ jí³ juí³² hi³ chau²¹ ní¹ lě¹³ zian² tsú² né³,
 jáí³² lín³² bíh¹ hi³ tiá² lí³ tí³ lí³ jenh¹, hi³ jáun² cú¹pih²¹
 tsáu² bíh¹ tsá² choh²³ juí³² jaun³².

Lin¹ bíh¹ he³ ní¹ hmá² cun³quionh³ máí³ hi³ háí³²
 (Mateo 12:34-35; Lucas 6:43-45)

15 "Hua³hín¹³ náh² ní¹con² tsá² lě¹ juáh²³ hi³ lín³ tí³² jé¹
 Dió³². Tsá² hi³ dá² ja³taunh¹ ní¹con² hnoh² hi³ ná¹lín³
 la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh², tí³la³ tí³ ñeh² má¹ná¹ ná¹lín³ tsú²
 la³jmí¹ lín³ tsí² ná¹ jinh¹. 16 Hnoh² lě¹³ lí³ cuóun³² náh²
 tsú² cun³quionh³ ha³ lánh³ jmu² bíh¹ tsú²; quí¹ tiá²
 cun³² yáh³ tsú² mi³ uóun²jieh¹³ ja¹ tan³ mi³juíh², hi³
 sa³jun³ cun³² yáh³ tsú² mi³ sí² co² tsí³ hmá² ton². 17 La³
 ně² bíh¹ lě³ hi³ la³jí³² hmá² chu²¹ háí³² máí³ chu²¹, hi³
 la³jí³² hmá² hlah³ né³, háí³² mi³ hlah³. 18 Ní¹juáh³ hmá²
 chu²¹, tiá² lě¹³ yáh³ hi³ ha³ máí³ hlah³, sa³jun³ hmá²
 hlah³ lě¹³ ha³ máí³ chu²¹. 19 La³jí³² hmá² tiá² máí³ chu²¹
 háí³², quiéih³² bíh¹ tsú² hmá² jáun², hi³ jáun² jín³² tsú².
 20 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ cuóun³² hnoh² tsáu²
 cun³quionh³ lánh³ jmu² tsú².

Tiá² la³jín³² tsáu² lě¹³ yáh³ tónh³² jo³cuo² Dió³²
 (Lucas 13:25-27)

21 "Jun³juáh¹³ la³jín³² yáh³ tsá² záí³² jná¹³: "iHnú² bíh¹
 lín³ Juóu³² jná¹³!" lě¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³²; tí³la³ jí³²la³
 tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³
 hñu³mi³cuú² bíh¹ lě¹³ tónh³². 22 Ní¹ má¹ca²chó³² jmái¹
 jáun², juóun³² lín³² tsáu² záí³² jná¹³: "Hnú² Juo¹³ jnoh¹,
 jnoh¹ ca³hléh¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú² jáí¹³ hi³ ca³hi³
 hñu³ tsí³ jnoh¹, hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú² bíh¹
 ca³huen¹³ jnoh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hi³
 cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú² siáh³ ca³jmú¹³ jnoh¹ hliáun³
 hua³jueh³²". 23 Tí³la³ jná¹³ né³ nga¹ la³ lá² má¹jáun², hi³
 juo¹³ ná¹: "Hi¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³lí³ cuóu³² jná¹³ hnoh².
 iTí³ có³² quin³² náh² ní¹con² jná¹³, hnoh² tsá² jmu³²
 náh² hi³ hlah³ hi³ hó³²!"

Jmíh¹ hiah³² pin³, jí³ hí³ tiá² pin³

(Marcos 1:22; Lucas 6:47-49)

²⁴ "Hí³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² má²tí³² la³ cun³ jái¹³ hí³ juah³² jná¹³, tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, tsá² ca³zih³ hñú¹³ cáun² tsí³ hláu². ²⁵ Hí³ jáun² uá¹jinh¹ tsau³ jmí³, hí³ ca³lí³ hliáun³ bíh¹ siáh³ cua³, hí³ ja³ bíh¹ siáh³ chí³ tiá³ hí³ jmí¹ hnió³ quíh³ hñú³ jáun², tí³la³ tiá² cá²quíh³² yáh³, quí¹ ní¹ hláu² bíh¹ jmí¹ chí¹hli-aun³² jmíh¹ hiah³². ²⁶ Tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² má²tí³² la³ cun³ jái¹³ hí³ juah³² jná¹³ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá²ñuh² cáun¹ bíh¹, tsá² ca³zih³ hñú¹³ ní¹ zá¹táh¹. ²⁷ Hí³ jáun² jmí¹ tsau²¹ jmí³, hí³ ca³lí³ hliáun³ bíh¹ jmí² cua³, hí³ ja³ bíh¹ siáh³ chí³ hí³ hnió³ quíh³ hñú³ jáun², jáun² hñú³ jáun² né³, ca³quí² cá²cun³ bíh¹.

²⁸ Jmí¹ má²ca³táuh³ hí³ hleh³² jáun² Jesús, lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹ tsá² jmí¹ ná¹ná³² hí³ ca³tí²¹ jái¹³ hí³ má²ta² tsú² jáun²; ²⁹ quí¹hliá² jmí¹ cuá¹hie³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jái¹³, jun³juáh¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² ná¹lín³ tí³² liel²¹ yáh³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² lín³ mí³ho²¹ péin³

(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

8 Jmí¹ ca³son² jáun² Jesús tsí³ máh³, juóun³² lín³² tsáu² ja³taunh²¹ cu³hna²¹. ² Hí³ jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² lín³ mí¹uí³ *mí³ho²¹ péin³, hí³ ca³dí³jñí³² ta³ ní¹ Jesús, hí³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ní¹juáh³ hnáuh² hnú², tí²n² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hí³ lí³ jin² jná¹³.

³ Jáun² né³, Jesús ca³tí³ cuo² ní¹ quioh²¹ tsá² hí³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnó³² jná¹³. Hí³ jáun² ícuí¹ lan² hnú²!

Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, la³juí³² ca³hin³ bíh¹ mí¹uí³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³. ⁴ Hí³ jáun² ca³juáh³ Jesús hí³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Sá¹ní² jie³, ha³ lí² hin² juouh³² hí¹ jan² ha³ lánh³ rón³² lí³ hí³ má²lain³² nú²; jí³²la³ tí³ cuánh² hí³ cuá²ma³jnia¹³ ní¹con² mí²tsáu² bíh¹, hí³ cuá²cuen²¹ siáh³ jáh³ ní¹con² Dió³² la³ cun³ hí³ quí³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Moisés, hí³ jáun² la³ jáun² lí³ ní³² tsáu² hí³ má²lain³² nú².

Jesús jmah²³ tsá² quian²¹ hliáu³ tsá² chín¹

(Lucas 7:1-10)

⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ siáh³ Jesús já¹ juú² Capernaum. Jáun² jan² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano ja³ ní¹con² tsú² hí³ ca³hiu³ ca³mí³, ⁶ hí³ juáh³ la³ lá²:

—Tí³², tsá² lín³ quian²¹ jná¹³ rón³² rá²tsáun¹ hí³ hma², jí³ hí³ má²tso² tsí³ hí³ cú² uóu³².

⁷ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñe¹ bíh¹ jná¹³ hí³ ní¹jmah²¹ ná¹ tsú².

⁸ Tí³la³ hliáu³ tsá² chín¹ hí³ né³ ca³ngáí³:

—Tí³², jun³ lin¹ tsáu² yáh³ jná¹³ hí³ juáh¹³ hí³ hnú² cuóh¹³ hñú³² ná¹; ní¹ jí²¹la³ tí³ jmúh¹³ hnú² héih³² bíh¹ hí³ jáun² tsá² quian²¹ jná¹³ lan¹³. ⁹ Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ zian² juóu³², hí³ ja³bí¹ lín³ jná¹³ siáh³ hí³ chín¹ ní¹con² hliáu³. Jáun² ní¹ má²cá²jmú³² jná¹³ héih³² ní¹con² lí³ua³ jan² tsá² hí³ hí³ tsó³², jáun² tsau³² bíh¹; hí³ ní¹juáh³ juo¹³

jná¹³ jan²: "í³Na³²!" jáun² ja³²; hí³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ tsá² lín³ quian²¹ ná¹: "í³Jmu³ hí³ lá²!" jáun² jmu² bíh¹ tsú².

¹⁰ Jmí¹ má²lí²niéi³² Jesús jái¹³ ní² né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³, hí³ jáun² ca³záih³ tsá² jmí¹ hí¹já²taunh¹ hí³ cu³hna²¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² má²ca³chanh²¹ jná¹³ ja¹ tsá² *Israel lá², tsá² nio² cáun² tán¹ tsí³ la³jmí¹ nio² cáun² tsí³ tsá²ñuh² *tsá²cá²jo²¹ lá².

¹¹ Jná¹³ juanh³² ní¹con² hnoh², hí³ juóun³² lín³² tsáu² ja³taunh¹ tí³ juí³² ní¹ hia³² hiú² jí³ tí³ juí³² ní¹ tá²tsí²¹ hiú² ní² siáh³, hí³ tsa³cuú² tsa³hinh² cu³lí²¹ quionh³ hla¹ Há²bran²¹, hla¹ Isaac jí³ hla¹ Jacob ní² hñú³mí³cuú² ní¹ cuá¹quien² Dió³²; ¹² tí³la³ tsá² jmí¹ ca³tín¹ hí³ tsa³tiánh² ní¹ cuá¹quien² Dió³² né³, tsá² hí³ dá² chu³ huen³ bíh¹ tsú² hí³ ziu³ cuín³ tsú² ní¹ lí³ já¹niéi² tí³ cheih³², ní¹ jáun² tsa³tí² tsa³hoh³² hí³ má²zian² hí³ chéi³ hí³ uóu³².

¹³ Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús ní¹con² hliáu³ tsá² chín¹ hí³: —Cuánh² hñuh³², cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hí³ táunh²³ hnú² ní² ta²¹.

Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ lan³ tsá² quian²¹ tsú².

Jesús jmah²³ mí³ziú¹³ Pé¹

(Marcos 1:29-31; Lucas 4:38-39)

¹⁴ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ Jesús hñú¹³ Pé¹, hí³ jáun² ní¹ jáun² ca³jien³² tsú² mí³ziú¹³ Pé¹ hí³ rá¹tsin² ní¹ jen³ hí³ rá²tsáun¹ hí³ chéin³. ¹⁵ Jáun² ca³tí³ dí² cuo² cuo² tsá²mí³ hí³, jáun² la³juí³² ca³quin³ hí³ jmí¹ chéin³ tsú²; jmí¹ jáun² ca³náu² tsá²mí³ hí³, hí³ ca³jmú³ má³² hí³ cuh³ tsú².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹

(Marcos 1:32-34; Lucas 4:40-41)

¹⁶ Jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, cua³jan² tsú² juóun³² lín³² tsá² tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñú³ tsí³ ní¹con² Jesús; jáun² cun³quionh³ cá² jon¹ jái¹³ bíh¹ ca³huen³ tsú² la³jín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñú³ tsí³ tsáu², ja³bí¹ ca³jmah³ tsú² siáh³ tsá² jmí¹ ná¹tsáun¹ mí¹uí³ siáh³ siáh³.

¹⁷ Cun³quionh³ la³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jé¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: "Hí³ bíh¹ ca³caun² hí³ jmí¹ lín³ jnoh¹ jáun², jí³ hí³ ca³caun² tsú² siáh³ mí¹uí³ quiú¹³ dí²".

Tsá² jmí¹ hnió³ tsa³taunh¹ quionh³ Jesús

(Lucas 9:57-62)

¹⁸ Jmí¹ ca³jie³ jáun² Jesús hí³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² tionh² cu³ jéin³ quioh²¹, jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hí³ hán³² tsú² cú²jueh³² tí³ jo²¹ jái¹ lí¹ ná¹ho³ jáun².

¹⁹ Jmí¹ jáun² jan² tsá² lín³ tí³² liel²¹ ja³ hí³ cua³lien³ Jesús, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², ñe¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnú² lí³ua³ cáun² ní¹ cuóh¹³ hnú².

²⁰ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáh³ zia³² tá² hláu² quioh²¹ bíh¹ cuo², hí³ zia³² bíh¹ siáh³ zá² quioh²¹ tan³²; tí³la³ Jon² tsá²mí³cuoun² má¹ná¹, tiá² zia³² yáh³ ní¹ lí¹³ jnioh¹³.

²¹ Siáh³ siáh³ jan² tsá² má²hen² tí³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tí³², cué¹ tín² jái¹³ hí³ ní¹hón²¹ jná¹³ ñuh³² [ní¹ má¹jun²].

22 Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² hí³:
—Ňa³² cu³hna³² jná¹³, hí³ jáun² tsá² ná¹jún¹ [ní¹con²
Dió³²] cuí¹ cha³hón³² hla¹ rainh²¹.

Jesús jmu² hí³ niau²¹ tie³ jmái² jí³ chí³
(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

23 Jmí¹jáun² ca³hi³ Jesús cáun² mu², hí³ jáun² tsá²
hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² já¹taunh²¹ siáh³ quionh³. 24 Hí³
jáun² hú¹ juí³² jáun² né³, cu³diá²jan² ca³ja³ cáun² chí³
tiá³ lín³² hí³ hí¹ ca³la³ tí³ jmí¹ má²hí¹conh³² yáh³ jmái²
hñu³ mu², hí³ jmí¹ má²jlá²³ siáh³ mu² ma³ quin³² ma³
cu³ tsin¹ jmí²miih²¹. Tí³la³ Jesús má¹ná¹, jmí¹
má²rá²cuoun¹ bíh¹. 25 Jáun² ca³ní¹ní¹³ tsú² Jesús, hí³
ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Tí³, liau¹ jnoh¹! ¡Hénh³ máh³ má²tsá²hanh³² dí²
hñu³ jmái²!

26 Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—¿He³ láih³² ja³²lí³ ná¹juenh²¹ náh²? ¡Jlánh¹ tiá² cáun²
la³ nio² honh² náh²!

Hí³ jáun² ca³náú² Jesús hí³ ca³jin³ chí³ jí³ jmí²miih²¹
ní²; hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³hná³ chí³ hí³ ca³ta³no¹ tie³
pih²¹. 27 Hí³ jáun² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² quionh³
Jesús né³, lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ní² hí¹ la³ tí³ chí³ jí³ jmí²mi-
ih²¹ máh³ taunh² ta²¹?

Tsá²ñuh² tiáunh¹ juoun³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³
(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

28 Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Jesús jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ né³, ní¹
má²lí³ hué³² quioh²¹ tsá² Gadara, jáun² ca³huén² gon³
tsá²ñuh² ní¹ táun³ jéin³ lo¹ ní¹ ná¹hón²¹ hla¹, hí³ jáun²
ca³ja³taunh²¹ ní¹ zenh¹ Jesús. Tá¹ gon³ bíh¹ tsú² jmí¹
tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³; tsá² hí³ jmí¹ hian²
lín³² tsí³ hí³ ca³la³ hí¹ jan² tiá² hin² jmí¹ lí³ ngá¹³ hú¹ juí³²
jáun². 29 Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² hóh³² tiá³ lín³² hí³ juáh³:

—¿He³ ca³tín¹ hñu² quiúnh¹ jnoh¹, hñu² Jesús Jon²
Dió³²? ¿Hí¹ ñeh³ hñu² ní¹ lá² hí³ ña³jmuh³ nú² hí³
má²tso¹ jnoh¹ tsí³ ta³ ñeh² bíh¹ hí³ chau²¹ jmái²?

30 Ní¹ má²janh² jáun² jmí¹ ní³tiáunh¹ juoun³² mí²ní³ hí³
ní³cúh¹³ háu²; 31 hí³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³,
ca³hiu³ ca³mí³ ní¹con² Jesús, hí³ ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ hí³ hue¹³ nú² jnoh¹, cué¹ tiá³ jái¹³ hí³
tsá¹tau²¹ jnoh¹ hñu³ tsí³ mí²ní³ ó³².

32 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—¡Huen³ náh²! ¡Cuá²tiónh³² náh²!

Hí³ jáun² ca³huén² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá²ñuh²
hí³ hí³ ca³ní¹tiónh²¹ hñu³ tsí³ mí²ní³; la³ cun³ jmí¹jáun²
bíh¹ ca³cuoun³ mí²ní³ hí³ tí³ juí³² dí¹jí²³ ní¹ hlah³, hí³
jáun² ca³sunh³ chu³ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hí³ ca³tsan³.

33 Tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ní³ hí³ né³, ca³cuoun³
bíh¹ hí³ ca³ní¹chá² já¹ juú² la³ cun³ hí³ má²lí³², jí³ la³jí³²
hí³ má²lí³² jáun² ní¹con² tsá²ñuh² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³
jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní² siáh³. 34 Jmí¹jáun² ca³huén²
la³jín³² tsá² juú² hí³ ca³ní¹ma³jéinh³ Jesús; jmí¹ ca³jien³²
dí² jáun² né³, ca³hiu³ ca³mí³ dí² ní¹con² tsú² hí³
cua³han² tsú² hué³² jáun² quioh²¹ dí².

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²
(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

9 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³hi³ Jesús hñu³ mu², hí³
ca³han³ tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun² hí³ ca³chánh³²
tí³ juú²co¹. 2 Ní¹ jáun² ca³ní¹jan² tsáú² jan² tsá²ñuh² tsá²
hma², hí³ rá¹tsin² cáun² ní¹ jmu². Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun²
Jesús hí³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ tsá² ca³cha³taunh¹
hí³, hí³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² jón³, tiá³ chá¹ honh²; má²cá²hin³ bíh¹ tso³
quián¹³ hñu².

3 Jmí¹jáun² ma³ jan² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ca³lín¹³ la³ lá²
hñu³ tsí³: “Tsá²ñuh² ní² cáun² lí¹ chú² lí¹ lén³² Dió³²
cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹”. 4 Tí³la³ Jesús jmí¹ ní¹ bíh¹
he³ lánh³ ná¹lín³ tsá² hí³, hí³ jáun² ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² hlaih³ lín²¹ ná¹tioh³ honh² hnoh²? 5 ¿Hín²
jái¹³ hí³ tun³ lá² hí³ jlánh¹ huán¹ tsí³ lí³ lin¹ hí³ zia³² pí³
quioh²¹ tsá² hleh³², hí¹ cun³quionh³ hí³ juáh³ tsú²: “¿Tso³
quián¹³ hñu² má²cá²hin³!” ho³ hí³ juáh³ tsú²: “¿Náu²,
ngí¹!”? 6 Re² bíh¹, cuí¹ má¹jnia¹³ jná¹³ ní¹con² hnoh² hí³
jné¹³ Jon² tsá²mí³cuoun² ho² ná¹ jái¹³ ní¹ hué²¹ lá² hí³
hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².

Hí³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:

—¡Náu², quiaun² jmu² quián¹³, cuánh² hñuh³²!

7 Jmí¹jáun² ca³náú² tsá² jmí¹ hma² hí³ hí³ ngah³ hñú¹³.
8 Jmí¹ má²lí²jí³ tsáú² hí³ lí³ la³ jáun², lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹
tsí³, hí³ jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³² Tsá² ca³cué³ pí³
la³ jáun² ní¹con² tsá²mí³cuoun².

Jesús téh²³ Má²téh³

(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

9 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ní¹ jáun² hí³ ngau³
ní¹ siáh³, jáun² ca³jien³² tsú² jan² tsá²ñuh² jmái²
Má²téh³, hí³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ní¹ cuá¹caí³² hmah²¹ [cha¹³
tsá² *romanos], hí³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ňa³² cu³hna³² jná¹³.

Jmí¹jáun² ca³náú² Má²téh³ hí³ ngau³ cu³hna²¹ Jesús.

10 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús jmí¹ cuá¹jmu² má³² hñú¹³
Má²téh³ hí³, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². Ja³bí¹
ca³tiánh³ siáh³ juoun³² lín³² *tsá² cai³² hmah²¹ ní¹ mesa
jáun² quionh³ tsú², la³ má²quionh³ tsá² juáh²³ tsáú² hí³
tiá² chun¹. 11 Jáun² jmí¹ ca³jí³ tsá² cu³ níó³ téh²³ tsú²
*fariseos hí³ jáun² né³, jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³
tí³ con² tsú²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ tí³² juóuh³² hnoh² cáun²
cuú² hính²³ cu³lí²¹ quionh³ tsá² cai³² hmah²¹ jí³ tsá² ren²
tso³ ní²?

12 Jmí¹ ca³nái³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³juáh³:

—Ha³ tiá² tí³² mí³ hniah³ yáh³ ní¹con² tsá² chun¹, tí³la³
ní¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³. 13 Cuá²tánh¹ náh², hí³
cuá²ma³tín¹³ náh² la³ cun³ hí³ hnió³ juáh³ Sí² tío³ jái¹³
quioh²¹ Dió³², ní¹ rá¹juáh³ la³ lá²: “Jná¹³ hno³² hí³ já³²
mí³ honh² bíh¹ náh², jun³juáh¹³ hí³ hno³² jná¹³ hí³
jngih¹³ náh² jáh³ yáh³ ní¹con² jná¹³”. La³ ní² bíh¹
rá¹juáh³, quí¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hí³ ja³te³ ná¹ tsá² chun¹,
quí¹ hí³ ja³te³ tsá² ná¹ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Nga² tsáu² ní¹con² Jesús ca³ti²¹ hi³ má²hien²¹ tsú²
(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

¹⁴ Jmí¹ jáun² cua³taunh²¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmá² ní¹ zenh¹ Jesús, hí³ ca³ngái³:

—¿He³ láih³² ma³hien²¹ lín²¹ jnoh¹, jí³ tsá² fariseos ní¹ siáh³, tí³la³ tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² né³, sa³ tiá² má²hien²¹ yáh³?

¹⁵ Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lǐ¹³ hí³ tsá² ná¹tén¹ ní¹ jmu² tsú² jmá¹ hí³ jenh² cuo² tsáu² tiánh³ hí³ ná¹hai²¹ hlah³ tsí³ tá¹la³ má²ná¹má²hiún² tsú² tsí³ quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ hí³ cuo² dúh¹? Tí³la³ chau²¹ bíh¹ jmá¹ hí³ quin³ tí³ có³² tsá²ñuh² jenh¹³ hí³ cuo²; hí³ jáun² má¹jáun² máh³ má²ma³hien²¹ tsá² hí³.

¹⁶ “Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² taun³² cáun² hmih³² tseh¹ quionh³ cá² cuonh²¹ hmih³² hmaí²¹; qui¹ tsáuh³² bíh¹ hná¹ hmih³² hmaí²¹ jáun², hí³ jáun² cá² bíh¹ hmih³² má²tseh¹, hí³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ ní¹ jueh³² má²cái³² má¹lǐ³² jáun². ¹⁷ Hí³ sa³jun³ tah³² tsú² siáh³ mu² ráu³ cun³ ní¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² má²tseh¹; qui¹ ní¹juáh³ hí³ jmu³ tsú² la³ jáun², má²cái³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lǐ¹³, hí³ jáun² tsa³hín³ bíh¹ mu² ráu³ la³ má²quionh³ chí² láu² tseh¹ jáun². Hí³ jáun² bíh¹ hniáuh³² táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ní¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² hmaí²¹, hí³ jáun² tiá² hí³ láih¹³ tá¹ tun³ hí³ jáun².

Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hí³ hú¹ jui³² jáun² né³, lan² siáh³ jan² tsá²mí³ tsáun¹
(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

¹⁸ Tá¹la³ jmí¹ cuá¹juáh²³ Jesús jái¹³ ní² né³, jan² tsá² chin¹ ní¹con² tsá² *judíos cuan³, hí³ jáun² ca³dí³jñi³² hí³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ní¹ dí², hí³ ca³juáh³:

—Mí¹míh¹ jón³² jná¹³ cun³ jun³; tí³la³ ní¹juáh³ hnú² ñeih²¹ hí³ ná¹ra³tsih³² cuonh² ní¹ quioh²¹ tsú², jenh¹³ bíh¹ tsú².

¹⁹ Jmí¹ má²lǐ²juáh³ jáun² tsá² hí³ la³ ní², ca³náu² Jesús hí³ ngau³ quionh³ tsá² hí³, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². ²⁰ Hí³ jáun² hú¹ jui³² jáun² né³ ja³ jan² tsá²mí³ tsáun¹ má²janh² cu³hna²¹ Jesús hí³ ca³tí³ cuo² zéi¹ ha¹ tsú². Tsá²mí³ hí³ né³ má²tí³ cun³ quia³tún³ mii² hí³ jmí¹ má²tso² tsí³ hí³ zian² jmí²hán¹. ²¹ Jáun² tsá²mí³ hí³ né³ ca³lín¹³ hñu³ tsí³ la³ lá²: “Ní¹juáh³ jí³²la³ tí³ tí¹³ jná¹³ uón³² zéi¹ ha¹ bíh¹ tsú², cun³ jáun² bíh¹ má²lan¹³ jná¹³.”

²² Tí³la³ Jesús ca³jinh³ tí³ cu³hna²¹ hí³ ca³jíe³ tí³ ní¹ cuá¹ja³² tsá²mí³ hí³, hí³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Jón³, tiá² chá¹ honh²; má²lain³² nú² qui¹hliá² lǐ²cháh¹ cáun² honh².

Hí³ jáun² dá² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ tsú².

²³ Jmí¹ cá¹chó²¹ Jesús hñu¹³ tsá² chin¹ hí³ né³, ca³jíe³ hí³ má²tionh² tí³² tsá² hainh³² [hí³ má²tiáunh¹ hua³jan²¹ hí³ tsa³hón³² hla¹], hí³ tsáu² né³ má²tiáunh¹ tiá³ siaun³² ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² nio². ²⁴ Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Huen³ náh² ní¹ lá²! Qui¹ mí¹míh¹ lá² tiá² rá²jún¹ yáh³, qui¹ rá²cuón¹ bíh¹ tsú².

Tí³la³ tsá² hí³ né³, lǐ¹ ca³ju³ ca³ngái³ bíh¹ quioh²¹ Jesús. ²⁵ Jmí¹ má²lǐ²huen³ Jesús tsá² hí³ né³, ca³hí³ ñeih³ ní¹

rón²¹ mí¹míh¹ hí³ hí³ ca³zanh³ dí² cuo² hla¹ mí¹míh¹ hí³, hí³ jáun² ca³náu². ²⁶ Hí³ jáun² la³ tán¹ la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ca³lǐ³ ní³² tsáu² la³ cun³ hí³ lǐ³ jáun².

Jesús jmah²³ gon³ tsá² ten³

²⁷ Jmí¹ lǐ²¹ jáun² né³ cua³han³ Jesús ní¹ jáun², jáun² hú¹ jui³² ja³taunh²¹ gon³ tsá² ten³ cu³hna²¹ tsú² hí³ hí¹hóh³², hí³ hí¹juáh²³:

—Hnú² Tsá² jón²zǐh¹ jon²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, ¡cuí¹ já² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

²⁸ Jmí¹ hí²¹ jáun² Jesús ñeih³, jáun² tsá² ten³ hí³ taunh³ siáh³ ñeih³, jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³:

—¿Nió¹ cáun² honh² hnoh² hí³ lǐ¹³ jmu¹ jná¹³ la³ cun³ hí³ mih³² náh² ní²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Ján³, Tí³².

²⁹ Jmí¹jáun² ca³tí³ Jesús cuo² mí¹ní¹ tsá² hí³, hí³ ca³záih³ dí²:

—La³ cun³ hí³ táunh²³ hnoh² ní² ta²¹ cuí¹ lǐ¹³ ní¹con² náh².

³⁰ Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³niá³ mí¹ní¹ tsá² hí³. Jmí¹ lǐ²¹ jáun² né³, jlánh¹ ca³jmú³ Jesús héih³² ní¹con² tsá² hí³ hí³ ca³juáh³:

—Jmu³ náh² tion³ hí³ hí¹ jan² tsáu² lǐ² cuí¹ lǐ³ ní³² hí³ ní².

³¹ Tí³la³ cun³ rón³² ná¹huen³² bíh¹ tsú² ní¹ jáun², la³juí³ ca³chá³ bíh¹ tsú² ní¹con² tsá² juú² la³ tán¹ la³ cu³ la³ jéin³ jáun² la³ cun³ hí³ má²lǐ²jmú³ jáun² Jesús.

Jesús jmah²³ jan² tsá² tiá² hleh³²

³² Tá¹la³ hí¹huen³² jáun² tsá² hí³ cua³taunh²¹ ma³ jan² tsáu² ní¹con² Jesús hí³ ná¹ján² jan² tsá²ñuh² tsá² tiá² hleh³² hí³ jmí¹ hún¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. ³³ La³ cun³ jmí¹ ca³chin² jáun² Jesús jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsú², ca³ma³liáu³² hleh³². Jáun² tsáu² né³, lǐ¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹, hí³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³neh²¹ dí² hué³² *Israel lá² la³ cun³ hí³ má²lǐ³² ní².

³⁴ Tí³la³ tsá² fariseos má¹ná¹, jmí¹ ná¹juáh²³:

—Tsá²ñuh² ní² dá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá² hláinh¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹.

Jesús ja³² mií³ tsí³ ní¹con² tsáu²

³⁵ Jmí¹ lǐ²¹ jáun² né³, ca³tí³ ca³ngí³ Jesús la³jí³² juú², jí³ juú² míh¹ juú² siún¹ hí³ má²tin² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hí³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú², hí³ ní³hleh²¹ jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lǐ¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², jí³ hí³ jmah²³ tsáu² jí³lǐ³² ní¹ mí¹uí³ hí³ zian² tsú², jí³ hí³ cú² hí³ uóu³² ní² siáh³. ³⁶ Jmí¹ ca³jíen³² tsú² tsá² juóun³² lín³² hí³ né³, ca³ja³ mií³ tsí³ quioh²¹ tsá² hí³, qui¹hliá² jmí¹ ná¹hai²¹ hlah³ tsí³ tsú² jí³ hí³ ná¹lín³ tsú² tsá² tiá² hin² zian² hí³ lǐ¹³ ma³hau³, la³jmí¹ ní³taunh¹ *já¹ziáh² tiá² juo¹³ zian². ³⁷ Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—¿Hliáun³ cu³tí³ bíh¹ hí³ má²ca³láu², tí³la³ pih²¹ lín²¹ bíh¹ tsá² jmu² ta²¹ zian²! ³⁸ Hí³ jáun² né³, hiú¹ mí¹ náh²

ñí'con² Tsá² quioh²¹ hi³ má²ca³láu² jáun², hi³ cuí¹ zen¹ tsú² tsá² ja³quiaun² hi³ má²ca³láu² jáun² quioh²¹.

Jesús téh²³ tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²
(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

10 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³teh³ Jesús tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³cuéh³ dí² pí³ hí³ lí¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², jí³ hí³ jmah³ tsú² tsá² ná¹tsáun¹ la³jí³² ñí¹ m¹uí³ jí³ hí³ cú² hí³ uóu³² n² síáh³.

² Hi³ lá² bíh¹ hí³ jmái² tán¹ quian³tun³ *tí³² tsá² quian³² jé¹ Dió³²: la³ñí¹ Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ jmái² síáh³ Pé¹, jí³ Tre²¹ dá¹jon²¹ tsú² n²; Jacobo jon² Zebedeo la³ má²quionh³ Juan² dá¹jon²¹; ³ Pí²lí¹éí¹, Bartolomé, Tú¹ma²¹ jí³ Má²téh³ n², tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tsá² ca³í³² hmah²¹; Jacobo jon² Alfeo; jí³ Tadeo; ⁴ Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ quionh³ tsá² cu³ nió³ *Cananista n², jí³ Judas tsá² zian² juú² Queriot, tsá² ca³ñí¹jienh¹³ hí³ Jesús.

Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²
(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

⁵ Jesús ca³zen³ tsá² quian³tun³ hí³ cun³quionh³ héih³² lá²:

—Ha³ lí² cua³táunh¹ náh² hué¹³ *tsá²cá²jo²¹, sa³jun³ cuá¹tíonh³² náh² juú² hín¹³ tí³ Samaria; ⁶ tí³la³ hniáuh³² cuá¹táunh¹ náh² ñí¹con² tsá² *Israel lá² bíh¹, tsá² ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² má²já²cuín³. ⁷ Cuá²táunh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsú² hí³ Dió³² má²cuá¹hinh²³ tsáu² jo³cuo². ⁸ Jmah²¹ náh² tsá² ná¹lín³ m¹uí³ *m¹í³ho²¹ péin³ jí³ tsá² ná¹lín³ m¹uí³ síáh³ síáh³; jmu³ náh² hí³ jenh¹³ tsá² má²jún¹; huen³ náh² síáh³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu². Qui¹ hnoh² lí¹ má²hian² bí¹ náh² pí³ n² ta³ tiá² hmah²¹ quien², jáun² jmu²¹ náh² ta²¹, tí³la³ ha³ lí² cán² náh² hmah²¹ má¹ná¹.

⁹ Ha³ lí² ñí³quían¹ náh² hí¹ cú¹píh²¹ quie³, uá¹ hí³ cú¹mí¹níu²¹, uá¹ hí³ *cú¹tiáú², hí¹ cáun² cú¹dáin³ yáh³. ¹⁰ Sa³jun³ hniáuh³² cánh¹ náh² tuh³² hí³ tío³ hí³ hniáuh³² hú¹ juí³². Ha³ lí² cán² náh² tun³ hanh², sa³jun³ tuh³² tío³ tanh¹, hí³ sa³jun³ cánh¹ náh² síáh³ hmá²hu²¹; qui¹ tsá² jmu² ta²¹ cun³ ca³tin¹ bíh¹ hiáuh³ la³jí³² la³ cun³ hí³ lí³ hniáuh³² quioh²¹.

¹¹ "Ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ náh² cáun² juú² ho³lá²dá² lí³ua³ cáun² ñí¹ná², hniah³² náh² jan² tsá² chú³² tsí³ ñí¹ jáun² hí³ jáun² tianh³ náh² hñú¹³ tsá² hí³ ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hí³ huen¹³ náh² ñí¹ jáun². ¹² Ní¹ má¹ca³tíonh³² náh² hñú³ jáun², zéih³ tsá² tío³ ñí¹ jáun² hí³ cuí¹ tío³ tsú² cáun² hí³ re² hí³ tin². ¹³ Ní¹juáh³ hí³ ca³tin¹ tsá² hí³ hí³ tiánh³ cáun² hí³ re² hí³ tin², lí³ quien² bíh¹ hí³ má²lí²zéih³ náh² tsá² hí³, tí³la³ n¹juáh³ tiá² ca³tin¹ tsá² hí³ hí³ tiánh³ cáun² hí³ re² hí³ tin², jáun² já¹³ hí³ má²lí²zéih³ náh² tsú² jáun² jáuh³ bíh¹ síáh³ ñí¹con² náh² hmóu³². ¹⁴ Hí³ n¹juáh³ lí³ua³ cáun² hñú³ ho³ juú² ñí¹ ca³cha³táunh¹ náh² tiá² ca³he³ náh² tsú², hí³ sa³jun³ hnió³ tsú² ne³ já¹³ quían¹³ náh², hí³ jáun² né³, súh³ náh² hliáu² quian²¹ tanh¹ n¹ má¹tí³ ñí¹ huen¹³ náh² hñú³ jáun² ho³ juú² jáun². ¹⁵ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ n¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hí³ ra³tsí³² Dió³² héih³², tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hí³ ma³tson¹³ Dió³² tsá² juú² la³ hí³

la³ cónh³ bíh¹ hí³ ca³quiúnh³² jáun² tsá² jmí¹ zian² juú² Sodoma jí³ Gomorra.

Tsá² tanh² ta²¹ Dió³² zian² ja¹ hniéi²

¹⁶ "Sá¹ní² jie³! Jná¹³ zei²¹ hnoh² hí³ ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² tío³ ja¹ tsí² ná¹. Tí³la³ jmu³ náh² jan²¹ lín²¹ la³jmí¹ lín³ jáh³ hláinh¹; tí³la³ tá¹la³ jáun² né³, jmu³ náh² hí³ chú³² hnoh² náh² má¹ná¹ la³jmí¹ lín³ chí³ já². ¹⁷ Hua³hín¹³ náh², qui¹ hnoh² jienh³ tsú² jo³cuo² tsá²tan²¹, jí³ hí³ quiu³ po³ tsú² hnoh² la³ tí³ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí². ¹⁸ Hí³ hí¹ ca³la³ tí³ ñí¹con² tsá² ná¹ho² ta²¹ jí³ tsá² ná¹lín³ re²¹ yáh³ tsa³juá² tsú² hnoh² cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³; má¹jáun² bíh¹ má²lí¹³ cuéh¹ hnoh² jú¹ tson² hí³ ca³tin¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hí³ jí³ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ n² síáh³. ¹⁹ Tí³la³ n¹ má¹ca³zeh³ tsú² hnoh² ñí¹ ta³ ñí¹ tsá²tan²¹ né³, ha³ lí² jmú² náh² hí³² hnoh² n¹juáh³ he³ juáh¹³ náh² ho³ n¹juáh³ he³ lánh³ rón³² hléh¹³ náh²; qui¹ n¹juáh³ n¹ má¹ca³tí³ ñí¹ hléh¹³ náh², Dió³² bíh¹ cué³² já¹³ hí³ cuá¹hléh¹ náh². ²⁰ Qui¹ jun³juáh¹³ hnoh² yáh³ tsá² cuá¹hléh¹ náh², qui¹ Jmí²chí³ joh¹ Ñeh² bíh¹ náh² Tsá² hléh³² cun³quionh³ honh¹ náh².

²¹ "Hí¹ la³ tí³ tsá² jan² jméi² mí¹ziú¹³ quionh³ yáh³ tsú² jienh³ hí³ jngah³ tsáu², jí³ tsá² má²lieih²¹ síáh³ jienh³ jon²; jon² tsáu² jmu³ hniéi² quionh³ jméi² mí¹ziú¹³, hí³ hí¹ ca³la³ tí³ jienh³ yáh³ tsú² tsá² má²lieih²¹ hí³ jngah³ tsáu². ²² Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³ hau² hnoh² cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³; tí³la³ n¹juáh³ tsá² ca³tíon³ tsí³ ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹ quioh²¹ hí³ zian² ñí¹ hué²¹ lá² né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ liáun³. ²³ Ní¹juáh³ ca³h¹ ca³tsa¹ tsú² hnoh² cáun² juú², huen³ náh² ñí¹ jáun² hí³ cuá¹táunh¹ náh² cáun² juú² síáh³; qui¹ jú¹ tson² juah³² jná¹³ hí³ jná¹³ Jon² tsá²m³cuoun² jáunh¹³ ná¹ ñeh² bíh¹ hí³ táunh³ hnoh² la³jí³² juú²co¹ juú²hñú¹³ tsá² Israel.

²⁴ "Hí¹ jan² yáh³ tsá² má²tin³² tiá² lí³ lí³tin² tí³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ tí³² joh¹, hí³ hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ quian²¹ tiá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá² lín³ juo¹³ tsú². ²⁵ Tsá² cuá¹má²tin³² hí³ dá² ca³tin¹ ma³hiún² tsí³ cun³ jí³²la³ tí³ hí³ chau²¹ jmái¹ hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ tí³² joh¹ bíh¹, hí³ tsá² lín³ quian²¹ né³ ca³tin¹ ma³hiún² tsí³ hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ juo¹³. Qui¹ n¹juáh³ ta³bí¹ tsá² chin¹ cáun² hñú³ yáh³ ca³juáh³ tsáu² hí³ lín³ Beelzebú [tsá² chin¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹], ¡cónh³ bíh¹ tiá² tu³ hión³² tsú² tsá² hñú¹³ tsú² ñí¹ hná¹ n²!

Hin² ñí¹con² hniáuh³² jmú¹³ dí² juéhn²
(Lucas 12:4-7)

²⁶ "Hí³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh² juéhn² ñí¹con² tsáu². Qui¹ lí³ua³ cáun² hí³ jí²³ tsú², chau³² bíh¹ jmái¹ hí³ jñéih²³, hí³ lí³ua³ cáun² hí³ ná¹hmá¹ né³, chau³² bíh¹ jmái¹ hí³ lí³jnia² síáh³. ²⁷ La³jí³² hí³ juo³ jná¹³ hnoh² ta³ hñu³ nié², ma³jnia¹³ náh² já¹³ jáun² ta³ jma²; hí³ lí³ua³ cáun² hí³ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² ñí¹ ná¹conh¹ né³, cuá²tí¹ cuá²hoh³ náh² ca³la³ tí³ tsáih³ hñú³ hí³ cháh¹³ náh² hí³ jáun². ²⁸ Ha³ lí² juéhn³ náh² tsá² jngih² jmáh³la³ ngu³, hí³ má¹lí³² jáun² né³, tiá² tin² yáh³ tsú² jngih³ jmí²chí³ quían¹³ náh²; tí³ re² juéhn³ náh² ñí¹con²

Tsá² lǐ¹³ jngah³ náh², hi³ má¹lǐ³² jáun² né³ lǐ¹³ zen³ tsú² jmǐ²chǐ³ quián¹³ náh² quiu³juóú³².

²⁹ "¿Há¹ tiá² cuen² tsú² gon³ tan³² pih²¹ la³ cun³ cá² héih³² quie³ dúh¹? Tǐ³la³ cun³ jáun² hí¹ jan² yáh³ jáh³ pih²¹ la³ hí³ tiá² jún²³ tá¹la³ tiá² má²lǐ²cué³² Neh² náh² jái¹³. ³⁰ Hi³ hí¹ ca³la³ tǐ³ jǐn² chih³² yáh³ hnoh² ná¹h¹³ siáh³ ma³ quin³² ma³ cá² máih³². ³¹ Jáun² né³, ha³ lǐ² juenh³ náh², qui¹ tǐ³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tan³² ná¹juón²¹.

Tsá² ton² hi³ hain²¹ tǐ³ con² Jesús
(Lucas 12:8-9)

³² "Hi³ jáun² né³, la³jǐn³² tsá² má²quien² jná¹³ ní¹ ta³ ní¹ tsáu², ja³bí¹ jná¹³ siáh³ má¹quien¹³ tsá² la³ hí³ ní¹ ta³ ní¹ Nuh³² ná¹, Tsá² cuá³ hñu³mǐ³cuú²; ³³ tǐ³la³ lǐ³ua³ jan² tsá² tiá² hnió³ má²quien² jná¹³ ní¹con² tsáu² né³, ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² má¹quien¹³ tsá² la³ hí³ ní¹con² Nuh³² Tsá² cuá³ hñu³mǐ³cuú².

Jesús jmu² hi³ tiú²uú² tiáunh¹ tsáu² cá²hon³
(Lucas 12:51-53)

³⁴ "Su³uú² lǐ¹ cuí¹ lǐn¹³ hnoh² hi³ jná¹³ ja³jmú³² hi³ ni-au²¹ tie³ ní¹ hué²¹ lá²; qui¹ jun³juáh¹³ hi³ ja³chá³ jná¹³ tie³ yáh³, tǐ³la³ jná¹³ dá² ja³ hí³ chá¹³ ná¹ hnieí² qui³² bíh¹.

³⁵ Ja³ jná¹³ hi³ ja³jmú³² hi³ tsá²ñuh² ná¹háun³ quionh³ jméi², tsá²mǐ³ ná¹háun³ quionh³ mí¹ziú¹³, hi³ ló³² tsú² ná¹háun³ siáh³ quionh³ mǐ³ziú¹³; ³⁶ jáun² la³ jáun² bíh¹ lǐ¹³ hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ná¹hniei²¹ quionh³ má²tún² tsá² hñú¹³.

³⁷ "Nǐ¹juáh³ tsá² ja³lǐ³ hnio³ jméi² jǐ³ mí¹ziú¹³ cha³ jmǐ¹ ma³hniau³ tsú² jná¹³, tsá² la³ hí³ tiá² ca³tin¹ hen² tǐ³ con² jná¹³. Hi³ nǐ¹juáh³ tsá² ja³lǐ³ hnio³ tsá²mǐ³ tsá²ñuh² jon² cha³ jmǐ¹ ma³hniau³ tsú² jná¹³, tsá² la³ hí³ siáh³ tiá² ca³tin¹ yáh³ hen² tǐ³ con² jná¹³. ³⁸ Ja³bí¹ tiá² lǐ¹³ han³ tsú² tǐ³ con² jná¹³ nǐ¹juáh³ tsá² tiá² hnió³ cán³ crei²¹ hi³ ma³zian² tsú² la³jmǐ¹ zian² jná¹³ lá². ³⁹ Nǐ¹juáh³ tsá² hnió³ liáu³ jmǐ²chǐ³ quioh²¹, tsá² la³ hí³ tǐ³ tsa³hín³ bíh¹; tǐ³la³ nǐ¹juáh³ tsá² tsa³hín³ jmǐ²chǐ³ quioh²¹ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tǐ³ liáu³³.

La³ cun³ hi³ joh¹³ tsú² ní¹con² Dió³²
(Marcos 9:41)

⁴⁰ "Lǐ³ua³ jan² tsá² he³ hnoh², ja³bí¹ má²lǐ²he³ jǐ³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³ lǐ³ua³ jan² tsá² ca³he³ jná¹³ né³, ja³bí¹ la³ jáun² má²lǐ²hen³ tsú² la³ jǐ³ Tsá² ca³ze³ bí¹ jná¹³.

⁴¹ Lǐ³ua³ jan² tsá² hen² jan² *tǐ³² jǐ¹ Dió³² qui¹ cun³ní¹ hi³ ja³ tsú² hi³ ja³hléh² jǐ¹ Dió³², ja³bí¹ tsá² hí³ hiáuh¹³ la³ cun³ hi³ hiáuh³ jan² tǐ³² jǐ¹ Dió³²; hi³ nǐ¹juáh³ tsá² hen² jan² tsá² zian² la³ cun³ hi³ tǐ³² tsǐ³ Dió³² cun³ní¹ hi³ zian² tsú² la³ jáun², ja³bí¹ hí³ dí² hiáuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh¹³ tsá² zian² hí³ la³ cun³ hi³ tǐ³² tsǐ³ Dió³². ⁴² Lǐ³ua³ jan² tsá² cué³² uá¹jinh¹ cáun² vaso jmǐ² jma³ cuóuh³ ní¹con² lǐ³ua³ jan² tsá² hain²¹ tǐ³ con² jná¹³, uá¹jinh¹ jan² tsá² tsǐ¹juí³, tǐ³la³ cun³ní¹ hi³ hen² tsú² tǐ³ con² jná¹³ bíh¹, ja³bí¹ tsá² hí³ uá²jaí³² hiáuh³ cáun² hi³ chu²¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³.

Juan² tsá² jmǐ¹ zion² tsáu² jmái² zen² tsáu² ní¹con² Jesús
(Lucas 7:18-35)

11 Jmǐ¹ cá¹tsan³ jái¹³ hi³ ca³záih³ jáun² Jesús tán¹ quián³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tǐ³ con² né³, cua³han³ ní¹ jáun² hi³ ca³ní¹hieh¹ dí² tsá² tiáunh¹ juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³ní¹hléh² jú¹ chú³².

² Tá¹la³ jmǐ¹ cuá¹hún¹ jáun² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² hñu³mǐ¹ní² ca³lǐ³ ní³² la³ cun³ hi³ jmu² Cristo. Jáun² ca³zen³ dí² gon³ tsá² hain²¹ hí³ tǐ³ con² hi³ tsa³jien³ Jesús, ³ hi³ tsa³ngá³³ tsú² la³ lá²:

—¿Hí¹ hñú² uá¹ Tsá² ca³tin¹ já³², ho³ hniáuh³² uá¹ jan¹³ jnoh¹ jan² tsá² siáh³?

⁴ Jáun² Jesús ca³ngá³³:

—Cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² Juan² la³ cun³ hi³ ná¹jǐeh³² náh² jǐ³ hi³ ná¹naih³² náh². ⁵ Cuá²zéih³ náh² tsú² hi³ tsá² ten³ má²jniá³ ní¹, tsá² hma² má²ní³taunh¹, hi³ má²lain³² siáh³ tsá² jmǐ¹ ná¹lǐn³ mǐ¹uí³ *mǐ³ho²¹ péin³, hi³ tsá² jmǐ¹ te³ cuá¹ né³ má²náí³² bíh¹, má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsá² jmǐ¹ má²ná¹jún¹, hi³ tsá² tia³mii² né³, má²ná¹náí³² bíh¹ jú¹ chú³² ca³tǐ²¹ ha³ lánh³ rón³² lǐ¹ liáu³. ⁶ Jlánh¹ jmǐ¹ ren² tsá² tiá² lǐ¹ cha³² hliáu³³ néih³ tsǐ³ hi³ ca³tin¹ jná¹³!

⁷ Jmǐ¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² hí³ ca³ma³liáu³² Jesús hleh³² ní¹con² tsá² tionh² hí³ la³ cu³ la³ jéin³ ní¹ zenh¹ hi³ ca³tin¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² jaun³² ca³ní¹jǐeh¹³ hnoh² ní¹ lǐ³ hué³² quiéin²? ¿Hí¹ ca³ní¹jǐeh¹³ hnoh² cáun² hma² tá² náí² hi³ lǐ¹ qui² lǐ¹ jǐeh²³ cun³quionh³ chí³ juáh¹³? ⁸ Hi³ nǐ¹juáh³ tiá² la³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ní¹jǐeh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ní¹jien¹ náh² jan² tsá²ñuh² quih³² hmi³² jlánh¹ bí¹ huá¹? Sá¹nǐ² dú¹ jie³ náh², tsá² ná¹quih³² hmi³² hi³ jlánh¹ bí¹ huá¹ tionh² re² tin² néih³ hñú¹³ tsá² ná¹lǐn³ re²¹ bíh¹. ⁹ Hi³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ní¹jǐeh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ní¹jien¹ náh² jan² *tǐ³² jǐ¹ Dió³²? Qui¹ tson² bíh¹ cu³tǐ³, tǐ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tǐ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ lǐ³ua³ jan² tǐ³² jǐ¹ Dió³². ¹⁰ Qui¹ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹ja³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái², hi³ juáh³ la³ lá²:

Sá¹nǐ² jie³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³² jái¹³ ta³ tin² la³ cun³ bíh¹ hñú², tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ juí³² ní¹ cuóh¹³ hñú².

¹¹ Jmǐ¹ má²lǐ²chá³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tiá² hin² zian² hí¹ jan² yáh³ tsá² jlánh¹ bíh¹ quien² ja¹ la³jǐn³² tsá² ca³lǐ³zian² ní¹ hué²¹ lá² la³ cónh³ bíh¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái²; tǐ³la³ cun³ jáun² tsá² tiá² lin¹ ní¹ quien² ja¹ quioh²¹ tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ tǐ³ jlánh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ Juan².

¹² "Hi³ jáun² ca³la³ cun³ jmǐ¹ cuan¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² hi³ la³ tǐ³ ta³né³², héih³² quioh²¹ Dió³² cáun² cuá²zá² cuá²tsó³ bíh¹ ja¹ hnieí² hi³ tǐ³ lǐ³mǐ¹ tsá²lǐ³quien², hi³ tsá² jlánh¹ ná¹cueh³² pí³ né³, má²ná¹cah²³ bíh¹ jmái¹ hi³ lǐ¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³². ¹³ Jmǐ¹ tǐ² quien² bíh¹ la³jǐ³² hi³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ tsá² lin³ hí³ tǐ³² jǐ¹ Dió³², jǐ³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés siáh³, ca³la³ tǐ³ ní¹ cá¹cho²²¹ jmái¹ hi³ cuan³ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái²; ¹⁴ jáun² Juan² hí³ bíh¹ lǐn³ Lih³, tsá² jmǐ¹ lǐn³ hí³ tǐ³² jǐ¹ Dió³², tsá²

ca³tin¹ hi³ já³² nř¹juáh³ hi³ hnáuh² hnoh² táunh¹³ ta²¹.
15 Nř¹juáh³ tsá² tsí²¹ cuá¹, cuí¹ nie¹³.

16 "¿He³ ří¹ tsáú² ří¹³ cunh²¹ jná¹³ quionh³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá²? Ří¹³ juáh³ la³ lá²: Jmu² tsú² la³ jmí¹ jmu² tsá¹ mi¹ ří³ co¹ ja¹ hmah²¹. Ná¹ hoh³² tsú² hi³ jéinh³² hlah³, hi³ zaih³² řaih²¹ la³ lá²: 17 "Sa³ tiá² ca³li³ hnáuh² yáh³ hnoh² tsan¹³ jmí¹ ří¹³ jiei¹³ jnoh¹ jáun² hmá² tá² le²; hi³ sa³jun³ ří² uoh³ yáh³ hnoh² jmí¹ ří¹³ jmú¹³ jnoh¹ síáh³ sun¹ ca³ti²¹ jmái¹ hi³ nio² hlah³ tsí³ tsú²". 18 Juanh³² jná¹³ la³ nř², quí¹ cuan³ Juan² tsá² tiá² cú² tiá² hính²³, hi³ jáun² tsáú² né³ juáh³: "Tsá² hún¹ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ bíh¹ hí³". 19 Jáun² né³, cuan³ síáh³ jná¹³ Jon² tsá² mi³ cuóun², tsá² cú² tsá² aih³² ná¹, ří³ la³ má¹ li³² jáun² né³ juáh³ tsá² síáh³ tsáú²: "¿Tsá² ří¹³ jlién³ bíh¹ nř³², hi³ hính²³ síáh³ jmái¹, tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² ren² tso³ ří³ *tsá² chí² hmah²¹ nř² síáh³! Tř³ la³ cun³ quionh³ la³ ří³² hi³ ná¹ ří²³ bíh¹ ří² lin¹ hi³ Dió³² jan² Tsá² quia³ řín³ jmí¹ tsí³.

Tsá² juú² tiá² nieh³ (Lucas 10:13-15)

20 Jmí¹ jáun² ca³ ma³ liáu³² Jesús jí²³ hi³ ca³ tin¹ tsá² juú² ří¹ má² ca³ jmú³ tsú² hliáu³ hua³ jueh³², quí¹ cun³ ří¹ hi³ tsá² hí³ tiá² má² ca³ za³ yáh³ jmí¹ tsí³. Hi³ ca³ juáh³:

21 —jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² juú² Corazín! jlánh¹ juon²³ síáh³ hnoh² tsá² juú² Betsaida! Quí¹ sá¹ jmí¹ hi³ ca³ li³ la³ ří³² hua³ jueh³² já¹ tsá² jmí¹ zian² juú² Tiro jí³ juú² Sidón dúh¹, la³ jmí¹ má² ří³² nř² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² má² hia³ jáun¹³ máh³ jmí¹ má² ca³ za³ tsú² jmí¹ tsí³, hi³ jmí¹ má² ca³ jmú³ tsú² lin¹ cun³ quionh³ hi³ jmí¹ quíh²¹ tsú² jáun² tú² cho¹, jí³ hi³ jmí¹ sén²¹ tsú² síáh³ juá² hmóu³². 22 Hi³ jáun² ří³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hi³ má¹ tsoh¹ hnoh² honh² má¹ ří³ ří¹ ra³ ří³² Dió³² héih³², la³ cónh³ bíh¹ tsá² jmí¹ zian² jáun² jmí¹ ří¹³ já¹ juú² Tiro quionh³ juú² Sidón. 23 Hi³ hnoh² síáh³ tsá² juú² Capernaum, ¿hí¹ ná¹ řín²³ hnoh² hi³ cuá¹ tánh¹ náh² hñu³ mi³ cuú²? Hnoh² dá² cuá¹ tánh¹ la³ ří³ quiu³ juóu³² bíh¹. Quí¹ sá¹ jmí¹ hi³ ca³ li³ hua³ jueh³² la³ nř² já¹ juú² Sodoma jmí¹ ří¹³ la³ ří²¹ nř² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² jmí¹ nio² bíh¹ juú² jáun² la³ ří³ ta³ né³² dúh¹ sá¹ jmí¹ hi³ ří³ la³ jáun². 24 Hi³ jáun² jná¹³ né³ juanh³², hi³ ří³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hi³ má¹ tsoh¹ hnoh² honh² jmái¹ hi³ ra³ ří³² Dió³² héih³² la³ cónh³ bíh¹ tsá² jmí¹ zian² jáun² juú² Sodoma jmí¹ ří¹³.

Ňá² táunh¹ náh² ří¹ con² jná¹³, jáun² tianh¹³ náh² tie³ (Lucas 10:21-22)

25 Jmái¹ jáun² ca³ juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, Tsá² řín³ nú² Juo¹³ tsá² zian² hñu³ mi³ cuú² jí³ tsá² zian² ří¹ hué²¹ lá² nř² síáh³, cué²³ jná¹³ tiá¹ hmah¹ quí¹ hliá² ca³ hmáh¹ hnú² jú¹ tson² hi³ jáun² tiá² ří¹³ há¹ ngí¹³ tsá² quia³ řín³ jmí¹ tsí³, jí³ tsá² ří² tsá² lieih²¹ nř² síáh³; ří³ la³ ří¹ con² tsá² ří¹ tsá² juí³ bíh¹ ca³ niah²¹ hnú² jú¹ tson² jáun². 26 Ján³, quí¹ la³ jáun² jlánh¹ re² ří³ honh² hnú² Tia²¹.

27 "Sá¹ nř² jie³ náh², jo³ uón³² jná¹³ má² ca³ chá³ Ňuh³² jná¹³ ca³ la³ ří³². Hnga² bíh¹ Dió³² cuóun³² re² Jon², hi³ hnga² bíh¹ síáh³ Jon² Dió³² cuóun³² re² Jméi²; hi³ ří³ ua³ jan² tsá² hnió³ dí² ma³ jnia² Jméi² ří¹ con² síáh³, ří³

cuóun³² bíh¹ tsú² Jméi² dí². 28 Ňá² táunh¹ náh² ří¹ con² jná¹³, la³ řín³² náh² tsá² má² ca³ huon³ náh² hi³ ná¹ jmuh³² náh² ta²¹ ří³ hi³ ná¹ quiánh¹ náh² lio²¹, hi³ jáun² jná¹³ chau²¹ tie³. 29 Hen³ náh² hi³ ří¹ táunh¹ náh² ná¹ cunh² quiúnh¹ jná¹³ la³ jmí¹ ří³ táunh¹ cuá¹ juí² quiáh² hué³², hi³ jáun² cuí¹ ří³ řín² náh² la³ cun³ hi³ řín² jná¹³, quí¹ jná¹³ jan² tsá² juen² tsí³ bíh¹, jan² tsá² tiá² jmu² quien² hnga², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ ří¹³ niau²¹ tie³ jmí¹ honh² náh². 30 Quí¹ la³ cun³ ta²¹ hi³ jmúh¹³ náh² ta³ ná¹ cunh² náh² quiúnh¹ jná¹³ ří³ cáun² ta²¹ huá¹ bíh¹, hi³ sa³ jun³ héi² yáh³ lio²¹ hi³ cué¹³ jná¹³ síáh³.

Tsá² hain²¹ ří³ con² Jesús cun³² cuú² miih²¹ jmái¹ nio² tie³
(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

12 Jmí¹ jáun² né³ jmí¹ cuá¹ ngí³² Jesús ja¹ ří¹ zia³² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáú² cáun² *jmái¹ nio² tie³. Jáun² tsá² hain²¹ hi³ ří³ con² tsú² ca³ li³ ří¹ cuóunh²¹, hi³ jáun² ca³ ma³ liáu³² tsú² hi³ ca³ ří² chí² hieh² cuú² miih²¹ hi³ jná¹ ří¹ jáun², hi³ jáun² hí¹ cúh² dí² má³ jáun². 2 Jmí¹ ca³ ří³ tsá² *fariseos hi³ jáun² né³, jáun² ca³ záih³ tsú² Jesús la³ lá²:

—Sá¹ nř² jie³, tsá² hain²¹ nř² ří³ con² hnú² jmu² ta²¹ hi³ tiá² ca³ ří²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³.

3 Tř³ la³ hi³ má¹ ná¹, ca³ juáh³:

—¿Tiá¹ má² ca³ hih³ hnoh² ří¹ ří² quioh²¹ Dió³², ří¹ rá¹ juáh³ hi³ he³ ca³ jmú³ hla¹ re²¹ Dá² ví²¹ cu³ jéin³² jmí¹ ří²¹ ří¹ cuóunh²¹ quionh³ tsá² quionh³? 4 Tsá² hí³ dá² ca³ ří¹ hi³² ří³ hñu³ cuáh³² ří³ hmih³² hi³ ca³ ří¹ cúh² *hí³ cuú² miih²¹ hén¹ quionh³ tsá² quionh³, cáun² hi³ tiá² jmí¹ ca³ řín¹ cuh³, quí¹ hí³ jáun² dá² jmí¹ ná¹ chan¹ hi³ cuh³ jmáh³ la³ tsá² ná¹ řín³ mí² tsáú² bíh¹. 5 Ho³ ¿tiá¹ má² ca³ hih³ hnoh² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés ří¹ rá¹ juáh³ hi³ mí² tsáú² tsá² jmu² ta²¹ hñu³ cuáh³² chin¹ tiá² tianh³² yáh³ tie³ nř¹ juáh³ jmái¹ nio² tie³, ří³ la³ cun³ jáun² tiá² tso³ yáh³ hi³ jáun²? 6 Tř³ la³ jná¹³ juanh³² hi³ ří¹ lá² zia³² cáun² hi³ ří³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ cuáh³² chin¹. 7 Tiá² la³ má² ca³ ngí¹³ máh³ hnoh² la³ cun³ hi³ rá¹ juáh³ jáun² ří¹ ří² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: "Jná¹³ dá² hnó³² hi³ já³² mií³ honh² bíh¹ hnoh², jun³ juáh¹³ hi³ jngih¹³ náh² jáh³ ří¹ con² jná¹³ yáh³". Sá¹ jmí¹ hi³ má² ca³ ngí¹³ náh² já¹³ nř² dúh¹, jáun² tiá² cáun² ří¹ jmí¹ cueh¹ yáh³ náh² tso³ tsá² tiá² hi³ ří² jmú³ hí¹ cáun². 8 Quí¹ uá¹ hi³ jmái¹ nio² tie³, cun³ jáun² cáun² ho² bíh¹ Jon² tsá² mi³ cuóun² já¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² má² ca³ ná³ cáun² cuo² (Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

9 Jmí¹ jáun² cua³ han³ Jesús ří¹ jáun², hi³ jáun² ca³ ří¹ hi³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos zeh² já¹ juú² jáun². 10 Ňí¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá² ří³ hu² jmí¹ má² ca³ ná³ cáun² cuo²; ří³ la³ tsá² tionh² ří¹ jáun² má¹ ná¹, jmí¹ hnió³ choh¹³ ha³ lánh³ rón³² ří¹³ chá³² dí² tsáú¹³ tsú², hi³ jáun² ca³ ngáih³ dí²:

—¿Hí¹ ří¹³ jmah³ tsú² jan² tsá² tsáun¹ nř¹ juáh³ jmái¹ nio² tie³ juáh¹³?

11 Jáun² Jesús ca³ ngáih³ ří¹ con² tsá² hí³:

—¿Hin² dá² ří³ ua³ jan² hnoh², nř¹ juáh³ hi³ ca³ tánh³ jan² *já¹ ziah² joh² náh² cáun² ří¹ hlah³, há¹ tiá² cuá¹ chin³²

náh² jáh³ hí³ joh² uá¹jinh¹ jmáí¹ nio² tie³? 12 Tí³la³ ;tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² jan² tsáu² la³ cónh³ bíh¹ jan² já¹ziáh²! Jáun² né³, zia³² bíh¹ jái¹³ hí³ jmu³ tsú² hí³ chu²¹ jmáí¹ nio² tie³.

13 Jmí¹ jáun² ca³záih³ dí² tsá² lí³ hí³ cuo² la³ lá²:
—Néih¹ cuonh².

Jmí¹ jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hí³ jáun² la³ bíh¹ la³ cun³ rón³² lí³ cuá² cáun². 14 Jmí¹ jáun² ca³huén² tsá² fariseos tí³ cheih³², hí³ ca³juu³ ca³hlénh³ ha³ lánh³ rón³² lí³ jngih³ dí² Jesús.

Jái¹³ hí³ ca³juáh³ jan² tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin² hí³ ca³tin¹
Jesús

15 Jmí¹ ca³lí³ ní³² Jesús jái¹³ jáun² né³, cua³han³ bíh¹ cú²jueh³² ní¹ jáun²; jmí¹ jáun² ja³taunh²¹ juón³² lín³² tsáu² cu³hna²¹ tsú². Jesús ca³jmah³ la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹tsáun¹, 16 hí³ jáun² jmu² dí² héih³² hí³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsáu² hí³ hin² tsánh² hí³ dí². 17 La³ ní² lí³, hí³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jē¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

18 Tsá² lá² bíh¹ Tsá² lín³ quian²¹ jná¹³,
Tsá² má²cá²quiánh³² jná¹³,
Tsá² jlánh¹ hno³ jná¹³
jí³ hí³ jlánh¹ tsah¹ jná¹³ hí³ ca³tin¹ tsú².
Cuen²¹ jná¹³ Jmí¹chí³ joh² ní¹con² tsú²,
jáun² ngái³² tsú² ní¹con² tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ jái¹³ he³ lánh³ rón³² rá¹tsi³² jná¹³ héih³².

19 Tiá² hniéi² jmu³ yáh³ tsú²,
sa³jun³ tí³ hoh³² tsú²,
hí³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ne³ hí³ jmu² tsú² tiá³ siaun³²
ja¹ hñú³.

20 Hí¹juáh³ cáun² hmá² tá² má²ca³jñáh³ yáh³ tiá² jau³
tsú²,
sa³jun³ ye³ tsú² cáun² sí² jmí¹cau³² pih²¹ hí³ tion³
chí¹hún¹,
ca³la³ tí³ ní¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hí³ jmu³ tsú² hí³ jú¹ tson²
cah¹³ jmáí¹ la³ tán¹.

21 Hí³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ha³ tsí³
ní¹con² Tsá² hí³.

Juáh³ tsáu² hí³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹
(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23; 12:10)

22 Jmí¹ jáun² ca³ní¹jan² tsú² ní¹con² Jesús jan² tsá²ñuh²
ten³ jí³ hí³ tiá² hleh³² siáh³, hí³ jmí¹ hún¹ jmí¹chí³ hláinh¹
hñú³ tsí³. Jáun² Jesús ca³jmah³ tsá² hí³, hí³ jáun²
tsá²ñuh² hí³ ca³jnia³ ní¹ jí³ hí³ ca³lí³ siáh³ hléh³². 23 Jáun²
la³jín³² tsáu² ca³ja³cáun² tsí³, hí³ jáun² ca³juáh³:

—¿Hí¹ hí³ dá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ tsá² ní²
juáh¹³, [tsá² qui³ ná¹jan²³ dí² hí³]?

24 Tí³la³ jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² fariseos jái¹³ jáun²
né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² ní² dá² huen² jmí¹chí³ hláinh¹ hñú³ tsí³
tsáu² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú tsá² hláinh¹ tsá²
chín¹ bíh¹.

25 Tí³la³ Jesús jmí¹ dí¹ni³² bíh¹ ha³ lánh³ jmí¹ ná¹lín²³
tsá² hí³, hí³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zia³² hniéi² ja¹ cu³ nió³ má²tún² hmóu³²
tsá² ná¹lín³ ta²¹, jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² tsa³hín³; ja³bí¹ la³

jáun² ní¹juáh³ cáun² juú², ho³lá²dá² tsá² má²tún² cáun²
hñú³ ní¹ tionh¹ lí³ ná¹tsoh³ ja¹ má²tún² hmóu³² hí³
ná¹quiú² ná¹tín²³, ha³ tiá² lí³ uén³ yáh³ tsá² la³ hí³.
26 Jáun² ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ lí³ uá²jai³² ní¹juáh³ *Sa-
tanás la³ chin² cheih³² hnga², jáun² ní¹con² hnga² bíh¹
tsú² má²jmu² hniéi²; jáun² né³ ¿ha³ ya³ lánh³ rón³² lí³
ma³híe² pí³ quioh²¹ tsú²? 27 Hnoh² juánh³ náh² hí³ jná¹³
huen² ná¹ jmí¹chí³ hláinh¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹
Beelzebú; jáun² ní¹juáh³ la³ ní² né³, ¿hin² cun³quionh³
pí³ quioh²¹ huen² tsá² hain²¹ tí³ con² hnoh² jmí¹chí³
hláinh¹ tiáunh¹ hñú³ tsí³ tsáu²? Hí³ jáun² né³,
cun³quionh³ ta²¹ hí³ jmu² ní² tsá² hain²¹ ní² tí³ con² bí¹
náh² má²lí²lin¹ hí³ lí¹ ná¹tsá²con² bí¹ náh². 28 Tí³la³ jná¹³
má¹ná¹, huen² ná¹ jmí¹chí³ hláinh¹ cun³quionh³ Jmí¹chí³
joh¹ Dió³² bíh¹; hí³ jáun² la³ ní² né³ má²lí²lin¹ hí³ jná¹³
bíh¹ tsá² ca³hiáu³² Dió³² hí³ lín¹³ ná¹ Re²¹, Tsá² qui³
ná¹jan²³ hnoh² hí³.

29 "Né³² né³, ¿lánh³ bíh¹ rón³² lí³ hí³ jan² tsáu² hñú¹³
jan² tsá² pin³ lín³² hí³ quin³ tsú² la³jí³² hí³ nio² hñú¹³
tsú², ní¹juáh³ tiá² la³ hñe³ yáh³ tsú² tín² tsá² hñú¹³ hí³?
Quí¹ jí³²la³ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ quin³ tsú² hí³ quioh²¹ tsú².

30 "Hí³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² tiá² hen² tí³ con² jná¹³,
tsá² la³ hí³ tiá² hún¹ yáh³ cá²hon³ quiúnh¹ jná¹³; hí³
lí³ua³ jan² tsá² tiá² cha³² cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³, tsá² la³ hí³
tí³ toh² tiú² jóh³² bíh¹.

31 "Hí³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ hí³ zia³² bíh¹ uu³i³tso³
quioh²¹ la³jí³² tso³ hí³ jmu² tsá²mi³cuóun², jí³ la³jí³² jú¹
hlah³ hí³ hleh³² tsú² ní² siáh³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tú²
hión³² Jmí¹chí³ Chun¹ má¹ná¹, ha³ tiú²uú² uu³i³tso³ zia³²
yáh³ quioh²¹. 32 Lí³ua³ jan² tsá² tú² hiáu³² jná¹³ Jon²
tsá²mi³cuóun², zia³² bíh¹ uu³i³tso³ quioh²¹ tsú²; tí³la³
ní¹juáh³ tsá² ca³tu³ ca³hión³² Jmí¹chí³ Chun¹ né³, tiú²uú²
uu³i³tso³ zia³² yáh³ quioh²¹ tsá² la³ hí³, sa³jun³ mi³cuú²
lá² hí³ sa³jun³ mi³cuú² cáun².

Cun³quionh³ má¹í³ hí³ há¹í³² bíh¹ hmá² lí²lin¹
(Mateo 7:17-20; Lucas 6:43-45)

33 "Né³² né³, má¹í³ chu²¹ bíh¹ há¹í³² ní¹juáh³ hmá² chu²¹;
jáun² ní¹juáh³ hmá² hlah³ né³, mi³ hlah³ bíh¹ há¹í³². Quí¹
cun³quionh³ má¹í³ hí³ há¹í³² bíh¹ hmá² lí¹³ lí³ cuoh² tsú².

34 ;Hnoh² dá² jón²zih¹ jón²cho¹ jáh³ hláinh¹ bíh¹! ¿Ha³
bíh¹ lánh³ rón³² lí¹³ hléh¹³ hnoh² jái¹³ chu²¹ ní¹juáh³
chín¹dí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² tiá² chun¹ náh²? Quí¹ lí³ua³
cáun² hí³ ná¹canh² hñú³ jmí¹ hñú³ tsí³ tsú², hí³ jáun²
bíh¹ hue³² ho³ tsú². 35 Tsá² chun¹ hleh³² jú¹ chu²¹
quí¹hliá² hí³ chu²¹ zia³² hñú³ tsí³; tí³la³ tsá² hláih¹ tsá²
hon² má¹ná¹, hleh³² hí³ hlah³ quí¹hliá² hí³ jáun² bíh¹
zia³² hñú³ tsí³ tsú². 36 Hí³ jáun² jná¹³ juanh³² ní¹con²
hnoh² hí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmáí¹ hí³ ra³tsi³² Dió³² héih³²,
la³jín³² tsáu² bíh¹ tsa³jí³fenh¹ jú¹ tson² quioh²¹ ca³ti²¹
la³jí³² jái¹³ tiá² tsú²ta²¹ hí³ má²lí²tá² lí²h³² tsú². 37 Quí¹ la³
cun³ lí³ jái¹³ quián¹³ bíh¹ nú² tá¹tsin¹ nú² héih³²,
má¹jáun² lí³ lin¹ ní¹juáh³ tá¹can¹ nú² tso³ ho³ tiá² tso³
hauh³² nú².

Tsá² hláih¹ mī³² cáun² li²¹ hi³ lē³ hua³jueh³²

(Marcos 8:12; Lucas 11:29-32)

³⁸ Jáun² né³, ma³ jan² tsá² fariseos quionh³ tsá² ná¹lín³ tī³² liei²¹ ca³juáh³ ní¹con² Jesús la³ lá²:

—Tī³², hnáu² jnoh¹ neh²¹ hi³ jmúh¹³ hnú² cáun² li²¹ hi³ lē³ hua³jueh³².

³⁹ Tī³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Tsá² hláih¹ hon², tsá² tiá² má²tí³² jē¹ mī³² cáun² li²¹ hi³ lē³ hua³jueh³²; tī³la³ tiú²uú² li²¹ siáh³ hiáuh³ yáh³ tsú², jī³²la³ li²¹ hi³ ca³jē³ jáun² tsá² hi³ ca³tin¹ hla¹ Jonás bíh¹, tsá² jmí¹ lín³ hi³ *tī³² jē¹ Dió³². ⁴⁰ Quí¹ la³jmí¹ ca³hi³ jáun² hla¹ Jonás hni³² jmá¹¹ hni³² nie³ hñu³ héin¹ jan² jáh³ jmá¹² pan¹ lín²¹, ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² tsa³hi³² siáh³ Jon² tsá²mī³cuóun² hntí³² jmá¹¹ hni³² nie³ hñu³ hué³². ⁴¹ Jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jmá¹¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² ní¹con² la³jín³² tsá², má¹jáun² nu³ tiánh³ tsá² jmí¹ zian² juú² Nínive hi³ chá³² tso³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² né³, quí¹ hi³ dí² ca³ja³conh² bíh¹ tsí³ tso³ quioh²¹ jmí¹ ca³náí³² jáí¹³ quioh²¹ hla¹ Jonás. Ján³, chá³² tsá² hi³ tsá² tsá² zian² né³, quí¹ ní¹ lá² zenh² jan² tsá² tī³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ Jonás hi³. ⁴² Ja³bí¹ hla¹ tsá²mī³ tsá² jmí¹ chín¹ hué³² tī³ la³ quián³ nó³² ní¹ má¹cá²chó³² jmá¹¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson², hi³ jáun² tsá²mī³ hi³ chá³² tsá² zian² né³; quí¹ hla¹ tsá²mī³ hi³ ja³ cáun² hué³² ní¹ jlánh¹ bíh¹ uóunh³ hi³ cua³nié¹³ jáí¹³ quioh²¹ hla¹ re²¹ Salomón tsá² jlánh¹ jmí¹ quia³lín³ hi³ jmí¹ tsí³. Ján³, tsá²mī³ hi³ chá³² tsá² tsá² zian² né³, quí¹ ní¹ lá² zenh² jan² tsá² tī³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón hi³.

Jmí²chí³ hláih¹ jáunh²³ siáh³ hñu³ tsí³ tsá²

(Lucas 11:24-26)

⁴³ "Ní¹juáh³ má¹cuá²han³ jmí²chí³ hláih¹ hñu³ tsí³ tsá², jáun² tsá²ngí² ní¹ quiéin², hi³ tsá²hniauh² ní¹ lē¹³ cuá³² tie³; hi³ jáun² ní¹juáh³ tiá² ca³choh¹³ né³, jáun² lín³ la³ lá². ⁴⁴ "Cuí¹ níh²¹ jná¹³ cú²jueh³² hñu³ ní¹ cuá¹han³ ná¹". Jáun² ní¹ má¹cá²chánh³² tsú² jáun² né³, chanh²¹ tsú² tsá² hi³ hi³ má²lín³ la³jmí¹ lē³ cáun² hñu³ má²jáun², hi³ má²rá²hiah¹³ jī³ hi³ má²dí¹lē³ re² tin² lín³² níéh³. ⁴⁵ Má¹jáun² tsau³² hi³ tsá²quian³ cónh³¹ quiaun³ jmí²chí³ hi³ tī³ jlánh¹ bíh¹ hláih¹ la³ cónh³ bí¹ hnga², hi³ jáun² la³jín³² jáun² bíh¹ taunh³² hñu³ tsí³ tsá² hi³, hi³ jáun² tī³ jlánh¹ bíh¹ hlai³² má²lē³² quioh²¹ tsá² hi³ ní¹ má¹lē³² jáun² la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin². La³ ní² bíh¹ lē¹³ ní¹con² tsá² hláih¹ tsá² hon² zian² jmá¹¹ hi³ ziaun² dí² lá².

Mí¹ziú¹³ Jesús má²jájie³ quionh³ tsá¹ rainh²¹

(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

⁴⁶ Tá¹la³ dí¹liéinh³² jáun² tsá² hi³ bíh¹ Jesús, cuan³ mí¹ziú¹³ la³ má²quionh³ tsá¹ rainh²¹ dí². Jáun² ca³ta³tonh¹ tsú² cheih³² hi³ jmí¹ hnió³ liéinh³² Jesús.

⁴⁷ Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² ní¹con² Jesús la³ lá²:

—Mí¹ziúh² hnú² quionh³ tsá¹ renh² nú² tionh² cheih³² ní² hi³ hnió³ liéih³² hnú².

⁴⁸ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² má²lē²ngái³² hi³ jáí¹³:

—¿Hin² dá² tsánh² hi³ mí²zia³² jná¹³ dúh¹, hi³ hin² dá² tsánh² hi³ renh² jná¹³?

⁴⁹ Jáun² né³ ca³hien³ dí² tsá² hain²¹ hi³ tī³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá² lá² bíh¹ ná¹lín³ mí²zia³² jná¹³ jī³ jon³ renh² jná¹³ ní² siáh³. ⁵⁰ Quí¹ lī³ua³ jan² tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³ Nuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mī³cuú², tsá² la³ hi³ bíh¹ lín³ tsá²mī³ tsá²ñuh² renh² jná¹³, jī³ mí²zia³² jná¹³ ní² siáh³.

Jesús jmu² cáun² jáí¹³ ca³tin¹ jan² tsá² súh²³ jún²

(Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)

13 Jmá¹¹ jáun² cua³han³ Jesús hñu³ jáun² hi³ ca³ní¹cuá² can³² jmá¹² lē¹ ná¹ho³. ² Tī³la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² ca³cuú² ca³ngih³² la³ cu³ la³ jéin³ ní¹ cuá³ Jesús, hi³ jáun² ca³hi³ tsú² cú²jueh³² cáun² hñu³ mu², hi³ jáun² ca³cuá³ tsú² tī³ ñeh² jáun², hi³ jáun² la³jín³² tsá² hi³ ca³ta³tonh¹ can³² jmá¹². ³ Jmí¹jáun² ca³ma³tin² dí² tsá² hliáun³ ní¹ lín²¹ jáí¹³ cun³quionh³ jáí¹³ hi³ jmu² dí², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³ní¹suh³² jún² ní¹náí² quioh²¹. ⁴ Tá¹la³ jmí¹ hí¹súh³² tsú² jáun² jún² né³, la³ ca³súh³² ca³lá² hú¹ juí³², hi³ jáun² cua³taunh²¹ quioh²¹ tan³² hi³ ca³cúh². ⁵ Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ní¹ lē³ ja¹ quín¹, ní¹ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ tón²¹; hi³ jáun² tia³juí³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jún² jáun² quí¹ cun³ní¹ hi³ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ zia³². ⁶ Tī³la³ jmí¹ cá¹chéi²¹ hiú² né³, ca³lī³ quiéin² bíh¹ quí¹ cun³ní¹ hi³ tiá² ní¹ ñe¹ jmí¹ tioh³ chí² jmu² quioh²¹. ⁷ Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ní¹ la³ hiau² ton², tia³juí³² lín³² bíh¹ ca³quí² cá²cuon³ ton² jáun², hi³ jáun² lē¹ ca³juón³ bíh¹ jún² jáun² jmí¹ ca³hiá². ⁸ Tī³la³ la³jī³² jún² ní¹ hná¹ jáun² né³ ca³súh³² ní¹ chu²¹ hué³², hi³ jáun² re² lín³² bíh¹ ca³láu²; ma³ cá² máí³ jún² jáun² ca³cué³ ma³ hñá³láu³ máí³, ma³ cá² máí³ ca³cué³ ma³ hñai³² nio² quiú³ máí³, hi³ zia³² ma³ cá² máí³ né³, ca³cué³ ma³ quiu³quia³ máí³. ⁹ Ní¹juáh³ tson² tsí²¹ cuáh³ náh², jáun² níéi² náh².

Jesús jmu² na²¹ he³ láih³² hleh³² dí² cun³quionh³ hi³ jmu² dí² jáí¹³

(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ tī³ con² Jesús ní¹ cuá³ jáun², hi³ ca³ngáih³ dí² la³ lá²:

—¿He³ lī³ sa³ cá² ní¹ jmuh³² jáí¹³ bíh¹ hnú² ní¹ má¹tí³ ní¹ lienh¹ hnú² tsá²?

¹¹ Jáun² hi³ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tin¹ náh² hi³ lī³ níh¹³ jáí¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ hi³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lē¹³ tónh³² tsá² jo³cuo² Dió³²; tī³la³ tsá² ní¹ hná¹ ní² né³, tiá² lē¹³ yáh³ hi³ há¹ ngí¹³. ¹² Jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, tī³ hiáuh³ bíh¹ tsú² hná¹ jáun²; hi³ jáun² lī³ zia³² hliáun³ quioh²¹ ca³la³ hi³ lē¹ má²tú² má²ziaun³². Tī³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tī³ quin³ bíh¹ la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú². ¹³ Hi³ jáun² bíh¹ lienh¹ jná¹³ tsá² cun³quionh³ jáí¹³ hi³ jmu² ná¹. Quí¹ tsá² ní² dá² jē²³ bíh¹, hi³ má¹lī³² jáun² tá²tonh¹ la³jmí¹ lē³ tiá² hi³ lē²jē³ bíh¹; náí³² bíh¹ tsú², tī³la³ tiá² ngí²³ yáh³, la³jmí¹ lē³ tiá² lē²niéi³² bíh¹ tsú² lē²³. ¹⁴ La³ cun³ hi³ ná¹lē²³ ní¹con² tsá² ní² má²lī³tí²³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaiás *tī³² jē¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

Lī³ dá² náih¹ náh² re² lín³², tī³la³ tiá² ngí¹³ yáh³ náh²;

Lí³ dá² jie²¹ ná² siáh³, tí³la³ tiá² lí³tsin² yáh³ ná² he³ jaun³² ná¹jíeh³².

¹⁵ Cún¹tio¹ bíh¹ má²cá²jeinh³² tsí³ tsá² lá², hí³ jáun² tiá² ngí¹³ tsú²;

má²ca³jní³ bíh¹ tsú² cuá¹, hí³ jáun² tiú²uú² ne³;
má²ca³jní³ bíh¹ tsú² siáh³ ní¹, hí³ jáun² tiá² lí¹³ jie³;
Cónh³ tiá² jeinh³² bíh¹ tsú² jmí¹ tsí³ hí³ jmí¹ lí³ jmah²¹ jn¹³.

¹⁶ "Tí³la³ hí³ ca³tin¹ hnoh² má¹ná¹, jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh², quí¹hliá² jie³² hnoh² cun³quionh³ mí¹máh¹, jí³ hí³ nai³² hnoh² siáh³ cun³quionh³ cuáh³. ¹⁷ Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ juón³² tsá² ca³lín³ *tí³² jè¹ Dió³² jí³ tsá² jmí¹ ná¹zian² la³ cun³ hí³ tí³² tsí³ Dió³² ní² siáh³ jmí¹ hniá¹ jie³ la³ cun³ hí³ jie³² hnoh² lá², tí³la³ tiá² ca³lí³ yáh³ jie³ tsú², hí³ jmí¹ hniá¹ siáh³ ne³ la³ cun³ hí³ nai³² hnoh² la³, tí³la³ tiá² ca³lí³ yáh³ ne³ tsú².

Jesús jmu² na²¹ jái¹³ ca³tin¹ tsá² súh²³ hí³ jún²
(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

¹⁸ "Sá¹ní² niéi² hnoh² he³ hnió³ juáh³ jái¹³ hí³ má²lí²jmú³² jná¹³ hí³ ca³tin¹ tsá² súh²³ jún². ¹⁹ Ní¹juáh³ tsá² náí³² jái¹³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³², hí³ ní¹juáh³ tiá² ngí²³ yáh³ tsú² má¹lí³² jáun², jáun² tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lí³ hú¹ juí³² ní¹ ca³súh³² jáun² jún²; jáun² ja³² tsá² hláinh¹ hí³ quin²³ jú¹ chú³² hí³ má²jná¹ jáun² hñu³ tsí³ tsú². ²⁰ Jáun² tsá² he² jái¹³ tia³juí³² lín³² né³, hí³ ca³la³ hí³ hiún² lín³² tsí³ jmu², tsá² la³ hí³ dá² lín³ la³jmí¹ lí³ ja¹ quín¹ ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²; tia³juí³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jmí¹ ca³hiá², ²¹ tí³la³ cun³ní¹ hí³ tiá² hliáun³ chí² jmu² chá²³ yáh³, hí³ jáun² tiá² lí³ uén²³. Hí³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³ zia³² uu³mí²tsí³², ho³ zian² tsá² hnió³ jmoh³ hian² tsí³, jáun² tí³ có³² bíh¹ nau³² tsú² tsá²jueh³². ²² Já³bí¹ zian² tsá² náí³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² ní¹ ca³hiau² ton² ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Quí¹ cun³ní¹ hí³ jlánh¹ lí³ quí² lí¹ cha³² tsú² hliáun³ ñéih³ tsí³ ca³tí²¹ hí³ zia³² ní¹ hué²¹ lá², jí³ hí³ lí³ lí²can² tsú² siáh³ hí³ lí²hniá¹ hí³ lí³ zioh² hliáun³, hí³ jáun² tiú²uú² lí²quien² yáh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³ tsí³ tsú², hí³ jáun² tiú²uú² hí³ lau³² yáh³ ní¹con² tsá² la³ hí³. ²³ Tí³la³ tsá² ngí²³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² má¹ca³nái³² né³, lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² chu²¹ ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún², hí³ jáun² ca³láu² bíh¹ re². Má³ jan² tsáú² lín³ la³jmí¹ lí³ ní¹ ca³cué³ ma³ hñá³láu³ máí³ máí³ la³ cun³ cá² máí³, ma³ jan² lín³ la³jmí¹ lí³ ní¹ ca³cué³ ma³ hñáih³² nio² quiú³ máí³ máí³, hí³ ma³ jan² né³ lín³ la³jmí¹ lí³ ní¹ ca³cué³ ma³ quiú³quia³ máí³ máí³ la³ cun³ cá² máí³ jún².

Jái¹³ hí³ ca³tin¹ náí² hlah³ hí³ tsí²¹ ja¹ cuú²miih²¹

²⁴ Jmí¹ jáun² ca³jmú³ siáh³ Jesús cónh³í¹ cáun² jái¹³ hí³ lí³ la³ lá²:

—Jmá¹ hí³ cán³ Dió³² jú¹ tson² quioh²¹ tsáú² lí¹³ la³jmí¹ lí²¹ jmáí¹ hí³ ca³jñí³ jan² tsá²ñuh² jún² chu²¹ hué³² quioh²¹, ²⁵ tí³la³ tá¹la³ má²ná¹cuón¹ tsú² la³jñ³² né³, ca³ñí¹hí³² jan² tsáú² ní¹nái² jáun², tsá² hau² tsá² quioh²¹ ní¹nái² jáun², hí³ ca³jñí³ náí² hlah³ ja¹ cuú²miih²¹, hí³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³. ²⁶ Ca³cuon³ bíh¹ cuú²miih²¹ jmí¹ cá¹cuon³, hí³ jáun² ca³hiá² míh³, ja³bí¹ la³ jáun² ca³cuon³ siáh³ náí² hlah³ ja¹ jáun². ²⁷ Jmí¹ jáun² né³, tsá²

quian²¹ ca³ñí¹zeh¹ tsá² quioh²¹ ní¹nái²: "Tí³², já² jún² chu²¹ bíh¹ ca³jñí³ hnú² ní¹nái² quián¹³, ¿ha³ yáh³ jinh¹ ja³ náí² hlah³ hí³ má²tsí²¹ ja¹ jáun²?" ²⁸ Jáun² tsá² quioh²¹ ní¹nái² ca³juáh³: "Cun³ zian² tsá² hian² tsí³ ca³jñí³ bíh¹ náí² hlah³ jáun²". Jáun² tsá² quian²¹ hí³ ca³ngái³: "¿Hnáuh¹ hnú² hí³ tsá¹cái¹³ jnoh¹ náí² hlah³ jáun²?"

²⁹ Tí³la³ tsá² quioh²¹ ní¹nái² ca³juáh³: "Tiá² jáun² yáh³, quí¹ ní² lí¹ ca³quieih² yáh³ náh² cu³diá²jan² cuú²miih²¹ ní¹ má¹ca³quieih² náh² náí² hlah³ jáun². ³⁰ Tí³ re² cáun² ní² cuí¹ cuón² tín² cu³tsa³² ca³la³ tí³ ní¹ ca³láu² máí³; má¹jáun² zein²¹ jná¹³ tsá² jmu² ta²¹ hí³ tsa³quieí³ tín² náí² hlah³ jáun², hí³ jáun² hñe³ tsú² ma³ cá² tsu²¹, hí³ jáun² tsa³toh³ ja¹ sá² hí³ có³², hí³ jáun² má¹lí³² jáun² né³ tiú² tsú² cuú²miih²¹, jáun² caun¹³ tsú² hí³ tóh³² ñéih³ hñu³cuí³ quion²¹ jná¹³".

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ jún² mostaza
(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

³¹ Jesús ca³jmú³ siáh³ cáun² jái¹³ lá²:

—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cá² máí³ jún² mostaza hí³ ca³jñí³ jan² tsáú² ní¹nái² quioh²¹. ³² Máí³ jáun² bíh¹ máí³ hí³ jlánh¹ bíh¹ pih²¹ la³ cónh³ bíh¹ ní¹ jí³lí³² jún²; tí³la³ ní¹ má¹cá²cuon³ né³, lí²³ cáun² náí² má²ró³² tí³ jlánh¹ bíh¹ pa²¹, hí³ lí²tí³ la³ cun³ jmí¹ tí³ cáun² hmá², hí³ hí¹ ca³la³ tí³ quioh²¹ tan³² yáh³ ja³taunh¹ hí³ ná²tsí³ za³ ja¹ chí² cuoh² hmá² jáun².

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ tie³
(Lucas 13:20-21)

³³ Já³bí¹ ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² jái¹³ la³ lá²:

—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ tie³ hí³ ca³jan³ jan² tsá²mí³ quia³ hmá² ju²¹ cuú²miih²¹, hí³ jáun² tá¹ cá² piénh¹ bíh¹ cán¹ cáu³.

He³ ca³tí²¹ jmúh³² Jesús ta²¹ jái¹³ hí³ jmu²
(Marcos 4:33-34)

³⁴ Jáun² né³, Jesús ca³ma³tin² tsáú² jmáh³la³ cun³quionh³ jái¹³ hí³ jmu², hí¹ cáun² yáh³ tiá² hí³ jmí¹ za^{ih}³² tsú² tsáú² ta³ tiá² quionh³ cáun² jái¹³ hí³ jmu² tsú².

³⁵ La³jí³² hí³ ní² ca³lí³, hí³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ hla¹ tí³² jè¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

Cun³quionh³ hí³ jmu¹ jái¹³ bíh¹ jná¹³ hléh¹³ ní¹ má¹tí³ ní¹ hléh¹³;
juo¹³ jná¹³ tsáú² la³jí³² la³ cun³ hí³ jmí¹ ná¹hmá¹ ca³la³ cun³ jmí¹tin²,
jmí¹ ca³jmú³ Dió³² hngá¹máh³ lá².

Jesús jmu² na²¹ jái¹³ hí³ ca³tin¹ náí² hlah³ hí³ tsí²¹ ja¹ cuú²miih²¹

³⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hah² Jesús jái¹³ ní¹con² tsá² hí³, hí³ jáun² ngau³ siáh³ ñéih³, hí³ jáun² ní¹ jáun² ja³taunh²¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hí³ ca³ñí¹zeh¹ dí² la³ lá²:

—Jmu³ tiá³ na²¹ ní¹con² jnoh¹ jái¹³ hí³ ca³tin¹ náí² hlah³ hí³ hia³² jáun² ní¹nái².

³⁷ Jáun² Jesús ca³zaih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jná¹³ Jon² tsá²mí³cuón² bíh¹ lín³ tsá² jñí³² jún² chu²¹ jáun², ³⁸ hngá¹máh³ lá² bíh¹ dá² jaun³² níéih¹ jái¹³

hi³ lǝ³ nǝ¹ ná². Tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² bíh¹ hí³ hi³ niéih¹ já¹³ jún² chu²¹, ná² hlah³ jáun² né³ niéih¹ já¹³ tsá² joh¹ tsá² hláinh¹ bíh¹. ³⁹Hi³ jáun² tsá² hian² tsǝ³ hi³ ca³jǝ³ ná² hlah³ jáun² né³, hnga² bíh¹ tsá² hláinh¹ hí³. Jmá¹ hi³ ló³² jáun² má³ né³ niéih¹ já¹³ jmá¹ hi³ tsa³hín³ hngá¹má³ lá² bíh¹, hi³ jáun² tsá² caun¹³ má³ hi³ ló³² jáun² né³, tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹ hí³. ⁴⁰Jáun² la³jmá¹ caun² tsú² ná² hlah³ jáun² hi³ tóh³² ja¹ sǝ² hi³ jáun² có³², la³ jáun² bíh¹ lǝ¹³ nǝ¹ má¹tǝ³ nǝ¹ tsa³hín³ hngá¹má³ lá². ⁴¹Jná¹³ Jon² tsá²mǝ³cuón² zein²¹ ná¹ tsá²cuú² tsá²tán² tá¹ cáun² nǝ¹ hu²¹ uón³² ná¹ hi³ quianh³ la³jǝ³ tsá² jmu² hi³ tsá² siáh³ jmu² tso³, jǝ³ tsá² jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³². ⁴²Jáun² tsa³tionh³ dí² nǝ¹ nio² sǝ² chéi³ lǝ¹³, nǝ¹ jáun² tsa³tǝ² tsa³hoh³² hi³ tsa³ma³zian² cáun² hi³ chéi³ hi³ uóu³². ⁴³Tǝ³la³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ tǝ³² tsǝ³ Dió³² má¹na², tsá² la³ hí³ bíh¹ lǝ¹³ jnia³ la³jmá¹ jnia³ joh¹ hiú² ca³la³ cú²tú¹ cú²lǝ¹³ nǝ¹ cuá¹quien² Dió³² Jméi² tsú². Nǝ¹juáh³ hnoh² chí²¹ cuáh³, jáun² niéi² náh².

Jái¹³ hi³ ca³tǝn¹ cú¹mǝ¹niau²¹ hi³ jmá¹ ná¹hmá¹

⁴⁴“Hi³ taunh³² tsú² jo³cuo² Dió³² lǝ³ cáun² hi³ quien² lǝn³² bíh¹, la³jmá¹ lǝ²¹ nǝ¹con² jan² tsá² ca³choh¹³ cú¹mǝ¹niau²¹ hi³ tioh³ hǝu³ hué³² nǝ¹ lǝ³ nǝ¹ná² quioh²¹ tsáú²; hi³ jáun² tǝ³ ca³la² bíh¹ tsú² siáh³ nǝ¹ tioh³ jáun². Ca³la³ má²hiún² lǝn³² tsǝ³ tsú² ngah³ hi³ ca³nǝ¹hnáih¹ la³jǝ³² hi³ jmá¹ zia³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³lau² hué³² jáun².

Jái¹³ hi³ ca³tǝn¹ má³ zǝn³ hu²¹ hǝu³ cuáh¹ jáh³ jmá¹

⁴⁵“Ja³bí¹ hi³ taunh³² tsú² jo³cuo² Dió³² lǝ³ cáun² hi³ quien² lǝn³², la³jmá¹ lǝ²¹ nǝ¹con² jan² tsá² hǝuh² tsá² ca³tǝ³ ca³ngǝ³ tǝ³ hlá² tǝ³ nǝ² hi³ hnauh² má³ zǝn³ hi³ téh²³ tsú² jáun² perla, má³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, nǝ¹juáh³ hin² zia³² quioh²¹; ⁴⁶jáun² jmá¹ ca³choh¹³ tsú² jáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ hmuh²¹ né³, ngah³ hǝu¹³ hi³ ca³nǝ¹hnáih¹ la³jǝ³² hi³ zia³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³lau² má³ zǝn³ jáun².

Jái¹³ hi³ ca³tǝn¹ hmá³

⁴⁷“Ja³bí¹ jmá¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² quioh²¹ tsáú² lǝ¹³ la³jmá¹ lǝ³ jmá¹ hi³ nǝih³² tsú² hmá³ hǝu³ jmǝ²miih²¹, hi³ jáun² jáun²³ la³jáh³ dúh¹ nǝ¹ jáh³ jmá¹. ⁴⁸Jáun² nǝ¹ má¹ca³canh² jáh³ hmá³ jáun² né³, tsá² zanh²³ jáh³ jmá¹ chí² hmá³ tǝ³ can³² jmá¹ hi³ jáun² tiánh²³ hi³ quianh²³ jáh³; jáun² jáh³ chun¹ tónh³² tsú² mǝ²tá², hi³ jáun² cuin²³ bíh¹ tsú² jáh³ tiá² chun¹. ⁴⁹La³ nǝ² bíh¹ lǝ¹³ nǝ¹ táuh³ jmá¹ nǝ¹ hué²¹ lá²; hi³ ja³táunh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ja³quianh³ ja¹ tsá² hláih¹ tsá² chun¹, ⁵⁰hi³ jáun² tsá² hláih¹ tónh³² tsú² ja¹ sǝ² chéi³ lǝn³², hi³ jáun² nǝ¹ jáun² ho³ jngih³ jǝ³ hi³ lǝ¹³ zian² cáun² hi³ chéi³ hi³ uóu³².

Cun³ quien² bíh¹ jú¹ tson² uá¹ hi³ yeh³ uá¹ hi³ hma¹

⁵¹Jmá¹ lǝ²¹ jáun² né³ ca³ngá³ Jesús nǝ¹con² tsá² hí³:
—ǝMá¹ca³ngǝ¹³ hnoh² la³jǝ³² já¹³ hi³ má²lǝ²jmú³² jná¹³ nǝ²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngá³:

—Ján³ Tǝ³².

⁵²Jmá¹jáun² né³ ca³záih³ dí² siáh³ tsú² la³ lá²:

—Lǝ³ua³ jan² tǝ³² liei²¹, tsá² má²lǝ²hǝ³ jo³cuo² Dió³², tsá² hí³ lǝn³ la³jmá¹ lǝn³ jan² tsá² hánh³, hi³ tin² huéh³ hi³ quien² ja¹ hi³ quioh²¹, uá¹ hi³ yeh³ uá¹ hi³ hma¹.

Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret nǝ¹ cá¹cuon³

(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

⁵³Jmá¹ má²ca³táuh³ hi³ jmu² Jesús la³jǝ³² já¹³ nǝ² né³, cua³han³ nǝ¹ jáun² ⁵⁴hi³ jáun² ca³chánh³² juú²co¹. Nǝ¹ jáun² né³ ca³ma³liáu³² tsú² hi³ hǝh³² tsáú² hǝu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos hi³ zeh² juú² jáun², hi³ jáun² tsáú² né³ jmá¹ ná¹tsá²cáun² tsǝ³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—ǝHa³ dá² jinh¹ ca³nǝ¹ma³tin³² tsá²hǝuh² nǝ², hi³ jáun² sa³jlánh¹ yáh³ quiáh¹ jmá¹ tsǝ³? ǝHa³ bí¹ lánh³ rón³² tin² tsú² siáh³ jmu² hua³jueh³²? ⁵⁵Já² jon² hla¹ tǝ³² hmá² bíh¹ nǝ³², hi³ Má²réi³ bíh¹ mí¹ziú¹³ tsú². ǝHá¹ jun³juáh¹³ rainh²¹ Jacobo bíh¹ nǝ³² quionh³ Sé³², Sí¹mu²¹ nǝ², jǝ³ Judas nǝ² siáh³ dúh¹? ⁵⁶Ja³bí¹ tsá²mǝ³ rainh²¹ tsú² siáh³ tionh² já¹ juú² lá². Jáun² né³ ǝjinh¹ dá² ca³nǝ¹ziú¹ nǝ¹liáu¹ tsá² nǝ² já¹³ hi³ jlánh¹ nǝ³² nǝ²?

⁵⁷Jáun² cun³nǝ¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³quiú¹ ca³jéin¹³ dí² tsú². Tǝ³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Jǝ³²la³ ja¹ quioh²¹ tsá²co¹ jǝ³ ja¹ quioh²¹ tsá² jún¹ tsá² rainh²¹ bíh¹ jan² *tǝ³² jǝ¹ Dió³² tiá² lǝ³ quien².

⁵⁸Hi³ jáun² tiá² hliáun³ hua³jueh³² ca³jmú³ yáh³ Jesús nǝ¹ jáun², qui¹ tiá² ta²¹ jmá¹ taunh² yáh³ tsá² hí³ quioh²¹ tsú².

Jmá¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmá¹

(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

14 Jmá¹ jáun², Herodes tsá² cuá¹lǝn³ ta²¹ hué¹³ Galilea ca³lǝ³ nǝ³² hi³ ca³tǝn¹ Jesús, ²hi³ jáun² ca³záih³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ la³ lá²:

—Juan² tsá² tǝ² zion² tsáú² jmá¹ bíh¹ nǝ³², hi³ má²ca³jenh¹³ ja¹ hla¹. Hi³ jáun² bíh¹ zia³² pí³ jáun² quioh²¹ tsú² hi³ jmu² hua³jueh³².

³Qui¹hliá² Herodes jmá¹ má²ca³tanh² Juan² hǝu³mǝ¹nǝ² hi³ cuá¹tson³, hi³ cuá¹hǝei²¹ quionh³ cá²den¹ná¹ cun³nǝ¹ hi³ tsáú¹³ tsá²mǝ³ Herodías, tsá² jmá¹ nǝ²cuo² Pǝ²liéi¹ rainh²¹ tsá² lǝn³ ta²¹ hí³. ⁴Ca³tanh² tsú² Juan² hǝu³mǝ¹nǝ² qui¹ cun³nǝ¹ hi³ Juan² hi³ jlánh¹ chí¹nǝ¹ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiá² ca³tǝn¹ yáh³ hnú² hi³ ján³ nú² tsá²mǝ³ nǝ².

⁵Herodes jmá¹ hnió³ jngih³ Juan², tǝ³la³ cun³nǝ¹ hi³ la³jǝ³² tsáú² bíh¹ jmá¹ ná¹juáh³ hi³ Juan² lǝn³ jan² *tǝ³² jǝ¹ Dió³², jáun² jmá¹ juéhn² tsú² nǝ¹con² la³jǝ³² tsá² hí³. ⁶Tǝ³la³ jmá¹ ca³jmú³ Herodes jmá¹ hi³ ca³tǝn¹³ mieh² né³, nǝ¹ tsá¹má¹³ jon² tsá²mǝ³ Herodías hí³ hi³ ca³nǝ¹tsan³² nǝ¹ ta³ nǝ¹ jǝ³lǝn² tsá² ná¹tén¹ jmá¹ jáun², hi³ jáun² Herodes né³ jlánh¹ ca³tǝ³ lǝn³² tsǝ³. ⁷Jmá¹jáun² ca³jmú³ dí² já¹³ ca³la³ hi³ hien² Dió³² hi³ cuéh³² dí² mǝ¹ hí³ lǝ³ua³ cáun² hi³ mǝ³². ⁸Jáun² mǝ¹ hí³ né³, cun³nǝ¹ hi³ ca³ma³cau² tín² mí¹ziú¹³, hi³ jáun² ca³nǝ¹zéh¹ Herodes la³ lá²:

—Mǝ³ chí¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmá¹ bíh¹ hnó³² jná¹³ cuéh¹ nú², hi³ ná¹hu²¹ cáun² hǝu³ uon².

⁹Hlah³ lǝn²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsǝ³ re²¹ jmá¹jáun²; tǝ³la³ Dió³² yáh³ má²lǝ²hien³ tsú², hi³ hí¹ ca³la³ tǝ³ tsá² ná¹tén¹ yáh³ má²lǝ²niéi³² já¹³ jáun². ¹⁰Jáun² ca³jmú³ dí² héih³²

hi³ tsa³quieih³ tsú² lá¹ Juan² hñu³mí¹ñí². ¹¹ Jáun² quiaun² bíh¹ tsú² mǎ³ chí¹ Juan² hi³ ná¹hu²¹ cáun² uon² hi³ ca³cuéh³ dí² mǎ³ hi³, hi³ jáun² ca³ñí¹jienh¹³ tsú² mí¹ziú¹³.

¹² Jáun² cua³taunh²¹ tsá² jmǎ¹ hain²¹ tí³ con² Juan² hi³ cua³quión³² hla¹, hi³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí²; jmǎ¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ dí² hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² Jesús.

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²

(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

¹³ Jmǎ¹ ca³lí³ ñi³² Jesús hi³ lí³ la³ jáun², jáun² cua³han³ ñí¹ jáun² hi³ hí³ cáun² mu² hi³ ngau³ ñí¹ tí³ có³² ñí¹ lí¹³ cuá³ hnga². Tǎ³la³ ca³lí³ ñi³² bíh¹ tsáu² hín² juí³² ngau³ tsú², hi³ jáun² tsá² zian² juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ca³huén² hi³ já¹taunh²¹ juí³² ta³ tí³ ñí¹ ngau²¹ tsú².

¹⁴ Cua³han³ bíh¹ Jesús hñu³ mu² jmǎ¹ cuá¹han³, tí³la³ jmǎ¹ ca³jé³ tsú² hi³ sa³ juón³² lín³² bíh¹ tsáu² má²tionh² ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ja³ mí³ tsǎ³ dí² ñí¹con² tsá² hí³ hí³ ca³jmah³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ jmǎ¹ ná¹jan² tsú². ¹⁵ Tǎ³la³ jmǎ¹ má²ca³hláu³ bíh¹, hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ca³ma³janh³² ñí¹ zenh¹ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² má²ca³hláu³ bíh¹ la³², hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ má²janh² lá². Jáun² chú³² juoh¹ nú² tsá² nǎ² hí³ tsa³tánh¹, hi³ jáun² cuǎ¹ cha³lia³² má³² cuh³ ñí¹ táun³ hñú³.

¹⁶ Tǎ³la³ Jesús ca³juáh³:

—Tiá² lin¹ lí³ hniáuh³² yáh³ tsa³tánh¹ tsú²; hnoh² bíh¹ hniáuh³² cueh¹ tsú² hi³ cuh³.

¹⁷ Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Tiá² hí³ zia³² yáh³ quiú¹³ jnoh¹, jǎ³²la³ hñá³ *hí³ cuú²míih²¹ quionh³ gon³ hma²¹ bíh¹ zia³².

¹⁸ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñá²cán¹ ñí¹ lá².

¹⁹ Jmǎ¹ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ chan³ tsú² tsáu² hué³² ja¹ mí¹ñéi². Jmǎ¹ jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ hñá³ hí³ jáun² quionh³ tá¹ gon³ hma²¹, hi³ jáun² ca³jé³ tsú² tí³ hñu³mí³cuú² hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmǎ¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²míih²¹ jáun², hi³ jáun² ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ tí³ con², hi³ jáun² tsá² hí³ siáh³ ca³tsóh³ ñí¹con² tsá² tionh² hí³. ²⁰ La³jín³² bíh¹ tsáu² ca³cúh² ca³la³ lah³ má³² re²; jmǎ¹ má²lí³² jáun² né³ ca³cónh³² quia³tún³ mǎ²tá² chí² juoh¹ hi³ ca³ziaun³. ²¹ La³ cun³ tsá² ca³cúh² má³² jáun² né³ jmǎ¹ tín³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh², tí³la³ tiá² ná¹hín¹³ yáh³ tsá²mí³ quionh³ tsá¹míh¹.

Jesús cuá¹ngí³² ñí¹ jmái²

(Marcos 6:45-52; Juan 6:16-21)

²² Jmǎ¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ tónh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hñu³ mu² hi³ hán³² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ ta³ tin² tá¹la³ dí¹hah² dí² jái¹³ ñí¹con² tsá² ná¹ngíh³² hí³. ²³ Jmǎ¹ má²lí²heh² tsú² jáun² jái¹³ quionh³ tsá² tionh² hí³ né³, ca³uú³ tsí³ máh³ hi³ ca³ñí¹lienh¹³ Dió³² hnga² tán¹; jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ jmǎ¹ cuá³ tsú² cú² hnga² pih²¹ la³ ñí¹ ca³niéi². ²⁴ Tá¹la³ jáun² né³ má²hí¹tsau³² mu² ñí¹ chu³ jo² jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun². Jmái² hí³ ja³² ma³ cu³ tsín¹ jáun² jmǎ¹ má²hí¹hlia³² mu² tí³ hlá² tí³ nǎ² quí¹hliá² jmǎ¹ ja³² chí³ tí³ juí³² ñí¹

hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun². ²⁵ Jmǎ¹ má²já²jnia² jáun² né³ ngau³ Jesús juí³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun², hi³ chí¹ngí³² ñí¹ jmái². ²⁶ Jmǎ¹ ca³jé³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hí³ cuá¹ngí³² dí² ñí¹ jmái², jáun² ca³hiá²han¹ lín²¹ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ta³ juénh² jáun² bíh¹ tsú² ca³hóh³² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—iJan² tsá² le¹ bíh¹ ó³²!

²⁷ Tǎ³la³ Jesús ca³líeinh³² tsá² hí³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—iTiá³ chá¹ náh² honh²; ha³ lí² juénh³ náh², quí¹ jná¹³ bíh¹ la³²!

²⁸ Hi³ jáun² Pé¹ né³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Tǎ³², ná¹juáh³ hñú² bí¹ ní³², jmu³ héih³² hi³ lí¹³ ngí¹³ jná¹³ uá²jai³² ñí¹ jmái² hí³ ñe¹ ná¹ la³ tí³ ñí¹ hí¹ñeih³² hñú² nǎ².

²⁹ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñá³² jaun³².

Jáun² Pé¹ cua³han³ hñu³ mu² hi³ ca³ma³liáu³² hi³ ca³ngí³ ñí¹ jmái² hí³ ngau³ tí³ juí³² ñí¹ cuá¹ja³² Jesús.

³⁰ Tǎ³la³ jmǎ¹ ca³lí³lieih²¹ tsú² hí³ tiá³ lín³² bíh¹ he² chí³, jmǎ¹ jáun² ca³juénh²; hi³ jáun² ca³ja³hanh³² bíh¹ tsú² hñu³ jmái². Tá¹la³ má²hí¹tsá²hanh³² tsú² jáun² né³, ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:

—iLiau¹ tiá³ Tǎ³²!

³¹ La³ cun³ jmǎ¹ jáun² bíh¹ ca³zanh³ Jesús cuo² tsú², hi³ ca³juáh³:

—iLánh¹ tiá² re² la³ nio² cáun² honh² hñú²! ¿He³ láih³² lí²cháh¹ hñú² tun³ honh²?

³² Jmǎ¹ taunh²¹ tsú² jáun² hñu³ mu² né³, ca³hná³ bíh¹ chí³. ³³ Hi³ jáun² tsá² ñí¹ hná¹ jmǎ¹ tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² né³, ca³ma³tsu³ ma³juáh³² dí², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—iTson² bíh¹ cu³tí³, hí³ la³ jon² Dió³² bíh¹ hñú²!

Jesús jmah²³ tsá² ná¹tsáun¹ hué³² Genesaret

(Marcos 6:53-56)

³⁴ Jmǎ¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hán² bíh¹ tsú² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³cha³táunh¹ hué³² Genesaret. ³⁵ Jmǎ¹ ca³lí³ cuón³² tsá² zian² hué³² jáun² Jesús, ca³nga³ tsú² jái¹³ la³ tá¹ cáun² hué³² jáun², hi³ jáun² ca³cua³jan² tsú² la³jín³² tsá² ná¹tsáun¹ ñí¹ jmǎ¹ zenh¹ Jesús. ³⁶ Hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mǎ³ tsú² ñí¹con² dí² hi³ cué³² dí² jái¹³ hí³ hliéih³ tsá² tsáun¹ cuo² uá¹jinh¹ jmáh³la³ zéi¹ ha¹ bíh¹ dí²; hi³ jáun² la³jín³² tsá² ca³tí³ hí³ cuo² ha¹ tsú² né³, lan³ bíh¹.

Hi³ jmu² hi³ tiá² jin² tsá²mí³cuón²

(Marcos 7:1-23)

15 Jmǎ¹ jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *fariseos ñí¹con² Jesús quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹; tsá² hí³ má²já²taunh²¹ já¹ juú² Jerusalén, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² Jesús:

² —¿He³ láih³² tiá² má²tí³² tsá² hain²¹ nǎ² tí³ con² hñú² la³ cun³ hí³ ná¹ngí²³ tsá²daun³²? Quí¹ tiá² má²tí³² yáh³ tsú² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² sí³ ren³ tsú² cuo² la³ cun³ ca³tí²¹ nǎ¹ má¹tí³ ñí¹ jmu³ tsú² má³².

³ Tǎ³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—¿Hi³ he³ láih³² sa³ tiá² ma³tih²¹ siáh³ hnoh² uá²jai³² héih³² quionh²¹ Dió³²? Já² ma³tih²¹ bí¹ náh² cáun² hí³ ná¹héh³ ching³² náh² hmóu³². ⁴ Quí¹ Dió³² ca³juáh³ la³

lá²: “Tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”. Hi³ juáh³ siáh³:
 “Lí³ua³ jan² tsá² chú² juóun³² jméi² mí²ziú¹³, tsá² la³ hí³
 ca³tin¹ jún³ bíh¹”. ⁵ Tí³la³ hnoh² né³ juánh³ hí³ lí¹³ bí¹
 néh¹ hí³ záih³² tsáú² jméi² mí²ziú¹³ la³ lá²: “Tiú²uú² lí¹³
 yáh³ má¹hau¹ jná¹³ hnú², qui¹ ní¹con² Dió³² bíh¹
 má²ná¹chan¹ la³ jí³² hí³ zia³² quion²¹ jná¹³”. ⁶ Hi³ jáun²
 ní¹juáh³ lí³ua³ jan² tsá² má²lí²juáh³ la³ ní² néh¹, tiú²uú²
 tion³ hniáuh³² yáh³ ma³hon³ tsú² jméi² mí²ziú¹³. Jáun²
 cun³quionh³ la³ ní² bíh¹ má²ná¹jmu³² hnoh² hí³ tiá²
 quien² cu³tí¹³ héih³² quioh²¹ Dió³², cun³quionh³ hí³
 ná¹jmu³² náh² quien² la³ cun³ hí³ jlánh¹ ná¹héh³
 chinh³² náh² hmóu³². ⁷ jHnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³
 jéinh¹! Jú¹ tson² cu³tí¹³ bíh¹ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jé¹
 Dió³² hí³ ca³tin¹ hnoh² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

⁸ Tsá² ní² dá² má²quien² jná¹³ cun³quionh³ jmáh³la³
 ho³ bíh¹,
 tí³la³ jun³juáh¹³ la³ jonh³ jmí¹ tsí³ yáh³ tsú² hniau³
 jná¹³.

⁹ Hí¹ cáun² tiá² lin¹ ní¹ quien² yáh³ hí³ má²tsú²
 má²jáuh³² tsú² jáun² jná¹³,
 qui¹ héih³² quioh²¹ tsá²mí³cuóun² bíh¹ jaun³² hieh³²
 tsú² tsáú² la³juah²¹ dúh¹ héih³² quion²¹ jná¹³.

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³teh³ tsú² tsá² tionh² hí³ hí³ ca³záih³ dí²
 la³ lá²:

—Niéi² náh² jái¹³ lá², jí³ hí³ cuí¹ ngí¹³ náh² ní² siáh³:

¹¹ Jun³juáh¹³ hí³ tsá²toh³ ho³ yáh³ tsú² jmu² hí³ tiá² jin²
 tsú². Qui¹ la³ jí³² hí³ hue³² hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² jmu² hí³
 hliánh².

¹² Jmí¹jáun² ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús
 ní¹ zenh¹ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Cá¹lí³tsin² hnú² hí³ jlánh¹ ca³míh³ tsí³ tsá² fariseos
 jmí¹ lí¹niéi²¹ jái¹³ hí³ lí²juah²¹ hnú² jáun²?

¹³ Tí³la³ hí³ dí² né³ ca³juáh³:

—Lí³ua³ cáun² hmá² hí³ tiá² lí²jí³² Ñuh³² jná¹³,
 hniáuh³² tsa³ca³ bíh¹ ca³la³ tí³ chí² jmu². ¹⁴ Ha³ lí² hí¹³
 cán² he³ jmu² tsá² ní²; qui¹ tsá² ten³ bíh¹ ní³² hí³ lín³ tsá²
 quian³² ní¹ jui³² ní¹con² te³ rainh²¹. Qui¹ ní¹juáh³ jan²
 tsá² ten³ la³ hieh³² jui³² jan² tsá² ten³ rainh²¹, jáun² né³,
 chau²¹ jmá¹ hí³ tán¹ gon³ bíh¹ tsú² sunh³ cu³tsa³²
 ní¹juáh³ ní¹ hó²¹ táu².

¹⁵ Jáun² Pé¹ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², jmu³ tiá³ na²¹ jái¹³ jáun² ní¹con² jnoh¹.

¹⁶ Jesús ca³juáh³:

—¿Hí¹ chín¹dí¹ hnoh² uá¹ tiá² la³ ngí²³ náh² siáh³?

¹⁷ ¿Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh² hí³ la³ jí³² hí³ tsá²toh³ ho³ tsú²
 chau³² hñu³ héin¹ bíh¹ tsú², ní¹ má¹lí³² jáun² né³ hue³²
 tí³ cheih³²? ¹⁸ Tí³la³ hí³ hue³² ho³ tsú² má¹ná¹, ja³² la³ tí³
 hñu³ tsí³ bíh¹ tsú²; hí³ jáun² bíh¹ ján¹ tson² jmu² hí³
 hliáh² jmí¹ tsí³ tsú². ¹⁹ Qui¹ hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² ja³² la³ jí³²
 hí³ hlah³, uá¹la³ cun³ hí³ lí¹ chin² tsú² chí¹, hí³ jngíh² tsú²
 tsáú², hí³ lí¹ jmu² tsú² juón¹ quionh³ tsá² hlá² tsá² ní²,
 hí³ jmu² hí³ hlah³ hí³ hó³², hí³ lín³ tsú² tsá² háin² siáh³,
 hí³ jmu² tsú² jú¹ tí¹jái², jí³ hí³ lí¹ tú² lí¹ híón³² tsú² tsáú²
 ní² siáh³. ²⁰ Hí³ ní² bíh¹ jmu² hí³ tiá² jin² tsú² ta³ ní¹ Dió³².
 Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³cúh² ta³ tiá² má²lí²ma³tí³² hí³
 ma³jí² tín² cuo² la³ cun³ hí³ ná¹ngí²³ tsáú² né³, jun³juáh¹³
 hí³ jáun² yáh³ jmu² hí³ hliánh² tsú².

Jan² tsá²mí³ tsá²cá²jo²¹ tanh² ta²¹ Jesús

(Marcos 7:24-30)

²¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ Jesús ní¹ jáun² hí³ ngau³
 la³cáun² juú² Tiro jí³ juú² Sidón. ²² Jáun² hué³² jáun² né³
 jmí¹ cuá³ jan² tsá²mí³ tsá² hué³² Canaán. Tsá² hí³ né³,
 ja³ ní¹con² Jesús hí³ hí¹hóh³² hí³ juáh³ la³ lá²:

—jHnú² Tí³², jón²zéh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³
 honh² hnú² ní¹con² jná¹³! Mí¹míh¹ jón³² jná¹³ hún¹ jan²
 jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, hí³ jáun² má²tso² lín³² tsí³.

²³ Tí³la³ Jesús tiá² hí³ ca³ngá³ hí¹ cáun² yáh³. Hí³ jáun²
 tsá² hain²¹ tí³ con² tsú² cua³taunh²¹ hí³ ca³hiu³ ca³mí³
 hí³ ca³juáh³:

—Chanh²¹ tsá² ó³², qui¹ jlánh¹ tiú² jan³² hí¹jmu²
 cu³hna²¹ dí².

²⁴ Hí³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá²mí³ hí³ la³ lá²:

—Dió³² ca³ze³ jná¹³ jmáh³la³ ní¹con² tsá² *Israel bíh¹,
 tsá² ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² má²já²cuin³.

²⁵ Tí³la³ tsá²mí³ hí³ má¹ná¹, ja³ la³ tí³ ta³ ní¹ tsú² hí³
 ca³dí³jí³² hí³ juáh³ la³ lá²:

—jTí³², ma³hau¹ tiá² jná¹³!

²⁶ Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Tiá² re² jniá³ yáh³ hí³ quin¹³ dí² má³² quioh²¹
 tsá¹míh¹ hí³ cue¹³ dí² tsá².

²⁷ Tí³la³ tsá²mí³ hí³ né³, ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ la³ jáun² Tí³²; tí³la³ cun³ jáun² cúh² bíh¹
 tsá² chí² juoh¹ má³² hí³ suh³² ní¹ mesa quioh²¹ juo¹³.

²⁸ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—jTsá²mí³, jlánh¹ cáun² la³ nio² honh² hnú²! jCuí¹ lí¹³
 la³ cun³ hí³ hnáuh² hnú²!

Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ mí¹míh¹ jon²
 tsú².

Jesús jmah²³ juóun³² lín³² tsá² tsáun¹

²⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ siáh³ Jesús ní¹ jáun², hí³
 jáun² ca³nga² can³² jmá² lí¹ ná¹ho³ hí³ téh²³ tsú²
 Galilea; hí³ jáun² ca³uú³ cáun² tsí³ máh³, ní¹ jáun² né³
 ca³cuá³. ³⁰ Jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáú² ca³cha³taunh¹
 ní¹ cuá³ tsú² jáun², hí³ ná¹jan² tsá² hma², tsá² ten³, tsá²
 cáun¹, tsá² hliánh² ní² siáh³, hí³ juóun³² lín³² siáh³ tsá²
 ná¹jau² mí¹uú³ siáh³ ní¹ hná¹ ní². Jáun² ca³chan³ tsú² ní¹
 hó²¹ ní¹ Jesús, hí³ jáun² hí³ né³ ca³jmah³ tsá² hí³. ³¹ Hí³
 jáun² lí¹ ca³lín³ bíh¹ tsáú² jmí¹ ca³jí³ hí³ tsá² jmí¹ cáun¹
 hí³ má²hleh³² bíh¹, hí³ tsá² hliánh² má²lain³², tsá² hma²
 má²ñi³taunh¹, hí³ jáun² tsá² ten³ né³ má²lí²³ jí³. Hí³
 jáun² jmí¹jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³² juo¹³ tsá² Israel.

Jesús cue³² hí³ cuh³ quiúñ³ mei²¹ tsáú²

(Marcos 8:1-10)

³² Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³teh³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³
 con² hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jlánh¹ ja³² mií³ tsin³² jná¹³ ní¹con² tsá² lá², qui¹hliá²
 hñi³² jmá¹ máh³ má²tí³ hí³ tionh² tsú² ní¹ lá² quiúñh¹
 jná¹³, hí³ hí¹ cú¹píh²¹ yáh³ hí³ cuh³ tsú² tiú²uú² zia³². Tiá²
 hno³² yáh³ jná¹³ chanh²¹ tsú² hñu¹³ ta³ tiá² hí³
 má²lí²cuh³, qui¹ ní² lí¹ ca³huán³ tsú² hú¹ jui³².

³³ Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tí³la³ ħa³ bíh¹ jinh¹ tsá¹cán¹³ jnoh¹ má³² hi³ cuh³ tsá² juón³² lín³² lá²? Já² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ní¹ lá².

³⁴ Jáun² hí³ né³ ca³ngáih³ tsá² hí³:

—¿Cónh³ bíh¹ *hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Quiau³ hí³ quionh³ gon³ gáun³ juo¹³ pih²¹ bíh¹ zia³².

³⁵ Jmí¹ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hí³ tiánh³² tsá² hí³ hué³², ³⁶ jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ quiau³ hí³ jáun² la³ má²quionh³ juo¹³ pih²¹ hí³, hí³ ca³cuéh³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun² hí³ ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³tsóh³ ní¹con² tsá² má²tionh² hí³. ³⁷ Jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² ca³cúh² ca³la³ lah³ má³² re² lín³². Ca³lí³ máh³ ca³cónh³² quiau³ míf²tá² chí² juoh¹ hí³ ziau³. ³⁸ Tsá² ca³jmú³ hí³ má³² né³ jmí¹ tín³ quiún³ meí²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh², ha³ tiá² ná¹hín¹³ yáh³ tsá²mí³ quionh³ tsá¹míh¹. ³⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hah² Jesús jái¹³ ní¹con² tsá² jmí¹ tionh² hí³, hí³ hí³ hñu³ mu² hí³ ngau³ tí³ hué¹³ juú² Magadán.

Tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos mí³² cáun² lí²¹ hí³ lí³ hua³jueh³²

(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

16 Hí³ jáun² né³, ca³chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hí³ ní¹táunh¹ tsá² *fariseos quionh³ tsá² *saduceos hí³ ca³ní¹jen¹³ Jesús; hí³ cun³ní¹ hí³ hnió³ dí² ca³lan³ tsú² né³, jáun² ca³mí³ dí² hí³ hie³² Jesús cáun² lí²¹ hí³ lí³ hua³jueh³² hí³ já³² tí³ hñu³mí³cuú².

² Tí³la³ hí³ má¹ná¹ ca³ngái³:

—Ní¹ má¹ca³hláu³ juánh³ hnoh² la³ lá²: “Jlánh¹ re² jni- au¹³ hiú², hí³ jáun² bíh¹ dáin³ chí³cuú²”. ³ Hí³ jáun² tí³ hú²nié² né³ juánh³ hnoh² la³ lá²: “Né³² chau¹³ jmí³, quí¹ jlánh¹ dáin³ jnie²”. [jHnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!] Já² tín² bíh¹ hnoh² chú¹ ñih²¹ ha³ lánh³ jniá³ chí³cuú², tí³la³ tiá² la³ tín² yáh³ hnoh² chú¹ ñih²¹ jmái¹ hí³ ziaún² dí² lá² ta³né³². ⁴ Tsá² hláih¹ hon², tsá² tiá² má²tí³² jé¹ mí³² cáun² lí²¹; tí³la³ tiá² lí²¹ siáh³ hiáuh³ yáh³ tsú², jí³²la³ lí²¹ hí³ ca³jé³ jáun² tsáú² hí³ ca³tín¹ hla¹ Jonás bíh¹.

Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ngah³ dí²; hí³ tsá² hí³ né³, lí³ ca³ta³tonh¹ bíh¹ ní¹ jáun².

Tie³ quioh²¹ tsá² fariseos

(Marcos 8:14-21)

⁵ Jmí¹ ca³hán² tsú² jáun² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun² né³, sa³ la³ ca³ja³có³ bíh¹ tsí³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hí³ jmí¹ cán³ ca³lá² má³². ⁶ Jmí¹ jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³:

—Sá¹ní² jie³, hua³hín¹³ náh² jmu³ ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos jí³ tsá² saduceos ní² siáh³.

⁷ Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hí³ juónh²³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—Cun³ní¹ hí³hliá² tiá² quián¹ má³² bíh¹ dí² ní³², hí³ jáun² la³ ní² ní¹juah²¹ tsú².

⁸ Tí³la³ Jesús ca³lí³tsin² bíh¹ hí³ jáun², hí³ jáun² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² ná¹juónh³² náh² hí³ tiá² quiánh¹ má³²? jJlánh¹ tiá² re² la³ nio² cáun² honh² náh²! ⁹ ¿Tiá¹ má²ngí²³ máh³ hnoh², hí³ sa³jun³ chau² siáh³ honh² náh² ca³tí²¹ hñá³ *hí³ cuú²miih²¹ hí³ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² ní¹con² hñá³ meí²¹ tsáú², hí³ ha³ cónh³ míf²tá² ca³ziau³ siáh³? ¹⁰ ¿Hí¹ sa³jun³ chau² siáh³ honh² náh² ca³tí²¹ quiau³ hí³ cuú²miih²¹ jáun² hí³ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² ní¹con² quiún³ meí²¹ tsáú², jí³ hí³ cónh³ míf²tá² ca³ziau³ siáh³ jmí¹ lí²¹ jáun²? ¹¹ ¿Lánh³ bíh¹ rón³² hí³ tiá² ca³lí³tsin² hnoh² hí³ jun³juáh³ ca³tí²¹ quioh²¹ má³² yáh³ dí¹hléh²³ jná¹³ jmí¹ lí¹juáh²¹ jná¹³ hí³ jmúh¹³ náh² hua³hín¹³ ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos?

¹² Jmí¹ jáun² bíh¹ ca³lí³tsin² tsú² hí³ tiá² la³ ca³juáh³ yáh³ Jesús hí³ jmu³ tsú² hua³hín¹³ ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ cán¹ hí¹miih²¹, tí³la³ la³ ca³juáh³ tsú² hí³ jmu³ dí² hua³hín¹³ ca³tí²¹ jái¹³ hí³ hie³² bíh¹ tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos.

Pé¹ juáh³ hí³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo

(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

¹³ Jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ Jesús cu³ jéin³ juú² Cesarea quioh²¹ Pí²liéi¹, jáun² ní¹ jáun² ca³ngáih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hin² tsánh² jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun² juáh³ tsáú²?

¹⁴ Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Zian² tsá² juáh³ hí³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² hí³ jmái²; zian² tsá² juáh³ siáh³ hí³ hnú² bí¹ néh¹ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jé¹ Dió³² jmí¹tin², hí³ zian² siáh³ tsá² juáh³ hí³ hnú² bíh¹ hla¹ tí³² jé¹ Dió³² Jeremías, ho³lá²dá² lí³ua³ jan² tsá² jmí¹ lín³ tí³² jé¹ Dió³² jmí¹tin² ní¹ hná¹ hí³.

¹⁵ Jáun² ca³záih³ dí² siáh³:

—Hí³ hnoh² né³, ħhin² tsánh² jná¹³ juánh³ hnoh²?

¹⁶ Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³² Tsá² juú²tsáun².

¹⁷ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jlánh¹ jmí¹ ren² hnú² Sí¹mu²¹, jon² Jonás, quí¹ hí¹ jan² yáh³ tsáú² tiá² má²ca³híe³ hnú² jái¹³ ní², quí¹ Nuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mí³cuú² bíh¹ má²ca³híe³ hí³ ní².

¹⁸ Hnú² bíh¹ jmái² nú² Pé¹ (hí³ hnió³ juáh³ “Quín¹”). Jná¹³ né³ juanh³² hí³ ní¹ quín¹ lá² bíh¹ chan²¹ jná¹³ tsá² cu³ níó³ joh² ná¹; hí³ ca³la³ hí¹juáh³ pí³ quioh²¹ hmú³² yáh³ tiá² cah¹³ jmái¹ quionh³ tsá² hí³. ¹⁹ Jáun² jná¹³ cué¹³ llaves, hí³ hauh³² hnú² jái¹³ hí³ tonh¹ hnú² tsáú² jo³cuo² Dió³²; lí³ua³ cáun² hí³ hñeih²¹ hnú² ní¹ hué²¹ lá², má²chí¹hñéih²³ bíh¹ siáh³ hñu³mí³cuú², hí³ lí³ua³ cáun² hí³ zaih²¹ hnú² ní¹ hué²¹ lá² né³, má²záih³ bíh¹ siáh³ hñu³mí³cuú².

²⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jmú³ Jesús héih³² ní¹con² tsá² hí³ hí³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú² hí³ hí³ bíh¹ dí² Tsá² lín³ Cristo.

Jesús juáh³ hí³ jún³

(Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)

²¹ La³ cun³ jmái¹ jáun² máh³ ca³ma³liáu³² Jesús hí³ hieh³² jú¹ tá²na²¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ hniáuh³² tsó³² dí² tí³ Jerusalén; hí³ ní¹ jáun² né³, tsá²daun³² tsá²

ná'ńí' juú², jí³ tsá² ná'lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá² ná'lín³ tí³² liei²¹ nń² jmu³ hi³ ma³tso² lín³² dí² tsí³. Ca³juáh³ dí² siáh³ hi³ hí¹ ca³la³ tí³ jngah³ yáh³ tsá² hí³, tí³la³ ní¹ má²cá²hní² jmá¹ má²ná¹, jenh¹³ bíh¹ dí². 22 Jmí¹jaún² ca³ńí¹jaú² Pé¹ ní¹ tí³ có³², hi³ jaún² ca³ma³liáu³² dí² hi³ quiú² jin²³ Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—iLen³ jná¹³ ca³la³ hí¹juáh³ tiá² hnió³ yáh³ Dió³² hi³ lń³ la³ nń² Tí³²! iTiá² ca³tin¹ yáh³ hnú² hi³ quiunh²¹ la³ nń²!

²³ Tí³la³ Jesús ca³jinh³ tí³ ní¹ zenh¹ Pé¹, hi³ jaún² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—iTí³ có³² quin³² ní¹con² jná¹³ *Satanás! Hnú² dá² lń¹ chí¹cuú² chí¹jnai³² bíh¹ ní¹con² jná¹³. Tiá² lín²³ yáh³ hnú² la³jmí¹ lín²³ Dió³², hnú² dá² lín²³ la³ cun³ qui³ lín²³ tsá²mi³cuoun² bíh¹.

²⁴ Jmí¹ lí²¹ jaún² ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—ńí¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, hniáuh³² chá³² tsú² tí³ có³² la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hnga², hi³ jaún² cu¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³ hi³ cué³² tsú² jaún² tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ní¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quioh²¹,] hi³ jaún² cu¹ já² cu³hna³² jná¹³. ²⁵ Qui¹ nń¹juáh³ tsá² hnió³ líón³² hnga², tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹; tí³la³ nń¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ńí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ má²ná¹, jaún² tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ liáun¹. ²⁶ Qui¹ ħha³ dá² jinh¹ quien² nń¹juáh³ ca³láih¹³ tsú² la³jí³² hi³ zia³² ní¹ hué²¹ lá², nń¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú² má²lí³² jaún²? Qui¹ ħhe³ yáh³ cun³quionh³ lń¹³ joh¹³ tsú² siáh³ jmí²chí³ quioh²¹? ²⁷ Qui¹ Jon² tsá²mi³cuoun² dá² jaunh³ hi³ lin¹ hi³ quien² la³jmí¹ quien² Jméi², la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³, hi³ jaún² má²jaún² cué³² hmah²¹ ní¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáú² la³ cun³ rón³² lń³ ta²¹ hi³ lń²jmú³. ²⁸ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² tsá² ja¹ ní¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lí²jé³ hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuoun² má²cuá¹ho² ná¹ já¹³.

Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús
(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

17 Jmí¹ la³ má²jńéi³ jmá¹ jaún² né³, Jesús ca³jan³ Pé¹, Jacobo jí³ Juan² dá¹jon²¹ Jacobo nń² siáh³, hi³ ja³taunh²¹ cáun² tsí³ máh³ ĩe¹ ní¹ lí¹³ tiánh³ hmóu³²; ² hi³ jaún² ní¹ jaún² ca³za² ho¹ńí¹ tsú² ní¹ ta³ ní¹ tsá² hí³. La³jmí¹ jniá³ joh¹ hiú² jniá³ ní¹ tsú² lí³, hi³ jaún² ha¹ tsú² né³ lí³ tiáú² lín³² la³jmí¹ jniá³ joh¹. ³ Hi³ jaún² cu³diá²jan² jmí¹ ca³jfen³² tsá² hí³ Moisés quionh³ Líh³, hi³ ná¹juónh²³ quionh³ Jesús. ⁴ Jmí¹jaún² ca³juáh³ Pé¹ hi³ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², jhénh³ ma³ chú³² má²tiauh² dí² ní¹ lá²! Nń¹juáh³ hnáuh² hnú², jmu¹ jná¹³ hni³² hńú³reh³; cáun² quián¹³ hnú², cáun² quioh²¹ Moisés hi³ cáun² siáh³ quioh²¹ Líh³.

⁵ Tá¹la³ jmí¹ dí¹hleh³² jaún² bíh¹ Pé¹ ja³ cáun² jnie² zín³ lín³² hi³ ca³tsáinh³² tsú² jí³lin²; hi³ jaún² ja¹ jnie² jaún² ní¹ca³hléh³ jan² tsáú² hi³ ní¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, jan² Tsá² hno³ lín³² ná¹, Tsá² jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹. Niéi² náh² la³ cun³ hi³ juáh³ tsú².

⁶ Jmí¹ má²lí²niéi³² jaún² tsá² hí³ já¹³ nń² né³, ca³juénh² lín³² bíh¹, hi³ jaún² ca³di³ńí³² ca³la³ hi³ ca³jmú³ rá¹hin³.

⁷ Hi³ jaún² Jesús ca³ja³janh³² ní¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³tí³ cuo² quioh²¹ tsú², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Nú¹ tianh³ náh²; ha³ lí² juenh³.

⁸ Hi³ jaún² jmí¹ ca³jé³ tsú² né³, tiú²uú² hin² zian² hí¹ jan² yáh³, jí³²la³ hnga² bíh¹ jéi³² Jesús zenh².

⁹ Tá¹la³ ná¹son² tsú² jaún² tsí³ máh³ né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ ca³juáh³:

—Ha³ lí² hin² juoh² náh² hí¹ jan² la³ cun³ hi³ má²lí²jieh³, ca³la³ tí³ nń¹ má¹ca³jenh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuoun² ja¹ hla¹ máh³.

¹⁰ Jmí¹jaún² ca³ngái³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús hi³ ca³juáh³:

—ħHe³ láih³² sa³ juáh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ hi³ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jé¹ Dió³² bí¹ néh¹ tín² jaunh³ la³ńí¹?

¹¹ Jaún² hí³ né³ ca³ngái³:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ Líh³ bíh¹ tín² jaunh³, hi³ ja³ma³re² jí³lí³². ¹² Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ má²cuán² bíh¹ Líh³, tí³la³ tiá² hin² ca³lí³ cuóu³² yáh³, hi³ jaún² dá² ca³jmúh³² bíh¹ tsú² tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ jmu³. La³ jaún² bíh¹ siáh³ ma³tso² Jon² tsá²mi³cuoun² tsí³ hi³ jmu³ tsá² hí³.

¹³ Jmí¹jaún² ca³lí³tsin² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ hla¹ Juan² tsá² tń² ziau² jmáí² bíh¹ la³ hí¹hien² tsú².

Jesús jmah²³ jan² ĩú²míh¹ zian² tsá¹ lí¹ jún²³
(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

¹⁴ Jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsú² siáh³ ní¹ tionh¹ jaún² tsá² juóun³² lín³² hí³ né³, ja³ jan² tsá²ńuh² ní¹con² Jesús hi³ ca³di³ńí³² ní¹ hó²¹ńí¹ tsú² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

¹⁵ —Tí³², cu¹ já² mií³ honh² nú² quioh²¹ jón³² jná¹³, qui¹hliá² zian² tsú² tsá¹ lí¹ jún²³ hi³ jaún² má²tso² lín³² tsú² tsí³; qui¹ hiú² cuóh³² bíh¹ quinh² tsú² chu³ sń² ho³lá²dá² chu³ jmáí² siáh³. ¹⁶ Cua³jan³² jná¹³ tsú² ní¹con² tsá² hain²¹ lá² tí³ con² hnú², tí³la³ tiá² ca³tioh²¹ yáh³ tsú² hi³ jmah³.

¹⁷ Jaún² Jesús ca³ngái³:

—iHnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh², tsá² cáun² lí¹ cháunh²³ chih³² la³ siáh³! ħJáh³ jmáí¹ máh³ hniáuh³² hi³ ngí³ jná¹³ quiunh¹ hnoh² dúh¹? ħJáh³ jmáí¹ máh³ hniáuh³² hi³ tion¹ jná¹³ tsin³² hi³ ca³tin¹ hnoh²? Ná²jan³² ĩú²míh¹ tí³ lá².

¹⁸ Jmí¹jaún² ca³jin³ Jesús jmí²chí³ hláinh¹, hi³ ca³jmú³ dí² héih³² hi³ cua³hain³² hńu³ tsí³ ĩú²míh¹ hí³, hi³ jaún² la³ cun³ jmí¹jaún² lan³ tsú².

¹⁹ Jmí¹ má²lí³² jaún² ca³líéh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús cáun² ní¹ tí³ có³², hi³ ca³ngái³ já¹³ lá²:

—ħHe³ láih³² sa³ tiá² ca³tiau¹³ yáh³ jnoh¹ hi³ chin¹³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³?

²⁰ Jaún² Jesús ca³juáh³:

—Cun³ńí¹ hi³ tiá² re² má²nio² cáun² honh² bíh¹ hnoh². Qui¹ jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh², sá¹jmí¹ hi³ ná¹tioh³ cáun² honh² náh² uá¹jinh¹ ma³ pih²¹ lín²¹ la³ cun³ tí³ cá² má³ m³ mostaza, jmí¹ lí¹³ bíh¹ juoh¹ náh² máh³ zeh² nń² la³ lá²: “iQuin³² ní¹ lá², tí³ ó³² cua³²”, hi³ jaún² máh³ nń² jmí¹ lí¹³ quin³. Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ juóuh³² lí¹³ nń¹juáh³ hi³ tson² nio² cáun² honh² náh².

21 [Tí³la³ jmí²chí³ hláinh¹ la³ ní² má¹ná¹, jí³²la³ cun³quionh³ hí³ líéinh³² tsú² Dió³² jí³ hí³ má²hien²¹ bíh¹ tsú² lí¹³ tloh²¹ hí³ chin¹³.]

Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hí³ né³bí¹ jún³
(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

22 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ ñi³taunh¹ tsú² cu³lí²¹ hué¹³ Galilea, Jesús ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jná¹³, Jon² tsá²mi³cuóun² jienh³ tsú² jo³cuo² tsáu²,
23 hí³ jáun² jngah³ tsú², tí³la³ ñí¹ má²cá²hní² jmá¹ jáun² né³, jenh¹³ bíh¹ jná¹³.

Hlah³ lín²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ tsá² hí³ cun³quionh³ jái¹³ ní².

Má²hmah¹ tsú² hmah²¹ hí³ chí² tsú² quioh²¹ cuáh³² chín¹

24 Jmí¹ cá¹chánh²¹ Jesús já¹ juú² Capernaum quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² né³, jáun² *tsá² chí² hmah²¹ tiáunh¹ cuáh³² chín¹ ca³cha³taunh¹ hí³ mi³² tun³ *cú¹tiáú², hí³ ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—¿Tiá¹ ma³hmah¹ tí³² juóuh³² hnoh² hmah²¹ hí³ ca³tín¹ cuáh³² chín¹?

25 Jáun² Pé¹ ca³juáh³:

—Ján³.

Hí³ jáun² né³, jmí¹ hein²¹ Pé¹ ñéih³ né³, Jesús tín² ca³hléh³ la³ñí¹ hí³ ca³juáh³:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnú² Sí¹mu²¹? ¿Hin² ñí¹con² cai³² tsá² ná¹lín³ re²¹ ñí¹ hué²¹ lá² hmah²¹ jí³ la³ jí³² quie³ hí³ lí³ hniáuh³²: hí¹ tsá²co¹ tsú², ho³ tsá² siánh³ uá¹?

26 Jáun² Pé¹ ca³juáh³:

—Tsá² siánh³ bíh¹.

Hí³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Hí³ jáun² tiá² la³ má²hmah¹ yáh³ tsá²co¹ tsú².

27 Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² hniáuh³² jmú¹³ dí² hí³ míh³ tsí³, jáun² cua³² tí³ ñí¹ nio¹ jmá² lí¹ ná¹ho³, hí³ cuá²héi³ mí³quie³; hí³ jáun² ho³ juo¹³ la³ñí¹ hí³ janh²¹ nú² hí³ bíh¹ hu²¹ cáun² quie³ hu²¹ quiún³ cú¹tiáú² hí³ la³ cun³ má²tsin¹³ hí³ má¹hmah²¹ nú² quioh²¹ hmah²¹ hí³ chí² tsú² quion²¹ jná¹³ jí³ hí³ quián¹³ nú² huen² ní² siáh³; hí³ jáun² cuá²ma³hmah²¹ ní¹ má¹lí³² jáun².

¿Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²?

(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)

18 Jmá¹ jáun² ca³ja³janh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ñí¹ zenh¹ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² bíh¹ tsánh² tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³² jlánh¹ lí³ quien²?

2 Jmí¹ jáun² ca³teh³ Jesús jan² tsá¹míh¹, hí³ ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, 3 hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hí³ ní¹juáh³ tiá² zan¹³ náh² hí³ lín¹³ náh² la³jmí¹ lín³ jan² tsá¹míh¹, tiá² lí¹³ yáh³ háuh¹ hnoh² jái¹³ quiúnh¹ jná¹³. 4 Hí³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³, hí³ lí³ua³ jan² tsá² jmu² hí³ tiá² lín¹ quien² hnga², hí³ jmu² tsú² la³jmí¹ lín³ jan² tsá¹míh¹ lá², tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² jlánh¹ lí³ quien² ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³². 5 Hí³ lí³ua³ jan² tsá² hen³ jan² tsá¹míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má²lí²he³ jí³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³².

Jesús hie³² jái¹³ hí³ ca³tín¹ tsá² jmu² hí³ tanh³² tsáu² tso³
(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

6 "Jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² jmu³ hí³ tánh³² tso³ tsá¹míh¹ tsá² taunh² jná¹³ lá² ta²¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmí¹ hí³ tónh³² tsú² zié³ lá¹ tsá² la³ hí³ hí³ chí¹hñéih²³ cáun² tá² quín¹ pa²¹ lín²¹, hí³ jáun² jmí¹ taun³ tsú² ca³la³ tí³ ñeh² jmí²miih²¹. 7 Jlánh¹ hlah³ quioh²¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² cun³ñí¹ hí³ jlánh¹ hliáun³ ñí¹ hí³ zia³² hí³ lí¹³ jmu³ hí³ tánh³² tsú² tso³! Tiú² nio² bíh¹ lí³ zia³², tí³la³ jlánh¹ bíh¹ juo²³ tsá² jmu³ hí³ tánh³² tsáu² tso³!

8 "Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ cuonh² hnú² ho³lá²dá² tanh¹ nú² jmu² hí³ tanh³² hnú² tso³, tí³ re² hná¹ hí³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; quí¹ tí³ re² bíh¹ hí³ cuánh¹³ nú² ta³ tiúnh¹ cáun² cuonh² ho³ hí³ tiúnh¹ cáun² tanh¹ ñí¹ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio² la³ cónh³ bí¹ hí³ cuóh¹³ nú² ja¹ sí² cun³ jmí¹hi³nio² quionh³ tá¹ tun³ cuonh² ho³ tá¹ tun³ tanh¹. 9 Hí³ ní¹juáh³ mí¹máh¹ nú² jmu² siáh³ hí³ tanh³² nú² tso³, chí³ cú²jueh³² hí³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; quí¹ tí³ re² bíh¹ cuánh¹³ nú² cun³quionh³ cá² má³ mí¹máh¹ ñí¹ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio², la³ cónh³ bíh¹ hí³ cuóh¹³ nú² quíu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ má³ mí¹máh¹.

Jái¹³ hí³ ca³tín¹ já¹ziáh² má²já²hain³

(Lucas 15:3-7)

10 "Hí³ jáun² né³, ha³ lí² jmú² náh² hí³ tiá² jéin²³ náh² lí³ua³ jan² tsá² tiá² má²hún¹ tsí³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ lá². Quí¹ jná¹³ juanh³² hí³ tsá²cuú² tsá²ta³ Nuh³² jná¹³, la³ cun³ tsá² tanh² hó¹ñí¹ tsá² la³ ní², tsá² hí³ bíh¹ tionh² ñí¹ hó²¹ñí¹ Nuh³² jná¹³ jmá¹ ca³la³ jí³² tí³ hñu³mí³cuú².

11 [Quí¹ jná¹³ dá² Jon² tsá²mi³cuóun² ja³ ná¹ hí³ ja³hnáh³² tsá² ná¹cuín² bíh¹.]

12 "¿Ha³ lánh³ lín²³ hnoh²? Ní¹juáh³ jan² tsáu² tiónh³² hñá³láun³ *já¹ziáh², hí³ ní¹juáh³ la³ ja³hain³ jan² jáh³ hí³ né³, ¿há¹ tiá² chan³ tsú² jáh³ quiéinh³ nio² quiú³ tsí²¹ quia³ñu³ hí³ ñí¹ má²zenh² jáun², hí³ jáun² tsa³tí² tsa³ngí² hí³ hnah² jáh³ ja³hain³ hí³? 13 Hí³ ní¹juáh³ ca³chanh²¹ tsú² né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ tsah³ tsú² cun³ñí¹ hí³ tsanh²¹ jáh³ jan² hí³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ ca³tín¹ jáh³ quiéinh³ nio² quiú³ tsí²¹ quia³ñu³ hí³ tiá² já²cuín³ hí³.

14 Ja³bí¹ la³ jáun² Ñeh² hnoh² Tsá² cuá³ hñu³mí³cuú² tiá² hnió³ yáh³ hí³ lí¹ tsa³hín³ lí³ua³ jan² tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ lá².

Ca³ta¹ dí² chí¹³ tsí³ tsáu¹³ tsá²mi³cuóun² rainh²¹ dí²

(Lucas 17:3-4)

15 "Ní¹juáh³ jan² renh² nú² jmu² cáun² hí³ hlah³ ñí¹con² nú², cuá²lien¹ tín² ñí¹ hnga² hí³ cuá²zéih³ la³ cun³ hí³ lí²jmú³. Ní¹juáh³ ca³ngí¹³ tsú² jái¹³, jáun² má²ca³janh²¹ bíh¹ nú² tsú². 16 Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² jái¹³ ngí²³ yáh³ tsú², jáun² né³, tiéh³ conh³í¹ jan² ho³ gon³ tsáu², hí³ jáun² tsá² hí³ lín³ tsá² nau³² jái¹³ ní¹juáh³ ha³ lánh³ ca³juáh³ tsú². 17 Hí³ ní¹juáh³ cun³ jáun² bíh¹ tiá² jái¹³ ca³ngí¹³ tsú², hí³ jáun² zéih³ cú²jueh³² la³jín³² tsá² cuáh³². Hí³ ní¹juáh³ cun³ jáun² bíh¹ tiá² jái¹³ ca³ngí¹³ tsú² ñí¹con² tsá² lín³ cuáh³², jáun² jien¹ tsú² cú²jueh³² la³jmí¹ jien¹ nú² jan²

tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³², ho³ la³jmí¹ jien¹ nú² jan² *tsá² chi² hmah²¹.

18 "Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ cáun² hi³ hñeih²¹ hnoh² ní¹ hué²¹ lá², má²chi¹hñéih²³ bíh¹ siáh³ hñu³mí³cuú², hi³ jáun² lí³ua³ cáun² hi³ zaih²¹ hnoh² ní¹ hué²¹ lá² né³, ja³bí¹ hñu³mí³cuú² siáh³ má²záih³ bíh¹.

19 "Ja³bí¹ juanh³² jná¹³ siáh³, ní¹juáh³ gon³ náh² jmúh¹³ náh² cá²hoh¹ ní¹ hué²¹ lá² hi³ lienh¹ náh² Dió³² ca³tí²¹ cáun² hi³ hnáuh² náh² míh¹, jáun² cué³² bíh¹ Nuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mí³cuú². 20 Quí¹ ní¹juáh³ ní¹ ná¹ngih³² tsú² gon³ gáun³ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³, jáun² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ bíh¹ zenh² jná¹³.

21 Jáun² Pé¹ ngau³ hi³ ca³ní¹ngah¹ Jesús:

—Tí³², jáh³ jéin³² lí³ chin²¹ jná¹³ tsin³² hi³ ca³tí²¹ hi³ hlah³ hi³ jmu² renh² jná¹³ ní¹con² ná¹? ¿Hí¹ la³ tí³ quiau³ jéin³²?

22 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús Pé¹ la³ lá²:

—Tiá² juanh³² yáh³ jná¹³ quiau³ jéin³², tí³la³ la³ tí³ hnaih³² nio² quiú³ tsí²¹ quia³ nio² ma³ quiau³ máh³.

Jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³ hniáuh³² jmu³ tsú² juenh² tsí³

23 "Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³, hi³ Dió³² bíh¹ jan² Tsá² juenh² lín³² tsí³ ní¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo²; la³jmí¹ ca³jmú³ jan² re²¹ hi³ ca³lí³hnió³ caun¹³ quie³ hi³ jmí¹ nio² jo³cuo² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² joh¹. 24 Tá¹la³ má²cuá¹jé²³ tsú² ní¹juáh³ hin² tsánh² ca³dánh² hi³ hin² tsánh² tiá² ca³dánh², jmí¹jáun² cua³jan² tsú² jan² tsá² jmí¹ la³ ca³dánh² hliáun³ mí²yaun²¹ cu³tí¹³ héih³² quie³. 25 Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² jmí¹ zia³² yáh³ he³ lánh³ rón³² cháu³² quie³ jáun², jáun² re²¹ hí³ né³ ca³jmú³ héih³² hi³ hna³ tsú² cú²jueh³² tsá² hí³ lí³n¹³ *tsá² dí¹hlánh¹ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hñú¹³, jí³ la³jé²³ la³ cun³ hi³ zioh² tsú² n²² siáh³, hi³ jáun² lí³hmáh¹ la³jé²³ hi³ ca³lí³ren² tsú² jáun². 26 Jmí¹jáun² ca³dí³jñí³² tsá² hí³ ta³ ní¹ re²¹ hí³, hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ hi³ juáh³: "Hnú² juóu³² jná¹³, juenh² lín³² jmu³ honh² hi³ ca³tin¹ jná¹³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ jí³lí³²². 27 Jáun² re²¹ hí³ né³ ca³ja³ míí³ tsí³, hi³ jáun² ca³chin² dí² cú²jueh³² tsí³ ca³tí²¹ la³jé²³ hi³ ca³dánh² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³lión³² bíh¹ dí² cú²jueh³².

28 "Tí³la³ tsá² hí³ né³, la³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ jáun² bíh¹ ca³jenh² jan² tsá² quian²¹ rainh²¹, tsá² jmí¹ la³ ren² hñá¹láu³ *cu¹tiáú² quioh²¹. Jáun² ca³cuíh³ dí² láí¹ tsá² hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²: "¡Ma³hmah²¹ la³ cun³ hi³ ren² nú² quion²¹ ná¹!" 29 Jáun² tsá² hí³ siáh³ ca³dí³jñí³² ní¹ hó²¹ ní¹ dí² hi³ ca³hiu³ ca³mí³ ní¹con² tsú², hi³ juáh³ la³ lá²: "Juenh² jmu³ honh² ní¹con² jná¹³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ la³jé²³ hi³ quián¹³ hnú². 30 Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² ca³jmú³ yáh³ juenh² tsí³, hñu³mí¹ní² bíh¹ ca³tanh² dí² ca³la³ ní¹ ca³ma³hmah¹ jí³lí³²² hi³ jmí¹ ren². 31 Jmí¹ ca³jé³ tsá² quian²¹ ní¹ hná¹ jáun² hi³ ca³jmú³ tsá² hí³ la³ jáun², jáun² hlah³ lín²¹ bíh¹ ca³jeinh²¹, hi³ jáun² já¹tanh²¹ hi³ ca³ní¹zeh¹ juo¹³ la³jé²³ la³ cun³ hi³ má²lí³²² jáun².

32 Jmí¹jáun² ca³jmú³ juo¹³ tsú² héih³² hi³ ca³ní¹tieh¹ tsú² tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí²: "¡Hnú² tsá² quian²¹ hláih¹! Jná¹³ lí²chín³² tsin³² la³jé²³ hi³ jmí¹ ren² nú² jáun², quí¹hliá² lí²hiú¹ lí²míh¹ hnú²; 33 ja³bí¹ hnú² siáh³ jmí¹ hniáuh²¹ jmúh¹³ juenh² honh² hi³ ca³tin¹ renh² nú² la³jmí¹

lí¹jmú²¹ jná¹³ juenh² tsin³² ní¹con² hnú². 34 Jáun² juo¹³ tsú² hí³ ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ ma³tson¹³ tsú² tsá² quian²¹ hi³ ca³la³ ní¹ ca³ma³hmah¹ tsú² la³jé²³ hi³ ren².

35 Jmí¹jáun² ca³ma³táuh³² Jesús jái¹³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ja³bí¹ la³ ní² siáh³ jmu³ Nuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mí³cuú² ní¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² ní¹juáh³ tiá² chin¹³ náh² honh² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² náh² tsáú¹³ renh² náh².

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ ní²cuo²

(Mateo 5:31-32; Marcos 10:1-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

19 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³jé²³ jái¹³ ní² né³, cua³han³ hué¹³ Galilea hi³ ngau³ tí³ hué¹³ Judea nio² jo²¹ cua³ Jordán juí³² ní¹ hia³² hiú². 2 Juóun³² lín³² bíh¹ tsáú² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú², hi³ jáun² ní¹ jáun² ca³jmah³ tsú² juóun³² lín³² tsá² tsáun¹.

3 Jáun² ma³ jan² tsá² *fariseos ca³ma³janh³² ní¹ zenh¹ Jesús hi³ ca³ca³ ca³lan³ dí² tsú²; hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lí³ tun³ tsú² ní²cuo² cun³ní¹ hi³ ca³tí²¹ lí³ua³ cáun² uu³mí²tsí³² pih²¹ hi³ zia³²?

4 Jáun² hí³ dí² né³ ca³ngáí³ la³ lá²:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³²?, ní¹ rá¹juáh³ jáun² hi³ Tsá² ca³jmú³ la³ cu³ la³ juéh³ mí³cuú²: "Tsá²mí³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³jmú³ tsú². 5 Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²: "Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ chan³ tsá²ñuh² jméi² mí¹ziú¹³ tí³ có³², hi³ jáun² ma³zian² cu³lí²¹ quionh³ tsá²mí³ ní²cuo², hi³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáú² bíh¹ má²lín¹³ tsú² tá¹ gon³. 6 Hi³ jáun² né³, tiú²uú² lí³ yáh³ gon³ tsú², quí¹ jan² tsáú² bíh¹ má²lín³ tsú². Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³tin¹ tsá²mí³cuóun² tson³ cáun² hi³ má²lí²cunh³ Dió³².

7 Jáun² jmí¹jáun² ca³ngáíh³ tsú² Jesús:

—¿Ní¹juáh³ la³ ní² né³, jáun² he³ láih³² ca³jmú³ hla¹ Moisés héih³² hi³ hniáuh³² hiáuh³ tsá²mí³ cáun² sí² hi³ ca³tí²¹ hi³ tsáun³ quionh³ ní²cuo², hi³ jáun² má¹jáun² má²lí³ tún³ tsú²?

8 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Cun³ní¹ hi³ jlánh¹ tiá² jái¹³ ngí²³ hnoh² bíh¹ jaun³², hi³ jáun² bí¹ ca³cué³ hla¹ Moisés jái¹³ hi³ lí³ tsáun³ tsú² quionh³ tsá²mí³ ní²cuo²; tí³la³ tiá² la³ ní² jmí¹ lí³ yáh³ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² la³ cu³ la³ juéh³ mí³cuú². 9 Jná¹³ juanh³² hi³ lí³ua³ jan² tsá² tun²³ tsá²mí³ ní²cuo², hi³ jáun² jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mí³ siáh³, cun³quionh³ la³ jáun² má²lí²jmú³ tsú² tso³ juón¹ bíh¹. Jé²³la³ tí³ ní¹juáh³ hnga² bíh¹ tsá²mí³ ní²cuo² tsú² tinn² ca³liéinh³² tsá²ñuh² siánh³, jáun² bíh¹ zia³² jái¹³ tun³ tsú² tsá²mí³. [Ja³bí¹ má²lín³ jan² tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² bíh¹ tsú² ní¹juáh³ hi³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá²mí³ tsá² má²lí²te³ tsáú².]

10 Jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²:

—Ní¹juáh³ la³ ní² bíh¹ la³ lí³ hi³ ca³tin¹ tsá²ñuh² quionh³ tsá²mí³ ní²cuo², tiá² lin¹ ní¹ quien² yáh³ hi³ la³ jéinh³² tsú² cuo².

11 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Tiá² la³jín³² tsáú² ngi²³ yáh³ hi³ ní², jí³²la³ tsá² hí³ bíh¹ ngi²³ tsá² má²ca³hiau³ jí³ hi³ ngi²³ bíh¹. ¹²Zia³² bíh¹ hliáun³ ní¹ ca³tí²¹ he³ láih³² tiá² lí¹³ jéinh³² tsáú² cuo²: qui¹ zian² tsá²ñuh² tsá² má²tiéh³ la³ cun³ ní¹ má²ca³lí³zian² máh³, zian² né³ *tsá² tiéh³ hi³ ca³jmu³ tsá²mí³cuo²un² bíh¹, hi³ zian² né³ tsá² jmu² hnga² hi³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ tsá² tiéh³ cun³ní¹ hi³ hnió³ hi³ ma³zian² tán¹ hián² cu³tí¹³ ní¹con² Dió³². Jáun² lí³ua³ jan² tsá² lí¹³ ngi²³ jí³ ní², cu¹ ngi²³ tsú² re².

Jesús má²miih² tsá¹míh¹
(Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)

¹³Jáun² né³, jmí¹jáun² cua³jan² tsáú² ma³ jan² tsá¹míh¹ ní¹con² Jesús, hi³ hnió³ tsú² hi³ ra³tsí³² Jesús cuo² ní¹ quioh²¹ tsá¹míh¹ jí³ hi³ líéinh³² dí² siáh³ Dió³²; tí³la³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú² né³, ca³jín³ bíh¹ tsá² ná¹jan² hi³ tsá¹míh¹. ¹⁴Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³: —Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ ní² jí³, cu¹ ja³taunh¹ ní¹con² jná¹³, ha³ lí² jné² náh² juí³² quioh²¹; qui¹ tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ ní² bíh¹ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².
¹⁵Jáun² ca³ra³tsí³² tsú² cuo² ní¹ quioh²¹ tsá¹míh¹; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ tsú² ní¹ jáun² hi³ ngah³.

Jan² tsá¹nú¹ hánh³ líéinh³² Jesús
(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

¹⁶Jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmá¹ hi³ néi¹ jan² tsá² tsá¹nú¹ hi³ ca³ní¹jien¹³ Jesús, hi³ ca³ngá³ hi³ juáh³ la³ lá²: —Hnú² tí³², ¿he³ ní¹ hi³ chu²¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lí¹³ lí³ zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²?
¹⁷Jáun² Jesús ca³ngá³ hi³ ca³juáh³: —¿He³ láih³² hngaih³² hnú² ca³tí²¹ hi³ chu²¹? Qui¹ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Tsá² chun¹ zian². Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú² hi³ lí¹³ zian² nú² la³ cun³ jmí¹hi³nio², ma³ti²¹ ca³la³ jí³² héih³² quioh²¹ Dió³².
¹⁸Jáun² ca³juáh³ tsá¹nú¹ hi³ la³ lá²: —¿La³ cun³ he³ jaun³² né³?
Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lí² jngih³ náh² tsáú², ha³ lí² jmu² náh² juón¹, ha³ lí² háin², ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ cáun² jú¹ tí¹jí², ¹⁹tianh³² ta²¹ ñeh² mí²ziúh², hi³ ma³hno¹ siáh³ tsá²mí³cuo²un² renh² nú² la³jmí¹ hno³ nú² huen².

²⁰Jáun² tsá² tsá¹nú¹ hi³ ca³juáh³: —La³jí³² bíh¹ hi³ ní² má²ca³ma³ti²¹ jná¹³; ¿zia²¹ siáh³ cáun² hi³ lí³hniauh²³ ní¹ hná¹ ní²?

²¹Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús: —Ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú² hi³ lín¹³ nú² jan² tsá² chun¹ cun³ tán¹ cun³ hián², jáun² cuánh², cuá²hnái¹ la³jí³² hi³ zia³² quián¹³, hi³ jáun² tsoh³ quie³ jáun² ní¹con² tsá² tia³mii², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³ nú² hñu³mí³cuú²; ní¹ má¹lí³² jáun² né³, ña³² cu³hna³² jná¹³.

²²Tí³la³ jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² tsá¹nú¹ hi³ jí³ ní² né³, jmí¹jáun² ngah³ hi³ má²hí¹uín³ lín³² tsí³, qui¹hliá² jlánh¹ jmí¹ hánh³ tsú².

²³Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ hi³ ca³záih³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jlánh¹ bíh¹ juóuh³² hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³². ²⁴Juanh³² jná¹³ siáh³ ní¹con² hnoh², hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsí³ hi³ ngá¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³ mí³quie³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

²⁵Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jí³ ní² né³, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹ tsí³ tsú², hi³ jáun² ca³ngáih³ rainh²¹ tsá²ján² tsá²ján² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hi³ jáun² né³, hin² bí¹ dá² tsánh² la³ lí¹³ liáun³ jaun³²?

²⁶Jáun² Jesús ca³jé³ ní¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Tiá² tin² yáh³ tsá²mí³cuo²un² jmu³ hi³ ní², tí³la³ ní¹con² Dió³² má¹ná¹, hí¹ cáun² yáh³ hi³ juóuh³² tiá² zia³².

²⁷Jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Sa¹ní² jie³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tí³ có³² la³jí³² hi³ jmí¹ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² má²ngí¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú². Jáun² né³ ¿he³ dá² lí³ zia³² quiú¹³ jnoh¹?

²⁸Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ siáh³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jmá¹ hi³ la¹³ jáun² hmai²¹ ca³la³ jí³² hi³ zia³², jmá¹ hi³ tá¹cuón¹ jáun² Jon² tsá²mí³cuo²un² ní¹ hmá²si¹ quien² quioh²¹, ja³bí¹ hnoh² uá²jaí³² lí³ zia³² quia³tún³ hmá²si¹ ní¹ cuá¹tianh³ náh², hi³ cuá¹quiánh² náh² jú¹ tson² quioh²¹ tá¹ quia³tún³ tsoh³ tsá² *Israel. ²⁹Hi³ jáun² la³jín³² tsá² má²ca³chan³ jméi² mí¹ziú¹³, jí³ tsá²mí³ tsá²ñuh² rainh²¹, jí³ jón²zéh¹, jí³ hi³ má²ca³tú³ siáh³ hñú¹³, jí³ hué³² quioh²¹ ní² siáh³ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹ hiáuh³ hña³láu³ nió³ tí³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ lí²chá³² jáun² tí³ có³²; ja³bí¹ hiáuh³ tsú² siáh³ jí³ hi³ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio². ³⁰Tí³la³ juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² la³ní¹ ta³né³², tsá² la³ hí³ dá² lín¹³ tsá² ní¹ ca³tauh³ bíh¹ má¹jáun², hi³ jáun² juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² ní¹ cá¹tauh³ ta³né³² né³, tsá² la³ hí³ dá² tí³ lín¹³ tsá² la³ní¹ bíh¹ má¹jáun².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² jmu² ta²¹

20 “Qui¹ sá¹ní² jie³: Ní¹ má¹tí³ ní¹ hiáuh¹³ tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² cué³², lí¹³ la³jmí¹ ca³jmu³ jan² tsá² zia³² cáun² ní¹nái² quioh²¹. Jmí¹ ca³juú² mí³ uóun²jieh¹³ ní¹nái² quioh²¹ tsú², ngau³ tsú² hú²niéi² hi³ jí³tieh¹ tsá² jmu³ ta²¹ ní¹nái² quioh²¹. ²Jáun² ca³ma³ren²¹ tsú² jí³ quionh³ tsá² jmu³ ta²¹ hi³ ma³hmah¹ dí² cáun² *cú¹tiáú², la³ cun³ tí³ quie³ hi³ hlánh¹ tsú² cú² jmá¹ ta²¹ ní¹nái², jmí¹jáun² ca³zen³ dí² tsá² hí³ hi³ ja³jmu³ ta²¹ ní¹nái² jáun² quioh²¹ dí². ³Má²cu³lé³ jáun² cua³han³ tsú² siáh³ cun³ la³ nió¹ ñu³ tí³ hú²niéi², hi³ jáun² ja¹ hmah²¹ né³ ca³jenh² tsú² tsá² lí¹ ní³taunh¹. ⁴Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³: “Cuá²jmu³ uá²jaí³² hnoh² ta²¹ ní¹nái² quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² má¹hmah²¹ jná¹³ quián¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ ca³tí²¹”. Hi³ jáun² tsá² hí³ ja³taunh²¹ bíh¹. ⁵Tsá² quioh²¹ ní¹nái² cua³han³ siáh³ la³ cun³ chí³hiú², jáun² siáh³ siáh³ cua³han³ cun³ la³ nio¹ hñí³² tí³ ca³hláu³, hi³ la³ má²jmu² jáun² bíh¹ hi³ zen² tsáú² ní¹nái² quioh²¹. ⁶Hi³ siáh³ siáh³ cua³han³ tsú² cun³ la³ nio¹ hñá³ tí³ ca³hláu³ hi³ ngau³ siáh³ tí³ ja¹ hmah²¹, jáun² ní¹ jáun² ca³jenh² tsú² siáh³ ma³ jan² tsá² lí¹

ñi³táunh¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: “¿He³ láih³² lí¹ tionh¹ hnoh² ñí¹ lá², hi³ tiá² ta²¹ ná¹jmu^h náh²?” 7 Jáun² tsá² hi³ ca³juáh³: “Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²lí²tié³ jnoh¹ hi³ jmú¹³ ta²¹”. Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: “Jáun² cuá²táunh¹ hnoh² uá²jaí³² hi³ cuá¹jmu^h ta²¹ ñí¹ná² quion²¹ jná¹³”.

8 “Tí³la³ jmí¹ ca³nié² jáun² né³, tsá² quioh²¹ ñí¹ná² jáun² ca³záih³ tsá² nio² ta²¹ jo³cuo² la³ lá²: “Cuá²tieh³ tsá² ná¹jmu² ta²¹, hi³ jáun² ma³hmah²¹ la³ cun³ hmah²¹ quioh²¹ tsú², hi³ má¹liauh²¹ nú² má¹hmah²¹ tín² ñí¹con² tsá² taunh³ chí¹cáin², hi³ jáun² táuh³ ñí¹con² tsá² taunh³ la³ñí¹”. 9 Jmí¹jáun² cua³tanh²¹ tsá² ca³taunh³ hná¹ ta²¹ cun³ la³ nio¹ hñá³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² ca³héi³ cáun² cú¹tiáú² quioh²¹ jmí¹ cuá¹tanh²¹, la³ cun³ hmah²¹ quioh²¹ cú² jmái¹ ta²¹. 10 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ tin³ tsá² taunh³ ta²¹ hú²nié²; tsá² hi³ jmí¹ ná¹lín²³ hi³ he³ hmah²¹ chí¹lí³ la³ cónh³ bí¹ tsá² taunh³ cáin²; tí³la³ cun³ jáun² cáun² cú¹tiáú² bíh¹ ca³héi³ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³².

11 Jmí¹ tí³ ñí¹ he³ tsú² jáun² hmah²¹ quioh²¹ né³, ca³ma³lí³² jmu² liúnh¹ ñí¹con² tsá² quioh²¹ ta²¹, 12 hi³ juáh³ la³ lá²: “Já² cáun² o¹rá¹ tán¹ bíh¹ ta²¹ lí²jmu³ tsá² taunh³ ní² chí¹cáin², hi³ cá²ren² bíh¹ má²lí²ma³hmah²¹ hnú² quioh²¹ tsú² quiúnh¹ jnoh¹, tsá² má²lí²má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ hná¹ ta²¹ tán¹ jmái¹ jí³ hi³ chéi³ hiú² ní²”.

13 Tí³la³ tsá² quioh²¹ ta²¹ ca³juáh³ la³ lá² hi³ ca³záih³ jan² tsá² hí³: “Sá¹ñí² jie³ dúh¹, ha³ tiá² cuá¹jmu² yáh³ jná¹³ hí¹ cáun² hi³ tiá² ca³tí²¹. ¿Há¹ jun³juáh¹³ lí²jmu^h hnú² já¹³ quiúnh¹ jná¹³ hi³ má¹hmah²¹ jná¹³ cáun² cú¹tiáú² la³ cun³ tí³ quioh²¹ cú² jmái¹ ta²¹ bíh¹ dúh¹? 14 Jánh³² hmah²¹ quián¹³ jáun² cuánh². Quí¹ jná¹³ dá² hnó³² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² taunh³ ní² chí¹cáin² cá²ren² la³ cun³ hi³ má¹hmah²¹ jná¹³ quián¹³ hnú² bíh¹. 15 ¿Hí¹ tiá² ca³tin¹ jná¹³ hi³ jmu^h ta²¹ quie³ quion²¹ la³ cun³ tí³² tsin³² huen² dúh¹? ¿Ho³ hi³ uóu³² honh² uá¹ hnú² cun³ñí¹ hi³ jná¹³ chú³² tsin³²?”

16 “La³ ní² bíh¹ lí³, hi³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ lín¹³ tsá² la³ñí¹, hi³ jáun² tsá² la³ñí¹ né³ lín¹³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ bíh¹. [Quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² ná¹tén¹, tí³la³ cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ tsá² quiánh³ —ca³juáh³ Jesús.]

Jesús juáh³ siáh³ ñí¹ má²hnaíh³² jéin³² hi³ jún³

(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

17 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, tá¹la³ má²hí¹hún¹ jáun² Jesús juí³² hi³ hí¹uú²³ tí³ juú² Jerusalén, jáun² ca³teh³ dí² ñí¹ tí³ có³² tsá² quian³tun³ hi³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

18 —Sá¹ñí² jie³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí² tí³ já¹ juú² Jerusalén, ñí¹ jienh³ tsú² jáun² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ñí¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmu³ jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² lei²¹ ní² siáh³, hi³ jáun² tsá² hi³ jmu³ héih³² hi³ ma³nga² tsú² jná¹³. 19 Jienh³ tsú² jná¹³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹ hi³ jáun² qui³ cáuh³² tsú² cú²nga¹ jí³ hi³ quiu³ po³ dí², hi³ má¹lí³² jáun² né³ taun³ tsú² jná¹³ ñí¹ crei²¹; tí³la³ ñí¹ má²cá²hní² jmái¹ jáun² má¹ná¹ jenh¹³ bíh¹ jná¹³ ja¹ hla¹.

La³ cun³ hi³ ca³mí³ mí¹ziú¹³ Jacobo quionh³ Juan²

(Marcos 10:35-45)

20 Jmí¹jáun² ca³ma³janh³² ñí²cuo² Zebedeo ñí¹con² Jesús quionh³ tá¹ gon³ jon²; tsá²mi³ hi³ né³ ca³di³jñí³²

ta³ ñí¹ Jesús hi³ ca³mí³ cáun² hi³ chú³². 21 Hi³ jáun² Jesús ca³ngá³:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnú²?

Jáun² tsá²mi³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmu³ tiá³ hi³ chú³², hi³ ní¹ má¹tí³ ñí¹ má²ñi³quien² hnú², tá¹ gon³ jón³² jná¹³ lá² tiánh³² cu³henh¹ hnú², jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹.

22 Tí³la³ Jesús né³ ca³ngá³:

—Hnoh² dá² hí¹juáh³ tiá² ñí¹ bíh¹ náh² he³ ná¹mih³².

¿Hí¹ quinh¹ náh² jmái¹ hi³ há¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, [jí³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² hi³ má¹tsoh¹ honh² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³]?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Lí³ bíh¹.

23 Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ hnoh² ha¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, [jí³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³,] tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hi³ cuá¹tianh³ náh² cu³hén² jná¹³, jan² cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹ má¹ná¹, tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ cué¹³, quí¹ ñí¹ jáun² má²lí³ hua³jan²¹ hi³ tsa³tiánh² tsá² má²ca³quianh³ hnga² bíh¹ Ñuh³² jná¹³.

24 Jmí¹ ca³nái³² tsá² quian³ ñí¹ hná¹ jáun² já¹³ jáun² né³, ca³mí³ tsí³ ñí¹con² tsá² gon³ má²tún² rainh²¹ hí³.

25 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³teh³ jí³lin² tsá² hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² ná¹ñí¹ hi³ tsá² ná¹ho² ta²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² hué³² jmu² quien² ñí¹con² tsá² zian² hué³² jáun², hi³ jáun² tsá² ná¹quien² hi³ né³ cáun² jmu² héih³² ñí¹con² tsá² tionh² hi³ jo³cuo². 26 Tí³la³ tiá² ca³tí²¹ yáh³ hi³ lí¹³ la³ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh². Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lí³ quien² ja¹ quián¹³ hnoh², hniáuh³² lín³ tsú² jan² tsá² quian²¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; 27 hi³ lí³ua³ jan² hnoh² tsá² hnáuh² náh² lín¹³ tsá² la³ñí¹, hniáuh³² jmúh¹³ náh² hi³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² bíh¹. 28 Hniáuh³² jmu³ tsú² la³jmí¹ jmu² jná¹³ bíh¹ Jon² tsá²mi³cuóun². Quí¹ jná¹³ dá² cuan³ ná¹ hi³ ja³ma³con²¹ bí¹ ná¹ tsáu², jun³juáh¹³ hi³ tí³ ma³cáu³² yáh³ tsáu² jná¹³; jí³ hi³ cuan³ ná¹ siáh³ hi³ jienh²¹ ná¹ huen² hi³ jun³, hi³ lí³ cáun² hmah²¹ ca³tí²¹ hi³ lí¹³ liáun³ juóun³² lín³² tsáu².

Jesús jmah²³ gon³ tsá² ten³

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

29 Jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ má²hí¹huen³² tsú² jáun² já¹ juú² Jericó, juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ hí¹já³táunh¹ cu³hna²¹ Jesús. 30 Can³² hú¹ juí³² ñí¹ jmí¹ hí¹ja³tánh¹ tsú² jáun² jmí¹ tionh¹ gon³ tsá² ten³; hi³ jáun² jmí¹ ca³nái³² tsú² hi³ cuá¹ja³² Jesús, jáun² ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Hnú² Tí³², jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

31 Jáun² tsá² jmí¹ hí¹já³táunh¹ hi³ né³ ca³jín³ tsá² ten³ hí³, hi³ jmí¹ hnió³ tsú² hi³ tiánh³ tsú² ta³máih³; tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tí³ lí³mí¹ tiá³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—¡Hnú² Tí³², jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

³² Jáun² Jesús ca³náu², hi³ ca³teh³ dí² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí²:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnoh² hi³ jmu¹ jná¹³ ní¹con² náh²?

³³ Jáun² tsá² ten³ hi³ né³ ca³juáh³:

—Tí³², hnáu² jnoh¹ hi³ jnia³ siáh³ mí¹ ní¹.

³⁴ Jmí¹ jáun² ca³ja³ mií³ tsí³ Jesús ní¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³tí³ dí² cuo² mí¹ ní¹ tsú². Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³jnia³ siáh³ mí¹ ní¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ja³taunh²¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús.

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén

(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

21 Jmí¹ má²ja³quián³ chá¹taunh¹ tsú² juú² Jerusalén, ca³cha³taunh¹ tsú² có³² juú² Betfagé can³² máh³ míh¹ Olivos; jmí¹ jáun² ca³zen³ Jesús gon³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con², ² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²taunh¹ náh² juú² míh¹ nio² tí³ chí¹ján³ ní². Jáun² ní¹ ní² la³juí³² chanh²¹ náh² jan² lo¹ búh¹ quionh³ jáh³ míh¹ jon², hi³ cuá¹hñéih¹. Cuá²zanh¹ náh² jáh³, hi³ jáun² ná²jan³² ní¹ lá². ³ Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² zia³² hi³ ca³juáh³ ní¹con² hnoh², jáun² juoh¹ náh² tsú²: “Hlíá² má²hniah³ ní¹con² Tí³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³, hi³ jáun² la³juí³ já¹jon¹ jnoh¹ siáh³ ní¹ tionh¹ lá²”.

⁴ La³ ní² ca³lí³ hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ *tí³² jè¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

⁵ Zéih³ náh² tsá² zian² tí³ ní¹ zeh¹ máh³ Sión la³ lá²: Sá¹ní² jie³, Re²¹ Juóuh³² hnoh² cuá¹ja³² ní¹con² náh²; jan² Tsá² tsí¹juí³ bíh¹ hí³,

hi³ cuá¹tsin¹ jan² lo¹ búh¹ míh¹, la³ cun³ lo¹ pih²¹ jon² jan² jáh³ qui³ cán²³ lio²¹.

⁶ Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hain²¹ hi³ tí³ con² tsú² hi³ ca³jmú³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun². ⁷ Ná¹jón²¹ bíh¹ tsú² ló¹ búh¹ la³ má²quionh³ jon² jmí¹ ca³cha³tánh¹, hi³ jáun² ca³na³tsí³ tsú² ha¹ cu³hna²¹ jáh³, hi³ jáun² ca³cua³tsin¹ Jesús. ⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³qui³ ca³ja³ ha¹ hú¹ juí³²; hi³ má³ jan² né³ ca³quieh³ cuú² ñeh¹ hmá² hi³ ca³ja³ siáh³ hú¹ juí³².

⁹ Tsá² jmí¹ hí¹tsá²taunh¹ chí¹ján³, jí³ tsá² jmí¹ hí¹ja³taunh¹ chí¹cáin² ní² ca³ma³líáú³² hi³ tí³ hóh³² tiá³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Cuí¹ lí³quien² bíh¹ jón²zéh¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹!; ¿Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²!; ¿Hénh³ ma³ chun¹ Dió³² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²!

¹⁰ Hi³ jáun² jmí¹ hi²¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, la³jín³² bíh¹ tsá² juú² ca³ja³cáun² tsí³ hi³ qui² ngaih³² rainh²¹ hi³ juáh³:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ó³²?

¹¹ Hi³ jáun² tsá² hí¹ja³tú² ja³lín²³ hi³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús né³ ca³juáh³:

—Jesús Tsá² lín³ tí³² jè¹ Dió³² bíh¹ ó³², Tsá² juú² Nazaret hín¹³ tí³ Galilea.

Jesús má²ji² cuáh³² chin¹

(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹² Jmí¹ lí²¹ jáun² hi³ Jesús hñu³ cuáh³² chin¹, hi³ jáun² ca³huen³ dí² tí³ cheih³² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹hna² jí³ tsá² jmí¹ ná¹la³² ní¹ jáun². Ca³ziu³ ca³cuí³ tsú² mesa quioh²¹

tsá² jmí¹ ná¹zaí³² quie³ quioh²¹ hué³² siáh³ jí³ hmá²si¹ quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹hna² chí³ já² ní² siáh³; ¹³ hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²: “Hñu³² jná¹³ dá² jmá²: hñú³ ní¹ líéinh³² tsú² Dió³² bíh¹. ¿Tí³la³ hnoh² né³, tá² hláu² quioh²¹ háin² bíh¹ má²ca³jmuh³ náh²!

¹⁴ Hñu³ cuáh³² jáun² né³, cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² ten³ jí³ tsá² hma² ní² siáh³ ní¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² ca³jmah³ dí². ¹⁵ Tí³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ hua³jueh³² hi³ jmu² jáun² Jesús, jí³ hi³ ca³ná³² tsú² siáh³ hi³ jlánh¹ ná¹tí² ná¹hóh³² tsá¹míh¹ hñu³ cuáh³² hi³ juáh³ la³ lá²: “¿Cuí¹ lí³quien² bíh¹ jón²zéh¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹!”, ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³ tsú². ¹⁶ Hi³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús la³ lá²:

—¿Naih²¹ hnú² la³ cun³ hi³ ní¹juah²¹ tsú² ní²?

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, tí³la³ ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ní¹ rá¹juáh³ la³ lá² dúh¹?:

Má²ca³jmuh³ hnú² hi³ tsá¹míh¹ pih²¹, jí³ dáin² tiúh²³ ní² siáh³, ná¹má²quí² ma³quien² hnú².

¹⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ta³tonh¹ bíh¹ tsá² hí³, quí¹ cua³han³ bíh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, hi³ ngau³ juú² Betania, hi³ jáun² ní¹ jáun² ca³jnioh².

Jesús jin²³ hmá² sí² co² tiá² má³ hai²¹

(Marcos 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Hú²niéi² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² má²cuá¹tsau³² siáh³ Jesús tí³ já¹ juú² Jerusalén, jáun² tá¹la³ hí¹hún¹ jáun² juí³² ca³ráun³ ní¹cuóunh²¹. ¹⁹ Can³² juí³² jáun² jmí¹ chí²¹ cáun² hmá² sí² co², jáun² ngau³ tsú² jmí¹ hmá² hi³ ca³ní¹jíe¹³ ní¹juáh³ hai²¹ má³, tí³la³ hí¹ cá² má³ yáh³ má³ tiá² tsoh³ tsú², jí³²la³ mu²¹ bíh¹ hmá² jmí¹ tsí²¹. Jáun² Jesús ca³záih³ hmá² sí² jáun² la³ lá²:

—¿Hí¹ cónh³ yáh³ tiú²uú² chau²¹ jmá¹ hi³ ha³ hnú² má³!

Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³lí³ quiéin² hmá² sí² jáun². ²⁰ Jmí¹ ca³jíe³ jáun² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú² hi³ lí³ la³ jáun², jáun² jlánh¹ ca³ja³cáun² tsí³, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² Jesús:

—¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² sa³ cu³tiá³ pih²¹ la³ lá² máh³ la³ ca³lí³ quiéin² hmá² sí² ní²?

²¹ Jáun² Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh², hi³ ní¹juáh³ cáun² nio² honh² náh², hi³ tiá² tioh³ hliáun³ ñéih³, jun³juáh¹³ jí³²la³ la³ cun³ hi³ lí²jmú³² jná¹³ ní¹con² hmá² sí² ní² yáh³ lí¹³ jmúh¹³ hnoh², quí¹ hí¹ la³ tí³ lí¹³ bíh¹ hi³ juoh¹ hnoh² máh³ ní² la³ lá²: “¿Quin² hnú² ní¹ ní², hñu³ jmí²miih²¹ cuá²hú³²!” hú¹tá¹ lí³tí³ bíh¹ la³ jáun². ²² Quí¹ la³jí³² hi³ míh¹³ bíh¹ náh² ní¹con² Dió³², cun³ héih¹ bíh¹ náh² ní¹juáh³ hi³ cu³tí³ nio² cáun² honh² náh².

Nga² tsáu² ní¹con² Jesús hi³ ha³ jinh¹ hiauh³ dí² já¹³ hí³ hó²

(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

²³ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ hi³ Jesús cuáh³² chin¹, hi³ jáun² tá¹la³ jmí¹ dí¹hieh³² tsú² tsáu² ní¹ jáun² né³ cua³taunh²¹

tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ní¹ juú² nǐ²
siáh³, hi³ ca³ngáih³ Jesús la³ lá²:

—¿Hin² ca³cué³ héih³² hi³ jmuh³² nú² ta²¹ nǐ²? ¿Hin²
tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ hauh³² hnú² nǐ²?

²⁴ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ja³b¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jái¹³ ní¹con² hnoh²;
ní¹juáh³ hi³ ngáih¹ hnoh² jái¹³ hi³ nga¹ jná¹³ lá², jáun²
má¹jáun² juanh²¹ jná¹³ hi³ hin² ca³cué³ jná¹³ jái¹³ hi³
jmu² la³jǐ³² hi³ lá². ²⁵ ¿Hin² tsánh² ca³ze³ hla¹ Juan² hi³
cua³zion³ tsáu² jmáí²? ¿Hí¹ Dió³², ho³ tsá²mi³cuóun²
uá¹?

Tí³la³ tsá² hí³ né³ cáun² lǐ¹ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹
má²tún² hmóu³² bíh¹ hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—Nǐ¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ tsú², hi³
jáun² tsá² nǐ² né³ lǐ¹³ nga³: “Hi³ jáun² né³, ¿he³ láih³² sa³
tiá² ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?” ²⁶ Hí³ nǐ¹juáh³ hi³
juáh¹³ dí² siáh³ hi³ tsá²mi³cuóun² bíh¹ ca³ze³ tsú², já²
cáu² bíh¹ he² quiú¹³ dí² ní¹con² tsáu²; qui¹ la³jǐn³² bíh¹
tsáu² ná¹lín²³ hi³ hla¹ Juan² jmá¹ lín³ jan² tí³² jǐ¹ Dió³².

²⁷ Hí³ jáun² cu³tsa³² ca³záih³ tsú² cú²jueh³² Jesús:

—Tiá² né¹ yáh³ jnoh¹.

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:

—Hí³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáh³ juanh²¹ siáh³ hi³ hin²
tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jǐ³² ta²¹ lá².

Jái¹³ hi³ jmu² tsú² ca³tin¹ gon³ jon² jan² tsáu²

²⁸ Jmá¹ lǐ²¹ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnoh² ca³tǐ²¹ jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²?
Jan² tsá²ñuh² jmá¹ zian² gon³ jon²; jáun² ca³záih³ dí² tsá²
má²ján³ la³ lá²: “Jón³, cua³², cua³jmu³ ta²¹ ní¹ jná¹ mǐ³
uóun²jieh¹³ quiú¹³ né³².” ²⁹ Jáun² jon² tsú² ca³ngáí³:

“¡Tiá² hnó³² nia²¹ ñe¹!” Tí³la³ jmá¹ má²cu³lé³ jáun² né³,
ca³za² bíh¹ tsǐ³ tsú², hi³ jáun² ngau³ hi³ ní¹jmu¹¹³ ta²¹.

³⁰ Jmá¹ lǐ²¹ jáun² né³ ngau³ tsá² má²lieih²¹ hi³ hi³
ca³ní¹lien³ siáh³ tsá² cáin² hi³ ca³ní¹zeh¹ dí² siáh³ la³
jáun²; hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngáí³: “Re² bíh¹ tia²¹, ñe¹
jná¹³.” Tí³la³ tiá² ní¹ yáh³ tsú² jmá¹ lǐ²¹ jáun². ³¹ ¿Hin²
bíh¹ tsánh² tsá² gon³ hi³ ca³jmú³ la³ cun³ hi³ hnió³
jméí²?

Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—Tsá² má²ján³ hi³ bíh¹.

Hí³ jáun² Jesús ca³záih³ siáh³ tsá² hí³:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ *tsá² cai³² hmah²¹ jǐ³
tsá²mi³ juón¹ bíh¹ tǐn² má²ná¹taunh³² jo³cuo² Dió³² la³
cónh³ bíh¹ hnoh². ³² Qui¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² jmáí²
cuan³ hi³ cua³ma³ta² hnoh² ha³ lánh³ rón³² má²zián¹³
náh² la³ cun³ tí³² tsǐ³ Dió³², tí³la³ tiá² ca³tianh³² yáh³
hnoh² tsú² ta²¹; tí³la³ tsá² cai³² hmah²¹ quionh³ tsá²mi³
tsá² lǐ¹ jmú² lǐ¹ tsau³² má¹na²¹, ca³tanh² bíh¹ ta²¹ tsá² hí³.
Tí³la³ hnoh² né³, uá¹jinh¹ ca³jeh³ náh² hi³ jáun², cun³
jáun² bíh¹ tiá² ca³zah¹ hnoh² jmá¹ honh² hi³ juáh¹³ hi³
jmá¹ lǐ³ tanh¹³ náh² ta²¹ tsá² hí³.

Jái¹³ hi³ jmu² Jesús ca³tin¹ tsá² hláih¹

(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

³³ “Niéí² náh² siáh³ jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²: Jan² tsáu²
ca³jǐh³ mǐ³ uóun²jieh¹³ ní¹náí² quioh²¹; hi³ jáun² ca³jmú³
jnǐ¹³ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³zǐh³ siáh³ cáun² ní¹ lǐ¹³

quiáuh³² jmáih²¹ mǐ³ uóun²jieh¹³, jǐ³ hi³ ca³jmú³ tsú²
siáh³ cáun² hñú³ ñe¹ lín²¹ ní¹ lǐ¹³ dí²chín³² tsá² jmu³
hua³hí¹³ ní¹náí² jáun². Jmá¹ lǐ²¹ jáun² né³, ca³quiú² tsú²
ní¹náí² jáun² jo³cuo² tsá² lǐ¹³ jmu³ ta²¹, hi³ jáun² tsá²
jmu² hí³ ta²¹ né³ jmá¹ ma³hmah¹ ca³lá² quioh²¹ hué³²
jáun² cun³quionh³ hi³ jéinh³² cú¹píh²¹ la³ cun³ hi³ ló³²
jáun². Jmá¹ lǐ²¹ jáun² ngau³ ní¹ uóunh³. ³⁴ Jmá¹ cá¹chó²¹
jmá¹ hi³ ca³láu² mǐ³ uóun²jieh¹³ né³, ca³zen³ tsú² ma³
jan² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ hi³ ca³ní¹má¹ ní¹con² tsá²
jmu² ta²¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ dí². ³⁵ Tí³la³ tsá² jmu² hí³ ta²¹
né³ ca³zanh³ bíh¹ tsá² ca³zen³ hí³ tsá² quioh²¹ ní¹náí²,
hi³ ca³qui³ ca³quiunh³ dí², ma³ jan² ca³jngih³ dí² hí³ ma³
jan² né³ ca³qui³ ca³jláin³² dí² quín¹. ³⁶ Jáun² tsá² quioh²¹
ní¹náí² jáun² ca³zen³ siáh³ juóun³² tsá² quian²¹ la³ cónh³
bíh¹ jmá¹tin²; tí³la³ tsá² jmu² ta²¹ hí³ má¹ná¹, siáh³ bíh¹
siáh³ ca³jmúh³² tsú² tsá² hí³.

³⁷ “Ní¹ cá¹táuh³ né³ cu³tsa³² ca³zen³ tsú² cú²jueh³²
jon², qui¹ ca³lín¹³ tsú² la³ lá²: “Cun³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹
jón³² jná¹³.” ³⁸ Tí³la³ jmá¹ ca³jǐen³² tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹
jon² tsá² quioh²¹ ní¹náí² né³, ca³juónh³ ja¹ hmóu³² hi³
ca³juáh³ la³ lá²: “Já² tsá² nǐ² bíh¹ lǐ³quioh²¹ ní¹náí² lá² nǐ¹
má¹jun² jméí²; chú³² cu¹¹ jngih¹³ dí² tsú² hí³ jáun² lǐ³
quiú¹³ dí² ní¹náí² lá².” ³⁹ Hí³ jáun² ca³chin² tsú² tsá² hí³ tí³
cheih³² hi³ jáun² ca³jngih³ dí² tiáunh¹.

⁴⁰ Jmá¹ lǐ²¹ jáun² ca³ngáí³ Jesús ní¹con² tsá² hí³:

—Nǐ¹ má¹cuanh³² tsá² quioh²¹ hi³ ní¹náí² jáun² né³,
¿he³ lín²³ hnoh² jmu³ tsú² ní¹con² tsá² jmu² hí³ ta²¹?

⁴¹ Tsá² hí³ ca³juáh³:

—Tsá² hláih¹ hí³ dá² jngih³ bíh¹ tsú², ca³la³ hí¹ cú¹píh²¹
mǐ³ tiá² já³² tsǐ³; hi³ jáun² ní¹náí² jáun² cuéh³² tsú² tsá²
siánh³ bíh¹ hi³ jmu³ siáh³ ta²¹, la³ cun³ tsá² lǐ³ jǐen³² la³
cun³ hi³ ca³tin¹ tsú² caun¹³ nǐ¹ má¹ca³láu².

⁴² Jmá¹ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³², ní¹
rá¹juáh³ jáun² la³ lá²?:

Quín¹ hi³ tiá² ca³jeih²¹ jáun² tsá² ná¹lín³ tí³² hiah³²,
ta³né³² má²lǐ³ cá² máí³ quín¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²,
quín¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².

Hí³ nǐ² dá² ca³jmú³ Juo¹³ bíh¹ dí²,
cáun² hi³ lǐ¹³ lǐ³ tsa³cáun² tsǐ³ dí².

⁴³ Hí³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh², hi³ tiú²uú²
lǐ¹³ yáh³ hián¹³ hnoh² jái¹³ hi³ tonh²¹ náh² jo³cuo² Dió³²,
la³ cun³ hi³ jmá¹ ca³tin¹ náh² hián¹³; hi³ jáun² tsá² hué³²
siáh³ bíh¹ má²hiáuh¹³, tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² Tsǐ³
Dió³². ⁴⁴ [Tí³la³ hi³ ca³tin¹ quín¹ jáun² né³, lǐ³ua³ jan² tsá²
cá²hính³² quionh³ quín¹ jáun², ca³la³ juoh¹ mí¹ siún¹
nio² bíh¹ tsú² lǐ¹³; hi³ ní¹juáh³ quín¹ jáun² la³ ca³táh³ ní¹
quioh²¹ lǐ³ua³ jan² tsáu² né³, jáun² ca³la³ juí²¹ nio² bíh¹
tsú² lǐ¹³.]

⁴⁵ Jmá¹ ca³náí³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jǐ³ tsá² *fariseos
jái¹³ hi³ jmu² jáun² Jesús, jmá¹ jáun² ca³lǐ³tsin² tsú² hi³
ca³tin¹ hi³ bíh¹ dí² jái¹³ hi³ má²lǐ²hléh³² tsú² jáun².

⁴⁶ Jmá¹ jáun² jmá¹ má²hnió³ dí² zanh³ Jesús, tí³la³ jmá¹
juénh² bíh¹ tsú² ní¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³, qui¹ jmá¹
ná¹juáh³² bíh¹ tsá² hí³ hi³ Jesús lín³ jan² tí³² jǐ¹ Dió³².

Jái¹³ hi³ jmu² Jesús ca³tin¹ tsá² ná¹tén¹ ní¹ jmu³ tsú²
jmaí¹ hi³ jenh¹³ cuo² tsáu²
(Lucas 14:15-24)

22 Jesús ca³ma³liáu³² hi³ liéinh³² siáh³ tsá² hí³
cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:
2 —Jmaí¹ hi³ téh³ Dió³² tsá² lí¹³ tónh³² jo³cuo² lí¹³
la³jmaí¹ lí²¹ jmaí¹ ca³jmu³ jan² re²¹ jmaí¹ hi³ ca³jenh² cuo²
jon². 3 Ca³zen³ tsú² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ hi³ tsa³tieh¹
tsú² tsá² má²ná¹tén¹, tí³la³ tsá² ná¹tén¹ hí³ né³ tiá²
ca³he³ yáh³ hi³ ja³taunh¹. 4 Jáun² ca³zen³ tsú² siáh³ tsá²
má²ná¹hlánh¹ joh¹ ní¹ hná¹ jáun² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:
“Cuá²zéih³ náh² tsá² ná¹tén¹ hi³ má²ná¹lí³ bíh¹ hua³jan²¹
má³² quion²¹ jná¹³. Má²lí²jmu³² jná¹³ héih³² hi³ jngih³
tsú² cuá¹ju² jí³ la³jín³² jáh³ húnh¹ n²é³ siáh³, hi³ jáun²
la³jí³² bíh¹ má²ná¹lí³ hua³jan²¹; cuí¹ ja³taunh¹ tsú² jmaí¹
ní¹ jenh¹³ cuo² jón³² jná¹³. 5 Tí³la³ tsá² ná¹tén¹ hí³
má²ná¹, ca³la³ uá¹ tiá² ná¹tsá² bíh¹ ca³jmu³. Ma³ jan² tsá²
hí³, ta²¹ bíh¹ ca³ní¹jmu³ ní¹ ná¹é³ quioh²¹, ma³ jan² né³
ca³ní¹jmu³ ní¹ hnáih¹, 6 hi³ ma³ jan² né³, ca³zanh³ bíh¹
tsá² hí³ joh¹ re²¹, hi³ ca³quiu³ ca³pan³ dí² ca³la³ ní¹
ca³jngih³ dí² tiáunh¹. 7 Jmaí¹ jáun² ca³míh³ lí³² bíh¹ tsí³
re²¹ hí³, hi³ jáun² ca³zen³ hliáu³ joh¹ hi³ ca³ní¹ma³tsan²
tsá² hláih¹ tsá² hon² hí³, jí³ hi³ ca³ní¹jín² tsú² juú²co¹ tsá²
hí³. 8 Jmaí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ joh¹: “La³jí³² bíh¹
má²ná¹lí³ hua³jan²¹ quioh²¹ hi³ jenh¹³ cuo² jón³² jná¹³,
tí³la³ tsá² jmaí¹ ná¹tén¹ hí³ né³, tiá² jmaí¹ la³ ca³ti²¹ yáh³ hí³
te¹ jná¹³ tsá² hí³. 9 Hi³ jáun² cuá²taunh¹ náh² cú²jueh³²
la³ tán¹ ja¹ hñú³, hi³ cuá²tiéh³ náh² ní¹ lá² la³jín³² tsá²
jenh¹³ náh² ní¹ jáun². 10 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³huén²
bíh¹ hi³ ja³taunh²¹ ja¹ hñú³ hi³ ca³ní¹tieh¹ la³jín³² lí³ua³
jan² tsá² ca³jenh², cuí¹ tsá² chun¹ cuí¹ tsá² hláih¹; hi³
jáun² ca³cónh³² bíh¹ tsá² ñéih³.

11 “Jmaí¹ jáun² hi³ re²¹ ñéih³ hi³ ca³ní¹jien¹³ tsá²
má²ca³lí³tén¹ hí³, hi³ jáun² ca³jen³² tsú² jan² tsá²ñuh²
hí³ jmaí¹ cuá¹tón²¹ ní¹ jáun², tí³la³ tiá² jmaí¹ cuá¹quih³²
yáh³ tsú² hmih³² la³ cun³ hi³ qui³ quih³² tsú² ní¹ jenh²
cuo² tsáu². 12 Hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: “Hnú²
tsá²ñuh², ¿ha³ lánh³ rón³² lí²húh³² hnú² ní¹ lá² ta³ tiá²
quíh¹ nú² hmih³² hi³ ca³ti²¹ quih³² tsú² jmaí¹ hi³ jenh²
cuo² tsáu²?” Tí³la³ tsá² hí³ má²na²¹, cáun² lí¹ ca³cuá³ tie³
bíh¹. 13 Jáun² re²¹ hí³ ca³záih³ tsá² ná¹ná¹tsí³ má³² ní¹
mesa, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Hñéi³ náh² cuá² ta³ tsá² lá²,
hi³ jáun² cuá²tion³ tí³ cheih³² ní¹ já¹niéi², hi³ jáun² ní¹
jáun² tsa³tí² tsa³hoh³², hi³ tsa³qui³ tsa³hon³²”.

14 Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Quí¹ juóun³² lí³² bíh¹ tsáu² má²ná¹tén¹, tí³la³
cú¹pih²¹ bíh¹ tsá² quiánh³.

Jesús juáh³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ní¹con² tsá² chí²
hmah²¹

(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

15 Jmaí¹ lí²¹ jáun² ja³tanh²¹ tsá² *fariseos hi³ ca³ní¹jmu³¹³
cá³hon³ ha³ lánh³ tsa³ca³ tsa³lian³ dí² Jesús, hi³ jáun²
zia³² lánh³ rón³² tánh³² tsú² tso³ cun³quionh³ jái¹³ hi³
hléh³². 16 Hi³ jáun² ca³zen³ dí² ma³ jan² tsá² haín²¹ tí³
con² la³ má²quionh³ ma³ jan² tsá² cu³ nió³ joh¹
Herodes, hi³ ca³ní¹zeh¹ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tí³², né¹ jnoh¹ hi³ jmah³la³ jú¹ tson² bíh¹ hieh³²
hnú², hnú² bíh¹ hieh³² jú¹ tson² ca³ti²¹ juí³² quioh²¹
Dió³²; hi³ né¹ jnoh¹ siáh³ hi³ tiá² jmuh³² yáh³ hnú² jan²
quien² hi³ jan² tiá² quien². 17 Jáun² hnáu² jnoh¹ hi³ hnú²
juáh¹³ la³ cun³ hi³ lí³² hnú²: ¿Hí¹ ca³ti²¹ má¹hmah²¹
jnoh¹ quie³ hi³ m³² *tsá² cuá¹lí³ m³chí¹ juú² Roma,
ho³ tiá² hniáuh³²?

18 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³lí³tsin² bíh¹ la³ cun³ hi³ hlah³
hí³ hó³² hi³ jmaí¹ ná¹tioh³ jáun² tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun²
ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hnoh² tsá² lí³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! ¿He³ láih³² cá²
lau²³ hnoh² jná¹³? 19 Hé¹ náh² cáun² quie³ hi³ qui³
ma³hmah²¹ náh² jáun² neh²¹.

Hí³ jáun² tsá² hí³ ca³cué³ cáun² *cú¹tiáu². 20 Jmaí¹ jáun²
ca³ngáih³ Jesús tsá² hí³:

—¿Hin² m³ ní¹ tá²lá¹ ní¹ lá², hi³ hin² hi³ jmaí² tón³² lá²
siáh³?

21 Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quioh²¹ *tsá² cuá¹lí³ m³chí¹ bíh¹ ni³².

Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lí³ m³chí¹ la³ cun³ hi³
ca³tin¹ hiáuh³, hi³ cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hi³
ca³tin¹.

22 Jmaí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ jáun² né³, lí¹ ca³ta³ná¹jíe³²
bíh¹, hi³ jáun² ja³tanh²¹ bíh¹, jáun² hnga² bíh¹ Jesús
jéi³²í¹ ca³ta³zanh¹.

Nga² tsáu² ca³ti²¹ hi³ jenh¹³ tsú²

(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

23 Jmaí¹ jáun² siáh³ cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *sa-
duceos hi³ cua³jen³ Jesús. Tsá² cu³ nió³ tsá² saduceos
hí³ tiá² ta²¹ haih²¹ yáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hi³
jáun² bí¹ jlánh¹ ca³ní¹ngah¹ dí² Jesús jái¹³ lá²:

24 —Tí³², hla¹ Moisés ca³juáh³ hi³ ní¹juáh³ jan²
tsá²ñuh² ca³jéinh³² cuo², hi³ jun³ bíh¹ ta³ tiá² jon²
ca³lí³zian² quionh³ tsá²mí³ hí³, jáun² dá¹jon²¹ tsú²
ca³tin¹ jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mí³ hnái³ hí³ hi³ jáun²
lí³zian² jon² ca³tin¹ hla¹ rainh²¹. 25 Jáun² né³, ja¹ quiú¹³
jnoh¹ jmaí¹ zian² cá² mí¹zionh² tsá²ñuh² hi³ jmaí¹ ná¹lí³
quiaun³ má²tún² rainh²¹ jan² jmei² mí¹ziú¹³. Tsá²
má²ján³ né³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mí³, tí³la³ jun³
bíh¹ ta³ tiá² jon² ca³lí³zian² hí¹ jan², hi³ jáun² dá¹jon²¹
bíh¹ hla¹ hí³ ca³jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mí³ hnái³
hí³. 26 La³ jáun² bíh¹ siáh³ lí³ ní¹con² tsá² ní¹ má²gon³ hí³
ca³la³ ní¹ jun¹; jáun² tsá² ní¹ má²gáun³ siáh³ ca³jan³
tsá²mí³ hí³. La³ jáun² bíh¹ lí³ quioh²¹ tán¹ quiaun³
tsá²ñuh² hí³. 27 Jáun² ní¹ ca³tauh³ né³, jun³ bíh¹ siáh³
tsá²mí³ hí³ hnga². 28 Hi³ jáun² né³, ní¹ má²tí³ ní¹
ca³jenh¹³ tsú², ¿hin² dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lí¹³
ní²cuo² tsá²mí³ hí³, qui¹ tán¹ quiaun³ bíh¹ tsú² ca³jéinh³²
cuo² quionh³ tsá²mí³ hí³?

29 Jáun² Jesús ca³ngái³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² dá² lí¹ ná¹tsá²con² bíh¹ náh², qui¹ cun³ní¹ hi³
tiá² cuín² náh² Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ sa³jun³ pí³ quioh²¹
Dió³². 30 Qui¹ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹, tiá² hin²
jéinh³² yáh³ cuo², hi³ sa³jun³ cuen³ yáh³ tsú² jon² hi³
jéinh³² cuo², qui¹ má¹jáun² dá² má²lí³ tsú² la³jmaí¹ lí³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹, tsá² tionh² hí³ hñu³mí³cuú².

31 Tí³la³ hí³ ca³tí²¹ jái¹³ ní¹juáh³ hí³ tson² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³ né³, çtiá¹ má²ca³híh³ hnoh² la³ cun³ jái¹³ hí³ ca³juáh³ jáun² Dió³² hnga² dúh^{1?}, jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: 32 “Jná¹³ bíh¹ la³² Dió³² Juo¹³ Há²bran²¹, Isaac jí³ Jacob né² siáh^{3!}” Quí¹ Dió³² dá² lín³ Dió³² Juo¹³ tsá² zian² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ lín³ tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² má²jún¹.

33 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsá² tionh² la³ cu³ la³ jéin³ hí³ jái¹³ né² né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ tsú² ca³tí²¹ jái¹³ hí³ hleh³² jáun² Jesús.

Héih³² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien²
(Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28)

34 Jmí¹ ca³lí³ ní³² tsá² fariseos hí³ Jesús ca³jmú³ hí³ tsá² saduceos lí¹ tiá² ní³² he³ nga³, hí³ jáun² ca³ngih³² dí² tiáunh¹. 35 Hí³ jáun² jan² tsá² hí³, tsá² lín³ tí³² liei²¹, jmí¹ hnió³ ca³ lan³ Jesús, hí³ ca³ngáih³ dí² la³ lá²:

36 —Hnú² Tí³², ní¹ ca³la³ jí³² héih³² zia³² ní¹ liei²¹, çhin² bíh¹ héih³² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien²?

37 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—“Ma³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², la³ jí³² jmí² chí³ quián¹³ jí³ la³ jí³² hí³ lín²³ nú² né² siáh^{3!}”

38 Hí³ né² bíh¹ héih³² la³ ní¹, héih³² hí³ jlánh¹ bí¹ quien² ní¹ ca³la³ jí³² héih³². 39 Hí³ héih³² ní¹ má²tun³ né³ míh¹ tiá² cá²ren² bíh¹, hí³ juáh³ la³ lá²: “Ma³hno¹ tsá² mí³cuóun² renh² la³ jmí¹ hno³ nú² huen²”. 40 Tá¹ tun³ héih³² né² bíh¹ lí³ mí¹ zioh²¹ quioh²¹ tá¹ cáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jí³ la³ jí³² la³ cun³ hí³ ca³híe³ tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jé¹ Dió³² né² siáh³.

çHin² bíh¹ jón²zéh¹ jón²cho¹ Tsá² lín¹³ Cristo?
(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

41 Tá¹la³ jmí¹ ná¹ngih³² jáun² tsá² fariseos hí³, 42 jáun² Jesús ca³ngáih³:

—çHe³ lánh³ lín²³ hnoh² hí³ ca³tín¹ Tsá² lín¹³ Cristo?

çHin² jón²zéh¹ jón²cho¹ hí³?

Tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jón²zéh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹ hí³.

43 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ní¹juáh³ la³ né² né³, çhe³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ ca³juáh³ yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ hnga² cun³quionh³ Jmí² chí³ Chun¹, hí³ Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² lín¹³ Cristo? Quí¹ hla¹ Dá²vi²¹ ca³juáh³ la³ lá²:

44 Dió³² Juóuh³² jná¹³ ca³záih³ Tí³² Juóuh³² jná¹³:

Tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ní³,

ca³la³ tí³ ní¹ cá²chó²¹ jmá¹ hí³ jmu¹ jná¹³ hí³ tsá² hau² hnú² lín¹³ la³ jmí¹ lí³ cáun² jí²¹ hí³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² quien², hí³ ná¹tsin²¹ hnú² tanh¹.

45 Jáun² né³, çha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ hí³ Tsá² lín¹³ Cristo lín³ jan² tsá² jón²zéh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, ní¹juáh³ ta³bí¹ hnga² yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ la³ ca³juáh³ hí³ Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá² lín¹³ hí³ Cristo?

46 Hí³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiú²uú² ca³lí³ nga³ hí¹ cáun² jái¹³; hí³ jáun² la³ cun³ jmá¹ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² ca³tia³ tsí³ hí³ nga³ hí¹ cáun² jái¹³ ní¹con² tsú².

Jesús jñéh²³ tsáu¹³ tsá² fariseos jí³ tí³² liei²¹
(Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

23 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús ní¹con² tsá² ní³tú¹ ní³lín¹³ chí¹cá¹ chí¹tón²¹ cu³héin¹ tsú², jí³ ní¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² dí², hí³ juáh³ dí² la³ lá²:

2 —Tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ tsá² *fariseos ní² ná¹ho² jái¹³ hí³ tín² niá³² jái¹³ hí³ rá¹tioh³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés. 3 Hí³ jáun² né³, tionh² náh² ta²¹ la³ cun³ la³ jí³² jái¹³ hí³ juáh³ tsú² jáun²; tí³la³ ha³ lí² cán² náh² nóh³² quioh²¹ tsú² má¹ná¹, quí¹ tsá² hí³ dá² hie³² cáun² jú¹ tson², tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, la³ siáh³ bíh¹ jmu² tsú² hmóu³². 4 Quí¹ tsá² hí³ dá² jlánh¹ jmu² héih³² huáh² tsí³ ní¹con² tsáu², héih³² hí³ hí¹juáh³ hmóu³² tsú² tiá² hnió³ ma³tí³². 5 La³ jí³² hí³ jmu² tsú² jáun², jmu² tsú² cun³ ní¹ hí³ hnió³ tsú² jé³ tsáu² bíh¹. Tsá² hí³ jlánh¹ zain³² pí³ tsáih³ hná¹ hmih³² hú³ má²ná¹tón²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³² la³ cáun² chí¹quie¹³ jí³ cuo² tsú² né² siáh³, hí³ zain³² tsú² quíh³² siáh³ hmih³² hí³ haí²¹ láuh¹³ tí³ jlánh¹ bíh¹ cuo² la³ cónh³ bí¹ hí³ quíh³² lí³ua³ jan² tsáu². 6 Tsá² hí³ siáh³ jlánh¹ hniá¹ tiánh³ ní¹ chu²¹ ní¹ má¹ca³cha³taunh¹ lí³ua³ cáun² ní¹ nio² jmá¹, hí³ hniá¹ siáh³ tiánh³ ní¹ jlánh¹ bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quioh²¹, 7 hí³ jlánh¹ hniá¹ tsú² siáh³ hí³ tsáu² cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jenh² dí² tsáu² ja¹ hmah²¹, hí³ hniá¹ tsú² siáh³ hí³ té³ tsáu²: “çTí³²!”

8 “Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ hnoh² hniá¹ hí³ tsáu² té³ “Tí³²”. Quí¹ má²tún² renh² bíh¹ hnoh² la³ jín³² náh², hí³ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Tí³² Juóuh³² náh² zian². 9 Ha³ lí² lí¹ teh² náh² “Tia²¹” lí³ua³ jan² tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá², quí¹ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Ñeh² náh² zian², Tsá² cuá³ hñu³mí³cuú². 10 Sa³jún³ jmúh¹³ náh² hí³ té³ tsáu² hnoh² tsá² chin¹, quí¹ jí³²la³ jan² tán¹ Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lín³ Tsá² chin¹ ní¹con² hnoh². 11 Quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá² má²cón³² tsá² ní¹ hná¹ ní², tsá² hí³ bíh¹ tsá² tí³ jlánh¹ quien² ja¹ quián¹³ hnoh². 12 Lí³ua³ jan² tsá² jmu² quien², tí³ méih³ bíh¹ hí³ quien² tsú², hí³ ní¹juáh³ tsá² tiá² jmu² quien² né³, tsá² la³ hí³ tí³ lí³ quien² bíh¹.

13 “çJlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹, quí¹ hnoh² dá² quí² jna²³ bíh¹ ní¹con² tsáu², hí³ jáun² tiá² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³². Tiá² hnáuh² yáh³ hnoh² tonh²¹ hmóu³², hí³ sa³jún³ cueh³² yáh³ hnoh² jái¹³ hí³ tónh³² tsá² hnió³ tónh³². 14 “çJlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹, quí¹ hnoh² dá² quin³² náh² la³ jí³ sí¹ hñú¹³ tsá² mí³ hnái³, má¹lí³² jáun² né³ má²rainh³² náh² máh¹ cun³quionh³ hí³ lienh¹ náh² Dió³² ué³ lín³². Cun³ ní¹ hí³ jáun², tí³ jlánh¹ bí¹ huáh² tsí³ héih³² hí³ tá¹tsin¹ hnoh² ní¹ má¹jáun².]”

15 “çJlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Hnoh² jlánh¹ ní³taunh¹ náh² tá¹ cáun² cuá¹ hué²¹ hí³ jmuh³² náh² pí³ lín³² hí³ janh²¹ náh² uá¹jinh¹ jan² tsáu² bíh¹, hí³ jáun² ní¹ má¹ca³janh²¹ náh² tsú² né³, jmuh³² náh² hí³ tsá² hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ má²ca³tín¹ tsa³taunh¹ quiu³juóu³² la³ cónh³ bíh¹ hmóu³² náh².

16 “çJlánh¹ juon²³ hnoh², hnoh² tsá² ten³ tsá² ná¹quiánh¹ náh² ní¹ jui³²! Quí¹ hnoh² juánh³: “Ní¹juáh³ jan² tsá² jmu² jái¹³ hí³ hie³² cuáh³² chin¹, jáun² tiá² lín¹

tion³ hniáuh³² ma³ti³² yáh³ tsú² jái¹³ jáun²; ti³la³ ní¹juáh³ hi³ hie³² tsú² cú¹mí¹niau²¹ hi³ tloh³ hñu³ cuáh³² né³, hi³ jáun² bíh¹ hú¹tá¹ má²hniáuh³² ma³ti³² tsú².¹⁷ i¹Tsá² cáun¹ te³! ¿He³ dá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien²: hí¹ cú¹mí¹niau²¹, ho³ cuáh³² hi³ ca³ma³hien²¹ uá¹ cú¹mí¹niau²¹?¹⁸ Já³bí¹ juánh³ siáh³ hnoh² la³ lá²: “Lí³ua³ jan² tsá² jmu² jái¹³ hi³ hie³² ní¹hiú¹³ ní¹ má¹ca³jmu³ jái¹³, tiá² lin¹ tion³ hniáuh³² ma³ti³² tsú² jái¹³ jáun²; ti³la³ ní¹juáh³ tsá² hie³² la³ cun³ hi³ má²lí²cuéh³² tsú² Dió³² né³, hi³ ná¹tsi²¹ ní¹hiú¹³, jáun² jái¹³ la³ jáun² bíh¹ hú¹tá¹ hniáuh³² ma³ti³² tsú².¹⁹ i¹Tsá² cáun¹ te³! ¿He³ bíh¹ tí³ jlánh¹ quien²: hí¹ hi³ ná¹tsi²¹ ní¹hiú¹³, ho³ hnga² uá¹ ní¹hiú¹³, ní¹ jmu² hi³ lí²hien¹ hi³ lí² cue³² tsú² jáun²?²⁰ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hie³² ní¹hiú¹³ ní¹ má¹ca³jmu³ jái¹³, jun³juáh¹³ má²lí²hie³² jmáh³la³ ní¹hiú¹³ yáh³ tsú², quí¹ jí³ la³ jí³² hi³ ná¹tsi²¹ bíh¹ ní¹ jáun² má²lí²hie³² tsú²;²¹ hi³ ní¹juáh³ tsá² hie³² cuáh³² chín¹ ní¹ má¹ca³ma³tson² jái¹³ quioh²¹ né³, jun³juáh¹³ má²lí²hie³² jmáh³la³ cuáh³² yáh³ tsú², quí¹ hi³ má²lí²hien³ tsú² jí³ Dió³² bíh¹, Tsá² cuáh³ ní¹ jáun².

²² Já³bí¹ ní¹juáh³ tsá² hie³² hñu³mi³cuú² ní¹ má¹ca³ma³tson² jái¹³ quioh²¹, jáun² má²hie³² tsú² siáh³ la³ jí³ hmá²si¹ quioh²¹ bíh¹ Dió³², jí³ hnga² Dió³² Tsá² cuáh³tsi²¹ siáh³ hmá²si¹ jáun².

²³ “Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ hnoh² siáh³ tsá² fariseos, hnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Re² bíh¹ má²ná¹cueh³² hnoh² cáun² la³ cun³ quia³ ní¹con² Dió³² la³ jí³² ní¹ hi³ zia³² quián¹³, hí¹ la³ tí³ zió² yáh³ cueh³² náh² la³ jáun², jí³ má²hna³ eneldo jí³ má²hna³ comino ní² siáh³. Tí³la³ má¹lí² jáun² né³ tiá² ma³quien¹³ yáh³ náh² héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ rá¹tloh³ ní¹ liei²¹, la³ cun³ hi³ jmí¹ lí³ rá¹tsih³² náh² héih³² cú²tso², hi³ ja³² mií³ honh² náh², jí³ hi³ lín³ náh² tsá² ma³ti³² jē¹ ní² siáh³. Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ cháh¹ tí³ có³² la³ cun³ hi³ má²ná¹jmuh³² jáun² yáh³ náh² hi³ jmúh¹³ náh² hi³ ní².²⁴ i¹Hnoh² tsá² ten³ tsá² quiánh¹ náh² ní¹ juí³², hnoh² jlánh¹ ma³jéh¹³ má³² hi³ cui²³ náh² lú¹³, tí³la³ jáh³ cánh¹ jáh³ la³ camello né³ cáun² nah¹ bíh¹ náh²!

²⁵ “Jlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² jlánh¹ sí² rainh³² náh² cuá¹uon² jmáh³la³ tí³ coh³ bíh¹, tí³la³ hñu³ honh² náh² né³, jmáh³la³ hi³ hlah³ hi³ hó³² bíh¹ tiu³ canh², hi³ tsính² náh² hi³ quioh²¹ tsáu², jí³ hi³ dí¹quian¹ náh² má¹zián¹³ siáh³ cun³ tin² honh² hmóu³².²⁶ Hnoh² tsá² fariseos te³; la³ ní¹ tín² ma³jé¹³ náh² tí³ ñeh² cuá¹uon², hi³ jáun² má¹jáun² lí³ jí² bíh¹ siáh³ tí³ coh³.

²⁷ “Jlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ tsá² fariseos ní², tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² ná¹lín³ náh² la³ jmí¹ lí³ jéin³ lo¹ quioh²¹ hla¹ hi³ lí³ tiáu² jmáh³la³ tí³ coh³ hi³ jáun² jlánh¹ re² jniá³, tí³la³ tí³ ñeh² né³ ná¹cóh²¹ hná¹ mú²¹ jí³ la³ jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² quioh²¹ hla¹.²⁸ La³ jáun² bíh¹ lín³ hnoh²; ní¹ ta³ ní¹ tsáu² jniá³ hnoh² chun¹ lín²¹, tí³la³ hñu³ honh² náh² né³, jmáh³la³ tí³jái² bíh¹ ná¹cóh²¹ jí³ la³ jí³² hi³ hlah³ hi³ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² ní² siáh³.

²⁹ “Jlánh¹ ma³ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Hnoh² ná¹jmóuh¹ náh² tá²hón³² quioh²¹ tsá² ca³lín³ hi³ *tí³² jē¹ Dió³², jí³ hi³ jmuh³² náh² siáh³ re² jniá³ jéin³ lo¹ ná¹táun³

ní¹ ná¹hú¹hón²¹ tsá² chun¹ hi³,³⁰ hi³ má¹lí² jáun² né³, juánh³ náh²: “Sá¹jmí¹ jnoh¹ bíh¹ má²ziáun² jmá¹ hi³ jmí¹ zian² tsá²haun³² dí¹hio³ nú¹deh³ dí² jmí¹tin², ha³ tiá² jmí¹ jmú¹³ yáh³ dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsú² jmí¹ ca³ma³tsan² tsú² jáun² tsá² jmí¹ ná¹lín³ hi³ tí³² jē¹ Dió³².³¹ Cun³quionh³ jái¹³ ní² má²ná¹má²lih²¹ hnoh² hi³ hnoh² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ tsá² ca³ma³tsan² hi³ *tí³² jē¹ Dió³².³² Jáun² né³, ima³tau²¹ náh² hná¹ ta²¹ hi³ ca³ma³liáu³² jáun² dí²hioh³ nú¹deh³ náh² jmí¹tin²!

³³ “i¹Tsá² ná¹lín³ jáh³ hláinh¹ bíh¹ hnoh², jón²zih¹ jón²cho¹ jáh³ hláih¹ jáh³ hon²! ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² liáun³ hnoh² ca³tí²¹ hi³ cuá¹ma³tsoh¹ náh² honh² quiú³juóu³²?³⁴ Cun³ní¹ hi³ ca³tí²¹ hi³ jáun² bíh¹ zein²¹ jná¹³ ní¹con² hnoh² tsá² ná¹lín³ tí³² jē¹ Dió³², tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² ní² siáh³. Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, jngih¹³ bíh¹ náh² tsá² hi³, hi³ ma³ jan² tsá² hi³ ton¹³ náh² crei²¹, ma³ jan² quiú¹ pan¹³ náh² ca³la³ tí³ hñu³ cuáh³² quián¹³ náh², jí³ hi³ cuá¹hí¹ cuá¹tsin²¹ náh² tsú² siáh³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú².³⁵ Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ tá¹can¹ hnoh² ca³tí²¹ jmi² hi³ ca³táin² quioh²¹ tsá² chun¹ tsá² ca³ma³tsau² hi³ tsáu², ca³la³ cun³ jmái¹ hi³ ca³táin² jáun² jmí²hán¹ hla¹ Abel tsá² chun¹ hi³ la³ tí³ jmái¹ hi³ ca³táin² jáun² jmí²hán¹ hla¹ Zacarías jon² hla¹ Barachías tsá² ca³jngih³² hnoh² hí³ ja¹ quioh²¹ ní¹hiú¹³ quionh³ ní¹ jlánh¹ bíh¹ hien¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹ ní² siáh³.³⁶ Jú¹ tson² bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tsá² zian² né³² bíh¹ tá¹can¹ jmí²hán¹ la³jín³² tsá² ca³ma³tsan² tsú² hi³.

Jesús jéinh³² hlah³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² Jerusalén
(Lucas 13:34-35; 19:41-44)

³⁷ “i¹Hnú² juú² Jerusalén, hnú² bíh¹ tsá² jngih²³ nú² tí³² jē¹ Dió³², tsá² zen² Dió³² ní¹con² nú², hi³ quí¹ jlan¹ nú² quín¹! i¹Hliáun³ jéin³² bíh¹ jmí¹ hnó²¹ jná¹³ hi³ chan²¹ jon³zih¹ hnú² la³ jmí¹ chan² cá¹hio³ cu³lí²¹ jon² ñeh² chí¹pí¹³; tí³la³ hnú² má¹ná¹, tiá² ca³lí³hnáuh² yáh³ la³ jáun²!³⁸ Sá¹ní² jie³, tiú²uú² taunh²¹ yáh³ jná¹³ hó¹ñi³², [jáun² má²ca³ta³huen¹³ bíh¹ hnú²].³⁹ Hi³ juanh³² jná¹³ siáh³, tiú²uú² jie¹ yáh³ hnú² jná¹³ ca³la³ tí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ juáh¹³ nú²: “i¹Hénh³ ma³ chun¹ Tsá² cuá¹jáunh²³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² juo¹³ dí²!”

Jesús juáh³ hi³ chau²¹ jmái¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹
(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

24 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús cua³han³ hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ tá¹la³ má²cuá¹tsanh³² tsú² jáun² né³ ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ní¹con², hi³ ca³ma³liáu³² hi³ hie³² hná¹ hiah³² cuáh³² ní¹con² dí².² Tí³la³ Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Jéh²¹ hnoh² la³ jí³² hi³ lá²? Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹ lá² chau²¹ jmái¹ lí¹³ hi³ hí¹ cá² má³ quín¹ tiú²uú² ná¹juín¹ ní¹ quín¹ rainh²¹; la³ jí³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

Ha³ lánh³ rón³² lí³ lin¹ ní¹ táuh³ jmái¹
(Marcos 13:3-23; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

³ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ siáh³ Jesús tsi³ máh³ Olivos; hi³ tá¹la³ jmí¹ má²cuá¹tón²¹ tsú² tsi³ máh³ jáun² né³, tsá²

hain²¹ hi³ ti³ con² tsú² ja³taunh²¹ ní¹ cuá³ tsú² hi³ ca³ní¹zeh¹ dí¹ la³ lá² tá¹la³ tiá² hin² zian²:

—Hnú² jnoh¹ hi³ juáh¹³ hnú² ha³ lǐh³ lǐ¹³ hi³ má²lǐ²juah²¹ hnú² jáun². 2 He³ dá² li²¹ lǐ³ zia³² ní¹ má¹ti³ ní¹ ñeih²¹ hnú², jǐ³ jmá¹ hi³ táuh³ tá¹ cáun² ní¹ hué²¹ lá²?
4 Jmǐ¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hua³hín¹³ lǐn³² náh² jmu³, hí¹ jan² lǐ² hin² cu¹ má¹cau² náh². 5 Quí¹ juón³² lǐn³² tsáu² ja³taunh¹ hi³ ja³jmú³ hi³ lǐn³ la³juah²¹ dú¹ jná¹³, hi³ ja³juah²¹: “jNá¹³ bíh¹ lǐn³ Cristo!”, jáun² juón³² lǐn³² bíh¹ tsáu² ma³can² tsú². 6 Hnoh² náih¹ náh² hi³ má²zia³² hnié¹² ti³ hlá² ti³ nǐ²; ti³la³ ha³ lǐ² juenh³ náh² má¹ná¹, quí¹ la³ jáun² ca³ti²¹ lǐ¹³ bíh¹ tǐn²; ti³la³ jun³juáh¹³ hi³ má²tsa³hín³ yáh³ jaun³². 7 Quí¹ tsá² zian² cáun² hué³² jmu³ hnié¹² quionh³ tsá² zian² hué³² siáh³, jǐ³ tsá² hǐn¹³ hué³² ní¹ hliáun³ siáh³ quiú³ tǐn³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján²; hi³ ní¹ hliáun³ siáh³ lǐ³ zia³² ho³cuón³ jǐ³ hi³ qui³ jǐeh³ hué³² tiá³ lǐn³². 8 Ti³la³ jǐ³lǐ³² hi³ nǐ² má¹ná¹, cu³ ja¹ má²ca³lǐ³liau³ bíh¹ hi³ ma³tso² tsáu² tsǐ³, jun³juáh¹³ má²hnáu² yáh³.

9 “Má¹jáun² jienh³ tsú² hnoh² ní¹ cuá¹ma³tsoh¹ náh² honh², jǐ³ hi³ jngah³ tsú² nǐ² siáh³; hi³ tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lǐ³hau² tsú² hnoh² cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³. 10 Jmá¹ jáun² né³ juón³² lǐn³² tsáu² tiánh³ ti³ có³² ca³ti²¹ la³ cun³ hi³ taunh³² ta²¹, hi³ lǐ³hó² lǐ³uon² tsú² rainh²¹, jǐ³ hi³ tsá²ján² tsá²ján² bíh¹ tsú² tu³ hna³ rainh²¹. 11 Má¹jáun² ma³jnia³² juón³² lǐn³² tsá² tǐ¹ jáin², hi³ juáh³ hi³ lǐn³ *ti³² jè¹ Dió³², hi³ jáun² juón³² lǐn³² bíh¹ tsáu² lǐ³can². 12 Cun³ní¹ hi³ cun³ jmá² cun³ jnia³² ti³ lǐ³mí¹ tsá²lǐ²hliáun²³ hi³ hlah³ hi³ hó³², jáun² juón³² bíh¹ tsáu² tiú²uú² lǐ³ hnáu³ lǐ¹³. 13 Ti³la³ ní¹juáh³ tsá² nio² cáun² tsǐ³ la³ má²nio² jáun² ca³la³ ti³ ní¹ cá¹táuh³ jmá¹ né³, tsá² hí³ bíh¹ liáun³. 14 Hi³ jú¹ chú³² ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lǐ¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³² né³, há¹ ngá¹³ tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ jáun² la³jǐn³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lǐ¹³ lǐ³ cuoh²; hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²lǐ³liau³ hi³ táuh³ jmá¹.

15 “Hla¹ Daniel ti³² jè¹ Dió³² ca³hléh³ hi³ ca³ti²¹ hi³ hlah³ hi³ hó³², hi³ jmu² jáun² hi³ hliáh¹³ ní¹ hǐen¹. Jáun² ní¹juáh³ má²jǐeh³² hnoh² hi³ hi³ jáun² má²nio² ní¹ hǐen¹ né³, —ní¹juáh³ tsá² hi³² já¹³ lá², cu¹ ngǐ¹³ tsú²—, 16 hi³ jáun² jmá¹ jáun² má²hniáuh³² cuon³ tsá² hǐn¹³ ti³ Judea ní¹ lǐ³ máh³. 17 Jáun² ní¹juáh³ tsá² cuá¹tsí²¹ tsáih³ hǐú³ má² tsáih³ quioh²¹, ha³ lǐ² cu¹ son² tsú² hi³ tsa³quián³ hi³ nio² ñeih³ quioh²¹, hniáuh³² la³juí³² cuon³ bíh¹ tsú²; 18 hi³ ní¹juáh³ tsá² cuá¹hún¹ ní¹ná² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² hi³ tsa³quián³ ha¹. 19 Ti³la³ jǐlǐn¹ juo²³ tsá²mǐ³ tsá² ná¹quian² jon² jmá¹ jáun², jǐ³ tsá² ná¹jan² dáin² tiúh²³ nǐ² siáh³! 20 Mǐ¹ náh² ní¹con² Dió³² hi³ jáun² tiá² lǐ³ hniáuh³² cuónh¹ náh² jmǐ¹ ní²cuó³, hi³ sa³jun³ *jmá¹ hi³ tionh² tsú² tie³; 21 quí¹ jmá¹ jáun² lǐ³zia³² cáun² uu³mǐ²tsǐ³² huáh² tsǐ³ cu³ti¹³, cáun² hi³ hí¹ cónh³ tiá² má²lǐ³² la³ cun³ jmǐ¹ lǐ²¹ hngá¹máh³ lá², hi³ sa³jun³ lǐ³zia³² bíh¹ siáh³ ti³ chí¹cáin² jáun². 22 Sá¹jmǐ¹ hi³ Dió³² tiá² hná³² jmá¹ jáun² dúh¹, jáun² ca³la³ jǐn³² bíh¹ tsáu² jmǐ¹ hiá¹ jmǐ¹ tsán¹³; ti³la³ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ bíh¹, hi³ jáun² bíh¹ má²ca³hná³ Dió³² jmá¹ jáun².

23 “Jáun² né³, ní¹juáh³ má¹jáun² má²zian² tsá² juáh³ ní¹con² hnoh²: “iSá¹nǐ² jie³, ní¹ lá² má²cuá³! Tsá² lǐn³ Cristo!”, ho³: “iSá¹nǐ² jie³, ní¹ zio¹ má²cuá³!”, ha³ lǐ² lǐ¹ táunh³ náh² ta²¹. 24 Quí¹ juón³² bíh¹ tsáu² ja³taunh¹ hi³ ja³ma³cau² hi³ juáh³ hi³ lǐn³ Cristo, jǐ³ tsá² juáh³ siáh³ hi³ ná¹lǐn³ ti³² jè¹ Dió³²; hi³ jmu³ siáh³ li²¹ hi³ cáu² hi³ jueh³² lǐn³² jǐ³ hua³jueh³² nǐ² siáh³ hi³ jáun² lǐ³can² tsáu², hi³ hí¹ la³ ti³ tsá² má²ca³quianh³ hnga² yáh³ Dió³² ma³can² tsú² siáh³ ní¹juáh³ hi³ lǐ¹³. 25 Sá¹nǐ² jie³ né³, ta³ ñeh³ bíh¹ má²lǐ²juo³ jná¹³ hnoh² já¹³ nǐ². 26 Cun³ní¹ hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² juáh³: “iSá¹nǐ² jie³, ó³² má²zenh² ní¹ lǐ³ cuá¹ quiéin²!”, ha³ lǐ² cua³taunh¹ náh² ní¹ jáun². Ho³ ní¹juáh³ hi³ juáh³ tsú²: “iSá¹nǐ² jie³, lá² má²cuá³ tsú² ñeih³ lá²!”, ha³ lǐ² ta²¹ táunh³ náh². 27 Quí¹ la³jmǐ¹ hia³² sǐ² quioh²! mǐih³² ti³ má² hi³ jáun² tai³² ca³la³ ti³ ní¹ tá²tsǐ²¹ hiú², la³ jáun² bíh¹ lǐ¹³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³, Jon² tsá²mǐ³cuón². 28 Lǐ³ lin¹ bíh¹ jmá¹ jáun² la³jmǐ¹ lǐ²lin¹ ní¹ rá²jún¹ jáh³ cun³quionh³ hi³ jǐlǐn¹ cuú² ngǐh³² tú²jue³².

Jmá¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mǐ³cuón²

(Marcos 13:24-37; Lucas 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 “Jáun² la³ cun³ ní¹ má¹ca³táuh³ uu³mǐ²tsǐ³² huáh² tsǐ³ nǐ² né³, má¹jáun² má²nieh¹³ hiú², hi³ zǐh² siáh³ tiú²uú² joh¹ cué³², jǐ³ hi³ ziu³ súh³² siáh³ chí¹jmá²¹ hai²¹ chí³cuú², hi³ hí¹ ca³la³ ti³ pí³ hi³ jniá³ chí³cuú² yáh³ ru³ juá³ siáh³. 30 Má¹jáun² jǐe³ tsú² li²¹ hǐú³mǐ³cuú² hi³ lin¹ hi³ má²cuá¹jáunh²³ Jon² tsá²mǐ³cuón², hi³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ ho³ jngǐh³ má¹jáun², quí¹ hi³ jǐen³² Jon² tsá²mǐ³cuón² hi³ cuá¹jáunh²³ juí³² hi³ jnie² chí³cuú² quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ lin¹ hi³ quien² lǐn³² tsú². 31 Má¹jáun² zen³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ jǐé³² tiá³ lǐn³² mǐ¹ñí², hi³ chan³ cu³lǐ²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ hí³ joh¹ tsú², tsá² zian² tá¹ quiún³ cuoh¹ mǐ³cuú², la³ ti³ jo²¹ cá² táun² cá² táun².

32 “Cu¹ ngǐ¹³ náh² já¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá² cun³quionh³ hmá² sǐ² co²: Jǐeh³² hnoh² ní¹juáh³ jmǐ¹ tá¹jmu¹³ hmá² hi³ má²ná¹hion² siáh³ mu²¹ zǐh³, jáun² má²ñíh¹ hnoh² hi³ má²má²janh² bíh¹ jmǐ¹ ní²hiú². 33 Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³, ní¹juáh³ má²jǐeh³² hnoh² hi³ má²lǐ²³ la³jǐ³² hi³ má²lǐ²juánh³² jná¹³ jáun², jáun² má²ñíh¹ náh² hi³ ho³hǐú¹³ bíh¹ má²zenh² jná¹³ Jon² tsá²mǐ³cuón². 34 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³jǐ³² hi³ nǐ² lǐ¹³ ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian² jmá¹ hi³ ziaún² dí² lá². 35 Chau²¹ jmá¹ tsa³hín³ la³jǐ³² hi³ jniá³ chí³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², ti³la³ já¹³ quion²¹ jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³² jmá¹ tsa³hín³ yáh³.

36 “Ti³la³ hi³ ca³ti²¹ hín² jmá¹ ho³ hín² la³ nio¹ lǐ¹³ la³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ñi³². Hí¹juáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² tionh² hǐú³mǐ³cuú² yáh³ tiá² ñi³², hi³ sa³jun³ hnga² yáh³ Jon² Dió³² ñi³² siáh³; jǐ³²la³ hnga² bíh¹ Dió³² Jmé² tsú² ñi³².

37 “Hi³ jáun² né³, la³jmǐ¹ li²¹ jmá¹ hi³ jmǐ¹ zian² jáun² hla¹ Noé, la³ jáun² bíh¹ uá²jaí³² lǐ¹³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³ Jon² tsá²mǐ³cuón². 38 Quí¹ jmá¹ jáun², ñeh² bíh¹ hi³ ja³tsauh²¹ jmá², jmǐ¹ ná¹cú² ná¹hính²³ tsú², hi³ ná¹jéinh³² tsú² cuo² jǐ³ hi³ ná¹cuen² tsú² tsá²mǐ³ jon² hi³ jéinh³² cuo², ca³la³ ti³ ní¹ cá¹cho²¹ jmá¹ hi³ ca³hi³ hla¹

Noé hñu³ cuó² jueh³² jáun². ³⁹ Tsá² hí³ né³, tiá² ca³lí³tsin² yáh³ he³ lí³ ca³la³ tí³ ní¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hí³ ca³ja³tsauh²¹ jmá², hí³ jáun² ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ jí³lin² tsá² hí³. La³ jáun² bíh¹ síáh³ lí³ ní¹ má¹jaunh³² Jon² tsá²mí³cuóun².

⁴⁰ Jmá¹ jáun² tiáunh¹ gon³ tsá²ñuh² ní¹nái²; jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³², hí³ jan² né³ tá¹zanh¹ bíh¹. ⁴¹ Jmá¹ jáun² síáh³, gon³ tsá²mí³ ná¹quih³² cán¹; jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³², hí³ jan² né³, tá¹zanh¹ bíh¹.

⁴² "Cun³ní¹ hí³ jáun² né³, ná¹ní¹ hnoh² tianh³, qui¹ tiá² níh¹ yáh³ náh² ha³ líh³ jáunh³ Juóuh³² náh². ⁴³ Tí³la³ cuí¹ lí³ níh¹ hnoh² jái¹³ lá²: Sá¹jmá¹ hí³ ní³² tsá² hñú¹³ hín² la³ nio¹ cuán¹³ háin² ta³ já¹nié², hí³ jáun² jmá¹ lí¹³ bíh¹ cuá³² tsú² cuá¹ní¹, hí³ tiá² jmá¹ cué² yáh³ tsú² jái¹³ hí³ hí³ háin² hñú¹³. ⁴⁴ Hí³ jáun² bíh¹ hniáuh³² tionh² hnoh² hua³jan²¹; qui¹ cáun² jmá¹ hí³ tiá² lín²³ bíh¹ hnoh² jáunh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun².

Tsá² quian²¹ chun¹ jí³ tsá² quian²¹ hláih¹
(Lucas 12:41-48)

⁴⁵ "Né³² né³, ní¹juáh³ zian² jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmá¹ tsá², hí³ jáun² juo¹³ tsú² chan³ la³jín³² tsá² quian²¹ ní¹ hná¹ jáun² jo³cuo² hí³ dí² hí³ jmu³ dí² héih³² ní¹con² tsá² hí³, jí³ hí³ jmu³ tsú² síáh³ héih³² hín² la³ nio¹ lí¹³ jmu³ tsú² má³². ⁴⁶ Jlánh¹ jmá¹ ren² tsá² quian²¹ la³ hí³ ní¹juáh³ hí³ cuá¹má²tí³² tsú² héih³² quioh²¹ juo¹³ ní¹ má¹cuanh³². ⁴⁷ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ juo¹³ tsá² hí³ má²chá³² la³jí³² hí³ zioh² jo³cuo² tsú², hí³ jáun² tí³ má²zó³² bíh¹ tá¹³ tsú² lí¹³. ⁴⁸ Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² la³ chun¹ yáh³ tsá² quian²¹ hí³ né³, hí³ cuá¹lín²³ hí³ tiá² má²jaunh³ yáh³ juo¹³, ⁴⁹ hí³ jáun² tsá² quian²¹ rainh²¹ bíh¹ cuá¹qui² cuá¹quiunh² jí³ hí³ cuá¹cú² cuá¹hính²³ hí³ cuá¹má²héinh³² síáh³ quionh³ tsá² hen²; ⁵⁰ jáun² juo¹³ tsú² né³, cuánh³² cáun² jmá¹ hí³ tiá² cuá¹jan²¹ bíh¹ tsú², caun² o¹rá¹ hí³ tiá² ní³² tsú² síáh³. ⁵¹ Hí³ jáun² má¹jaun² má³tson¹³ tsú² tsá² hí³ chí¹nga² cu³tí³, hí³ jáun² má¹lí³² jáun² zen³ tsú² ní¹ ca³tin¹ tsa³taunh¹ tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹. Hí³ jáun² ní¹ jáun² tsa³hó² tsa³jngih³² tiáunh¹, jí³ hí³ tsa³qui² tsa³hon³² lín³² ní² síáh³.

Jmu² tsú² jái¹³ hí³ ca³tin¹ quian³ tsá¹má¹³

25 "Jáun² né³, jmá¹ hí³ lí³ lin¹ hin² tsánh² lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³² lí¹³ la³jmá¹ cá¹quiúnh²¹ quian³ tsá¹má¹³ tsá² ca³lí³ tén¹ ní¹ ca³jenh² cuo² tsáú². Tsá² hí³ ca³can³ sí² quioh²¹ la³ má²quionh³ jmá² no¹, hí³ jáun² ja³taunh²¹ hí³ ca³ní¹hen¹³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo². ² Tí³la³ hñá³ tsá² hí³ tiá² hua³jan²¹ jmá¹ tiáunh¹ yáh³, hí³ hñá³ né³ lín³ tsá² zian² tsá³. ³ Tsá² tiá² hua³jan²¹ tiáunh¹ hí³ né³, ca³can³ sí² quioh²¹, tí³la³ tiá² ca³can³ yáh³ jmá² no¹ hí³ táuh³²; ⁴ tí³la³ tsá² zian² tsá³ hí³ né³ ca³can³ sí² quioh²¹ la³ má²quionh³ zí³ ha²¹ jmá² no¹. ⁵ Tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo² hí³ né³ ca³lén³ bíh¹ ca³lá², jáun² zió³ bíh¹ ca³tóh³ ní¹ tsá¹má¹³ hí³, hí³ jáun² ca³cuóun² la³jín³². ⁶ Hí³ jáun² ta³ hua² ca³nái³² tsú² cáun² mah¹ hí³ ní¹juah²¹: "Lá² má²jaunh³² tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo²; huen³ náh² hí³ ná²hinh²¹ náh² tsú²!" ⁷ Hí³ jáun² la³jín³² tsá¹má¹³ hí³ ca³nu³ ca³tiánh³ hí³ ca³héinh³ síáh³ sí² quioh²¹. ⁸ Jmá¹ jáun² ca³juáh³ tsá² hñá³ tiá² hua³jan²¹

jmá¹ tiáunh¹ hí³ ca³záih³ tsá² hñá³ jmá¹ tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹: "Cué¹ tiá³ ca³lá² jmá² no¹ quián¹³ ní¹con² jnoh¹, qui¹ má²ní¹yéi²¹ bíh¹ sí² quiú¹³ jnoh¹". ⁹ Tí³la³ tsá¹má¹³ tsá² ná¹tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹ né³ ca³záih³ rainh²¹ la³ lá²: "Tiá² jáun² yáh³, qui¹ ní² lí¹ tiá² ca³lain²¹ yáh³ quiú¹³ dí² la³jái³²". Tí³ re² cuá²taunh¹ náh² ní¹ hna² tsú² jmá² no¹ hí³ cuá¹liáh³ náh² quián¹³ hmóu³². ¹⁰ Tí³la³ tá¹la³ ca³ní¹lia³² tsá¹má¹³ hñá³ hí³ jmá² no¹ quioh²¹ né³, cuanh³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo². Jáun² tsá¹má¹³ tsá² jmá¹ tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹ né³, taunh³ bíh¹ níéh³ quionh³ tsá²ñuh² hí³ ní¹ ca³jenh² cuo² tsú², hí³ jáun² ca³jan² bíh¹ ho³hñú¹³ jmá¹ lí²¹ jáun². ¹¹ Hí³ jmá¹ má²cu³lé³ jáun² né³ cua³tanh²¹ tsá²mí³ hñá³ tiá² hua³jan²¹ jmá¹ tiáunh¹ hí³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²: "Nia²¹ tiá³ ho³hñú¹³ hí³ tauh²¹ jnoh¹!" ¹² Tí³la³ tsá²ñuh² hí³ ca³ngái³ hí³ juáh³: "Ha³ tiá² hnoh² cuóu³² yáh³ jná¹³ tsá²mí³".

¹³ Hí³ jáun² jmá¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ní¹ náh², qui¹ tiá² níh¹ yáh³ hnoh² ha³ líh³ chau²¹ jmá¹, ho³ hín² la³ nio¹ jáunh³ Jon² tsá²mí³cuóun².

Jái¹³ hí³ ca³tin¹ tsá² zia³² hí³ nio¹ jo³cuo²
(Lucas 19:11-27)

¹⁴ "Ja³bí¹ la³ jáun² síáh³ lí¹³ ní¹ má¹tí³ ní¹ quianh³ Dió³² tsá² tónh³² jo³cuo² la³jmá¹ lí²¹ jmá¹ hí³ ngau³ jan² tsá²ñuh² ní¹ uóunh³; hí³ jmá¹ tí³ ní¹ cua³hain³² tsú² né³, ca³teh³ tsá² quian²¹, hí³ jáun² ca³chá³ dí² quie³ quioh²¹ jo³cuo² tsá² hí³. ¹⁵ Jo³cuo² jan² tsá² quian²¹ hí³ ca³chá³ tsú² hñá³ tuh³² tío³ quiú³quia³ mei²¹ héih³² quie³ *cú¹tiáú² cun³ tá¹ hñá³, hí³ jan² né³ ca³cuéh³ dí² tun³ tuh³² tío³ quia³tún³ mei²¹ héih³² quie³ cú¹tiáú² cun³ tá¹ tun³, hí³ jan² né³ ca³cuéh³ dí² cáun² tuh³² tío³ jñéi³ mei²¹ héih³² quie³ cú¹tiáú²; ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³ hiauh³ lin¹ la³ cun³ rón³² hí³ lí³ cah¹³ jmá¹ hí³ cóh³². Jmá¹ lí²¹ jáun² né³ ngau³. ¹⁶ Tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ hñá³ tuh³² cú¹tiáú² jáun² ca³jmú³ ta²¹ hí³ ca³ra³tsi³² quie³ jáun², hí³ jáun² ca³ta³tsaih²¹ cónh³í¹ hñá³ tuh³² quie³ jáun². ¹⁷ La³ jáun² bíh¹ síáh³ ca³jmú³ tsá² ca³hiauh³ tun³ tuh³² cú¹tiáú², hí³ ca³ta³tsaih²¹ síáh³ cónh³í¹ tun³ tuh³² quie³ jáun². ¹⁸ Tí³la³ tsá² ca³héi³ hí³ cáun² tuh³² tán¹ cú¹tiáú² má¹ná¹, ngah³ bíh¹ hí³ ca³ní¹ho³² cáun² táu² hué³² hí³ ca³hmá³ quie³ jáun² quioh²¹ juo¹³.

¹⁹ "Jmá¹ má²já²uén³ lín³² jáun² né³, cuanh³ bíh¹ juo¹³ tsú². Jmá¹ cuanh²¹ jáun² tsú² né³ ca³ngáih³ tsá² quian²¹ hí³ he³ cónh³ quie³ má²ta³tsaih²¹ tsú² la³ ma³ quin³² ma³ jan³². ²⁰ Tsá² ca³héi³ hñá³ tuh³² cú¹tiáú² cuan³ la³ní¹, hí³ jáun² ca³jenh³ juo¹³ cónh³í¹ hñá³ tuh³² cú¹tiáú² hí³ má²ta³tsaih²¹ jáun², hí³ ca³juáh³ la³ lá²: "Tí³², lá² nio² hñá³ tuh³² cú¹tiáú² hí³ jmá¹ ca³cuéh¹ hñú² jáun², hí³ lá² nio² síáh³ cónh³í¹ hñá³ tuh³² hí³ ca³ta³tsai²¹ jná¹³". ²¹ Jáun² juo¹³ tsú² ca³juáh³: "Jlánh¹ re² la³ ní², hñú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² má²tí³² la³ cun³ rón³² lí³ héih³² hí³ hiauh²³. Cun³ní¹ hí³ ca³jmuh³ hñú² re² la³ cun³ rón³² lí³ cú¹pih²¹ hí³ ca³chá³ jná¹³ jo³cuonh² hñú², hí³ jáun² tí³ hliáun³ bíh¹ má²chá¹³ jná¹³ jo³cuonh² hñú² ta³né³². Hú³² níéh³ hí³ má¹hiúnh¹³ nú² honh² quiúnh¹ jná¹³". ²² Jmá¹ lí²¹ jáun² cuan³ síáh³ tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ tun³ tuh³² cú¹tiáú², hí³ ca³juáh³: "Tí³², tun³ tuh³²

*mi³ho²¹ péin³, 7 hi³ jáun² ca³chó³² jan² tsá²mi³ hi³ quian³² cáun² tse³ míh¹ hi³ lí³ cún¹ tiáu² alabastro, hi³ ha²¹ no¹ má²ró³², cáun² hi³ hmuh²¹ lín²¹. Tá¹la³ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ní¹ mesa ca³sé³ tsá²mi³ hi³ no¹ má²ró³² jáun² chí¹ tsú². 8 Jmí¹ ca³jé³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú² hi³ jáun², jáun² ca³míh³ tsí³, hi³ jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ hi³ juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ lí¹ quí² lí¹ hin²³ yáh³ tsú² hi³ ní²? 9 Hi³ ní² dá² cáun² hi³ jmí¹ lí¹³ tsa³hnái¹ hmuh²¹ bíh¹, hi³ jáun² quie³ jáun² jmí¹ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

10 Jesús né³ ca³ná³² jái¹³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³:

—¿He³ láih³² ma³tsan¹³ hnoh² tsí³ tsá²mi³ lá²? Quí¹ cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ la³² má²lí²jmú³ tsú² ní¹con² jná¹³. 11 Quí¹ la³jí³² jmái¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², tí³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmái¹ ca³la³ jí³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh². 12 Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mi³ lá² ní¹con² jná¹³, hi³ má²lí²sé³² tsú² jná¹³ no¹ má²ró³², má²lí²jmú³ tsú² hua³jan²¹ hi³ ca³tí²¹ jmái¹ hi³ tsa³haun³ bíh¹ jná¹³. 13 Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ cáun² ní¹ tsa³hléh² tsú² jú¹ chú³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ja³bí¹ tsa³chá² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mi³ lá², hi³ jáun² chau¹³ tsí³ tsáu² hi³ ca³tín¹ tsú².

Judas jienh²³ Jesús

(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

14 Jáun² né³, jan² tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², tsá² jmái² Judas tsá² ja³ hi³ tí³ juú² Queriot ní¹ hi³ ca³ní¹lien¹³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, 15 hi³ ca³ní¹juah²¹ la³ lá²:

—¿Cónh³ cuéh¹ hnoh² ní¹juáh³ hi³ jienh²¹ jná¹³ Jesús? Jáun² tsá² hi³ né³ ca³cué³ quiu³quia³ héih³² quie³ hu²¹ quiún³ *cú¹tiáu² la³ ma³ cáun². 16 La³ cun³ jmí¹ jáun² ca³hnauh² Judas tsí³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ jienh³ dí² Jesús ní¹con² tsá² hi³.

Jesús jmu² má³² hi³ lí³ nóh³² ca³tí²¹ hi³ jún³

(Marcos 14:12-25; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-34)

17 Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cua³hlau³ Jmí¹hén¹, jmái¹ hi³ chú² tsá² *judíos *hi³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan² yáh³, jáun² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² Jesús ca³ja³janh³² hi³ ca³ngái³, hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² tsá¹jmú¹³ jnoh¹ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hén¹ lá² hi³ chú¹³ hnú²?

18 Jáun² hi³ né³ ca³ngái³:

—Cuá²táunh¹ náh² já¹ juú², hñú¹³ jan² tsá²ñuh², hi³ cuá²zéih³ náh² la³ lá²: “Tí³² Juo¹³ jnoh¹ ní¹juah²¹: Má²ní¹chau²¹ héih³² quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² hñuh³² hnú² jmu¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jmí¹hén¹ lá² quiúnh¹ ná¹ tsá² hain²¹ tí³ con² ná¹”.

19 Hi³ jáun² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² Jesús ca³jmú³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun², hi³ ca³ní¹jmú¹³ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hén¹.

20 Jmí¹ má²ca³zi³² jáun² né³ ca³cuá³ Jesús ní¹ mesa quionh³ tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con²; 21 hi³ tá¹la³ ná¹jmú² tsú² jáun² má³² né³, ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ja¹ quián¹³ náh² ní² zian² jan² tsá² né³bí¹ jienh³ jná¹³.

22 Jmí¹ jáun² jlánh¹ hlaih³ ca³niau²¹ tsí³ tsá² hi³, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ ca³ngáih³ Jesús ma³ quin³² ma³ jan³², hi³ juáh³:

—Hnú² Tí³², ¿hí¹ jná¹³ juáh¹³?

23 Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Tsá² hi³ bíh¹ jienh³ jná¹³, tsá² cáun² uon² cuh³² jná¹³ quiúnh¹ bíh¹. 24 Quí¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuoun², cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² juí³² hi³ ca³tín¹, la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Díó³²; tí³la³ jjuo²³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jienh³ jná¹³! Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ re² quioh²¹ tsá² hí³ sá¹jmí¹ hi³ cu³tsa³² tiá² ca³lí³zian² bíh¹ tsú² cú²jueh³² dúh¹.

25 Jmí¹ jáun² ca³hléh³ Judas tsá² jienh³ hi³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Tí³², ¿hí¹ jná¹³ juáh¹³?

Jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Ján³, la³ má²lí²juah²¹ hnú² ní² bíh¹.

26 Tá¹la³ ná¹cúh² tsú² jáun² né³, Jesús ca³can³ hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Díó³²; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ dí² ní¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Quiéh³ náh², quí¹ hi³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³.

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³can³ dí² siáh³ cáun² copa, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Díó³²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³nga³ dí² siáh³ ní¹ tionh¹ tsá² hi³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hính³ náh² la³jín³² hi³ lá², 28 quí¹ hi³ ní² bíh¹

jmí¹hán¹ jná¹³ hi³ táin³² cun³ní¹ hi³ ca³tín¹ juoun³² tsáu², hi³ jáun² lí¹³ hin³ tso³ quioh²¹ tsú²; la³ jáun² bíh¹ lí³ lin¹ hi³ má²quien² cáun² níó³² hmai²¹. 29 Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh², hi³ tiú²uú² aih²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mi³ uón²jieh¹³ lá², ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca²chó³² jmái¹ hi³ aih²¹ jná¹³ mu² ráu³ lin¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnoh² máh³ jmái¹ hi³ má²cuá¹ho² jná¹³ jái¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ñuh³².

Jesús juáh³ hi³ Pé¹ nó³² tí³ có³²

(Marcos 14:26-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:31-38)

30 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³híe³ tsú² cáun² sun¹ quioh²¹ Díó³², hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ tí³ máh³ Olivos.

31 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ hnoh² tianh¹³ tí³ có³² ca³tín¹ jná¹³

já¹nié² lá²; quí¹ ní¹ Sí² quioh²¹ Díó³² rá¹juáh³: “Jngih²¹ jná¹³ Tsá² jmu² hua³hí¹³ *já¹ziáh², hi³ jáun² já¹ziáh² hi³ né³ lí¹ tiú¹ lí¹ hán¹ bíh¹ lí¹³”. 32 Tí³la³ ní¹ má¹ca³jeh¹³ jná¹³ jáun² má¹ná¹, ñih²¹ jná¹³ chí¹ján³ la³ cónh³ bíh¹ hnoh² tí³ hué¹³ Galilea.

33 Hi³ jáun² Pé¹ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Uá¹jinh¹ la³jín³² tsá² ní¹ hná¹ lá² ca³ta³tonh¹ tí³ có³² ní¹con² hnú², tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, cun³ tiá² jáun² yáh³.

34 Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hi³ já¹nié² lá² bíh¹ cánh³², ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², juánh¹³ hnú² hñuh³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

35 Tí³la³ hi³ né³ ca³juáh³:

—Uá¹jinh¹ ca³la³ tí³ jmí²chí³ quion²¹ yáh³ jná¹³ ca³cáin³ hi³ jún³ jná¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnú², cun³ tiá² zeh²¹ bíh¹ jná¹³ hnú² tí³ có³².

La³jín³² bíh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ní¹ hná¹ jáun² ca³juáh³ cá²ren².

Jesús liéinh³² Jméi² ní¹ lē³ ja¹ hmá² hí³ jná¹ quioh²¹ tsáu², ní¹ téh²³ tsú² Getsemaní

(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46; Juan 18:1; Hebreos 5:7-8)

³⁶Jmí¹jáun² ca³cha³táunh¹ Jesús quionh³ tsá² quionh³ cáun² ní¹ téh²³ tsú² Getsemaní, hí³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—Tianh³ hnoh² ní¹ lá² tá¹la³ ní¹lien¹ jná¹³ Dió³² ní¹ zio¹.

³⁷Jáun² jé³²la³ gáun³ tsáu² bíh¹ ca³jan³ tsú²: Pé¹, la³ má²quionh³ tá¹ gon³ jon² Zebedeo; jmí¹jáun² ca³lí³liau³ hí³ ca³ta³no¹ hlah³ lín²¹ tsí³ tsú², jí³ hí³ ca³la³ hí³ ca³hu³ ca³jngih³ lín³² tsí³ tsú². ³⁸Jáun² ca³záih³ dí² tsá² gáun³ hí³ la³ lá²:

—Jlánh¹ ní¹jún³ jná¹³ lē²³ cun³ní¹ hí³ ja³²lí³ hlah³ nio² tsín³². Tí³la³ hnoh² tianh³ náh² ní¹ lá², hí³ ná¹ní¹ náh² quiúnh¹ jná¹³.

³⁹Jáun² né³ Jesús ngau³ ca³lá² tí³ chí¹ján³, hí³ jáun² ca³jmú³ cuá¹jñi²³ hí³ ca³hiéih³ ní¹ la³ tí³ hué³² hí³ ca³mí³ ní¹con² Dió³², hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, sá¹jmí¹ hí³ lí¹³ bíh¹ hí³ liau¹ nú² tiá³ jná¹³ hí³ ca³tí²¹ jmáí² tsíh³² hí³ ca³tín¹ jná¹³ aih²¹; tí³la³ ha³ lí² cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hí³ hno³² jná¹³ má¹ná¹, cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ cun³ hí³ hnáuh² hnú².

⁴⁰Jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ dí² tí³ ní¹ tionh¹ jáun² tsá² gáun³ hain²¹ hí³ tí³ con², jáun² sa³ ná¹cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ cá¹chánh²¹ dí² jáun²; jáun² ca³záih³ dí² Pé¹:

—¿Hí¹ hí¹juáh³ cu³tiá³ pih²¹ uá¹ tiá² ca³tion¹³ hnoh² hí³ tianh¹³ náh² ná¹ní¹ quiúnh¹ jná¹³? ⁴¹Tianh³ náh² ná¹ní¹ hí³ lienh¹ náh² siáh³ Dió³², hí³ jáun² tiá² lí¹³ tánh³² náh² tso³. Quí¹ hua³jan²¹ lín²¹ bíh¹ hún¹ jmí²chí³ quián¹³ náh², tí³la³ ngú³ quián¹³ bí¹ náh² jlánh¹ tiá² pin³.

⁴²Jáun² ngau³ siáh³ tsú² ca³tí³ tenh³ hí³ ca³ní¹lien¹³ Dió³² la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, ní¹juáh³ tiá² lí¹³ yáh³ hí³ tiá² há¹ ngá¹³ jná¹³ uu³mí²tsi³² lá², cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ cun³ hí³ hnáuh² hnú².

⁴³Jáun² cuanh³ tsú² siáh³, sa³ siáh³ bíh¹ siáh³ má²ná¹cuóun¹ tsá² hí³ jmí¹ cuanh²¹ dí², quí¹ cun³ní¹ hí³hliá² jlánh¹ má²tioh³ zió³ ní¹ tsú². ⁴⁴Jáun² ca³chan³ tsú² tsá² hí³ hí³ ngau³ siáh³ ní¹ má²hnaih³² jéin³² hí³ ca³ní¹lien¹³ Dió³² hí³ ní¹ zeh¹ dí² la³ cun³ hí³ má²lí²zéih³² dí² jmí¹tin². ⁴⁵Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ dí² siáh³ ní¹ tionh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; hí³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ la³ má²tionh² jáun² uá¹ hnoh² tie³ hí³ ná¹cuóun¹ náh²? Sá¹ní² jie³, má²cá²chó³² bíh¹ jmáí¹ hí³ jienh³ tsú² jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun² jo³cuo² tsá² ná¹ren² tso³. ⁴⁶Nú¹ tianh³ náh², ma³tsáu¹³; quí¹ ní² bíh¹ má²cuá¹ja³² tsá² jienh³ jná¹³.

Má²jan² tsú² Jesús hí³ tson³

(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

⁴⁷Tá¹la³ jmí¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Jesús cuan³ Judas, jan² tsá² jmí¹ lín³ tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², hí³ má²hí¹quionh³ tsú² juóun³² lín³² tsá² ná¹quian³² mí¹tái³

hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ jí³ tsá² ná¹quian³² hmá² ní² siáh³. Tsá² zéi¹ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ní¹ juú².

⁴⁸Judas tsá² ca³jienh³ hí³ bíh¹ Jesús ca³jmú³ jái¹³ ha³ lánh³ rón³² hien³ dí² Jesús, hí³ ca³juáh³ la³ lá²: “Ní¹juáh³ tsá² ca³hen³ jná¹³ ní¹, tsá² hí³ bíh¹ jan¹³ náh² tson³”.

⁴⁹Jmí¹jáun² ca³ja³janh³² tsú² ní¹con² Jesús hí³ ca³juáh³: —¿Hia² nú² Tí³²!

Hí³ jáun² ca³hen³ dí² ní¹ tsú². ⁵⁰Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Há²mei²¹ quiú¹³, tia³juí³² jmu³ la³ cun³ hí³ má²ca³lín¹³ nú² jmúh¹³.

Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ja³taunh²¹ tsá² ní¹ hná¹ hí³ hí³ ca³zanh³ Jesús, hí³ ca³jan³ dí² tson³.

⁵¹Jmí¹jáun² né³, jan² tsá² quionh³ Jesús ca³chí² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hí³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³ mí¹tái³ cuá¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ mí²tsá² hien¹. ⁵²Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Tiáunh¹ mí¹tái³ quián¹³ ní¹ jmí¹ hu²¹; quí¹ ní¹juáh³ tsá² jmu² hniéi² cun³quionh³ mí¹tái³, ja³bí¹ cun³quionh³ mí¹tái³ bíh¹ siáh³ jún³ tsú² hnga². ⁵³¿Há¹ tiá² níh¹ nú² hí³ jná¹³ jmí¹ lí¹³ mí¹³ ní¹con² Nuh³², hí³ jáun² hí³ jmí¹ lí¹³ zen³ cun³ quiéinh³ nio² quiú³ mei²¹ tsá²cuú² tsá²ta³, tsá² jmí¹ lí¹³ ma³hou³? ⁵⁴Tí³la³ sá¹jmí¹ la³ jáun² né³, jáun² tiú²uú² jmí¹ zia³² yáh³ ha³ lánh³ rón³² lí³tí³ la³ cun³ hí³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ní¹ rá¹juáh³ jáun² hí³ ca³tí²¹ lí¹³ la³ lá².

⁵⁵Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² cuá²taunh²¹ hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ má²ná²taunh²¹ hnoh² hí³ ná¹quiánh¹ náh² mí¹tái³ jí³ hmá² ní², hí³ jau¹³ náh² jná¹³ hí³ tson³ la³jmí¹ lí³ hí³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háin²? Jmáí¹ ca³la³ jé³² bíh¹ jmí¹ ní³² jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh², hí³ jmí¹ ma³ta¹³ jná¹³ hnoh² hñú³ cuáh³² chín¹, tí³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí¹ ca³ziaunh² náh² jná¹³ hí³ tson³ ná¹. ⁵⁶Tí³la³ la³jé³² hí³ ní² má²ná¹lí²³ hí³ jáun² lí¹³ lí³tí³ la³ cun³ hí³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí² bíh¹, hí³ ca³jmú³ jáun² tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jé¹ Dió³² jmí¹tin².

Jáun² né³, hnga² bíh¹ Jesús jéi³² ca³ta³zanh¹, quí¹ ca³cuóun³ bíh¹ la³jín³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú².

Jesús má²zenh² ta³ ní¹ tsá² judíos tsá² ná¹ní¹

(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

⁵⁷Hí³ jáun² né³, tsá² ca³zanh³ hí³ Jesús hí³ tson³ ca³ní¹jan² Jesús ta³ ní¹ Caifás tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹; ní¹ jáun² jmí¹ má²ná¹ngih³² tí³² liei²¹ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ní¹ juú². ⁵⁸Tí³la³ Pé¹ né³, uóunh³ chí¹cáin² bíh¹ ngau³ cu³hna²¹ dí² ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ ní¹éih³ ní¹ lí¹ hó²¹ hñú¹³ mí²tsá² hien¹; ní¹ jáun² hí³, hí³ ca³cuá³ quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² hí³ jáun² lí¹³ jé³ ní¹juáh³ he³ lí¹³.

⁵⁹Hí³ jáun² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ quionh³ la³jín³² tsá² ná¹ní¹ jmí¹ hnauh² he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³tson² dí² tsáu¹³ Jesús, uá¹jinh¹ cun³quionh³ jú¹ tí¹jái², hí³ jáun² lí¹³ jngih³ dí²; ⁶⁰tí³la³ tiá² ca³chóh¹³ yáh³ tsú², uá¹jinh¹ juóun³² tsá² ca³chá³ jú¹ tí¹jái² hí³ ca³tín¹ tsú². Ní¹ ca³táuh³ né³ ca³ma³jnia³² gon³ tsá² ca³ma³tson² jú¹ tí¹jái², ⁶¹tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²núh² ní² ca³juáh³: “Jná¹³ tin² tsunh²¹ hñú³ hien¹ quioh²¹ Dió³², hí³ jáun² ní¹ cá²hné² jmáí¹ zióh¹ jná¹³ siáh³”.

⁶²Jáun² tsá² cuá¹lín³ hí³ mí²tsá² hien¹ ca³náu² hí³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—ǂHí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² la³ ngáih¹ nú²? ǂHe³ dá² ní³² ná¹juáh²³ tsá² ní² hí³ ca³tin¹ hnú²?

⁶³ Tí³la³ Jesús má¹ná¹, la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹. Jáun² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹ ca³juáh³ siáh³:

—Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun² taunh³² jná¹³ hnú² hú¹mu³héih³² ní¹juáh³ tiá² juáh¹³ hnú² jú¹ tson²; jáun² né³, ǂhí¹ hnú² uá¹ Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³²?

⁶⁴ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ján³, lín³ jná¹³ la³ cun³ juánh³ hnú² ní². Ja³bí¹ juo³ jná¹³ siáh³ hnoh², hí³ chau²¹ jmá¹ jien¹ hnoh² Jon² tsá²mí³cuóun² hí³ má²cuá¹tón²¹ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² tsá² cú² juenh², jí³ hí³ jien¹ náh² tsú² siáh³ hí³ má²cuá¹jáunh²³ hñu³mí³cuú² juí³² ja¹ jnie².

⁶⁵ Jmí¹jáun² ca³ca³ mí²tsá² hien¹ ha¹, [hí³ jmu² lin¹ hí³ tiá² tí³² tsí³ jái¹³ jáun²,] hí³ ca³juáh³:

—Tsá²ñuh² lá² má²lǂchú² lǂlén³² Dió³² cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹; ǂhe³ láih³² sa³ ca³lí³ tsá² zih³² jú¹ tson² hno³ dí²? Qui¹ ní² bíh¹ má²lǂniéih² hnoh² jú¹ hlah³ hí³ má²lǂhléh³² tsú²; ⁶⁶ jáun² né³ ǂhe³ lánh³ lín²³ hnoh² ta³né³²?

Jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Má²hniáuh³² bíh¹ jún³ tsá² ní².

⁶⁷ Jmí¹jáun² ca³tiú³ ca³hñe³ dí² ní¹, jí³ hí³ ca³ma³qui³ ma³jno³² dí² siáh³. Hí³ jáun² la³jín³² tsá² ca³pá³ hí³ ní¹ tsú² ⁶⁸ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hnú² Tsá² lín³ Cristo, ichí³ jái¹³ neh²¹, hin² tsánh² lǂpo³!

Pé¹ juáh³ hí³ tiá² cuóun³² Jesús

(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Hí³ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Pé¹ ñéih³ ní¹ lǂ¹ hó²¹, ja³ jan² tsá²mí³ lín³ quian²¹ tsá² hñú¹³, hí³ ca³juáh³:

—Ja³bí¹ hnú² uá²jai³² jmí¹ ngíh¹ quiúnh¹ Jesús tsá² hín¹³ ó³² tí³ Galilea.

⁷⁰ Tí³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³; la³ lá² bíh¹ ca³záih³ dí² tsá²mí³ hí³ ta³ ní¹ la³jín³² tsá² tionh² hí³:

—Hí¹juáh³ tiá² ño¹ yáh³ jná¹³ hí³ juánh³ hnú² ní².

⁷¹ Pé¹ jmí¹ má²cuá¹tsanh³² ho³hñú¹³ jmí¹ ca³jé³ siáh³ jan² tsá²mí³ lín³ quian²¹, hí³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun²:

—Ja³bí¹ tsá²ñuh² lá² jmí¹ ngí³² quionh³ Jesús hná¹ tsá² Nazaret ó³².

⁷² Siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³ Pé¹ cónh³í¹ cu³ jéin³² ca³la³ hí³ hien² Dió³², hí³ juáh³:

—Hú¹tá¹ tiá² cuóun³² bíh¹ jná¹³ tsá² hien²³ hnú² ní², juú¹ néh¹!

⁷³ Jmí¹ má²cu³lǂé³ míh¹ jáun² né³, tsá² jmí¹ tionh¹ ní¹ jáun² ja³taunh²¹ má²janh² ní¹ zenh¹ Pé¹ hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cu³tí³ bíh¹ hnú² uá²jai³² jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³², qui¹ hí¹ ca³la³ tí³ jái¹³ quián¹³ yáh³ hnú² lín¹.

⁷⁴ Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Pé¹ hí³ hien² Dió³² ca³la³ hí³ tanh² siáh³ hú¹mu³héih³² hnga², hí³ juáh³ hí³ cun³ tiá² cuóun³² bíh¹ tsá² hí³.

La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³hó³ jan² cá¹tsó³. ⁷⁵ Jmí¹jáun² tsau³ tsí³ Pé¹ la³ cun³ hí³ ca³zái³ jáun² Jesús jmí¹

ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Ñeh² bíh¹ hí³ hau³ cá¹háu², hnú² juáh¹³ hñaih³² jéin³² hí³ tiá² cuóun³² nú² jná¹³”. Jmí¹jáun² cua³han³ Pé¹ tí³ cheih³² hí³ ca³ñí¹hó² ní¹jngih³² lín³².

Jienh²³ tsú² Jesús ní¹con² Pilato

(Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)

27 Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³, la³jín³² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ní¹ juú², ca³ma³ren²¹ jái¹³ he³ lánh³ rón³² jngih³ Jesús. ² Jáun² ca³hñéi³² dí² tsú², hí³ ca³ñí¹jan² dí² ní¹con² Pilato tsá² lín³ ta²¹.

Jmí¹ jun¹ Judas

³ Tí³la³ jmí¹ ca³jé³ Judas tsá² ca³jienh³ hí³ Jesús hí³ má²lǂjmú³ tsáun² héih³² hí³ jngih³ tsú² Jesús, jmí¹jáun² jlánh¹ hlah³ ca³jeinh²¹ tsú², hí³ jáun² ca³ñí¹caun² cú²jueh³² quie³ quiu³quia³ héih³² *cú¹tiáu² jáun² ní¹con² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ jí³ tsá²daun³², ⁴ hí³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Tso³ bíh¹ má²lǂjmú³ jná¹³ hí³ má²lǂjienh²¹ jná¹³ jan² tsá² tiá² tso³ ren².

Tí³la³ tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—ǂHí³ he³ dá² ca³ta¹ jnoh¹ hí³ ní²? ǂHí³ ní² dá² má²ta³can¹ hnú² huen² bíh¹!

⁵ Hí³ jáun² Judas ca³ñí¹cuí³² quie³ ñéih³ ní¹ hien¹ quioh²¹ cuáh³² chin¹, jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ hí³ ca³ñí¹tiáunh¹³ zié³ láí¹.

⁶ Jáun² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ ca³jieh³ quie³ jáun², hí³ jáun² ca³juónh³ la³ lá²:

—Tiá² lǂ¹³ yáh³ toh²¹ dí² quie³ lá² hñu³ cuó² quioh²¹ hí³ lǂ¹ cue³² tsáun² ní¹con² Dió³², qui¹ hmah²¹ quioh²¹ jmí² bíh¹ la³².

⁷ La³ cun³ jmí¹jáun² né³, ca³ma³ren²¹ tsú² jái¹³ hí³ lá³² cáun² hué³², hué³² hí³ jmí¹ téh²³ tsú² “Hué³² Quioh²¹ Tsá² Jmu² Hia³²”, hí³ jáun² zia³² ní¹ lǂ¹³ hón³² tsú² tsá² hué³² siáh³. ⁸ Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹, jáun² “Hué³² Jmí²” má²téh²³ tsú² hué³² jáun² la³ tí³ ta³né³². ⁹ La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ hla¹ Jeremías *tí³² jé¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Ca³caun² bíh¹ tsú² tá¹ quiu³quia³ héih³² cú¹tiáu² jáun², la³ cun³ tí³ hmah²¹ hí³ ca³jmú³ jáun² tsá² *Israel, ¹⁰ hí³ jáun² cun³quionh³ quie³ jáun² bíh¹ ca³lau² tsú² ní¹ná² quioh²¹ tsá² jmu² hia³², la³ cun³ rón³² héih³² hí³ ca³jmú³ jáun² juo¹³ dí² ní¹con² jná¹³”.

Jesús má²zenh² ta³ ní¹ Pilato

(Marcos 15:2-5; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

¹¹ Hí³ jáun² jmí¹jáun² né³ ca³ñí¹jan² tsú² Jesús ta³ ní¹ tsá² cuá¹lín³ hí³ ta²¹, hí³ jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—ǂHí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ juo¹³ tsá² *judíos?

Jesús né³ ca³ngái³:

—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² ní².

¹² Tí³la³ jmí¹ ca³chá³ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ tso³ quionh³ tsá²daun³² né³, hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hí³ ca³ngái³ Jesús. ¹³ Jáun² Pilato ca³juáh³ siáh³:

—¿Tiá¹ naih³² hnú² la³ji³² la³ cun³ hi³ ná¹juáh²³ tsú² ní² quían¹³ hnú²?

¹⁴ Tí³la³ la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹ Jesús, hi³ jáun² lí¹ ca³ja³caún² bíh¹ tsí³ tsá² lín³ hi³ ta²¹.

Má²ma³ngí³ tsú² Jesús

(Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

¹⁵ Hi³ jáun² né³, tsá² lín³ hi³ ta²¹ jmí¹ tan² hi³ líón³² jan² tsá² tson³ tá¹la³ *Jmí¹híen¹ ní¹juáh³ hin² tsánh² mí³² tsáu² hi³ liáun³. ¹⁶ Jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹hún¹ jan² tsá² tson³ hñu³mí¹ní², tsá² jmá² Barrabás, jan² tsá² jlánh¹ má²ná¹ní³² juóun³² tsáu² hi³ hian² tsí³. ¹⁷ Jáun² jmí¹ ca³ngih³² jáun² tsá² juú² né³, ca³ngái³ Pilato ní¹con² tsú²:

—¿Hin² tsánh² hnáuh² hnoh² hi³ lion¹ jná¹³? ¿Hí¹ Barrabás, ho³ Jesús tsá² téh²³ tsú² Cristo uá¹?

¹⁸ Qui¹ jmí¹ má²ca³lí³tsin² bíh¹ Pilato hi³ cun³ní¹ hi³ uóu³² tsí³ bíh¹ tsá² hi³ hi³ jáun² ní¹con² hi³ dí² cua³jan² tsú² Jesús.

¹⁹ Né³² né³, tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ Pilato ní¹ta²¹ quioh²¹, jáun² ní²cuo² tsú² ca³zen³ jáí¹³, hi³ juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² lí¹ hú³² hnú² quiúnh¹ tsá²ñuh² chun¹ ní², qui¹ jmí¹ hua² hmáí³ lí²ma³tso¹ lín²¹ jná¹³ tsin³² cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ tsá² ní² jmí¹ lí²quí³ jná¹³.”

²⁰ Tí³la³ tsá² ná¹lín³ hi³ mí³jmú³ né³, jí³ tsá²daun³² ní² jlánh¹ ca³hlí² ca³líéinh³² tsáu² hi³ hniáuh³² hui³ mí³² tsú² hi³ liáun³ Barrabás, hi³ jáun² né³, cuí¹ jun¹³ Jesús.

²¹ Jáun² tsá² lín³ ta²¹ ca³ngái³ siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¿Hin² tsánh² tsá² gon³ ní² hnáuh² hnoh² hi³ lion¹ jná¹³?

Jáun² tsá² tionh² hi³ né³ ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—¡Barrabás bíh¹!

²² Jáun² Pilato ca³ngái³ siáh³:

—¿Hi³ he³ bí¹ hnáuh² náh² jmu¹ jná¹³ ní¹con² Jesús tsá² teh³² náh² lá² Cristo?

Jáun² la³jín³² bíh¹ tsáu² ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—¡Crei²¹ ton³ tsá² ní²!

²³ Jmí¹jáun² ca³juáh³ Pilato:

—Tí³la³, ¿he³ dá² hi³ hlaih³ má²ca³jmú³ tsú² né³?

Tí³la³ tsá² hí³ né³, tí³ lí³mí¹ ca³tí³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—¡Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

²⁴ Jmí¹ ca³jé³ Pilato hi³ tiá² hi³ lí²³ yáh³ jmu³ dí² hí¹ cáun², qui¹ sa³ lí³mí¹ tiá² siaun³² taunh³² bíh¹ tsá² hí³, jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tsa³quián³ tsú² jmáí², hi³ jáun² ca³liah³ dí² cuo² ní¹ ta³ ní¹ la³jín³² tsá² hí³, hi³ juáh³ la³ lá²:

—Hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² rá¹can² jná¹³ hi³ jún³ tsá²ñuh² [tsá² tiá² hi³ ren²] lá², má²ca³tin¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² hi³ ní².

²⁵ Hi³ jáun² la³jín³² tsáu² ca³ngái³ la³ lá²:

—¡Jnoh¹ la³ má²quiúnh¹ jon³zéh¹ cuí¹ rá¹can² jnoh¹ jmí²hán¹ tsá² ní²!

²⁶ Hi³ jáun² cu³tsa³² ca³líón³² bíh¹ cú²jueh³² Pilato Barrabás hí³; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ quiu³ pan³ tsú² Jesús cun³quionh³ cáun² hñu¹jméi¹³ hi³ lí³ láu², jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jienh³ dí² hi³ tsa³ton³ tsú² crei²¹.

²⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, hliáu³ joh¹ tsá² ho² ta²¹ ca³jan³ Jesús tí³ la³ níéh³ ní¹ lí¹ hó²¹ quioh²¹ ní¹ta²¹, jáun² ca³cuú² ca³ngih³ tsú² la³jín³² hliáu³ rainh²¹ cu³ jéin³ ní¹ zenh¹ Jesús. ²⁸ Jmí¹jáun² ca³chí² dí² ha¹ hi³ jmí¹ quih³², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² cáun² hmih³² zín¹³ la³ cun³ hi³ qui³ quih³² jan² tsá² quien², ²⁹ hi³ ca³tanh² dí² siáh³ chí¹ tsú² cáun² chí² lih³² la³juah²¹ dúh¹ *có²ron¹ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá² ho² jáí¹³, tí³la³ chí² lih³² jáun² dá² lí³ cun³quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹. Jí³ hi³ ca³zianh³ dí² tsú² siáh³ cáun² hmá² tiéi¹³ tí³ cuá² chu²¹ la³juah²¹ dúh¹ cáun² hmá² híh¹. Jmí¹jáun² ca³cónh³² dí² cú²nga¹, hi³ ca³dí³qui³ dí³jñí³² dí² ta³ ní¹ tsú², hi³ zaih³² dí² la³ lá²:

—¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos!

³⁰ Ja³bí¹ ca³tiu³ ca³hñéi³² dí² tsú² siáh³, hi³ cán²³ dí² siáh³ hmá² hi³ zianh³² jáun² Jesús hi³ pá²³ chí¹.

³¹ Jmí¹ má²lí²cónh³² dí² jáun² cú²nga¹ né³, ca³chí² dí² siáh³ hmih³² zín¹³ hi³ jmí¹ má²lí²quinh³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² siáh³ ha¹ hi³ qui³ jmí¹ quih³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jan³ dí² hi³ ca³ní¹ton¹³ dí² crei²¹.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹

(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

³² Hú¹ jui³² jáun² né³ ca³jenh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsá² juú² Cirene, tsá² jmáí² Sí¹mu²¹; tsá² hí³ ca³dí³quian³ tsú² jmáí¹ hi³ cán³ crei²¹ cha¹³ Jesús.

³³ Tá¹la³ jáun² ca³cha³taunh¹ tsú² tsí³ máh³ míh¹ téh²³ tsú² Gólgota, (hi³ hnió³ juáh³ “Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²”).

³⁴ Ní¹ jáun² jmí¹ cueh³² dí² Jesús mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mí³ uóun²jeh¹³ hi³ hính³, hi³ má²jan² mí³ hi³ jmu² hi³ tiá² lieih²¹ tsú²; tí³la³ jmí¹ má²lí²jé³ tsú² jáun² cú¹pih²¹ né³, tiú²uú² ca³he³ yáh³ hính³.

³⁵ Ta³ má²chí¹tón²¹ jáun² Jesús crei²¹ né³ ca³chí² hliáu³ jáí¹³, hi³ jáun² jé³ dí² ní¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ tsú². [La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jan² hla¹ tí³² jé¹ Díó³² jmí¹ ca³juáh³ la³ lá²: “Ca³tsáunh³ tsú² hán² jná¹³ cun³quionh³ hi³ ca³chí² jáí¹³.”] ³⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³tiánh³ ní¹ jáun² hi³ ná¹jmu² hua³hí¹. ³⁷ Jáun² ta³ chí¹ Jesús ca³tón³ tsú² huéh³ hi³ jmu² lin¹ hi³ he³ ca³tí²¹ má²ma³ngí³ dí² tsú². Huéh³ jáun² juáh³ la³ lá²: “Tsá² lá² bíh¹ Jesús Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos”.

³⁸ Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹ gon³ tsá² háin² quionh³ Jesús, jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹. ³⁹ Hi³ jáun² tsá² há² ngai³² ní¹ jáun² né³, ca³tu³ ca³hión³² Jesús, hi³ ca³la³ hi³ jeih³² chí¹ bíh¹ tsú², ⁴⁰ hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Hnú² tsá² jlánh¹ juánh³ hi³ tsunh²¹ nú² hñú³ híen¹ quiú¹³, hi³ jáun² ní¹ cá²hñí² jmáí¹ jáun² né³ jmóuh¹ nú² siáh³, né³² né³, lion¹ huen²¹ Ní¹juáh³ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ hnú² Jon² Díó³², hi³ jáun² né³, ¡son² ní¹ chí¹tón²¹ nú² ní² crei²¹!

⁴¹ Ja³bí¹ la³ jáun² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ siáh³ ca³cónh³² cú²nga¹ Jesús, la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ní¹ juú² ní², hi³ juónh²³ la³ lá²:

⁴² —Tsá² siánh³ bíh¹ jlánh¹ ca³líón³² tsú², tí³la³ hnga² né³, tiá² la³ lí¹³ yáh³ líón³². Ní¹juáh³ tson² bíh¹ lín³ tsú² Re²¹ Juo¹³ dí² tsá² Israel, jáun² cuí¹ son² tsú² ní¹ crei²¹ hnga², hi³ jáun² má¹jáun² tanh¹³ dí² ta²¹. ⁴³ Má²ca³chá³ tsú² cáun² tsí³ ní¹con² Díó³², jáun² né³² né³, cuí¹ liáu²¹

Dió³² ní¹juáh³ hi³ tson² hniau³; qui¹ Jon² Dió³² yáh³ ní³² má²ca³juáh³ ní¹con² dí².

⁴⁴ Hí¹ la³ tí³ tsá² háin² jmí¹ ná¹tón²¹ jáun² crei²¹ cu³tsa³² quionh³ yáh³ tsú² ca³quiu³ ca³je³ siáh³.

Jmí¹ jun¹ Jesús

(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-37)

⁴⁵ Hí³ jáun² jmí¹ tí³ chí³hiú² né³, ca³nieh² tá¹ cáun² hué³², ca³la³ tí³ la³ nió¹ hní³² tí³ ca³hláu³. ⁴⁶ Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Elí, Elí, ¿lema sabactani? (hi³ hnió³ juáh³ “Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Juóu³² jná¹³, ¿he³ láih³² huen² jná¹³ má²lí²zeh² hnú²?”)

⁴⁷ Ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun² ca³náí³², hi³ jáun² ca³juáh³:

—Lih³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³² má²ní¹téh¹³ tsá² ní².

⁴⁸ La³ cun³ jmí¹ jáun² né³ ngau³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun² cú²hé², hi³ ca³ní¹quián¹³ cáun² chí² náh² hinh²³ jmáí² hi³ ca³ní¹cuóuh¹³ quionh³ mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mí³ uóun²jieh¹³, hi³ jáun² ca³dí³chí³ dí² hná¹³ hmá² tíéi¹³ hi³ ca³ní¹hiéih¹³ dí² ho³ Jesús, hi³ hnió³ dí² hính³. ⁴⁹ Tí³la³ tsá² ní¹ hná¹ hí³ né³ ca³juáh³:

—Ní² tín² cúí¹ lí³ cú³ ní²; cúí¹ neh²¹ ní¹juáh³ hi³ já³² Líh³ hi³ ja³liau³.

⁵⁰ Jáun² Jesús ca³hóh³² siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³² tiá³ lín³², hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³ha³ tsí³. ⁵¹ Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³zen³ tí³ tun³ zainh²¹ hmih³² jmí¹ hí¹ jnáí²³ ní¹ jlánh¹ híen¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹, hi³ ca³lí³liau³ tí³ chí³cuú² hi³ tsa³ la³ tí³ hué³². Jmí¹ jáun² ca³jéh³ siáh³ hué³², hi³ jáun² hláu² né³, ca³juú² ca³tsúnh², ⁵² hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³quí³ ca³niá³ siáh³ tá²hón³²; hi³ hí¹ ca³la³ tí³ juóun³² lín³² yáh³ hla¹ ca³jenh¹³, tsá² jmí¹ má²ná¹chan¹ joh¹ Dió³². ⁵³ Tsá² hí³ ca³huén² hñu³ tá²hón³² jmí¹ má²ca³jenh¹³ jáun² Jesús máh³, hi³ jáun² taunh³ já¹ juú² Jerusalén, juú² ná¹chan¹ ní¹con² Dió³²; ní¹ jáun² ca³jé³² juóun³² lín³² tsáu².

⁵⁴ Né³² né³, jmí¹ ca³jé³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² ro-mano hi³ má²jéh²³ hué³² jí³ la³ jí³² hi³ ná¹lí²³ ní¹ hná¹ jáun² ní² siáh³, quionh³ hliáu³ joh¹, tsá² jmí¹ ná¹jmu² hí³ hua³hí¹³ Jesús, jí³lín² bíh¹ tsú² ca³juénh² lín³², hi³ jáun² ca³juónh³ tiáunh¹:

—¡Cu³tí³ bíh¹ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hla¹ ní²!

⁵⁵ Có³² jáun² jmí¹ tionh¹ juóun³² tsá²mí³ hi³ jmí¹ ná¹jé²³ ní¹ uóunh³, tsá² hí³ jmí¹ má²ca³ní¹taunh¹ cu³hna²¹ Jesús ca³la³ tí³ hué¹³ Galilea, jí³ hi³ jmí¹ má²ca³ma³cáu³² siáh³. ⁵⁶ Já¹ tsá² hí³ jmí¹ zenh¹ Má²réi³ tsá² ja³ juú² Magdalá, jí³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo quionh³ Sé³², jí³ mí¹ziú¹³ tsá¹ jon² Zebedeo ní² siáh³.

Jmí¹ já¹haun³ Jesús

(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁵⁷ Jáun² jmí¹ má²ja³quián³ tá¹tsí²¹ hiú² né³, cuan³ jan² tsá²núh² tsá² hánh³, tsá² jmáí² Sé³², tsá² hí³ zian² juú² Arimatea; ja³bí¹ tsá² hí³ jmí¹ má²lín³ tsá² hen² tí³ con² Jesús. ⁵⁸ Jáun² néi¹ hi³ ca³ní¹ma¹³ hla¹ Jesús ní¹con² Pila-to; jmí¹ jáun² ca³jmú³ Pilato héih³² hi³ jienh³ tsú² hla¹ Jesús ní¹con² tsá² hí³. ⁵⁹ Jáun² Sé³² ca³cón³² hla¹ hí³

ca³tsáinh³² dí² cáun² hmih³² jmuh³ tiáu² hi³ ná¹jí²¹ hi³ lí³ cun³quionh³ mí²ní³² lino; ⁶⁰ hí³ jáun² ca³ní¹hón²¹ dí² cáun² hñu³ tá²hón³² hmaí²¹ ní¹ jmí¹ má²ca³hó³ dí² hnga² hñu³ hláu². Jmí¹ má²lí²jnáí³² dí² jáun² ho³ tá²hláu² quionh³ cá² máí³ quín¹ pa²¹ né³, jáun² ngah³. ⁶¹ Hí³ jáun² la³ re² ho³ tá²hón³² jáun² jmí¹ tionh¹ tá¹ gon³ Má²réi³, tsá² ja³ hí³ juú² Magdalá jí³ Má²réi³ jan² ní² siáh³.

Hliáu³ tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ tá²hón³² quioh²¹ Jesús

⁶² Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² hi³ ná¹jueh³² *Jmí¹híen¹, jáun² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² *fariseos ca³ní¹jien¹³ Pilato, ⁶³ hí³ ca³ní¹zeh¹ dí² la³ lá²:

—Hnú² tsá² ho² ta²¹, má²tsau³² tsí³ jnoh¹ hí³ tá¹la³ jmí¹ zian² tsá² tí³ jáin² hí³ ca³juáh³ hí³ ní¹ cá²hní² jmáí¹ néh¹ jenh¹³ dí² ja¹ hla¹. ⁶⁴ Jáun² né³, chú³² zen¹³ nú² tsá² tsa³jmú³ hua³hí¹³ ca³la³ tí³ ní¹ ca³táih¹³ cá²hní² jmáí¹, qui¹ ní² lí¹ já¹taunh²¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ta³ já¹niéí² hí³ tsa³chin² hla¹, hi³ má²lí³² jáun² né³ záih³² tsáu² la³ lá²: “¡Má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹!” Qui¹ jú¹ tí¹jái² ní¹ ca³táuh³ jáun² dá² lí¹³ cáun² hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ la³ cónh³ bíh¹ tí¹jái² la³ní¹ jáun².

⁶⁵ Jáun² ca³juáh³ Pilato:

—Ó³² tionh² cun³ nió³ hliáu³. Cuá²taunh¹ náh² quiúnh¹ tsú², cuá²jmu³ náh² hua³hí¹³ re² lín³² tá²hón³² la³ cun³ ní¹lí²³ jen²³ náh².

⁶⁶ Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsú² hí³ ca³ní¹jnáí¹ re² lín³² tá²hón³², hi³ ca³tón³ dí² cáun² lí²¹ ní¹ quín¹ jáun² hí³ lín¹ hí³ má²dí¹jnaí³² tiá³, hi³ jáun² ca³chan³ dí² cun³ nió³ hliáu³ ní¹ jáun² hí³ jmu³ hua³hí¹³.

Jmí¹ ca³jenh¹³ Jesús

(Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

28 Jáun² né³, jmí¹ má²ca³nga² *jmáí¹ hí³ tianh³² tsú² tie³, jmí¹ má²já²jnia² la³ní¹ jmáí¹ hí³ ca³lí³liau³ sí²ma¹ná¹, ngau³ Má²réi³ tsá² ja³ hí³ juú² Magdalá, la³ má²quionh³ Má²réi³ jan² ní² siáh³ hí³ ca³ní¹jé¹³ tá²hón³². ² Cu³diá²jan² jmí¹ ca³jéh³ hué³² tiá³ lín³², qui¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² la³ ca³son² hñu³mí³cuú² hí³ cuan³ ho³ tá²hón³², hi³ jáun² ca³lí³ tsú² tí³ có³² quín¹ hí³ jmí¹ dí¹jnáí²³ jáun² ho³ tá²hón³², hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³cua³tsí¹ tsú² ní¹ quín¹ jáun². ³ Tsá² hí³ jmí¹ jniá³ cú²tú² cú²zín³ la³jmí¹ jniá³ sí² quioh²¹ miíh³², hi³ jáun² ha¹ tsú² né³, jmí¹ tiáu² la³jmí¹ tiáu² jan³². ⁴ Jmí¹ ca³jé³ hliáu³ hí³ jáun², jáun² lí¹ ca³juan³ bíh¹ hí³ ca³juénh²; hi³ jáun² ca³ta³tonh¹ la³jmí¹ tionh² tsá² má²ná¹jún¹. ⁵ Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³záih³ tsá²mí³ hí³ la³ lá² jmí¹ ca³cha³taunh¹:

—Ha³ lí² juenh³ náh². Jná¹³ ño¹ hí³ hnoh² hnah²³ Jesús Tsá² ca³taun³ hí³ crei²¹ bíh¹. ⁶ Tí³la³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ ní¹ lá², qui¹ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú², rón³² la³ cun³ hí³ qui³ ca³juáh³ tsú² jáun² jmí¹tin². Sá¹ní² dúh¹ ñá²jie³ náh² ní¹ jmí¹ ca³quión³² tsú² hla¹. ⁷ Jáun² né³, tia³juí³² cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² la³ lá²: “Má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹; hi³ jáun² né³² né³, má²tsó³² tsú² chí¹ján³ tí³ Galilea la³ cun³ bíh¹ hnoh², hi³ jáun² ní¹ jáun² lí¹³ cuá¹jien¹ náh² tsú²”. Jí³²la³ hí³ ní² bíh¹ ja³ jná¹³ hí³ ja³juánh³² ní¹con² hnoh².

⁸ Hi³ jáun² tia³juí³² lín³² bíh¹ ja³tanh²¹ tsá²mí³ hí³, hí³ hí¹juenh²¹, jí³ hí³ hí¹tsah³ siáh³ tá¹la³ jáun²; hí³ ca³ńí¹caun² dí² já¹ ńí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú².
⁹ Tá¹la³ hí¹tsá²tánh¹ jáun² tsá²mí³ hí³ ca³ma³jnia³² Jesús ńí¹con², hí³ ca³juáh³:

—Hia² náh².

Jáun² tsá²mí³ hí³ ca³ma³janh³² ńí¹con² Jesús hí³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí² tsú², hí³ ca³zanh³ dí² ta³ tsú².

¹⁰ Jáun² Jesús ca³juáh³ ńí¹con² tsá²mí³ hí³:

—Ha³ lí² juenh³ náh². Cuá²zéih³ náh² renh² jná¹³ hí³ hniáuh³² tsa³táunh¹ tsú² Galilea, hí³ jáun² ńí¹ jáun² jenh¹³ jnoh¹.

Jái¹³ hí³ ca³chá³ hliáu³

¹¹ Tá¹la³ má²hí¹tsá²tánh¹ jáun² tsá²mí³, ja³bí¹ ma³ jan² hliáu³ hí³ ja³tanh²¹ tí³ já¹ juú², tsá² jmí¹ ná¹jmu² hí³ hua³hí¹³ tá²hón³², hí³ ca³ńí¹zeh¹ tsá² ná¹lín³ mí³jmu³ la³jí³² la³ cun³ hí³ má²lí³² jáun². ¹² Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ńí¹lien¹³ tsá²daun³² tsá² ná¹ńí¹ juú², hí³ ca³ńí¹jmu¹³ cá²hon³ quionh³; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cuéh³ dí² hliáu³ hliáun³ lín³² quie³, ¹³ hí³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² juáh¹³ náh² hí³ ta³ hua² tá¹la³ ná¹cuoun¹ bíh¹ náh² ca³cha³táunh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús hí³ cuí²ńí¹han¹³ hla¹ Jesús. ¹⁴ Hi³ ní¹juáh³ ca³lí³ ńí³² tsá² ho²

ta²¹ já¹³ ní² né³, jnoh¹ tauh¹³ tiá³ hí³ má¹hiún¹³ jnoh¹ tsí³ tsú², hí³ jáun² tiá² lí³ zia³² uu³mí²tsí³² ńí¹con² hnoh².

¹⁵ Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³ ca³héi³ hliáu³ quie³, hí³ jáun² ńí¹jmu¹³ la³ cun³ hí³ má²lí²juáh³ tsú² jáun². Hi³ jáun² la³ jáun² bí¹ ná¹juáh²³ tsá² *judíos la³ tí³ ta³né³².

Ta²¹ hí³ ca³cué³ Jesús ńí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²
 (Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Hechos 1:8)

¹⁶ Jáun² né³, tán¹ quian³jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ja³taunh²¹ tí³ tsí³ máh³ có³² Galilea ńí¹ jmí¹ má²ca³juáh³ jáun² Jesús jmí¹tin². ¹⁷ Hi³ jáun² jmí¹ ca³jién³² tsú² Jesús, ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí²; uá¹jinh¹ ma³ jan² tsá² jmí¹ ná¹tioh³ tun³ tsí³. ¹⁸ Jáun² Jesús ca³ja³janh³² ńí¹con² tsá² hí³, hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jná¹³ má²ho² já¹³ ńí¹ ca³la³ jí³² hñu³mí³cuú² jí³ ńí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³. ¹⁹ Cuá²táunh¹ náh² ńí¹con² la³jáh³ dúh¹ ńí¹ juo³ tsá² jma², cuá²jmu³ náh² hí³ han³ tsú² tí³ con² jná¹³; cuá²zion³ náh² tsú² jmá² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jméi² dí², jí³ Jon² tsú², jí³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ ní² siáh³. ²⁰ Cuá²ma³tín¹³ náh² tsú² hí³ ma³tí³² la³jí³² héih³² hí³ má²cá²jmu³² jná¹³ ńí¹con² hnoh². Hi³ cuí¹ lí³ ńí¹ náh² siáh³ hí³ jná¹³ zenh² ná¹ quiúnh¹ hnoh² ca³la³ tí³ ńí¹ cá¹táuh³ jmá¹. [Cun³ ní² bíh¹ tí³ já¹³.]

MARCOS

Juan² tsá² ziau² jmái² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hué³²
quiéin²

(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-20; Juan 1:6-8, 15-34)

1 La³ lá² bíh¹ ca³lí³liau³ jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá²
lín³ Cristo Jon² Dió³².

2 Ní¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Isaías tsá² jmái¹ lín³ hí³ *ti³² jè¹
Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:

Sá¹ní² jje³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³² jái¹³ ta³ tin²
la³ cónh³ bíh¹ hnú²,

tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ juí³² ní¹ cuóh¹³ hnú².

3 Tí³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³ tsáu² hi³ ní¹juah²¹:

Jmu³ náh² hua³jan²¹ juí³² ní¹ já²¹ Juo¹³ dí²;

jmu³ náh² cú²tso² juí³² ní¹ tsó²¹ tsú².

4 Hi³ jáun² bíh¹ cuan³ Juan² hi³ ca³zion³ jmái² tsáu² ní¹
lí³ jáun² hué³² quiéin², hi³ ca³záih³ dí² tsáu² hi³ hniáuh³²
zá³² tsú² jmái¹ tsí³ jí³ hi³ zón³² tsú² siáh³ jmái², hi³ jáun²
lí¹³ hin³ tsáu¹³ tsú². 5 La³jín³² tsá² hín¹³ tí³ Judea jmái¹
já²taunh¹ hi³ náí³² jái¹³ quioh²¹ tsú², la³ má²quionh³ tsá²
zian² juú² Jerusalén ní² siáh³; hi³ jáun² ní¹juáh³ ní¹
má¹lí²ton³ tsú² tso³ quioh²¹, má¹lí³² jáun² tí² ziau² Juan²
jmái² cua³ Jordán jáun².

6 Ha¹ Juan² hi³ né³ jmái¹ lí³ jnú¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú²
camello, hi³ jáun² lá² hnéih¹ tsú² jmái¹ lí³ láu²; má³² hi³
jmái¹ cúh² tsú² né³, jáh³ téh²³ tsú² náih² bíh¹ quionh³
jmái²toh¹ quioh²¹ toh² zian² ja¹ náí². 7 Jáun² tsá² hí³ jmái¹
hleh³² hi³ zaih³² tsáu² la³ lá²:

—Né³bí¹ já²¹ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cun³ bí¹
jná¹³, quí¹ cun³ tiá² cu³ tiá² ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹
Tsá² hí³, hi³ juáh¹³ hi³ jmái¹ lí³ dí¹jní²¹ jná¹³ ta³ ní¹ tsú² hi³
hueh²¹ ná¹ láu² tsí³² ta³ tsú². 8 Jná¹³ dá² má²lí²ziau³ ná¹
hnoh² jmái² cun³quionh³ jmái² jma³; tí³la³ tsá² hí³ né³, zi-
au³ hnoh² jmái² cun³quionh³ Jmái²chí³ Chun¹ bíh¹.

Jmái¹ cáun³ Jesús jmái²

(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)

9 Jáun² jmái¹ jáun² cua³han³ Jesús já¹ juú² Nazaret, juú²
hín¹³ tí³ Galilea, hi³ ca³chó³² dí² cua³ Jordán ní¹ ca³ziau³
jáun² Juan² jmái². 10 Hi³ jáun² la³ cun³ jmái¹ cuá¹han³
Jesús chu³ jmái² né³, ca³jé³ tsú² tí³ hñu³mí³cuú² hi³
má²ca³niá³, hi³ jáun² má²cuá¹son² Jmái²chí³ Chun¹ ní¹
quioh²¹ dí² hi³ jniá³ la³jmái¹ jniá³ jan² jái². 11 Hi³ jáun²
ca³nái³² tsáu² cáun² mah¹ hi³ ja³ tí³ hñu³mí³cuú², hi³
ní¹juah²¹ la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³ lín³² jná¹³, jlánh¹
lí²hiún² tsin³² jná¹³ ca³tin¹ hnú²!

Satanás cá² lan²³ Jesús

(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)

12 La³ cun³ jmái¹ jáun² né³, ca³ju³ Jesús Jmái²chí³ Chun¹
tí³ hué³² quiéin². 13 Ní¹ jáun² ca³cuá³ Jesús tun³ló³² jmái¹
hi³ ní¹ngí²¹ ja¹ jáh³ hngá¹ jáh³ náí², hi³ *Satanás né³
ca³ca³ ca³lau³ quioh²¹ tsú². Jáun² cua³taunh²¹ tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³ma³cáu³² tsú².

Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea

(Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)

14 Jmái¹ má²hi³² jáun² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái²
hñu³mí¹ní² né³, ngah³ siáh³ Jesús tí³ hué¹³ Galilea, hi³
hleh³² jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú²
jo³cuo² Dió³². 15 Jmái¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá² má²cuá¹hiáun¹ hi³
lín¹³ Re²¹. Za¹ náh² jmái¹ honh², hi³ tionh² náh² siáh³ ta²¹
jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáu³² náh².

Jesús téh²³ quiun³ tsá² zanh²³ jáh³ jmái²

(Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11)

16 Jesús jmái¹ cuá¹tsau³² can³² ní¹ ná¹ho³ jmái² hué¹³
Galilea, jáun² ní¹ jáun² né³ ca³jén³² tsú² Sí¹mu²¹
quionh³ Tre²¹ rainh²¹ hi³ ná¹tón³² hmá³ chu³ jmái², quí¹
tsá² zanh²³ jáh³ jmái² bíh¹ tsá² hí³. 17 Hi³ jáun² Jesús
ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ná²taunh¹ náh² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² la³jmái¹
jáun²³ náh² ní² jáh³ jmái² janh²¹ náh² siáh³
tsá²mí³cuóun² hi³ tónh³² jo³uón³² jná¹³.

18 Hi³ jáun² la³ cun³ jmái¹ jáun² bíh¹ ca³chá³ tsá² hí³ tí³
có³² hmá³ jáun² quioh²¹, hi³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ hí³ dí².

19 Cú¹pih²¹ bíh¹ ní¹ ngau²¹ Jesús hi³ jáun² ca³jén³²
siáh³ Jacobo, jon² Zebedeo, la³ má²quionh³ Juan²
dá¹jon²¹, hi³ jmái¹ tiáunh¹ hñu³ mu² hi³ ná¹rauh³² hmá³
quioh²¹. 20 Hi³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ tsá² hí³; hi³ jáun²
la³ cun³ jmái¹ jáun² bíh¹ ca³chan³ tsá² hí³ Zebedeo jmái²
hñu³ mu² la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ quian²¹, hi³ jáun²
hí³ dí² né³ já¹taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús.

Tsá²ñuh² hún¹ jmái²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³

(Lucas 4:31-37)

21 Jmái¹ jáun² ca³cha³taunh¹ tsú² juú² Capernaum; hi³
jáun² jmái¹ cá¹chó²¹ *jmái¹ nio² tie³ né³, ca³hi³ Jesús
hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos hi³ ca³ma³liáu³² hi³
má²tin² tsáu². 22 Tsá² jmái¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun² né³, lí¹
ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ ca³tí²¹ jái¹³ hi³ má²ta² tsú² jáun²;
quí¹hliá² jmái¹ cuá¹hieh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan²
tsá² ho² jái¹³, jun³juáh¹³ la³jmái¹ jmu² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹

yáh³. 23 Hñu³ cuáh³² jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, jáun² ca³hóh³² tiá³ hí³ ca³juáh³:

24 —¿He³ jái¹³ zia³² quiúnh¹ jnoh¹ hnú², Jesús Tsá² Nazaret? ¿Hí¹ ñeh³ hnú² hí³ ña³cua² nú² jnoh¹ quiu³juóu³²? Tsá² cuóu³² bíh¹ jná¹³ hnú², hí³ ño¹ jná¹³ hí³ hnú² Tsá² híen¹ Tsá² zéi¹ Dió³².

25 Jáun² Jesús ca³ngái³ tiá³ ní¹con² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ hí³ ca³juáh³:

—Tie³ náu², tun³² tsá²ñuh² ní²!

26 Hí³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³ ca³jmú³ hí³ ca³jéinh³² tsá²ñuh² hí³ tsá¹ lí¹ jún²³, hí³ ca³hóh³² tiá³ lín³², jmí¹jáun² cua³han³ hñu³ tsí³ tsá² hí³. 27 Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun² ca³ja³cáun² tsí³ hí³ ca³qui³ ca³ngáih³ rainh²¹, hí³ juáh³:

—¿He³ dá² ní³²? ¿He³ dá² jú¹ hmai²¹ ní³² hí³ hie³² tsú²? ¿Sa³ tin² máh³ tsá²ñuh² ní² jmu² héih³² ní¹con² jmí²chí³ hláinh¹, hí³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ má²tí³² máh³!

28 Jáun² né³² cánh³ bíh¹ ca³lí³ ní³² tsú² tá¹ cáun² hué¹³ Galilea hí³ jmu² Jesús la³ jáun².

Jesús jmah²³ mĩ³ziú¹³ Sí¹mu²¹ Pé¹

(Mateo 8:14-15; Lucas 4:38-39)

29 Jmí¹ ca³huén² tsú² hñu³ cuáh³² jáun² né³, ngau³ Jesús quionh³ Jacobo jí³ Juan² hñú¹³ Sí¹mu²¹ quionh³ Tre²¹. 30 Jmí¹jáun² jmí¹ rá²tsáun¹ mĩ³ziú¹³ Sí¹mu²¹ hí³ chéin³; hí³ jáun² tsá² tionh² hí³ ñéih³ la³juí³² ca³záih³ Jesús hí³ tsá² hí³ rá²tsáun¹. 31 Jmí¹jáun² ngau³ Jesús ní¹ rón²¹ tsá² hí³, hí³ ca³zanh³ dí² cuo² tsú², hí³ ca³zion³ dí²; hí³ jáun² ca³quin³ hí³ jmí¹ chéin³ tsú², hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² má³² hí³ cuh³ tsú² jí³lín².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹

(Mateo 8:16-17; Lucas 4:40-41)

32 Jmí¹ má²ca³ta³tsí²¹ hiú² ca³cua³jan² tsú² la³jín³² tsá² tsáun¹ ní¹con² Jesús, jí³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní² siáh³; 33 hí³ jáun² la³jín³² tsá² juú² ca³cuú² ca³ngih³² ho³hñú¹³. 34 Jmí¹jáun² ca³jmah³ dí² juóun³² lín³² tsá² tsáun¹; tsá² hí³ jmí¹ ná¹lín³ hliáun³ ní¹ mĩ¹uí³, hí³ juóun³² siáh³ tsáú² ca³huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. Jmí²chí³ hláinh¹ hí³ jmí¹ má²ná¹ñi³² hí³ hin² tsánh² Jesús, tí³la³ Jesús né³ ca³jmú³ héih³² hí³ tiá² hie³ tsú² hí³ dí².

Jesús ngai³² jú¹ chú³² ní¹con² tsá² hín¹³ hué¹³ Galilea

(Lucas 4:42-44)

35 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ta³ ná¹juan³² bíh¹ ca³náu² Jesús hí³ ngau³ hí³ ní¹lien¹³ Dió³² ní¹ má²tí³ có³².

36 Jáun² Sí¹mu²¹ la³ má²quionh³ tsá² quionh³ ca³ñi¹hni¹auh², 37 hí³ jáun² jmí¹ ca³chanh²¹ dí² Jesús ca³záih³ dí² la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ tsáú² ná¹hnauh² hnú².

38 Tí³la³ hí³ dí² né³ ca³juáh³:

—Ma³tsáú¹³ dí² juú² tioh³ cu³ jéin³ ní², hí³ tsá¹hléh¹³ dí² uá²jai³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ní¹ ní²; qui¹ ta²¹ jáun² yáh³ má²cuán² jná¹³.

39 La³ jáun² bíh¹ ca³ngí³ Jesús hí³ ngai³² jú¹ chú³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hí³ táun³ ma³ quin³² ma³

caun³² juú² hín¹³ tí³ Galilea, jí³ hí³ huen² dí² siáh³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáú².

Jesús jmah²³ jan² tsá² lín³ mĩ³ho²¹ péin³

(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

40 Jmí¹jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² lín³ mĩ¹uí³ *mĩ³ho²¹ péin³ ní¹con² Jesús, hí³ jáun² ca³dí³ñi³² dí² hí³ ca³juáh³:

—Tín² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hí³ lí³ jin² jná¹³ ní¹juáh³ hí³ hnáuh² nú² jmúh¹³.

41 Jáun² Jesús ca³ja³ mĩ³ tsí³, hí³ jáun² ca³tí³ dí² cuo² ní¹ quioh²¹ tsá² hí³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnó³² jná¹³. Hí³ jáun² ¡cuí¹ lan² hnú²!

42 Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, la³juí³² ca³hin³ bíh¹ mĩ¹uí³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³. 43 Jmí¹jáun² ca³hah² Jesús jái¹³ ní¹con² tsá² hí³, tí³la³ la³ní¹ tín² ca³jmú³ tsú² héih³², hí³ ca³záih³ dí²:

44 —Sá¹ní² jie³, ha³ lí² hin² juouh³² hí¹ jan² ha³ lánh³ rón³² lí³ hí³ má²lain³² nú²; jí³²la³ tí³ cuánh², hí³ cuá²ma³jnia¹³ ní¹con² mí²tsáú² bíh¹, hí³ cuá²cuen²¹ siáh³ jáh³ ní¹con² Dió³² ca³tí²¹ hí³ má²ca³lí³ jin² nú², la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés. Hí³ jáun² la³ jáun² lí³ ní³² tsáú² hí³ má²lain³² nú².

45 Ngah³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ jmí¹ ngah²¹, tí³la³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ma³liáu³² hí³ qui² cha³² la³ cun³ hí³ má²lí³² jáun². Cun³ñi¹ hí³ jáun² né³, hí¹ cáun² yáh³ juú² tiú²uú² jmí¹ lí²³ hí³ Jesús chú¹ja²¹, jáun² tí³ cheih³² ní¹ tiá² hin² zian² bíh¹ cú²jueh³² jmí¹ ngí³² tsú²; tí³la³ tsá² zian² ní¹ hliáun³ bíh¹ jmí¹ já²táunh¹ hí³ já²jie³ tsú².

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²

(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

2 Jmí¹ má²ca³nga² tun³ hni³² jmá¹ jáun² ngah³ siáh³ Jesús já¹ juú² Capernaum; hí³ jáun² ca³lí³ ní³² tsáú² hí³ hí³ má²cuá¹tón²¹ hñú¹³. 2 Hí³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáú² ca³cuú² ca³ngih³² ní¹ cuá³ jáun² Jesús, ca³la³ hí¹juáh³ ho³hñú¹³ yáh³ tiú²uú² jáu² lí³. Tá¹la³ jmí¹ dí¹hie³² Jesús jái¹³ quioh²¹ Dió³² ní¹con² tsá² hí³ né³, 3 cua³taunh²¹ quiun³ tsá²ñuh² hí³ ná¹jan² jan² tsá²ñuh² lín³ mĩ¹uí³ hí³ hma², hí³ rá¹tsin² ní¹ jmu². 4 Tí³la³ tiá² lí³ yáh³ tsa³táunh¹ tsú² ní¹ cuá³ Jesús qui¹hliá² jlánh¹ juóun³² tsáú² jmí¹ tionh¹, hí³ jáun² tsáih³ hñú³ bíh¹ cú²jueh³² ca³uú³ tsú², hí³ ca³quin³ tsú² cuá¹lá² hí³ jlái³ hñú³ la³ re² ní¹ cuá³ jáun² Jesús, hí³ jáun² juí³² jaun³² bíh¹ ca³sion³² tsú² tsá² tsáun¹ la³ má²tsin² jáun² ní¹ jmu². 5 Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Jesús hí³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³, hí³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² jón³, má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

6 Tí³la³ má² jan² tí³² liei²¹ jmí¹ tionh¹ ní¹ jáun² ca³lín¹³ la³ lá² hñu³ tsí³: 7 “¿He³ láih³² sa³ la³ ní² máh³ hleh³² tsá²ñuh² ní²? Tsá² lí¹ chú² lí¹ lén³² Dió³² bíh¹ ní³², qui¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tin² hin³ tso³, jí³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ Tsá² tin²”. 8 Tí³la³ Jesús jmí¹ ní³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹lín²³ tsá² hí³, hí³ jáun² ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² sa³ la³ ní² ná¹lín²³ hnoh²? 9 ¿Hín² jái¹³ hí³ tun³ lá² hí³ jlánh¹ huán¹ tsí³ lí³ lin¹ hí³ zia³² pí³ quioh²¹ tsá² hleh³²; hí¹ cun³quionh³ hí³ juáh³ tsú²: “¡Tso³ quián¹³ hnú² má²cá²hin³!”, ho³ hí³ juáh³ tsú²: “¡Náu², quiaun²

jmu² quián¹³, hi³ jáun² ngí!¹⁰ uá? ¹⁰ Re² bíh¹, cuí¹ má¹ jnia¹³ jná¹³ ní¹ con² hnoh² hi³ jná¹³ Jon² tsá² m³ cuóun², ho² ná¹ já¹³ ní¹ hué²¹ lá² hi³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².

Hi³ jáun² ca³ záih³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:

¹¹ —Hnú² juo³ jná¹³: náú², ziaúh¹ jmu² quián¹³, quiaun², cuánh² hñuh³².

¹² Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³ náú² tsá² jmí¹ hma² hí³ ta³ ní¹ la³ jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñéih³, jáun² ca³ zi-auh³ jmu² hi³ jmí¹ tsin², hi³ ca³ caun² ngah³ hñú¹³. Jáun² la³ jín³² tsá² jmí¹ ná¹ jé²³ hí³ ca³ ja³ cáun² lín³² tsí³, jáun² ca³ ma³ quien² tsú² Dió³², hi³ ca³ juáh³:

—Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má² ca³ neh²¹ dí² la³ cun³ hi³ má² l² neh²¹ dí² ní²!

Jesús téh²³ Leví

(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

¹³ Jmí¹ lí²¹ jáun² cua³ han³ Jesús hi³ ngau³ siáh³ can³² ní¹ ná¹ ho³ jmái²; hi³ jáun² jmí¹ cuá¹ taunh²¹ la³ jín³² tsáu² ní¹ zenh¹ tsú² ca³ ma³ tin² dí² tsáu². ¹⁴ Jáun² né³, tá¹ la³ má² hún¹ tsú² siáh³ juí³² hi³ má² tsánh³² tí³ já¹ juú², ca³ jien³² dí² jan² tsá² jmái² Leví jon² Alfeo, hi³ jmí¹ cuá¹ tón²¹ ní¹ cuá¹ caí³² hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos], hi³ jáun² ca³ záih³ dí²:

—Ñá³² cu³ hna³² jná¹³.

Jmí¹ jáun² ca³ náú² Leví, hi³ ngau³ cu³ hna²¹ Jesús.

¹⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús jmí¹ cuá¹ jmu² má³² hñú¹³ Leví hí³, lá³ má² quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ juóun³² siáh³ *tsá² caí³² hmah²¹ jí³ la³ má² quionh³ tsá² juáh²³ tsáu² hi³ tiá² chun¹ jmí¹ tionh¹ ní¹ mesa quionh³ Jesús, qui¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² jmí¹ hí¹ tsá² táunh¹ cu³ hna²¹ tsú². ¹⁶ Tí³ la³ jmí¹ ca³ jé³ tsá² ná¹ lín³ tí³² liei²¹, tsá² tiáunh¹ ja¹ cu³ nió³ quioh²¹ tsá² téh²³ tsú² *fariseos, hi³ cuá¹ cún² Jesús quionh³ la³ jín³² tsá² hí³, jáun² ca³ záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ tí³² juóuh³² hnoh² cáun² cuú² hñh²³ cu³ lí²¹ quionh³ tsá² caí³² hmah²¹ jí³ tsá² ren² tso³ ní² siáh³?

¹⁷ Jmí¹ ca³ náí³² Jesús já¹³ ní² né³, ca³ juáh³:

—Tiá² tí³² m³ hniah³ yáh³ ní¹ con² tsá² chun¹, ní¹ con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³. Qui¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³ ja³ te³ tsá² chun¹, qui¹ hi³ ja³ te³ tsá² ná¹ ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Ngá² tsáu² ní¹ con² Jesús ca³ tí²¹ hi³ má² hien²¹ tsú²

(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

¹⁸ Cu³ jéin³² jmí¹ ná¹ má² hien²¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² jí³ tsá² hain²¹ tí³ con² tsá² fariseos ní² siáh³, jmí¹ jáun² cua³ taunh²¹ ma³ jan² tsáu² ní¹ con² Jesús hi³ ca³ ngái³:

—¿He³ láih³² sa³ jlánh¹ má² hien²¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² jí³ tsá² hain²¹ tí³ con² tsá² fariseos siáh³, tí³ la³ tsá² hain²¹ tí³ con² hnú² má¹ ná¹, tiá² lin¹ má² hien²¹ yáh³?

¹⁹ Jáun² Jesús ca³ juáh³ la³ lá²:

—Ní¹ juáh³ tá¹ la³ ná¹ má² hiún² tsú² tsí³ quionh³ tsá² ñuh² tsá² jenh¹³ cuo² ¿hí¹ lí¹³ ma³ hien²¹ tsá² ná¹ tén¹ ní¹ jmu² tsú² jmái¹ hi³ jenh² cuo² tsáu² dúh¹? Tiá² lí¹³ yáh³ ma³ hien²¹ tsú² tá¹ la³ quionh³ bíh¹ tsú² tsá² jenh¹³

hí³ cuo². ²⁰ Tí³ la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ quin³ tí³ có³² tsá² ñuh² jenh¹³ hí³ cuo²; hi³ jáun² má¹ jáun² máh³ má² ma³ hien²¹ tsá² hí³.

²¹ “Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² taun³² cáun² hmih³² tseh¹ quionh³ cá² cuonh²¹ hmih³² hmai²¹; qui¹ tsauh³² bíh¹ hná¹ hmih³² hmai²¹, hi³ jáun² cáí³² bíh¹ hmih³² tseh¹, hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ ní¹ jueh³² má² cáí³² má¹ lí³² jáun².

²² Ja³ bí¹ la³ jáun², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tah³² mu² ráu³ cun³ ní¹ dí¹ jaun³² hñu³ chí² láu² má² tseh¹; qui¹ ní¹ juáh³ hi³ jmu³ tsú² la³ jáun², má² cáí³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lí¹³, hi³ jmu³ mu² ráu³ cun³ ní¹ dí¹ jaun³² jáun², jáun² lí¹ má² tsa³ hín³ bíh¹ mu² ráu³ jáun² lí¹³ la³ má² quionh³ chí² láu². Hi³ jáun² hñu³ chí² láu² hmai²¹ bíh¹ hniáuh³² táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ní¹ dí¹ jaun³² jáun².

Tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús cun³² cuú² miih²¹ jmái¹ nio² tie³

(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

²³ Ca³ chó³² cáun² jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹ ngí³² Jesús ja¹ ní¹ zia³² hi³ jna¹ quioh²¹ tsáu² cáun² *jmái¹ nio² tie³; hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, ca³ ma³ líáú³² hi³ caí³² chí² hieh² cuú² miih²¹ tá¹ la³ hí¹ tsá² táunh¹ tsú² jáun². ²⁴ Hi³ jáun² tsá² fariseos ca³ juáh³:

—Sá¹ ní² jie³, ¿he³ láih³² jmu² bíh¹ tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² ta²¹ hi³ tiá² ca³ tí²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³?

²⁵ Tí³ la³ hí³ má¹ ná¹, ca³ juáh³:

—¿Tiá² má² ca³ hih³ hnoh² hí¹ cónh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ he³ ca³ jmú³ hla¹ re²¹ Dá² ví²¹ cu³ jéin³² jmí¹ lí²¹ ní¹ cuóunh²¹ quionh³ tsá² quionh³, hi³ tiá² jmí¹ zia³² hi³ cuh³ tsú²? ²⁶ Tsá² hí³ dá² ca³ ní¹ hí³² ñéih³ hñú³ cuáh³² lí³ hmih³² hi³ ca³ ní¹ cún² *hí³ cuú² miih²¹ hien¹ hi³ ca³ tin¹ cuh³ jmáh³ la³ tsá² ná¹ lín³ mí² tsáu² bíh¹; hi³ ja³ bí¹ ca³ cuéh³ tsú² siáh³ tsá² jmí¹ tionh¹ quionh³. La³ jáun² lí³ jmái¹ hi³ jmí¹ lín³ hla¹ Abiatar mí² tsá² hien¹.

²⁷ Ja³ bí¹ ca³ záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³:

—Dió³² ca³ jmú³ hi³ zia³² jmái¹ nio² tie³ cun³ ní¹ hi³ ca³ tin¹ tsá² m³ cuóun² bíh¹, jun³ juáh¹³ ca³ lí³ zian² tsá² m³ cuóun² cun³ ní¹ hi³ ca³ tí²¹ jmái¹ nio² tie³ yáh³.

²⁸ Jáun² né³, uá¹ hi³ jmái¹ nio² tie³, cun³ jáun² cáun² ho² bíh¹ Jon² tsá² m³ cuóun² já¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² má² ca³ náí³ cáun² cuo²

(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

3 Ca³ chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hi³ ca³ ní¹ hí³² Jesús hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos; hi³ ní¹ jáun² né³ jmí¹ cuá³ jan² tsá² ñuh² jmí¹ má² ca³ náí³ cáun² cuo².

² Jmí¹ jáun² jmí¹ ná¹ tan² tsú² Jesús hi³ nió³ dí² jé³ ní¹ juáh³ hi³ jmah³ tsú² tsá² hí³ tá¹ la³ *jmái¹ nio² tie³, hi³ jáun² zia³² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú².

³ Jmí¹ jáun² ca³ záih³ Jesús tsá² jmí¹ má² ca³ náí³ hí³ cuo²:
—Náú², jmu³ zenh² nú² ja¹ lá² quiú¹³ jnoh¹.

⁴ Hi³ jáun² Jesús ca³ ngáih³ tsá² ná¹ ngih³² hí³:

—¿He³ ca³ tí²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³, hí¹ hi³ chu²¹ ho³ hi³ hlah³? ¿Hí¹ lí¹³ líón³² tsú² tsáu² ho³ hi³ tí³ hniáuh³² jngih³ uá¹ tsú²?

Tí³ la³ tsá² hí³ má¹ ná¹, cáun² lí¹ ca³ tiánh³ tie³ bíh¹.

⁵ Jmí¹ jáun² ca³ jien³² Jesús tsá² hí³ ca³ la³ hi³ míh²³ tsí³, jí³ hi³ hlah³ jéinh³² dí² siáh³ qui¹ hliá² tiá² hnió³ yáh³ tsá² hí³ hi³ ngí¹³ já¹³; hi³ jáun² ca³ záih³ dí² tsá² lí³ hí³ cuo²:

—Ñéih¹ cuonh².

Jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hí³ jáun² jmí¹ jáun² la³.
⁶ Jmí¹ jáun² ca³huén² tsá² *fariseos cheih³² hí³
 ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ jái¹³ quionh³ tsá² hain²¹ tí³ con²
 Herodes hí³ ha³ lánh³ jngih³ dí² Jesús.

Jmah²³ Jesús juón³² tsá² tsáun¹
 (Mateo 4:23-25; Lucas 6:17-19)

⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ Jesús can³² ní¹ ná¹ho³ jmáí²
 quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ jáun² juón³² lín³²
 tsá² zian² hué¹³ Galilea ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú². ⁸ Hí³
 juón³² síáh³ tsá² já¹taunh²¹ tí³ hué¹³ Judea, tí³ já¹ juú²
 Jerusalén, tsá² Idumea, tsá² zian² tí³ jo²¹ cua³ Jordán tí³
 juí³² ní¹ hia³² hiú², jí³ tsá² hué¹³ Tiro quionh³ Sidón síáh³
 cua³taunh²¹ hí³ hníó³ jien³² Jesús jmí¹ ca³lí³ ní³² dí²
 la³jí³² hua³jueh³² hí³ jmu² tsú². ⁹ Cun³ní¹ hí³ jáun² bíh¹
 ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hí³ jmu³ tsú²
 hua³jan² cáun² mu² hí³ jáun² tiá² cuu³ tiá² jái³² tsú²
 tsáu². ¹⁰ Quí¹hliá² juón³² lín³² bíh¹ tsáu² má²lí²jmah³
 tsú², hí³ jáun² la³jín³² tsá² tsáun¹ ní¹ hná¹ jáun² cua³tú¹
 cuá¹lín³, ca³la³ hí³ cuú² hí³ hlián²³ bíh¹ tsú² hí³ hníó³ tin³
 cuo² Jesús. ¹¹ Hí³ tsá² ná¹tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³
 tsí³ né³, jmí¹ ca³jien³² dí² Jesús, jáun² ca³di³jñi³² dí² ta³
 ní¹ tsú², hí³ ca³hóh³² hí³ juáh³:
 —Hnú² bíh¹ lín³ Jon² Dió³².

¹² Tí³la³ Jesús ca³jín³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³, hí³ ca³jmú³
 dí² héih³² ní¹con² hí³ tiá² hin² záih³² tsú² hí¹ jan² hí³ hin²
 tsánh² hí³ dí².

Jesús quianh²³ quian³tun³ tsá² lín¹³ tí³² quian³² jē¹ Dió³²
 (Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

¹³ Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³, ngau³ Jesús tsi³ máh³, hí³
 jáun² ní¹ jáun² ca³teh³ tsú² tsá² ca³tí³ hí³ tsí³ tsú² hí³
 quianh³, hí³ jáun² né³ ja³taunh²¹ tsá² hí³ ní¹con² dí².
¹⁴ Hí³ jáun² ca³híon³² dí² quian³tun³ tsá² hí³ hí³
 ní³taunh¹ dí² quionh³, jí³ hí³ zen³ dí² hí³ tsa³hléh² jú¹
 chú³² quioh²¹ Dió³² ní² síáh³. Tsá² quian³tun³ hí³ né³
 ca³teh³ tsú² *tí³² quian³² jē¹ Dió³². ¹⁵ Jáun² ca³cuéh³ dí²
 tsú² pí³ hí³ lí¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³
 tsáu², [jí³ hí³ tsa³jmah¹ tsú² síáh³ tsá² tsáun¹]. ¹⁶ Tsá²
 quian³tun³ hí³ ná¹jmáí² la³ lá²: Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ jmáí²
 síáh³ Pé¹; ¹⁷ tá¹ gon³ jon² Zebedeo síáh³, Jacobo
 quionh³ Juan² dá¹jon²¹, la³ cun³ tá¹ gon³ tsá² téh²³ tsú²
 hí³ Boanerges yáh³ (hí³ hníó³ juáh³ "Tsá² lín³ la³jmí¹ lín³
 miíh³²"); ¹⁸ jí³ Tre²¹ ní², Pí²lié¹, Bartolomé, Má²téh³,
 Tú¹ma²¹, Jacobo jon² Alfeo, Tadeo, Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³
 quionh³ tsá² cu³ níó³ *Cananista, ¹⁹ jí³ Judas tsá² zian²
 juú² Queriot ní² síáh³, tsá² ca³ñí¹jienh¹³ hí³ Jesús.

Juáh³ tsáu² hí³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹
 (Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

²⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ Jesús hñú¹³ quionh³ tsú²
 tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; hí³ jáun² ní¹ jáun² ca³ngih³² síáh³
 juón³² lín³² tsáu², ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² zia³² jmáí¹ hí³
 cuh³ bíh¹ tsú² lí³. ²¹ Jmí¹ ca³lí³ ní³² jón¹ rainh²¹ Jesús hí³
 jáun², jáun² cua³taunh²¹ tsú² hí³ cón³² Jesús, quí¹ jmí¹
 ná¹juáh²³ tsáu² hí³ Jesús má²ca³lí³ ngo² bíh¹.

²² Ja³bí¹ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, tsá² ja³taunh²¹ hí³ tí³ já¹
 juú² Jerusalén jmí¹ ná¹juáh²³:

—Beelzebú tsá² chín¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹ hún¹
 hñu³ tsí³ tsá²ñuh² ní², cun³quionh³ pí³ quioh²¹ tsá² hí³
 bíh¹ huen² tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu².

²³ Hí³ jáun² Jesús né³ ca³teh³ tsá² hí³ hí³ ca³jmú³ dí²
 cáun² jái¹³ ní¹con² tsú² hí³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ lánh³ rón³² lí¹³ hí³ *Satanás lí¹³ chin¹³ cheih³²
 hnga²? ²⁴ Ní¹juáh³ jmí¹ zia³² hniéi² ja¹ má²tún² hmóu³²
 tsá² ná¹lín³ ta²¹, jáun² tiá² lí³ uén³ yáh³ tsú² jái¹³ hí³
 ná¹ho² jáun². ²⁵ Ja³bí¹ la³ jáun² ní¹juáh³ tsá² zia³² hniéi²
 hñú¹³, tiá² lí³ uén³ yáh³ tsú² cáun² hñu³ cu³tsa³². ²⁶ Hí³
 jáun² né³, sá¹jmí¹ hí³ hnga² Satanás jmu² hniéi² ní¹con²
 tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ jáun² tiá² ma³híe² yáh³ pí³
 quioh²¹ tsú², ní¹ má²tsa³hín³ bíh¹ tsú² jaun³² ní¹juáh³ la³
 jáun².

²⁷ "Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ hí³ hñú¹³ jan² tsá² pin³
 lín³², hí³ quin³ tsú² la³jí³² hí³ nio² hñú¹³ tsú², ní¹juáh³ tiá²
 la³ hñe³ yáh³ tsú² tín² tsá² hñú¹³ hí³; quí¹ jí³² la³ la³ jáun²
 bíh¹ lí¹³ quin³ tsú² hí³ quioh²¹ tsú².

²⁸ "Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh², hí³ la³jí³² tso³
 hí³ jmu² tsá²mi³cuóun², jí³ la³jí³² jú¹ hlah³ hí³ hleh³² tsú²,
 zia³² bíh¹ uu³i³tso³ quioh²¹ tsú²; ²⁹ tí³la³ tsá² tú² hió³²
 Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, cun³ jmí¹líh³ bíh¹ tiú²uú²
 uu³i³tso³ zia³², ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹ má²ren² tsú²
 tso³.

³⁰ La³ ní² ca³juáh³ Jesús quí¹hliá² tsá² hí³ jmí¹
 ná¹juáh²³ hí³ hí³ dí² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³.

Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²jie³ quionh³ tsá¹ rainh²¹
 (Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

³¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² cuan³ mí¹ziú¹³ Jesús la³ má²quionh³ jí³
 tsá¹ rainh²¹ dí² ní¹ cuá³; tí³la³ cheih³² bíh¹ ca³ta³tonh¹
 tsú², hí³ jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hí³ téh³ tsú² Jesús.

³² Hí³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ cu³ jéin³ ní¹ cuá³ Jesús
 ca³juáh³:

—Mí²ziú² hñú² quionh³ tsá¹ renh² nú² tionh² cheih³²
 ní² hí³ hnauh² hñú².

³³ Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² ná¹ngih³² hí³ la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² lín³ mí²zia³² jná¹³ jí³ renh² jná¹³
 dúh¹?

³⁴ Jáun² ca³jien³² dí² tsá² tionh² la³ cu³ la³ jéin³ ní¹ cuá³
 dí² jáun², hí³ jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Tsá² lá² bíh¹ ná¹lín³ mí²zia³² jná¹³ jí³ jon³ renh² jná¹³
 ní² síáh³. ³⁵ Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² jmu² la³ cun³ hí³ hníó³
 Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ tsá²mi³ tsá²ñuh² renh² jná¹³,
 jí³ mí²zia³² jná¹³ ní² síáh³.

Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tin¹ jan² tsá² súh²³ jún²
 (Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

4 Hí³ jáun² né³, ca³chó³² síáh³ cáun² jmáí¹ hí³
 ca³ma³líá³² Jesús hí³ má²tin² tsáu² can³² jmáí² lí¹
 ná¹ho³. Tí³la³ juón³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngih³²
 la³ cu³ la³ jéin³ ní¹ zenh¹ tsú², hí³ jáun² ca³hí³ tsú²
 cú²jueh³² cáun² mu² hí³ jmí¹ rón²¹ can³² jmáí² lí¹ ná¹ho³
 jáun², hí³ jáun² ca³cuá³ dí² tí³ ñeh² jáun², hí³ jáun²
 la³jín³² tsá² hí³ ca³ta³tonh¹ can³² jmáí². ² Jmí¹ jáun²

ca³ma³tin² dí² tsáú² hliáun³ ní¹ lín²¹ jái¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí²; hi³ ca³héh³ dí² tsú² la³ lá²:

3 —Sá¹ní² niéi² náh² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²: Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³ní¹suh³² jún² ní¹ná² quioh²¹. 4 Tá¹la³ jmí¹ hí¹súh²³ tsú² jáun² jún² né³, la³ ca³súh³² ca³lá² hú¹ jui³², hi³ jáun² ca³cua³taunh²¹ quih²¹ tan³² hi³ ca³cúh². 5 Já³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ní¹ lǐ³ ja¹ quín¹, ní¹ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ tón²¹; hi³ jáun² tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jún² jáun² quí¹ cun³ní¹ hi³ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ zia³². 6 Tǐ³la³ jmí¹ cá¹chéi²¹ hiú² né³, ca³lǐ³ quiéin² bíh¹, quí¹ cun³ní¹ hi³ tiá² ní¹ ñe¹ jmí¹ tioh³ chí² jmu² quioh²¹. 7 Já³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ní¹ la³ hiau² ton². Tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³quí² cá²cuon³ ton² jáun², hi³ jáun² lǐ³ ca³juón³ bíh¹ jún² jáun² jmí¹ ca³hiá², hi³ jáun² cun³ tiú²uú² hi³ ca³láu² bíh¹. 8 Tǐ³la³ la³jǐ³² jún² ní¹ hná¹ jáun² né³, ca³súh³² ní¹ chu²¹ hué³². Ca³hiá² bíh¹ jún² jáun² hi³ ca³cuon³ bíh¹ re², hi³ jáun² re² lín³² bíh¹ ca³láu²; ma³ cá² mái³ jún² jáun² ca³cué³ quiú³quia³ mái³ mái³, zia³² hi³ jáun² ca³cué³ hñaih³² nio² quiú³ mái³ la³ cun³ cá² mái³ jún², hi³ zia³² siáh³ hi³ jáun² ca³cué³ hñaih³² mái³ la³ cun³ cá² mái³ jún² jáun².

9 Jmí¹ má²lǐ³juáh³ jái¹³ ní² Jesús, ca³záih³ tsá² hi³:
—Ní¹juáh³ tson² tsí²¹ cuáh³ náh², jáun² niéi² náh².

Jesús jmu² na²¹ he³ láih³² hleh³² dí² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí²

(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

10 Jmí¹ má²lǐ³² jáun² né³, jmí¹ má²cuá¹tón²¹ Jesús hn- ga², hi³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ cu³ jéin³ ní¹ cuá³ tsú² jáun² né³, la³ má²quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, ca³ngáih³ tsú² Jesús hi³ he³ dá² hñiú³ juáh³ jái¹³ hi³ má²lǐ³jmú³ dí² jáun². 11 Hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tin¹ náh² hi³ lǐ³ níh¹³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lǐ³ tónh³² tsáú² jo³cuo² Dió³²; tǐ³la³ tsá² ní¹ hná¹ ní² né³, jǐ³²la³ tǐ³ náí³² tsú² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² bíh¹ jná¹³; 12 hi³ jáun² uá¹jinh¹ jje³ tsú², cun³ jáun² bíh¹ tá¹tonh¹ tsú² la³jmí¹ lǐ³ hi³ tiá² hi³ lǐ³jje³, hi³ uá¹jinh¹ ne³ tsú², tǐ³la³ cun³ jáun² tiá² ngí¹³ yáh³ tsú² siáh³, hi³ jáun² tiá² tǐ³ tiá² jeinh²¹ yáh³ jmí¹ tsí³ tsú², hi³ sa³jun³ lǐ¹³ yáh³ hin³ tso³ quioh²¹ tsú².

Jesús jmu² na²¹ jái¹³ ca³tin¹ tsá² súh²³ hí³ jún²

(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

13 Já³bí¹ ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ tiá² ngí²³ máh³ hnoh² jái¹³ hi³ má²lǐ³jmú³² jná¹³ ní²? ¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² ngí¹³ náh² jái¹³ hi³ jmu¹ ná¹ ní¹ hná¹ ní²? 14 Tsá² ngai³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² bíh¹ lín³ la³jmí¹ lín³ tsá² súh²³ hí³ jún². 15 Ma³ jan² tsá² náí³² jú¹ chú³² jáun² né³, lín³ la³jmí¹ lǐ³ hú¹ jui³² ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²: náí³² bíh¹ tsú² jú¹ chú³², tǐ³ la³ ní¹ má¹lǐ³niéi³² tsú² jáun² né³, má¹jáun² ja³² Satanás hi³ quin²³ jú¹ chú³² hi³ má²jná¹ jáun² hñu³ tsí³ tsú². 16 Jáun² tsá² he² jái¹³ tia³jui³² lín³² né³, hi³ ca³la³ hi³ hiú² lín³² tsí³ jmu², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ la³jmí¹ lǐ³ ja¹ quín¹ ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²; tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jmí¹ ca³hiá², 17 tǐ³la³ cun³ní¹ hi³ tiá² hliáun³ chí² jmu² cha²³ yáh³, hi³ jáun² tiá² lǐ³uén²³. Hi³ jáun² dá² lǐ¹ hliáh² bíh¹ tsí³ tsú² ní¹ má¹ca³lǐ³

zia³² uu³mí²tsí³² ho³ ní¹ má¹ca³ma³tso² tsú² tsí³ cun³ní¹ hi³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² jáun². 18 Hi³ zian² né³ tsá² lín³ la³jmí¹ lǐ³ hué³² ní¹ ca³hiau² ton² ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²: náí³² tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², 19 tǐ³la³ jlánh¹ lǐ¹ quí² lǐ¹ cha³² tsú² hliáun³ ní¹hi³ tsí³ ca³ti²¹ hi³ zia³² ní¹ hué²¹ lá², jǐ³ hi³ lǐ¹ lǐ²can² tsú² hi³ lǐ²hniá¹ tsú² hi³ lǐ¹³ lǐ³ hánh³, hi³ jáun² chau³² jmái¹ hi³ lǐ²hniá¹ tsú² hi³ zioh² hi³ hlá² hi³ ní². La³jǐ³² hi³ jáun² bíh¹ jmu² hi³ tiú²uú² lǐ² quien² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² ní¹con² tsá² la³ hí³ tiá² hi³ lau³² hí¹ cáun² yáh³. 20 Tǐ³la³ zian² ma³ jan² tsá² náí³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² he² tsú² re² jái¹³ jáun²; tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ la³jmí¹ lǐ³ hué³² chu²¹ ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Hi³ jáun² ní¹con² tsá² la³ hí³ né³ lau³² re² lín³² mái³, la³jmí¹ lau³² re² lín³² mái³ jún² hi³ ca³súh³² jáun² ní¹ lǐ³ hué³² chu²¹. Ma³ jan² tsá² hí³ lín³ la³jmí¹ lǐ³ ní¹ ca³cué³ quiú³quia³ mái³ la³ cun³ cá² mái³, hi³ ma³ jan² né³ lín³ la³jmí¹ lǐ³ ní¹ ca³cué³ ma³ hñaih³² nio² quiú³ mái³ la³ cun³ cá² mái³, hi³ zian² siáh³ tsá² lín³ la³jmí¹ lǐ³ ní¹ ca³cué³ ca³la³ tǐ³ hñaih³² mái³ la³ cun³ cá² mái³ jáun².

Jesús jmu² siáh³ cáun² jái¹³ ca³ti²¹ cáun² sǐ²

(Mateo 5:15-16; Lucas 8:16-18; 11:33-36)

21 Já³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lǐ¹³ héinh³² tsú² sǐ² hi³ jáun² zih³² tsú² ñeh² tsí¹ cuó² ho³lá²dá² ñeh² jen³ juáh¹³? Tiá² jáun² yáh³, chí³cuú² bíh¹ dí²chí³ tsú² sǐ², ní¹ lǐ¹³ tai²¹ joh¹ tá¹ cáun² ní¹hi³. 22 Hí¹ cáun² yáh³ hi³ ná¹hmá¹ tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lǐ¹³ jnia³; hi³ hí¹ cáun² yáh³ siáh³ hi³ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lǐ¹³ jñéih³. 23 Hnoh² tsá² tsí²¹ cuáh³, niéi² náh².

24 Já³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús ní¹con² tsá² hí³ la³ lá²:

—Sá¹ní² quián² náh² re² hua³hí¹³ la³ cun³ hi³ ñaih³² náh². Quí¹ la³ cun³ tǐ³ héih³² hi³ chah³² náh² ca³ti²¹ jú¹ tson² hi³ cueh³² náh² tsáú², la³ jáun² bíh¹ cué³² siáh³ Dió³² ní¹con² hnoh², hi³ tǐ³ hliáun³ bíh¹ jú¹ tson² ní¹ hná¹ ní² cué³² náh² siáh³ Dió³². 25 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, tǐ³ hiáuh³ bíh¹ tsú² hná¹ jáun²; tǐ³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tǐ³ quin³ bíh¹ la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹ tsú².

Jesús jmu² jái¹³ he³ lánh³ rón³² hia³² jún²

26 Jmí¹ lǐ²¹ jáun² né³ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín³ la³jmí¹ lǐ³ jún² hi³ jñi³² jan² tsáú² hué³² quioh²¹. 27 Jún² jáun² dá² tsá²hi³² hñu³ hué³²; hi³ jáun² uá¹ hi³ rá²cuoun¹ tsú², uá¹ hi³ cuá¹ní¹ tsú², jún² jáun² cáun² hia³² bíh¹, hi³ cuoun² siáh³, tǐ³la³ tsá² lǐ³jñi³² né³ tiá² ñi³² yáh³ he³ lánh³ rón³² lǐ³². 28 Cun³ jáun² jmu² hué³² bíh¹ hi³ lǐ²³ la³ jáun²; la³ñí¹ tín² hia³² ta³, má¹jáun² hia³² ní¹ tóh²¹ má¹ cuú²miih²¹, hi³ cáin² jáun² máh³ lǐ² hán¹ má¹ jáun². 29 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lǐ³ quiéin² má¹ jáun² né³, jáun² má²tsa³quiaun² bíh¹ tsú², quí¹ má²ca³láu² bíh¹.

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín³ la³jmí¹ lǐ³ jún² mostaza

(Mateo 13:31-32; Lucas 13:18-19)

30 Já³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—¿He³ yáh³ cun³quionh³ lín¹³ cunh²¹ jná¹³ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³²? ¿He³ dá² já¹³ lín¹³ jmu¹ jná¹³? ³¹ Qui¹ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³ jmá¹ lín¹³ cá² má³ m³ mostaza hi³ ca³jiñ³ jan² tsá² hué³² quioh²¹. Má³ jáun² bíh¹ má³ hi³ jlánh¹ bíh¹ pih²¹ la³ cónh³ bíh¹ ní¹ jí³ lín³² jún² hi³ zia³² hngá¹ máh³; ³² tí³ la³ ní¹ má¹ já² jná¹ jáun² né³, cuóun² hi³ jáun² lín³² cáun² hmá² hi³ jlánh¹ bíh¹ pa²¹ la³ cónh³ bíh¹ la³ jí³² ná² má² ró³² ní¹ hná¹ jáun², hi³ hia³² cuú² ñeh¹, hi³ hí¹ la³ tí³ quioh²¹ tan³² yáh³ lín¹³ na³ tsá² za³ ja¹ hính¹³ quioh²¹.

He³ ca³tí²¹ jmúh³² Jesús ta²¹ já¹³ hi³ jmu²
(Mateo 13:34-35)

³³ La³ ní² bíh¹ ca³ma³ tin² Jesús tsá² já¹³ quioh²¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ jmu² hliáun³ ní¹ já¹³, la³ cun³ hi³ jmá¹ lín¹³ lín¹³ ngí¹³ tsú². ³⁴ Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ jmá¹ zai³² tsú² tsá² ta³ tiá² quionh³ cáun² já¹³ hi³ jmu² tsú²; tí³ la³ jmá¹ nia³² bíh¹ tsú² la³ jí³² já¹³ jáun² ní¹ con² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² ní¹ má¹ ca³ ta³ tonh¹ hmóu³².

Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmá¹ jí³ chí³
(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

³⁵ Jmá¹ ca³ níe¹² jáun² né³ ca³ záih³ dí² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con²:

—Ma³ tsá² tí³ jo²¹ jmá¹.

³⁶ Jáun² né³, ca³ chan³ dí² tsá² jmá¹ ná¹ ngíh³² hi³, hi³ jáun² ca³ taunh³ tsá² joh¹ dí² hñu³ mu² ní¹ qui³ jmá¹ má² dí¹ hún¹ dí² jáun², hi³ ca³ jan³ dí² tsú² hi³ tsa³ táunh¹ quionh³; ja³ bí¹ jmá¹ hí¹ tsá² toh³ siáh³ ma³ cáun² mu² siáh³ siáh³ quionh³ mu² jáun². ³⁷ Hú¹ ju³² jáun² né³ ja³ chí³ tiá³ lín³², hi³ ca³ la³ má² tsá² ha²¹ bíh¹ jmá¹ hñu³ mu², hi³ jáun² jmá¹ má² hí¹ conh³² bíh¹ jmá¹ hñu³ mu². ³⁸ Tí³ la³ Jesús má¹ ná¹, jmá¹ má² rá² cuóun¹ bíh¹ ní¹ lín¹³ tí³ cu³ hna²¹ mu² hi³ cuá¹ can¹ cáun² hi³ huá¹; jáun² né³ tsá² tiáunh¹ hi³ hñu³ mu² ca³ ní¹ ní¹³ tsú² hi³ ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—Tí³², sa³ tiá² hí³² máh³ honh² hnú², já² tí³ ñeh² bíh¹ má² hí¹ tsá² hanh³² dí²!

³⁹ Hí³ jáun² ca³ ná² Jesús hi³ ca³ jin³ chí³; hi³ ca³ záih³ siáh³ jmá¹ miih²¹ la³ lá²:

—Tá³ máih³! Hnú² jmá¹, tie³ cué¹ tá¹ ron¹³ nú²!

Jmá¹ jáun² ca³ hná³ chí³, jáun² la³ cun³ jmá¹ jáun² bíh¹ ta³ no¹ tie³ pih²¹. ⁴⁰ Jmá¹ jáun² né³ ca³ záih³ Jesús tsá² hain²¹ hi³ tí³ con²:

—¿He³ láih³² jlánh¹ ná¹ juenh²¹ náh²? ¿He³ láih³² jlánh¹ tiá² cáun² la³ nio² honh² náh²?

⁴¹ Jáun² tsá² hí³ ca³ ta³ ná¹ juenh²¹ lín²¹ bíh¹, hi³ jáun² ca³ juu³ ca³ hlénh³ ja¹ hmóu³²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ní², sa³ la³ jí³ chí³ jí³ jmá¹ miih²¹ máh³ taunh² ta²¹?

Tsá² ñuh² tiáunh¹ juóun³² lín³² jmá¹ chí³ hláinh¹ hñu³ tsá²
(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

5 Jáun² ca³ cha³ táunh¹ bíh¹ tsú² tí³ jo²¹ jmá¹, hué³² quioh²¹ tsá² Gerasa. ² La³ cun³ jmá¹ cuá¹ han³ Jesús hñu³ mu² ja³ jan² tsá² ñuh², tsá² jmá¹ cuá³ ñeih³ jéin³ lo¹ hi³ táun³ ní¹ ná¹ hón²¹ hla¹, hi³ cuan³ ní¹ zenh¹ Jesús; tsá² hí³ jmá¹ tiáunh¹ jmá¹ chí³ hláinh¹ hñu³ tsá².

³ Tsá² ñuh² hi³ dá² jmá¹ má² cuá³ bíh¹ ní¹ táun³ jéin³ lo¹ ní¹

ná¹ hón²¹ hla¹, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmá¹ tióh³² hi³ hñe³ tsá² hí³ uá¹ jinh¹ quionh³ cá² den¹ ná¹. ⁴ Hliáun³ jéin³² lín³² bíh¹ jmá¹ má² ca³ hñei³² tsú² cuá² ta³ tsá² hí³ cun³ quionh³ hñe¹³ jí³ cá² den¹ ná¹, tí³ la³ tiú² nio² bíh¹ jmá¹ ca³ tsú² hi³ jmu² juoh¹ mí¹ siún¹ nio², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmá¹ tióh³². ⁵ La³ jí³² jmá¹ bíh¹ jmá¹ ngí³² tsú² la³ huá² la³ jma², hi³ ní³ tí¹ ní³ hóh²¹ ní¹ lín¹³ tsá² máh³ jí³ ja¹ ní¹ ná¹ hón²¹ hla¹ ní² siáh³, hi³ jmá¹ qui² jmá¹ jñei³² quín¹ quioh²¹ hnga² ca³ la³ ca³ cuíh³. ⁶ Tí³ la³ jmá¹ ca³ jéin³² tsú² Jesús hi³ zenh² ní¹ uóunh³, jáun² ngau³ cú² hé² lín³² hi³ ca³ ní¹ dí³ jí³² ta³ ní¹ Jesús, ⁷ hi³ jáun² ca³ la³ má² hóh³² tiá² ca³ juáh³:

—¿He³ ca³ tin¹ hnú² quiúnh¹ jná¹³, hnú² Jesús Jon² Dió³² tsá² cú² juenh²? Ca³ la³ jé²³ Dió³², ¡ha³ lín² jmú² hian² honh² ní¹ con² jná¹³!

⁸ La³ ní² ca³ juáh³ tsá² hí³ qui¹ hliá² Jesús má² dí¹ jmu² héih³², hí³ juáh³ la³ lá²:

—¡Hnú² jmá¹ chí³ hláinh¹, tun³² tsá² ní²!

⁹ Jáun² Jesús ca³ ngái³ ní¹ con² tsá² hí³:

—¿Ha³ lánh³ jmá¹ hnú²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ ngái³:

—Cu³ Nió³ bíh¹ jmá¹ jná¹³, qui¹ juóu³² bíh¹ jnoh¹ ná¹ lá¹³.

¹⁰ Hí³ jáun² jmá¹ chí³ hláinh¹ hi³ jlánh¹ ca³ hui³ ca³ m³ lín³² ní¹ con² Jesús hi³ tiá² ze³ tsú² ní¹ uóunh³ lín³² la³ cun³ hué³² jáun². ¹¹ Tsoh² máh³ zeh² có³² jáun² né³, jmá¹ tiáunh¹ juóun³² mí² ní³ hi³ ná¹ cú² háu². ¹² Jáun² jmá¹ chí³ hláinh¹ hi³ né³, ca³ hui³ ca³ m³ hi³ ca³ juáh³ la³ lá²:

—Ze² tiá³ jnoh¹ ní¹ tiáunh¹ mí² ní³ ó³²; cué¹ já¹³ hi³ tsá¹ tauh²¹ jnoh¹ hñu³ tsá² já³.

¹³ Jáun² ca³ cué³ bíh¹ Jesús já¹³. Hí³ jáun² jmá¹ jáun² ca³ huén² jmá¹ chí³ hláinh¹ hñu³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ ní¹ tióh²¹ hñu³ tsá² mí² ní³ hí³. Cun³ tun³ mei²¹ mí² ní³ hí³ jmá¹ tín³. Jáun² la³ jén³² mí² ní³ hí³ ca³ cuóun³ cú² hé² lín³² tí³ ní¹ dí¹ jí²³ ní¹ hláih³ lín²¹, jáun² ca³ sunh³ chu³ jmá¹, hi³ jáun² ca³ hnúh³² jmá¹.

¹⁴ Jáun² tsá² jmá¹ ná¹ jmu² hua³ hí¹³ mí² ní³ hí³ ca³ cuóun³, hi³ ca³ ní¹ chá² já¹ juú² jí³ ní¹ ná¹. Hí³ jáun² cua³ taunh²¹ tsá² juú² hi³ cua³ jé³ tsú² ní¹ juáh³ he³ dá² má² lí³². ¹⁵ Jmá¹ cuá¹ taunh²¹ tsú² ní¹ zenh¹ jáun² Jesús né³, ca³ jén³² tsú² tsá² jmá¹ tiáunh¹ hi³ jmá¹ chí³ hláinh¹ hñu³ tsá² hi³ má² cuá¹ tón²¹ hi³ má² quih³² ha¹, hi³ má² chun¹, ha³ tiú² uú² ngo² yáh³. Hí³ jáun² tsá² ca³ cha³ táunh¹ hi³ né³, ca³ juénh² lín³² bíh¹. ¹⁶ Jáun² tsá² ca³ jé³ hí³ la³ cun³ hi³ má² lí³² jáun² ní¹ con² tsá² jmá¹ tiáunh¹ hi³ jmá¹ chí³ hláinh¹ hñu³ tsá² né³, ca³ chá³ ní¹ con² tsá² cuá² taunh²¹ hi³, hi³ ca³ chá³ tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ jí³ jáun² ní¹ con² mí² ní³ hí³. ¹⁷ Jmá¹ jáun² ca³ ma³ líáu³² tsá² hí³ hi³ ca³ hui³ ca³ m³ ní¹ con² Jesús hi³ cua³ hain³² tsú² hué³² jáun² quioh²¹ dí².

¹⁸ Jmá¹ tí³ ní¹ hí³ siáh³ Jesús hñu³ mu², jáun² tsá² ñuh² jmá¹ tiáunh¹ hi³ jmá¹ chí³ hláinh¹ hñu³ tsá² ca³ hui³ ca³ m³ ní¹ con² Jesús hi³ tsó³² dí² quionh³. ¹⁹ Tí³ la³ Jesús tiá² já¹³ ca³ cué³ yáh³, la³ lá² bíh¹ ca³ juáh³:

—Cuánh² hñuh³² ní¹ tionh¹ jon³ renh² nú², cuá² chá¹ la³ jí³² la³ cun³ hi³ má² lí² jmú³ Dió³² ní¹ con² nú², jí³ hi³ ha³ lánh³ rón³² ca³ ja³ mi³ tsá² tsú² ní¹ con² nú² siáh³.

tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jè¹ Dió³² jmí¹tin², hí³ ma³ jan² tsá² juáh³ siáh³ hí³ hnú² bíh¹ néh¹ jan² tí³² jè¹ Dió³².

²⁹ Jmí¹jáun² né³ ca³ngáih³ dí² siáh³ tsá² hí³:

—Hí³ hnoh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³ juáh³ hnoh²?

—Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo —ca³juáh³ Pé¹.

³⁰ Tí³la³ Jesús ca³jmu³ héih³² hí³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú² hí³ jáun².

Jesús juáh³ hí³ jún³

(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

³¹ Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús hieh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hí³ juáh³:

—Jná¹³, Jon² tsá²mi³cuóun² ca³tin¹ má¹tso¹ lín²¹ tsin³².

Ca³záih³ dí² tsú² hí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ní¹ juú² quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmu³, jí³ tí³² liei²¹ ní² siáh³ tiá² quiú¹ tiá² jéi¹³, hí³ jngah³; tí³la³ ní¹ má²cá²hní² jmá¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ tsú². ³² Na²¹ lín²¹ bíh¹ ca³hléh³ tsú² jái¹³ ní². Jmí¹jáun² ca³ní¹jau² Pé¹ ní¹ tí³ có³² hí³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hí³ quiú² jin²³ Jesús. ³³ Tí³la³ Jesús ca³jinh³ tí³ ní¹ tionh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ jáun² ta³ má²jfen³² tsá² hí³ dí² ca³jin³ Pé¹, hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Tí³ có³² quin³² ní¹con² jná¹³ *Satanás!, qui¹ tiá² lín²³ yáh³ hnú² la³jmí¹ lín²³ Dió³², hnú² dá² lín²³ la³cun³ qui³ lín²³ tsá²mi³cuóun² bíh¹.

³⁴ Jáun² né³, Jesús ca³teh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² jí³ tsá² ní³taunh¹ hí³ cu³chin¹ cu³hna²¹ dí², hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, hniáuh³² chá³² tsú² tí³ có³² la³jé³² hí³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hnga², hí³ jáun² cuí¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³ hí³ cuéh³² tsú² jáun² tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ní¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quioh²¹,] hí³ jáun² cuí¹ já² cu³hna³² jná¹³. ³⁵ Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lión³² hnga², tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ní¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³ má¹ná¹ jí³ hí³ ca³tin¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ní² siáh³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ liáun³. ³⁶ Qui¹ ¿ha³ dá² jinh¹ quien² ní¹juáh³ ca³láih³² tsú² la³jé³² hí³ zia³² ní¹ hué²¹ lá², ní¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú² má¹lí³² jáun²? ³⁷ Qui¹ ¿he³ yáh³ cun³quionh³ lín³ joh¹³ tsú² siáh³ jmí²chí³ quioh²¹? ³⁸ Qui¹ lí³ua³ jan² tsá² jmu² heh³ ta³ ní¹ tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³², tsá² ná¹ren² tso³, cun³ní¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³ jí³ ca³tí²¹ jú¹ chú³² quion²¹ jná¹³ siáh³, ja³bí¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² jmu¹ heh¹ ca³tin¹ tsá² la³ hí³ ní¹ má¹jaunh³² ná¹ hí³ lin¹ hí³ quien² ná¹ la³jmí¹ quien² Nuh³², la³ má²quiúnh¹ jná¹³ tsá² ná¹chun¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² siáh³.

⁹ Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ zian² tsá² ja¹ ní¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lí³jé³ tsú² hí³ má²cua³² pí³ quioh²¹ Dió³² ní¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo².

Dió³² jmu² hí³ zan² Jesús

(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

² Jmí¹ la³ má²jéi³ jmá¹¹ jáun² né³, Jesús ca³jan³ Pé¹ quionh³ Jacobo jí³ Juan² ní² hí³ ja³taunh²¹ cáun² tsí³ máh³ ñe¹ ní¹ lí³² tiánh³² hmóu³²; ní¹ jáun² ca³za² ho¹ní¹ tsú² ní¹ ta³ ní¹ tsá² hí³. ³ Zín³ lín³² ca³lí³ ha¹ tsú² jí³ hí³

ca³lí³ tiáu² lín³² siáh³ [la³jmí¹ jniá³ jan³²], ca³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá² tiá² tin² jmu³ hí³ jniá³ tiáu² lín³² ha¹ ní¹ má¹lí³ráin³². ⁴ Jmí¹jáun² ca³jfen³² tsá² hí³ Líh³ quionh³ Moisés, hí³ ná¹juónh³² quionh³ Jesús.

⁵ Jáun² né³, Pé¹ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², ¿hénh³ ma³ chú³² má²tiauh² dí² ní¹ lá²!

Cuí¹ jmú¹³ jnoh¹ hni³² hñú³reh³; cáun² quián¹³ hnú², cáun² quioh²¹ Moisés, hí³ cáun² siáh³ quioh²¹ Líh³.

⁶ Qui¹hliá² jmí¹ ná¹juen²¹ bíh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² tsú², hí³ jáun² Pé¹, hí¹juáh³ tiá² ní³² bíh¹ he³ dá² jmí¹ dí¹hle³². ⁷ Jmí¹jáun² ja³ cáun² jnie² ní¹ tionh¹ tsú² jáun², hí³ jáun² ca³tsáinh³² tsú² jí³lin², hí³ jáun² ja¹ jnie² jáun² ní¹ ca³hléh³ jan² tsá² hí³ ní¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, jan² Tsá² hno³ lín³² ná¹; niei² náh² la³ cun³ hí³ juáh³ tsú².

⁸ Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jé³ tsú² cu³ jéin³ ní¹ tionh¹, hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² ca³jnia³ jéinh³² tsú², jí³²la³ hnga² bíh¹ Jesús jéi³²¹ zenh².

⁹ Tá¹la³ ná¹son² tsú² jáun² tsí³ máh³ né³, ca³jmu³ Jesús héih³² hí³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú² la³ cun³ hí³ má²lí³jé³ jáun², ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ja¹ hla¹ máh³. ¹⁰ Jáun² ca³hma³ bíh¹ tsú² jái¹³ jáun² ja¹ má²tún² hmóu³², tí³la³ cun³ jáun² ca³ngáih³ bíh¹ tsú² ja¹ hmóu³² hí³ he³ dá² nieih³ jái¹³ hí³ jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹. ¹¹ Hí³ jáun² né³ ca³ngáih³ dí² Jesús:

—¿He³ láih³² sa³ juáh³ tsá² ná¹lín³² tí³² liei²¹, hí³ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³² bíh¹ néh¹ tín² jáunh³ la³ní¹?

¹² Jáun² hí³ né³ ca³ngáih³:

—Tson² bíh¹ Líh³ tín² jáunh³ la³ní¹, hí³ ja³ma³re² jí³lí³². Tí³la³ hí³ ca³tin¹ Jon² tsá²mi³cuóun² né³, ¿he³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hí³ ca³tin¹ tsú² dúh¹? Ní¹ jáun² rá¹juáh³ hí³ hí³ dí² ca³tin¹ ma³tso² tsí³, hí³ lín¹³ tsú² jan² Tsá² tiá² hin² quiú² jéi²³. ¹³ Tí³la³ jná¹³ juanh³² hí³ má²cuán² bíh¹ Líh³, hí³ jáun² ca³jmoh³ tsú² tsá² la³ cun³ hí³ hnió³ tsá² jmh³, la³ cun³ rón³² rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí² hí³ ca³tí²¹ lí³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² zian² tsá¹ lí¹ jún²³

(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)

¹⁴ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cha³tánh¹ tsú² ní¹ tionh¹ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² tsá² ní¹ hná¹ jáun², jáun² ca³jé³ tsú² hí³ juóun³² lín³² tsá² má²tionh² cu³ jéin³ jáun²; ja³bí¹ tí³² liei²¹ siáh³ jmí¹ tionh¹ ní¹ jáun² hí³ ná¹quiú² ná¹táinh³² jái¹³ quionh³ tsá² hí³ joh¹ Jesús. ¹⁵ Jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jfen³² tsú² jáun² Jesús, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹ tsí³ la³jén³² tsá² hí³, hí³ jáun² ja³taunh²¹ dí² cú²hé² ní¹ cuá¹jáunh³² tsú² jáun² hí³ ca³ní¹hen¹³ dí² tsú² ca³la³ hí³ hiún² tsí³. ¹⁶ Jáun² né³, ca³ngáih³ tsú² tsá² joh¹:

—¿Hín² dá² jái¹³ ná¹qui² ná¹táinh³² hnoh² quiúnh¹ tsá² ní²?

¹⁷ Jáun² jan² tsá² jmí¹ zenh¹ ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³ngáih³:

—Hnú² Tí³², lá² ján³ jná¹³ jón³² ní¹con² hnú², hí³ hún¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hñú³ tsí³ hí³ jmu² hí³ tiá² lí³² hléh³².

¹⁸ Qui¹ lí³ua³ cáun² ní¹ tsó²¹ ní²míh¹ lá², jmí²chí³ hláinh¹ cáun² ja³² hí³ zaunh³² hí³ juóu³² hué³², hí³ jáun² má¹jáun² hia³² jan³² ho³ jí³ hí³ cúh² siáh³ ján¹. Cun³quionh³ hí³ lí³² la³ ní² bíh¹ má²tsá²lí³huán¹ tsú².

lo chi² léh¹³ mi³quie³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ hí³ jan² tsá²
hánh³ jo³cuo² Dió³².

²⁶ Jmí¹ má²lí²nié³² tsú² jái¹³ ní² né³, ca³ja³caún² lín³²
bíh¹ tsá², jáun² ca³ngáih³ rainh²¹ tsá²ján² tsá²ján², hi³
ca³juáh³:

—Hi³ jáun² né³, ¿hin² bí¹ dá² tsánh² la³ lí¹³ liáun³?

²⁷ Jáun² Jesús ca³jíe³ ní¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³záih³ dí² la³
lá²:

—Hnga² Dió³² bíh¹ tin² hi³ ní², jun³juáh¹³
tsá²mi³cuóun² yáh³; qui¹ hí¹ cáun² yáh³ hi³ juóuh³² tiá²
zia³² ní¹con² Dió³².

²⁸ Jáun² Pé¹ né³ ca³juáh³:

—Sá¹ní² jie³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tí³ có³² la³jí³² hi³ jmí¹
zia³² quiú¹³, hi³ jáun² má²ngá¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú².

²⁹ Jáun² Jesús ca³ngáí³ siáh³:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ jan² tsá²
má²ca³tú³ hñú¹³, hi³ má²ca³chan³ siáh³ tsá²mi³ jí³
tsá²ñuh² rainh²¹, jméi² mí¹ziú¹³ tsú², [ní²cuo² tsú²,] jon²
tsú², jí³ hi³ má²ca³tú³ tsú² siáh³ ní¹nái² quioh²¹ cun³ní¹
hi³ ca³tin¹ jná¹³ jí³ hi³ ca³tí²¹ jú¹ chú³² ní² siáh³, ³⁰ jáun²
tsá² la³ hí³ hiáuh³ bíh¹ ní¹ hué²¹ lá² hña³láu³ nió³ la³
cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹ zia³² jáun² quioh²¹, uá¹la³ cun³: hñú³,
rainh²¹ tsú² tsá²mi³ tsá²ñuh², mí¹ziú¹³ tsú², jon² tsú², jí³
ní¹nái² ní² siáh³, uá¹jinh¹ ta³ hó² uo² tsáu²; hi³ jmí¹tsú²
jmí¹ja³² né³, lí¹³ zian² tsú² siáh³ cun³ jmí¹hi³nió². ³¹ Tí³la³
juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² la³ní¹ ta³né³², tsá² la³ hí³ dá²
lín¹³ tsá² ní¹ ca³táuh³ bíh¹ má¹jáun²; hi³ jáun² juóun³²
tsá² ná¹lín³ tsá² ní¹ ca³táuh³ ta³né³² né³, tsá² la³ hí³ dá²
tí³ lín¹³ tsá² la³ní¹ bíh¹ má¹jáun².

Jesús má²juáh³ siáh³ ní¹ má²hnaih³² jéin³² hi³ jún³
(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

³² Hi³ jáun² né³, tá¹la³ má²hí¹uú²³ tsú² tí³ juú²
Jerusalén, ca³ma³liáu³² Jesús hi³ tsau³² uóunh³ ján³ ta³
ní¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; jáun² tsá² hí³
má²hí¹ná¹tsá²caún² tsá², hi³ tsá² ní¹ hná¹ jáun² né³, jmí¹
má²hí¹tsá²táunh¹ siáh³ ta³ má²hú¹ cóh²¹ tsá² cu³hna²¹
tsú². Hi³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ ní¹ tí³ có³² tá¹
quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ cun³ qui³ tan²
jmu², hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ zaih³² tsú² he³ lánh³
quiunh²¹ dí². ³³ Hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí² tí³ já¹ juú²
Jerusalén, ní¹ jienh³ tsú² jáun² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun²
ní¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní²
siáh³; hi³ jáun² tsá² hí³ jmu³ héih³² hi³ ma³nga² tsú²
jné³ hi³ jienh³ dí² siáh³ ní¹con² *tsá²cá²jo²¹. ³⁴ Jáun²
tsá²cá²jo²¹ né³, qui³ cáuh³² jná¹³ cú²nga¹, hi³ tiu³ hñéi³²
tsú², jí³ hi³ quiú³ po³ tsú², má¹lí³² jáun² né³ jngah³ tsú²;
tí³la³ ní¹ má²cá²hní² jmái¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹
jné³ ja¹ hla¹.

Jacobo quionh³ Juan² mi³ cáun² hi³ chú³²
(Mateo 20:20-28)

³⁵ Jmí¹jáun² tá¹ gon³ jon² Zebedeo, Jacobo quionh³
Juan², ca³ma³janh³² ní¹ zenh¹ Jesús hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Tí³², hnáu² jnoh¹ hi³ jmúh¹³ hnú² cáun² hi³ chú³² hi³
mí¹³ jnoh¹ ní¹con² hnú².
³⁶ Jáun² Jesús ca³ngáí³:

—¿He³ hnáu² hnoh² hi³ jmu¹ jná¹³?
³⁷ Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:
—Jmu³ tiá³ hí³ chú³² hi³ lí¹³ tsá¹tau² jnoh¹ cu³henh¹
hnú², jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² siáh³ tí³ cuá² cáun¹ ní¹
má¹tí³ ní¹ má²ñi³quien² nú².

³⁸ Tí³la³ Jesús né³ ca³ngáí³:
—Hnoh² dá² hí¹juáh³ tiá² ní¹ bíh¹ náh² he³ ná¹mih³².
¿Hí¹ quinh¹ náh² jmái¹ hí³ há¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹
ngá¹³ jná¹³, jí³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² hi³ má¹tsoh¹
honh² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³?

³⁹ —Ján³, lí¹³ bíh¹ —ca³juáh³ tsá² hí³.
Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ há¹ ngá¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ há¹
ngá¹³ jná¹³ jí³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² la³jmí¹ zón²¹
jné³; ⁴⁰ tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hi³ cuá¹tianh³ náh² cu³hén² jné³,
jan² cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹ má¹ná¹, tiá² ca³tin¹
yáh³ jné³ cué¹³, qui¹ ní¹ jáun² má²lí³ hua³jan²¹ hi³
tsa³tiánh² tsá² má²ca³quianh³ hnga² bíh¹ Dió³².

⁴¹ Jmí¹ ca³nái³² tsá² quian³ ní¹ hná¹ jáun² jái¹³ jáun²
né³, ca³mih³ tsá² ní¹con² Jacobo quionh³ Juan². ⁴² Tí³la³
Jesús má¹ná¹, ca³teh³ jí³lin² tsá² hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³
lá²:

—Hnoh² ná¹níh¹ hi³ tsá² ná¹ho² ta²¹ ma³ quin³² ma³
caun³² hué³² jmu² quien² ní¹con² tsá² zian² hué³² jáun²,
hi³ jáun² tsá² ná¹quien² hí³ né³, cáun² jmu² héih³²
ní¹con² tsá² tionh² hí³ jo³cuo². ⁴³ Tí³la³ tiá² ca³tí²¹ yáh³
hi³ lí¹³ la³ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh². Qui¹ ní¹juáh³ tsá²
hnió³ lí³quien² ja¹ quián¹³ hnoh², hniáuh³² lín³ tsú² jan²
tsá² quian²¹ bíh¹ ní¹con² tsá² ní¹ hná¹ jáun²; ⁴⁴ hi³ lí³ua³
jan² hnoh² tsá² hnáu² náh² lín¹³ tsá² la³ní¹, hniáuh³²
jmúh¹³ náh² hi³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹
joh¹ tsá² ní¹ hná¹ jáun² bíh¹. ⁴⁵ Qui¹ hí¹ la³ tí³ jné³ Jon²
tsá²mi³cuóun² yáh³ cuan³ ná¹ ní¹ hué²¹ lá² hí³
ja³ma³con²¹ ná¹ tsáu², jun³juáh¹³ hi³ tí³ ma³cáu³² yáh³
tsáu² jné³; jí³ hi³ cuan³ ná¹ siáh³ hi³ jienh²¹ ná¹ huen²
hi³ jún³, hi³ lí³ cáun² hmah²¹ ca³tí²¹ hi³ lí¹³ liáun³ juóun³²
lín³² tsáu².

Jesús jmah²³ Bartimeo tsá² ten³
(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

⁴⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Jericó.
Jmí¹ má²cuá¹cuá²hain³² Jesús já¹ juú² jáun² quionh³ tsá²
joh¹, jí³ la³ má²quionh³ juóun³² lín³² tsá² siánh³ siáh³,
jmái¹ jáun² jmí¹ cuá¹tón²¹ jan² tsá² ten³ jmái² Bartimeo
hú¹ juí³², jon² Timeo, hi³ cuá¹mi³² cú¹dáin³. ⁴⁷ Jmí¹
ca³nái³² tsá² hí³ hi³ má²cuá¹ja³² Jesús Tsá² juú² Nazaret,
jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hóh³² tiá³ hi³ juáh³:

—jHnú² Jesús, jón²zíf¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cú¹ já²
mií³ honh² hnú² ní¹con² jné³!
⁴⁸ Juóun³² tsáu² ca³je³ tsá² ten³ hí³, hi³ jmí¹ hnió³ tsú²
cuá³² tsá² hí³ ta³máih³, tí³la³ tsá² ten³ hí³ má¹ná¹, tí³
lí³mí¹ tiá³ ca³hóh³² bíh¹ hi³ ca³juáh³:

—jJón²zíf¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cú¹ já² mií³ honh²
hnú² ní¹con² jné³!

⁴⁹ Jmí¹jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³juáh³:
—Cuá²tiéh³ tsá² ó³².

Jáun² ca³ní¹tieh¹ tsú² tsá² ten³ hí³, hi³ jáun² ca³záih³
dí².

—Ma³hiún¹³ hnú² honh², náu², má³², quí¹ ó³² dí¹té²³ tsú² hnú².

⁵⁰ Jmí¹ jáun² ca³tú³ hmih³² hi³ jmí¹ cuá¹jaunh³² hi³ ca³náu² cu³diá²jan² la³ lá² hi³ ngau³ tí³ ní¹ zenh¹ Jesús.

⁵¹ Jáun² Jesús ca³ngá³ hi³ juáh³:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnú² jmu¹ jná¹³ ní¹con² nú²?

Jáun² tsá² ten³ hi³ ca³ngái³:

—Tí³², hnó³² jná¹³ hi³ jnia³ siáh³ mí¹ni³².

⁵² Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Má²í¹³ bíh¹ cuánh¹³ hnú², má²lain³² bíh¹ hnú² quí¹hliá² lí²chá¹ nú² cáun² honh².

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³jnia³ siáh³ mí¹ni¹ tsá² hí³, jáun² ngau³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús.

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén

(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

11 Jmí¹ má²ja³quián³ chá¹táunh¹ tsú² juú² Jerusalén, ca³cha³táunh¹ tsú² có³² juú² Betfagé jí³ Betania, can³² máh³ míh¹ Olivos; jmí¹ jáun² ca³zen³ Jesús gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², ² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² juú² míh¹ nio² tí³ chí¹ján³ ní², jáun² ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ náh² né³, chanh²¹ náh² jan² lo¹ búh¹ míh¹ hi³ cuá¹hñéih¹, jáh³ hí³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³ñi³tsin¹. Jáun² cuá²zanh¹ náh² jáh³ hí³ hi³ ná¹jan³² náh² tí³ lá². ³ Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³ngái³ ní¹con² hnoh²: “¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ ní²?” jáun² juoh¹ náh² tsú² la³ lá²: “Hliá² má²hniah³ ní¹con² Tí³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³, hi³ jáun² la³juí³ já¹jon¹ jnoh¹ siáh³ ní¹ lá²”.

⁴ Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hí³, hi³ jáun² ca³chanh²¹ tsú² jan² lo¹ búh¹ míh¹ zenh² ja¹ hñú³ hi³ dí¹hñéih¹ cáun² ho³hñú¹³; hi³ jáun² ca³záih³² tsú².

⁵ Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ ní¹ jáun² ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ ní²?

⁶ Jáun² tsá² hí³ né³ ca³záih³ tsú² la³ cun³ rón³² hi³ má²í²juáh³ jáun² Jesús; jmí¹ jáun² ca³cué³ bíh¹ tsú² jái¹³ hi³ tsa³tánh¹ tsú². ⁷ Jáun² ca³ñí¹jan² tsú² lo¹ búh¹ míh¹ hí³ tí³ ní¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² ca³na³tsí³ dí² ha¹ cu³hna²¹ jáh³, jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ñi³tsin¹ Jesús jáh³. ⁸ Juóun³² tsá² ca³qui³ ca³ja³ ha¹ hú¹ juí³², hi³ ma³ jan² né³, ca³quieh³ cuú² ñeh¹ hmá² tsí²¹ hué¹³ tsáu² hi³ ca³ja³ siáh³ hú¹ juí³².

⁹ Tsá² jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ chí¹ján³, jí³ tsá² jmí¹ hí¹já²táunh¹ chí¹cáin² ní² siáh³ ca³ma³liáu³² hi³ tí³ hóh³² tiá³, hi³ juáh³:

—¿Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²! ¿Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí¹!

¹⁰ ¿Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² ní² hi³ hau³ jái¹³ la³jmí¹ ca³hó³ jáun² hla¹ Dá²vi²¹ dí¹hio³ nú¹deh³ dí¹! ¿Hénh³ ma³ chun¹ Dió³² Tsá² cuá³ hñú³mí³cuú²!

¹¹ Jáun² né³, hi³ bíh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, hi³ ca³ñí¹hi³² siáh³ hñú³ cuáh³² chín¹; jmí¹ má²í²jí³ tsú² jáun² la³jí³² hi³ zia³² néih³ jáun², jmí¹ jáun² ngau³ cú²jueh³² juú² Betania quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, quí¹ jmí¹ má²ca³hláu³ bíh¹.

Jesús jin²³ hmá² sí² co² tiá² má³ hai²¹

(Mateo 21:18-19)

¹² Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³huén² tsú² juú² Betania, hú¹ juí³² jáun² ca³raun³ ní¹cuóunh²¹ Jesús. ¹³ Ta³ hí¹hún¹ tsú² jáun² juí³² ca³jí³ cáun² hmá² sí² co² chí²¹ ní¹ uóunh³ hi³ má²tsauh²¹ mu²¹; jáun² ngau³ dí² hi³ ca³ñí¹jí³ hmá² jáun² ní¹juáh³ hi³ hai²¹ mí³ sí², tí³la³ hí¹ cá² má³ yáh³ má³ tiá² ca³chóh¹³ tsú², jmáh³la³ mu²¹ bíh¹ hmá² tsí²¹, quí¹ jun³juáh¹³ jéin² quioh²¹ mí³ sí² yáh³ jmái¹ jáun². ¹⁴ Jáun² Jesús ca³záih³ hmá² sí² jáun² la³ lá²: —Né³² tí³ chí¹ján³ jmí¹lí³ tiú²uú² hin² cuh³ má³ hi³ jmí¹ ha³ hnú².

Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³nái³² jái¹³ jáun².

Jesús má²jí² cuáh³² chín¹

(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² siáh³ já¹ juú² Jerusalén. Jáun² Jesús ca³hi³ siáh³ hñú³ cuáh³² chín¹, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ ca³chu³ ca³huen³ tsá² jmí¹ ná¹hna² jí³ tsá² jmí¹ ná¹la³² ní¹ jáun². Ca³ziú³ ca³cuí³ tsú² mesa quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹zai³² quie³ quioh²¹ hué³² siáh³ jí³ hmá²si¹ quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹hna² chí³ jái² ní² siáh³; ¹⁶ hi³ hí¹ jan² tsáu² tiú²uú² ca³cué³ tsú² jái¹³ hi³ tsa³can³² lío²¹ juí³² néih³ hiah³² hu²¹ cuáh³². ¹⁷ Hi³ jáun² ca³ma³tin² tsú² tsáu², hi³ juáh³ la³ lá²:

—Ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Hñú³² jná¹³ dá² jmái²: Hñú³ ní¹ lí¹³ liéinh³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ Dió³²”. Tí³la³ hnoh² né³, tá²hláu² quioh²¹ hain² bíh¹ má²ca³jmuh³ náh².

¹⁸ Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ siáh³ ca³nái³² jái¹³ jáun², hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³hnauh² tsú² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngih³ Jesús, hliá² jmí¹ juénh² dí², quí¹hliá² la³jín³² tsáu² bíh¹ jmí¹ ná¹tsá²cáun² tsí³ ca³tí²¹ jái¹³ hi³ hie³² tsú² jáun². ¹⁹ Tí³la³ jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, cua³han³ bíh¹ Jesús já¹ juú² jáun².

Hmá² sí² co² má²quiéin²

(Mateo 21:20-22)

²⁰ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³nga² tsú² ta³ hú²niéi² juí³² ní¹ chí²¹ hmá² sí² jáun², hi³ jáun² ca³jí³ tsú² hi³ la³ má²ca³lí³ quiéin² bíh¹ ca³la³ tí³ chí² jmu². ²¹ Jmí¹ jáun² tsau³ tsí³ Pé¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús:

—Tí³², sá¹ní² jí³ dúh¹, má²ca³lí³ quiéin² máh³ hmá² sí² hi³ ca³jin³² hnú² jáun².

²² Jáun² Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Cáun² chá¹ náh² honh² ní¹con² Dió³². ²³ Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ jan² tsá² záih³² máh³ ní²: “¿Quin³² hnú² ní¹ ní², hñú³ jmí²miih²¹ cuá²hú³²!”, ní¹juáh³ tiá² hu²¹ yáh³ hliáun³ néih³ tsí³ tsú², tí³la³ taunh³² tsú² ta²¹ hi³ lí¹³ bíh¹ lí³tí³ la³ cun³ hi³ má²í²juáh³, hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ la³ jáun². ²⁴ Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh², hi³ la³jí³² hi³ mih¹³ náh² ní¹con² Dió³², ní¹juáh³ hi³ nio² cáun² honh² náh² hi³ má²hian² náh², jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³. ²⁵ Hi³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³lien¹ náh² Dió³² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² ná¹haun³ náh² quiúnh¹, chú³² chíh¹³ náh² honh², hi³ jáun² Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñú³mí³cuú² chí¹³ siáh³ tsí³ tsáuh³ hnoh².

26 [Tí³la³ nǐ¹juáh³ hnoh² tiá² la³ chíh¹³ yáh³ honh², hi³ jáun² ja³bí¹ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mí³cuú² tiá² chí¹³ yáh³ tsí³ tsáuh³ hnoh².]

Nga² tsáú² ñí¹con² Jesús hi³ ha³ jinh¹ hiauh³ dí² jái¹³ hi³ ho²

(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

27 Jáun² né³, ca³cha³tánh¹ tsú² siáh³ já¹ juú² Jerusalén. Tá¹la³ cuá¹ngí³² jáun² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹ ca³cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ ñí¹ zenh¹ tsú², la³ má²quionh³ tí³² liei²¹ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² nǐ², 28 hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² Jesús:

—¿Hin² ca³cué³ héih³² hi³ jmuh³² nú² ta²¹ nǐ²? ¿Hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ hauh³² hnú² nǐ²?

29 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Ja³bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jái¹³ ñí¹con² hnoh²; nǐ¹juáh³ hi³ ngáih¹ hnoh² jái¹³ hi³ nga¹ jná¹³ lá², jáun² má¹jáun² juanh²¹ jná¹³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³ jí³² hi³ lá². 30 ¿Hin² tsánh² ca³ze³ hla¹ Juan² hi³ cua³zion³ tsáú² jmái²? ¿Hí¹ Dió³², ho³ tsá²mí³cuoun² uá¹? Nga³ né³.

31 Tí³la³ tsá² hí³ né³, cáun² lǐ¹ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² bíh¹, hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—Nǐ¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hí³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ tsú², jáun² tsá² nǐ² né³ lǐ¹³ nga³: “Hí³ jáun² né³, ¿he³ láih³² sa³ tiá² ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?” 32 Tí³la³ ¿hí¹ lǐ¹³ za¹³ dí² tsú² hí³ tsá²mí³cuoun² bíh¹ ca³ze³?

Quí¹hliá² jmǐ¹ juénh² tsú² ñí¹con² tsáú², quí¹ ñí³² tsú² hí³ la³ jǐn³² tsáú² bíh¹ ná¹lín²³ hi³ hla¹ Juan² jmǐ¹ lín³ jan² *tí³² jè¹ Dió³². 33 Hí³ jáun² cu³tsa³² ca³záih³ tsú² cú²jueh³² Jesús:

—Tiá² né¹ yáh³ jnoh¹.

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:

—Hí³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáh³ juanh²¹ siáh³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³ jí³² ta²¹ lá².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hláih¹

(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

12 Jáun² Jesús ca³ma³liáu³² hi³ liéinh³² tsáú² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmǐ¹ zian² jan² tsá² ca³jñí³ mí³ uoun²jieh¹³ hué³² quioh²¹; jáun² ca³jmú³ jñí¹³ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³zih³ siáh³ cáun² ñí¹ lǐ¹³ quiáuh³² jmáih²¹ mí³ uoun²jieh¹³, jí³ hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² hñú³ ñe¹ lín²¹ ñí¹ lǐ¹³ dí²chín³² tsá² jmu³ hua³hí¹³ ñí¹nái² jáun². Jmǐ¹ lí²¹ jáun² né³, ca³quiú² ñí¹nái² jáun² jo³cuo² tsá² lǐ¹³ jmu³ ta²¹; hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³, jmǐ¹ ma³hmah¹ quioh²¹ ñí¹nái² tsá² cun³quionh³ hi³ jǐenh³² cú¹pih²¹ la³ cun³ hi³ ló³² jáun². Jmǐ¹ lí²¹ jáun² ngau³ ñí¹ uounh³.

2 Jmǐ¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³láu² mí³ uoun²jieh¹³ né³, jáun² ca³zen³ tsú² jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ ñí¹con² tsá² ca³cuéh³ tsú² hí³ ñí¹nái² jáun², hi³ tsa³mái¹ ca³lá² hi³ ca³láu² jáun², la³ cun³ hi³ ca³tin¹ tsá² quioh²¹ ñí¹nái².

3 Tí³la³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ má¹ná¹, ca³zanh³ bíh¹ tsá² ca³zen³ hí³ tsá² quioh²¹ ñí¹nái², hi³ ca³qui³ ca³quiunh³ dí², hi³ jáun² lǐ¹ ha²¹ cuá² ta³ bíh¹ tsú² ca³chanh³ dí².

4 Jáun² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² ca³zen³ siáh³ cónh³í¹ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹; tí³la³ tsá² hí³ né³, ca³quiunh³

bíh¹ tsú² ca³la³ ca³cuíh³ chí¹ jí³ hí³ ca³tu³ ca³hión³² dí² jú¹ hlah³ jú¹ hó³². 5 Tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹nái² ca³zen³ siáh³ cónh³í¹ jan² tsáú², tí³la³ tsá² hí³ né³ ca³jngih³ bíh¹ tsú². Jmǐ¹ lí²¹ jáun² ca³zen³ dí² siáh³ juoun³² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; ma³ jan² tsá² hí³ ca³quiú³ ca³pan³ bíh¹ tsú², hi³ ma³ jan² tsá² hí³ ca³jngih³ tsú² siáh³.

6 “Jáun² jí³²la³ jon² bíh¹ tsú² jéi³²í¹ jmǐ¹ zian² jan², tsá² jlánh¹ jmǐ¹ hnio³ dí² lín³²; hi³ jáun² tsá² hí³ jon² bíh¹ tsú² ca³zen³ ñí¹ cá¹táuh³, quí¹ jmǐ¹ lín²³ dí²: “Cun³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹ jón³² jná¹³”. 7 Tí³la³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ né³, ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² hi³ ca³juónh³ la³ lá²: “Já² tsá² nǐ² bíh¹ lí³quioh²¹ ñí¹nái² lá² nǐ¹ má¹jun² jméi², chú³² cuí¹ jngih¹³ dí² tsú², hi³ jáun² lí³ quiú¹³ dí² ñí¹nái² lá²”. 8 Jáun² ca³zanh³ dí² tsá² hí³ hi³ ca³jngih³ dí² tiáunh¹, jmǐ¹ lí²¹ jáun² ca³chin² dí² tí³ cheih³² ñí¹nái² jáun².

9 Jmǐ¹ lí²¹ jáun² ca³ngái³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³:

—¿He³ lín²³ hnoh² jmu³ tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹nái² ñí¹con² tsá² ca³jmú³ hí³ la³ jáun²? Tsá² hí³ dá² jáunh³ bíh¹, hi³ ja³ma³tsan² tsú² tsá² jmu² hí³ ta²¹ ñí¹nái² quioh²¹, hi³ jáun² tsá² siáh³ bíh¹ cuéh³² tsú² cú²jueh³² ñí¹nái² jáun².

10 “¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²?:

Quín¹ hí³ tiá² ca³jeh²¹ jáun² tsá² ná¹lín³ tí³² hiah³², ta³né³² má²lǐ³ cá² má¹ quín¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien², quín¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².

11 Hí³ nǐ² dá² ca³jmú³ juo¹³ bíh¹ dí²,

cáun² hí³ lǐ¹³ tsa³cáun² tsí³ dí².

12 Jmǐ¹ jáun² ca³lín¹³ tsú² hí³ ma³tson¹³ Jesús, quí¹hliá² má²ca³lǐ³tsin² dí² hi³ jái¹³ ca³tin¹ hmóu³² bíh¹ dí² hi³ má²lǐ³jmú³ tsú² jáun². Tí³la³, jmǐ¹ juénh² bíh¹ tsú² ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³, hi³ jáun² cáun² lǐ¹ca³lión³² bíh¹ dí² tsú² cú²jueh³², hi³ jáun² ja³tanh²¹.

Jesús juáh³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² chí² hmah²¹

(Mateo 22:15-22; Lucas 20:19-26)

13 Jmǐ¹ lí²¹ jáun² né³ ca³zen³ tsú² ma³ jan² tsá² *fariseos jí³ tsá² cu³ nió³ joh¹ Herodes nǐ² siáh³, hi³ tsa³ca³ tsa³lian³ dí² Jesús, neh²¹ tiá¹ hléh³² cáun² jái¹³ hi³ lí³ lǐ¹³ tánh³² tso³. 14 Tsá² hí³ cua³taunh²¹ hi³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² tí³², né¹ jnoh¹ hi³ hnú² hieh³² jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹, tiá² hí³² yáh³ honh² hnú² la³ cun³ hi³ juáh³ tsáú², quí¹ tiá² jmuh³² yáh³ hnú² hi³ jan² quien² hi³ jan² tiá² quien², tí³la³ hnú² bíh¹ jan² tsá² hieh³² jú¹ tson² hi³ ca³tí²¹ juí³² quioh²¹ Dió³². ¿Hí¹ ca³tí²¹ má¹hmah²¹ jnoh¹ quie³ hi³ mí³² *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ juú² Roma, ho³ tiá² hniáuh³²? ¿Má¹hmah²¹ jnoh¹, ho³ tiá² má¹hmah²¹?

15 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³lǐ³tsin² hi³ tsá² hí³ lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹ bíh¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿He³ láih³² cá² lau²³ hnoh² jná¹³? Ná²cán¹ dú¹ cáun² *cú¹tiáu² neh²¹ hi³ jje²¹ jná¹³.

16 Jáun² cua³can³² tsú², hi³ jáun² jmǐ¹ ca³jé³ Jesús ca³ngái³:

—¿Hin² mí³ ñí¹ tá²lá¹ ñí¹ lá², hi³ hin² hi³ jmái² tón³² lá² siáh³?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quioh²¹ tsá² cuá¹lín³ mǐ³chí¹ bíh¹ ní³².
 17 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:
 —Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³ mǐ³chí¹ la³ cun³ hí³ ca³tin¹ hiáuh³, hí³ cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hí³ ca³tin¹.
 Jáun² lí¹ ca³ja³caun² tsí³ bíh¹ tsá² hí³ lí³, qui¹hliá² la³ jáun² bíh¹ ca³ngái³ tsú².

Nga² tsáu² ca³ti²¹ hí³ jenh¹³ tsú²
 (Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

18 Hí³ jáun² jmǐ¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *sauceos hí³ cua³jen³ Jesús. Tsá² cu³ nió³ tsá² saduceos hí³ tiá² ta²¹ haih²¹ yáh³ hí³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hí³ jáun² bí¹ jlánh¹ ca³ñí¹ngah¹ dí² Jesús jái¹³ lá²:
 19 —Hnú² Tí³², ní¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés rá¹juáh³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jun³ ta³ tiá² ca³lí³zian² jon² quionh³ tsá²mǐ³ ní²cuo², jáun² tsá²ñuh² dá¹jon²¹ hla¹ hí³ ca³tin¹ jan³ siáh³ tsá²mǐ³ hí³, hí³ jáun² lí³ zian² jon² hí³ ca³tin¹ hla¹ hí³. 20 Hí³ jáun² né³, jmǐ¹ zian² cá² mí¹zionh² tsá²ñuh² hí³ jmǐ¹ ná¹lín³ quiaun³ má²tún² rainh²¹ jan² jmé² mí¹ziú¹³. Tsá² má²ján³ né³ jmǐ¹ ca³jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá²mǐ³, tí³la³ jun³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ ta³ tiá² jon² ca³lí³zian². 21 Jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mǐ³ hnái³ hí³, tí³la³ ca³jun³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³ ta³ tiá² jon² ca³lí³zian²; la³ jáun² bíh¹ ca³lí³ siáh³ quioh²¹ tsá² ní¹ má²gáun³. 22 La³ jáun² bíh¹ ca³lí³ quioh²¹ tán¹ quiaun³ tsá² hí³, hí¹ jan² yáh³ tsú² tiá² ca³lí³zian² jon² quionh³ tsá²mǐ³ hí³. Ní¹ cá¹táuh³ jáun² né³, jun³ bíh¹ siáh³ hnga² tsá²mǐ³. 23 Jáun² né³, né¹ má¹tí³ ní¹ ca³jenh¹³ tsú², ¿hin² dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lí¹³ ní²cuo² tsá²mǐ³ hí³, qui¹ tán¹ quiaun³ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mǐ³ hí³?

24 Jáun² Jesús ca³ngái³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:
 —Ná¹tsá²con² lín³² bíh¹ hnoh², cun³ñí¹ hí³ tiá² cuin² náh² Sí² quioh²¹ Dió³² hí³ sa³jun³ pí³ quioh²¹ Dió³² ní² siáh³. 25 Qui¹ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsáu² ja¹ hla¹, tiú²uú² cuo² tsú² jéinh³² yáh³, hí³ sa³jun³ cuen³ bíh¹ tsú² siáh³ jon² hí³ jéinh³² cuo², qui¹ má¹jáun² dá² má²lín¹³ tsú² la³jmǐ¹ lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹, tsá² tionh² hí³ hñu³mǐ³cuú². 26 Tí³la³ hí³ ca³ti²¹ ní¹juáh³ hí³ tson² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³ né³, ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ní¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Moisés, hí³ ha³ lánh³ lí³ jái¹³ hí³ ca³hléh³ jáun² Dió³² ja¹ hmá² ton² hí³ jmǐ¹ chí¹cáu³² jáun²? Jmǐ¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Jná¹³ bíh¹ la³², Dió³² Juo¹³ Há²bran²¹, Isaac jí³ Jacob ní² siáh³”. 27 Qui¹ Dió³² dá² lín³ Dió³² Juo¹³ tsá² zian² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ lín³ tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² má²jun¹; jáun² né³, lí¹ ná¹tsá²con² tí³ ca³nga² bíh¹ hnoh².

Héih³² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien²
 (Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-37)

28 Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³ jmǐ¹ zenh¹ siáh³ jan² tsá² lín³ tí³² liei²¹, tsá² má²lí²niéi³² jái¹³ hí³ má²lí²juáh³ tsú² jáun². Tsá² hí³ né³ ca³lí³tsin² hí³ re² bíh¹ má²lí²ngái³ Jesús, hí³ jáun² ca³ngái³ hí³ dí² siáh³ la³ lá²:
 —¿Hín² bíh¹ héih³² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien²?
 29 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Hí³ lá² bíh¹ héih³² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ní¹ la³jí³²: “Sá¹ní² niéi² hnoh² tsá² *Israel, jí³²la³ jan² tán¹ Dió³² Juo¹³ bíh¹ dí² lín³ Dió³². 30 Jáun² jma³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmǐ¹ honh², la³jí³² jmǐ²chí³ quián¹³, jí³ la³jí³² hí³ lín³² nú², jí³ ca³la³ jí³² pí³ quián¹³ nú² siáh³!” Hí³ ní² bíh¹ héih³² la³ní¹ hí³ jlánh¹ bíh¹ quien². 31 Hí³ jáun² héih³² ní¹ má²tun³ né³ lí³ la³ lá²: “¡Ma³hno¹ tsá²mǐ³cuoun² renh² la³jmǐ¹ hno³ nú² huen²!” Tiú²uú² zia³² yáh³ cónh³ cáun² héih³² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hí³ tun³ ní².

32 Jáun² né³, tí³² liei²¹ hí³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:
 —Chú³² lín³² bíh¹ la³ má²lí²juah²¹ hnú² ní² Tí³². Jú¹ tson² bíh¹ ní³² má²lí²juah²¹ hnú², hí³ jí³²la³ jan² tán¹ Dió³² bíh¹ zian², hí³ tiá² zian² yáh³ cónh³ jí³² jan² Dió³² siánh³. 33 Jí³ hí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hí³ má¹hno¹ dí² Dió³² la³ jonh³ jmǐ¹ tsí³ dí², la³jí³² hí³ ngí²³ dí², [la³jí³² jmǐ²chí³ quiú¹³ dí²,] jí³ la³jí³² pí³ quiú¹³ dí² ní² siáh³; jí³ hí³ ca³ta¹ dí² má¹hno¹ siáh³ tsá²mǐ³cuoun² rainh²¹ la³jmǐ¹ hno³ dí² hmóu³², hí³ ní² bíh¹ hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ jáh³ hí³ jngih² tsú² jáun² ní¹con² Dió³², jí³ la³jí³² hí³ lí¹ cue³² tsú² jáun² ní¹con² Dió³² hí³ jin³² tsú² jáun² ní¹ lí³ ní¹hiú¹³.

34 Hí³ jáun² jmǐ¹ má²lí²niéi³² jáun² Jesús hí³ tsá² hí³ má²lí²ngái³ re² lín³², jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:
 —Cú¹píh²¹ bíh¹ jéi³² ní¹ hniáuh³² hí³ huh²¹ hnú² jo³cuo² Dió³².
 Hí³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² ca³tia³ tsí³ hí³ nga³ siáh³ jái¹³ ní¹ hná¹ jáun².

¿Hín² bíh¹ jón²zǐh¹ jón²cho¹ Tsá² lín¹³ Cristo?
 (Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

35 Jesús jmǐ¹ cuá¹má²tin² tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹, hí³ jmǐ¹ cuá¹juáh²³ la³ lá²:
 —¿He³ láih³² juáh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ hí³ jan² tsá² jón²zǐh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹ néh¹ Tsá² lín¹³ Cristo?
 36 Qui¹ hnga² hla¹ Dá²vi²¹ ca³hléh³ la³ cun³ jái¹³ hí³ ca³cué³ Jmǐ²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:
 Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³záih³ Tí³² Juóu³² jná¹³:
 Tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ní³,
 ca³la³ tí³ ní¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hí³ jmu¹ jná¹³ hí³ tsá² hau² hnú² lín¹³ la³jmǐ¹ lí³ cáun² jí²¹ hí³ hí¹ cú¹píh²¹ tiá² quien² hí³ ná¹tsin²¹ hnú² tanh¹.
 37 Hí³ jáun² né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ hí³ Tsá² lín¹³ Cristo lín³ jan² tsá² jón²zǐh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹?, qui¹ ta³ bí¹ hnga² yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ hí³ la³ ca³juáh³ hí³ Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá² lín¹³ hí³ Cristo.
 Jáun² tsá² juóun³² jmǐ¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun² né³, ca³la³ hí³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³ jmǐ¹ ná¹nái³².

Jesús jñéih²³ tsáu¹³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹
 (Mateo 23:1-36; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

38 Jmǐ¹ ca³ma³tin² Jesús tsá² ná¹ngih³² hí³ né³, ca³juáh³:
 —Hua³hín¹³ náh² jmu³ quiúnh¹ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, qui¹ tsá² hí³ jlánh¹ zain³² hí³ quíh³² hmih³² cuo² hí³ ñí³táunh¹ tí³ hlá² tí³ ní²; jlánh¹ hniá¹ tsú² hí³ tsáu² cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jenh² dí² ja¹ hmah²¹, 39 jlánh¹ hniá¹ tsú² tiánh³ ní¹ jlánh¹ bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quioh²¹, jí³ hí³

hniá¹ tsú² siáh³ tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹ quien² ñí¹ má¹ca³cha³táunh¹ ñí¹ nio² jmáí¹. ⁴⁰ Tsá² hí³ bíh¹ tsá² quin²³ sá¹ hñú¹³ tsá²mi³ hnáí³, hí³ má¹lí³² jáun² né³, lí¹ ráin³² ñí¹ cun³quionh³ hí³ líéinh³² jáun² Dió³² ué³ lín³². Cun³ñí¹ hí³ jáun², tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ héih³² hí³ tá¹tsin¹ tsú² ní¹ má¹jáun².

Quié³ ca³cué³ tsá²mi³ hnáí³ tia³mii²
(Lucas 21:1-4)

⁴¹ Cu³ jéin³² jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús có³² ho³hñú¹³ cuáh³² chín¹, có³² ñí¹ táun³ cuó² toh² tsú² quie³, hí³ cuá¹jéin³² dí² tsá² toh² quie³ ñí¹ jáun²; hí³ jáun² ca³jé³ tsú² hí³ juón³² tsá² hánh³ toh² hliáun³ quie³ hñú³ cuó² jáun². ⁴² Jmí¹jáun² ca³chó³² jan² tsá²mi³ hnáí³ tia³mii² hí³ ca³taunh³ tun³ cú¹dáin³, quie³ tiá² lin¹ nga³ quien². ⁴³ Jmí¹jáun² ca³teh³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ juo³ jná¹³ hnoh², hí³ tsá²mi³ hnáí³ tia³mii² ó³², tí³ hliáun³ bíh¹ má¹lí³²cué³² tsú² la³ cónh³ bíh¹ la³jín³² tsá² má¹lí³²tióh³² quie³ hñú³ cuó² ñí¹ hná¹ níz². ⁴⁴ Qui¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ níz² cue³² la³ cun³ hí³ má²ziau³² quioh²¹ bíh¹; tí³la³ tsá²mi³ tia³mii² ó³² né³, má¹lí³²cué³² la³jín³² la³ cun³ hí³ jmí¹ zia³² quioh²¹ bíh¹, hí³ jmí¹ má²ma³hau³ hí³ lí¹³ zian² tsú² quioh²¹.

Jesús juáh³ hí³ chau²¹ jmáí¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹
(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

13 Ta³ má²cuá¹cuá²hain³² Jesús hñú³ cuáh³² chín¹, jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³juáh³:
—Tí³lá³, sá¹níz² jie³, jhénh³ ma³ chú³² jniá³ hñú³ níz², hí³ hen³ ma³ cáh¹ siáh³ quín¹ hí³ lí³ hiah³²!
² Tí³la³ Jesús ca³ngái³ la³ lá²:
—¿Jéh²¹ hnú² hí³ jueh³² lín³² hñú³ lá²? Ñí¹ lá² dá² lí¹³ hí³ hí¹ cá² má¹ quín¹ tiú²uú² ná¹juin¹ quionh³ quín¹ rañh²¹; la³jín³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

Ha³ lánh³ rón³² lí³ lin¹ ñí¹ táuh³ jmáí¹
(Mateo 24:3-28; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

³ Jmí¹jáun² ja³taunh²¹ dí² tí³ tsí³ máh³ Olivos ñí¹ jniá³ jáun² cuáh³² chín¹. Tá¹la³ má²cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñí¹ jáun² né³, jáun² Pé¹, Jacobo, Juan² jí³ Tre²¹ níz² siáh³ ca³ngái³ ñí¹con² tsú² la³ lá² tá¹la³ tiá² hin² zian²:

⁴ —Hná² jnoh¹ hí³ juáh¹³ hnú² ha³ líh³ lí¹³ hí³ má²lí³²juah²¹ hnú² jáun². ¿He³ dá² lánh³ rón³² lí³ lin¹ níz²juáh³ má¹tí³ ñí¹ lí³tí³ hí³ níz²?

⁵ Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:
—Hua³hín¹³ lín³² náh² jmu³, hí¹ jan² lí² hin² cuí¹ má¹cau² náh². ⁶ Qui¹ juón³² lín³² tsá² ja³táunh¹ hí³ ja³jmú³ hí³ lín³ la³juah²¹ dú¹ jná¹³, hí³ ja³juah²¹: “Jná¹³ bíh¹ lín³ Cristo!”, jáun² juón³² lín³² bíh¹ tsá² ma³can² tsú².

⁷ “Tí³la³ ní¹ má¹ca³niéih² náh² já¹³ hí³ má²zia³² hniéi² tí³ hlá² tí³ níz², ha³ lí² juenh³ náh², qui¹ la³ jáun² ca³tí²¹ lí¹³ bíh¹ tín², tí³la³ jun³juáh¹³ hí³ má²tsa³hín³ yáh³ jaun³². ⁸ Qui¹ tsá² zian² cáun² hué³² jmu³ hniéi² quionh³ tsá² zian² hué³² siáh³, jí³ tsá² hín¹³ hué³² ñí¹ hliáun³ quiu³ tín³ siáh³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján²; ñí¹ hliáun³ qui³ jéh³ hué³² hí³ lí³ zia³² siáh³ ho³cuón³, [jí³ hí³ lí¹³ táunh¹

tsá² tiá³ siaun³²]. Hí³ níz² dá² cun³ ja¹ má²ca³lí³liau³ bíh¹ hí³ ma³tsó² tsá² tsí³, jun³juáh¹³ má²hná² yáh³.

⁹ “Tí³la³ hniáuh³² táunh¹ hua³jan²¹ bíh¹ hnoh²; qui¹ hnoh² dá² jienh³ tsú² jo³cuo² tsá²tan²¹, jí³ hí³ quiu³ po³ tsú² hnoh² la³ tí³ hñú³ cuáh³² quiú¹³ dí². Hí³ tsa³juá² tsú² siáh³ hnoh² ta³ ñí¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ jí³ ta³ ñí¹ tsá² ná¹lín³ re²¹ níz² siáh³ cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³; má¹jáun² bíh¹ má²lí¹³ cuéh¹ hnoh² jú¹ tson² hí³ ca³tin¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hí³. ¹⁰ Ñeh² bíh¹ hí³ táuh³ jmáí¹ má¹ná¹, jú¹ chú³² hí³ lí¹³ liáun³ tsú² ca³tí²¹ ngái³² tsú² tín² ñí¹con² la³jín³², la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma². ¹¹ Níz² má¹já²juá² tsú² hnoh² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹ né³, ha³ lí² jmú² náh² hí³² honh² níz²juáh³ he³ cuá¹juah²¹ náh² ñí¹ jáun². Qui¹ jmáí¹ jáun² dá² cáun² cuá¹hléh¹ hnoh² la³ cun³ jái¹³ hí³ hñú³ honh² bíh¹ náh²; qui¹ jái¹³ jáun² cué³² Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, jun³juáh¹³ jái¹³ quián¹³ hmóu³² yáh³ náh². ¹² Hí¹ la³ tí³ tsá² jan² jméi² mí¹ziú¹³ quionh³ yáh³ tsú² jienh³ hí³ jngah³ tsá², jí³ tsá² má²lieih²¹ siáh³ jienh³ jon²; jon² tsá² jmu³ hniéi² quionh³ jméi² mí¹ziú¹³, hí³ hí¹ ca³la³ tí³ jienh³ yáh³ tsú² tsá² má²lieih²¹ hí³ hí³ jngah³ tsá².

¹³ Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³hau² hnoh² cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² nio² cáun² tsí³ la³ má²nio² jáun² ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ jmáí¹ né³, tsá² hí³ bíh¹ liáun³.

¹⁴ “Níz² má¹ca³jieh³ hnoh² hí³ hlah³ hí³ hó³² hí³ jmu³ hí³ hliáh¹³ ñí¹ hien¹ [la³ cun³ hí³ ca³hie³ jáun² hla¹ Daniel *tí³² je¹ Dió³²], má¹ca³jieh³ hnoh² hí³ hí³ jáun² má²nio² ñí¹ tiá² jmí¹ ca³tin¹ —ní¹juáh³ tsá² hí³² jái¹³ lá², cuí¹ ngí¹³—, hí³ jáun² jmáí¹ jáun² má²hniáuh³² cuon³ tsá² hín¹³ tí³ Judea ñí¹ lí³ máh³. ¹⁵ Hí³ jáun² ní¹juáh³ tsá² cuá¹tsí²¹ tsáh³ hñú³ má²tsáh³ quioh²¹ jmáí¹ jáun² né³, ha³ lí² cuí¹ son² hí³ tsa³hen² ñéih³ hí³ tsa³quián³ hí³ nio² ñéih³ quioh²¹, hniáuh³² la³juí³² cuon³ bíh¹ tsú²; ¹⁶ hí³ ní¹juáh³ tsá² cuá¹hún¹ ñí¹nái² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² hí³ tsa³quián³ ha¹. ¹⁷ Jlánh¹ juo²³ tsá²mi³ tsá² ná¹quian² jon² jmáí¹ jáun², jí³ tsá² ná¹jan² dáin² tiúh²³ níz² siáh³! ¹⁸ Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³² hí³ ha³ lí² cuí¹ chau²¹ jmáí¹ jáun² cáun² jmí¹ ñí¹cuóu³; ¹⁹ qui¹ jmáí¹ jáun² lí³ zia³² cáun² uu³mí²tsí³² huáh² tsí³ cu³tí¹³, cáun² hí³ hí¹ cónh³ tiá² má²lí³² la³ cun³ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² hngá¹máh³ lá², hí³ sa³jun³ lí³ zia³² bíh¹ siáh³ tí³ chí¹cáin² jáun². ²⁰ Sá¹jmí¹ hí³ Dió³² juo¹³ dí² tiá² hná³² jmáí¹ jáun² dúh¹, jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsá² jmí¹ hiá¹ jmí¹ tsán¹³, tí³la³ cun³ñí¹ hí³ hnio³ tsú² tsá² joh¹, tsá² má²ca³quianh³ tsú² hí³ hnga², hí³ jáun² bíh¹ má²ca³hná³ Dió³² jmáí¹ jáun².

²¹ “Né³² né³, ní¹juáh³ má¹jáun² má²zian² tsá² juáh³ ñí¹con² hnoh²: “¡Sá¹níz² jie³, ñí¹ lá² má²cuá³ Tsá² lín³ Cristo!”, ho³: “¡Sá¹níz² jie³, ñí¹ zio¹ má²cuá³!”, ha³ lí² lí¹ táunh³ náh² ta²¹. ²² Qui¹ juón³² bíh¹ tsá² ja³táunh¹ hí³ ja³ma³cau², hí³ juáh³ hí³ lín³ Cristo, jí³ tsá² juáh³ siáh³ hí³ ná¹lín³ tí³² je¹ Dió³²; hí³ jmu³ siáh³ lí²¹ jí³ hua³jueh³², hí³ ma³can² tsá², hí³ hí¹ la³ tí³ tsá² má²ca³quianh³ hnga² yáh³ Dió³² ma³can² tsú² siáh³ ní¹juáh³ hí³ lí¹³.

²³ Tí³la³ cuí¹ táunh¹ hnoh² hua³jan²¹ lín²¹; qui¹ la³jín³² bíh¹ má²lí³²juo³ jná¹³ hnoh² ta³ tin².

Jmáí¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mi³cuóun²
(Mateo 24:29-35,42,44; Lucas 21:25-36)

²⁴ "Tí³la³ ní¹ má¹ca³nga² uu³mi²tsi³² huáh² tsí³ ní² né³, má¹jáun² má²nieh¹³ hiú², hi³ zíh² siáh³ tiú²uú² joh¹ cué³², ²⁵ jí³ hi³ ziu³ súh³² siáh³ chí¹jma²¹ ha²¹ chí³cuú², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ pí³ hi³ jniá³ chí³cuú² yáh³ ru³ juá³ siáh³. ²⁶ Má¹jáun² máh³ jien³² tsú² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ cuá¹jáunh²³ jui³² ja¹ jnie² quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² lín³² quioh²¹, hi³ lín¹ hi³ quien² tsú². ²⁷ Má¹jáun² zen³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ chan³ cu³l²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ hi³ joh¹, tsá² zian² tá¹ quiún³ cuoh¹ mi³cuú², la³ tí³ hué³² ní¹ má²uóunh³, ca³la³ tí³ ní¹ cá¹táuh³ cuoh¹ mi³cuú².

²⁸ "Cuí¹ ngí¹³ náh² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá² cun³quionh³ hmá² sí² co²: Jíeh³² hnoh² ní¹juáh³ má²tá¹jmu¹³ hmá², hi³ má²ná¹hion² siáh³ mu²¹ zíh³, jáun² má²ná¹ñih¹ hnoh² hi³ má²má²janh² bíh¹ jmá¹ ní²hiú². ²⁹ Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³, ní¹juáh³ má²jíeh³² hnoh² hi³ má²l²³ la³jí³² hi³ má²l²juánh³² jná¹³ ní², jáun² má²ñih¹ náh² hi³ ho³hñú¹³ bíh¹ má²zenh² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². ³⁰ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³jí³² hi³ ní² l¹³, ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian² jmá¹ hi³ ziaún² dí² lá². ³¹ Chau²¹ jmá¹ tsa³hín³ bíh¹ la³jí³² hi³ jniá³ chí³cuú² la³ má²quionh³ hnga¹máh³ lá², tí³la³ jái¹³ quion²¹ jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³² jmá¹ tsa³hín³ yáh³.

³² "Tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hín² jmá¹, ho³ hín² la³nió¹ l¹³ la³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ñi³², quí¹ hí¹juáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² tionh² hñu³mi³cuú² yáh³ tiá² ñi³², hi³ sa³jun³ hnga² yáh³ Jon² Dió³² ñi³² siáh³; jí³²la³ hnga² bíh¹ Dió³² Jméi² tsú² ñi³².

³³ "Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ñí¹ hi³ ná¹ua³hin¹³ náh², [jí³ hi³ ná¹lien¹ náh² siáh³ Dió³²] quí¹ tiá² ñih¹ yáh³ náh² ha³ l¹³h³ chau²¹ jmá¹ jáun². ³⁴ Quí¹ jmá¹ jáun² l¹³ la³ lá²: Jan² tsá²ñuh² cua³han³ hñú¹³, hi³ ngau³ ñí¹ uóunh³; tí³la³ ñeh² bíh¹ hi³ cua³hain³² tsú² má¹ná¹, ca³chá³ tsú² hñú¹³ jo³cuo² tsá² quian²¹, hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² ca³cuéh³ dí² ta²¹ hi³ ca³tin¹ jmu³, hi³ ca³jmu³ tsú² siáh³ héih³² ní¹con² tsá² jmu² hua³hi¹³ ho³hñú¹³ hi³ jmu³ re² ta²¹ quioh²¹. ³⁵ Hi³ jáun² ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² tianh³ náh² ná¹ñí¹, quí¹ tiá² ñih¹ yáh³ náh² ha³ l¹³h³ cuánh³² tsá² hñú¹³, hí¹ cuánh³² cun³ ca³niéi², ho³ cuánh³² cun³ chú³nie², ho³ cuánh³² la³ cun³ ca³hó³ cá¹háu² hi³ ní¹, ho³lá²dá² tí³ ní¹ má¹já²jnia² uá¹; ³⁶ su³uú² jáunh²³ tsú² cu³diá²jan² ta³ ná¹cuóun¹ náh². ³⁷ La³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh² juo³ jná¹³ siáh³ la³jín³² tsáú²: ¡Tianh³ náh² ná¹ñí¹ náh²!

Má²ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ zanh³ Jesús
(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

14 Tun³ jmá¹ bíh¹ jéi³²1¹ jmá¹ hniáuh²¹ hi³ tí²¹ *jmá¹hien¹, jmá¹ hi³ cúh² tsá² *judíos *hi³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan² yáh³. Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmu³ jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² siáh³ ca³hnauh² tsí³ ha³ lánh³ rón³² l¹³ zanh³ dí² Jesús ta³máih³, hi³ jáun² jngih³ dí². ² Tí³la³ jmá¹ ná¹juáh²³ dí²: —Ha³ tiá² zanh¹³ yáh³ dí² tsú² tá¹la³ jmá¹ má¹ná¹, quí¹ hu³sa³ ní² l¹ ca³taunh³ tsáú² tiá³ siaun³².

Jan² tsá²mi³ sé²³ no¹ má²ró³² chí¹ Jesús
(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

³ Jmá¹jáun² jmá¹ cuá¹tón²¹ Jesús já¹ juú² Betania, hñú¹³ Sí¹mu²¹ tsá² jmá¹ téh²³ tsú² hi³ "tsá² lín³ *mi³ho²¹ péin³". Tá¹la³ jmá¹ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ní¹ mesa né³, cuan³ jan² tsá²mi³ hi³ quian³² cáun² tse³ míh¹ hi³ l¹³ cún¹ tiáú² alabastro hi³ jmá¹ canh², hi³ ha²¹ no¹ má²ró³² chu²¹ lín²¹, jmaih²¹ hngo³² quioh²¹ cáun² há² má²ró³² jmá¹ nardo, cáun² hi³ hmuh²¹ lín²¹. Jáun² ca³jó³ tsú² mi³lái¹ tse³ pih²¹ jáun², hi³ jáun² ca³sé³ dí² no¹ má²ró³² jáun² chí¹ Jesús. ⁴ Ma³ jan² tsá² jmá¹ tionh¹ ní¹ jáun² ca³míh³ tsí³, hi³ jáun² ca³juónh³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—¿He³ láih³² sa³ l¹ quí² l¹ hin²³ tsú² no¹ má²ró³² ní² quioh²¹? ⁵ No¹ má²ró³² ní² jmá¹ l¹³ tsa³hnaí¹ l¹³ cun³ hñi³² nio² hña³láu³ héih³² quie³ *cú¹tiáú², jáun² quie³ jáun² jmá¹ l¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

Jáun² ca³ziu³ ca³hien³ tsú² tsá²mi³ hi³.

⁶ Tí³la³ Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ l¹² l¹ jmu² náh² liúnh¹ ní¹con² tsú²; ¿he³ láih³² ma³tsan¹³ hnoh² tsí³ tsú²? Quí¹ cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ la³² má²l²jmu³ tsú² ní¹con² jná¹³. ⁷ Quí¹ la³jí³² jmá¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² l¹³ bíh¹ jmúh¹³ náh² hi³ chú³² ní¹con² tsú² l¹³ua³ cáun² jmá¹ hi³ hnáuh² náh² jmúh¹³; tí³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmá¹ ca³la³ jí³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh². ⁸ Tsá²mi³ ní² má²l²jmu³ la³ cun³ hi³ l¹³ l¹³ jmu³ ní¹con² jná¹³; quí¹ má²l²sé³² tsú² jná¹³ no¹ má²ró³² ta³ tin² ñeh² bíh¹ hi³ tsa³haun³ ná¹. ⁹ Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ l¹³ua³ cáun² ní¹ tsa³hléh² tsú² jú¹ chú³² tá¹ cáun² hnga¹máh³, ja³bí¹ tsa³chá² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²l²jmu³ tsá²mi³ lá², hi³ jáun² chau¹³ tsí³ tsáú² hi³ ca³tin¹ tsú².

Judas jienh²³ Jesús

(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

¹⁰ Jáun² né³, jmá¹jáun² ngau³ Judas tsá² ja³ hí³ tí³ juú² Queriot, jan² tsá² quian³tun³ joh¹ Jesús, hi³ ca³ñí¹lien¹³ dí² tsá² ná¹lín³ mi³jmu³ hi³ jmu³ dí² jái¹³ hi³ jienh³ dí² Jesús jo³cuo² tsá² hí³. ¹¹ Jmá¹ má²l²niéi³² jáun² tsá² hí³ jái¹³ jáun² né³, ca³l¹³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³, jáun² ca³jmu³ tsú² jái¹³ hi³ cué³² quie³. Jáun² né³, Judas ca³hnauh² tsí³ ha³ lánh³ rón³² l¹³ jienh³ dí² Jesús.

Jesús jmu² má³² hi³ l¹³ nóh³² ca³tí²¹ hi³ jún³

(Mateo 26:17-29; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

¹² Jmá¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hi³ cua³hlau³ Jmá¹hien¹, jmá¹ hi³ cúh² tsá² judíos hi³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan², jmá¹ hi³ jngih² tsú² jáun² *já¹ziáh² míh¹ ní¹con² Dió³² ca³tí²¹ Jmá¹hien¹, jáun² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² Jesús ca³ngáí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² hi³ tsá¹jmu¹³ jnoh¹ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmá¹hien¹ lá² hi³ cúh² hnú²?

¹³ Jmá¹jáun² ca³zen³ dí² gon³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²taunh¹ náh² já¹ juú², hi³ jáun² ní¹ jáun² jenh¹³ náh² jan² tsá²ñuh² quiaun² tse³ ha²¹ jmá¹. Cuá²taunh¹ náh² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsú², ¹⁴ jáun² hñú³ ní¹ hen¹³ tsá² hí³, cuá²zéih³ náh² tsá² hñú¹³ la³ lá²: "Tí³² Juo¹³ jnoh¹

ñí¹juah²¹: ¿Ha³ jinh¹ lǐ³ ñéih³ ñí¹ cueh³² tsú² tsáu² quion²¹ jná¹³, ñí¹ lǐ³ cuh²¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jmǐ¹hǐen¹ lá² quiúnh¹ jná¹³ tsá² hain²¹ tí³ con² ná¹?¹⁵ Jáun² tsá² hí³ tsa³juá² hnoh² cáun² ñéih³ jueh³² ñí¹ tun³ tsin¹, ñí¹ má²lǐ³ re²; ñí¹ jáun² bíh¹ cuá¹jmuh³ hnoh² hua³jan²¹ má³² quiú¹³ dí².

¹⁶ Hí³ jáun² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú², hí³ jáun² ca³cha³taunh¹ tsú² já¹ juú², hí³ jáun² ca³lǐ³tí³ bíh¹ la³ cun³ rón³² hí³ má²lǐ³juáh³ jáun² Jesús; hí³ jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmǐ¹hǐen¹.

¹⁷ Jmǐ¹ má²ca³zi³² jáun² né³, ca³chó³² Jesús ñí¹ jáun², la³ má²quionh³ tsú² tsá² quian³tun³ joh¹. ¹⁸ Tá¹la³ má²tionh² tsú² jáun² ñí¹ mesa hí³ má²ná¹cúh² tsú² má³², jáun² ca³juáh³ Jesús lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ zian² jan² tsá² ná¹cúh²³ dí² lá² quiúnh¹ né³bí¹ jienh³ jná¹³.

¹⁹ Jmǐ¹ jáun² jlánh¹ hlaih³ ca³niau²¹ tsǐ³ tsá² hí³, hí³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ca³ngáih³ Jesús, hí³ juáh³:

—¿Hí¹ jná¹³ juáh¹³?

²⁰ Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Jan² hnoh² tsá² quian³tun³, tsá² cuh³² jná¹³ cáun² uon² quiúnh¹ bíh¹ jmu³ la³ jáun². ²¹ Quí¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² juí³² hí³ ca³tin¹, la³ cun³ hí³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²; tí³la³ ijuo²³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jienh³ jná¹³! Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmǐ¹ re² quioh²¹ tsá² hí³ sá¹jmǐ¹ hí³ cu³tsa³² tiá² ca³lǐ³zian² bíh¹ tsú² cú²jueh³² dúh¹.

²² Tá¹la³ ná¹cúh² tsú² jáun² né³, Jesús ca³can³ hí³ cuú²miih²¹, hí³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmǐ¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ca³ dí², hí³ jáun² ca³tsóh³ tsú² ñí¹con² tsá² hí³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Quiéih³ náh², quí¹ hí³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³.

²³ Jmǐ¹ lí²¹ jáun² ca³can³ tsú² siáh³ cáun² copa, hí³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmǐ¹ lí²¹ jáun² né³, ca³nga³ dí² siáh³ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hí³ jáun² ca³la³ jǐn³² bíh¹ tsú² ca³hinh³ hí³ jmǐ¹ ha²¹ jáun² copa. ²⁴ Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hí³ nǐ² bíh¹ jmǐ¹hán¹ jná¹³ hí³ táin³² cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ juóun³² tsáu²; la³ jáun² bíh¹ lǐ³ lin¹ hí³ má²quien² cáun² nió³² hmai²¹. ²⁵ Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hí³ tiú²uú² aih²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³ lá², ca³la³ tí³ nǐ¹ má¹ca²chó³² jmái¹ hí³ aih²¹ jná¹³ mu² ráu³ lin¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnoh² máh³, jmái¹ hí³ má²cuá¹ho² jná¹³ jái¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Nuh³².

Jesús juáh³ hí³ nó³² Sí¹mu²¹ Pé¹ tí³ có³²
(Mateo 26:30-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

²⁶ Jmǐ¹ lí²¹ jáun² né³, ca³héc³ tsú² cáun² sun¹ quioh²¹ Dió³², hí³ jáun² jmǐ¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ tí³ máh³ Olivos.

²⁷ Jmǐ¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³jǐn³² bíh¹ hnoh² tianh¹³ tí³ có³² ca³tin¹ jná¹³ já¹niéi² lá²; quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Jngih²¹ jná¹³ Tsá² jmu² hua³hí¹³ *já¹ziáh², hí³ jáun² já¹ziáh² hí³ né³ lǐ¹ tiú¹ lǐ¹ hán¹ bíh¹ lǐ¹³”. ²⁸ Tí³la³ nǐ¹ má¹ca³jeh¹³

jná¹³ jáun² má¹ná¹, ñih²¹ jná¹³ chí¹ján³ la³ cun³ bíh¹ hnoh² tí³ hué¹³ Galilea.

²⁹ Hí³ jáun² Pé¹ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Uá¹jinh¹ la³jǐn³² tsá² ñí¹ hná¹ lá² ca³ta³tonh¹ tí³ có³² ñí¹con² hnú², tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, i³cun³ tiá² jáun² yáh³!

³⁰ Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hí³ já¹niéi² lá² bíh¹ cǎnh³², ñeh² bíh¹ hí³ hau³ tenh³ jéin³² cá¹háu² juáh¹³ hnú² hnah³² jéin³² hí³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

³¹ Tí³la³ hí³ né³, ca³jmú³ pin³ jǐ¹ hí³ ca³juáh³:

—Uá¹jinh¹ ca³la³ tí³ jmǐ¹chǐ³ quion²¹ yáh³ jná¹³ ca³cáin³, hí³ jún³ jná¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnú², cun³ tiá² zaih²¹ bíh¹ jná¹³ hnú² tí³ có³².

Hí³ jáun² la³jǐn³² bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ ca³juáh³ cá²ren².

Jesús liéinh³² Jméi² ñí¹ lǐ³ ja¹ hmá² hí³ jná¹ quioh²¹ tsáu² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemani

(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46; Juan 18:1; Hebreos 5:7-8)

³² Jmǐ¹ jáun² ca³cha³taunh¹ tsú² cáun² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemani, jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—Tianh³ hnoh² ñí¹ lá² tá¹la³ ñí¹lien¹ jná¹³ Dió³².

³³ Jáun² jǐ³²la³ gáun³ tsáu² bíh¹ ca³jan³ tsú²: Pé¹, Jacobo jí³ Juan² nǐ² siáh³; jmǐ¹ jáun² ca³lǐ³liau³ hí³ ca³ta³no¹ hlaih³ lǐn²¹ tsǐ³ tsú², jí³ hí³ ca³la³ hí³ ca³hu³ ca³jngih³ lǐn²¹ tsǐ³ tsú². ³⁴ Jáun² ca³záih³ dí² tsá² gáun³ hí³ la³ lá²:

—Jlánh¹ ñí¹jún³ jná¹³ lǐ³² cun³ñí¹ hí³ ja³²lǐ³ hlaih³ nio² tsin³². Tí³la³ hnoh² tianh³ náh² ná¹ñí¹ ñí¹ lá².

³⁵ Jáun² né³ Jesús ngau³ ca³lá² tí³ chí¹ján³, jáun² ca³jmú³ cuá¹jǐ²³ hí³ ca³hiéih³ ñí¹ la³ tí³ hué³² hí³ ca³mǐ³ dí² ñí¹con² Dió³² nǐ¹juáh³ hí³ lǐ³ hí³ tiá² há¹ tiá² ngá¹³ dí² la³ cun³ hí³ né³bí¹ lǐ¹³ jáun².

³⁶ —Hnú² Tia²¹ —ca³záih³ dí² Jméi²—, tiá² hí³ zia³² yáh³ hí³ juóuh³² ñí¹con² hnú², liau¹ tiá³ jná¹³ ca³tǐ²¹ jmái² tsǐh³² hí³ ca³tin¹ jná¹³ aih²¹; tí³la³ ha³ lǐ² cuí¹ lǐ¹³ la³ cun³ hí³ hnó³² jná¹³ má¹ná¹, cuí¹ lǐ¹³ bíh¹ la³ cun³ hí³ hnáuh² hnú².

³⁷ Jmǐ¹ lí²¹ jáun² ngah³ dí² tí³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² gáun³ hí³, jáun² sa³ ná¹cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³ jmǐ¹ cá¹chánh²¹ dí²; jáun² ca³záih³ dí² Pé¹:

—Sí¹mu²¹, ¿hí¹ rá²cuóun¹ uá¹ nú²? ¿Hí¹ hí¹juáh³ cu³tiá³ uá¹ tiá² ca³tion¹³ hnú² hí³ ñih¹³ ñi³ñí¹? ³⁸ Tianh³ náh² ná¹ñí¹ hí³ lien¹ náh² siáh³ Dió³², hí³ jáun² tiá² lǐ¹³ tánh³² náh² tso³. Quí¹ hua³jan²¹ lǐn²¹ bíh¹ hún¹ jmǐ¹chǐ³ quián¹³ náh², tí³la³ ngú³ quián¹³ bí¹ náh² jlánh¹ tiá² pin³.

³⁹ Jmǐ¹ jáun² ngau³ tsú² siáh³ hí³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² la³ cun³ hí³ má²lǐ³juáh³ tsú² jáun² jmǐ¹tin². ⁴⁰ Jáun² cuanh³ tsú² siáh³, sa³ siáh³ bíh¹ siáh³ má²ná¹cuóun¹ tsá² hí³ jmǐ¹ cuanh²¹ dí², quí¹ cun³ñí¹ hí³hliá² jlánh¹ má²tioh³ ziú³ ñí¹ tsú². Jáun² tiá² ñi³² he³ nga³ bíh¹ tsú² lǐ³. ⁴¹ Jáun² ngau³ tsú² siáh³ ñí¹ má²tí³² hnah³² jéin³²; jmǐ¹ cuanh²¹ tsú² jáun² né³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ la³ má²tionh² jáun² uá¹ hnoh² tie³ hí³ ná¹cuóun¹ náh²? Má²tioh²¹ bíh¹ cu³ nǐ², má²ca²chó³² bíh¹ jmái¹ hí³ jienh³ tsú² Jon² tsá²mi³cuóun² jo³cuo² tsá² ná¹ren² tso³. ⁴² Nú¹ tianh³ náh², ma³tsáu¹³; quí¹ nǐ² bíh¹ má²cuá¹ja³² tsá² jienh³ jná¹³.

Má²jan² tsú² Jesús hi³ tson³

(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

43 Tá¹la³ jmí¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Jesús cuan³ Judas, jan² tsá² jmí¹ lín³ tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², hi³ má²hí¹quionh³ juóun³² lín³² tsá² ná¹quian³² mí¹táí³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ jí³ tsá² ná¹quian³² hmá² nǐ² siáh³. Tsá² hi³ dá² hí¹já²taunh¹ hi³ zéi¹ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ jí³ tí³² liei²¹, jí³ hi³ ca³tin¹ tsá²daun³² tsá² ná¹ńí¹ juú² nǐ² siáh³.
44 Judas tsá² ca³jienh³ hi³ bíh¹ Jesús ca³jmú³ jái¹³ ha³ lánh³ rón³² hien³ dí² Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Nǐ¹juáh³ tsá² ca³hen³ jná¹³ ńí¹, tsá² hi³ bíh¹ jan¹³ náh² hi³ tson³ ca³la³ ja¹ uá¹ dí¹cho¹”.

45 Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² né³, ngau³ ńí¹con² Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—Hia² nú² Tí³².

Hi³ jáun² ca³hen³ dí² ńí¹ tsú². 46 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³zanh³ tsá² cuá²taunh²¹ hi³ Jesús, hi³ ca³jan³ dí² tson³.

47 Tí³la³ jan² tsá² jmí¹ zenh¹ ńí¹ jáun² né³, ca³chí² mí¹táí³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hi³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³ mí¹táí³ cuá¹ jan² *tsá² má²dí¹lánh¹ joh¹ mí²tsá² hien¹.

48 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² tionh² hi³:

—ǎ¹Hí¹ má²ńá²taunh²¹ hnoh² hi³ ná¹quiánh¹ náh² mí¹táí³ jí³ hmá² nǐ² hi³ jau¹³ náh² jná¹³ hi³ tson³, la³jmí¹ lǐ³ hi³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háin²? 49 Jmá¹ ca³la³ jí³² bíh¹ jmí¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jmí¹ ma³ta¹³ jná¹³ hnoh² hñú³ cuáh³² chín¹, tí³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lǐ¹ ca³ziaunh² náh² jná¹³ hi³ tson³ ná¹. La³ nǐ² dá² lǐ²³ hi³ jáun² lǐ³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ńí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² bíh¹.

50 Jáun² né³, hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ ca³ta³zanh¹, quí¹ ca³cuóun³ bíh¹ la³jín³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú².

51 Tí³la³ jan² tsá² tsá²ńú¹ jmí¹ hí¹tsau³² cu³chin¹ hi³ chí¹tsainh³² cáun² hmih³² tiáú², hi³ jáun² ca³zaunh³ tsáú²; 52 tí³la³ tsá² hí³ né³, cáun² ca³tú³ bíh¹ hmih³² jáun², hi³ jáun² ca³cuóun³ láun³.

Jesús má²zenh² ta³ ńí¹ tsá² judíos tsá² ná¹ńí¹

(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

53 Jmí¹jáun² ca³ńí¹jan² tsú² Jesús ta³ ńí¹ tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹; jáun² jmí¹jáun² ca³cuú² ca³ngih³² la³jín³² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³, tsá²daun³² tsá² ná¹ńí¹ juú² jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ nǐ² siáh³. 54 Jáun² Pé¹ né³, ngau³ ca³lá² sáh³ chí¹cáin² ńí¹ uóunh³, ca³la³ ńí¹ cá¹chó²¹ ńí¹ lǐ³ ńéih³ ńí¹ lǐ¹ hó²¹ hñú¹³ mí²tsá² hien¹, jáun² ca³cuá³ can³² sí² quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáú² hi³ cuá¹chóh²³ sí².

55 Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ jí³ la³jín³² tsá² ná¹ńí¹ nǐ² siáh³ ca³hnauh² jái¹³ he³ lánh³ rón³² lǐ¹³ ma³tson² dí² tsáú¹³ Jesús, hi³ jáun² lǐ¹³ jngih³ dí²; tí³la³ tiá² ca³chóh¹³ yáh³ tsú². 56 Juóun³² tsáú² ca³chá³ jú¹ tí¹já² quioh²¹ tsú², tí³la³ lǐ¹ jmí¹ ná¹quiú² ná¹táinh²³ bíh¹ tsú² jái¹³ tsá²ján² tsá²ján². 57 Jmí¹ lǐ²¹ jáun² né³, ma³ jan² tsáú² ca³nu³ ca³tiánh³ hi³ ca³chá³ tso³ tí¹já², hi³ ca³juáh³:

58 —Jnoh¹ má²ca³ńáí¹³ hi³ juáh³ tsá² nǐ² la³ lá²: “Jná¹³ tsunh²¹ hñú³ hien¹ lá² hi³ ca³jmú³ tsáú² cun³quionh³ cuá² ta³, hi³ jáun² ńí¹ má²cá²hnǐ² jmáí¹ bíh¹ má²dí¹láí¹ siáh³, tí³la³ jun³juáh¹³ uá² lǐ³ cun³quionh³ cuá² ta³ tsá²mí³cuóun² yáh³”.

59 Tí³la³ sa³jun³ la³ jáun² yáh³ ca³jmú³ tsú² cá²hon³.

60 Jáun² né³, tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹ ca³náú² ja¹ tsá² ná¹ngih³² hi³, hi³ ca³ngáí³ ńí¹con² Jesús:

—ǎ¹Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² la³ ngáih¹ hnú²? ǎ¹He³ dá² nǐ³² ná¹juáh²³ tsá² nǐ² hi³ ca³tin¹ hnú²?

61 Tí³la³ Jesús má²ná¹, tie³ bíh¹ ca³náú², la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹ hí¹ cáun². Jáun² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹ ca³ngáí³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³², hi³ ca³juáh³:

—ǎ¹Hí¹ hnú² dá² Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³² Tsá² hien¹?

62 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, jná¹³ bíh¹ hí³. Hi³ jáun² hnoh² jien¹ náh² hí³ dí² Jon² tsá²mí³cuóun² hi³ má²cuá¹tón²¹ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² Tsá² juenh², hi³ jien¹ náh² tsú² siáh³ hi³ má²cuá¹jáunh²³ hñú³mí³cuú² juí³² ja¹ jnie².

63 Jmí¹jáun² ca³ca³ mí²tsá² hien¹ ha¹ [hí³ jmu² lin¹ hí³ tiá² tí³² tsí³ jái¹³ jáun²], hi³ juáh³ la³ lá²:

—ǎ¹He³ láih³² sa³ ca³lí³í¹ tsá² zih³² jú¹ tson² hno³ dí²?

64 Quí¹ nǐ² bíh¹ má²lǐ²niéih² hnoh² ha³ lánh³ rón³² chú² lén³² tsá² nǐ² Dió³²; jáun² né³, ǎ¹he³ lánh³ lén²³ hnoh² ta³né³²?

Jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³juáh³ hi³ ca³tin¹ tsú² jú³.

65 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ma³ jan² tsáú² ca³ma³liáu³² hi³ tiú² hñéi³², hi³ ca³jín³ dí² siáh³ ńí¹ tsú², hi³ jáun² ca³quiu³ ca³pan³ dí², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—ǎ¹Chí³ jái¹³ neh²¹ [hin² tsánh² lǐ²po³!]

Hi³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáú² ca³jau³ tsú² ca³la³ hi³ má²quiú² má²po²³.

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús

(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-29)

66 Tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Pé¹ tí³ la³ quián³ ńéih³ ńí¹ lǐ¹ hó²¹ jáun², jáun² ńí¹ jáun² ca³chó³² jan² tsá²mí³ quian²¹ mí²tsá² hien¹; 67 jmí¹ ca³jé³ tsú² hi³ cuá¹chóh²³ Pé¹ sí², jáun² ca³jien³² dí² chí¹tiá³ ńí¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ja³bí¹ hnú² jmí¹ ngíh¹ quiúnh¹ Jesús hná¹ tsá² Nazaret ó³².

68 Tí³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³, hi³ ca³juáh³:

—Hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsú², hi³ sa³jun³ ngí²³ yáh³ jná¹³ jái¹³ hi³ dí¹juáh²³ hnú² nǐ².

Jmí¹jáun² cua³han³ tsú² cheih³² tí³ juí³² ńí¹ taunh³² tsú²; tá¹la³ jáun² né³ ca³hó³ jan² cá¹háu². 69 Jáun² tsá² quian²¹ hi³ ca³jé³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³² hi³ ca³ma³liáu³² hi³ zaih³² tsá² jmí¹ tionh¹ hi³ ńí¹ jáun² la³ lá²:

—Jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³² bíh¹ tsá²ñuh² lá².

70 Tí³la³ Pé¹ né³, siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³. Má²cu³lǐ³ mih¹ jáun² siáh³ ca³juáh³ tsá² jmí¹ tionh¹ hi³ ńí¹ jáun² hi³ ca³záih³ Pé¹:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ hnú² bíh¹ jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³², quí¹ hnú² bíh¹ jan² tsá² Galilea, [quí¹ la³jmí¹ hleh³² tsá² hín¹³ tí³ ńí¹ jáun² bíh¹ hléh¹ hnú².]

71 Tí³la³ Pé¹ né³, ca³hien³ Dió³² ca³la³ hi³ tanh² hú¹mu³héih³² hnga², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsá²ñuh² tsá² ná¹hien²³ hnoh² nǐ².

72 La³ cun³ jmí¹jáun² siáh³ ca³hó³ jan² cá¹tsó³ hi³ má²tí³² tenh³ jéin³². Jmí¹jáun² tsau³ tsí³ Pé¹ la³ cun³ hi³

ca³zái³ jáun² Jesús jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu² tenh³ jéin³², hnu² juáh¹³ hnaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³”. Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³hi³ cúh² tsí³ Pé¹, hi³ ca³hó³.

Jesús má²zenh² ta³ ní¹ Pilato

(Mateo 27:1-2; 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

15 Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³, ca³cuú² ca³ngih³² siáh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ la³jín³² tsá² ná¹quien² n²é² siáh³, hi³ ca³ma³re² tsú² jái¹³. Jáun² ca³hñéi³² dí² Jesús hi³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹con² Pilato. 2 Jmí¹ jáun² ca³ngái³ Pilato:

—Hí¹ hnu² uá¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos?

Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnu² n²é².

3 Jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ né³ jlánh¹ ca³qui³ ca³chá³ hliáun³ ñí¹ tso³ quioh²¹ tsú². 4 Jáun² Pilato ca³ngái³ siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² hi³ ngái¹ hnu²? Sá¹n²é² jie³, cónh³ bíh¹ tiá² tí³ tso³ hi³ cha³² tsú² quián¹³ hnu².

5 Tí³la³ Jesús cun³ jáun² tiá² hi³ ca³ngái³ hí¹ cáun² bíh¹; hi³ jáun² Pilato lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³.

Má²ma³ngí³ tsú² Jesús

(Mateo 27:15-31; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

6 Hi³ jáun² né³, Pilato jmí¹ tan² hi³ líon³² jan² tsá² tson³ tá¹la³ *Jmí¹hien¹ n²é² juáh³ hin² tsánh² m³² tsáu² hi³ liáun³. 7 Jmí¹ jáun² jmí¹ zian² jan² tsá² jmí¹ cuá¹hún¹ hñu³mi¹ñí², tsá² jmái² Barrabás quionh³ tsá² siánh³ siáh³, tsá² jmí¹ má²ca³ngih³ tsá² jmái¹ hi³ ca³taunh³ tiá³ siaun³² hi³ ca³jmú³ quien² hmóu³². 8 Jáun² cua³taunh²¹ tsá² ñí¹con² Pilato hi³ ca³hiu³ ca³m³ tsú² hi³ jmu³ Pilato la³ cun³ hi³ qui³ tan² jmu². 9 Hi³ jáun² Pilato ca³ngái³ ñí¹con² tsá² hi³ hi³ ca³juáh³:

—¿Hnáuh¹ hnoh² hi³ líon¹ jná¹³ Re²¹ Juóuh³² hnoh² tsá² judíos?

10 Qui¹hliá² jmí¹ má²ca³lí³tsin² bíh¹ Pilato hi³ cun³ñí¹ hi³ uóu³² tsí³ bíh¹ tsá² ná¹lín³ hi³ mi³jmú³ hi³ jáun² ñí¹con² hi³ dí² cua³jan² tsú² Jesús. 11 Tí³la³ tsá² ná¹lín³ hi³ mi³jmú³ né³, jlánh¹ tiá³ siaun³² ca³jmú³ ñí¹con² tsá², hi³ jáun² hiu³ m³² tsú² hi³ Barrabás bíh¹ tí³ re² líon³² dí². 12 Jmí¹ jáun² ca³ngái³ siáh³ Pilato:

—¿Hi³ he³ bí¹ hnáuh² náh² jmu¹ jná¹³ ñí¹con² Tsá² teh³² náh² lá² Re²¹ Juóuh³² hnoh² tsá² judíos?

13 Jáun² né³, tsá² hi³ ca³tí³ ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³:

—¿Cuí¹ taun¹ tsá² n²é² crei²¹!

14 Jáun² Pilato ca³záih³ tsá² hí³:

—Tí³la³ ¿he³ dá² hi³ hlah³ má²ca³jmú³ tsú² né³?

Tí³la³ tsá² hí³ né³, tí³ lí³mí¹ ca³tí³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—¿Cuí¹ taun¹ tsá² n²é² crei²¹!

15 Jmí¹ jáun² ca³líon³² Pilato cú²jueh³² Barrabás hi³, qui¹ hi³ hnió³ dí² hi³ lí³ hiú² tsí³ tsá² tionh² hí³. Jmí¹ má²cuá¹son² tsá² n²é² ñí¹ crei²¹, má¹ jáun² máh³ táunh¹³ dí² ta²¹ hi³ lín³ tsú² Cristo, Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ dí², tsá² *Israel.

16 Jmí¹ jáun² ca³jan³ hliáu³ Jesús tí³ la³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ quioh²¹ ñí¹ta²¹, jáun² ca³cuu³ ca³ngih³ tsú² la³jín³² hliáu³ rainh²¹. 17 Jmí¹ jáun² ca³quinh³ dí² cáun² hmih³² zín¹³ la³ qui³ quih³² jan² tsá² quien², hi³ jáun² ca³tanh² dí² siáh³ chí¹ tsú² cáun² chí² líh³², la³juah²¹ dúh¹ *córon¹ ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá² ho² jái¹³, tí³la³ chí² líh³² jáun² dá² lí³ cun³quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹. 18 Jáun² la³jui³² ca³ma³líáu³² tsú² hi³ tí³ hóh³² hi³ juáh³:

—¿Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos!

19 Jmí¹ jáun² ca³ma³líáu³² dí² hi³ ca³quiú³ ca³pá³ dí² chí¹ tsú² cun³quionh³ cáun² hmá²tiéi¹³, hi³ tiú² hñéi³² dí² siáh³, jí³ hi³ dí²quí² dí²jñí³² dí² ta³ ñí¹ tsú² siáh³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²ná¹má²quien² dí² tsú². 20 Jmí¹ má²lí²cónh³² dí² jáun² cú²nga¹ né³, ca³chí² dí² siáh³ hmih³² zín¹³ hi³ jmí¹ má²lí²quinh³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² siáh³ ha¹ hi³ qui³ jmí¹ quih³². Jmí¹ jáun² ca³jan³ dí² tsú² hi³ tsa³ton³ dí² crei²¹.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹

(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

21 Hú¹ jui³² jáun² né³ ca³jenh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsá² juú² Cirene, tsá² jmái² Sí¹mu²¹, jméi² Lí¹ján¹ jí³ Rufo, hi³ jmí¹ má²cuá¹hen² já¹ juú²; hi³ jáun² ca³dí³quian³ dí² Sí¹mu²¹ hí³ jmái¹ hi³ cán³ crei²¹ hi³ jmí¹ quian³² jáun² Jesús.

22 Jáun² ca³jan³ tsú² Jesús cáun² tsi³ máh³ míh¹ jmái² Gólgota (hi³ hnió³ juáh³ “Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²”). 23 Ñí¹ jáun² ca³jenh³ dí² tsú² mu² m³ uóun²jieh¹³ má²ná¹jan² quionh³ m³ mirra, tí³la³ Jesús tiá² ca³hinh³ yáh³ hi³ jáun². 24 Jmí¹ jáun² ca³ton³ dí² crei²¹; hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³chí² hliáu³ jái¹³ hi³ jé³ dí² né¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ tsú².

25 Jmí¹ ca³ton³ tsú² jáun² Jesús crei²¹, jmí¹ jáun² jmí¹ má²tí³ la³ nió¹ ñu³ tí³ hú²niéi². 26 Hi³ jáun² ca³tón³ tsú² siáh³ huéh³ ta³ chí¹ Jesús hi³ jmu² lin¹ hi³ he³ ca³tí²¹ má²ma³ngí³ dí² tsú². Huéh³ jáun² juáh³ la³ lá²: “Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos”. 27 Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹ gon³ tsá² háin² quionh³ Jesús, jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹ siáh³. 28 [La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² hi³ juáh³ la³ lá²: “Ja¹ tsá² ren² tso³ bíh¹ ca³ta³dí¹hin¹³ tsú².”]

29 Hi³ jáun² tsá² há² ngai³² ñí¹ jáun² né³, ca³tu³ ca³hión³² Jesús, hi³ ca³la³ hi³ jeih³² chí¹ bíh¹ tsú², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² rón³² hnu²! Hnu² tsá² jlánh¹ juánh³ hi³ tsonh²¹ nú² hñú³ hien¹ quiú¹³, hi³ jáun² ñí¹ cá²hn² jmái¹ jáun² né³, jmóuh¹ nú² siáh³, 30 né³² né³, líon¹ huen² hi³ son² ñí¹ crei²¹ n²é² neh²¹.

31 Ja³bí¹ la³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ca³cáuh³² cú²nga¹ quioh²¹ tsú², hi³ juónh²³ la³ lá²:

—Tsá² siánh³ bíh¹ jlánh¹ ca³líon³² tsú², tí³la³ hnga² né³, tiá² la³ lí¹³ yáh³ líon³². 32 Né¹juáh³ hi³ ca³neh²¹ dí² hi³ má²cuá¹son² tsá² n²é² ñí¹ crei²¹, má¹ jáun² máh³ táunh¹³ dí² ta²¹ hi³ lín³ tsú² Cristo, Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ dí², tsá² *Israel.

Hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tsá² jmí¹ ná¹tón²¹ hi³ crei²¹ quionh³ yáh³ tsú² ca³quiú³ ca³je³.

Jmí¹ jun¹ Jesús

(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

³³ Jmí¹ tí³ chí³hiú² né³, ca³nieh² tá¹ cáun² hué³² jáun², ca³la³ ní¹ tí³ la³ nio¹ hní³² tí³ ca³hláu³. ³⁴ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Eloi, Eloi ¿lama sabactani? (Hi³ hníó³ juáh³ “Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Juóu³² jná¹³, ¿he³ láih³² huen² jná¹³ má²lí²zeh² hnú²?”).

³⁵ Ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hi³ ní¹ jáun² ca³náí³², hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² níé² náh², Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hi³ *tí³² jé¹ Dió³² má²ní¹téh¹³ tsá² ní².

³⁶ Jáun² jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hi³ ní¹ jáun² ngau³ cú²hé² hi³ ca³ní¹cuóuh¹³ cáun² chí² náh² hinh²³ jmá²² mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mí³ uóun²jeh¹³, hi³ jáun² ca³dí³ chí³ dí² hná¹³ hmá²tié¹¹³, hi³ ca³ní¹hiéih¹³ dí² ho³ Jesús hi³ hníó³ dí² hính³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³juáh³ tsá² hi³ la³ lá²:

—Ní² tín² cuí¹ lí³, cuí¹ neh²¹ ní¹juáh³ já³² Líh³ hi³ ja³siau³.

³⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³ lín³², hi³ jáun² jun³. ³⁸ Hi³ jáun² hmih³² hi³ jmí¹ hí¹jnái³² ní¹ jlánh¹ hén¹ hñu³ cuáh³² chín¹ né³, ca³zen³ tí³ tun³ zainh²¹ ca³lí³liau³ tí³ chí³cuú² hi³ tsa³ la³ tí³ hué³². ³⁹ Jmí¹ má²lí²jé³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano jmí¹ zenh¹ hi³ ta³ ní¹ Jesús [hi³ ha³ lánh³ rón³² má²lí²hóh³² Jesús jí³] hi³ ha³ lánh³ rón³² má²jun² tsú², jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Cu³tí³ bíh¹ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hla¹ ní².

⁴⁰ Có³² jáun² jmí¹ tionh¹ ma³ jan² tsá²mí³ hi³ jmí¹ ná¹jé³² ní¹ uóunh³; ja¹ tsá² hí³ jmí¹ zenh¹ Má²réí³ tsá² ja³ juú² Magdalá, Má²réí³ mí¹ziú¹³ Jacobo tsá² cáin² jí³ Sé³² ní² siáh³, jí³ mí¹ Salomé ní² siáh³. ⁴¹ Tsá²mí³ hí³ jmí¹ má²ca³ní³taunh¹ cu³hna²¹ Jesús jmí¹ cuá³í¹ máh³ tsú² hué¹³ Galilea, jí³ hi³ jmí¹ má²ca³ma³cau³² siáh³. Ja³bí¹ jmí¹ tionh¹ siáh³ juóun³² lín³² tsá²mí³ ní¹ hná¹ jáun², tsá² cuá²taunh²¹ quionh³ Jesús tí³ já¹ juú² Jerusalén.

Jmí¹ ja¹haun³ Jesús

(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁴² Jmí¹ má²ja³quián³ tá¹tsí²¹ hiú² né³, hi³ tí³tsóh³dí¹ jmá¹¹ jáun² jmá¹¹ hí³ jmu² tsú² hua³jan²¹, la³ cun³ jmí¹ lí¹³ juáh¹³, cua³hláu³ *jmá¹¹ hí³ tionh² tsú² tie³ yáh³.

⁴³ Jáun² jmí¹jáun² cuan³ Sé³² tsá² zian² juú² Arimatea, jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ tsá² ná¹lín³ ta²¹ hi³ chín¹. Tsá² hí³ uá²jai³² jmí¹ má²jan³² hi³ lí³ lín¹ hin² tsánh² má²ca³hión³² Dió³² hi³ hau³ jáí¹³, jáun² jlánh¹ tiá³ nio² tsí³ tsá² hí³ ca³hí³ ní¹ jmí¹ cuá³ Pilato hí³ ca³ní¹ma¹³ tsú² hla¹ Jesús. ⁴⁴ Lí¹ lín¹ bíh¹ Pilato jmí¹ ca³náí³² hi³ la³juí³² má²jun² Jesús, jáun² ca³teh³ dí² jan² hliáu³ tsá² chín¹ hi³ ca³ngáih³ dí² ní¹juáh³ tson² bíh¹ má²lí²³ la³ jáun². ⁴⁵ Jmí¹ ca³ma³tson² hliáu³ tsá² chín¹ jáí¹³ jáun², jáun² ca³cué³ Pilato jáí¹³ ní¹con² Sé³² hi³ tsa³quió³² tsú² hla¹ Jesús.

⁴⁶ Jmí¹jáun² ca³la³ Sé³² cáun² hmih³² jmuh³ tiáu² hi³ lí³ quionh³ mí²ní³² lino, jáun² ca³sió³² dí² hla¹ hi³ ca³tsáinh³² dí² hmih³² jáun². Jáun² ca³ní¹hón²¹ dí² cáun² hñu³ tá²hón³² hmai²¹ hi³ jmí¹ hó²¹ hláu², jáun² ca³líh³ tsú² cá² máí³ quín¹ pa²¹ hi³ ca³jnái³ tsú² ho³ tá²hón³²

jáun². ⁴⁷ Jáun² Má²réí³ tsá² juú² Magdalá, jí³ Má²réí³ mí¹ziú¹³ Sé³² ní² siáh³ ca³jé³ ní¹ ca³hón³² tsú² Jesús.

Jmí¹ ca³jenh¹³ Jesús

(Mateo 28:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

16 Jmí¹ ca³nga² jáun² *jmá¹¹ hí³ tionh² tsú² tie³, jáun² Má²réí³ tsá² Magdalá hí³, Má²réí³ mí¹ziú¹³ Jacobo jí³ mí¹ Salomé ní² siáh³ ca³la³ háu² má²ró³² hí³ jmí¹ tsa³jñe³ dí² Jesús. ² Jmí¹ ca³lí³liau³ jáun² sí²ma¹ná¹ né³, ja³taunh²¹ tsá²mí³ hí³ hú²nié² lín³² ho³ tá²hón³², cun³ ja¹ má²ca³hiá² hiú² jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsú². ³ Hú¹ juí³² jáun² né³ jmí¹ hí¹juónh³² tsú² hmóu³²:

—¿Hin² bí¹ tsánh² quin³ quín¹ dí¹jnái³²³ jáun² ho³ tá²hón³²?

⁴ Tí³la³ jmí¹ ca³jé³ tsú² ho³ tá²hón³² jáun², sa³ tiú²uú² dí¹jnái³²³ yáh³ quín¹ pa²¹ hi³ jmí¹ dí¹jnái³²³ jáun² ho³ tá²hón³², quí¹ tí³ có³² bíh¹ la³ má²lí² líh³ tsáu². ⁵ Jáun² ca³taunh³ tsú² hñu³ tá²hón³² jáun²; ní¹ jáun² né³, ca³jén³² tsú² jan² tsá² tsá¹ñú¹ hi³ cuá¹tón² tí³ cuá² chu²¹, hi³ cuá¹quih³² cáun² hmih³² tiáu² cuó²; jáun² lí¹ ca³yá²han¹ bíh¹ tsú². ⁶ Tí³la³ tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Ha³ lí² juenh³ náh²; hnoh² dá² hnah²³ náh² Jesús Tsá² Nazaret, Tsá² ca³taun³ hí³ crei²¹. Tí³la³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú²; ha³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ ní¹ lá². Sá¹ní² dúh¹ ñá²jie³ náh² ní¹ jmí¹ ca³quió³² tsú² tsú². ⁷ Jáun² né³, cuá²tánh¹ náh² cuá²zéih³ náh² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú², jí³ Pé¹ ní² siáh³, hi³ cuá²zéih³ náh² tsú² la³ lá²: “Hí³ bíh¹ tsó³ chí¹ján³ tí³ Galilea la³ cun³ bíh¹ hnoh², hí³ jáun² ní¹ jáun² lí¹³ cuá¹jien¹ náh² tsú² la³ cun³ lí³ jáí¹³ hi³ ca³juáh³ tsú² jáun² jmí¹tin²”.

⁸ Jáun² tsá²mí³ hí³ ca³huén² bíh¹ hñu³ tá²hón³² jáun² hí³ ca³cuóun³, ca³la³ má²hí¹juán²³ bíh¹ tsú² ja³tanh²¹, ca³la³ tiá² ní² he³ jmu³. Hí³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiá² hí³ ca³záih³ tsú² tsáu², quí¹hliá² juénh².

Jesús má²jnia³² ní¹con² Má²réí³ tsá² ja³ juú² Magdalá
(Juan 20:11-18)

⁹ [Jmí¹ ca³jenh¹³ jáun² Jesús tí³ ca³jnia³² la³ ní¹ jmá¹¹ hí³ ca³lí³liau³ sí²ma¹ná¹, ca³ma³jnia³² la³ ní¹ ní¹con² Má²réí³ tsá² juú² Magdalá, tsá² má²ca³huen³ tsú² hí³ quiaun³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. ¹⁰ Hi³ jáun² tsá²mí³ hí³ níé¹ hi³ ca³ní¹zeh¹ tsá² jmí¹ má²ca³ní³taunh¹ hí³ quionh³ Jesús. Tsá² hí³ né³ jmí¹ ná¹ha²¹ hlaih³ tsí³ hí³ jmí¹ ná¹ho². ¹¹ Tí³la³ jmí¹ ca³náí³² jáun² tsá² hí³ hí³ zian² bíh¹ Jesús, hí³ tsá²mí³ hí³ né³ hú¹tá¹ má²lí²jén³² siáh³, lí¹ tiá² ta²¹ ca³taunh³ bíh¹ tsá² hí³ jáí¹³ jáun².

Jesús má²jnia³² ní¹con² gon³ tsá² hain²¹ tí³ con²
(Lucas 24:13-35)

¹² Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, Jesús ca³ma³jnia³² hí³ jnia³ la³ siáh³ ní¹con² gon³ tsá² joh¹ ní¹ hí¹tsá²taunh¹ tsú² cáun² juí³² ní¹ náí². ¹³ Jáun² tsá² hí³ já¹tanh²¹ hí³ ca³ní¹zeh¹ tsá² ní¹ hná¹ jáun²; tí³la³ sa³jun³ jáí¹³ hí³ cha³² tsá² hí³ yáh³ ca³taunh³ tsú² ta²¹.

Ta²¹ hi³ ca³cué³ Jesús ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²
(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Hechos 1:8)

¹⁴Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³, ca³ma³jnia³² siáh³ Jesús
ñí¹con² tá¹ quian³jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tá¹la³ jmí¹
ná¹cúh² tsá² hí³ má³²; hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³hí³
ca³liéinh³² dí² tsú² cun³ñí¹ hí³ tiá² cáun² nio² tsí³ tsú² jí³
hí³hliá² jlánh¹ huáh² chí¹ tsú² siáh³, quí¹ cun³ñí¹ hí³ tiá²
ta²¹ ca³taunh³ tsú² la³ cun³ hí³ ca³chá³ tsá² ca³jé³ hí³ hí³
má²ca³jenh¹³ bíh¹ dí². ¹⁵Jáun² ca³záih³ dí²:

—Cuá²táunh¹ náh² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hí³
cuá¹hléh¹ náh² jú¹ chú³² jáun² ñí¹con² la³jín³² tsáu².
¹⁶Tsá² chá³² cáun² tsí³, jí³ hí³ zón³² jmáí², tsá² la³ hí³ bíh¹
lí¹³ liáun³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² cha³² cáun² tsí³ né³,
tsá² la³ hí³ dá² má²tá¹tsin¹ héih³² hlah³ bíh¹. ¹⁷Hí³ lí²¹ lá²
né³ lí³ zia³² ñí¹con² tsá² nio² cáun² tsí³ bíh¹:
Cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³ huen³ tsú² jmí²chí³

hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hí³ lí¹³ hléh³² tsú² siáh³ jú¹jma²
siáh³, ¹⁸lí¹³ zanh³ tsú² siáh³ jáh³ hláinh¹, hí³ ní¹juáh³
ca³hinh³ tsú² siáh³ cáun² hí³ lí³ mí³ hlah³ né³, tiá² hí³
quiunh²¹ hí¹ cáun² yáh³ tsú²; ja³bí¹ la³ jáun² ra³tsi³² tsú²
cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² tsáun¹, hí³ jáun² tsá² hí³ né³ lan¹³
bíh¹.

Jesús tsánh³² hñu³mí³cuú²
(Lucas 24:50-53; Hechos 1:9-11)

¹⁹Jmí¹ má²lí²liéinh³² jáun² Jesús Tí³² Juo¹³ dí² tsá² hí³
né³, ca³zanh³² tí³ hñu³mí³cuú², hí³ jáun² ca³ta³cua¹³ tí³
cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³². ²⁰Hí³ jáun² tsá² hí³ né³,
ca³huén² bíh¹ hí³ ca³ñí¹hléh² jú¹ chú³² ca³la³ tán¹. Jáun²
hnga² Tí³² Juo¹³ dí² ca³ma³hau³ hí³ ca³jmú³ lin¹ hí³ tson²
jú¹ chú³² hí³ hleh³² tsá² hí³ cun³quionh³ lí²¹ hí³ lí³ jáun²
hua³jueh³². Cun³ ní² bíh¹ tí³ jáí¹³.]

LUCAS

1 Hnú² reh² Tíoh³, juóun³² lín³² tsáú² má²ca³jmú³ sí², la³ cun³ hi³ ca³ngi¹³ tsú² hi³ ca³li³ jáun² ja¹ quiú¹³ dí² jmí¹tin². 2 Ca³jmú³ tsú² sí² la³ cun³ rón³² hi³ ca³ma³ta² jnoh¹ jáun² tsá² ca³jé³ la³ cun³ jmí¹ ca³li³li- au³, tsá² ca³nga³ hi³ jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús. 3 Ja³bí¹ jná¹³ uá²jai³² má²cá²hnáuh³² re² lín³² la³jí³² jú¹ tson² la³ cun³ jmí¹ ca³li³liau³, hi³ jáun² ca³lén¹³ jná¹³ hi³ chú³² ní¹juáh³ jná¹³ siáh³ jmu¹ cáun² sí² hi³ rá¹tioh³ jú¹ tson² ca³la³ re² he² hná¹, hi³ zein²¹ ná¹ ní¹con² hnú² reh² Tíoh³; 4 hi³ jáun² tí³ lí³mí¹ re² lí³ ní¹³ hnú² jú¹ tson² hi³ má²ca³ma³ta² hnú² jáun² tsáú².

Jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² juáh³ hi³ lí³zian² Juan², tsá² zion³ tsáú² jmái²

5 Jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹lín³ Herodes re²¹ ní¹con² tsá² hín¹³ tí³ Judea, jmí¹ jáun² jmí¹ zian² jan² mí²tsáú² jmái² Zacarías, tsá² hi³ jmí¹ hún¹ ja¹ tsá² cu³ nió³ quioh²¹ Abías. Ní²cuo² tsú² jmí¹ jmái² Elisabet, tsá² ní¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zéh¹ hla¹ mí²tsáú² Aarón. 6 Tá¹ gon³ jáun² tsú² jmí¹ chun¹ ní¹con² Dió³², hi³ jmí¹ tí² má²tí³² tsú² héih³² jí³ liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí², la³ cun³ hí¹ jan² tiá² hin² lí¹³ chá³² tso³. 7 Tí³la³ tiá² jon² tsú² jmí¹ zian² yáh³, quí¹ tiá² jmí¹ lí²³ yáh³ can³ Elisabet hí³ jon², hi³ ja³bí¹ jmí¹ má²lieih²¹ bíh¹ tsú² siáh³ tá¹ gon³ jáun².

8 Ca³chó³² jmái¹ hi³ tin³ Zacarías quionh³ mí²tsáú² tsá² quionh³ hi³ jmu³ ta²¹ ta³ ní¹ Dió³². 9 La³ cun³ hi³ jmí¹ ná¹ngi²³ jáun² tsá² ná¹lín³ hi³ mí²tsáú² hi³ tan² chí² jái¹³, jmí¹ jáun² ca³chi² tsú² jái¹³, jáun² Zacarías bíh¹ tin³ hi³ tsa³hi³² hñu³ cuáh³² chín¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí², hi³ tsa³jín² ziún². 10 Tá¹la³ jmí¹ dí¹jín³² tsú² jáun² ziún² ní¹hiú¹³ né³, la³jín³² tsá² tionh² ní¹ tauh²¹ la³ní¹ jmí¹ ná¹liéinh³² Dió³². 11 Jmí¹ jáun² ca³jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ní¹con² Zacarías, hi³ zenh² tí³ cuá² chu²¹ can³² ní¹hiú¹³ ní¹ dí¹jín³² tsú² jáun² ziún². 12 Jmí¹ ca³jfen³² jáun² Zacarías tsá² hi³ né³, ca³la³ tiá² ní³² he³ jmu³ bíh¹ tsú² lí³, ca³juénh² lín³² bí¹ tsú². 13 Tí³la³ tsá² hi³ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Zacarías, ha³ lí² juenh³, quí¹ Dió³² má²ca³nái³² hi³ hiú² mih³² hnú² jáun², hi³ jáun² né³bí¹ chau²¹ jmái¹ hi³ lí³zian² jan² jon² Elisabet ní²cuonh² hnú², tsá² teh¹ nú² Juan². 14 Ní¹ má¹ca³lí³zian² jáun² dáin² lí³ tsinh¹ lín²¹ nú², hi³ lí³ hiú² lín³² siáh³ honh² nú². Ja³bí¹ juóun³² lín³² siáh³ tsá² siáh³ lí³ hiú² tsí³ ní¹ má¹ jáun²; 15 quí¹ jónh³² hnú² lí³quien² ní¹con² Dió³², jan² tsá² tiá² hính³ mu² ráu³ mí³ uóun²jeh¹³, sa³jun³ ma³chéi³ hính³, jan² tsá² má²canh² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³ ñeh² bíh¹ hi³ lí³zian². 16 Hi³ hí³ bíh¹ jmu³ hi³ juóun³² tsá² zian² hué³² *Israel jinh²¹ tí³ ní¹con² Dió³² Juo¹³. 17 Juan² hi³ bíh¹ joh¹³

jmí²chí³ jí³ pí³ hi³ la³jmí¹ quian³² jáun² Líh³, tsá² jmí¹ lín³ hí³ *Tí³² jé¹ Dió³² jmí¹tin², hi³ hí³ bíh¹ tín² tsó³² chí¹ján³ la³ cónh³ bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí². Hí³ bíh¹ jmu³ hi³ tiánh³² tsáú² re² tin² quionh³ jón²zéh¹; hi³ jáun² tsá² tiá² má²tí³² héih³² quioh²¹ Dió³² né³, má²lí³tin² bíh¹ ma²tí³² má¹ jáun². La³ jáun² bíh¹ chan³ tsú² hua³jan²¹ tsáú², hi³ jáun² hen³ tsáú² Tí³² Juo¹³ dí².

18 Jáun² Zacarías ca³záih³ tsá² hí³:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí³ ño¹ jná¹³ hi³ tson² jái¹³ juáh³ hnú² ní²? Quí¹ jan² tsá² má²liei²¹ lín²¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ní²uón³².

19 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³:

—Jná¹³ Gabriel, tsá² zenh² ná¹ ta³ ní¹ Dió³², Tsá² lí²ze³ jná¹³ hi³ ja³ngái¹ ná¹ jú¹ chú³² lá² ní¹con² hnú². 20 Tí³la³ ta³né³², cun³ ní¹ hi³ tiá² ta²¹ lí²tionh² hnú² la³ cun³ hi³ lí²juáh³² jná¹³ ní², jáun² tiú²uú² lí¹³ yáh³ hléh¹³ hnú², ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ lí³zian² jónh³² hnú². Jái¹³ lá² lí³tí³ la³ cun³ jmái¹ hi³ má²tón³².

21 La³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hi³ néih³ ní¹ tauh²¹ jáun² la³ní¹ jmí¹ ná¹he² ná¹jan² Zacarías. Má²ná¹tsá²cáun² lín³² bíh¹ tsí³ tsú², quí¹ he³ láih³² sa³ ca³lén³ lín³² yáh³ Zacarías ní¹hiú¹³ jáun². 22 Tí³la³ jmí¹ cuá¹han³ jáun² Zacarías má¹ná¹, tiú²uú² lí²³ yáh³ hléh³²; jmí¹ jáun² ca³lí³lieih²¹ tsá² jmí¹ ná¹jaun² tsú² hí³ hi³ zia³² cáun² hi³ ca³jnia³ jéinh³² tsú² ní¹hiú¹³ jáun². Jmí¹ jáun² ca³jmú³ tsú² lín¹ quionh³ cuo² hi³ tiú²uú² lí²³ hléh³².

23 Jmí¹ ca³tsín¹³ jáun² jmái¹, la³ cun³ jmái¹ hi³ ca³tin¹ jáun² Zacarías jmu³ ta²¹ hñu³ cuáh³² chín¹ né³, ngah³ hñú¹³. 24 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³can³ Elisabet jon², hi³ jáun² cun³ hñá³ zéh² tiá² cuá²han³ tsú² hñú¹³, hi³ jmí¹ cuá¹lín²³ la³ lá²:

25 —Juóu³² jná¹³ má²ca³jmú³ la³ lá² ní¹con² jná¹³, hi³ quin³ hua³heih²¹ quion²¹ jná¹³ ní¹con² la³jín³² tsáú², hi³ tiá² jmí¹ lí²³ can²¹ jná¹³ dáin².

Tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² juáh³ hi³ lí³zian² Jesús

26 La³ má²jñéi³ zéh² hi³ lí³ la³ jáun² né³, ca³zen³ siáh³ Dió³² Gabriel, tsá²cuú² tsá²ta³, la³ tí³ cáun² juú² hín¹³ tí³ Galilea, juú² jmái² Nazaret, 27 hi³ tsa³jien³ jan² tsá²mí³ tsá¹mái¹³, tsá² jmái² Má²réi³, tsá² tiá² tsá²ñuh² má²ca³cáuh³². Tsá² hí³ ná¹lí³ jái¹³ hi³ jenh¹³ cuo² quionh³ jan² tsá²ñuh² jmái² Sé³², tsá² ní¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zéh¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹. 28 Jáun² ca³hi³ tsá² hí³ néih³ ní¹ jmí¹ cuá¹ jáun² Má²réi³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Hia² nú², hnú² tsá² jlánh¹ tí³² tsí³ Dió³²! Dió³² Juo¹³ dí² zenh² quiúnh¹ hnú². [Jlánh¹ má²mieh² hnú² Dió³² la³ cun³ bí¹ la³jín³² tsá²mí³ siánh³.]

29 Lí¹ ca³lin³ bíh¹ Má²réi³ jmí¹ ca³náí³² jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² hí³. Jmí¹ jáun² ca³lín¹³ tsú² hi³ he³ lí³ la³ jáun² hleh³² tsá² hí³. 30 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³ síáh³:

—Má²réi³, ha³ lí² juenh³, quí¹ Dió³² má²hnió³ ma³mieh² hnú². 31 Jáun² né³, né³² can¹³ hnú² jan² dáin², Tsá² teh¹ nú² Jesús. 32 Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² lí³quien²; Tsá² téh³ tsú² Jon² Dió³², Tsá² cú² juenh². Hi³ jáun² Dió³² Juo¹³ dí² jmu³ hi³ cuá¹ho² tsú² jái¹³ hi³ lín³ tsú² re²¹ la³jmí¹ ca³cuá³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú², tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin²; 33 hi³ jáun² tsá² hí³ bíh¹ cuá³², hi³ cuá¹ho² jái¹³ cun³ jmí¹hi³nio² ca³tin¹ la³jín³² tsá² Israel. Jái¹³ hi³ hau³ tsú² jáun², tiá² tón³² jmái¹ táuh³ yáh³.

34 Jáun² né³, Má²réi³ ca³ngáih³ síáh³ tsá² hí³:
—¿Lánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ la³ jáun², ní¹juáh³ tiá² ñí²uón³² jná¹³ má²zian² yáh³?

35 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ síáh³:
—Jmí¹chí³ Chun¹ joh¹ Dió³² bíh¹ já³² ñí¹con² hnú², jí³ pí³ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² juenh², hi³ jláih³² hnú² la³jmí¹ lí³ cáun² jnie². Jáun² dáin² hi³ jónh³² hnú² lí¹³ cuá¹chan¹ hi³ ca³tin¹ Dió³², hi³ jáun² tsá² hí³ téh³ tsú² jon² Dió³². 36 Já³bí¹ Elisabet renh² hnú² uá²jai³², lí³zian² jan² jon² uá¹jinh¹ má²lieih²¹ lín²¹ tsú²; hi³ jáun² né³, ta³né³² má²tí³ jñéi³ zíh² hi³ quian² tsú² jon², tsá² jmí¹ juáh²³ tsáu² hi³ cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ can³ jon². 37 Quí¹ ñí¹con² Dió³², hí¹ cáun² yáh³ hi³ juóuh³² tiá² zia³².

38 Hi³ jáun² Má²réi³ né³ ca³juáh³:
—Jná¹³ la³², tsá² lín³ ná¹ quian²¹ Juóu³² ná¹, hi³ jáun² cú¹ jmu¹ bíh¹ Dió³² ñí¹con² jná¹³ la³ cun³ hi³ má²lí²juah²¹ hnú² ní².
Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹ ta³ ñí¹ Má²réi³.

Tsó³² Má²réi³ hñú¹³ Elisabet

39 Jmái¹ jáun² ngau³ Má²réi³ cú²hé² jui³² máh³, hi³ chau²¹ cáun² juú² hí¹³ tí³ Judea. 40 Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun², ca³hi³ ñéih³ hñú¹³ Zacarías, hi³ ca³juáh³:

—Hia² nú² Elisabet.
41 Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² Elisabet hi³ ca³juáh³ jáun² Má²réi³: “Hia² nú²”, jáun² la³juí³² ca³jfenh³² dáin² hñú³ héin¹, hi³ ca³cónh³² síáh³ Jmí¹chí³ Chun¹ hñú³ tsí³ Elisabet hi³. 42 Jmí¹ jáun² ca³hléh³ tiá³ lín³² hi³ ca³juáh³:

—Dió³² jlánh¹ má²ca³ma³mieh² hnú² la³ cónh³ bíh¹ la³jín³² tsá²mí³ síáh³, jí³ jónh³² nú² síáh³ má²ca³ma³mieh² Dió³². 43 ¿Hin² dá² tsánh² jná¹³, hi³ jáun² sa³ mí¹ziú¹³ Juóu³² máh³ jná¹³ ja³ hi³ ja³jie³²? 44 Quí¹ la³ cun³ jmí¹ lí¹cuen²¹ hnú² Dió³², ca³la³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³ jón³² jná¹³ ca³jfenh³² tiá³ lín³² hñú³ hén² ná¹. 45 Jlánh¹ jmí¹ ren² hnú², tsá² ca³tionh² hnú² ta²¹, quí¹ lí³tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³ má²ca³juáh³ Dió³² Juo¹³ dí².

46 Hi³ jáun² Má²réi³ ca³juáh³:
Jmí¹ tsín³² jná¹³ má²quien² Juóu³² jná¹³,
47 hi³ má²hiún² tsín³² jná¹³ ca³tin¹ Dió³² Tsá² liáu³² jná¹³.
48 Quí¹ Dió³² má²ca³taunh² jná¹³ hó¹ñí¹, tsá² lín³ jná¹³ quian²¹ tsú².

Hi³ jáun² la³jín³² tsá² zian² ta³né³² jí³ jmái¹ né³bí¹ ja³² juáh³ hi³ jná¹³ jan² tsá² jlánh¹ bí¹ jmí¹ ren².

49 Quí¹ Dió³² Tsá² hén¹, Tsá² cú² juenh² má²ca³jmú³ hliáun³ lín³² hi³ chú³² ñí¹con² jná¹³;

50 hi³ ja³² mií³ tsí³ tsú² ñí¹con² ca³la³ jín³² tsá² jmu² juénh² ñí¹con² tsú².

51 Quí¹ ta²¹ jueh³² lín³² má²ca³jmú³ Dió³², hi³ ca³láih¹³ hniéi² ñí¹con² tsá² jmí¹ ná¹jmu² tonh², jáun² lí¹ ca³háin³² ma³ quin³² bíh¹ tsá² hí³ lí³.

52 Ca³jmú³ tsú² hi³ tiú²uú² quien² tsá² jmí¹ ná¹quien², hi³ jáun² tsá² tsí¹juí³ bíh¹ ca³zion³ tsú² hi³ lí³quien².

53 Tsá² jmí¹ tionh¹ ñí¹cuóunh²¹ bíh¹ ca³cuéh³ tsú² hliáun³ lín³², hi³ jáun² tsá² hánh³ né³, lí¹ hai²¹ cuá² ta³ bíh¹ ca³chanh³ tsú².

54 Ca³ma³hon³ tsú² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Israel, tsá² quian²¹, tiá² ca³ja³có³ yáh³ tsí³ tsú² hi³ jmu³ juenh² tsí³ ñí¹con² tsá² tsá²,

55 la³ cun³ rón³² lí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² quionh³ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² jmí¹tin².

Hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² jái¹³ quionh³ hla¹ Há²bran²¹ hi³ já³² mií³ tsí³ tsú² la³ cun³ jmí¹hi³nio², la³ má²quionh³ jón²zih¹ jón²cho¹ tsá² hí³.

56 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Má²réi³ la³ nñ² né³, ca³ta³cuá¹³ cun³ hñi³² zih² hñú¹³ Elisabet. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ síáh³ hñú¹³.

Jmái¹ hi³ ca³lí³zian² Juan² tsá² zion³ tsáu² jmái²

57 Jmí¹ lí¹cáin² jáun² né³, ca³chó³² jmái¹ hi³ lí³zian² jon² Elisabet, hi³ jáun² ca³lí³zian² jan² ñú²míh¹ jon² tsú².

58 Jmí¹ ca³lí³ ñí³² jáun² tsá² jún¹ tsá² rainh²¹ tsú² hi³ Dió³² jlánh¹ má²ca³ja³ mií³ tsí³ ñí¹con² tsú², hi³ jáun² ca³ñí¹ma³hiún² tsá² hi³ tsí³ quionh³ tsú². 59 Jáun² jmí¹ la³ má²jña³ jmái¹ jáun² *ca³tiú³ tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² dáin², hi³ jmí¹ hnió³ tsú² síáh³ hi³ lí³ jmái² dáin² Zacarías, la³jmí¹ jmái² jméi². 60 Tí³la³ mí¹ziú¹³ dáin² ca³juáh³:

—Ján¹han²¹, Juan² bíh¹ lí³ jmái² dáin².

61 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³²? Já² hí¹ jan² yáh³ jon³ renh² hnú² tiá² jmái² la³ ní².

62 Jmí¹ jáun² hmóu³² tsá² hí³ ca³ngáí³ ñí¹con² jméi² dáin² cun³quionh³ lí²¹, ní¹juáh³ he³ hnió³ tsú² lí³ jmái² dáin². 63 Jáun² ca³mí³ jméi² dáin² cáun² jó¹hmá² pih²¹ hi³ ca³jmú³ huéh³ hi³ juáh³: “Juan² bíh¹ lí³ jmái² dáin²”.

Jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³ja³cáun² tsí³. 64 La³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ lí³ síáh³ hléh³² Zacarías, hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²quien² Dió³². 65 Ca³la³ jín³² tsá²co¹ tsú² ca³ja³cáun² lín³² tsí³ jmí¹ ca³lí³ ñí³² hi³ lí³ la³ jáun², hi³ jáun² jái¹³ jáun² ja³ngí³ ja¹ la³jín³² tsá² zian² tsí³ cuánh² tsí³ jén³ ñí¹ hín¹³ tí³ Judea. 66 Ca³la³ jín³² tsá² ca³lí³ ñí³² hi³ jáun² jmí¹ ná¹hnauh² tsí³, hi³ jmí¹ ngaih³² tsú² síáh³ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿He³ bíh¹ jmu³ dáin² hí³?

Quí¹ jmí¹ má²lin¹ lín²¹ bíh¹ hi³ tanh² Dió³² hó¹ñí¹ dáin² hí³.

Sun¹ hi³ ca³híe³ Zacarías

67 Jáun² Zacarías jméi² dáin² hí³ ca³cónh³² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hi³ ca³hléh³ jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³, hi³ ca³juáh³:

68 "Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² Juo¹³ tsá² Israel, qui¹ má²cuán² tsú² ja¹ ní¹ tiauh¹ dí², tsá² tiauh² dí² jo³cuo² tsú²,

hi³ má²ca³liáu³² tsú² siáh³.

69 Qui¹ ca³cuen³ tsú² jan² Tsá² liáu³² dí², jan² Tsá² ní¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zíf¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹,

tsá² ca³lín³ hi³ quian²¹ Dió³².

70 Má²ca³ma³ti³² bíh¹ Dió³² jái¹³ hi³ ca³jmú³ quionh³ tsá² chun¹ joh¹,

tsá² ca³lín³ hi³ *ti³² jè¹ Dió³² jmí¹tin²,

71 hi³ ca³juáh³ Dió³² hi³ liáu³² jnoh¹ ní¹con² tsá² jmu² hnié² quiúnh¹ dí²,

jí³ ní¹con² ca³la³ jín³² tsá² hau² dí² níf² siáh³.

72 Má²ca³ja³ bíh¹ mií³ tsí³ tsú² ní¹con² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí², tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin².

Tiá² tsá²có³ yáh³ tsí³ tsú² nió³² hén¹ hi³ ca³tanh² jáun² la³ cun³ jmí¹tin²,

73 la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² ní¹con² hla¹ Há²bran²¹, jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí².

74 Hi³ ca³juáh³ tsú² hi³ liáu³² tsú² jnoh¹ ní¹con² tsá² jmu² hnié² quiúnh¹ dí²,

hi³ jáun² tiá² juénh² yáh³ dí² hi³ má¹ti²¹ ní¹con² tsú²,

75 hi³ chun¹ dí², hi³ ná¹chan¹ dí² ní¹con² tsú² la³ cun³ jmá¹ hi³ ziaun² dí².

76 Jáun² né³, hnú² jón³² jná¹³, hnú² té³ tsú² tí³² jè¹ Dió³², tsá² lín³ quian²¹ Dió³² Tsá² cuá³ hñu³mí³cuú²,

qui¹ hnú² bíh¹ tsá² cuóh¹³ chí¹ján³ la³ñí¹, hi³ jmúh¹³ hnú² hua³jan²¹ juí³² ní¹ tsó²¹ Tí³² Juo¹³ dí².

77 Jmúh¹³ hnú² hi³ lí³ ñí³² tsá² joh¹ tsú² ha³ lánh³ lí³ liáu³ tsú²,

jí³ hi³ hin³ siáh³ tsáu¹³ tsú².

78 Qui¹ Dió³² ja³² lín³² mií³ tsí³ ní¹con² dí²,

hi³ jáun² cué³² tsú² cáun² joh¹ quiú¹³ dí² hi³ lí¹³ la³jmí¹ lí³ hi³ ca³jnia³² cáun² jmá¹ hmaí²¹.

79 Tsá² hi³ jmu³ hi³ tai²¹ joh¹ ní¹con² tsá² tionh² já¹nié², jí³ tsá² tionh² ní¹ he² heinh²¹ quioh²¹ hmú³² níf² siáh³.

Tsá² hi³ bíh¹ Tsá² hie³² juí³² hi³ ha³ lánh³ lí¹³ niau²¹ tie³ tsí³ dí²."

80 Hi³ jáun² né³, ca³cuon³ bíh¹ ñú²míh¹ hi³, hi³ tsá²lí³hún¹ siáh³ tsí³. Jáun² ca³ñí¹cuá² tsú² ní¹ lí³ hué³² quiéin², ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hi³ ca³ma³jnia² tsú² tá¹³ ní¹con² tsá² Israel.

Jmá¹ hi³ ca³lí³zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo

(Mateo 1:18-25; Juan 1:14)

2 Jmí¹jáun², Augusto *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ cuá³ juú² Roma ca³jmú³ héih³² hi³ la³jín³² tsá² zian² la³ cun³ hué³² ní¹ hu²¹ cuo² tsú² tónh³² ní¹ sí² quioh²¹ dí². 2 La³ñí¹ jéin³² hi³ ca³tónh³² bíh¹ tsú² tsáu² sí² jmí¹jáun², jmá¹ hi³ jmí¹ cuá¹lín³ jáun² Cirenio ta²¹ hué³² Siria. 3 La³jín³² tsáu² ca³lí³ hniáuh³² tsa³tánh¹ juú² ní¹ ca³lí³zian² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³, hi³ tsa³tionh³² sí². 4 Hi³ jáun²

bíh¹ cua³han³ Sé³² já¹ juú² Nazaret, juú² hín¹³ tí³ Galilea, hi³ ngau³ tí³ juú² jmá¹ Belén, juú² hín¹³ tí³ Judea, ní¹ ca³lí³zian² hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, qui¹ Sé³² lín³ jan² tsá² ní¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zíf¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ hí³. 5 Hi³ jáun² ñéi¹ tsú² juú² Belén, hi³ ca³ñí¹tionh²¹ sí² cu³tsa³² quionh³ Má²réi³, tsá² jmí¹ má²ná¹lí³ hi³ jái¹³ hi³ jéinh³² tsú² cuo² quionh³. Jmí¹jáun² jmí¹ má²quian² bíh¹ Má²réi³ jon². 6 Jáun² tá¹la³ tíahun¹ tsú² jáun² já¹ juú² Belén bíh¹, ca³chó³² jmá¹ hi³ lí³zian² jon² Má²réi³. 7 Hi³ jáun² ca³lí³zian² dún² tsá² ní¹ jon² tsú², jáun² ca³tsáinh³² tsú² tsí¹há², hi³ jáun² ca³tanh² tsú² siáh³ tí³ ñeh² hñu³ hmá²mu² pa²¹ rón³² ñéih³ hñú¹³ jáh³, qui¹ tiá² jmí¹ zia³² yáh³ hñú³ ní¹ jmí¹ lí³ jnioh¹³ tsú².

Tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² jnia² jéinh³² tsá² ná¹jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh²

8 Hi³ jáun² né³, ní¹ ná¹ ní¹ má²janh² juú² Belén jáun² jmí¹ tíahun¹ tsá² ná¹jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh² joh¹ ta³ já¹nié². 9 Jáun² cu³diá²jan² ca³jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² ca³táí³ joh¹ quioh²¹ Dió³² cu³ jéin³ ní¹ tionh¹ jáun² tsá² hí³; hi³ jáun² né³, tsá² hí³ ca³juénh² lín³² bíh¹. 10 Tí³la³ tsá² ca³jnia³ hi³ ca³juáh³:

—Ha³ lí² juenh³ náh², qui¹ jná¹³ quion¹ cáun² jú¹ chú³², jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ la³jín³² tsáu², hi³ jáun² lí³ hiún² lín³² tsí³ tsú². 11 Qui¹ né³² ca³lí³zian² jan² dáin² juú²co¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, jan² Tsá² liáu³² hnoh², Tsá² lín³ Cristo Juo¹³ dí². 12 Juanh²¹ jná¹³ ha³ lánh³ rón³² lí³ cuóun³² hnoh² dáin² hí³: Dáin² hi³ chanh²¹ náh² hi³ rá¹tsainh³² tsí¹há², hi³ rá¹hún¹ tí³ ñeh² hñu³ hmá²mu² quioh²¹ jáh³.

13 Hi³ jáun² cu³diá²jan² jmí¹ cá¹jnia³ juóun³² lín³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² já¹taunh²¹ hñu³mí³cuú², can³² ní¹ jmí¹ zenh¹ jáun² tsá² jan² hí³, hi³ má²ná¹ má²tsú² má²jónh³² Dió³², hi³ má²ná¹ juáh²³:

14 "¡Tsá² tionh² hñu³mí³cuú² cuí¹ má¹quien² Dió³², hi³ tsá² zian² ní¹ hué²¹ níf² siáh³ cuí¹ tionh² cáun² hi³ re² hi³ tin²,

ca³la³ jín³² tsáu² tanh² Dió³² hó¹ñí¹!"

15 Jmí¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² hí³ hñu³mí³cuú² né³, jáun² tsá² jmu² hi³ hua³hí¹³ já¹ziáh² ca³juu³ ca³hléh³ la³ lá²:

—Ma³tsáu¹³ tí³ já¹ juú² Belén, hi³ tsá¹neh²¹ la³ cun³ hi³ má²lí³², hi³ má²lí²juáh³ jáun² Dió³² Juo¹³ dí².

16 Jáun² ja³taunh²¹ tsú² cú²hé². Jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsú² jáun², ca³chanh²¹ tsú² Má²réi³ quionh³ Sé³² jí³ dáin² siáh³, hi³ rá¹hún¹ tí³ ñeh² cáun² hñu³ hmá²mu² quioh²¹ jáh³. 17 Jmí¹ má²lí²jén³² tsú² jáun² dáin² né³, ca³chá³ tsú² la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³tin¹ dáin². 18 Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹ná³² ca³ja³cáun² tsí³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá² hí³. 19 Tí³la³ Má²réi³ má¹ná¹, ca³hmá³ bíh¹ la³jí³² jái¹³ jáun² hñu³ tsí³, hi³ ca³hnauh² tsú² tsí³ ca³ti²¹ hi³ jáun². 20 Hi³ jáun² tsá² jmu² hi³ hua³hí¹³ já¹ziáh² ja³tanh²¹, hi³ má²hí¹ má²tsú² má²jónh³² Dió³², hi³ má²hí¹ má²quien² tsú² Dió³², qui¹ hliá² má²lí²niéi³² tsú² jí³ hi³ má²lí²jé³ tsú² la³ cun³ jái¹³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².

Tsa³ma³jnia² tsú² dáin² Jesús cuáh³² chin¹

²¹ Jmí¹ la³ má²jña³ jmái¹ hi³ ca³li³zian² jáun² dáin² *ca³tíú³ tsú² chí² láu² hná¹³ ní¹ zian²; jmí¹jáun² ca³jmu³ tsú² hi³ lí³ jmái² dáin² Jesús, la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ní¹con² Má²réi³ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ can³ tsú² dáin².

²² Jmí¹ ca³tsín¹³ jáun² jmái¹ hi³ má²lí¹³ lí³ jin² mí¹ziú¹³ Jesús quionh³ Sé³² ní¹con² Dió³² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ní¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, jáun² ca³ñí¹jan² tsú² dáin² hí³ já¹ juú² Jerusalén, hi³ ca³ñí¹ma³jnia² tsú² dáin² hí³ ní¹con² Dió³² Juo¹³ dí². ²³ La³ jáun² ca³jmu³ tsú² qui¹hliá² liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí² rá¹juáh³ la³ lá²: “Ca³la³ jín³² tsá²ñuh², tsá² lí³zian² la³ñí¹ ca³tin¹ ná¹chan¹ ní¹con² Dió³² Juo¹³ dí²”. ²⁴ Hi³ jáun² bíh¹ ca³ñí¹taúnh¹ tsú² ní¹ jáun² hi³ ca³ñí¹cuen¹³ tsú² jáh³ ní¹con² Dió³² hi³ ca³tin¹ dáin² jon², qui¹hliá² liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ yáh³ dí² rá¹juáh³ hi³ hniáuh³² cuen³ tsú² gon³ jú²pe³² míh¹ ho³lá²dá² gon³ já¹ tiáun². ²⁵ Jmí¹jáun² jmí¹ zian² jan² tsá²ñuh² jmái² Si³ñóh³ já¹ juú² Jerusalén. Tsá² hí³ jmí¹ lín³ jan² tsá² chun¹, hi³ jmí¹ má²tsú² má²jónh³² Dió³², hi³ jmí¹ jan² tsú² hi³ liáun³ tsá² *Israel. Jmí¹ quionh³ tsú² Jmí²chí³ Chun¹, ²⁶ hi³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hi³ né³ ca³jmu³ lín¹ ní¹con² tsú² hi³ tiá² má²jún³ yáh³ tsú² ta³ tiá² má²lí²jén³² Tsá² lín¹³ Cristo, Tsá² zen³ hi³ Dió³² Juo¹³ dí². ²⁷ Jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hi³ ca³ze³ tsú² tí³ hñu³ cuáh³² chin¹; jmí¹jáun² ca³ñí¹jau² jméi² mí¹ziú¹³ dáin² Jesús hñu³ cuáh³² chin¹, hi³ tsa³ma³tí³² tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹. ²⁸ Jmí¹jáun² ca³zanh³ Si³ñóh³ dáin² hi³, hi³ ca³ma³tsú² má²jónh³² Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

²⁹ “Hnú² Juóu³² jná¹³, ta³né³² má²lí¹³ bíh¹ jún³ jná¹³ cáun² hi³ re² hi³ tin², qui¹ má²lí²ma³tíh²¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ já¹³ hi³ ca³jmu³ hnú² jáun² quiúnh¹ jná¹³, tsá² lín³ jná¹³ quian²¹ hnú²;

³⁰ qui¹ má²lí²jien¹ bíh¹ jná¹³ cun³quionh³ mí¹ñi³² huen² Tsá² liáu³² jnoh¹,

³¹ Tsá² ca³cuen²¹ hnú² lá² hi³ ca³tin¹ la³jín³² tsáu².
³² Tsá² lá² bíh¹ lín¹³ joh¹ hi³ tai²¹ ní¹con² *tsá²cá²jo²¹, hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ ma³quien² tsáu² tsá² Israel, tsá² joh² hnú²”.

³³ Lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ jméi² mí¹ziú¹³ Jesús jmí¹ ca³nái³² la³jí³² já¹ hi³ ca³juáh³ jáun² Si³ñóh³ ca³tin¹ dáin² hí³. ³⁴ Hi³ jáun² Si³ñóh³ ca³ma³mieh² tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí² Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jesús:

—Sá¹ñí² jie³, dáin² lá² bíh¹ jmu³ hi³ juón³² lín³² tsá² Israel hua³ jlính³, hi³ juón³² lín³² tsá² tiá² jmí¹ ná¹pin³ siáh³ nu³ tiánh³. Hi³ lín¹³ tsú² cáun² lí²¹ hi³ juón³² lín³² tsáu² tiá² jéi¹³; ³⁵ la³ jáun² bí¹ lí¹³ hi³ lí³ lín¹ la³ cun³ hi³ ná¹tioh³ hñu³ tsí³ tsáu² ma³ quin³² ma³ jan³². Hi³ ca³tin¹ huen² hnú² siáh³, chau²¹ jmái¹ hi³ lí¹³ honh² hnú² la³jmí¹ lí³ hi³ ja³hính¹ nú² quionh³ cáun² mí¹ja².

³⁶ Ja³bi¹ ní¹ jáun² siáh³ jmí¹ zenh¹ jan² tsá²mí³ tsá² jmí¹ lín³ *ti³² jé¹ Dió³², tsá² jmí¹ jmái² mé¹ Hán¹, jon² hla¹ Fanuel, tsá² jón²zíf¹ jón²cho¹ hla¹ Aser. Tsá² hí³ má²lieih²¹ lín²¹ bíh¹. Tsá²míh¹ bí¹ tsú² jmí¹ ca³jenh² cuo², hi³ jáun² ca³cuá³ tsú² quiau³ mii² quionh³ ñí²cuo²;

³⁷ jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³lí³ hnái³ bíh¹ tsú². Tiá² jmí¹

cuá²hain³² yáh³ tsú² hñu³ cuáh³² chin¹ jáun², hi³ jmí¹ cuá¹má²tsú² má²jónh³² Dió³² Juo¹³ dí² la³ huá² la³ jma², hi³ cuá¹má²hien²¹ hi³ cuá¹liéinh³² siáh³ Dió³²; hi³ jáun² jmí¹jáun² jmí¹ má²hún¹ tsú² quiéinh³² nio² quiú³ tsí²¹ quiúñ³ mií². ³⁸ Jáun² né³, mé¹ Hán¹ hi³ ca³chó³² ní¹ jmí¹ tionh¹ tsú² jáun², hi³ jáun² ca³ma³tsú² má²jónh³² Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hléh³ tsú² hi³ ca³tin¹ dáin² Jesús hi³ ní¹con² tsá² Israel tionh² ní¹ jáun², tsá² ná¹jan³² hi³ hi³ liáu³ juú² Jerusalén [ní¹con² tsá² *romanos].

Ja³tanh²¹ tsú² siáh³ juú² Nazaret

³⁹ Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²ma³tí³² tsú² jáun² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí², ja³tanh²¹ tsú² siáh³ tí³ juú²co¹, juú² Nazaret, juú² hñ¹³ tí³ Galilea. ⁴⁰ Hi³ jáun² ca³cuon³ bíh¹ nú²míh¹ hí³, hi³ tí³ lí³mí¹ tsá²lí²pin³, jí³ hi³ tí³ lí³mí¹ lí²jnia² siáh³ jmí¹ tsí³, hi³ ca³ma³hé² ma³mieh² lín³² siáh³ Dió³². 2

Nú²míh¹ Jesús tsó³² hñu³ cuáh³² chin¹

⁴¹ Hi³ jáun² né³, cú² jéin² cú² mii² jmí¹ tí³² *Jmí¹hén¹ bíh¹, tí² tsá²taúnh¹ jméi² mí¹ziú¹³ Jesús tí³ já¹ juú² Jerusalén. ⁴² Jáun² né³, jmí¹ ca³tsín¹³ jáun² quia³tún³ mieh² Jesús, ca³ñí¹jan² tsú² siáh³ já¹ juú² Jerusalén, la³ cun³ qui³ ná¹ngí²³ tsú² hi³ tsá²taúnh¹ jmái¹ jáun². ⁴³ Jmí¹ ca³tu³² jáun² jmái¹ né³, ja³tanh²¹ bíh¹ tsú² tí³ juú²co¹; tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³ta³cua¹³ bíh¹ Jerusalén ta³ tiá² ní³² jméi² mí¹ziú¹³. ⁴⁴ Jmí¹ hí¹lín²³ tsú² hi³ cáun² cuá¹jáunh²³ bíh¹ Jesús já¹ tsáu², hi³ tá¹la³ jáun² né³ ca³jmu³ tsú² cú² jmái¹ juí³²; tí³la³ jmí¹ ca³hnhah² tsú² nú²míh¹ Jesús já¹ tsá² jún¹ tsá² rainh²¹ jí³ já¹ tsá² má²cuón³ quionh³ tsú² ní² siáh³, ⁴⁵ tiá² ca³chanh²¹ yáh³ tsú². Hi³ jáun² já¹taúnh²¹ tsú² siáh³ tí³ Jerusalén, hi³ ja³hniah² nú²míh¹ ní¹ jáun².

⁴⁶ Jmí¹ la³ má²hni³² jmái¹ jáun² máh³, ca³chanh²¹ tsú² nú²míh¹ hñu³ cuáh³² chin¹, hi³ cuá¹tón²¹ já¹ quioh²¹ tí³² liei²¹, hi³ cuá¹nái³² já¹³ quioh²¹ tsá² hí³, jí³ hi³ cuá¹nga² siáh³. ⁴⁷ Hi³ jáun² ca³la³ jín³² tsá² jmí¹ ná¹nái³² hí³ jé¹ nú²míh¹, jmí¹ ná¹tsá²cáun² tsí³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ re² jmí¹ cuá¹nga² nú²míh¹ hí³, jí³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ jmí¹ má²ñí³² ní² siáh³. ⁴⁸ Jáun² lí¹ ca³lin³ bíh¹ jméi² mí¹ziú¹³ jmí¹ ca³jíe³; hi³ jáun² ca³juáh³ mí¹ziú¹³:

—Jón³, ¿he³ láih³² la³ ní² lí²jmo¹ hnú² jnoh¹? Jmí¹ má²hi³² lín³² bíh¹ tsín³² jná¹³ quiúnh¹ ná¹ ñeh² nú², hi³ má²lí²hnhauh¹³ lín³² jnoh¹ hnú².

⁴⁹ Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—¿He³ láih³² hnhauh²³ hnoh² jná¹³? ¿Hí¹ tiá² ñíh¹ hnoh² hi³ ca³tin¹ jná¹³ ñi²¹ hñú¹³ Nuh³²?

⁵⁰ Tí³la³ jméi² mí¹ziú¹³ tsú² tiá² ca³ngí¹³ yáh³ hi³ ca³juáh³ jáun² jon².

⁵¹ Hi³ jáun² ja³tanh²¹ bíh¹ tsú² quionh³ nú²míh¹ juú² Nazaret. Hi³ jáun² nú²míh¹ hí³ jmí¹ tanh² ta²¹ jméi² mí¹ziú¹³; hi³ mí¹ziú¹³ tsú² né³, ca³hmá³ hñu³ tsí³ la³jí³² hi³ má²lí³² jáun². ⁵² Tá¹la³ ca³cuon³ jáun² Jesús, tí³ lí³mí¹ re² jmí¹ cháunh²³ bíh¹ tsí³, hi³ Dió³² ca³lí³ hiún² siáh³ tsí³ ca³tin¹ tsú², hi³ ca³lí³ hiún² siáh³ tsí³ la³jín³² tsáu².

Juan² tsá² ziau² jmái² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hué³²
quiéin²

(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:6-8, 15-34)

3 La³ má²quia³hñá³ mii² hi³ lín³ jáun² Tiberio *tsá²
cuá¹lín³ mi³chí¹ juú² Roma, ja³bí¹ Poncio Pilato
jmái¹ lín³ tsá² ho² ta²¹ ní¹con² tsá² hín¹³ tí³ Judea. Ja³bí¹
jmái¹ jáun² jmái¹ lín³ Herodes ta²¹ ní¹con² tsá² hín¹³ tí³
Galilea, jáun² Pí²liéi¹ rainh²¹ Herodes hí³ jmái¹ lín³ siáh³
ta²¹ ní¹con² tsá² hín¹³ tí³ Iturea jí³ Traconite nř² siáh³, hi³
Lisanias né³, jmái¹ lín³ ta²¹ ní¹con² tsá² hín¹³ tí³ Abilinia.
²Ja³bí¹ jmái¹ jáun² jmái¹ lín³ Anás mí²tsá² hien¹ quionh³
Caifás. Jmái¹ jáun² ca³cué³ Dió³² cáun² jái¹³ ní¹con² Juan²
jon² Zacarías tá¹la³ jmái¹ cuá³ tsú² jáun² hué³² quiéin².
³Jáun² Juan² hí³ ca³ní¹nga¹ la³ tán¹ can³² cua³ Jordán,
hí³ zai³² tsú² tsáu² hí³ ca³tí²¹ zón³² tsú² jmái², hí³
hniáuh³² zá³² tsú² jmái¹ tsí³ nř² siáh³, hí³ jáun² lř¹³ hin³
tsáu¹³ tsú². ⁴La³ jáun² ca³lř¹³ti³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ jáun²
hla¹ Isaiás tsá² jmái¹ lín³ hí³ *tř³² jě¹ Dió³² jmái¹tin², hí³
ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²:

Tř³² hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³ tsáu² hí³ ní¹juah²¹:
Jmu³ náh² hua³jan²¹ jui³² ní¹ já²¹ Juo¹³ dí²; jmu³ náh²
cáun² jui³² cú²tso².

⁵Hniáuh³² conh²¹ la³jř³² ní¹ há¹tř² há¹hmúh²³,
jí³ la³jř³² ní¹ lř¹³ máh³ la³ má²quionh³ tsí³ cuánh² tsí³ jěn³
nř² hniáuh³² lř¹³ má²,

la³jř³² jui³² jliu³² siáh³ hniáuh³² la¹³ cú²tso²,
jí³ la³jř³² jui³² tiá² re² má² nř² hniáuh³² la¹³ má²;

⁶hí³ jáun² la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³ lř¹³ jěn³² tsá²
liáu³² dí² hí³ cuen³ Dió³².

⁷Jmái¹ cuá¹taunh²¹ jáun² tsá² hnió³ zón³² jmái² né³,
ca³záih³ dí² la³ lá²:

—iHnoh² dá² jón²zřh¹ jon²cho¹ jáh³hláinh¹ bíh¹! ěHin²
dá² tsánh² ca³zái³ hnoh² hí³ hniáuh³² cuóunh¹³ náh²
ca³tí²¹ uu³mí²tsi³² hí³ má²ja³² má²janh²? ⁸Jmu³ náh² lin¹
hí³ má²ca³za² jmái¹ honh² náh², ha³ lř²uú² lř¹ cuú¹ lín¹³
náh² hí³ lř¹³ liáu³ náh² cun³ní¹ hí³hliá² jón²zřh¹ jón²cho¹
hla¹ Há²bran²¹, quí¹ jná¹³ juanh³² hí³ hí¹ ca³la³ tí³ quén¹
lá² yáh³ lř¹³ jmu³ Dió³² hí³ láin¹ jón²zřh¹ jón²cho¹ hla¹
Há²bran²¹. ⁹Quí¹ má²rál¹lř¹³ bíh¹ hua³jan²¹ mí¹chí¹ hí³
quiúh³² tsú² la³jř³² hmá² tiá² má² chu²¹ há³², hí³ jáun²
tsa³toh³ já¹ sř².

¹⁰Hí³ jáun² jmái¹ jáun² ca³ngái³ la³jín³² tsá² hí³, hí³
ca³juáh³:

—ěHe³ bíh¹ hniáuh³² jmú¹³ jnoh¹ né³?

¹¹Jáun² Juan² ca³juáh³:

—Nř²juáh³ tsá² nióh³² tun³ ha¹, hniáuh³² cué³² tsú²
cáun² ní¹con² tsá² tiá² zia³² hí¹ cáun² quioh²¹; hí³
nř²juáh³ tsá² zia³² siáh³ má³² quioh²¹, hniáuh³² tsóh³
tsú² ní¹con² tsá² tiá² zia³² quioh²¹.

¹²Jáun² jmái¹ jáun² cua³taunh²¹ siáh³ *tsá² chi² hmah²¹
hí³ hnió³ zón³² jmái², hí³ jáun² ca³ngáih³ dí² Juan²:

—Hnú² tř³², ěhe³ bíh¹ hniáuh³² jmú¹³ jnoh¹?

¹³Hí³ jáun² Juan² ca³juáh³:

—Ha³ lř² can² náh² hmah²¹ chí¹nga² la³ cun³ bí¹ hí³
má²lř²juáh³ juóuh³² náh².

¹⁴Ja³bí¹ jmái¹ jáun² cua³taunh²¹ siáh³ ma³ jan² hliáu³ hí³
ca³ngáih³ Juan²:

—Hí³ jnoh¹ né³, ěhe³ hniáuh³² jmú¹³ jnoh¹?

Hí³ jáun² Juan² ca³záih³ siáh³ tsá² hí³:

—Ha³ lř² jmu² náh² hian² honh² hí³ quin¹³ náh² hí³
quioh²¹ tsáu²; hí³ sa³jun³ cueh¹ náh² tsú² tso³, cáun² hí³
tiá² lř²jmú³ tsú². Hniáuh³² má²hiúnh¹³ náh² honh² la³
cun³ hmah²¹ hí³ má²hlánh¹ náh².

¹⁵La³jín³² tsá² tionh² hí³ jmái¹ má²ná¹jan² Tsá² lín³
Cristo, Tsá² ca³jmú³ hí³ Dió³² jái¹³ hí³ zen³; hí³ jáun²
jmái¹ jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ hí³ ca³juáh³ hu³sa³ Juan²
bíh¹ lín³ Cristo. ¹⁶Tř³²la³ Juan² ca³juáh³, hí³ ca³záih³
la³jín³² tsá² hí³:

—Tson² bíh¹ jná¹³ ziau² jmái² hnoh² cun³quionh³ jmě²
jma³; tř³²la³ né³bí¹ já²¹ jan² Tsá² jlánh¹ quien² la³ cun³ bí¹
j ná¹³, quí¹ cun³ tiá² cu³ tiá² ren³ bíh¹ j ná¹³ quiúnh¹ ná¹
Tsá² hí³, hí³ sa³jun³ quien² j ná¹³ hí³ hueh²¹ láu² tsí³² ta³
tsú². Jáun² Tsá² hí³ bíh¹ ziau² hnoh² jmái² cun³quionh³
Jmě²chí³ Chun¹ jí³ cun³quionh³ sř² nř² siáh³.

¹⁷Má²zianh³² bíh¹ Tsá² hí³ cuah²¹ quioh²¹ hí³ chí³²
cuú²miih²¹, hí³ jáun² tsa³cuí³² má²qui³². Chá³² tsú²
cu³li²¹ cuú²miih²¹ má²ji² jáun² nřéih³ hñu³cuí³ quioh²¹;
hí³ jáun² má²qui³² jáun² né³, tsa³toh³ já¹ sř² bíh¹, cáun²
sř² hí³ tiá² tón³² jmái¹ yéi³².

¹⁸Hliáu³ lín³² bíh¹ hí³ ca³hlí³ ca³liéinh³² Juan² tsáu².
La³ jáun² bíh¹ lř¹³ hí³ ca³nga³ tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²
ní¹con² tsáu². ¹⁹Ja³bí¹ la³ jáun² ca³jř³² tsú² siáh³ hí³
ca³tín¹ Herodes tsá² cuá¹lín³ ta²¹ hué¹³ Galilea jáun²,
quí¹hliá² ca³jan³ tsú² Herodías ní²cuo² Pí²liéi¹ rainh²¹;
hí³ ja³bí¹ ca³jř³² tsú² siáh³ ca³tí²¹ la³jř³² ta²¹ hlai³ hí³
má²ca³jmú³ tsú² ní¹ hná¹ jáun². ²⁰Tř³²la³ Herodes hí³,
cun³ jáun² ca³jmú³ bíh¹ cónh³rí¹ cáun² hí³ hlah³: hí³
ca³tanh² Juan² hñu³mí¹nř², tsá² jmái¹ zion² hí³ jmái²
tsáu².

Jmái¹ cáun³ Jesús jmái²

(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11; Juan 1:31-34)

²¹[Ñeh² bí¹ hí³ quiunh²¹ Juan² la³ jáun²,] tá¹la³ jmái¹
dí¹zion² jáun² Juan² jmái² la³jín³² tsáu², ja³bí¹ jmái¹ jáun²
siáh³ cáun³ Jesús jmái². Tá¹la³ jmái¹ dí¹liéinh³² jáun²
Jesús Jméi² né³, ca³niá³ hñu³mí³cuú²; ²²hí³ jáun²
jmái¹ jáun² ca³son² Jmě²chí³ Chun¹ ní¹ quioh²¹ dí² hí³ jniá³
la³jmái¹ jniá³ jan² jái². Hí³ jáun² jmái¹ jáun² ní¹ja²¹ siáh³
cáun² mah¹, hí³ ní¹juah²¹:

—Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³ lín³² jná¹³; jlánh¹
hiú² tsin³² jná¹³ ca³tín¹ hnú².

Tsá²haun³² dí¹hio³ nřú¹deh³ Jesús

(Mateo 1:1-17)

²³Quiu³quia³ mii² jmái¹ má²hún¹ Jesús la³cun³ jmái¹
ca³ma³liáu³² tá¹³. Jáun² né³, la³ cun³ hí³ jmái¹ ná¹lín²³
jáun² tsáu² hí³ jon² Sé³² bíh¹ Jesús; jáun² jméi² Sé³² né³
jmái² Elí. ²⁴Matat bíh¹ jméi² Elí, Leví bíh¹ jméi² Matat,
Melqui bíh¹ jméi² Leví, Jana bíh¹ jméi² Melqui, Sé³² bíh¹
jméi² Jana, Matatías bíh¹ jméi² Sé³², ²⁵Amós bíh¹ jméi²
Matatías, Nahum bíh¹ jméi² Amós, Esli bíh¹ jméi²
Nahum, Nagai bíh¹ jméi² Esli, Maat bíh¹ jméi² Nagai,
²⁶Matatías bíh¹ jméi² Maat, Semei bíh¹ jméi² Matatías,
Josec bíh¹ jméi² Semei, Judá bíh¹ jméi² Josec, Joanán
bíh¹ jméi² Judá, ²⁷Resa bíh¹ jméi² Joanán, Zorobabel

bíh¹ jméi² Resa, Salatiel bíh¹ jméi² Zorobabel, Neri bíh¹ jméi² Salatiel, Melqui bíh¹ jméi² Neri, ²⁸ Adi bíh¹ jméi² Melqui, Cosam bíh¹ jméi² Adi, Elmadam bíh¹ jméi² Cosam, Er bíh¹ jméi² Elmadam, Josué bíh¹ jméi² Er, ²⁹ Eliezer bíh¹ jméi² Josué, Jorim bíh¹ jméi² Eliezer, Matat bíh¹ jméi² Jorim, Leví bíh¹ jméi² Matat, ³⁰ Si³ñóh³ bíh¹ jméi² Leví, Judá bíh¹ jméi² Si³ñóh³, Sé³² bíh¹ jméi² Judá, Jonam bíh¹ jméi² Sé³², Eliaquim bíh¹ jméi² Jonam, Melea bíh¹ jméi² Eliaquim, ³¹ Mena bíh¹ jméi² Melea, Matata bíh¹ jméi² Mena, Natán bíh¹ jméi² Matata, Dá²vi²¹ bíh¹ jméi² Natán, ³² Isaí bíh¹ jméi² Dá²vi²¹, Obed bíh¹ jméi² Isaí, Booz bíh¹ jméi² Obed, Sala bíh¹ jméi² Booz, Naasón bíh¹ jméi² Sala, Aminadab bíh¹ jméi² Naasón, ³³ Admin bíh¹ jméi² Aminadab, Arni bíh¹ jméi² Admin, Esrom bíh¹ jméi² Arni, Fares bíh¹ jméi² Esrom, Judá bíh¹ jméi² Fares, Jacob bíh¹ jméi² Judá, ³⁴ Isaac bíh¹ jméi² Jacob, Há²bran²¹ bíh¹ jméi² Isaac, Taré bíh¹ jméi² Há²bran²¹, Nacor bíh¹ jméi² Taré, Serug bíh¹ jméi² Nacor, ³⁵ Ragau bíh¹ jméi² Serug, Peleg bíh¹ jméi² Ragau, Heber bíh¹ jméi² Peleg, Sala bíh¹ jméi² Heber, Cainán bíh¹ jméi² Sala, ³⁶ Arfaxad bíh¹ jméi² Cainán, Sem bíh¹ jméi² Arfaxad, Noé bíh¹ jméi² Sem, Lamec bíh¹ jméi² Noé, Matusalén bíh¹ jméi² Lamec, ³⁷ Enoc bíh¹ jméi² Matusalén, Jared bíh¹ jméi² Enoc, Mahalaleel bíh¹ jméi² Jared, Cainán bíh¹ jméi² Mahalaleel, Enós bíh¹ jméi² Cainán, ³⁸ Set bíh¹ jméi² Enós, Adán bíh¹ jméi² Set, hi³ jáun² né³, Dió³² bíh¹ jméi² Adán.

Satanás cá² lan²³ Jesús
(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

4 Jmí¹ má²cáun³ jáun² Jesús jmáí² né³, cua³han³ cua³ Jordán, ca³la³ canh² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³; hi³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hí³ né³, ca³jau³ Jesús tí³ hué³² quiéin². ² Hué³² quiéin² jáun² né³, ca³cuá³ tsú² tu³ló³² jmáí¹, hi³ jáun² ní¹ jáun² ca³ca³ ca³lau³ tsú² tsá² hláinh¹. Tá³la³ jáun² né³, hí¹ cú³pih²¹ má³² tiá² ca³cúh² yáh³ tsú². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³lí³ ní¹cuóunh²¹. ³ Jmí¹ jáun² ca³záih³ tsá² hláinh¹ Jesús la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tson² bíh¹ hnú² Jon² Dió³², jmu³ neh²¹ hi³ quín¹ lá² jeinh²¹ *hí³ cuú²miih²¹.

⁴ Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Jun³juáh¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ hí³ yáh³ lí¹³ zian² tsáú², [tí³la³ la³ má²quionh³ la³ jí³² jái¹³ hí³ ja³² ho³ Dió³² bíh¹].”

⁵ Jáun² tsá² hláinh¹ hí³ ca³jan³ Jesús cáun² tsi³ máh³ ñe¹ lín²¹, hí³ jáun² ní¹ jáun² ca³jmú³ dí² siáh³ hí³ jíe³ Jesús cu³tiá³ pih²¹ la³ jí³² juú² ní¹ ná¹hu²¹ cuo² tsá² ná¹lín³ ta²¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³. ⁶ Jáun² ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ cué¹³ jái¹³ hí³ hnú² jmúh¹³ héih³² ní¹con² la³ jí³² juú² jniá³ ní², la³ má²quionh³ la³ jí³² hí³ zia³² ní² quioh²¹ siáh³. Quí¹ jo³uón³² jná¹³ bíh¹ má²nio² la³ jí³² hí³ jniá³ ní², hí³ jáun² ní¹con² lí³ua³ jan² tsá² hnó³² jná¹³ cue¹, jná¹³ bíh¹ tsá² cue¹ tsú². ⁷ Jáun² né³, ní¹juáh³ dí¹jñih²¹ hnú² ta² ní³² jná¹³, hí³ má¹tsú¹ má¹jauh²¹ nú² jná¹³, jáun² hnú² bíh¹ hian³ ca³la³ jí³².

⁸ Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hláinh¹ hí³:

—[Cuánh² quián¹³ *Satanás, quí¹] ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Ma³tsú¹ ma³jonh²¹ Dió³² Juóuh³², hí³ ní¹jí²¹ la³ jan² tán¹ hí³ bíh¹ má¹cú¹ má¹hain²¹ nú²”.

⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jan³ siáh³ tsá² hláinh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén hí³ ca³ní¹di³chin³ dí² Jesús tí³ tsáih³ cuáh³² chin¹, jáun² ca³záih³ dí²:

—Ní¹juáh³ tson² cu³tí³ hí³ hnú² Jon² Dió³², tanh² la³ tí³ hué³² ó³² neh²¹; ¹⁰ quí¹ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:

Dió³² zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ jmu³ hua³hí¹³ hnú²; ¹¹ hí³ ziau³ tsú² hnú² cun³quionh³ cuo² hmóu³², quí¹ ní² lí¹ ca³cuíh³ tanh¹ hnú² cun³quionh³ quín¹.

¹² Tí³la³ Jesús ca³ngá³ siáh³:

—Ja³bí¹ ní¹ Sí² jáun² siáh³ rá¹juáh³: “Ha³ lí² cá² lí² lan³ hnú² Dió³² Juóuh³²”.

¹³ Hí³ jáun² jmí¹ má²lí²cá² lí²lian³ tsá² hláinh¹ Jesús cun³quionh³ la³ jí³² hí³ ní² né³, ca³quin³ cu³tiá³ tí³ có³².

Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea
(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

¹⁴ Jmí¹ jaunh²¹ jáun² Jesús Galilea, ca³la³ canh² pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³. Jmí¹ jáun² jlánh¹ ca³juu³ ca³hlénh³ tsáú² hí³ ca³tin¹ tsú² la³cu³ la³jéin³ tá¹ cáun² hué³² jáun². ¹⁵ Hí³ jáun² ní¹ jáun² ca³ní¹ma³tin² tsú² tsáú² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ní¹ lí³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos. Hí³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³ma³quien² Jesús.

Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ní¹ cá¹cuon³
(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)

¹⁶ Jáun² né³, ngah³ siáh³ Jesús juú² Nazaret ní¹ cá¹cuon³. Jáun² *jmáí¹ hí³ tionh² jáun² tsá² judíos tie³, ca³hí³ tsú² hñu³ cuáh³², la³ cun³ quí³ tan² tsú² jmu². Hí³ jáun² ca³jmú³ tsú² zenh² hí³ hí³² Sí² tioh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³². ¹⁷ Jáun² né³, ní¹con² Jesús ca³cué³ tsáú² Sí² quioh²¹ hla¹ Isaías, tsá² jmí¹ lín³ *tí³² jè¹ Dió³². Jmí¹ ca³jen³ tsú² sí² jáun², jáun² ca³chóh¹³ tsú² ní¹ rá¹juáh³ la³ lá²:

¹⁸ “Jmí²chí³ joh¹ Juóu³² jná¹³ ta³ cuá¹tsí²¹ ní¹ quion²¹ jná¹³,

quí¹ má²ca³jmú³ tsú² hí³ cuá¹chan¹ jná¹³ hí³ ní¹cué³ jú¹ chú³² ní¹con² tsá² tia³mii²;

ca³ze³ tsú² jná¹³ [hí³ jmah²¹ jná¹³ tsá² nio² hlah³ tsí³] hí³ ngá¹ jná¹³ siáh³ jú¹ chú³² ní¹con² tsá² ná¹tson³ hí³ lí¹³ liáun³ tsú²,

hí³ jmu¹ jná¹³ siáh³ hí³ niá³ ní¹ tsá² ná¹ten³, hí³ lion¹ jná¹³ siáh³ tsá² quiú¹ jín¹;

¹⁹ hí³ ja³ngá¹ jná¹³ jái¹³ ca³tí²¹ jmáí¹ chu²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²”.

²⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³tseh² siáh³ Jesús sí² jáun², hí³ ca³jiénh³ tsú² siáh³ tsá² ho² jái¹³ cuáh³² jáun²; jmí¹ jáun² ca³cuá³. Jáun² la³jín³² tsá² tí³auh¹ hí³ hñu³ cuáh³² ca³jíe³ ca³la³ chí¹tiá³ ní¹ tí³ ní¹ cuá³ jáun² Jesús. ²¹ Jáun² ca³hléh³ tsú² ní¹con² tsá² tionh² hí³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Né³² má²ca³lí³tí³ ní¹ hó²¹máh¹ náh² la³ cun³ juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hí³ má²lí²hí³ jná¹³ ní² ta³né³².

²² La³jín³² bíh¹ tsáú² jmí¹ ná¹hleh³² re² hí³ ca³tin¹ tsú², hí³ jmí¹ ná¹tsá²cáun² siáh³ tsí³ ca³tí²¹ jái¹³ chu²¹ hí³ jmí¹

cuá¹hle³² tsú² jáun² ca³ti²¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ Dió³².
 Jmí¹jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ tsá² hi³ má²tún² hmóu³²:
 —¿Há¹ jun³ tsá² nř² bíh¹ hí³ jon² hla¹ Sé²¹?

²³ Jáun² Jesús ca³záh³ tsá² hí³:

—Cu³ti³ bíh¹ juo¹³ hnoh² jná¹³ jái¹³ lá²: “Hnú² ti³² mř³,
 jmah²¹ huen² neh²¹”. Hi³ juo¹³ hnoh² siáh³ jná¹³ la³ lá²:
 “Jmu³ siáh³ juú²cáu³ dí² lá² neh²¹, la³ cun³ hi³
 má²ca³nái¹³ jnoh¹ hi³ ca³jmuh³ hnú² já¹ juú² Caper-
 naum”.

²⁴ Hi³ jáun² la³ má²hle³² jáun² bíh¹ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh², hi³ hí¹ jan²
 yáh³ ti³² jě¹ Dió³² tiá² lř²quien² juú²co¹. ²⁵ Ja³bí¹ zia³²
 siáh³ cáun² jú¹ tson² hnó³² jná¹³ juanh²¹ ní¹con² hnoh²:
 Jmái¹ hi³ jmí¹ zian² jáun² Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ ti³² jě¹
 Dió³², ca³chó³² jmái¹ hi³ tiá² tsau³ jmí³ hí¹ cú¹pih²¹ cun³
 hni³² mií² tón³²; ja³bí¹ jmái¹ jáun² siáh³ ca³li³ ho³cuoun³
 tá¹ cáun² hué³² lá². Ti³tsóh³dí¹ jmái¹ jáun² jmí¹ zian²
 juoun³² lín³² tsá²mi³ hnái³ hué³² *Israel lá²; ²⁶ ti³la³
 jmí¹jáun² né³ tiá² ca³zen³ yáh³ Dió³² Líh³ hí³ ní¹con² hí¹
 jan² tsá²mi³ hnái³ tsá² jmí¹ zian² hué³² *Israel lá², ti³la³
 Dió³² ca³zen³ Líh³ hí³ ní¹con² jan² tsá²mi³ hnái³
 *tsá²cá²jo²¹ zian² juú² Sarepta bíh¹, juú² hín¹³ ti³ Sidón.

²⁷ Ja³bí¹ jmái¹ hi³ jmí¹ zian² hla¹ Eliseo tsá² jmí¹ lín³ ti³²
 jě¹ Dió³², jmí¹ zian² juoun³² tsá² ná¹lín³ mř¹uí³ *mi³ho²¹
 péin³ hué³² Israel lá², ti³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá²
 ca³lan³, jmáh³la³ hla¹ Naamán tsá²cá²jo²¹ zian² hué³²
 Siria bíh¹ lan³.

²⁸ Jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ Jesús la³ nř²
 né³, ca³la³ jín³² bíh¹ tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ hñu³ cuáh³²
 ca³míh³ lín³² tsí³. ²⁹ Jáun² ca³nu³ ca³tiánh³ tsú² hi³
 ca³chin² Jesús ti³ cheih³² juú². Juú² jáun² quioh²¹ tsú²
 jmí¹ nio¹ cáun² ní¹ lř² tsáh³ máh³, jáun² ca³jan³ tsú²
 Jesús hi³ jmí¹ já¹hlian² dí² ní¹ lř² hná¹ cho¹³. ³⁰ Ti³la³
 Jesús má¹ná¹, cáun² ca³nga³ bíh¹ chu³jo² ja¹ ní¹ tionh¹
 jáun² tsá² hí³, hi³ ngah³.

Tsá²ñuh² hún¹ jmí¹chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³
 (Marcos 1:21-28)

³¹ Hi³ jáun² Jesús ngau³ Capernaum, juú² hín¹³ ti³
 Galilea, jáun² ní¹ jáun² ca³ma³tin² tsú² tsáu² jmái¹ hi³
 tionh² tsá² judíos tie³. ³² Jáun² tsá² hí³ lř² ca³ja³cáun² tsí³
 ca³ti²¹ jái¹³ hi³ jmí¹ cuá¹má²ta² jáun² Jesús, qui¹hliá² jmí¹
 cuá¹hie³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jái¹³.

³³ Hñu³ cuáh³² jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² hún¹
 jmí¹chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. Tsá² hí³ ca³hóh³² tiá³, hi³
 ca³juáh³:

³⁴ —¿He³ jái¹³ zia³² quiúnh¹ jnoh¹ hnú², Jesús Tsá²
 Nazaret? ¿Hí¹ ñeh³ hnú² hi³ ña³cua² nú² jnoh¹
 quiu³juóu³²? Tsá² cuóu³² bíh¹ jná¹³ hnú², hi³ ño¹ jná¹³ hi³
 hnú² Tsá² hien¹ Tsá² zéi¹ Dió³².

³⁵ Jáun² Jesús ca³ngái³ tiá³ ní¹con² jmí¹chí³ hláinh¹ hí³,
 hi³ ca³juáh³:

—i³Tie³ náu², tun³² tsá²ñuh² nř²!

Hi³ jáun² jmí¹chí³ hláinh¹ hí³ né³, ca³jmú³ hi³
 ca³quin³ tsá²ñuh² hí³ ja¹ ní¹ tionh¹ tsá² hí³, ti³la³ hí¹
 cáun² yáh³ hi³ hlah³ tiú²uú² ca³jmú³ jmí¹chí³ hláinh¹ hí³
 jmí¹ cuá¹han³ jáun² hñu³ tsí³ tsá² hí³. ³⁶ Jáun² la³jín³²

tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun² ca³ja³cáun² tsí³, hi³ ca³qui³
 ca³ngái³ rainh²¹, hi³ juáh³:

—¿Hín² ma³ dá² jái¹³ hleh³² tsá² nř², jáun² sa³ ca³la³
 pin³ lín³² máh³ jě¹ tsú² hi³ jmu² héih³² hi³ huen² jmí¹chí³
 hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu²?

³⁷ Jáun² la³jín³² tsá² tiáunh¹ hí³ cu³ jéin³ ní¹ jáun²
 ca³qui³ ca³ngí³ jái¹³ ca³ti²¹ hi³ jmu² jáun² Jesús.

Jesús jmah²³ mi³ziú¹³ Sí¹mu²¹ Pé¹
 (Mateo 8:14-15; Marcos 1:29-31)

³⁸ Jmí¹ li²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús hñu³ cuáh³² jáun²
 hi³ ngau³ hñu¹³ Sí¹mu²¹. Jmí¹jáun² jmí¹ rá²tsáun¹
 mi³ziú¹³ Sí¹mu²¹ hi³ chéin³, jáun² tsá² tionh² hí³ ñéih³
 ca³mí³ ní¹con² Jesús ca³tin¹ tsá² hí³. ³⁹ Jáun² Jesús
 ca³jmú³ dí¹hin³ can³² ní¹ rón²¹ jáun² tsá² hí³, hi³ ca³jín³
 mř¹uí³ chéi³ jáun², jáun² ca³quin³ bíh¹ hi³ jmí¹ chéin³
 tsú². Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³náu² tsá²mi³ hí³, hi³
 ca³jmú³ má³² hi³ cuh³ tsú² jř³lín².

Jesús jmah²³ juoun³² tsá² tsáun¹
 (Mateo 8:16-17; Marcos 1:32-34)

⁴⁰ Jmí¹ má²ca³ta³tsi²¹ hiú², jáun² li³ua³ jan² tsá² jmí¹
 zian² tsá² tsáun¹ rainh²¹ ca³ñí¹jan² ní¹con² Jesús, he³
 cáun² mř¹uí³ ná¹lín³ bíh¹ ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³.
 Hi³ jáun² Jesús ca³ra³tsi³² cuo² ní¹ quioh²¹ ma³ quin³²
 ma³ jan³² tsá² hí³; la³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ Jesús hi³ lan³
 tsá² hí³. ⁴¹ Ja³bí¹ ja¹ tsá² tsáun¹ hi³ jmí¹ ná¹tso¹ juoun³²
 tsá² ca³huen³ tsú² jmí¹chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³; ca³la³
 tiáunh¹ ti³ hóh³² bíh¹ jmí¹chí³ hláinh¹ hí³, hi³ juáh³:
 —Hnú² bíh¹ Jon² Dió³².

Ti³la³ Jesús ca³quiu³ ca³jín³ bíh¹ jmí¹chí³ hláinh¹ hí³,
 hi³ tiá² ca³cuéh³ dí² jái¹³ hi³ hléh³², qui¹ ti³la³ jmí¹chí³
 hláinh¹ hí³ má²ná¹ñi³² hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo.

Jesús ngai³² jú¹ chú³² ní¹con² tsá² hín¹³ hué¹³ Galilea
 (Marcos 1:35-39)

⁴² Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús juú² jáun²,
 hi³ ngau³ ní¹ má²ti³ có³². Ti³la³ tsáu² né³ ca³hnauh² tsú²,
 hi³ jáun² ca³cha³taunh¹ ní¹ cuá³ tsú². Hi³ jmí¹ hnió³ tsú²
 hi³ cuá³² Jesús, hi³ tiá² jmí¹ cua³hain³². ⁴³ Ti³la³ Jesús
 ca³záh³ tsá² hí³:

—Hniáu³² bíh¹ hléh¹³ jná¹³ ní¹con² tsá² juú² siáh³
 uá²jaí³² jú¹ chú³² ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lř¹³ tónh³² tsú²
 jo³cuo² Dió³², qui¹ ca³ti²¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³ze³ jná¹³ Dió³².

⁴⁴ Hi³ jáun² la³ jáun² ca³ngí³ Jesús hi³ ngai³² jú¹ chú³²
 hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ hué¹³ Judea.

Jáh³ jmái² hi³ ca³jáun³ tsú² quionh³ hua³jueh³²
 (Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

5 Ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jmí¹ zenh¹ Jesús can³² ní¹
 ná¹ho³ jmái² téh²³ tsú² Genesaret; jáun² ní¹ jáun²
 ca³cha³taunh¹ juoun³² tsáu², ca³la³ hi³ má²cuú²
 má²jain³² bíh¹ tsú², hi³ hnió³ ne³ jái¹³ quioh²¹ Dió³².
² Jáun² ní¹ jáun² ca³jé³ Jesús tun³ mu² lín²¹ hi³ ná¹hái²¹
 ní¹ má²tiéin² jmái², qui¹ la³ má²ca³huén² bíh¹ tsá²
 quioh²¹ mu² jáun², hi³ jáun² jmí¹ má²ná¹ráin³² bíh¹ tsú²
 hmá³ quioh²¹. ³ Hi³ jáun² Jesús ca³hi³ ti³ ñeh² cáun² mu²
 hi³ jmí¹ quioh²¹ jáun² Sí¹mu²¹, hi³ jáun² ca³mí³ dí² hi³

tsa³can³² tsú² ní¹ má²ñe¹rí¹ ca³lá² jmáí². Jáun² hñu³ mu² jáun² ca³cuá³ Jesús hi³ ca³ma³tin² tsá² tionh² hi³ can³² jmáí². 4 Jmí¹ cá¹táuh³ jáun² hi³ hleh³² dí², ca³záih³ dí² Sí¹mu²¹:

—Ma³cán¹ mu² lá² tí³ ní¹ ñe¹ jmáí², ma³ñéih¹ hmá³ ma³zianh³² jáh³ jmáí².

5 Tí³la³ Sí¹mu²¹ ca³ngái³:

—Hnú² Tí³², ca³la³ jmí³ nie³ bíh¹ má²lí²jmú¹³ jnoh¹ ta²¹, hi³ hí¹ jan² yáh³ jáh³ tiá² ca³jáun³ jnoh¹; tí³la³ cun³ní¹ hi³ hnáuh² hnú², ní¹ñéih¹ bí¹ jná¹³.

6 Jmí¹ ca³ñeh³ tsú² jáun² hmá³ né³, jmí¹jáun² ca³janh² tsú² juón³² lín³² jáh³ jmáí², hí¹ ca³la³ tí³ hmá³ yáh³ ca³lí³liau³ cai³². 7 Jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² lí²¹ ní¹con² tsá² ná¹quian³² mu² cáun² jáun², hi³ ja³ma³hau³ tsú². Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hí³ hi³ ní¹can³² mu² cáun² jáun². Hi³ jáun² né³, tá¹ tun³ bíh¹ mu² jáun² ca³cónh³², hí¹ ca³la³ tí³ jmí¹ má²ñí¹tsa³hanh³² yáh³ mu² jáun² hñu³ jmáí². 8 Jmí¹ ca³jíe³ Sí¹mu²¹ Pé¹ hí³ lí³ la³ jáun², jáun² ca³dí³jí³² dí² ta³ ní¹ Jesús hi³ ca³záih³ dí²:

—Hnú² Tí³², chú³² quin¹³ hnú² tí³ có³² ní¹con² jná¹³, quí¹ tsá² ren² tso³ bíh¹ jná¹³.

9 Quí¹hliá² jlánh¹ ca³ja³cáun² lín³² tsí³ Sí¹mu²¹, la³ má²quionh³ dí² tsá² quionh³, cun³ní¹ hi³hliá² jlánh¹ juón³² jáh³ jmáí² ca³janh²¹ tsú². 10 Ja³bí¹ ca³ja³cáun² lín³² tsí³ tá¹ gon³ jon² Zebedeo, tsá² jmáí² hí³ Jacobo jí³ Juan² ní², tsá² jmí¹ quionh³ hi³ Sí¹mu²¹. Tí³la³ Jesús ca³záih³ Sí¹mu²¹:

—Ha³ lí² juenh³ hñu³², quí¹ né³² tí³ chí¹ján³ tsá²mi³cuón² bíh¹ má²janh²¹ nú², cha³ jmí¹ janh²¹ nú² jáh³ jmáí².

11 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³huéh³ tsú² mu² jáun² hi³ ca³chá³ tsú² ní¹ quiéin². Jáun² ní¹ jáun² bíh¹ ca³ta³no¹ la³jí³² hi³ jáun², quí¹ quionh³ Jesús bíh¹ tsú² já¹taunh²¹.

Jesús jmah²³ jan² tsá² lín³ mi³ho²¹ péin³

(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

12 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ Jesús cáun² juú². Juú² jáun² né³ ca³jenh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsáun¹, hi³ lín³ mí¹uí³ *mi³ho²¹ péin³. Jmí¹ ca³jíen³² tsá² hí³ Jesús né³, ca³dí³jí³² dí² ta³ ní¹, hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³, hi³ ca³hiu³ ca³mí³ quioh²¹, hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ní¹juáh³ hnáuh² hnú², tin² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ lí³ jín² jná¹³.

13 Hi³ jáun² Jesús ca³tí³ cuo² ní¹ quioh²¹ tsú², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² jná¹³. Hi³ jáun² ¡cuí¹ lan² hnú²!

Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, la³juí³² ca³hin³ bíh¹ mí¹uí³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³. 14 Hi³ jáun² ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ tiá² hniáuh³² chá³² tsú² ní¹con² hí¹ jan² tsáun² hi³ ha³ lánh³ rón³² lan³, hi³ ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Jí³²la³ tí³ cuánh², hi³ cuá²ma³jnia¹³ ní¹con² mí²tsáun² bíh¹, hi³ cuá² cuen²¹ siáh³ jáh³ ní¹con² Dió³² ca³tí²¹ hi³ má²ca³lí³ jin² nú², la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés. Hi³ jáun² la³ jáun² lí³ ní³² tsáun² hi³ má²lain³² nú².

15 Tí³la³ tí³ lí³mí¹ ca³lí³ cuoh² bíh¹ tsáun² tá¹³ Jesús, jáun² tí³ jlánh¹ juón³² tsáun² ca³cuú² ca³ngih³² bíh¹ hi³ ná³² já¹³ quioh²¹ tsú², jí³ tsá² má²hnió³ lan¹³ siáh³. 16 Tí³la³

Jesús má¹ná¹, jmí¹ tsá²lien³ Dió³² ní¹ tiá² hin² zian³ bíh¹.

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²

(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

17 Ca³chó³² cáun² jmáí¹ hi³ jmí¹ cuá¹má²tin² Jesús tsáun² ñéih³. Ní¹ jáun² jmí¹ tionh¹ ma³ jan² tsá² téh²³ tsú² *fariseos jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní², tsá² já²taunh²¹ la³jí³² juú² hín¹³ tí³ Galilea, jí³ juú² hín¹³ tí³ Judea ní², jí³ já¹ juú² Jerusalén ní² siáh³. Hi³ jáun² jmáí¹ jáun² ca³lí³ lin¹ hi³ quian³² Jesús pí³ quioh²¹ Dió³² jmí¹ ca³jmah³ tsú² jáun² tsá² tsáun¹. 18 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² ná¹jan² jan² tsá² hma², hi³ rá¹tsin² ní¹ jmu², hi³ jmí¹ hnió³ tsá² hí³ hi³ jmí¹ tónh²¹ ñéih³, hi³ jmí¹ tsa³jan² dí² tsá² tsáun¹ hí³ ta³ ní¹ Jesús. 19 Tí³la³ tiá² ca³chó¹³ yáh³ tsú² hín² juí³² tónh³², quí¹hliá² jlánh¹ juón³² tsáun² jmí¹ tionh¹. Hi³ jáun² cáun² ca³uú³ tsáih³ hñú³ bíh¹ tsú² cú²jueh³², jáun² ca³quin³ tsú² ca³lá² cuá¹lá² jlái³ hñú³ jáun²; jáun² juí³² jaun³² bíh¹ ca³sió³ tsú² jmu² hi³ tsin² jáun² tsá² tsáun¹ hí³ cú²tso² chu³jo² ja¹ ní¹ tionh¹ tsáun² ta³ ní¹ Jesús. 20 Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Jesús hi³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ tsá² ca³cha³taunh¹ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² tsá²ñuh², má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

21 Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ tsá² fariseos ní² ca³juu³ ca³hlénh³, hi³ ca³juáh³:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ní², sa³ tiá²³ máh³ tsí³ chú² lén³² Dió³²? Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tin² hin³ tso³, jí³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ Tsá² tin².

22 Tí³la³ Jesús jmí¹ ní³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² sa³ la³ ní² ná¹lín²³ hnoh²? 23 ¿Hín² jái¹³ hi³ tun³ lá² hi³ jlánh¹ huán¹ tsí³ lí³ lin¹ hi³ zia³² pí³ quioh²¹ tsá² hleh³²; hí¹ cun³quionh³ hi³ juáh³ tsú²: “Tso³ quián¹³ hnú² má²cá²hin³”, ho³ hi³ juáh³ tsú²: “Náu², ngí¹”? 24 Re² bíh¹, cuí¹ má¹jniá¹³ jná¹³ ní¹con² hnoh² hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuón², ho² ná¹ jái¹³ ní¹ hué²¹ lá² hi³ hin¹³ ná¹ tsáun¹³ tsáun².

Hi³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:

—Hnú² juo³ jná¹³: náun², ziauh¹ jmu² quián¹³, quiaun², cuánh² hñuh³².

25 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³náu² tsá² jmí¹ hma² hí³ ta³ ní¹ la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñéih³, jáun² ca³zi³auh³ jmu² hi³ jmí¹ tsin², hi³ ca³caun² hi³ ngah³ hñú¹³ hi³ má²hí¹má²tsú² má²jónh³² Dió³². 26 Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹jíe²³ hi³ ca³ja³cáun² lín³² tsí³, jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³². Jáun² ta³ má²hú¹ cóh²¹ tsí³ bíh¹ tsú² ca³juáh³:

—Né³² má²lí²neh²¹ dí² cáun² hi³ tiá² má²ca³neh²¹.

Jesús téh²³ Leví

(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² cua³han³ Jesús, jáun² ca³jíen³² dí² jan² *tsá² cai³² hmah²¹, tsá² jmáí² Leví, hi³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ní¹ cuá¹cai³² hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos]; hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ña³² cu³hna³² jná¹³.

28 Jmí¹jáun² ca³náu² Leví, ca³tunh³ ta²¹ hi³ jmí¹ cuá¹jmu² jáun², hi³ ngau³ cu³hna²¹ Jesús.

²⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú³ Leví cáun² jmáí¹ jueh³² hñú¹³ hi³ ca³tin¹ Jesús, hi³ ca³ngih³² siáh³ juóun³² tsá² cai³² hmah²¹ la³ má²quionh³ tsá² siánh³ siáh³, hi³ ca³tiánh³ ñí¹ mesa quionh³ tsú². ³⁰ Tí³la³ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² fariseos né³, jí³ la³ má²quionh³ tí³² liel²¹ ní², ca³quiú³ ca³jin³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús, hi³ ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³ cú² húh²³ náh² quiúnh¹ tsá² cai³² hmah²¹, jí³ tsá² ren² tso³ ní² siáh³?

³¹ Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Tiá² tí³² mí³ hniah³ yáh³ ñí¹con² tsá² chun¹; tí³la³ ñí¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³. ³² Quí¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³ ja³te³ tsá² chun¹, quí¹ hí³ ja³te³ tsá² ná¹ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³, hi³ záí³² tsú² jmí¹ tsí³.

Nga² tsáú² ñí¹con² Jesús ca³tí²¹ hi³ má²hien²¹ tsú²
(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)

³³ Hi³ jáun² tsá² fariseos hí³ ca³záih³ Jesús:

—Tsá² hain²¹ tí³ con² Juan² tsá² zion² hí³ tsáú² jmáí², jí³ tsá² hain²¹ tí³ con² jnoh¹ tsá² fariseos siáh³ jlánh¹ má²hien²¹, hi³ liéinh³² siáh³ Dió³² chí¹ñí¹. ¿He³ láih³² sa³ la³ má²jmu² jáun² bíh¹ tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² hí³ cá² ñí¹ ná¹cú² ná¹hính²³ bíh¹?

³⁴ Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² ná¹tén¹ ñí¹ jmu² tsú² jmáí¹ hi³ jenh² cuo² tsáú², ¿hí¹ lí¹³ jmúh¹³ hnoh² héih³² ñí¹con² tsá² la³ hí³ hí³ hniáuh³² ma³hien²¹ tsú² tá¹la³ má²ná¹má²hiú² tsú² jáun² tsí³ quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ hí³ cuo²? ³⁵ Tí³la³ chau²¹ bíh¹ jmáí¹ hí³ quin³ tí³ có³² tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ hí³ cuo²; hí³ jáun² má²jáun² máh³ má²ma³hien²¹ tsá² hí³.

³⁶ Ja³bí¹ ca³jmú³ siáh³ Jesús cáun² jáí¹³ hí³ lí³ la³ lá²:

—Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tiu³² cú¹píh²¹ hmíh³² hmai²¹ hí³ táun³² cáun² hmíh³² má²tseh¹. Quí¹ ní¹juáh³ ca³jmú³ tsú² la³ jáun², lí¹ tsa³hín³ bíh¹ hná¹ hmíh³² hmai²¹ jáun² lí¹³; hí³ tiá² re² cunh³ ya³ siáh³ quionh³ hmíh³² má²tseh¹.

³⁷ Ja³bí¹ la³ jáun², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tah³² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jan³² hñu³ chí² láu² má²tseh¹; quí¹ ní¹juáh³ hí³ jmu³ tsú² la³ jáun², má²cái³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lí¹³ hí³ jmu³ mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jan³² jáun²; jáun² lí¹ má²tsa³hín³ bíh¹ mu² ráu³ jáun² lí¹³, la³ má²quionh³ chí² láu². ³⁸ Hi³ jáun² hñu³ chí² láu² hmai²¹ bíh¹ hniáuh³² táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jan³², [hí³ jáun² la³ jáun² tiá² hí³ láih¹³ tá¹ tun³]. ³⁹ Ní¹juáh³ zian² tsá² má²tan² hính²³ mu² má²zéih¹, jáun² tsá² la³ hí³ tiú²uú² zain³² yáh³ hính³ mu² cun³ ñí¹ dí¹jan³², quí¹hliá² juáh³ tsú² hí³ hí³ má²zéih¹ bíh¹ tí³ jlánh¹ re² jmá³. [La³ jáun² bíh¹ lín³ tsá² má²tan² cáun² hí³ ná¹ngí²³, tiá² hnió³ yáh³ tsú² ne³ cáun² hí³ hmai²¹.]

Tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús cun³² cuú²miih²¹ jmáí¹ nio² tie³
(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

6 Ca³chó³² cáun² jmáí¹ hí³ jmí¹ cuá¹ngí³² Jesús ja¹ ñí¹ zia³² hí³ jná¹ quioh²¹ tsáú² cáun² *jmáí¹ nio² tie³, hí³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² jmí¹ hí¹cai³² chí² hieh² cuú²miih²¹; hí³ jáun² jmí¹ hí¹hianh²³ tsú² quionh³ cuo², hí³ hí¹cúh². ² Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² *fariseos ca³juáh³:
—¿He³ láih³² sa³ ta²¹ hí³ tiá² ca³tí²¹ jmu³ tsú² jmáí¹ nio² tie³ yáh³ jmuh³² hnoh²?

³ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hí³ he³ ca³jmú³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ cu³ jéin³² jmí¹ lí²¹ ñí¹cuóunh²¹ quionh³ tsá² quionh³? ⁴ Tsá² hí³ dá² ca³ñí¹hi³² ñéih³ hñu³ cuáh³² lí³ hmíh³², hí³ ca³ñí¹quián¹³ *hí³ cuú²miih²¹ hñen¹ hí³ jmí¹ nio² jáun² ñéih³ ñí¹hiú¹³, hí³ ca³cúh²; ja³bí¹ ca³cuéh³ tsú² siáh³ tsá² quionh³. Tí³la³ hí³ jáun² né³, tiá² jmí¹ ca³tin¹ yáh³ tsú² cuh³, quí¹ hí³ jáun² jmí¹ ná¹chan¹ hí³ cúh² jmáh³la³ tsá² ná¹lín³ mí²tsáú² bíh¹.

⁵ Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³:

—Jáun² né³, uá¹ hí³ jmáí¹ nio² tie³, cun³ jáun² cáun² ho² bíh¹ Jon² tsá²mí³cuóun² jáí¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² má²ca³nái³ cáun² cuo²
(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

⁶ Ca³chó³² siáh³ cáun² jmáí¹ hí³ ca³ñí¹hi³² Jesús hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos cáun² jmáí² nio² tie³; hí³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³tin² tsú² tsáú². Jáun² ñí¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá² má²ca³nái³ cuá² chu²¹ quioh²¹. ⁷ Hi³ jáun² tí³² liel²¹ quionh³ tsá² fariseos né³, jmí¹ ná¹tan² Jesús, hí³ hnió³ dí² jé³ ní¹juáh³ hí³ jmah³ tsú² tsáú² jmáí¹ nio² tie³, hí³ jáun² la³ jáun² jmí¹ lí¹³ chá³² dí² tsáú¹³ tsú².

⁸ Tí³la³ Jesús jmí¹ má²ñí³² bíh¹ he³ jmí¹ ná¹lín³ tsá² hí³, hí³ jáun² ca³záih³ tsú² tsá² jmí¹ má²ca³nái³ hí³ cuo²:

—Náu², jmu³ zenh² nú² ja¹ lá² quiú¹³ jnoh¹.

Jáun² tsá² hí³ né³, ca³jmú³ zenh² chu³jo².

⁹ Hi³ jáun² Jesús ca³ngáih³ tsá² ná¹ngih³² hí³:

—Nga¹ jná¹³ cáun² jáí¹³: ¿He³ ca³tí²¹ jmu³ tsú² jmáí¹ nio² tie³, hí¹ hí³ chu²¹ ho³ hí³ hlah³? ¿Hí¹ lí¹³ lión³² tsú² tsáú² ho³ hí³ tí³ hniáuh³² jngih³ uá¹ tsú²?

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³jén³² dí² la³jín³² tsá² tionh² hí³ cu³ jéin³ ñí¹ zenh¹ dí², hí³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² lí³ hí³ cuo²:

—Ñéih¹ cuonh².

Jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hí³ jáun² jmí¹jáun² la³.

¹¹ Tí³la³ tsá² jmí¹ ná¹tan² hí³ Jesús má¹ná¹, ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³, hí³ jáun² hí³ jan² hí³ jan² tsú² ca³juu³ ca³hlénh³ hí³ ha³ lánh³ lí¹³ jmúh³² dí² Jesús.

Jesús quianh²³ quian³tun³ tsá² lín¹³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²

(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

¹² Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ Jesús tsi³ máh³ hí³ ñí¹lienh¹³ Dió³², jáun² tá¹ cú² nie² bíh¹ la³ ca³liéinh³² tsú² Dió³². ¹³ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ca³teh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ jáun² ja¹ jáun² ca³quianh³ dí² quian³tun³ tsá² ca³teh³ tsú² hí³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³². ¹⁴ Tsá² hí³ ná¹jmáí² la³ lá²: Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ jmáí² siáh³ Pé¹, jí³ Tre²¹ dá¹jon²¹ tsú² ní², Jacobo jí³ Juan² ní², Pí²lí¹, Bartolomé, ¹⁵ Má²téh³, Tú¹ma²¹, Jacobo jon² Alfeo, Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ quionh³ tsá² cu³ nió³ *Cananista, ¹⁶ Judas rainh²¹ Jacobo, jí³ Judas tsá² zian² juú² Queriot ní² siáh³, tsá² ca³ñí¹jienh¹³ hí³ Jesús.

Jmah²³ Jesús juóun³² tsá² tsáun¹

(Mateo 4:23-25; Marcos 3:7-12)

¹⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³son² Jesús tsi³ máh³ jáun² quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, hí³ jáun² cua³tanh²¹ tsú² cáun² ñí¹ máí². Jáun² ñí¹ jáun² jmí¹ ná¹ngih³² juóun³² tsá² hain²¹

tí³ con² tsú². Ja³bí¹ jmí¹ quionh³ tsú² juóun³² lín³² tsá² siánh³ siáh³, tsá² hín¹³ tí³ Judea, tsá² juú² Jerusalén, la³ má²quionh³ tsá² hín¹³ tí³ hué³² can³² jmí²miih²¹ có³² juú² Tiro, jí³ juú² Sidón ní² siáh³. Tsá² hí³ cua³taunh²¹ hí³ hnió³ ne³ jé¹ Jesús, hí³ má²hnió³ siáh³ hí³ quin³ mí¹uí³ hí³ jmí¹ ná¹jau². 18 Ja³bí¹ jmí¹jaun² lan³ tsá² jmí¹ ná¹má²tso² tsí³ hí³ jmí¹ ná¹jan² jmí²chí³ hláinh¹. 19 Jmí¹jaun² ca³lí³ hniá¹ la³jín³² tsá² tsáun¹ hí³ hí³ tin³ cuo² Jesús, quí¹hliá² ní¹con² Jesús ja³² pí³ hí³ lí¹³ lan¹³ tsú².

Tsá² lí¹³ zian² re² tin²
(Mateo 5:1-12)

20 Hí³ jaun² ca³jíe³ Jesús ní¹ tionh¹ jaun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² tsá² tia³mii² náh², jlánh¹ jmí¹ ren² náh² quí¹hliá² má²tionh² náh² jo³cuo² Dió³².

21 “Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh², tsá² ní¹cuon¹³ náh², quí¹ Dió³² bíh¹ jmu³ hí³ conh²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ honh² náh².

“Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² tsá² má²ná¹uoh³² náh², quí¹ hnoh² bíh¹ tsá² ngáih¹³ ní¹ má¹jaun².

22 “Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² ní¹juáh³ tsá² ca³lí³hau² náh² tsáú², ní¹juáh³ ca³che² tsú² cheih³², ní¹juáh³ ca³quiu³ ca³je³ tsú², ho³ ní¹juáh³ ca³ziu³ ca³hie³ náh² tsáú² cun³ní¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³ Jon² tsá²mí³cuoun². 23 Tsinh¹ náh² jmu³, hí³ ca³la³ hí³ rú² hí³ háinh²³ náh² jmu³ hí³ hiún² honh² jmá¹ la³ jaun², quí¹ hñu³mí³cuú² hián¹³ náh² cáun² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien²; quí¹ la³ ní² bíh¹ ca³jmú³ dí²hioh³ ní²deh³ hnoh² ní¹con² la³jín³² *tí³² jé¹ Dió³² jmí¹ zian² jmí¹tin².

24 “Tí³la³ jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² ná¹hánh³ náh², quí¹ má²ná¹ma³hiúnh¹³ náh² honh² ta³né³².

25 “Jí³ hnoh² tsá² ná¹cónh²¹ henh¹ náh² re² tin² ta³né³², juon²³ bíh¹ hnoh², quí¹ né³bí¹ lí¹³ ní¹cuon¹³ náh².

“Jí³ tsá² ná¹ngáih²³ náh² siáh³ ta³né³², juon²³ bíh¹ hnoh², quí¹ né³bí¹ uóh¹³ náh², hí³ ha³ hlah³ lín²¹ honh² náh².

26 “Juo²³ bíh¹ hnoh² ní¹juáh³ la³jín³² tsáú² hleh³² re² ca³tin¹ náh², quí¹ la³ jaun² bíh¹ ca³jmú³ tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin² ca³tin¹ tí³² tí³jái², tsá² lí¹ ca³juáh³ hí³ hí³ lín³ tí³² jé¹ Dió³².

Hniáuh³² ma³hnió³ tsú² tsá² hau²
(Mateo 5:38-48)

27 “Juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh² tsá² ná¹naih³² náh²: Ma³hno¹ náh² tsá² jmu² hian² tsí³ ní¹con² náh², jmu³ náh² hí³ chú³² ní¹con² tsá² hau², 28 hí³ chú³² jéinh¹ náh² ní¹con² tsá² chú² juóu³² náh², lienh¹ náh² Dió³² ca³tin¹ tsá² quiú² je²³. 29 Ní¹juáh³ zian² tsá² pá²³ cá² jo²¹ máh¹ náh², cuéh³ tsú² siáh³ tí³ cá² jo²¹ cáun², cuí¹ pá¹³; hí³ ní¹juáh³ zian² tsá² quin²³ hmih³² cháú³ quián¹³ náh², cuéh³ tsú² siáh³ jí³ hanh², cuí¹ quián¹³. 30 Lí³ua³ jan² tsá² zia³² hí³ mí³² ní¹con² náh², cuéh³; hí³ ní¹juáh³ tsá² quin²³ cáun² hí³ quián¹³ nú², ha³ lí² má¹. 31 Jmu³ náh² ní¹con² tsá² siánh³ la³ cun³ hí³ qui³ hnáuh² náh² jmu³ tsú² ní¹con² náh² hmóu³².

32 “Quí¹ ní¹juáh³ hnoh² hno³ náh² jmáh³la³ tsá² hniau³ náh², ¿he³ dá² hí³ chu²¹ ná¹jmu³² náh²? Quí¹ hí¹ la³ tí³

tsá² hian² tsí³ yáh³ ná¹jmu² la³ jaun². 33 Ho³ ní¹juáh³ jmu³² náh² hí³ chu²¹ ní¹con² jmáh³la³ tsá² jmu² hí³ chu²¹ ní¹con² náh² hmóu³², ¿he³ dá² hí³ chu²¹ jmu³² náh² jaun³²? Quí¹ ja³bí¹ tsá² hian² tsí³ yáh³ jmu² la³ jaun². 34 Hí³ ní¹juáh³ zia³² hí³ chíh¹ náh² ní¹con² jmáh³la³ tsá² lín²³ náh² hí³ lí¹³ jéinh³² siáh³ ní¹con² náh², ¿he³ dá² hí³ chu²¹ ná¹jmu³² náh² jaun³²? Quí¹ ja³bí¹ tsá² hian² tsí³ yáh³ chí² hí³ quioh²¹ ní¹con² tsá² cá²ren² quionh³, quí¹ má²ná¹hèh³ chí¹ tsú² hí³ jfènh³² siáh³ tsá² hí³.

35 Tí³la³ hniáuh³² má¹hno¹ bí¹ náh² tsá² jmu² hian² tsí³ ní¹con² náh², hí³ jmúh¹³ náh² hí³ chú³² ní¹con² tsú², jí³ hí³ zia³² hí³ chíh¹ náh² ní¹con² tsú²; tí³la³ jun³juáh¹³ hí³ háih¹³ náh² honh² hí³ zia³² cáun² hí³ jfènh³² yáh³ tsú² siáh³. Hí³ jaun² má¹jaun² hián¹³ hnoh² cáun² hí³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, hí³ jaun² hnoh² lín¹³ jon² Dió³² Tsá² jlánh¹ cuá¹quien²; quí¹ ta³bí¹ hnga² yáh³ Dió³² jmu² hí³ chu²¹ ní¹con² tsá² tiá² cue³² tiá¹hmah¹ quioh²¹ hí³ hiáuh²³, jí³ ní¹con² tsá² hláih¹ ní² siáh³. 36 Hniáuh³² ja³² mí³ honh² náh² la³jmí¹ ja³² mí³ tsí³ Dió³² Nèh² náh².

Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáú²
(Mateo 7:1-5)

37 “Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáú², hí³ jaun² tiá² ra³tsa² náh² Dió³² héih³² la³ jaun². Ha³ lí² zinh³ náh² tsáú² ní¹ hlah³, hí³ jaun² sa³jun³ Dió³² zeh³ náh² siáh³ ní¹ la³ jaun². Juenh² jmu³ náh² honh², hí³ jaun² Dió³² jmu³ siáh³ juenh² tsí³ ní¹con² náh². 38 Cuéh³ náh² tsáú², hí³ jaun² Dió³² chá³² héih³² hí³ cué³ siáh³ ní¹con² hnoh² ca³la³ hliáun³ cu³tí³, ca³la³ hí³ tioh³ tiá³ tí³ ñeh² tuh³² quián¹³ hnoh², ca³la³ ná¹quiúnh¹ tiá³, ca³la³ hí³ ziu² suh³² bíh¹ lí¹³. Quí¹ la³ cun³ lí³ héih³² hí³ cueh³² hnoh² ní¹con² tsáú², Dió³² chá³² héih³² hí³ cué³² siáh³ ní¹con² hnoh².

39 Jmí¹ má²lí²juáh³ jaun² Jesús la³ ní², ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Hí¹ lí¹³ híe³² tsá² ten³ jui³² ní¹con² tsá² ten³ rainh²¹? ¿Haun¹³ juáh¹³ tá¹ gon³ bíh¹ tsú² sunh³ cu³tsa³² ní¹juáh³ ní¹ hó²¹ táu²? 40 Hí¹ jan² yáh³ tsá² má²tin³², tiá² lí¹³ lí³tin² tí³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ tí³² joh¹; tí³la³ ní¹ má¹ca³lí³tin² tsú² la³jí³², ní¹jé²¹ la³ cun³ hí³ tin² tí³² hí³ bíh¹ lí¹³ tin² tsú².

41 “¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ jieh²¹ hnú² má¹qui³² pih²¹ hí³ hu²¹ mí¹ní¹ renh² ní¹juáh³ tiá² lí²tsin² yáh³ hnú² hí³ hu²¹ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² mí¹máh¹ huen²? 42 ¿Ha³ lánh³ rón³² hó³² honh¹ hnú² hí³ juoh¹ nú² renh²: “Hnú² reh², cué¹ jái¹³ hí³ chí¹³ jná¹³ má¹qui³² pih²¹ hí³ hu²¹ ní² mí¹máh¹ nú²”, tí³la³ tiá² ní¹ yáh³ hnú² hí³ hu²¹ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² mí¹máh¹ huen²? ¿Hnú² tsá² lín³ nú² la³ cá¹ la³ jéinh¹! La³ní¹ tín² chí³ hná¹ hmá² pa²¹ hu²¹ mí¹máh¹ huen², má¹jaun² lí¹³ jieh²¹ hnú² re² hí³ chíh¹ nú² má¹qui³² pih²¹ hí³ hu²¹ mí¹ní¹ renh².

Lin¹ bíh¹ he³ ní¹ hmá² cun³quionh³ má³ hí³ há³²
(Mateo 7:17-20; 12:34-35)

43 “Tiá² lin¹ zia³² yáh³ hmá² chu²¹ hí³ há³² má³ hlah³; sa³jun³ zia³² siáh³ hmá² hlah³ hí³ lí¹³ ha³ má³ chu²¹.

44 Quí¹ cun³quionh³ má³ hí³ há³² bíh¹ hmá² lí¹³ lí³cuoh² tsú². Uá¹la³ mí³ hmá² sí² co², tiá² cun³² yáh³ tsú² tsí³ hmá² ton², sa³jun³ mí³ uóun²jieh¹³ yáh³ cun³² tsú² siáh³

cuú²ñeh¹ tan³ mi³ juíh². ⁴⁵ Tsá² chun¹ jmu² hi³ chu²¹ qui¹hliá² hi³ chu²¹ zia³² hñu³ tsí³; tí³la³ tsá² hláih¹ tsá² hon² má¹ná¹, jmu² jmáh³la³ hi³ hlah³ bíh¹, qui¹hliá² hi³ hlah³ bíh¹ zia³² hñu³ tsí³ tsú². Qui¹ lí³ua³ cáun² hi³ ná¹canh² hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ hué³² ho³ tsú².

Tun³ ní¹ tsá² zih³² hñú³
(Mateo 7:24-27)

⁴⁶ "¿He³ láih³² sa³ juáh³ hnoh² hi³ Juóuh³² náh² jná¹³, já² tiá² jmu² yáh³ hnoh² la³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³? ⁴⁷ Juanh²¹ jná¹³ ha³ lánh³ lín³ jan² tsá² ja³² ní¹con² jná¹³, tsá² ní¹nie¹³ já¹³ quion²¹ jná¹³ hi³ má²tí³² siáh³. ⁴⁸ Tsá² la³ hi³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² quiáh² ñe¹ ní¹ ma³liáu³² jmíh¹ hiah³² hñú¹³. Má¹tí³ jáun² quín¹ né³, ní¹ quín¹ jáun² bíh¹ dí²chin³ tsú² jmíh¹ hiah³² hñú³ quioh²¹. Hi³ jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jáun² jmái¹ hi³ lí³ hliáu³ jmí² cua³, hi³ já³² jmái² tiá³ lín³² ní¹ zeh¹ jáun² hñú³, tiá² tioh²¹ yáh³ jmái² hi³ tsunh³ qui¹hliá² jmíh¹ hiah³² hñú³ jáun² dí¹chin¹ ní¹ quín¹ bíh¹. ⁴⁹ Tí³la³ tsá² ná³² já¹³ quion²¹ jná¹³, tsá² tiá² má²tí³² la³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³, tsá² la³ hi³ né³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² jmu² hñú¹³ jmáh³la³ ní¹ hué²¹, hi³ tiá² jmíh¹ hiah³² quiú²; jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jáun² jmái¹ hi³ lí³ hliáu³ jmí² cua³, hi³ já³² jmái² tiá³ lín³² ní¹ zeh¹ jáun² hñú¹³ tsú², jáun² má¹jáun² quih³² bíh¹, hi³ má²juú¹ má²tsunh¹³ cu³tí³.

Jesús jmah²³ tsá² quian²¹ hliáu³ tsá² chín¹
(Mateo 8:5-13)

7 Jmí¹ cá¹tsan³ jáun² já¹³ hi³ ca³hléh³ Jesús ní¹con² tsá² hi³ né³, ngau³ tí³ juú² Capernaum. ² Ní¹ jáun² jmí¹ zian² jan² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano, hi³ jáun² tsá² hi³ jmí¹ zian² jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹, tsá² jmí¹ hnio³ tsú² lín³². Tsá² hi³ joh¹ tsú² jmí¹ rá²tsaun¹ lín²¹ hi³ jmí¹ má²ní¹jún³ cu³tí¹³. ³ Jmí¹ ca³ná³² hliáu³ tsá² chín¹ hi³ hi³ zian² jan² tsá² jmah²³ tsáú², tsá² jmái² Jesús, jáun² ca³zen³ dí² tsá² *judíos tsá²daun³² tsá² ná¹ní¹ juú², hi³ tsá³zeh¹ tsú² Jesús tiá¹ jmu³ tiá³ hi³ chú³² hi³ já³² hi³ ja³jmah¹ tsá² má²dí¹hlánh¹ hi³ joh¹ tsú². ⁴ Jáun² tsá² má²lieih²¹ hi³ né³, ja³taunh²¹ bíh¹ ní¹con² Jesús, hi³ ca³ní¹hiú² ní¹mi², hi³ ní¹juah²¹ la³ lá²:

—Cu³tí³ ca³tín¹ hliáu³ tsá² chín¹ tsá² hien²³ jnoh¹ lá² hi³ hiáuh³ cáun² hi³ chú³² quián¹³ hñú²; ⁵ qui¹ jlánh¹ hni¹ au³ tsú² jnoh¹ tsá² ziaun² dí² hué³² *Israel lá². Hnga² bíh¹ tsú² ca³ma³hmah¹ hi³ lí³ cáun² cuáh³² quiú¹³ jnoh¹ já¹ juú² lá².

⁶ Hi³ jáun² ngau³ Jesús quionh³ tsá² hi³, tí³la³ jmí¹ má²ní¹chau²¹ tsú² hñú¹³ hliáu³, jáun² hliáu³ tsá² chín¹ hi³ ca³zen³ ma³ jan² há²mei²¹ hi³ ja³zeh¹ Jesús la³ lá²:
—Hnú² Tí³², lí²juáh³ hliáu³: "Ha³ lí² ma³tsan¹³ hñú² honh² hi³ ñeih²¹ hñú² la³ tí³ hñu³² jná¹³, qui¹ jun³ lin¹ tsáú² yáh³ jná¹³. ⁷ Cun³ní¹ hi³ jáun² yáh³ tiá² lí²chá³ jná¹³ tsin³² hi³ ñe¹ huen², hi³ ní¹jie¹ jná¹³ hñú². Jí³²la³ tí³ jmúh¹³ hñú² héih³² bíh¹, hi³ jáun² lan¹³ tsá² joh² jná¹³.

⁸ Qui¹ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ zian² juóu³², hi³ ja³bí¹ lín³ jná¹³ siáh³ hi³ chín¹ ní¹con² hliáu³. Jáun² ní¹ má¹cá²jmú³² jná¹³ héih³² ní¹con² lí³ua³ jan² tsá² hi³ hi³ tsó³², jáun² tsau³² bíh¹; hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ jan²: Ña³², jáun² ja³²;

hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ tsá² lín³ quian²¹ ná¹: Jmu³ hi³ lá², jáun² jmu² bíh¹ tsú².

⁹ Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² Jesús já¹³ hi³ lí²zen³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ hi³ né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³. Jmí¹ jáun² ca³jen³² tsú² tsá² hí¹já²taunh¹ hi³ tí³ cu³hna²¹, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jná¹³ juanh³² ní¹con² hnoh², hi³ hí¹ jan² tsá² zian² hué³² *Israel lá² tiá² má²ca³chanh²¹ jná¹³, tsá² nio² cáun² tsí³ la³jmí¹ nio² cáun² tsí³ *tsá² cá²jo²¹ lí²zen³ já¹³ lá².

¹⁰ Hi³ jáun² jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsá² ca³ní¹can³² hí³ já¹³ ní¹con² Jesús hñú¹³ hliáu³, jáun² ca³jie³ tsú² hi³ má²lain³² bíh¹ tsá² jmí¹ tsáun¹ hí³.

Jesús jmu³ hi³ jenh¹³ jon² tsá²mi³ hnái³

¹¹ Jmí¹ lí²¹ jáun², ngau³ Jesús cáun² juú² jmái² Naín, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². Hi³ jmí¹ hí¹já²taunh¹ siáh³ juóun³² lín³² tsáú² cu³hna²¹ tsú². ¹² Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² can³² juú², ca³jie³ tsú² hi³ ná¹jan² tsáú² jan² hla¹ hi³ má²já²hón³², tsá² jmí¹ jan² tán¹ jon² jan² tsá²mi³ hnái³; hi³ jmí¹ hí¹já²taunh¹ siáh³ juóun³² tsá² juú² quionh³ tsú². ¹³ Jmí¹ ca³jen³² jáun² Tí³² juo¹³ dí² tsá²mi³ hí³, ca³ja³ mií³ tsí³, hi³ ca³záih³ dí²:

—Ha³ lí² uó².

¹⁴ Jáun² ca³ja³janh³² Jesús hi³ ca³tí³ cuo² ní¹ cuó² hún¹ hla¹, jáun² ca³tiánh³ tsá² jmí¹ ná¹quian³² hí³ cuó². Jáun² Jesús ca³záih³ hla¹ la³ lá²:

—Hnú², tsá¹ñú¹, jná¹³ juanh³² náú².

¹⁵ Jáun² né³, hla¹ hí³ la³juí³² ca³jenh¹³ hi³ ca³náu², hi³ ca³ma³liáu³² hleh³². Jáun² Jesús ca³jienh³ tsá¹ñú¹ hi³ ní¹con² mí¹ziú¹³. ¹⁶ Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun² ca³juénh² hi³ ca³ja³cáun² lín³² tsí³. Jmí¹ jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³², hi³ ca³juáh³:

—Jan² *tí³² je¹ Dió³² pin³ má²cá²jnia³ ja¹ ní¹ tiauh¹ jnoh¹ lá²!

Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—iDió³² má²cua³ma³hon³ tsá² joh¹!

¹⁷ Hi³ jáun² la³jín³² tsá² hín¹³ tí³ Judea, jí³ tsá² tiáunh¹ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², ca³lí³ ñi³² hi³ ca³jmú³ Jesús la³ jáun².

Juan² tsá² jmí¹ zion² tsáú² jmái² zen² tsáú² ní¹con² Jesús
(Mateo 11:2-19)

¹⁸ Jáun² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² Juan² né³, ca³chá³ siáh³ la³jí³² já¹³ hi³ ca³tín¹ Jesús. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³teh³ dí² gon³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con², ¹⁹ hi³ ca³zen³ dí² ní¹con² Jesús hi³ tsa³ngái³ la³ lá²: "¿Hí¹ hñú² uá¹ Tsá² ca³tín¹ já³², ho³ hniáuh³² uá¹ jan¹³ jnoh¹ jan² tsá² siánh³?" ²⁰ Jmí¹ ca³cha³taunh¹ jáun² tsá² hi³ ta³ ní¹ Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Juan² tsá² zion² hi³ jmái² tsáú² lí²ze³ jnoh¹ hi³ ja³ngái¹³ jnoh¹ ní¹con² hñú² ní¹juáh³ hñú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo, ho³ ní¹juáh³ hniáuh³² uá¹ jan¹³ jnoh¹ tsá² siánh³.

²¹ Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³jmah³ Jesús juóun³² lín³² tsá² tsáun¹ jí³ tsá² ná¹cán²³ uu³mi²tsí³², jí³ tsá² tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní² siáh³; hi³ ca³nia³ tsú² siáh³ mí¹ ní¹ tsá² ten³. ²² Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ tsú² tsá² cuá²taunh²¹ hi³ la³ lá²:

—Cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² Juan² la³ cun³ hi³ má²lí²jieh³ náh² jí³ hi³ má²lí²niéih² náh² nř² siáh³; cuá²zéih³ náh² tsú² hi³ tsá² ten³ má²jniá³ ní¹, tsá² hma² má²ni³táunh¹, hi³ má²lain³² siáh³ tsá² jmí¹ ná¹lín³ mí¹uf³ *mí³ho²¹ péin³, hi³ tsá² jmí¹ te³ cua¹ né³, má²nái³² bíh¹, hi³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ siáh³ tsá² jmí¹ má²ná¹jún¹, hi³ tsá² tia³mii² né³, má²ná¹nái³² bíh¹ jú¹ chú³² hi³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ láun³. ²³Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² tiá² lí¹ cha³² hliáun³ něih³ tsí³ hi³ ca³tin¹ jná¹³.

²⁴Jmí¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² ca³zen³ hi³ Juan² né³, ca³ma³liáu³² Jesús hi³ ca³chá³ jái¹³ hi³ ca³tin¹ Juan² hi³ ní¹con² tsá² tionh² hi³ la³ cu³ la³ jéin³ ní¹ zenh¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² jaun³² ca³ní¹jieh¹³ hnoh² ní¹ lí³ hué³² quiéin²? ¿Hí¹ ca³ní¹jieh¹³ hnoh² cáun² hmá² tá² náí² hi³ lí¹ qui² lí¹ jieh²³ cun³quionh³ chí³ juáh¹³? ²⁵Hi³ ní¹juáh³ tiá² la³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ní¹jieh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ní¹jien¹ náh² jan² tsá²ñuh² quih³² hmih³² hi³ jlánh¹ bí¹ huá¹? Sá¹nř² dú¹ jie³ náh², tsá² ná¹quih³² hmih³² chú³² jniá³ tionh² re² tin² něih³ hñú¹³ tsá² ná¹lín³ re²¹ bíh¹.

²⁶Hi³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ní¹jieh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ní¹jien¹ náh² jan² tí³² jè¹ Dió³²? Qui¹ tson² bíh¹ cu³tí³, tí³la³ tsá² hi³ má²ná¹, tí³jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ lí³ua³ jan² tí³² jè¹ Dió³². ²⁷Qui¹ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹ja³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Juan² tsá² ziau² hi³ jmái², hi³ juáh³ la³ lá²:

Sá¹nř² jie³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³² jái¹³ ta³ tin² la³ cun³ bí¹ hnú², tsá² hi³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ jui³² ní¹ cuóh¹³ hnú².

²⁸Jmí¹ má²lí²chá³² Jesús jái¹³ nř² né³, ca³záih³ siáh³ tsá² hi³ la³ lá²:

—Jná¹³ juanh³² ní¹con² hnoh², hi³ tiá² hin² zian² hí¹ jan² yáh³ tsá² jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ Juan² ja¹ la³jín³² tsá² ca³lí³zian² ní¹ hué²¹ lá²; tí³la³ cun³ jáun² tsá² tiá² lin¹ ní¹ quien² ja¹ quioh²¹ tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ quien² la³ cónh³ bíh¹ Juan².

²⁹Hi³ jáun² la³jín³² tsáú², la³ má²quionh³ *tsá² chí² hmah²¹, tsá² ca³nái³² hi³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Juan², ca³ma³tson² bíh¹ tsú² hi³ Dió³² tin² ra³tsi³² re² héih³², la³ cun³ la³jín³² tsá² ca³ziau³ hi³ Juan² jmái². ³⁰Tí³la³ tsá² *fariseos má²ná¹, la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, tsá² tiá² ca³he³ hí³ hi³ ziau³ Juan² jmái², tiá² ca³tí³ yáh³ tsí³ tsá² hi³ la³ cun³ hi³ jmí¹ hnió³ Dió³² jmu³ ní¹con² tsú². ³¹Hi³ jáun² né³, ¿hin² dá² tsánh² lí¹³ cunh²¹ jná¹³ quionh³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá²? Qui¹ ¿hin² yáh³ tsánh² lí¹³ cunh³ tsú²? ³²Lí¹³ juáh¹³ la³ lá²: Jmu² tsú² la³jmí¹ jmu² tsá² mí¹ ní³co¹ já¹ hmah²¹. Ná¹hóh³² tsú² ca³la³ hi³ jéinh³² hlah³, hi³ zaíh³² rainh²¹ la³ lá²: “Sa³ tiá² ca³lí³hnáuh² náh² tsan¹³ jmí¹ lí²jiéi¹³ jnoh¹ jáun² hmá² tá² le², hi³ sa³jun³ lí²uoh³ yáh³ hnoh² jmí¹ lí¹jmu¹³ jnoh¹ siáh³ sun¹ ca³tí²¹ jmái¹ hi³ nio² hlah³ tsí³ tsú²”. ³³Juanh³² jná¹³ la³ nř², qui¹ cuan³ Juan² tsá² zion² hí³ tsáú² jmái², tsá² tiá² cúh² hí¹miih²¹, sa³jun³ hính²³ mu² ráu³ mí³ uóun²jieh¹³, hi³ jáun² hnoh² né³ juáh³: “Tsá² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ bíh¹ hí³”. ³⁴Jáun² né³, cuan³ siáh³ jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun², tsá² cú² tsá² aih³² ná¹, tí³la³ hnoh² né³, juáh³ siáh³: “¿Tsá² jlién³ bíh¹ nř³², hi³ hính²³ siáh³ jmái², tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² ren² tso³ jí³ tsá² chí² hmah²¹ nř² siáh³!” ³⁵Tí³la³ la³jín³² tsá²

cháunh²³ re² chí¹ má²jnia³² hi³ chu²¹ bíh¹ la³jí³² hi³ cháunh²³ tsí³ Dió³².

Jesús tsó³² hñú¹³ Sí¹mu²¹, tsá² fariseo

³⁶Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, jan² tsá² fariseo ca³teh³ Jesús hi³ tsa³jmu³ má³² hñú¹³ dí². Jáun² né³, něí¹ bíh¹ Jesús hñú¹³ tsá² hí³, jáun² ca³cuá³ ní¹ mesa. ³⁷Jáun² né³, jan² tsá²mí³ tsá² juón¹, tsá² zian² juú² jáun², ca³lí³ ní³² hi³ Jesús cuá¹jmu² má³² hñú¹³ tsá² fariseo hí³, jáun² něí¹ hi³ ní¹can³² cáun² tse³ pih²¹ hi³ lí³ cún¹ tiáu² alabastro; hi³ jmí¹ ha²¹ no¹ má²ró³². ³⁸Hi³ jáun² tsá²mí³ hi³ ca³ta³zanh¹ cu³hna²¹ Jesús, hi³ má²ho²; hi³ jáun² ca³ma³jli²¹ tsú² ta³ Jesús cun³quionh³ jmí²zíf¹ tain³² ní¹, hi³ jáun² ca³ma³quiéin² siáh³ cun³quionh³ jñú²chí¹ hnga². Jmí¹ jáun² ca³hen³ tsú² ta³ Jesús, hi³ ca³jñéi³ tsú² siáh³ no¹ má²ró³². ³⁹Jmí¹ ca³jí³ jáun² tsá² fariseo tsá² hñú¹³ ní¹ cuá³ tsú² jáun², hi³ jmu² tsá²mí³ hi³ la³ jáun², jáun² ca³lín¹³ tsú²: “Sá¹jmí¹ hi³ tson² jan² tí³² jè¹ Dió³² tsá²ñuh² nř², jmí¹ lí³tsin² bíh¹ tsú² he³ ní¹ tsá²mí³ dí¹tie²³ nř² cuo², qui¹ tsá²mí³ juón¹ bíh¹ tsá²mí³ nř²”. ⁴⁰Jmí¹ jáun² ca³záih³ Jesús tsá² fariseo hí³ la³ lá²:

—Hnú² Sí¹mu²¹, zia³² cáun² jái¹³ hi³ juanh²¹ jná¹³ ní¹con² hnú².

Jáun² tsá² hi³ ca³ngái³:

—¿He³ bíh¹ jmí¹ juáh¹³ hnú² tí³²?

⁴¹Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³chí² quie³ ní¹con² gon³ tsáú². Jáun² né³, jan² tsá² hi³ jmí¹ ren² hñá³ nio² hña³láu³ héih³² *cú¹tiáu², hi³ tsá² jan² hí³ né³, jmí¹ ren² tu³la³quia³ héih³² cú¹tiáu². ⁴²Tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ní³² tsá² hi³ hi³ tá¹ gon³ tsá² ren² hí³ quie³ tiú²uú² lí¹³ yáh³ ma³hmah¹, jáun² cáun² lí¹ ca³hin³ bíh¹ tsú² cú²jueh³² hi³ jmí¹ ren² tsú². Jáun² né³, juáh¹³ hnú² neh²¹ ¿hin² tsánh² tsá² gon³ hí³ lín²³ hnú² hi³ tí³ jlánh¹ má²hnio³ lín³² tsá² ca³chí² hí³ quie³?

⁴³Hi³ jáun² Sí¹mu²¹ ca³ngái³:

—Len³ jná¹³ tsá² ca³hin³ hliáun³ hi³ jmí¹ ren² bíh¹.

—Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ nř² —ca³juáh³ Jesús.

⁴⁴Tá¹la³ cuá¹jien³² tsú² jáun² tsá²mí³ hí³ né³, ca³záih³ dí² Sí¹mu²¹ la³ lá²:

—Sá¹nř² jien¹ dúh¹ tsá²mí³ lá². La³ cun³ jmí¹ lí¹hú²¹ jná¹³ hñuh³² hnú², tiá² jmái² lí²cuéh¹ yáh³ hnú² hi³ ren¹ jná¹³ tán², tí³la³ tsá²mí³ lá² má²lí²ma³jli²¹ tán² jná¹³ cun³quionh³ jmí²zíf¹ tain³² ní¹, hi³ má²lí²ma³quiéin² tsú² siáh³ cun³quionh³ jñú²chí¹ hnga². ⁴⁵Hi³ sa³jun³ lí²hen³ bíh¹ hnú² siáh³ ní³² jná¹³ la³ cun³ hi³ jmí¹ ca³tí²¹ hen³ tsú² jan² tsá² cuá¹tén¹; tí³la³ tsá²mí³ lá², cun³ tiá² má²lí²tunh³ bíh¹ hi³ hen² tán² jná¹³ la³ cun³ jmí¹ cuan¹ ná¹. ⁴⁶Ja³bí¹ la³ jáun² tiá² lí²táh¹ yáh³ hnú² no¹ tsáih³ chin³² jná¹³ jmí¹ cuan¹ ná¹, tí³la³ tsá² lá² né³, má²lí²jñéi³ no¹ má²ró³² tán² jná¹³. ⁴⁷Jáun² juanh³² jná¹³, uá¹jinh¹ hliáun³ tso³ jmí¹ ren² tsá² lá², tí³la³ má²cá²hin³ bíh¹, qui¹hliá² jlánh¹ hniau³ tsú² jná¹³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmí¹ la³ ren² cú¹pih²¹ tso³, jáun² cú¹pih²¹ bíh¹ hniau³ tsú² jná¹³ ní¹ má²cá²hin³ tso³ quioh²¹.

⁴⁸Jáun² Jesús ca³záih³ tsá²mí³ hí³ la³ lá²:

—Má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

49 Hi³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ mesa quionh³ tsú² ca³juu³ ca³hlénh³, hí³ ca³juáh³:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² lá², hí³ jáun² sa³ tsáu¹³ tsáu² máh³ hin²³ tsú²?

50 Tí³la³ Jesús cáun² ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³ lá²:

—Má²ca³liáun³ nú² qui¹hi³hliá² má²nio² cáun² honh² nú². Cuánh² cáun² hí³ re² hí³ tin².

Tsá²mi³ tsá² má²hon³ Jesús

8 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ní¹tí² ní¹ngí² Jesús juú² ní¹ hliáun³, jí³ juú² míh¹ juú² siún¹, la³ má²quionh³ tsú² jáun² tsá² quian³tun³ hí³ hí³ ní¹can³² jú¹ chú³², hí³ ca³ní¹hléh² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³². 2 Ja³bí¹ jmí¹ quionh³ tsú² ma³ jan² tsá²mi³ tsá² má²ca³jmah³ tsú² hí³ jmí¹tin², jí³ tsá² má²ca³huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní² síáh³. Ja¹ tsá²mi³ hí³ jmí¹ hí¹tsau³² Má²réi³, tsá² ja³ juú² Magdalá, tsá² ca³huen³ hí³ Jesús quiaun³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³ jmí¹ tiáunh¹ hñu³ tsí³. 3 Ja³bí¹ jmí¹ hí¹tsau³² síáh³ mí¹ Juánh³ ní²cuo² tsá² jmá² Chuza tsá² jmí¹ chín¹ hñú¹³ re²¹ Herodes; jí³ tsá²mi³ jmá² Susana ní², quionh³ síáh³ juóun³² tsá²mi³ ní¹ hná¹ jáun², tsá² jmí¹ má²hon³ Jesús cun³quionh³ hí³ zia³² quioh²¹.

Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tin¹ jan² tsá² súh²³ jún²

(Mateo 13:1-17; Marcos 4:1-12)

4 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³cua³taunh²¹ tsá² zian² juú² ní¹ hliáun³ hí³ ca³cuú² ca³ngih³² ní¹ cuá³ Jesús. Jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² cáun² jái¹³ ní¹con² tsá² hí³, hí³ lí³ la³ lá²:

5 —Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³ní¹suh³² jún² ní¹ná² quioh²¹. Tá¹la³ jmí¹ hí¹súh²³ tsú² jáun² jún² né³, la³ ca³súh³² ca³lá² hú¹ juí³², hí³ jáun² ca³ha³ ca³zauh³ tsáu², hí³ ca³cúh² síáh³ tan³². 6 Ja³bí¹ ca³súh³² síáh³ ca³lá² ní¹ lí³ já¹ quín¹; jáun² jmí¹ ca³hiá², la³juí³² ca³lí³ quiéin² bíh¹, qui¹hliá² tiá² cuóuh³ yáh³ ní¹ la³ jáun². 7 Ja³bí¹ ca³súh³² síáh³ ca³lá² ní¹ la³ hiau² ton², hí³ jáun² la³ má²quionh³ ton² bíh¹ ca³hiá². Jáun² ton² bíh¹ jlánh¹ tia³juí³² ca³qui² cá²cuon³, hí³ jáun² tiú²uú² cá²cuon³ yáh³ jún² jáun².

8 Tí³la³ la³jí³² jún² ní¹ hná¹ jáun² né³ ca³súh³² ní¹ chu²¹ hué³², hí³ jáun² ca³hái³² ca³la³ tí³ hñá³láu³ má²í³ la³ cun³ cá² má²í³ jún² hí³ ca³súh³² tsú² jáun².

Jmí¹ má²lí²juáh³ Jesús la³ ní², jáun² ca³hléh³ tiá³ hí³ ca³juáh³:

—¿Ní¹juáh³ tson² tsi²¹ cuáh³ náh², jáun² niéi² náh²!

9 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³mí³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hí³ jmu³ tsú² na²¹ jái¹³ hí³ má²lí²juáh³ jáun². 10 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tin¹ náh² hí³ lí³ níh¹³ jái¹³ hí³ jmí¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², tí³la³ tsá² ní¹ hná¹ ní² né³, jí³²la³ tí³ ná² tsú² cun³quionh³ jái¹³ hí³ jmu² bíh¹ jná¹³. Hí³ jáun² uá¹jinh¹ jé²³ tsú², tí³la³ cun³ jáun² tá²tonh¹ tsú² la³jmí¹ lí³ tiá² hí³ lí²je³ bíh¹, hí³ uá¹jinh¹ ná² tsú², tí³la³ cun³ jáun² tiá² ngí²³ yáh³ tsú² síáh³.

Jesús jmu² na²¹ jái¹³ ca³tin¹ tsá² súh²³ hí³ jún²

(Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)

11 "Jái¹³ hí³ má²lí²juánh³² jná¹³ ní² niéih³ la³ lá²: Jái¹³ quioh²¹ Dió³² lí³ la³jmí¹ lí³ jún²; 12 hí³ jáun² tsá² ná² jái¹³ quioh²¹ Dió³² né³, lí³ la³jmí¹ lí³ hú¹ juí³², tí³la³ tsá² hláinh¹ né³ ja³² hí³ quin²³ jái¹³ jáun² hñu³ tsí³ tsá² hí³; qui¹ ní¹ ca³taunh³ tsú² ta²¹, hí³ jáun² lí³ liáun³. 13 Jáun² tsá² he² jái¹³ tia³ juí³² lí³ né³, hí³ ca³la³ hí³ hiún² lí³ tsí³ jmu², tsá² la³ hí³ dá² lí³ la³jmí¹ lí³ ja¹ quín¹ ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²; tia³ juí³² lí³ bíh¹ ca³hiá² jmí¹ ca³hiá², tí³la³ cun³ní¹ hí³ tiá² hliáun³ chí² jmu² chá²³ yáh³, hí³ jáun² tiá² lí³uén²³. Jáun² uá¹jinh¹ ca³taunh³ tsú² ta²¹ cu³tiá³, tí³la³ jmí¹ ca³lí³ zia³² uu³mi²tsí³² ní¹con² tsú², tí³ có³² bíh¹ ca³náu². 14 Ja³bí¹ zian² tsá² ná² jái¹³ quioh²¹ Dió³² lí³ la³jmí¹ lí³ hué³² ní¹ ca³hiau² ton² ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Tí³la³ tá¹la³ chí¹cuóun² tsú² jáun² cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², ja³² hñu³ tsí³ tsú² hí³ za³² hí³ zia³² ní¹ hué²¹ lá², hí³ má²hiún² tsú² tsí³ quionh³ hí³ jáun², hí³ jlánh¹ lí¹ qui² lí¹ cha³² tsú² hliáun³ néih³ tsí³ ca³tí²¹ hí³ zia³² ní¹ hué²¹ lá², hí³ jáun² tiá² hí³ lau³² yáh³ ní¹con² tsá² la³ hí³. 15 Tí³la³ tsá² he² re² jái¹³ quioh²¹ Dió³² ní¹ má¹ca³nái³² né³, lí³ la³jmí¹ lí³ hué³² chu²¹ ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² zánh²³ tiá³ jái¹³ jáun², tsá² cueh³² tsí³, hí³ jáun² loh¹³ hliáun³.

Jesús jmu² síáh³ cáun² jái¹³ ca³tí²¹ cáun² sí²

(Mateo 5:15-16; Marcos 4:21-25; Lucas 11:33-36)

16 "Ní¹juáh³ tsá² héinh²³ sí² hñú¹³, hí¹ jan² yáh³ tsá² la³ hí³ tiá² hí³ jlái²³ sí² jáun² quioh²¹, sa³jun³ zih³² tsú² ñeh² jen³; tí³la³ dí²chí³ tsú² chí³cuú² bíh¹ ní¹ lí¹³ tai²¹ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³, hí³ jáun² jniá³ lí¹³ jeinh²¹ lí³ua³ jan² tsá² hí³ ñéih³. 17 Qui¹ hí¹ cáun² yáh³ hí³ ná¹hmá¹ tiá² zia³² hí³ juáh¹³ hí³ tiá² lí¹³ jniá³, hí³ hí¹ cáun² yáh³ síáh³ hí³ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ tiá² zia³² hí³ juáh¹³ hí³ tiá² lí¹³ jñéih³, chau³² bíh¹ jmá¹ hí³ lí²ñí³² tsáu².

18 "Jáun² né³, quian² náh² hua³hí¹³ hí³ niéi² náh² re²; qui¹ ní¹juáh³ tsá² má²ca³ngí¹³ re², tsá² la³ hí³ tí³ lí³mí¹ hliáun³ ngí¹³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² re² ngí²³ né³, tsá² la³ hí³ tí³ lí³mí¹ tiú²uú² ngí¹³ bíh¹ lí³ua³ cáun² hí³ jmí¹ lí³ tsú² hí³ má²ngí²³ ca³lá².

Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²jie³ quionh³ tsá¹ rainh²¹

(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)

19 Hí³ jáun² cuan³ mí¹ziú¹³ Jesús la³ má²quionh³ jí³ tsá¹ rainh²¹ dí² ní¹ cuá³, tí³la³ tiá² lí³ yáh³ tónh³² tsú² la³ tí³ ní¹ cuá³ dí², qui¹ juóun³² lí³ bíh¹ tsáu² ná¹ngih³².

20 Jmí¹jáun² ca³nga³ tsáu² jái¹³, hí³ ca³juáh³:

—Mí¹ziúh² hñú² quionh³ tsá¹ renh² hñú² tionh² cheih³² ní², hí³ hnió³ tsú² jé³² hñú².

21 Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² ná¹ngih³² hí³ la³ lá²:

—Tsá² ná² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hí³ má²tí³² síáh³, tsá² la³ hí³ bíh¹ ná¹lí³ mí²zia³² jná¹³ jí³ jon³ renh² jná¹³ ní² síáh³.

Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmái² j³ chí³
(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)

²² Ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ ca³hi³ Jesús cáun² mu² la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con²; jáun² ca³záih³ dí²:

—Ma³tsáu¹³ tí³ jo²¹ jmái² ó³².

Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsú². ²³ Tá¹la³ jmí¹ hí¹tsá²taunh¹ tsú² jáun² né³, ca³cuóun² Jesús hñu³ mu². Jáun² cu³diá²jan² ca³ja³ chí³ tiá³ lín³², hi³ ca³la³ jmí¹ má²hí¹conh³² yáh³ jmái² hñu³ mu², ca³la³ háinh¹³ lín²¹ bíh¹ ca³lí³. ²⁴ Hi³ jáun² ca³ñí¹ñí¹³ tsú² Jesús, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Tí³², Tí³², hénh³ máh³ má²tsá²hanh³² dí² hñu³ jmái²!

Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jín³ jmái² hi³ ja³² jáun² ma³ cu³ tsín¹ quionh³ chí³, hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ta³no¹ tie³ pih²¹. ²⁵ Jmí¹ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con²:

—¿He³ lí³, jáun² sa³ tiú²uú² cáun² ná¹tioh³ honh² hnoh²?

Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, lí¹ ca³ta³ná¹juenh²¹ bíh¹, hi³ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ hmóu³²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² nē², hi³ jáun² sa³ lí²quien² máh³ héih³² quioh²¹ tsú² ñí¹con² jmái² quionh³ chí³?

Tsá²ñuh² tiáunh¹ juóun³² lín³² jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³
(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

²⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³cha³taunh¹ tsú² hué³² quioh²¹ tsá² Gadara, juú² nio² tí³ jo²¹ jmái², ñí¹ jniá³ hué¹³

Galilea. ²⁷ La³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ jáun² Jesús hñu³ mu² jáun², ja³ jan² tsá²ñuh² ta³ ñí¹, tsá² zian² juú² jáun². Jmí¹ má²ngau³² jmái¹ lín²¹ bíh¹ hi³ tiáunh¹ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá² hí³. Tsá² hí³ tiá² ha¹ jmí¹ quíh³², sa³jun³ jmí¹ cuá³ hñú¹³, tí³la³ ñéih³ jéin³lo¹ táun³ ñí¹ tiáunh¹ hla¹ bíh¹ jmí¹ cuá³ tsú². ²⁸ Jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jien³² jáun² tsá² hí³ Jesús, ca³hóh³² tiá³ lín³², hi³ ca³ñí¹di³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ ca³tin¹ hnú² quiúnh¹ jná¹³, hnú² Jesús Jon² Dió³² tsá² cú² juenh²? Mí²³ jná¹³ hi³ ha³ lí² jmu² hnú² hian² honh² ñí¹con² jná¹³.

²⁹ La³ nē² ca³juáh³ tsá² hí³ quí¹hliá² má²dí¹jmu² Jesús héih³² hi³ huén³² jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsú². Hliáun³ jéin³² má²ca³jmú³ jmí² chí³ hláinh¹ hi³ hian² tsí³, hi³ má²ca³zaunh³ tiá³ quioh²¹ tsú² jmí¹tin², hi³ jáun² uá¹jinh¹ má²ca³hñéi³² tsáu² quioh²¹ tsú² cun³quionh³ hñe¹³ jí³ cá²den¹ná¹ nē², hi³ ca³jmú³ tsú² hua³hí¹³ nē² síáh³, tí³la³ cun³ jáun² ca³ca³ bíh¹ tsú² hi³ jáun²; hi³ jáun² jmí² chí³ hláinh¹ hi³ ca³di³quian³ jmái¹ tsá² hí³ hi³ tsó³² la³ tí³ ñí¹ lí³ hué³² quiéin². ³⁰ Jáun² Jesús ca³ngáí³ ñí¹con² tsá² hí³:

—¿Ha³ lánh³ jmái² hnú²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngáí³:

—Cu³ Nió³ bíh¹ jmái² jná¹³.

Hi³ jáun² la³ jáun² ca³juáh³ tsú² quí¹hi³hliá² jmí¹ tiáunh¹ juóun³² lín³² jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsú².

³¹ Jáun² jmí² chí³ hláinh¹ hi³ ca³hiu³ ca³mí³ lín³² hi³ tiá² ze³ Jesús tí³ hñu³ háunh³. ³² Tsoh² máh³ zeh² có³² jáun² né³, jmí¹ tiáunh¹ juóun³² mí²ñí³ hi³ jmí¹ ná¹cúh² háu², jáun² jmí² chí³ hláinh¹ hi³ né³, ca³hiu³ ca³mí³ hi³

tsa³tiónh³² hñu³ tsí³ mí²ñí³ hí³. Jáun² ca³cué³ bíh¹ Jesús jái¹³. ³³ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³huén² jmí² chí³ hláinh¹ hi³ hñu³ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ñí¹tiónh²¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³. Jáun² la³jín³² mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³ cú²he² lín³² tí³ ñí¹ dí¹jí²³ ñí¹ hlah³ lín²¹, jáun² ca³sunh³ chu³ jmái², hi³ jáun² ca³hnúh³² jmái².

³⁴ Jáun² tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³ jmí¹ ca³jie³ hí³ lí³ la³ jáun², hi³ ja³tanh²¹ hi³ ca³ñí¹chá² tí³ já¹ juú² jí³ ñí¹ náí² nē², hi³ má²lí²jie³ jáun² la³ jáun². ³⁵ Hi³ jáun² tsá² ca³nái³² hí³ jái¹³ jáun² né³, ca³ñí¹jie¹³ nfi¹juáh³ he³ dá² má²lí³², jáun² ca³cha³taunh¹ la³ tí³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ ca³jien³² tsú² síáh³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ hi³ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, hi³ má²cuá¹tón²¹ ta³ ta³ Jesús, hi³ má²quih³² ha¹, hi³ má²chun¹, ha³ tiú²uú² ngo² yáh³.

Hi³ jáun² tsá² ca³cha³taunh¹ hí³ né³, ca³juénh² lín³² bíh¹. ³⁶ Jáun² tsá² ca³jie³ hí³ la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun² ca³chá³ ha³ lánh³ rón³² lan³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ hi³ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³.

³⁷ Jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá² hín¹³ hí³ juú² Gadara la³ jáun² né³, jáun² ca³la³ ca³juénh² lín³² bíh¹; hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³mí³ hi³ cua³hain³² Jesús hué³² jáun² quioh²¹ dí². Hi³ jáun² Jesús ca³hi³ síáh³ hñu³ mu² hi³ ngah³ juí³² ñí¹ ja²¹.

³⁸ Tí³la³ ñeh² bíh¹ hi³ tsánh³² Jesús, jáun² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hi³ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús hi³ tsó³² dí² quionh³ tsú².

Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³hah² jái¹³ hi³ ca³jmú³ héih³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
³⁹ —Cuánh² hnú² hñuh³², cuá²chá¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ Dió³² ñí¹con² nú².

Jáun² tsá² hí³ ngah³ hi³ ca³ñí¹chá² tí³ já¹ juú² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús ñí¹con² dí².

Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hi³ hú¹ juí³² jáun² né³, lan² síáh³ jan² tsá²mí³ tsáun¹

(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

⁴⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³chánh³² Jesús tí³ jo²¹ jmái², hi³ jáun² juóun³² lín³² tsáu² ca³heh³ tsú² hi³ hiú² lín³² tsí³, quí¹hliá² la³jín³² tsá² hí³ jmí¹ ná¹jaun² tsú². ⁴¹ Jmí¹ jáun² ca³chó³² jan² tsá² jmái² Jairo, tsá² jmí¹ chín¹ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos ñí¹ jáun²; jáun² ca³di³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³hiu³ ca³mí³ dí² hi³ tsó³² tsú² la³ tí³ hñú¹³ dí², ⁴² quí¹hliá² jmí¹ má²ñí¹jún³ mí¹míh¹ tsá² jan² tán¹ jon² tsú². Mí¹míh¹ hí³ jmí¹ má²hún¹ quia³tún³ mii². Tá¹la³ hí¹tsau³² jáun² Jesús hñú¹³ tsá² hí³, jmí¹ hí¹tsá²taunh¹ juóun³² lín³² tsáu² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsú², ca³la³ má²chí¹cuú² chí¹jain³² bíh¹ tsú².

⁴³ Hi³ jáun² ja¹ ñí¹ hí¹tsá²taunh¹ tsú² jáun² né³, jmí¹ hí¹tsau³² jan² tsá²mí³, tsá² jmí¹ tsáun¹ hi³ jmí¹ zian² jmí²hán¹ má²tí³ cun³ quia³tún³ mii². Ca³tsá³² bíh¹ la³jí³² hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹ tsú², tí³la³ cun³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tí³² mí³ tiá² ca³tioh²¹ hi³ jmah³ tsá² hí³. ⁴⁴ Jáun² tsá²mí³ hí³ ngau³ tí³ cu³hna²¹ Jesús, hi³ ca³tí³ dí² cuo² zéi¹ ha¹ tsú²; jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³hná³ jmí²hán¹ tsá² hí³.

⁴⁵ Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—¿Hin² tsánh² lí²tie³ jná¹³ cuo²?

Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³ton³.

Jáun² Pé¹ ca³juáh³ la³ lá² quionh³ tsá² quionh³:

ca³jé³ tsú² tí³ hñu³mí³cuú², hí³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹
 Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³cuéh³ tsú² tsá² hain²¹ hí³ tí³
 con² hí³ tsóh³ ní¹con² tsá² tionh² hí³. 17 Jáun² ca³la³ jín³²
 tsá² hí³ lah³ re² má³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jieh³ tsú²
 ca³la³ jí³² chí² juoh¹ hí³ ziau³ jáun²; chí² juoh¹ jáun² né³
 lí³ quia³tún³ mǎ²ta².

Pé¹ juáh³ hí³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo

(Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29)

18 Ca³chó³² jmá¹ hí³ Jesús jmí¹ cuá¹liéinh³² Dió³² cáun²
 ní¹ tí³ có³², hí³ jmí¹ quionh³ tsú² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con².
 Jmí¹ jáun² ca³ngáih³ tsú² tsá² hí³ hí³ ca³juáh³:

—¿Hin² tsánh² jná¹³ juáh³ tsáú²?

19 Jáun² tsá² hí³ ca³ngáí³:

—Zian² tsá² juáh³ hí³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan² tsá² tí²
 zion² tsáú² jmá², ma³ jan² siáh³ tsá² juáh³ hí³ hnú² bíh¹
 Líh³, tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³², hí³ ma³ jan² siáh³ tsá²
 juáh³ hí³ hnú² bíh¹ néh¹ jan² tí³² jè¹ Dió³² tsá² jmí¹ zian²
 jmí¹tin², hí³ má²ca³jenh³.

20 Hí³ jáun² Jesús ca³ngáí³ siáh³:

—Hí³ hnoh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³ juáh³ hnoh²?

Jáun² né³, Pé¹ ca³juáh³:

—Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo Tsá² zéi¹ Dió³².

Jesús juáh³ hí³ jún³

(Mateo 16:20-28; Marcos 8:30-9:1)

21 Tí³la³ Jesús ca³jmú³ héih³² hí³ hí¹ jan² tiá² hin²
 hniáuh³² záih³² tsú² la³ cun³ hí³ má²lí²juáh³ jáun² Pé¹.

22 Hí³ jáun² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Ca³tín¹ Jon² tsá²mí³cuóun² hí³ ma³tso² lín³² tsí³.
 Tsá²daun³² tsá² ná¹ní¹ juú² quionh³ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³,
 jí³ tí³² liei²¹ ní² siáh³ tiá² quiú¹ tiá² jéin¹³ tsá² hí³, hí³
 jngih³ tsú²; tí³la³ ní¹ má²cá²hné² jmá¹ jáun² má¹ná¹,
 jenh¹³ bíh¹ tsú².

23 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³záih³ Jesús la³jín³² tsá² hí³:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³,
 hniáuh³² chá³² tsú² tí³ có³² la³jí³² hí³ dí¹quiaunh²¹ tsí³
 hnga², hí³ jáun² cuí¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³
 hí³ cuéh³² tsú² jáun² tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ní¹ ca³cáin³
 jmí²chí³ quioh²¹,] hí³ jáun² cuí¹ já² cu³hna³² jná¹³. 24 Qui¹
 ní¹juáh³ tsá² hnió³ líón³² hnga², tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³
 bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ní¹ hí³ ca³tín¹ jná¹³
 má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ liáun³. 25 Qui¹ ¿há³ dá²
 jinh¹ quien² ní¹juáh³ ca³láih¹³ tsú² la³jí³² hí³ zia³² ní¹
 hué²¹ lá², ní¹juáh³ la³ já³hín³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú²
 má¹lí³² jáun²? 26 Ní¹juáh³ tsá² jmu² heh³ hí³ ca³tín¹ jná¹³
 jí³ ca³tí²¹ já¹³ quion²¹ jná¹³ siáh³, ja³bí¹ jná¹³ Jon²
 tsá²mí³cuóun² jmu¹ heh¹ ca³tín¹ tsá² la³ hí³ ní¹
 má¹jaunh³² jná¹³ jáun²; hí³ lí³ lin¹ hí³ quien² jná¹³, jí³ hí³
 quien² Nuh³² jná¹³, jí³ hí³ lin¹ hí³ quien² uá²jaí³² tsá²cuú²
 tsá²ta³ Dió³² tsá² ná¹chun¹ ní² siáh³. 27 Jú¹ tson² juo³
 jná¹³ hnoh², hí³ zian² tsá² ja¹ ní¹ tiauh¹ dí² lá² tiá²
 má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lí²jé³ hí³ má²cua³² pí³ quioh²¹
 Dió³² ní¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo².

Dió³² jmu² hí³ zan² Jesús

(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)

28 Jmí¹ má²ní¹tí²¹ jáun² jña³ jmá¹ hí³ ca³juáh³ Jesús
 já¹³ jáun², jáun² ca³ní¹uu³² tsú² cáun² máh³, hí³
 ca³ní¹lienh¹³ Dió³²; jáun² ca³jan³ dí² Pé¹, Jacobo, jí³ Juan²
 siáh³ hí³ tsa³quionh³ dí² tsí³ máh³. 29 Tá¹la³ cuá¹liéinh³²
 jáun² Jesús Dió³² né³, ca³za² ho¹ní¹, jí³ ha¹ ní² ca³lí³ tiáú²
 hí³ lí³ siáh³ zín³ lín³². 30 Hí³ jáun² cu³diá²jan² ca³jnia³
 gon³ tsáú² hí³ ca³juónh³ quionh³ Jesús, hla¹ Moisés
 quionh³ Líh³. 31 Tá¹ gon³ jáun² tsá² hí³ jmí¹ ná¹quian³²
 joh¹ zín³ lín³². Tsá² hí³ ca³juónh³ Jesús quionh³ ca³tí²¹
 jmá¹ hí³ jún³ tsú² já¹ juú² Jerusalén. 32 Hí³ jáun² uá¹jinh¹
 Pé¹ jmí¹ tioh¹³ lín³² zió³ ní¹ quionh³ tsá² quionh³, tí³la³
 ca³tiánh³ bíh¹ tsú² ná¹ní¹, hí³ jáun² ca³jé³ tsú² hí³ ca³lí³
 zín³ lín³² Jesús; hí³ ca³jén³² tsú² siáh³ tá¹ gon³ tsá²
 tionh² hí³ quionh³ Jesús. 33 Jáun² tsá² gon³ hí³ jmí¹
 má²ná¹hah² já¹³ quionh³ Jesús, tí³la³ Pé¹ né³ ca³juáh³:
 —Hnú² Tí³², hénh³ ma³ chú³² má²tiauh² dí² ní¹ lá².
 Jáun² cuí¹ jmu¹³ jnoh¹ hní³² hñú³reh³, cáun² quián¹³
 hnú², cáun² quioh²¹ Moisés, hí³ cáun² siáh³ quioh²¹
 Líh³.

Tí³la³ tiá² jmí¹ ní³² yáh³ Pé¹ he³ dá² dí¹hleh³². 34 Tá¹la³
 dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Pé¹, ja³ cáun² jnie² ní¹ tionh¹ tsú²
 jáun² hí³ ca³tsáinh³² tsú² jí³lin², hí³ jáun² ca³juénh² tsú²
 jmí¹ ca³ta³tonh¹ jáun² ja¹ jnie². 35 Hí³ jáun² ja¹ jnie² jáun²
 ní¹ca³hléh³ jan² tsáú² hí³ ní¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² cuá¹quiánh¹. Niéi² náh²
 la³ cun³ hí³ juáh³ tsú².

36 Jmí¹ ca³nga² já¹³ jáun² né³, ca³jén³² tsú² Jesús
 cuá¹tón²¹ hnga². Jáun² Pé¹ quionh³ tsá² quionh³, hí¹
 cáun² yáh³ já¹³ jáun² tiá² ca³chá³ tsú² jmí¹ jáun² ní¹con²
 tsá² siánh³ la³ cun³ hí³ lí³ jáun².

Jesús jmah²³ jan² nú²míh¹ zian² tsá¹ lí¹ jún²³

(Mateo 17:14-21; Marcos 9:14-29)

37 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³jính³² Jesús tsáih³ máh³ jáun²
 quionh³ tsá² quionh³. Jmí¹ jáun² ca³jénh² tsú² juóun³²
 lín³² tsáú². 38 Hí³ jáun² ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³hóh³²
 jan² tsá²ñuh² tiá³ lín³², hí³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², tiá¹ jmúh¹³ hnú² hí³ chú³² hí³ jien¹ nú² tiá³
 nú²míh¹ jón³² jná¹³, jan² tán¹ lá² bíh¹ jón³² jná¹³. 39 Qui¹
 jan² jmí²chí³ hláinh¹ ja³² hí³ zaunh²³, hí³ jmu² hí³ hóh³²
 tsú² tiá³, hí³ he² tsú² siáh³ tsá¹ lí¹ jún²³, hí³ hia³² jan³²
 hó³; ca³la³ hian² lín³² tsí³ jmu², tion³ cu³tí³ bíh¹ tun²³
 nú²míh¹. 40 Má²lí²hiú² lí²mí³ bíh¹ jná¹³ ní¹con² tsá² hain²¹
 ní² tí³ con² hnú² hí³ jmí¹ chin¹³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹,
 tí³la³ tiá² ca³tioh²¹ yáh³ tsú².

41 Hí³ jáun² Jesús ca³ngáí³:

—¿Hnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh², tsá² cáun² lí¹
 cháunh²³ ching³² la³ siáh³! ¿Jáh³ jmá¹ máh³ hniáuh³² hí³
 ngí³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², hí³ tion¹ jná¹³ tsin³²? Ná²jan³²
 jónh³² tí³ lá².

42 Tí³la³ tá¹la³ cuá¹ja³² jáun² nú²míh¹ hí³ ní¹ zenh¹
 Jesús, ca³la³ hian² lín³² bíh¹ tsí³ jmí²chí³ hláinh¹ ca³jmú³
 ní¹con² nú²míh¹, hí³ ca³jmú³ hí³ he¹³ tsá¹ lí¹ jún²³
 nú²míh¹ hí³. Tí³la³ jmí¹ ca³jín³ Jesús jmí²chí³ hláinh¹ hí³
 né³, la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ lan³ nú²míh¹ hí³. Jmí¹ jáun²

ca³jienh³ tsú² ñú²míh¹ hí³ ñí¹con² jméi². ⁴³ Hi³ jáun² ca³la³ jí³lin² tsú² ca³ja³cáun² tsí³ jmí¹ ca³jíe³ pí³ quioh²¹ Dió³².

Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hí³ jún³
(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Tá¹la³ jmí¹ ná¹tsá²cáun² jáun² tsí³ tsú² jí³lin² ca³tí²¹ hí³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús la³ jáun², jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

⁴⁴ —Náih¹³ hnoh² re² lín³² jái¹³ hí³ juanh²¹ jná¹³ lá²: jná¹³, Jon² tsá²mí³cuoun², jienh³ tsú² jo³cuo² tsáu².

⁴⁵ Tí³la³ tsá² hí³ né³, hí³juáh³ tiá² ca³ngí¹³ bíh¹ he³ dá² jaun³² dí¹juáh²³ tsú², quí¹ tiá² jmí¹ má²zia³² yáh³ jái¹³ hí³ lí¹³ lí³ ngí¹³ tsú², hí³ jmí¹ juénh² tsú² siáh³ hí³ mí³² ñí¹con² Jesús hí³ jmu³ ná²¹ jái¹³ hí³ má²lí²juáh³ jáun².

¿Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²?
(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

⁴⁶ Hi³ jáun² né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ma³líáu³² hí³ quiú² táinh²³ hí³ hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien² já¹ hmóu²¹ tsú² jáun². ⁴⁷ Tí³la³ Jesús ca³lí³tsin² hí³ ha³ lánh³ ná¹lín²³ tsá² hí³, jáun² ca³can³ dí² jan² tsá¹míh¹ hí³ ca³zinh³ dí² cu³héin¹; ⁴⁸ jmí¹ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Lí³ua³ jan² tsá² hen³ tsá² tsá¹míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má²lí²he³ jí³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³². Hi³ ní¹juáh³ tsá² he³ jná¹³ né³, ja³bí¹ la³ jáun² má²lí²hen³ tsú² siáh³ Tsá² ca³ze³ jná¹³. Quí¹ tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh² níz², tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ jlánh¹ quien².

Ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, tsá² quiúnh¹ jnoh¹ bíh¹ hí³
(Marcos 9:38-40)

⁴⁹ Hi³ jáun² Juan² ca³záih³ Jesús:
—Tí³á², má²lí²neh²¹ jnoh¹ jan² tsá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñú³ tsí³ tsáu² la³juah²¹ dú¹ cun³quionh³ héih³² quián¹³ hñú², jáun² má²lí²jmú¹³ jnoh¹ héih³² hí³ tiú²uú² jmu³ tsú² la³ jáun², quí¹hliá² tiá² ngí³² yáh³ tsú² quiúnh¹ dí².

⁵⁰ Tí³la³ Jesús ca³juáh³:
—Ha³ lí² jmu² náh² héih³² la³ níz², quí¹ ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² náh², tsá² hen² tí³ con² bíh¹ náh² tsá² la³ hí³.

Jesús jin²³ Jacobo quionh³ Juan²

⁵¹ Jmí¹ má²ñí¹chau²¹ jáun² jmái¹ hí³ má²tsánh³² Jesús tí³ hñú³mí³cuú², jáun² ca³chá³ tiá³ tsí³ hí³ tsó³² la³ tí³ já¹ juú² Jerusalén. ⁵² Jáun² ca³zen³ dí² tsáu² chí¹ján³ ñí¹ nio¹ cáun² juú² míh¹ hín¹³ tí³ Samaria hí³ tsa³hniáu³ la³jí³² la³ cun³ hí³ lí³ hniáu³². ⁵³ Tí³la³ tsá² juú² jáun² má¹ná¹, tiá² ca³hen³ yáh³ Jesús, quí¹hliá² ca³lí³tsin² tsú² hí³ Jesús má²hún¹ jui³² hí³ tsó³² tí³ Jerusalén bíh¹. ⁵⁴ Jmí¹ ca³jíe³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús, la³ cun³ Jacobo jí³ Juan² níz², hí³ jmu² tsá² juú² jáun² la³ jáun², jáun² ca³juáh³:

—Hnú² Tí³á² ztiá¹ hñauh² hñú² hí³ jmú¹³ jnoh¹ héih³² hí³ já³² sí² tí³ hñú³mí³cuú² hí³ tsán¹³ tsá² juú² níz², [la³ cun³ ca³jmú³ jáun² Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³²?]

⁵⁵ Jáun² Jesús ca³jíe³ tí³ ñí¹ tionh¹ tsú² hí³ ca³jin³ dí² tá¹ gon³ tsá² hí³, [hí³ ca³juáh³:

—Jun³juáh¹³ la³ níz² yáh³ jmí¹ hniáuh²¹ lín¹³ hnoh². ⁵⁶ Quí¹ jun³juáh¹³ jáun² yáh³ cuan³ jná¹³, Jon² tsá²mí³cuoun², hí³ má¹tsán¹³ jná¹³ tsáu², tí³la³ cuan³ jná¹³ hí³ tí³ lion¹ bíh¹ jná¹³ tsú²].
Jáun² juú² siáh³ bíh¹ cú²jueh³² ja³taunh²¹ tsú².

Tsá² jmí¹ hnió³ tsa³táunh¹ quionh³ Jesús
(Mateo 8:19-22)

⁵⁷ Tá¹la³ jmí¹ hí¹tiáunh¹ tsú² jáun² jui³², ca³hléh³ jan² tsáu² ñí¹con² Jesús hí³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³á², ñe¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hñú² lí³ua³ cáun² ñí¹ cuóh¹³ hñú².

⁵⁸ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáh³ zia³² tá²hláu² quioh²¹ bíh¹ cuo², hí³ zia³² bíh¹ siáh³ zá² quioh²¹ tan³²; tí³la³ Jon² Tsá²mí³cuoun² má¹ná¹, tiá² zia³² yáh³ ñí¹ lí¹³ jnioh¹³.

⁵⁹ Jmí¹ jáun² ca³záih³ Jesús jan² tsá² siánh³ siáh³:
—Ñá³² cu³hna³² jná¹³.

Tí³la³ tsá² hí³ né³, ca³ngái³:

—Tí³á², cué¹ tín² jái¹³ hí³ ñí¹hón²¹ jná¹³ ñuh³² [ñí¹ má¹jun²].

⁶⁰ Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² hí³:

—Tsá² ná¹jún¹ [ñí¹con² Dió³²] cuí¹ cha³hón³² hla¹ rainh²¹, tí³la³ hñú² ca³tín¹ cuá¹ngái¹ jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³².

⁶¹ Hi³ jáun² ca³juáh³ jan² tsá² siánh³ siáh³:

—Hnú² Tí³á², jná¹³ hñó³² ñe¹ quiúnh¹ hñú², tí³la³ cué¹ tín² jái¹³ hí³ ñí¹háih¹ jná¹³ jái¹³ ñí¹con² tsá² tionh² hñú³².

⁶² Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Lí³ua³ jan² [tsá² má²líáu³² ta²¹ quioh²¹, lín³ la³jmí¹ lín³ jan²] tsá² quiáh² hué³² quionh³ cuá¹juí²; ní¹juáh³ cá² ñí¹ jíe²³ tí³ cu³hna²¹ bíh¹ tsú², jáun² tsá² la³ hí³ tiá² lí¹³ yáh³ hí³ jo³cuo² Dió³², [quí¹ jan² tsá² hliah²³ tá¹³ bíh¹ lín³ tsú²].

Jesús zen² hñaih³² nio² quiúnh³ tsí²¹ quian³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²

10 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³quianh³ siáh³ Jesús hñaih³² nio² quiúnh³ tsí²¹ quian³ tsá² siánh³ siáh³, hí³ jáun² ma³ gon³ tsá² hí³ ca³zen³ dí² la³jí³² juú² ñí¹ ca³tí²¹ tsó³² dí² nga². ² Jmí¹ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hliáu³ cu³tí³ bíh¹ hí³ má²ca³láu², tí³la³ cú¹pih²¹ bíh¹ tsá² jmu² ta²¹ zian². Hi³ jáun² né³, hiú¹ mí¹ náh² ñí¹con² Tsá² quioh²¹ hí³ má²ca³láu² jáun², hí³ cuí¹ zen¹ tsú² tsá² ja³quiaun² hí³ má²ca³láu² jáun² quioh²¹. ³ Cuá²táunh¹ hnoh² ta³né³²; tí³la³ sá¹níz² jie³ tín², jná¹³ zei²¹ hnoh² hí³ ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² míh¹ tionh² ja¹ tsí²nái¹.

⁴ Ha³ lí² cán² náh² tuh³², sa³jun³ chí² láu² tioh³ quie³, sa³jun³ tuh³² tioh³ ta³ tsú². Tiá² hniáuh³² cuá¹ma³léh¹³ hnoh² siáh³ hú¹ jui³² hí³ lienh¹ hnoh² tsáu². ⁵ Hi³ jáun² lí³ua³ cáun² hñú³ ñí¹ chá¹táunh¹ náh² jáun², juoh¹ náh² tsá² hñú¹³ la³ lá²: “Cuí¹ tionh² bíh¹ hnoh² cáun² hí³ re² hí³ tín²”.

⁶ Hi³ ní¹juáh³ zian² tsá² ca³tín¹ tiánh³ cáun² hí³ re² hí³ tín² ñí¹ jáun², jáun² lí¹³ bíh¹ tiánh³ tsú² tie³ cun³quionh³ jái¹³ hí³ hléh¹³ hnoh² jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ tiá² zian² tsá² la³ hí³, jáun² ñí¹con² hmóu³² bíh¹ hnoh² jmu³ ta²¹ jái¹³ hí³ hléh¹³ náh² jáun². ⁷ Cáun² tán¹ hñú³ bíh¹ hniáuh³² cuá¹tianh³ náh²; cáun² cuá²cú¹ cuá²hính³

náh² lí³ua³ cáun² hí³ cue³² tsú² ní¹ jáun², qui¹ jan² tsá² jmu² ta²¹, cun³ ca³tin¹ he³ bíh¹ hmah²¹ quioh²¹. Ha³ lí² cua³jnioh² náh² tí³ hlá² tí³ ní². ⁸ Hí³ jáun² né³, lí³ua³ cáun² juú² ní¹ he³ tsú² hnoh², quiéih³ náh² la³ cun³ má³² hí³ cue³² tsáú². ⁹ Jmah²¹ náh² tsá² ná¹tsáun¹ ní¹ jáun², hí³ zéih³ náh² siáh³ tsáú² la³ lá²: “Dió³² má²cuá¹hinh²³ tsáú² jo³cuo²”. ¹⁰ Tí³la³ lí³ua³ cáun² juú² ní¹ tiá² he³ tsú² hnoh², cuá²tianh³ náh² já¹ hñú³, hí³ juáh¹³ hnoh² la³ lá²: ¹¹ “Hí¹ la³ tí³ hliáu² quian²¹ ta³ yáh³ jnoh¹ má²súh¹³ ta³né³², hí³ jmu¹³ jnoh¹ lin¹ hí³ má²tionh² hnoh² ní¹ háinh¹³. Tí³la³ cuí¹ ná¹níh¹ náh², hí³ jmí¹ má²ca³lí³zia³² bíh¹ jái¹³ hí³ jmí¹ lí¹³ heh³ náh² Dió³²”. ¹² Juanh³² jná¹³ siáh³ ní¹con² hnoh² hí³ tí³ cú¹pih²¹ bíh¹ ma³tso² tsá² jmí¹ zian² juú² Sodoma tsí³ la³ cun³ bíh¹ tsá² zian² juú² ní¹ tiá² he³ tsú² hnoh².

Tsá² juú² tiá² nieh³

(Mateo 11:20-24)

¹³ “Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² juú² Corazín! jlánh¹ juon²³ siáh³ hnoh², tsá² juú² Betsaida! Qui¹ sá¹jmí¹ hí³ ca³lí³ la³ jí³² hua³jueh³² ja¹ tsá² jmí¹ zian² juú² Tiro jí³ juú² Sidón dúh¹, la³jmí¹ má²lí³² ní² ja¹ quián¹³ hnoh², hí³ jáun² má²hia³ jáun¹³ máh³ jmí¹ má²ca³za³ tsú² jmí¹ tsí³, hí³ jmí¹ má²ca³jmú³ tsú² lin¹ cun³quionh³ hí³ jmí¹ quíh²¹ tsú² jáun² tú²cho¹, jí³ hí³ jmí¹ sén²¹ tsú² siáh³ jua² hmóu³². ¹⁴ Hí³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hí³ má¹tsoh¹ hnoh² honh² má¹tí³ ní¹ ra³tsí³² Dió³² héih³², la³ cun³ bíh¹ tsá² jmí¹ zian² jáun² jmí¹tin² já¹ juú² Tiro quionh³ juú² Sidón. ¹⁵ Hí³ hnoh² siáh³ tsá² juú² Capernaum, ¿hí¹ ná¹lín²³ hnoh² hí³ cuá¹tánh¹ náh² hñu³mí³cuú²? Hnoh² dá² cuá¹tánh¹ la³ tí³ quiu³juóu³² bíh¹.

¹⁶ “Jáun² né³, hnoh² má¹ná¹, ní¹juáh³ tsá² náí³² jái¹³ quián¹³ hnoh², ja³bí¹ náí³² tsú² siáh³ jái¹³ quion²¹ jná¹³, tí³la³ tsá² tiá² he³ jái¹³ quián¹³ hnoh² má¹ná¹, ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² he³ tsú². Hí³ jáun² tsá² tiá² he³ hí³ jná¹³, ja³bí¹ tiá² hen³ tsú² siáh³ Tsá² ca³ze³ jná¹³.

Jmí¹ cuá¹tanh²¹ siáh³ tsá² hñaih³² nio² quiún³ tsí²¹ quian³ hí³ ní¹con² Jesús

¹⁷ Jmí¹ cá¹jính²¹ jáun² tsá² hñaih³² nio² quiún³ tsí²¹ quian³ hí³ tí³ ní¹con² Jesús, ca³la³ hí³ tsah³ lín³² tsú² ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², hí¹ ca³la³ tí³ jmí²chí³ hláinh¹ máh³ má²tí³² héih³² hí³ jmu³² jnoh¹ cun³quionh³ héih³² quián¹³ hnú².

¹⁸ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Ján³, ca³jien¹ jná¹³ *Satanás hí³ ca³tánh³ hñu³mí³cuú² la³jmí¹ taí³² sí² quioh²¹ míih³². ¹⁹ Jáun² sá¹ ní² jie³, má²ca³cué³ jná¹³ pí³ quián¹³ hnoh² hí³ lí¹³ han¹³ hnoh² jáh³hláinh¹ jí³ hñú³ ní² siáh³, hí³ lí¹³ jmúh¹³ hnoh² hí³ tiá² quien² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹, hí³ hí¹ cáun² tiá² hí³ lí¹ quiunh²¹ hnoh². ²⁰ Tí³la³ ha³ lí² ma³hiún¹³ náh² honh² cun³ní¹ hí³hliá² jmí²chí³ hláinh¹ má²tí³² héih³² quián¹³ náh², tí³la³ ma³hiún¹³ náh² honh² cun³ní¹ hí³hliá² má²tón³² hí³ jmái² náh² ní¹ sí² rón³² hñu³mí³cuú² bíh¹.

Jesús jlánh¹ tsah³

(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³jmú³ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ ma³hiún² lín³² Jesús tsí³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, Tsá² lín³ nú² Juo¹³ tsá² zian² hñu³mí³cuú² jí³ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá² ní² siáh³, cué²³ jná¹³ tiá¹hmah¹ qui¹hliá² ca³hmáh¹ hnú² jú¹ tson², hí³ jáun² tiá² lí¹³ há¹ ngí¹³ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, jí³ tsá² ní² tsá² lieih²¹ ní² siáh³; tí³la³ ní¹con² tsá² tsí¹ tsá² juí³ bíh¹ ca³niah²¹ hnú² jú¹ tson² jáun². Ján³, qui¹ la³ jáun² jlánh¹ re² tí³ honh² hnú² Tia²¹.

²² “Sá¹ní² jie³ náh², jo³uón³² jná¹³ má²ca³chá³ Nñuh³² jná¹³ ca³la³ jí³lí³². Hnga² bíh¹ Dió³² cuóun³² hin² tsánh² Jon², hí³ hnga² bíh¹ Jon² tsú² ní³² hí³ hin² tsánh² Jméi², hí³ lí³ua³ jan² tsá² hño³ dí² ma³jnia² Jméi² ní¹con² siáh³, lí³ cuóun³² bíh¹ tsú² Jméi² dí².

²³ Jáun² ní¹ tí³ có³² ca³liéinh³² Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ ca³juáh³:

—Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² jie²³ la³ cun³ hí³ má²ná¹jíeh³² hnoh². ²⁴ Qui¹ juo³ jná¹³ hnoh² la³ lá²: hí³ juóun³² tsá² ca³lín³ *tí³² jé¹ Dió³², jí³ tsá² ca³lín³ re²¹ hué³² lá² ní², jmí¹ hniá¹ jie³ la³ cun³ hí³ jie³² hnoh² lá², tí³la³ tiá² ca³lí³ yáh³ jie³ tsú²; hí³ jmí¹ hniá¹ siáh³ né³ la³ cun³ hí³ naih³² hnoh² lá², tí³la³ tiá² ca³lí³ yáh³ né³ tsú².

Héih³² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien²

(Mateo 22:34-40; Marcos 12:28-34)

²⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, jan² tí³² liei²¹ ca³ní¹ cá² ní¹lian² Jesús, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³, hí³ jáun² lí¹³ jí³ zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹ hí³nio²?

²⁶ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Ha³ lánh³ rón³² rá¹juáh³ ní¹ liei²¹ dúh¹? ¿He³ bíh¹ hí³ má²ca³híh³ nú² ní¹ Sí² dúh¹?

²⁷ Jáun² tí³² liei²¹ hí³ né³ ca³ngái³, hí³ ca³juáh³:

—La³ lá² rá¹juáh³: “Ma³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², cun³quionh³ jmí²chí³ quián¹³, jí³ la³ jí³² pí³ quián¹³ nú² ní², jí³ la³ jí³² hí³ lín²³ hnú² ní² siáh³; hí³ ma³hno¹ siáh³ tsá²mí³cuóun² renh² ca³la³ jmí¹ hno³ nú² huen²”.

²⁸ Jáun² Jesús ca³ngái³ siáh³:

—Jú¹ tson² bíh¹ hí³ má²lí²juah²¹ hnú² ní². Jmu³ hnú² la³ ní², hí³ jáun² lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹ hí³nio².

Jesús cha³² jái¹³ ca³tin¹ jan² tsá² chun¹ hín¹³ tí³ hué³² Samaria

²⁹ Tí³la³ tí³² liei²¹ hí³ jmí¹ hño³ ren³ ní¹, hí³ jáun² ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsá² hí³, tsá²mí³cuóun² renh² jná¹³?

³⁰ Jmí¹ jáun² ca³ngái³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² cuá²han³ já¹ juú² Jerusalén hí³ ngau³ tí³ juú² Jericó. Hú¹ juí³² jáun² né³ ca³quieh³ tsá² háin², hí³ ca³háin³ tsú² la³ jí³² hí³ quioh²¹ tsú², la³ má²quionh³ ha¹ tsú² ní² siáh³. Ca³qui³ ca³pan³ tsú² tsá² hí³ ca³la³ ja³háin³ cun³ jún¹. ³¹ Jmí¹ jáun² ca³nga² jan² mí²tsáú² có³² ní¹ jáun²; tí³la³ jmí¹ ca³jien³² tsú² jáun²

tsá² rón³² hí³ hué³², jáun² cáun² ca³nga³ cú²tso² he² ní¹ bíh¹ mí²tsáú² hí³. ³²Jmí¹ lí²¹ jáun², ca³nga² siáh³ jan² tsá² *levita. Jmí¹ ca³jén³² tsú² jáun² tsá² rón³² hí³, siáh³ bíh¹ siáh³ cáun² he² ní¹ tsá² hí³ ca³nga³. ³³Tí³la³ jmí¹ cá³chó²¹ jan² tsá² hín¹³ tí³ Samaria ní¹ rón²¹ jáun² tsá² hí³ né³, tsá² hí³ bíh¹ jlánh¹ ca³ja³ mí³ tsí³. ³⁴Jáun² ní¹ tsú² tí³ ní¹ rón²¹ jáun² tsá² hí³, jáun² ca³jí³éi³ tsú² ca³lá² no¹ quionh³ mu² ráu³ mí³ uóun²jíeh¹³ ní¹ ca³cuíh³ quioh²¹ tsú², hí³ jáun² ca³hí³éi³² tsú² siáh³ quionh³ hná¹ hmih³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³zion³ tsú² tsá² hí³ cu³hna²¹ jáh³ joh¹, jáun² ca³jón³² dí² tí³ ní¹ zeh² cáun² hñú³ ní¹ jnioh² tsáú²; hí³ jáun² ní¹ jáun² ca³jmú³ tsú² hua³hí¹³. ³⁵Jmí¹ cá³jniá²¹ jáun² né³, tsá² hín¹³ hí³ tí³ Samaria ca³cué³ tun³ *cú¹tiáú² ní¹con² tsá² hñú¹³ ní¹ jáun², hí³ ca³záih³ dí² tsú² la³ lá²: “Jmu³ hnú² tiá³ hua³hí¹³ tsá²ñuh² lá², hí³ nǎ¹juáh³ ca³cáin³ hliáun³ quie³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ lí²cué³ jná¹³ ní², má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ má¹cá²jính³² jná¹³ lá²”.

³⁶Hí³ jáun² Jesús ca³ngáí³ ní¹con² tí³² liei²¹ hí³ la³ lá²:
—Cuí¹ neh²¹, ζhin² bíh¹ tsánh² tsá² gáun³ hí³ lén²³ hnú² hí³ lén³ tsá²mí³cuóun² rainh²¹ tsá² ca³cuíh³ hí³ hí³ ca³jmú³ jáun² tsá² háin²?
³⁷Jáun² tí³² liei²¹ hí³ ca³juáh³:
—Tsá² ca³ja³ hí³ mí³ tsí³ ní¹con² tsá² hí³ bíh¹.
Jáun² Jesús ca³záih³ tsú²:
—Cuánh² hnú², cuá²jmú³ la³ jáun².

Jesús tsó³² hñú¹³ mí¹ Marta jí³ Má²réi³

³⁸Jáun² Jesús ngau³ juí³² má²hún¹, hí³ ca³chó³² cáun² juú² míh¹. Jmí¹ cá³chó²¹ Jesús ní¹ jáun², ca³he³ jan² tsá²mí³ jmáí² Marta. ³⁹Jmí¹ zian² jan² tsá²mí³ rainh²¹ Marta hí³ hí³ jmáí² Má²réi³. Jáun² Má²réi³ hí³ ca³cuá³ hué³² ta³ ní¹ Jesús, hí³ ca³ná³² dí² jē¹ tsú². ⁴⁰Tí³la³ Marta hí³ jlánh¹ tiá³ siaun³² ca³jmú³ hua³jan²¹ má³², jáun² ca³ní¹lien¹³ Jesús, hí³ ca³juáh³:
—Hnú² Tí³², ζtiá¹ lén²³ hnú² hí³ renh² jná¹³ ní² zeh² jná¹³ huen² tán¹, hí³ jáun² jo³uón³² huen² bíh¹ jná¹³ má²ta³no¹ ca³la³ jí³² ta²¹? Zéih³ hnú² tiá³ hí³ cuí¹ ja³ma³hau³ jná¹³.

⁴¹Tí³la³ Jesús ca³ngáí³:
—Hnú² Marta, jlánh¹ hliáun³ hí³ dí¹cháunh²³ chính³² hnú², hí³ jlánh¹ hí³² honh² hnú² ta²¹ hí³ ní³jmuh³².
⁴²Tí³la³ cáun² tán¹ bíh¹ hí³ jlánh¹ quien² zia³². Má²réi³ lá² má²lí²quiáh³² hí³ jlánh¹ bí¹ quien², hí³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ quin³.

Jesús má²ta² ha³ lánh³ liéinh³² tsú² Dió³²

(Mateo 6:5-15; 7:7-11)

11 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmáí¹ hí³ zia³² cáun² ní¹ jmí¹ cuá¹liéinh³² Jesús Dió³². Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, ca³juáh³ jan² tsá² hai²¹ hí³ tí³ con² tsú² la³ lá²:

—Hnú² Tí³², ζtiá¹ híeh¹³ hnú² jnoh¹ ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² lien¹ jnoh¹ Dió³², la³jmí¹ ca³ma³tin² jáun² hla¹ Juan² tsá² jmí¹ hai²¹ hí³ tí³ con²?
²Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹ má¹ca³lien¹ hnoh² Dió³², juáh¹³ hnoh² la³ lá²:
Hnú² Tia²¹, [Tsá² níh³ hnú² hñu³mí³cuú²,]

cá² ní¹ hí³ chu²¹ cuí¹ ná¹chan¹ hí³ jmáí² hnú².
Cuí¹ chau²¹ bíh¹ jmáí¹ hí³ la³jín³² tsáú² tónh³² jo³cuonh² hnú².

[Cuí¹ lí¹³ bíh¹ ní¹ hué²¹ lá² la³ cun³ hí³ hnáuh² hnú² jmúh¹³, la³jmí¹ lí³ hñu³mí³cuú².]

³Cué¹ tiá³ má³² hí³ hniáuh³² quiú¹³ jnoh¹ cun³ jmá² cun³ jnia³².

⁴Chín³² tiá³ honh² ca³tí²¹ tso³ hí³ má²lí²jmú¹³ jnoh¹, la³jmí¹ chin²³ jnoh¹ tsí³ la³ cun³ hí³ má²ca³hliánh² tsáú² ní¹con² jnoh¹.

Ma³hau¹ tiá³ jnoh¹ hí³ tiá² ca³ tiá² lau³ jnoh¹ tsá² hláinh¹,

[liau¹ tiá³ jnoh¹ ní¹con² pí³ quioh²¹ tsú²].

⁵Jmí¹jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Jmú¹³ jái¹³, hí³ hnú² zian² jan² há²mei²¹ joh², hí³ ta³ hua² né³ cuóh¹³ nú² hñú¹³ tsú² hí³ cuá¹zéih³ nú² la³ lá²:
“Hnú² há²mei²¹ quiú¹³, jmu³ tiá³ hí³ chú³², cué¹ tiá³ hni³² hí³ quiú¹³, ⁶quí¹ jan² há²mei²¹ joh² jná¹³ hún¹ juí³² hí³ cun³ cuan³ hñu³² jná¹³, hí³ hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hí³ zia³² hí³ jmí¹ lí¹³ jein²¹ jná¹³ ní¹con² tsú²”.
⁷Hí³ jáun² tsá² hí³ né³ nga³ la³ tí³ néih³, hí³ juáh³ la³ lá²: “Lí²uú² ma³tsán¹³ tsin³² jná¹³, quí¹ má²chí¹jnai³² bíh¹ ho³hñú¹³, má²rá²cuóun¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ tsá¹míh¹ jón²¹; ha³ tiú²uú² lí¹³ yáh³ no¹ jná¹³ hí³ zia³² hí³ cué¹³”.
⁸Hí³ jáun² juanh³² jná¹³, uá¹ jáun² la³ jáun² tiá² jmí¹ ní¹cué²¹ hnú² tsá² hí³ hí³ mih³², uá¹jinh¹ tsá² juónh³² hnú² re² quiúnh¹, tí³la³ cun³ní¹ hí³ hnú² jlánh¹ hiú² mih³², hí³ jáun² nó³² bíh¹ tsú² hí³ cué³² la³jí³² hí³ hnáuh² hnú².
⁹Hí³ jáun² la³ lá² juanh³² jná¹³: Mí¹ náh² ní¹con² Dió³², hí³ jáun² hian³ náh². Hniáuh² náh², hí³ jáun² chanh¹ náh². Hléh¹ náh² ho³hñú¹³, hí³ jáun² niá³² tsú².
¹⁰Quí¹ nǎ¹juáh³ tsá² mí³² ní¹con² tsú², hiáuh²³ bíh¹ tsú²; nǎ¹juáh³ tsá² hnauh² choh²³ bíh¹; hí³ nǎ¹juáh³ tsá² hleh³² ho³hñú¹³ né³, niá²³ bíh¹.

¹¹“Hnoh², tsá² zian² jónh³², ζhin² dá² tsánh² hnoh² tiá³ honh² náh² hí³ cueh¹ cá² máí³ quín¹ jónh³² nǎ¹juáh³ hí¹míih²¹ bíh¹ la³ cuá¹mí³²? Ho³ nǎ¹juáh³ cuá¹mí² jan² juo¹³, ζhí¹ tiá³ honh² náh² hí³ cuen¹³ jan² jáh³hláinh¹?
¹²Ho³ nǎ¹juáh³ jónh³² náh² mí³² cá² máí³ mí³ jláí², ζhí¹ lí¹³ cuen¹³ náh² jan² hñú³?
¹³Hí³ jáun² né³, nǎ¹juáh³ tu³bí¹ hnoh² yáh³ tsá² tiá² chun¹ náh², tén² bí¹ náh² cuéh¹ hí³ chu²¹ ní¹con² jónh³², hí³ jáun² tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² cuen³ Jméi² dí² Tsá² cuá³ hñu³mí³cuú² Jmí²chí³ Chun¹ ní¹con² tsá² mí².

Juáh³ tsáú² hí³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹

(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-30)

¹⁴Ca³chó³² jmáí¹ hí³ ca³chin² Jesús jmí²chí³ hláinh¹ jmí¹ hún¹ hñu³ tsí³ jan² tsá² tiá² jmí¹ tén² hléh³². Jmí¹ cuá¹han³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ hñu³ tsí³ tsú² né³, ca³lí³ hléh³². La³jín³² tsá² ca³jí³ hí³ jáun² ca³ja³cáun² lín³² tsí³.
¹⁵Tí³la³ ma³ jan² tsáú² né³ ca³juáh³:

—Tsá² ní² dá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú, tsá² chín¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹.

¹⁶Hí³ ma³ jan² siáh³ tsá² hí³ jmí¹ hnió³ ca³ lan³ Jesús, jáun² ca³mí³ tsú² cáun² lí²¹ hí³ lí³ hua³jueh³² hí³ já³² tí³

hñu³mi³cuú². 17 Tí³la³ Jesús jmí¹ dí¹ñi³² bíh¹ ha³ lánh³ jmí¹ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zia³² hniéi² ja¹ cu³ nió³ má²tún² hmóu³² tsá² ná¹lín³ ta²¹, jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² tsá²hín³. Ja³bí¹ la³ jáun² ní¹juáh³ tsá² zia³² hniéi² hñú¹³, la³jín³² bíh¹ tsú² tsá²hín³. 18 Hi³ jáun² né³, sá¹jmí¹ hi³ hnga² *Satanás jmu² hniéi² ní¹con² tsá² hain²¹ tí³ con², jáun² né³, ha³ ya³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³híe² pí³ quioh²¹ tsú². Hnoh² juánh³ hi³ jná¹³ huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñú³ tsí³ tsáu² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú; 19 tí³la³ sá¹ hi³ tson² la³ cun³ hi³ juáh³ hnoh² ní² dúh¹, ħhin² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ huen² tsá² hain²¹ tí³ con² hnoh² jmí²chí³ hláinh¹ tiáunh¹ hñú³ tsí³ tsáu²? Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ ta²¹ hi³ jmu² tsá² hain²¹ tí³ con² bí¹ náh², má²lí²lin¹ hi³ lí¹ ná¹tsá²con² bí¹ náh². 20 Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, huen² ná¹ jmí²chí³ hláinh¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹; hi³ jáun² la³ ní² né³, má²lí²lin¹ hi³ jná¹³ bíh¹ Tsá² ca³hiáu³² Dió³² hi³ lín¹³ ná¹ Re²¹, Tsá² qui³ ná¹jan²³ náh² hí³.

21 “Ní¹juáh³ zian² jan² tsá² pin³ lín³², tsá² zia³² hliáu³ he³ cun³quionh³ jmu³ hniéi², tiá² zia³² yáh³ hi³ háinh¹³ ca³tí²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú², ní¹juáh³ hi³ hún¹ tsú² hua³jan²¹ hi³ jmu³ hniéi². 22 Tí³la³ ní¹juáh³ ja³ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² hí³, jáun² tsá² já³² hí³ bíh¹ má²láih¹³ hniéi², hi³ quin³ tsú² la³jí³² hi³ jmí¹ nióh²¹ tsá² hí³ hi³ jmu³ hniéi², má²lí³² jáun² né³ má²tsóh³ tsú² ní¹con² tsá² quionh³ la³ cun³ hi³ má²ca³joh¹³ jáun².

23 “Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² tiá² hen² tí³ con² jná¹³, tsá² la³ hí³ tí³ hau² bíh¹ jná¹³. Hi³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² cha³² cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ tí³ toh² tiú² jóh³² bíh¹.

Jmí²chí³ hláinh¹ jáunh²³ siáh³ hñú³ tsí³ tsáu²
(Mateo 12:43-45)

24 “Ní¹juáh³ má¹cuá²han³ jmí²chí³ hláinh¹ hñú³ tsí³ tsáu², jáun² tsá²ngí² ní¹ quiéin², hi³ tsá²hniauh² ní¹ lí¹³ cuá³² tie³. Hi³ jáun² ní¹juáh³ tiá² ca³chóh¹³ né³, jáun² lín²³ la³ lá²: “Cuí¹ ní¹h²¹ jná¹³ cú²jueh³² hñú³² ní¹ cuá¹han³ ná¹”. 25 Jáun² ní¹ má¹ca³chánh³² tsú² jáun² né³, chanh²¹ tsú² tsá² hí³ hi³ má²lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² hñú³ hi³ má²rá²hiah¹³, jí³ hi³ má²dí¹lí³ re² tin² lín³² ñéih³.

26 Má¹jáun² tsau³² hi³ tsá²quian³ cónh³í¹ quiaun³ jmí²chí³ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ hláinh¹ la³ cónh³ bíh¹ hnga². Hi³ jáun² la³jín³² jáun² bíh¹ taunh³² hñú³ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ hláih³ má²lí²³ quioh²¹ tsá² hí³ ní¹ má²lí³² jáun², la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin².

He³ bíh¹ cu³tí³ jmu² hi³ lí²³ hiún² tsí³ tsú²

27 Tá¹la³ jmí¹ dí¹hle³² jáun² Jesús jái¹³ ní², jáun² jan² tsá²mi³ jmí¹ zenh² ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³:

—Hénh³ ma³ jmí¹ ren² tsá²mi³ tsá² ca³taunh² hnú² hñú³ héin¹ hñú³ tsí³, tsá² ca³cué³ hnú² tiuh²¹.

28 Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ ren² tsá² ná¹í³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ ní¹juáh³ má²tí³² tsú² siáh³.

Jesús hleh³² ca³tin¹ tsá² lí¹ mi³² cáun² lí²¹
(Mateo 12:38-42; Marcos 8:12)

29 Tá¹la³ ná¹juóun²³ jáun² tsá² tionh² hí³ né³, ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Tsá² zian² jmá¹ hi³ tiauh² dí² lá² jlánh¹ hláih¹, hi³ cáun² lí¹ hiú² lí¹ mi³² hi³ jnia³ lí²¹; tí³la³ hí¹ cáun² yáh³ lí²¹ tiá² lí¹³ hiáuh³ tsú², jí³²la³ lí²¹ hi³ ca³jíe³ jáun² tsáu² hi³ ca³tin¹ hla¹ Jonás bíh¹, tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jé¹ Dió³².

30 Quí¹ hla¹ Jonás bíh¹ jmí¹ lín³ cáun² lí²¹ ní¹con² tsá² jmí¹ zian² juú² Nínive jmí¹tin², ja³bí¹ la³ jáun² jná¹³ siáh³ Jon² tsá²mi³cuóun² lín³ ná¹ cáun² lí²¹ ní¹con² tsá² zian² né³². 31 Ní¹ má¹ca²chó³² jmá¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² ní¹con² la³jín³² tsáu², jáun² hla¹ tsá²mi³ tsá² jmí¹ chín¹ hue³² tí³ la³ quián³ nó³², hi³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³²; quí¹ hla¹ tsá²mi³ hí³ ja³ cáun² hue³² ní¹ jlánh¹ bíh¹ uóunh³, hi³ cua³niéi³ jái¹³ quioh²¹ hla¹ re²¹ Salomón, tsá² jlánh¹ jmí¹ quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³. Ján³, tsá²mi³ hí³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³², quí¹ hliá² ní¹ lá² zenh² jan² Tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón hí³. 32 Ja³bí¹ la³ jáun² nu³ tiánh³ siáh³ tsá² jmí¹ zian² juú² Nínive ní¹ má¹ca³can³ Dió³² jú¹ tson², hi³ ja³bí¹ tsá² Nínive hí³ chá³² siáh³ tso³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² né³², quí¹ hí³ dí² ca³ja³conh² bíh¹ tsí³ tso³ quioh²¹ jmí¹ ca³nái³² jái¹³ quioh²¹ hla¹ Jonás. Ján³, chá³² tsá² hí³ tsáu¹³ tsá² zian² né³², quí¹ ní¹ lá² zenh² jan² Tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ Jonás hí³.

Mí¹ní¹ tsú² cue³² joh¹ quioh²¹ tá¹ jan²
(Mateo 5:14-16; 6:22-23; Marcos 4:21-22; Lucas 8:16)

33 “Ní¹juáh³ tsá² héinh²³ sí² hñú¹³, hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² zih³² sí² jáun² ní¹ ná¹conh¹, sa³jun³ taunh³² tsú² siáh³ hñú³ tsí³ cuo²; tí³la³ dí²chí³ tsú² ní¹ lí¹³ tai²¹ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³ bíh¹, hi³ jáun² jniá³ jeinh²¹ lí³ua³ jan² tsá² hí³ ñéih³. 34 Mí¹máh¹ hnú² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí² quioh²¹ tá¹ jan² nú². Jáun² né³, ní¹juáh³ chu²¹ mí¹máh¹ hnú², jáun² zia³² joh¹ quián¹³ hnú² tá¹ jan² nú². Tí³la³ ní¹juáh³ jlánh¹ la³ hláih¹ mí¹máh¹ hnú² né³, jáun² tá¹ jan² bíh¹ hnú² zenh² já¹niéi². 35 Jáun² jmu³ hnú² re² hua³hí¹³, hi³ jáun² tiá² lí¹³ joh¹ quián¹³ nú² la³jmí¹ lí³ já¹niéi². 36 Quí¹ ní¹juáh³ tai³² joh¹ quián¹³ hnú² tá¹ jan² nú², hi³ hí¹ cú¹píh²¹ já¹niéi² tiá² zia³², hi³ jáun² re² bíh¹ jniá³ jen¹³ hnú² la³jí³², la³jmí¹ lí³ hi³ zia³² cáun² sí² hí³ cue³² joh¹ ní¹con² nú².

Jesús jin²³ tsá² fariseos jí³ tí³² liei²¹
(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 20:45-47)

37 Jmí¹ cá¹táuh³ jáun² hi³ hleh³² Jesús, jáun² jan² tsá² *fariseo ca³te³ hi³ tsa³jmú³ dí² má³² hñú¹³ tsú². Jáun² Jesús ngau³ hi³ ca³hí³ ñéih³, hi³ ca³cuá³ ní¹ mesa.

38 Jmí¹jáun² ca³ja³cáun² tsí³ tsá² fariseo hí³ jmí¹ ca³jíe³ hí³ tiá² ca³liah³ Jesús cuo² la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ tsú² jmu² ñeh² bíh¹ hi³ jmu³ má³². 39 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh², tsá² fariseos, jmáh³la³ tí³ coh³ bíh¹ cuá¹uon² jlánh¹ sí² rainh³² hnoh², tí³la³ hñú³ honh² náh² né³, tiu³ canh² jmáh³la³ hi³ hláih³ hi³ hó³², jí³ hi³ jlánh¹ tsính² náh² hi³ quioh²¹ tsáu² ní² siáh³. 40 Hnoh² tsá² tiá² jái¹³

ngi²³, zhá¹ tiá² níh¹ hnoh² hi³ Tsá² ca³jmú³ tí³ coh³, ca³jmú³ siáh³ tí³ ñeh²? 41 Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ ja³² la³ tí³ hñu³ honh² náh² hi³ lí¹ cueh³² ní¹con² tsá² tiá² zia³² quioh²¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lí³ cáun² hi³ jí².

42 "Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² fariseos! Quí¹ uá¹jinh¹ má²ná¹cueh³² hnoh² ní¹con² Dió³² cáun² la³ cun³ quia³ hi³ zia³² quián¹³, hí¹ la³ tí³ zie² yáh³ quionh³ háu² ruda, jí³ ca³la³ jí³² ní¹ jonh² ní² siáh³, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, tiá² ra³tsih³² yáh³ náh² héih³² cú²tso², hi³ sa³jun³ hno³ bíh¹ náh² Dió³². Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ cháh¹³ tí³ có³² la³ cun³ hi³ má²ná¹jmuh³² jáun² yáh³ náh² hi³ jmúh¹³ náh² hi³ ní².

43 "Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² fariseos! Jlánh¹ hniá¹ náh² tianh¹³ ní¹ jlánh¹ quien² hñu³ cuáh³², hi³ jlánh¹ hniá¹ náh² siáh³ hi³ tsáú² cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jenh² náh² tsáú² já¹ hmah²¹.

44 "Jlánh¹ juon²³ hnoh²!, quí¹hliá² lín³ hnoh² la³jmí¹ lí³ jéin³lo¹ ní¹ rá²hún¹ hla¹, ní¹ tiú²uú² lin¹ jniá³, ní¹ cáun² lí³ má²há² má²ngai³² tsáú² ní¹ quioh²¹ ta³ tiá² ní³².

45 Jáun² né³, jan² tí³² liei²¹ ca³záih³ Jesús:
—Hnú² Tí³², jí³ jnoh¹ bíh¹ má²je²³ nú² siáh³
cun³quionh³ já¹³ hi³ má²lí³juah²¹ nú² ní².

46 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:
—Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tí³² liei²¹, jlánh¹ juon²³ náh²! Quí¹ hnoh² jlánh¹ jmuh³² héih³² huáh² tsí³ ní¹con² tsáú², ca³la³ hí¹ jan² tsáú² tiá² tióh³² ma³tí³², hi³ má¹lí³² jáun² né³, hí¹juáh³ hmóu³² náh² tiá² ma³tí³².

47 "Jjuon²³ hnoh²!, quí¹hliá² jmóuh¹ náh² re² jéin³lo¹ ní¹ ná¹hón²¹ tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jé¹ Dió³², tsá² ca³jngih³ hí³ dí²hioh³ ñú²deh³ hmóu³² náh² jmí¹tin². 48 Hi³ jáun² má²lin¹ hí³ la³ ná¹tiáunh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ náh² dí²hioh³ ñú²deh³, quí¹ tsá² hí³ bíh¹ ca³jngih³ tsá² lín³ hí³ tí³² jé¹ Dió³² jmí¹tin², hi³ hnoh² né³ lí¹ ná¹jmóuh¹ náh² jéin³lo¹ ní¹ ná¹hón²¹ hla¹ hí³.

49 "Hi³ jáun² Dió³², Tsá² jlánh¹ re² cuá¹ñi³², ca³juáh³:
"Zein²¹ jná¹³ tí³² jé² ná¹, jí³ *tí³² tsá² quian³² jé² ná¹ ní² siáh³ ní¹con² tsá² hí³, jáun² ma³ jan² tsá² zein²¹ jná¹³ hí³ hí³ tsa¹ tsáú², hí¹ la³ tí³ jngih³ tsú² siáh³ ma³ jan² tsá² hí³. 50 Jáun² né³, tsá² zian² né³² bíh¹ tá¹can¹ jmí²hán¹ ca³la³ jí³lín² tí³² jé¹ Dió³², tsá² ca³ma³tsan² tsú² hí³ jmí¹tin² la³ cun³ jmí¹ lí²¹ hngá¹máh³ lá². 51 Ján³, tsá² zian² né³² tá¹can¹ jmí²hán¹ tsá² hí³, hla¹ Abel tín² la³ñí¹, ca³la³ ní¹ ca³jngih³ tsú² siáh³ hla¹ Zacarías ja¹ quioh²¹ ní¹hiú¹³ quionh³ ní¹ jlánh¹ bíh¹ híen¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹.

52 "Jlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹!, quí¹hliá² ca³hmáh¹ hnoh² jú¹ tson² hí³ jmí¹ lí³ liáun³ tsáú². Hí¹ hmóu³² yáh³ hnoh² tiá² hnáuh² táunh¹³ ta²¹ jú¹ tson² jáun², sa³jun³ cueh³² bíh¹ náh² siáh³ tsá² siánh³ já¹³ hi³ lí¹³ tónh³² ta²¹, uá¹jinh¹ zian² tsá² jmí¹ hnió³ ne³.

53 Jmí¹ má²lí³juáh³ jáun² Jesús já¹³ ní² né³, cua³han³ ní¹ jáun². Jáun² la³jín³² tí³² liei²¹ hí³ né³, quionh³ tsá² fariseos ca³míh³ lín³² tsí³. Jáun² hliáun³ lín³² já¹³ ca³ca³ ca³lan³ dí² Jesús, 54 hi³ ca³can³ tsú² re² lín³² hua³hí¹³ já¹³ hi³ hleh³² Jesús, ní¹juáh³ ca³ná³² tsú² cáun² já¹³ hi³ lí³ lí¹³ chá³² tsú² tso³.

Jesús hie³² já¹³ ca³tin¹ tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹
(Mateo 16:6-12; Marcos 8:14-21)

12 Tá¹la³ jáun² né³, ca³la³ juóun³² mei²¹ cu³tí³ tsáú² ca³jngih³² ní¹ jáun², ca³la³ ná¹cuú² ná¹jain³² tiá³ bíh¹ tsú² lí³. Jáun² Jesús ca³hléh³ tín² ní¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hua³hín¹³ náh² jmu³ ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ tsá² *fariseos. Já¹³ "tie³" ní² hnió³ juáh³: tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹. 2 Quí¹ lí³ua³ cáun² hí³ jí³² tsú², chau³² bíh¹ jmá¹ hí³ jñéih²³; hí³ lí³ua³ cáun² hí³ ná¹hmá¹ né³, chau³² bíh¹ jmá¹ hí³ lí²jnia² siáh³. 3 Jáun² la³jí³² hí³ má²ca³juah²¹ hnoh² hñu³nié², chau²¹ jmá¹ lí³jnia² bíh¹ já¹³ jáun². Ja³bí¹ la³ jáun², lí³ua³ cáun² hí³ má²ca³juah²¹ náh² ní¹ ná¹conh¹, chau²¹ bíh¹ jmá¹ hí³ chá³² tsú² já¹³ jáun² ca³la³ hí³ tsa³dí³chín³² tsú² tsáih³ hñú³ hí³ chá³² ca³la³ hí³ chí²¹ tiú² mah¹ tiú² jan³².

Hin² ní¹con² hniáuh³² jmú¹³ dí² juénh²
(Mateo 10:26-31)

4 "Hnoh², tsá² re² juóh³² dí² quiúnh¹, juanh²¹ jná¹³ ní¹con² hnoh² já¹³ lá²: Ha³ lí² juénh³ náh² tsá² jngih² jmáh³la³ ngu³, hí³ ní¹ má¹lí³² jáun², tiú²uú² zia³² hí¹ cáun² yáh³ hí³ siáh³ hí³ lí¹³ jmu³ tsú². 5 Tí³la³ jná¹³ juanh²¹ hí³ hin² ní¹con² hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² juénh²: juénh³ náh² ní¹con² Tsá² zia³² pí³ quioh²¹ hí³ lí¹³ jngah³, hí³ má¹lí³² jáun² né³ lí¹³ ze³ siáh³ quiú³juóu³². Ní¹con² Tsá² hí³ bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² juénh².

6 "Zhá¹ tiá² cuen² tsú² hñá³ tan³² pih²¹ la³ cun³ tun³ héih³² que³ dúh¹? Tí³la³ cu³ jáun² tiá² tsá²có³ yáh³ tsí³ Dió³² hí³ ca³tin¹ jáh³ pih²¹ hí³. 7 Jáun² hnoh² né³, hí¹ ca³la³ tí³ jñú² chinh³² yáh³ hnoh² ná¹hí¹³ siáh³ ma³ quin³² ma³ cá² máih³². Ha³ lí² juénh³ náh², quí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tan³² ná¹juóun²¹.

Tsá² ton² hí³ hain²¹ tí³ con² Jesús
(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 "Juanh³² jná¹³ siáh³ já¹³ lá²: Ní¹juáh³ zian² tsá² ma³quien² jná¹³ ní¹con² tsáú², ja³bí¹ jná¹³ siáh³ Jon² tsá²mí³cuóun², má¹quien¹³ ná¹ tsú² ní¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²; 9 tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² hnió³ ma³quien² jná¹³ ní¹con² tsáú² né³, ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² má¹quien¹³ tsá² la³ hí³ ní¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².

10 "Lí³ua³ jan² tsá² hleh³² jú¹ hlah³ hí³ ca³tin¹ jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun², zia³² bíh¹ uu³i³tso³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tú² hió³² Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, cu³tí³ tiá² zia³² bíh¹ uu³i³tso³ quioh²¹ tsá² la³ hí³.

11 "Ní¹ má¹cá²chó³² jmá¹ hí³ jau³ tsú² hnoh² hí³ nga³ tsú² já¹³ ní¹con² hnoh² hñu³ cuáh³², ho³lá²dá² ní¹ta²¹, ha³ lí² cuí¹ hí²¹ honh² náh² hí³ hín² já¹³ ngáih¹ náh², ho³ he³ lánh³ juáh¹³ náh²; 12 quí¹ ní¹ má¹cá²chó³² jmá¹ hí³ hniáuh³² hléh¹³ hnoh², má¹jáun² bíh¹ má²híe³² Jmí²chí³ Chun¹ ha³ lánh³ hniáuh³² hléh¹³ náh².

Hi³ háinh¹³ bíh¹ hí³ hánh³ tsú²

13 Jáun² né³, jan² tsá² zenh² ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², juoh¹ hnú² tiá³ renh² jná¹³ hi³ cué³² tsú² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ jná¹³, hi³ jmí¹ quioh²¹ jméi² mí¹ziú¹³ jnoh¹.

14 Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—¿Hin² tsánh² ca³hiáu³² jná¹³ hi³ lín¹³ ná¹ jue²¹, ho³ hi³ lín¹³ jná¹³ tsá² tsóh²³ hi³ jmí¹ quioh²¹ ñeh² mí¹ziúh² hnoh²?

15 Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ dí² siáh³ la³jín³² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hniáuh³² jmúh¹³ náh² re² lín³² hua³hí¹³ hi³ tiá² lǐ¹ jmúh¹³ náh² hniá¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², qui¹ jun³juáh¹³ cun³quionh³ hi³hliá² hliáun³ hi³ zioh² jáun² yáh³ tsú² lǐ¹ zian² re² tin².

16 Jáun² ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² jái¹³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² hánh³. Tsá² hí³ ca³loh² hliáun³ lín³² ñí¹náí² quioh²¹. 17 Jáun² tsá² hí³ ca³lín¹³. “¿He³ bíh¹ jmu¹ jná¹³? Já² tiú²uú² zia³² yáh³ ñí¹ lǐ¹³ hmá¹³ jná¹³ la³jǐ³² hi³ ca³láu² lá² quion²¹”. 18 Jmí¹jáun² ca³liéinh³² tsú² jmí¹ tsí³ hnga²: “Né³² má²ca³cháunh¹³ tsín³² jná¹³ ha³ lánh³ rón³² jmu¹. Cu³tsa³² cuí¹ tsunh²¹ jná¹³ cú²jueh³² hñu³cuí³ míh¹ táun³ ñí², hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ jlánh¹ bíh¹ cáh¹; hi³ jáun² ñí¹ jáun² hmá¹³ jná¹³ la³jǐ³² hi³ ca³lo², la³ má²quionh³ hi³ siáh³ siáh³. 19 Nǐ¹ má¹li³² jáun² né³, hlǐ¹ lienh¹ jná¹³ jmí¹ tsín³², hi³ juo¹³ jná¹³ la³ lá²: Hliáun³ lín³² bíh¹ má²zia³² hi³ lǐ¹³ ma³hǐe² hliáun³ mii² quiú¹³ dí². Jáun² né³² né³, cuí¹ zian² dí² tie³. Cuí¹ cú¹ cuí¹ hnáih¹³ dí² quiú¹³, hi³ cuí¹ zian² dí² cáun² hi³ re² hi³ tin²”. 20 Tí³la³ Dió³² ca³zái³ tsá² hí³ la³ lá²: “Hnú², tsá² tiá² jái¹³ ngí²³, já¹niéi² lá² jǐen¹ hnú² jmí²chí³ quián¹³ ñí¹con² jná¹³. Hi³ jáun² la³jǐ³² hi³ má²ná¹hmá¹ ñí² quián¹³ hnú², ¿hin² dá² tsánh² lǐ³ quioh²¹?” 21 La³ jáun² bíh¹ quiunh³² tsá² hánh³, tsá² hma³² ñí¹con² hnga² hi³ quioh²¹. Tsá² tia³mii² bíh¹ tsá² la³ hí³ ñí¹con² Dió³².

Dió³² nióh³² hua³hí¹³ tsá² ná¹lín³ jon²

(Mateo 6:25-34)

22 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—Juo³ jná¹³ hnoh²: Ha³ lǐ² cuí¹ hi²¹ honh² náh² ha³ lánh³ rón³² lǐ¹³ zian² náh², ca³ti²¹ ha³ jinh¹ já³² má³² hi³ cúh¹³ náh², jǐ³ ha³ jinh¹ já³² hmih³² hi³ quǐh¹³ náh².

23 Qui¹ jmí²chí³ quioh²¹ bíh¹ tsú² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ má³²; hi³ ngú³ quioh²¹ tsú² ñí² siáh³ tí³ jlánh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ha¹ tsú². 24 Sá¹ñí² jie³ ha³ lánh³ zian² quiú¹liáh². Jáh³ hí³ tiá² lin¹ hi³ jñi³² hí¹ cáun² yáh³, sa³jun³ zia³² bíh¹ hi³ loh², sa³jun³ zeh² hñu³cuí³ quioh²¹; tí³la³ cun³ jáun² zia³² bíh¹ má³² hi³ cue³² Dió³² cúh² jáh³. ¿Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² náh² la³ cónh³ bíh¹ tan³²! 25 ¿Hin² yáh³ hnoh² tin² jmúh¹³ hi³ cuón¹³ cónh³í¹ cá² lǐ², uá¹jinh¹ hen² lín³² honh² náh² hi³ cuón¹³ náh²? 26 Hi³ jáun² né³, ñí¹juáh³ cáun² hi³ pih²¹ la³ nǐ² bíh¹ tiá² la³ tin² náh² jmúh¹³, hi³ jáun² ¿he³ láih³² sa³ hí³² lín³² honh² náh² ca³ti²¹ la³jǐ³² hi³ ñí¹ hná¹ ñí²?

27 “Sá¹ñí² jie³ náh² ha³ lánh³ rón³² cuón¹³ lí¹³. Lí¹³ nǐ² tiá² lin¹ zeh³² yáh³ jáu², hi³ sa³jun³ ta³² siáh³ tá³, tí³la³ cun³ jáun² ta³bí¹ hla¹ re²¹ Salomón yáh³ tiá² chú³² jmí¹ jniá³ la³jmí¹ jniá³ lí¹³ nǐ², uá¹jinh¹ jmí¹ zioh² lín³² tsú².

28 Hi³ jáun² né³, ñí¹juáh³ Dió³² jmu² hi³ ca³la³ chú³² lín³² jniá³ náí², cáun² hi³ tsí²¹ nǐ² ñí¹ náí² né³², hi³ jáun² tsa³háu² má²jín³² bíh¹ tsú² tí³ ñeh² cáun² pieh¹ ñí¹ má¹ca³lǐ³ quiéin²; jáun² ñí¹juáh³ ta³bí¹ náí² yáh³ jmu² Dió³² hi³ chú³² jniá³, ¿cónh³ bíh¹ tiá² jmu³ Dió³² hi³ zia³² hanh² hnoh², hnoh² tsá² cáun² lǐ¹ hi³² honh² náh²! 29 Hi³ jáun² ha³ lǐ² cuí¹ hi²¹ honh² náh² hi³ hnáuh¹³ náh² hi³ cúh¹³, sa³ jun³ hi³ húh¹³ náh². 30 Qui¹ la³jín³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² ná¹hi³² tsí³ ca³ti²¹ hi³ nǐ²; tí³la³ hnoh² má¹ná¹, zian² bíh¹ jan² Ñeh² náh², Tsá² cuá¹ñi³² la³jǐ³² hi³ lǐ³hniauh²³ quián¹³ náh². 31 Nǐ¹ jǐ²¹la³ tí³ chan¹³ náh² hmóu³² jo³cuo² Dió³² bíh¹, hi³ má¹tih²¹ náh² re² ñí¹con² tsú², hi³ jáun² bíh¹ hián¹³ náh² ca³la³ jǐ³lǐ³² hi³ jáun².

Tsá² má²nióh³² hi³ quioh²¹ hñu³mí³cuú²

(Mateo 6:19-21)

32 “Hnoh², tsá² lín³ náh² la³juah²¹ dúh¹ cu³ nió³ pih²¹ *já¹ziáh², ha³ lǐ² juen³ náh², qui¹ hiún² lín³² bíh¹ tsí³ Ñeh² náh² cué³² jái¹³ hi³ cuá¹tánh¹ náh² ñí¹ cuá¹quien² tsú². 33 Hná¹¹ náh² hi³ zia³² quián¹³, hi³ lǐ¹ cueh¹ náh² tsá² lǐ²hniáuh³² ñí¹con². Nǐ¹juáh³ hi³ jmúh¹³ náh² la³ jáun², hi³ jáun² la³ jáun² má²ná¹jmuh³² náh² cáun² tuh³² hi³ tiá² chau²¹ jmá¹¹ lǐ³yenh³, hi³ jáun² lǐ³ zian² náh² hliáun³ hñu³mí³cuú², cáun² hi³ tiá² chau²¹ jmá¹¹ tsa³hín³. Nǐ¹ jáun² tiá² lǐ¹³ hí³ háin², sa³jun³ mí¹cháu² lǐ¹³ ma³tsa² hi³ quioh²¹ tsú². 34 Qui¹ ñí¹juáh³ ñí¹ nio¹ hi³ quián¹³ náh², ñí¹ jáun² bíh¹ uá²jai³² cuá³ jmí²chí³ quián¹³ náh².

Hniáuh³² tiáunh¹ tsú² hua³jan²¹

(Mateo 24:37-25:30)

35 “Hniáuh³² tiáunh¹ náh² hua³jan²¹, hi³ chí¹hún¹ sǐ² quián¹³ náh². 36 Tianh³ náh² hua³jan²¹ la³jmí¹ tionh¹ tsá² ná¹hé² ná¹jan² juo¹³. Hi³ jáun² ñí¹ má¹cá²jính³² jáun² tsá² hí³ ñí¹ lǐ¹jmú³ tsáu² jmá¹¹ hi³ ca³jenh² cuo², la³juí³² niá³² bíh¹ tsú² ho³hñú¹³ ñí¹ má¹ca³póh³ tsá² hí³ cuo². 37 Jlánh¹ chú³² quioh²¹ tsá² quian²¹ tsú² hí³, ñí¹juáh³ hi³ tionh² tsú² ná¹ñí¹ ñí¹ má¹cuanh³² jáun² juo¹³. Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ juo¹³ tsú² hí³ hah¹³ hmih³² ta³ ñí¹, hi³ cué³² jái¹³ hi³ tsá² quian²¹ tsú² hí³ lǐ¹³ tiánh³² ñí¹ mesa. Hi³ jáun² ñí¹ má¹ta³tonh¹ tsú² jáun² ñí¹ mesa né³, hnga² juo¹³ tsú² ma³tau³. 38 Hi³ jáun² ñí¹juáh³ cuanh³ tsá² hí³ ta³ hua², ho³lá²dá² má²jáj²jnia², jáun² né³, jlánh¹ chú³² quioh²¹ tsá² quian²¹ hí³, ñí¹juáh³ la³ ná¹ñí¹ bíh¹ ñí¹ má¹cuanh³² tsú². 39 Hniáuh³² lǐ³ ñíh¹³ náh² re² jái¹³ lá² siáh³: Sá¹jmí¹ hí³ ñí¹³ tsá²hñú¹³ hín² la³nio¹ já³² tsá² háin², jáun² tiá² jmí¹ cué²¹ yáh³ tsú² jái¹³ hí³ hí³ háin² hñú¹³. 40 Jáun² hnoh² né³, hniáuh³² ná¹tiáunh¹ náh² hua³jan²¹, qui¹ ñí¹juáh³ jmá¹¹ hi³ ná¹lín³² hnoh² hi³ tiá² má²jáunh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mí³cuón², tí³la³ jmá¹¹ jáun² bíh¹ tí³tsóh³ cuánh³² jná¹³.

Tsá² quian²¹ chun¹ jǐ³ tsá² quian²¹ hláih¹

(Mateo 24:45-51)

41 Jmí¹ má²lǐ²juáh³ jáun² Jesús la³ nǐ² né³, ca³ngáí³ Pé¹ ñí¹con² tsú²:

—Hnú² Tí³², ħí¹ ca³tin¹ jmáh³la³ jnoh¹ jái¹³ hi³ má²lí²jmuh³ hnu² ní², ho³ hi³ ca³tin¹ ca³la³ jín³² tsáu² uá¹?

⁴² Jáun² Tí³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ zian² jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³, hi³ jáun² juo¹³ tsú² chan³ la³jín³² tsá² quian²¹ ní¹ hná¹ jáun² jo³cuo² hi³ dí² hi³ jmu³ dí² héih³² ní¹con² tsá² hi³, jí³ hi³ jmu³ dí² siáh³ héih³² ha³ cónh³ má³² lí¹³ cuh³ tsú², jí³ hín² la³nió¹ lí¹³ jmu³ tsú² má³².
⁴³ Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² quian²¹ la³ hi³ ní¹juáh³ hi³ cuá¹má²tí³² tsú² héih³² quioh²¹ juo¹³ ní¹ má¹cuanh³².
⁴⁴ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ juo¹³ tsá² hi³ má²chá³² la³jí³² hi³ zioh² jo³cuo² tsú², hi³ jáun² tí³ má²zó³² bíh¹ tá¹³ tsú² lí¹³.
⁴⁵ Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² hi³ la³ ca³lín¹³ hi³ tiá² má²jáunh³ yáh³ tia³juí³² juo¹³, hi³ jáun² cuá¹quí² cuá¹quionh² tsá²mí³ tsá²ñuh², tsá² quian²¹ ní¹ hná¹ jáun², jí³ hi³ cuá¹cú² cuá¹hín²³ tsú² siáh³ ca³la³ ní¹ ca³lí³ hen²; ⁴⁶ jáun² juo¹³ tsú² né³, cuánh³² cáun² jmá¹ hi³ tiá² cuá¹jan²¹ bíh¹, cáun² o¹rá¹ hi³ tiá² ní³² tsú² siáh³. Hi³ jáun² má¹jáun² ma³tson¹³ tsú² tsá² hi³ chí¹nga² cu³tí¹³, hi³ jáun² má¹lí³² jáun² zen³ tsú² ní¹ ca³tí²¹ tsa³táunh¹ tsá² tiá² nieh³.

⁴⁷ Quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá² quian²¹ ní³² héih³² quioh²¹ juo¹³, tí³la³ tiá² jmu² yáh³ tsú² jan²¹, sa³jun³ má²tí³² bíh¹ tsú², jáun² tsá² quian²¹ la³ hi³ quiu³ pan³ tsú² hliáun³ tsí³².
⁴⁸ Tí³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² quian²¹, tsá² tiá² re² jmí¹ ní³² héih³² quioh²¹ juo¹³, hi³ jáun² ca³jmú³ cáun² hi³ hliáh³, cun³ jáun² ca³tin¹ bíh¹ tsú² tsa³pán¹, tí³la³ míh² bíh¹ ca³lái² pan³ tsú². Ní¹juáh³ tsá² ca³hiau³ hliáun³, jáun² né³, tsáu² cáun² má²ná¹jan³² hi³ hliáun³ bíh¹ hi³ jmu³ tsá² hi³; hi³ ní¹juáh³ jan² tsá² ca³ta³no¹ hliáun³ jo³cuo² né³, jáun² hliáun³ bíh¹ hi³ má²mái³² tsú² ní¹con² tsá² la³ hi³.

Jesús jmu² hi³ tiú²uú² tiáunh¹ tsáu² cá²hon³

(Mateo 10:34-36)

⁴⁹ “Má²cuan² jná¹³ ní¹ hué²¹ lá² hi³ to¹ ná¹ sí² huáh² tsí³ hi³ ca³tin¹ la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³; hi³ jlánh¹ jmí¹ hiú² tsín³² jná¹³ sá¹ hi³ má²ná¹hún¹ ta³né³² dúh¹.
⁵⁰ Ca³tin¹ jná¹³ zón³² siáh³ cónh³ jmái² la³ siáh³, hi³ jlánh¹ tiá² niau³² tie³ tsín³² jná¹³ ca³la³ ní¹ chau²¹ jmái¹ hi³ lí³tí³ hi³ jáun².
⁵¹ ħí¹ ná¹lín²³ hnoh² hi³ cuan³ jná¹³ hi³ jmu¹ hi³ niau²¹ tie³ ní¹ hué²¹ lá²? ħí¹ tiá² jáun² yáh³! Cuan³ jná¹³ hi³ quion¹ hnié² bíh¹, hi³ tiú²uú² tiánh³² tsú² cá²hon³.
⁵² Quí¹ ta³né³², jí³ jmí¹tsú² jmí¹ja³², má²zia³² bíh¹ hnié² ja¹ hmóu³² tsá² hñú¹³. Jáun² né³, ní¹juáh³ cáun² hñú³ ní¹ tionh² tsú² hñá³, tsáun³ bíh¹ tsú² lí¹³, gáun³ tsá² hi³ hon² gon³ rainh²¹, hi³ jáun² gon³ né³ lí³hon² gáun³ rainh²¹.
⁵³ Tsá²ñuh² jmu³ ná¹háun³ quionh³ tsá²ñuh² jon², tsá²mí³ siáh³ jmu³ ná¹háun³ quionh³ tsá²mí³ jon², jí³ tsá¹míh¹ siáh³ jmu³ ná¹háun³ quionh³ jmé² mí¹ziú¹³. Já³bí¹ la³ jáun² tsá²mí³ má²lieih²¹ jmu³ ná¹háun³ quionh³ ló³², hi³ tsá¹mái¹³ né³, jmu³ siáh³ ná¹háun³ quionh³ mí³ziú¹³.”

Lin¹ bíh¹ lánh³ lí³ jmái¹

(Mateo 16:1-4; Marcos 8:11-13)

⁵⁴ Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² ná¹ngih³² hi³ la³ lá²:

—Hnoh², ní¹juáh³ jmí¹ jieh³² náh² hi³ má²tioh¹³ jnie² tí³ ní¹ tá²tsí²¹ hiú², jáun² juáh²³ hnoh²: “Jmí³ bíh¹ má²ha³”, hi³ tson² bíh¹ la³ jáun² lí²³.
⁵⁵ Hi³ ní¹juáh³ jmí¹ ja³² chí³ tí³ quian³ né³, hi³ jáun² juáh²³ hnoh²: “Má²jni-au¹³ bíh¹ hiú²”; hi³ tson² bíh¹ la³ jáun² lí²³.
⁵⁶ ħí¹ hnoh², tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Já² tin² bíh¹ hnoh² chíh¹ jái¹³ ní¹juáh³ ní¹ má¹lí²jieh³ náh² chí³cuú² jí³ tí³ hué³² ní². Jáun² né³, ħe³ láih³² sa³ tiá² níh¹ yáh³ hnoh² hi³ hín² jmáih¹ tiauh² dí² lá² ta³né³²?”

Hniáuh³² ma³tsan² tsú² hnié² quioh²¹ quionh³ tsá² jmí¹ ná¹háun³ quionh³

(Mateo 5:25-26)

⁵⁷ “ħe³ láih³² tiá² ma³réh¹³ náh² tso³ quian¹³ ja¹ hmóu²¹ náh²?”
⁵⁸ Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³hna³ hnu², hi³ jáun² má²jau³ tsú² hnu² tí³ ní¹con² jue²¹, jáun² jmu³ pí³ hi³ tsán¹³ hnié² quian¹³ tá¹la³ hí¹cua³táunh¹ náh² jáun² hú¹ juí³. Hi³ jáun² tiú²uú² tsa³jau² tsú² ta³ ní¹ tsá²tan²¹, quí¹ ní¹ ca³cue³ hnu² tsá²tan²¹ tsá² tú²jái¹³; hi³ jáun² tsá² tú²jái¹³ hi³ má²tsa³tiaunh² hnu² hñu³mí¹ñí².
⁵⁹ Juanh³² jná¹³, tiá² cáun² lí¹ liáun³ yáh³ hnu²; ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca³ma³hma²¹ hnu² tá¹ jí³lí³² máh³.

Hniáuh³² záih³² tsú² jmí¹ tsí³

13 Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hi³ ní¹ jáun² ca³chá³ ní¹con² Jesús, hi³ Pilato néh¹ má²ca³jngih³ ma³ jan² tsá² hín¹³ tí³ Galilea, tsá² jmí¹ ná¹jngih² jáh³ ní¹con² Dió³²; hi³ jáun² jmí² quioh²¹ hmóu³² tsú² ca³lí³ ná¹jan² cun³quionh³ jmí¹³ jáh³ hi³.
² Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hi³ la³ lá²:

—ħí¹ ná¹lín²³ hnoh² hi³ tsá² má²cá²tsan³ hi³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ ná¹ren² tso³ la³ cónh³ bíh¹ la³jín³² tsá² hín¹³ hi³ tí³ Galilea, hi³ jáun² la³ jáun² ca³quionh³²?
³ Jná¹³ juanh³² hi³ tiá² tson² yáh³ hi³ ná¹lín²³ hnoh² ní².
⁴ Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² záih¹³ hnoh² jmí¹ honh², ja³bí¹ hnoh² siáh³ hiá¹ tsán¹³ náh² la³jmí¹ cá¹hiá¹ cá¹tsan³ tsá² hi³.
⁵ Nga¹ jná¹³ siáh³ cáun² jái¹³ ca³tin¹ tsá² quian³jña³ ca³jláin³² hi³ hñú³ ñe¹ hi³ jmí¹ zeh¹ jáun² ja¹ juú² Jerusalén tí³ Siloé. ħí¹ ná¹lín²³ hnoh² hi³ tsá² cá²tsan³ hi³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ ná¹ren² tso³ la³ cónh³ bíh¹ la³jín³² tsá² ní¹ hná¹ jáun²?
⁶ Jná¹³ juanh³² hi³ tiá² tson² yáh³ hi³ ná¹lín²³ hnoh² ní².
⁷ Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² záih¹³ hnoh² jmí¹ honh², ja³bí¹ hnoh² siáh³ hiá¹ tsán¹³ náh² la³jmí¹ cá¹hiá¹ cá¹tsan³ jáun² tsá² hi³.

Tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² hmá² tiá² má³ háí³²

⁶ Jmí¹jáun² ca³jmú³ siáh³ Jesús cáun² jái¹³, hi³ ca³juáh³:

—Jmí¹ zian² jan² tsá²ñuh² jmí¹ chí²¹ cáun² hmá² sí² co² ní¹nái² quioh²¹. Hi³ jáun² néi¹ tsú² ní¹jé¹³ ní¹juáh³ má²hai²¹ má³, tí³la³ tiá² hi³ jmí¹ má²hai²¹ yáh³.
⁷ Jáun² tsá² hi³ né³, ca³záih³ tsá² quian²¹, tsá² jmu² ta²¹ hué³² jáun² quioh²¹ tsú², hi³ ca³juáh³: “Sá¹ní² jie³, má²tí³ hni³² mii² hi³ ní³jé²¹ jná¹³ hmá² sí² lá², hi³ tiá² má³ má²ca³háí³² yáh³. Quieh¹ tiá³; ħe³ láih³² lí¹ chí¹jná²³ hué³² lá²?”
⁸ Tí³la³ tsá² quian²¹ tsú² hi³ né³ ca³juáh³: “Hnú² juóu³² jná¹³, ní² tín² cuí¹ chí²¹ hmá² ní² mii² lá²,

já¹cáh³ jná¹³ hué³² jmíh¹ hmá², hi³ já¹tóh³² jná¹³ siáh³ háuh¹³, ⁹ cuí¹ neh²¹ tiá¹ ha³ má³ ní¹ má¹jaún². Jáun² ní¹juáh³ tiá² ca³há³² né³, jáun² má¹jaún² má²quieih²¹ jná^{13r}.

Jesús jmah²³ jan² tsá²mi³ jliun² jmái¹ nio² tie³

¹⁰ Jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ Jesús jmí¹ cuá¹má²tin² tsáú² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos *jmái¹ nio² tie³. ¹¹ Hi³ jáun² ní¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²mi³, tsá² tsáun¹ má²quia³ñá³ mii²; hi³ jliun² tsú² hi³ jmu² jan² jmí²chí³ hláinh¹, cónh³ tiá² jmí¹ lě²³ nó³² tsú² cú²tso². ¹² Jmí¹ ca³jřen³² Jesús tsá²mi³ hí³ né³, jáun² ca³teh³ dí² tí³ ní¹ zenh¹, hi³ ca³záh³ dí² la³ lá²:

—Má²ca³liáun³ bíh¹ hnú² m¹uí³ hi³ zian² nú².

¹³ Jáun² jmí¹jaún² ca³ra³tsi³² Jesús cuo² tsáih³ chí¹ tsú², hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jaún² bíh¹ ca³náú² tsú² re², hi³ ca³ma³quien² Dió³². ¹⁴ Tí³la³ tsá² lín³ hi³ chín¹ cuáh³² jáun² quioh²¹ tsá² judíos né³, ca³míh³ bíh¹ tsí³, quí¹hliá² ca³jmah³ Jesús tsá² hí³ jmái¹ nio² tie³. Jáun² tsá² chín¹ hi³ ca³záh³ tsá² ná¹ngih³² ní¹ jáun² la³ lá²:

—Jñéi³ jmái¹ bíh¹ zia³² já¹³ hi³ lě¹³ jmu³ tsú² ta²¹; jmái¹ la³ jáun² bíh¹ lě¹³ jmah³ tsú² tsá² tsáun¹, jun³juáh¹³ jmái¹ tionh² tsú² tie³ yáh³.

¹⁵ Tí³la³ Tí³² Juo¹³ dí² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Hnoh², tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹, já² chín¹dí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² cua³quin³² náh² jáh³ joh² jmái¹ nio² tie³, hi³ cua³jan³² náh² siáh³ ní¹ ha²¹ jmái². ¹⁶ Tí³la³ tsá²mi³ lá² má¹ná¹, má²tí³ quia³ñá³ mii² hi³ jliun², hi³ ca³jmú³ *Satanás. Hi³ jáun² né³, chí¹ tiá² ca³tin¹ tsá² lín³ lá² jan² jón²zéh¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ hi³ lan¹³ uá¹jinh¹ jmái¹ nio² tie³?

¹⁷ Jmí¹ má²lě²juáh³ jáun² Jesús la³ nř², ca³la³ jín³² bíh¹ tsá² jmí¹ hnió³ hí³ hi³ ma³cu³ ma³jéinh³ já¹³ ca³lě³ heh³. Tí³la³ la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹ngih³² hí³ ní¹ jáun² má¹ná¹, ca³lě³ tsah³ lín³² bíh¹ quí¹hliá² má²lě²jě³ la³jě³² hua³jueh² hi³ má²lě²jmú³ jáun² Jesús.

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lě³ mi³ mostaza
(Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

¹⁸ Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—¿He³ yáh³ cun³quionh³ lě¹³ cunh²¹ jná¹³ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³²? ¿He³ dá² já¹³ lě¹³ jmu¹ jná¹³? ¹⁹ Quí¹ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lě³ cá² má³ mi³ mostaza hi³ ca³jñí³ jan² tsáú² ní¹nái² quioh²¹. Jáun² jmí¹ ca³hia² jáun² né³, ca³lě³ cáun² hmá² pa²¹, hi³ jáun² jmí¹jaún² cua³taunh²¹ tan³² hi³ ca³jmú³ za³ tsi³ hmá² jáun².

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín³ la³jmí¹ lě³ tie³
(Mateo 13:33)

²⁰ Jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³:

—¿He³ cun³quionh³ cunh²¹ jná¹³ siáh³ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³²? ²¹ Tsá² hí³ dá² lín¹³ la³jmí¹ lě³ tie³ hi³ ca³jan³ jan² tsá²mi³ quia³ hmá² ju²¹ cuú²miih²¹, hi³ jáun² tá¹ cá² pienh¹ bíh¹ cán¹ cáu³.

Ho³hñú¹³ já¹³²
(Mateo 7:13-14, 21-23)

²² Jmí¹ lě²¹ jáun² né³, ngau³ siáh³ Jesús juí³² má²hún¹ hi³ chau²¹ tí³ Jerusalén, hi³ ca³híeh³ tsú² tsáú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ní¹ ca³nga².

²³ Jáun² né³, jan² tsáú² ca³ngái³ ní¹con² tsú²:

—Hnú² Tí³², chí¹ cú¹píh²¹ uá¹ tsáú² lě¹³ liáun³?

Jáun² Jesús ca³záh³ la³jín³² tsá² tionh² hí³ la³ lá²:

²⁴ —Jmu³ náh² pí³ hi³ lě¹³ ngái¹³ náh² juí³² ho³hñú¹³ já¹³². Jná¹³ juanh³² hi³ juóun³² lín³² tsá² cáun² lě¹³ ná¹hen² tsí³ hi³ tónh³², tí³la³ tiá² cáun² lě¹³ lě¹³ yáh³. ²⁵ Quí¹ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ jná¹³² tsá² hñú¹³ tiá³ ho³hñú¹³ quioh²¹, jáun² hnoh² lě¹³ tá¹tonh¹ cheih³² bíh¹ má¹jaún²,

hi³ ná¹póh³² náh² cuonh² ho³hñú¹³ quioh²¹ tsú², hi³ ná¹juáh²³ náh²: “Hnú² Tí³², nia²¹ tiá³ ho³hñú^{13r}. Tí³la³ tsá² hñú¹³ hí³ nga³: “Tiá² ño¹ jná¹³ ha³ jinh¹ ñá³taunh²¹ hnoh²”. ²⁶ Má¹jaún² né³, má²juáh¹³ hnoh²: “Jnoh¹ bíh¹ la³² tsá² má²ca³cú¹ ca³hnáih¹³ quiúnh¹ hnú², hi³ hí¹ la³ tí³ já¹ hñú³ quiú¹³ yáh³ jnoh¹ ca³híeh¹ hnú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió^{32r}. ²⁷ Tí³la³ tsá²hñú¹³ hí³ nga³ siáh³: “Tiá² ño¹ jná¹³ ha³ jinh¹ zian² hnoh². Tí³ có³² quin³² náh² ní¹con² jná¹³, hnoh² tsá² jmuh³² náh² hí³ hlah³ hí³ hó^{32r}. ²⁸ Hi³ jáun² má¹jaún² má²uóh¹ bíh¹ hnoh², hi³ má²cúh¹ náh² jánh¹, ní¹ má¹ca³jien¹ náh² jáun² hla¹ Há²bran²¹, hla¹ Isaac, hla¹ Jacob, jí³ la³jín³² tsá² lín³ hí³ *tí³² jě¹ Dió³² jmí¹tin² nř² siáh³; hi³ la³jín³² tsá² hí³ má²tionh² ní¹ cuá¹quien² Dió³², tí³la³ hnoh² má¹ná¹, má²ta³tonh¹ tí³ có³² bíh¹. ²⁹ Quí¹ tsa³taunh¹ tsáú² hí³ tsa³jmú³ má³² tí³ hñú³mi³cuú² ní¹ cuá¹quien² Dió³². Tsá² tsa³taunh¹ hí³ ní¹ jáun² ja³taunh¹ tí³ ní¹ hia³² hiú², jí³ tí³ ní¹ tá²tsi²¹ hiú² nř², hué³² tí³ ñe¹³², jí³ hué³² tí³ quián³ nř² siáh³. ³⁰ Jáun² jmái¹ jáun² tsá² bíh¹. Zian² ma³ jan² tsá² ná¹lín³ tsá² ní¹ ca³táuh³ ta³né³², tí³la³ ní¹ má¹jaún² né³, lín¹³ tsú² tsá² la³ñí¹ bíh¹; hi³ zian² siáh³ tsá² ná¹lín³ tsá² la³ñí¹ ta³né³², tí³la³ má¹jaún² né³, má²lín¹³ tsú² tsá² ní¹ ca³táuh³ bíh¹.

Jesús jéinh³² hlah³ hí³ ca³tin¹ tsá² zian² Jerusalén
(Mateo 23:37-39; Lucas 19:41-44)

³¹ Jmái¹ jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *fariseos, hi³ ca³záh³ dí² Jesús la³ lá²:

—Chú³² cuóh¹³ hnú² tí³ ní¹ siáh³, quí¹ re²¹ Herodes hnió³ jngah³ hnú².

³² Tí³la³ Jesús ca³ngái³:

—Cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsá² lín¹ cuo² hian² tsí³ hí³ la³ lá²: “Sá¹nř² jě³, né³² jí³ tsa³háú² nř² huen¹ jná¹³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáú², hi³ jmah²¹ jná¹³ siáh³ tsá² tsáun¹, hi³ jáun² yó³² né³ má²má¹táuh¹³ jná¹³ la³ cun³ hí³ hu²¹ tsin³² jmu^{1r}. ³³ Quí¹ cun³ ca³tin¹ jná¹³ ñe¹ juí³² má²hún¹ ná¹ né³², tsa³háú² jí³ yó³² nř²; quí¹ tiá² ca³tin¹ yáh³ jan² tí³² jě¹ Dió³² hí³ jún³ ní¹ siáh³, jmáh³la³ já¹ juú¹ Jerusalén bíh¹ ca³tí²¹ jún³ tsú².

³⁴ “;Hnú² juú² Jerusalén, hnú² bíh¹ tsá² jngih²³ tí³² jě¹ Dió³², tsá² zen² Dió³² ní¹con² nú², hi³ quí¹ ilan¹ nú² quín¹ ;Hliáun³ jéinh³² bíh¹ jmí¹ hno²¹ jná¹³ hí³ chan²¹ jon³zéh¹ hnú² la³jmí¹ chan² cá¹hio³ cu³lí²¹ jon² ñeh² chí¹pí¹³, tí³la³ hnú² má¹ná¹, tiá² ca³lí³hnáuh² yáh³ la³ jáun²! ³⁵ Sá¹nř² jě³, tiú²uú² taunh²¹ yáh³ jná¹³ hó¹ñi³²

hnú². Hi³ juanh²¹ jná¹³ siáh³, tiú²uú² lǐ¹³ yáh³ jie¹ hnú² jná¹³ ca³la³ tǐ³ nǐ¹ má¹ cá²chó³² jmái¹ hi³ juáh¹³ hnú²: “Hénh³ ma³chun¹ Tsá² cuá¹ jáunh²³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²”.

Jesús jmah²³ jan² tsá² dáun²

14 Jáun² né³, Jesús ngau³ cáun² *jmái¹ nio² tie³ hñú¹³ jan² tsá² *fariseo tsá² chin¹ hi³ ja³jmú³ má³². Hi³ jáun² la³jín³² tsá² tiáunh¹ nǐ¹ jáun² ca³can³ hua³hi¹³ nǐ¹juáh³ he³ jmu³ Jesús. 2 Ja¹ tsá² hi³ jmái¹ cuá³ jan² tsá² tsáun¹ lín³ mǐ¹uǐ³ hi³ dáun². 3 Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³ nǐ¹con² tsá² ná¹lín³ tǐ³² liei²¹ jǐ³ tsá² fariseos, hi³ ca³juáh³:

—Hi¹ lǐ¹³ jmah²¹ tsá² tsáun¹ jmái¹ nio² tie³, ho³ tiá² lǐ¹³?

4 Tǐ³la³ tie³ pih²¹ bíh¹ ca³tiánh³ tsá² hí³, hí¹ jan² yáh³ tsú² tiá² ca³ngái³. Jáun² Jesús ca³zanh³ tsá² tsáun¹, hi³ ca³jmah³. Jáun² jmái¹ jáun² ca³záih³ dí² hi³ tsánh³² hñú¹³. 5 Jmái¹ má²lǐ³² jáun² né³, ca³záih³ dí² siáh³ tsá² fariseos hi³ la³ lá²:

—Nǐ¹juáh³ ca³tánh³ jónh³² náh² ho³ cuá¹juǐ² joh² náh² cáun² hñú³ táu², ÷hin² yáh³ tsánh² hnoh² tiá² jmúh¹³ pí³ tia³juǐ³² lín³² hi³ cuá¹chin³² náh² jónh³² ho³lá²dá² jáh³ hi³ joh², uá¹jinh¹ jmái¹ nio² tie³?

6 Hi³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ca³lǐ³ nga³ tsú².

Tsá² ná¹tén¹ jmái¹ nǐ¹ jenh¹³ cuo² tsáu²

7 Jmái¹ ca³jien³² jáun² Jesús tsá² ná¹tén¹ hí³, hi³ hnió³ tiánh³ nǐ¹ mesa la³ tǐ³ nǐ¹ jlánh¹ quien², jmái¹ jáun² ca³jmú³ dí² cáun² jái¹³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

8 —Nǐ¹juáh³ zian² tsá² ca³te³ hnú² nǐ¹ jmu³ jmái¹ hi³ jenh¹³ cuo², ha³ lǐ² nǐ³ hnú² nǐ¹ jlánh¹ quien², qui¹ ho³sa³ cuán¹³ siáh³ jan² tsá² tǐ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hnú². 9 Hi³ jáun² tsá² ca³te³ hnú² hí³ la³ má²quionh³ tsá² jan² siáh³ ja³juah²¹ nǐ¹con² hnú²: “Cuéh³ tsá² lá² nǐ¹ nǐ² cuá³²”. Hi³ jáun² lǐ¹ lǐ³ hinh¹ bíh¹ hnú² lǐ¹³, qui¹ hliá² lǐ³ hniáuh³² cuá¹ nǐ³ hnú² nǐ¹ tiá² nga³ quien². 10 Tǐ³la³ la³ lá² bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ hnú²: Nǐ¹juáh³ hi³ ca³te³ tsú² hnú² nǐ¹ jmu³ jmái¹, chú³² cuá¹ nǐ³ hnú² nǐ¹ tiá² quien²; hi³ jáun² tsá² ca³te³ hnú² hí³ lǐ¹³ ja³juah²¹: “Hnú² há²mei²¹ quiú¹³, ña³², ñá² nǐ³ nǐ¹ quien² lá²”. Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lǐ¹³ lǐ³ quien² hnú² ta³ nǐ¹ tsá² nǐ¹ hná¹ jáun². 11 Qui¹ nǐ¹juáh³ tsá² jmu² pan¹ hnga², jáun² tsá² la³ hi³ má²méih³ bíh¹ hi³ quien²; tǐ³la³ tsá² tiá² jmu² quien² hnga² má¹ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ tǐ³ zó³² hi³ quien².

12 Jmái¹ má²lǐ³²juáh³ jáun² la³ nǐ² Jesús, ca³záih³ siáh³ tsá² ca³te³ hí³ la³ lá²:

—Nǐ¹juáh³ ca³chó³² jmái¹ hi³ teh¹ hnú² tsá² ja³jmú³ má³² quiúnh¹ hnú², ha³ lǐ² teh³² hnú² jmáh³la³ tsá² juónh³² hnú² re² quiúnh¹, sa³jun³ tsá² jun³ renh² hnú², sa³jun³ tsá² hánh³ juónh³² hnú² re² quiúnh¹ nǐ² siáh³. Qui¹ tsá² la³ hí³ chau²¹ jmái¹ té³ hnú² siáh³ hñú¹³ hi³ cuá¹jmuh³ hnú² má³²; hi³ jáun² cun³quionh³ la³ jáun² má²jeinh³² tsú² siáh³ nǐ¹con² hnú². 13 Cha³ jmái¹ teh¹ hnú² tsá² la³ hí³, chú³² teh¹ hnú² tsá² tia³mii² bíh¹ hi³ jmu³ má³² quiúnh¹ hnú², jǐ³ tsá² hliánh², tsá² hma², jǐ³ tsá² ten³ nǐ² siáh³; 14 hi³ jáun² tǐ³ jlánh¹ bí¹ chú³² quián¹³

hnú² lǐ¹³, qui¹ hliá² tsá² la³ hí³ tiá² zia³² yáh³ ha³ lánh³ rón³² lǐ¹³ jeinh³². Hi³ jáun² nǐ¹ má¹ca³jenh¹³ tsá² chun¹ tsá² má²cá²tsan³, má¹jáun² hnga² Dió³² bíh¹ ma³hmah¹ quián¹³ hnú².

Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tin¹ tsá² jmu² jmái¹

(Mateo 22:1-10)

15 Jmái¹ má²lǐ³²niéi³² jáun² tsá² hí³ jái¹³ hi³ má²lǐ³²juáh³ jáun² Jesús, jáun² jan² tsá² jmái¹ cuá³ hí³ nǐ¹ mesa ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Hi³ Hénh³ ma³ jmái¹ ren² tsá² tsa³jmú³ má³² nǐ¹ cuá¹quien² Dió³²!

16 Jáun² Jesús ca³jmú³ siáh³ cáun² jái¹³ hi³ ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Jmái¹ zian² jan² tsá²ñuh² jmái¹ hnió³ jmu³ cáun² jmái¹ jueh³² lín³², jáun² jmái¹ ca³teh³ tsú² juóun³² lín³² tsáu².

17 Jmái¹ cá¹chó²¹ jáun² jmái¹ hi³ má²jmu³ tsú² jmái¹ né³, jáun² ca³zen³ tsú² siáh³ tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ hi³ tsa³ngái³ siáh³ jái¹³ nǐ¹con² tsá² má²ná¹tén¹, hi³ tsa³juah²¹: “Nǐ¹juah²¹ juóu³² jná¹³: Ná²táunh¹ náh², má²lǐ³² bíh¹ re² la³jǐ³²”. 18 Tǐ³la³ la³jín³² bíh¹ tsá² hí³ ca³hiu³ ca³mǐ³ uu³i³tso³. Tsá² la³nǐ¹ ca³juáh³: “Hué³² bíh¹ má²lǐ³² jná¹³ cáun², hi³ jáun² nǐ¹ jáun² bíh¹ má²hniáuh³² nǐ¹jǐe²¹ jná¹³ ta³né³². Juenh² lín³² cuǐ¹ jmu¹ juóuh³² hnú² tsǐ³ hi³ tiá² chau²¹ jná¹³”. 19 Jáun² ca³juáh³ siáh³ jan²: “Cuá¹juǐ² bíh¹ má²lǐ³²lán³² jná¹³ hñá³ tsonh², hi³ jáun² má²nǐ¹jǐe²¹ jná¹³ nǐ¹juáh³ cuounh³² jáh³ re² mí¹nǐ² quiáh² hué³²”. 20 Hi³ jáun² tsá² siánh³ siáh³ ca³juáh³: “Uón³² bíh¹ jná¹³ tá² ca³jenh² cu³tǐ¹³, hi³ jáun² tiá² má²lǐ³² yáh³ ñe¹ jná¹³”. 21 Jmái¹ cá¹chánh²¹ jáun² tsá² joh¹ tsú² hí³ né³, ca³chá³ la³jǐ³² jái¹³ jáun² nǐ¹con² juo¹³. Jmái¹ jáun² jlánh¹ ca³míh³ tsǐ³ tsá² má²jmu³ hí³ jmái¹; hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² joh¹: “Háun¹ nú² cua³² já¹ hñú³, jǐ³ la³jáh³ dú¹ juǐ³² chí²¹ nǐ², hi³ cuá¹tiéh³ nú² tsá² tia³mii², tsá² tsáun¹, tsá² hliánh², jǐ³ tsá² ten³ nǐ² siáh³”. 22 Jmái¹ má²cu³lé³ jáun² né³, ca³juáh³ siáh³ tsá² quian²¹ tsú²: “Má²lǐ³²jmú³² bíh¹ jná¹³ la³ cun³ hi³ lǐ³²juah²¹ hnú², tǐ³la³ cun³ jáun² jáu² bíh¹ ca³lá²”. 23 Jáun² tsá² má²jmu³ hí³ jmái¹ né³, ca³juáh³ siáh³: “Cua³² siáh³ cu³ jéin³² já¹ juú², la³jǐ³² juǐ³² pih²¹ juǐ³² siún¹, hi³ cuá¹jmuh³ nú² héih³² hi³ ja³táunh¹ tsú² nǐ¹ lá², hi³ jáun² má²lǐ¹³ canh¹³ hñú³² jná¹³”. 24 Qui¹ juanh³² jná¹³ nǐ¹con² hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² ca³te³ jná¹³ hí³ la³nǐ¹, cu³tǐ³ tiú²uú² lǐ¹³ jmu³ má³² quiúnh¹ jnoh¹”.

He³ hniáuh³² jmu³ tsá² hnió³ han³ tǐ³ con² Jesús

(Mateo 10:37-39)

25 Jmái¹ jáun² jmái¹ zian² juóun³² lín³² tsáu² hi³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús. Jáun² né³, Jesús ca³jinh³ cu³hna²¹ hi³ ca³jien³² dí² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

26 —Nǐ¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, tǐ³la³ nǐ¹juáh³ tiá² chan² yáh³ tsú² tǐ³ có³² jméi² mí¹ziú¹³, nǐ²cuo², jon², jǐ³ tsá¹ rainh²¹ nǐ² siáh³, jǐ³ ca³la³ jǐ³ jmǐ²chǐ³ quioh²¹ hnga² tsú² nǐ² siáh³, hi³ jáun² tsá² la³ hí³ cu³tǐ³ tiá² lǐ¹³ bíh¹ hen² tǐ³ con² jná¹³. 27 Ja³bí¹ tiá² lǐ¹³ hen² tsú² tǐ³ con² jná¹³ nǐ¹juáh³ tiá² hnió³ yáh³ tsú² cán³ crei²¹ quioh²¹, hi³ ma³zian² tsú² la³jmái¹ zian² jná¹³ lá². 28 Nǐ¹juáh³ zian² jan² hnoh² hi³ hnáuh² náh² jmúh¹³

cáun² hñú³ ñe¹ lín²¹, ḡhá¹ tiá² hñh¹ hnoh² tín² quie³ quián¹³, neh²¹ ní¹juáh³ hi³ tsín¹³ hi³ lĩ¹³ hián¹³ ta²¹ jáun² quián¹³ hnoh²? 29 Qui¹ ní¹juáh³ la³ ca³jmú³ tsú² jmáh³la³ jmáh¹ hiah³² bíh¹, hi³ ní¹juáh³ tiú²uú² la³ tsín¹³ yáh³ quie³ quioh²¹ ní¹ hná¹ jáun², hi³ jáun² ca³la³ jín³² tsá² jé³ hi³ jáun² má²ju³ má²ngái³ bíh¹, 30 hi³ juáh³: “Tsá² ní¹ tsá² tí³ lĩ¹ ca³ma³liáu³² bíh¹, tí³la³ tiá² la³ tloh²¹ yáh³ ma³hián²¹”. 31 Ho³ ní¹juáh³ ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jan² re²¹ jmu³ hnié² quionh³ jan² re²¹ siánh³ siáh³, ḡhá¹ tiá² hnauh¹³ tsú² tín² ca³lá² chí¹ hi³ jé³ tsú² tiá¹ lĩ¹³ láih¹³ hnié² jáun² cun³quionh³ quian³ mei²¹ hliáu³ joh¹, uá¹jinh¹ zian² quiú³ mei²¹ hliáu³ joh¹ re²¹ jan²? 32 Jáun² né³, ní¹juáh³ ca³lín¹³ re²¹ hi³ hi³ tiá² tloh²¹ yáh³, jáun² tá¹la³ cuá¹ja³² jáun² ní¹ uóunh³ bíh¹ re²¹ tsá² hí¹jan² hí³ quiú³ mei²¹ hliáu³, zen³ dí² tsá² tsa³ngái³ ní¹con² re²¹ hi³ ní¹juáh³ he³ hnió³ tsú², hi³ jáun² lĩ¹³ niau²¹ tie³. 33 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ tiá² lĩ¹³ han³ hnoh² tí³ con² jná¹³, lí³ua³ jan² hnoh² tsá² tiá² chah³² náh² tí³ có³² ca³la³ jí³lí³² hi³ zia³² quián¹³.

Ní¹ hi³ tiú²uú² lin¹ ní¹ jmu³ ta²¹
(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

34 “Chú³² bíh¹ ní¹, tí³la³ ní¹juáh³ la³ ca³lí³ máih³ bíh¹ né³, jáun² ḡha³ yáh³ lánh³ rón³² lĩ¹³ jmóuh³² tsú² hi³ lĩ¹³ siáh³ ñeh¹? 35 Ní¹ la³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² lin¹ ní¹ jmu³ ta²¹, sa³jun³ ma³hau³ bíh¹ quioh²¹ hué³², sa³jun³ hi³ jmu³ tsú² háuh¹³; hi³ jáun² cáun² má²cu³ bíh¹ tsú² ní¹ la³ jáun². Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tson² chí²¹ cuáh³ hnoh², jáun² nié² náh².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ já¹ziáh² má²já²háin³
(Mateo 18:10-14)

15 Jmí¹jáun² la³jín³² *tsá² chí² hmah²¹, jí³ tsá² ná¹ren² tso³ ní² ca³ñí¹nié¹ jái¹³ quioh²¹ Jesús. 2 Hi³ jáun² tsá² *fariseos jí³ tí³² liel²¹ ní² ca³ziu³ ca³hien³ Jesús, hi³ ca³juáh³: —Tsá² ní² cáun² lĩ¹ hen² tsá² jmu² tso³, ca³la³ hi³ jmu² má³² quionh³ ján¹ dí². 3 Jmí¹jáun² ca³jmú³ siáh³ Jesús cáun² jái¹³ lĩ³ la³ lá²: 4 —Ní¹juáh³ zian² jan² tsá² ja¹ hnoh² ní² hi³ tiónh³² hña³láun³ *já¹ziáh², tí³la³ ní¹juáh³ la³ ja³háin³ jan² jáh³ hi³ né³, ḡhá¹ tiá² chan³ tsú² tá¹ quiéinh³ nio² quiú³ tsí²¹ quian³ñu³ jáh³ hi³ ní¹ tionh¹ jáun² tá¹la³ tsa³hniah² tsú² jáh³ má²já²háin³ hí³? 5 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³tsanh²¹ tsú² jáun² jáh³ hí³, hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tsú² ra³tsin² jáh³ hí³ cu³lá¹ hi³ jón³². 6 Hi³ jáun² ní¹ má¹cá²chánh³² tsú² jáun² hñú¹³, téh³ tsú² tsá² há²mei²¹ joh¹, jí³ tsá² tiáunh¹ có³² hñú¹³ tsú² ní², hi³ záih³² tsú² tsá² hí³ la³ lá²: “Ma³hiún¹³ hnoh² honh² quiúnh¹ jná¹³, qui¹ má²tsanh²¹ bíh¹ jná¹³ já¹ziáh² jmí¹ má²já²háin³ joh²¹”. 7 Juanh³² jná¹³, ja³bí¹ la³ jáun² jlánh¹ bí¹ tsa³ tsú² hñu³mi³cuú² hi³ ca³tin¹ jan² tsá² jmí¹ jmu² tso³, tsá² ca³za³ jmí¹ tsí³, la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³tin¹ quiéinh³ nio² quiú³ tsí²¹ quian³ñu³ tsá² tiá² lin¹ lí³ hniáuh³² zá³² jmí¹ tsí³.

Cáun² jái¹³ hi³ ca³ti²¹ quie³ má²já²há³

8 Ja³bí¹ la³ jáun², ní¹juáh³ jmí¹ zia³² quia³ *cú¹tiáu² quioh²¹ jan² tsá²mi³, hi³ ní¹juáh³ ja³há³ cáun² hi³ jáun², ḡhaun¹³ juáh¹³ sí² yáh³ héinh³ tsú² quioh²¹ tá¹la³ hiáh³² tsú² jáun² re² lín³² ñéih³, ca³la³ ní¹ ca³choh¹³ tsú² quie³ ja³há³ jáun² quioh²¹? 9 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³choh¹³ tsú² jáun² né³, téh³ tsú² há²mei²¹ joh¹, jí³ tsá² tionh² có³² hñú¹³ tsú² ní², hi³ záih³² dí² tsá² hí³ la³ lá²: “Ma³hiún¹³ hnoh² honh² quiúnh¹ jná¹³, qui¹ má²tsoh¹ bíh¹ jná¹³ quie³ hi³ jmí¹ má²já²há³ quion²¹”. 10 Juanh³² jná¹³ siáh³, ja³bí¹ la³ jáun² tsa³ lín³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³tin¹ lí³ua³ jan² tsá² zai³² jmí¹ tsí³ ní¹con² Dió³².

Jái¹³ ca³tin¹ tsá² ca³ngí³ cun³ tin² tsí³

11 Jáun² Jesús ca³jmú³ siáh³ cáun² jái¹³ lĩ³ la³ lá²:

—Jan² tsá²ñuh² jmí¹ zian² gon³ jon². 12 Ca³chó³² jmái¹ hi³ ca³zá³ jon² tsú² tsá² cáin² la³ lá²: “Tia²¹, ḡtiá¹ cuéh¹ hñú² jná¹³ ta³né³² hi³ ca³tin¹ jná¹³ hiáu³ ní¹ má¹jun² hñú²?” Hi³ jáun² tsá² má²lieih²¹ hí³ né³, ca³tsóh³ bíh¹ la³jí³² hi³ zia³² quioh²¹ ní¹con² tá¹ gon³ jon². 13 Jmí¹ ngau²¹ jáun² cú¹pih²¹ jmái¹ né³, jáun² jon² tsú² tsá² cáin² hí³ ca³chá³ cu³lí²¹ ca³la³ jí³² hi³ hiauh³ jáun², hi³ jáun² la³jí³² hi³ jáun² ca³can³ jmí¹ ngau²¹ ní¹ uóunh³, tí³ hué³² siáh³. Jáun² ní¹ jáun² ca³ñí¹jmú¹³ tsú² cáun² hi³ cáun¹, hi³ cáun² lĩ¹ ca³ñí¹quí² ní¹hin² quie³ quioh²¹ ní¹con² tsá² hlá² tsá² ní². 14 Jmí¹ cá¹tsóh²¹ tsú² jáun² la³jí³² quie³ jáun² né³, he³dí¹ jmí¹jáun² ja³ cáun² ho³cuóun³ tá¹ cáun² hué³² ní¹ jmí¹ hún¹ tsú² jáun². Jmí¹jáun² ca³ma³tso² lín³² tsá² hí³ tsí³ hi³ ní¹cuóunh²¹. 15 Jáun² ca³hnó³² tsú² ta²¹ ní¹ jáun², hi³ jáun² jan² tsá² zian² ní¹ jáun² ca³ze³ ní¹ lĩ³ ní¹ná² quioh²¹ hi³ tsa³jmú³ tsú² hua³hí¹³ mí²ñí³ joh¹ tsá² hí³. 16 Ca³la³ ní¹cuóunh²¹ lín³² bíh¹ tsú² lí³, hí¹ ca³la³ tí³ má³² quioh²¹ mí²ñí³ hí³ yáh³ jmí¹ hnió³ tsú² cuh³, hi³ jniá³ jáun² la³jmí¹ jniá³ jí³é². Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lĩ¹ jmí¹ cue³² hi³ cuh³ tsú². 17 Jmí¹jáun² ca³hnauh² tsú² tsí³ hi³ ca³lín¹³ la³ lá²: “Já² ca³la³ hi³ lĩ¹ tú² lĩ¹ ziaún²³ bíh¹ má³² quioh²¹ tsá² quian²¹ ñuh³² jná¹³, he³ láih³² sa³ jná¹³ yáh³ lĩ¹ má²ñí¹jún³ ná¹ ní¹ lá² hi³ ní¹cuóun²¹! 18 Cu³ñí²¹ jná¹³ cú²jueh³² tí³ ní¹ cuá³ ñuh³², hi³ jáun² ní¹juo³ jná¹³ ñuh³² la³ lá²: Hnú² tia²¹, má²cá²jmú³² jná¹³ tso³ ní¹con² Dió³², jí³ ní¹con² hñú² siáh³. 19 Cu³tí³ tiú²uú² ca³tin¹ jná¹³ hi³ jie¹ hñú² la³jmí¹ jien¹ nú² jan² jónh³², jie¹ jná¹³ la³jmí¹ jien¹ hñú² jan² tsá² quian²¹ bíh¹ nú²”. 20 La³ cun³ jmí¹ ca³lín¹³ tsú² la³ ní², la³juí³² ngah³ hñú¹³ jméi². Tá¹la³ jmí¹ hí¹jáunh²³ tsú² jáun² ní¹ uóunh³ ca³lá², jáun² ca³jé³² jméi² tsú² hi³ má²hí¹jáunh²³. Jmí¹jáun² ca³ja³ mí³ tsí³ tsá² má²lieih²¹ hí³ ní¹con² jon². Jáun² cú²hé² lín³² ngau³ hi³ ja³hinh¹ jon² ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³, hi³ ca³hen³ dí² siáh³ ní¹. 21 Jáun² né³, tsá²ñú¹ hí³ ca³záih³ jméi² la³ lá²: “Hnú² tia²¹, má²cá²jmú³² jná¹³ tso³ ní¹con² Dió³², jí³ ní¹con² hñú² ní² siáh³. Cu³tí³ tiú²uú² ca³tin¹ jná¹³ hi³ jie¹ hñú² la³jmí¹ jien¹ nú² jónh³²”. 22 Tí³la³ jméi² tsú² má¹ná¹, la³juí³² ca³záih³ tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ la³ lá²: “Háun¹ náh² cuá²quián² náh² hmih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ hi³ quíh³² jón³² jná¹³ lá², cuá²quián² siáh³ cáun² mí¹ñí² hu²¹ cuó² tsú² hi³

hi³ ma³hau³?⁸ Juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ tia³jui³² bíh¹ ma³re² Dió³² hnié² quioh²¹ tsá² joh¹. Tí³la³ nē¹ má¹jaunh³² jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun² né³, ħí¹ chanh²¹ bíh¹ jná¹³ tsá² má²ná¹taunh² ta²¹ ñí¹ hué²¹ lá² nē¹ má¹jáun²?

Cáun² jái¹³ hi³ ca³tin¹ jan² tsá² fariseo quionh³ jan² tsá² chi² hmah²¹

⁹ Hi³ jáun² Jesús ca³jmu³ cáun² jái¹³ ñí¹con² tsá² jmí¹ ná¹lín²³ hi³ hi³ chun¹ hmóu³², tsá² jmí¹ ná¹lín²³ hi³ hi³ jun³ lin¹ yáh³ tsá² siánh³, hi³ ca³juáh³ dí² la³ lá²:

¹⁰ —Jmí¹ zian² gon³ tsá²ñuh² hi³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² hñu³ cuáh³² chín¹. Jan² tsá² hi³ tsá² *fariseo, hi³ jan² siáh³ *tsá² chi² hmah²¹. ¹¹ Tsá² fariseo hi³ ca³jmu³ zenh² hi³ ca³liéinh³² Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Hnú² Dió³² Juóu³² jná¹³, cué²³ jná¹³ tiá¹hmah¹ hnú² qui¹ tiá² lín³ yáh³ jná¹³ la³jmí¹ lín³ tsá² siánh³, la³jmí¹ lín³ tsá² háin², tsá² hláih¹, tsá² lē¹ jmu² lē¹ tsau³² nē² siáh³; sa³jun³ lín³ jná¹³ la³jmí¹ lín³ tsá² chi² hmah²¹ zenh² ó³². ¹² Jná¹³ má²hien²¹ tun³ jéin³² cun³ jña³ jmái¹, hi³ jfēnh²³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnú² cáun² la³ cun³ quia³ quioh²¹ la³ji³² hi³ lá²³ ná¹. ¹³ Tí³la³ tsá² chi² hi³ hmah²¹ ca³ta³zanh¹ ñí¹ uóunh³ ca³lá², sa³jun³ ca³ziauh³ bíh¹ tsá² hi³ ñí¹ chi³cuú²; hi³ jáun² cáun² ca³ta³dí¹quien² ñí¹ tsí³ bíh¹, hi³ dí¹juáh²³: “ĤHnú² Dió³², cuí¹ ja² mil³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³, tsá² ren² ná¹ tso³!”

¹⁴ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh², tsá² chi² hi³ hmah²¹ bíh¹ tsá² má²ji² jmí¹ tsí³ jmí¹ ngah²¹ hñú¹³; tí³la³ tsá² fariseo hi³ má¹ná¹, tiá² jí² yáh³ jmí¹ tsí³ jmí¹ ngah²¹. Qui¹ tsá² jmu² pan¹ hnga², tsá² la³ hi³ tí³ má²méih³ bíh¹ hi³ quien²; tí³la³ tsá² tiá² jmu² quien² hnga² má¹ná¹, tsá² la³ hi³ bíh¹ tí³ jlánh¹ lí³ quien².

Jesús má²miih² tsá¹míh¹

(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

¹⁵ Ja³bí¹ jmí¹jáun² cua³jan² tsáu² dáin² jon² ñí¹con² Jesús, hi³ hnió³ tsú² hi³ Jesús tin³ cuo² dáin². Tí³la³ jmí¹ ca³jie³ jáun² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú² hi³ jmu² tsá² hi³ la³ jáun² né³, jáun² ca³jín³ tsú² tsá² ná¹jan² hi³ dáin².

¹⁶ Jmí¹jáun² ca³teh³ Jesús tsá² hain²¹ hi³ tí³ con², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ nē² jái¹³, cuí¹ ja³taunh¹ ñí¹con² jná¹³, ha³ lē² jné² náh² jui³² quioh²¹. Qui¹ tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ nē² bíh¹ lí³ tónh³² jo³cuo² Dió³². ¹⁷ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh²: Lí³ua³ jan² tsá² tiá² he² héih³² quioh²¹ Dió³² la³jmí¹ he² tsá¹míh¹, tsá² la³ hi³ cu³tí³ tiá² lí³ hi³ jo³cuo² Dió³².

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ liéinh³² Jesús

(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

¹⁸ Jmí¹jáun² ca³ngáí³ jan² tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² *judíos ñí¹con² Jesús, hi³ ca³juáh³.

—Hnú² Tí³² chun¹, ħhe³ bíh¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lí¹³ lí³ zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²?

¹⁹ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hi³:

—ĤHe³ láih³² juáh³ hnú² hi³ jná¹³ tsá² chun¹? Hí¹ jan² yáh³ tsá² chun¹ tiá² zian², jí³²la³ jan² Dió³² bíh¹ chun¹. ²⁰ Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² jmú² náh² juón¹, ha³ lí² jngih³ náh² tsáu², ha³ lí² háin² náh², ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ náh² jú¹ tí¹jái², tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”.

²¹ Jáun² tsá² hi³ ca³juáh³:

—La³ji³² bíh¹ hi³ nē² má²ca³ma³ti²¹ jná¹³ la³ cun³ jmí¹ míh² ná¹.

²² Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² Jesús jē¹ tsá² hi³ né³, ca³juáh³:

—Cun³ jáun² zia³² bíh¹ cónh³ cáun² hi³ hniáuh³² jmúh¹³ nú²: cuánh², cuá²hnái¹ la³ji³² hi³ zia³² quián¹³, hi³ jáun² tsoh³ quie³ jáun² ñí¹con² tsá² tia³mii², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³ nú² hñu³mí³cuú². Né¹ má¹lí³² jáun² né³, ña³² cu³hna³² jná¹³.

²³ Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hi³ jái¹³ nē² né³, jlánh¹ hlaih³ ta³no¹ tsí³, qui¹hliá² jlánh¹ hánh³. ²⁴ Jmí¹ ca³jie³ jáun² Jesús hi³ hlaih³ má²nio² tsí³ tsá² hi³, jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—ĤHéih³ ma³ jlánh¹ juóuh³² hi³ hi³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³²! ²⁵ Tí³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsí³ ngá¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³ mí³quie³, la³ cónh³ bíh¹ hi³ hi³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

²⁶ Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² tionh² hi³ jái¹³ nē² né³, ca³juáh³:

—Hi³ jáun² né³, ħhin² bí¹ dá² tsánh² la³ lí¹³ liáun³?

²⁷ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hi³ la³ lá²:

—Zia³² hi³ tiá² lí¹³ jmu³ tsá²mí³cuóun², tí³la³ Dió³² bíh¹ Tsá² tin² jmu³.

²⁸ Hi³ jáun² Pé¹ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Sá¹nē² jie³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tí³ có³² la³ji³² hi³ jmí¹ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² má²ngí¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú².

²⁹ Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ siáh³ Jesús tsá² hi³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ jan² tsá² má²ca³tu³ hñú¹³, hi³ má²ca³chan³ siáh³ jméi² mí¹ziú¹³, rainh²¹ tsú², ñí²cuo² tsú², jí³ jon² tsú² nē² siáh³, cun³ñí¹ hi³ tónh³² tsú² tsáu² jo³cuo² Dió³², ³⁰ tsá² la³ hi³ tí³ hliáun³ hiáuh³ bíh¹ ñí¹ hué²¹ lá² la³ cónh³ bíh¹ hi³ má²ca³chá³ tsú² jáun² tí³ có³², hi³ jáun² má¹jáun² hiáuh³ tsú² siáh³ hi³ lí¹³ zian² cun³ jmí¹hi³nio².

Jesús juáh³ siáh³ ñí¹ má²hnhaih³² jéin³² hi³ jún³

(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

³¹ Hi³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ tsá² quian³tun³ hi³ tí³ la³ có³², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Sá¹nē² jie³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí² tí³ já¹ juú²

Jerusalén, ñí¹ lí¹³ lí³tí³ ca³la³ jí³² hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² hi³ ca³jmu³ tsá² lín³ hi³ *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², la³ji³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Tsá² lín³ Jon² tsá²mí³cuóun². ³² Tsá² hi³ bíh¹ jienh³ tsá² judíos ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹, hi³ qui³ cáuh³² tsú² cú²nga¹, hi³ tu³ híon³² tsú², hi³ tiu³ hñéi³² tsú², ³³ hi³ quiu³ pan³ tsú² siáh³, hi³ nē¹ má¹lí³² jáun² né³, jngah³ tsú²; tí³la³ ñí¹ má²cá²hní² jmái¹ jáun² má¹ná¹, jēnh¹³ bíh¹ jná¹³ ja¹ hla¹.

³⁴ Tí³la³ tiá² ca³ngí¹³ yáh³ tsá² hi³ hi³ ca³juáh³ jáun² Jesús la³ nē², cu³tí³ tiá² ca³lí³tsin² bíh¹ tsú² he³ dá² jmí¹

hi³ cua³zion³ tsáu² jmái²? ¿Hí¹ Dió³², ho³ tsá²mi³cuoun² uá¹?

⁵Tí³la³ tsá² hí³ né³, cáun² lí¹ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² bíh¹, hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—Ní³juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ tsú², jáun² tsá² ní² né³ lí³ nga³: “Hí³ jáun² né³, ¿he³ láih³² sa³ tiá² ta²¹ ca³tiah³² yáhh³ náh² tsú²?” ⁶Hi³ ní³juáh³ juáh¹³ dí² siáh³ hi³ tsá²mi³cuoun² bíh¹ ca³zen³ tsá² hí³, jáun² quín¹ bíh¹ qui³ jláí³² dí² la³jín³² tsáu² lí¹³, hi³ jngah³ tsú²; qui¹ j³lín² tsáu² bíh¹ ná¹lín²³ hi³ hla¹ Juan² jmí¹ lín³ jan² *tí³² jè¹ Dió³².

⁷Hi³ jáun² cu³tsa³² tiá² ní³² bíh¹ dí² cú²jueh³² ca³záih³ Jesús. ⁸Jáun² Jesús né³, ca³juáh³ siáh³:

—Hí³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáhh³ juanh²¹ siáh³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jé³² ta²¹ lá².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hláih¹
(Mateo 21:33-44; Marcos 12:1-11)

⁹Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hléh³ Jesús ní¹con² tsá² tionh² hí³ ní¹ jáun², hi³ ca³jmú³ tsú² cáun² jái¹³ lí³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³jñí³ mí³ uoun²jeh¹³ ní¹náí² quioh²¹. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³quiú² tsú² ní¹náí² jáun² jo³cuo² tsá² lí³ jmu³ ta²¹, hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³, jmí¹ ma³hmah¹ ca³lá² quioh²¹ ní¹náí² jáun² cun³quionh³ hi³ jéhh³² cú²pih²¹ la³ cun³ hi³ ló³² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² jái¹³ la³ ní² né³, ngau³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ca³lén³ ué³.

¹⁰Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³láu² mí³ uoun²jeh¹³ né³, jáun² ca³zen³ tsú² jan² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ ní¹con² tsá² ca³cué³ tsú² hí³ ní¹náí² jáun², hi³ tsa³mái¹ ca³lá² hí³ má²ca³láu² jáun², la³ cun³ hi³ ca³tin¹ tsá² quioh²¹ ní¹náí². Tí³la³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ má¹ná¹, ca³qui³ ca³quiunh³ bíh¹ tsá² zéin¹ hí³ tsá² quioh²¹ ní¹náí², hi³ jáun² lí¹ hai²¹ cuá² ta³ bíh¹ tsú² ca³chanh³ dí². ¹¹Jáun² tsá² quioh²¹ hí³ ní¹náí² né³, ca³zen³ siáh³ jan² tsá² joh¹. Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² siáh³ tsá² hí³ né³, siáh³ bíh¹ siáh³ ca³qui³ ca³quiunh³ tsú² tsá² hí³, hi³ ca³tu³ ca³hion³² dí² jú¹ hlah³ jú¹ hó³², jáun² lín²¹ bíh¹ siáh³ tsá² hí³ ca³jnh³².

¹²Jáun² ca³zen³ tsú² siáh³ cónh³f¹ jan² tsá² joh¹, tí³la³ tsá² ca³hiau³ hí³ ní¹náí² má¹ná¹, cun³ jáun² ca³quiunh³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³ ca³la³ ca³cuính³, hi³ ca³chin² dí² tí³ cheih³² hué³². ¹³Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³lín¹³ tsá² quioh²¹ hí³ ní¹náí² la³ lá²: “¿He³ lí³ jmu¹ jná¹³ juáh¹³? Cu³tsa³² jón³² huen² jná¹³ cú²jueh³² cuí¹ zein²¹, tsá² jlánh¹ hno³ jná¹³ lín³². Len³ jná¹³ ho³sa³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹ jón³² jná¹³ ní¹ má¹ca³jén³²”. ¹⁴Tí³la³ jmí¹ ca³jén³² jáun² tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ jon² tsá² quioh²¹ ní¹náí² né³, ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³², hi³ ca³juáh³: “Já² tsá² ní² bíh¹ lí³quioh²¹ ní¹náí² lá² ní¹ má¹jun² jméi²; chú³² cuí¹ jngih¹³ dí² tsú², hi³ jáun² lí³ quiú¹³ dí² ní¹náí² lá²”. ¹⁵Jáun² la³juí³² ca³chin² tsú² tsá² hí³ tí³ cheih³² ní¹náí² jáun², hi³ ca³jngih³ dí² tiáunh¹.

[Jmí¹ lí²¹ jáun², ca³ngáí³ Jesús ní¹con² tsá² hí³:]

—¿He³ lín²³ hnoh² jmu³ tsá² quioh²¹ hí³ ní¹náí² ní¹con² tsá² ca³jmú³ hí³ la³ jáun²? ¹⁶Tsá² hí³ dá² jáunh³ bíh¹, hi³ ja³ma³tsan² tsú² tsá² jmu² hí³ ta²¹ ní¹náí² quioh²¹, hi³ jáun² tsá² siáh³ bíh¹ cuéh³² tsú² cú²jueh³² ní¹náí² jáun².

¹⁷Tí³la³ jmí¹ ca³jén³² jáun² tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ jon² tsá² quioh²¹ ní¹náí² né³, ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³², hi³ ca³juáh³: “Já² tsá² ní² bíh¹ lí³quioh²¹ ní¹náí² lá² ní¹ má¹jun² jméi²; chú³² cuí¹ jngih¹³ dí² tsú², hi³ jáun² lí³ quiú¹³ dí² ní¹náí² lá²”. ¹⁸Jáun² la³juí³² ca³chin² tsú² tsá² hí³ tí³ cheih³² ní¹náí² jáun², hi³ ca³jngih³ dí² tiáunh¹.

[Jmí¹ lí²¹ jáun², ca³ngáí³ Jesús ní¹con² tsá² hí³:]

—¿He³ lín²³ hnoh² jmu³ tsá² quioh²¹ hí³ ní¹náí² ní¹con² tsá² ca³jmú³ hí³ la³ jáun²? ¹⁹Tsá² hí³ dá² jáunh³ bíh¹, hi³ ja³ma³tsan² tsú² tsá² jmu² hí³ ta²¹ ní¹náí² quioh²¹, hi³ jáun² tsá² siáh³ bíh¹ cuéh³² tsú² cú²jueh³² ní¹náí² jáun².

²⁰Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³tí³² hi³ cá² ca³tí³² bíh¹ ca³tí³²? ²¹Tsá² hí³ dá² jáunh³ bíh¹, hi³ ja³ma³tsan² tsú² tsá² jmu² hí³ ta²¹ ní¹náí² quioh²¹, hi³ jáun² tsá² siáh³ bíh¹ cuéh³² tsú² cú²jueh³² ní¹náí² jáun².

Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² tionh² hí³ ní¹ jáun² jái¹³ hi³ má²lí²hléh³² jáun² Jesús, jáun² ca³juáh³:

—iHa³ lí²² cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ ní²!

²²Tí³la³ Jesús ca³jé³ chí¹tiá³ ní¹ ní¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² ngi²³ náh² jái¹³ ní¹ rá¹juáh³ jáun² Sí² quioh²¹ Dió³² la³ lá² dúh¹?:

Quín¹ hí³ tiá² ca³jeih²¹ jáun² tsá² ná¹lín³ tí³² hiah³², ta³né³² má²lí³ cá² máí³ quín¹ hí³ jlánh¹ bíh¹ quien² bíh¹, quín¹ hí³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².

²³Hi³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² cá²hính³² quionh³ quín¹ jáun², ca³la³ juoh¹ mí¹ siún¹ nio² bíh¹ tsú² lí¹³; hi³ ní¹juáh³ quín¹ jáun² la³ ca³táh³ ní¹ quioh²¹ jan² tsá² né³, jáun² ca³la³ juí²¹ nio² bíh¹ tsú² lí¹³.

²⁴La³ cun³ jmí¹jáun² jmí¹ hnió³² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ la³ má²quionh³ tí³² liei²¹ hí³ zanh³ Jesús, qui¹hí³hliá² ca³lí³tsín² tsú² hí³ Jesús má²lí²jmú³ cáun² jái¹³ hi³ ca³tin¹ hí³ dí²; tí³la³ tiá² lí³ yáhh³ zanh³ tsú² Jesús, qui¹hí³hliá² juénh² tsú² tsá² ná¹ngih³² hí³.

Jesús juáh³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ní¹con² tsá² chí² hmah²¹

(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

²⁵Jáun² cu³tsa³² ca³zen³ tsú² cú²jueh³² tsá² tsa³cá² tsa³lian² Jesús, hi³ tsa³jmú³ tsú² la³juáh²¹ dúh¹ tsá² chun¹. Jáun² tsá² hí³ ca³can³ re² lín³² hua³hí¹³ jè¹ Jesús, ní¹juáh³ ní² lí¹ ca³hléh³² tsú² cáun² jái¹³ tiá² ca³tí³², hi³ jáun² lí¹³ jienh³ dí² ní¹con² tsá² lín³ ta²¹. ²⁶Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ ní¹con² Jesús:

—Hnú² Tí³², né¹ jnoh¹ hi³ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹ hieh³² hnú²; hi³ né¹ jnoh¹ siáh³ hí³ tiá² jmuh³² hnú² hí³ quien² jan² hí³ jan² tiá² quien², tí³la³ hnú² bíh¹ hieh³² tsáu² jú¹ tson² hí³ ca³tí³² juí³² quioh²¹ Dió³². ²⁷Jáun² juáh¹³ hnú² neh²¹: ¿Hí¹ ca³tí³² má¹hmah²¹ jnoh¹ quie³ hí³ mí³² *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ juú² Roma, ho³ tiá² hniáuh³²?

²⁸Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³lí³tsín² bíh¹ hi³ hlah³ hí³ ná¹quionh² chí¹ tsá² hí³, jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—[¿He³ láih³² sa³ cá² lau²³ hnoh² jná¹³?] ²⁹Hé¹ náh² cáun² *cú¹tiáú² neh²¹. ¿Hin² mí³ ní¹ tá²láí¹ ní¹ lá², hi³ hin² hí³ jmái² tón³² lá² siáh³?

Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngáí³:

—Quioh²¹ tsá² cuá¹lín³ hí³ mí³chí¹ bíh¹ ní³².

³⁰Jáun² Jesús ca³záih³² tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáh³, hi³ cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hi³ ca³tin¹.

³¹Hi³ jáun² tiá² ca³láh¹³ yáhh³ tsá² hí³ hi³ jmí¹ ca³ jmí¹ lan³ Jesús ta³ ní¹ tsá² tionh² hí³ ní¹ jáun²; hi³ jáun² lí¹ ca³ta³ná¹jé³² bíh¹ tsú² jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní². Jáun² tie³ bíh¹ ta³tonh¹ tsú² cú²jueh³².

Nga² tsáu² ca³tí³²¹ hi³ jenh¹³ tsú²

(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

³²Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *sauduceos hí³ cua³jén³ Jesús. Tsá² cu³ níó³ tsá² saduceos hí³ tiá² ta²¹ haih²¹ yáhh³ hí³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ ca³ní¹ngah¹ dí² Jesús jái¹³ lá²:

28 —Hnú² Tí³², ní¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés rá¹juáh³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jun³ ta³ tiá² ca³lí³zian² jon² quionh³ tsá²mí³ ní²cuo², jáun² tsá²ñuh² dá¹jon²¹ hla¹ hí³ ca³tin¹ jan³ siáh³ tsá²mí³ hí³, hí³ jáun² lí³zian² jon² hí³ ca³tin¹ hla¹ hí³. 29 Jáun² né³, jmí¹ zian² cá² mí¹zionh² tsá²ñuh² hí³ jmí¹ ná¹lín³ quiaun³ má²tún² rainh²¹ jan² jméi² mí¹ziú¹³. Tsá² má²ján³ né³, ca³jan³ tsá²mí³, tí³la³ ca³jun³ bíh¹ tsú², hí¹ jan² yáh³ jon² tsú² tiá² ca³lí³zian². 30 Jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mí³ hnái³ hí³. Já³bí¹ ca³jun³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³, hí¹ jan² yáh³ jon² tiá² ca³lí³zian². 31 Jáun² tsá² ní¹ má²gáun³ hí³ né³, ca³jan³ siáh³ tsá²mí³ hí³. Siáh³ bíh¹ siáh³ ca³jun³ tsá²ñuh² hí³. Lá³ jáun² bíh¹ lí³ quioh²¹ tán¹ quiaun³ tsá² hí³, hí³ hí¹ jan² yáh³ jon² tsá² quiaun³ hí³ tiá² ca³lí³zian². 32 Jáun² ní¹ ca³táuh³ né³, jun³ bíh¹ siáh³ tsá²mí³ hí³ hnga². 33 Hí³ jáun² né³, ní¹ má²tí³ ní¹ ca³jénh¹³ tsú² ¿hin² dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lí¹³ ní²cuo² tsá²mí³ hí³, qui¹ tán¹ quiaun³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mí³ hí³?

34 Hí³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ní¹ hué²¹ lá² bíh¹ jaun³² jéinh³² tsá²mí³ tsá²ñuh² cuo², 35 tí³la³ tsá² ca³tin¹ hí³ tsánh³² ní¹ chu²¹ ní¹ má¹ca³jénh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³ né³, tsá² la³ hí³ tiú²uú² cuo² jéinh³² yáh³, sa³jun³ cuen³ bíh¹ tsú² siáh³ jon² hí³ jéinh³² cuo², 36 qui¹ ní¹ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² jún³. Qui¹ má²jáun² lín¹³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹. Jon² Dió³² bíh¹ má²lín¹³ tsú², qui¹hlíá² má²ca³jénh¹³ tsú². 37 Tá³bí¹ hnga² hla¹ Moisés yáh³ ca³hléh³ hí³ ca³tin¹ tsá² jénh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³, ní¹ rá¹juáh³ jáun² já¹³ hí³ ca³tí²¹ sí² hia³² ja¹ hmá² ton². Ní¹ jáun² rá¹juáh³ hí³ Dió³² juo¹³ dí² lín³ Dió³² ní¹con² Há²bran²¹, Isaac, jí³ Jacob ní² siáh³. 38 Qui¹ Dió³² dá² lín³ Dió³² juo¹³ tsá² zian² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ lín³ tsú² Dió³² juo¹³ tsá² má²jún¹. Qui¹ ní¹con² Dió³² ca³la³ jí³lin³ bíh¹ tsáú² ná¹liéh²¹.

39 Jmí¹jáun² né³, ma³ jan² tí³² liei²¹ ca³záih³ Jesús:

—Chu³² lín³² bíh¹ la³ jmí¹ má²lí²juah²¹ hnú² ní² Tí³².

40 Lá³ cun³ jmí¹jáun² tiú²uú² hin² ca³tia³ yáh³ tsí³ hí³ nga³ siáh³ já¹³ ní¹con² Jesús.

¿Hin² bíh¹ jón²zǎh¹ jón²cho¹ tsá² lín¹³ Cristo?

(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

41 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² ná¹juáh²³ tsáú² hí³ Tsá² lín¹³ Cristo jan² tsá² jón²zǎh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹? 42 Já² ní¹ Sí² Salmos ca³juáh³ hnga² hla¹ Dá²vi²¹ la³ lá²:

Dió³² Juóú³² jná¹³ ca³záih³ Tí³² Juóú³² jná¹³ la³ lá²:

Tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ní³,

43 ca³la³ tí³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hí³ jmu¹ jná¹³ hí³ tsá² hau² hnú² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cáun² jí²¹ hí³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² quien², hí³ ná¹tsin²¹ hnú² tanh¹.

44 “Hí³ jáun² né³, ¿ha³ bíh¹ lánh³ rón³² lí¹³ hí³ Tsá² lín¹³ Cristo lín³ jan² tsá² jón²zǎh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹?, qui¹ tá³bí¹ hnga² yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ hí³ la³ ca³juáh³ hí³ juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá² lín¹³ hí³ Cristo.

Jesús jǎéh²³ tsáú¹³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54)

45 Jmí¹jáun² jmí¹ ná¹nái³² ca³la³ jí³² tsá² tionh² hí³ ní¹ jáun² já¹³ hí³ ca³hléh³ jáun² Jesús ní¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²:

46 —Hua³hín¹³ ná² jmu³ quiúnh¹ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, qui¹ tsá² hí³ jlánh¹ zain³² hí³ quíh³² hmíh³² cuo² hí³ ní³táunh¹ tí³ hlá² tí³ ní², hí³ jlánh¹ hniá¹ tsú² siáh³ hí³ tsáú² cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jénh² dí² já¹ hmah²¹; hí³ jlánh¹ hniá¹ tsú² siáh³ tiánh³ ní¹ jlánh¹ bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quioh²¹, jí³ hí³ hniá¹ tsú² siáh³ tiánh³ ní¹ jlánh¹ bí¹ quien² ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ ní¹ nio² jmái¹. 47 Tsá² hí³ bíh¹ tsá² quin²³ sí¹ hñú¹³ tsá²mí³ hnái³, hí³ má²lí³² jáun² né³, lí¹ ráin³² ní¹ cun³quionh³ hí³ liéinh³² jáun² Dió³² ué³ lín³². Cun³ní¹ hí³ jáun², tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ héih³² hí³ tá¹tsin¹ tsú² ní¹ má²jáun².

Quie³ ca³cué³ tsá²mí³ hnái³ tia³mii²

(Marcos 12:41-44)

21 Jmí¹jáun² ca³jé³ Jesús hí³ toh² tsá² hánh³ quie³ hñu³ cuo² quioh²¹ cuáh³² chín¹ hí³ cue³² ní¹con² Dió³². 2 Já³bí¹ ca³jé³ tsú² siáh³ jan² tsá²mí³ hnái³ tia³mii² hí³ dí¹taunh³² tun³ cú¹dáin³ hñu³ cuo² jáun².

3 Jmí¹jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ juo³ jná¹³ hnoh², hí³ tsá²mí³ hnái³ tsá² tia³mii² ó³² bíh¹ tí³ hliáun³ má²lí²cué³² la³ cónh³ bíh¹ jí³lín² tsá² hánh³. 4 Qui¹ la³jí³² tsá² ní¹ hná¹ ní² cue³² la³ cun³ hí³ má²ziau³² quioh²¹ bíh¹, tí³la³ uá¹jinh¹ tia³mii² tsá²mí³ ó³², má²lí²cué³² bíh¹ tsú² la³jí³² hí³ jmí¹ raunh³²; quie³ hí³ jmí¹ má²ma³hau³ hí³ ma³zian² bíh¹ tsú² quioh²¹.

Jesús juáh³ hí³ chau²¹ jmái¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹

(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

5 Jmí¹jáun² jmí¹ zian² tsá² ná¹juáh²³ hí³ jlánh¹ re² ca³lí³ cuáh³² chín¹ cun³quionh³ quín¹ chu³² jniá³, jí³ la³ má²quionh³ la³jí³² hí³ lí¹ ca³cué³ tsáú² ní². Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

6 —Chau²¹ bíh¹ jmái¹ hí³ hí¹ cá² má² quín¹ tiú²uú² ná¹juin¹ ní¹ quín¹ rainh²¹; la³jí³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

Ha³ lánh³ rón³² lí³ lin¹ ní¹ táuh³ jmái¹

(Mateo 24:3-28; Marcos 13:3-23)

7 Jmí¹jáun² ca³ngáih³ tsá² hí³ Jesús, hí³ ca³juáh³: —Hnú² Tí³², ¿lí³ lí¹³ la³ cun³ hí³ má²lí²juah²¹ hnú² ní²? ¿Ha³ dá² lánh³ rón³² lí³ lin¹ hí³ má²ja³quián³ lí¹³ la³ jáun²?

8 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Hua³hín¹³ lín³² hnoh² jmu³ hí³ tiá² lí¹ lí³can² náh². Qui¹ juóun³² lín³² tsáú² ja³táunh¹ hí³ ja³jmú³ hí³ lín³ la³juah²¹ dú¹ jná¹³, hí³ ja³juah²¹: “Jná¹³ bíh¹ lín³ Cristo”; hí³ juáh³ tsú² siáh³: “Né³² má²cá²chó³² jmái¹”. Tí³la³ ha³ lí² tanh³ hnoh² ta²¹ tsá² la³ hí³. 9 Hí³ ní¹ má¹ca³niéih² náh² hí³ zian² tsá² jmu² hniéi², hí³ táunh¹ tsáú² tiá³ siaun³² tí³ hlá² tí³ ní², ha³ lí² juenh³ náh². Qui¹ la³ jáun² ca³tí²¹ lí¹³ bíh¹ la³ ní¹, tí³la³ jun³juáh¹³ má²tsa³hín³ yáh³ jaun³².

Jesús jmu² má³² hi³ lē³ nóh³² ca³ti²¹ hi³ jún³
(Mateo 26:17-29; Marcos 14:12-25; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

7 Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cua³hlau³ Jmí¹hien¹, jmái¹ hi³ cúh² tsá² judíos hi³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan², jmái¹ hi³ jngih² tsú² jáun² *já¹ziáh² míh¹,
8 Jmí¹jáun² ca³zen³ Jesús Pé¹ quionh³ Juan², hi³ ca³záih³ dí²:

—Cuá²táunh¹ náh², cuá²jmu³ hua³jan²¹ má³² hi³ cúh¹³ dí² tá¹la³ Jmí¹hien¹ lá².

9 Jáun² né³, tsá² hi³ ca³ngáih³ Jesús hi³ ca³juáh³:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² hi³ tsá¹jmú¹³ jnoh¹ hua³jan²¹ má³²?

10 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ní¹ má¹ca³tióh³² hnoh² já¹ juú² Jerusalén, jenh¹³ náh² jan² tsá²ñuh² tsá² quiaun² tse³ ha²¹ jmái². Jáun² cuá¹táunh¹ náh² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsá² hi³ ca³la³ ní¹ hein²¹ tsú² ñéih³. 11 Jáun² juoh¹ hnoh² tsá² hñú¹³ ní¹ jáun². “Tí³² Juo¹³ jnoh¹ ní¹juah²¹: ¿Ha³ jinh¹ lē³ ñéih³ ní¹ cueh³² tsú² tsáú², ní¹ lē¹³ cuh²¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá², quiúnh¹ jná¹³ tsá² hain²¹ tí³ con² ná¹?”

12 Hi³ jáun² tsá² hñú¹³ hi³ tsa³juá² hnoh² cáun² ñéih³ jueh³² ní¹ tun³ tsin¹, ní¹ má²lē³ re². Ní¹ jáun² bíh¹ cuá¹jmuh³ hnoh² hua³jan²¹ má³² quiú¹³ dí².

13 Hi³ jáun² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hi³, jáun² ca³lí³ti³ bíh¹ la³ cun³ rón³² hi³ má²lē²juáh³ jáun² Jesús. Hi³ jáun² ní¹ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹.

14 Jmí¹ má²lē³² jáun² né³, ca³chó³² Jesús la³ má²quionh³ tí³² tsá² quian³² hi³ jē¹ dí², hi³ ca³tiánh³ ní¹ mesa.

15 Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hi³:

—Má²ngau³² jmái¹ bíh¹ hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ cuh²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² quiúnh¹ ná¹ hnoh², ta³ ñeh² bíh¹ hi³ má¹tso¹ jná¹³ tsin³². 16 Tí³la³ jná¹³ juanh³² ní¹con² hnoh² hi³ tiú²uú² cuh²¹ yáh³ jná¹³ siáh³ má³² la³ lá² ñeh² bíh¹ hi³ lí³ti³ nóh³² lē³ má³² lá² ní¹ cuá¹quien² Dió³².

17 Jmí¹jáun² ca³can³ dí² cáun² copa, hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jáun² ca³záih³ dí² tsá² hi³:

—Quian² hnoh² copa lá², hi³ ngí²¹ náh² ja¹ ní¹ tionh¹ náh² nē². 18 Juanh²¹ jná¹³ ní¹con² hnoh² hi³ tiú²uú² aih²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³ lá², ca³la³ tí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ má²cuá¹ho² jná¹³ já¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Nuh³² máh³.

19 Jáun² ca³can³ dí² siáh³ hi³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ca³cuéh³ dí² siáh³ tiá¹hmah¹ Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ dí² ní¹con² tsá² hi³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hi³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³ hi³ cuen²¹ jná¹³ huen² cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ hnoh². Cun³quionh³ hi³ jmúh¹³ náh² la³ lá² jmí¹ tsú² jmí¹ ja³², chau¹³ honh² náh² jná¹³.

20 Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³jmú³ tsú² quionh³ copa jmí¹ má²laih³² má³², jmí¹jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Cun³quionh³ copa lá² bíh¹ má²lin¹ hi³ má²ca³lí³quien² cáun² níó³² hmai²¹ cun³quionh³ jmí²hán¹ jná¹³, hi³ táin³² hi³ ca³tin¹ hnoh².

21 “Tí³la³ jan² tsá² cuá³ ní¹ mesa lá² quiúnh¹ bíh¹ dí² tsa³jienh³ jná¹³, jan² tsá² jmu² la³jmí¹ jmu² tsá² ná¹lē³ dí²

cá²hon³ quiúnh¹. 22 Quí¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² juí³² hi³ ca³tin¹; tí³la³ jlánh¹ juo²³ tsá² jienh³ tsá² hi³!

23 Jmí¹jáun² ca³juóh³ tsú² má²tún² hmóu³² hi³ hin² bíh¹ tsánh² jmu³ la³ jáun².

Ná¹táinh²³ tsú² hi³ hin² tsánh² jlánh¹ bíh¹ quien²
(Mateo 20:20-28; Marcos 9:33-37; 10:35-45; Juan 13:1-17)

24 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² né³, ca³quiú³ ca³táinh³ tsú² hi³ hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien². 25 Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hi³:

—Tsá² ná¹lín³ re²¹ zian² ní¹ hué²¹ lá² ná¹jmu² héih³² ní¹con² tsá²cuú² tsá²ta³; hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² hi³ tsá² hi³ joh¹ dí² ma³quien². 26 Tí³la³ tiá² ca³tin¹ yáh³ hnoh² jmúh¹³ la³ jáun². Ní¹juáh³ tsá² jlánh¹ quien² ní¹con² hnoh², hniáuh³² jmu³ tsú² la³jmí¹ lín³ jan² tsá² tsá¹ñú¹ bíh¹; ja³bí¹ la³ jáun² siáh³, ní¹juáh³ tsá² ho² já¹³ ní¹con² náh², hniáuh³² bíh¹ jmu³ tsú² la³jmí¹ jmu² jan² tsá² lín³ quian²¹. 27 Hi³ jáun² né³, ¿hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien², hí¹ tsá² cua³² hi³ ní¹ mesa ho³ tsá² jmu² ta²¹ uá¹? ¿Haun¹³ tsá² cua³² hi³ ní¹ mesa bíh¹ tsá² quien²? Tí³la³ jná¹³ zenh² ja¹ ní¹ tionh¹ hnoh² la³jmí¹ lín³ jan² tsá² jmu² ta²¹ bíh¹.

28 “Hnoh² tsá² má²lē²tianh³ náh² cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³ ja¹ la³jí³² uu³mí²tsí³². 29 Jáun² la³jmí¹ ca³hiáu³² jná¹³ Nuh³² hi³ ho² jná¹³ já¹³, la³ jáun² bíh¹ hiau²¹ jná¹³ siáh³ hnoh² 30 hi³ cuá¹jmuh³ hnoh² má³² ní¹ mesa quion²¹ jná¹³, ní¹ ní¹jmú²¹ jná¹³ héih³²; hi³ lē¹³ cuá¹tianh³ náh² siáh³ ní¹ hmá²sí¹, hi³ cuá¹quiánh² náh² jú¹ tson² quioh²¹ tá¹ quia³tún³ tsoh³ tsá² *Israel.

Jesús juáh³ hi³ nó³² Sí¹mu²¹ Pé¹ tí³ có³²

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)

31 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Hnú² Sí¹mu²¹, sá¹nē² jie³, *Satanás má²ca³ma³ hnoh² hi³ hnió³ tsú² tu³ jua³ hnoh² la³jmí¹ chí³² tsú² cuú²miih²¹. 32 Tí³la³ jná¹³ má²cá²mí³ ní¹con² Nuh³² quián¹³ hnú², hi³ jáun² cu³tí³ tiá² tsa³con² hnú² hi³ táunh²³ hnú² jáun² ta²¹; hi³ jáun² nē¹ má¹cá²jéinh³² jáun² honh² hnú², jmúh¹³ nú² hi³ niau²¹ tiá³ hñú³ tsí³ renh² nú² ní¹ hná¹ nē².

33 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², má²nio² bíh¹ tiá³ tsin³² jná¹³ hi³ ñe¹ quiúnh¹ hnú²; uá¹jinh¹ ñe¹ jná¹³ uá¹jai³² hñú³mí¹ñí², hi³ uá¹jinh¹ jún³ jná¹³ siáh³ quiúnh¹ hnú².

34 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Hnú² Pé¹, juanh³² jná¹³ ní¹con² hnú², ta³ ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², hñaih³² jéin³² juáh¹³ hnú² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

Jmí¹ má²ñí¹chau²¹ jmái¹ huáh² tsí³ quioh²¹ Jesús

35 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³ngái³ siáh³ Jesús ní¹con² la³jín³² tsá² hi³, hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ zia³² bíh¹ cáun² hi³ ca³lí³ hniáuh³² quián¹³ hnoh² jmí¹ cá¹zéi²¹ jná¹³ jáun² hnoh² hi³ cuá¹hléh¹ náh² já¹³; jmí¹ ca³juánh³² jná¹³ jáun² hi³ tiá² cánh¹³ náh²

Cóh³² tsú² Jesús cun³ l³ tsí³
(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65; Juan 18:22-23)

⁶³ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, tsá² jmí¹ ná¹ jmu² hí³ hua³ hí¹³
Jesús ca³ cóh³² Jesús cú² nga¹, hí³ ca³ quiu³ ca³ pan³ dí²;
⁶⁴ ca³ jñí³ dí² ní¹ hí³ jáun² ca³ záih³ dí²:
—Chí³ jái¹³ neh²¹, hin² tsánh² quiú² po²³ nú².
⁶⁵ Hí³ hliáun³ ní¹ lín³² bíh¹ jú¹ hlah³ ca³ záih³ dí² siáh³.

Jesús má²zenh² ta³ ní¹ tsá² judíos tsá² ná¹ ní¹
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

⁶⁶ Jmí¹ má² já² jnia² jáun² né³, ca³ ngih³² la³ jín³²
tsá² daun³² tsá² ná¹ ní¹ juú², jí³ tsá² ná¹ lín³ mí³ jmú³
quionh³ tsá² ná¹ lín³ tí³² liei²¹. Jáun² jmí¹ jáun² ca³ jan³
tsú² Jesús ní¹ ta²¹ ní¹ ná¹ ngih³² jáun² la³ jín³² tsá²
ná¹ quien² hí³. Hí³ jáun² tsá² hí³ ca³ ngái³:
⁶⁷ —Juah²¹ neh²¹, chí¹ tson² hnú² lín³ Cristo?
Tí³ la³ Jesús né³, ca³ záih³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Uá¹ cun³ ca³ hie³ yáh³ jná¹³ hnoh² jú¹ tson², jun³
jáun² yáh³ táunh¹³ hnoh² ta²¹; ⁶⁸ hí³ sá¹ cun³ hí³ jmí¹
nga¹ jná¹³ cáun² jái¹³ ní¹ con² hnoh², hí¹ juáh³ tiá² ngái³
bíh¹ hnoh². ⁶⁹ Tí³ la³ né¹ má¹ lí³² lá² má¹ ná¹, jná¹³ Jon²
tsá² mí³ cuóun², ní¹ ní²¹ jná¹³ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³²
Tsá² cú² Tsá² juenh².
⁷⁰ Jáun² ca³ la³ jí³ lín² tsú² ca³ juáh³:
—¿Hí¹ Jon² Dió³² máh³ hnú²?
Jáun² Jesús ca³ ngái³:
—Ján³, lín³ jná¹³ la³ cun³ má² lí² juah²¹ hnoh² né².
⁷¹ Hí³ jáun² tsá² ná¹ ngih³² hí³ ca³ juáh³ siáh³:
—He³ láih³² sa³ ca³ lí³¹ máh³ tsá² zih³² jú¹ tson² hno³
dí², já² má² lí² ná¹³ bíh¹ dí² hmóu³² jē¹ tsú².

Jesús má²zenh² ta³ ní¹ Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

23 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ja³ taunh²¹ tsú² ca³ la³ jí³ lín², hí³
ja³ jan² tsú² Jesús ta³ ní¹ Pilato. ² Ní¹ jáun²
ca³ ní¹ hna¹³ tsú², hí³ ca³ ní¹ juah²¹:
—Tsá² lá² má² ca³ tsanh²¹ jnoh¹, hí³ hlianh²³ tsú² tsá²
zian² hué³² lá² quiú¹³ jnoh¹; hí³ juáh³ tsú² hí³ tiú² uú²
ca³ tí²¹ má¹ hmah²¹ jnoh¹ hmah²¹ hí³ chí² *tsá² cuá¹ lín³
mí³ chí¹ juú² Roma ní¹ con² jnoh¹. Hí³ juáh³ siáh³, hí³ hn-
ga² hí³ bíh¹ néh¹ ja³² lí³ quien², hí³ lín³ Cristo, tsá² lín³
re²¹.
³ Jmí¹ jáun² ca³ ngái³ Pilato:
—¿Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ juo¹³ tsá² *judíos?
Jáun² Jesús ca³ juáh³:
—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² né².
⁴ Jáun² Pilato ca³ záih³ tsá² ná¹ lín³ hí³ mí³ jmú³, la³
má² quionh³ la³ jín³² tsá² tionh² ní¹ jáun²:
—Hí¹ cáun² yáh³ tso³ quioh²¹ tsá² lá² tiá² choh¹ jná¹³.
⁵ Tí³ la³ tsá² hí³ má¹ ná¹, lí³ mí¹ tiá³ ca³ hléh³ bíh¹, hí³
ca³ juáh³:
—Tsá² né² jlánh¹ qui² zai³² tsí³ tsáu². Ní¹ ca³ ma³ líáu³²
tsú² hí³ hieh³² tsáu², ca³ ma³ líáu³² tsú² la³ tí³ ja¹ tsá²
hín¹³ tí³ Galilea, hí³ ca³ hieh³ siáh³ tsá² hín¹³ tí³ Judea,
hí³ ca³ la³ tí³ lá² siáh³ má² cuan².

Jesús má²zenh² ta³ ní¹ Herodes

⁶ Jmí¹ má² lí² ní³² jáun² Pilato jái¹³ né² né³, ca³ juáh³:
—¿Hí¹ tí³ Galilea hín¹³ tsá² lá²?
⁷ Jmí¹ ca³ lí³ ní³² tsú² hí³ tson² bíh¹ ní¹ jáun² hín¹³ tsú²,
jáun² ca³ zen³ dí² tsú² ní¹ con² Herodes, tsá² cuá¹ chín¹
Galilea, qui¹ hliá² jmá¹ jáun² tí³ tsóh³ jmí¹ cuá³ Herodes
hí³ já¹ juú² Jerusalén. ⁸ Jmí¹ ca³ jfen³² jáun² Herodes
Jesús jlánh¹ ca³ lí³ hiún² lín³² tsí³; qui¹ hliá² má² ngau³²
jmá¹ bíh¹ hí³ hu²¹ tsí³ tsú² hí³ jfen³² Jesús. Qui¹ hliá²
má² ca³ ná³² tsú² hliáun³ hí³ ca³ tin¹ Jesús, hí³ jáun² cáun²
jmí¹ má² hu²¹ tsí³ hí³ jfe³ cáun² lí²¹ bíh¹ tsú² hí³ jmu³
Jesús. ⁹ Jáun² hliáun³ lín³² hí³ ca³ ngái³ dí², tí³ la³ Jesús
tiá² hí³ ca³ juáh³ hí¹ cáun² yáh³. ¹⁰ Jáun² la³ jín³² mí³ jmú³
quionh³ tí³² liei²¹ jlánh¹ ca³ qui³ ca³ chá³ tso³. ¹¹ Jáun²
Herodes ca³ jmúh³² Jesús, la³ má² quionh³ hliáu³ joh¹,
la³ juah²¹ dúh¹ jan² tsá² lí¹ tsáu², hí³ cáun² lí¹ ca³ qui²
ca³ cóh³² dí² cú² nga¹, hí³ ca³ quinh³ dí² cáun² hmih³²
jlánh¹ chú³² jniá³, hí³ ca³ jmú³ dí² la³ jmí¹ lí³ hí³ quien²
lín³² tsú². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ chanh³ dí² siáh³ ní¹ con²
Pilato. ¹² Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³ juónh³ Pilato re²
quionh³ Herodes, qui¹ jmí¹ tin² jmí¹ ná¹ háun³ bíh¹ tsú².

Má² ma³ ngí³ tsú² Jesús
(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16)

¹³ Hí³ jáun² Pilato ca³ ngih³ ca³ la³ jín³² tsá² ná¹ lín³
mí³ jmú³, jí³ tsá² tan²¹ né² siáh³, la³ má² quionh³ tsá² juú²,
¹⁴ hí³ ca³ záih³ dí²:
—Tsá² cua³ jan³² hnoh² lá² ní¹ con² jná¹³, hí³ juáh³
hnoh² hí³ tsá² lá² hlianh²³ tsáu²; tí³ la³ jná¹³ juanh³²
ní¹ con² hnoh² hí³ hí¹ cáun² yáh³ tso³ hí³ chah³² hnoh²
quioh²¹ tsá² lá² tiá² lin¹ tsoh¹ jná¹³ jmí¹ lí¹ cán³ jná¹³
jáun² jú¹ tson² quioh²¹ tsú² ní¹ ta³ máh¹ hnoh²,
¹⁵ sa³ jun³ Herodes yáh³ tsoh³ siáh³. Hí³ jáun² dá²
ní¹ con² jná¹³ bíh¹ lí² chanh³ tsú² siáh³ tsá² lá². Já² tiá² lin¹
zia³² yáh³ he³ ca³ tí²¹ jún³ tsá² lá². ¹⁶ Jí³² la³ tí³ quiú¹ pan²¹
bíh¹ jná¹³ tsú² ca³ lá², hí³ jáun² má¹ jáun² lion¹ jná¹³.
¹⁷ [Qui¹ tá¹ la³ jmu² jáun² tsá² judíos jmá¹ quioh²¹,
ca³ tin¹ Pilato hí³ líón³² jan² tsá² tson³, qui¹ hliá² la³ jáun²
jmí¹ ná¹ ngí²³ tsú².] ¹⁸ Tí³ la³ la³ jín³² tsá² ná¹ ngih³² hí³
ca³ tí³ ca³ hoh³² tiá³ lín³², hí³ ca³ juáh³:
—¿Cuí¹ jún¹³ tsá² né², hí³ jáun² cuí¹ líáu¹³ Barrabás!
¹⁹ Tsá² jmá¹ hí³ Barrabás jmí¹ cuá¹ tson³ hñu³ mí¹ ní²,
qui¹ cun³ ní¹ hí³ ca³ ma³ can² tsáu² hí³ tiánh³² tiá³ siaun³²
já¹ juú² Jerusalén, hí³ ca³ jngih³ siáh³ tsáu². ²⁰ Tí³ la³ Pila-
to má¹ ná¹, jmí¹ hnió³ bíh¹ líón³² Jesús, hí³ jáun² jmí¹
ca³ líéinh³² dí² siáh³ tsá² hí³. ²¹ Tí³ la³ tsá² ná¹ ngih³² hí³
má¹ ná¹, tí³ lí³ mí¹ tiá³ ca³ tí³ ca³ hoh³² bíh¹, hí³ ca³ juáh³
siáh³:
—¿Cuí¹ taun¹ tsá² né² crei²¹! ¿Cuí¹ taun¹ tsá² né² crei²¹!
²² Jáun² ní¹ má² hnaih³² jéin³² ca³ juáh³ siáh³ Pilato la³
lá²:
—Tí³ la³ zhe³ dá² hí³ hlah³ má² ca³ jmú³ tsú² né³? Qui¹
hí¹ cáun² yáh³ tso³ quioh²¹ tsú² tiá² lin¹ tsoh¹ jná¹³ hí³
juáh¹³ hí³ ca³ tin¹ tsú² jún³. Cáun² cuí¹ pan²¹ jná¹³ tsú²,
hí³ jáun² má¹ jáun² lion¹ jná¹³.
²³ Tí³ la³ la³ má² ná¹ tí² ná¹ hoh³² jáun² bíh¹ tsú², hí³
ná¹ hiú² ná¹ mí³² hí³ taun³ Jesús crei²¹; ca³ la³ ní¹ ca³ lí³

—¿Haun¹³ juáh¹³ re² lín³² bíh¹ tí³ tsí³ dí² jái¹³ hi³ lí²hléh³² tsú² jáun² jmí¹ hí¹jaú³² dí² jáun² hú¹ juí³² dúh¹, jmí¹ lí¹jmú³ tsú² jáun² ná²¹ jái¹³ hi³ rá¹tioh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³²?

³³ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ já¹tanh²¹ tsú² tí³ já¹ juú² Jerusalén. Hi³ jáun² ní¹ jáun² ca³jenh² tsú² tá¹ quian³jan² tsá² lín³ hí³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³², quionh³ tsá² siánh³ siáh³. ³⁴ Hi³ jáun² tsá² ná¹ngih³² hi³ ca³juáh³:

—¿Tson² bíh¹ cu³tí³ ca³jenh¹³ Tí³² Juo¹³ dí², quí¹ ja³bí¹ ní¹con² Sí¹mu²¹ Pé¹ yáh³ lí²ma³jnia³² tsú² má²hmáí³!

³⁵ Hi³ jáun² tsá² gon³ hí³ né³, ca³chá³ la³ cun³ hi³ ca³lí³ jáun² hú¹ juí³² tá¹la³ jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun², jí³ ha³ lánh³ rón³² ca³lí³ cuón³² dí² Jesús jmí¹ ca³tsóh³ jáun² hí¹miih²¹.

Jesús má²jnia³² ní¹con² tsá² hain²¹ tí³ con²

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; 1 Corintios 15:5-7)

³⁶ Tá¹la³ jmí¹ ná¹cha³² jáun² tsá² gon³ hí³ jái¹³ jáun² bíh¹, ca³ma³jnia³² Jesús cu³diá²jan² la³ lá² ja¹ ní¹ tionh¹ jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tñ².

³⁷ Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, ca³yá²han¹ lín²¹ bíh¹, hi³ ca³lín¹³ tsú² hi³ jan² tsá² le¹ bíh¹ ná¹jén³². ³⁸ Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ ná¹juenh²¹ hnoh², hi³ ná¹hi³² honh² náh²? ³⁹ Sá¹ní² jie³ hnoh² uón³² jná¹³, jí³ tán² jná¹³; jná¹³ bíh¹ la³². Sá¹ní² ná²tí³ náh² cuonh² quion²¹ jná¹³, jáun² lí³ ní¹h¹³ náh² hi³ jná¹³ bíh¹ la³². Quí¹ tiá² zia³² yáh³ ngú³ sa³jun³ mú³² quioh²¹ jan² jmí²chí³ la³ cun³ hi³ ná¹jéh³² hnoh² hi³ zia³² quion²¹ jná¹³.

⁴⁰ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² la³ né² tsú², ca³héh³ tsá² hí³ cuo² jí³ ta³. ⁴¹ Jáun² tsá² hí³ ca³lí³ tsah³ lín³², tí³la³ cun³ jáun² tiá² re² jmí¹ ná¹taunh³² bíh¹ tsú² ta²¹ quí¹ cun³ ní¹ hi³ jmí¹ ná¹tsá²cáun² jáun² tsí³. Tí³la³ Jesús la³juí³² ca³juáh³:

—¿Zia²¹ ca³lá² má³² hi³ lí³ cúh¹³?

⁴² Jáun² tsá² hí³ ca³cué³ ca³lá² quioh²¹ jáh³ jmáí² hi³ má²lí²tió³² ní¹ sí², [la³ má²quionh³ ca³lá² ní¹ ha²¹ jmí²toh¹ quioh²¹ toh²]. ⁴³ Jáun² ca³héi³ dí² hi³ jáun², hi³ ca³cúh² ta³ ní¹ tsá² hí³. ⁴⁴ Jmí¹ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Má²ca³lí³tí³ bíh¹ ní¹con² jná¹³ la³ cun³ hi³ ca³juánh³² jná¹³ jáun² jmí¹tin², tá¹la³ ca³ngí³ jná¹³ jáun² quiúnh¹ hnoh². Ca³juánh³² jná¹³ hi³ hniáuh³² lí³tí³ la³ jí³² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés hi³ ca³tin¹ jná¹³, ní¹ Sí² quioh²¹ la³ jín³² tsá² ca³lín³ hi³ tí³² jē¹ Dió³², jí³ ní¹ Sí² salmos ní² siáh³.

⁴⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³nia³ dí² tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ngí¹³ tsú² la³ jí³² hi³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³², ⁴⁶ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹ Sí² rá¹juáh³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín¹³ Cristo ma³tso² tsí³; hi³ ní¹ má¹jun² jáun² né³, ca³tin¹ siáh³ jenh¹³ ní¹ cá²hní² jmáí¹ ja¹ tsá² má²cá²tsan³. ⁴⁷ Má¹lí³² jáun² né³, tsa³ngáí¹ tsáu² jú¹ chú³² cha¹³ tsú², hi³ tsa³juah²¹ tsú² hi³ zia³² uu³tso³ quioh²¹ tsá² záí³² jmí¹ tsí³, hi³ jinh²¹ tí³ ní¹con² hí³ dí². Hi³ lí³ hniáuh³² tsa³táunh¹ tsú² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ ma³liáu³² tsú² já¹ juú² Jerusalén lá² tñ². ⁴⁸ Hnoh² bíh¹ tsá² cuá¹ngáí¹ jái¹³ ca³tí²¹ hi³ ní². ⁴⁹ Sá¹ní² niéi² náh², jná¹³ zein²¹ ní¹con² hnoh² la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ má²ca³jmú³ jáun² Nuh³² jná¹³. Tí³la³ tianh³ náh² tñ² já¹ juú² Jerusalén lá², ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ hián¹³ náh² pí³ hi³ já³² hñu³mí³cuú².

Jesús tsánh³² hñu³mí³cuú²

(Marcos 16:19-20; Hechos 1:9-11)

⁵⁰ Hi³ jáun² Jesús ca³jan³ tsá² hí³ tí³ cheih³² juú² jáun², ca³la³ tí³ có³² juú² Betania; hi³ jáun² ní¹ jáun² ca³háí³² dí² cuo² hi³ ca³ma³miih² dí² tsá² hí³. ⁵¹ Jáun² la³ má²má²miih² jáun² bíh¹ dí² tsá² hí³, jmí¹ cuá¹han³ dí² ja¹ ní¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³zanh³² dí² tí³ hñu³mí³cuú². ⁵² Jmí¹ má²lí²ma³tsú² ma³jónh³² tsú² jáun² Jesús né³, hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tsú² já¹tanh²¹ tí³ já¹ juú² Jerusalén. ⁵³ Hi³ jáun² tsá² hí³ jmí¹ tí² ngih³² cun³ tsa³háu² hñu³ cuáh³² chín¹ quioh²¹ tsá² *judíos, hi³ má²quien² Dió³². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

JUAN

Tsá² lín³ Jáí¹³ quioh²¹ Dió³² lín³ jan² tsá²mi³cuóun²

1 Jmí¹ ca³li³zia³² ca³la³ jí³² hi³ zia³², jmí¹ má²zian² bíh¹ Tsá² lín³ hí³ Jáí¹³. Tsá² hí³ né³ jmí¹ má²cuá³ bíh¹ quionh³ Dió³², hí³ Tsá² lín³ hí³ Jáí¹³ né³, hnga² bíh¹ Dió³² hí³. 2 La³ cun³ jmí¹tin² jmí¹ má²cuá³ bíh¹ tsú² quionh³ Dió³². 3 Cun³quionh³ hí³ bíh¹ dí² ca³jmú³ Dió³² ca³la³ jí³² hí³ zia³², hí¹ cáun² yáh³ hí³ zia³² tiá² ca³li³ ta³ tiá² quiéinh¹ hí³ dí². 4 Hí³ bíh¹ lín³ mí¹ziah²¹ quioh²¹ pí³ hí³ lí¹³ zian² ca³la³ jí³² hí³ zia³². Hí³ Tsá² tsóh²³ hí³ pí³ jáun² né³ lín³ siáh³ joh¹ sít² hí³ táí³ jáun² ní¹con² tsá²mi³cuóun². 5 Joh¹ sít² jáun² né³ tai³² ní¹ já¹niéí², tí³la³ já¹niéí² jáun² né³ tiá² má²ca³cah¹³ yáh³ jmái¹ hí³ jmu³ quien² ní¹con² joh¹ sít² jáun².

6 Jáun² né³, ca³li³zian² jan² tsá² zéí¹ Dió³² ní¹ hué²¹ lá², tsá² hí³ jmái² Juan². 7 Tsá² hí³ cuan³ hí³ lín³ tsá² zih³² jú¹ tson² hí³ ca³tin¹ Tsá² lín³ hí³ joh¹ sít² jáun², hí³ jáun² la³jín³² tsáú² jmí¹ lí¹³ tónh³² ta²¹ cun³quionh³ jáí¹³ hí³ juáh³ hí³ dí². 8 Jun³juáh¹³ hí³ yáh³ jmí¹ lín³ joh¹ sít² má¹ná¹, tí³la³ hí³ dá² cuan³ hí³ cua³zih² jú¹ tson² hí³ ca³tin¹ Tsá² lín³ hí³ joh¹ sít² jáun² bíh¹. 9 Quí¹ né³bí¹ jmí¹ má²ja³quián³ lí³jnia² yáh³ Tsá² hú¹tá¹ tí³tsóh³ lín³ mí¹ziah²¹ joh¹ sít² ní¹con² la³jín³² tsá²mi³cuóun².

10 Né³² né³, cuan³ bíh¹ Tsá² lín³ hí³ Jáí¹³ ní¹ hué²¹ lá² jmí¹ cuan¹, tí³la³ uá¹jinh¹ ní¹ cuá¹ ní¹ hué²¹ lá² ca³li³zia³² cun³quionh³ hí³ dí², tí³la³ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² má¹ná¹, tiá² ca³li³ cuóun³² yáh³ Tsá² hí³. 11 Uá¹jinh¹ cuan³ tsú² ní¹ cuá¹ ní¹ hué²¹ lá² quioh²¹, tí³la³ tsá² tionh² hí³ jo³cuo² tsú² né³ tiá² ca³he³ yáh³ quioh²¹ tsú². 12 Tí³la³ cun³ jáun², la³jín³² la³ cun³ tsá² ca³he³ tsú², tsá² hí³ bíh¹ hiau³ jáí¹³ hí³ lín¹³ jon² Dió³², la³ cun³ la³jín³² tsá² ca³chá³ hí³ cáun² tsí³ ní¹con² tsú² yáh³. 13 Hnga² Dió³² bíh¹ ca³ma³jniau² tsá² hí³ hí³ má²ná¹lín³ jon² Dió³², jun³juáh¹³ ca³li³zian² tsú² cun³ní¹ hí³ ca³tin¹ jméí² dí¹hio³ ní¹deh³ yáh³, sa³jun³ cun³ní¹ hí³hliá² ca³li³ hniá¹ tsá²mi³cuóun² hí³ lí³ zian² jon² yáh³, sa³jun³ lín³ tsú² jon² Dió³² cun³ní¹ hí³hliá² jméí² tsú² ca³li³hnió³ hí³ hí³ lín³ jon² Dió³².

14 Hí³ jáun² Tsá² lín³ hí³ Jáí¹³ né³ ca³lin³ tsá² dí¹ngú³, hí³ ca³cuá³ tsú² ja¹ quiú¹³ jnoh¹; hí³ bíh¹ dí² jan² Tsá² cáun² ja³² la³ má²ja³² jáun² mií³ tsí³, jí³ hí³ cá² ní¹ ca³ma³li²¹ tsú² siáh³ hí³ ha³ lánh³ rón³² lí³ jú¹ tson². Jnoh¹ má²ca³neh²¹, hí³ má²ca³li³tsin² jnoh¹ siáh³ ha³ la³ cónh³ tí³ hí³ quien² tsú², la³ cun³ qui³ ca³ti²¹ hí³ quien² Tsá² jan² tán¹ Jon² Dió³² Jméí² tsú². 15 Juan² tsá² ca³zion³ hí³ jmái² tsáú² ca³cué³ jú¹ tson² hí³ ca³tin¹ hí³ dí², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá², hí³ ca³hléh³ tiá³:

—Tsá² lá² bíh¹ Tsá² ca³hfen³² jná¹³ hí³ jmí¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ jáun² la³ lá²: “Tsá² cuá¹ja³² chí¹cáin² cu³hna³² jná¹³ dá² jan² Tsá² tí³ quien² bíh¹ la³ cónh³ bíh¹ jná¹³; quí¹ Tsá² hí³ dá² jan² Tsá² jmí¹ má²zian² bíh¹ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bí¹ hí³ lí³zian² jná¹³”.

16 Hí³ cun³ní¹ hí³ cáun² ja³² la³ má²ja³² jáun² mií³ tsí³ Tsá² hí³ né³, jáun² la³jái³² bíh¹ dí² ca³hiau³ hí³ má²hé² má²mieh² tsú² cun³ jmá² cun³ jnia³². 17 Quí¹ cun³quionh³ hla¹ Moisés bíh¹ ca³hiau³ dí² lieí²¹ quioh²¹ Dió³², tí³la³ cun³quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo má¹ná¹, ca³hiau³ dí² mií³ hí³ ja³² tsí³ Dió³², la³ má²quionh³ jú¹ tson² nít² siáh³. 18 Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ca³jien³² Dió³²; tí³la³ Tsá² qui³ cuá³ cu³hén¹ Jméí² bíh¹ dí² má²ca³ma³li²¹ ní¹con² dí² hí³ ha³ lánh³ rón³² lín³ Dió³². Já³bí¹ Tsá² hí³ siáh³ lín³ Dió³², Tsá² jan² tán¹ Jon² Dió³² Jméí² dí².

Jú¹ tson² hí³ cue³² Juan² tsá² zion² tsáú² jmái² hí³ ca³tin¹
Jesús

(Mateo 3:1-17; Marcos 1:1-11; Lucas 3:1-22)

19 Hí³ jáun² né³, hí³ lá² bíh¹ jú¹ tson² hí³ ca³cué³ Juan² ní¹con² mí²tsáú² jí³ *levitas, tsá² ca³zen³ hí³ tsá² *judíos tsá² ná¹ní¹ zian² tí³ já¹ juú² Jerusalén, hí³ tsa³ngái³ tsú² ní¹con² Juan² jáí¹³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² hnú²?

20 Hí³ hí³ né³, tiá² ca³ma³zian³² yáh³, tí³la³ ca³juáh³ bíh¹ jú¹ tson², hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ Tsá² lín³ Cristo.

21 Hí³ jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³:

—Hí³ jáun² né³ ¿hin² bíh¹ tsánh² hnú²? ¿Ho³ hnú² uá¹ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ *tí³² jé¹ Dió³² jmí¹tin²?

Jáun² ca³juáh³ Juan²:

—Jun³juáh¹³ tsá² hí³ yáh³ jná¹³.

Jáun² tsá² hí³ siáh³ ca³ngái³:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ *tí³² jé¹ Dió³², tsá² qui³ cónh³ ca³tin¹ hí³ já³²?

Hí³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Juan²:

—Ján¹han²¹.

22 Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² né³, ¿hin² bíh¹ tsánh² hnú²? Quí¹ hniáuh³² tsá¹cáun¹ yáh³ jnoh¹ jú¹ tson² ní¹con² tsá² lí³ze³ jnoh¹. Jáun² né³, ¿he³ jú¹ tson² lí³ cuéh¹ nú² hí³ ca³tin¹ nú² huen²?

23 Jmí¹jáun² né³ ca³hléh³ Juan² la³ cun³ hí³ ca³hléh³ hla¹ Isaías tí³² jé¹ Dió³², hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ bíh¹ lín³ tsá² quian³² jáí¹³ hí³ ñí³hléh¹³ ná¹ ní¹ lí³ hué³² quiéin² hí³ juah³² ná¹ la³ lá²: “Jmóuh¹ náh² cú²tso² jui³² ní¹ já²¹ Juo¹³ dí²”.

tsá² ná¹lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² né³ zá¹ son¹³ ní¹
quioh²¹ Jon² tsá²mí³cuoun².

Jmí¹ ca³jenh² cuo² tsáu² já¹ juú² Caná

2 Jáun² né³, jmí¹ la³ má²jau³ jáun² ca³jmú³ tsáu²
jmái¹ hi³ ca³jenh² cuo² já¹ juú² Caná, juú² hín¹³ tí³
Galilea. Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³, jmí¹ dí¹cho¹ mí¹ziú¹³
Jesús, 2 ja³bí¹ ca³teh³ tsú² siáh³ Jesús la³ má²quionh³
tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² ní¹ ca³jenh² jáun² cuo² tsáu².
3 Jmí¹jáun² ca³tsá³² mu² ráu³ mí³ uoun²jeh¹³ hí³
ná¹hín²³ tsú² ní¹ jáun², hí³ jáun² mí¹ziú¹³ Jesús né³
ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiú²uú² zia³² yáh³ mu² ráu³ quioh²¹ tsú².

4 Tí³la³ Jesús né³, ca³ngá³ la³ lá²:

—La³ cun³ hí³ hí³² ní² honh² hnú² mí¹, tiá² ca³tin¹ jná¹³
hí³ hí³² tsin³² hí³ ní². Qui¹ tiá² má²ca³tsin¹³ yáh³ jmái¹
quion²¹ jná¹³.

5 Tí³la³ mí¹ziú¹³ tsú² né³ ca³záih³ la³ lá² tsá² jmí¹
ná¹jmu² ta²¹:

—Ma³ti²¹ náh² lí³ua³ cáun² hí³ juáh³ ní² ní².

6 Jáun² né³, ní¹ jáun² jmí¹ nio¹ jñéi³ tse³ cáh¹ hí³ lí³
quín¹, tse³ hí³ la³ jmúh³² jáun² tsá² *judíos ta²¹ ní¹juáh³
jmái¹ hí³ má²jin² tsú². Ma³ quin³² ma³ caun³² tse³ jáun²
tí² héih²³ míh¹ tiá² cun³ hñá³láu³ lí¹³ jmái². 7 Hí³ jáun²
Jesús ca³záih³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹:

—Ma³conh²¹ náh² jmí² jma³ tse³ lá².

Hí³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³táh³ jmái² tse³ jáun² ca³la³
ca³canh². 8 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³záih³ Jesús tsá² hí³ la³
lá²:

—Né³² né³, chin³² ca³lá² hí³ cuá²cuéh³ tsá² nio² jo³cuo²
jmái¹.

Jáun² tsá² hí³ né³, ca³ma³tí³² bíh¹ héih³² jáun². 9 Jáun²
tsá² nio² jo³cuo² jmái¹ né³ ca³hinh³ cú¹pih²¹ jmái² hí³
má²lain³² jáun² mu² ráu³ mí³ uoun²jeh¹³ ta³ tiá² ní³²
tsú² ha³ dá² jinh¹ ja³ hí³ jáun²; qui¹ jí³²la³ tsá² ná¹jmu²
ta²¹ bíh¹ má²ná¹ní³², qui¹ hmóu³² bíh¹ tsá² hí³ ca³táh³
jmí² jma³ tse³ jáun² hí³ jáun² ca³chin² ca³lá². Hí³ jáun²
tsá² nio² jo³cuo² jmái¹ né³ ca³teh³ tsá²ñuh² tsá² ca³jenh²
cuo², 10 hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—La³jín³² tsáu² bí¹ tsóh³² tín² mu² ráu³ hí³ jlánh¹ bíh¹
chu²¹ ní¹con² tsá² ná¹tén¹, hí³ jáun² ní¹ má¹lí²hín³ tsú²
hliáun³ né³, má¹jáun² máh³ má²tsóh³ tsú² mu² ráu³
huen³. Tí³la³ hnú² má¹ná¹, má²lí²hmáh¹ bí¹ nú² mu²
ráu³ hí³ jlánh¹ bí¹ chu²¹, hí³ né³bí¹ tsóh³² máh³ nú²
ta³né³².

11 Hí³ ní² bíh¹ lí²¹ la³ní¹ hí³ ca³jmú³ Jesús jmí¹
ca³ma³jnia² pí³ quioh²¹ já¹ juú² Caná hín¹³ tí³ Galilea; hí³
jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, ca³chá³ cáun² tsí³.

12 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ja³tanh²¹ dí² tí³ já¹ juú² Caper-
naum la³ má²quionh³ mí¹ziú¹³, tsá¹ rainh²¹, jí³ tsá²
hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ní³² siáh³, hí³ ní¹ jáun² né³
ca³tiánh³ dí² tun³ hñi³² jmái¹.

Jesús má²jé² cuáh³² chín¹

(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-18; Lucas 19:45-46)

13 Jáun² né³, má²janh² bíh¹ jmí¹ má²hé² hí³ tí²¹
*Jmí¹hien¹ quioh²¹ tsá² judíos, hí³ jáun² Jesús né³ ngau³
tí³ já¹ juú² Jerusalén. 14 Hí³ jáun² hñu³ cuáh³² chín¹ jáun²

né³ ca³jien³² tsú² tsá² ná¹hna² cuá¹juí², jí³ *já¹ziáh², jí³
tsá² hna² jái² ní³² siáh³, la³ má²quionh³ tsá² jmí¹ tionh¹
hí³ jmí¹ ná¹qui² ná¹zai³² quie³ quioh²¹ hué³² siáh³.

15 Jáun² jmí¹ ca³jé³ Jesús hí³ jáun² né³, ca³jmú³ cáun²
hñú¹jméi¹³ cun³quionh³ hñe¹³, hí³ jáun² ca³chi³
ca³huen³ dí² tí³ cheih³² cuáh³² la³jín³² tsá² hí³ la³
má²quionh³ já¹ziáh² jí³ cuá¹juí² joh¹. Hí³ ca³ziú³ ca³súh³
dí² siáh³ quie³ quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹zai³² hí³ quie³
quioh²¹ hué³² siáh³, jí³ hí³ ca³ziú³ ca³cuí³ dí² siáh³ mesas
quioh²¹ tsú². 16 Hí³ tsá² jmí¹ ná¹hna² hí³ jái² né³ ca³záih³
dí² la³ lá²:

—iHuen³ náh² jáh³ ní² ní³h³ lá²! ¡Ha³ lí² uú² chá² náh²
hmah²¹ ní³h³ hñú¹³ Nuh³² jná¹³!

17 Jmí¹jáun² né³ tsau³ tsí³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²
la³ cun³ hí³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí², hí³ juáh³ jáun² la³ lá²:
“Cun³ní¹ hí³ jlánh¹ dí¹quiaunh²¹ tsin³² jná¹³ hí³ hñuh³²
hnú² lí¹³ ná¹chan¹ jmáh³la³ hí³ ca³tin¹ hnú², jáun² bíh¹
tsa³hín³ jná¹³r.

18 Hí³ jáun² tsá² ná¹ní¹ joh¹ tsá² judíos né³, ca³ngáih³
Jesús la³ lá²:

—zHe³ lí²¹ lí¹³ hñeh¹ nú² jnoh¹ hí³ jáun² lí³ lin¹ hí³ tson²
ca³tin¹ hnú² jmúh³ la³ ní²?

19 Jáun² Jesús né³, ca³ngáih³ la³ lá²:

—Sá¹ní² tsunh²¹ dúh¹ náh² hñú³ hien¹ lá² neh²¹, hí³
jáun² ní¹ cá²hní² jmái¹ zéih¹ jná¹³ siáh³ hí³ hmai²¹.

20 Jmí¹jáun² né³, ca³juáh³ tsá² judíos hí³ la³ lá²:

—Tun³la³jñéi³ mii² yáh³ ca³lé³ hí³ ca³jmú³ tsú² hñú³
hien¹ lá²; ¿hí¹ hñi³² jmái¹ uá¹ lí¹³ hí³ zéih¹ hnú²?

21 Tí³la³ hñú³ hien¹ hí³ ca³hé³ jáun² Jesús má¹ná¹, hí³
ca³hien³ hnga² bíh¹ tsú². 22 Hí³ jáun² jmí¹ ca³jenh¹³ tsú²
jáun² ja¹ hla¹ né³, tsau³ tsí³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²
já¹³ ní², hí³ ca³taunh³ tsú² siáh³ ta²¹ la³ cun³ hí³ rá¹juáh³
ní¹ Sí², jí³ la³jé³² já¹³ hí³ jmí¹ má²ca³juáh³ tsú² jáun².

Jesús cuoh² jmí¹ tsí³ la³jín³² tsáu²

23 Jáun² né³, jmí¹ cuá³ Jesús já¹ juú² Jerusalén tá¹la³
Jmí¹hien¹ jáun², jáun² juoun³² lín³² tsáu² ca³chá³ cáun²
tsí³ ní¹con² tsú² jmí¹ ca³jé³ lí²¹ hí³ lí³ hua³jueh³² hí³ jmu²
dí² jáun². 24 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, tiá² cáun² lí¹ jmí¹ háí³²
yáh³ tsí³ ní¹con² tsá² hí³, qui¹ jmí¹ cuoh² bíh¹ tsú² jmí¹
tsí³ la³jín³² tsá² hí³. 25 Qui¹ tiá² hin² jmí¹ lí³hniah²³ yáh³
hí³ chá³² ní¹con² tsú² he³ lánh³ lín³ tsáu², qui¹ jmí¹
má²ní³² bíh¹ tsú² hnga² he³ lánh³ lí³ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³
tsáu².

Jesús quionh³ Nicodemo

3 Jáun² né³, jmí¹ zian² jan² tsá² ja¹ tsá² cu³ nio³ téh²³
tsú² *fariseo, tsá² jmái² Nicodemo, tsá² hí³ jmí¹ lín³
jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ tsá² *judíos. 2 Nicodemo hí³
né³ ca³ní¹jien¹³ Jesús cáun² já¹niéi², hí³ ca³záih³ dí² la³
lá²:

—Tí³², né¹ jnoh¹ hí³ hnú² ca³ze³ Dió³² hí³ ña³ma³ta¹³
nú² jnoh¹, qui¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ jmu³ lí²¹ lí³
hua³jueh³² la³jmí¹ jmu³² hnú² ní² sá¹jmí¹ hí³ tiá² Dió³²
quionh³ tsú².

3 Hí³ jáun² Jesús ca³juáh³:

jé¹ Dió³² bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ Dió³² cuen² Jmí²chí³ joh¹ ñí¹con² tsú² ca³la³ hi³ tiá² tsí³² héih³² bíh¹. ³⁵ Dió³² hnio³ Jon², hi³ jáun² má²ca³chá³ tsú² jo³cuo² Jon² la³jí³² hi³ zia³². ³⁶ Jáun² tsá² má²nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Jon² tsú² má²ná¹zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hnió³ tanh¹³ ta²¹ Jon² tsú² né³, tiá² í¹³ yáh³ zian² la³ jáun², quí¹ la³ má²míh²³ jáun² bíh¹ tsí³ Dió³² ñí¹con² tsá² la³ hí³.

Jesús quionh³ tsá²mi³ tsá² hín¹³ tí³ Samaria

4 Hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³lí³ ñí³² Jesús hi³ tsá² *fariseos má²ca³náí³² hi³ tí³ má²juoun³² bíh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² hí³ dí², jí³ hi³ tí³ jlánh¹ juoun³² tsáú² má²ca³zion³ dí² siáh³ jmái² la³ cónh³ bí¹ Juan², 2 (uá¹jinh¹ jun³juáh¹³ hnga² yáh³ Jesús jmí¹ zion² jmái² tsáú², quí¹ hmóu³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² bíh¹ tsú²), ³ hi³ jáun² jmí¹ ca³lí³ ñí³² Jesús jáí¹³ ní² né³, cua³han³ hué¹³ Judea hi³ ngah³ tí³ Galilea.

⁴ Jmí¹ ngah²¹ jáun² tsú² ca³lí³ hniáuh³² tsa³nga¹ hué³² Samaria, ⁵ hi³ jáun² ca³chó³² tsú² cáun² juú² jmái² Sicar hín¹³ tí³ Samaria, có³² hué³² ní¹ ca³cuéh³ hla¹ Jacob Sé³² jon². ⁶ Ní¹ jáun² jmí¹ hó²¹ cáun² táu² ní¹ jmí¹ chí² tsáú² jmái², hi³ jáun² né³ jmí¹ téh²³ tsú² “Tá² jmái² quioh²¹ hla¹ Jacob”. Jesús jmí¹ má²cá²huóh³² lín³² bíh¹ hi³ hún¹ juí³², hi³ jáun² ca³cuá³ can³² ho³ tá² jmái² jáun². Má²ñí¹tí²¹ la³ nio¹ jñéí³ tí³ ca³hláu³ bíh¹ jmí¹jáun². ⁷ Jáun² ja³ jan² tsá²mi³ tsá² Samaria hi³ chí¹³ jmái² ní¹ jáun², hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³ lá².

—¿Tí¹á¹ jmúh¹³ tí³ hí³ chú³² cuéh¹ cú¹pih²¹ jmái² quián¹³?

⁸ Tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús né³, má²já²taunh²¹ hi³ má²já²lia³² má² tí³ já¹ juú². ⁹ Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ tsá² *judíos tiá² jmí¹ jmúh³² yáh³ ta²¹ lí³ua³ cáun² hi³ cau³² tsá² Samaria, hi³ jáun² í¹³ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ tsá²mi³ hí³, jáun² ca³juáh³ la³ lá².

—¿Lánh³ rón³² sa³ hnú² yáh³ míh³² jmái² ñí¹con² jná¹³?, já² tsá² judío bíh¹ hnú², hi³ jná¹³ né³ tsá² Samaria bíh¹.

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³ngáí³ Jesús la³ lá²:

—Sá¹jmí¹ hi³ í¹³tsín² bíh¹ hnú² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² cué³², jí³ hi³ hin² tsánh² cuá¹mi³² jmái² ñí¹con² nú², hi³ jáun² hnú² dá² tí³ jmí¹ míh¹³ bíh¹ jmái² ñí¹con² jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ jmí¹ cué¹³ ná¹ jmái² hí³ cue³² pí³ hí³ í¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio².

¹¹ Jáun² tsá²mi³ hí³ né³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tí³², já² hí¹juáh³ tiá² quiánh¹ yáh³ hnú² he³ cun³quionh³ chíh¹ nú² jmái², hí³ ní¹ ñe¹ lín²¹ bíh¹ siáh³ hu²¹ jmái². Hi³ jáun² né³, ¿lánh³ rón³² cánh¹³ hnú² jmái² hí³ cue³² pí³ hí³ í¹³ zian² tsú² hí³ cuéh¹ nú² jná¹³? ¹² ¿Hí¹ jlánh¹ bí¹ quien² hnú² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ Jacob dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin²? Quí¹ hí³ bíh¹ ca³cué³ jnoh¹ tá² jmái² lá²; jmái² ha²¹ tá² jmái² lá² bíh¹ jmí¹ hính²³ tsú² hnga² la³ má²quionh³ jón²zéh¹ jón²cho¹, jí³ jáh³ joh¹ tsú² ní² siáh³.

¹³ Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³ngáí³ siáh³ Jesús hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ tsá² hính³ jmái² lá² lí³ quiéin² siáh³ tsí³; ¹⁴ tí³la³ tsá² hính³ jmái² hí³ cue¹ jná¹³ má¹ná¹, jmí¹léh³

bíh¹ tiú²uú² chau²¹ jmái¹ hi³ lí³ quiéin² siáh³ tsí³. Quí¹ cun³quionh³ jmái² hí³ cué¹³ jná¹³ dá² í¹³ la³jmí¹ í¹³ hí³ chí¹ñeí³² bíh¹ jmái² hñu³ tsí³ tsú² hí³ cué³² pí³ hí³ í¹³ zian² tsú² la³ cun³ jmí¹hi³nio².

¹⁵ Jáun² tsá²mi³ hí³ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², jmu³ hí³ chú³² cué¹ jná¹³ jmái² jáun² aih²¹, hí³ jáun² tiú²uú² lí³ quiéin² tsín³² jná¹³, hí³ sa³jun³ uá² lí³ hniáuh³² já¹³ jná¹³ hí³ já¹chí³ jmái² la³ tí³ lá².

¹⁶ Jesús né³ ca³záih³ tsá²mi³ hí³:

—Cuánh², cuá²tiéh³ ñí²cuonh², hí³ jáun² ña³² quiúnh¹ tsú² ñí¹ lá² má¹lí³² jáun².

¹⁷ Jáun² tsá²mi³ hí³ né³ ca³ngáí³:

—Tí¹á² ñí²uó³² nia²¹ zian² yáh³.

Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ la³ juánh³ hnú² ní², hí³ tiá² ñí²cuonh² nú² zian²; ¹⁸ quí¹ hñá³ yáh³ ñí²cuonh² hnú² má²ca³lí³ zian², tí³la³ tsá² ñíh³ nú² quiúnh¹ ta³né³² né³, jun³juáh¹³ ñí²cuonh² yáh³ nú² hí³. Jáun² né³, jú¹ tson² cu³tí¹³ bíh¹ la³ cun³ hí³ má²lí³juah²¹ hnú² ní².

¹⁹ Jmí¹ ca³náí³² jáun² tsá²mi³ hí³ jáí¹³ ní² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², má²ca³lí³tsín² jná¹³ hí³ hnú² bíh¹ lín³ jan² *tí³² jé¹ Dió³². ²⁰ Né³² né³, dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ tsá² hín¹³ jnoh¹ hué³² Samaria lá² ca³ma³tsú² ma³jónh³² Dió³² tsí³ máh³ lá² jmí¹tin²; tí³la³ hnoh² né³ tsá² judíos juáh³ náh² hí³ jmáh³la³ já¹ juú² Jerusalén bí¹ néh¹ í¹³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³².

²¹ Jáun² Jesús ca³ngáí³ siáh³ la³ lá²:

—Hnú² tsá²mi³, tionh² ta²¹ jáí¹³ lá²: Hi³ má²chau²¹ bíh¹ jmái¹ hí³ tiú²uú² lí³ hniáuh³² yáh³ hí³ ñá¹taunh¹ náh² tsí³ máh³ ní², ho³ hí³ cuá¹taunh¹ náh² já¹ juú² Jerusalén hí³ cuá¹ma³tsú¹ ma³jónh²¹ náh² Dió³² Jméí² dí². ²² Hnoh², tsá² hín¹³ tí³ hué³² Samaria lá², hí¹juáh³ tiá² re² cuoun³² yáh³ náh² Dió³² Tsá² ma³tsú¹ ma³jónh²¹ náh²; tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, re² bíh¹ cuoun³² jnoh¹ Dió³² Tsá² ma³tsú¹ ma³jónh²¹ jnoh¹, quí¹ ja¹ quioh²¹ tsá² judíos bíh¹ cua³han³ Tsá² liáu³². ²³ Quí¹ má²ja³quián³ bíh¹ chau²¹ jmái¹, hí³ tí³tsóh³dí¹ ta³né³² má²cá²chó³² jmái¹ jáun², la³ cun³ jmái¹ hí³ jí³lín² tsá² cu³tí³ má²tsú² má²jónh³² Dió³² má²lí³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Jméí² dí² cáun² hí³ hú¹tá¹ tson² cu³tí³ cun³quionh³ hí³ ma³hau³ Jmí²chí³ Chun¹; quí¹ tsá² la³ hí³ bí¹ tí³tsóh³ hnah² Jméí² dí² hí³ í¹³ ma³tsu³ ma³juáh³². ²⁴ Dió³² bíh¹ jan² Tsá² lín³ Jmí²chí³; hí³ jáun² tsá² má²tsú² má²juáh³² né³, hniáuh³² bíh¹ hí³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³² cáun² hí³ hú¹tá¹ tson² cu³tí³, cun³quionh³ hí³ ma³hau³ Jmí²chí³ Chun¹.

²⁵ Jáun² tsá²mi³ hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Né¹ jnoh¹ hí³ já³² jan² Tsá² zen³ Dió³², Tsá² téh³ tsú² Cristo; hí³ jáun² Tsá² hí³ í¹³ ma³ta² re² tin² la³jí³² ñí¹con² jnoh¹ ní¹ má¹cuán².

²⁶ Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Jná¹³ bíh¹ la³², Tsá² má²dí¹hléh²³ ná¹ ñí¹con² hnú².

²⁷ Tá¹la³ jáun² né³, cua³tanh²¹ bíh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú², hí³ jáun² í¹³ ca³ta³ná¹jé³² bíh¹ tsú² jmí¹ ca³jé³ hí³ cuá¹lí³inh³² Jesús tsá²mi³ hí³. Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tia³ tsí³ hí³ ngáih³² tsá²mi³ hí³ ní¹juáh³ he³ dá² hnió³, sa³jun³ ca³chá³ tsú² siáh³ tiá³ tsí³ hí³ ngáih³² Jesús: “¿He³ dá² ná¹juónh³² hnú² quiúnh¹ tsá²mi³ ní²?”

28 Hi³ jáun² jmí¹ jáun² bíh¹ ca³zih³ tsá²mi³ hí³ tsú¹liáh² quioh²¹, hi³ ngah³ tí³ já¹ juú², hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsáu² la³ lá²:

29 —Ná²táunh¹ náh², ná²jien¹ náh² jan² tsá²ñuh² Tsá² má²lí²zéi³² jná¹³ la³ jí³² la³ cun³ hí³ má²cá²jmú³² ná¹. Tiá² hin² ñi³² hí¹ Tsá² lín³ Cristo Tsá² ó³².

30 Jmí¹ jáun² ca³huén² tsá² juú² jáun², hi³ ja³taunh²¹ hí³ ca³ñí¹jien¹³ Jesús. 31 Tá¹la³ jáun² né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús jein³² má³², hí³ juáh³ la³ lá²:

—Tí³², quiéih³ ca³lá² má³² quiú¹³.

32 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³ngái³ la³ lá²:

—Zia³² bíh¹ cáun² má³² hí³ lí¹³ cuh²¹ jná¹³, cáun² hí³ tiá² cui² hnoh².

33 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hí³ ngaih³² rainh²¹ tsá²ján² tsá²ján² hí³ juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ zian² tsá² má²cuá²can³² má³² hí³ cuh³ tsú² juáh¹³?

34 Tí³la³ Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Má³² quion²¹ jná¹³ lí³ la³ lá²: hí³ jmu¹ ná¹ la³ cun³ hí³ hnió³ Tsá² ca³ze³ bíh¹, jí³ hí³ má¹hián¹³ jná¹³ siáh³ ta²¹ quioh²¹ tsú². 35 Hnoh² dá² juáh³ náh² la³ lá²: “Cónh³í¹ quiún³ zíh² máh³ hniáuh³² hí³ ló³² la³ cun³ hí³ jná¹³”;

tí³la³ jná¹³ né³ juanh³²: Sá¹ní² jéinh¹ dú¹ náh² máh¹ tí³ la³ ó³² neh²¹, ta³né³² bíh¹ má²ca³láu², jáun² má²lí¹³ bíh¹ caun¹³ tsú². 36 Tsá² jmu² ta²¹ hí³ caun² hí³ ca³láu² jáun² né³ he² hmah²¹ quioh²¹, hí³ má³ hí³ caun² tsú² jáun² né³ tsá²toh³ ní¹ lí¹³ zian² tsú² la³ cun³ jmí¹ hí³nio², hí³ jáun² tsá² jñi³² má³ lí³ hiún² tsí³ cu³lí²¹ la³ má²quionh³ tsá² jieih³². 37 Quí¹ jú¹ tson² bíh¹ la³ cun³ hí³ juáh²³ tsú² jáun²: “Tsá² siánh³ bíh¹ jñi³², hí³ tsá² siánh³ bí¹ caun²”.

38 Jná¹³ má²lí²zéi³² hnoh² hí³ cuá¹quiaun² náh² cáun² hí³ tiá² huá² ta²¹ lí²quiánh² náh²; la³ ní² bíh¹ lí³, hí³ tsá² siánh³ bí¹ ca³jmú³ ta²¹, hí³ jáun² hnoh² né³ cáun² má²tonh²¹ náh² hná¹ ta²¹ hí³ má²he² hná¹ quioh²¹ tsá² hí³ bíh¹.

39 Juóun³² lín³² bíh¹ tsá² juú² zian² hué³² Samaria jáun² ca³tanh² ta²¹ Jesús cun³ñí¹ hí³ jlánh¹ ca³ma³tson² tsá²mi³ hí³ jè¹ jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Má²lí²zéi³² jná¹³ tsú² la³ jí³² la³ cun³ hí³ má²cá²jmú³² jná¹³”.

40 Hi³ jáun² jmí¹ cuá¹taunh²¹ jáun² tsá² hín¹³ hí³ tí³ Samaria ní¹ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús né³, jlánh¹ ca³hiu³ ca³mí³ dí² hí³ cuá³² tsú² juú²co¹ dí². Jáun² Jesús né³ ca³cuá³ tun³ jmá¹ já¹ juú² jáun², 41 hí³ jáun² tí³ lí³mí¹ juóun³² tsáu² ca³chá³ bíh¹ cáun² tsí³ jmí¹ ca³nái³² jáun² já¹³ hí³ hleh³² hnga² Jesús. 42 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³ lá²:

—Jun³juáh¹³ jmáh³la³ hí³hliá² lí²juah²¹ hnú² la³ jáun² yáh³ má²táunh²³ jnoh¹ ta²¹ ta³né³², quí¹ ja³bí¹ hmóu³² yáh³ jnoh¹ má²lí²nái¹³ la³ cun³ hí³ má²lí²juáh³ tsú², jí³ hí³ má²né¹ jnoh¹ siáh³ hí³ cu³tí³ bíh¹ Tsá² ní² lín³ Tsá² lión³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³.

Jesús jmah²³ jon² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ re²¹

43 Jmí¹ la³ má²jau³ jáun² né³ cua³han³ siáh³ Jesús hué³² Samaria jáun², hí³ ngah³ siáh³ tí³ hué¹³ Galilea.

44 Quí¹ hnga² Jesús ca³juáh³ hí³ jan² tí³² jè¹ Dió³² tiá² hín² quiú² jéi²³ yáh³ juú²co¹. 45 Hi³ jáun² jmí¹ cá¹chánh²¹ dí² hué¹³ Galilea né³, ca³he³ bíh¹ tsá² hí³ re², quí¹ ja³bí¹ jmí¹ má²ñí¹táunh¹ yáh³ tsá² hí³ *Jmí¹híén¹ tí³ já¹ juú²

Jerusalén, hí³ jáun² jmí¹ má²ca³jíe³ bíh¹ tsú² la³ jí³² hí³ ca³jmú³ Jesús tá¹la³ jmá¹ jáun².

46 Jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ngah³ Jesús já¹ juú² Caná hín¹³ tí³ Galilea, ní¹ ca³jmú³ tsú² jmí¹tin² hí³ jmí² jma³ lan³ mu² ráu³ mí³ uóun²jieh¹³. Hi³ já¹ juú² Capernaum né³, jmí¹ zian² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ re²¹; tsá² hí³ jmí¹ tsáun¹ jan² jon². 47 Jáun² jmí¹ ca³lí³ ní³² tsá² hí³ hí³ má²cuanh³² siáh³ Jesús hué¹³ Galilea hí³ jmí¹ hún¹ tí³ Judea, jmí¹ jáun² ngau³ dí² hí³ ca³ñí¹jien¹³ dí² tsú², hí³ ca³ñí¹hiú² ní¹mí² dí² hí³ tsó³² Jesús hñú¹³ dí² hí³ tsa³jmah¹ jon² dí² tsá² jmí¹ má²ñí¹jún³ cu³tí³. 48 Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jun³ tsá² zia³² hí³ táunh¹³ ta²¹ yáh³ hnoh² ní¹juáh³ hí³ tiá² jieh²¹ náh² lí²¹ jí³ hua³jueh³² ní² siáh³.

49 Jáun² tsá² joh¹ re²¹ né³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ña³² tiá³ tia³jui³² ñeh² bíh¹ hí³ jún³ jón³² jná¹³.

50 Jmí¹ jáun² né³, ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
—Cuánh² hñuh³², zian² bíh¹ jónh³² hnú² re² tin².

Jáun² tsá²ñuh² hí³ né³ ca³taunh³ ta²¹ la³ cun³ hí³ má²lí²juáh³ jáun² Jesús, hí³ jáun² ngah³ hñú¹³. 51 Hú¹ jui³² jáun² né³, ca³jeh² tsú² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹, tsá² ca³huén² hí³ hí³ tsa³can³² já¹³ hí³ zian² bíh¹ jon² tsú² re² tin². 52 Hi³ jáun² tsá²ñuh² hí³ ca³ngái³ hí³ hín² la³nió¹ lan³ jon², jáun² tsá² joh¹ tsú² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jmí¹ la³nió¹ quiau³ tí³ ca³hláu³ cháu³ bíh¹ ca³quin³ hí³ jmí¹ chéin³ tsú².

53 Jáun² jmí¹ jáun² ca³lí³tsin² tsá²ñuh² hí³ hí³ tí³tsóh³dí¹ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³juáh³ Jesús la³ lá²: “Zian² bíh¹ jónh³² hnú² re² tin²”; hí³ jáun² jmí¹ jáun² né³ ca³tanh² tsá² hí³ ta²¹ Jesús la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hñú¹³.

54 Hi³ ní² bíh¹ ní¹ má²tun³ lí²¹ hí³ lí³ hua³jueh³² hí³ ca³jmú³ Jesús hué¹³ Galilea jmí¹ cuanh²¹ hí³ néi¹ jáun² tí³ hué¹³ Judea.

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma² tí³ Betzata

5 Jmí¹ lí¹cáin² jáun² né³ ca³jmú³ tsá² *judíos cáun² jmá¹ quioh²¹, hí³ jáun² Jesús néi¹ tí³ Jerusalén. 2 Já¹ juú² jáun² né³, ní¹ má²janh² ho³hñú¹³ ní¹ téh²³ tsú² “Ho³hñú¹³ quioh²¹ *Já¹ziáh²”, ní¹ jáun² jmí¹ nio¹ cáun² jmí²táu² hí³ téh²³ tsú² Betzata cun³quionh³ jú¹jma² *hebreo; ní¹ jáun² jmí¹ zia³² hñá³ ní¹ lí³ ní¹hñú³. 3 Juóun³² lín³² bíh¹ tsá² tsáun¹ jmí¹ tionh¹ hué³² ní¹ jáun², la³ cun³: tsá² ten³, tsá² hliánh², jí³ tsá² hma² ní² siáh³, [hí³ jmí¹ ná¹jan³² tá¹la³ juá³ jmá² jáun². 4 Quí¹ ma³ cónh³ la³ jáun² bíh¹ jmí¹ ja³² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ ja³jua³² jmá², hí³ jáun² ní¹ má¹lí³² jáun² bíh¹ lí³ua³ jan² tsá² hí³ la³ñí¹ chu³ jmá² lí¹³ lan¹³ ca³tí²¹ lí³ua³ cáun² mí¹uí³ hí³ zian² tsú².] 5 Ní¹ jáun² jmí¹ rón²¹ jan² tsá²ñuh² tsá² má²tí³ quiú³quia³jña³ mii² hí³ tsáun¹. 6 Jáun² Jesús ca³jien³² tsá² hí³ hí³ rón³² ní¹ jáun², hí³ jáun² jmí¹ ca³lí³tsin² dí² hí³ má²ngau³² mii² bíh¹ la³ tsáun¹ tsú², hí³ jáun² ca³ngáih³ dí² la³ lá²:

—¿Hnúh¹ hnú² lan¹³?

7 Jáun² tsá² tsáun¹ hí³ né³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², tiá² hin² zian² yáh³ hí³ taunh¹³ jná¹³ hñú³ jmí²táu² ní² ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³juá³ jmá². Quí¹ ma³

quin³² la³ ma³ cu³ jéin³² hi³ má²ca³lí³hnó³² jná¹³ hu²¹
chu³ jmáí², tsá² siánh³ bíh¹ tín² lí²jan²¹ hi³ hí²³ la³ñí¹.

8 Hi³ jáun² jmáí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús ñí¹ con² tsá² hi³:
—Náu², ziauh¹ jmu² quián¹³, ngí¹.

9 Hi³ jáun² la³ cun³ jmáí¹ jáun² bíh¹ ca³lan³ tsá²ñuh² hi³,
hi³ jáun² ca³caun² jmu² quioh²¹ hi³ ca³ma³liáu³² ngí³².
Tí³la³ *jmáí¹ hi³ tionh² tsú² tie³ bíh¹ jmáí¹ jáun²; 10 hi³
jáun² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ ca³záih³ tsá² má²lain³² hi³
la³ lá²:

—Hóh³², já² jmáí¹ nio² tie³ bíh¹ né³², cun³ tiá² ca³tin¹
bíh¹ hnú² hi³ ñí¹ quiánh¹ jmu² quián¹³.

11 Jáun² tsá²ñuh² hi³ né³ ca³ngái³, hi³ ca³juáh³:

—Tsá² lí²jmú³ hi³ lan³ bíh¹ jná¹³ lí²juáh³: “Quiaun²
jmu² quián¹³, ngí¹”.

12 Hi³ jáun² tsá² hi³ né³ ca³ngái³ tsá² má²lain³² hi³ la³
lá²:

—¿Hin² tsánh² tsá² hi³ hi³ lí²zéi³² hnú²: “Quiaun² jmu²
quián¹³, ngí¹”?

13 Tí³la³ tsá² má²lain³² hi³ né³, tiá² jmáí¹ ñí³² yáh³ hin²
dá² tsánh² lí²jmú³ hi³ lan³ dí², quí¹ ca³quióh³² bíh¹
Jesús ja¹ tsá² juóun³² lín³² jmáí¹ tionh¹ hi³ có³² jmáí²taú²
jáun². 14 Jmáí¹ lí¹ cáin² pih²¹ jáun² né³, ca³jenh² siáh³ Jesús
tsá²ñuh² hi³ hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³
lá²:

—Sá¹ñí² jie³, né³² má²lain¹ nú²; hi³ jáun² né³, ha³ lí²uú²
jmú² tso³, quí¹ ñí² lí¹ cá¹quiúh²¹ nú² cáun² hi³ tí³ jlánh¹
bíh¹ huáh² tsí³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmáí¹ zian² nú².

15 Jáun² tsá² hi³ né³ ngah³ jmáí¹ lí²¹ jáun², hi³ ca³ñí¹zeh¹
tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ hi³ Jesús bíh¹ la³ ca³jmú³ hi³ lan³
dí². 16 Cun³ñí¹ hi³ má²lí²jmú³ jáun² hua³jueh³² jmáí¹ nio²
tie³ bíh¹ Jesús, hi³ jáun² má²hnauh² tsá² judíos hi³
quioh²¹ tsú² hi³ ma³tsau¹³. 17 Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³
tsá² hi³ la³ lá²:

—La³ má²jmu² jáun² bíh¹ Ñuh³² jná¹³ ta²¹, hi³ jáun²
ja³bí¹ jná¹³ siáh³ jmu² ta²¹.

18 Hi³ jáun² né³, tí³ lí³mí¹ ca³lí³hnió³ bíh¹ tsá² judíos
tsá² ná¹ñí¹ hi³ jngah³, quí¹ jun³juáh¹³ cun³ jmáh³la³ hi³
tiá² jmáí¹ má²tí³² tsú² liei²¹ hi³ ca³tí²¹ jmáí¹ nio² tie³ yáh³,
quí¹ jí³ hi³hliá² jmáí¹ jmu² dí² jáun² cá²ren² quionh³ Dió³²
bíh¹, hi³hliá² jmáí¹ juáh²³ dí² jáun² hi³ hnga² Dió³² lín³
Jméi² dí².

Jái¹³ hi³ ho² Jon² Dió³²

19 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³záih³ tsá² hi³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ hi³ juah³² jná¹³ lá² ñí¹ con²
hnoh², hi³ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ lí¹³ jmu³ Jon² Dió³² la³
cun³ hi³ lí¹ cháunh²³ chí¹ hnga²; ñí¹ jí²¹la³ tí³ jmu² tsú²
la³ cun³ hi³ jie²³ hi³ jmu² Jméi² bíh¹. Quí¹ la³ jí³² la³ cun³
hi³ jmu² Jméi² tsú², la³ jáun² bíh¹ jmu² tsú² siáh³ hnga².
20 Quí¹ hnió³ bíh¹ Dió³² Jon², hi³ jáun² hieh³² dí² ca³la³ jí³²
hi³ jmu² dí² hnga²; hi³ né³bí¹ hieh²¹ dí² siáh³ ta²¹ hi³ tí³
jlánh¹ bíh¹ cáu² jueh³², hi³ ca³la³ hi³ lí¹ tsa³cáun² lín³²
bíh¹ honh² hnoh² lí¹³. 21 Quí¹ hí¹ la³ tí³ tin² yáh³ tsú²
jmu² siáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³ ñí¹juáh³ lí³ua³
jan² tsá² hnió³ tsú² hi³ zian² siáh³, la³jmáí¹ tin² jáun²
Jméi² tsú². 22 Quí¹ jun³juáh¹³ Dió³² Jméi² yáh³ tsú²
rá²tsí³² héih³² ñí¹ con² tsáu², quí¹ tí³la³ jo³cuo² Jon² bíh¹
Dió³² má²ca³chá³ ta²¹ jáun², 23 hi³ jáun² la³jin³² tsáu² lí¹³

ma³quien² Jon² Dió³² la³jmáí¹ má²quien² tsú² hnga² Dió³²
Tsá² lín³ Jméi². Jáun² ñí¹juáh³ tsá² tiá² má²quien² Jon²
Dió³², hi³ jáun² sa³jun³ má²quien² yáh³ tsá² la³ hi³ Dió³²
Tsá² ca³zen³ Tsá² hí³.

24 “Jú¹ tson² bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh²: Lí³ua³ jan² tsá² náí³²
re² jái¹³ hi³ juah³² jná¹³, hi³ tanh² tsú² siáh³ ta²¹ Tsá²
ca³ze³ jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ zian² la³ cun³
jmáí¹hi³nio²; hi³ jáun² tiá² héih³² tá¹tsin¹ yáh³ tsú², quí¹
má²ca³nga² bíh¹ tsú² ñí¹ jmáí¹ lí¹³ jún³, hi³ jáun² hú¹tá¹
má²zian² bíh¹ tsú² hi³ hmai²¹. 25 Juo³ jná¹³ siáh³ hnoh²
jú¹ tson² lá², hi³ má²ja³quián³ bíh¹ chau²¹ jmáí¹, hi³
tí³tsóh³dí¹ ta³né³² má²cá²chó³² jmáí¹ jáun², hi³ tsá²
ná¹jún¹ né³ hi³ hléh³² Jon² Dió³²; hi³ jáun² tsá² né³ né³,
lí¹³ zian². 26 Quí¹ la³jmáí¹ quian³² Dió³² Tsá² lín³ Jméi² pí³
hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² tsáu², ja³bí¹ la³ jáun² ca³cuéh³ tsú²
Jon² jái¹³ hi³ quian³² siáh³ pí³ hi³ jmu³ lí³ zian² tsáu²;
27 hi³ jáun² má²ca³cuéh³ dí² siáh³ jái¹³ hi³ ra³tsí³² héih³²
ñí¹ con² tsáu², quí¹ cun³ñí¹ hi³ hí³ bíh¹ lín³ Jon²
tsá²mí³cuóun². 28 Ha³ lí² cuí¹ cha³cáun² honh² náh²
hi³hliá² má²lí²juáh³² jná¹³ la³ ñí², quí¹ chau²¹ bíh¹ jmáí¹
hi³ la³jin³² tsá² ná¹jún¹ né³ hi³ hléh³² tsú², 29 hi³ jáun²
tsá² hí³ né³, huén³² tá²hón³² quioh²¹. Lí³ua³ jan² tsá²
ca³jmú³ hi³ chu²¹ né³, jenh¹³ hi³ lí¹³ zian² cun³
jmáí¹hi³nio²; tí³la³ ñí¹juáh³ tsá² ca³jmú³ hi³ hlah³ má¹ná¹,
jenh¹³ hi³ tá¹tsin¹ héih³² hlah³ bíh¹.

Lí² lin¹ bíh¹ hi³ tson² ho² Jesús jái¹³

30 “Tiá² lí¹³ yáh³ jmu¹ jná¹³ hí¹ cáun² hi³ cháunh²³
chin³² huen². Jná¹³ dá² rá²tsí³² ná¹ héih³² la³ cun³ lí³
héih³² hi³ ja³² ñí¹ con² bíh¹ ná¹; hi³ la³ cun³ ca³tí²¹ bíh¹
siáh³ rá²tsí³² jná¹³ héih³², quí¹ tiá² jmu² yáh³ jná¹³ la³
cun³ hi³ hno³² huen², tí³la³ jná¹³ dá² jmu² la³ cun³ hi³
hnió³ [Ñuh³² ná¹] Tsá² ca³ze³ bíh¹. 31 Sá¹jmáí¹ hi³ jí³²la³
huen² bíh¹ jná¹³ no² jái¹³ hi³ ca³tin¹ ná¹ huen², hi³ jáun²
tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ la³ cun³ hi³ juah³² jná¹³ jáun²;
32 tí³la³ zian² bíh¹ jan² tsá² siánh³ hi³ lín³ tsá² nau³² jái¹³
hi³ ca³tin¹ jná¹³, hi³ jná¹³ ño¹ hi³ quien² bíh¹ la³ cun³ hi³
juáh³ tsá² hi³ ca³tin¹ jná¹³. 33 Hnoh² dá² ca³zen² náh²
tsá² ca³ñí¹ngah¹ Juan² tsá² zion² hi³ tsáu² jmáí² ñí¹juáh³
hin² tsánh² dí², hi³ la³ jí³² la³ cun³ hi³ ca³ngái³ hí³ né³, jú¹
tson² bíh¹ jaun³². 34 Tí³la³ uá¹ jáun² la³ jáun² jú¹ tson² hi³
jáun², tiá² jmu² yáh³ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ quien² lín³² jú¹
tson² hi³ hleh³² tsá²mí³cuóun² hi³ ca³tin¹ jná¹³; jí³²la³ tí³
juanh³² jná¹³ jái¹³ ñí² hi³ jáun² lí¹³ liáun³ hnoh² bíh¹.
35 Juan² hí³ dá² jmáí¹ lín³ la³jmáí¹ lí³ cáun² sít² hi³ jmáí¹ tai³²
joh¹ quioh²¹, hi³ jáun² hnoh² né³ ca³lín¹³ hi³ má¹hiúh³
cu³tiá³ honh² hi³ ca³tí²¹ joh¹ hi³ jmáí¹ quian³² tsú² jáun².
36 Tí³la³ zia³² bíh¹ cónh³lí¹ cáun² lí²¹ hi³ hie³² jú¹ tson² hi³
ca³tin¹ jná¹³, hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ hi³
ca³juáh³ jáun² Juan². Quí¹ cun³quionh³ la³ jí³² ta²¹ hi³
jmu² bíh¹ jná¹³, la³ cun³ ta²¹ hi³ ca³cué³ Ñuh³² jná¹³ hi³
hnga² Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ hi³ má²ca³cué³ siáh³ jú¹
tson² hi³ ca³tin¹ jná¹³, uá¹jin¹ hí¹ cónh³ tiá²
má²ca³niéih² hnoh² ho³ tsú² hi³ hleh³², hi³ sa³jun³
má²ca³jen¹ náh² tsú² siáh³. 38 Cun³ tiá² má²cá²híenh³²
bíh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ tsú² hñu³ honh² hnoh², quí¹
cun³ñí¹ hi³ tiá² tanh²³ yáh³ hnoh² ta²¹ Tsá² ca³zen³ tsú²

hi³. ³⁹ Jlánh¹ re² ná¹ qui² ná¹ hi³ h³² hnoh² Sí² quioh²¹ Dió³² ca³ la³ huán¹ tá³² cu³ tí³, qui¹ hi³ hen² honh² náh² hi³ ní¹ jáun² l¹³ chanh¹ náh² he³ lánh³ rón³² l¹³ zian² náh² la³ cun³ jmí¹ hi³ nio²; tí³ la³ tí³ sóh³ dí¹ ní¹ Sí² jáun² yáh³ rá¹ hleh³² jái¹³ hi³ ca³ tin¹ jná¹³, ⁴⁰ hi³ má¹ lí³² jáun² né³, sa³ tiá² hnauh² bí¹ náh² hi³ ná¹ táunh¹ ní¹ con² jná¹³, hi³ jáun² jmí¹ l¹³ zian² náh² la³ cun³ jmí¹ hi³ nio².

⁴¹ "Ha³ tiá² hniá¹ yáh³ jná¹³ hi³ tsáu² ma³ quien² ná¹, ⁴² qui¹ tí³ la³ cuóu³² bíh¹ jná¹³ hnoh², hi³ ño¹ jná¹³ siáh³ hi³ jun³ tsá² hno³ Dió³² yáh³ hnoh². ⁴³ Jná¹³ dá² cuan³ ná¹ cha¹³ Nuh³², tí³ la³ hnoh² né³, tiá² he²³ yáh³ hnoh² jná¹³; tí³ la³ né³² né³, ní¹ juáh³ cuan³ jan² tsáu² hi³ ca³ tin¹ hnga², né³² cánh³ bíh¹ hen¹³ náh² tsá² la³ hí³. ⁴⁴ Ní¹ juáh³ cá² ní¹ ná¹ hen² honh² náh² hi³ má¹ quien¹³ náh² tsá² ján² tsá² ján² bíh¹, hi³ ní¹ juáh³ tiá² la³ hnauh²³ yáh³ náh² he³ lánh³ rón³² jmí¹ l¹³ ma³ quien² Dió³² hnoh², zlánh³ bíh¹ rón³² l¹³ táunh¹³ hnoh² ta²¹? ⁴⁵ Ha³ l¹³ l¹³ cuí¹ l¹³ náh² hi³ jná¹³ ní¹ chá³ tsáuh³ náh² ní¹ con² Nuh³²; qui¹ hnga² bíh¹ hla¹ Moisés tsá² ca³ héih³ náh² hi³ honh² ní¹ con² tí³ tsa³ hna³ hnoh². ⁴⁶ Qui¹ sá¹ jmí¹ hi³ táunh²³ hnoh² ta²¹ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³ juáh³ jáun² hla¹ Moisés dúh¹, hi³ jáun² ja³ bí¹ jmí¹ taunh¹³ bíh¹ náh² uá² jái³² ta²¹ jná¹³, qui¹ hi³ bíh¹ ca³ hléh³ hi³ ca³ tin¹ jná¹³. ⁴⁷ Tí³ la³ ní¹ juáh³ hí¹ juáh³ jè¹ tsá² hi³ yáh³ tiá² ta²¹ táunh²³ hnoh², hi³ jáun² né³, tiá¹³ bíh¹ tiá³ táunh¹³ hnoh² ta²¹ la³ cun³ hi³ juah³² jná¹³.

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²
(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)

6 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ siáh³ Jesús tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ ho³ hi³ téh²³ tsú² jáun² Galilea, hi³ ja³ bí¹ téh²³ tsú² siáh³ Tiberias. ² Hi³ jáun² jmí¹ jáun² ja³ taunh²¹ juóun³² lín³² tsáu² cu³ chin¹ cu³ hna²¹ Jesús, qui¹ hliá² má² ca³ j³ e³ tsú² hua³ jueh³² hi³ jmu² dí², hi³ jmah²³ dí² tsá² tsáun¹. ³ Jáun² jmí¹ jáun² ca³ ní¹ uu³² Jesús cáun² máh³, hi³ jáun² ní¹ jáun² ca³ cuá³ quionh³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con². ⁴ Má² janh² bíh¹ má² he² jmái¹ hi³ tí²¹ *Jmí¹ hñen¹ jmí¹ jáun², jmái¹ hi³ jmu² jáun² tsá² *judí³os. ⁵ Hi³ jáun² jmí¹ ca³ j³ e³ Jesús hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² hí¹ ja³ táunh¹ chí¹ cáin² cu³ hna²¹ dí², jáun² ca³ záih³ dí² Pí² líé¹ la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ l¹³ lá¹³ dí² má³² hi³ cuh³ la³ jín³² tsá² n² juáh¹³?

⁶ La³ n² ca³ juáh³ tsú² qui¹ cun³ ní¹ hi³ hliá² hnió³ dí² hi³ ca³ hi³ lan³ Pí² líé¹ bíh¹, qui¹ jmí¹ má² ní³² bíh¹ Jesús hnga² he³ lánh³ jmu³. ⁷ Hi³ jáun² Pí² líé¹ né³ ca³ ngái³ la³ lá²:

—Hí¹ juáh³ tun³ nio² hñá³ láu³ héih³² que³ *cú¹ tiáu² yáh³ tiá² lain²¹ hi³ lá¹³ dí² *hi³ cuú² miih²¹ hi³ cuh³ la³ jín³² tsá² n², uá¹ cun³ hi³ jmí¹ cuh³ tsú² ma³ pih²¹.

⁸ Jáun² Tre²¹ rainh²¹ Sí¹ mu²¹ Pé¹ né³, jan² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú², ca³ juáh³ siáh³ la³ lá²:

⁹ —Lá² zenh² jan² nú² míh¹ hi³ dí¹ quián³² hñá³ hi³ cuú² miih²¹ cebada, la³ má² quionh³ gon³ hma²¹. Tí³ la³ zhe³ dá² rón³² hi³ n² hi³ ca³ tin¹ juóun³² lín³² tsá² tionh² lá²?

¹⁰ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² né³ ca³ juáh³ Jesús la³ lá²:

—Zéih³ ca³ la³ jín³² tsá² n² hi³ cú¹ tiánh² hué³².

Ní¹ jáun² jmí¹ tsí²¹ hliáun³ mí¹ né², hi³ jáun² ní¹ jáun² ca³ tiánh³ cun³ hñá³ mei²¹ jmáh³ la³ tsá² ñuh².

¹¹ Jmí¹ jáun² ca³ zanh³ Jesús hi³ cuú² miih²¹ jáun², hi³

jáun² ca³ cuéh³ dí² tiá¹ hmah¹ Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³ [ca³ cuéh³ dí² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con², jáun² tsá² hí³] ca³ tsóh³ ní¹ con² ca³ la³ jín³² tsá² má² tionh² hí³. Ja³ bí¹ la³ jáun² siáh³ ca³ cuéh³ tsú² tiá¹ hmah¹ Dió³² hi³ ca³ tin¹ hma²¹ hí³, hi³ jáun² ca³ tsóh³ tsú² siáh³ ní¹ con² tsáu² ní¹ juáh³ ha³ la³ cónh³ hnió³ tsú² cuh³. ¹² Hi³ jáun² jmí¹ má² lí² cuh³ tsú² jáun² ca³ la³ lah³ má³² né³, ca³ záih³ siáh³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—Cuá² j³ iéih¹ náh² chí² juoh¹ hi³ má² ziau³², hi³ jáun² tiá² lí¹ tsa³ cuí³² hí¹ cú¹ pih²¹.

¹³ Ca³ j³ ieh³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ca³ cónh³² quia³ tún³ m² í² tá² chí² juoh¹ hi³ ziau³ quioh²¹ hñá³ hi³ jáun². ¹⁴ Hi³ jáun² jmí¹ ca³ j³ ié³ jáun² tsá² tionh² hí³ hua³ jueh³² hi³ ca³ jmu³ jáun² Jesús né³, ca³ juáh³ la³ lá²:

—Tson² bíh¹ cu³ tí³, tsá² n² bí¹ lánh³ *tí³² jè¹ Dió³², tsá² ca³ tin¹ hi³ já³² ní¹ hué²¹ lá².

¹⁵ Tí³ la³ Jesús né³ ca³ lí³ tsin² hi³ tsá² hí³ jmí¹ má² hnió³ jau³ chí¹ tson³, hi³ jmu³ tsú² hi³ lín³ dí² re²¹, hi³ jáun² ngau³ dí² la³ tí³ tsí³ máh³ hi³ ja³ cuá² dí² cú² hnga² tán¹ ní¹ jáun².

Jesús cuá¹ ngí³² ní¹ jmái²
(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)

¹⁶ Hi³ jáun² jmí¹ má² ca³ z³² né³, ca³ son² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² Jesús máh³ jáun² hi³ ja³ tanh²¹ siáh³ tí³ can³² jmái². ¹⁷ Jmí¹ má² z³² lín³² bíh¹, hi³ tiá² jmí¹ má² jaunh³² yáh³ Jesús tsí³ máh³ jáun², hi³ jáun² taunh³ tsú² cú² jueh³² hñu³ mu² hi³ ca³ han³ dí² tí³ jo²¹ jmái² hi³ chá¹ tánh¹ tí³ juú² Capernaum. ¹⁸ Tá¹ la³ jmí¹ ná¹ han³² tsú² jáun² jmái² né³, ca³ cua³ tsí³² chí³ tiá³ lín³² hi³ ca³ la³ hi³ cáu³ ma³ cu³ tsin¹ jmí² miih²¹. ¹⁹ Jmí¹ má² lí² ngí³² jáun² mu² ní¹ tí³ cun³ hñá³ ho³ jñé³ kilómetros né³, jáun² ca³ j³ e³ tsú² Jesús hi³ cuá¹ ngí³² ní¹ jmái², hi³ hí¹ ja³² juí³² ní¹ hí¹ tsau³² jáun² mu², hi³ jáun² jmí¹ jáun² né³, ca³ juénh² lín³² bíh¹ tsú². ²⁰ Tí³ la³ Jesús né³, ca³ juáh³ la³ lá²:

—¡Ha³ lí² j³ enh³ náh², qui¹ jná¹³ bíh¹ la³²!

²¹ Hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³ lí³ hi³ ún² tsí³ hi³ tanh¹³ Jesús hñu³ mu² jáun²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, né³² cánh³ bíh¹ ca³ cháuh³² mu² jáun² hué³² ní¹ qui³ cuá¹ tsauh³².

Jesús hnauh² tsáu²

²² Jmí¹ cá¹ jniá²¹ jáun² né³, tsá² ca³ ta³ tonh¹ hi³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ ho³ jáun² ca³ lí³ tsin² hi³ la³ má² já³ tanh²¹ bíh¹ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² Jesús quionh³ mu² cáun² tán¹ hi³ jmí¹ rón²¹ jáun²; hi³ ca³ lí³ tsin² tsú² siáh³ hi³ tiá² la³ ngah³ yáh³ Jesús quionh³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con².

²³ Tá¹ la³ jáun² né³ cua³ toh³ siáh³ mu² siáh³, mu² jáun² ca³ hué² juú² Tiberias hi³ cua³ toh³ có³² ní¹ má² lí² cuh³ tsú² jáun² hi³ cuú² miih²¹ jmí¹ má² lí² cuéh³² jáun² Tí³² juo¹³ dí² tiá¹ hmah¹ Dió³². ²⁴ Hi³ jáun² dá² jmí¹ ca³ j³ e³ tsá² hí³ hi³ tiá² Jesús zenh² yáh³ ní¹ jáun², hi³ sa³ jun³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú² tionh², hi³ jáun² ca³ taunh³ tsá² hí³ hñu³ mu² jáun², hi³ já¹ taunh²¹ tí³ já¹ juú² Capernaum hi³ hnah² Jesús.

Jesús lín³ má³² hi³ cue³² pi³ hi³ lē¹³ zian² tsú² cun³
jmí¹hi³nio²

²⁵ Jmí¹ ca³cha³taunh¹ jáun² tsá² hi³ jo²¹ jmáí² lē¹ ná¹ho³
jáun² né³, ca³jeh² dí² Jesús, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² hi³
ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Líh³ dá² cuanh³ hnú² tí³ lá² Tí³²?

²⁶ Tí³la³ Jesús né³ ca³juáh³:

—Hú¹tá¹ cu³tí³ ma³son¹³ jná¹³ jáí¹³ lá² hi³ hnoh² dá²
hnauh²³ jná¹³ qui¹hliá² cun³ñí¹ hi³hliá² ca³quiéih³ náh²
ca³la³ ca³cónh³² henh¹ bíh¹, jun³juáh¹³ hi³hliá²
má²ca³há¹ ca³ngí¹³ náh² li²¹ hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun²
yáh³. ²⁷ Cha³ jmí¹ jmúh¹³ náh² ta²¹ hi³ lí³ zian² náh² má³²
hi³ lí¹ tsá², hniáuh³² jmúh¹³ náh² cú²jueh³² hi³ lí³ zian²
náh² má³² hi³ jmí¹líh³ tiá² tsá² bíh¹, hi³ jmu³ hi³ lí¹³ zian²
náh² la³ cun³ jmí¹hi³nio² yáh³. Jná¹³ Jon² tsá²mí³cuoun²
bíh¹ lí¹³ cué¹³ má³² jáun², qui¹ jná¹³ bíh¹ má²ca³chau³
Dió³² Ñuh³² hi³ cuá¹chan¹ ná¹ ca³tí²¹ hi³ jáun².

²⁸ Jáun² né³, tsá² hi³ ca³ngáí³ la³ lá²:

—¿He³ lánh³ hniáuh³² jmú¹³ jnoh¹ hi³ jáun² lí¹³ jmú¹³
jnoh¹ la³ cun³ ta²¹ hi³ hnió³ Dió³² jmú¹³?

²⁹ Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hi³ la³ lá²:

—La³ lá² bíh¹ hnió³ Dió³² jmúh¹³ náh²: Hniáuh³² tanh¹³
náh² ta²¹ Tsá² má²lí²zen³ bíh¹ tsú².

³⁰ Jáun² tsá² hi³ ca³ngáí³ siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ lí²¹ lí¹³ jmúh¹³ nú² hi³ neh²¹ jnoh¹, hi³ jáun²
taunh¹³ jnoh¹ ta²¹? ¿He³ ñí¹ ta²¹ lí¹³ jmúh¹³ hnú² [la³ jmí¹
ca³jmú³ jáun² hla¹ Moisés]? ³¹ Qui¹ dí¹hio³ ñú¹deh³
jnoh¹ ca³cúh² má³² hi³ téh²³ tsú² jáun² maná tá¹la³ jmí¹
tionh¹ tsú² jáun² hué³² quiéin², la³ cun³ hi³ rá¹juáh³
jáun² ñí¹ Sí², hi³ juáh³ la³ lá²: “Ca³súh³ tsú² má³²
hñu³mí³cuú² hi³ ca³cúh² tsá² hi³”.

³² Jáun² Jesús né³ ca³ngáí³ siáh³:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jun³juáh¹³ hla¹ Moisés
yáh³ tsá² ca³cué³ má³² hi³ ca³súh³² jáun² hñu³mí³cuú²,
qui¹ hnga² bíh¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³cué³. Hi³ ta³ne³² né³
cue³² tsú² hú¹tá¹ tí³tsóh³ má³² bíh¹ hi³ ja³ hñu³mí³cuú².

³³ Qui¹ Tsá² ja³ hi³ hñu³mí³cuú² bíh¹ lín³ hi³ cuú²míih²¹
hi³ cue³² Dió³², hi³ jáun² Tsá² hi³ bíh¹ jmu³ hi³ hú¹tá¹
cu³tí³ lí¹³ zian² tsá² zian² hngá¹máh³.

³⁴ Hi³ jáun² tsá² hi³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tí³², cué¹ tiá³ jnoh¹ hi³ cuú²míih²¹ jáun² la³ jí³² jmáí¹.

³⁵ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ hi³ cuú²míih²¹ hi³ jmu³ hi³ lí¹³ zian²
tsú² cun³ jmí¹hi³nio². Ní¹juáh³ tsá² ja³² ñí¹con² jná¹³,
jmí¹líh³ bíh¹ tiá² lí¹³ ñí¹cuóunh²¹ tsú²; hi³ ní¹juáh³ tsá²
nio² cáun² tsí³ ñí¹con² jná¹³ né³, cun³ tiá² tón³² jmáí¹ lí¹³
bíh¹ hí¹quiéin² tsí³ tsú². ³⁶ Tí³la³ la³ cun³ má²lí²juáh³²
jná¹³ nē² má¹ná¹, hnoh² dá² cun³ tiá² ta²¹ taunh²³ bíh¹
náh² jná¹³, uá¹jinh¹ má²lí²jie¹ náh² jná¹³. ³⁷ Qui¹ la³jín³²
tsá² chan² Ñuh³² jná¹³ jo³uón³² ja³taunh¹ ñí¹con² jná¹³,
hi³ tsá² ja³taunh¹ hi³ ñí¹con² jná¹³ né³, jmí¹líh³ yáh³ tiá²
huen¹ jná¹³ tsú² cheih³². ³⁸ Qui¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³
hñu³mí³cuú² hi³ ja³jmú³² la³ cun³ hi³ tí³² tsín³² huen²,
tí³la³ jná¹³ dá² ja³ hi³ jmu¹ ná¹ la³ cun³ hi³ hnió³ Ñuh³²
ná¹ Tsá² ca³ze³ bíh¹. ³⁹ Hi³ la³ cun³ hi³ hnió³ jáun² Ñuh³²
jná¹³ Tsá² ca³ze³ né³, hi³ jmu¹ jná¹³ hua³hi¹³ la³jín³² tsá²
má²ca³chan³ tsú² jo³uón³² bíh¹, hi³ jáun² tiá² lí¹

tsa³hán³ hí¹ jan²; hi³ jáun² ñí¹ ca³tauh³ jmáí¹ né³ jmu¹
jná¹³ siáh³ hi³ jenh¹³ tsú². ⁴⁰ Qui¹ Ñuh³² bíh¹ jná¹³ hnió³
hi³ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio² ca³la³ jín³² tsá² jje²³
chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹con² Jon² Dió³², jí³ hi³ tanh² tsú² siáh³ ta²¹;
hi³ jáun² jná¹³ jmu¹ siáh³ hi³ jenh¹³ tsá² la³ hi³ ñí¹
ca³tauh³ jmáí¹.

⁴¹ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tsá² judíos ca³ma³liáu³² hi³
ziú² hien² Jesús qui¹hliá² ca³juáh³ la³ lá²: “Jná¹³ bíh¹ lín³
hi³ hi³ ja³ hñu³mí³cuú²”. ⁴² Jmí¹jáun² ca³juu³ ca³hlénh³
dí² la³ lá²:

—¿Haun¹³ juáh¹³ Jesús jon² hla¹ Sé³² bíh¹ ní³² dúh¹? Já²
ná¹cuoun²¹ bíh¹ dí² jméí² mí¹ziú¹³ tsú², hi³ jáun² ¿ha³ bí¹
lánh³ rón³² juáh³ tsú² hi³ hi³ néh¹ ja³ hñu³mí³cuú²?

⁴³ Jmí¹jáun² né³, ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ha³ lí² ziú² lí² hie³ náh². ⁴⁴ Qui¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin²
lí¹³ já³² ñí¹con² jná¹³ ní¹juáh³ tiá² la³ má²lí²tié³ yáh³
Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ ná¹; hi³ jáun² tsá² téh²³ hi³ Ñuh³²
jná¹³ né³, jná¹³ bíh¹ jmu¹ hi³ jenh¹³ tsú² ñí¹ ca³tauh³
jmáí¹. ⁴⁵ Ní¹ Sí² hi³ ca³jmú³ tsá² ca³lín³ tí³² jè¹ Dió³²
rá¹juáh³ la³ lá²: “Hnga² bíh¹ Dió³² ma³tin² ca³la³ jín³²
tsáu²”. Jáun² la³ nē² bíh¹ lí³, hi³ la³jín³² tsá² náí³² la³ cun³
hi³ juáh³ Ñuh³² jná¹³, jí³ hi³ lí²tin² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³
má²ta² hi³, tsá² hi³ bíh¹ ja³taunh¹ ñí¹con² jná¹³.

⁴⁶ “Jun³juáh¹³ hliá² zian² tsá² má²ca³jén³² yáh³ Jméí²
dí²; qui¹ jí³²la³ hnga² Tsá² ja³ hi³ ñí¹con² bíh¹ Dió³²
má²ca³jje³². ⁴⁷ Jú¹ tson² cu³tí¹³ juanh³² jná¹³, hi³ lí³ua³
jan² tsá² nio² cáun² tsí³ ñí¹con² jná¹³, tsá² la³ hi³ bíh¹ lí¹³
zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio². ⁴⁸ Qui¹ jná¹³ bíh¹ lín³ hi³
cuú²míih²¹ hi³ jmu³ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio².

⁴⁹ Uá¹jinh¹ dí²hioh³ ñú²deh³ hnoh² ca³cúh² má³² hi³
téh²³ tsú² jáun² maná ñí¹ lí³ hué³² quiéin² jáun² jmí¹tin²,
tí³la³ cu³ jáun² ca³tsan³ bíh¹ tsú²; ⁵⁰ tí³la³ jná¹³ dá² hléh²³
hi³ ca³tin¹ hí³ cuú²míih²¹ hi³ ja³ jáun² hñu³mí³cuú² bíh¹.
Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² cuh³ hi³ jáun² tiá² jún³
yáh³. ⁵¹ Huen² bíh¹ jná¹³ lín³ ná¹ hi³ cuú²míih²¹ hi³ jmu³
hi³ lí¹³ zian² tsú², hi³ ja³ jáun² hñu³mí³cuú²; hi³ jáun²
ní¹juáh³ tsá² cuh³ hi³ lá² né³, lí³ zian² cun³ jmí¹hi³nio²
bíh¹. Tí³tsóh³dí¹ ngú³ quion²¹ bíh¹ jná¹³ lí³ hí³ cuú²míih²¹
hi³ cué¹³ jná¹³ jáun² hi³ ca³tin¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³
jáun² lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio².

⁵² Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² tsá² judíos hi³ ca³juu³
ca³hlénh³ má²tún² hmóu³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ cué³² tsá² nē² ngú³ quioh²¹
hnga² hi³ cúh¹³ jnoh¹?

⁵³ Jesús né³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹juáh³ hnoh² tiá²
cúh¹³ náh² ngú³ quion²¹ jná¹³ Jon² tsá²mí³cuoun², jí³ hi³
húh¹³ náh² siáh³ jmí¹hán¹ ná¹, hi³ jáun² tiá² lí¹³ yáh³
zian² náh². ⁵⁴ Qui¹ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹ zian² tsú²
ní¹juáh³ tsá² cúh² ngú³ quion²¹ jná¹³ jí³ hi³ hính²³ tsú²
siáh³ jmí¹hán¹ jná¹³; hi³ jáun² jná¹³ jmu¹ siáh³ hi³ jenh¹³
tsú² ñí¹ ca³tauh³ jmáí¹. ⁵⁵ Qui¹ ngú³ quion²¹ jná¹³ bíh¹ lí³
hú¹tá¹ tí³tsóh³ má³², hi³ jmí¹hán¹ jná¹³ né³ lí³ hú¹tá¹
tí³tsóh³ jmáí² hi³ lí²cuoh² tsí³ tsú². ⁵⁶ Hi³ jáun² lí³ua³ jan²
tsá² cúh² ngú³ quion²¹ jná¹³, jí³ hi³ hính²³ tsú² siáh³
jmí¹hán¹ jná¹³, tsá² la³ hi³ bíh¹ má²ca²cunh³ quiúnh¹
jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ má²ca²cunh³ siáh³ quionh³ tsá²
hí³. ⁵⁷ Qui¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ dá², jan² Dió³² Tsá²

juú²tsáun² bíh¹; hi³ jáun² jná¹³ né³ zian² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hi³ bíh¹. Hi³ jáun² la³ jáun² bí¹ siáh³ í³, hi³ ní¹juáh³ tsá² í³tú² í³má³² jmí¹ tsí³ cun³quionh³ jná¹³, jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ bíh¹ í³ zian² tsú². 58 Jná¹³ dá² hléh²³ hi³ ca³ti²¹ hi³ cuú²miih²¹ hi³ ja³ hñu³mí³cuú² bíh¹. Hi³ lá² tiá² í³ yáh³ la³jmí¹ í³ má³² hi³ ca³cúh² jáun² dí²hioh³ nú²deh³ hnoh² jmí¹tin², hi³ jmí¹ í³ jáun² né³ cu³ jáun² ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ tsú²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² cuh³ hi³ lá² má¹ná¹, í³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹.
59 Jesús ca³ma³ta² jái¹³ ní² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ zeh² jáun² jái¹³ juú² Capernaum.

Jái¹³ jmu² hi³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio²

60 Jmí¹ ca³náí³² jáun² tsá² má²tsá²taunh¹ hi³ cu³hna²¹ Jesús jái¹³ ní² né³, jáun² juóun³² tsá² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Já² juóuh³² lín³² bíh¹ jái¹³ hi³ má²í²juáh³ tsú² ní²;
jun³juáh¹³ hi³ tú¹ tsa¹³ jnoh¹ má¹tí²¹ yáh³ jái¹³ ní².

61 Tí³la³ Jesús né³ ca³í³tsin² bíh¹ hi³ tsá² hí³ ná¹juónh²³ hi³ ná¹má²tsan² tsí³ ca³ti²¹ jái¹³ jáun², jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hí¹ má²ja³tsan² honh² hnoh² cun³quionh³ jái¹³ ní²?
62 ¿He³ la³ í³ jáun³² ní¹juáh³ hi³ la³ ca³jien¹ náh² Jon² tsá²mí³cuóun² hi³ cuá¹uinh³² siáh³ tí³ ní¹ jmí¹ cuá³ jmí¹tin²? 63 Hnga² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² bíh¹ jmu² hi³ í³ zian² tsú²; quí¹ ha³ tiá² lín¹ ní¹ jmu² ta²¹ yáh³ ngú³. Hi³ la³í³² jái¹³ hi³ má²í²hléh³ jná¹³ ní² né³, hie³² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ Jmí²chí³ hí³ bíh¹, jí³ hi³ ca³ti²¹ ha³ lánh³ í³ zian² tsú² cu³tí³. 64 Tí³la³ cun³ jáun² zian² bíh¹ ma³ jan² hnoh² hi³ tiá² má²nio² cáun² honh² náh².

La³ ní² ca³juáh³ Jesús quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jmí¹ má²ñí³² bíh¹ tsú² la³ cun³ jmí¹tin² hin² tsánh² tiá² ta²¹ taunh³², hi³ hin² tsánh² tsa³jienh³ dí². 65 Jáun² ca³juáh³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Já² jáun² yáh³ má²í²juáh³² jná¹³ ní¹con² hnoh² hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² í³ já³² ní¹con² jná¹³ ní¹juáh³ hi³ tiá² té³ hnga² Nuh³² jná¹³.

66 La³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ juóun³² tsá² jmí¹ hain²¹ hi³ tí³ con² Jesús ca³jính³² hi³ tiú²uú² ca³ñí³taunh¹ yáh³ quionh³ dí². 67 Jmí¹ í³ jáun² né³ ca³ngáih³ Jesús tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Hí¹ ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² hnáuh² cuá¹tánh¹?
68 Tí³la³ Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², ¿hin² dá² tí³ ní¹con² í³ tsáun¹³ jnoh¹? Quí¹ hnú² bíh¹ Tsá² quiánh¹ jái¹³ hi³ jmu² hi³ í³ zian² tsú² la³ cun³ jmí¹ hi³ nio². 69 Hi³ jnoh¹ né³ má²ca³taunh¹³ ta²¹, hi³ má²ca³í³ né³ jnoh¹ siáh³ hi³ hnú² bíh¹ lín³ nú² Tsá² chun¹ joh¹ Dió³².

70 Jáun² né³ Jesús ca³ngái³ la³ lá²:
—¿Há¹ jun³juáh¹³ huen² jná¹³ ca³quiánh³² hnoh² tán¹ quian³tun³ náh² dúh¹? Tí³la³ cun³ jáun² zian² bíh¹ jan² tsá² hláih¹ ja¹ quián¹³ hnoh² ní².

71 Jmí¹ ca³hléh³ jáun² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³hléh³ tsú² hi³ ca³tin¹ Judas jon² Sí¹mu²¹, tsá² ja³ hí³ tí³ juú² Queriot bíh¹, quí¹hliá² Judas hí³ bíh¹ tsá² jienh³ Jesús, uá¹jinh¹ hi³ jmí¹ lín³ jan² tsá² quian³tun³ joh¹ tsú².

Tiá² ta²¹ taunh² tsá¹ dá¹jon²¹ Jesús

7 Jmí¹ má²í³² jáun² né³, jmí¹ cuá¹ngí³² Jesús tí³ hué¹³ Galilea; tiá² jmí¹ hnió³ yáh³ tsú² hi³ tsa³ngí² siáh³ tí³ Judea, quí¹hliá² tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ jmí¹ hnauh² ní¹ jáun² hi³ hnió³ jngah³. 2 Tí³la³ má²janh² bíh¹ jmí¹ má²he² hi³ tí²¹ jmái¹ quioh²¹ hñú³reh³, cáun² jmái¹ hi³ jmu² tsá² judíos. 3 Jáun² né³, tsá¹ dá¹jon²¹ Jesús ca³juáh³ la³ lá² ní¹con²:

—Ha³ í³uú² ní¹ ní¹ lá², cua³² tí³ Judea, hi³ jáun² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² hnú² tionh² ní¹ zio¹ í³ jé³ uá²jai³² la³ cun³ hi³ jmuh³² nú². 4 Quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá² hnió³ hi³ í³ cuóu³² tsáun², jáun² tiá² jmu² yáh³ tsú² ní¹ tiá² hin² nga³ jé³² la³ cun³ ta²¹ hi³ jmu². Hi³ cun³ñí¹ hi³ jmuh³² hnú² ta²¹ la³ ní² né³, jáun² ní¹ ta³ ní¹ ca³la³ jí³lín² tsáun² bíh¹ hniáuh³² cuá¹jmuh³ hnú².

5 Ca³juáh³ tsá¹ dá¹jon²¹ tsú² la³ ní², quí¹hliá² sa³jun³ jmí¹ ná¹tanh² yáh³ tsá² hí³ ta²¹ Jesús. 6 Jmí¹ jáun² né³ ca³záih³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Ha³ tiá² má²cá²chó³² yáh³ jmái¹ quion²¹ jná¹³, tí³la³ hi³ ca³tin¹ hnoh² má¹ná¹, cáun² chu²¹ bíh¹ í³ua³ cáun² jmái¹ lín²³ hnoh². 7 Quí¹ tiá² í³ yáh³ jmu³ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² hau² hnoh²; tí³la³ jná¹³ bíh¹ hau² tsú², quí¹hliá² jná¹³ bíh¹ chú² jñéih³² ná¹ ní¹ hó²¹ñí¹ tsú² la³í³² hi³ hlah³ hi³ jmu². 8 Jáun² né³, cuá²taunh¹ dá² hnoh² jmái¹; tí³la³ jná¹³ ha³ tiá² má²ñé¹ yáh³, quí¹ ha³ tiá² má²cá²chó³² yáh³ jmái¹ quion²¹ jná¹³.

9 Hi³ jmí¹ má²í²zéih³² dí² tsá² hí³ la³ ní² né³, ca³ta³cua¹³ bíh¹ dí² hué¹³ Galilea.

Jesús hún¹ jmái¹ quioh²¹ hñú³reh³

10 Tí³la³ jmí¹ má²í³² jáun² né³, ngau³ Jesús chí¹cáin² cu³hna²¹ tsá² hí³ rainh²¹, tí³la³ ta³ conh¹ bíh¹ ngau³ tsú² má¹ná¹. 11 Tá¹la³ jmái¹ jáun² né³ jmí¹ hnauh² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ quioh²¹ tsú², hi³ ná¹juáh²³ la³ lá²:

—¿Ha³ bí¹ jinh¹ zenh² tsá²ñuh² hí³ juáh¹³?

12 Hi³ ja¹ tsáun² né³ jmí¹ zian² juóun³² tsá² jmí¹ ná¹juónh²³ hi³ ca³tin¹ hí³ dí². Ma³ jan² tsáun² jmí¹ ná¹juáh²³ la³ lá²:

—Jan² tsá² chun¹ bíh¹ hí³.

Tí³la³ ma³ jan² né³ jmí¹ ná¹juáh²³:

—Ha³ tiá² jáun² yáh³, tí³ í³ má²can² tsáun² bíh¹ tsá² hí³.

13 Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmí¹ ja³² tsí³ hi³ juónh³ chú¹ja²¹ jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsú², quí¹ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ juénh² tsú² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹.

14 Chu³jo² jmái¹ jmí¹ má²tí³ la³ cun³ jmí¹ ca³hi³ Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²tin² tsáun².

15 Hi³ jáun² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ né³, í³ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³, jáun² ca³qui³ ca³ngáih³ dí² tsá²ján² tsá²ján²:

—¿He³ bí¹ lánh³ rón³² í³, sa³ hliáun³ lín³² máh³ hi³ ní³² tsá² ní² ta³ tiá² lín¹ hi³ ca³ma³tin³²?

16 Jáun² Jesús né³ ca³ngái³:

—Jái¹³ quioh²¹ Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³ hi³ ma³tin¹³ ná¹ tsáun², jun³juáh¹³ jái¹³ quion²¹ huen² yáh³ ná¹. 17 Ní¹juáh³ zian² tsá² hún¹ hua³jan²¹ hi³ jmu³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², jáun² í³tsin² bíh¹ tsú² ní¹juáh³ jáun² bíh¹ jái¹³ hi³ ja³ ní¹con² Dió³² ma³tin¹³ jná¹³ tsáun² ho³lá²dá² jái¹³ hi³ í³

chin³² chin³² huen² uá¹ jná¹³ hléh²³. ¹⁸ Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hleh³² la³ cun³ hi³ chin² chí¹ hnga², tsá² la³ hi³ hleh³² cun³ ní¹ hi³ hniá¹ tsú² hi³ ma³quien² tsáu² hnga² bíh¹ tsú²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu² tion³ hi³ lí³ quien² tsá² lí³ze³ má¹ná¹, tsá² la³ hi³ bíh¹ ján¹ tson² quian³² jú¹ tson², hi³ ní¹con² tsá² la³ hi³ né³, hí¹ cáun² tso³ tiá² cháuh³² yáh³.

¹⁹ ¿Tiá¹ tson² dúh¹ hi³ hla¹ Moisés bíh¹ ca³cué³ hnoh² liei²¹? Tí³la³ cun³ jáun² hí¹ jan² yáh³ hnoh² tiá² ná¹ma³tih²¹ náh² liei²¹ jáun². Qui¹ ¿he³ láih³² sa³ hnáuh² náh² jngah¹³ jná¹³?

²⁰ Jáun² tsá² jmí¹ ná¹ngih³² ní¹ jáun² né³ ca³ngái³:
—Jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹ ján³ hnú², qui¹ ¿hin² dá² hnió³ jngah³ hnú²?

²¹ Jesús né³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:
—La³jín³² bíh¹ hnoh² ca³ja³cáun² honh² náh² cun³ ní¹ hi³ ca³tí²¹ cáun² pih²¹ ta²¹ hi³ ca³jmu³² jná¹³ jáun² jmí¹ jáun². ²² Tí³la³ sá¹ní² jie³ dú¹ né³: Cun³ ní¹ hi³ jlánh¹ ní¹má¹tih²¹ náh² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés, jáun² cáun² *tiuh³² bí¹ náh² chí² láu² hná¹³ ní¹ zian² dáin² jónh³² uá¹jinh¹ tí³tsóh³dí¹ *jmái¹ nio² tie³ bíh¹ ca³chó³² jmái¹ hi³ hniáuh³² cué³² tsú² lí²¹ jáun² quioh²¹ dáin² pih²¹. Ma³tih²¹ náh² héih³² jáun² quioh²¹ tsú² uá¹jinh¹ jun³juáh¹³ hi³ yáh³ ca³ma³liáu³², qui¹ hi³ jáun² dá² ca³ma³liáu³² tsá²haun³² dí²hioh³ ní²deh³ bíh¹ náh².

²³ Né³² né³, re² bíh¹ ní¹juáh³ cun³ ní¹ hi³ tiá² hnáuh² náh² hi³ tá¹tonh¹ hlah³ ní¹con² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ jáun² uá¹jinh¹ jmái¹ nio² tie³, cun³ jáun² jmuh³² bíh¹ náh² lin¹ ní¹con² dáin² jónh³² hi³ lin¹ hi³ taunh² Díó³² hó¹ ní¹ quioh²¹ tsú². Jáun² né³ ¿he³ láih³² sa³ míh²³ yáh³ honh² náh² ní¹con² jná¹³ qui¹ cun³ ní¹ hi³ jná¹³ tí³ ca³jmah²¹ ná¹ re² tin² jan² tsá² hliánh² jmái¹ nio² tie³?

²⁴ Ha³ lí²uú² chú¹ uú² níh²¹ náh² ní¹juáh³ lánh³ jniá³ tsáu², tí³la³ chú¹ níh²¹ náh² la³ cun³ ca³tí²¹ bíh¹.

Jesús cha³² ha³ jinh¹ ja³

²⁵ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² né³, ma³ jan² tsá² zian² juú² Jerusalén ca³ma³liáu³² hi³ ngaih³² tsá²ján² tsá²ján², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Há¹ jun³ tsá² ó³² hnah² tsú² hi³ jngih³ juáh¹³? ²⁶ Já² ó³² bíh¹ zenh² tsú² hi³ dí¹hleh³² chú¹ja²¹, hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² hi³ juáh³ hí¹ cáun² ní¹con² tsú². ¿Hí¹ la³ taunh³² uá¹ tsá²tan²¹ ta²¹ juáh¹³ hi³ tsá²ñuh² ó³² lín³ Tsá² zéi¹ Díó³²? ²⁷ Tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, né¹ bíh¹ dí² ha³ jinh¹ ja³ tsú²; tí³la³ ní¹juáh³ ní¹ má¹cuán² hú¹tá¹ Tsá² zéi¹ Díó³² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí³ ní³² hi³ ha³ jinh¹ ja³ tsú².

²⁸ Jmí¹ ca³nái³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³hléh³ tiá³ tá¹la³ dí¹má²tin² jáun² tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Háh³²! jlánh¹ re² la³ níh¹ hnoh² ha³ jinh¹ ja³ jná¹³ lánh¹! Tí³la³ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³ ca³tin¹ ná¹ huen², tí³la³ jná¹³ dá² ja³ ná¹ hi³ zéi¹ ná¹ jan² Tsá² tson² jé¹ bíh¹, jan² Tsá² tiá² cuoun³² hnoh². ²⁹ Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, cuoun³² bíh¹ ná¹ tsú², qui¹hliá² ní¹con² hi³ bíh¹ ja³ ná¹; hi³ bíh¹ ca³ze³ jná¹³.

³⁰ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² né³ jmí¹ hnió³ tsáu² jan³ Jesús hi³ tson³; tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tie³ cuo², qui¹ tiá² jmí¹ má²cá²chó³² yáh³ jmái¹ quioh²¹ tsú². ³¹ Tí³la³

juoun³² lín³² bíh¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³taunh² ta²¹ quioh²¹ Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ ní¹ má¹cuán² Tsá² lín³ Cristo, ¿hí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ hliáun³ lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² jmu³ ní¹ má¹cuán² la³cónh³ bíh¹ tsá²ñuh² lá²?

Tsá² fariseos zen² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ tsa³quian³ tson³ Jesús

³² Jáun² né³, tsá² *fariseos ca³nái³² la³ cun³ hi³ ná¹juáh²³ jáun² tsáu² hi³ ca³tin¹ Jesús; jáun² hí³ dí² la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmu³ ca³zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ tsa³quian³ Jesús hi³ tson³. ³³ Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Cónh³¹ cú¹pih²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³² ní²¹ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², hi³ jáun² má¹jáun² má²ñih²¹ jná¹³ tí³ ní¹ cuá³ Tsá² ca³ze³ ná¹. ³⁴ Ní¹ má¹jáun² né³ má²hnauh¹³ hnoh² jná¹³, tí³la³ tiá² chauh¹ yáh³ hnoh² jná¹³, qui¹ ha³ tiá² lí¹³ yáh³ cuá¹taunh¹ hnoh² ní¹ ní¹ ní²¹ jná¹³.

³⁵ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² né³ ca³juu³ ca³hléh³ tsá² ná¹ ní¹ joh¹ tsá² judíos quionh³ tsá²ján² tsá²ján², hi³ ca³juáh³:

—¿Hín² máh³ dá² tíh³ tsó³² tsá² ní², hi³ jáun² jnoh¹ máh³ tiú²uú² chanh²¹ dí²? ¿Hí¹ tsó³² dí² ní¹ tiáunh¹ tsá² judíos tsá² ná¹yanh³² ja¹ *tsá²cá²jo²¹ hi³ tsa³ma³tin² dí² tsá²cá²jo²¹ hi³ juáh¹³? ³⁶ ¿He³ dá² hnió³ juáh³ hi³ lí²juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Hnauh¹³ hnoh² jná¹³, tí³la³ tiá² chauh¹ yáh³ náh² jná¹³, qui¹ tiá² lí¹³ yáh³ hi³ cuá¹taunh¹ hnoh² ní¹ ní¹ ní²¹ jná¹³?”

Cua³ ní¹ rá¹ngí³² jmái² hi³ jmu² hi³ cu³tí³ lí¹³ zian² tsú² (Hechos 2:2-4)

³⁷ Jáun² jmái¹ hi³ ná¹jueh³² jmái¹ jáun² né³, ca³náu² Jesús hi³ ca³hléh³ tiá³, ca³la³ hi³ chí²¹ tiú² mah¹ tiú² jan³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hí¹quieín² tsí³, cuí¹ ja³hính² jmái² ní¹con² jná¹³. ³⁸ Qui¹ ní¹con² tsá² má²taunh² ta²¹ jná¹³ lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ chí¹ñei³² bíh¹ jmí² cua³ hñu³ tsí³ tsú², jmái² hi³ jmu³ hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ zian² tsú², la³ cun³ qui³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Díó³².

³⁹ Cun³quionh³ jái¹³ ní² ca³lí³hnió³ Jesús juáh³ hi³ né³bí¹ hen³ tsú² Jmí²chí³ Chun¹ la³jín³² tsá² taunh² dí² ta²¹; qui¹ tiá² hin² jmí¹ má²ca³hián¹³ yáh³ Jmí²chí³ Chun¹ jmí¹ jáun², qui¹hliá² tiá² jmí¹ má²ca³lí³ lin¹ yáh³ hi³ quien² Jesús jmí¹ jáun².

Ca³ta³ná¹tsoh³ ja¹ quioh²¹ tsáu²

⁴⁰ Jmí¹ ca³nái³² ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ ja¹ tsá² juoun³² hí³ jái¹³ ní² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ tsá² ní² lín³ *tí³² jé¹ Díó³² tsá² qui³ ca³tí²¹ já³².

⁴¹ Hi³ ma³ jan² tsáu² né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá² ní² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo.

Tí³la³ ma³ jan² siáh³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiá² tson² yáh³, qui¹ ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² hi³ tí³ hué¹³ Galilea lí¹ já²¹ tiá³ Tsá² lín³ Cristo? ⁴² Qui¹ ní¹ Sí² rá¹juáh³, hi³ Cristo ca³tí²¹ lín¹³ jan² Tsá² jón²zíf¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²ví²¹ bíh¹, hi³ já¹ juú² Belén ní¹ ca³lí³zian² hnga² hla¹ Dá²ví²¹ bíh¹ lí³zian² tsú² siáh³ uá²jai³².

43 Hi³ jáun² né³, la³ nř² bíh¹ lí³ hi³ ca³ta³ná¹tsoh³ tsáu² cun³ńí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús. 44 Ma³ jan² tsáu² jmí¹ hnió³ hi³ jan³ dí² tson³, tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tia³ tsí³ hi³ tie³ cuo².

Tsá² ná¹ńí¹ tiá² ta²¹ tanh² yáh³ Jesús

45 Jáun² né³, ja³tanh²¹ bíh¹ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² tí³ ńí¹ tionh¹ tsá² fariseos quionh³ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³, jáun² tsá² hi³ né³ ca³ngáih³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² tiá² lí²jan³² náh² tsú²?

46 Hi³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ tsú² hí³ né³ ca³ngái³ la³ lá²:
—¿Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ca³hléh³ la³jmí¹ hleh³² tsá² ó³²!

47 Jáun² tsá² fariseos ca³juáh³ siáh³:

—¿Hí¹ ja³bí¹ hnoh² uá²ja³² má²ca³lí³can² náh²? 48 ¿Hí¹ zian² ma³ jan² tsá² chín¹ joh² dí², jí³ lí³ua³ jan² jnoh¹ tsá² fariseos hi³ má²ca³hín¹³ jě¹ tsá² hí³ dúh¹? 49 Tí³la³ tsá² tiá² ná¹cuoh² ó³² liei²¹ má¹ná¹, má²ca³tin¹ tsa³tánh¹ quiu³juóu³² bíh¹.

50 Jáun² Nicodemo, jan² tsá² lín³ fariseo quionh³ tsú², tsá² ca³ńí¹jien¹³ hi³ Jesús cáun² já¹nié² ca³juáh³ la³ lá²:

51 —¿Haun¹³ juáh¹³ ńí¹ liei²¹ quiú¹³ dí² rá¹juáh³ hi³ tiá² ca³ta¹ yáh³ dí² hi³ cáun² lí¹ má¹tson¹³ dí² jan² tsáu² ta³ tiá² lin¹ jú¹ tson² má²lí²cán¹³ dí² quioh²¹ tsú²?

52 Hi³ jáun² tsá² ńí¹ hna¹ jáun² né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Hí¹ tsá² Galilea hniu³² uá²ja³² dúh¹? Sá¹nř² dúh¹ hí³ ńí¹ Sí², hi³ jáun² má¹jáun² jieh²¹ nú² hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ tí³² jě¹ Dió³² tiá² cuá²han³ tí³ hué¹³ Galilea.

53 [Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsú² já¹tanh²¹ cú²jueh³² hñú¹³.

Tsá²mí³ tsá² juón¹

8 Hi³ jáun² né³, jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ Jesús tí³ máh³ Olivos. 2 Hi³ jáun² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³ cuanh³ hú²nié² ta³ ná¹juan³² hñú³ cuáh³² chín¹. Jmí¹jáun² né³ ca³cuú² ca³ngih³² ca³la³ jín³² tsáu² cu³ jéin³ ńí¹ zenh¹ tsú², hi³ jáun² ca³cuá³ dí², hi³ ca³ma³lí³ua³² hi³ má²tin² tsá² hí³.

3 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ quionh³ tsá² *fariseos, hi³ ná¹jan² jan² tsá²mí³ tsá² ca³ńí¹zianh¹³ dí² ńí¹ jmí¹ cuá¹jmu² tso³. Jáun² ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² tionh² hí³ ta³ ńí¹ Jesús; 4 hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnú² Tí³², tsá²mí³ lá² má²ca³jáun³ jnoh¹ ńí¹ jmí¹ cuá¹jmu² tso³. 5 Né³² né³, ńí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jmu² héih³² ńí¹con² jnoh¹ hi³ hniáuh³² jngih¹³ jnoh¹ tsá²mí³ la³ nř² hi³ jlan¹ jnoh¹ quín¹. ¿Hi³ hnú² né³, he³ lánh³ juáh³ nú²?

6 La³ nř² ca³juáh³ tsá² hí³ quí¹ hi³ ca³lí³hnió³ tsú² hi³ ca³ hí³ lan³ Jesús, hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú². Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³cuá³ cuá¹hin³ hi³ cuá¹jmu² cú²jueh³² huéh³ ja¹ hliáu² cun³quionh³ zeh²¹ cuo².

7 Tí³la³ la³ má²ná¹nga² jáun² bíh¹ tsá² hí³ la³ jáun², hi³ jáun² Jesús ca³jmú³ zenh² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh², lí³ua³ jan² tsá² tiá² tso³ ren² náh², tiáun² náh² cá² má¹ quín¹ la³ńí¹ hi³ jnah²¹ tsá²mí³ lá².

8 Jmí¹jáun² ca³cuá³ siáh³ cuá¹hin³ hi³ ca³jmú³ siáh³ huéh³ ja¹ hliáu². 9 Tí³la³ jmí¹ ca³ná¹tsá² tsá² hí³ já¹ńí² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ ca³huén² cheih³², [quí¹hliá² ca³lí³lieih²¹ tsí³ hi³ la³ ná¹ren² bíh¹ uá²ja³² tso³ hmóu³²]; tsá² má²lieih²¹ tín² ca³ma³lí³ua³² hi³ huen³², hi³ jáun² jmí¹ má²ca³huén² tsú² jáun² la³jín³² né³, hnga² bíh¹ Jesús ca³ta³cuá¹³ quionh³ tsá²mí³ hí³. 10 Hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ca³náu² Jesús, [hi³ ca³jé³ hi³ tiú²uú² hin² zian² yáh³, jí³²la³ hnga² tsá²mí³ bíh¹ jéi³²f¹ cuá³,] hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá²mí³ hí³ la³ lá²:

—Hnú² tsá²mí³, ¿né² dá² tsá² jmí¹ cha³² tsáuh³ hnú²?

¿Hí¹ hí¹ jan² uá¹ tiú²uú² hin² lí²ra³tsa² hnú² héih³²?

11 Jáun² tsá²mí³ né³ ca³ngái³:

—Ján¹han²¹ Tí³², hí¹ jan² yáh³.

Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:

—Sa³jun³ jná¹³ yáh³ rá¹tsa² ná¹ héih³²; né³² né³, cuánh², ha³ lí²uú² cua³jmú³ siáh³ tso³.]

Jesús lín³ joh¹ sí² ńí¹con² ca³la³ jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³

12 Jesús ca³lí³ieinh³² siáh³ tsáu² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ joh¹ sí² ńí¹con² tsá² zian²

hngá¹máh³ lá²; hi³ ńí¹juáh³ tsá² ja³² cu³hna³² jná¹³ né³, hi³ jáun² hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ngí³² tsú² ńí¹ lí³ já¹nié², quí¹ lí³ zia³² bíh¹ joh¹ ńí¹con² tsú² hi³ jmu³ hi³ cu³tí³ lí¹³ zian² tsú².

13 Jáun² tsá² fariseos ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² dá² cáun² lí¹ cueh³² jú¹ tson² quián¹³ huen² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ hi³ lí³ tson² jěh² hnú² nř².

14 Jmí¹jáun² ca³ngái³ Jesús:

—Quien² bíh¹ jú¹ tson² hi³ zih²³ jná¹³ lá², uá¹jinh¹ huen² bíh¹ jná¹³ zih²³ jú¹ tson² lá². Quí¹ jná¹³ bíh¹ ńo¹ hi³ ha³ jinh¹ ja³ ná¹ hi³ ha³ jinh¹ ńih²¹ ná¹ siáh³; tí³la³ hnoh² né³ tiá² ńih¹ yáh³ náh² ha³ jinh¹ ja³ jná¹³ hi³ ha³ jinh¹ ńih²¹ jná¹³ siáh³. 15 Quí¹ hnoh² dá² ra³tsih³² náh² héih³² la³ cun³ quí³ jmu² tsá² zian² ńí¹ hué²¹ lá² bíh¹. Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² ra³tsi³² jná¹³ héih³² la³ jáun² ńí¹con²; 16 tí³la³ ńí¹juáh³ hi³ ra³tsi³² jná¹³ héih³², rá²tsi³² jná¹³ cú²tso² bíh¹, quí¹ jun³juáh¹³ huen² yáh³ jná¹³ ra³tsi³² héih³², quí¹ Nuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ bíh¹ rá²tsi³² héih³² cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³. 17 Há¹ jun³juáh¹³ ńí¹ liei²¹ quián¹³ hnoh² rá¹juáh³ hi³ ńí¹juáh³ ná¹lí³ gon³ tsá² nau³² já¹ hi³ juáh³ cá²ren² tán¹, jáun² bí¹ hniáuh³² táunh¹³ dí² ta²¹. 18 Né³² né³, huen² bíh¹ jná¹³ lín³ ná¹ jan² tsá² nau³² já¹ hi³ ca³tin¹ ná¹ huen², hi³ jáun² Nuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ né³ lín³ siáh³ cónh³ jan² tsá² nau³² já¹ hi³ ca³tin¹ ná¹.

19 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Jinh¹ dá² cuá³ ńeh² hnú² dúh¹?

Jáun² Jesús né³ ca³ngái³:

—Ha³ tiá² cuóu³² yáh³ hnoh² jná¹³, hi³ sa³jun³ cuóun³² yáh³ náh² Nuh³² jná¹³ siáh³; quí¹ sá¹jmí¹ hi³ cuóu³² náh² jná¹³ dúh¹, hi³ jáun² jmí¹ má²cuóun³² bíh¹ náh² siáh³ Nuh³² jná¹³.

20 Jesús ca³hléh³ jái¹³ nř² tá¹la³ jmí¹ dí¹má²tin² tsáu² hñú³ cuáh³² chín¹, ńí¹ jmí¹ ná¹táun³ jáun² cuó² ńí¹ toh² tsáu² quie³. Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³ma³tsau¹³

tsú², qui¹hliá² tiá² jmí¹ má²cá²chó³² yáh³ jmá¹ quioh²¹ tsú².

Tsá² tiá² lǐ¹³ tsa³tiánh² ñí¹ tsa³cuá² Jesús

21 Jesús ca³juáh³ siáh³ cónh³ la³ lá²:

—Jná¹³ dá² ñih²¹ bíh¹, hi³ jáun² má¹jáun² né³ hnauh¹³ náh² jná¹³, tí³la³ hnoh² né³ hiá¹ tsán¹³ bíh¹ náh² ta³ ná¹quiánh¹ náh² jáun² tso³ quián¹³; qui¹ ñí¹ ñih²¹ jná¹³ jáun² dá², ha³ tiá² lǐ¹³ yáh³ cuá¹tianh³ hnoh².

22 Hi³ jáun² tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ hi³ né³ ca³juáh³:

—¿Hi¹ jngǐh³² tsú² hnga² juáh¹³ hi³ jáun² sa³ la³ nǐ² yáh³ juáh³ tsú² hi³ tiá² lǐ¹³ tsáu¹³ jnoh¹ ñí¹ tsánh²¹ dí²?

23 Jáun² ca³záih³ siáh³ Jesús tsá² hi³ la³ lá²:

—Tí³ la³ hué³² lá² bíh¹ hín¹³ hnoh², tí³la³ jná¹³ né³, hín¹³ ná¹ tí³ hñu³mi³cuú² bíh¹. Hnoh² dá² cáun² zian² náh² la³ cun³ tin² honh² náh² hmóu³² bíh¹; tí³la³ jná¹³ né³, ha³ tiá² zian² yáh³ jná¹³ la³ cun³ tin² tsin³² huen².

24 Hi³ jáun² bíh¹ lǐ²juáh³² jná¹³ hi³ hnoh² hiá¹ tsán¹³ náh² ta³ ná¹quiánh¹ náh² jáun² tso³ quián¹³; qui¹ nǐ¹juáh³ tiá² táunh²³ yáh³ hnoh² ta²¹ hi³ jná¹³ bíh¹ la³², hi³ jáun² dá² hiá¹ tsán¹³ bíh¹ hnoh² ta³ ná¹quiánh¹ la³ jáun² tso³ quián¹³.

25 Hi³ tsá² hi³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² hnú²?

Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³ñí¹ tín² nga² jná¹³, ¿hi¹ lǐ³ quien² hi³ juoh²¹ dí² hliáun³ jái¹³ quiúnh¹ tsá² la³ hnoh² dúh¹? 26 Qui¹ zia³² bí¹ siáh³ hliáun³ lǐn³² jái¹³ hi³ jmí¹ lǐ³ juah²¹ jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh², jí³ hi³ jmí¹ cué²¹ jái¹³ hi³ rá¹tsa² jná¹³ hnoh² héih³². Tí³la³ Tsá² ca³ze³ jná¹³ má¹ná¹, jú¹ tson² bíh¹ hleh³²; hi³ jáun² né³, jái¹³ jáun² bíh¹ juo³ jná¹³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², la³ cun³ jái¹³ hi³ má²cá²ná¹³² jná¹³ hi³ hleh³² bíh¹.

27 Tí³la³ tsá² hi³ tiá² ca³ngí¹³ yáh³ hi³ Jesús hleh³² hi³ ca³tin¹ Jméi² bíh¹. 28 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Ní¹ má¹ca³ziau³ náh² jná¹³ Tsá² lǐn³ ná¹ Jon² tsá²mi³cuóun² chí³cuú², jáun² má¹jáun² bíh¹ má²lǐ³ ñih¹³ náh² hi³ tson² bíh¹ jná¹³ la³², hi³ hi¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ jmu² jná¹³ cun³quionh³ hi³ cháunh²³ chin³² huen², ñí¹ jí²¹la³ tí³ hǐe³² jná¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ má²ca³ma³ta² Ñuh³² bíh¹ ná¹. 29 Qui¹ Tsá² ca³ze³ jná¹³ zenh² bíh¹ quiúnh¹ jná¹³; tiá² huen² jná¹³ má²ca³zeh³ yáh³ tsú², qui¹ jmá¹ ca³la³ jí³² bíh¹ jmu² jná¹³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ tsú².

30 Jmí¹ má²lǐ²juáh³ jáun² Jesús jái¹³ nǐ² né³, juóun³² lǐn³² bíh¹ tsáu² ca³taunh² ta²¹.

Tsá² ná¹lǐn³ jon² Dió³² jí³ tsá² má²cá²taun³ hi³ jmu² tso³

31 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² judíos tsá² má²ca³hín¹³ hi³ ca³lá² jé¹ tsú² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hi³ cu³tí¹³ zánh¹³ hnoh² tiá³ la³ cun³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³, hi³ jáun² bíh¹ hú¹tá¹ cu³tí³ má²lǐn³ náh² tsá² hain²¹ tí³ con² jná¹³; 32 hi³ jáun² lǐ³ cuin² náh² jú¹ tson², hi³ jáun² jú¹ tson² jáun² né³ lǐ¹³ láu³².

33 Jáun² tsá² hi³ né³ ca³ngáí³:

—Tsá² jón²zǐh¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ bíh¹ jnoh¹, hi³ hi¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³lǐn³ jnoh¹ *tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² hí¹ jan² tsáu². ¿Lánh³ bí¹ rón³² sa³ hnú² ya³ juáh³ hi³ jnoh¹ lǐ¹³ láu³²?

34 Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³jín³² tsá² jmu² tso³ bíh¹ lǐn³ tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² tso³. 35 Hi³ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ né³, cónh³ tiá² lǐ¹³ bíh¹ lǐn³ hú¹tá¹ jan² tsá² hñú¹³ tsú², tí³la³ jon² tsá² hñú¹³ má¹ná¹, tiú²nio² bíh¹ lǐn³ jan² tsá² hñú¹³ tsú². 36 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ Tsá² qui³ lǐn³ hi³ Jon² tsú² la³ láu³² hnoh², jáun² hú¹tá¹ cu³tí³ láun³ bíh¹ hnoh². 37 Má²ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hnoh² lǐn³ náh² tsá² jón²zǐh¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹; tí³la³ uá¹ jáun² la³ jáun² né³, cu³ jáun² hnauh² bíh¹ náh² jngah¹ jná¹³, qui¹ tiá² chau³² yáh³ jè² jná¹³ la³ tí³ hñu³² honh² náh². 38 Jná¹³ dá² hléh²³ la³ cun³ hi³ má²ca³hǐe³ Ñuh³² bíh¹, jáun² ja³bí¹ hnoh² siáh³ jmu³² la³ cun³ hi³ má²ca³hǐe³ ñeh².

39 Jáun² tsá² hi³ né³ ca³ngáí³ la³ lá²:

—iHla¹ Há²bran²¹ bíh¹ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹!

Tí³la³ Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹jmí¹ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ jon²zǐh¹ tsá² hi³ hnoh², jáun² jmí¹ hniáuh²¹ bíh¹ hi³ jmóuh¹ hnoh² la³ cun³ hi³ ca³jmú³ tsá² hi³. 40 Tí³la³ cun³ jáun² hnauh² bíh¹ hnoh² jngah¹³ jná¹³, uá¹jinh¹ má²lǐ²juo³ ná¹ hnoh² jú¹ tson² la³ cun³ rón³² hi³ ca³hǐe³ jná¹³ Dió³². Tí³la³ ihi¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³jmú³ hla¹ Há²bran²¹ la³ nǐ² má¹ná¹! 41 Qui¹ hnoh² dá² jmóuh¹ náh² la³jmí¹ jmu² hnga² ñeh² bíh¹ náh².

Jáun² tsá² hi³ né³ ca³ngáí³ la³ lá²:

—Jun³juáh¹³ dún² lǐ¹ zian² yáh³ jnoh¹, jan² tán¹ bíh¹ Dió³² Jméi² jnoh¹ zian².

42 Jmí¹ lǐ²¹ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Sá¹jmí¹ hi³ tson² bíh¹ hi³ Dió³² ñeh² hnoh², jáun² jmí¹ má¹hnau¹ bíh¹ hnoh² jná¹³ dúh¹, qui¹ jná¹³ bíh¹ jan² Tsá² ja³ ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² lá² zenh² ná¹ ta³ máh¹ hnoh². Qui¹ jun³juáh¹³ lǐ¹ ca³cháunh¹³ tsin³² huen² yáh³ jná¹³ hi³ ja³ ná¹, qui¹ tí³la³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ jná¹³. 43 Jáun² né³, ¿he³ láih³² sa³ tiá² ngí²³ hnoh² la³ cun³ hi³ juah³² jná¹³ juáh¹³? Qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² tion²³ hnoh² honh² hi³ náih¹ jú¹ chú³² hi³ hléh²³ lá² jná¹³ yáh³. 44 Qui¹ tsá² hláinh¹ bíh¹ ñeh² hnoh²; hi³ jáun² la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hi³ bíh¹ hnauh² hnoh² jmúh¹³. Qui¹ qui³ cónh³ jan² tsá² jngǐh² tsáu² bíh¹ tsá² hláinh¹ ca³la³ cun³ jmí¹ ca³lǐ³liau³; hi¹ cónh³ yáh³ tiá² jmu² tsú² la³ cun³ lǐ³ jú¹ tson², qui¹ tiá² jú¹ tson² hu²¹ yáh³ hñu³² tsí³ tsú². Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³hléh³ tsú² jú¹ tí¹jái², cáun² hleh³² tsú² la³ cun³ rón³² lǐn³ bíh¹; qui¹ qui³ cónh³ hi³ bíh¹ jan² tsá² tí¹ jáin², hi³ jáun² hi³ bíh¹ lǐn³ mí¹zioh²¹ jú¹ tí¹jái². 45 Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ jná¹³ hléh²³ jú¹ tson² né³, hi³ jáun² tiá² ta²¹ táunh²³ yáh³ hnoh². 46 ¿Hin² tsánh² lǐ³ua³ jan² hnoh² lǐ¹³ má¹jnia¹³ náh² cáun² tso³ quion²¹ jná¹³ juáh¹³? Né³² né³, ní¹juáh³ jú¹ tson² bíh¹ la³ hléh²³ jná¹³, jáun² ¿he³ láih³² sa³ tiá² ta²¹ táunh²³ yáh³ hnoh²? 47 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² tionh² jo³cuo² Dió³², jáun² tsá² la³ hi³ náí³² bíh¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³²; tí³la³ hnoh² má¹ná¹ tiá² hnauh² yáh³ hnoh² náih¹, qui¹ jun³juáh¹³ tsá² joh¹ Dió³² yáh³ hnoh².

dí² hí³ hí³ ca³jenh¹³. ² Hí³ jáun² cun³ñí¹ hí³ ca³l³hnió³ tsú² ma³quien² Jesús né³, jáun² ca³jmú³ tsú² cáun² má³² tí³ ca³niéí² hí³ ca³tin¹ tsú²; jáun² mǎ¹ Marta jmǎ¹ cuá¹ ná² tsǎ³ má³², hí³ Lá¹ né³ jmǎ¹ cuá³ ñí¹ mesa cu³tsa³² quionh³ Jesús. ³ Jáun² tá¹ la³ tionh² tsú² jáun² ñí¹ mesa né³, ca³can³ Má²réí³ cá² tsá¹ cuah²¹ no¹ má²ró³² hngó³², hí³ jmu² tsú² quionh³ há² má²ró³² hí³ téh²³ tsú² nardo, hí³ jlánh¹ bí¹ hmuh²¹, hí³ jáun² né³ ca³sé³ dí² ta³ Jesús. Jmǎ¹ lí²¹ jáun² ca³ma³quieín² dí² siáh³ ta³ tsú² cun³quionh³ jñú² chí¹, jáun² ca³la³ tá¹ cáun² ñéih³ bíh¹ ca³cónh³² jie³ jmǎ² má²ró³² jáun². ⁴ Hí³ jáun² Judas jon² Sí¹mu²¹ tsá² zian² juú² Queriot, jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús, tsá² tsa³jienh³ hí³ Jesús, ca³juáh³ la³ lá²:

⁵ —¿He³ láih³² sa³ tiá² ca³hnáí³ tsú² jmǎ² má²ró³² ní²? Quí¹ cun³ hni³² nio² hñá³láu³ héih³² quie³ *cú¹tiáú² jmǎ¹ lí¹³ láih¹³ tsú² quioh²¹ hí³ ní², hí³ jáun² quie³ jáun² jmǎ¹ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

⁶ Tí³la³ jun³juáh¹³ ca³juáh³ Judas la³ ní² quí¹ hliá²² juo²³ jéinh³² tsá² tia³mii² yáh³, ca³juáh³ tsú² la³ ní² quí¹ cun³ñí¹ hí³ hí³ jmǎ¹ lín³ jan² hain² bíh¹; quí¹ hí³ bíh¹ jmǎ¹ nio² jo³cuo² tuh³² tioh³ quie³ quioh²¹ quionh³ tsá² quionh³, hí³ jáun² jmǎ¹ han² bíh¹ dí² la³ cun³ hí³ hí²³ hñu³ tuh³² jáun². ⁷ Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lí² lí²¹ jmú² hnú² liúnh¹ ñí¹con² tsú², quí¹ tsá²mí³ ní² dá² má²ca³hmá³ hí³ ní² hí³ ca³tí²¹ jmáí¹ hí³ tsa³haun³ jná¹³ bíh¹. ⁸ Quí¹ la³jé²¹ jmáí¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², tí³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmáí¹ ca³la³ jí²² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh².

Hnió³ tsú² jngih³ Lá¹

⁹ Jáun² né³, juón³² lín³² tsá² *judíos ca³l³³ ñi³² hí³ Jesús má²cuá³ ja¹ juú² Betania, hí³ jáun² ja³taunh²¹ dí² ñí¹ jáun², tí³la³ jun³juáh¹³ hí³ tsa³jien³ jmáh³la³ Jesús yáh³ tsú², quí¹ hí³ ta³ tsa³jien³ siáh³ Lá¹ bíh¹ tsú², tsá² ca³jmú³ Jesús hí³ ca³jenh¹³ ja¹ hla¹. ¹⁰ Hí³ jáun² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ ca³jmú³ cá²hon³ hí³ jngih³ uá²ja³² Lá¹, ¹¹ quí¹ cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ hí³ bíh¹ juón³² lín³² tsá² judíos jmǎ¹ má²ná¹tiánh²³ tí³ có³² ñí¹con² dí², hí³ má²tanh² ta²¹ Jesús.

Jesús má²hí³ ja¹ juú² Jerusalén

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

¹² Juón³² lín³² bíh¹ tsáú² jmǎ¹ má²tiáunh¹ Jmǎ¹hén¹ ja¹ juú² Jerusalén; hí³ jmǎ¹ cá¹jnia²¹ jáun² né³, ca³l³³ ñi³² tsú² hí³ hí¹tsau³² Jesús ja¹ juú² jáun². ¹³ Hí³ jáun² ca³quieh³ tsá² hí³ mu²¹ hmá² zún³, jáun² ca³huén² hí³ ca³ñí¹hen¹³ Jesús ca³la³ hí³ tí² hí³ hoh³², hí³ juáh³ la³ lá²:

—¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²! ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² juo¹³ dí²! ¡Hénh³ ma³ chun¹ Re²¹ juo¹³ tsá² *Israel!

¹⁴ Jesús ca³chanh²¹ jan² lo¹ búh¹ míh¹ hí³ ca³ñi³tsin¹, hí³ jáun² ca³l³tí³ la³ cun³ hí³ jmǎ¹ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²:

¹⁵ Hnoh² tsá² zian² náh² tí³ ñí¹ zeh¹ máh³ Sión, ha³ lí² juenh³; sá¹ní² jie³ hí³ Re²¹ juóuh³² hnoh² cuá¹ja³² ñí¹con² hnoh² hí³ cuá¹tsin¹ jan² lo¹ búh¹ míh¹.

¹⁶ Tiá² jmǎ¹ ngí²³ yáh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² jmǎ¹ lí²¹ la³jé²¹ hí³ jáun²; tí³la³ la³ tí³ jmǎ¹ má²ca³l³quien² máh³

Jesús tsau³ tsǎ³ tsú² hí³ la³jé²¹ hí³ lí³ jáun² jmǎ¹ má²rá¹juáh³ bíh¹ ñí¹ Sí² hí³ ca³tin¹ tsú², hí³ jáun² bíh¹ la³ lí³ la³ jáun².

¹⁷ Jáun² né³, jmǎ¹ zian² juón³² lín³² tsá² ca³jé³ jmǎ¹ ca³teh³ Jesús hla¹ Lá¹ hí³ cua³han² hñu³ tá²hón³², hí³ ca³jmú³ dí² hí³ ca³jenh¹³ tsú². Tsá² hí³ né³, jlánh¹ ca³qui³ ca³chá³ la³ cun³ hí³ ca³jé³ jáun², ¹⁸ cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹ ca³quí² ca³huén² tsáú² hí³ já¹hen³ Jesús, quí¹hliá² ca³l³³ ñi³² tsú² ca³tí²¹ lí²¹ hí³ lí³ hua³jueh³² hí³ ca³jmú³ dí² jáun². ¹⁹ Hí³ jáun² tsá² *fariseos ca³juónh³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—Jie³ né³, hí¹ cáun² tiá² hí³ la³ lí¹³ jmú¹³ yáh³ dí². Jieh³ dúh¹, la³jín³² tsáú² bíh¹ má²tsá²tú¹ tsá²lín³ cu³hna²¹ tsú².

Ma³ jan² tsá² hleh³² jú¹jma² griego hnah² Jesús

²⁰ Ja¹ tsá² ca³cha³taunh¹ ja¹ juú² Jerusalén hí³ ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³² tá¹la³ jmáí¹, jmǎ¹ ná¹tson¹ ma³ jan² tsá² hleh³² jú¹jma² *griego. ²¹ Tsá² hí³ né³ ja³taunh²¹ ñí¹con² Pí²liéí¹ tsá² zian² juú² Betsaida hín¹³ tí³ Galilea, hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Tí³², jmǎ¹ hnáu² jnoh¹ neh²¹ tiá³ Jesús.

²² Hí³ jáun² Pí²liéí¹ né³ ngau³ hí³ ca³ñí¹zeh¹ Tre²¹, hí³ jáun² tá¹ gon³ dí² ja³taunh²¹ hí³ ca³ñí¹choh¹ dí² siáh³ Jesús já¹³ jáun². ²³ Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Má²cá²chó³ bíh¹ jmáí¹ hí³ lí¹³ lí³ quien² jná¹³ Jon² tsá²mí³cuoun². ²⁴ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ ní¹juáh³ tiá² la³ jñi³² yáh³ tsú² cá² má³ mí³ cuú², hí³ jáun² la³ má²lí³ jáun² bíh¹ cá² má³ tán¹; tí³la³ ní¹juáh³ hí³ hin³ tsú² cá² má³ né³, jáun² hliáun³ lín³² bíh¹ hí³ ló³². ²⁵ Jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² hnió³ lí³ zian² ué³ ñí¹ hué¹ lá², tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu² hí³ tiá² lin¹ quien² hí³ zian² ñí¹ hué¹ lá² né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ lí¹³ zian² la³ cun³ jmǎ¹hí³nio². ²⁶ Lí³ua³ jan² tsá² hnió³ ma³cáu³² jná¹³, cuí¹ já² tsú² cu³hna³² jná¹³; hí³ jáun² ní¹juáh³ ñí¹ ñih²¹ jná¹³ né³, ja³bí¹ ñí¹ jáun² uá²ja³² tsa³cuá² siáh³ tsá² má²cáu³² jná¹³. Hí³ lí³ua³ jan² tsá² má²cáu³² jná¹³ né³, Nuh³² jná¹³ ma³quien² tsá² la³ hí³.

²⁷ "Tí³la³ ta³né³² né³, jlánh¹ hliáun³ ñéih³ má²hu²¹ tsin³² jná¹³. ¿He³ yáh³ juah²¹ jná¹³ ta³né³²? ¿Hí¹ juah²¹ jná¹³: "Tia²¹, liau¹ jná¹³ ca³tí²¹ jmáí¹ hí³ má²tón³² jáun²?" Tí³la³, já² hú¹tá¹ hí³ ca³tí²¹ hí³ ní² yáh³ ja³ jná¹³. ²⁸ Tia²¹, ¡ma³quien¹³ hnú² hí³ jmá²² nú²!

Jmǎ¹jáun² ca³náí³² tsú² cáun² mah¹ hñu³mí³cuú², hí³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Má²ca³ma³quien¹³ bíh¹ jná¹³, hí³ jáun² má¹quien¹³ bíh¹ jná¹³ siáh³ cónh³¹¹ cu³ jéin³².

²⁹ Hí³ jáun² tsá² jmǎ¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² né³ ca³náí³², hí³ jáun² jmǎ¹ ná¹juáh³² hí³ miíh³² bíh¹ má²lí²jmú³, tí³la³ ma³ jan² né³ jmǎ¹ ná¹juáh³² la³ lá²:

—Jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² má²lí²hléh³² ñí¹con² tsú².

³⁰ Jmǎ¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—La³ñí¹ la³ján³ hí³ ca³tin¹ hnoh² bíh¹ mah¹ hí³ má²lí²hléh³² ní², jun³juáh¹³ hí³ ca³tin¹ jná¹³ yáh³.

³¹ Ta³né³² bíh¹ má²cá²chó³² jmáí¹ hí³ tá¹tsin¹ héih³² tsá² zian² hngá¹máh³ lá², hí³ ta³né³² bí¹ siáh³ má²cá²chó³² jmáí¹ hí³ cua³hain³² tí³ cheih³² tsá² cuá¹jmu² quien² ñí¹con² tsá² zian² hngá¹máh³ lá². ³² Hí³ jáun² ní¹

—Ní¹juáh³ tsá² cun³ lí²liáuh³, tiú²uú² lin¹ hniáuh³² yáh³ lóh³² tsú² siáh³ cónh³, qui¹ má²jín² bíh¹ tsú², jáun² jí³²la³ ta³ bí¹ tsú² jí³²lí³² hniáuh³² qui³². Qui¹ tsá² má²ná¹jín² bíh¹ hnoh², uá¹jinh¹ tiá² la³jín³² náh².

¹¹ Ca³juáh³ tsú² la³ ní² hi³ tiá² la³jín³² tsá² hí³ má²ná¹jín² yáh³, qui¹hliá² jmí¹ má²ni³² bíh¹ tsú² hi³ hin² tsánh² tsa³jienh³.

¹² Jmí¹ má²lí²ráin³² jáun² Jesús ta³ tsú² né³, ca³quih³ siáh³ ha¹ hi³ ca³cuá³ siáh³ ní¹ mesa, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Má¹ca³ngi¹³ hnoh² he³ hnió³ juáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmu³² jná¹³ ní²? ¹³ Sá¹ní² jie³, hnoh² dá² teh³² náh² jná¹³ Tí³² jí³ hi³ juáh³ náh² siáh³ hi³ Juóuh³² náh² jná¹³; re² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh³ hnoh², qui¹ tson² bíh¹ lín³ jná¹³ la³ jáun². ¹⁴ Jáun² né³, ní¹juáh³ jná¹³ má²lí²ráin³² ná¹ tanh¹ hnoh², Tsá² lín³ ná¹ Tí³² jí³ hi³ lín³ ná¹ siáh³ Juóuh³² náh², jáun² ja³bí¹ hnoh² uá²jaí³² hniáuh³² ráinh¹³ náh² ta³ tsá²ján² tsá²ján². ¹⁵ Qui¹ jná¹³ má²lí²có³² cáun² nóh³², hi³ jáun² hnoh² lí¹³ jmúh¹³ la³jmí¹ má²lí²jmu³² ní² jná¹³. ¹⁶ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ hí³ jan² yáh³ tsá² lín³ quian²¹ tiá² tí³ jlánh¹ bí¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ juo¹³, hi³ sa³jun³ hí¹ jan² yáh³ tsá² zéin¹ tiá² tí³ jlánh¹ bí¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá² lí²ze³ tsú². ¹⁷ Jáun² né³, jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² ní¹juáh³ hi³ má²ca³ngi¹³ náh² jái¹³ ní², jí³ hi³ má²zián¹³ náh² siáh³ la³ ní².

¹⁸ "Jun³juáh¹³ cuá¹hléh²³ jná¹³ jái¹³ lá² hi³ ca³tin¹ la³jín³² yáh³ hnoh²; qui¹ nó¹ bíh¹ jná¹³ hin² tsánh² ca³quiánh³² ná¹. Qui¹ cun³ ca³tiá² lí³ bíh¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí², ní¹ juáh³ jáun² la³ lá²: "Tsá² cáun² uon² jmí¹ cuh³² quiúnh¹ bíh¹ jná¹³ má²ca³ziáuh³² ta³". ¹⁹ Juah³² jná¹³ jái¹³ lá² ta³ ñeh³, hi³ jáun² ní¹ má²cá²chó³² jmáí¹ hi³ lí³tí³, jáun² má²jáun² má²táunh¹³ náh² ta²¹ hi³ jná¹³ bíh¹ la³². ²⁰ Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ la³² juah³² jná¹³, hi³ ní¹juáh³ tsá² hen² lí³ua³ jan² tsá² zein³² jná¹³, hi³ he² jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² he² jná¹³ né³, hen² tsú² la³ jí³ Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³.

Jesús jmu² lin¹ hi³ Judas jmu³ hian² tsí³ ní¹con² dí²
(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

²¹ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³háuh³² tsí³, hi³ jáun² ca³nia³ bíh¹ dí² cú²jueh³² jái¹³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ja¹ quián¹³ náh² ní² zian² jan² tsá² né³bí¹ jienh³ jná¹³.

²² Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, cáun² lí¹ ca³jien³ tsá²ján² tsá²ján² bíh¹ tsú², qui¹ tiá² jmí¹ ní³² yáh³ tsú² hi³ hin² dá² hien² Jesús. ²³ Jáun² né³, jan² tsá² quian³tun³ hi³, tsá² jmí¹ hnió³ lín³² Jesús jmí¹ cuá¹tón²¹ cu³héin¹ hi³ jmí¹ cuá¹jmu² má³², ²⁴ hi³ jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³hméih³² ní¹ tsá² hí³, hi³ hnió³ dí² líéinh³²; hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ngáih³ tiá³ tsú² neh²¹ hin² tsánh² hien² tsú².

²⁵ Jáun² tsá² hí³ né³ ca³hanh³ tá²cuá¹ Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² hí³ né³ Tí³²?

²⁶ Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Cuí¹ má¹jlíh²¹ ná³ cá² cuonh¹ pih²¹ *hi³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ní¹juáh³ hin² tsánh² hiauh³, jáun² tsá² hí³ bíh¹.

Ca³ma³jlíh²¹ bíh¹ tsú² cá² cuonh¹ hí³, jmí¹ lí²¹ jáun² né³ Judas jon² Sí¹mu²¹ bíh¹ ca³cuéh³ dí², tsá² ja³ hí³ juú² Queriot. ²⁷ Jáun² la³ cun³ jmí¹ má²lí²héi³ jáun² bíh¹ Judas hí³ jáun², ca³hi³ *Satanás hñu³ tsí³. Jmí¹ jáun² né³ ca³juáh³ Jesús ní¹con² tsú² la³ lá²:

—La³ cun³ hi³ ní³lín²³ hnú² jmúh¹³, cuá²jmu³ tia³juí³².

²⁸ Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² jmí¹ ná¹jmu² hí³ má³² quionh³ tsú² tiá² jmí¹ ní³² he³ ca³ti²¹ hí³ ca³juáh³ tsú² la³ jáun². ²⁹ Ma³ jan² tsáun² cáun² ca³lín¹³ hi³ Jesús ca³juáh³ hi³ tsa³lia³² Judas la³ cun³ hi³ lí³ hniáuh³² jmáí¹ bíh¹, ho³lá²dá² hí³ zia³² hí³ cuéh³² tsú² ca³lá² tsá² tia³mii² qui¹ cun³ní¹ hi³ hí³ bíh¹ jmí¹ nio¹ jo³cuo² tuh³² tioh³ quie³.

³⁰ Jáun² jmí¹ má²lí²héi³ Judas hí³ jáun² né³, la³juí³² cua³han³. Jmí¹ má²niéi² bíh¹ jmí¹ jáun².

Cáun² héih³² hmaí²¹

³¹ Jáun² né³, jmí¹ cuá¹han³ Judas ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ta³né³² má²lí²lin¹ hi³ quien² jná¹³ Jon²

tsá²mí³cuoun², jí³ hi³ lí²lin¹ siáh³ hi³ quien² Dió³² cun³quionh³ hí³ dí². ³² Hi³ ní¹juáh³ Jon² tsá²mí³cuoun² la³ jmu² lin¹ hi³ quien² Dió³², hi³ jáun² ja³bí¹ Dió³² siáh³ ma³jnia² hi³ lin¹ hi³ quien² tsú²; hi³ tia³juí³² bíh¹ siáh³ jmu³ tsú² la³ jáun². ³³ Hnoh² jón³, ha³ tiú²uú² ue³ jmáí¹ cuon¹ yáh³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh². Má²jáun² má²hnauh¹³ hnoh² jná¹³, tí³la³ la³ cun³ hi³ ca³juo³ jná¹³ jáun² tsá² *judíos tsá² ná¹ní¹ bíh¹ juah³² jná¹³ siáh³ ní¹con² hnoh² ta³né³². Ha³ tiá² lí¹³ yáh³ cuá¹táunh¹ hnoh² ní¹ ñe¹ jná¹³. ³⁴ Jáun² jmu² jná¹³ cáun² héih³² hmaí²¹ lá² ní¹con² hnoh²: Hi³ má¹hnáu³ náh² tsá²ján² tsá²ján². La³ ní² bíh¹ hniáuh³² má¹hnáu³ náh² tsá²ján² tsá²ján², ca³la³ jmí¹ hnau³ jná¹³ ní² cu³tí³ bíh¹. ³⁵ Hi³ ní¹juáh³ ca³ma³hnáu³ náh² la³ ní² né³, jáun² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³tsin² hi³ hnoh² lín³ náh² tsá² hain²¹ tí³ con² jná¹³.

Jesús juáh³ hi³ Sí¹mu²¹ Pé¹ nó³² tí³ có³²
(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

³⁶ Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³ngái³ ní¹con² Jesús:

—Tí³², ¿ha³ dá² jinh¹ cuóh¹³ hnú²?

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ha³ tiá² lí¹³ yáh³ ñeih²¹ hnú² cu³hna³² jná¹³ ta³né³²; tí³la³ tí³ chí¹cáin² bíh¹ má²lí¹³ ñeih²¹ hnú².

³⁷ Jmí¹ jáun² ca³ngái³ Pé¹ hi³ ca³juáh³:

—Tí³², ¿he³ láih³² tiá² má²lí¹³ ñe¹ jná¹³ cu³hnah³² hnú² né³? Cáun² bíh¹ nio² tsin³² jná¹³ uá¹ hi³ jun³ jná¹³ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ hnú².

³⁸ Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ tson² má²nio² cáun² honh² hnú² hi³ jún³ nú² hi³ ca³tin¹ jná¹³? Jú¹ tson² cu³tí³ juo³ jná¹³ hnú², hi³ ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu² juáh¹³ hnú² hñaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

Jesús bíh¹ lín³ juí³² hi³ chanh²¹ tsú² ní¹ cuá³ Dió³²

14 "Jáun² né³, ha³ lí² tianh³ náh² hi³ ná¹hi³² lín³² honh². Cáun² chá¹ náh² honh² ní¹con² Dió³², hi³ cáun² chá¹ náh² siáh³ honh² ní¹con² jná¹³. ² Hliáun³ lín³² bíh¹ ní¹ lí³ tauh¹³ zia³² hñú¹³ Nuh³² jná¹³; sá¹jmí¹ hi³ tiá² zia³² dúh¹, jáun² jmí¹ má²lí²juáh³² bíh¹ jná¹³ ní¹con²

hnoh². Jáun² né³, ñih²¹ bíh¹ jná¹³ hi³ ñí¹jmú²¹ hua³jan²¹ ñí¹ cuá¹tianh³ hnoh². ³ Ní¹ má¹lí³² jáun² né³, jáunh¹³ jná¹³ hi³ já¹ cáun³² ná¹ hnoh², hi³ jáun² hnoh² uá²jaí³² í¹³ cuá¹tianh³ ñí¹ ñí¹ñí²¹ jná¹³ jáun². ⁴ Má²ñí²¹ bíh¹ hnoh² juí³² hi³ chau²¹ tí³ ñí¹ ñih²¹ jná¹³ jáun².

⁵ Jáun² Tú¹ma²¹ né³ ca³ngáí³ la³ lá²:
—Tí³², já² tiá² né¹ yáh³ jnoh¹ ha³ dá² jinh¹ cuánh¹³ hnú², ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² í¹³ né¹ jnoh¹ hín² juíh³² jaun³²?

⁶ Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:
—Jná¹³ bíh¹ lín³ juí³², jí³ jú¹ tson², jí³²la³ cun³quionh³ jná¹³ bíh¹ í¹³ zian² tsú² cu³tí³, jí³ hi³ í¹³ siáh³ chanh²¹ tsú² ñí¹ cuá³ Ñuh³² jná¹³. ⁷ Ní¹juáh³ hi³ má²ca³lí³ cuóu³² náh² jná¹³, jáun² lí³ cuóun³² bí¹ náh² uá²jaí³² Ñuh³² jná¹³; hi³ ta³né³² né³, má²ca³lí³ cuóun³² bíh¹ náh² tsú² quí¹ Tsá² má²ca³jién¹ bí¹ náh² hí³.

⁸ Jáun² Pí²liéí¹ né³ ca³juáh³:
—Tí³², má³jnia¹³ tiá³ Jméí² dí² ñí¹con² jnoh¹, hi³ jáun² cu³ jáun² bíh¹ má²tioh²¹.

⁹ Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
—Hnú² Pí²liéí¹, ¿jáh³ jmáí² tiá² má²tí³ hi³ ngí²³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², hí¹ cun³ jáun² tiá² má²ca³lí³ cuóu³² máh³ náh² jná¹³? Quí¹ ní¹juáh³ tsá² má²ca³lí³ cuóu³² jná¹³, jáun² má²ca³lí³ cuóun³² bíh¹ tsú² siáh³ Ñuh³² jná¹³; jáun² né³ ¿he³ yáh³ láih³² mih³² hnú² hi³ má¹jnia¹³ jná¹³ Jméí² dí² ñí¹con² náh²? ¹⁰ ¿Há¹ tiá² má²taunh²³ hnoh² ta²¹ dúh¹ hi³ lín³ bíh¹ jná¹³ la³ cun³ qui³ lín³ Ñuh³², hi³ Ñuh³² jná¹³ né³, lín³ siáh³ la³jmí¹ lín³ jná¹³? Jáun² Ñuh³² jná¹³, Tsá² qui³ lín³ la³jmí¹ lín³ jná¹³ bíh¹ jmu² ta²¹ quioh²¹, hi³ jáun² jun³juáh¹³ jáí¹³ hi³ í¹³ chin³² chin³² huen² yáh³ jná¹³ hléh²³ ñí¹con² hnoh². ¹¹ Jáun² tionh² náh² ta²¹ hi³ lín³ bíh¹ jná¹³ la³ cun³ qui³ lín³ Ñuh³², hi³ Ñuh³² jná¹³ né³ lín³ siáh³ la³ jmí¹ lín³ jná¹³. Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² la³ nio² cáun² honh² náh² ca³ti²¹ hi³ má²lí³juáh³² jná¹³ ní², jáun² tiaunh² náh² ta²¹ jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ jmu² bíh¹ jná¹³. ¹² Jú¹ tson² cu³tí³ juo³ jná¹³ hnoh² hi³ lí³ua³ jan² tsá² taunh² ta²¹ jná¹³, ja³bí¹ tsá² la³ hí³ uá²jaí³² í¹³ jmu³ la³ cun³ ta²¹ hi³ jmu² jná¹³, hi³ hí¹ la³ tí³ ta²¹ hi³ jlánh¹ bí¹ cáu² jueh³² yáh³ í¹³ jmu³ tsú², quí¹ jná¹³ dá² má²ñih²¹ ñí¹con² Ñuh³² bíh¹. ¹³ Lí³ua³ cáun² hi³ mih³² náh² ñí¹con² Ñuh³² jná¹³ cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³, jná¹³ bíh¹ cué¹³, hi³ jáun² cun³quionh³ jná¹³ bíh¹ lí³ lin¹ hi³ jlánh¹ quien² Ñuh³² jná¹³. ¹⁴ Quí¹ jná¹³ bíh¹ tsá² í¹³ cué¹³ lí³ua³ cáun² hi³ mih³² náh² cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³.

Jesús jmu² jáí¹³ hi³ zen³ Jmí²chí³ Chun¹

¹⁵ "Ní¹juáh³ hnaú³ náh² jná¹³, jáun² ma³ti²¹ náh² héih³² quion²¹ jná¹³. ¹⁶ Hi³ jáun² jná¹³ né³ mí²¹ ñí¹con² Ñuh³² jan² Tsá² ma³hau³ hnoh², Tsá² í¹³ cuá³² quiúnh¹ hnoh² jmáí¹ ca³la³ jí³². ¹⁷ Jmí²chí³ Chun¹ Tsá² hie³² jú¹ tson² bíh¹ Tsá² hí³, jan² Tsá² tiá² í¹³ hen³ tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³², quí¹ jmí¹líh³ yáh³ tiá² í¹³ jfen³² tsú² Tsá² hí³, hi³ sa³jun³ í¹³ lí³ cuóun³² tsú² siáh³ Tsá² hí³. Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, má²cuóun³² bíh¹ náh² tsú², quí¹hliá² cuá³ tsú² quiúnh¹ hnoh², hi³ la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹ cuá³ tsú² siáh³ hñu³ honh² náh².

¹⁸ "Ha³ tiá² chau²¹ yáh³ jná¹³ hmóu³² hnoh²; jáunh¹³ bí¹ jná¹³ siáh³ hi³ já¹ñí³² quiúnh¹ hnoh². ¹⁹ Cú¹pih²¹ jmáí¹ bíh¹ jéí³² he² hi³ chau²¹ jmáí¹ hi³ tiú²uú² jéí³² jná¹³ tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³², tí³la³ hnoh² má¹ná¹ cun³ chau²¹ jmáí¹ jie¹ bí¹ hnoh² siáh³ jná¹³; hi³ cun³ñí¹ hi³ zian² jná¹³ né³, ja³bí¹ hnoh² uá²jaí³² í¹³ zian² náh².

²⁰ Jmáí¹ jáun² bíh¹ lí³tsin² hnoh² hi³ cu³tí³ bíh¹ lín³ jná¹³ la³jmí¹ lín³ Ñuh³², hi³ hnoh² né³ lín³ náh² la³ cun³ qui³ lín³ jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ lín³ la³jmí¹ má²lín³ hnoh² jáun². ²¹ Lí³ua³ jan² tsá² he² héih³² hi³ jmu² jná¹³, jí³ hi³ má²tí³² siáh³, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ ján¹ tson² hniau³ jná¹³. Hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² hniau³ jná¹³ né³, jáun² Ñuh³² jná¹³ ma³hnio³ siáh³ tsá² hí³; ja³bí¹ jná¹³ siáh³ má¹hno¹ tsú² uá²jaí³², jí³ hi³ má¹jnia¹³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² tsú².

²² Jáun² Judas ca³ngáí³ la³ lá² (tí³la³ jun³juáh¹³ tsá² ja³ hí³ tí³ juú² Queriot má¹na²¹):

—Tí³², ¿lánh³ bí¹ rón³² í¹³ hi³ ñí¹con² jnoh¹ bíh¹ má¹jnia¹³ nú², hi³ tiá² la³ má¹jnia¹³ yáh³ nú² ñí¹con² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³²?

²³ Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
—Ní¹juáh³ tsá² hniau³ jná¹³, jáun² ma³ti³² bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ juah³² jná¹³; hi³ jáun² Ñuh³² jná¹³ né³ ma³hnio³ tsá² hí³, hi³ jná¹³ né³ jáunh¹³ ná¹ quiúnh¹ Ñuh³² hi³ já¹ma³ziáun¹³ jnoh¹ quiúnh¹ tsá² la³ hí³. ²⁴ Tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² hniau³ jná¹³, jáun² tiá² má²tí³² yáh³ tsú² jáí¹³ hi³ hléh²³ jná¹³. Jun³juáh¹³ quion²¹ huen² yáh³ jná¹³ jáí¹³ hi³ naih³² hnoh² lá², quí¹ jáí¹³ quioh²¹ Ñuh³² Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³ la³².

²⁵ "Né³² né³, la³jí³² hi³ má²lí³juo³ jná¹³ hnoh², má²lí³hléh³ jná¹³ tá¹la³ cuon¹ jná¹³ lá² ja¹ quián¹³ hnoh².

²⁶ Tí³la³ ní¹ má¹cuán² jáun² Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² ma³hau³ náh², Tsá² zen³ hí³ Jméí² dí² chá³² jná¹³, hí³ bíh¹ ma³ta² hnoh² ca³la³ jí³², jí³ hi³ cháú³² tsú² siáh³ honh² náh² la³jí³² la³ cun³ hi³ má²lí³juáh³² jná¹³ ní².

²⁷ "Jáun² né³, la³jmí¹ nio² tie³ hñu³ tsin³² jná¹³ jmu¹ jná¹³ hi³ niau²¹ tie³ hñu³ honh² hnoh² siáh³, jun³juáh¹³ la³ qui³ jmu² jáun² tsá² zian² hngá¹máh³ yáh³. Jáun² ha³ lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh², hi³ sa³jun³ hniáuh³² í¹³ hú¹ cóh²¹ honh² náh² siáh³. ²⁸ Má²lí²niéih² bíh¹ hnoh² hi³ má²lí²juáh³² jná¹³. Ñih²¹ jná¹³ hi³ jáun² jáunh¹³ jná¹³ siáh³ hi³ já¹ñí³² quiúnh¹ hnoh². Sá¹jmí¹ hi³ cu³tí³ bíh¹ má²ca³ma³hnaú¹ hnoh² jná¹³ dúh¹, jáun² jmí¹ má²ca³ma³hiúnh¹³ bíh¹ náh² honh² hi³hliá² ñih²¹ jná¹³ ñí¹ cuá³ Ñuh³²; quí¹ hí³ bíh¹ jan² Tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ záu² tá¹³ la³ cónh³ bí¹ jná¹³. ²⁹ Hi³ jáun² bí¹ juanh³² jná¹³ jáí¹³ lá² ta³ ñeh³, quí¹ hi³ jáun² ní¹ má¹lí³² la³ jáun² né³, má²taunh¹³ náh² ta²¹ jná¹³.

³⁰ "Ha³ tiú²uú² hliáun³ jáí¹³ hléh¹³ yáh³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², quí¹ má²cuá¹ja³² bíh¹ juo¹³ tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³². Tí³la³ uá¹jinh¹ hí¹ cáun² pí³ tiá² zia³² yáh³ quioh²¹ tsá² hí³ ñí¹con² jná¹³, ³¹ la³ ní² ca³ti²¹ í¹³ bíh¹, quí¹ hniáuh³² bíh¹ lí³tsin² tsá² zian² hngá¹máh³ lá² hí³ hno³ jná¹³ Ñuh³² jí³ hi³ má²ti²¹ jná¹³ siáh³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ tsú² hi³ jmu¹ ná¹.

"Jáun² nú¹ tianh³ náh², cuí¹ hue¹³ dí² ñí¹ lá².
[Tá¹la³ hí¹tíáunh¹ tsú² jáun² juí³² né³, ca³juáh³ Jesús:]

Mí'ziah²¹ mi³ uóun²jieh¹³ la³ má²quionh³ cuú²ñeh¹ quioh²¹

15 —Jná¹³ bíh¹ lín³ la³jmí¹ lǐ³ hú¹tá¹ mí'ziah²¹ mi³ uóun²jieh¹³, hi³ jáun² Nuh³² jná¹³ né³ lín³ la³jmí¹ lín³ tsá² jmu² hua³hí¹³ hi³ jáun². ² Jáun² nǐ³juáh³ zia³² cáun² chí² cuoh² quion²¹ jná¹³ hi³ tiá² má³ há³², hi³ bíh¹ quieih³²; tí³la³ nǐ³juáh³ hi³ há³² má³ né³, chú² huen² bíh¹ tsú² chí² cuoh² pih²¹ siún¹ hi³ lǐ³ hí¹qui² hí¹iná²³, hi³ jáun² tí³ hliáun³ má³ há³ bíh¹. ³ Má²ná¹jin² bíh¹ hnoh² cun³quionh³ já¹³ hi³ má²ca³ma³ta¹³ jná¹³ jáun². ⁴ Cuí¹ ná¹quiun² náh² re² quiúnh¹ jná¹³ la³jǐ³² jmá¹, hi³ jáun² la³ má²chí¹cunh² jáun² bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² lǐ¹³. Há³ tiá² lǐ¹³ yáh³ há³ má³ cáun² chí² cuoh² ta³ rón³² tí³ có³², qui¹ nǐ³juáh³ tiú²uú² la³ chí¹hma² yáh³ quionh³ mí'ziah²¹; la³ jáun² bíh¹ uá²ja³² lǐ³ nǐ¹con² hnoh², nǐ³juáh³ tiá² la³ ná¹cunh² yáh³ náh² tián³ quiúnh¹ jná¹³, jáun² tiá² lǐ¹³ yáh³ lín³ hnoh² la³jmí¹ lǐ³ chí² cuoh² há³² má³ chu²¹.

⁵ "Qui¹ jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ la³jmí¹ lǐ³ mí'ziah²¹, hi³ jáun² hnoh² né³ lín³ náh² cuú²ñeh¹ uóun². Hi³ jáun² bíh¹ nǐ³juáh³ tsá² ná¹cunh² tián³ quiúnh¹ jná¹³, hi³ jná¹³ né³ ná¹cunh² ná¹ siáh³ quiúnh¹ tsú², hi³ jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ la³jmí¹ lǐ³ chí² cuoh² hi³ há³² hliáun³ má³ chu²¹; qui¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ lǐ¹³ jmúh¹³ hnoh² nǐ³juáh³ tiá² quiúnh¹ jná¹³. ⁶ Lí³ua³ jan² tsá² tiá² ná¹cunh² quiúnh¹ jná¹³, quiunh²¹ tsú² la³jmí¹ quiunh³² jáun² chí² cuoh² tiá² má³ há³², tí³ cheih³² bíh¹ tsa³cuí³², hi³ jáun² nǐ¹ jáun² lí³ quiéin²; hi³ má¹lí³² jáun² né³, ziu³ liáuh³² tsú² siáh³ hi³ tóh³² ja¹ sǐ², hi³ jáun² có³².

⁷ "Nǐ³juáh³ la³ má²ná¹cunh² jáun² náh² quiúnh¹ jná¹³, jǐ³ hi³ hu²¹ siáh³ já¹³ quion²¹ jná¹³ hñu³ honh² náh², jáun² mǐ¹ náh² lí³ua³ cáun² hi³ hnáuh², hi³ jáun² hian³ náh². ⁸ Qui¹ cun³quionh³ hi³ ná¹lín³ hnoh² la³jmí¹ lǐ³ chí² cuoh² há³² hliáun³ má³ chu²¹ bíh¹ ma³quien² tsáú² Nuh³² jná¹³, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lín³ náh² tsá² cu³tǐ³ hain²¹ tí³ con² jná¹³. ⁹ Hnau³ lín³² bíh¹ jná¹³ hnoh² la³jmí¹ hnau³ jáun² jná¹³ Nuh³², jáun² ma³zián¹³ náh² la³ cun³ ca³tǐ²¹ ma³zian² tsá² hno³ jná¹³. ¹⁰ Qui¹ nǐ³juáh³ má¹tih²¹ náh² la³ cun³ héih³² hi³ jmu² jná¹³, jáun² má¹zián¹³ bí¹ náh² la³ cun³ qui³ ca³tǐ²¹ hi³ ma³zian² tsá² hno³ jná¹³, la³jmí¹ zian² jná¹³ la³ cun³ qui³ ca³tǐ²¹ hi³ zian² jan² tsá² hno³ Nuh³² jná¹³ hi³hliá² ma³tǐ²¹ jná¹³ héih³² hi³ jmu² tsú².

¹¹ "Hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³ nǐ² hi³ jáun² lí³ hiún² honh² náh² la³jmí¹ hiún² tsin³² jná¹³, hi³ jáun² la³ nǐ² bíh¹ lǐ¹³ hi³ lí³ hiún² honh² náh² tán¹ hián² cu³tǐ³. ¹² La³ lá² bíh¹ lǐ³ héih³² hi³ jmu² jná¹³: Ma³hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² la³jmí¹ hnau³ jná¹³ hnoh². ¹³ Jáun² né³, jmǐ¹lǐh³ bíh¹ tiá² chánh³² jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ hno³ há²mei²¹ joh¹ la³ cónh³ bíh¹ tsá² cué³² jmǐ²chí³ quioh²¹ cun³nǐ¹ hi³ ca³tin¹ há²mei²¹ hi³. ¹⁴ Hnoh² bíh¹ lín³ náh² há²mei²¹ joh² jná¹³ nǐ³juáh³ hi³ ma³tih²¹ náh² la³ cun³ héih³² hi³ jmu² jná¹³. ¹⁵ Tiú²uú² juah²¹ yáh³ jná¹³ hi³ hnoh² ná¹lín³ náh² tsá² quian²¹, qui¹ tsá² lín³ quian²¹ tiá² hi³ nǐ³² hí¹ cáun² yáh³ la³ cun³ hi³ jmu² juo¹³. Jáun² dá² há²mei²¹ joh² bíh¹ jná¹³ má²ná¹lín³ hnoh² juah³² jná¹³, qui¹ má²ca³ma³ta¹³ bíh¹ jná¹³ hnoh² ca³la³ jǐ³lí³² la³ cun³ hi³ má²ca³hǐe³ jná¹³

Nuh³². ¹⁶ Qui¹ jun³juáh¹³ hnoh² yáh³ ca³quianh²¹ náh² jná¹³, qui¹ jná¹³ bíh¹ tí³ ca³quiánh³² ná¹ hnoh², hi³ jáun² bíh¹ má²ca³cháu³² jná¹³ hnoh² hi³ má²zián¹³ náh² hi³ chun¹ náh²; hi³ hi³ chun¹ náh² jáun² né³, lí³ quien² la³ má²quien² jáun². Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lǐ¹³ cué³² Nuh³² jná¹³ lí³ua³ cáun² hi³ mǐh¹³ náh² cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³. ¹⁷ Hi³ jáun² la³ nǐ² bíh¹ lǐ³ héih³² hi³ jmu² jná¹³, hi³ má¹hnáu³ náh² tsá²ján² tsá²ján² bíh¹.

Tsá² zian² cun³ tin² tsǐ³ hmóu³² hon² Jesús la³ má²quionh³ tsá² joh¹

¹⁸ "Nǐ³juáh³ hi³ ca³lí³hau² náh² tsá² zian² cun³ tin² tsǐ³ hmóu³², cháú¹ náh² honh² hi³ jná¹³ bíh¹ tín² ca³lí³hau² tsú². ¹⁹ Tǐ³la³ sá¹jmí¹ hi³ hnoh² lín³ náh² uá²ja³² tsá² zian² náh² cun³ tin² tsǐ³ hmóu³² dúh¹, hi³ jáun² jmǐ¹ ma³hnau³ lín³² bíh¹ tsú² hnoh² la³ cun³ qui³ hno³ tsú² tsá² ra¹nh²¹. Tǐ³la³ jná¹³ bíh¹ ca³quiánh³² ná¹ hnoh² ja¹ quioh²¹ tsá² la³ hí³, hi³ jáun² dá² má²hau² bíh¹ tsú² hnoh² ta³né³², qui¹hliá² tiú²uú² lín³ yáh³ hnoh² tsá² zian² cun³ tin² tsǐ³ hmóu³². ²⁰ Cháu¹ náh² honh² la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³² jná¹³ jáun²: Hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ quian²¹ tiá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ juo¹³. Nǐ³juáh³ jná¹³ la³ jmoh²³ tsú² hian² tsǐ³, ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ jmoh³ tsú² hnoh²; nǐ³juáh³ la³ má²ca³ma³tǐ³² tsú² la³ cun³ já¹³ hi³ ca³ma³tin¹³ jná¹³, jáun² ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ ma³tǐ³² tsú² já¹³ hi³ hieh¹ hnoh². ²¹ La³jǐ³² hi³ nǐ² né³ jmu² tsú² cun³nǐ¹ hi³ hain²¹ hnoh² tí³ con² jná¹³ bíh¹, qui¹hliá² tiá² cuóun³² yáh³ tsú² Tsá² ca³ze³ jná¹³.

²² "Tiá² tso³ jmǐ¹ la³ ho² yáh³ tsú² sá¹jmí¹ hi³ tiá² cuan³ jná¹³ hi³ cua³hlǐ¹ cuá¹lien¹ ná¹ tsú². Tǐ³la³ ta³né³² né³, tiú²uú² zia³² yáh³ he³ cun³quionh³ lǐ¹³ jlǐ³ tsú² tsáu¹³; ²³ qui¹ nǐ³juáh³ hau² tsú² jná¹³, jáun² la³ jǐ³ Nuh³² bíh¹ jná¹³ hon² tsú² siáh³. ²⁴ Tiá² tso³ jmǐ¹ la³ ho² yáh³ tsú² sá¹jmí¹ hi³ tiá² má²ca³jmú³² jná¹³ ja¹ quioh²¹ tsú² la³ cun³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³jmú³; tí³la³ má²ca³jǐe³ bíh¹ tsú² la³jǐ³² hi³ jáun², hi³ cun³ jáun² hau² bíh¹ tsú² jná¹³ quiúnh¹ Nuh³². ²⁵ Tǐ³la³ la³ nǐ² dá² ná¹lí²³ qui¹ jáun² lí³tǐ³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² nǐ¹ liel²¹ quioh²¹ tsú² hmóu³² bíh¹, nǐ¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²: "Cáun² lí¹ ca³lí³hau² bíh¹ tsú² jná¹³ ta³ tiá² lin¹ hi³ lí³".

²⁶ "Má²ja³quian³ já³² bíh¹ Jmǐ²chí³ Chun¹, Tsá² já³² hí³ nǐ¹con² Nuh³² jná¹³, Tsá² qui³ má²hau³ hí³, jǐ³ hi³ hie³² siáh³ jú¹ tson². Jáun² nǐ¹ má¹cuán² tsú² né³, lín¹³ tsú² Tsá² nau³² já¹³ hi³ ca³tin¹ jná¹³. Tsá² hi³ zein²¹ jná¹³ hi³ já³² la³ tí³ nǐ¹con² Nuh³² jná¹³. ²⁷ Ja³bí¹ hnoh² siáh³ cuéh¹ náh² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ jná¹³, qui¹ la³ cun³ jmǐ¹ ca³lí³li- au³ bíh¹ tionh² hnoh² quiúnh¹ jná¹³.

16 "Jáun² né³, má²lí²juáh³² jná¹³ já¹³ nǐ² hi³ jáun² tiá² lí¹³ tá¹tonh¹ náh² tí³ có³² hi³ ca³tin¹ jná¹³. ² Qui¹ chu³ hue³ tsú² hnoh² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos, hi³ hí¹ la³ tí³ chau²¹ jmá¹ hi³ lí³ua³ jan² tsá² jn-gah³ hnoh² lín¹³ hi³ cun³quionh³ la³ jáun² jmu² cáun² ta²¹ chu²¹ nǐ¹con² Dió³². ³ La³ nǐ² bíh¹ jmu² tsú² qui¹hliá² cun³ tiá² ca³lí³ cuóun³² bíh¹ tsú² Nuh³² jná¹³, sa³jun³ jná¹³ yáh³ ca³lí³ cuóun³² tsú² siáh³. ⁴ Jáun² bíh¹ má²lí²juáh³² jná¹³ la³ nǐ² ta³ tin², qui¹ jáun² chau¹³ honh²

jmí²cau³² jí³ sí² ca² ní² siáh³, la³ má²quionh³ mí¹táí³ mí¹ja² jí³ hmá² ní² siáh³. 4 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, jmí¹ má²ní³² bíh¹ la³ cun³ la³jí³² hí³ quiunh²¹, hí³ jáun² ja³ hí³ ca³ngáíh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hín² tsánh² hnah²³ hnoh²?

⁵Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jesús tsá² Nazaret bíh¹ hnah²³ jnoh¹.

Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Jná¹³ bíh¹ la³².

Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³ jmí¹ zenh¹ Judas tsá² má²lí²jienh³ Jesús. ⁶ Hí³ jáun² jmí¹ ca³juáh³ Jesús: “Jná¹³ bíh¹ la³²”, jmí¹jáun² né³ ca³yá²han¹ tsú² hí³ ca³quinh³ tí³ cú³hna²¹ hí³ ta³tonh¹ la³ tí³ hué³². ⁷ Jmí¹jáun² ca³ngáí³ siáh³ Jesús cónh³¹ la³ jéin³²:

—¿Hín² tsánh² hnah²³ hnoh²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngáí³ siáh³:

—Jesús tsá² Nazaret bíh¹ hnah²³ jnoh¹.

⁸ Hí³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Má²lí²juáh³² bíh¹ jná¹³ hí³ jná¹³ bíh¹ la³². Ní¹juáh³ jná¹³ la³ hnauh²³ náh², tí³la³ cué¹ jáí¹³ hí³ tsa³tánh¹ tín² tsá² ní¹ hná¹ lá².

⁹ La³ ní² dá² ca³lí³ hí³ jáun² lí³tí³ la³ cun³ hí³ má²lí²juáh³ tsú² jáun² hnga², jmí¹ ca³juáh³ la³ lá²: “Tia²¹, tsá² ca³cuen²¹ hnú² hí³, hí¹ jan² yáh³ tiá² já²hín³”. ¹⁰ Jmí¹jáun² ca³chí² Sí¹mu²¹ Pé¹ mí¹táí³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hí³ ca³jmú³ cu³ nga¹³ mí¹táí³ cuá¹ cuá² chu²¹ quioh²¹ jan² tsá² jmái² Malco, jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹. ¹¹ Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—Tí¹áunh¹ mí¹táíh³ hñu³ láu² quioh²¹. Ní¹juáh³ Nuh³² jná¹³ hnió³ hí³ há¹ ngá¹³ jná¹³ uu³cha³tsi³² lá², ¿hí¹ lí¹³ hí³ tiá² hen¹ jná¹³ hí³ quiunh²¹ jná¹³ la³ lá²?

Jesús má²zenh² ta³ ní¹ Anás

(Mateo 26:57-58; Marcos 14:53-54; Lucas 22:54)

¹² Hí³ jáun² jmí¹jáun² né³, hliáu³ tsá² chín¹, la³ má²quionh³ hliáu³ joh¹, jí³ tsá²cuú² tsá²ta³ tsá² *judíos tsá² ná¹ní¹ ní² siáh³ ca³ma³tson¹³ Jesús hí³ ca³hñé³² dí². ¹³ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ní¹jan² dí² hñú¹³ Anás. Anás hí³ jmí¹ lín³ tsa³jméi² Caifás, tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ jmí¹jáun². ¹⁴ Caifás hí³ bíh¹ jmí¹ má²ca³záih³ tsá² judíos tsá² ná¹ní¹ hí³ tí³ quien² bíh¹ jún³ jan² tsáu² cha¹³ jí³lín² tsáu².

Pé¹ juáh³ hí³ tiá² cuóun³² Jesús

(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

¹⁵ Tí³la³ Sí¹mu²¹ Pé¹ né³, la³ má²quionh³ jan² tsá² ní¹ hná¹ jáun², jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ chí¹cáin² cú³hna²¹ Jesús. Tsá² jan² hí³ né³ jmí¹ cuóu²¹ bíh¹ tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹, hí³ jáun² ca³hiau³ jáí¹³ hí³ hí³ ní¹hñú³ quioh²¹ mí²tsá² híen¹ hí³ quionh³ Jesús; ¹⁶ tí³la³ Pé¹ né³, cheih³² bíh¹ ca³ta³zanh¹. Hí³ jáun² tsá² jmí¹ cuóu²¹ hí³ mí²tsá² híen¹ né³ cua³han³ hí³ ní¹mí² jáí¹³ ní¹con² tsá²mi³ tsá² jmí¹ dí¹jmú² hua³hí¹³ ho³hñú¹³ hí³ hí³ Pé¹ ní¹éih³, jmí¹jáun² ca³tanh² tsú² Pé¹ tí³ ní¹éih³. ¹⁷ Jmí¹jáun² ca³ngáí³ tsá²mi³ hí³ ní¹con² Pé¹ la³ lá²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² lín³ nú² uá²jai³² tsá² hen² tí³ con² tsá²ñuh² ó³² dúh¹?

Jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Já¹han²¹, ha³ tiá² lín³ yáh³ jná¹³.

¹⁸ Jmí¹ cuóu³ lín³² bíh¹ jmí¹jáun², hí³ jáun² tsá² má²ná¹hlánh¹ quian²¹ mí²tsá² la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ tsú² la³ má²lí²jmú³ sí², hí³ jáun² má²ná¹táun³ hí³ ná¹chóh²³ sí² jáun². Já³bí¹ Pé¹ siáh³ jmí¹ zenh¹ ní¹ jáun² quionh³ tsá² hí³ hí³ dí¹chóh²³ sí².

Mí²tsá² híen¹ má²cán²³ jú¹ tson² ní¹con² Jesús

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

¹⁹ Jáun² tsá² lín³ hí³ mí²tsá² híen¹ ca³ma³liáu³² hí³ nga² ní¹con² Jesús hí³ ca³tín¹ tsá² hain²¹ tí³ con² dí², hí³ he³ ní¹ jáí¹³ má²tín² tsú² siáh³ tsáu². ²⁰ Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ dá² má²ca³hléh³ ná¹ chú¹ja²¹ bíh¹; tiú²nio² bí¹ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí² má²ca³ma³tín¹³ jná¹³ tsáu², jí³ hñu³ cuáh³² chín¹ ní² siáh³, ní¹ qui³ cuú² ngih³² ca³la³ jín³² tsá² judíos; hí³ jáun² né³, hí¹ cáun² yáh³ tiá² hí³ má²ca³híe³ jná¹³ ní¹ ná¹conh¹. ²¹ Jáun² ¿he³ yáh³ láih³² sa³ ní¹con² huen² yáh³ jná¹³ ngaih³² hnú²? Ní¹con² tsá² má²ca³nát³² jáí¹³ hí³ hléh²³ dá² jná¹³ nga³, qui¹ tsá² hí³ bíh¹ tsá² ná¹ní³² la³ cun³ hí³ má²cá²juáh³² jná¹³.

²² Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní² né³, jáun² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsá² jmí¹ zenh¹ ní¹ jáun² ca³pá³ ní¹ Jesús, hí³ juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ la³ ní² máh³ ngaih³² hnú² ní¹con² mí²tsá² híen¹?

²³ Jáun² ca³ngáí³ Jesús la³ lá²:

—Ní¹juáh³ cáun² jú¹ hlah³ la³ lí²hléh³ jná¹³, jáun² juah²¹ neh²¹ ha³ jinh¹ tí³tsóh³ lí³ jú¹ hlah³; tí³la³ ní¹juáh³ re² bíh¹ la³ lí²hléh³ jná¹³ né³, jáun² ¿he³ ya³ láih³² sa³ po²³ yáh³ hnú² jná¹³?

²⁴ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³zen³ Anás Jesús la³ má²hñe² jáun² bíh¹ ní¹con² Caifás tsá² cuá¹lín³ siáh³ mí²tsá² híen¹.

Pé¹ juáh³ siáh³ cu³ jéin³² hí³ tiá² cuóun³² Jesús

(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

²⁵ Tá¹la³ jmí¹ dí¹chóh²³ jáun² Pé¹ sí² né³, jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun² ca³ngáíh³ Pé¹ hí³ ca³juáh³:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² uá²jai³² lín³ jan² tsá² hen² tí³ con² tsá²ñuh² ó³²?

Jáun² Pé¹ ca³juáh³:

—Já¹han²¹, jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³.

²⁶ Ní¹ jáun² siáh³ jmí¹ zenh² jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ quian²¹ mí²tsá² híen¹, rainh²¹ tsá² ca³uóunh³ hí³ cuá¹ hí³ ca³quieh³ Pé¹, hí³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² lí²jie¹ jná¹³ ja¹ hmá² jáun² quiúnh¹ nú² tsá² ó³² dúh¹?

²⁷ Tí³la³ siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³ Pé¹ jmí¹jáun². Tí³tsóh³dí¹ jmí¹jáun² né³ ca³hó³ jan² cá¹tsó³.

Jesús má²zenh² ta³ ní¹ Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

²⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús hñú¹³ Caifás, hí³ ca³ní¹jan² dí² ní¹ta²¹ quioh²¹ tsá² ho² ta²¹ tsá² romano. Jmí¹ má²já²jnia² bíh¹, hí³ jáun² né³ tsá² ná¹ní¹ joh¹ tsá² judíos hí³ tiú²uú² taunh³ yáh³ ní¹éih³ ní¹ta²¹ jáun², qui¹ hí³ jáun² tiá² lí¹³ lín³ dí² tsá² tiá² jin². Qui¹ jí³²la³ tsá² jin²

bíh¹ lí¹³ cuh³ má³² quioh²¹ *Jmí¹ híen¹ ní¹ má¹ca³niéi² jáun². 29 Cun³ñi¹ hi³ jáun² bíh¹ cua³han³ Pilato tsá² ho² ta²¹ tí³ cheih³² hi³ ca³liéinh³² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
 —¿He³ ñi¹ tso³ chah³² hnoh² quioh²¹ tsá²ñuh² lá²?
 30 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³:
 —Sá¹jmí¹ hi³ tiá² lín³ tsá²ñuh² ní² jan² tsá² hláih¹ tsá² hon², jáun² tiá² jmí¹ má¹lí²jienh²¹ yáh³ jnoh¹ tsú² ñi¹con² hnú².

31 Tí³la³ Pilato né³ ca³juáh³ siáh³:
 —Jon¹ náh² tsú², hi³ jáun² cuá²ra³tsi³² náh² héih³² la³ cun³ lí³ liei²¹ quián¹³ náh² hmóu³².
 Jmí¹jáun² ca³ngái³ siáh³ tsá² ná¹ñi¹ hí³:
 —Tí³la³ jnoh¹ tsá² judíos má¹ná¹, tiú²uú² jái¹³ hau³² yáh³ jnoh¹ hi³ má¹ngí¹³ tsáu².

32 La³ jáun² bíh¹ ca³lí³ hi³ jáun² lí¹³ lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hnga² Jesús hi³ he³ lánh³ rón³² jún³ dí². 33 Jáun² Pilato hen³ siáh³ ñéih³ ñi¹ta²¹ quioh²¹, jáun² ca³teh³ dí² Jesús hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos?
 34 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
 —¿Hí¹ ngaih³² hnú² jái¹³ ní² hi³ ca³tin¹ hnú² huen², ho³ hi³ zian² jan² tsá² má¹lí²juáh³ uá¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³?

35 Hi³ jáun² Pilato né³, ca³juáh³ siáh³:
 —¿Hí¹ lín³ jná¹³ tsá² judío dúh¹? Quí¹ tsá² coh¹ huen² bíh¹ hnú², la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ joh¹ tsú² má²lí²jienh³ hnú² ñi¹con² jná¹³. ¿He³ dá² ca³jmuh³ hnú²?

36 Jáun² ca³ngái³ siáh³ Jesús la³ lá²:
 —Ha³ tiá² ñi¹ hué²¹ lá² ho² yáh³ jná¹³ jái¹³. Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ ho² jná¹³ jái¹³ ñi¹ hué²¹ lá² dúh¹, hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ bíh¹ jmu³ tsá² tionh² jo³uón³² jná¹³ hniéi², hi³ jáun² tiá² jmí¹ jienh³ yáh³ tsú² jná¹³ ñi¹con² tsá² judíos tsá² ná¹ñi¹. Tí³la³ tiá² ñi¹ lá² ho² yáh³ jná¹³ jái¹³.

37 Hi³ jáun² Pilato né³ ca³ngái³ siáh³:
 —¿Hí¹ jáun² lín³ uá¹ hnú² re²¹?
 Jáun² Jesús ca³juáh³:
 —Lín³ bíh¹ jná¹³ la³ cun³ má²lí²juah²¹ hnú² ní². Jná¹³ dá² ca³lí³zian² ná¹, hi³ cuan³ ná¹ ñi¹ hué²¹ lá² hi³ hée¹³ ná¹ jú¹ tson². La³jín³² bíh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² jú¹ tson² ná¹tsá² la³ cun³ hi³ juah³² jná¹³.

38 Jáun² Pilato ca³juáh³ la³ lá²:
 —¿He³ dá² jaun³² jú¹ tson²?

Má²ma³ngá³ tsú² Jesús

(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

Jáun² jmí¹ má²lí²juáh³ Pilato jái¹³ ní² né³, cua³han³ siáh³ cheih³² hi³ ca³ñi¹lien¹³ tsá² judíos tsá² ná¹ngíh³² hí³, hi³ ca³ñi¹zeh¹ dí² la³ lá²:

—Hí¹ cáun² yáh³ tso³ quioh²¹ tsá² lá² tiá² choh¹ jná¹³.
 39 Tí³la³ hnoh² né³ ná¹héh³ chinh³² hi³ hniáu³² lion¹ jná¹³ jan² tsá² tson³ tá¹la³ Jmí¹ híen¹; jáun² né³ ¿hnaúh¹ náh² lion¹ jná¹³ Re²¹ Juóuh³² hnoh² tsá² judíos?

40 Jmí¹jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsú² ca³tí² ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:

—¿Jun³juáh¹³ tsá² ní² yáh³! ¡Barrabás bíh¹ lion¹ nú²!
 Tí³la³ Barrabás hi³ né³ jmí¹ lín³ jan² tsá² háin² hian² tsí³ bíh¹.

19 Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³, ca³jmú³ Pilato héih³² hi³ jan³ tsú² Jesús, hi³ tsa³quíú² tsa³pan² tsú². 2 Jáun²

hliáu³ né³ ca³jmú³ cáun² chí² lih³² hi³ ca³tan² dí² chí¹ Jesús la³juah²¹ dúh¹ cáun² *có²ron¹ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá² ho² jái¹³, tí³la³ hi³ jáun² né³ jmí¹ lí³ cun³quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹; hi³ ca³quinh³ dí² siáh³ cáun² hmih³² zín¹³ la³ cun³ hi³ qui³ quih³² jan² tsá² quien².
 3 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ma³jan³² tsú² ma³ quin³² ma³ jan³² ñi¹ cuá¹tón²¹ Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos!
 Ca³la³ hi³ má²quí² má²jno³² bíh¹ dí² hó¹ñi¹ tsú².

4 Jmí¹ lí²¹ jáun² cua³han³ siáh³ Pilato hi³ ca³liéinh³² siáh³ tsá² ná¹ngih³² hi³ cheih³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
 —Sá¹ní² jie³ náh², cuí¹ chin²¹ jná¹³ tsú² tí³ cheih³² lá², hi³ jáun² lí³tsin² hnoh² hi³ hí¹ cáun² yáh³ tso³ tiá² lin¹ choh¹ jná¹³ quioh²¹ tsá² lá².

5 Jmí¹jáun² cua³han³ Jesús hi³ má²hun¹ chí² lih³² hi³ lí³ cuoh² hmá² ton² chí¹, hi³ quih³² siáh³ hmih³² zín¹³ jáun². Hi³ jáun² ca³juáh³ Pilato la³ lá²:
 —¿Lá² zenh² tsú²!

6 Tí³la³ jmí¹ ca³jien³² tsú² Jesús né³, jmí¹jáun² ca³tí² ca³hóh³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
 —¿Crei²¹ cuí¹ taun¹ tsá² ní²! ¿Crei²¹ cuí¹ taun¹ tsá² ní²!
 Jáun² Pilato ca³juáh³:

—Jon¹ náh² tsú², hmóu³² náh² cuá²ton³ náh² tsú² crei²¹, quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tso³ tiá² choh¹ jná¹³ quioh²¹ tsú².

7 Tí³la³ tsá² judíos né³, ca³juáh³:
 —Jnoh¹ zia³² cáun² liei²¹ quiú¹³, hi³ jáun² la³ cun³ lí³ liei²¹ jáun² quiú¹³ bíh¹ jnoh¹ ca³tin¹ tsá² ní² jún³, quí¹ sa³ tsá² ní² yáh³ má²ca³juáh³ hi³ lín³ Jon² Dió³².

8 Jmí¹ ca³nái³² Pilato jái¹³ ní² né³, tí³ lí³mi¹ ca³ta³hú¹ cóh²¹ bíh¹ tsí³. 9 Jáun² hen³ siáh³ ñéih³ ñi¹ta²¹ quioh²¹, hi³ ca³ngáih³ siáh³ Jesús la³ lá²:
 —¿Hín² tñh³ ñeh³ hnú²?

Tí³la³ Jesús né³ tiú²uú² hi³ ca³ngái³ hí¹ cá² jon¹ yáh³.
 10 Hi³ jáun² Pilato ca³juáh³:
 —¿Hí¹ cónh³ tiá² ngáih¹ uá¹ hnú² ñi¹con² jná¹³? ¿Há¹ tiá² ñíh¹ hnú² hi³ jná¹³ ho² ná¹ jái¹³ hi³ taun¹ ná¹ hnú² crei²¹, ho³lá²dá² hi³ liau¹ ná¹?

11 Jáun² Jesús ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:
 —Hí¹ cáun² pí³ tiá² jmí¹ zia³² yáh³ quián¹³ hnú² ñi¹con² jná¹³ sá¹jmí¹ hi³ Dió³² tiá² ca³cué³ hnú² jái¹³ hi³ ñi³hauh³², cun³ñi¹ hi³ jáun² bíh¹ tí³ jlánh¹ bí¹ jueh³² tso³ ho² hnga² tsá² lí²jienh³ jná¹³ ñi¹con² hnú² la³ cónh³ bí¹ hnú².

12 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ jlánh¹ ca³hnauh² Pi-lato tsí³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ líón³² dí² Jesús; tí³la³ tsá² judíos hi³ né³, ca³tí² ca³hóh³² siáh³ hi³ ca³juáh³:
 —¿Ní¹juáh³ hi³ ca³lion¹ nú² tsá² ní², jáun² tiú²uú² re² juónh³² yáh³ hnú² quiúnh¹ *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juú² Roma! ¿Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² juáh³ hi³ lín³ re²¹, tsá² la³ hí³ ná¹hniei²¹ bíh¹ quionh³ tsá² cuá¹lín³ hi³ mi³chí¹!

13 Jáun² jmí¹ ca³nái³² Pilato jái¹³ ní² né³, ca³jmú³ héih³² hi³ chin¹³ tsú² Jesús tí³ cheih³², hi³ jáun² ca³cuá³ ñi¹ hmá²si¹ quien² quioh²¹, ñi¹ jáun² jmí¹ téh²³ tsú² Gabata quionh³ jú¹ *hebreo, la³ cun³ nieih³ “Ñi¹ rá¹já²³ quín¹”.

14 Cua³hlau³ *Jmí¹ híen¹ bíh¹ jmí¹jáun², hi³ jáun² ná¹jmu² tsú² hua³jan²¹ la³ cun³ hi³ lí³ hniáu³²; míh¹ tiá² cun³ la³

nio¹ jñéi³ tí³ hú²niéi² jmí¹ ca³juáh³ Pilato ní¹con² tsá² judíos hí³ la³ lá²:

—¡Lá² zenh² re²¹ juóuh³² náh²!

¹⁵ Tí³la³ tsá² hí³ né³ ca³tí² ca³hóh³² bíh¹ hí³ ca³juáh³:

—Chin³² tsá² nǐ², chin³² tsá² nǐ²; ma³jan³² ní¹ taun³ crei²¹.

Hí³ jáun² Pilato ca³juáh³ siáh³:

—¿Hí¹ lí¹³ ton¹ jná¹³ crei²¹ re²¹ juóuh³² hnoh² dúh¹?

Jáun² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Jí³²la³ jan² tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ bíh¹ lín³ re²¹ juo¹³ jnoh¹, ha³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ tsá² siánh³.

¹⁶ Jáun² Pilato ca³jienh³ cú²jueh³² Jesús ní¹con² tsá² hí³ hí³ cu³tsa³² cuí¹ cha³ton³ tsú² cú²jueh³² crei²¹, hí³ jáun² ca³jón³² bíh¹ tsá² hí³ Jesús.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

¹⁷ Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, cua³han³ bíh¹ Jesús hí³ quian³² crei²¹ quioh²¹, hí³ ngau³ tí³ juí³² tsí³ máh³ ní¹ téh²³ tsú² “Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáú²”, hí³ cun³quionh³ jú¹jma² *hebreo né³, téh²³ tsú² “Gólgota”. ¹⁸ Ní¹ jáun² bíh¹ ca³ton³ tsú² Jesús crei²¹. Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹ cónh³í¹ gon³ tsáú², ma³ jan² la³ cá² jo²¹, hí³ jáun² chu³jo² né³ tón³² Jesús. ¹⁹ Jáun² Pilato ca³jmú³ héih³² hí³ tsa³ton³² tsú² huéh³ ta³ chí¹ crei²¹ ní¹ tón²¹ jáun² Jesús, hí³ juáh³ la³ lá²: “Jesús Tsá² Nazaret, Re²¹ Juo¹³ Tsá² Judíos”. ²⁰ Juóun³² bíh¹ tsá² judíos ca³hí³ huéh³ jáun², quí¹ ní¹ má²janh² can³² juú² bíh¹ ca³ton³ tsú² Jesús crei²¹, hí³ huéh³ jáun² né³ jmí¹ lí³ cun³quionh³ jú¹jma² hebreo, jú¹ *latín jí³ jú¹ *griego nǐ² siáh³. ²¹ Cun³ní¹ hí³ jáun² né³, tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² judíos tsá² ná¹ní¹ ca³záih³ Pilato la³ lá²:

—Tíá² jmí¹ hniáuh² yáh³ jmúh¹ nú² huéh³ hí³ juáh³: “Re²¹ Juo¹³ Tsá² Judíos”; tí³ re² jmu³ huéh³ hí³ juáh³: “Tsá² Lá² Juáh³ Hí³ Lín³ Re²¹ Juo¹³ Tsá² Judíos”.

²² Tí³la³ Pilato né³, ca³ngái³ hí³ ca³juáh³:

—Nǐ² cuí¹ lí³ la³ cun³ hí³ má²lí³²jmú³² jná¹³.

²³ Jáun² jmí¹ má²lí³²ton³ jáun² hliáu³ crei²¹ Jesús né³, ca³caun² dí² ha¹ tsú², hí³ ca³chin² dí² quiúin³ tsoh³, ma³ cáun² quioh²¹ la³ ma³ jan² hliáu³. Jáun² ca³can³ tsú² siáh³ hmih³² hu²¹ ñeh², tí³la³ hmih³² jáun² né³ tiá² lin¹ yáh³ ní¹ jmí¹ hmí³², cáun² bíh¹ jmí¹ rá²lái¹ tá¹ cáun² chí³cuú² hí³ la³ tí³ há³². ²⁴ Jáun² hliáu³ hí³ ca³juónh³ má²tún² hmóu³² la³ lá²:

—Ha³ tiá² cá¹³ yáh³ dí²; tí³ re² bíh¹ chí¹³ dí² já¹³ hí³ jáun² neh²¹ hin² tsánh² joh¹³.

La³ jáun² bíh¹ ca³lí³² la³ cun³ hí³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí², hí³ rá¹juáh³ la³ lá²: “Ca³tsáunh³ bíh¹ tsú² hán² jná¹³, hí³ ca³chí² tsú² siáh³ já¹³ ca³tí²¹ hmih³² quion²¹ ná¹”. La³ nǐ² bíh¹ ca³jmú³ hliáu³ hí³.

²⁵ Có³² crei²¹ tón³² jáun² Jesús né³ jmí¹ zenh¹ mí¹ziú¹³ tsú² la³ má²quionh³ tsá²mí³ rainh²¹; có³² jáun² jmí¹ zenh¹ siáh³ Má²réi³ ní²cuo² Cleofas la³ má²quionh³ Má²réi³ tsá² zian² juú² Magdalá. ²⁶ Jáun² jmí¹ ca³jfen³² Jesús mí¹ziú¹³, la³ má²quionh³ jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hí³ jmí¹ zenh¹ siáh³ có³² jáun², tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ tsú² hí³, jáun² ca³záih³ dí² mí¹ziú¹³ la³ lá²:

—Hnú² mí¹, nǐ² bíh¹ zenh² tsá² lí¹³ jien¹ nú² la³jmí¹ jien¹ nú² jónh³².

²⁷ Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hen² hí³ tí³ con² dí²:

—Jien¹ tiá³ tsá²mí³ nǐ² la³jmí¹ jien¹ nú² mí²ziúh².

Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³jón³² tsá² hí³ Má²réi³ hñú¹³.

Jmí¹ jun¹ Jesús

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)

²⁸ Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, má²ñi³² bíh¹ Jesús hí³ la³jí³² bíh¹ má²ca³lí³²tí³, hí³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Jlánh¹ má²quiéin² tsin³².

Ca³juáh³ tsú² la³ nǐ², quí¹ hí³ jáun² lí¹³ lí³²tí³ rón³² la³ cun³ hí³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí² bíh¹.

²⁹ Hí³ ní¹ jáun² né³ jmí¹ zeh¹ cáun² tse³ hí³ dí¹canh² mu² mí³ uóun²jieh¹³ hí³ má²zéih¹ lín²¹; hí³ jáun² ca³ma³jli²¹ tsú² cáun² chí² náh² hinh²³ jmái² quionh³ hí³ jáun², hí³ ca³dí³chí³ dí² hná¹³ cáun² hmá²tiéi¹³ hí³ téh²³ tsú² hisopo, hí³ jáun² ca³hiéih³ dí² ho³ Jesús.

³⁰ Jáun² Jesús ca³yenh³ mu² jáun²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—La³jí³² bíh¹ má²ca³lí³²tí³.

Hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³quíh³² chí¹ hí³ ca³cua³ha³ tsí³.

Jan² hliáu³ híh³² ja¹ mí³hue¹³ Jesús quionh³ hmá² zunh²¹ quioh²¹

³¹ Né³² né³, jmái¹ jáun² má² cua³hlau³ Jmí¹hén¹ bíh¹, hí³ jáun² tsá² judíos tsá² ná¹ní¹ tiá² ca³lí³²hnió³ hí³ la³ má²ná¹tón²¹ jáun² tsá² hí³ crei²¹ tá¹la³ *jmái¹ nio² tie³, quí¹ jmái¹ jáun² dá² cáun² jmái¹ jueh³² bíh¹. Hí³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ dí² ní¹con² Pilato hí³ jmu³ tsú² héih³² hí³ tsa³jáu³ tsú² cú²jueh³² ta³ tsá² ná¹tón²¹ hí³ crei²¹, hí³ jáun² sión³² tsú² hla¹ má²lí³² jáun². ³² Jáun² jmí¹jáun² já¹taunh²¹ siáh³ hliáu³, hí³ jáun² jmí¹ ca³cha³taunh¹ jáun², ca³jó³ ta³ tsá² chí¹tón²¹ la³ní¹, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jó³ dí² siáh³ ta³ tsá² jan² hí³; ³³ tí³la³ jmí¹ ca³ta³tonh¹ dí² ní¹ chí¹tón²¹ Jesús má¹ná¹, jmí¹jáun² ca³jé³ dí² hí³ má²hí¹jún¹ bíh¹ tsú², hí³ jáun² tiú²uú² ca³jó³ yáh³ dí² ta³ Jesús.

³⁴ Tí³la³ cun³ jáun² ca³híh³ bíh¹ jan² hliáu³ ja¹ mí³hue¹³ Jesús cun³quionh³ hmá² zunh²¹ quioh²¹, hí³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³táin² jmí² jí³ jmái² nǐ² siáh³. ³⁵ Tsá² cha³² já¹³ lá² dá² hú¹tá¹ ca³jé³ bíh¹, hí³ jáun² la³jí³² hí³ cha³² tsú² lí³ hú¹tá¹ jú¹ tson² bíh¹; ní³² bíh¹ tsú² hí³ jú¹ tson² bíh¹ hleh³², hí³ jáun² hnoh² uá²jai³² lí¹³ cháh¹³ cáun² honh². ³⁶ Quí¹ la³ nǐ² dá² ca³lí³ hí³ jáun² lí³²tí³ la³ cun³ hí³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí² bíh¹, hí³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Hí¹ cáun² yáh³ mú³² quioh²¹ tsú² tiá² jau³ tsáú²”. ³⁷ Ja³bí¹ zia³² siáh³ cáun² ní¹ rá¹juáh³ la³ lá²: “Jfen³² bíh¹ tsú² tsá² ca³hinh³”.

Jmí¹ já¹haun³ Jesús

(Mateo 27:57-66; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)

³⁸ Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, ngau³ Sé³² tsá² zian² juú² Ari-matea hí³ ca³ñí¹mí² já¹³ ní¹con² Pilato hí³ tsa³quión³² dí² hla¹ Jesús. Quí¹ Sé³² hí³ dá² jmí¹ lín³ bíh¹ tsá² hen² tí³ con² Jesús, uá¹jinh¹ ta³ conh¹ quí¹ cun³ñí¹ hí³ juénh²

tsú² tsá² judíos tsá² ná¹ní¹. Ca³cué³ bíh¹ Pilato jái¹³, hi³ jáun² Sé³² né³ ca³ní¹quió²¹ hla¹. ³⁹ Ja³bí¹ Nicodemo tsá² ca³ní¹lien¹³ hi³ Jesús cáun² já¹nié², ca³chó³² siáh³ hi³ quian³² míh¹ tiá² cun³ quiu³quia³hní³² qui¹ló¹ no¹ má²ró³² hi³ í³ cun³quionh³ háu² téh² tsú² mirra má²ná¹jan² quionh³ háu² téh² tsú² áloes. ⁴⁰ Hi³ jáun² Sé³² hi³ quionh³ Nicodemo ca³cón³² hla¹ Jesús, hi³ jáun² ca³tsáinh³² dí² cáun² hmih³² jmu³² tiáu² í³ quionh³ mí²ní³² lino jmí¹ má²í²jñéi³² dí² jáun² no¹ má²ró³² jáun², la³ cun³ rón³² hi³ ná¹ngi²³ jáun² tsá² judíos hi³ hón³² hla¹ la³ jáun². ⁴¹ Có³² ní¹ cá¹taun³ jáun² Jesús crei²¹ jmí¹ í³ cáun² ní¹ jná¹ hmá² quioh²¹ tsáu², hi³ ní¹ jáun² né³ jmí¹ hó²¹ cáun² tá²hón³² hmaí²¹ ní¹ hí¹ jan² hla¹ tiá² jmí¹ má²ca³tanh² tsú². ⁴² Jáun² ní¹ jáun² bíh¹ ca³hón³² tsú² cú²jueh³² hla¹ Jesús, qui¹hliá² tá²hón³² jáun² bíh¹ jmí¹ zeh¹ ca³lá² ní¹ má²janh², qui¹ cun³ní¹ hi³ jmí¹ má²ní¹tsá² bíh¹ jmáí¹ hi³ jmu² tsú² hua³jan²¹ hi³ hniáuh³² jmáí¹ nio² tie³ quioh²¹ tsá² judíos.

Jmí¹ ca³jenh¹³ Jesús

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)

20 Hi³ jáun² né³, jmí¹ la³ní¹ jmáí¹ hi³ ca³í³liau³ sḫ²ma¹ná¹, ta³ ná¹juan³² lín³² níé¹ Má²réi³ tsá² zian² juú² Magdalá ní¹ hó²¹ tá²hón³² jáun²; tí³la³ jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² ní¹ jáun² né³, ca³jé³ tsú² hi³ sa³ tiú²uú² dí¹jná²³ yáh³ ho³ tá²hón³² quín¹ hi³ jmí¹ dí¹jná²³ jáun². ² Jmí¹jáun² ngah³ tsú² cú²hé² tí³ ní¹ jmí¹ cuá³ Sí¹mu²¹ Pé¹ quionh³ tsá² jan² hí³, tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ hi³ Jesús, hi³ ca³ní¹zeh¹ dí² la³ lá²:
 —La³ má²í²chin² bíh¹ tsú² Tí³² Juo¹³ dí² hñu³ tá²hón³², tiá² né¹ yáh³ ha³ dá² jinh¹ cué²ní¹quion¹³ tsú² hla¹.
 ³ Hi³ jáun² Pé¹ né³, la³ má²quionh³ tsá² jan² hí³ ja³taunh²¹ ní¹ hó²¹ tá²hón³². ⁴ Ca³la³ cú²hé² lín³² bíh¹ já¹taunh²¹ tsú² tá¹ gon³ cu³í²¹, tí³la³ tí³ jlánh¹ bíh¹ cú²hé² ngau³ tsá² jan² hí³ má¹ná¹, hi³ jáun² ca³chó³² chí¹ján³ ho³ tá²hón³² la³ cónh³ bíh¹ Pé¹. ⁵ Jáun² jmí¹jáun² ca³jmu³ hí¹sian², hi³ ca³jáih³ ní¹ tí³ níéh³, jáun² ca³jé³ tsú² hmih³² tiáu² jáun² hi³ ná¹tsi²¹ ní¹ jáun², tí³la³ tiá² hi³ yáh³ tsú² la³ tí³ níéh³ má¹ná¹. ⁶ Tí³la³ jmí¹ ca³chó³² Pé¹ né³, ca³la³ má²hún¹ la³ tí³ níéh³ tá²hón³² bíh¹ ca³jmu³. Jáun² ja³bí¹ hí³ uá²jai³² ca³jé³ hmih³² tiáu² hi³ ná¹tsi²¹ ní¹ jáun². ⁷ Ja³bí¹ ca³jé³ tsú² siáh³ hmih³² hi³ jmí¹ tsáih³ chí¹ Jesús. Tí³la³ hmih³² jáun² má¹ná¹, ha³ tiá² cu³tsa³² jmí¹ nio¹ yáh³ quionh³ hmih³² hi³ jmí¹ tsáinh³² tsú², cánh³ jmí¹ nio¹ bíh¹ hi³ rá¹pan². ⁸ Jáun² ca³hi³ siáh³ uá²jai³² tsá² cá²chó³² hi³ la³ní¹ tí³ níéh³ hi³ ca³jé³ siáh³ uá²jai³² la³ cun³ hi³ má²í³², hi³ jáun² ca³taunh³ ta²¹. ⁹ Qui¹ tiá² re² jmí¹ má²ca³ngi¹³ yáh³ tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí², hi³ ca³tin¹ bíh¹ Jesús hi³ jenh¹³ ja¹ hla¹. ¹⁰ Jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ja³tanh²¹ bíh¹ tsá² hí³ hñú¹³.

Jesús má²jnia³² ní¹con² Má²réi³ tsá² ja³ juú² Magdalá
(Marcos 16:9-11)

11 Tí³la³ Má²réi³ hí³ má¹ná¹, ca³ta³zanh¹ bíh¹ ho³ tá²hón³² hi³ dí¹ho², hi³ ta³ dí¹ho² jáun² né³ ca³jáih³ ní¹ tí³ níéh³. 12 Jmí¹jáun² ca³jien³² tsú² gon³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ná¹quih³² hmih³² tiáu², hi³ ná¹tsin¹ ní¹ jmí¹

rá²tsin² jáun² Jesús; jan² jmí¹ cuá¹tón²¹ ní¹ jmí¹ í³ ta³ chí¹, hi³ cónh³ siáh³ jan² jmí¹ cuá¹tón²¹ ní¹ jmí¹ í³ ta³ ta³. 13 Tsá² hí³ né³ ca³ngáí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
 —¿He³ lí³, jáun² uoh³² hnú² né³ tsá²mí³?
 Jáun² Má²réi³ hí³ ca³ngáí³:
 —Qui¹hliá² la³ má²í²chin² bíh¹ tsáu² Tí³² Juóu³² jná¹³, hi³ tiá² nõ¹ jná¹³ ha³ jinh¹ má²cué²ní¹quion¹³ tsú² hla¹.
 14 Cun³ dí¹juáh³² la³ ní² bíh¹ tsú² jmí¹ ca³jinh³ tí³ cu³hna²¹, hi³ jáun² ca³jé³ hi³ zenh² Jesús ní¹ jáun²; tí³la³ tiá² ca³í³tsin² yáh³ tsú² hi³ Jesús bíh¹ la³ Tsá² hí³. 15 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáí³ ní¹con² tsú² la³ lá²:
 —¿He³ láih³² sa³ uoh³² hnú² né³ tsá²mí³? ¿Hin² dá² hnah²³ hnú²?
 Tí³la³ hí³ dí² né³ jmí¹ lín³² hi³ tsá² jmu² hua³hí¹³ ja¹ hmá² jáun² bíh¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:
 —Hnú² tsá²ñuh², ní¹juáh³ hnú² bíh¹ cua³chin³² nú² hla¹, jáun² juah²¹ tiá³ ha³ jinh¹ cué²ní¹quion¹³ nú², jáun² ní¹cón²¹ jná¹³.

16 Jáun² ca³juáh³ Jesús:

—¡Má²réi³!

Jáun² ca³jinh³ dí² tí³ ní¹ hó²¹ní¹ tsú² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá² cun³quionh³ jú¹jma² *hebreo:
 —¡Raboni! (hi³ hnió³ juáh³ “Tí³²”).

17 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Tú³ tin² tán² jná¹³, qui¹ tiá² má²cuá²níh¹ yáh³ jná¹³ ní¹ cuá³ Ñuh³². Tí³la³ cuánh², cuá²zéih³ tsá² renh² jná¹³ hi³ níh²¹ jná¹³ tí³ ní¹ cuá³ Ñuh³², Tsá² lín³ hi³ siáh³ Ñeh² hnoh²; níh²¹ jná¹³ tí³ ní¹con² Dió³² Juóu³² jná¹³, Tsá² lín³ siáh³ Dió³² Juóuh³² hnoh².

18 Hi³ jáun² Má²réi³ hí³ né³ ngah³, hi³ ní¹zeh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú², hi³ ca³ní¹juah²¹ hi³ má²í²jjen³² dí² Tí³² Juo¹³, jí³ hi³ ca³chá³ dí² siáh³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ tsú² jáun².

Jesús má²jnia³² ní¹con² tsá² hain²¹ tí³ con²

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; 1 Corintios 15:5-7)

19 Jmí¹ ca³zi³² hi³ la³ní¹ jmáí¹ hi³ ca³í³liau³ sḫ²ma¹ná¹ jáun² né³, jmí¹ ná¹ngih³² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú² cáun² níéh³, hi³ má²dí¹jnai³² tiá³ ho³hñú¹³ cun³ní¹ hi³ juénh² tsú² tsá² *judíos tsá² ná¹ní¹. Tí³la³ Jesús né³, hi³ bíh¹ níéh³ hi³ ca³náu² chu³jo² ní¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí² tsú² la³ lá²:

—¡Cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin²!

20 Jmí¹ má²í²juáh³ jáun² la³ ní² tsú² ca³híe³ cuo² la³ má²quionh³ ní¹ ja¹híh¹ ja¹ mí³hue¹³. Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³í³ hiún² lín³² tsí³ jmí¹ ca³jien³² Tí³² Juo¹³. 21 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¡Cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin²! La³jmí¹ ca³ze³ jná¹³ Ñuh³², la³ jáun² bíh¹ má²zei²¹ jná¹³ hnoh².

22 Jmí¹jáun² ca³jie³ dí² ní¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hen³ náh² Jmí²chí³ Chun¹. 23 Ní¹juáh³ tsá² hin¹³ hnoh² tso³ quioh²¹, jáun² hin³ bíh¹ tsáu¹³ tsú²; hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hin¹³ náh² tso³ quioh²¹ né³, jáun² la³ má²ná¹ren² jáun² bíh¹ tsú² tsáu¹³ í³¹³.

Tú¹ma²¹ dí¹jēn³² Jesús hi³ má²ca³jēn¹³

²⁴ Tí³la³ Tú¹ma²¹ má¹ná¹, jan² tsá² quian³tun³ hí³, tsá² jmí¹ téh²³ tsú² hí³ dún² gon³, tiá² jmí¹ cuá³ yáh³ quionh³ tsá² ní¹ hná¹ jáun² jmí¹ ca³ma³jnia³² jáun² Jesús. ²⁵ Jáun² ca³záih³ tsá² ní¹ hná¹ jáun² Tú¹ma²¹ la³ lá²:

—Má²ca³neh²¹ bíh¹ jnoh¹ Tí³² Juo¹³ dí².
Tí³la³ Tú¹ma²¹ má¹ná¹, ca³juáh³ la³ lá²:
—Ha³ tiá² lí¹³ yáh³ taunh²¹ jná¹³ ta²¹ ní¹juáh³ ta³ tiá² má²lí²jē³² jná¹³ cuo² tsú² ní¹ ca³tóh³ pa³², hí³ loh²¹ jná¹³ siáh³ zeih²¹ uón²¹ ní¹ ca³tóh³ jáun² pa³², jí³ hí³ cuoh²¹ jná¹³ siáh³ ní¹ ja¹híh¹ jáun² quioh²¹ tsú².
²⁶ Jmí¹ la³ má²jña³ jmá¹ jáun² né³, ca³ngih³² siáh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús cáun² ñéih³, jáun² jmí¹ jáun² bíh¹ jmí¹ má²tso² Tú¹ma²¹ ja¹ tsá² hí³. Hí³ jáun² uá¹jinh¹ jmí¹ dí¹jnai³² siáh³ tiá³ ho³ hñú¹³, cu³ jáun² ca³hí³ bíh¹ Jesús ñéih³ hí³ ca³náu² chu³jo² ja¹ ní¹ tionh¹ tsá² hí³ hí³ ca³juáh³:

—Cuí¹ zian² náh² cáun² hí³ re² hí³ tin².
²⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ tsú² Tú¹ma²¹:
—Sá¹ñé² jie³ uón³² jná¹³, loh³ zeih²¹ cuonh², cuí¹ já² siáh³ cuonh² nú² hí³ cuóh¹³ nú² já¹ m³hué³² jná¹³. Ha³ lí²uú² cuí¹ lín³ nú² jan² tsá² tiá² ta²¹ haih²¹, tí³ re² cuí¹ lín³ nú² tsá² nio² cáun² tsí³ bíh¹.
²⁸ Jáun² Tú¹ma²¹ ca³ngái³ la³ lá²:
—jHnú² Tí³² jí³ Dió³² Juóu³² jná¹³!
²⁹ Hí³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:
—Tú¹ma²¹, ta³né³² dá² má²taunh²³ hnú² ta²¹ qui¹hliá² hí³ má²lí²jē¹ bíh¹ hnú² jná¹³. Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² taunh³² ta²¹ uá¹jinh¹ ta³ tiá² má²lí²jē³.

He³ ca³tí²¹ hí³ ca³lí³ sí² lá²

³⁰ Hliáun³ lín³² bíh¹ lí²¹ hí³ lí³ hua³jueh³² ca³jmú³ Jesús ní¹ hná¹ ñé² ní¹ ta³ ní¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ tiá² rá¹tioh³ yáh³ ní¹ sí² lá². ³¹ Tí³la³ la³ cun³ hí³ má²rá¹tioh³ lá² má¹ná¹, má²rá¹tioh³ qui¹ hí³ jáun² táunh¹³ hnoh² ta²¹ hí³ Jesús bíh¹ lín³ Cristo Jon² Dió³², jí³ hí³ jáun² lí¹³ zian² náh² siáh³ hí³ hmaí²¹ ní¹juáh³ hí³ tanh²³ náh² tsú² ta²¹.

Jesús má²jnia³² ní¹con² quiaun³ tsá² hain²¹ tí³ con²

21 Jmí¹ lí¹cáin² jáun² ca³ma³jnia³² siáh³ Jesús ní¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², can³² jmáí² lí¹ ná¹ho³ ní¹ téh²³ tsú² Tiberias. Jmí¹ ca³ma³jnia³² tsú² jáun², lí³ la³ lá²: ² Jmí¹ jáun² jmí¹ tionh¹ Sí¹mu²¹ Pé¹ cu³tsa³² quionh³ Tú¹ma²¹ tsá² téh²³ tsú² hí³ dún² gon³, Natanael tsá² zian² juú² Caná hín¹³ tí³ Galilea, tá¹ gon³ tsá¹ jon² Zebedeo ñé², la³ má²quionh³ gon³ tsá² ní¹ hná¹ jáun², tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús. ³ Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Cuí¹ ní¹zánh²¹ jná¹³ jáh³ jmáí².
Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³:
—Ja³bí¹ jnoh¹ uá²jai³² tsáu¹³ quiúnh¹ hnú².
Ja³taunh²¹ bíh¹ tsú² hí³ ca³taunh³ cáun² mu², tí³la³ já¹niéí² jáun² ha³ tiá² jáh³ ca³jáun³ hí¹ cu³ hlá² cu³ ñé² yáh³ tsú². ⁴ Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³ ca³ñí¹náu² Jesús can³² jmáí², tí³la³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, tiá²

jmí¹ lí²tsin² yáh³ hí³ hí³ bíh¹ dí² zenh² ní¹ jáun². ⁵ Jáun² Jesús ca³ngái³ ní¹con² tsá² hí³, hí³ ca³juáh³:

—Hnoh² tsá¹ñú¹, ¿má¹ca³jáun³ ca³lá² jáh³?
Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³:
—Hí¹ jan² yáh³ jáh³ tiá² má²ca³jáun³.
⁶ Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
—Ñéih¹ dú¹ tiá³ hmá³ tí³ jo²¹ cuá² chu²¹ mu² ñé² quián¹³ neh²¹; jáun² sá¹ñé² jieh²¹ náh², jáun³ bíh¹ jáh³.
Ca³jmú³ bíh¹ tsú² la³ jáun² jmí¹ ca³jmú³; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² jmí¹ tióh³² bíh¹ tsú² hí³ chí¹³ hmá³ jáun² chu³ jmáí² qui¹ cun³ñí¹ hí³ juóun³² lín³² bíh¹ jáh³ jmáí² má²tiáunh¹ hñu³ hmá³ jáun². ⁷ Hí³ jáun² tsá² jlánh¹ jmí¹ hñio³ hí³ Jesús né³, ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:
—jJá² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² ní³²!
La³ cun³ jmí¹ ca³nái³² jáun² bíh¹ Sí¹mu²¹ Pé¹ hí³ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² lánh³ hí³, hí³ jáun² má²ta²¹ ca³quih³ ha¹, (qui¹ jmí¹ dí¹láun³ bíh¹ tsú²), hí³ jáun² ca³hain³ chu³ jmáí² hí³ ca³ra³tsí³² jmáí². ⁸ Tí³la³ tsá² ní¹ hná¹ jáun² né³ ja³tanh²¹ bíh¹ tí³ can³² jmáí² cun³quionh³ mu², hí³ hí¹cu-ounh³² hmá³ ta³ tiáunh¹ jáun² jáh³ jmáí², qui¹ cun³ tun³ nio² hñá³láu³ lí² bíh¹ jéí³²í¹ jmí¹ tí³ ní¹ jmí¹ tsí³² mu² hí³ la³ tí³ jēn³ jmáí². ⁹ Hí³ jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsú² jáun² can³² jmáí² né³, ca³son² hñu³ mu², jáun² ca³jēe³ tsú² hí³ má²ná¹cau²¹ sí², hí³ má²rá¹tsin² jan² jáh³ jmáí² ní¹ sí² la³ má²quionh³ ca³lá² *hí³ cuú²miih²¹. ¹⁰ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Quian³² jan² gon³ jáh³ cun³ ca³jáun³ náh² ñé².
¹¹ Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³uú³ siáh³ hñu³ mu², hí³ ca³cuonh³ hmá³ tí³ ní¹ quiéin² jēn³ jmáí². Ca³la³ hí³ canh² bíh¹ hmá³ jáun² hí³ tiáunh¹ hñá³láun³ tsí²¹ tu³la³quia³hni² hñú²; tí³la³ uá¹jinh¹ juóun³² lín³² jáh³ jmí¹ tiáunh¹, cu³ jáun² tiá² ca³cái² bíh¹ hmá³.
¹² Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús:
—Ñá²taunh¹ náh² ñá²jmú¹³ má³².
Hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² lí¹ ca³chá³ tiá³ tsí³ hí³ nga³ hí³ hin² tsánh² hí³ dí², qui¹ jmí¹ má²ca³lí³tsin² bíh¹ tsú² hí³ Tí³² Juo¹³ bíh¹ tsú² hí³. ¹³ Jáun² ca³ja³janh³² Jesús hí³ ca³can³ ná¹ hí³ cuú²miih²¹ jáun² hí³ ca³tsóh³ ní¹con² tsá² hí³, ja³bí¹ la³ jáun² ca³can³ tsú² siáh³ jáh³ má²caun³² hí³ hí³ ca³tsóh³ siáh³ ní¹con² tsá² hí³.
¹⁴ Hí³ ñé² bíh¹ ní¹ má²hñai³² jéin³² hí³ ca³ma³jnia³² Jesús ní¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² jmí¹ má²ca³jēn¹³ jáun² ja¹ hla¹.

Jesús líéinh³² Sí¹mu²¹ Pé¹

¹⁵ Jmí¹ má²lí²jmú³ tsú² jáun² má³² hú²niéí² né³, ca³ngái³ Jesús ní¹con² Sí¹mu²¹ Pé¹:
—Hnú² Sí¹mu²¹ jon² Juan², ¿hí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ hnau³ nú² jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² ñé²?
Jáun² Pé¹ né³ ca³ngái³:
—Ján³ Tí³², níh¹ bíh¹ hnú² hí³ hnau³ jná¹³.
Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:
—Ní¹juáh³ la³ jáun², jmu³ hnú² hua³hí¹³ *já¹ziáh² míh¹ joh² jná¹³.
¹⁶ Jáun² ca³ngái³ tsú² siáh³ ní¹ má²tí³² tenh³ jéin³² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² Sí¹mu²¹ jon² Juan², ¿hnau¹³ nú² jná¹³?
Jmí¹ jáun² ca³juáh³ siáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Ján³ Tí³², ñíh¹ bíh¹ hnú² huen² hi³ hnau³ bíh¹ jná¹³.

Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Hi³ jáun² jmu³ hua³hí¹³ já¹ziáh² joh² jná¹³.

¹⁷Jáun² ca³ngáí³ tsú² siáh³ ñí¹ má²hnaíh³² jéin³²:

—Hnú² Sí¹mu²¹ jon² Juan², ¿hnau¹³ hnú² jná¹³?

Hi³ jáun² jmí¹jáun² jlánh¹ hlah³ ca³niau²¹ tsí³ Pé¹, quí¹hliá² sa³ hní³² jéin³² máh³ má²tí³² hi³ nga² tsú² ñí¹con² dí² ní¹juáh³ hi³ tson² hnio³ dí² tsú²; hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Tí³², la³jí³² bí¹ ñíh¹ hnú². Ñíh¹ bíh¹ hnú² hi³ cú³tí³ hnau³ bíh¹ jná¹³.

Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Jáun² jmu³ hnú² hua³hí¹³ já¹ziáh² joh² jná¹³ jaun³².

¹⁸Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hi³ tá¹la³ jmí¹ tsá¹ñú¹ nú², jmí¹ quí¹h²³ nú² hanh² hi³ jáun² jmí¹ cuóh²³ nú² lí³ua³ cáun² ñí¹ hnáuh² nú² cuóh¹³ huen²; tí³la³ ní¹juáh³ ní¹ má²tí³ ñí¹ má²lin¹ nú² má¹ná¹, hnú² dá² cáun² má²ñéih¹ cuonh² bíh¹, tsá² siáh³ bíh¹ quieh³ hnú² hanh², jí³ hi³ jau³ tsú² siáh³ cáun² ñí¹ tiá² hnáuh² nú² cuóh¹³.

¹⁹Cun³quionh³ já¹³ ní² ca³jmú³ Jesús lin¹ he³ lánh³ rón³² jú³ Pé¹, hi³ jáun² cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ ma³quien² tsú² Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³juáh³ Jesús:

—¡Ñá³² cu³hna³² jná¹³!

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ hí³ Jesús

²⁰Jáun² né³, jmí¹ ca³jinh³ Pé¹ tí³ cu³hna²¹ ca³jé³ hi³ cuá¹ja³² tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ hí³ Jesús, tsá² jmí¹ cuá³ hí³

cu³héin¹ Jesús jmí¹ ca³niéi² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² má³², tsá² ca³juáh³ hí³ ñí¹con² Jesús la³ lá²: “Tí³², ¿hin² tsánh² tsa³jienh³ hnú²?” ²¹Hi³ jáun² jmí¹ ca³jien³² Pé¹ tsá² hí³ né³, ca³juáh³:

—Tí³², hi³ ñí¹con² tsá² ní² né³, ¿he³ lí¹³?

²²Jáun² Jesús ca³ngáí³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hnó³² jná¹³ hi³ tsá² ní² zian² ca³la³ tí³ ñí¹ cuanh²¹ ná¹, ¿he³ dá² ca³tin¹ hnú² dúh¹? Ñí¹ jí²¹la³ hnú² ñá³² cu³hna³² jná¹³ bíh¹.

²³La³ cun³ jmí¹jáun² já¹ngí³ já¹³ jáun² ja¹ tsá² rainh²¹ tsú² ñí¹ hná¹ jáun² hi³ tsá² jlánh¹ hnio³ hí³ Jesús néh¹ tiá² jú³. Tí³la³ tiá² ca³juáh³ yáh³ Jesús hi³ tsá² hí³ tiá² jú³, quí¹ la³ lá² bíh¹ ca³juáh³ tsú²: “Ní¹juáh³ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ zian² tsú² ca³la³ tí³ ñí¹ cuanh²¹ ná¹, ¿he³ dá² ca³tin¹ hnú²?”

²⁴Hnga² bíh¹ tsá² jlánh¹ hnio³ hí³ Jesús cha³² já¹³ tloh³ sí² lá², jí³ hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ sí². Hi³ jáun² né¹ jnoh¹ hi³ jú¹ tson² bíh¹ hleh³² tsú².

²⁵Zia³² bíh¹ siáh³ hliáun³ lín³² hi³ ca³jmú³ Jesús ñí¹ hná¹ ní², hi³ sá¹jmí¹ hi³ tóh³² tsú² ñí¹ sí² ma³ quin³² ma³ caun³² la³jí³² hi³ jáun², len³ jná¹³ hi³ ca³la³ hí¹juáh³ tá¹ cáun² hngá¹máh³ yáh³ tiá² jmí¹ heih²¹ sí² hi³ jmí¹ lí¹³ jmu³ tsú². [Cu³ ní² bíh¹ tí³ já¹³.]

LOS HECHOS DE LOS APÓSTOLES

1 Hnú² reh² Tíoh³, sí² la³ñí¹ hi³ ca³cué³ jná¹³ hnú², ñí¹ jáun² ca³chá³ jná¹³ la³jí³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³ Jesús, jí³ hi³ ca³ma³ta² tsú² nř² siáh³ la³ cun³ jmí¹ ca³ma³liáu³² tsú² tá¹³, ² hi³ ca³la³ tí³ ñí¹ ngah²¹ hñu³mi³cuú². Neh² bíh¹ hi³ tsánh³² tsú² hñu³mi³cuú², ca³la³ cun³quiéinh¹ Jmí²chí³ Chun¹ ca³ma³tin² tsú² *tí³² tsá² quian³² jé¹ Dió³², tsá² ca³quianh³ tsú² hí³ jmí¹tin². ³ Jmí¹ má²jun² tsú² jáun² né³, ca³ma³jnia³² hliáu³ jéin³² ñí¹con² tsá² hí³ hi³ tson² bíh¹ zian² dí², hi³ má²ca³jenh¹³. Tá¹la³ ca³ngí³ tsú² jáun² tu³ló³² jmái¹ jmí¹ má²ca³jenh¹³ jáun², hú¹tá¹ ca³ma³jnia³² tsú² hiú² cuóh³² ñí¹con² tsá² hí³, hi³ ca³híe³ tsú² siáh³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³².

Jái¹³ hi³ ca³juáh³ Jesús jmí¹ ngah²¹ hñu³mi³cuú²

⁴ Jáun² ca³chó³² jmái¹ hi³ ca³ngih³² siáh³ Jesús quionh³ tsá² hí³, jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsú² hí³ tiá² má²lí¹³ huén³² tsú² já¹ juú² Jerusalén. Hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ján¹ náh² tín² tá¹la³ lí³tí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Nuh³² jná¹³, la³ cun³ jái¹³ hi³ má²cá²juáh³² jná¹³ jáun². ⁵ Tson² bíh¹ hla¹ Juan² ca³zion³ tsáu² jmái² cun³quionh³ jmí² jma³, tí³la³ tsa³háu² yó³² nř² má²ná¹, hi³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ honh² náh², má²jáun² bíh¹ má²cáun³ náh² jmái² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³².

Jesús tsánh³² hñu³mi³cuú²

(Mateo 28:18-20; Marcos 16:15-18; Lucas 24:47-48; Juan 20:21-22)

⁶ Jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hi³ quionh³ Jesús ca³ngáih³ Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tí³², ¿hí¹ má²ta²¹ jmúh¹³ hnú² hi³ lí³ chín¹ siáh³ hué³² *Israel, juú²co¹ dí² lá², la³jmí¹ jmí¹ chín¹ jáun² jmí¹tin²?

⁷ Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Tí² ca³tin¹ yáh³ hnoh² hi³ lí³ ñí¹³ hín² jmáih¹ ca³tón³ Dió³² Jméj² dí² hí³ lí¹³ la³ jáun², quí¹ jí³²la³ hnga² hí³ bíh¹ ca³tin¹ ñí³². ⁸ Tí³la³ ní¹ má²cuán² jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hi³ tá¹cua¹³ hñu³ honh² náh² né³, má²jáun² bíh¹ lí³ pin³ náh². Má²jáun² má²lí¹³ huen¹³ náh² hi³ cuá¹hléh¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³, já¹ juú² Jerusalén ó³² tín² la³ñí¹, má²lí³² jáun², ñí¹ tiáunh¹ tsá² hín¹³ tí³ Judea, ñí¹ tiáunh¹ tsá² hín¹³ tí³ Samaria nř² siáh³, ca³la³ tí³ hué³² ñí¹ uóunh³ lín³², ca³la³ tá¹ cáun² hngá¹máh³.

⁹ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní² né³, ngah³ hñu³mi³cuú², jáun² lí¹ ca³ta³ná¹jíe³² bíh¹ tsá² hí³ lí³; jáun² tá¹la³ ná¹jíe²³ jáun² bíh¹ tsá² hí³ ca³quióh³² Jesús ja¹ jnie², ha³ tiú²uú² cá²jnia³ yáh³. ¹⁰ Ca³la³ má²ná¹jíe²³ jáun² bíh¹ tsú² chí³cuú² hi³ cuá¹tsanh³² Jesús, hi³ tá¹la³ ná¹jíe²³ tsú² jáun² né³, ca³jnia³ gon³ tsá²ñuh² quih³² hmih³² tiáu² ñí¹ tionh¹ tsú² jáun². ¹¹ Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² tsá² hín¹³ náh² tí³ Galilea, ¿he³ láih³² ná¹jíeh³² náh² chí³cuú²? Chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ jáuh³ siáh³ Jesús la³jmí¹ ngah²¹ ó³² hñu³mi³cuú² jmí¹ cuá¹han³ tsú² ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh² lá².

Quianh²³ tsú² Matías hi³ cán³ tá¹³ hla¹ Judas

¹² Jmí¹jáun² ca³son² tsá² hí³ tsi³ máh³ téh²³ tsú² Olivos, hi³ ja³tanh²¹ tí³ já¹ juú² Jerusalén, juí³² jáun² tí³ [cun³ tun³ mei²¹ lí² tí³ la³ uóunh³,] la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ liei²¹ quioh²¹ tsá² *judíos hi³ lí¹³ ngí³² tsú² *jmái¹ nio² tie³. ¹³ Jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsú² jáun² já¹ juú² né³, ca³uú³ ñí¹ má²tenh³ tsin¹ hñu³ ñí¹ jmí¹ má²hu²¹ cuo². Ñí¹ jáun² jmí¹ tionh¹ tsú²: Pé¹, Juan², Jacobo, Tre²¹, Pí²liéi¹, Tú¹ma²¹, Bartolomé, Má²téh³, Jacobo jon² Alfeo, Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ quionh³ tsá² cu³ nió³ *Cananista, jí³ Judas jon² Jacobo nř² siáh³. ¹⁴ Jí³lin² tsá² hí³ jmí¹ ngih³² la³jí³² jmái¹ hi³ liéinh³² Dió³² quionh³ tsá¹ dá¹jon²¹ Jesús, quionh³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jesús, jí³ tsá²mi³ siánh³ siáh³.

¹⁵ Jmí¹jáun² jmí¹ tín³ tsá² reh² hí³ cun³ hña³láun³ tsí²¹ quiú³ tsáu². Hi³ jáun² jmái¹ jáun² ca³náu² Pé¹ ja¹ tsá² reh² dí² hí³, hi³ jáun² ca³juáh³:

¹⁶ —Hnoh² reh², qui³ cun³ jmí¹ ca³tí²¹ lí³tí³ bíh¹ jái¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² má²jun³ né³² cun³quionh³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ hi³ ca³tin¹ hla¹ Judas, tsá² ca³can³ hí³ ñí¹ juí³² quionh³ tsá² ca³ma³tson¹³ hí³ Jesús. ¹⁷ Judas hí³ jmí¹ lín³ tsá² quiúh¹ dí², hi³ jmí¹ jmu² ta²¹ la³ jmu³² jnoh¹ lá² ta³né³². ¹⁸ (Cun³quionh³ hmah²¹ hi³ ca³híe³ jáun² Judas ca³tí²¹ ta²¹ hlah³ hi³ ca³jmú³ jáun² ca³lí³ hlah²¹ hué³² ñí¹ jun¹ [hi³ hí¹hu²¹ zió³ lá¹³]; tsá² hí³ dá² ca³tánh³ tí³ rá¹hin³ bíh¹, jmí¹jáun² ca³niá³ héin¹ hi³ ca³hué² má¹hmái¹³. ¹⁹ Jmí¹ ca³lí³ ñí³² tsá² juú² Jerusalén hi³ lí³ la³ jáun², jmí¹jáun² ca³teh³ tsú² hué³² jáun² Acéldama, la³ cun³ niéih³ Jú¹jma² “Hué³² Jmí²”). ²⁰ Quí¹ ñí¹ Sí² Salmos rá¹juáh³ la³ lá²:

Ñé² lí¹ cuí¹ zeh¹ hñú¹³,
ha³ lí² hin² cuí¹ lí³ zian² tsá² cuá³² ñí¹ jáun².

Ñí¹ jáun² rá¹juáh³ siáh³:

Tsá² siánh³ bíh¹ hí³ ta²¹ hi³ jmí¹ jmu² tsú².

²¹ “Né³² né³, zian² tsá² quiúh¹ jnoh¹, tsá² má²ca³ñí³taunh¹ quiúh¹ jnoh¹ ca³la³ jí³² jmái¹ hi³ ca³ngí³ Jesús quiúh¹ jnoh¹, ²² la³ cun³ jmí¹ ca³zion³ jáun² hla¹ Juan² jmái² Jesús hi³ ca³la³ tí³ jmái¹ hi³ ngah³ tsú² hñu³mi³cuú². Hniah³ bíh¹ jan² tsá² hí³ hi³ tsa³náu² jái¹³ quiúh¹ jnoh¹ hi³ tson² bíh¹ ca³jenh¹³ Jesús.

²³ Hi³ jáun² ca³chan³ tsú² gon³ tsáu², jan² tsá² hí³ lí³ hñí³² hi³ jmái², jmái² tsú² Sé³², Barsabás, hi³ Justo siáh³,

ji³ jan² tsá² jmái² Matías nĩ² siáh³. ²⁴ Hi³ jáun² ca³liéinh³² tsú² Tĩ³² Juo¹³ la³ lá²:

—Hnú², Tĩ³² Juo¹³ jnoh¹, [Tsá² ñih³ nú² hñu³mi³cuú²,] Tsá² cuin² nú² he³ lánh³ rón³² lí³ hñu³ tsí³ tsáu², hie¹ tiá³ jnoh¹ hin² tsánh² tsá² gon³ lá² má²ca³quianh²¹ hnú² ²⁵ hi³ lín¹³ tí³² tsá² quian³² jeh² hnú², quí¹ ca³tón³² bíh¹ Judas ta²¹ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³ tso³, hi³ jáun² ñí¹ ca³tin¹ bíh¹ tsú² ngau³.

²⁶ Jmí¹ jáun² né³ ca³chí² tsú² jái¹³, jáun² Matías bíh¹ tin³; hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³ngí³ tsá² hí³ hi³ lín³ tí³² tsá² quian³² jè¹ Dió³² quionh³ tsá² quia³jan² hí³.

Jmí¹ cuan¹ Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³²

2 Jmí¹ tí³ jmái¹ Pentecostés quioh²¹ tsá² *judíos, jmái¹ hi³ tí³ *Jmí¹hén¹, ja³bí¹ jmái¹ jáun² ca³ngih³² uá²jaí³² la³jín³² tsá² tanh² ta²¹ Tĩ³² Juo¹³ dí². ² Cu³diá²jan² ca³nái³² tsú² hi³ ñí¹ca³hín¹ hi³ ñí¹ja²¹ hñu³mi³cuú²; la³jmí¹ ja³² chí³ tiá³ lín³² bíh¹ ñí¹ja²¹, tiá³ lín³² bíh¹ ca³hen³ hñú³ ñí¹ jmí¹ tionh¹ jáun² tsá² hí³. ³ Hi³ jáun² ca³jnia³ cáun² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ zih¹ sí². Zih¹ sí² jáun² ca³na³tsín³² tsáh³ chí¹ ca³la³ jín³² tsá² hí³. ⁴ Jmí¹ jáun² ca³hi³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³ ca³la³ jín³² tsá² hí³, jmí¹ jáun² ca³hléh³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³ ma³ cáun² jú¹ jma² siáh³ la³ cun³ hi³ ca³jmú³ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ hi³ hléh³² tsú².

⁵ Jmái¹ jáun² jmí¹ tiáunh¹ tsá² judíos já¹ juú² Jerusalén, tsá² jlánh¹ má²tí³² cuáh³² quioh²¹, tsá² já²taunh²¹ ñí¹ uóunh³ la³ tán¹ hngá¹máh³. ⁶ Jmí¹ ca³nái³² tsú² mah¹ jáun² né³, ca³cuú² ca³ngih³². Lí¹ tiá² ñi³² he³ jmu³ bíh¹ tsú² lí³, quí¹hliá² ca³nái³² tsú² ma³ quin³² ma³ jan³² jú¹ jma² quioh²¹ hi³ ná¹hleh³² tsá² hí³. ⁷ Jáun² ca³ja³cáun² lín³² tsí³ tsú² ñí¹ tionh¹ jáun², tiá² ñi³² he³ jmu³ bíh¹ tsú² lí³. Jmí¹ jáun² ca³juónh³ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ tsá² hín¹³ tí³ Galilea bíh¹ la³jín³² tsá² ná¹hleh³² nĩ²? ⁸ ¿Lánh³ rón³² ná¹naí³² dí² hi³ hleh³² tsú² jú¹ jma² quiú¹³ dí² ma³ quin³² ma³ jaun³² dí²? ⁹ Quí¹ ñí¹ lá² tiauh² dí² tsá² ziaun² dí² hué³² ñí¹ hliáun³ bíh¹: tsá² Partia, tsá² Media, tsá² Elam, tsá² Mesopotamia, tsá² Judea, tsá² Capadocia, tsá² Ponto, tsá² Asia, ¹⁰ tsá² Frigia, tsá² Panfilia, tsá² Egipto jí³ tsá² Libia nĩ² siáh³, hué³² ñí¹ uóunh³ có³² juú² Cirene. Zian² siáh³ tsá² zian² juú² Roma hi³ má²tionh² ñí¹ lá², ¹¹ ma³ jan² tsá² hí³ tsá² judíos, ja³bí¹ zian² ma³ jan² tsá² hí³ *tsá²cá²jo²¹ hi³ má²ca³hín¹³ jái¹³ quiú¹³ dí² tsá² judíos. Hi³ zian² siáh³ tsá² hué³² Creta ja¹ quiú¹³ dí² jí³ tsá² hué³² Arabia nĩ² siáh³. Tĩ³²la³ ;la³jáí³² bíh¹ dí² ná¹naí³² hi³ ná¹hleh³² tsá² nĩ² jú¹ jma² quiú¹³ ma³ quin³² ma³ jaun³² hi³ ná¹juáh²³ tsú² la³jí³² hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ jmu² Dió³²!

¹² Ñí¹ tionh¹ jáun² tsú² ná¹tsá²cáun² tsí³, lí¹ tiá² ñi³² he³ jmu³ bíh¹ tsú², hi³ ná¹nga² tsú² ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján² la³ lá²:

—¿He³ dá² hnió³ juáh³ la³jí³² hi³ ná¹lí²³ nĩ² juáh¹³? ¹³ Tĩ³²la³ ma³ jan² tsá² lí¹ ná¹cauh³² cú²nga¹ bíh¹, hi³ ná¹juáh²³:

—¡Tsá² ná¹hein²¹ bíh¹ ni³²!

Pé¹ hleh³² jái¹³ ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³

¹⁴ Jmí¹ jáun² ca³náu² Pé¹ cu³tsa³² quionh³ tán¹ quian³jan² *ti³² tsá² quian³² jè¹ Dió³² tsá² quionh³, hi³ ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³:

—Hnoh², tsá² judíos tsá²cáu³, jí³ la³jín³² náh² tsá² tionh² náh² já¹ juú² Jerusalén lá², hniáuh³² bíh¹ lí³ ñih¹³ náh² jái¹³ lá². Jáun² né³, niéi² náh² re² jái¹³ hi³ juah²¹ jná¹³ lá²: ¹⁵ Jun³juáh¹³ ná¹hein²¹ yáh³ tsá² lá² la³jmí¹ ná¹lín²³ hnoh² nĩ², quí¹ ta³né³² né³bí¹ má²tí³ la³ nio¹ ñu³ tí³ hú²niéi² bíh¹. ¹⁶ Tĩ³²la³ ta³né³² dá² má²ca³hí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Joel tsá² jmí¹ lín³ hí³ *ti³² jè¹ Dió³² bíh¹, jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

¹⁷ La³ lá² juáh³ Dió³²:

Ñé¹ má²tí³ ñí¹ táuh³ jmái¹, zein²¹ jná¹³ Jmí²chí³ joh² ñí¹con² la³jín³² tsáu².

Má¹ jáun² lí³ tin² tsá²mi³ tsá²ñuh² jónh³² hnoh² hi³ hléh³² jái¹³ hi³ cue¹ jná¹³ hñu³ tsí³.

Má¹ jáun² tí²¹ hó¹ñí¹ tsá² tsá²ñú¹ hi³ jnia³ jeinh²¹ he³ cáun² hie³² Dió³²,

ja³bí¹ tsá² má²lieih²¹ siáh³ jfe³ jui³² qui³ zió³.

¹⁸ Má¹ jáun² zein²¹ jná¹³ Jmí²chí³ joh² ñí¹con² tsá²mi³ tsá²ñuh², *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh² jná¹³, jáun² tsá² hí³ lí³ tin² ngáí³² jái¹³ hi³ cue¹ jná¹³ hñu³ tsí³.

¹⁹ Hi³ ja³bí¹ hie¹³ jná¹³ siáh³ chí³cuú² cáun² hi³ tsa³cáun² tsí³ tsáu²,

jí³ tí³ hué³² nĩ² jmu¹ jná¹³ lí²¹ cun³quionh³ jmí², sí² nĩ², jí³ mí²ñí¹ hñéi² nĩ² siáh³.

²⁰ Má¹ jáun² nieh¹³ hiú², hi³ jnia³ siáh³ zih² la³jmí¹ jniá³ jmí², ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmái¹ chu²¹ jmái¹ jueh³² quioh²¹ Tĩ³² Juo¹³ dí².

²¹ Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² téh³ Tĩ³² Juo¹³ bíh¹ dí² lí¹³ liáun³.

²² "Hi³ jáun² né³, hnoh² tsá²cáu³, tsá² ziaun² dí² hué³² *Israel lá², niéi² náh² hi³ juanh²¹ jná¹³ lá². Ca³lí³ lin¹ hi³ Jesús Tsá² ja³ juú² Nazaret jmí¹ lín³ jan² Tsá² ca³hiáu³² Dió³² cun³quionh³ la³jí³² hua³jueh³² jí³ lí²¹, jí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ ca³jmú³ Dió³² cun³quionh³ hí³ dí² ja¹ quián¹³ hnoh²; má²ná¹ñih¹ bíh¹ hnoh² hi³ la³ jáun² lí³. ²³ Tĩ³²la³ la³ cun³ jmí¹tin² máh³ jmí¹ má²ca³lín¹³ Dió³² hi³ jienh³ Jesús ñí¹con² hnoh². Jmí¹ jáun² né³ cun³quionh³ cuá² ta³ tsá² hláih¹ tsá² hon² bíh¹ ca³jngih³² náh² tsú² hi³ ca³ton³ náh² crei²¹. ²⁴ Tĩ³²la³ Dió³² né³, ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Jesús, ca³liáu³² tsú² Dió³² ñí¹con² hi³ cú² hi³ uóu³² quioh²¹ hmú³², quí¹ cun³ tiá² jmí¹ ca³tin¹ bíh¹ hmú³² hi³ zanh³ tsú² tiá³ hi³ tson³. ²⁵ Quí¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ ca³chá³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ Jesús jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

Jná¹³ ca³jfe³² hi³ Juóu³² jná¹³ chí¹ján³ jmái¹ ca³la³ jí³² ñí¹ hó²¹ñi³²,

hi³ hí³ zenh² tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² tiá² hi³ lí¹³ ñí¹con² jná¹³.

²⁶ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ ca³lí³ hiún² tsin³² jná¹³, hi³ ca³jmú³² jná¹³ tsah¹ lín²¹,

hi³ ca³ta³no¹ siáh³ cáun² tsin³² jná¹³ ca³tí²¹ la³ cun³ hi³ má²hen² jáun² tsin³²,

uá¹jinh¹ lín³ jná¹³ jan² tsá² ngú³;

—¿He³ lánh³ jmú¹³ dí² ní¹con² tsá²ñuh² ní² juáh¹³? Qui¹ tson² bí¹ la³ ca³jmú³ tsá² ní² cáun² hua³jueh³², hi³ jí³lín² bíh¹ tsá² zian² já¹ juú² Jerusalén lá² má²ná¹ní³², hi³ jáun² tiú²uú² lǐ¹³ yáh³ juáh¹³ jnoh¹ hi³ tiá² tson². 17 Hi³ la³ cun³ tiá² tsa³cuóun² já¹¹³ ní² ní¹ uóunh³ né³, hniáuh³² juénh¹³ bíh¹ dí² tsá² ní², hi³ jáun² lǐ³ cóh³² tsú², hi³ jáun² ta³né³² tí³ chí¹ján³ tiú²uú² hléh³² tsú² hi³ ca³tin¹ Jesús.

18 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³teh³ dí² siáh³ ñéih³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¡Cónh³ tiá² hniáuh³² hléh¹³ hnoh², ho³ hi³ má¹tin¹³ hnoh² tsá² hi³ ca³tin¹ Jesús!

19 Tí³la³ Pé¹ ca³ngáí³ quionh³ Juan²:

—Hniauh² náh² re² honh² ní¹juáh³ ca³ti²¹ hi³ taunh¹³ jnoh¹ tín² ta²¹ hnoh² cha³ jmí¹ tanh¹³ jnoh¹ ta²¹ Dió³². 20 Tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, cun³ tiá² lǐ¹³ bíh¹ chá¹³ jnoh¹ tí³ có³², hi³ juáh¹³ hi³ tiá² hléh¹³ jnoh¹ la³ cun³ hi³ má²ca³neh²¹ jí³ hi³ má²ca³ná¹¹³.

21 Jáun² tsá² hi³ ca³hléh³ siáh³ jú¹ cáu², hi³ jáun² cáun² lǐ¹ ca³lión³² bíh¹ dí² tsú² ta³ tiá² lin¹ hi³ ca³lǐ³re²; qui¹ tiá² ca³chóh¹³ yáh³ tsú² he³ lánh³ ma³tson¹³ tsá² hi³, qui¹ ca³la³ jín³² bíh¹ tsá² jmí¹ ná¹má²quien² Dió³² cun³ñí¹ hi³ má²lǐ³² la³ jáun². 22 Qui¹ lǐ³ cun³ tun³ló³² mii² máh³ jmí¹ má²hún¹ tsá² jmí¹ hliánh² hi³ jmí¹ lain²¹ cun³quionh³ hua³jueh³².

Tsá² reh² mǐ³ pí³ ní¹con² Dió³²
(Hechos 2:1-4)

23 Jmí¹ má²ca³liáun³ jáun² Pé¹ quionh³ Juan² ja³tanh²¹ tí³ ní¹ tionh¹ tsá² quionh³, hi³ jáun² ca³chá³ tsú² ca³la³ jǐ³² la³ cun³ hi³ má²lǐ²juáh³ jáun² tsá² ná¹lín³ mǐ³jmú³ la³ má²quionh³ tsá²daun³². 24 Jmí¹ má²lǐ²niéí³² tsú² jáí¹³ jáun² né³, jǐ³lín² bíh¹ tsú² ca³liéinh³² Dió³² cu³tsa³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³² Juo¹³ jnoh¹, hnú² bíh¹ Dió³² Tsá² ca³jmuh³ ca³la³ tán¹ la³ cu³ la³ juéh³ mǐ³cuú² jǐ³ ca³la³ jǐ³² hi³ zia³². 25 Hla¹ Dá²ví²¹ jméí² dí¹hio³ ní¹deh³ jnoh¹, tsá² jmí¹ lǐn³ hi³ quian²¹ hnú², ca³hléh³ chá³³ hnú² cun³quionh³ pí³ quionh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: ¿He³ láih³² jlánh¹ tiá³ siaun³² ní¹taunh¹ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá²,

hi³ má²cú¹ má²ren²¹ tsú² jáí¹³ tiá² quien²? 26 Tsá² ná¹chín¹ ní¹ hué²¹ lá² ca³cuú² ca³ngih³², ca³cuú² ca³jenh² tsá² ná¹ho² jáí¹³, hi³ jmí¹ hnió³ tsú² jmu³ hniéí² ní¹con² Dió³² jǐ³ ní¹con² Cristo Tsá² cuá¹hiáun¹ joh¹ Dió³² ní² siáh³.

27 “Qui¹ tson² bíh¹ já¹ juú² lá² ca³ngih³² re²¹ Herodes quionh³ Poncio Pilato, *tsá²cá²jo²¹, jǐ³ tsá² ziaún² jnoh¹ hué³² Israel lá² ní² siáh³, hi³ ca³tiánh³ cá²hon³ hi³ jmu³ hian² tsá² ní¹con² Jesús Tsá² cuá¹chan¹ hi³ lín³ quian²¹ hnú², Tsá² ca³hion¹ hnú² hi³ hi³ lín¹³ Cristo. 28 Cun³ñí¹ hi³ hnú² Tsá² cú² juénh² nú², hi³ jáun² la³jín³² tsá² hi³ cáun² ca³jmú³ la³ cun³ hi³ ca³lín¹³ hnú² jmí¹tin² hi³ ha³ lánh³ ca³ti²¹ lǐ¹³. 29 Jáun² hnú² Juo¹³ jnoh¹, jiah³ dúh¹ taunh² tsú² jnoh¹ hú¹mu³héih³²; jáun² ní¹con² hnú² mǐ³² jnoh¹, jmu³ bíh¹ hnú² hi³ niau²¹ tiá³ tsá² jnoh¹ hi³ hléh¹³ jnoh¹ jáí¹³ quián¹³ hnú², jnoh¹ tsá² láí³ jnoh¹ *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh² hnú². 30 Tin³² tiá³ hnú² cuonh² tsá² tsáun¹ hi³ jáun² lan¹³, hi³ cuéh¹ nú² siáh³ jáí¹³ hi³ lǐ¹³

hua³jueh³² jǐ³ lí²¹ ní² ca³la³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tsá² hén¹, Tsá² lín³ quian²¹ hnú².

31 Jmí¹ má²lǐ²liéinh³² tsú² jáun² Dió³² né³, ca³jeh³ hñú³ ní¹ jmí¹ tionh¹ tsú², jáun² ca³la³ jǐ³lín² tsá² hi³ ca³cónh³² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsá², jmí¹jáun² ca³ta³no¹ tiá³ tsá² tsú² hi³ hléh³² jáí¹³ quioh²¹ Dió³².

Jmu² tsá² reh² hi³ quioh²¹ cá²re² la³jǐ³² hi³ zia³² quioh²¹
(Hechos 2:42-47)

32 La³jín³² tsá² ca³taunh³ hi³ ta²¹ ca³juónh³ cú²re², hi³ cáun² má²ná¹tioh³ tsá²; hí¹ jan² tsá² hi³ tiá² ca³lǐ³ hniá¹ hi³ lǐ³ quioh²¹ nga² hi³ zioh², tí³la³ jǐ³lín² bíh¹ tsú² ca³lǐ³quioh²¹ hi³ jmí¹ zioh² jáun². 33 Hi³ jáun² ca³la³ hi³ pin³ lín³² bíh¹ jáí¹³ quioh²¹ *tǐ³² tsá² quian²¹ hi³ jé¹ Dió³² ca³cué³ jú¹ tson² la³ má²cue³² jáun² hi³ tson² bíh¹ ca³jenh¹³ Jesús; hi³ jáun² Dió³² ca³ma³hé² ma³mieh² lín³² ca³la³ jǐ³lín² tsá² hi³. 34 Hí¹ jan² yáh³ tsá² hi³ tiá² hi³ jmí¹ lǐ²hniáuh³² quioh²¹, qui¹ jǐ³lín² tsá² jmí¹ zia³² tun³ hñí³² hñú³ quioh²¹ ho³lá²dá² hué³², ca³qui³ ca³hnah³ bíh¹ hi³ jáun² quioh²¹, jáun² tǐ² ní³quiaun¹³ tsú² quie³ jáun², 35 hi³ tǐ² cha³² tsú² jo³cuo² tí³² tsá² quian²¹ hi³ jé¹ Dió³², hi³ jáun² tsá² hi³ tǐ² tsóh³² quie³ jáun² ní¹juáh³ ha³ cónh³ lǐ³ hniáuh³² ní¹con² ma³ quin³² ma³ jan³². 36 La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ jan² tsá² ca³lǐ³zian² hué³² Chipre, tsá² jmí¹ jmáí² Sé³², jan² jón²zǐh¹ jón²cho¹ hla¹ Leví, tsá² ca³teh³ tí³² tsá² quian²¹ hi³ jé¹ Dió³², Bernabé, la³ cun³ niéih³ “tsá² má²hon³ tsá²”. 37 Tsá² hi³ ca³hnah³ hué³² quioh²¹, hi³ jáun² quie³ jáun² ca³chá³ tsú² jo³cuo² tí³² tsá² quian²¹ hi³ jé¹ Dió³².

Tso³ quioh²¹ Ananías quionh³ Safira ní²cuo²

5 Tí³la³ jan² tsá²ñuh² tsá² jmí¹ jmáí² Ananías, ní²cuo² tsú² jmí¹ jmáí² Safira, tsá² hi³ ca³hnah³ hué³² quioh²¹; 2 tí³la³ ca³lǐ³quioh²¹ bíh¹ tsú² ca³lá² quie³ hmóu³², hi³ ní¹ hná¹ jáun² né³ ca³chá³ tsú² jo³cuo² tí³² tsá² quian²¹ hi³ jé¹ Dió³² [ca³la³ juah²¹ dúh¹ hi³ má²lǐ²jénh³² dí² jǐ³lǐ³²]. Cú²re² ca³juónh³ bíh¹ tsú² quionh³ tsá²mǐ³ ní²cuo² hi³ jmu³ la³ jáun². 3 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Hnú² Ananías, ¿he³ láih³² tsá² hláinh¹ hi³ hñu³ honh² hnú² hi³ jmí¹ ní¹má¹can¹³ nú² Jmí²chí³ Chun¹? Sa³ lǐ²hmáh¹ bíh¹ hnú² ca³lá² quie³ hi³ lǐ²ma³hmah¹ tsá² quioh²¹ hué³² quián¹³ nú². 4 ¿Ha¹ jun³juáh¹³ hi³ jmí¹ quián¹³ huen² bíh¹ hnú² hué³² jáun²? Hi³ quie³ hi³ má²lǐ²hnáih¹ hnú² jáun² hué³² né³, ¿há¹ jun³juáh¹³ hi³ jmí¹ quián¹³ huen² bíh¹ hnú² jaun³²? ¿He³ láih³² sa³ la³ ní² yáh³ ca³lín¹³ hnú² jmúh¹³? La³ jǐ³ ní¹con² Dió³² bíh¹ má²lǐ²hléh¹ hnú² jú¹ tǐ¹jáí², jun³juáh¹³ jmáh³la³ ní¹con² jnoh¹ tsá²mǐ³cuóun² yáh³.

5 La³ cun³ jmí¹ ca³náí³² Ananías jáí¹³ jáun² né³, ca³quinh³ hi³ jun³. Jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsá² ca³lǐ³ ní³² hi³ jáun² ca³ta³hú¹ cóh¹² tsá². 6 Jáun² tsá² tsá¹nú¹ jmí¹ tionh¹ ní¹ jáun² ja³taunh²¹ hi³ ca³ní¹tsenh¹³ hla¹ hi³ hmih³², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jan³ dí² hi³ ca³ní¹hón²¹.

7 Má²ca³nga² cun³ hñí³² o¹rá¹ la³ cun³ jmí¹ ca³hi³ siáh³ ní²cuo² hla¹ Ananías hi³ ní¹ jáun², hí¹ cáun² tiá² hi³ ní³² yáh³ tsú² hi³ he³ la³ má²lǐ³². 8 Jáun² Pé¹ ca³ngáih³ siáh³ tsá²mǐ³ hi³ la³ lá²:

tsáú² ca³la³ tĩ³ juú² Jope hi³ tsa³tieh¹ tsú² Sí¹mu²¹ tsá² téh²³ tsú² siáh³ Pé¹. 6 [Jáun² Pé¹ hi³ záí³² he³ hniáuh³² jmúh¹³ hnu².]. Ja³bí¹ Sí¹mu²¹ jmáí² tsá² hñú¹³ ní¹ cuá³ tsú², tsá² hi³ má²chú³² láu²; hñú¹³ tsá² hi³ né³ zeh² ní¹ lĩ³ can³² jmí²miih²¹.

7 Jmí¹ má²ngah³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² má²lí²juónh³ tsú² hi³ quionh³ né³, ca³teh³ tsú² gon³ tsá² quian²¹, cónh³¹ jan² hliáu³ tsá² má²zian² hi³ ca³tin¹ Dió³² siáh³, tsá² cuá¹chan¹ hi³ tiú² niuh²³ tsú² má²ta²¹.

8 Tsá² hi³ ca³záih³ tsú² la³jĩ³² hi³ má²lí²jĩ³², jmí¹ li²¹ jáun² ca³zen³ dí² tĩ³ já¹ juú² Jope.

9 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun², tá¹la³ jmí¹ hí¹tiáunh¹ tsá² hi³ jui³² hi³ má²ja³quián³ chá¹taunh¹ já¹ juú² Jope, míh¹ tiá² cun³ chí³hiú² jmí¹ ca³uú³ Pé¹ tsáih³ hñú³ hi³ ca³ní¹lien¹³ Dió³².

10 Jmí¹ má²ní¹cuóunh²¹ lín³² bíh¹ tsú²; jáun² tá¹la³ jmí¹ ná¹má²chú³² tsú² má³² hi³ cuh³ tsú² né³, zia³² cáun² hi³ ca³jnia³ jéih³² tsú² cu³diá²jan², 11 hi³ ca³jĩ³² tsú² hi³ má²há²na²¹ hñú³mĩ³cuú² hi³ cuá¹so²³ cáun² hmih³² pa²¹ hi³ ná¹quein²¹ tá¹ quiún³ cuoh¹, hi³ cuá¹so²³ la³ tĩ³ hué³².

12 Hñú³ hmih³² jáun² né³ jmí¹ tiáunh¹ ca³la³ jánh³ dú¹ ní¹ jáh³ quiún³ cuá² ta³, jáh³ hláinh¹ jĩ³ jáh³ tsi²¹ pí¹³ ní² siáh³. 13 Jmí¹jáun² ca³náí³² tsú² cáun² jáí¹³ hi³ ní¹juah²¹ tsáú² la³ lá²:

—Náú² Pé¹, jngih³² jáh³ ní² cunh³².

14 Tĩ³la³ Pé¹ né³ ca³juáh³:

—Ján¹han²¹ Tĩ³², hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²cá²cúnh³² jná¹³ jáh³ hláih¹ jáh³ hon² la³ ní², jáh³ tiá² jin².

15 Jáun² mah¹ jáun² né³ ní¹ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Li³ua³ cáun² hi³ má²ca³ma³jĩ² Dió³² tiú²uú² hniáuh³² yáh³ juáh³ hñú² hi³ hlah³.

16 Hnaih³² jéin³² lí³ la³ jáun², jmí¹ li²¹ jáun² ca³zauh² siáh³ hmih³² jáun² hñú³mĩ³cuú². 17 Hi³ jáun² tá¹la³ cuá¹hnauh² Pé¹ tsí³ hi³ he³ hnió³ juáh³ hi³ má²lí²jĩ³² tsú² jáun², jáun² tsá² ca³zen³ hi³ Cornelio cua³taunh²¹ ho³hñú¹³ hi³ hnauh² hñú¹³ Sí¹mu²¹; 18 tsá² hi³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Tiá¹ cuá³ jan² tsá² jmáí² Sí¹mu²¹ ní¹ lá², tsá² téh²³ tsú² siáh³ Pé¹?

19 Hi³ jáun² tá¹la³ jmí¹ cuá¹hnauh² jáun² Pé¹ tsí³ hi³ he³ láih³² la³ jáun² lí²jĩ³², jáun² Jmí²chí³ Chun¹ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jiah³, gáun³ tsáú² má²cuá²taunh²¹ hi³ hnauh² hñú².

20 Náú², son², cuá² quiúnh¹ tsú². Ha³ lí² chá² hliáu³ honh², qui¹ jná¹³ bíh¹ ca³zéin³² tsá² hnauh² hñú² ní².

21 Hi³ jáun² Pé¹ ca³son² hi³ ja³ ní¹ tionh¹ tsá² ca³zen³ hi³ Cornelio, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jná¹³ bíh¹ tsá² hnauh²³ hnoh², ¿he³ ta²¹ ña³taunh²¹ náh²?

22 Jáun² tsá² hi³ ca³ngái³:

—Jnoh¹ jau³ cha¹³ hliáu³ tsá² chín¹ tsá² jmáí² Cornelio, jan² tsá² chun¹ tsá² má²má²tĩ³² ní¹con² Dió³², ja³bí¹ tsá² judíos má²ná¹lín²³ hi³ chú³² tsí³ tsá² hi³. Qui¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³juáh³ ní¹con² tsú² hi³ hniáuh³² zen³ tsú² tsá² ja³tié² hñú² hi³ jáun² ne³ tsú² jáí¹³ hi³ juoh¹ hñú².

23 Jáun² Pé¹ ca³teh³ tsá² hi³ tĩ³ ñéih³ hi³ ca³cuéh³ dí² cú² nie² hñú³. Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³ ngau³ dí² quionh³

tsá² hí³, ja³bí¹ ca³ní¹taunh¹ siáh³ ma³ jan² tsá² reh² tsá² zian² juú² Jope jáun² quionh³ Pé¹.

24 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² siáh³ ca³cha³taunh¹ tsú² já¹ juú² Cesarea ní¹ cuá¹jaun² Cornelio. Hi³ né³ jmí¹ má²lí²ngih³ jún¹ rainh²¹ hñú¹³ jĩ³ há²mei²¹ quioh²¹ ní² siáh³. 25 Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Pé¹ ho³hñú¹³ quioh²¹ Cornelio né³, ca³dí³jĩ³² Cornelio ta³ ní¹ Pé¹, hi³ jmí¹ hnió³ dí² ma³tsu³ ma³jónh³² Pé¹. 26 Tĩ³la³ Pé¹ dá² ca³zion³ bíh¹ tsá² hi³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Náú², qui¹ tsá²mĩ³cuóun² la³ hñú² bíh¹ jná¹³.

27 Tá¹la³ hí¹juónh³² tsú² jáun² né³ taunh³ ñéih³; jáun² ñéih³ jáun² ca³jĩ³² tsú² hi³ ná¹ngih³² juóun³² tsáú². 28 Hi³ jáun² Pé¹ ca³záih³ tsá² hi³ la³ lá²:

—Má²ñíh¹ bí¹ hnoh² hi³ liei²¹ quiú¹³ jnoh¹ tsá² judíos rá¹juáh³ hi³ tiá² hniáuh³² ná¹tson¹ tsá² judíos ja¹ *tsá²cá²jo²¹, ja³bí¹ tiá² hniáuh³² siáh³ tónh³² tsú² hñú¹³ tsú². Tĩ³la³ Dió³² bíh¹ má²ca³híe³ jná¹³ hi³ tiá² hniáuh³² juah²¹ jná¹³ hi³ tiá² chun¹ ho³ hi³ tiá² jin² lí³ua³ jan² tsá²mĩ³cuóun² rainh²¹ dí². 29 Hi³ jáun² bíh¹ la³jui³² ja³ jná¹³ jmí¹ ca³ní¹tié² tsú², ha³ tiá² ca³ma³zian¹³ yáh³ jná¹³. Hi³ jáun² né³, hno³² jná¹³ lí³ ño¹ hi³ he³ ta²¹ ca³tiéh² hnoh².

30 Jáun² Cornelio ca³juáh³:

—Má²quiún³ jmáí¹ míh¹ tiá² cun³ la³ nio¹ hni³², la³ cun³ la³ né³² hi³ jmí¹ [cuá¹má²hien²¹ jná¹³ hi³] cuá¹lien¹¹ ná¹ Dió³² hñú³², jmí¹jáun² ca³jnia³ jan² tsá²ñuh² quih³² hmih³² zín³ lín³² jéin³² jná¹³. 31 Tsá² hi³ né³ ca³juáh³:

“Cornelio, Dió³² má²ca³náí³² jáí¹³ hi³ lien¹¹ hñú², jĩ³ hi³ má²cuá¹nióh²¹ tsú² siáh³ cu³li²¹ la³jĩ³² hi³ chu²¹ hi³ má²ca³jmuh³ hñú² ní¹con² tsá² tia³mii². 32 Jáun² né³, hniáuh³² zen¹³ hñú² tsáú² hi³ tsa³tieh¹ tsú² Sí¹mu²¹ tsá² jmáí² siáh³ Pé¹. Ja³bí¹ Sí¹mu²¹ jmáí² siáh³ tsá² hñú¹³ ní¹ cuá³ tsú², tsá² hi³ má²chú³² láu², tsá² hi³ zeh² hñú¹³ can³² jmí²miih²¹. [Né¹ má¹cuán² tsú² ní¹ lá² lieih³² tsú² hñú²].”

33 Hi³ jáun² la³jui³² ca³té³ jná¹³ hñú², hénh³ ma³ chú³² má²cuán² hñú² ní¹ lá². Jáun² né³, ta³né³² má²tiauh² dí² ní¹ ho²¹ní¹ Dió³², hi³ jáun² ta³né³² hnáu² jnoh¹ ná¹³ la³jĩ³² jáí¹³ hi³ ca³záih³ hñú² Tĩ³² Juo¹³ dí² hi³ ca³ta¹ jnoh¹.

Pé¹ hleh³² jáí¹³ quioh²¹ Dió³² hñú¹³ Cornelio

34 Jáun² Pé¹ ca³ma³liáu³² hleh³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—Ta³né³² má²ca³ngi¹³ jná¹³ hi³ tson² bíh¹ Dió³² la³ hnió³ cá²re² he² ca³la³ jín³² tsáú². 35 Hi³ lí³ua³ jan² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ la³ hen² Dió³², ní¹juáh³ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tĩ³² tsí³ Dió³², tsá² má²má²tĩ³² ní¹con² Dió³². 36 Cun³quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo ca³lieih³² jnoh¹ Dió³², tsá² láí³ jnoh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ *Israel, hi³ ca³nga³ Dió³² jáí¹³ hi³ cun³quionh³ hnaga² Jesús hi³ bíh¹ lí³ niau²¹ tie³ ja¹ quiú¹³ dí² quiúnh¹ Dió³². Jesús hi³ bíh¹ lín³ Juo¹³ dí² la³ jáí³². 37 Má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² la³ cun³ hi³ lí³ jáun² tá¹ cáun² hué¹³ tsá² judíos, hi³ ca³lí³liau³ juú²co¹ tsá² hín¹³ tĩ³ Galilea jmí¹ ca³zion³ jáun² hla¹ Juan² jmáí² tsáú² hi³ ca³hléh³ jáí¹³ quioh²¹ Dió³². 38 Má²ná¹ñíh¹ náh² siáh³ hi³ Dió³²

ca³cuen³ Jmí²chí³ Chun¹ ní¹con² Jesús Tsá² ja³ juú² Nazaret, hi³ ja³bí¹ la³ jáun² ca³cué³ tsú² siáh³ pí³, hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ chú³² quioh²¹ tsáú², jĩ³ hi³

má²ca³ja³ lín³² mií³ tsí³ ñí¹ con² tsá² hí³, hí³ jáun² jlánh¹ ca³lí³ tsah³ tsú² jmí¹ ca³jé³. Jmí¹ jáun² ca³záih³ dí² tsá²hí³ hí³ hníauh³² chá² tsú² cáun² tán¹ tsí³ hí³ tanh¹³ ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí². 24 Bernabé hí³ bí¹ jlánh¹ jmí¹ chu²¹ tsí³, jan² tsá² má²canh² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, tsá² má²taunh³² ta²¹ ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³; la³ jáun² bíh¹ ca³juón³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí².

25 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ja³bí¹ Bernabé ngau³ la³ tí³ juú² Tarso hí³ ca³ñí¹ hñiah² Saulo. 26 Jmí¹ tsanh²¹ tsú² jáun² Saulo né³, ca³jan³ dí² tí³ ja¹ juú² Antioquía; ñí¹ jáun² ca³ñí¹ tiánh² tsú² tá¹ cú² mií² quionh³ tsá² má²lín³ hí³ cuáh³², jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³tin² tsú² juón³² lín³² tsáu². Tsá² má²hain²¹ hí³ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí² ñí¹ jáun² bíh¹ tsá² la³ñí¹ hí³ ca³quian³ tsú² jmáí² “tsá² má²lán¹³ Cristo”.

27 Jmá¹¹ jáun² ca³huén² ma³ jan² *tí³² jè¹ Dió³² ja¹ juú² Jerusalén hí³ ja³taunh²¹ la³ tí³ juú² Antioquía. 28 Jan² tsá² hí³ tsá² jmáí² Ágabo ca³nau² ja¹ tsá² reh² hí³ ca³hléh³ já¹¹³ hí³ ca³cué³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hí³ ca³juáh³.

—Chau²¹ jmá¹¹ hí³ lí³ zia³² ho³cuón³ tá¹ cáun² hué³² lá².

Hí³ jáun² já¹¹³ jáun² né³ ca³lí³tí³ jmá¹¹ hí³ jmí¹ cuá¹lín³ Claudio *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹. 29 Jáun² tsá² má²hain²¹ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí² zian² ja¹ juú² Antioquía ca³lín¹³ hí³ ma³hon³ ca³lá² quie³ tsá² reh² tsá² hín¹³ tí³ Judea, ha³ cónh³ quienh² cué³² bíh¹ tsú² ca³cuéh³ tsá² hí³. 30 La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsá² hí³ hí³ ca³zen³ quie³ ñí¹con² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³². Bernabé ca³ñí¹can³² quie³ jáun² quionh³ Saulo.

Jngih³ tsú² Jacobo; hí³ jná³² tsú² siáh³ Pé¹ hñu³mí¹ñí²

12 Ja³bí¹ jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² re²¹ Herodes hí³ ca³jmú³ hian² tsí³ ñí¹con² ma³ jan² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³². 2 Jáun² re²¹ hí³ ca³jmú³ héih³² hí³ jngih³ tsú² Jacobo, tsá² má²ján³ rainh²¹ Juan², hí³ jmu³ tsú² cu³ ngá¹³ mí¹tá³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ lá¹¹ Jacobo. 3 Jmí¹ ca³jé³ tsú² hí³ jlánh¹ tsah³ tsá² *judíos hí³ jun³ Jacobo, jáun² Pé¹ siáh³ ca³ma³tson¹³ tsú². Jmí¹jáun² jmu² tsá² judíos jmá¹¹ quioh²¹, hí³ cúh² tsú² *hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan². 4 Jmí¹ má²lí²zianh³ tsú² jáun² Pé¹, ca³tanh² tsú² hñu³mí¹ñí², hí³ ca³chan³ tsú² jo³cuo² quiún³ nió³ hliáu³; hí³ ma³ quin³² ma³ cun³ nió³ hliáu³ hí³ né³, ná¹lí³ ma³ quiun³ hliáu³, hí³ jmu³ hua³hí¹³ Pé¹ ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ jáun². Jmí¹ hñio³ tsú² tsa³zinh² Pé¹ ja¹ tsá² juú² ní¹ má¹cuoh³² jáun² *Jmí¹híen¹. 5 Tí³la³ tá¹la³ cuá¹jna³² jáun² Pé¹ hñu³mí¹ñí² né³, tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² ca³liéinh³² Dió³² la³ jonh³ jmí¹ tsí³ hí³ ca³tin¹ tsú².

Dió³² líón³² Pé¹ hñu³mí¹ñí²

6 Ta³hua² jáun², ta³ ñeh² bíh¹ hí³ zinh³ re²¹ Herodes Pé¹ ja¹ tsá² juú², Pé¹ jmí¹ rá²cuón¹ ja¹ quioh²¹ gon³ hliáu³. Tá¹ gon³ hliáu³ hí³ jmí¹ ná¹h má²³ cá²den¹ná¹ cuo² quionh³ Pé¹, ja³bí¹ tí³ la³ cheih³² ñí¹ jmí¹ cuá¹hún¹ jáun² Pé¹ jmí¹ tionh¹ siáh³ cu³ nió³ hliáu³ hí³ jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³. 7 Cu³diá²jan² jmí¹ cá¹jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ ca³zen³ Dió³² ñí¹con² Pé¹,

jmí¹jáun² tá¹³ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³ hñu³mí¹ñí². Jáun² tsá² hí³ ca³hliéih³ cuo² cu³héin¹ Pé¹ hí³ ca³záih³ dí² Pé¹:

—iTiá³juí³² náu²!

Jmí¹jáun² cáun² lí¹ ca³záih³ hmóu³² bíh¹ cá²den¹ná¹ cuo² Pé¹. 8 Jáun² ca³juáh³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² la³ lá²:

—iTiá³juí³² hñeh³ láu² quián¹³ hí³ tiáuh¹ siáh³ láu² tanh¹!

Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³:

—iQuih³² hmih³² cháú³ cuo² quián¹³, ña³² cu³hna³² jná¹³!

9 Jáun² ngau³ bíh¹ Pé¹ cu³hna²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², ta³ tiá² re² ñí³² tsú² hí¹ tson² hí¹ tiá² tson² dá² la³ cun³ hí³ lí²³ jáun², ja¹ cáun² hí³ lí¹ rá¹qui³² bíh¹ tsú² jmí¹ lín²³.

10 Ca³nga² bíh¹ tsú² ñí¹ la³ñí¹ jnai²¹ ñí¹ tionh¹ tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³, ja³bí¹ ca³nga² bíh¹ tsú² siáh³ ñí¹ má²tun³ jnai²¹. Jmí¹ ca³ta³tonh¹ tsú² jáun² ñí¹ má²lí³ ho³jní³ cheih³² hñu³mí¹ñí², jáun² lí¹ cá¹nia³ hnga² bíh¹ ho³jní³ jáun². Jmí¹ ca³huén² tsú² jáun² ñí¹ jáun² né³, cáun² ja¹ hñu³ bíh¹ ca³ñí³taunh¹ tsú² cu³tsa³², jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³².

11 Jmí¹jáun² bíh¹ ca³lí³tsin² Pé¹, hí³ jáun² ca³juáh³:

—Ta³né³² má²ño¹ jná¹³ hí³ Tí³² Juóu³² bíh¹ jná¹³ lí²zen³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ lí²liáu³² jná¹³ ca³tí²¹ la³jé³² hí³ jmí¹ hñio³ Herodes jmu³ ñí¹con² jná¹³ quionh³ tsá² judíos.

12 Jmí¹ má²ca³lí³tsin² tsú² jáun² re² né³, ngau³ la³ tí³ hñu³¹³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Juan² tsá² téh²³ tsú² siáh³ Marcos; ñí¹ jáun² jmí¹ ná¹ngih³² juón³² lín³² tsá² jmí¹ ná¹liéinh³² Dió³². 13 Jáun² ñí¹ca³póh³ tsú² cuo² jnai²¹ hñu³, jmí¹jáun² ngau³ jan² mí¹míh¹ jmáí² Rode hí³ ca³ñí¹jé¹³ ní¹juáh³ hin² póh²³ cuo². 14 Jmí¹ ca³lí³ cuoh² mí¹míh¹ hí³ ho³ Pé¹, tiá² la³juí³ ca³nia³ yáh³ hñu³, tí³ ñéih³ bíh¹ tí³ ngah³ hí³ má²hiún² lín³² tsí³ hí³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ hí³ Pé¹ bíh¹ la³ má²zenh² ho³hñu³¹³.

15 Jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³záih³ mí¹míh¹ la³ lá²:

—já¹ tiá² ngo² nú²!

Tí³la³ mí¹míh¹ hí³ ca³ma³tson² lín³² bíh¹ já¹³ quioh²¹ hí³ tson² bíh¹ Pé¹ zenh². Tí³la³ tsá² hí³ dá² la³ má²juáh³ jáun² bíh¹:

—Jun³juáh¹³ Pé¹ yáh³ ní³², tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² zenh² cha¹³ bíh¹ tsú² ní³².

16 Tí³la³ la³ má²dí¹póh²³ jáun² bíh¹ Pé¹ cuo² jnai²¹ hñu³. Jmí¹ ca³nia³ tsú² jáun² hñu³ né³, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹ tsí³ tsú² jmí¹ ca³jéen³² Pé¹. 17 Jáun² Pé¹ ca³jmú³ lin¹ quionh³ cuo² hí³ tiánh³ tsú² ta³máih³. Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ ha³ lánh³ má²lí²jmú³ Tí³² Juo¹³ hí³ má²lí²che² hñu³mí¹ñí². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Zéih³ tiá³ náh² Jacobo jí³ la³jín³² tsá² reh² hí³ la³ ní² bíh¹ ca³liáu³ jná¹³.

Jáun² Pé¹ ngau³ siáh³ cáun² ñí¹ siáh³.

18 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² jlánh¹ ca³juu³ ca³hlénh³ hliáu³, hí³ ca³juáh³:

—¿Né² dá² Pé¹?

19 Jáun² re²¹ Herodes hí³ ca³zen³ siáh³ hliáu³ hí³ tsa³hñiah² Pé¹, tí³la³ tiá² ca³tsanh²¹ yáh³ tsú² Pé¹. Jmí¹jáun² ca³ngá³ re²¹ ñí¹con² hliáu³ tsá² jmí¹ ná¹jmu² hí³ hua³hí¹³ Pé¹ he³ láih³² sa³ la³ ca³liáu³ tsú²; jmí¹ lí²¹

jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ cu³tsa³² ma³tsan² tsú²
cú²jueh³² hliáu³ hi³. Jmí¹jáun² cua³han³ re²¹ Herodes
hué¹³ Judea ní¹ jmí¹ cuá³, hi³ ngau³ hi³ já¹cuá² cu³tiá³ já¹
juú² Cesarea.

Jmí¹ jun¹ re²¹ Herodes

²⁰ Hi³ jáun² né³, re²¹ Herodes hí³ jlánh¹ jmí¹ ná¹háun³
quionh³ tsá² juú² Tiro jí³ Sidón. Tí³la³ tsá² zian² tá¹ tun³
juú² jáun² né³ ca³jmú³ cá²hon³ hi³ tsa³taunh¹ já¹ juú²
Cesarea hi³ tsa³ma³tsan² hniéi² quioh²¹ quionh³ re²¹ hi³.
La³ní¹ tín² ca³juónh³ tsú² re² quionh³ Blasto bíh¹, jan²
tsá² quien² lín³², tsá²cuú² tsá²ta³ re²¹ hi³. Jáun² Blasto
hí³ ca³mí³ ní¹con² re²¹ hi³ ma³tsan² cú²jueh³² hniéi²,
quí¹hliá² hi³ hnió³ tsá² juú² jáun² hi³ ja³lia³² má³² hi³
zia³² hué³² ní¹ hu²¹ cuo² re²¹ hi³. ²¹ Jáun² Herodes hí³
ca³tón³ cáun² jmáí¹ hi³ lí¹³ ja³taunh¹ tsá² hi³. Jmí¹
cá¹chó²¹ jmáí¹ jáun² né³ cua³taunh²¹ tsá² hi³, jáun²
ca³quih³ re²¹ hi³ hmih³² la³ cun³ hi³ qui³ quih³² jan² tsá²
ho² ta²¹, jáun² ja³ hi³ ca³cuá³ ní¹ hmá²st¹ quioh²¹ hi³
ca³hléh³. ²² Jmí¹ ca³nái³² tsú² jáun² já¹³ hi³ cuá¹hle³²
re²¹, ca³tí³ ca³hóh³² la³jín³² hi³ ca³juáh³:

—Hó³ dió³² bíh¹ ní³² ná¹nai³² jnoh¹, jun³juáh¹³ ho³
tsáu² yáh³!

²³ La³ cun³ jmí¹jáun² né³ ca³lí³ tsáun¹ Herodes hí³ hi³
ca³jmú³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³zen³ Tí³² Juo¹³
dí², quí¹ hnga² re²¹ hi³ tiá² ca³ma³quien² Dió³². Hi³ jáun²
ca³juá³ jáh¹ bíh¹ tsú² hi³ jun³.

²⁴ Tá¹la³ jáun² né³, tí³ lí³mí¹ ní¹ hliáu³ ca³ja³cuóun²
bíh¹ ta²¹ quioh²¹ Dió³², quí¹ tí³ hlá² tí³ ní² bíh¹ ca³hléh³
tsú² jú¹ chú³².

²⁵ Jmí¹ ca³lí³tín³ Bernabé má²ta²¹ quioh²¹ quionh³
Saulo já¹ juú² Jerusalén, ja³tanh²¹ siáh³ tí³ já¹ juú² Antio-
quía. Jmí¹jáun² ca³jan³ tsú² Juan² tsá² téh²³ tsú² hi³ siáh³
Marcos.

Bernabé quionh³ Saulo má²liáu³² hleh³² já¹³ quioh²¹ Dió³²

13 Hi³ jáun² né³, ja¹ tsá² má²lín³ hi³ cuáh³² já¹ juú²
Antioquía jmí¹ ná¹tso¹ ma³ jan² *tí³² jè¹ Dió³² jí³
tí³² tsá² má²ta² já¹³ quioh²¹ Dió³² ní² siáh³. Tsá² hi³ jmí¹
jmáí²: Bernabé, Sí¹mu²¹ tsá² jmí¹ téh²³ tsú² siáh³ Liáh²,
Lucio tsá² juú² Cirene, Saulo, jí³ la³ má²quionh³ Man-
aén, jan² tsá² cá²cuon³ cu³tsa³² quionh³ Herodes tsá²
lín³ ta²¹ ní¹con² tsá² hín¹³ tí³ Galilea. ² Jáun² ca³chó³²
cáun² jmáí¹ tá¹la³ jmí¹ ná¹má²cú² má²hain³² tsú² Tí³²
Juo¹³ dí² hi³ ná¹má²hien²¹, jmí¹jáun² ca³hléh³ Jmí¹chí³
Chun¹ hi³ ca³juáh³:

—Cánh³ chan²¹ Bernabé ní² quionh³ Saulo hi³ ca³tín¹
jná¹³, quí¹ zia³² ta²¹ quion²¹ jná¹³ hi³ hniáu³² jmu³ tsú².

³ Jáun² jmí¹ má²lí²liéinh³² tsú² Dió³² jí³ hi³
má²lí²ma³hien²¹ tsú² siáh³, jmí¹jáun² ca³ra³tsí³² tsú²
cuo² ní¹ quioh²¹ tsá² gon³ hi³, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hah² dí²
já¹³.

Tí³² tsá² quian³² jè¹ Dió³² hleh³² jú¹ chú³² hué³² Chipre

⁴ Jmí¹jáun² ca³zen³ Jmí¹chí³ Chun¹ Bernabé jí³ Saulo
tí³ ní¹ uóunh³, jáun² ja³taunh²¹ tsú² tí³ juú² Seleucia, ní¹

jáun² ca³taunh³ tsú² cáun² mu² pa²¹ hi³ ca³tinh³ tsú²
hué³² Chipre nio² chu³ jmáí². ⁵ La³ cun³ jmí¹
ca³cha³taunh¹ tsú² jáun² hué³² Chipre, jáun² juú²
Salamina ca³ma³liáu³² tsú² hleh³² já¹³ quioh²¹ Dió³²
hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos. Ja³bí¹ ní¹ Juan²
quionh³ tsá² hí³ hi³ má²hon³ dí² tsá² hí³.

⁶ Jmí¹ ca³nga² tsú² tá¹ cáun² hué³² Chipre, jáun²
ca³cha³taunh¹ juú² Pafos. Ní¹ jáun² ca³jenh² tsú² jan²
tsá² judío tsá² hláinh¹ jmáí² Barjesús. Tsá² hí³ né³ jmí¹
má²can² tsáu² hi³ juáh³ hi³ lín³ tí³² jè¹ Dió³². ⁷ Tsá²
hláinh¹ hí³ jmí¹ má²hon³ tsá² ho² ta²¹ tsá² jmáí² Sergio
Paulo, jan² tsá² jlánh¹ zian² tsí³. Tsá² ho² ta²¹ hí³ ca³teh³
Bernabé quionh³ Saulo, quí¹hliá² ca³lí³hnió³ tsú² ne³
já¹³ quioh²¹ Dió³². ⁸ Tí³la³ tsá² hláinh¹ hí³ né³ ca³qui³
ca³jna³ ní¹con² já¹³ quioh²¹ Dió³² hí³ hleh³² Bernabé
quionh³ Saulo, quí¹hliá² tiá² jmí¹ hnió³ tsú² hi³ tsá² ho²
ta²¹ hí³ tónh³² ta²¹ já¹³ quioh²¹ Dió³². Tsá² hláinh¹ hí³
jmí¹ jmáí² siáh³ Elimas cun³quionh³ jú¹ *griego. ⁹ Hi³
jáun² Saulo, tsá² jmáí² hí³ siáh³ Po¹, hí³ ca³jíe³ ca³la³
chí¹tiá³ ní¹ ní¹ tsá² hláinh¹ hí³, ca³la³ hi³ canh² lín³²
Jmí¹chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

¹⁰ —Hnú² dá² jan² tsá² tí¹ jáin² bíh¹, jan² tsa³jái¹³ jon²
tsá² hláinh¹ bíh¹ hnú², hi³ hon² nú² la³jí³² hi³ chu²¹! ¿He³
láih³² jlánh¹ chí¹ní¹ jmuh³² nú² rá¹pí² rá¹tsáh²³ juí³²
quioh²¹ Dió³²? ¹¹ Ta³né³² né³, Tí³² Juo¹³ jnoh¹ ma³tsau¹³
hnú² hi³ lí¹³ ten³ nú², ué³ bíh¹ tiú²uú² já¹³ hian³ hnú² hi³
jìeh²¹ joh¹ hiú².

La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³tái³ ní¹ tsú² hi³ ta³zanh¹
já¹niéi². Jmí¹jáun² ca³hnah² tsú² jan² tsá² zánh³ cuo² hi³
jáú³². ¹² Jmí¹ ca³jíe³ tsá² ho² ta²¹ hi³ lí³ la³ jáun² né³,
ca³taunh³ ta²¹ já¹³ quioh²¹ Dió³², quí¹hliá² ca³ja³cáun²
tsí³ tsú² hi³ jlánh¹ pin³ já¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí².

Po¹ tsó³² juú² Antioquía nio² hué³² Pisidia quionh³ Bernabé

¹³ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³taunh³ siáh³ Po¹ quionh³ tsá²
quionh³ cáun² mu² pa²¹ juú² Pafos jáun², hi³ ja³taunh²¹
tí³ ní¹ nio¹ juú² Perge hué³² Panfilia. Tí³la³ Juan² má¹ná¹,
ca³jính³² bíh¹ ní¹ jáun² hi³ ngah³ tí³ já¹ juú² Jerusalén.

¹⁴ Jáun² gon³ bíh¹ jéi³² tsá² hi³ ca³huén² ní¹ jáun² hi³
já¹taunh²¹ siáh³ tí³ ní¹ nio¹ juú² Antioquía hué³² Pisidia.
Jmáí¹ hi³ ca³cha³taunh¹ tsú² jáun², cáun² *jmáí¹ nio² tie³
bíh¹, hi³ jáun² Po¹ jí³ Bernabé ca³ní¹taunh¹ cuáh³²
quioh²¹ tsá² judíos; jáun² jmí¹ taunh²¹ tsú² ní¹hí³,
ca³tiánh³ ní¹ hmá². ¹⁵ Jmí¹ má²lí²hi³² tsáu² já¹³ tìoh³ ní¹
Sí² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, jí³ já¹³ hi³ tìoh³ ní¹ Sí²
quioh²¹ tsá² ca³lín³ tí³² jè¹ Dió³² ní², jáun² tsá² chín¹
cuáh³² jáun² ca³záih³ Po¹ jí³ Bernabé la³ lá²:

—Hnoh² reh², ní¹juáh³ zia³² cáun² já¹³ hi³ ma³hau³ hi³
niau²¹ tiá³ tsí³ dí² hi³ hnáu² hnoh² juáh¹³ ní¹con² jnoh¹,
ta³né³² má²lí¹³ juáh¹³ hnoh².

¹⁶ Jáun² Po¹ ca³jmú³ zenh², ca³háí³² cuo² hi³ ca³jmú³
lín¹ hi³ tiánh³² tsú² ta³máih³, jáun² ca³juáh³:

—Hnoh² tsá² zíaun² dí² hué³² *Israel jí³ *tsá²cá²jo²¹
tsá² má²ma³tih²¹ náh² ní¹con² Dió³² la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³
jnoh¹ tsá² judíos, sá¹ní² niéi² náh². ¹⁷ Dió³² Juo¹³ tsá² Is-
rael ca³quianh³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú²deh³ dí² jmí¹tín²,
hi³ ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³juóun³ lín³² tsá² Israel tá¹la³ jmí¹

ma³ quin³² ma³ caun³² juú² jáun², hi³ ca³záih³ tsú² tsá² hi³ hniáuh³² nio² cáun² tsí³ la³ má²nio² jáun². Hi³ ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²:

—Jnoh¹ tsá² tanh²³ dí² ta²¹ Dió³², cun³ ca³ta¹ bíh¹ dí² hi³ má²tso¹ tsí³ ñeh² bíh¹ hi³ tsáuh¹³ dí² ñí¹ cuá¹quien² Dió³².

²³Ja³bí¹ ca³hión³² tsú² siáh³ tsá²daun³² tsá² tiánh³ ñí¹ quioh²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² cuáh³² jáun². Hi³ jáun² jmí¹ ca³ma³hien²¹ tsú² hi³ ca³liéinh³² tsú² siáh³ Dió³², ca³chan³ tsú² tsá² hi³ jo³cuo² Dió³², Dió³² Tsá² má²tanh² tsú² hí³ ta²¹.

Ngah³ Po¹ quionh³ Bernabé tí³ juú² Antioquía nio² hué³² Siria

²⁴Jáun² né³, jmí¹ ca³nga² tsú² jáun² hué³² Pisidia ca³cha³taunh¹ siáh³ hué³² Panfilia. ²⁵Hi³ jáun² jmí¹ ca³hléh³ tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Perge, jmí¹ lí²¹ jáun² né³ já¹taunh²¹ siáh³ juú² jmái² Atalia. ²⁶Hi³ jáun² ñí¹ jáun² taunh³ tsú² cáun² mu² pa²¹ hi³ já¹tanh²¹ tí³ juú² Antioquía, juú² ñí¹ ca³liéinh³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² Dió³² jmí¹tin², hi³ ca³chan³ tsú² tsá² gon³ hi³ jo³cuo² Dió³², hi³ cu¹ má¹hé¹ má¹mieh² tsú² Dió³² hi³ jáun² lí¹³ jmu³ tsú² tá¹³ Dió³². Ta²¹ jáun² né³ cun³ ja¹ má²ca³taunh³ tsú², jáun² yáh³ má²já²tanh²¹ tsú² ñí¹ jáun². ²⁷Jáun² jmí¹ má²ca³cha³tánh¹ tsú² jáun² né³, ca³ngih³² la³jín³² tsá² má²lín³ hi³ cuáh³² já¹ juú² Antioquía, jáun² Po¹ quionh³ Bernabé ca³chá³ la³jí³² hi³ ca³jmú³ Dió³² cun³quionh³ hmóu³² dí², hi³ ha³ lánh³ ca³cué³ Dió³² já¹³ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ hi³ lí¹³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Dió³². ²⁸Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ué³ bíh¹ ca³ta³cuá¹³ Po¹ quionh³ Bernabé já¹ juú² jáun² quionh³ tsá² má²hain²¹ hi³ tí³ con² tí³² Juo¹³ dí².

Cuú²ngih³² tsá² reh² já¹ juú² Jerusalén

15 Jáun² né³, jmí¹jáun² ca³cha³taunh¹ ma³ jan² tsá² hín¹³ tí³ Judea já¹ juú² Antioquía, hi³ ca³héh³ tsú² tsá² reh² hí³, hi³ ca³juáh³:

—Tiá² lí¹³ liáun³ hnoh² ñí¹juáh³ tiá² *já²tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² hnoh² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Moisés.

²Jáun² Po¹ quionh³ Bernabé jlánh¹ ca³qui³ ca³táinh³ já¹³ quionh³ tsá² hí³. Jmí¹jáun² ca³hión³² tsá² reh² dí² Po¹ quionh³ Bernabé la³ má²quionh³ gon³ gáun³ tsá² reh² ñí¹ hná¹ jáun² siáh³, hi³ tsa³taunh¹ tí³ já¹ juú² Jerusalén hi³ tsa³juonh³² cú²jueh³² já¹³ jáun² quionh³ *tí³² tsá² quian³² jè¹ Dió³² la³ má²quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² ñí² siáh³.

³Tsá² má²lín³ hi³ cuáh³² juú² Antioquía jáun² ca³zen³ tsá² hí³ hi³ tsa³taunh¹ já¹ juú² Jerusalén. Jáun² hú¹ juí³² jáun² né³ ca³nga² tsú² hué¹³ tsá² hín¹³ tí³ Fenicia jí³ hué¹³ tsá² hín¹³ tí³ Samaria ñí² siáh³. Jáun² ñí¹ jáun² ca³chá³ tsú² siáh³ ha³ lánh³ rón³² má²cá²jéinh³² jmí¹ tsí³ *tsá²cá²jo²¹ tí³ ñí¹con² Dió³², jáun² tsá² reh² hi³ ca³lí³ hiú² lín³² tsí³ jmí¹ ca³náí³².

⁴Jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsá² hí³ já¹ juú² Jerusalén né³, ca³la³ hiú² lín³² tsí³ tsá² má²lín³ hi³ cuáh³² ca³hen³ tsá² hí³ ñí¹ jáun², quionh³ tsú² tí³² tsá² quian³² jè¹ Dió³² jí³

tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² ñí² siáh³; jáun² tsá² gon³ hí³ ca³chá³ la³jí³² hi³ má²ca³jmú³ Dió³² cun³quionh³ hmóu³² dí². ⁵Tí³la³ ma³ jan² tsá² *fariseos, tsá² má²hain²¹ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí², ca³jmú³ zenh² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hniáuh³² bíh¹ tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsá²cá²jo²¹, hi³ za¹³ dí² tsú² hi³ hniáuh³² ma³tí³² tsú² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés.

⁶Jmí¹jáun² ca³cuú² ca³ngih³² tí³² tsá² quian³² jè¹ Dió³² quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² hi³ ca³juónh³ já¹³ jáun². ⁷Jmí¹ má²lí²juónh³ tsú² jáun² hliáun³ já¹³ né³, Pé¹ ca³jmú³ zenh² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² reh², má²ná¹ñí¹ náh² hi³ Dió³² ca³te³ jná¹³ jmí¹tin² hi³ ca³tin¹ jná¹³ hléh¹³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹, hi³ jáun² ca³lí³ tónh³² tsú² ta²¹ jmí¹ ca³náí³². ⁸Hi³ jáun² Dió³² Tsá² cuoh² he³ lánh³ lí³ tsí³ tsáú² ma³ quin³² ma³ jan² ca³ma³lí²¹ hi³ hnio³ tsá² hí³; quí¹ ca³cuen³ bíh¹ Dió³² Jmí¹chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² hí³ la³jmí¹ ca³cuen³ tsú² jáun² ñí¹con² jnoh¹ la³ jmí¹ ñí¹. ⁹Hí¹ cú¹píh²¹ yáh³ tiá² ca³jmú³ Dió³² hi³ siánh³ tsáú² jnoh¹ la³ cun³ tsá² hí³; quí¹ cáun² ca³ma³jí² bíh¹ Dió³² tsí³ tsá² hí³ cun³quionh³ hi³ nio² cáun² tsí³ tsú². ¹⁰Jáun² né³, zhe³ láih³² hnáuh² náh² má¹mih¹³ tsí³ Dió³², hi³ má²hnáuh² hnoh² cuéh¹ cáun² liá¹ héi² ñí¹con² tsá² reh² hí³? Quí¹ hí¹juáh³ jnoh¹ yáh³ tiá² ca³tiau¹³, hi³ sa³jun³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² siáh³ ca³tioh²¹. ¹¹Tí³la³ má²taunh²³ jnoh¹ ta²¹ cáun² jú¹ tson² lí³ la³ lá²: “Cun³ñí¹ hi³ lí¹ ja³² mií³ tsí³ bíh¹ Dió³² hi³ jáun² má²ca³liáun³ jnoh¹ la³ jí³ tsá²cá²jo²¹ hi³ uá²jái³²”.

¹²Jmí¹jáun² ca³tiánh³ tie³ ca³la³ jín³² tsá² ná¹ngih³² hí³ hi³ ca³náí³² tsú² re² já¹³ hi³ ca³chá³ Po¹ quionh³ Bernabé. Hi³ ca³chá³ tsú² la³jí³² lí²¹ jí³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ Dió³² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ cun³quionh³ hmóu³² dí². ¹³Jmí¹ cá¹tsan³ já¹³ jáun² quioh²¹ Po¹ né³, jáun² Jacobo ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² reh², sá¹ñí² niéi² náh² já¹³ hi³ juanh²¹ jná¹³ lá²: ¹⁴Má²lí²juáh³ Sí¹mu²¹ Pé¹ ha³ lánh³ ca³ma³hno³ Dió³² tsá²cá²jo²¹ jmí¹tin², hi³ hnga² Dió³² ca³quianh³ ja¹ tsá²cá²jo²¹ cun³ nió³ tsá² lín¹³ tsá² joh¹ dí² hnga². ¹⁵La³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ siáh³ tsá² ca³lín³ hi³ *tí³² jè¹ Dió³² jmí¹tin², quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² hi³ rá¹juáh³ hi³ ca³juáh³ Dió³² la³ lá²:

¹⁶Ñí¹ má¹jáun² jáunh¹³ jná¹³, hi³ já¹hión³² jná¹³ siáh³ tsá² lín¹³ ta²¹ hi³ la³jmí¹ ho² jáun² hla¹ re²¹ Dá²vi²¹,

la³jmí¹ jmouh³² tí³² hiah³² hñú³ má²ca³tsúnh².

La³jí³² hi³ ca³quí² ca³tsúnh² jáun², má²jmóuh¹ jná¹³ siáh³ cáun² hi³ hmai²¹.

¹⁷Jáun² má¹jáun² má²hnah¹³ tsá²cá²jo²¹ Tí³² Juo¹³, la³ cun³ la³jín³² tsá² ca³te³ jná¹³ hi³ hí³ lín¹³ tsá² joh² jná¹³.

¹⁸La³ jáun² juáh³ Juo¹³ dí², Tsá² ca³híe³ já¹³ ñí² la³ cun³ jmí¹tin² lín³².

¹⁹“Hi³ jáun² jná¹³ né³ len³ —ca³juáh³ Jacobo— hi³ tiá² hniáuh³² má¹tsan¹³ jnoh¹ tsí³ tsá²cá²jo²¹ hi³, tsá² má²tí² má²jéinh³² hi³ jmí¹ tsí³ ñí¹con² Dió³². ²⁰Tí³la³ tioh²¹ bíh¹ cáun² sí² zen¹³ jnoh¹ hi³ jmu² héih³² hi³ tiá² chú³² cuh³ tsú² má³² hi³ tiú²uú² jí² cun³ñí¹ hi³ má²ca³na³tsí³ tsáú²

—Má²lí¹³ huen¹³ hnoh² ní¹juah²¹ jue²¹. Jáun² huen³ hnoh², cuá²tánh¹ hnoh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

³⁷ Tí³la³ Po¹ ca³záih³ tsá² tú²jái¹³ hí³ la³ lá²:

—Ca³la³ chú¹ja²¹ lín²¹ bíh¹ ca³qui³ ca³po³ tsú² jnoh¹, hí¹juáh³ tiá² ca³ngáí³ bíh¹ tsú² he³ tso³ ca³jmú¹³ jnoh¹, qui¹ ja³bí¹ tsá² romanos bíh¹ jnoh¹ ca³táuh³² tsú² hñu³mí¹ñí². ¿Hí¹ ta³ hñu³ níe² má²hnió³ tsú² hue³ jnoh¹ ta³né^{32?} ján¹han²¹, tiá² jáun² yáh³! Hmóu³² tsá²tan²¹ cui¹ ja³hue³ jnoh¹ ní¹ lá².

³⁸ Jáun² tsá² tú²jái¹³ hí³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² ná¹lín³ jue²¹ la³ jáun², hí³ tsá² romanos bíh¹ la³ Po¹ quionh³ Silas. Jmí¹ ca³lí³ ní³² jue²¹ jái¹³ ní² né³, ca³juéh² lín³² bíh¹ tiáunh¹.

³⁹ Jáun² né³ hmóu³² bíh¹ cú²jueh³² tsá²tan²¹ hí³ ja³taunh²¹ hí³ ca³ñí¹mí² uu³i³tso³ ní¹con² Po¹ quionh³ Silas; jmí¹ jáun² ca³huen³ tsú² tsá² hí³, jáun² ca³hiu³ ca³mí³ dí² ní¹con² tsú² hí³ huén³² tsú² já¹ juú² jáun².

⁴⁰ Jmí¹ má²ca³huén² jáun² hñu³mí¹ñí² tsú², ja³taunh²¹ siáh³ hñú¹³ Lidia. Hí³ jáun² jmí¹ ca³jén³² tsú² jáun² la³jín³² tsá² reh², ca³cuéh³ dí² pí³ hí³ tsa³taunh¹ tí³ chí¹ján³; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ja³tanh²¹ dí².

Tsá² juú² Tesalónica jlánh¹ jmu² hian² tsá²

17 Jmí¹ jáun² cáun² ca³nga³ bíh¹ tsú² já¹ juú² Anfípōlis jí³ juú² Apolonia, jáun² ca³cha³taunh¹ tsú² já¹ juú² Tesalónica ní¹ zeh¹ cáun² cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos. ² Jáun² ma³ cun³ ñá³ jmá¹, *jmá¹ nio² tie³, ñé¹ Po¹ hñai³² jéin³² cuáh³² jáun² quioh²¹ tsá² hí³, hí³ ca³ñí¹ma³tin² tsú² tsá² tiáunh¹ cuáh³² jáun² jái¹³ hí³ rá¹tioh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³². ³ Jáun² ca³héh³ tsú² tsá² hí³ hí³ ní¹ Sí² cun³ jmí¹ má²rá¹juáh³ bíh¹ hí³ ca³tin¹ bíh¹ Tsá² lín³ Cristo ma³tso² tsá², hí³ ca³tin¹ siáh³ jenh¹³ ja¹ hla¹; hí³ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Cu³tí³ bíh¹ lín³ Cristo tsá² jmá¹ hí³ Jesús, Tsá² má²lí²hléh³ jná¹³ hí³ jái¹³ quioh²¹.

⁴ Hí³ jáun² ma³ jan² tsá² judíos hí³ ca³taunh³ ta²¹ jái¹³ jáun², hí³ ca³háin³² tí³ con² Po¹ jí³ Silas; la³ má²quionh³ juóun³² lín³² tsá² hleh³² jú¹ *griego, tsá² jmí¹ má²ca³hín¹³ jè¹ tsá² judíos, jí³ juóun³² tsá²mí³ tsá² ná¹quien² ní² siáh³. ⁵ Tí³la³ tsá² judíos tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh³ hí³ né³, ca³lí³hon² bíh¹ Po¹ quionh³ Silas, hí³ jáun² ca³cuu³ ca³ngih³ tsú² tsá² hláih¹ lí¹ ní³tú¹ ní³lin¹³ ja¹ hñú³, hí³ ca³zió³ tsú² tsá² hí³ hí³ jmu³ tiá³ siaun³², hí³ jáun² ca³la³ tiú² jan³² lín³² bíh¹ lí³ já¹ juú². Jáun² ca³ñí¹jmú¹³ tsú² hian² tsá² hñú¹³ Jasón hí³ hñah² Po¹ quionh³ Silas, hí³ jmí¹ hnió³ tsú² huen³ tsá² hí³ hí³ tsa³chan³ dí² ja¹ tsá² juú². ⁶ Tí³la³ cun³ñí¹ hí³ tiá² ca³tsanh²¹ tsú² tsá² gon³ hí³ hñú¹³ Jasón, jáun² Jasón bíh¹ ca³jan³ tsú² cú²jueh³² quionh³ ma³ jan² tsá² reh² siáh³ siáh³, hí³ ní¹jan² dí² ta³ ní¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ juú² jáun². Jáun² ca³tí² ca³hóh³² dí² tiáunh¹ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² tsá² jlánh¹ cónh³² la³ chú¹ la³ jí³ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ má²cuá²taunh¹ siáh³ ní¹ lá²; ⁷ Jasón lá² má²ca³hen³ tsá² hí³ re² hñú¹³. La³jín³² bíh¹ tsá² la³ lá² quiú² tí³ có³² liei²¹ quioh²¹ *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ juo¹³ dí², tsá² láí³ dí² tsá² *romanos, qui¹ tsá² la³ lá² jlánh¹ juáh³ hí³ zian² bíh¹ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ záu² tá¹³, tsá² hí³ néh¹ jmá¹ Jesús.

⁸ Jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá²tan²¹ jái¹³ ní² la³ má²quionh³ tsá² má²ná¹ngih³² hí³ có³² jáun² né³, ca³hí³ lín³² bíh¹ tsá². ⁹ Jáun² ca³máih³ tsú² Jasón quie³ tá¹la³ lí³ re², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³lión³² dí² la³ má²quionh³ tsá² reh² ní¹ hñá¹ jáun².

Ngau³ Po¹ juú² Berea quionh³ Silas

¹⁰ Jáun² né³, la³ cun³ jmí¹ ca³zi³² jáun² bíh¹, la³juí³² ca³chin² tsá² reh² dí² Po¹ quionh³ Silas já¹ juú² jáun² hí³ ca³zen³ dí² tí³ juú² Berea. Jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsú² já¹ juú² jáun² né³, la³juí³² ca³ñí¹taunh¹ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos zeh² juú² jáun². ¹¹ Tsá² judíos zian² juú² jáun² né³ tí³ jlánh¹ re² cán²³ bíh¹ jái¹³ hí³ ca³hléh³ jáun² tsá² gon³ hí³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² Tesalónica. Qui¹ ca³la³ jonh³ jmí¹ tsá² bíh¹ tsá² hí³ ca³héi³ jái¹³ jáun², hí³ jáun² cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹ ca³jé³ tsú² ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ní¹juáh³ tson² la³jí³² jái¹³ hí³ hleh³² jáun² tsá² gon³ hí³. ¹² Jmí¹ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsá² hí³ ca³tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí², jí³ tsá²mí³ tsá² ná¹quien² hleh³² jú¹ griego, la³ má²quionh³ tsá²ñuh² ní² siáh³. ¹³ Tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ní³² tsá² judíos zian² juú² Tesalónica hí³ Po¹ má²hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Berea, jáun² tsá² hí³ ja³taunh²¹ hí³ ca³ñí¹jmú¹³ tiá³ siaun³² já¹ juú² jáun². ¹⁴ Jáun² tsá² reh² zian² ní¹ jáun² la³juí³² ca³zen³ Po¹ la³ tí³ ní¹ rón²¹ jmí²mi²ih²¹, tí³la³ Silas quionh³ Timoteo má¹ná¹ ca³ta³tonh¹ bíh¹ já¹ juú² Berea. ¹⁵ Jáun² tsá² ca³ñí¹quionh¹³ hí³ Po¹ ca³ñí¹taunh¹ la³ tí³ juú² Atenas; jmí¹ jáun² já¹tanh²¹ tsá² hí³ hí³ cua³caun² jái¹³ ní¹con² Silas quionh³ Timoteo hí³ hñiáuh³² tsa³taunh¹ tsú² tia³juí³² tá¹ gon³ jáun² la³ tí³ ní¹ cuá³ jáun² Po¹.

Po¹ hleh³² jú¹ chú³² já¹ juú² Atenas

¹⁶ Hí³ jáun² tá¹la³ cuá¹jan² jáun² Po¹ Silas quionh³ Timoteo já¹ juú² Atenas, jlánh¹ hlah³ ca³ta³no¹ tsá² jmí¹ ca³jé³ hí³ jlánh¹ juóun³² dió³² tsá² lán¹ táun³ já¹ juú² jáun². ¹⁷ Jmí¹ jáun² ca³ma³qui³ ma³jéinh³ tsú² jái¹³ quionh³ tsá² tiáunh¹ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, jí³ *tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³, tsá² má²ca³hín¹³ jè¹ tsá² judíos. Hí³ cun³ tsa³háu² siáh³ ca³lí³éinh³² tsú² tsá² ní³taunh¹ ja¹ hmah²¹. ¹⁸ Jáun² ma³ jan² tí³² tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *epicúreos quionh³ tí³² tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *estoicos siáh³ ca³ma³cu³ ma³jéinh³ jái¹³ quionh³ Po¹. Ma³ jan² tsá² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² hnió³ te³ ní² juáh³ cun³quionh³ jú¹ tiúnh¹ ní² quioh²¹?

Hí³ ma³ jan² siáh³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² la³ lí³ tsá² ná¹lín³ dió³² siáh³ bíh¹ hien² tsá² ní².

La³ jáun² ca³juáh³ tsá² hí³ qui¹hliá² ca³hléh³ Po¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús jí³ hí³ ca³héh³ tsú² siáh³ tsá² ca³tí²¹ hí³ jenh¹³ tsú². ¹⁹ Jmí¹ jáun² ca³jan³ tsá² hí³ Po¹ tsí³ cuáñh² jmá² Areópago ní¹ qui³ tan² tsú² hí³ cuú² ngih³² ní¹juáh³ jmí¹ zia³² jái¹³ hí³ juónh³. Hí³ jáun² ní¹ jáun² ca³záih³ tsú² Po¹ la³ lá²:

—Hnú² jnoh¹ lí³ né¹ jái¹³ hmai²¹ hí³ quiáñh¹ hnú².

²⁰ Qui¹ jú¹ siáh³ cu³tí³ bíh¹ hléh¹ hnú², hí³ jáun² ta³né³² hnú² jnoh¹ lí³ né¹ he³ dá² hnió³ juáh³ jái¹³ quián¹³ hnú².

21 Qui1 la3jín32 bír1 tsá2 juú2 Atenas jáun2 quionh3 tsá2 juú2 siáh3 hí3 má2ná1con2 ní1 jáun2, cá2 ní1 juú2 hlénh23 ca3tí21 lí3ua3 cáun2 jái13 hmat21 hí3 náí32 cun3 jmá2 cun3 jnia32 bír1.

22 Jáun2 Po1 ca3jmu3 zenh2 ja1 tsá2 ná1ngih32 hí3 tsi3 cuánh2 Areópago, hí3 ca3juáh3 la3 lá2:
 —Hnoh2 tsá2 juú2 Atenas lá2, jná13 má2cá2jé32 hí3 hnoh2 jlánh1 re2 ma3tsú1 ma3jonh21 náh2 la3jáh3 dú1 ní1 dió32. 23 Qui1 tá1la3 cuá1tí2 cuá1ngí23 jná13 já1 juú2 lá2 má2cá2jé32 ná1 hliáu3 cuáh32 quioh21 ma3 quin32 ma3 jan32 la3jáh3 dú1 ní1 dió32 hí3 ma3tsú1 ma3jonh21 hnoh2, hí3 ca3jé32 jná13 siáh3 cáun2 ní1hiú13 tón32 huéh3 hí3 juáh3 la3 lá2: “Ní1 lá2 ca3tin1 Dió32 tiá2 hin2 má2cuóun32”. Hí3 jáun2 né3, Dió32 hí3 bír1 tí3tsóh3 hien21 jná13 ní1con2 hnoh2, Dió32 Tsá2 cáun2 lí1 ma3tsú1 ma3jonh21 hnoh2 ta2 tiá2 cuóun32 náh2.

24 “Dió32 bír1 Tsá2 ca3jmu3 la3 cu3 la3juéh3 tá1 cáun2 hngá1máh3 jí3 la3jé32 hí3 zia32 níf2, Tsá2 quioh21 hñu3mí3cuú2 jí3 ní1 hué21 lá2, ha3 tiá2 cuá3 yáh3 hñu3 cuáh32 hí3 jmu2 tsáun2 quionh3 cuá2 ta3. 25 Jun3juáh13 tsá2 zia32 hí3 lí3hniauh23 quioh21 yáh3 Dió32, tiá2 hí3 zia32 yáh3 hí3 lí3 jmu3 tsáun2 quioh21 Dió32, qui1 hnga2 bír1 Dió32 Tsá2 cue32 jmái1 hí3 lí3 zian2 tsáun2, chí3 hí3 cán23 tsú2, jí3 la3jé32 hí3 lí3hniauh32 ní1con2 tsú2 ní2 siáh3.

26 “Cun3quionh3 jan2 tán1 tsáun2 bír1 ca3jmu3 Dió32 la3jáh3 dú1 ní1 juo3 tsá2 zian2 ní1 hué21 lá2. Ja3bí1 ca3tón3 Dió32 jmái1 la3 cun3 jmái1 hí3 lí3 quien2 ma3 quin32 ma3 cun3 ní3 tsáun2, jí3 ní1 lí3 hiáu3 hué32 ní1 tiánh21 tsú2 ní2 siáh3. 27 Ca3jmu3 Dió32 la3 jáun2, hí3 jáun2 lí33 hnah13 tsáun2 Dió32, neh21 hí1 chauh1 dí2 tsú2 cun3quionh3 hí3 lí1 ziu2 lí1 hiá23 tsú2 la3 jan2 tsá2 ten3, uá1 jáun2 la3 jáun2 tiá2 ní1 uóunh3 zenh2 Dió32 ní1con2 dí2. 28 Qui1 Dió32 bír1 jmu2 hí3 hu21 tsí3 dí2, hí3 chú2 jienh32 dí2, jí3 hí3 ziau2 dí2 ní2 siáh3. La3 jáun2 bí1 ca3juáh3 jan2 tí32 poeta joh2 hnoh2, [la3 cun3 tsá2 cunh23 jú1 quiáh1,] jmái1 ca3juáh3 tsú2 jáun2 la3 lá2: “Jón2zíf1 jón2cho1 Dió32 bír1 dí2 la3jái32”. 29 Jáun2 ní1juáh3 tson2 bír1 jón2zíf1 Dió32 dí2 la3jái32, jáun2 tiá2 hniauh32 yáh3 lá13 dí2 hí3 Dió32 lín3 la3jmí1 lín3 jan2 tsá2 lán1 hí3 jmah23 tsáun2 cun3 tin2 tsí3 hmóu32 cun3quionh3 cú1mí1niau21, mí1ní2 cú1tiáu2 ho3 quén1 siáh3. 30 Jmí1tin2 cáun2 ca3jmu3 Dió32 la3juáh21 dúh1 tiá2 jé23 la3jé32 hí3 jmí1 ná1jmu2 tsáun2 juí32 cáun2, tí3la3 ta3né32 má1ná1, má2jmu2 Dió32 héih32 ní1con2 tsá2 zian2 tá1 cáun2 hngá1máh3 hí3 tí3 jéinh32 tsú2 jmí1 tsí3. 31 Qui1 Dió32 má2ca3tón3 cáun2 jmái1 hí3 ra3tsi32 héih32 hí3 ma3re2 tso3 quioh21 tsá2mí3cuóun2 la3 cun3 ca3tí21. Zian2 jan2 tsáun2 hí3 má2ca3hión32 Dió32 hí3 jmu3 ta21 jáun2, hí3 má2ca3ma3li21 bír1 Dió32 hin2 tsánh2 Tsá2 hí3 jmí1 ca3jmu3 Dió32 hí3 ca3jenh13 Tsá2 hí3 ja1 hla1.

32 Hí3 jáun2 jmí1 ca3náí32 jáun2 tsá2 hí3 hí3 jenh13 siáh3 tsá2 má2cá2tsan3, jáun2 ma3 jan2 tsá2 hí3 lí1 ca3ju3 ca3ngái3 bír1, tí3la3 ma3 jan2 né3 ca3juáh3 la3 lá2:
 —Ní1 má1jáun2 náí3 jnoh1 siáh3 cónh3 já13 ní2.

33 Jáun2 cu3tsa32 ngah3 bír1 cú2jueh32 Po1. 34 Tí3la3 ma3 jan2 tsá2 hí3 ca3taunh3 ta21 jái13 jáun2, hí3 jáun2 ca3háin32 tí3 con2 Po1, uá1la3 cun3 Dionisio jan2 tsá2 quionh3 tsá2 ná1ho2 jái13 hí3 ná1chín1 tsí3 cuánh2 Areópago jáun2, jí3

jan2 tsá2mí3 jmái2 Dámaris siáh3, la3 má2quionh3 tsá2 siánh3 siáh3.

Tsau32 Po1 já1 juú2 Corinto

18 Jmí1 lí21 jáun2 né3, cua3han3 Po1 já1 juú2 Atenas hí3 ngau3 la3 tí3 já1 juú2 Corinto. 2 Ní1 jáun2 ca3jenh2 tsú2 jan2 tsá2ñuh2 tsá2 *judío, tsá2 jmái2 Aquila, tsá2 zian2 hué13 Ponto, quionh3 tsú2 Priscila ní2cuo2; tsá2 hí3 tá2 ca3cha3taunh1 ní1 jáun2 hí3 jmí1 tionh1 hué32 Italia. Tsá2 hí3 ca3huén2 hué32 Italia qui1 hnga2 Claudio *tsá2 cuá1lín3 mí3chí1 ca3jmu3 héih32 hí3 huén32 la3jín32 tsá2 judíos já1 juú2 Roma juú2 chín1 quioh21 hué32 Italia jáun2. Jáun2 Po1 ní1 hí3 ní1jien13 tsá2 hí3 hñú13. 3 Hí3 jáun2 cun3ní1 hí3 cá2ren2 ta21 jmí1 jmu2 Po1 quionh3 tsá2 hí3, jáun2 cu3tsa32 ca3cuá3 tsú2 hñú13 tsá2 hí3 cú2jueh32 hí3 jmu2 hñú3 hmíh32 cu3lí21 quionh3 tsá2 hí3. 4 Jáun2 ma3 cun3 jña3 jmái1, *jmái1 nio2 tie3 ní1 Po1 hñu3 cuáh32 quioh21 tsá2 judíos, hí3 ca3ma3qui3 ma3jéinh3 jái13 quioh21 quionh3 tsá2 judíos jí3 *tsá2cá2jo21 ní2 siáh3, hí3 hnió3 dí2 hí3 tí1 jeinh21 tsí3 tsá2 hí3.

5 Jmí1 cuá1han3 Silas quionh3 Timoteo hué32 Macedonia, jáun2 ca3cha3taunh1 já1 juú2 Corinto. Jmí1jáun2 né3 cá2 ní1 ca3hléh3 jái13 quioh21 Dió32 bír1 Po1 cú2jueh32, hí3 ca3ma3tson2 tsú2 jái13 quioh21 ní1con2 tsá2 judíos hí3 Jesús bír1 lín3 Cristo. 6 Tí3la3 tsá2 hí3 má1ná1, ca3qui3 ca3hná3 bír1 jái13 quioh21 Po1, hí3 ca3tú2 ca3hión32 dí2 siáh3. Jmí1jáun2 ca3ma3li21 Po1 hí3 tiú2uú2 ca3tin1 hí3 jmu3 zian2 quioh21 tsá2 hí3 cun3quionh3 hí3 ca3juáh3 ha1, hí3 jáun2 ca3juáh3 la3 lá2:

—Tsáuh3 hmóu32 bír1 hnoh2 hí3 sunh3 náh2 ní1 hlah3. Tiú2uú2 ca3tin1 yáh3 jná13 hí3 jmu1 ná1 zian2 hí3 ca3tin1 hnoh2, jáun2 ta3né32 tí3 chí1ján3 má2ní1hléh3 jná13 jái13 ní1con2 tsá2cá2jo21 bír1 cú2jueh32.

7 Jmí1 cuá1han3 tsú2 hñu3 cuáh32 jáun2 né3, ngau3 hí3 ca3ní1cuá2 hñú13 jan2 tsá2 jmái2 Ticio Justo, jan2 tsá2 má2ca3hín13 jé1 tsá2 judíos. Hñú13 tsá2 hí3 zeh2 có32 cuáh32 jáun2 quioh21 tsá2 judíos. 8 Jábí1 Crispo tsá2 chín1 cuáh32 jáun2 ca3tanh2 ta21 Tí32 Juo13 dí2 la3 má2quionh3 tsá2 hñú13. Jábí1 juóun32 siáh3 tsá2 juú2 Corinto jáun2 ca3taunh3 ta21 jmí1 ca3náí32, jmí1 lí21 jáun2 cáun3 jmái2. 9 Jáun2 ca3chó32 cáun2 jmái1 cáun2 já1nié2 ca3jnia3 Tí32 Juo13 dí2 jéinh32 Po1, hí3 ca3juáh3 la3 lá2:

—Ha3 lí2 juenh3 Po1. Cáun2 hléh1 la3 má2hléh1 ní2, cun3 lí2 tunh21. 10 Qui1 quiúnh1 bír1 jná13 hñú2, hí3 jáun2 hí1 jan2 yáh3 tiá2 hin2 lí3 jmu3 hian2 tsí3 ní1con2 hñú2; qui1 juóun32 bír1 tsá2 juú2 lá2 zian2 tsá2 lí3 han3 tí3 con2 jná13.

11 Hí3 jáun2 Po1 ca3cuá3 cú2 mii2 tón32 já1 juú2 Corinto jáun2, hí3 ca3ma3tin2 tsáun2 jái13 quioh21 Dió32.

12 Tí3la3 jmí1 cá1chó21 jmái1 hí3 lín3 Galión ta21 hué13 Acaya né3, jmí1jáun2 ca3ma3cú1 ma3ren21 tsá2 judíos jái13 hí3 jmu3 hian2 tsí3 ní1con2 Po1, jáun2 ca3zanh3 dí2 hí3 ca3ní1jan2 dí2 ní1ta21 chín1. 13 Jáun2 ca3záih3 dí2 tsá2 ho2 ta21 la3 lá2:

—Tsá2 lá2 jlánh1 má2can2 tsáun2 hí3 ma3tsu3 ma3jónh32 Dió32 la3 siáh3, jun3juáh13 la3jmí1 juáh3 liei21 quiú13 yáh3 dí2.

14 Po¹ jmí¹ má²hnió³ hléh³², tí³la³ Galión la³juí³² ca³záih³ tsá² judíos la³ lá²:
 —Sá¹jmí¹ cáun² tso³ huáh² tsí³ quiánh¹ hnoh², ho³ he³ cáun² hi³ hlah³ ca³jmú³ tsá² ní², jáun² bíh¹ jmí¹ hniáuh²¹ má¹juenh¹³ jná¹³ tsín³² hi³ líunh¹ hnoh² tsá² judíos; ¹⁵ tí³la³ jun³juáh¹³ la³ jáun² yáh³ né³, qui¹ hnoh² dá² cáun² ná¹juóh³² hnié² hi³ ca³tí²¹ jái¹³ bíh¹, jí³ hi³ jmái² tsáu², jí³ liei²¹ quián¹³ hmóu³² náh² ní² siáh³. Jáun² né³, hmóu³² náh² cuá²ma³ré¹³, qui¹ tiá² hnó³² jná¹³ má¹ré¹³ hnié² la³ ní².
¹⁶ Jmí¹ jáun² ca³chu³ ca³huen³ tsú² tsá² hi³ ní¹ta²¹ chín¹ jáun². ¹⁷ Jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hi³ ní¹ jáun² ca³zanh³ tsá² jmái² Sóstenes tsá² chín¹ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, hi³ ca³qui³ ca³quiunh³ dí² la³ tí³ cheih³² ní¹ta²¹. Tí³la³ Galión né³, hí¹juáh³ tiá² ca³tí³ hó¹ní¹ bíh¹ ní¹ ca³quiunh³ tsú² tsá² hí³.

Jmí¹ cuanh²¹ Po¹ ní¹ má²tun³ juin² Antioquía, hi³ má²tsó³² siáh³ hi³ tí²¹ hnaih³² juin²

¹⁸ Ué³ bíh¹ ca³lá² ca³cuá³ Po¹ já¹ juú² Corinto jáun², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hah² jái¹³ quionh³ tsá² reh² hi³, jáun² ja³taunh²¹ tí³ juú² Cencrea quionh³ nú² Aquila jí³ Priscila ní²cuo². Ní¹ jáun² ca³ze³ Po¹ chí¹ mí³láu³ nio² hi³ jáun² lí³ lin¹ hi³ má²ca³ma³tí³² tsú² jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² quionh³ Dió³². Jmí¹ jáun² ca³taunh³ tsú² cáun² mu² pa²¹ hi³ ca³han³ jmái² hi³ ja³taunh²¹ la³ tí³ hué³² Siria. ¹⁹ Jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsú² jáun² já¹ juú² Éfeso né³, jáun² ní¹ jáun² ca³cuá³ nú² Aquila quionh³ Priscila. Hi³ Po¹ né³ tá²chi²¹ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos bíh¹ ngau³ hi³ ca³ní¹ma³cu³ ma³jéinh³ jái¹³ quionh³ tsá² ná¹ngih³² hi³ ní¹ jáun². ²⁰ Jáun² tsá² hi³ ca³hiu³ ca³mí³ hi³ cuá³² Po¹ cónh³í¹ cu³tiá³, tí³la³ Po¹ né³ tiá² ca³he³ yáh³. ²¹ Tí³la³ jmí¹ ca³hah² tsú² jái¹³ quionh³ tsá² hí³ né³, ca³juáh³ la³ lá²:
 —[Hniáuh³² ñih²¹ tiu³nio² bíh¹ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén, qui¹ jmái¹ yáh³ dá² tí²¹ ní¹ jáun², tí³la³ cun³ jáun²] já¹jie¹ bíh¹ jná¹³ hnoh² siáh³ ní¹juáh³ Dió³² hnió³.
 Jáun² juú² Éfeso jáun² ca³hi³ tsú² siáh³ cáun² mu² pa²¹ hi³ ngau³ siáh³ juí³² hún¹. ²² Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² já¹ juú² Cesarea nio² can³² jmí²miih²¹ né³, ngah³ siáh³ já¹ juú² Jerusalén hi³ ca³ní¹cueh¹ cuo² tsá² má²lín³ hi³ cuáh³² ní¹ jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ siáh³ tí³ já¹ juú² Antioquía. ²³ Ué³ bíh¹ ca³lá² ca³cuá³ tsú² ní¹ jáun², jmí¹ lí²¹ jáun² cua³han³ siáh³ hi³ ca³ní¹nga¹ ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ní¹ má²ca³ngí³ jmí¹tin², la³ cun³ hué³² Galacia jí³ hué³² Frigia, hi³ ca³ní¹cueh¹ tsú² pí³ tsá² má²hain²¹ hi³ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí².

Apolos hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Éfeso

²⁴ Jmí¹ jáun² ca³chó³² jan² tsá² judío jmái² Apolos já¹ juú² Éfeso, tsá² hi³ ca³lí³zian² juú² Alejandría. Tsá² hi³ jlánh¹ re² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ cuoh² siáh³ re² lín³² Sí² tío³ jái¹³ quioh²¹ Dió³². ²⁵ Tsá² hi³ jmí¹ má²ñi³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², jáun² ca³hléh³ ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ hi³ ca³tin¹ Jesús, hi³ ca³hí³ tsú² tá²na²¹ lín²¹ jú¹ tson², uá¹ jáun² la³ jáun² jmí¹ cuoh² tsú² jmáh³la³ tá¹³ hla¹ Juan² bíh¹ jmí¹ ca³zion³ jáun² Juan² tsáu² jmái².

²⁶ Jáun² Apolos hí³, hí¹ cú¹píh²¹ tiá² cú² tiá² juénh² bíh¹ ca³ma³liáu³² hleh³² jái¹³ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos. Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² nú² Aquila quionh³ Priscila jái¹³ jáun² quioh²¹ tsú² né³, jmí¹ jáun² ca³jan³ dí² hñú¹³, hi³ ca³ní¹hieh¹ dí² tsú² tán¹ hián² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ tiá² jmí¹ má²ñi³² tsú². ²⁷ Hi³ jáun² jmí¹ ca³lí³hnió³ Apolos tsó³² la³ tí³ hué¹³ Acaya né³, tsá² reh² dí² zian² juú² Éfeso jáun² ca³chá³ tiá³ tsí³ tsú², hi³ ca³cué³ cáun² sí² ní¹con² tsú² hi³ rá¹juáh³ hi³ hniáuh³² hen³ tsú² tsá² hí³ re² tin² ní¹ jáun². Hi³ jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² hué¹³ Acaya né³, ca³ma³hon³ lín³² tsú² tsá² má²hain²¹ hi³ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí² cun³ñi¹ hi³ Dió³² má²ca³ja³ mí³ tsí³. ²⁸ Qui¹ jmí¹ ca³ma³qui³ ma³jéinh³ tsú² jái¹³ quionh³ tsá² judíos ca³la³ chú¹ja²¹, jlánh¹ re² ca³cah¹³ tsú² jmái¹ hi³ ma³tson² jái¹³ cun³quionh³ Sí² tío³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ Jesús lín³ Cristo.

Ca³chó³² siáh³ Po¹ já¹ juú² Éfeso

19 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ cuá³ jáun² Apolos já¹ juú² Corinto, jáun² Po¹ ca³nga² juí³² he² can³² máh³ hi³ ca³chó³² siáh³ já¹ juú² Éfeso. Ní¹ jáun² ca³jenh² tsú² ma³ jan² tsá² má²hain²¹ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí². ² Hi³ jáun² Po¹ ca³ngáih³ tsá² hí³:
 —¿Hí¹ ca³hen³ hnoh² Jmí²chí³ Chun¹ jmí¹ ca³tionh² náh² ta²¹?
 Jáun² tsá² hí³ ca³ngáí³:
 —Já¹han²¹, hí¹juáh³ tiá² má²ca³nái¹³ yáh³ jnoh¹ hi³ zian² Jmí²chí³ Chun¹.
³ Hi³ jáun² Po¹ ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:
 —Jáun² ¿hin² bí¹ héih³² quioh²¹ cáun³ hnoh² jmái² né³?
 Jáun² tsá² hí³ ca³ngáí³ siáh³:
 —Má²cáun³ jnoh¹ jmái¹ la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ ca³hí³3 jáun² hla¹ Juan² tsá² tí² zion² tsáu² jmái² bíh¹.
⁴ Jáun² Po¹ ca³juáh³ siáh³:
 —Ján³, tson² bíh¹ Juan² ca³zion³ jmái² tsá² ca³za³ jmí¹ tsí³ jmí¹ jáun², tí³la³ Juan² hi³ ca³juáh³ hi³ hniáuh³² bíh¹ tanh¹³ tsú² ta²¹ jan² Tsá² né³bí¹ já²¹, hi³ Tsá² hí³ né³, jmái² Jesús.
⁵ Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² la³ jáun² né³, cáun³ siáh³ jmái² hi³ lin¹ hi³ hain²¹ tí³ con² Jesús Tí³² Juo¹³ dí². ⁶ Hi³ jáun² jmí¹ ca³ra³tsí³² Po¹ cuo² ní¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³, cuan³ Jmí²chí³ Chun¹ ní¹con² tsá² hí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ca³hléh³ jú¹ jma² siáh³, jí³ hi³ ca³hléh³ tsú² siáh³ jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³.
⁷ Cun³ ní¹ jí³lin² tsá² hí³ jmí¹ tín³ quian³tun³.
⁸ Hi³ jáun² né³, cun³ hni³² zín² tí³ hi³ ca³ní¹hléh² Po¹ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos; ca³la³ hí¹ cú¹píh²¹ tiá² cú² tiá² juénh², hi³ ca³ma³qui³ ma³jéinh³ jái¹³ quionh³ tsá² hí³ hi³ hnió³ dí² hi³ he³ tsá² hí³ jái¹³ hi³ hie³² dí² jáun² ca³tí²¹ ha³ lánh³ lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³².
⁹ Tí³la³ ma³ jan² tsá² hi³ má¹ná¹, jlánh¹ ca³ma³huáh² chí¹, ha³ tí² ta²¹ ca³taunh³ yáh³; ca³la³ chú¹ja²¹ bíh¹ ca³chu³ ca³juí³ tsú² ca³tí²¹ juí³² quioh²¹ Jesús hi³ hie³² jáun² Po¹. Jáun² cu³tsa³² cua³han³ bíh¹ Po¹ cú²jueh³² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, tí³ có³² bíh¹ ca³jan³ dí² la³jín³² tsá² má²hain²¹ hí³ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí². Jmí¹ jáun² cun³

tsú² jái¹³ hi³ ma³hiún² ca³lá² Po¹ tsí³, jí³ hi³ lí¹³ tsa³jie³ siáh³ tsáu².

24 Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² máh³ ca³chánh³² siáh³ Fé³ já¹ juú² jáun² quionh³ Drusila tsá²mi³ tsá² judía ní²cuo².

Jmí¹jáun² ca³teh³ tsú² siáh³ Po¹ hi³ ca³lí³hnió³ tsú² ne³ jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³ tanh² tsú² ta²¹ Jesús Tsá² lí¹³ Cristo.

25 Tí³la³ jmí¹ ca³hléh³ Po¹ jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³ ma³zian² tsú² la³ cun³ hi³ tí³²² tsí³ Dió³² né³, hi³ hniáuh³² lí³ tin² tsú² tí³ jinh³ hnga², jí³ hi³ ca³tí²¹ hi³ ra³tsí³² Dió³² héih³² jmáí¹ né³bí¹ ja³² ní² siáh³, jmí¹jáun² ca³juéh² bíh¹ Fé³, hi³ jáun² ca³juáh³.

—Cuánh² tín² cú²jueh³², má¹jáun² té¹³ jná¹³ siáh³ ní¹ má¹ca³lí³ jén¹ ná¹.

26 Jáun² Fé³ hi³ cáun² lí¹ jmí¹ má²hu²¹ tsí³ hi³ jéin³² Po¹ quie³, má¹jáun² jmí¹ líón²¹ dí²; jáun² ca³teh³ dí² hliáun³ jéin³² hi³ hnió³ dí² juónh³ quionh³. 27 Jmí¹ má²ca³tsin¹³ jáun² tun³ mii² hi³ cuá¹tson³ Po¹ ca³tsóh³² Fé³ ta²¹, jmí¹jáun² hi³ siáh³ Porcio Festo. Tí³la³ jmí¹ cuá¹han³ Fé³ ta²¹ má¹ná¹, cun³ jáun² ca³chan³ bíh¹ tsú² Po¹ cuá¹tson³, quí¹ hi³ ca³lí³hnió³ tsú² hi³ tá¹zanh¹ re² ní¹con² tsá² judíos.

Po¹ má²zenh² siáh³ ta³ ní¹ Festo

25 Jáun² né³, jmí¹ la³ má²jau³ ca³héi³ Festo jái¹³ hi³ lí¹³ ta²¹ hué³² jáun², cua³han³ juú² Cesarea ní¹ zeh² ní¹ta²¹ quioh²¹, hi³ ngau³ tí³ já¹ juú² Jerusalén. 2 Hi³ jáun² tsá² ná¹lí¹³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² *judíos tsá² ná¹ní¹ ca³chá³ tsáu¹³ Po¹ ní¹con² Festo hí³. 3 Jáun² tsá² hi³ ca³hiu³ ca³mí³ ní¹con² Festo hi³ jmu³ tsú² hi³ chú³² hi³ chanh³ jái¹³ hi³ cuí¹ jáuh¹³ Po¹ tí³ já¹ juú² Jerusalén jáun²; quí¹ tsá² hi³ dá² jmí¹ má²ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ jái¹³ hi³ tsa³jngih² Po¹ hú¹ juí³². 4 Tí³la³ Festo né³ ca³záih³ tsá² hí³, hi³ tsá² cuá¹tson³ bíh¹ hí³ já¹ juú² Cesarea, hi³ né³bí¹ tsánh²¹ yáh³ tsú² hnga² ní¹ jáun²; 5 hi³ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hin² hnoh² tsá² ná¹hauh³² náh² jái¹³, lí¹³ cuá¹taunh¹ náh² quiúnh¹ jná¹³ já¹ juú² Cesarea, hi³ jáun² ní¹ jáun² cuá¹juah²¹ náh² ní¹juáh³ he³ tso³ zia³² quioh²¹ tsá² hí³.

6 Jmí¹ la³ má²jñá³ ho³ má²quia³ jmáí¹ hi³ ca³chó³² Festo hí³ já¹ juú² Jerusalén, ngah³ siáh³ tí³ já¹ juú² Cesarea. Jáun² jmí¹ cá¹jniá²¹ hi³ ca³chánh³² jáun² tsú² ca³cuá³ ní¹ta²¹ chín¹ quioh²¹, jmí¹jáun² ca³jmú³ héih³² hi³ tsa³quian³ tsú² Po¹. 7 Jmí¹ hi²¹ jáun² Po¹ ní¹ta²¹, ca³la³ ja¹ uá¹ zenh² bíh¹ Po¹ ca³jmú³ tsá² judíos tsá² ja³taunh²¹ hi³ juú² Jerusalén, hi³ ca³chá³ tsú² hliáun³ jmáh³la³ tso³ huáh² tsí³, tí³la³ tiá² lí³ yáh³ ma³tson² tsú² tso³ jáun². 8 Jmí¹ lí¹³ jáun² né³, ca³cué³ Po¹ jú¹ tson² quioh²¹, hi³ ca³juáh³:

—Hí¹ cáun² yáh³ hi³ hláh³ tiá² má²cá²jmú³² jná¹³ ní¹con² liei²¹ quiú¹³ jnoh¹ tsá² judíos, sa³jun³ hi³ ca³tin¹ cuá¹chín¹ quiú¹³ jnoh¹, sa³jun³ hi³ ca³tin¹ *tsá² cuá¹lí¹³ mi³chí¹ juo¹³ dí² tsá² *romanos ní² siáh³.

9 Tí³la³ ca³cun³ ní¹ hi³ ca³lí³hnió³ Festo tá¹zanh¹ re² ní¹con² tsá² judíos, jáun² ca³záih³ dí² Po¹ la³ lá²:

—¿Hnáuh¹ hnú² cuóh¹³ já¹ juú² Jerusalén, hi³ jáun² ní¹ jáun² ní¹ma³ré¹³ jná¹³ tso³ quián¹³ hnú²?

10 Tí³la³ Po¹ ca³ngáí³:

—Ta³ ní¹ tsá² cuá¹lí¹³ mi³chí¹ juo¹³ tsá² romanos bíh¹ tsá¹juoh²¹ dí²; quí¹ ní¹ jáun² bíh¹ ca³tí²¹ ma³re² tsú².

Má²níh¹ bíh¹ hnú² re² hi³ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ hi³ hláh³ tiá² cá²jmú³² jná¹³ ní¹con² tsá² judíos tsá²co¹ ná¹. 11 Sá¹jmí¹ hi³ tson² ca³jmú³² jná¹³ cáun² hi³ hláh³ dúh¹, jáun² cun³ ca³tí²¹ bíh¹ jún³ jná¹³; tí³la³ ní¹juáh³ hí¹ cáun² yáh³ tso³ hí³ cha³² tsú² ní² tiá² la³ tson², jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tin¹ jienh³ jná¹³ jo³cuo² tsá² ní². Hi³ jáun² bíh¹ mí²³ jná¹³ hi³ ma³re² hnga² tsá² cuá¹lí¹³ mi³chí¹.

12 Jmí¹ má²lí²juónh³ jáun² Festo quionh³ tsá² quia¹lín³ jmí¹ tsí³ quionh³, jáun² ca³záih³ dí² siáh³ Po¹ la³ lá²:

—Má²lí²juah²¹ bíh¹ hnú² hi³ hnáuh² cuá¹ma³réh¹³ ta³ ní¹ tsá² cuá¹lí¹³ mi³chí¹, jáun² né³, tí³ ní¹ cuá³ tsá² hí³ bíh¹ má²hniáuh³² zeí²¹ jná¹³.

Má²zenh² Po¹ ta³ ní¹ re²¹ Agripa

13 Jáun² né³, jmí¹ lí¹ cáin² pih²¹ jáun² ca³chó³² re²¹ Agripa já¹ juú² Cesarea quionh³ Berenice ní²cuo², hi³ ca³ní¹ma³jéinh³ Festo, hi³ ca³ní¹cuh¹ dí² cuo².

14 Cun³ní¹ hi³ ué³ bíh¹ ca³lá² ca³tiánh³ tsú², hi³ jáun² ca³chá³ Festo ní¹con² tsú² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Po¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹ lá² zian² jan² tsá²ñuh² tsá² ca³chan³ Fé³, hi³ cuá¹tson³. 15 Jmí¹ ní¹¹ jná¹³ cu³tiá³ já¹ juú² Jerusalén, jáun² tsá² ná¹lí¹³ mi³jmú³ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ní¹ juú² ca³qui³ ca³chá³ tsáu¹³ Po¹ ní¹con² jná¹³, hi³ jmí¹ mí³²² tsú² hi³ má¹ré¹³ jná¹³ tso³ hi³ jmí¹ má¹ngí¹³ jná¹³ Po¹. 16 Tí³la³ jná¹³ ca³juo³ tsú² hi³ tsá² ho² ta²¹ tsá² romanos, tiá² tan² jnoh¹ hi³ cáun² lí¹ má¹ngí¹³ tiá³ jan² tsáu² tá¹la³ tiá² má²zenh² tsú² cu³tsa³² quionh³ tsá² cha³² tso³, ta³ tiá² má²lí²cué³² tsú² siáh³ jú¹ tson² quioh²¹. 17 Hi³ jáun² jmí¹ cuá¹taunh²¹ jáun² tsá² hí³ ní¹ lá², ha³ tiá² ca³ma³lé¹³ yáh³ jná¹³, hi³ jáun² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² bíh¹ cánh³² ca³ní³² jná¹³ ní¹ta²¹ quion²¹, jáun² ca³jmú³² jná¹³ héih³² hi³ tsa³quian³ tsú² tsá² tson³ hí³. 18 Tí³la³ jmí¹ ca³chá³ tsá² hí³ tsáu¹³ tsá² tson³ né³, tiá² ca³chá³ yáh³ dí² tsáu¹³ tsú² la³ cun³ hi³ jmí¹ len³ jná¹³ jmu³ tsú². 19 Jí³²la³ tí³ ca³jmú³² tsú² quiú² táinh³² tsá² tson³ jái¹³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ ná¹ngí¹³ hi³ má²tsú² má²jónh³² díó³² joh¹ bíh¹, jí³ jái¹³ hi³ ca³tin¹ jan² tsá² jmáí² Jesús ní² siáh³; tsá² cuá²taunh²¹ hi³ né³ juáh³ hi³ má²jún¹ bíh¹ néh¹ tsú², tí³la³ Po¹ né³ juáh³ hi³ zian² bíh¹ tsá² hí³. 20 Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, tiá² jmí¹ ño¹ yáh³ ha³ lánh³ rón³² má¹ré¹³ hi³ jáun², jáun² hnga² Po¹ ca³nga³ jná¹³ ní¹juáh³ hi³ hnió³ tsó³² tí³ já¹ juú² Jerusalén, hi³ jáun² ní¹ jáun² jmí¹ tsá¹ma³ré¹³ jnoh¹ jái¹³ jáun². 21 Tí³la³ jmí¹ ca³mí³ tsú² hi³ hnga² tsá² cuá¹lí¹³ mi³chí¹ bíh¹ ma³re², hi³ jáun² ca³jmú³² jná¹³ héih³² hi³ la³ má²cuá¹tson³ jáun² tsú² ca³la³ ní¹ ca³quienh² jná¹³ zein²¹ tsú² ní¹con² tsá² cuá¹lí¹³ mi³chí¹ hí³.

22 Hi³ jáun² Agripa hí³ ca³záih³ Festo:

—Ja³bí¹ jná¹³ jmí¹ zain³² ne¹ jái¹³ quioh²¹ tsá² hí³.

Jáun² Festo ca³juáh³:

—Lí¹³ bíh¹ náih¹³ hnú² tsa³háu².

23 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³chó³² siáh³ Agripa quionh³ Berenice ní¹cuo² ní¹ lí³ jáun² néih³ pa²¹. Ca³la³ hi³ jmu² jmáí¹ bíh¹ tsú² jmí¹ taunh²¹ ní¹ jáun² ca³la³ má²quionh³ tsá² ná¹lí¹³ juo¹³ hliáu³ jí³ tsá² ná¹chín¹ juú² jáun² ní²

jmáí², jmí¹jáun² tion³ cu³tí¹³ bíh¹ ca³tiau¹³ jnoh¹ hi³ ca³taunh¹ mu² pih²¹ tí³ la³ ñéih³ quioh²¹ mu² pa²¹, mu² pih²¹ hi³ liaun³² tsú² hi³ jmí¹ chl'cuounh³² jáun² mu² pa²¹. 17 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³tsáih³ tsú² hñe¹³ mu² pa²¹ jáun², qui¹ hi³ hnió³ tsú² lí³ pin³. Jmí¹jáun² ca³sió³ tsú² hmih³² pa²¹ can²³ chí³ hi³ jmí¹ he¹ chí³cuú², jáun² cáun² ngau³ ca³lá² la³ cun³ ja³² chí³ jáun² bíh¹ mu², qui¹hliá² jmí¹ juénh² tsú² hi³ nñ² lí¹ ca³hiéih³ mu² ñí¹ ná¹juí²¹ zá¹ lí¹ nio¹ hi³ téh²³ tsú² Sirte. 18 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² siáh³, la³ má²ja³² jáun² bíh¹ jmí¹chí³ tiá³ lín³², jáun² cu³tsa³² ca³ma³liáu³² tsá² quionh³ tsá² cuá¹quian³² hi³ mu² hi³ cu³²³ lio²¹; 19 hí¹ la³ tí³ hí³ quioh²¹ mu² hi³ ñí³quian²¹ hí¹tiá³ yáh³ ca³cuí³ tsá² hí³ siáh³ ñí¹ má²hni³² jmáí¹ jáun². 20 Hliáu³³ jmáí¹ bíh¹ tiú²uú² cá²jnia³ hiú², hi³ sa³jun³ chí¹jmaí²¹ bíh¹ jniá³ siáh³ ta³ já¹niéí², hi³ jlánh¹ chí¹ñí¹ ja³² siáh³ jmí¹chí³ jáun², jáun² tiú²uú² jmí¹ hai³² yáh³ jnoh¹ tsí³ hi³ liáu³.

21 Jmí¹ má²ngau³² hliáu³³ jmáí¹ hi³ tiú²uú² hin² ca³jmú³ má³², jáun² Po¹ ca³jmú³ zenh² ja¹ tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² tsá² quiúnh¹, jmí¹ hniáu³²¹ bíh¹ hi³ táunh¹³ hnoh² ta²¹ la³ cun³ já¹³ hi³ ca³juo³ jná¹³ jáun² hnoh², hi³ tiá² jmí¹ hniáu³²¹ hue¹³ dí² hué³² Creta, hi³ jáun² tiá² jmí¹ quieinh²¹ dí² la³ lá², sa³jun³ jmí¹ tsa³hín³ siáh³ hi³ quiú¹³ dí². 22 Jáun² ta³né³² juanh³² jná¹³, ma³hiún¹³ náh² honh², qui¹ hí¹ jan² yáh³ hnoh² tiá² jún³ uá¹jinh¹ ca³ja³hín³ mu² lá². 23 Qui¹ jmí¹ hua² hmáí³ ca³jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² jéin³² jná¹³, tsá² lí²zen³ Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Tsá² ma³con²¹ jná¹³; 24 tsá² hí³ né³ lí²zéi³² jná¹³ la³ lá²: “Hnú² Po¹, ha³ lí² juenh³, qui¹ hniáu³² bíh¹ cuá¹ma³jnia¹³ hnú² ta³ ñí¹ *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ já¹ juú² Roma. Ja³b¹ líón³² Dió³² la³jín³² tsá² quiúnh¹ hnú² nñ² ñí¹ hmú²¹, qui¹ cun³ñí¹ hi³ Dió³² já³² mí³ tsí³². La³ nñ² bíh¹ lí²zéi³² jná¹³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³². 25 Hi³ jáun² ma³hiún¹³ náh² honh², qui¹ cáun² bíh¹ nio² tsin³² jná¹³ hi³ tson² ma³tí³² Dió³² la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ nñ² tsá²cuú² tsá²ta³. 26 Tí³la³ cu³ jáun² ca³tí²¹ quieinh²¹ bíh¹ jnoh¹ hi³ tsa³hín³ mu² lá², hi³ tá¹tauh¹ dí² cáun² hué³² nio² chu³ jmáí².

27 Hua² hi³ ca³tsin¹³ jáun² quia³quiún³ jmáí¹ tá¹la³ má²hí¹tsau³² jáun² mu² rá¹qui² rá¹ca³² hñu³ jmí²miih²¹ ñí¹ má²téh²³ tsú² jáun² Adriático, la³ cun³ chu³ nie² jáun² ca³lí³lieih²¹ tsá² quionh³ tsá² cuá¹quian³² hi³ mu² hi³ má²hí¹há³² má²janh² ñí¹ má²lí³ hué³². 28 Jmí¹jáun² ca³chá³ tsú² héih³² quionh³ cáun² hñe¹³ má²lí³ re² nñ¹juáh³ hín² cónh³ tí³ tí³ la³ ñe¹ jmáí², jáun² jmí¹ tí³ quiú³ ñí³. Jmí¹ má²cu³lé³ jáun² ca³chá³ tsú² siáh³ héih³², jáun² quia³hñá³ ñí³ bíh¹ jéi³²¹ tí³. 29 Jmí¹jáun² ca³juénh² tsú² qui¹ nñ² lí¹ ca³hiéih³ mu² jáun² quín¹, jáun² ca³na³tsí³ tsú² hñe¹³ quiún³ mí¹ñí² cáh¹ lín²¹, hi³ ca³tóh³ tsú² tí³ ñeh² jmáí² tí³ cu³hna²¹ mu². [Mí¹ñí² jáun² jniá³ la³jmí¹ jniá³ mí¹ñí² mí³juí¹³]. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³hiu³ ca³mí³ tsú² ñí¹con² Dió³² hi³ jniá³² tia³juí³². 30 Hi³ jáun² tsá² quionh³ hi³ tsá² cuá¹quian³² mu² jmí¹ má²hnió³ huén³² mu² jáun², jáun² ca³sió³ tsú² mu² pih²¹ hi³ liaun³² tsú² hi³ jmí¹ má²hu²¹ jáun² hñu³ mu²; ca³jmú³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ hi³ tóh³² tsú² siáh³ mí¹ñí² cáh¹ jáun² tí³ mí³chí¹ mu².

31 Tí³la³ Po¹ la³juí³² ca³záih³ hliáu³ tsá² chin¹ la³ má²quionh³ hliáu³ joh¹ la³ lá²:

—Nñ¹juáh³ tiú²uú² tiáunh¹ tsá² ó³² mu² lá², jáun² tiú²uú² lí¹³ yáh³ liáu³³ náh².

32 Jmí¹jáun² la³juí³² ca³quieh³ hliáu³ hñe¹³ hi³ jmí¹ tsí²¹ mu² pih²¹ jáun², jáun² ca³táh³ mu² pih²¹ hi³ ta³tsí²¹ ñí¹ jmáí².

33 Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³, ca³záih³ Po¹ la³jín³² tsá² hí³ hí³ chú³² cuh³ tsú² ca³lá² má³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² tsá² quiúnh¹, já² quia³quiún³ jmáí¹ máh³ má²tí³ hí³ chíh³² hnoh² zió³ máh¹ jí³ hí³ tiá² má³² má²ca³quieih³ hnoh² siáh³. 34 Jáun² jná¹³ juanh³² hi³ chú³² cúh¹³ hnoh² ca³lá² má³²; hniáu³² bíh¹, qui¹ jáun² bíh¹ liáu³³ hnoh². Qui¹ [hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ quiunh²¹ tsá² ñí¹ tiauh¹ dí² lá²,] hí¹ cá² máih³² yáh³ jñú² chí¹ dí² tiá² lí¹ tsa³háí³.

35 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² la³ nñ² Po¹ ca³can³ cáun² hí³ siuh²¹, Dió³² tín² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² hí³, jáun² ca³háí³² hná¹ hi³ ca³cúh². 36 Jmí¹jáun² ca³joh¹³ siáh³ tsá² ná¹jñe²³ hí³ pí³ hí³ ca³tia³ tsí³ cuh³. 37 La³ cun³ ñí¹ la³jáí³² jnoh¹ jáun² jmí¹ tiéi³ jnoh¹ tun³ nio² hñá³láun³ tsi²¹ hnaih³² nio² quiún³ tsi²¹ quia³jñéi³ tsáu². 38 Jmí¹ má²lí²cuh³ tsú² jáun² la³ cun³ hi³ ñí¹cuh³ né³, ca³huéh³ tsú² la³jé³² cuú²miih²¹ hi³ jmí¹ tioh³ hñu³ mu² hi³ ca³súh³ tí³ hñu³ jmí²miih²¹, qui¹hliá² ca³lí³hnió³ tsú² hi³ son¹³ ca³lá² héi² mu² jáun².

Tsúnh² juoh¹ mí¹ siún¹ nio² bíh¹ mu² pa²¹

39 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun², tiá² jmí¹ lí²cuoh² yáh³ tsá² ná¹quian³² hí³ mu² hué³² ñí¹ má²ca³cha³táunh¹ dí² jáun², tí³la³ jmí¹ ca³jé³ tsú² hi³ la³ zia³² cáun² ñí¹ rá¹hu²¹ ca³lá² jmí²miih²¹ hué³² jáun², ñí¹ zia³² ñí¹ rá¹jáun²³ zá¹ ñí¹ quiéin² can³² jmáí², jáun² ca³lín¹³ tsú² hi³ jmu³ pí³, neh²¹ nñ¹juáh³ tioh²¹ hi³ tsa³tinh¹ quionh³ mu² pa²¹ jáun² la³ tí³ jáun². 40 Jáun² cu³tsa³² cáun² ca³quieh³ bíh¹ tsú² hñe¹³ hi³ jmí¹ ná¹tsí²¹ jáun² mí¹ñí² cáh¹ hi³ ca³tóh³ tsú² jáun² tí³ ñeh² jmí²miih²¹ jmí¹ hua² jáun². Ja³b¹ la³ cun³ jmí¹jáun² ca³záih³ tsú² hñe¹³ hi³ jmí¹ hñe² jo²¹hmá² míh¹ hi³ hu²¹ chu³ jmáí² hi³ cónh³² tsú² nñ¹juáh³ hín² tíh³ hnió³ tsú² tsó³² mu². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³háí³² tsú² siáh³ chí³cuú² hmih³² pa²¹ hi³ can²³ jáun² chí³ tí³ mí³chí¹ mu², jmí¹jáun² ngau³ mu² jáun² tí³ juí³² ñí¹ rá¹jáun²³ jáun² zá¹ quiéin². 41 Tí³la³ jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² mu² ñí¹ cuú² máí²³ jmáí² né³, tí³ có³² bíh¹ ngau³ mu² hi³ ca³hiéih³ chí¹ ñí¹ la³ má²ná¹juí²¹ zá¹¹. Ja¹ zá¹¹ jáun² bíh¹ ca³ta³chí¹quieih³² chí¹ mu² jáun², hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiú²uú² lí³ jñeh³. Jmí¹jáun² ca³lí³liau³ hi³ tsúnh² tí³ cu³hna²¹ mu² qui¹hliá² jlánh¹ tiá³ ja³² ma³ quin³² ma³ cu³ tsin¹ jmí²miih²¹.

42 Jmí¹jáun² jmí¹ hnió³ hliáu³ jngih³ la³jín³² tsá² tson³, hi³ jáun² tiá² liáu³³ tsú² hi³ ra³tsí³² jmáí². 43 Tí³la³ hliáu³ tsá² chin¹ hí³ né³ ca³lí³hnió³ líón³² Po¹, jáun² tiá² já¹³ ca³cué³ yáh³ tsú² hi³ jngih³ tsá² quionh³ tsú² tsá² tson³. Tí³ héih³² ca³jmú³ bíh¹ tsú² hi³ nñ¹juáh³ tsá² tñ² ca³ jmáí², tsá² hí³ tñ² tóh³² jmáí² la³ñí¹ hi³ tñh³² tí³ ñí¹ quiéin²; 44 tí³la³ ñí¹ tsá² cá²tsaun¹ jáun² né³, quionh³ jo²¹hmá² bíh¹ já¹taunh²¹, ho³lá²dá² quionh³ juoh¹ hmá²

—Jú¹ tson² cu³ti³ bíh¹ ca³cué³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² cun³quionh³ hla¹ Isaías tí³² jē¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

²⁶ Cua³², cuá²zéih³ tsá² ó³² jái¹³ lá²:
Cu³ti³ náih¹³ bíh¹ hnoh² la³ má²naih³² jáun²,
tí³la³ tiá² ngi¹³ yáh³ náh²;
hi³ cu³ti³ hú¹tá¹ jieh²¹ náh² siáh³ la³ má²jíeh³² jáun²,
tí³la³ tiá² lí³tsin² yáh³ náh² la³ cun³ hi³ jieh²¹ jáun².
²⁷ Cún¹ tio¹ bíh¹ má²cá²jéinh³² tsí³ tsá² zian² hué³² lá²,
quí¹ tiá² hnió³ yáh³ tsú² há¹ ngi¹³.
La³jmí¹ jmu² tsá² tiá² cuá¹ tsi²¹ bíh¹ jmu² tsú²,
quí¹ hi³ tiá² hnió³ tsú² né³.
Jni³² bíh¹ tsú² ñí¹,
quí¹ hi³ tiá² hnió³ tsú² jíe³;
quí¹ la³ jáun² jmí¹ lí¹³ tí³ jéinh³² tsú² jmí¹ tsí³ ñí¹con²
jná¹³,

hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ lion¹ jná¹³.

²⁸ Hi³ jáun² cuí¹ lí³ ñíh¹³ hnoh² hi³ jái¹³ ca³tí²¹ ha³ lánh³
rón³² jmu² Dió³² hi³ liáun²³ tsáu² má²ca³zen³ Dió³²
ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹ bíh¹ cú²jueh³², quí¹ tsá² hí³ bíh¹ tí³
re² ne³.

²⁹ [Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Po¹ la³ ní² né³, ja³tanh²¹ tsá²
judíos hí³ hi³ hí¹juónh²³ cú²zúnh² tiáunh¹.]

³⁰ Jáun² Po¹ né³ ca³cuá³ tun³ mii² tán¹ hñú³ ná¹hmáh¹
jáun² quioh²¹; hi³ ñí¹ jáun² né³ jmí¹ hen² tsú² la³jín³²
tsá² jmí¹ tsá²jie³. ³¹ Jáun² ca³hléh³ tsú² jái¹³ ca³tí²¹ ha³
lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², ca³la³ hí¹
cú¹pih²¹ tiá² cú² tiá² juénh²; hi³ ca³ma³tín² tsú² siáh³
tsáu² hí³ ca³tín¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² lín³ Cristo. Hí¹
jan² tiá² hin² ca³qui³ ca³jna³ yáh³ hi³ jáun². [Cu³ ní² bíh¹
tí³ jái¹³.]

ROMANOS

Sí² hí³ ca³zen³ Po¹ ní¹con² tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú²
Roma

1 Jná¹³ Po¹ cuá¹jmu² ná¹ sí² lá², tsá² lín³ jná¹³ *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo. Dió³² ca³hiáu³² jná¹³ hí³ lín³ ná¹ jan² *ti³² tsá² quian³² jé¹ tsú², hí³ cuá¹chan¹ jná¹³ hí³ ngái¹ ná¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ca³ti²¹ he³ lánh³ rón³² lĩ¹³ liáun³ tsáu²; ² la³ cun³ lĩ³ jáun² já¹³ hí³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ca³la³ cun³ jmí¹tin² lín³² cun³quionh³ hla¹ tsá² jmí¹ ná¹lín³ hí³ *ti³² jé¹ Dió³², já¹³ hí³ má²rá¹lĩ³ jáun² ní¹ Sí² yeh³ yáh³. ³ Já¹³ jáun² ca³tin¹ Jesucristo Tĩ³² Juo¹³ dí², Tsá² lín³ Jon² Dió³². Tsá² hí³ lín³ jan² jón²zĩh¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ ca³ti²¹ hí³ ca³lĩ³zian² tsú² jáun² ní¹ hué²¹ lá². ⁴ Tĩ³la³ jmí¹ ca³jenh¹³ tsú² jáun² ja¹ hla¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chĩ³ Chun¹ má¹ná¹, ca³lĩ³ lin¹ bíh¹ hí³ lín³ tsú² Tsá² cú² juenh² Jon² Dió³². ⁵ Tsá² hí³ bíh¹ ca³ja³ miĩ³ tsĩ³ ní¹con² jnoh¹, jĩ³ hí³ ca³cué³ tsú² siáh³ já¹³ hí³ ná¹lá³ jnoh¹ ti³² tsá² quian³² jé¹ Dió³², hí³ jáun² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lĩ¹³ lĩ³ quien² Jesús cun³nĩ¹ hí³ zian² tsá² chá³² cáun² tsĩ³ ní¹con² tsú², tsá² taunh¹³ tsú² ta²¹. ⁶ Ja³bĩ¹ hnoh² siáh³ tiáunh¹ ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, tsá² má²ca³te³ hí³ Dió³² hí³ lín¹³ tsá² joh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo.

⁷ Hí³ jáun² cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² ca³tin¹ hnoh², tsá² tionh² náh² já¹ juú² Roma ní², tsá² hniau³ náh² Dió³². Hí³ bíh¹ Tsá² ca³te³ hnoh² hí³ lín¹³ náh² tsá² joh¹ tsú². Hí³ jáun² né³, cú¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí² jĩ³ Jesucristo Tĩ³² Juo¹³ dí² hí³ lĩ¹³ zian² náh² cáun² hí³ re² hí³ tin².

Po¹ hnió³ tsó³² já¹ juú² Roma

⁸ La³nĩ¹ la³ján³ cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² ca³tin¹ jĩ³lin² hnoh² cun³nĩ¹ hí³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, quí¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ má²ná¹cha³² tsáu² hí³ hnoh² jlánh¹ re² nio² cáun² honh² náh² ní¹con² Dió³². ⁹ Dió³² hí³ bíh¹ lín³ Tsá² nau³² já¹³ hí³ tson² bíh¹ lienh¹ jná¹³ tsú² jmá¹ ca³la³ jĩ³² ca³tin¹ hnoh², quí¹ quí³ cónh³ la³jonh³ jmí¹ tsin³² bíh¹ jná¹³ má²ti²¹ ní¹con² Dió³², hí³ hléh²³ jná¹³ jú¹ chú³² hí³ ca³tin¹ Jon² tsú². ¹⁰ Hí³ hiú² mĩ²³ jná¹³ siáh³ ní¹con² Dió³² ní¹juáh³ zia³² ha³ lánh³ rón³² lĩ¹³ ñe¹ jná¹³ hí³ ní¹jie¹ ná¹ hnoh², ní¹juáh³ hí³ hnió³ Dió³². ¹¹ Quí¹ jlánh¹ hniá¹ jná¹³ hí³ ní¹jie¹ ná¹ hnoh² hí³ ní¹ma³hau¹ ná¹ hnoh² lĩ³ua³ cáun² hí³ hniáuh³² ca³ti²¹ hí³ zian² náh² quiúnh¹ Dió³², jáun² ti³ lĩ³mí¹ tiá³ niau²¹ honh² náh²; ¹² ho³ hí³ cue¹³ dí² pí³ tsá²ján² tsá²ján² yáh³ cun³nĩ¹ hí³ táunh²³ dí² ta²¹ cá²re².

¹³ Hnoh² reh², hno³² jná¹³ hí³ lĩ³ níh¹³ hnoh² hí³ hliáun³ jéin³² má²ca³lĩ³hno³² jná¹³ hí³ ní¹jie¹ ná¹ hnoh², ti³la³ la³

ti³ ta³né³² tiá² má²ca³lĩ³ yáh³. Má²ca³lĩ³hno³² lín³² bíh¹ jná¹³ hí³ ní¹jie¹ ná¹ hnoh², hí³ jáun² lĩ¹³ zian² siáh³ tsá² tanh² ta²¹ Dió³² já¹ juú² ní² quián¹³ hnoh², la³jmí¹ má²ca³lĩ³zian² ja¹ *tsá²cá²jo²¹ ní¹ hliáun³ ní¹ siáh³ siáh³. ¹⁴ Jná¹³ ca³tin¹ hléh¹³ ní¹con² ca³la³ jĩ³lin² tsáu² cú¹ hin² mi³ tsánh², uá¹ hí³ tsá² tin² hléh³² jú¹jma² *griego la³ qui³ tá² dí², ho³lá²dá² tsá² hleh³² jú¹jma² siáh³, uá¹ hí³ tsá² má²ca³hia³ ca³táunh³ lín³² ho³lá²dá² tsá² tiá² hí³ ñi³². ¹⁵ Hí³ jáun² jlánh¹ dí¹quian¹ jná¹³ hí³ hléh¹³ ná¹ jú¹ chú³² ní¹con² hnoh², tsá² zian² náh² já¹ juú² Roma ní².

Pĩ³ hí³ quian³² jú¹ chú³²

¹⁶ Tiá² lĩ²heh¹ yáh³ jná¹³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², quí¹ já¹³ jáun² quian³² pí³ quioh²¹ Dió³² hí³ lĩ¹³ liáun³ ca³la³ jĩ³² tsá² cha³² cáun² tsĩ³ ní¹con² Cristo, la³nĩ¹ la³ján³ tsá² *judíos tin², hí³ ja³bĩ¹ tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³. ¹⁷ Jú¹ chú³² ní² hie³² jú¹ tson² hí³ Dió³² he² dí² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³ti³ ní¹juáh³ hí³ má²nio² cáun² tsĩ³ dí², quí¹ jĩ³²la³ hí³ taunh³² jáun² ta²¹ bíh¹ tsú² lĩ³ quien²; la³ cun³ hí³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³². “Nĩ¹juáh³ tsá² má²chun¹ ní¹con² Dió³² cun³nĩ¹ hí³ nio² cáun² tsĩ³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lĩ¹³ zian²”.

Tso³ quioh²¹ la³jĩn³² tsá²mi³cuoun²

¹⁸ Quí¹ má²jnia³² bíh¹ Dió³² hí³ hú¹tá¹ míh²³ lín³² tsĩ³ ca³ti²¹ la³jĩ³² hí³ hlah³ hí³ hó³² hí³ jmu² tsáu², jĩ³ la³jĩ³² hí³ tiá² ti³² tsĩ³ dí² hí³ jmu² tsáu² ní² siáh³, la³ cun³ tsá² tiá² já¹³ cue³² hí³ lĩ³ ñi³² tsáu² jú¹ tson² cun³quionh³ hí³ hlah³ hí³ jmu² tsú² jáun². ¹⁹ Quí¹ ñi³² re² lín³² bíh¹ tsá² hí³ hí³ he³ lĩ¹³ lĩ³ ñi³² tsáu² hí³ ca³tin¹ Dió³², quí¹ ti³la³ hnga² yáh³ Dió³² má²ca³ma³jnia³² hí³ jáun². ²⁰ Quí¹ la³ cun³ jmí¹ ca³jmú³ jáun² Dió³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, má²lin¹ bíh¹ pí³ hí³ tiá² jniá³ quioh²¹ tsú² cun³quionh³ la³jĩ³² hí³ ca³jmú³ tsú² jáun². Má²ca³lĩ³ lin¹ bíh¹ re² lín³² hí³ hí³ bíh¹ dí² Dió³² Tsá² cú² juenh² cun³ jmí¹hi³nio². Cun³nĩ¹ hí³ jáun² bíh¹ tiá² zia³² lánh³ rón³² lĩ¹³ ma³zian³² tsú²; ²¹ quí¹ uá¹jinh¹ cuoun³² tsú² Dió³², cun³ jáun² tiá² má²ca³ma³quien² bíh¹ tsú² Dió³² la³ cun³ jmí¹ ca³ti²¹, sa³jun³ má²ca³cué³ bíh¹ tsú² tiá¹hmah¹ ní¹con² Dió³². Cha³ jmí¹ jmu³ tsú² la³ jáun², cá² ní¹ lĩ¹ ná¹cháunh²³ tsĩ³ jmáh³la³ hí³ tiá² lin¹ ní¹ jmu³ ta²¹ bíh¹ tsú², hí³ jáun² cu³tsa³² má²cá²jĩ³² bíh¹ cú²jueh³² jmí¹ tsĩ³ tsú² quí¹ cun³nĩ¹ hí³ tiá² ní¹hnauh² yáh³ tsú² jú¹ tson². ²² Uá¹jinh¹ juáh³ tsú² hí³ quia³lín³ jmí¹ tsĩ³, ti³la³ tsá² cú²juón¹ bíh¹ má²ca³ta³ná¹lín³ tsú²; ²³ quí¹ má²ca³za³ bíh¹ tsú² já¹³ ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² má¹quien¹³ dí² Dió³², Tsá² tiá² jmá¹ tón²¹ hí³ jún³; jáun² cu³tsa³² dió³² tsá² lán¹ tsá² jniá³ la³jmí¹ jniá³ tsá²mi³cuoun² tsá² chau³² jmá¹ jún²³

má²cá²cunh³ tsú² quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, qui¹ má²ca³liáu³ bíh¹ dí² ñl¹con² héih³² quioh²¹ tso³ jí³ ñl¹con² hmú³² nē². ³ Qui¹ Dió³² má²ca³jmú³ cáun² hi³ jmí¹lín³ tiá² ca³tioh²¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jmu³; qui¹ cun³ñl¹ hi³ tsá² zian² cun³ lín³ tsí³ bíh¹ jnoh¹, jáun² ja³hin³ bíh¹ pí³ quioh²¹ liei²¹ jáun²; hi³ cun³ñl¹ hi³ jáun² né³, ca³zen³ Dió³² Jon² hi³ ca³lin³ tsá²mí³cuoun² Tsá² la³ jnoh¹, tsá² ren² dí² tso³. Hi³ bíh¹ ca³cuen³ Jon² hi³ jún³ hi³ ca³ti²¹ tso³ quiú¹³ dí²; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³hin³ Dió³² tsáu¹³ dí² cun³ñl¹ hi³ ca³lin³ jáun² Jon² tsú² jan² tsá²mí³cuoun² la³ jnoh¹. ⁴ La³ jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ jáun² lín³ má¹ti²¹ jnoh¹ la³ cun³ héih³² hi³ jmu² jáun² liei²¹, qui¹ tiú²uú² ziaun² yáh³ dí² la³ cun³ lín³ tsí³ hmóu³², tí³la³ la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹ má²ziaun² dí².

⁵ Qui¹ tsá² zian² la³ cun³ lín³ tsí³ hmóu³², tsá² la³ hí³ dá² cáun² hu²¹ tsí³ hi³ ma³ti³² la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ ngú³ quioh²¹ bíh¹; tí³la³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ má¹na²¹, tsá² la³ hí³ hu²¹ tsí³ hi³ ma³ti³² la³ cun³ hi³ tí³²² tsí³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹. ⁶ Qui¹ ní¹juáh³ tsá² cá² ñi³ zian² la³ cun³ lín³ tsí³ hnga², tsá² la³ hí³ dá² jún³ bíh¹; tí³la³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ zian², hi³ niau²¹ síáh³ tie³ hñu³ tsí³. ⁷ Qui¹ ní¹juáh³ tsá² zian² la³ cun³ lín³ tsí³ hmóu³², tsá² la³ hí³ dá² ná¹háun³ bíh¹ quionh³ Dió³², qui¹ tiá² hnió³ yáh³ tsú² ma³quien² liei²¹ quioh²¹ Dió³²; hi³ sa³jun³ lín³ yáh³ ma³quien² tsú² liei²¹ jáun². ⁸ Hi³ jáun² bíh¹ la³jín³² tsá² zian² cun³ lín³ tsí³ hmóu³², tiá² lín³ yáh³ ma³hiún² tsú² tsí³ Dió³².

⁹ Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, tiú²uú² zian² yáh³ náh² cun³ lín³ honh² hmóu³², tí³la³ má²zian² hnoh² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, ní¹juáh³ hnoh² tsá² má²zian² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² hñu³ honh² náh². Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² má²zian² Jmí²chí³ joh¹ Cristo hñu³ tsí³, jun³juáh¹³ tsá² joh¹ Cristo yáh³ tsá² la³ hí³. ¹⁰ Qui¹ ní¹juáh³ Cristo má²cuá³ hñu³ honh² hnoh², jáun² cun³ñl¹ hi³ jáun² bíh¹ má²zian² jmí²chí³ quián¹³ náh² hi³ hmaí²¹ cun³ñl¹ hi³ má²ná¹lín³ náh² jáun² la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹, uá¹jinh¹ má²jún¹ ngú³ cun³ñl¹ hi³ ca³jmú³ tso³. ¹¹ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ Jmí²chí³ joh¹ Tsá² ca³jmú³ hi³ hi³ ca³jeh¹³ Cristo Jesús ja¹ hla¹ má²cuá³ hñu³ honh² náh², jáun² hnga² Tsá² ca³jmú³ hi³ hi³ ca³jeh¹³ Cristo bíh¹ jmu³ síáh³ hi³ lín³ chí¹lín³ zian² hi³ hmaí²¹ ngú³ hi³ jmí¹ ca³ti²¹ jún³ jáun² quián¹³ náh², cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ tsú² hi³ má²cuá³ jáun² hñu³ honh² náh².

¹² Jáun² né³ reh², zia³² hi³ ca³ta¹ dí² jmú¹³, tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹ziaun¹³ la³ cun³ lín³ tsí³ dí² hmóu³² yáh³ má¹na²¹. ¹³ Qui¹ lín³ua³ jan² hnoh², tsá² zian² náh² la³ cun³ lín³ honh² náh² hmóu³², jún³ bíh¹ náh², tí³la³ ní¹juáh³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ cháh¹³ náh² tí³ có³² hi³ zian² náh² jáun² la³ cun³ lín³ honh², hi³ jáun² bíh¹ lín³ zian² náh².

¹⁴ Qui¹ la³jín³² tsá² hei³² hi³ ñi³jau¹ Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ jon² Dió³². ¹⁵ Qui¹ Jmí²chí³ hi³ má²ca³hen³ hnoh², jun³juáh¹³ jan² jmí²chí³ jmu² hi³ lín³ hnoh² *tsá² má²dí¹hlánh¹ yáh³ hi³ juáh¹³ hi³ lín³ jmu³ hi³ lín³ hú¹ cóh²¹ honh² náh², qui¹ Jmí²chí³ hi³ dá² jmu² hi³ má²lín³ náh² jon² Dió³² bíh¹, jí³ hi³ jmu² síáh³ hi³ nio²

tiá³ tsí³ dí² hi³ juáh²³ dí² jáun². “¡Tia²¹!” ñl¹con² Dió³². ¹⁶ Hi³ hnga² Jmí²chí³ hi³ bíh¹ má²tson² já¹¹³ cu³lín²¹ quionh³ jmí²chí³ quiú¹³ dí² hi³ má²lín³ dí² jon² Dió³². ¹⁷ Cun³ñl¹ hi³ má²lín³ dí² jáun² jon² tsú², jáun² hiáu³ bíh¹ dí² la³ cun³ hi³ má²ca³jmú³ jáun² Dió³² já¹¹³ hi³ cué³² ñl¹con² jon², hi³ jáun² la³ jáun² lín³ hiáu³ dí² la³ cun³ hi³ hiáu³ hnga² Cristo. Qui¹ ní¹juáh³ ná¹má²tso¹ dí² tsí³ ca³ti²¹ la³ cun³ hi³ ca³ma³tso² jáun² Cristo tsí³, jáun² ja³bí¹ lín³ zian² dí² cáun² hi³ quien² quiúnh¹ tsú² síáh³.

¹⁸ Jná¹³ len³ hi³ la³jín³² la³ cun³ hi³ ná¹má²tso¹ dí² tsí³ tiá² cunh³ yáh³ quionh³ la³ cun³ hi³ chu²¹ hi³ quien² hi³ lín³ jnia² hi³ hiáu³ dí² ní¹ má¹jáun². ¹⁹ Qui¹ ca³la³ jín³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³ Dió³² ná¹jáh³² ñl¹ hi³ dí¹quian¹ hi³ jí³³ jmá¹¹ hi³ lín³ jnia² la³jín³² tsá² ná¹lín³ jon² Dió³². ²⁰ Qui¹ ca³la³ jín³² hi³ ca³jmú³ Dió³² ca³chó³² bíh¹ jmá¹¹ hi³ tiú²uú² ca³lín³quien²; jun³juáh¹³ hi³ ca³lín³hnió³ hmóu³² yáh³ jáun², qui¹ cun³ jáun² ca³lín³hnió³ Dió³² bíh¹. Tí³la³ la³jín³² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² né³, cáun² ná¹jan³² ²¹ hi³ liáun³, la³ cun³ la³jín³² hi³ ca³ti²¹ hi³ chau²¹ jmá¹¹ lín³yeh³, hi³ jáun² lín³ zian² hi³ má²ná¹liáun¹ la³jmí¹ má²zian² jáun² jon² Dió³². ²² Qui¹ né¹ dí² hi³ la³ tí³ ta³né³² bíh¹ ná¹hón²³ la³jín³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², hi³ ná¹má²tso² tsí³ la³jmí¹ zian² jan² tsá²mí³ má²ñl¹lín³ zian² jon². ²³ Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ jáun² yáh³ ná¹má²tso² tsí³, qui¹ la³ jí³ jnoh¹ bíh¹ síáh³ ná¹hón²³ dí², tsá² má²ca³hen¹³ dí² Jmí²chí³ Chun¹, la³ cun³ hi³ la³ñl¹ hi³ ca³ti²¹ hiáu³ dí² jáun². Qui¹ jnoh¹ ná¹jan³² jmá¹¹ hi³ hú¹tá¹ má¹lan¹³ dí² jon² Dió³², ca³la³ hi³ ná¹hón²³ dí², jmá¹¹ hi³ liáun³ dí² jáun² tá¹ jan². ²⁴ Qui¹ cun³quionh³ hi³ zia³² hi³ hu²¹ tsí³ bíh¹ dí² ca³liáun³; tí³la³ ní¹juáh³ la³ má²hiauh³² bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ jmí¹ hu²¹ jáun² tsí³, jáun² jun³juáh¹³ uú² cáun² hi³ hu²¹ tsí³ yáh³ tsú² jaun³². Qui¹ ní¹juáh³ cáun² hi³ má²hiauh³² tsú², jáun² tiú²uú² ca³ti²¹ yáh³ hi³ hu²¹ tsí³ tsú² la³ má²hu²¹ jáun² ca³ti²¹ hi³ jáun². ²⁵ Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ hu²¹ tsí³ dí² cáun² hi³ tiá² má²hiauh³² dí², cáun² hniáu³² juen² tsí³ bíh¹ dí² tá¹la³ ná¹hé² ná¹jan³² dí² hi³ hiáu¹³ hi³ jáun².

²⁶ Jáun² la³ jáun² bíh¹ síáh³ má²hau³ dí² Jmí²chí³ Chun¹ ñl¹ tiá² tiau²³ dí² hmóu³². Qui¹ tiá² tá¹ yáh³ dí² lien¹¹ Dió³² la³ cun³ jmí¹ ca³ti²¹, tí³la³ hnga² bíh¹ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ hiú²¹ mí³² ñl¹con² Dió³² hi³ ca³ta¹ jnoh¹ tá¹la³ ná¹qui² ná¹zion²³ dí² jáun² tsí³ cun³ñl¹ hi³ tiú²uú² tiau²³ dí² hléh¹³. ²⁷ Hi³ jáun² Dió³², Tsá² cuoh² hñu³ tsí³ tsáu², ñi³² hi³ he³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ juáh³, qui¹ Jmí²chí³ hi³ mí³² ñl¹con² Dió³² hi³ ca³tin¹ tsá² joh¹ Dió³² cun³quionh³ jé¹ hnga² Dió³².

Tsá² cah²³ jmá¹¹ tí³ chí¹nga²

²⁸ Qui¹ má²né¹ bíh¹ dí² hi³ Dió³² jmu² hi³ re² bíh¹ cuá²haí³² la³jín³² hi³ quiunh³² tsá² hnió³ hi³ Dió³², tsá² má²ca³teh³ hi³ Dió³² hi³ lín³ ñl¹con² tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ dí² lín³. ²⁹ Qui¹ la³ cun³ jmí¹tin² ca³lín³ cuoun³² Dió³² tsá² hi³, hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³quianh³ tsú² tsá² hi³ hi³ chan³ dí² re² hi³ lín³ la³jmí¹ lín³ jon² dí²; hi³ jáun² Jon² dí² hi³ né³, lín³ lín³ Tsá² má²ján³ ja¹ juoun³² lín³ rainh²¹ ñl¹ hná¹ jáun². ³⁰ Hi³ jáun² tsá² ca³quianh³ hi³ Dió³² la³ cun³ jmí¹tin², ca³teh³ tsú². Hi³ jáun² tsá² ca³teh³ tsú² hi³ né³ ca³hinh³ bíh¹ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan²

tsá² chun¹. Hi³ jáun² tsá² ca³hinh³ tsú² hi³ né³, ca³cuéh³ dí² tsú² jái¹³ hi³ lí¹³ zian² tsú² quionh³ dí² ní¹ cuá¹quien² dí² jáun².

³¹ Hi³ jáun² né³, ¿he³ lí¹³ juáh¹³ dí² ca³tí²¹ jái¹³ ní²? Qui¹ ní¹juáh³ Dió³² yáh³ la³ zenh² jo²¹ quiú¹³ dí², jáun² ¿hin² dá² tsánh² lí¹³ jmu³ hniéi² quiúnh¹ dí²? ³² Qui¹ ní¹juáh³ ca³la³ hí¹juáh³ Jon² yáh³ Dió³² tiá² ca³jmu³ hien², tí³la³ ca³cuen³ bíh¹ tsú² Jon² hí³ jún³ hí³ ca³ta¹ dí², itia¹³ bíh¹ tiá³ tiá² cué³² tsú² la³jé³² hí³ ní¹ hná¹ ní² la³jmí¹ má²ca³cuen³ tsú² jáun² Jon²! ³³ Hi³ jáun² dá² ¡hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ chá³² tsáu¹³ jnoh¹ tsá² má²ca³quianh³ dí² Dió³², qui¹ hnga² bíh¹ Dió³² má²ca³juáh³ hí³ má²lá¹³ dí² la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹! ³⁴ Jáun² ¿hin² ya³ tsánh² lí¹³ ra³tsa² dí² héih³²? Qui¹ Cristo bíh¹ Tsá² ca³jun³ hí³ ca³ta¹ dí², hí³ ca³la³ hí³ ca³jenh¹³ siáh³, hí³ má²cuá³ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² hí³ cuá¹hiú² cuá¹mi³² hí³ ca³ta¹ dí². ³⁵ Hi³ jáun² ¿hin² ya³ tsánh² lí¹³ jmu³ hí³ tiú²uú² hnáu³ dí² quiúnh¹ Cristo? ¿Hí¹ lí¹³ cun³quionh³ hí³ ma³tso¹ dí² jáun² tsi³², cun³quionh³ uu³mi³t³², ho³ cun³ quionh³ hí³ hē¹ tsa¹ dí² tsáu², ho³ hí³ zia³² ho³cuóun³, ho³ hí³ tiá² zia³² ha¹ dí², ho³ hí³ ziaún² dí² ja¹ hí³ háinh¹³, ho³ cun³quionh³ hí³ jngah³ dí² jáun² tsáu²? ³⁶ Tí³la³ la³ cun³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hí³ juáh³ jáun² la³ lá²:

Cun³ní¹ hí³ ca³tin¹ hnú² bíh¹ hiá² tsáu² jnoh¹ la³jé³² jmái¹, hí³ jmoh²³ tsú² jnoh¹ la³jmí¹ jmúh³² tsú² *já¹ziáh² má²tsa³jngih² tsú².

³⁷ Tí³la³ ja¹ la³jé³² hí³ ní² má¹ná¹, ná¹lá¹³ dí² tsá² cah²³ jmái¹ tí³ ca³nga² bíh¹ cun³quionh³ hí³ má²hau³ Tsá² ca³ma³hniau³ dí² hí³. ³⁸ Hi³ jáun² né³, jná¹³ má²nio² cáun² tsin³² hí³ cu³tí³ tiá² hí³ zia³² hí¹ cáun² hí³ lí¹³ chau³ dí² tí³ có³² ní¹con² Dió³² Tsá² hniau³ dí², uá¹ hí³ jún³ dí², uá¹ hí³ ziaún² dí², sa³jun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², hí³ sa³jun³ tsá²cuú² tsá²chín³ ní² siáh³; sa³jun³ hí³ quiunh³² dí² ta³né³², hí³ sa³jun³ hí³ quieinh²¹ dí² jmí¹tsú² jmí¹ja³², sa³jun³ lí¹³ cun³quionh³ hí³ cáu² hí³ jueh³² hí³ lí¹³ lí¹³zia³² ní¹ hué²¹ lá², ³⁹ sa³jun³ lí¹³ ní¹juáh³ hí³ ní³ngé¹ dí² chi³cuú² ní¹ ñe¹, hí³ sa³jun³ lí¹³ ní¹juáh³ ní² lí¹ cá¹chau²¹ dí² hñu³ hué³², la³ cun³ hí¹ cáun² yáh³ la³ cun³ hí³ ca³jmu³ jáun² Dió³² tiá² lí¹³ chau³ dí² tí³ có³² ní¹con² Dió³², Tsá² ca³ma³jnia³² hí³ hí³ hniau³ dí² cun³quionh³ Cristo Jesús Tí³² Juo¹³ dí².

Dió³² má²ca³quianh³ tsá² Israel

9 Hi³ jáun² né³, jná¹³ hléh¹³ jú¹ tson² lá² hí³ ca³tin¹ tsá²co¹ ná¹ la³ cun³ qui³ jmu² tsá² hen² tí³ con² Cristo, tiá² tí¹ jáin² yáh³ jná¹³; qui¹ jmí¹ tsin³² jná¹³ má²tson² jái¹³ lá² quion²¹ cu³lí²¹ quionh³ Jmí²chí³ Chun¹, ² hí³ jlánh¹ hlah³ nio² tsin³² jná¹³, hí³ ca³la³ hí³ hú¹qui² hú¹jngih³² tsin³² jná¹³ hí³ ca³tin¹ tsá²co¹ ná¹, ³ hí³ hí¹ ca³la³ tí³ huen² jná¹³ ní¹tanh²¹ hú¹mu³héih³², la³ cun³ hí³ tiú²uú² lín¹³ jná¹³ tsá² joh¹ Cristo, sá¹jmí¹ hí³ lí¹³ bíh¹ re² ca³tin¹ tsá²co¹ jná¹³ hí³ cun³quionh³ hí³ lí¹³ la³ jáun² ní¹con² jná¹³. ⁴ Qui¹ tsá² hí³ bíh¹ tsá² jón²zéh¹ jón²cho¹ hla¹ *Israel, hí³ Dió³² né³ ca³jmu³ hí³ tsá² hí³ lí¹³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ jon² tsú². Dió³² Tsá² cú² juenh² ca³ma³jnia³² ja¹ quioh²¹ tsú², hí³ ca³tanh² nió³² quionh³

tsá² hí³, jí³ hí³ ca³jmu³ dí² siáh³ jái¹³ hí³ zia³² hí³ jmu³; hí³ jáun² ca³cué³ dí² liei²¹ jáun² ní¹con² hla¹ Moisés, la³ má²quionh³ ha³ lánh³ hniáuh³² ma³tí³² tsú² cuáh³².

⁵ Tsá² hí³ bíh¹ tsá² jón²zéh¹ jón²cho¹ tsá²haun³² dí¹hio³ níú¹deh³ jnoh¹; hí³ jáun² jún¹³ tsá² hí³ bíh¹ Tsá² lín³ Cristo hí³ ca³tí²¹ hí³ lín³ tsú² tsá²mi³cuóun², hí³ hí³ bíh¹ dí² Dió³² Tsá² quioh²¹ ca³la³ jí³lí³². ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ tsú² cun³ jmí¹hí³nio²! Tson² bíh¹ la³ jáun².

⁶ Jáun² né³, jun³juáh¹³ hí³ tiá² má²ca³lí³tí³ yáh³ jái¹³ hí³ ca³jmu³ Dió³² ní¹con² jún¹³ hla¹ Israel, tí³la³ cun³ní¹ hí³ tiá² jí³lín² jón²zéh¹ jón²cho¹ hla¹ Israel lín³ tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² bíh¹; ⁷ qui¹ sa³jun³ la³jín³² yáh³ jón²zéh¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ hí³ cu³tí³ lín³ jon² tsú², qui¹ la³ cun³ ca³juáh³ jáun² Dió³² bíh¹, hí³ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Cun³quionh³ jan² Isaac jónh³² bíh¹ hnú² lí³zian² jon³zéh¹ jon³chauh³ hnú²”. ⁸ La³ jáun² lí²lín¹ hí³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lín³ jon² Dió³² cun³ní¹ hí³ jún¹³ jan² tsáu²; tí³la³ jí³²la³ tí³ tsá² ca³lí³zian² cun³quionh³ jái¹³ hí³ ca³jmu³ jáun² Dió³² bíh¹ cu³tí³ ná¹lín³ jón²zéh¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹. ⁹ Qui¹ jái¹³ hí³ ca³jmu³ jáun² Dió³² quionh³ Há²bran²¹ lí³ la³ lá²: “Míh¹ tiá² jmí¹ la³ lá² tsá³ já¹ma³jnia¹³ jná¹³ siáh³, hí³ jáun² má¹jáun² má²zian² bíh¹ jon² Sara”.

¹⁰ Tí³la³ jun³juáh¹³ cun³ ní² yáh³ ca³tsan³ jái¹³. Qui¹ jmí¹ ca³lí³zian² jáun² gon³ jon² hla¹ Rebeca cu³tsa³² quionh³ tsú² hla¹ Isaac ní²cuo², dí¹hio³ níú¹deh³ jnoh¹ hí³, ¹¹ hí³ jáun² cun³ní¹ hí³ lí³ hniáuh³² lí³ la³ má²lí³ jáun² la³ cun³ hí³ tí³² tsí³ Dió³², Tsá² quianh²³ tsáu², jáun² ca³quianh³ Dió³² jan² dún² gon³ hí³ uá¹jinh¹ ta³ tiá² má²ca³lí³zian², sa³jun³ hí³ chu²¹ sa³jun³ hí³ hlah³ yáh³ jmí¹ má²ca³jmu³, hí³ jáun² la³ jáun² lí³ lín¹ hí³ hí³ bíh¹ Tsá² téh²³ tsáu², jun³juáh¹³ cun³ní¹ hí³ zia³² hí³ jmu² tsáu² yáh³. ¹² Jáun² ca³záh³ Dió³² hla¹ Rebeca hí³ la³ lá²: “Dún² má²ján³ bíh¹ lín¹³ quian²¹ tsá² cáin²”. ¹³ La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí²: “Ca³ma³hno¹ jná¹³ Jacob, tí³la³ ca³lí³hon² bíh¹ jná¹³ Esau”.

¹⁴ Jáun² né³, ¿he³ dá² lí¹³ juáh¹³ dí²? ¿Hí¹ Dió³² lín³ jan² Tsá² tiá² tin² ra³tsi³² re² héih³²? ¡Tiá² jáun² yáh³! ¹⁵ Qui¹ la³ lá² ca³záh³ tsú² hla¹ Moisés: “Jná¹³ dá² cué¹³ uu³i³tso³ ní¹con² tsá² hnó³² jná¹³ cue¹ bíh¹, hí³ já³² siáh³ mí³ tsin³² jná¹³ ní¹con² tsá² hno³ bíh¹ jná¹³”. ¹⁶ Hi³ jáun² né³, jun³juáh¹³ zia³² uu³i³tso³ ní¹con² tsá² cun³ní¹ hí³ jlánh¹ hniá¹ hnga² yáh³, ho³ cun³ní¹ hí³ jlánh¹ jmu² tsú² pí³, tí³la³ la³ cun³ hí³ hnió³ hnga² Dió³² bíh¹, Tsá² cue³² hí³ uu³i³tso³. ¹⁷ Qui¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² hí³ Dió³² ca³záh³ la³ lá² tsá² jmí¹ lín³ hí³ re²¹ hué³² Egipto: “Jná¹³ ca³cué³ jái¹³ hí³ lín³ hnú² re²¹ cun³ní¹ hí³ ca³lí³hnó³² jná¹³ hí³ la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² cuá¹hué²¹ lí³ cuoh² pí³ quion²¹ cun³quionh³ hí³ quiunh²¹ hnú², jí³ hí³ lí³ ní³² tsú² siáh³ hí³ hin² tsánh² jná¹³”. ¹⁸ Jáun² la³ jáun² bíh¹ cue³² Dió³² uu³i³tso³ ní¹con² tsá² hnió³ Dió³² cuéh³², hí³ jmu² tsú² siáh³ huáh² chí¹ tsáu², ní¹juáh³ tsá² hnió³ tsú² jmu³ huáh² chí¹.

¹⁹ Tí³la³ hí³ jáun² né³, ho³ sa³ juáh¹³ hnú² la³ lá² ní¹con² jná¹³: “Ní¹juáh³ la³ ní² jaun³², ¿he³ láih³² sa³ cha³² yáh³ Dió³² tsáu¹³ tsá²mi³cuóun²? Qui¹ tiá² hin² zian² yáh³ tsá² lí³ cah¹³ jmái¹ hí³ jmu³ hí³ siáh³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ hnió³ Dió³²”. ²⁰ Tí³la³ hnú² dá², tsá²mi³cuóun² bíh¹, ¿hin² dá²

má²jǵmǵí má²tsǵ³ ca³tǵ²¹ jú¹ tson² quioh²¹ Cristo, tsá² cúh² jmáh³la³ jonh². ³ Jáun² tsá² cúh² ca³la³ jǵ³² ní¹ má³², tiá² hniáuh³ yáh³ ma³zian³² tsú² ní¹con² tsá² cúh² má³² ná¹quiáh¹; hi³ ní¹juáh³ tsá² cúh² má³² ná¹quiáh¹ né³, tiá² hniáuh³ yáh³ chu³ ñih³ tsú² tsá² cúh² ca³la³ jǵ³², qui¹ Dió³² bíh¹ má²ca³hen³ tsá² hí³. ⁴ ¿Qui¹ hin² yáh³ tsánh² hnú² hi³ jáun² sa³ hnú² yáh³ jlánh¹ chú¹ ñih²¹ nú² quian²¹ Tsá² siánh³? Qui¹ hnga² bíh¹ Juo¹³ tsú² ca³tin¹ ra³tǵ³² héih³² ní¹con² tsú² ní¹juáh³ hi³ chun¹ ho³ tiá² chun¹. Tǵ³la³ cun³ tá¹zanh¹ bíh¹ tsú² re², qui¹ Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² tin² zinh³ tsú² re².

⁵ Ja³bí¹ la³ jáun² zian² ma³ jan² tsáú² hi³ jlánh¹ jmu² hǵen¹ jmái¹ ná¹hi³¹³ la³ cónh³ bíh¹ jmái¹ ní¹ hná¹ jáun², hi³ zian² né³ tsá² lǵn²³ hi³ cáun² cá²ren² bíh¹ la³jǵ³² jmái¹. Ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsú² hniáuh³² ná¹hu²¹ cáun² tsǵ³ la³ cun³ hi³ lǵn²³. ⁶ Tsá² jlánh¹ jmu² hǵen¹ cáun² jmái¹, cun³ ní¹ hi³ má²quien² Tǵ³² Juo¹³ bíh¹ dí² tsú² jaun³² hi³ jmu² la³ jáun²; [hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² jmu² la³ jáun² né³, ja³bí¹ hi³ má²quien² Tǵ³² Juo¹³ bíh¹ dí² tsú² siáh³ la³ jáun²]. Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² cúh² la³jǵ³² ní¹ má³², hi³ má²quien² Tǵ³² Juo¹³ bíh¹ dí² tsú² jaun³², qui¹ hliá² cueh³² tsú² tiá¹hmah¹ Dió³²; hi³ tsá² cúh² má³² ná¹quiáh¹ né³, ja³bí¹ má²quien² siáh³ Tǵ³² Juo¹³ yáh³ dí² tsú² jaun³², qui¹ ja³bí¹ hi³ siáh³ cueh³² tiá¹hmah¹ Dió³².

⁷ Qui¹ hí¹ jan² yáh³ dí² tiá² ziaún² hi³ ca³ta¹ hmóu³², sa³jun³ jún³ yáh³ dí² hi³ ca³ta¹ hmóu³². ⁸ Qui¹ ní¹juáh³ ziaún² dí², hi³ ca³tin¹ Tǵ³² Juo¹³ bíh¹ dí² ziaún²; hi³ ní¹juáh³ jun³ dí² né³, jun³ dí² hi³ ca³tin¹ Tǵ³² Juo¹³ bíh¹ dí² siáh³. Hi³ jáun² né³, uá¹ hi³ ziaún² uá¹ hi³ jún¹ dí², cun³ jáun² tiauh² bíh¹ dí² ní¹con² Tǵ³² Juo¹³ dí². ⁹ Qui¹ Cristo ca³jun³, hi³ jáun² jmǵí¹ li²¹ jáun² ca³jenh¹³, hi³ jáun² lǵ¹³ lǵn³ tsú² Juo¹³ tsá² má²ca²tsan³ jǵ³ tsá² zian² ní² siáh³.

¹⁰ Tǵ³la³ hnú² né³, zhe³ láih³² chú¹ ñih²¹ hnú² renh², ho³ he³ láih³² sa³ ma³zian¹³ hnú² ní¹con² tsú²? Qui¹ la³jái³² bíh¹ dí² ca³ta¹ hi³ tsá¹ma³jnía¹¹³ ní¹con² Dió³², hi³ jáun² hi³ bíh¹ ra³tǵ³² héih³² ní¹con² dí². ¹¹ Qui¹ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:

La³jmǵí¹ tson² hi³ zian² jná¹³, la³ jáun² bíh¹ tson² hi³ la³jǵ³² tsáú² junh³ cú¹jǵn¹¹ ta³ ní³² jná¹³, juáh³ Juo¹³ dí², hi³ jáun² má¹jáun² né³ la³jǵ³² tsáú² bíh¹ má²juáh³ hi³ huen² jná¹³ bíh¹ lǵn³ Dió³².

¹² La³ jáun² bíh¹ lǵ¹³ hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² dí² tsá¹jǵen¹¹ jú¹ tson² quiú¹³ ní¹con² Dió³².

Ha³ lǵ² jmú² hnú² hi³ qui³ hính³² renh²

¹³ Hi³ jáun² bíh¹ tiú²uú² hniáuh³² chú¹ ñih²¹ dí² tsá²ján² tsá²ján². Cha³ jmǵí¹ jmúh¹³ náh² la³ ní², tǵ³ re² bíh¹ má¹zián¹³ náh² re², cáun² hi³ tiá² lǵ¹³ qui³ hính³² renh² náh², la³ cun³ cáun² hi³ tiá² lǵ¹³ tánh³² tsáú² tso³ yáh³.

¹⁴ Cun³ ní¹ hi³ má²ca³cunh³ jná¹³ quiún¹¹ Jesús Tǵ³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² má²ca³lǵ³³ ño¹ jná¹³ hi³ tiá² zia³² hí¹ cáun² hi³ tiá² jí² hi³ cáun² lǵ¹ lǵ¹³ hnga²; tǵ³la³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá² lǵn²³ hi³ zia³² hi³ tiá² jí², jáun² ca³tin¹ tsá² hi³ bíh¹ tiá² jí² hi³ jáun². ¹⁵ Hi³ jáun² ní¹juáh³ ca³hliah³ hnú² tsǵ³ renh² nú² cun³quionh³ cáun² má³² hi³ cuh³² nú², hi³ jáun² má²jmuh³² hnú² hi³ la³jmǵí¹ lǵ³ hi³ tiá² hno³ bíh¹ nú² tsú². Ha³ lǵ² jmú² hnú² hi³ tsa³hín³ jan² tsáú²

cun³quionh³ hi³ jlánh¹ ní¹cúh² nú² cá² ní¹ má³², qui¹ ca³tin¹ tsá² hi³ bíh¹ uá²jai³² jun³ Cristo. ¹⁶ Zia³² bíh¹ hi³ lǵn²³ náh² chu²¹, tǵ³la³ ha³ lǵ² cué² náh² já¹¹³ hi³ hléh³² tsáú² hlah³ ca³tǵ²¹ hi³ jáun². ¹⁷ Qui¹ jun³juáh¹³ cun³quionh³ hi³ hua³hín¹³ hi³ cú² hi³ hính³² yáh³ tsú² lǵ¹³ hi³ jo³cuo² Dió³², tǵ³la³ ní¹juáh³ tsá² má²chun¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ má²hún¹ jo³cuo² Dió³², tsá² tiá² hnié²¹ jmu², hi³ zian² tsú² siáh³ hiún² tsǵ³ hi³ ja³² ní¹con² Jmǵí²chí³ Chun¹. ¹⁸ Jlánh¹ tǵ³² tsǵ³ Dió³² ní¹juáh³ má²cón³² tsú² Cristo la³ ní², hi³ ja³bí¹ tsáú² siáh³ uá²jai³² jéih³² la³ ní².

¹⁹ Cun³ ní¹ hi³ jáun² né³, cuí¹ jmú¹³ dí² pí³ hi³ jmú¹³ dí² jmáh³la³ hi³ lǵ³ lǵ¹³ niau²¹ tie³, jmáh³la³ hi³ lǵ³ lǵ¹³ pin³ tsǵ³ tsá²ján² tsá²ján². ²⁰ Su³uú² lǵ¹ hin³² tá¹³ Dió³² cun³quionh³ má³² hi³ ní¹cúh² nú². Qui¹ uá¹jin¹ tson² bíh¹ hi³ la³jǵ³² má³² bíh¹ jí², tǵ³la³, jáun² bíh¹ hlah³ ní¹juáh³ ca³hliah³ tsú² tsǵ³ tsáú² cun³quionh³ cáun² má³² hi³ cúh² jáun² bíh¹. ²¹ Tǵ³ jlánh¹ bíh¹ re² ní¹juáh³ hi³ tiá² cúh¹³ hnú² cú²jueh³² ngú³ hi³ sa³jun³ húh¹³ nú² mu² ráu³ mǵ³ uóun²jeh¹³, sa³jun³ hí¹ cáun² hi³ jmǵí¹ lǵ³ lǵ¹³ qui³ hính³² renh² nú² hi³ tánh³² tso³. ²² Hi³ jáun² ca³tǵ²¹ já¹¹³ ní² né³, ta³ ní¹ Dió³² bíh¹ hniáuh³² cháh¹³ hnú² huen² cáun² honh². jlánh¹ jmǵí¹ ren² tsá² zia³² hi³ jmu² ta³ tiá² tun³ nio² tsǵ³¹. ²³ Tǵ³la³ tsá² cúh² cá² ní¹ má³² ta³ hu²¹ hliáun³ ñéih³ tsǵ³ má¹ná¹, tsá² la³ hi³ má²tá¹tsin¹ héih³² bíh¹, qui¹ hi³ hliá² lǵ²cuh³ ta³ nio² tun³ tsǵ³; qui¹ tso³ bíh¹ ca³la³ jǵ³lǵ³² hi³ jmu² tsú² ta³ tiá² cáun² nio² tsǵ³.

Ma³hiún¹³ tsǵ³ tsá²mǵ³cuóun² renh² nú², ha³ lǵ² ma³hiún¹³ honh² huen²

15 Jnoh¹, tsá² má²hún¹ tsǵ³ dí² ca³tǵ²¹ jú¹ tson² quioh²¹ Cristo, ca³ta¹ dí² hi³ má¹hon¹ tsá² tiá² nga³ má²jmǵí¹ má²tsǵ³ ca³tǵ²¹ jú¹ tson² jáun², jun³juáh¹³ hi³ hniáuh³² lǵ¹ má¹hiún¹³ dí² tsǵ³ hmóu³² yáh³. ² Tǵ³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² dí² ca³ta¹ dí² hi³ má¹hiún¹³ tsǵ³ tsá²mǵ³cuóun² rainh²¹ bíh¹, la³ cun³ hi³ chu²¹ hi³ lǵ¹³ lǵ³hún¹ tsǵ³ tsú² ca³tǵ²¹ jú¹ tson². ³ Qui¹ sa³jun³ Cristo yáh³ ca³ma³hiún² tsǵ³ hnga², tǵ³la³ la³ cun³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² bíh¹ ca³lǵ³ la³ lá²: “Jái¹³ hi³ tú² hiáú³² tsá² ca³quiú³ ca³je³ hnú², jná¹³ bíh¹ ca³ta³cuá¹con¹ ná¹¹”. ⁴ Jáun² bí¹ ca³hǵe³ Dió³² la³jǵ³² hi³ rá¹tioh³ jáun² ní¹ Sí², qui¹ hi³ jáun² lǵ¹³ lǵ³ ne¹ dí² jú¹ tson² bíh¹; hi³ jáun² cun³quionh³ já¹¹³ jáun² lǵ³ tá² dí² hi³ jmú¹³ juenh² tsǵ³, jí² hi³ niau²¹ siáh³ re² tsǵ³ dí², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lǵ³ zia³² hi³ ná¹hé² ná¹jan³² dí². ⁵ Hi³ jáun² Dió³², Tsá² jmu² hi³ lǵ³ juenh² tsǵ³ dí² jí² hi³ niau²¹ re² tsǵ³ dí², cuí¹ má¹hau³ hi³ lǵ¹³ tionh² náh² cá²hoh¹, hi³ ná¹jmóuh¹ náh² jáun² la³ cun³ lǵ³ nóh³² quioh²¹ Jesús Tsá² lǵn³ Cristo, ⁶ hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lǵ¹³ hi³ la³jǵ³² náh² lǵ¹³ má¹quien¹³ náh² Dió³² Jméí² Jesucristo Tǵ³² Juo¹³ dí² la³jmǵí¹ lǵ³ hi³ cáun² honh¹ náh² yáh³.

Jú¹ chú³² hi³ má²ca³nga² ní¹con² tsá²cá²jo²¹

⁷ Hi³ jáun² né³, hen³ náh² tsá²ján² tsá²ján² la³jmǵí¹ ca³he³ dí² jáun² Cristo, hi³ jáun² la³ jáun² lǵ³ quien² Dió³². ⁸ Qui¹ jná¹³ juanh³² hi³ Cristo cuan³ hi³ cua³ma³cón³² tsá² *judíós bíh¹, la³ jáun² bíh¹ ca³lǵ³tǵ³ já¹¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³² quionh³ dí¹hio³ ní¹deh³ dí², hi³

juoun³² tsáu², hi³ hí¹ la³ tí³ jná¹³ siáh³ má²ca³ma³cáu³² tsú².

³ Zéih³ tiá³ náh² mǐ¹ Prisca jí³ ñú² Aquila: “Hia² náh²” hi³ ca³tin¹ jná¹³, tsá² má²ca³jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ quiúnh¹ hi³ ca³tin¹ Cristo Jesús. ⁴ Tsá² hí³ ca³tiánh³ hmóu³² ñí¹ háinh¹³ cun³ñí¹ hi³ liáu³² tsú² jná¹³, hi³ jáun² cue² jná¹³ tsú² tiá³hmah¹, tí³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ huen² jná¹³ yáh³, quí¹ ja³bí¹ la³jín³² tsá² lín³ cuáh³² ja¹ quioh²¹ *tsá²cá²jo²¹ yáh³ siáh³ cue² tiá³hmah¹ ñí¹con² tsú². ⁵ Zéih³ náh² siáh³ tsá² reh² tsá² ngih³² hñú¹³ mǐ¹ Prisca jí³ ñú² Aquila: “Hia² náh²” hi³ ca³tin¹ jná¹³. Ja³bí¹ zéih³ náh² siáh³ Epeneto, tsá² jlánh¹ re² juóh³² jnoh¹ quiúnh¹: “Hia² nú²” hi³ ca³tin¹ jná¹³; hi³ bíh¹ tín² ca³tanh² ta²¹ Cristo la³ñí¹ ja¹ tsá² hín¹³ tí³ Asia. ⁶ Ja³bí¹ Má²réi³, tsá² jlánh¹ má²ca³jmú³ ta²¹ ja¹ quián¹³ hnoh² nǐ², zéih³ náh² siáh³: “Hia² nú²” hi³ ca³tin¹ jná¹³. ⁷ Zéih³ náh² siáh³: “Hia² náh²” Andronico quionh³ Junias hi³ ca³tin¹ jná¹³. Tsá² hí³ bíh¹ tsá²co¹ jná¹³, tsá² ca³li³tson³ quiúnh¹ jná¹³; hi³ hí¹ la³ tí³ tsá² ná¹lín³ *tí³² tsá² quian³² jè¹ Dió³² yáh³ jmu² quien² tsá² hí³. Tsá² hí³ bíh¹ tín² ca³tanh² ta²¹ Cristo la³ cónh³ bíh¹ jná¹³.

⁸ Zéih³ siáh³: “Hia² nú²” Ampliato ca³tin¹ jná¹³, tsá² re² juóh³² jnoh¹ quiúnh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí².

⁹ Zéih³ náh² Urbano: “Hia² nú²” hi³ ca³tin¹ jná¹³, tsá² jmu³² jnoh¹ ta²¹ cu³lí²¹ quiúnh¹ ñí¹con² Cristo Jesús; jí³ Estaquis tsá² hno³ lín³² jná¹³ zéih³ siáh³: “Hia² nú²”.

¹⁰ Ja³bí¹ zéih³ náh² siáh³ Apeles: “Hia² nú²”, quí¹ hí³ bíh¹ jan² tsá² jlánh¹ má²ca³jmú³ lín¹ hi³ nio² cáun² tsá³ ñí¹con² Cristo; jí³ ñí¹con² tsá² tionh² hñú¹³ Aristóbulo juah²¹ siáh³: “Hia² náh²”. ¹¹ Zéih³ siáh³: “Hia² nú²” Herodión tsá²co¹ jná¹³, jí³ tsá² tionh² hñú¹³ Narciso, tsá² ná¹tanh² hí³ ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí². ¹² Ñí¹con² mǐ¹ Trifena jí³ mǐ¹ Trifosa juah²¹ siáh³: “Hia² náh²”, tsá² jlánh¹ ná¹jmu² hí³ tá¹³ Tí³² Juo¹³ dí²; ja³bí¹ juah²¹ náh² siáh³: “Hia² nú²” ñí¹con² mǐ¹ Pérsida, tsá² jlánh¹ hno³ dí², jan² tsá² jlánh¹ má²ca³jmú³ tá¹³ Tí³² Juo¹³ dí². ¹³ Zéih³ tiá³ Rufo: “Hia² nú²”, la³ má²quionh³ mí¹ziú¹³. Tsá² hí³ jlánh¹ lín¹ hi³ lín³ quian²¹ Tí³² Juo¹³ dí², jí³ mí¹ziú¹³ tsú² nǐ² siáh³, tsá² má²ca³jmú³ hí³ ñí¹con² jná¹³ la³jmǐ¹ lǐ³ hí³ mí²zia³² jná¹³. ¹⁴ Juah²¹ náh² siáh³: “Hia² nú²” hi³ ca³tin¹ jná¹³ ñí¹con² Asíncrito; Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, jí³ la³ má²quionh³ tsá² reh² tionh² quionh³ tsú² nǐ² siáh³. ¹⁵ Cuen²¹ tiá³ náh² Dió³² Filólogo, mǐ¹ Jú¹, Nereo, la³ má²quionh³ mǐ¹ rainh²¹ tsú², Olimpás, jí³ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² má²joh¹ Dió³² tionh² nǐ² quionh³ tsú² siáh³.

¹⁶ Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re² nio² honh² náh², la³ cun³ qui³ ráin³² tsú² jan² rainh²¹. La³jín³² tsá² lín³ cuáh³² quioh²¹ Cristo tí³ lá² juáh³: “Hia² náh²”.

¹⁷ Hnoh² reh², hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² hi³ jmúh¹³ náh² hua³hín¹³ ca³tin¹ tsá² hnió³ jmu³ ná¹tsoh³ tsá² lín³ cuáh³², tsá² jmu² hí³ hi³ hliáh¹³ tsǐ³ tsáu²; quí¹ tsá² hí³ hie³² la³ siáh³ bíh¹ la³ cónh³ bíh¹ zión³² hi³ má²ca³li³ tin² náh² jáun², ha³ lǐ² juónh³² náh² re² quiúnh¹ tsá² la³ hí³. ¹⁸ Quí¹ tiá² má²cón³² yáh³ tsá² la³ hí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², tí³la³ ngu³ quioh²¹ hmóu³² bíh¹ tsú² má²cón³²; tsá² la³ hí³ má²can² tsá² tiá² hó¹ tiá² zǐh¹ cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tin², jí³ jú¹ tí³já². ¹⁹ La³jín³² tsáu² ná¹ñí³² hi³ hnoh² bíh¹ tsá² jlánh¹ re² ná¹ma³tih²¹, hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ lǐ²hiú² tsin³² jná¹³; cun³ñí¹ hi³ jáun² né³ hno³² jná¹³ hi³ lín¹³ náh² tsá² má²ca³hia³ ca³táunh³ ca³tí²¹ hí³ chu²¹, tí³la³ jun³juáh¹³ ca³tí²¹ hí³ hlah³ yáh³. ²⁰ Cu³diá²jan² bíh¹ jmu³ Dió³² tsá² cha³² tie³ tsǐ³ dí² hí³ jǐáh³ tsá² hláinh¹ ñeh² tanh¹ hnoh². Hí³ jáun² cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí².

²¹ Jáun² né³, Timoteo, tsá² jmu² jná¹³ ta²¹ quiúnh¹, jí³ Lucio, Jasón jí³ Sosípater tsá²co¹ jná¹³ ná¹juáh²³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh².

²² Jná¹³ la³² Tercio, tsá² cuá¹jmu² ná¹ sí² lá² héih³² quioh²¹ Po¹, ja³bí¹ jná¹³ juanh³²: “Hia² náh²”, cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí².

²³ Ja³bí¹ Gayo, tsá² hñú¹³ ñí¹ cuon¹ jná¹³ lá² juáh³ siáh³: “Hia² náh²”, tsá² cue³² hñú³ lá² hí³ ngih¹³ tsá² ná¹lín³ cuáh³². Ja³bí¹ Erasto, tsá² ho² ta²¹ ca³tí²¹ ta²¹ juú² quioh²¹ juú² lá² juáh³ siáh³ ñí¹con² hnoh²: “Hia² hnoh²”, jí³ la³ má²quionh³ reh² dí² Cuarto nǐ² siáh³. ²⁴ [iCuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² bíh¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² la³jín³² hnoh²! Tson² bíh¹ cu³tí³.]

Má²quien² tsú² Dió³² ñí¹ cá¹táuh³ já¹³ quioh²¹

²⁵ Hí³ jáun² né³, cuí¹ má¹quien¹³ dí² Dió³², Tsá² tin² jmu³ hí³ tí³ lǐ³mí¹ niau²¹ tiá³ honh² náh² la³ cun³ lǐ³ jáun² jú¹ chú³² hi³ hléh²³ jná¹³, la³ cun³ já¹³ hí³ hǐe²³ jná¹³ jáun² hí³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. Já¹³ nǐ² bíh¹ jmǐ¹ ná¹hmá¹ jmǐ¹tin², la³ cun³ ta³ ñeh² bíh¹ hí³ lǐ¹³ hngá¹máh³, tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, Dió³² má²ca³jǐéih³.

²⁶ Jáun² ta³né³² má²ca³li³ lín¹ bíh¹ jú¹ tson² jáun² la³ cun³ hí³ qui³ rá¹tioh³ ñí¹ Sí² hí³ ca³quiú² jáun² tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jè¹ Dió³² jmǐ¹tin², la³ cun³ lǐ³ jáun² héih³² quioh²¹ Dió³², Tsá² zian² cun³ jmǐ¹hi³nio². Já¹³ hí³ jmǐ¹ ná¹hmá¹ ná¹jñí¹ jáun² má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³², hí³ hí¹ la³ tí³ ñí¹con² la³jín³² tsá²cá²jo²¹ yáh³ má²ca³ma³jnia² tsú², hí³ jáun² la³jín³² tsáu² lǐ¹³ niau²¹ cáun² tsǐ³ hí³ ma³tí³².

²⁷ Hí³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo ꞑcuí¹ lǐ³quien² bíh¹ Dió³² la³ cun³ jmǐ¹hi³nio², Tsá² cú² hnga² tán¹ hí³ hú¹tá¹ quia³lín³ jmǐ¹ tsǐ³! Tson² bíh¹ cu³tí³. Cun³ nǐ² bíh¹ tí³ já¹³.

1 CORINTIOS

Po¹ jmu² sí² lá² ní¹ con² tsá² ná¹ lín³ cuáh³² juú² Corinto

1 Jná¹³ la³² Po¹, tsá² má² ca³ te³ Dió³² cun³ ní¹ hi³ la³ jáun² ca³ lĩ³ hnió³ tsú² hnga², hi³ lín¹³ jná¹³ *tĩ³² tsá² quian³² jē¹ Jesucristo, quiúnh¹ jná¹³ siáh³ Sóstenes reh² dí², 2 hi³ jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³ tĩn¹ hnoh² tsá² lín³ náh² cuáh³² quioh²¹ Dió³² tĩ³ já¹ juú² Corinto nĩ², tsá² má² ca³ jmu³ Dió³² hi³ lín¹³ náh² tsá² joh¹ tsú² cun³ ní¹ hi³ má² ná¹ cunh² náh² quiúnh¹ Cristo Jesús. Dió³² má² ca³ te³ hnoh² hi³ lín¹³ náh² tsá² joh¹ tsú², la³ má² quionh³ la³ jĩn³² tsá² zian² ní¹ siáh³ siáh³, nĩ¹ juáh³ tsá² má² quien² Jesucristo Tĩ³² Juo¹³ dí². Hnga² hi³ bíh¹ lín³ Juo¹³ tsá² hí³ jĩ³ Juo¹³ jnoh¹ nĩ² siáh³. 3 Cu¹ má¹ hé¹ má¹ mieh² náh² Dió³² Jmé² dí², quionh³ Jesucristo Tĩ³² Juo¹³ dí², hi³ cu¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ hnoh² zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tĩn².

Lĩ² mieh² tsú² cun³ quionh³ Cristo

4 Jmá¹ ca³ la³ jĩ³² cue² jná¹³ tiá¹ hmah¹ Dió³² hi³ ca³ tĩn¹ hnoh², cun³ ní¹ hi³ ca³ tĩ²¹ la³ jĩ³² hi³ lĩ¹ hian¹ hnoh² jáun² ní¹ con² Dió³² cun³ quionh³ Cristo Jesús. 5 Quí¹ cun³ ní¹ hi³ má² ná¹ cunh² quiúnh¹ Cristo bíh¹ hnoh², hi³ jáun² má² ca³ lĩ³ hánh³ náh² ca³ tĩ²¹ la³ jĩ³² hi³ hléh¹ náh² jĩ³ la³ jĩ³² la³ cun³ hi³ níh¹ náh² nĩ² siáh³. 6 Hi³ jáun² la³ nĩ² bíh¹ lĩ³, hi³ má² ca³ lĩ³ tson² ní¹ con² hnoh² la³ jĩ³² la³ cun³ hi³ má² ca³ niéih² náh² hi³ ca³ tĩn¹ Cristo. 7 La³ nĩ² bíh¹ lĩ³, hi³ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ lĩ³ hniauh²³ quián¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ cue³² Dió³², tá¹ la³ ná¹ he² ná¹ janh³² náh² jmá¹ hi³ cuánh³² Jesucristo Tĩ³² Juo¹³ dí². 8 Hí³ bíh¹ jmu³ hi³ ná¹ pin³ honh² náh² ca³ la³ ní¹ cá¹ táuh³ jmá¹, hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² lĩ¹³ chá³² hí¹ cáun² tso³ quián¹³ hnoh² nĩ¹ má¹ jaunh³² Jesucristo Tĩ³² Juo¹³ dí². 9 Quí¹ tiú² nio² bíh¹ má² tĩ³² Dió³² já¹³ quioh²¹, hi³ hí³ bíh¹ Tsá² ca³ te³ hnoh² hi³ tianh¹³ náh² cá² honh¹ cu³ tĩ³ quiúnh¹ Jesucristo Jon² tsú², Tsá² lín³ hi³ Tĩ³² Juo¹³ dí².

Hi³ ná¹ tsoh³ tsá² lín³ cuáh³²

10 Jáun² né³ reh², cha¹³ Jesucristo Tĩ³² Juo¹³ dí² hiú² mĩ²³ jná¹³ ní¹ con² hnoh² hi³ tianh¹³ náh² cá² honh¹, ha³ lĩ² jmu² náh² ná¹ tsoh³ ja¹ quián¹³. Tĩ³ re² jmu³ náh² pí³ jĩ³ lín², hi³ cá² ní¹ hi³ ná¹ tioh³ honh² náh² jĩ³ hi³ ná¹ lín²³ náh² nĩ² siáh³. 11 Juanh³² jná¹³ la³ nĩ² ní¹ con² hnoh² reh², quí¹ hliá² tsá² hñú¹³ Cloé má² ca³ zá³ jná¹³ hi³ zia³² hnié² ja¹ quián¹³ hnoh². 12 La³ cun³ lĩ¹³ juanh²¹ jná¹³ cú² jueh³² tá² chí²¹, hi³ hnoh² la³ hléh¹ náh² la³ siáh³ bíh¹ ma³ quin³² ma³ jan³² náh²; zian² hnoh² juáh³ náh² la³ lá²: "Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Po¹"; zian² tsá² juáh³: "Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Apolos"; zian² tsá² juáh³: "Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Pé¹";

hi³ ma³ jan² né³ juáh³: "Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Cristo".

13 Tĩ³ la³, žhí¹ má² ca³ jmu³ Cristo hi³ ná¹ tsoh³ ní¹ con² hnga²? žHí¹ Po¹ uá¹ la³ ca³ taun³ crei²¹ hi³ ca³ tĩn¹ hnoh² dúh¹? Ho³ žhí¹ cáun³ hnoh² jmá² hi³ lin¹ hi³ hain²¹ náh² tĩ³ con² Po¹ dúh¹? 14 Tĩ³ la³ žtiá¹ hmah¹ Dió³² hi³ hí¹ jan² yáh³ hnoh² tiá² ca³ ziau³ jná¹³ jmá², tĩ³ la³ jĩ³² la³ nĩ² Crispo quionh³ nĩ² Gayo bíh¹ ca³ zion³ jná¹³ jmá²! 15 Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lĩ¹³ juáh³ hi³ cáun³ jmá² hi³ lin¹ hi³ hen² tĩ³ con² jná¹³. 16 Tson² bíh¹ la³ ca³ zion³ jná¹³ jmá² tsá² hñú¹³ Estéfanos uá² jai³², tĩ³ la³ la³ jmá¹ lĩ³ hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² siánh³ tiú² uú² ca³ zion³ jná¹³ jmá². 17 Quí¹ tiá² ca³ ze³ yáh³ jná¹³ Tsá² lín³ Cristo hi³ zion¹ ná¹ jmá² tsá², tĩ³ la³ ca³ ze³ tsú² jná¹³ hi³ ní¹ hléh³ ná¹ jú¹ chú³² bíh¹; tĩ³ la³ jun³ juáh¹³ cun³ quionh³ já¹³ hi³ ca³ cháunh³ chí¹ jan² tsá² quia³ lín³ jmá¹ tsĩ³ yáh³ má¹ ná¹, quí¹ sá¹ jmá¹ la³ jáun² dúh¹, hi³ jáun² tiú² uú² jmá¹ lĩ³ quien² yáh³ hi³ jun³ Cristo tsoh² crei²¹.

Cun³ quionh³ Cristo bíh¹ lĩ² lin¹ hi³ pin³ Dió³² jĩ³ hi³ quia³ lín³ siáh³ jmá¹ tsĩ³

18 Jú¹ chú³² hi³ ca³ tĩ²¹ hi³ jun³ Cristo ní¹ crei²¹ lĩ³ la³ jmá¹ lĩ³ cáun² jē¹ tsá² cáun¹ bíh¹ ní¹ con² tsá² ná¹ tsá² hín³; tĩ³ la³ ní¹ con² jnoh¹ tsá² má² ná¹ liáun²³ dí² né³, jú¹ chú³² nĩ² dá² quian³² pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹. 19 La³ cun³ rá¹ juáh³ ní¹ Sí²:

Jná¹³ jmu¹ hi³ tiá² lin¹ ní¹ quien² la³ cun³ hi³ cháunh²³ tsĩ³ tsá² quia³ lín³ jmá¹ tsĩ³,

hi³ tĩ³ có³² bíh¹ chá¹³ jná¹³ siáh³ jĩ³ lĩ³² hi³ há² ngĩ²³ tsá² jlánh¹ re² há² ngĩ²³.

20 Jáun² né³ žhá³ dá² jinh¹ uú² jmu³ ta²¹ ta³ né³² tsá² quia³ lín³ jmá¹ tsĩ³, ho³ tsá² lín³ tĩ³², ho³ tsá² jlánh¹ re² tĩn² juú² hléh²³ hi³ má² cú¹ má² ren²¹ já¹³ ca³ tĩ²¹ hi³ zia³² ní¹ hué²¹ lá²? Quí¹ jē¹ tsá² cáun¹ bíh¹ má² ca³ jmá³ Dió³² la³ jĩ³² jē¹ tsá² quia³ lín³ jmá¹ tsĩ³ zian² ní¹ hué²¹ lá²!

21 Dió³² bíh¹, Tsá² qui³ quia³ lín³ jmá¹ tsĩ³, ca³ jmu³ hi³ cónh³ tiá² há¹ ngĩ¹³ tsá² zian² hngá¹ máh³ lá²

cun³ quionh³ hi³ quia³ lín³ jmá¹ tsĩ³ tsú² hmóu³²; quí¹ hliá² ca³ lĩ³ hnió³ tsú² líon³² tsá² cun³ quionh³ jú¹ chú³² bíh¹, ní¹ juáh³ lĩ³ ua³ jan² tsá² taunh³² ta²¹, uá¹ jinh¹ jú¹ chú³² jáun² niéih³ la³ jmá¹ niéih³ jē¹ tsá² cáun¹ ní¹ con² tsá² ní¹ hná¹ nĩ².

22 Quí¹ tsá² *judíos hnió³ jĩ³ li²¹ hi³ lĩ³ hua³ jueh³², hi³ tsá² *griegos né³ hnauh² jē¹ tsá² quia³ lín³ jmá¹ tsĩ³ bíh¹; 23 tĩ³ la³ jnoh¹ má¹ ná¹, hléh¹ já¹³ ca³ tĩn¹ Tsá² lín³ Cristo, Tsá² cá² taun³ hi³ crei²¹ bíh¹. Tsá² judíos lín²³ hi³ jú¹ chú³² lá² lĩ³ jú¹ hlah³ bíh¹, hi³ *tsá² cá²; jo²¹ né³ lín²³ hi³ já¹³ lá² lĩ³ la³ jmá¹ lĩ³ jē¹ tsá² cáun¹; 24 tĩ³ la³ hi³ ca³ tĩn¹ tsá² má² ca³ te³ Dió³² má¹ ná¹, cu¹ tsá² judíos cu¹ tsá² grie-

ní² tsá² tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² má²lí²lin¹ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ lín³ jná¹³ tí³² tsá² quian³² jë¹ Dió³².

³ La³ lá² bíh¹ nga² jná¹³ ní¹con² tsá² la³ hí³ ní¹juáh³ jmí¹ ziu² jmí¹ hie² tsú². ⁴ ¿Tiá¹ la³ zia³² já¹³ hí³ cú¹ hnáih¹³ jnoh¹ la³ cun³ hí³ lí¹ cue³² jáun² tsáu² dúh¹? ⁵ Ja³b¹ la³ jáun² zia³² siáh³ já¹³ hí³ jenh¹ jná¹³ uón³² quiúnh¹ ná¹ jan² tsá²mí³ tsá² reh² dí², hí³ ngí¹³ ná¹ quiúnh¹ la³jmí¹ jmu² tí³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² ní¹ hná¹ ní², jí³ tsá¹ rainh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², jí³ Pé¹ ní² siáh³. ⁶ ¿Hí¹ lín²³ tsú² hí³ jmáh³la³ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Bernabé uá¹ lí³hniauh²³ hí³ jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ hí³ jáun² lí¹³ jniau¹³ jnoh¹ hí³ cúh¹³ tá¹la³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³²? ⁷ ¿Hin² dá² tsánh² tsá² lín³ hliáu³, hí³ má²hmah¹ hnga² la³jí³² hí³ lí³ hniáu³² quióh²¹? ¿Hin² tsánh² zia³² hí³ jnauh²¹, hí³ tiá² cúh² má¹lí³² jáun²? ¿Hin² dá² tsánh² jmu² hua³hí¹³ *já¹ziáh² hí³ tiá² hính²³ yáh³ jmi² tiuh²¹ hí³ huéh²³ má¹lí³² jáun²? ⁸ Su³uú² lí¹ cuí¹ lín¹³ náh² hí³ já¹³ hí³ hléh²³ jná¹³ lá² lí³ cáun² hí³ lí¹ ca³cháunh³ chin³² jná¹³ huen², quí¹ ja³b¹ ní¹ liei²¹ quióh²¹ hla¹ Moisés yáh³ rá¹juáh³ la³ ní². ⁹ Quí¹ ní¹ liei²¹ jáun² rá¹juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² tanh³ chí² náh² ho³ cuá¹juí² tá¹la³ há² zauh³² cuú²mi-ih²¹ hí³ jáun² sunh³ máí³. Quí¹ jun³juáh¹³ hí³ ca³juáh³ Dió³² la³ ní² cun³ní¹ hí³hliá² jlánh¹ hnio³ cuá¹juí² yáh³, ¹⁰ quí¹ cun³quionh³ la³ ní² dá² ca³jmú³ tsú² cáun² já¹³ hí³ ma³ta² tsú² jí³lá² bíh¹ dí². Liei²¹ jáun² ca³lí³ ca³tí²¹ cáun² hí³ chú³² quiú¹³ jnoh¹ bíh¹; quí¹ tsá² quiáh² hué³² quionh³ tsá² caun² hí³ ca³láu², cá²re² bíh¹ hen² tsí³ tsú² hí³ he³ la³ cun³ hí³ ca³tin¹ ní¹ má¹ca³láu². ¹¹ Hí³ jáun² né³, ní¹juáh³ jnoh¹ má²ca³ján¹³ jún² hí³ jmu² ta²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsáu² ja¹ quián¹³ hnoh², ¿hí¹ hliáu³ lín³² máh³ ní¹juáh³ la³ ca³héi¹³ jnoh¹ cú¹pih²¹ hí³ lí³ hniáu³² quiú¹³ ní¹con² hnoh² má¹lí³² jáun²? ¹² Ní¹juáh³ tu³ bíh¹ tsá² siánh³ yáh³ la³ zia³² bíh¹ já¹³ ní¹con² hí³ he³ hí³ hniáu³² quióh²¹ ní¹con² hnoh², jáun² itíá¹³ bíh¹ tiá³ jnoh¹ tiá² ca³ta¹ héi¹³ hí³ jáun²!

Tí³la³ tiá² má²ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹ la³ cun³ hí³ jmí¹ lí¹³ jmú¹³; tí³la³ jnoh¹ dá² má²ca³tion¹³ bíh¹ tsí³ la³jé³², quí¹ tiá² hnáu² jnoh¹ hí³ lí³ zia³² hí³ chí¹cuú² chí¹jná¹³ tá¹la³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quióh²¹ Cristo. ¹³ Quí¹ má²níh¹ bíh¹ hnoh² hí³ ní¹juáh³ tsá² jmu² ta²¹ hñu³ cuáh³² chin¹ quiú¹³ jnoh¹ tsá² *judíos, cun³quionh³ hí³ tsá²can³² jáun² tsáu² hñu³ cuáh³² bíh¹ zian² tsú². La³ cun³ lí¹³ juáh¹³, hí³ ní¹juáh³ tsá² jmu² ta²¹ ní¹ lí³ ní¹hiú¹³, ní¹ qui³ cueh³² tsáu² Dió³² lí³ua³ cáun² hí³ ca³loh² uá¹ í³ hí³ jñi³² tsú², uá¹ hí³ jáh³, jáun² ní¹ má¹lí²jín³² tsá² hí³ la³ cun³ hí³ ca³tí²¹ có³², má¹lí³² jáun² né³, tsá² hí³ bíh¹ má¹lí¹³ cuh³ hí³ ziu³. ¹⁴ La³ jáun² bíh¹ lí³ héih³² hí³ ca³jmú³ siáh³ Tí³² Juo¹³ dí², hí³ ní¹juáh³ tsá² hleh³² jú¹ chú³², jáun² cun³quionh³ ta²¹ jáun² bíh¹ lí¹³ zian² tsú². ¹⁵ Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³mí³ jná¹³ ní¹con² hnoh² la³ cun³ hí³ jmí¹ lí¹³ mí¹³ jná¹³, sa³jun³ jmu² jná¹³ sí² lá² quí¹ cun³ní¹ hí³ hniá¹ jná¹³ hí³ zia³² hí³ cuéh¹ hnoh² ca³lá². Tí³ re² cuí¹ jún¹³ jná¹³ cú²jueh³² ñeh² bíh¹ hí³ quin³ tsú² hí³ hiún² tsin³² jná¹³ hí³ hléh²³ ná¹ ta³ tiá² hlánh¹!

¹⁶ Ca³tin¹ jná¹³, jun³juáh¹³ hí³ jmu² tonh² yáh³ jná¹³ hí³ hléh²³ jú¹ chú³², quí¹ cun³ ca³tin¹ bíh¹ jná¹³ hí³ hléh¹³. ¡Ma³ jlánh¹ juo²³ jná¹³ ní¹juáh³ hí³ tiá² hléh¹³ jú¹ chú³²

jáun²! ¹⁷ Cun³ní¹ hí³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ hí³ jmu² jná¹³ ta²¹ lá² cun³ní¹ hí³ hiún² tsin³² huen², jáun² zia³² bíh¹ hí³ hiáu¹³ jná¹³. Tí³la³ uá¹ cun³ ca³jmú³² jná¹³ ca³la³ chí¹tson³, cun³ jáun² bíh¹ lí³ cáun² ta²¹ hí³ má²ca³chá³ Dió³² jo³uón³² jná¹³. ¹⁸ Hí³ jáun² né³, la³ cun³ hí³ hiáu¹³ jná¹³ jáun² lí³ la³ lá²: Hí³ jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ hí³ hléh²³ jú¹ chú³² ta³ tiá² hí³ mí²³ ná¹ hí¹ cáun²; la³ cun³ lí¹³ juáh¹³, hí³ tiá² mí²³ jná¹³ la³ cun³ hí³ qui³ lí¹³ mí²³ jan² tsá² hleh³² jú¹ chú³².

¹⁹ Uá¹jinh¹ tiá² lín³ jná¹³ *tsá² má²dí¹hlánh¹ ní¹con² hí¹ jan² tsáu², tí³la³ cun³ jáun² má²cá²jmú³² bíh¹ jná¹³ hí³ lín³ ná¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ ní¹con² la³jín³² tsáu², hí³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ janh²¹ jná¹³ juón³² tsáu² hí³ ca³tin¹ Cristo. ²⁰ Ní¹juáh³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ tsá² judíos, jmu² jná¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² judíos, hí³ jáun² lí¹³ janh²¹ jná¹³ tsú²; la³ cun³ lí¹³ juáh¹³, hí³ ní¹con² tsá² ná¹má²tí³² liei²¹ quióh²¹ hla¹ Moisés jmu² jná¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² má²tí³² hí³ liei²¹, hí³ jáun² lí¹³ janh²¹ jná¹³ tsá² hí³, uá¹jinh¹ jná¹³ jan² tsá² tiú²uú² lin¹ lí³hniauh²³ ma³tí³² liei²¹ jáun². ²¹ Hí³ jáun² né³, ní¹juáh³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ quióh²¹ tsá² tiá² má²quien² liei²¹ quióh²¹ hla¹ Moisés, ja³b¹ jná¹³ jmu² siáh³ cá²ren² quiúnh¹ ná¹ tsá² la³ hí³. Tí³la³ jun³juáh¹³ hí³ tiá² má²ti²¹ héih³² quióh²¹ Dió³² yáh³ jná¹³ jaun³², quí¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² ca³tin¹ ná¹ hí³ má¹ti²¹ liei²¹ quióh²¹ Cristo.

²² Ní¹juáh³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ quiúnh¹ tsá² tiá² má²pin³ tsí³, hí³ jáun² jná¹³ jmu² siáh³ hí³ la³jmí¹ lí³ hí³ tiá² má²pin³ tsin³² ná¹, hí³ jáun² lí¹³ janh²¹ jná¹³ uá²jai³² tsá² hí³. Hí³ jáun² la³ cun³ hí³ jmu² jná¹³ né³, hí³ jmu² ná¹ cá²ren² quiúnh¹ ná¹ la³jánh³ dú¹ ní¹ tsáu², hí³ jáun² la³ jáun² lí¹³ cháuh³² he³ lánh³ rón³² lí¹³ lion¹ jná¹³ jmí²chí³ quióh²¹ ma³ jan² tsá² hí³ bíh¹ jaun³². ²³ Jmu² jná¹³ la³jé³² hí³ ní² cun³ní¹ hí³ ca³tin¹ jú¹ chú³², hí³ jáun² lí¹³ hiáu³ jná¹³ uá²jai³² la³ cun³ hí³ jein³² jú¹ chú³² lá².

²⁴ Quí¹ má²níh¹ bí¹ hnoh² hí³ ní¹juáh³ jmí¹ co² tsú², jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² jmu² pí³ hí³ tsá²taunh¹ cú²hé² lín³², tí³la³ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ tsá² láih²³, hí³ jáun² hiáu³² hí³ má²ná¹lí³ jáun² hua³jan²¹. Jáun² la³jmí¹ jmu² tsá² la³ hí³ bíh¹ hniáu³² jmúh¹³ náh² pí³, hí³ jáun² janh¹ náh² hí³ má²ná¹lí³ jáun² hua³jan²¹ quián¹³. ²⁵ La³jín³² bíh¹ tsá² co² má²tin³² re², hí³ jáun² tiá² zia³² hí¹ cáun² hí³ lí¹³ lí³ hliánh¹³ tsú², quí¹ hí³ hnio³ láih¹³ cáun² *có²ron¹ná¹ hí³ lí³ ñeh¹ hmá² cuu³hláu², cáun² hí³ tiá² lin¹ má²hie²; tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, jmu² pí³ hí³ jáun² jauh¹ dí² cáun² hí³ ma³hie² la³ cun³ jmí¹hí³nio² bíh¹. ²⁶ Cun³ní¹ hí³ jáun² né³, jmu² jná¹³ la³ cun³ qui³ jmu² tsá² ngí³² cú²hé², ha³ tiá² jí³² yáh³ jná¹³ tí³ hlá² tí³ ní²; hí³ sa³jun³ jmu² jná¹³ hniéi² la³jmí¹ jmu² jan² tsá² lí¹ cuí³² jah³² ní¹ lín²¹. ²⁷ Tí³la³ jná¹³ dá² jmu² héih³² ca³la³ chí¹tson³ bíh¹ ní¹con² ua³ tán² ná¹, hí³ di³quian²¹ ná¹ jmá¹ hí³ taunh¹³ ta²¹, quí¹ ní² lí¹ ca³lí³ hí³ chin¹dí¹ jná¹³ tsá² ca³ma³tin¹ ná¹ tsáu², hí³ la³ ca³ta³zanh¹ ná¹ hlah³ má¹lí³² jáun².

Tiá² hniáu³² má¹quien¹³ dí² dió³² tsá² lán¹

10 Hí³ jáun² né³ reh², hnó³² jná¹³ hí³ lí³ níh¹³ náh² hí³ la³jín³² bíh¹ tsá²daun³² dí¹hio³ ní¹deh³ dí² tsá² jmí¹ zian² cá²jmá¹ ca³tiánh³ ñeh² jnie² hí³ lí³ lí²¹ hí³

dí² ní¹con² Cristo la³ zia³² ní¹ jmu³ ta²¹ jmáh³la³ tá¹la³ ziaún² dí² ní¹ hué²¹ lá² bíh¹, jáun² jnoh¹ bí¹ la³ má²lá³ tsá² jlánh¹ bíh¹ tsí¹juá³ la³ cónh³ bí¹ ní¹ la³jín³² tsá² ní¹ hná¹ nř².

20 Tř³la³ la³ cun³ lř³ hú¹tá¹ jú¹ tson² má¹ná¹, ca³jenh¹³ bíh¹ Cristo ja¹ hla¹; hi³ jáun² la³ nř² má²lř²lin¹ hi³ ja³bí¹ hla¹ tsá² ní¹ hná¹ nř² siáh³ jenh¹³ la³jmí¹ ca³jenh¹³ hi³ dí². 21 Quí¹ la³ lá² bíh¹ lř³: Cun³ní¹ hi³ ca³tí²¹ tsáu¹³ jan² tsáu² bíh¹ ca³hi³ hmú³² ní¹ hué²¹ lá²; jáun² ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ jan² tsáu² bíh¹ ca³lř³liau³ siáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³. 22 La³ jáun² bíh¹ lř³, hi³ cun³ní¹ hi³ lřn³ tsáu² tsá² jón²zřh¹ hla¹ Adán, jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² tsán²; ja³bí¹ la³ jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² jenh¹³ siáh³ cun³ní¹ hi³ lřn³ tsú² tsá² joh¹ Cristo, hi³ jáun² lř³ zian² cáun² hi³ hmai²¹. 23 Tř³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² má¹na²¹ la³ cun³ ní¹ ca³tin¹ bíh¹: Cristo bíh¹ Tsá² la³ní¹ hi³ lřn³ tsá² hmai²¹ jmí¹ ca³jenh¹³, hi³ jáun² ní¹ má¹tř³ ní¹ jaunh²¹ tsú² né³, lřn³ siáh³ tsá² hmai²¹ tsá² ní¹ hná¹ nř² joh¹ tsú². 24 Má¹lř³² jáun² né³, tsin¹³ jmái¹ hi³ má²tón³², jmái¹ hi³ táuh³ la³jř³², jmái¹ hi³ hin³ jáun² Cristo la³jín³² tsá² ná¹quien², tsá² ná¹ho² ta²¹, jř³ tsá²cuú² tsá²chín³ nř² siáh³, jmái¹ hi³ jřenh³² jáun² Cristo ní¹con² Dió³² Jméi² jái¹³ hi³ ho². 25 Quí¹ cun³ la³ má²ho² jáun² bíh¹ Cristo jái¹³, ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ jmu³ Dió³² hi³ chí¹hánh²³ tsú² la³jín³² tsá² jmu² hniéi² quionh³ dí²; 26 hi³ ní¹ ca³táuh³ né³, tsa³hín³ jř³ hmú³² uá²jai³², tsá² cuá¹hniei²¹ hi³ quionh³ Dió³². 27 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ní¹ Sí², Dió³² má²ca³jmú³ hi³ la³jř³² hi³ jáun² má²dí¹chin¹ ta³ bíh¹ Cristo. Tř³la³ jái¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² hi³ la³jř³² bí¹ ta³no¹ jo³cuo² jo³ta³ Cristo né³, tiá² niéih³ yáh³ hi³ jř³ hn-ga² Dió³² Tsá² ca³jmú³ héih³² jáun², ta³zanh¹ jo³cuo² Cristo. 28 Hi³ jáun² né³, ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ la³jř³² má²nio² jo³cuo² Cristo, jáun² má¹jáun² má²chan³ tsú² siáh³ hnga² jo³cuo² Dió³², Tsá² ca³chá³ hi³ la³jř³² jo³cuo² tsú² la³ jmí¹ ní¹. Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lř³ hi³ Dió³² lřn³ Tsá² chín¹ ní¹ ca³la³ jř³² hi³ zia³².

29 Hi³ ca³tí²¹ jái¹³ hi³ jenh¹³ tsú² jáun² né³, zian² ma³ jan² tsá² zaun³² jmái² cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ tsá² má²cá²tsan³. ěHe³ láih³² sa³ la³ nř² yáh³ jmu² tsú²? Já² ní¹juáh³ tiá² la³ jenh¹³ yáh³ tsá² má²cá²tsan³, ěhe³ ya³ láih³² zaun³² tsú² jmái² hi³ ca³tin¹ hla¹ hi³? 30 Hi³ jnoh¹ siáh³, ěhe³ ya³ láih³² tauh²³ jnoh¹ ní¹ háih³¹³ jmái¹ ca³la³ jř³² ní¹juáh³ tiá² hin² la³ jenh¹³? 31 Quí¹ la³jř³² jmái¹ bíh¹ zenh² jná¹³ ní¹ hmú²¹, ma³tson¹³ jná¹³ jái¹³ nř² reh² la³jmí¹ ma³tson¹³ jná¹³ hi³ cu³tř³ tsa¹¹ jná¹³ hi³ hnoh² ná¹lřn³ náh² tsá² tanh² ta²¹ Jesús Tsá² lřn³ Cristo Tř³² Juo¹³ dí². 32 Já¹ juú² Éfeso lá², lř³ la³jmí¹ lř³ hi³ má²ca³qui¹ ca³ta¹³ jnoh¹ quiúnh¹ jáh³ hngá¹ jáh³ ná². Tř³la³ né³² né³, sá¹jmí¹ hi³ hu²¹ tsin³² jná¹³ la³ cun³ qui³ hu²¹ jáun² tsř³ tsá²mi³cuóun², jáun² ěhe³ dá² lá¹³ jná¹³ hi³ má²ca³há² ca³nga² ná¹ la³ jáun²? Jáun² né³, sá¹jmí¹ hi³ tson² hi³ tiá² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun²: “¡Cué¹ cú¹ cué¹ hnáih³ dí², qui¹ tsa³háu² má²jún³ bíh¹ dí²!”, la³ cun³ hi³ ná¹juáh³² jáun² ma³ jan² tsáu².

33 Tř³la³ ha³ lř² lř¹ cué¹ lř³can² náh², nř² lř¹ cá¹quiúnh²¹ náh² la³ cun³ lř³ jái¹³ hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Né¹juáh³ tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² hláih¹, jáun² má¹lř³² jáun² má²lřn³ tsú² tsá² hláih¹ bíh¹ uá²ja³²”. 34 ěTianh³ náh² hi³

ná¹jniá³ jmí¹ honh² náh² ca³tí²¹ hi³ chu²¹, ha³ lř² lř¹ jmú² náh² tso³¹ Quí¹ ma³ jan² hnoh² ca³la³ hí¹juáh³ tiá² cuóun³² bíh¹ náh² Dió³². Juanh³² jná¹³ la³ nř² hi³ jáun² lř³ hinh¹ náh².

He³ lánh³ rón³² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³

35 Hi³ ca³tí²¹ jái¹³ jáun² né³, tiá² né¹, ho³ sa³ zian² ma³ jan² tsá² lř³ nga³: “ěHe³ dá² lánh³ rón³² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³? ěHe³ dá² lánh³ rón³² jniá³ tsú² lř³?”

36 Cáun² jú¹ te³ bíh¹ jaun³² nga² tsú², qui¹ ní¹juáh³ jmí¹ jánh¹³ nú² cá² má³ jún², tiá² lř³ yáh³ hion¹³ cáun² chí² ňeh¹ hmai²¹ ní¹juáh³ tiá² la³ tsa³hín³ tín² jún² jáun².

37 Quí¹ jun³juáh¹³ hmáih³² yáh³ jonh² jří³² tsú², qui¹ má³ bíh¹, uá¹ hi³ cuú²mih²¹ ho³ lř³ua³ cáun² má³ siáh³ siáh³.

38 Hi³ ní¹ má¹tř³ ní¹ hiá²¹ né³, Dió³² bíh¹ má²jmu² he³ lánh³ jniá³ ma³ quin³² ma³ cá² ní¹, siánh³ jniá³ bíh¹ ma³

quin³² ma³ cá² tan³ ní¹ má¹ca³hiá². 39 Tiá² cá²ren² yáh³ la³jáh³ dú¹ ní¹ ngú³; qui¹ siánh³ ní¹ bíh¹ quióh²¹ tsáu², siánh³ ní¹ bíh¹ quióh²¹ jáh³ quiún³ cuá² ta³, siánh³ ní¹ bíh¹ quióh²¹ quiuh²¹ tan³², hi³ siánh³ ní¹ bíh¹ siáh³

quióh²¹ jáh³ jmái². 40 La³ nř² bíh¹ lř³ siáh³ hi³ siánh³ bíh¹ lř³ ngú³ quióh²¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú², hi³ siánh³ bíh¹

lř³ ngú³ quióh²¹ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá²; za² lřn³² bíh¹ lánh³ lř³ ngú³ quióh²¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú² la³ cónh³

bíh¹ hi³ quióh²¹ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá². 41 Siánh³ bíh¹ jniá³ joh¹ quióh²¹ hiú² la³ cónh³ bíh¹ joh¹ quióh²¹ zřh² jř³

joh¹ quióh²¹ chí¹jma³²¹; hi³ hí¹ la³ tř³ má²tún² hmóu³² yáh³ chí¹jma³²¹ tiá² cá²ren² joh¹ quióh²¹ ma³ quin³² ma³

caun³².

42 La³ jáun² bíh¹ lř³ siáh³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³. Hó²³ tsú² ngú³ hi³ lř³ sáh³², tř³la³ ní¹

má¹ca³jenh¹³ tsú² né³, má²quian³² tsú² cáun² ngú³ hi³ tiú²uú² lř³ sáh³² bíh¹. 43 Hó²³ tsú² cáun² hi³ tsř¹juá³, tř³la³

má¹lř³² jáun² né³, jenh¹³ cáun² hi³ tř³ jlánh¹ bíh¹ quien². Cáun² hi³ huán¹ tsř³ bíh¹ hó²³ tsú², hi³ má¹lř³² jáun² né³,

jenh¹³ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ pin³. 44 Quí¹ ngú³ hi³ ca³tin¹ tsú² ta²¹lá² zian² ní¹ hué²¹ lá² bíh¹ hó²³ tsú², tř³la³ má¹lř³²

jáun² né³, jenh¹³ cáun² ngú³ hi³ la³ quióh²¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú² bíh¹. Quí¹ la³jmí¹ zia³² cá² ní¹ ngú³ hi³

ca³tin¹ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá², ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ zia³² siáh³ cá² ní¹ ngú³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú².

45 Quí¹ ní¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: “Hla¹ Adán tsá² la³ní¹ ca³lin³ jan² tsá² zia³² jmí²chř³ quióh²¹”; tř³la³ Tsá² lřn³ hi³

Adán Tsá² ní¹ ca³táuh³ má¹ná¹, quian³² cáun² jmí²chř³ hi³ jmu² hi³ lř³ zian² bíh¹ tsáu². 46 Jáun² né³, jun³juáh¹³

ngú³ hi³ ca³tí²¹ hñu³mi³cuú² yáh³ tín² ca³lř³ zia³², qui¹ la³ní¹ tín² lř³ hniáuh³² ngú³ hi³ ca³tí²¹ ní¹ hué²¹ lá² bíh¹;

má¹lř³² jáun² máh³ já³² hi³ ca³tí²¹ hñu³mi³cuú².

47 Tsá²ñuh² tsá² la³ní¹, ca³lin³ cun³quionh³ cuáh¹, hi³ hí³ né³ jmí¹ zian² ní¹ hué²¹ lá² bíh¹; tř³la³ Tsá² ní¹ má²tenh³

má¹na²¹, jan² Tsá² cua³han³ tř³ hñu³mi³cuú² bíh¹. 48 Hi³ jáun² dá² la³jmí¹ lřn³ tsá²ñuh² tsá² ca³lin³ hi³

cun³quionh³ cuáh¹ bíh¹ lřn³ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá², tř³la³ tsá² ca³tin¹ lř³ zian² tř³ hñu³mi³cuú² má¹ná¹, lřn³ la³

cun³ qui³ lřn³ Tsá² ja³ hi³ tř³ hñu³mi³cuú² bíh¹.

49 Tsá² ca³lř³zian² hi³ cun³quionh³ cuáh¹ lřn³ nóh³² hi³ ca³ta¹ dí² ta³né³². Hi³ jáun² Tsá² cuá³ hi³ hñu³mi³cuú² né³, lřn³ nóh³² hi³ ca³ta¹ dí² jmí¹tsú² jmí¹ja³².

²² Li³ua³ jan² tsá² tiá² quiú² tiá² jéin²³ Jesucristo Tí³²
 Juo¹³ dí², quiu³juóu³² cuí¹ cháu¹³. ¡Ñah³² hniu³², hnú²
 Tí³² Juo¹³ jnoh¹!

²³ Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesús Tí³² Juo¹³ dí².
²⁴ Cun³ñí¹ hi³ cá³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, jí³lin² bíh¹
 hnoh² hnau³ jná¹³. [Cun³ nǎ² bíh¹ tí³ já¹³.]

2 CORINTIOS

Po¹ zen² siáh³ cáun² sí² ñí¹con² tsá² lín³ cuáh³² juú² Corinto

1 Jná¹³ la³² Po¹, jan² *ti³² tsá² quian³² jē¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo cun³ñí¹ hi³ hnió³ Dió³² la³ jáun²; zein³² jn¹³ sí² lá² quiúnh¹ jná¹³ reh² dí² Timoteo, ñí¹con² hnoh² tsá² má²lín³ náh² cuáh³² quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Corinto nē², jī³ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hín¹³ Acaya, tsá² má²joh¹ Dió³². 2 Dió³² Jméi² dí² jī³ Jesucristo Tī³² Juo¹³ dí² cuí¹ má¹mieh² hnoh², jī³ hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² hi³ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Má²tso² Po¹ tsí³

3 Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² Jméi² Jesucristo Tī³² Juo¹³ dí², qui¹ hí³ bíh¹ Jméi² dí², Tsá² ja³² mií³ tsí³ ñí¹con² dí², jan² Dió³² Tsá² jmu² hi³ niau²¹ re² tsí³ dí². 4 Hí³ bíh¹ cha³² re² tsí³ dí² nē¹juáh³ jmí¹ ziaún² dí² uu³mi²tsi³², hi³ jáun² jnoh¹ siáh³ uá²jai³² lí¹³ jmú¹³ hi³ niau²¹ re² tsí³ tsá² má²tso² tsí³, hi³ jmú¹³ dí² hi³ niau²¹ re² tsí³ tsú² la³jmí¹ ca³jmú³ jáun² Dió³² ñí¹con² dí² hmóu³² jmí¹tin². 5 Qui¹ la³jmí¹ má²tso¹ dí² jáun² lín³² tsí³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo, la³ jáun² bíh¹ siáh³ lí²³ hi³ niau³² re² lín³² tsí³ dí², hi³ jmu² Cristo. 6 Hí³ jáun² né³, nē¹juáh³ jnoh¹ ma³tso¹ tsí³, qui¹ cun³ñí¹ hi³ jáun² niau²¹ re² honh² hnoh² bíh¹, jī³ hi³ má²chí¹liáu²³ náh² siáh³; qui¹ nē¹juáh³ Dió³² cha³² re² tsí³ jnoh¹, ja³bí¹ honh² hnoh² siáh³ tá²no¹ re² [jī³ hi³ má²chí¹liáu²³ náh² siáh³]. Hí³ jáun² la³ nē² bíh¹ lí¹³ tion¹³ náh² honh² jmáí¹ hi³ má²tsoh¹ náh² honh² la³jmí¹ má²tso¹ jnoh¹ tsí³. 7 Zia³² cáun² hi³ cu³ti³ hu²¹ tsí³ jnoh¹ hi³ ca³tin¹ hnoh², qui¹ né¹ jnoh¹ hi³ hnoh² uá²jai³² ná¹má²tsoh¹ honh², jáun² ja³bí¹ Dió³² jmu³ siáh³ hi³ niau²¹ re² honh² hnoh².

8 Hí³ jáun² né³ reh², hnáu² jnoh¹ hi³ lí³ ñí¹³ náh² ha³ la³ cónh³ tí³ uu³mi²tsi³² hi³ ca³lí³ zia³² ñí¹con² jnoh¹ tí³ hué³² Asia. Ca³quieính³² jnoh¹ cáun² hi³ jlánh¹ huáh² tsí³, hi³ hí³ ca³la³ tí³ tiú²uú² jmí¹ ñí¹tiau¹³ yáh³ jnoh¹, ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² jmí¹ hu²¹ tsí³ jnoh¹ hi³ liáu³. 9 Jmí¹ láí²³ jnoh¹ hi³ má²tiau² jnoh¹ ñí¹ má²jngah³ bíh¹ tsú². Tí³la³ la³ nē² ca³ma³ta² jnoh¹ hi³ tí³ lí³mi¹ chá¹³ jnoh¹ cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³² bíh¹, Tsá² jmu² hi³ jenh¹³ tsáu² ja¹ hla¹, hi³ tiú²uú² láí¹³ jnoh¹ hi³ cah¹ jmáí¹ hmóu³². 10 Dió³² bíh¹ má²ca³liáu³² jnoh¹ ñí¹ hmú²¹ huáh² tsí³ jáun², hi³ liáu³² tsú² siáh³ ñí¹ hná¹ nē²; qui¹ tsí³ jnoh¹ má²hu²¹ hi³ liáu³² bíh¹ Dió³². 11 Hí³ hnoh² siáh³ lí¹³ má¹hau¹ náh² jnoh¹ cun³quionh³ hi³ lienh¹ náh² Dió³² hi³ ca³ta¹ jnoh¹. Qui¹ nē¹juáh³ juóun³² tsá² ná¹hiú² ná¹mi³² ñí¹con² Dió³² ca³ta¹ jnoh¹, jáun² juóun³² bíh¹

siáh³ tsá² lí¹³ cué³² tiá¹hmah¹ ñí¹con² Dió³² ca³ti²¹ hi³ má²mieh² tsú² jáun² jnoh¹.

He³ láih³² sa³ tiú²uú² ñéi¹ Po¹ juú² Corinto

12 Jlánh¹ tsah¹ jnoh¹, qui¹ jmí¹ tsí³ jnoh¹ má²tson² jáí¹³ hi³ tson² bíh¹ má²ca³ngí¹³ jnoh¹ cú²tso² hi³ chun¹ jnoh¹, jī³ hi³ ná¹chan¹ jnoh¹ ñí¹con² Dió³² tá¹la³ tiauh² jnoh¹ ñí¹ hué²¹ lá², hi³ la³ñí¹ la³ján³ ja¹ quián¹³ hnoh² nē². Cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ Dió³² bíh¹ ziaún² jnoh¹ la³ nē², jun³juáh¹³ hi³hliá² jlánh¹ cháunh²³ chí¹ jnoh¹ hmóu³² yáh³. 13 La³ cun³ hi³ jmú¹³ jnoh¹ ñí¹ sí² lá², tiá² hi³ siáh³ jmú¹³ yáh³ jnoh¹, la³ cun³ hi³ lí¹³ hí¹³ bíh¹ náh² jī³ hi³ ngí¹³ náh² siáh³, hi³ hu²¹ siáh³ tsin³² jná¹³ hi³ ngí¹³ náh² re² lín³² 14 la³jmí¹ má²ca³lí³ cuóu³² náh² jáun² ca³lá² jnoh¹ jmí¹tin²; hi³ jáun² nē¹ má¹cá²chó³² jmáí¹ hi³ jáunh³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí² lí¹³ lí³ tsinh¹ hnoh² hi³ ca³ta¹ jnoh¹, la³jmí¹ lí³ tsah¹ jnoh¹ hi³ ca³tin¹ hnoh².

15 Cun³ñí¹ hi³ hu²¹ tsin³² jná¹³ la³ nē², jáun² jmí¹ ca³lén¹³ jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ jná¹³ tín² hnoh², hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ lí³mieh² hnoh² cun³quionh³ hi³ jmí¹ ngá¹³ jná¹³ tenh³ jéin³² ñí¹ nē². 16 Qui¹ jmí¹ len³ jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ tín² hnoh² jmí¹ ja²¹ jná¹³ jáun² hué³² Macedonia lá², hi³ jáun² nē¹ má¹cá²jính³² jáun² jná¹³ jmí¹ ñí¹jie¹ ná¹ siáh³. Hí³ jáun² hnoh² né³ la³juí³² jmí¹ lí¹³ má¹hau¹ náh² quioh²¹ hú¹ jui³² hi³ ñih²¹ jná¹³ tí³ hué¹³ Judea. 17 ¿Hí¹ lín²³ hnoh² hi³ tiá² ca³chá³ jná¹³ cáun² tsin³² jmí¹ ca³lén¹³ jná¹³ la³ nē²? ¿Hí¹ lín²³ hnoh² hi³ jmu² jná¹³ la³ cun³ qui³ jmu² tsá²mi³cuóun² hi³ juáh²³ jáun²: “Ján³”, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³ juáh³ siáh³: “Ján¹han²¹”? 18 Tí³la³ Dió³² má¹ná¹, Tsá² tiá² zai³² jē¹, nau³² jáí¹³ hi³ tiá² láí³ yáh³ jnoh¹ tsá² záí³² jáí¹³ quioh²¹, qui¹ tiá² juáh³ yáh³ jnoh¹: “Ján³”, hi³ má¹lí³² jáun² né³ juáh³ jnoh¹ siáh³: “Ján¹han²¹”. 19 Qui¹ Cristo Jesús Jon² Dió³², Tsá² hléh¹ jnoh¹ jáí¹³ quioh²¹ quiúnh¹ Silvano jī³ Timoteo ja¹ quián¹³ hnoh², Tsá² hí³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³juáh³: “Ján³”, hi³ má¹lí³² jáun² né³, juáh³ siáh³: “Ján¹han²¹”. Qui¹ cun³ la³jí³² jmáí¹ bíh¹ tson² jáí¹³ quioh²¹ Cristo; 20 qui¹ la³jí³² jáí¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², cun³quionh³ hi³ bíh¹ lí³ti³. Hí³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hi³ bíh¹ juáh²³ jnoh¹: “Tson² bíh¹ cu³ti³”, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ma³quien² tsáu² Dió³². 21 Dió³² hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ hi³ cun³quionh³ Cristo má²pin³ tsí³ dí², hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ hi³ ná¹chan¹ dí² ñí¹con² tsú². 22 Má²ca³jmú³ tsú² lin¹ quiú¹³ dí² hi³ láí³ dí² tsá² joh¹ tsú², cun³quionh³ hi³ má²ca³tanh² tsú² jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³ dí², hi³ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ né³, jmu² lin¹ hi³ tson² bíh¹ cu³ti³ hiáu¹³ dí² hi³ né³bí¹ cué²¹ tsú² jáun².

tsá² hléh¹ jnoh¹ jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jmí²chi³ Chun¹ tiá² lí³ lin¹ hi³ quien² lín³²¹ 9 La³ cun³ lí³ juáh¹³, ní¹juáh³ tá¹³ tsá² ca³cué³ héih³² hi³ jmu² hi³ jún³ tsú² la³ ca³lí³ lin¹ hi³ quien², hi³ jáun² itia¹³ bíh¹ tiá³ tá¹³ jnoh¹ tsá² hléh¹ jú¹ chú³² quioh²²¹ Dió³² tiá² la³ lí³ lin¹ hi³ quien², jái¹³ hi³ juáh³ jáun² hi³ má¹lá³ dí² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³¹ 10 Hi³ jáun² uá¹jinh¹ jmí¹ quien² lín³²¹ tsá² ca³cué³ hi³ héih³² jáun² jmí¹tin², tí³la³ ta³né³² né³, tiú²uú² lin¹ ní¹ quien² yáh³, qui¹ ta³né³² má²zia³² cáun² ta²¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien². 11 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ jlánh¹ la³ ca³lí³ lin¹ hi³ quien² cáun² ta²¹ hi³ ca³ma³híe² jáun² cu³tia³, tiá¹³ bíh¹ tiá³ cáun² ta²¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ má²híe² tiá² la³ lí³ lin¹ hi³ quien².

12 Cun³ní¹ hi³ hu²¹ la³ ní² bíh¹ tsí³ jnoh¹, hi³ jáun² bíh¹ tiá³ lín³²¹ nio² tsí³ jnoh¹ hi³ hléh¹. 13 Tiá² jmu³² yáh³ jnoh¹ la³jmí¹ ca³jmú³ jáun² hla¹ Moisés, hi³ ca³háí³² tsú² jáun² cáun² hmih³² ní¹ hó²ní¹, hi³ jáun² tiá² lí³ jé³ tsá² Israel tá¹la³ tsa³son² joh¹ hi³ jmí¹ tie³ jáun² ní¹ tsú², qui¹ cáun² joh¹ tiá² la³ má²híe² bíh¹ jaun³². 14 Tí³la³ tsá² Israel má¹ná¹, jmí¹ huáh² bíh¹ chí¹; hi³ hí¹ ca³la³ tí³ ta³né³² bíh¹ lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ ná¹jí³² tsí³ tsú² quionh³ cáun² hmih³² ní¹ má¹tí³ ní¹ ca³hí³ tsú² jái¹³ hi³ ca³tí²¹ nio³² tseh¹ jáun², hi³ jáun² tiá² lí³²³ yáh³ hi³ ngí¹³ tsú²; tí³la³ hmih³² jáun² má²lí³³ quin³ ní¹juáh³ má²tanh² tsú² ta²¹ Cristo bíh¹.

15 Tí³la³ la³ tí³ ta³né³² bíh¹ lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ hí¹láí²³ hmih³² hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú² ní¹ má¹tí³ ní¹ ca³hí³ tsú² sí² quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ jáun² tiá² ngí¹³ yáh³ tsú².

16 Tí³la³ ní¹juáh³ ní¹ má¹cá²jéih³² jmí¹ tsí³ tsú² ní¹con² Juo¹³ dí² né³, má¹jáun² bíh¹ quin²³ tí³ có³² hmih³² jáun².

17 Qui¹ Juo¹³ dí² hí³ lín³ Jmí²chi³ Chun¹ bíh¹, hi³ jáun² lí³ua³ cáun² ní¹ cuá³ Jmí²chi³ hí³ joh¹ Juo¹³ dí² né³, má²na²¹ bíh¹ jui³² quioh²¹ tsú² tí³ ní¹con² Dió³². 18 Hi³ jáun² né³, jnoh¹, tsá² tiú²uú² hmih³² hí¹jná¹²³ ní¹ hó²ní¹ dí², má¹láí³ dí² la³jmí¹ lí³ cáun² hu³² hi³ can²³ joh¹ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² Tsá² cuá¹quien²; hi³ jáun² cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ má²chí¹zan² dí² cun³ jmá² cun³ jnia³² hi³ lín³ dí² la³jmí¹ lín³ Cristo. La³ ní² bíh¹ jmu² Juo¹³ dí², Tsá² lín³ hí³ Jmí²chi³.

4 Hi³ jáun² né³, cun³ní¹ hi³ ca³ja³ mií³ tsí³ Dió³² ní¹con² jnoh¹, hi³ ca³cué³ tsú² ta²¹ lá², hi³ jáun² bíh¹ hí¹ cónh³ tiá² cha³² jnoh¹ tun³ tsí³. 2 Hi³ jáun² má²ca³chá¹³ jnoh¹ tí³ có³² hi³ jmu² tsáu² ní¹ ná¹conh¹, jí³ hi³ hua³heih²¹ ní² siáh³, hi³ jmí¹ lí³³ jmú¹³ jnoh¹. Tiá² juáh³ yáh³ jnoh¹ hi³ láí³ cáun² hi³ tiá² láí³, sa³jun³ záí²³ yáh³ jnoh¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³². Qui¹ tí³la³ cun³quionh³ hi³ hléh¹ jnoh¹ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹ lí³tsin² tsáu² hi³ tson² bíh¹ cú²tso² lí³ tá¹³ jnoh¹ ta³ ní¹ Dió³². 3 Tí³la³ ní¹juáh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² hi³ hléh¹ jnoh¹ lí³ jú¹ jn², la³ ní² lí³ ní¹con² jmáh³la³ tsá² hí¹tsá²taunh¹ ní¹ lí³³ tsa³hín³ bíh¹.

4 Qui¹ tsá² hláinh¹ juo¹³ bíh¹ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá² má²ca³hia³ ca³jlí³ jmí¹ tsí³ tsá² tiá² má²nio² cáun² tsí³ ní¹con² Dió³², hi³ jáun² bíh¹ tiá² lí³³ jé³ tsú² joh¹ zín³ lín³² hi³ quian³² jáun² jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Cristo, Tsá² quien², Tsá² cuan³ hi³ ca³la³ hi³ dí¹tsáun² hi³ cua³ma³jnia³² cha¹³ Dió³². 5 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³hléh¹¹³ jnoh¹, tiá² hien²³ yáh³ jnoh¹ hmóu³², tí³la³ jnoh¹ hien²³ Jesucristo, Tsá² lín³ Juo¹³ bíh¹ dí²; tí³la³ hi³ ca³ta¹ jnoh¹ hmóu³² né³, juáh³ jnoh¹ hi³ láí³ jnoh¹ *tsá²

má²ná¹hlánh¹ joh² hnoh² bíh¹ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ Jesús. 6 Qui¹ hnga² bíh¹ Dió³², Tsá² ca³jmú³ hí³ héih³² hi³ tai²¹ joh¹ ní¹ jmí¹ lí³ jáun² já¹nié² líanh² má²ca³tié³ siáh³ joh¹ hñu³ tsí³ jnoh¹; hi³ jáun² cun³quionh³ joh¹ jáun² bíh¹ ma³jnia¹³ jnoh¹ hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² quien², cun³quionh³ hi³ ma³jnia¹³ jnoh¹ jáun² lánh³ rón³² he² ní¹ Jesucristo.

Lánh³ rón³² zian² tsá² nio² cáun² tsí³

7 Tí³la³ joh¹ quien² hi³ quian³² jáun² jú¹ chú³² né³, nio² tí³ ñeh² quiú¹³ jnoh¹, tsá² láí³ jnoh¹ la³jmí¹ lí³ cáun² hia³² cuáh¹; hi³ jáun² lí³ lin¹ hi³ pí³ jlánh¹ quien² ní² quiú¹³ jnoh¹ ja³ ní¹con² Dió³² bíh¹, jun³juáh¹³ hi³ quiú¹³ jnoh¹ hmóu³² yáh³. 8 Hi³ jáun² uá¹jinh¹ tí³ hlá² tí³ ní² zia³² uu³mí²tsí³² quiú¹³ jnoh¹, tí³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí³²³ chí¹jní³² jui³² ní¹ lí³ hue¹³ jnoh¹; uá¹jinh¹ zia³² hi³ hí³² tsí³ jnoh¹, tí³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí³²³ hi³ tiú²uú² né¹ jnoh¹ he³ jmú¹³. 9 Uá¹jinh¹ zian² tsá² h¹¹ tsa¹ jnoh¹, tí³la³ cun³ jáun² zian² bíh¹ tsá² taunh² jnoh¹ hó¹ní¹, hi³ uá¹jinh¹ juóu³² tsú² jnoh¹ hue³², tí³la³ cun³ tiá² ná¹hín²³ yáh³ jnoh¹. 10 Má¹¹ ca³la³ jí³² tiauh² jnoh¹ ní¹ hmú²¹ la³jmí¹ ca³ngí³ jáun² Jesús, hi³ jáun² la³ jáun² lí³ lin¹ hi³ ziaun² jnoh¹ cun³ní¹ hi³ hliá² zian² jáun² Jesús bíh¹. 11 Jmá¹ ca³la³ jí³² tá¹la³ ziaun² jnoh¹, tiauh² jnoh¹ ní¹ hmú²¹ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ Jesús, hi³ jáun² cun³quionh³ jñí² mu¹ jnoh¹ lí²lin¹ hi³ zian² bíh¹ Jesús. 12 La³ cun³ níéih³ jái¹³ ní², hi³ hmú³² hnió³ hi³ jún³ jnoh¹; tí³la³ ní¹con² hnoh² má¹ná¹, jmu² ta²¹ pí³ hi³ jmu² hi³ lí³³ zian² bí¹ náh².

13 La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³²: "Jná¹³ ca³chá³ cáun² tsin³², hi³ jáun² ca³hléh³ ná¹"; hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ jnoh¹ siáh³ uá²jai³² má²nio² cáun² tsí³, hi³ jáun² hléh¹ jnoh¹. 14 Qui¹ né¹ jnoh¹ hi³ Dió³² Tsá² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí² ja¹ hla¹, jmu³ siáh³ hi³ jenh¹³ jnoh¹ la³jmí¹ ca³jenh¹³ jáun² Jesús; hi³ jáu³² dí² tsú² siáh³ cu³lí²¹ tí³ ní¹ cuá³. 15 La³jí³² hi³ quionh³² jnoh¹ ní² lí³²³ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² bíh¹, hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³ juóun³² tsá² he³ mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³², ja³bí¹ má²juóun³² tsá² cuéh³² siáh³ tiá¹hmah¹ Dió³², hi³ jáun² lí³ lin¹ hi³ quien² tsú².

16 Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ hí¹ cónh³ tiá² lí¹ niau³² hlah³ tsí³ jnoh¹ hi³ ca³tí²¹ ta²¹ lá². Hi³ uá¹jinh¹ pí³ quioh²¹ jñí² mu¹ jnoh¹ má²tsá²méih²³, tí³la³ jmí²chí³ quiú¹³ jnoh¹ má¹na²¹, tí³ lí³mí¹ tsá²lí³hma²¹ bíh¹ cun³ jmá² cun³ jnia³². 17 Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ má²tso¹ dí² jáun² tsí³ tá¹la³ ziaun² dí², tiá² lin¹ huáh² yáh³ tsí³, qui¹ tia³jui³² bíh¹ ngá¹³; qui¹ ní¹ má¹lí³² jáun² jmu³ hi³ lí³ zia³² ní¹con² jnoh¹ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² tí³ ca³nga², cáun² hi³ ma³híe² la³ cun³ jmí¹hi³nio². 18 Qui¹ tiá² néh³ yáh³ jnoh¹ chí¹tiá³ ní¹ la³ cun³ hi³ qui³ jniá³, tí³la³ jnoh¹ dá² néh³ chí¹tiá³ ní¹ cáun² hi³ tiá² jniá³ bíh¹; qui¹ la³jí³² hi³ jniá³ tiá² lin¹ má²híe² yáh³, tí³la³ hi³ tiá² jniá³ má¹ná¹, ma³híe² la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹.

5 Jáun² né³, né¹ dí² hi³ ní¹juáh³ ca³ja³hín³ ngú³ quiú¹³ dí², hi³ lí³ jáun² la³jmí¹ lí³ cáun² hñu³ hi³ tiá² má²híe², tí³la³ Dió³² má²ca³jmú³ hua³jan²¹ tí³ hñu³mí³cuú² cáun² ní¹ lí³³ tauh¹³ dí² hi³ ma³híe² cun³ jmí¹hi³nio²; jun³juáh¹³ cáun² hi³ ca³jmú³ tsá²mí³cuóun² yáh³ hi³ jáun² má¹ná¹. 2 Qui¹ tson² bíh¹ tá¹la³ ziaun² dí² hñu³ ngú³ lá² quiú¹³, cáun² ná¹qui² ná¹jngih³² tsí³ bíh¹

dí², cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hen² tsí³ dí² hi³ tsá¹tau² hñú³ hi³ zia³² jáun² hñu³mi³cuú², ³ hi³ tsá¹tau² dí² ñéih³ jáun² la³ jan² tsá² quih³² cáun² ha¹, hi³ jáun² tiá² ná¹láun³ dí² í³¹³. ⁴ Hi³ jáun² tá¹la³ tiauh² dí² lá² hñú³ hi³ í³¹ ngú³ lá² quiú¹³ dí², cáun² qui² jngih³² tsí³ bíh¹ dí², j³ hi³ ja³²í³ hlah³ nio² tsí³ dí² ní² siáh³. Jun³juáh¹ hi³ hnáu² jnoh¹ hi³ cáun² í³¹ quin¹³ tí³ có³² ngú³ lá² quiú¹³ yáh³ má¹ná¹, tí³la³ la³ cun³ hi³ hnáu² dí² hi³ quih¹³ dí² cónh³¹ cáun² ngú³ hmaí²¹ bíh¹, hi³ jáun² tiú²uú² zia³² yáh³ cáun² hi³ tiá² má²híe² ñí¹con² jnoh¹ ní¹ má¹tí³ ñí¹ má²ziaun² dí² cáun² hi³ hmaí²¹. ⁵ Hi³ hnga² bíh¹ Dió³² má²ca³chau³ dí² hua³jan²¹ ca³tí²¹ hi³ ní² tí³tsóh³, hi³ ca³jmu³ tsú² lin¹ hi³ cu³tí³ hiáu¹³ dí² hi³ ní² cun³quionh³ hi³ ca³cuen³ tsú² jáun² Jmí²chí³ Chun¹.

⁶ Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ jáun², cun³ má²nio² jáun² bíh¹ tiá³ tsí³ jnoh¹. Né¹ dí² hi³ tá¹la³ ziaun² dí² quionh³ ngú³ lá² quiú¹³, ziaun³² bíh¹ dí² tín² juú²co¹ dí² ñí¹ cuá³ Tí³²² Juo¹³ dí²; ⁷ qui¹ cun³quionh³ hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ bíh¹ jnoh¹ ñí³ngí¹, jun³juáh¹ hi³ ñí³ngí¹ jnoh¹ cun³quionh³ hi³ néh³² yáh³. ⁸ Hi³ jáun² tiá³ bíh¹ nio² tsí³ jnoh¹, hi³ hen² tsí³ jnoh¹ hi³ chá¹³ tí³ có³² ngú³ lá² quiú¹³, hi³ jáun² í³¹³ tsá¹ma³ziaun¹³ jnoh¹ quiúnh¹ Tí³²² Juo¹³ dí². ⁹ Hi³ jáun² ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ jnoh¹ jmu³² pí³ hi³ má¹hiún¹³ jnoh¹ tsí³ Tí³²² Juo¹³ dí², uá¹ hi³ ziaun³², ho³ uá¹ hi³ tiauh² jnoh¹ quiúnh¹ tsú². ¹⁰ Qui¹ la³jaí³² bíh¹ dí² ca³ta¹ hi³ tsá¹ma³jnia¹³ ta³ ñí¹ Cristo, hi³ jáun² ñí¹ jáun² chu³ jñéih³ tsáu¹³ dí², hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² hiáu³ hmaí²¹ quioh²¹ la³ cun³ í³¹ ta²¹ hi³ í³¹jmú³ tsú² tá¹la³ zian² ñí¹ hué²¹ lá², uá¹ hi³ chu²¹ uá¹ hi³ hlah³.

Jú¹ chú³² ca³tí²¹ hi³ niau²¹ tie³ tsí³ tsú²

¹¹ Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ juéh² jnoh¹ he³ í³¹³ ñí¹con² tsáu² hi³ jmu³ Tí³²² Juo¹³ dí², jáun² bíh¹ jmu³² jnoh¹ tion³ hi³ tí³ jéinh³² tsáu² jmí¹ tsí³. Má²ñí³² bíh¹ Dió³² he³ lánh³ láí³ jnoh¹, hi³ hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ má²ca³í³ lieih²¹ siáh³ jmí¹ honh² hnoh². ¹² Jun³juáh¹ hi³ má²ná¹hléh¹ jnoh¹ siáh³ re² hi³ ca³ta¹ hmóu³² yáh³, tí³la³ jnoh¹ dá² cáun² cue³² jú¹ tson² hi³ jáun² í³¹³ tsin¹ náh² hi³ ca³ta¹ jnoh¹ bíh¹, hi³ jáun² zia³² ha³ lánh³ rón³² ngáih¹ hnoh² ñí¹con² tsá² jlánh¹ jmu² quien² lánh³ jnia³² tsáu², cha³ jmí¹ jmu³ tsú² quien² lánh³ í³¹³ tsí³ tsú². ¹³ Jáun² né³, ní¹juáh³ la³ ná¹ngau²¹ jnoh¹, ca³tin¹ Dió³² bíh¹ jaun³², tí³la³ ní¹juáh³ jun³juáh¹ ná¹ngau²¹ yáh³ jnoh¹ né³, cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² bíh¹ jaun³². ¹⁴ Hi³ jáun² mií³ hi³ ja³² tsí³ Cristo bíh¹ jmu² héih³² hñu³ tsí³ jnoh¹; qui¹ má²né¹ jnoh¹ hi³ jan² tán¹ hi³ bíh¹ ca³jun³ cha¹³ ca³la³ jín³², hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²lin¹ hi³ má²ná¹jún¹ bíh¹ uá²¹jaí³² la³jín³² tsáu². ¹⁵ Hi³ bíh¹ ca³jun³ cha¹³ ca³la³ jín³² tsáu², hi³ jáun² tsá² má²zian² ñí¹con² hi³ tiú²uú² ca³tin¹ yáh³ ma³zian² la³ cun³ tin² tsí³ hmóu³², tí³la³ hniauh³² ma³zian² tsú² hi³ ca³tin¹ hnga² Cristo bíh¹, Tsá² ca³jun³ hi³ cha¹³ tsú², hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jenh¹³. ¹⁶ Cun³ñí¹ hi³ má²ziaun² dí² la³ jáun² né³, jáun² tiú²uú² chun¹ ñih²¹ yáh³ dí² tsáu² la³ cun³ qui³ jmu² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Qui¹ hí¹ la³ tí³ ñí¹con² Cristo yáh³ tí² jmu³² dí² la³ jáun², la³ cun³ qui³ jmu² tsá²mi³cuóun²; tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, tiú²uú² jmu³² yáh³ dí² la³ jáun². ¹⁷ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ jan² tsá²

má²cá²cunh³ quionh³ Cristo, tsá² hmaí²¹ bíh¹ má²lín³ tsú²; qui¹ la³í³² bíh¹ hi³ yeh³ má²já²hín³, hi³ j³í³² bíh¹ má²laí³² hmaí²¹.

¹⁸ Dió³² bíh¹ Tsá² jmu² j³í³² hi³ ní², Tsá² ca³jmu³ hí³ hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quiú¹³ dí² quiúnh¹ cun³quionh³ hi³ ca³jmu³ jáun² Cristo. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hiaú³² tsú² jnoh¹ hi³ hléh¹³ jú¹ chú³² ca³tí²¹ lánh³ rón³² í³¹³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹ tsáu² quionh³ Dió³². ¹⁹ Qui¹ cun³quionh³ Cristo bíh¹ jmu² Dió³² hi³ í³¹³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹ quionh³ tsá² zian² hngá¹máh³ lá², hi³ jáun² tiú²uú² hu²¹ yáh³ tsí³ tsú² tso³ hi³ jmí¹ ren² tsáu²; hi³ jáun² jnoh¹ siáh³ má²ca³hiaú³² tsú² hi³ hléh¹³ jú¹ chú³² ca³tí²¹ lánh³ rón³² í³¹³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹ tsáu² quionh³ Dió³². ²⁰ Hi³ jáun² jnoh¹ tsa³ngá¹ jú¹ chú³² cha¹³ Cristo, hi³ hlé¹ lienh¹ jnoh¹ tsáu² la³jmí¹ í³¹³ hi³ hnga² bíh¹ Dió³² hlé² líéinh³² tsú² cun³quionh³ ho³ jnoh¹. Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo bíh¹ hiú² mi³² jnoh¹ ñí¹con² tsáu² hi³ juáh³ jnoh¹: Chá¹ náh² tie³ ja¹ quián¹³ quiúnh¹ Dió³², ²¹ qui¹ Cristo jan² Tsá² hí¹ cáun² tso³ tiá² ca³í³ ren², tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³ta¹ jnoh¹ bíh¹ ca³jmu³ Dió³² hi³ ca³lin³ Cristo jan² tsá² ren² tso³, hi³ jáun² í³¹³ láí³ jnoh¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí¹³ la³ cun³ lín³ hnga² Dió³², ní¹juáh³ tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Cristo.

⁶ Hi³ jáun² bíh¹ hiú² mi³² jnoh¹ ñí¹con² hnoh², tsá² jmu³² jnoh¹ ta²¹ cu³í³²¹ quiúnh¹ Dió³², hi³ tiá² í³¹ hin¹³ náh² mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³² hi³ má²hian² náh² jáun². ² Qui¹ Dió³² má²ca³juáh³ la³ lá²:

La³ cun³ jmá¹¹ hi³ ca³tí²¹, ne² bíh¹ jná¹³ jèh² hnú², hi³ jmá¹¹ hi³ lí³ hniauh³² liáun³ hnú² né³, ma³hau¹ bíh¹ jná¹³ hnú².

Jáun² né³, sá¹ní² jie³, né³² bíh¹ hú¹tá¹ jmá¹¹ hi³ ca³tí²¹, hi³ né³² bíh¹ cu³tí³ í³¹³ jmá¹¹ hi³ í³¹³ liáun³ hnoh² ñí¹con² tso³.

³ Hi³ jáun² né³, tiá² láí³ yáh³ jnoh¹ tsá² qui² hliah³² juí²¹ tsáu², qui¹ ní² í³¹ ca³í³ zia³² he³ lánh³ rón³² í³¹³ hléh³² tsáu² hlah³ ca³tí²¹ ta²¹ hi³ jmu³² jnoh¹. ⁴ Tí³la³ jnoh¹ ma³jnia¹³ hi³ ná¹láí³ quian²¹ Dió³² cun³quionh³ la³í³² hi³ jmu³², cun³quionh³ hi³ juenh² tsí³ jnoh¹ ca³tí²¹ la³í³² hi³ ma³tso¹ jnoh¹ tsí³, j³ jmí¹ zia³² hi³ lí³hniauh²³ ñí¹con² jnoh¹, j³ tá¹la³ há² nga² jnoh¹ uu³mí²tsí³² ní² siáh³.

⁵ Qui¹ má²ca³pi³ ca³juóu³² jnoh¹ tsáu², j³ hi³ má²ca³táuh³² tsú² jnoh¹ hñu³mí¹ñí², hi³ má²ca³má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ jmá¹¹ hi³ taunh³² tsáu² tiá³ siaun³². Ja³bí¹ má²ca³jmu³¹³ jnoh¹ siáh³ ta²¹ tí³ chí¹nga², hí¹ la³ tí³ zia³² siáh³ ma³ cáun² jmá¹¹ hi³ tiá² ca³cuóu¹³ jnoh¹, j³ hi³ má²ca³tauh¹³ jnoh¹ siáh³ ñí¹cuon¹³. ⁶ Ja³bí¹ ma³jnia¹³ jnoh¹ siáh³ hi³ ná¹láí³ quian²¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ ziaun² jnoh¹ cáun² hi³ j², cun³quionh³ hi³ má²né¹ jnoh¹ jú¹ tson², cun³quionh³ hi³ juenh² tsí³ jnoh¹ j³ hi³ ja³² siáh³ mií³ tsí³ jnoh¹. Qui¹ cun³ñí¹ hi³ quiúnh¹ jnoh¹ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, jáun² má²láí³ jnoh¹ tsá² hú¹tá¹ cu³tí³ ná¹hnáu³, ⁷ hi³ hléh¹ jnoh¹ siáh³ jú¹ tson², j³ hi³ zia³² siáh³ pí³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² jnoh¹. Jáun² né³, cun³quionh³ hi³ má²zian² jnoh¹ jáun² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² bíh¹ má²zia³² ñí¹con² jnoh¹ he³ cun³quionh³ jmú¹³ hniéí², j³ hi³ liaun¹ jnoh¹ ní² siáh³, ⁸ uá¹ hi³ má²quien² tsáu² jnoh¹, uá¹ hi³ hau² tsú²; uá¹ hi³ hleh³² tsú² re² quiú¹³ jnoh¹ ho³ uá¹ hi³ hleh³² tsú² hlah³. Ma³ cónh³ jmoh²³ jnoh¹ tsú² tsá² tí¹ jáin², hi³ ma³ cónh³ né³ juáh³

¹⁶ Qui¹ jná¹³ néh¹ jlánh¹ re² tin² ná¹ hi³ ca³ma³cau¹³ ná¹ hnoh², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ néh¹ ca³hiá² cá²jlá³² jná¹³ hnoh², uá¹jinh¹ tiá² ca³quiaun¹ jná¹³ hnoh² liá¹ héi². ¹⁷ ¿Tiá² né¹ hu³ sa³ ca³hiá² cá²jlá³² jná¹³ hnoh² cun³quionh³ tsá² ca³zéin³² jná¹³ hi³ ní¹con² náh²? ¹⁸ Jmí¹ ca³hiu³ ca³mí³ jná¹³ ní¹con² Tito hi³ tsó² tsú² tsa³jie³ hnoh², hi³ ca³zéin³² jná¹³ siáh³ jan² tsá² reh² quionh³ tsú², ¿hi¹ ca³hia³ ca³ila³ hnoh² Tito dúh¹? ¿Há¹ jun³juáh¹³ tá¹ gau³ bíh¹ jnoh¹ ca³ngí³ cá²ren²; há¹ jun³juáh¹³ má²ca³má¹jnia¹³ jnoh¹ siáh³ hi³ cá²ren² bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ jnoh¹?

¹⁹ Hu³ sa³ ná¹lín²³ hnoh² hi³ cun³quionh³ jái¹³ ní² má²ná¹liáun¹ jnoh¹ hmóu³² ní¹con² hnoh². ¿Tí³la³ tiá² jáun² yáh³? Qui¹ jnoh¹ hléh¹ ta³ ní¹ Dió³² la³ cun³ hi³ hnió³ Cristo bíh¹, hi³ jáun² la³ jí³² jái¹³ ní² jmu³ hi³ tí³ lí³mí¹ lí³hún¹ honh² hmóu³² bíh¹ hnoh² reh², tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³. ²⁰ Tí³la³ hi³² tsin³² jná¹³ hi³ ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³ ní¹ ní², hu³ sa³ tiá² má²zian² yáh³ hnoh² la³ cun³ hi³ hu² tsin³² jná¹³; hi³ hnoh² siáh³ né³, jie¹ náh² jná¹³ hi³ lín³ la³ siáh³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹ hu² honh² náh². Hi³² tsin³² jná¹³ ní¹juáh³ ní² lí¹ zian² tsá² ná¹hniei²¹ quionh³ rainh²¹, tsá² ná¹uóu²¹ tsí³, tsá² ná¹míh²³ tsí³, tsá² jmu² pan¹ hnga², tsá² cau^{h32} jái¹³, tsá² ziu² hien² tsáú², tsá² lí¹ jmu² tonh², jí³ hi³ tiáunh¹ náh² cú²zúnh² ní² siáh³. ²¹ Hi³² tsin³² jná¹³ qui¹ ní² lí¹ ca³jmú³ Dió³² hi³ lí³ heh¹ jná¹³ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² ní¹ má¹já²jie¹ jná¹³ siáh³ hnoh², jí³ hi³ uo¹ jná¹³ siáh³ ca³tin¹ juóun³² hnoh², tsá² má²ca³jmuh³ náh² tso³ jmí¹tin², tsá² tiá² má²cá²chó³² jmá¹ hi³ tsa³conh² tsí³ tsáú¹³, la³ cun³ tsá² lí¹ jmu² lí³ua³ cáun² hi³ tiá² jí², tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³², jí³ la³ jí³² hi³ má²ziaunh² tsú² tiá³ hi³ jmu² ní² siáh³.

Jái¹³ hi³ hie³² Po¹ chí¹ján³ jí³ hi³ hah² siáh³ jái¹³

13 Hi³ jáun² né³, má¹tí³ hni³² jéin³² hi³ ní¹jie¹ jná¹³ hnoh². Jáun² la³ cun³ hi³ má²ná¹níh¹ hnoh² hi³ la³ jí³² tso³ hi³ má²re² tsú², má²re² tsú² cun³quionh³ jé¹ gon³ ho³lá²dá² gáun³ tsá² zih³² jú¹ tson². ² Né³² né³, juo³ jná¹³ la³ jí³² tsá² ren² tso³, jí³ ca³la³ jín³² hnoh² hi³ ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³ siáh³ ní¹ má²hnai^{h32} jéin³², tiú²uú² ní¹jmú²¹ yáh³ jná¹³ juenh² tsin³²; qui¹ má²ca³híe³ bíh¹ jná¹³ jú¹ tson² jmí¹tin² jmí¹ ní¹ jná¹³ jáun² ní¹ má²tenh³, hi³ juah³² jná¹³ siáh³ cónh³ cu³ jéin³² tá¹la³ cuon¹ jná¹³ lá² ní¹ uóunh³ hi³ chau²¹ jmá¹ hi³ tiú²uú² jmu¹ jná¹³ juenh² tsin³². ³ Hi³ jáun² má¹jáun² lí³ lin¹ la³ cun³ hi³ ná¹hniá¹ náh² hi³ Cristo hleh³² cun³quionh³ uen³² jná¹³. Qui¹ jun³juáh¹³ jan² Tsá² tiá² pin³ yáh³ tsú² ní¹ má¹ca³ra³tsí³² héih³² ní¹con² hnoh², hi³ bíh¹ jan² Tsá²

má²jnia³² pí³ quioh²¹ ja¹ quián¹³ hnoh². ⁴ Qui¹ uá¹jinh¹ tiá² pin³ Cristo jmí¹ cá¹taun³ crei²¹, tí³la³ ta³ né³² né³, má²zian² tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Dió³². Jáun² né³, ja³bí¹ jnoh¹ siáh³ tiá² pin³ la³ jmí¹ tiá² jmí¹ pin³ tsú² jáun²; tí³la³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹ lí¹³ má¹jnia¹³ jnoh¹ ní¹con² hnoh² hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ ziaun² jnoh¹ quiúnh¹ Cristo.

⁵ Hi³ jáun² né³, hnoh² hniáuh³² can¹³ náh² héih³² ní¹con² náh² hmóu³² ní¹juáh³ tson² bíh¹ táunh²³ náh² ta²¹ jú¹ chú³², jie³ dúh¹ neh²¹. ¿Tiá¹ má²ca³lí³tsin² hnoh² hi³ Cristo zian² hñu³ honh² náh²? Jí³²la³ ní¹juáh³ hi³ ná¹lín³ hnoh² henh¹³ quioh²¹ tsá² taunh³² ta²¹ bíh¹, jáun² bíh¹ tiá² lí²tsin² náh². ⁶ Tí³la³ hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ lí²tsin² hnoh² hi³ tiá² ná¹lá³ yáh³ jnoh¹ henh¹³ quioh²¹ tsin² taunh³² ta²¹. ⁷ Mí³² jnoh¹ ní¹con² Dió³² hi³ hí¹ cáun² hi³ hlah³ tiá² jmúh¹³ hnoh²; jun³juáh¹³ hi³ hliá² hen² tsí³ jnoh¹ hi³ jnia³ jnoh¹ la³ jmí¹ jniá³ tsá² jlánh¹ re² cah²³ jmá¹ yáh³, jí³²la³ tí³ hen² tsí³ jnoh¹ hi³ hnoh² jmúh¹³ jmáh³la³ hi³ chu²¹ bíh¹, uá¹jinh¹ ca³jnia³ jnoh¹ la³ jmí¹ jniá³ henh¹³ quioh²¹ tsá² taunh³² ta²¹. ⁸ Qui¹ cónh³ tiá² lí¹³ bíh¹ jmú¹³ jnoh¹ hian² tsí³ ní¹con² jú¹ tson², qui¹ tí³ hain²¹ bíh¹ jnoh¹ tí³ con² jú¹ tson². ⁹ Hi³ jáun² dá² cáun² hiú²n lín³² bíh¹ tsí³ jnoh¹ ní¹juáh³ ná¹pin³ náh², uá¹jinh¹ jnoh¹ tiá² ná¹pin³. Hi³ jáun² la³ má²mí³² jáun² bíh¹ jnoh¹ ní¹con² Dió³² hi³ tí³ lí³mí¹ cuí¹ lí³hún¹ honh² náh² ní¹con² tsú². ¹⁰ Hi³ jáun² bíh¹ sí² lá² tín² jmu² jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh² ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ ná¹ hi³ ní¹jie¹ ná¹ hnoh², hi³ jáun² tiá² lí³ hniáuh³² hi³ ní¹lieh¹ jná¹³ hnoh² tiá³ cun³quionh³ pí³ hi³ má²ca³cué³ Tí³² Juo¹³ dí² ní¹con² jná¹³ ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³ ní¹ ní². Qui¹ jái¹³ jáun² ho² jná¹³ hi³ má¹hau¹ ná¹ hi³ tí³ lí³mí¹ cuóun¹³ náh² re² tin² quiúnh¹ Dió³², jun³juáh¹³ hi³ tí³ jmu¹ jná¹³ hi³ hliáh¹³ honh² yáh³ náh².

¹¹ Hi³ jáun² né³ reh², cuí¹ lí³ hiú² honh² náh². Jmu³ náh² pí³ hi³ lí¹³ lí³hún¹ honh² náh², hlí¹ lienh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján², tianh³ náh² cá²honh¹, hi³ cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin²; hi³ Dió³² Tsá² hnai³ né³, Tsá² cha³² tie³ tsí³ tsáú² zenh² quiúnh¹ hnoh². ¹² Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re² nio² honh² náh², la³ cun³ qui³ ráin³² tsú² jan² rainh²¹. ¹³ La³ jí³² tsá² joh¹ Dió³² tionh² ní¹ lá² juáh³: "Hia² náh²".

¹⁴ Hi³ jáun² né³, cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², la³ má²quionh³ hi³ hnai³ Dió³², jí³ hi³ juónh³² náh² siáh³ re² quiúnh¹ Jmí²chí³ Chun¹ cuí¹ lí³zia³² ní¹con² hnoh² jí³ ja¹ quián¹³ náh² ní² siáh³. [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

GÁLATAS

Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tin¹ tsá² má²lín³ cuáh³² hín¹³ tí³
hué³² Galacia

1 Jná¹³ Po¹, jan² tsá² lín³ ná¹ *tí³² tsá² quian³² jē¹
Dió³², hi³ ca³hiáu³² hnga² Jesús Tsá² lín³ Cristo, jí³
Dió³² Jméi² dí², Tsá² ca³jmú³ hi³ hi³ ca³jenh¹³ tsú² ja¹
hla¹; jun³juáh¹³ hi³ zéi¹ tsáu² yáh³ jná¹³, hi³ sa³jun³ zian²
tsá²mi³cuóun² ca³hiáu³² yáh³. 2 Jmu² jná¹³ sí² lá² hi³
ca³tin¹ hnoh², tsá² ná¹lín³ náh² cuáh³² hín¹³ tí³ hué³²
Galacia ní². La³jín³² tsá² reh² tionh² quiúnh¹ jná¹³ lá²
juáh³, 3 hi³ cuí¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesu-
cristo Tí³² Juo¹³ dí² ní² siáh³, jí³ hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³
zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin². 4 Jesús hi³ bíh¹ Tsá²
ca³jienh³ hnga² hi³ ca³jun³ la³ cun³ rón³² hi³ ca³l³hnió³
Dió³² Jméi² dí², hi³ jáun² l³ hin³ tso³ quiú¹³ dí², hi³ jáun²
l³ liáu³² dí² tsú² ní¹con² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ qui³ zia³²
hngá¹máh³ lá². 5 ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² la³ cun³
jmí¹hi³nió²! ¡Tson² bíh¹ cu³tí³!

Tiá² zia³² yáh³ cónh³í¹ cáun² jú¹ chú³² hi³ l³ liáu³²

6 Jlánh¹ l³ lín²³ jná¹³ jéin³², sa³ tia³juí³² lín³² bíh¹
má²ca³zin³² hnoh² tí³ có³² Dió³², Tsá² ca³te³ náh² hi³
cun³quionh³ mií³ hi³ ja³² jáun² tsí³ Cristo, sa³
má²taunh²³ máh³ náh² ta²¹ cáun² jú¹ chú³² siáh³. 7 Tí³la³
jun³juáh¹³ hi³ tson² zia³² yáh³ jú¹ chú³² siáh³ hi³ l³
liáu³ tsú² má¹ná¹; tí³la³ zian² tsá² cáun² l³ má²tsan²
hoh² bíh¹ náh², tsá² hnió³ zá³² jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo
la³ siáh³. 8 Tí³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² ca³hléh³ la³ siáh³ jú¹
chú³² ní¹con² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ hi³ má²ca³hléh¹³
jáun² jnoh¹, jáun² qui³juó³² cuí¹ cha³taunh¹ tsá² hi³,
tiá² hi³ jmu³ yáh³ cuí¹ hin² mi³ tsánh², uá¹jinh¹ hmóu³²
bíh¹ jnoh¹, uá¹ hi³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ja³ tí³
hñu³mi³cuú². 9 Má²cá²juáh³² bíh¹ jná¹³ jmí¹tin², hi³
juah³² jná¹³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³²: Ní¹juáh³ zian² tsá²
hle³² jú¹ chú³² la³ siáh³ la³ cónh³ bí¹ hi³ má²ca³heh³
náh², jáun² qui³juó³² cuí¹ cha³taunh¹ tsá² la³ hi³.

10 ¿He³ lánh³ lín²³ hnoh² ca³tí²¹ já¹³ hi³ juah³² jná¹³ lá²?
¿Hí¹ lín²³ hnoh² hi³ hno³² jná¹³ hi³ jéi¹³ tsá²mi³cuóun²,
ho³ hi³ jéi¹³ Dió³² uá¹? ¿Hí¹ hno³² jná¹³ hi³ tá¹zanh¹ ná¹
re² ní¹con² tsáu² dúh¹? Sá¹jmí¹ hi³ hno³²í¹ máh³ jná¹³ hi³
tá¹zanh¹ ná¹ re² ní¹con² tsáu², jáun² tiú²uú² jmí¹ lín³
yáh³ jná¹³ quian²¹ Cristo.

Lánh³ rón³² lí³ hi³ lín³ Po¹ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²
(Hechos 9:1-31)

11 Tí³la³ cuí¹ lí³ níh¹³ hnoh² já¹³ lá² reh², hi³ jun³juáh¹³
cáun² hi³ cháunh²³ chí¹ tsá²mi³cuóun² yáh³ jú¹ chú³² hi³
hléh²³ jná¹³ lá². 12 Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³cué³ jná¹³

jái¹³ lá², sa³jun³ hi³ zian² tsá² ca³ma³ta² yáh³ jná¹³, tí³la³
Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ ca³híe³ jná¹³ já¹³ lá².

13 Má²ná¹ níh¹ bíh¹ hnoh² he³ lánh³ jmí¹ lín³ jná¹³
jmí¹tin², jmá¹ hi³ jmí¹ taunh³² jná¹³ jáun² ta²¹ la³ cun³
hi³ taunh³² tsá² *judíos ta²¹. Má² níh¹ bíh¹ hnoh² he³
lánh³ rón³² jmí¹ hí¹ jmí¹ tsin²¹ jná¹³ tsá² má²lín³ cuáh³²
quioh²¹ Dió³², hi³ jmí¹ hno²¹ jná¹³ hin¹³ hi³ cu³ níó³
jáun². 14 Ca³tí²¹ juí³² hi³ taunh³² tsá² judíos ta²¹, jná¹³ bí¹
jan² tsá² jlánh¹ bíh¹ jmí¹ jmu² ná¹ tiá³ siaun³² hi³ má²ti²¹
ná¹ cuáh³² la³ cónh³ bíh¹ ní¹ la³jín³² tsá²co¹ jná¹³, tsá²
cú²ren² jnoh¹ quiúnh¹, qui¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² jlánh¹ re²
jmí¹ má²ti³² la³ jí³² la³ cun³ hi³ jmí¹ ná¹ngí²³ tsá²daun³².

15 Tí³la³ cun³ ní¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ bíh¹ Dió³², jáun²
ca³quianh³ tsú² jná¹³ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí³zian²
ná¹, hi³ ca³lí³ hiún² tsí³ tsú² hi³ té³ jná¹³, 16 hi³ jáun² l³
lí³ cuóun³² jná¹³ Jon² tsú², hi³ jáun² l³ hléh¹³ jná¹³ jú¹
chú³² quioh²¹ tsú² ja¹ *tsá²cá²jo²¹. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, hí¹
jan² yáh³ tiá² hin² ca³ní¹nga¹³ jná¹³ ní¹juáh³ he³ lánh³
rón³² jmu¹ ná¹, 17 hi³ sa³jun³ ní¹ jná¹³ hi³ ní¹jien¹ tí³²
tsá² quian³² jē¹ Dió³² tionh² já¹ juú² Jerusalén, tsá² qui³
jmí¹ má²ná¹lín³ hi³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² jmí¹tin² la³
cónh³ bíh¹ jná¹³. Tí³la³ jná¹³ dá² tá²chi²¹ ngau³ ná¹ tí³
hué³² Arabia bíh¹, hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jính³² ná¹
siáh³ tí³ juú² Damasco.

18 Jmí¹ la³ má²hni³² mií² jáun² máh³ ní¹ jná¹³ já¹ juú²
Jerusalén; hi³ jáun² jmí¹ jáun² bíh¹ ca³juoh²¹ jnoh¹ ca³lá²
quiúnh¹ Pé¹, hi³ ca³ní³² jná¹³ quia³hñá³ jmá¹ quiúnh¹
tsú². 19 Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² ní¹
hná¹ jáun² tiá² ca³jien¹ jná¹³, jí³² la³ Jacobo rainh²¹ Tí³²
Juo¹³ bíh¹ dí² ca³jien¹ jná¹³. 20 Ma³tson¹³ jná¹³ já¹³ lá² ní¹
hó²¹ ní¹ Dió³², hi³ tiá² ma³cau¹³ yáh³ jná¹³ cun³quionh³
sí² hi³ cuá¹jmu² jná¹³ lá².

21 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ jná¹³ tí³ hué³² Siria jí³ Cilicia
ní². 22 Hí¹ jáun² tsá² reh² tsá² má²lín³ cuáh³² quioh²¹
Cristo zian² tí³ hué¹³ Judea, tiá² jmí¹ má²cuóu³² yáh³
tsú² jná¹³ hi³ hú¹tá¹ ná¹jéinh³ ní¹, 23 jí³² la³ tí³ jmí¹
má²ca³náí³² tsú² hi³ juáh²³ tsá² la³ lá² bíh¹: “Tsá² jmí¹
hí¹ jmí¹ tsa¹ dí² hí³ jmí¹tin² neh¹ má²hle³² jú¹ chú³²
ta³né³², hi³ má²zaih³² tsú² tsá² hi³ hniáuh³² chá³² tsú²
cáun² tsí³ ní¹con² Cristo, hi³ uá¹jinh¹ chín¹dí¹ hí³ bíh¹
jmí¹ hnió³ hin³ ta²¹ jáun² jmí¹tin²”. 24 Hí¹ jáun² jlánh¹
ca³ma³quien² tsú² Dió³² cun³ ní¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³.

Tí³² tsá² ná¹quian³² jē¹ Dió³² hen² Po¹
(Hechos 15:1-29)

2 Jáun² né³, jmí¹ la³ má²quia³quiún³ mií² jáun² máh³
níh¹ jná¹³ siáh³ já¹ juú² Jerusalén quiúnh¹ ná¹ Bern-
abé, jí³ Tito ní² siáh³ ca³ján³² jná¹³ hi³ ní¹ tsú² quiúnh¹
ná¹. 2 Níh¹ jná¹³ ní¹ jáun² qui¹ cun³ ní¹ hi³ Dió³² ca³jmú³

má²jónh³² tsú² dió³² tsá² láin¹, ho³ hi³ jmu² tsú² ta²¹ la³ jmu² tí³² mǐ³ tsá² hláinh¹. Tsá² la³ hi³ hó² uon² tsáú², hi³ hnió³ hnié², hi³ chéih³² siáh³, hi³ jlánh¹ né³² cánh³ míh²³ tsǐ³ siáh³, hi³ cáun² jmu² tsú² siáh³ lí³ua³ cáun² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsǐ³ hnga². Tsá² la³ hi³ jmu² siáh³ hi³ ná¹tsoh³, hi³ ná¹lí³ ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsáú², ²¹ hi³ lín³ tsú² tsá² uóu³² tsǐ³, [tsá² jngih² tsáú²], tsá² hen², tsá² jlié³ teh¹, hi³ hliáun³ ní¹ bíh¹ siáh³ hi³ jmú² hi³ tsau³² tsú² ní¹ hná¹ ní². Juanh³² jná¹³ siáh³ cónh³ í¹ cu³ jéin³² la³ cun³ hi³ má²cá²juánh³² jná¹³ jáun² jmǐ¹tin², hi³ lí³ua³ jan² tsá² jmu² hi³ la³ ní², tiá² chanh²¹ yáh³ tsú² hñu³mǐ³cuú² ní¹ cuá¹quien² Dió³².

²² Tǐ³la³ Jmǐ²chǐ³ Chun¹ má¹ná¹, jmu² hi³ lín³ tsú² jan² tsá² hnió³ tsáú² bíh¹, tsá² hiú² tsǐ³, tsá² tiá² hnié² hnió³ quionh³ tsáú², tsá² juenh² tsǐ³, tsá² ja³² mií³ tsǐ³, tsá² chun¹, tsá² má²tǐ³² jé¹, ²³ tsá² jmu² hi³ tsǐ¹juǐ³ hnga², jǐ³ tsá² tǐ² jinh²³ hnga² ní² siáh³. Hí¹ cáun² liei²¹ tiá² zia³² yáh³ hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ jmu³ tsú² hi³ la³ ní². ²⁴ Hǐ³ tsá² má²tionh² jo³cuo² Cristo né³, má²ca³quin³ tǐ³ có³² la³jǐ³² hi³ jmǐ¹ dí¹quian¹ ngú³ quioh²¹, la³ cun³ la³jǐ³² hi³ jmǐ¹ hniá¹ tsú² jmu³, jǐ³ la³jǐ³² hi³ jmǐ¹ dí¹quiaunh²¹ tsǐ³ tsú² ní² siáh³. ²⁵ Jáun² né³, cun³ní¹ hi³ má²ca³jmú³ jáun² Jmǐ²chǐ³ Chun¹ hi³ má²ziáun² dí² hi³ hmaí²¹, jáun² la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³ta¹ dí² cue¹³ tsú² jái¹³ hi³ jmu³ héih³² ní¹con² dí² ca³tǐ²¹ la³jǐ³² hi³ jmu³² dí².

²⁶ Tiá² hniáuh³² yáh³ jmú¹³ dí² tonh², sa³jun³ hi³ má¹tsan¹³ dí² tsǐ³ tsá²ján² tsá²ján², hi³ sa³jun³ hniáuh³² yáh³ jmú¹³ dí² uóu³² tsǐ³ ja¹ quiú¹³ dí² hmóu³².

Ma³háun³ náh² tsá²ján² tsá²ján² náh²

6 Hnoh² reh², ní¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá² má²cá²tánh³ tso³, hi³ jáun² hnoh² tsá² ná¹pin³ jmǐ²chǐ³ quián¹³ náh² hniáuh³² má¹hon¹ náh² tsú², hi³ jáun² jeinh²¹ jmǐ¹ tsǐ³ tsú² ní¹con² Dió³²; tǐ³la³ jun³juáh¹³ hi³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² quien² má¹ná¹, tá¹la³ tǐ¹ jinh²¹ náh² tsú². Hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² náh² hniáuh³² jmúh¹³ siáh³ hua³hín¹³ lín³², qui¹ ní² lí¹ ca³lí³ zia³² siáh³ uá²jaí³² hi³ cá² lau²³ siáh³ hmóu³² hnoh². ² Ma³hon¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² lí³ua³ cáun² uu³mǐ²tsǐ³² hi³ zia³² quioh²¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má¹tih²¹ náh² héih³² quioh²¹ Cristo.

³ Qui¹ ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ quien² ta³ tiá² lin¹ hi³ lín³ hí¹ cáun², tsá² la³ hi³ dá² lí¹ lí²can² hnga² bíh¹. ⁴ Ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsáú² hniáuh³² chu³ níh³ he³ lánh³ ngǐ³² hnga²; ní¹juáh³ la³ chun¹ tsú², jáun² zia³² jái¹³ jmu³ tsú² tsah³, tǐ³la³ jun³juáh¹³ uú² cunh³ tsú² hnga² quionh³ tsá² siánh³ yáh³ má¹ná¹. ⁵ Qui¹ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsú² hniáuh³² jǐ³ la³ cun³ hi³ ca³tin¹.

⁶ Ní¹juáh³ tsá² má²tin³² jú¹ chú³² hniáuh³² bíh¹ tsóh³ tsú² ca³lá² la³ cun³ la³jǐ³² hi³ zioh² ní¹con² tǐ³² tsá² má²ta².

⁷ Ha³ lí² lí¹ cuí¹ lí³can² náh² hmóu³², qui¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tioh²¹ cónh³² cuú²nga¹ Dió³². Qui¹ lí³ua³ cáun²

hi³ jǐ³² tsá²mǐ³cuóun², hi³ jáun² bíh¹ siáh³ loh¹³ tsú².

⁸ Qui¹ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tǐ³² tsǐ³ hnga², lín³ tsú² la³jmǐ¹ lín³ jan² tsá² zia³² hi³ jǐ³² bíh¹, hi³ jáun² la³ cun³ rón³² lín³ jáun² bíh¹ tsú² loh¹³ hi³ tsa³hín³. Já³bí¹ la³ jáun² lín³ tsú² la³jmǐ¹ lín³ tsá² zia³² hi³ jǐ³² ní¹juáh³ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tǐ³² tsǐ³ Jmǐ²chǐ³ Chun¹, tǐ³la³ tsá² la³ hí³ má¹ná¹ loh¹³ hi³ lí¹³ zian² la³ cun³ jmǐ¹hi³nió² bíh¹.

⁹ Jáun² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ huo¹³ dí² hi³ jmu³² hi³ chu²¹, qui¹ ní¹juáh³ tion¹³ dí² tsǐ³, jáun² ló³² bíh¹ quiú¹³ dí² la³ cun³ jmáí¹ hi³ ca³tǐ²¹ ló³². ¹⁰ Cun³ní¹ hi³ jáun² né³, cuí¹ jmú¹³ dí² hi³ chu²¹ ní¹con² jǐ³ lín² tsáú² la³ ma³ quin³² ma³ cu³ jéin³² hi³ lí¹³ jmú¹³ dí², tǐ³la³ tǐ³ jlánh¹ bíh¹ hniáuh³² jmú¹³ dí² ziaun² ní¹con² tsá² reh² má¹ná¹, tsá² má²nió² hi³ cáun² tsǐ³ la³jmǐ¹ má²nió² jáun² cáun² tsǐ³ dí² hmóu³².

Ní¹ má¹lí²hlǐ² lí²liéinh³² tsú² tsá² hí³ né³, jáun² hah² tsú² jái¹³

¹¹ Hi³ jáun² né³ isá¹ní² jǐ³ cónh³ tiá² cáh¹ huéh³ hi³ tioh³ ní¹ sí² hi³ má²lí²jmú³² jná¹³ lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² cun³quionh³ uón³² huen²¹. ¹² Né³² né³, tsá² dí²quiaun³ hnoh² jmáí¹ hi³ má¹tih²¹ náh² la³ cun³ hi³ ná¹ngǐ²³ tsú² hi³ *tiu³² chí² láu² hná¹³ ní¹ zian², jmu² tsú² la³ jáun² qui¹ cun³ní¹ hi³ hnió³ ha³ re² ní¹ ní¹con² tsáú² bíh¹, qui¹ jáun² tiá² lí¹³ hi³ tsa¹ tsáú² ní¹ má¹tǐ³ ní¹hléh²¹ tsú² jái¹³ hi³ ca³tǐ²¹ hi³ ca³taun³ jáun² Cristo crei²¹. ¹³ Qui¹ hí¹juáh³ hmóu³² yáh³ tsá² la³ hí³ tiá² jmu² la³jǐ³² la³ cun³ hi³ juáh³ liei²¹. Cáun² tǐ³ lí¹ hnió³ bíh¹ tsú² hi³ lí³ zia³² lí²¹ jáun² quián¹³ náh², hi³ jáun² hi³ dí² né³ má²jmú³ tonh² cun³ní¹ hi³ má²lí²dí³quiaun³ dí² jáun² hnoh² jmáí¹ hi³ lí³zia³² cáun² lí²¹ ní¹con² ngú³ quián¹³ náh². ¹⁴ Tǐ³la³ hi³ ca³tin¹ jná¹³ huen² má¹ná¹, hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² hnó³² jná¹³ hi³ jmu¹ tonh², tǐ³la³ jná¹³ dá² tsah¹ ná¹ cun³ní¹ hi³hliá² Jesucristo Tǐ³² Juo¹³ dí² ja³ tsǐ³ hi³ jún³ ní¹ crei²¹ bíh¹. Hi³ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ crei²¹ quioh²¹ Cristo né³, jáun² la³jǐ³² bíh¹ la³ cun³ hi³ jmu² tsá² zian² hngá¹máh³ lá² quien², tiú²uú² quien² yáh³ ní¹con² jná¹³, hi³ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ uá²jaí³² tiú²uú² hi³ quien² ná¹ hí¹ cú¹pih²¹ ní¹con² hngá¹máh³ lá². ¹⁵ Qui¹ [ní¹juáh³ jan² tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Cristo], hí¹ cáun² tiá² lin¹ ní¹ quien² yáh³ ní¹juáh³ hi³ já¹tú¹ ho³ tiá² já¹tú¹ chí² láu² hná¹³ ní¹ zian² tsú²; tǐ³la³ la³ cun³ hi³ quien² má¹ná¹, hi³ má²lín³ tsú² tsá² hmaí²¹ bíh¹. ¹⁶ Hi³ jáun² la³jǐn³² tsá² zian² la³ cun³ lí³ héih³² lá² cuí¹ zian² tsú² cáun² hi³ re² hi³ tin², jǐ³ hi³ cuí¹ já² siáh³ mií³ tsǐ³ Dió³² ní¹con² tsú², la³ cun³ la³jǐn³² tsá² tionh² jo³cuo² Dió³², tsá² ná¹lín³ hi³ tǐ³tsóh³dí¹ tsá² *Is-rael.

¹⁷ Né³² tǐ³ chí¹ján³, hí¹ jan² tiú²uú² hin² hniáuh³² ma³tsan² tsin³² ná¹; qui¹ la³jǐ³² bíh¹ cuoh² hi³ quion¹ jná¹³ lá² jmu² lin¹ hi³ lín³ jná¹³ jan² tsá² quian²¹ Jesús.

¹⁸ Hi³ jáun² né³ reh², cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesucristo Tǐ³² Juo¹³ dí². Cun³ ní² bíh¹ tǐ³ jái¹³.

EFESIOS

Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tin¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú²
Éfeso

1 Jná¹³ Po¹, tsá² lín³ ná¹ *ti³² tsá² quian³² jē¹ Jesús
Tsá² lín³ Cristo, cun³ñí¹ hi³ ca³l³hnió³ Dió³² hi³ jmu²
jná¹³ la³ jáun². Jmu² jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnoh², tsá² joh¹
Dió³², tsá² má²ná¹tanh²³ náh² ta²¹ Cristo Jesús [já¹ juú²
Éfeso nē²]. 2 Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí²,
ji³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² nē², hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³
zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Cristo má²miih² tsá² joh¹

3 Cuí¹ má¹quien¹³ dí² Dió³² Jméi² Jesucristo Tí³² Juo¹³
dí², quí¹ cun³ñí¹ hi³ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ tsú²
má²ca³ma³hé² ma³mieh², cun³quionh³ la³ji³² hi³ zia³²
jáun² tí³ hñu³mí³cuú², quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí²
jáun² quiúnh¹ Cristo. 4 La³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lē¹³
hngá¹máh³ lá² máh³ ca³quianh³ dí² Dió³² hi³ lē¹³ tauh¹³
dí² hi³ ná¹chan¹ dí² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú² hi³ hí¹ cáun² tso³ tiá²
zia³² quiú¹³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo. Cun³ñí¹ hi³ hni-
au³ bíh¹ tsú², 5 jáun² ca³chau³ tsú² re² la³ cun³ jmí¹tin²,
hi³ lá¹³ dí² jón²zih¹ tsú² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³
Cristo, la³ cun³ rón³² lē¹³ hi³ ca³lín¹³ tsú² hi³ jlánh¹ tí³² tsí³
tsú² jmu³. 6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, cuí¹ má¹quien¹³ dí²
Dió³², ca³ti²¹ mií³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ lē¹³ ca³ja³ jáun²
tsí³ tsú² ñí¹con² dí², cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jon² tsú² Tsá²
hnió³ tsú² lín³². 7 Cun³ñí¹ hi³ jun³ Tsá² hí³ hi³ ca³táin³
jmí¹³ né³, jáun² má²cá²tsan³ bíh¹ hmah²¹ hi³ jmí¹ ren²
dí² jáun², hi³ jáun² má²ca³liáu³ dí²; hi³ Dió³² né³,
má²ca³chin² tsí³ tso³ quiú¹³ dí² quí¹ cun³ñí¹ hi³ cun³ tiá²
quiáuh²³ bíh¹ mií³ hi³ ja³² jáun² tsí³ tsú². 8 Hi³
má²ca³ma³jnia³² tsú² siáh³ hi³ hú¹tá¹ hniau³ lín³²,
cun³quionh³ hi³ má²ca³cué³ tsú² jáun² pí³ hi³ lē¹³ há¹
ngí¹³ dí² ji³ hi³ lē¹³ lá³ dí² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, 9 hi³
jáun² lē¹³ lí³ né³ dí² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ tsú² hi³ jmí¹
ná¹hmá¹ jáun², la³ cun³ ta²¹ hi³ qui³ jmí¹ má²ca³lín¹³
tsú² jáun² hnga² hi³ jmu³. 10 La³ cun³ lē¹³ hi³ má²ca³lín¹³
tsú² jáun² né³, lí³ti³ bíh¹ re² lín³² nē¹ má¹ti³ ñí¹ cá¹chó²¹
jmá¹ hi³ má²tón³² jáun², jmá¹ hi³ chá³² Dió³² cu³lí²¹
la³ji³² hi³ zia³² jáun² ñí¹con² Cristo, hi³ jáun² Cristo bíh¹
lín¹³ Tsá² chin¹ ja¹ quioh²¹ hi³ jáun², la³ cun³ la³ji³² hi³
zia³² hñu³mí³cuú² ji³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² nē² siáh³.

11 Hi³ jáun² né³, Dió³² bíh¹ Tsá² ca³quianh³ dí² la³ cun³
jmí¹tin², hi³ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² jáun² quiúnh¹
Cristo, hi³ jáun² bíh¹ chau² dí² tsú² re² la³ cun³ lē¹³ hi³
má²ca³lín¹³ tsú² jáun² hnga² hi³ jmu³, Tsá² jmu² hi³ hi³
cun³ cuá²haí³² bíh¹ re² ca³la³ jí³lí³² hi³ má²ca³cháunh¹³
tsí³ jmu³. 12 La³ nē² ca³jmú³ tsú², hi³ jáun² nē¹ má¹ca³ji³e³

tsáu² lánh³ ziaun² jnoh¹, tsá² ca³chá¹³ jnoh¹ cáun² tsí³
la³ñí¹ ñí¹con² Cristo, lē¹³ ma³quien² siáh³ Dió³² cun³ñí¹
hi³ jlánh¹ cú² juen² tsú². 13 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ ca³tianh³²
náh² ta²¹ Cristo jmí¹ ca³niéih² náh² jáun² jú¹ tson² hi³
lē¹³ liáu³ náh²; jí³ hi³ ca³lí³ lin¹ hi³ hnoh² ná¹lín³ náh²
tsá² joh¹ Dió³², cun³quionh³ hi³ ca³hián¹³ náh² jáun²
Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² ca³jmú³ Dió³² já¹³ hi³ cuen³
jmí¹tin². 14 Cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ má²ca³hen¹³
bíh¹ dí² má²ca³lí³ lin¹ hi³ cu³ti³ hiáu¹³ dí² la³ cun³ hi³
cué³² Dió³² nē¹ má¹ti³ ñí¹ ca³liáu³ ca³la³ jín³² tsá² joh¹
tsú², hi³ jáun² cuí¹ lí³quien² bíh¹ tsú² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹
cú² juen².

Po¹ mi³² ñí¹con² Dió³² hi³ lē¹³ quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsá²
má²tanh² ta²¹ Dió³²

15 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³ná³² jná¹³ hi³ nio²
cáun² honh² hnoh² ñí¹con² Jesús Tí³² Juo¹³ dí², jí³ hi³
hno³ náh² ca³la³ jín³² tsá² joh¹ Dió³², 16 hi³ jáun² jná¹³
né³, tiá² tunh²¹ yáh³ ná¹ hi³ cue² tiá¹hmah¹ Dió³² hi³
ca³tin¹ hnoh², hi³ chau² tsin³² jná¹³ quián¹³ hnoh² nē¹
má¹ca³lien¹ jná¹³ Dió³². 17 Mí²³ jná¹³ ñí¹con² Dió³² Jméi²
Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² cú² juen² Jméi² dí², hi³ cuí¹
jmu¹ tsú² hi³ lē¹³ quia³lín³ jmí¹ honh² náh², cáun² hi³ ja³²
ñí¹con² hnga² hi³ bíh¹, hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ ngí¹³ náh²
ca³la³ jí³² hi³ hie³² tsú², hi³ jáun² lē¹³ lí³ cuóun³² náh² tsú²
re² lín³². 18 Mí²³ jná¹³ siáh³ hi³ Dió³² tiéi³ joh¹ jmí¹ honh²
náh², hi³ jáun² lí³ ñí¹³ náh² he³ ca³ti²¹ hi³ má²ca³te³ tsú²
jáun² hnoh², la³ cun³ hi³ qui³ má²hu²¹ jáun² honh² náh²,
la³ cun³ la³ji³² hi³ chu²¹ jí³ hi³ jlánh¹ quien² siáh³ hi³
cué³² Dió³² ñí¹con² tsá² joh¹. 19 Hi³ mí²³ jná¹³ siáh³ hi³
lí³tsin² náh² hi³ cónh³ bíh¹ tiá² cú² tiá² juen² tsú², ca³la³
hi³ tiá² lin¹ ñí¹ hiá² ñí¹ táuh²³ bíh¹ pí³ quioh²¹ tsú², pí³ hi³
jmu² ta²¹ ñí¹con² jnoh¹ tsá² tanh²³ dí² ta²¹ tsú². Pí³ jáun²
bíh¹ jaun³² ca³ma³jnia³² Dió³² 20 jmí¹ ca³jmú³ tsú² jáun²
hi³ ca³jenh¹³ Cristo ja¹ hla¹, hi³ jáun² ca³chan³ dí² tí³
cuá² chu²¹ quioh²¹ la³ tí³ hñu³mí³cuú², 21 hi³ ca³chan³ dí²
tsú² hi³ lín³ Tsá² la³ñí¹ ñí¹ quioh²¹ ca³la³ jín³² tsá² jmu²
héih³², tsá² ná¹ho² ta²¹, la³jín³² tsá² ná¹quien², jí³ tsá²
ná¹chín¹ nē² siáh³, la³ cun³ lí³ua³ jan² tsá² jmí¹ lē¹³ lí³
hien¹³ ñí¹ hná¹ nē² nē² siáh³; hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá²
zian² ta³né³² yáh³, quí¹ jí³ tsá² lí³zian² jmá¹ né³bí¹ ja³²
bíh¹ siáh³. 22 La³ji³² hi³ zia³² bíh¹ ca³chá³ Dió³² jo³cuo²
Cristo, hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ hi³ hnga² Cristo bíh¹ lín³
tsá² chin¹ ñí¹con² la³jín³² tsá² lín³ cuáh³². 23 Quí¹ la³jín³²
tsá² cuáh³² ná¹lín³ la³jmí¹ lí³ cuá² ta³ hnga² bíh¹ Cristo,
hi³ jáun² cun³quionh³ cuá² ta³ jáun² bíh¹ tsú² zian²
ca³la³ tán¹ hián² cu³ti³; Tsá² má²cónh³² hi³ ñí¹ quioh²¹
ca³la³ jí³lí³² hi³ zia³².

Má²ca³liáun³ dí² cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ Dió³²

2 Tí³la³ hnoh² né³, jmí¹ ná¹jún¹ bí¹ náh² jmí¹tin² cun³ñí¹ hi³ tiá² ca³ma³tih²¹ náh² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ jmí¹ ná¹ren² náh² tso³, ² hi³ jmí¹ ná¹quiánh¹ náh² nóh³² quioh²¹ hngá¹máh³ lá², hi³ jmí¹ ná¹jmuh³² náh² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ juo¹³ tsá²cuú² tsá²chín³, tsá² cha³² hi³ tiá³ tsí³ tsá² tiá² má²ti³² ñí¹con² Dió³². ³ Qui¹ cun³ la³jái³² bíh¹ jnoh¹ jmí¹ ziaún² dí² uá²jai³² la³ ní² jmí¹tin², hi³ jmí¹ ná¹jmu³² dí² la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ dí² hmóu³², hi³ ná¹má²ti²¹ dí² la³ cun³ rón³² í³ hi³ dí¹quian¹ cuá² ta³ dí², jí³ la³ cun³ hi³ lá²³ hmóu³² dí² ní² siáh³. Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³ta¹ dí² uá²jai³² hi³ má¹tso¹ tsí³² cá²re² quiúnh¹ tsá² ñí¹ hná¹ ní² ní¹ má¹ti³ ñí¹ ma³tson¹³ Dió³² tsáu². ⁴ Tí³la³ Dió³², Tsá² jlánh¹ juen² lín³² tsí³ ca³ma³hniau³ lín³² dí², ⁵ hi³ jáun² uá¹jinh¹ tá¹la³ jmí¹ ná¹jún¹ jáun² máh³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ tsáu¹³ dí², cáun² ca³jmú³ bíh¹ tsú² hi³ í³ lín³ ziaún² dí² hi³ hmai²¹ la³jmí¹ ca³jenh¹³ jáun² Cristo; qui¹ cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ bíh¹ Dió³² má²ná¹liáun¹ hnoh² ta³né³². ⁶ Hi³ la³jmí¹ ca³jmú³ tsú² hi³ ca³jenh¹³ jáun² Cristo, ca³jmú³ tsú² hi³ ziaún² dí² cáun² hi³ hmai²¹, la³ cun³ rón³² í³ hi³ tsá¹ma³ziaún¹³ dí² ní¹ má¹ta³tau¹ dí² jáun² hñu³mi³cuú² ñí¹ cuá³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, qui¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² quiúnh¹ tsú². ⁷ La³ ní² ca³jmú³ tsú² qui¹ cun³ñí¹ hi³ hnió³ ma³jnia³² jmí¹tsú² jmí¹ja³² hi³ hniau³ dí² lín³², hi³ hú¹tá¹ ja³² lín³² siáh³ mií³ tsí³ ñí¹con² dí² cun³quionh³ Cristo Jesús. ⁸ Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ í³ ja³² jáun² mií³ tsí³ Dió³² bíh¹, hi³ jáun² má²ca³liáun³ hnoh², cun³ñí¹ hi³ má²ca³cháh¹ náh² cáun² honh². Hi³ ní² dá², jun³juáh¹³ hi³ zia³² cáun² hi³ má²ca³jmuh³ hmóu³² yáh³ náh², qui¹ hi³ ní² dá² cáun² hi³ í³ ca³cué³ Dió³² bíh¹ náh². ⁹ Hi³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² í³ jmu³ tonh², qui¹ jun³juáh¹³ hi³ hliá² zia³² cáun² hi³ jmu² tsáu² yáh³ ní³². ¹⁰ Qui¹ Dió³² bíh¹ ca³jmú³ dí²; hi³ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo né³, hi³ jáun² ca³ma³jniau² dí² tsú² siáh³ hi³ má²í³ ná¹lái³ dí² tsá² jmu² ta²¹ chu²¹, la³ cun³ ta²¹ hi³ má²ca³chá³ jáun² Dió³² jo³cuo² dí² jmí¹tin² hi³ ca³ta¹ dí² jmu¹³.

Cun³quionh³ Cristo bíh¹ má²nio² tie³

¹¹ Hi³ jáun² né³, cháun¹ náh² honh² he³ lánh³ rón³² jmí¹ lín³ náh² jmí¹tin². Jmí¹jáun² jmí¹ ná¹lín³ náh² *tsá²cá²jo²¹, tsá² jmí¹ jmái² náh² "tsá² lín³ tsá² tiá² *já²tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian²". La³ ní² bíh¹ ná¹juáh²³ tsá² qui³ ná¹quian³² lí²¹ hi³ lín³ hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹, tsá² ná¹téh²³ hí³ hmóu³² "tsá² má²já²tú¹ chí² láu² quioh²¹"; uá¹jinh¹ hi³ í³ jmáh³la³ tí³ coh³ bíh¹ jaun³². ¹² Jmái¹ jáun² tiá² jmí¹ quiúnh¹ yáh³ hnoh² Cristo, hi³ jmí¹ tionh² náh² ma³ quin³² quiúnh¹ tsá² *Israel, hi³ sa³jun³ jmí¹ cuín² náh² siáh³ nió³² jí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jmí¹tin² quionh³ tsá² hí³. Jmí¹ zian² náh² hngá¹máh³ lá² hi³ hí¹ cáun² tiá² hi³ jmí¹ ná¹janh³² náh², hi³ sa³jun³ jmí¹ cuóun²¹ náh² siáh³ Dió³². ¹³ Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ jmí¹ tionh² náh² ñí¹ uóunh³ jmí¹tin², tí³la³ ta³né³² má¹ná¹ má²ca³ta³tonh¹ náh² má²janh²

cun³quionh³ jmí² hi³ ca³táin² jáun² quioh²¹ Cristo, hi³ má²ná¹lín³ hnoh² tsá² má²cá²cunh³ náh² quiúnh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. ¹⁴ Qui¹ Cristo bíh¹ Tsá² cha³² tie³ ja¹ quiú¹³ dí². Hí³ bíh¹ ca³jmú³ hi³ tsá² *judíos quionh³ tsá²cá²jo²¹ má²ná¹lín³ tsá² cu³ nió³; qui¹ hi³ bíh¹ ca³tsunh³ hná¹ hiah³² hi³ jmí¹ dí¹jnái²³ jáun² ja¹ quioh²¹ tsá²cá²jo²¹ quionh³ tsá² judíos, hi³ jmí¹ jmu² hi³ tionh² tsú² ma³ quin³², la³ cun³ liei²¹ hi³ jmí¹ jmu² jáun² hi³ ná¹hniei²¹ tsú² tsá²ján² tsá²ján². ¹⁵ Cun³quionh³ hi³ ca³jun³ jáun² bíh¹ tsú² ca³ma³tau³² liei²¹ hi³ jmí¹ quian³² jáun² la³jí³² héih³² he³ lánh³ rón³² hniáuh³² jmu³ tsú², hi³ ca³jmú³ tsú² hi³ tá¹ tun³ nió³ tsáu² má²lín³ cu³ nió³ hmai²¹ cun³ñí¹ hi³ jí³lín² tsá² hí³ má²cá²cunh³ quionh³ tsú² hnga². La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hi³ ni-ua²¹ tie³. ¹⁶ La³ ní² bíh¹ í³, hi³ cun³quionh³ hi³ ca³jun³ tsoh² crei²¹ bíh¹ Cristo ca³ma³tau³² hniei² hi³ jmí¹ zia³² ja¹ quioh²¹ tá¹ tun³ nió³ tsáu², hi³ ca³jmú³ dí² hi³ tá¹ tun³ nió³ jáun² ná¹lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu², hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹ tsú² quionh³ Dió³².

¹⁷ Qui¹ Cristo dá² cuan³ hi³ cua³can³² jú¹ chú³² hi³ í³ niau²¹ tie³ ñí¹con² ca³la³ jín³², la³ cun³ ñí¹con² hnoh² tsá² jmí¹ tionh¹ náh² ñí¹ uóunh³ jí³ ñí¹con² tsá² judíos tsá² jmí¹ tionh² hi³ má²janh² ní² siáh³. ¹⁸ Hi³ jáun² cun³quionh³ jan² tán¹ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² bíh¹, í³ tsá¹janh¹³ dí² la³jái³² ñí¹con² Jméi² dí², cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo, cuí¹ tsá² judíos, cuí¹ tsá²cá²jo²¹. ¹⁹ Jáun² né³, hnoh² tiú²uú² lín³ yáh³ náh² tsá²cá²jo²¹, tsá² cu³ nió³ siáh³, tí³la³ hnoh² dá² má²lín³ náh² tsá² cu³ nió³ bíh¹ quiúnh¹ náh² ca³la³ jín³² tsá² joh¹ Dió³². Hnoh² bíh¹ má²ná¹lín³ náh² tsá² hñú¹³ Dió³². ²⁰ Ja³bí¹ hnoh² siáh³ uá²jai³² má²ná¹lín³ náh² la³jmí¹ í³ cáun² hñú³, hi³ dí¹chí²¹ ñí¹ jmí¹ hiah³² hi³ ca³quiú² jáun² jí³lín² *tí³² tsá² quian³² jé¹ Dió³² jí³ la³jín³² *tí³² jé¹ Dió³² ní² siáh³, cáun² hñú³ hi³ quian³² cá² má³ quín¹ chu²¹ lín²¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ hiah³² jáun², la³ cun³ Cristo Jesús yáh³. ²¹ Cun³quionh³ hi³ bíh¹ chí¹zau³² tá¹ cáun² hñú³, hi³ la³jí³² quín¹ quioh²¹ né³ ná¹juin¹ re² lín³² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ í³ cáun² cuáh³² hi³ ná¹chan¹ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí². ²² La³ ní² bíh¹ siáh³ hnoh² uá²jai³², cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ náh² quiúnh¹ Cristo, ja³bí¹ la³ jáun² má²tionh² náh² siáh³ ja¹ quioh²¹ tsá² reh² ñí¹ hná¹ ní², ca³la³ ñí¹ lí²¹ hi³ la³jín³² tsá² má²ca³chá³ cáun² tsí³ í³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ cáun² hñú³, hi³ jáun² ñí¹ jáun² í³ cuá³ Dió³² cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹.

Po¹ nio² jo³cuo² hi³ hléh³² jú¹ chú³² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹
(Hechos 22:21; Colosenses 1:24-27)

3 Hi³ jáun² jná¹³ Po¹, cuá¹tson³ ná¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo ca³ti²¹ cáun² hi³ chú³² quían¹³ hnoh² *tsá²cá²jo²¹; cun³ñí¹ hi³ hléh²³ jái¹³ la³ ní² bíh¹ jná¹³ cuá¹tson³ ná¹. ² Len³ jná¹³ qui³ cun³ má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ Dió³² bíh¹ má²ca³chá³ ta²¹ lá² jo³uón³² jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³ja³ mií³ tsí³, hi³ jáun² í³ zian² hnoh² re². ³ Hi³ bíh¹ ca³ma³jnia² ñí¹con² jná¹³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun², la³ cun³ í³ jáun² cú¹pih²¹ jái¹³ hi³ má²í²jmu³² jná¹³ ní². ⁴ Jáun² ní¹ má¹ca³híh³ náh² jái¹³ ní² í³tsin² náh² hi³ tson² bíh¹ má²ño¹ jná¹³ jú¹ tson² quioh²¹ Cristo hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun². ⁵ Jái¹³ jáun² jmí¹ ná¹hmá¹

jmí¹tin², hi³ hí¹ jan² tiá² hin² ca³lí³ cuoh² jmá¹ ní¹ má²jau³² dí²; tí³la³ ta³né³² né³, má²ca³jñéih³ Dió³² já¹³ jáun² ní¹con² *tí³² tsá² quian³² jě¹ tsú², tsá² hfen¹ joh¹ tsú², jí³ ní¹con² *tí³² jě¹ Dió³² nř² siáh³ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ tsú². ⁶Hi³ lá² bíh¹ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun²: hi³ cun³quionh³ jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáun³ tsú² jáun², ja³bí¹ tsá²cá²jo²¹ uá²jai³² he³ cá²ren² la³ cun³ hi³ hiáuh³ jáun² tsá² *judíos, hi³ lí¹³ lín³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² quionh³ tsú² tsá² hí³, jí³ hi³ ca³tin¹ tsú² siáh³ já¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² quionh³ tsá² hí³ cun³ní¹ hi³ má²cá²cunh³ tsú² uá²jai³² quionh³ Cristo Jesús.

⁷Ta³ tiá² jmí¹ ca³tin¹ bíh¹ jná¹³ má²ca³zeh³ Dió³² hná¹ ta²¹ quioh²¹, hi³ hléh²³ ná¹ jú¹ chú³² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ tsú². ⁸Uá¹jinh¹ jná¹³ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ huen³ ja¹ ca³la³ jín³² tsá² joh¹ Dió³², tí³la³ hí³ bíh¹ má²ca³hiáu³² jná¹³ hi³ hléh¹³ ná¹ ní¹con² tsá²cá²jo²¹ jú¹ chú³² ca³tí²¹ la³jí³² hi³ zioh² jáun² Cristo, cáun² hi³ jmí¹líh³ tiá² chau³² jmá¹ hi³ lí³ cuoh² tsú² jí³lí³². ⁹Hi³ jo³uón³² jná¹³ né³, má²ca³chá³ Dió³² hi³ hie¹ ná¹ ca³la³ jín³² tsá² já¹³ ca³tí²¹ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² jmu³, já¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ní¹con² tsá² ca³la³ cun³ cá²jmá¹ lín²¹, hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², Tsá² ca³jmú³ ca³la³ jí³lí³² hi³ zia³². ¹⁰La³ nř² ca³lí³, hi³ jáun² cun³quionh³ tsá² ná¹lín³ cuáh³² joh¹ Dió³² lí¹³ má²jnia² ta³né³² ní¹con² ca³la³ jáh³ dú¹ ní¹ tsá² ná¹chín¹ jí³ tsá²cuú² tsá²chín³ nř² siáh³, hi³ Dió³² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³ ní¹ ca³la³ jí³² hi³ jmu². ¹¹Qui³ cun³ jmí¹ má²hu²¹ bíh¹ tsí³ Dió³² hi³ jmu³ la³ nř² ca³la³ cun³ jmí¹tin² lín³², cáun² ta²¹ hi³ ca³lí³ jáun² cun³quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo Tí³² Juo¹³ dí². ¹²Hi³ jáun² cun³ní¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² quiúnh¹ Cristo, hi³ má²nio² cáun² tsí³ dí² ní¹con² tsú², jáun² má²zia³² bíh¹ já¹³ hi³ lí¹³ má¹janh¹³ dí² ní¹con² Dió³², ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² juá²³ tsí³ dí². ¹³Hi³ jáun² bíh¹ hiú² mř²³ jná¹³ ní¹con² hnoh², hi³ tiá² cháh¹ náh² hlah³ honh² cun³ní¹ hi³hliá² cuá¹má²tso¹ jná¹³ tsin³² hi³ ca³tin¹ hnoh², qui¹ hi³ lá² dá² jmu² lin¹ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ tá¹zanh¹ náh² re².

Cristo hniau³ dí²

¹⁴Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ junh³² jná¹³ cú¹jñi³² ta³ ní¹ Jméi² [Jesucristo Tí³² Juo¹³] dí², ¹⁵Dió³², Tsá² ná¹juáh²³ hi³ ca³la³ jín³² tsá² má²ná¹lín³ tsá² hñú¹³ tsú² hi³ hí³ bíh¹ dí² lín³ Jméi² tsú², uá¹ hi³ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá². ¹⁶Hi³ jáun² ní¹con² Jméi² dí², Tsá² lín³ hí³ mí¹zioh²¹ quioh²¹ ca³la³ jí³lí³² hi³ chu²¹, mř²³ jná¹³ hi³ cué³² tsú² hnoh² pí³ la³ tí³ hñu³ honh² hnoh² cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹, ¹⁷hi³ jáun² má²lí¹³ cuá³² Cristo hñu³ honh² náh² cun³ní¹ hi³ má²nio² jáun² cáun² honh² náh². Hi³ jáun² nř¹juáh³ jlánh¹ tiá³ nio² honh² náh² hi³ ná¹hná³ náh² hi³ ja³² la³ tí³ hñu³ honh² náh², la³jmí¹ chi²¹ tiá³ cáun² hmá² hi³ tioh³ chí² jmú² ní¹ ñe¹ lín³, ho³lá²dá² cáun² hñú³ hi³ zeh² ní¹ cáun² jmí¹ hiah³² pin³, ¹⁸hi³ jáun² lí¹³ há¹ ngi¹³ náh² re² cu³lí²¹ quiúnh¹ náh² la³jín³² tsá² joh¹ Dió³², hi³ he³ cónh³ tí³ tí³ la³ hús³, jí³ tí³ la³ cuó², jí³ tí³ la³ ñe¹ nř² siáh³ hi³ hniau³ dí² jáun² Cristo. ¹⁹Jáun² bí¹ mř²³ jná¹³ hi³ lí¹³ lí³ cuin² náh² ha³ cónh³ tí³ hi³ hniau³ dí² jáun² Cristo, uá¹jinh¹ jmí¹líh³ tiá² lí³ cuoh² tsú² cun³ tán¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³

ná¹canh² hñu³ honh² náh² re² lín³² cun³quionh³ hnga² Dió³².

²⁰Hi³ hí³ bíh¹ dí² jan² Dió³² Tsá² zia³² pí³ quioh²¹ hi³ jmu³ tí³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ mř²³ dí², ho³ uá¹jinh¹ cáun² hi³ tí³ lí¹ ca³cháunh¹³ tsí³ dí², cun³quionh³ pí³ quioh²¹ tsú² hi³ má²jmu² jáun² ta²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ dí². ²¹Hi³ jáun² cun³quionh³ tsá² ná¹lín³ cuáh³², jí³ cun³quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo; ¡cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² jmá¹ ca³la³ jí³² ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio²! ¡Tson² bíh¹ cu³tí³!

Hniáuh³² tiáuh¹ dí² cá²hon³

4 Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹, jná¹³ tsá² cuá¹tson³ ná¹ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², hiú² mř²³ jná¹³ ní¹con² hnoh² hi³ ní¹táunh¹ náh² la³ cun³ ca³tí²¹ hi³ ní¹táunh¹ tsá² má²ca³te³ Dió³², qui¹ hnoh² bíh¹ tsá² má²ná¹tén¹ náh². ²Jmu³ náh² tsá² tsí³juí³, tsá² tiá² jmu² quien² hnga²; jmu³ náh² siáh³ juen² honh², jí³ hi³ cueh¹³ náh² honh² hi³ ca³tin¹ tsá²ján² tsá²ján² qui¹ cun³ní¹ hi³ hno³ náh² tsú². ³Cun³quionh³ hi³ má²nio² jáun² tie³ ja¹ quián¹³ bí¹ náh², má²hniáuh³² jmúh¹³ náh² pí³ hi³ la³ má²tionh² jáun² náh² cá²honh¹ jmá¹ ca³la³ jí³², cun³quionh³ hi³ má²hau³ Jmí²chí³ Chun¹. ⁴Qui¹ jan² tán¹ tsá² bíh¹ má²ná¹lái³ dí², hi³ jan² tán¹ bí¹ siáh³ Jmí²chí³ zian² ní¹con² dí² la³jái³²; la³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³ hi³ má²ca³te³ náh² jáun² Dió³² hi³ lí¹³ zia³² cáun² tán¹ hi³ ná¹janh³² náh² ca³la³ jín³². ⁵Jan² bíh¹ Juo¹³ dí² zian², hi³ cá² ní¹ bíh¹ jú¹ tson² zia³² hi³ táunh²³ dí² ta²¹, cá² ní¹ bíh¹ hi³ zaun³² dí² jmá¹, ⁶hi³ jan² tán¹ bíh¹ Dió³² Jméi² dí² ca³la³ já¹³. Hí³ bíh¹ cuá¹chín¹ ní¹con² ca³la³ jín³², Tsá² jmu² ta²¹ ca³la³ tán¹ cu³tí³, jí³ hi³ cuá³ tsú² siáh³ hñu³ tsí³ jí³lá² dí².

Pí³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹

(Romanos 12:3-8; 1 Corintios 12:1-14:40; 1 Pedro 4:8-11)

⁷Tí³la³ né³² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ dí² má²hi³ au³² dí² la³ cun³ pí³ hi³ ca³ja³ jáun² tsí³ Cristo hi³ lí¹ cué²¹. ⁸Hi³ jáun² bíh¹ ní¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²:

Jmí¹ ngah²¹ tsú² jáun² hñu³mř³cuú², ca³chin² dí² juí³² tsá² ná¹tson³, jí³ hi³ ca³cuéh³ dí² siáh³ tsá²mř³cuóun² pí³ hi³ jmu³ tsú² tá¹³ dí².

⁹Tí³la³ ¿he³ dá² hnió³ juáh³ jaun³² hi³ “ca³uinh³² tsú²”? Hi³ nř² dá² hnió³ juáh³, hi³ la³ní¹ tín² ca³ní¹hi³² tsú² la³ tí³ hñu³ hué³². ¹⁰Hi³ Tsá² hí³ bí¹ siáh³ ca³uinh³² tí³ ní¹ jlánh¹ bíh¹ ñe¹ hñu³mř³cuú², hi³ jáun² lí¹³ hún¹ tsú² la³ tán¹ chu³ cuá² chu³ hué³². ¹¹Hi³ hí³ bíh¹ ca³cué³ pí³ ní¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hi³ jmu³ tsú² tá¹³ Dió³², uá¹la³ cun³ hi³ ca³cuéh³ tsú² jáun² ma³ jan² tsá² pí³ hi³ lín³ tsú² *tí³² tsá² quian³² jě¹ Dió³², ma³ jan² tsá² ca³cuéh³ dí² siáh³ pí³ hi³ lín³ *tí³² jě¹ Dió³², hi³ ma³ jan² tsá² hi³ auh³ pí³ hi³ ngá³² jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáun³ tsú², ma³ jan² tsá² hiauh³ pí³ hi³ lín³ tsá² tanh² hó¹ ní¹ tsá², hi³ ma³ jan² siáh³ hiauh³ pí³ hi³ lín³ tsá² ca³tí²¹ já¹³ quioh²¹ Dió³². ¹²La³ nř² bíh¹ ca³chan³ tsú² hua³jan²¹ tsá² joh¹ hi³ jmu³ ta²¹ quioh²¹ dí², hi³ jáun² lí¹³ hi³ tí³ lí³mí¹ má²tsá²lí³pin³ tsí³ tsá² ní¹ hná¹ jáun² joh¹ Cristo, ¹³ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hi³ tiáuh¹ dí² cá²hon³ la³ cun³

hi³ ca³ti²¹ jmu³ tsá² má²cuón³² Jon² Dió³², tsá² má²nio² hi³ cáun² tsá² ní¹con² tsú². La³ jáun² bíh¹ lǐ¹³ hi³ lǐ³hún¹ tsá² dí², hi³ lǐ³ tiéi³ dí² ti³tsóh³dí¹ la³ cun³ rón³² lǐn³ hnga² Cristo. ¹⁴ Qui¹ jáun² tiú²uú² lǐn¹³ dí² la³jmǐ¹ lǐn³ tsá²míh¹, hi³ huán¹ tsá² lǐn³² bíh¹ za³² tsá², hi³ cáun² lǐ¹ lǐ²can² cun³quionh³ lǐ³ua³ cáun² jái¹³ hmaí²¹ hi³ má²ta² tsáu², hi³ lǐ²can² tsú² hi³ má²cau² tsá² hláih¹, tsá² hnió³ jau³ juí³² hlah³. ¹⁵ Tǐ³la³ nǐ¹juáh³ hléh¹ dí² jú¹ tson² cun³quionh³ hi³ hno³ dí² tsá²ján² tsá²ján² né³, la³ jáun² bíh¹ má²tsá²lǐ³hún¹ tsá² dí², ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ lǐn¹³ dí² la³jmǐ¹ lǐn³ Cristo, Tsá² lǐn³ hí³ Tsá² chin¹ ní¹con² dí². ¹⁶ Hi³ ní¹con² hi³ bíh¹ ja³² pí³ quiú¹³ jnoh¹, tsá² ná¹láí³ dí² la³juah²¹ dúh¹ jǐ¹mu¹ tsú², cáun² ngú³ hi³ ná¹cuú¹ ná¹hun¹ re² tǐn² la³ ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ pih²¹ hi³ siún¹ quionh³ rainh²¹, la³jmǐ¹ ná¹jeh² hná¹ mú²¹ quionh³ jǐ¹; hi³ jáun² tá¹la³ má²chí¹cuón² jáun² cu³lǐ²¹ né³, jmu² lin¹ hi³ hnió³ rainh²¹ cun³quionh³ hi³ má²háun³.

Ziáun² dí² hi³ hmaí²¹ cun³quionh³ Cristo

¹⁷ Hi³ jáun² né³, hlǐ¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² cha¹³ Tǐ³² Juo¹³ dí², hi³ juo³ ná¹ hnoh² la³ lá²: Tiú²uú² hniáuh³² yáh³ má²zián¹³ náh² la³jmǐ¹ zian² tsá² tiá² má²cuón³² Dió³², qui¹ tsá² hi³ dá² zian² la³ cun³ hi³ cháunh²³ chí¹ hmóu³² bíh¹, cáun² hi³ tiá² lin¹ ní¹ jmu³ ta²¹, ¹⁸ hi³ cáun² lǐ¹ ná¹jǐ³² siáh³ hǔ³ jmǐ¹ hǔ³ tsá² tsú². Tsá² hí³ dá² tiá² zian² yáh³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², qui¹ tsá² cáun¹ bíh¹ hi³ cun³ ní¹ hi³ jlánh¹ huáh² chí¹. ¹⁹ Tiú²uú² ní³² yáh³ tsú² he³ dá² jaun³² hua³heih²¹, jǐ³ hi³ má²ca³jienh³ tsú² siáh³ hmóu³² hi³ jmu³ la³jǐ³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsá², hi³ ca³la³ hi³ tsah³ lǐn³² tsú² jmu² ca³la³ jǐ³² ní¹ hi³ hlah³, ca³la³ hi³ jǐnh¹ lǐn²¹ tsú². ²⁰ Tǐ³la³ hnoh² má¹ ná¹, tiá² ca³lǐ³tin² yáh³ hnoh² la³ nǐ² ní¹con² Cristo, ²¹ nǐ¹juáh³ tson² cu³tǐ³ hi³ ca³niéih² náh² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsú², hi³ nǐ¹juáh³ tson² ca³cunh³ náh² siáh³ quiúnh¹ Jesús jmǐ¹ ca³lǐ³tin² náh² jáun² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ tsú². ²² Hi³ ca³ti²¹ la³ cun³ he³ lánh³ rón³² jmǐ¹ zian² náh² jáun² jmǐ¹tin² né³, tǐ³ có³² chá¹ náh² cú²jueh³² hi³ yeh³ hi³ jmǐ¹ jmu³² náh² jáun², qui¹ jmǐ¹tin² ca³lǐ³can² náh² cun³quionh³ hi³ hlah³ hi³ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² hi³ jmǐ¹ jmu² jáun² hi³ jún³ náh². ²³ Má²hniáuh³² bíh¹ lǐ³ hmaí²¹ la³ tǐ³ hǔ³ jmǐ¹ hǔ³ honh² náh², ²⁴ hi³ má²zián¹³ náh² cáun² hi³ hmaí²¹ la³jmǐ¹ lǐ³ hi³ cǎnh³ ca³ma³jniau² náh² siáh³ Dió³², hi³ zian² náh² la³jmǐ¹ zian² tsú² jáun² hnga², hi³ hú¹tá¹ chun¹ náh², hi³ jǐn².

²⁵ Cun³ ní¹ hi³ nǐ² né³, jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² náh² ca³tin¹ hléh¹³ jmáh³la³ jú¹ tson² ní¹con² renh², cha³ jmǐ¹ hléh¹³ náh² jú¹ tǐ¹jáí², qui¹ la³jáí³² bíh¹ dí² ná¹láí³ la³juah²¹ dúh¹ zeih²¹ cuo² zeih²¹ ta³ jan² tsáu².

²⁶ Nǐ¹juáh³ hi³ ca³míh³ honh² náh², ha³ lǐ² jmu² tso³; ha³ lǐ² cuí¹ míh¹³ honh² nú² ca³la³ ní¹ ca³ta³tsí²¹ hiú², ²⁷ hí¹ cú¹pih²¹ lǐ² jái¹³ cueh³² tsá² hláinh¹.

²⁸ Nǐ¹juáh³ tsá² jmǐ¹ han², ha³ lǐ² uú² cuí¹ han¹ tsú², tǐ³la³ cuí¹ jmu¹ cuá² ta³ tsú² ta²¹ chu²¹ bíh¹ cú²jueh³², hi³ jáun² zia³² ca³lá² hi³ lǐ¹³ lǐ³ cuéh³² tsú² tsá² lǐ³hniauh²³ ní¹con².

²⁹ Ha³ lǐ² hléh² náh² jú¹ hlah³, tǐ³la³ jái¹³ hi³ lǐ¹³ lǐ³ ma³hau³ hi³ lǐ³ pin³ tsá² tsáu² bíh¹ hniáuh³² hléh¹³ náh²

cú²jueh³², jái¹³ hi³ lǐ¹³ lǐ³ ma³mieh² Dió³² ní¹con² tsá² náí³² bíh¹. ³⁰ Lǐ² jmu² náh² hi³ niau²¹ hlah³ tsá² jmǐ²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³², qui¹ cun³quionh³ jmǐ²chí³ hi³ bíh¹ má²ná¹lin¹ hnoh² hi³ lǐn³ náh² tsá² joh¹ Dió³², ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ cu³tǐ³ liáu³² tsú².

³¹ Chá¹ náh² tǐ³ có³² la³jǐ³² hi³ chí¹qui² chí¹tiéih²³ honh² náh² ní¹con² tsáu², la³ má²quionh³ hi³ míh²³ honh² náh², jǐ³ hi³ jlánh¹ náh², jǐ³ hi³ lǐ¹ tǐ² lǐ¹ hóh³² náh², jǐ³ la³jǐ³² hi³ lǐ¹ tú² lǐ¹ hion²³ náh² tsáu² nǐ² siáh³, la³ cun³ la³jǐ³² ní¹ hi³ hlah³ yáh³. ³² Tǐ³ re² bíh¹ jmu³ náh² chun¹ ní¹con² tsá²ján² tsá²ján², hi³ ná¹lǐn³ náh² tsá² zian² tsá² hi³ ca³tin¹ tsá²ján² tsá²ján², hi³ chin³² náh² siáh³ honh² ní¹con² tsá²ján² tsá²ján² la³ cun³ hi³ má²ca³jmú³ tsú² ní¹con² náh², la³jmǐ¹ ca³chin² jáun² Dió³² tsá² tso³ quián¹³ hnoh² cun³quionh³ Cristo.

He³ lánh³ rón³² hniáuh³² ma³zian² tsá² má²lǐn³ jon² Dió³²

5 Hi³ jáun² né³, cun³ ní¹ hi³ má²ná¹lǐn³ náh² jon² Dió³², tsá² hnió³ tsú² lǐn³², jmu³ náh² pí³ hi³ lǐn¹³ náh² la³jmǐ¹ lǐn³ tsú² hnga². ² Tianh³ náh² hi³ ná¹hnáuh³ náh², la³jmǐ¹ ca³ma³hniau³ Cristo, hi³ ca³jienh³ tsú² jáun² hnga² cun³ ní¹ hi³ ca³ta¹ dí². Hí³ bíh¹ lǐ¹ ca³cuen³ hnga² la³juah²¹ dúh¹ jan² jáh³, hi³ ca³jngih³ ní¹con² Dió³², hi³ lǐn³ tsú² la³jmǐ¹ lǐ³ cáun² hi³ ja³² má²ró³² hi³ tǐ³² tsá² Dió³².

³ Cun³ ní¹ hi³ má²lǐn³ náh² tsá² joh¹ Dió³² né³, jáun² hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiú²uú² hniáuh³² hi³ cáun² lǐ¹ juonh²¹ náh² jái¹³ hi³ ca³ti²¹ hi³ juón¹ tsú², sa³jun³ hí¹ cáun² hi³ tiá² jǐ², ho³ hi³ dí¹quian¹ náh² hi³ lǐ¹ zia³². ⁴ Ha³ lǐ² hléh² náh² jú¹ cú¹juón¹, sa³jun³ jái¹³ hi³ tiá² lin¹ zia³² ní¹ jmu³ ta²¹, ho³ cuú²nga¹ héi² tsá², qui¹ jái¹³ la³ nǐ² tiú²uú² ca³ta¹ yáh³ dí² hléh¹³; tǐ³ re² cueh¹ náh² cú²jueh³² tiá¹hmah¹ Dió³² bíh¹. ⁵ Qui¹ má²níh¹ bíh¹ náh² hi³ nǐ¹juáh³ zian² tsá² lǐ¹ jmu² lǐ¹ tsau³² ho³ hi³ jmu² tsú² hi³ tiá² jǐ², jáun² tsá² la³ hí³ tiá² lǐ¹³ yáh³ hiáuh³ jái¹³ hi³ tsa³ma³zian² hǔ³mǐ³cuú² ní¹ cuá¹quien² Cristo quionh³ Dió³², sa³jun³ lǐ¹³ hiáuh³ jái¹³ nǐ¹juáh³ tsá² zia³² hi³ jlánh¹ jǐnh¹, qui¹ tsá² la³ nǐ² jmu² la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹ bíh¹. ⁶ Hí¹ jan² lǐ² hin² cuí¹ má¹cau² hnoh² cun³quionh³ cáun² jú¹ te³, qui¹ cun³ ní¹ hi³ ca³ti²¹ hi³ hlah³ nǐ² bíh¹ má²jnia³² Dió³² hi³ míh²³ tsá² ní¹con² tsá² tiá² nieh³. ⁷ Jáun² né³, hí¹ cú¹pih²¹ lǐ²uú² juónh³² náh² re² quiúnh¹ tsá² la³ hí³.

⁸ Qui¹ jmǐ¹tin² jmǐ¹ lǐn³ hnoh² tsá² zian² já¹niéi², tǐ³la³ ta³né³² má¹ ná¹, cun³ ní¹ hi³ má²ca²cunh³ náh² quiúnh¹ Tǐ³² Juo¹³ dí², jáun² má²lǐn³ náh² tsá² má²zian² ní¹ tie³ joh¹. Jáun² tianh³ náh² la³ cun³ qui³ ca³ti²¹ hi³ zian² tsá² má²tiéin¹ joh¹. ⁹ Qui¹ joh¹ dá² jmu² hi³ lau³² jmáh³la³ cá² ní¹ hi³ chun¹ bíh¹ tsú², hi³ ngí³² tsú² cú²tso², jǐ³ hi³ lǐn³ tsú² tsá² tson² jǐ¹ nǐ² siáh³. ¹⁰ Jáun² jmu³ náh² pí³ hi³ ngí¹³ náh² hi³ he³ bíh¹ hi³ jéih³² Tǐ³² Juo¹³ dí². ¹¹ Ha³ lǐ² jmu² náh² lǐ³ua³ cáun² hi³ tiá² lin¹ ní¹ jmu³ ta²¹, hi³ la³ jmu² jáun² tsá² zian² já¹niéi²; tǐ³la³ tǐ³ re² tie³ náh² joh¹ ní¹con² hi³ jáun², hi³ jáun² lǐ¹³ chu³ jǐ¹éih³. ¹² Hi³ lǐ¹ hua³heih²¹ máh³ hi³ hléh¹³ dí² la³ cun³ hi³ jmu² tsá² hi³ ta³ hǔ³ niéi², uá¹jinh¹ tǐ³ lǐ¹ hléh¹³ dí²; ¹³ tǐ³la³ nǐ¹ má¹ca³ta³no¹ la³jǐ³² hi³ jáun² ní¹ tie³ joh¹ né³, la³jǐ³² bíh¹

chú² jñéih²³ re², ¹⁴ qui¹ cun³ quionh³ joh¹ bíh¹ chú² jñéih²³ la³ jñéih³². Cun³ ní¹ hi³ jáun² bíh¹ juáh²³ tsú² la³ lá²:

Hueh³ ziu³ máh¹, hnú² tsá² rá² cuóun¹ nú²;

náú² ní¹ rón²¹ nú² nř² ja¹ hla¹,

hi³ jáun² Cristo tiei³² joh¹ quioh²¹.

¹⁵ Jáun² né³, hua³ hín¹³ náh² he³ lánh³ rón³² ní¹ táunh¹ náh². Ha³ lř² ma³ zian¹³ náh² la³ jmí¹ zian² tsá² tiá² jmí¹ tiá² tsí³, tí³ re² ma³ zian¹³ náh² hi³ quia³ lín³ jmí¹ honh².

¹⁶ Ma³ quien¹³ náh² jmái¹ hi³ zian² náh², qui¹ jmái¹ hlah³ bíh¹ la³². ¹⁷ Ha³ lř² lř¹ jmú² náh² cáun¹; jmu³ náh² pí³ hi³ ngí¹³ náh² he³ hnió³ Tř³² Juo¹³ dí². ¹⁸ Ha³ lř² ma³ heinh²¹ náh², qui¹ tsá² jmu² la³ jáun² dá² cáun² lř¹ tsá² hín³ bíh¹; tí³ re² cuí¹ ná¹ cónh²¹ Jmí² chí³ Chun¹ hñu³ honh² náh².

¹⁹ Hniáuh³² hlř¹ lienh¹ náh² renh² má² tún² hmóu³² náh² cun³ quionh³ hi³ hřeh¹ náh² sun¹ hi³ lř³ jáun² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ hřeh¹ náh² sun¹ ní¹ con² Dió³², jí³ hi³ hřeh¹ náh² siáh³ hi³ ca³ tin¹ tsú² cun³ quionh³ sun¹, la³ cun³ hi³ má² hau³ Jmí² chí³ Chun¹. Jáun² hře¹ náh² sun¹ hi³ má¹ tsú¹ má¹ jonh²¹ náh² Tř³² Juóuh³² ca³ la³ jonh³ jmí¹ honh². ²⁰ Cuéh³ náh² tiá¹ hmah¹ Dió³² Jméi² dí² jmái¹ ca³ la³ jí³² ca³ tí²¹ la³ jí³² hi³ zia³², cun³ ní¹ hi³ ca³ tin¹ Jesu-risto Tř³² Juo¹³ dí².

Lánh³ hniáuh³² zian² tsá² tanh² ta²¹ Cristo quionh³ tsá² hñú¹³

²¹ Cun³ ní¹ hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Cristo, jáun² ma³ quien¹³ náh² tsá² ján² tsá² ján².

²² Ca³ tin¹ tsá² mí³ hi³ ma³ quien² ní² cuo², la³ jmí¹ má² quien² tsú² jáun² Tř³² Juo¹³ dí². ²³ Qui¹ tsá² nřuh² bíh¹ lín³ tsá² chín¹ ní¹ con² tsá² mí³, la³ jmí¹ lín³ jáun² Cristo Tsá² chín¹ ní¹ con² tsá² lín³ cuáh³², tsá² ná¹ lín³ hi³ la³ jmí¹ lř³ cuá² ta³ tsú², tsá² ca³ lión³² tsú² hi³. ²⁴ Hi³ jáun² la³ jmí¹ má² quien² jáun² tsá² cuáh³² Cristo, la³ jáun² bíh¹ ca³ tin¹ tsá² mí³ ma³ quien² ní² cuo² tán¹ hián².

²⁵ Hnoh², tsá² nřuh², ma³ hno¹ náh² tsá² mí³ ní² cuonh² náh², la³ jmí¹ ca³ ma³ hnió³ jáun² Cristo tsá² lín³ cuáh³² hi³ ca³ cun³ tsú² jáun² hnga² hi³ jún³ ca³ tin¹ cuáh³².

²⁶ La³ nř² ca³ jmú³ tsú², qui¹ hi³ jáun² lř¹³ ná¹ chan¹ tsá² lín³ cuáh³², hi³ ca³ ma³ jin² dí² tsú² cun³ quionh³ hi³ ca³ zán³ tsú² jáun² jmái² cun³ quionh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², ²⁷ hi³ jáun² lř¹³ ma³ jnia² tsú² cuáh³² ní¹ con² hnga²,

hi³ lín³ la³ jmí¹ lín³ jan² tsá¹ má¹³ tsá² má² jniá³ ca³ la³ chú³² lín³² cu³ tí³, hi³ chun¹, hi³ jin², hi³ hí¹ cú¹ píh²¹ quiá¹ tiá² zia³² quioh²¹, hi³ sa³ jun³ hí¹ cáun² hi³ zính², sa³ jun³ hí¹ cáun² hi³ má² hliáh². ²⁸ La³ nř² bíh¹ lř³, hi³ hniáuh³² ma³ hnió³ siáh³ tsá² nřuh² tsá² mí³ ní² cuo² la³ jmí¹ hnió³ tsú² hnga². Qui¹ ní¹ juáh³ tsá² hnió³ tsá² mí³ ní² cuo², la³ jáun² má² lín¹ hi³ hnió³ jí³ hnga² bíh¹ tsú². ²⁹ Qui¹ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² hon² cuá² ta³ hnga², tí³ la³ jmu² bíh¹ tsú² hua³ hí¹³, jí³ hi³ má² ton³ dí² siáh³; hi³ tí³ tsóh³ dí¹ la³ jáun² bíh¹ jmu² siáh³ Cristo ní¹ con² cuáh³², ³⁰ qui¹ jnoh¹ bíh¹ ná¹ lái³ dí² la³ jmí¹ lř³ cuá² ta³ tsú², [jnoh¹ ná¹ lái³ dí² la³ jmí¹ lř³ ngú³ quioh²¹ tsú² jí³ jñí² mu¹ tsú² nř² siáh³].

³¹ La³ cun³ rá¹ juáh³ jáun² ní¹ Sí²: “Cun³ ní¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³ tin¹ tsá² nřuh² chan³ tí³ có³² jméi² mí¹ ziu¹³, hi³ jáun² tiánh³ cu³ tsá³² quionh³ tsá² mí³ ní² cuo², hi³ jáun² tá¹ gon³ tsú² lín¹³ la³ juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² bíh¹”. ³² Hi³ nř² bíh¹ cáun² jái¹³ hi³ jlánh¹ bí¹ quien² hi³ jmí¹ ná¹ hmá¹, hi³

jáun² jná¹³ né³ juanh³², hi³ jái¹³ nř² né³, hie³² hi³ Cristo má² cunh³ quionh³ cuáh³². ³³ Tř³ la³ cun³ jáun² bíh¹ hniáuh³² má¹ hno¹ náh² tsá² mí³ ní² cuonh² ma³ quin³² ma³ jan³² náh², la³ jmí¹ hno³ náh² hmóu³²; hi³ tsá² mí³ né³, hniáuh³² má² quien² siáh³ tsá² nřuh² ní² cuo².

6 Hi³ hnoh² siáh³ tsá¹ míh¹, cun³ ní¹ hi³ hnoh² tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², hi³ jáun² ca³ tin¹ náh² tanh¹³ siáh³ ta²¹ nřeh² mí² ziu^{h2}, qui¹ la³ nř² bíh¹ ca³ tí²¹. ² Qui¹ hi³ lá² bíh¹ héih³² la³ ní¹ hi³ ca³ jmú³ Dió³² hi³ la³ má² quionh³ siáh³ cáun² jái¹³ hi³ ca³ jmú³ tsú²: “Tianh³² náh² ta²¹ nřeh² mí² ziu^{h2}, ³ hi³ jáun² lř¹³ zian² nú² re² tin², jí³ hi³ lř¹³ lř³ zian² nú² ué³ ní¹ hué²¹ lá²”.

⁴ Hi³ hnoh² né³, tsá² má² lieih²¹, ha³ lř² ma³ tsan¹³ náh² tsí³ jónh³², tí³ la³ tí³ re² bíh¹ hi³ má¹ cuoun²¹ náh² tsú² hi³ tí³ jinh²¹ náh² re² tin², hi³ hlř¹ lienh¹ náh² tsú² ca³ tí²¹ he³ lánh³ rón³² tanh¹³ tsú² ta²¹ Tř³² Juo¹³ dí².

⁵ Hnoh² tsá² ná¹ lřn³ *tsá² má² ná¹ hlánh¹, ca³ tin¹ bí¹ náh² má¹ tih²¹ ní¹ con² tsá² ná¹ lřn³ juóuh³² náh² ní¹ hué²¹ lá²; hniáuh³² bíh¹ má¹ quien¹³ náh² tsú², jí³ hi³ re² nio² honh² náh² siáh³ jmúh¹³ ta²¹ quián¹³, la³ jmí¹ lř³ hi³ ná¹ má² tih²¹ náh² ní¹ con² hnga² Cristo. ⁶ Jun³ juáh¹³ jmáh³ la³ ní¹ jře²³ yáh³ tsú² hniáuh³² jmúh¹³ náh² re² ta²¹, hi³ jáun² jlánh¹ tá¹ tonh¹ náh² re² ní¹ con² tsú², tí³ la³ hi³ jmúh¹³ náh² la³ cun³ qui³ ca³ tin¹ jmu³ tsá² ná¹ lřn³ quian²¹ Cristo bíh¹, tsá² má² ná¹ jmu² la³ jonh³ jmí¹ tsí³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³². ⁷ Hiún² lřn³² honh² náh² jmu³ tá¹³ tsú², la³ juah²¹ dúh¹ hi³ ná¹ jmuh³² náh² tá¹³ Tř³² Juo¹³ dí², jun³ juáh¹³ la³ jmí¹ lř³ hi³ ná¹ jmuh³² náh² ní¹ con² jmáh³ la³ tsáu² yáh³. ⁸ Qui¹ má² níh¹ bíh¹ náh², hi³ Tř³² Juo¹³ bíh¹ dí² ma³ hmah¹ ní¹ con² ma³ quin³² ma³ jan³² la³ cun³ lř³ hi³ chu²¹ hi³ lř² jmú³ tsú², uá¹ hi³ tsá² má² dí¹ hlánh¹ ho³ lá² dá² tsá² zian² hi³ ca³ tin¹ hnga².

⁹ Hnoh² siáh³ tsá² ná¹ lřn³ juo¹³ tsáu², ja³ bí¹ la³ nř² hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² siáh³ ní¹ con² tsá² má² dí¹ hlánh¹ joh² náh², ha³ lř² uú² lienh¹ náh² tsú² jú¹ cáu². Cháu¹ náh² honh² hi³ jan² bíh¹ Tř³² Juo¹³ dí² Tsá² cuá³ hñu³ mí³ cuú² jmu² héih³² ní¹ con² hnoh² jí³ ní¹ con² tsá² hí³ nř² siáh³; hi³ Tsá² hí³ né³, tiá² jmu² yáh³ hi³ quien² jan², hi³ jan² tiá² quien².

Zia³² he³ cun³ quionh³ lř¹³ jmu³ tsá² tanh² ta²¹ Dió³² hniéi²

¹⁰ Hi³ jáun² né³ reh², cuí¹ lř³ pin³ náh² cun³ quionh³ pí³ hi³ ja³² ní¹ con² Tř³² Juo¹³ dí², cun³ quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² jáun² quioh²¹ tsú². ¹¹ Jmu^{h21} náh² ta²¹ la³ jí³² ní¹ hi³ cue³² Dió³² hi³ lř¹³ jmu³ tsú² hniéi², hi³ jáun² quinh¹ náh² jmái¹ ní¹ juáh³ jmái¹ hi³ hnió³ tsá² hláinh¹ ma³ cau².

¹² Qui¹ jun³ juáh¹³ hi³ ná¹ jmu³² hniéi² quiúnh¹ tsá² mí³ cuoun² yáh³ dí², tí³ la³ ná¹ jmu³² dí² hniéi² quiúnh¹ tsá² cuú² tsá² chín³ bíh¹, tsá² hláih¹ tsá² ná¹ lřn³ jmí² chí³, la³ cun³ tsá² ná¹ chín¹, tsá² ná¹ ho² jái¹³ ní¹ con² tsá² ná¹ hiá² ná¹ jí³² jmí¹ tsí³ zian² hngá¹ máh³ lá².

¹³ Cun³ ní¹ hi³ jáun² né³, jmu^{h21} náh² ta²¹ la³ jí³² ní¹ hi³ cue³² Dió³² hi³ lř¹³ jmúh¹³ náh² hniéi², hi³ jáun² lř¹³ quinh¹ náh² jmái¹ ní¹ juáh³ jmí¹ zia³² hi³ háinh¹³, hi³ nř¹ má¹ lř³² jáun² né³, la³ má² ná¹ pin³ jáun² bíh¹ náh².

¹⁴ Jáun² né³, tianh³ náh² hua³ jan²¹, la³ juah²¹ dúh¹ hi³ ná¹ hñéih¹ náh² jú¹ tson², jí³ ca³ la³ hi³ ná¹ quíh¹ náh²

siáh³ hi³ chun¹ náh², la³jmí¹ lǐ³ hmih³² pin³ hi³ ná¹quih³²
 hliáu³ hi³ jmu² hua³hí¹³ ní¹ tsí³. ¹⁵Tianh³ náh² hua³jan²¹
 hi³ hléh¹ náh² jú¹ chú³² hi³ jmu³ hi³ niau²¹ tie³ hñu³ tsí³
 tsáu², la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² tauh² tuh³² ta³. ¹⁶Hi³ ní¹
 ca³la³ jí³² né³, chá¹ náh² cáun² honh², qui¹ hi³ nio² jáun²
 cáun² tsí³ bíh¹ tsú² lǐ³ la³jmí¹ lǐ³ cáun² chí² lih³² hi³
 zianh³² hliáu³ hi³ jná¹²³ ta³ ní¹; cun³quionh³ hi³ jáun² lǐ¹³
 yéih¹ náh² sí² hún¹ hmá² zunh²¹ hi³ cuí²³ tsá² hláinh¹
 ní¹con² náh². ¹⁷Cuí¹ ná¹hu²¹ honh² náh² hi³ liáun³ náh²,
 hi³ lǐ³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ cáun² hú¹chí¹ pin³ hi³ hein³²
 hliáu³ hi³ jmu² hua³hí¹³ chí¹, jí³ hi³ hniáuh³² ná¹ziánh¹
 náh² siáh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ lǐ³ la³jmí¹ lǐ³ cáun²
 mí¹tái³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹. ¹⁸Ní¹ má¹tí³ ní¹lienh¹
 hnoh² Dió³² ca³tí²¹ lǐ³ua³ cáun² hi³ zia³², jáun²
 cun³quionh³ hi³ má²hau³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹
 hniáuh³² lienh¹ náh² tsú² jmáí¹ ca³la³ jí³², uá¹jinh¹ cá² ní¹
 hi³ hiú² mih³² náh² ní¹con² tsú². Lǐ¹³ jmúh¹³ hnoh² la³ ní¹
 ní¹juáh³ cueh¹³ náh² honh² hi³ tianh¹³ náh² hua³jan²¹;
 hi³ hniáuh³² lienh¹ náh² siáh³ Dió³² hi³ ca³tin¹ la³jín³²
 tsá² joh¹ tsú². ¹⁹Lienh¹ tiá³ náh² Dió³² hi³ ca³tin¹ jná¹³
 uá²jái³², hi³ jáun² lǐ³ ño¹ jná¹³ hín² jái¹³ hléh¹³ ná¹ ní¹
 má¹tí³ ní¹ hléh¹³, hi³ jáun² la³ jáun² lǐ¹³ zia³² uu³mieh¹³

jnë¹³ ní¹ má¹tí³ ní¹ hie¹ ná¹ tsáu² la³ cun³ jái¹³ hi³ jmí¹
 ná¹hmá¹ jáun² ca³tí²¹ jú¹ chú³² hi³ lǐ¹³ liáun³ tsú². ²⁰Jná¹³
 la³² tsá² zéin¹ Dió³², hi³ hléh²³ ná¹ jú¹ chú³² jáun²; hi³
 cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ cuá¹tson³ jná¹³ ta³né³². Jáun²
 lienh¹ náh² tiá³ Dió³², hi³ jáun² jlánh¹ tiá³ niau²¹ tsin³²
 jná¹³ hi³ hléh¹³ jú¹ chú³², la³ cun³ qui³ ca³tin¹ jná¹³ jmu¹.

Má²hah² Po¹ jái¹³

²¹Jáun² né³, reh² dí² Tíquico chá³² ní¹con² hnoh² la³jí³²
 hi³ ca³tin¹ jná¹³ jí³ hi³ cuá¹jmu² jná¹³ ní² siáh³. Hí³ bíh¹
 lín³ quian²¹ Tí³² Juo¹³ dí², jan² tsá² jlánh¹ re² nio² cáun²
 tsí³, jan² tsá² hno³ lín³² dí². ²²Hi³ jáun² bíh¹ zein³² jná¹³
 tsú² ní¹con² hnoh², hi³ jáun² chá³² tsú² ní¹con² hnoh²
 he³ lánh³ rón³² tiauh² jnoh¹, hi³ jáun² lǐ¹³ chá³² tsú² siáh³
 tiá³ honh² náh².

²³Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² cuí¹ jmu¹
 hi³ jí³lin² tsá² reh² dí² lǐ¹³ zian² re² tin², jí³ hi³ ná¹hnáu³
 tsú² siáh³ cun³quionh³ hi³ nio² cáun² tsí³. ²⁴Cuí¹ má¹hé¹
 má¹mieh² Dió³² ca³la³ jín³² tsá² hnio³ Jesucristo Tí³²
 Juo¹³ dí², la³jín³² tsá² hniau³ tsú² cáun² hi³ tiá² tón³²
 jmáí¹ hliáh¹³. [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

FILIPENSES

Tá¹la³ cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí² Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tin¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Filipos

1 Jná¹³ Po¹ quiúnh¹ ná¹ Timoteo, tsá² ná¹lá³ jnoh¹ *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo, jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tin¹ la³jín³² hnoh², tsá² tionh² náh² juú² Filipos nř², tsá² má²joh¹ Cristo Jesús; hi³ la³ñí¹ la³ján³ zen²³ jnoh¹ sí² lá² ñí¹con² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³², la³ má²quionh³ tsá² ná¹jniá³ hi³ jmí¹ tsí³ nř² siáh³. 2 Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jmé² dí² jí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², jí³ hi³ cuí¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin².

Po¹ liéinh³² Dió³² hi³ ca³tin¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³²

3 Cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² la³ ma³ quin³² ma³ cu³ jéin³² hi³ chau² tsin³² jná¹³ quián¹³ hnoh², 4 hi³ nř¹ má¹ca³lien¹ jná¹³ Dió³² né³, tiu³nio² bíh¹ hiú² mř²³ jná¹³ ca³la³ hi³ hiú² lín³² tsin³² hi³ ca³tin¹ la³jín³² hnoh², 5 quí¹ cú²re² bíh¹ má²ca³jmu¹³ dí² ta²¹ hi³ ca³tin¹ jú¹ chú³², ca³la³ cun³ jmí¹ ca³lř³liau³ hi³ ca³chá¹ náh² cáun² honh², hi³ la³ tí³ ta³né³². 6 Jáun² jná¹³ né³ hu²¹ tsin³², hi³ Dió³² Tsá² ca³ma³liáu³² hi³ hi³ jmu² ta²¹ chu²¹ ñí¹con² náh², jmu² la³ má²jmu² jáun² ca³la³ ñí¹ cuanh²¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. 7 Cun³ ca³ti²¹ bíh¹ hi³ lén¹³ jná¹³ la³ nř² hi³ ca³tin¹ la³jín³² hnoh², quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ ná¹hnáu³ dí², quí¹ ja³bí¹ ñí¹con² hnoh² siáh³ ja³² mií³ tsí³ Dió³² la³jmí¹ ja³² jáun² mií³ tsí³ tsú² ñí¹con² jná¹³, uá¹ hi³ cuá¹hún¹ jná¹³ hñu³mí¹ñí², ho³ uá¹ hi³ nř¹ má¹ca³ta³zanh¹ jná¹³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá²tan²¹ hi³ lion¹ jná¹³ jú¹ chú³², jí³ hi³ ma³tson¹³ jná¹³ siáh³ já¹³ jáun². 8 Dió³² ñí³² hi³ cónh³ bíh¹ tiá² hú¹ př² hú¹ juoun³² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ la³jín³² hnoh², quí¹ ca³la³ jmí¹ hnau³ hnga² Jesu-cristo bíh¹ hnau³ jná¹³ hnoh². 9 Hi³ jáun² nř¹ má¹ca³lien¹ jná¹³ Dió³², hiú² mř²³ jná¹³ hi³ tí³ lř³mí¹ lín¹³ náh² tsá² jlánh¹ hnio³ Dió³² jí³ tsá²mř³cuoun², hi³ tí³ lř³mí¹ lř¹³ quia³lín³ jmí¹ honh² náh², jí³ hi³ tí³ lř³mí¹ tsá²lř³jnia² siáh³ jmí¹ honh² náh² cun³ jmá² cun³ jnia³², 10 quí¹ jáun² la³ jáun² lř³ tin² náh² hi³ quiáh¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹. La³ jáun² bíh¹ lř¹³ zian² náh² cáun² hi³ jin² náh², hi³ jáun² tiá² lř³ zia³² hí¹ cáun² yáh³ hi³ chí¹cuú² chí¹iná²³ ñí¹con² náh² nř¹ má¹cuanh³² jáun² Cristo. 11 Hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ ma³hau³ jáun² Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lř¹³ lín³ náh² la³jmí¹ lř³ cáun² hmá² hi³ há³² jmáh³la³ má³ chu²¹. Hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ zian² hnoh² cá² ñí¹ hi³ chun¹ né³, lř¹³ tá¹zanh¹ Dió³² re² ta³ ñí¹ tsá²mř³cuoun², hi³ ma³quien² tsú² siáh³ Dió³².

La³jř³² hi³ jmu² Po¹, jmu² tsú² cun³ñí¹ hi³ hnio³ Cristo

12 Hnoh² reh², hno³² jná¹³ hi³ lř³ ñíh¹³ náh² hi³ la³jř³² hi³ má²cá²quiúnh³² jná¹³, cu³tí³ bíh¹ má²ca³ma³hau³ hi³ tsá²ngř³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²; 13 quí¹ la³jín³² bíh¹ hliáu³ tionh² ñí¹ta²¹ lá², jí³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² nř² siáh³ má²ná¹ñí³² hi³ cuá¹tson³ jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo. 14 Hi³ míh¹ tiá² jí³lín² bíh¹ siáh³ tsá² reh² má²ca³chá³ tiá³ tsí³ hi³ hléh³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² cú² tiá² juénh² cun³ñí¹ hi³ ná¹ñí³² tsú² hi³ cuá¹tson³ jná¹³ ñí¹ lá²; cu³tí³ má²ná¹tioh³ bíh¹ cáun² tsí³ tsú² ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí² ta³né³².

15 Tson² bíh¹ zian² ma³ jan² tsá² hleh³² já¹³ quioh²¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ uóu³² tsí³ ñí¹con² jná¹³, jí³ hi³hliá² hnió³ hnié² nř² siáh³; tí³la³ zian² né³ tsá² siánh³ hi³ hleh³² hú¹tá¹ hi³ re² hu²¹ tsí³ bíh¹ tsú² má¹ná¹. 16 Tsá² hleh³² hí³ hi³ hu²¹ re² tsí³ né³, hleh³² tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hnau³ jná¹³ bíh¹ tsú², quí¹ ñí³² tsú² hi³ ca³chau³ Dió³² bíh¹ jná¹³ ñí¹ lá² hi³ cué¹³ jná¹³ jú¹ tson² ca³ti²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo. 17 Tí³la³ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ né³, jun³juáh¹³ hí³ hu²¹ re² tsí³ yáh³ tsú² hleh³² hi³ ca³tin¹ Cristo, tí³la³ hleh³² tsú² cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ hen² tsí³ hmóu³² bíh¹. Tsá² hí³ dá² cáun² hnió³ hi³ ma³hliáu³ uu³mř²tsí³² quion²¹ jná¹³ bíh¹ tá¹la³ cuá¹tson³ ná¹ lá². 18 Tí³la³ jtiá² hi³ jmu³ hí¹ cáun² yáh³ Quí¹ uá¹ hi³ hu²¹ re² tsí³ tsú², ho³ uá¹ hi³ tiá² re² hu²¹, cáun² hiú² bíh¹ tsin³² jná¹³ lř³ua³ hi³ hleh³² tsú² hi³ ca³tin¹ Cristo bíh¹.

Quí¹ cun³ lř³ hiú² bíh¹ siáh³ tsin³² jná¹³, 19 quí¹ ño¹ jná¹³ hi³ cun³ cua³han² bíh¹ jná¹³ re² ja¹ la³jř³² uu³mř²tsí³² hi³ quiunh³² jná¹³ lá² cun³ñí¹ hi³ lien¹ hnoh² Dió³² hi³ ca³tin¹ jná¹³, jí³ hi³hliá² má²hau³ jná¹³ siáh³ Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² ca³ma³hau³ hi³ Jesucristo tá¹la³ ca³ngř³ tsú² jáun² ñí¹ hué²¹ lá². 20 Quí¹ jná¹³ hu²¹ tsin³² hi³ cun³ tiá² chau²¹ bíh¹ jmá¹ hi³ lř³ heh¹ ná¹, quí¹ tí³la³ jná¹³ hno³² hi³ la³ má²chá²³ jáun² bíh¹ jná¹³ tiá³ tsin³² hi³ jmu² ná¹ lin¹ cun³quionh³ ngú³ lá² quion²¹ hi³ Cristo bíh¹ Tsá² quien², uá¹ hi³ zian² uá¹ hi³ má²jún¹ jná¹³. 21 Quí¹ ca³tin¹ jná¹³, la³jř³² hi³ jmu² jná¹³, jmu² jná¹³ cun³ñí¹ hi³ hno³ ná¹ Cristo bíh¹, hi³ jáun² nř¹juáh³ hi³ jun³ jná¹³ né³, tí³ zia³² hi³ má²ca³lá¹³ bíh¹ jná¹³ jaun³². 22 Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ lř¹³ jmu¹ jná¹³ ta²¹ chu²¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí² tá¹la³ zian² ná¹ ñí¹ hué²¹ lá², hi³ jáun² lř¹ tiá² ño¹ he³ quiáh¹³ bíh¹ jná¹³ lř²³. 23 Juóuh³² bíh¹ hi³ quiáh¹³ jná¹³ lř³ua³ cáun² hi³ tun³ nř², quí¹ jná¹³ jmí¹ má²hno³² hi³ jún³ bíh¹, hi³ jáun² jmí¹ ñih²¹ ná¹ hi³ jmí¹ ñí¹ñ²¹ quiúnh¹ Cristo; quí¹ ca³tin¹ jná¹³, hi³ jáun² bíh¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ chú³²; 24 tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ la³ má²zian² jáun² jná¹³ ñí¹ hué²¹ lá².

25 Hi³ cun³ñí¹ hi³ má²nio² cáun² tsin³² jná¹³ ca³tí²¹ hi³ ní³ né³, jáun² ño¹ jná¹³ hi³ zian² bíh¹ jná¹³ cónh³¹ cu³tiá³ quiún¹ hnoh², hi³ jáun² lĩ¹³ má¹hau¹ jná¹³ hi³ cuá¹taun¹ hnoh² tí³ chí¹ján³ jĩ³ hi³ tí³ lĩ³mí¹ lĩ³ hiún² honh² náh² hi³ táunh²³ náh² ta²¹. 26 Hi³ jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³ siáh³ ja¹ quián¹³ hnoh² jlánh¹ lĩ³ zia³² jái¹³ hi³ lĩ³ tsinh¹ náh² hi³ ca³tin¹ Cristo Jesús cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³.

27 Hi³ jáun² né³, ní¹ jí²¹¹a³ tí³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² pí³ hi³ lĩ¹³ zian² náh² la³ cun³ lĩ³ jú¹ chú³² quióh²¹ Cristo bíh¹; quí¹ uá¹ hi³ ngau³ jná¹³ hi³ ní¹jie¹ ná¹ hnoh², ho³ uá¹ hi³ cuon¹ jná¹³ ní¹ uóunh³, cun³ jáun² hnó³² bíh¹ jná¹³ hi³ chá³² tsáu² ní¹con² ná¹ hi³ hnoh² nio² bíh¹ tiá³ honh² náh², jí³ hi³ tionh² náh² siáh³ cá²hoh¹ ní², hi³ la³jín³² hnoh² ná¹jmu³² náh² pí³ cu³tsa³² hi³ lĩ¹³ lĩ³ juóun³² tsá² taunh³² ta²¹ jú¹ chú³² ca³tí²¹ hi³ lĩ¹³ liáun³ tsáu². 28 Ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² hniáuh³² hú¹ cóh²¹ honh² náh² ní¹con² tsá² hau² náh², quí¹ la³ jáun² dá² má²ma³lih²¹ hnoh² ní¹con² tsú² hi³ tsa³hín³ bíh¹ tsú², hi³ ja³bí¹ lĩ¹³ má¹lih²¹ hnoh² siáh³ hi³ cu³tí³ liáun³ náh²; hi³ lí²¹ jáun² né³ ja³² ní¹con² Dió³² bíh¹. 29 Quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnga² bíh¹ Cristo, má²hian² náh² jái¹³ hi³ tanh¹³ hnoh² tsú² ta²¹, hi³ jun³juáh¹³ jmá³la³ hi³ tí³ tanh¹³ ta²¹ yáh³ hnoh² tsú², quí¹ ja³bí¹ má²hian² náh² siáh³ jái¹³ hi³ má¹tsoh¹ náh² honh² hi³ ca³tin¹ tsú² uá¹jaí³². 30 Quí¹ ja³bí¹ hnoh² siáh³ táunh¹ náh² ja¹ hniéí² la³jmí¹ má²ca³jeh³ hnoh² jáun² jmí¹tin² hi³ hun¹ jná¹³ ja¹ hniéí², cáun² hniéí² hi³ qui³ hun¹ jná¹³ la³ tí³ ta³né³² la³ cun³ qui³ má²ca³niéih² náh² jáun².

Cristo ca³jmú³ tsí¹juí³, uá¹jinh¹ quien² lín³² tsú²

2 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tson² má²ca³ta³no¹ tiá³ honh² náh² cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ náh² quiún¹¹ Cristo, hi³ ní¹juáh³ má²ca³lĩ³ hiún² honh² náh² cun³quionh³ hi³ hniáu³ tsú², hi³ ní¹juáh³ tson² má²juónh³² náh² siáh³ re² quiún¹¹ Jmí²chí³ Chun¹, hi³ má²ca³lĩ³ cuin² hnoh² ha³ lánh³ rón³² lĩ³ hi³ ja³² míí³ tsí³ tsáu² ní¹con² tsá²ján² tsá²ján², la³ má²quionh³ hi³ hnáu³ tsú² ní² siáh³, 2 jáun² ma³hiún¹³ náh² tsin³² jná¹³ ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³ cun³quionh³ hi³ tionh² náh² cá²hoh¹, hi³ ná¹hnáu³ náh² cu³tsa³² la³jín³² náh², hi³ cáun² má²ná¹tioh³ honh² náh² la³jín³², jí³ hi³ ná¹hu²¹ honh² náh² cá² ní¹ la³jín³² náh². 3 Ha³ lĩ² jmú² náh² hí¹ cáun² hí¹ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² hmóu³², sa³jun³ hniáuh³² hu²¹ honh² náh² hi³ jmúh¹³ náh² cáun² ta²¹, hi³ má¹li³² jáun² né³, jmúh¹³ náh² tonh²; tí³la³ la³jé³² hi³ jmúh¹³ náh² má¹ná¹, hniáuh³² má¹quien¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján², hi³ jmúh¹³ náh² tsí¹juí³ hmóu³². 4 Hí¹ jan² hnoh² tiá² hniáuh³² hnáu¹³ hi³ chu²¹ hi³ quián¹³ náh² jmá³la³ hmóu³², tí³la³ ca³tin¹ bíh¹ hnoh² hnáu¹³ náh² hi³ chu²¹ hi³ lĩ¹³ jmu³ ta²¹ ní¹con² jí³ tsá² siáh³ ní² siáh³.

5 Hniáuh³² ná¹lĩ³ jmí¹ honh² náh² la³ cun³ hi³ jmí¹ lĩ³ jáun² jmí¹ tsí³ Cristo Jesús:

6 Quí¹ uá¹jinh¹ qui³ cónh³ jmí¹ má²lín³ Tsá² hí³ la³ cun³ qui³ lín³ Dió³², tí³la³ tiá² ca³jmú³ yáh³ tsú² tion³ hi³ lin¹ hi³ cá²ren² tsú² quionh³ Dió³²;

7 quí¹ tí³la³ ca³chá³ bíh¹ tsú² tí³ có³² la³ cun³ hi³ jmí¹ lín³, hi³ jáun² ca³lín³ tsú² la³ cun³ qui³ lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ hi³ ma³cón³² tsáu².

Jmí¹ ca³lĩ³zian² tsú² jáun² hi³ lín³ ngú³ la³ cun³ qui³ lín³ jáun² tsá²mí³cuóun² né³,

8 jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ lín³ jan² tsá² tsí¹juí³ cu³tí³, hi³ ¡hí¹ la³ tí³ ca³he³ tsú² hi³ jún³ ca³la³ hi³ chí¹tón²¹ crei²¹!

9 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ ca³ma³quien² tí³ ca³nga² Dió³² Tsá² hí³, jí³ hi³ cáu³ siáh³ tá¹³ tsú² hi³ lín³ tsú² jan² Tsá² jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ní¹ ca³la³ jí³lín² tsáu²;

10 hi³ jáun² la³jín³² tsá² zian² hñu³mí³cuú², tsá² zian² hnga¹máh³ lá² ní²,

jí³ tsá² má²ná¹hón²¹ hñu³ hue³² ní² siáh³, dí³jĩ³² ní¹ hó²¹ní¹ Jesús ní¹ má¹ca³náí³² tsú² hi³ jmái² Jesús.

11 Hi³ jáun² má¹jáun² la³jín³² tsáu² ton³ hi³ Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lín³ Tí³² Juo¹³ dí² la³jái³²,

hi³ jáun² lĩ³ lin¹ hi³ quien² Dió³² Jméi² dí².

Tsá² hain²¹ tí³ con² Cristo lín³ joh¹ ní¹con² hnga¹máh³

12 Hi³ jáun² né³, hnoh² tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³, la³jmí¹ má²ca³jmu³ náh² niuh¹ ní¹con² jná¹³ tá¹la³ má²ca³ñí³² jná¹³ quiún¹¹ hnoh² jmí¹tin², tí³ lĩ³mí¹ má²hniáuh³² bíh¹ jmúh¹³ náh² niuh¹ ní¹con² jná¹³ tá¹la³ má²cuon¹ jná¹³ lá² ní¹ uóunh³. Jmu³ náh² pí³ hi³ lĩ¹³ hián¹³ hi³ má²ca³liáun³ náh² jáun², cun³quionh³ hi³ jmúh¹³ náh² tsí¹juí³ ta³ ní¹ Dió³², hi³ ca³la³ hi³ juénh² náh² siáh³ Dió³²; 13 quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² jmu² hi³ hen² tsí³ tsáu² hi³ jmu³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ dí², hi³ má²hau³ siáh³ hi³ lĩ³tí³² la³jé³² la³ cun³ rón³² lĩ³² hi³ hu²¹ jáun² tsí³ hnga².

14 Hi³ jáun² né³, la³jé³² hi³ jmu³² náh², tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh² ta³ hlí¹ ta³ liúnh¹ náh², hi³ sa³jun³ jmúh¹³ náh² siáh³ ta³ mí¹tsáinh¹ náh²; 15 hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² choh¹³ tsáuh³ hnoh². Tí³la³ hnoh² dá² hniáuh³² lín³ náh² tsá² jí² jmí¹ tsí³ bíh¹, hi³ ná¹lin¹ náh² hi³ lín³ náh² jon² Dió³², tsá² tiá² zia³² hí¹ cáun² hi³ quiá¹ quióh²¹ tá¹la³ ní¹táunh¹ ja¹ tsá² hláih¹, tsá² cá² ní¹ jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³². Hniáuh³² bíh¹ hi³ lín³ náh² joh¹ ja¹ tsá² hí¹ la³jmí¹ lĩ³ cáun² chí¹jma²¹¹ hi³ tie³ joh¹ quióh²¹ ní¹ lĩ³ cáun² hnga¹máh³ já¹niéí², 16 tá¹la³ ní³quiánh¹ náh² jú¹ chú³² hi³ lĩ³ zian² tsú² cáun² hi³ hmaí²¹. Hi³ jáun² ní¹ má¹jaunh³² Cristo má²lĩ³ lĩ³ tsh¹ jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh², quí¹ cun³quionh³ la³ jáun² lĩ³ lĩ³ ño¹ jná¹³ hi³ tiá² lĩ¹ la³ má²ca³ngí³ yáh³ jná¹³, hi³ sa³jun³ la³ má²cá²jmú³ jná¹³ siáh³ cáun² ta²¹ lĩ¹ ná¹hín²³. 17 Hi³ jáun² né³, hnoh² bíh¹, tsá² má²ca³jmu³ náh² hmóu³² ná¹chan¹ ní¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² honh² náh², né³² né³, ní¹juáh³ jná¹³ la³ ca³táin² jmí²hán¹ ná¹ ní¹ ta³ ní¹ Dió³² hi³ jún³ jná¹³, la³jmí¹ ten² tsú² jáun² mu² ráu³ mí³ uóun²jeh¹ ní¹hiú¹³, jáun² cáun² hiún² bíh¹ tsin³² jná¹³ hi³ cuen²¹ ná¹ huen² ní¹con² Dió³² cu³lĩ²¹ quionh³ hi³ lĩ¹ cueh³² hnoh² tsú² jáun², hi³ tsh¹ jná¹³ siáh³ cu³lĩ²¹ quiún¹¹ hnoh². 18 Hi³ jáun² chú³² má¹hiúnh¹³ náh² honh² jí³ hi³ tsinh¹ náh² uá¹jaí³² cu³lĩ²¹ quiún¹¹ jná¹³.

ziún² hi³ ja³² má²ró³² hi³ jin³² tsú² ñí¹con² Dió³², cáun² hi³ lí¹ cue³² tsú² hi³ jáun² Dió³² he² ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³. ¹⁹ Hi³ ño¹ jná¹³ siáh³, hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo Jesús Dió³² Juóu³² jná¹³ cue³² uá²jaí³² ñí¹con² hnoh² la³jí³² la³ cun³ hi³ lí²hniáuh³² ñí¹con² náh², la³ cun³ lí³ la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ zioh² tsú² jáun². ²⁰ ;Cuí¹ lí³ quien² bíh¹ Dió³² Jméi² dí² la³ cun³ jmí¹hi³nio²! Tson² bíh¹ cu³tí³.

Hah² tsú² jái¹³ ñí¹ má²ca³táuh³

²¹ Juah²¹ tiá³: “Hia² náh²” hi³ ca³tin¹ jná¹³ ñí¹con² ca³la³ jín³² tsá² joh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. Tsá² reh² dí² tionh² lá² quiúnh¹ jná¹³ juáh³ siáh³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh². ²² La³jín³² tsá² joh¹ Dió³² tionh² ñí¹ lá² juáh³: “Hia² náh²”, la³ñí¹ la³ján³ tsá² tionh² hñú¹³ *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ já¹ juú² Roma lá².

²³ Jesús Tsá² lín³ Cristo cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² jí³lín² náh². [Cun³ nǎ² bíh¹ tí³ jái¹³.]

COLOSENSES

Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tin¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú²
Colosas

1 Jná¹³ la³² Po¹, tsá² lín³ ná¹ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Je-
sucristo la³ cun³ hi³ hnió³ hnga² Dió³², quiúnh¹
jné¹³ reh² dí² Timoteo, ² hi³ jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹
hnoh² tsá² má²lín³ náh² tsá² joh¹ Dió³², tsá² zian² náh²
já¹ juú² Colosas nē², tsá² nio² cáun² honh² náh² ní¹con²
Cristo. Dió³² Jméi² dí² cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh², hi³
cuí¹ jmu¹ siáh³ hi³ hnoh² zian² náh² cáun² hi³ re² hi³
tin².

Po¹ liéinh³² Dió³² hi³ ca³tin¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³²

³ La³jé³² jmá¹ bíh¹ cue²³ jnoh¹ tiá¹hmah¹ Dió³² Jméi² Je-
sucristo Tí³² Juo¹³ dí², ní¹ má¹ca³lien¹ jnoh¹ Dió³² hi³
ca³tin¹ hnoh²; ⁴ qui¹ má²ca³lí³ né¹ jnoh¹ ha³ lánh³ rón³²
má²nio² cáun² honh² hnoh² ní¹con² Cristo Jesús, jī³ hi³
jlánh¹ hno³ náh² siáh³ la³jén³² tsá² joh¹ Dió³². ⁵ Né¹ jnoh¹
hi³ má²ná¹jmu³² náh² la³ jáun² qui¹ cun³ní¹ hi³ ca³héih³
náh² honh² la³ cun³ hi³ ná¹hmá¹ jáun² quián¹³ náh²
hñu³mí³cuú²; hi³ ca³ta³ná¹hu²¹ honh² náh² hi³ jáun²
jmí¹ ca³niéih² náh² jáun² jái¹³ hi³ lē³ jú¹ tson², la³ cun³ jú¹
chú³² ca³tí²¹ hi³ liáun³ tsú². ⁶ Jái¹³ hi³ ca³niéih² hnoh²
jáun² má²chí¹cuóun², hi³ má²jmu² siáh³ ta²¹ hñu³ tsí³
tsáú² la³ tá¹ cáun² hngá¹má³ la³jmí¹ lí²¹ jáun² ní¹con²
hnoh² la³ cun³ jmí¹ ca³niéih² náh² hi³ ha³ cónh³ tí³ mií³
hi³ ja³² tsí³ Dió³² ní¹con² náh², hi³ ca³ngí¹³ náh² re² hi³
tson² bíh¹ hi³ jáun². ⁷ Jái¹³ nē² dá² ca³ma³ta² hnoh² reh²
dí² Epafras tsá² hno³ lén³² dí², tsá² má²ca³jmú³ hi³ tá¹³
Dió³² quiúnh¹ jnoh¹, tsá² jlánh¹ re² má²tí³² hi³ jē¹, hi³ lén³
quian²¹ Cristo ní¹con² hnoh². ⁸ Hí³ bíh¹ má²cuá²caun²
jái¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh² ní¹con² jnoh¹, hi³ hnoh² ná¹hnáu³
náh² cun³quionh³ pí³ quióh²¹ Jmí²chí³ Chun¹.

⁹ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³lí³ né¹ jnoh¹ la³ nē³ né³, cun³
tiá² má²ca³chá¹³ bíh¹ jnoh¹ tí³ có³² hi³ lien¹ jnoh¹ Dió³²
quián¹³ hnoh². Hi³ hiú² mí³² jnoh¹ ní¹con² Dió³² hi³ jmu³
tsú² hi³ lí³ cuín² hnoh² tán¹ hián² cu³tí³ la³ cun³ hi³ hnió³
tsú², cun³quionh³ hi³ jmu³ Jmí²chí³ joh¹ tsú² hi³ quia³lín³
jmí¹ honh² náh², jī³ hi³ há¹ ngí¹³ náh² siáh³ ní¹juáh³ ha³
lánh³ rón³² lē³ hi³ tí³² tsí³ tsú². ¹⁰ Hi³ jáun² la³ jáun² lē¹³
ní¹táunh¹ náh² la³ cun³ qui³ ca³tí²¹ hi³ ní³táunh¹ tsá²
joh¹ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ tiú²nio² lē¹³ jmúh¹³ náh² la³ cun³ hi³
tí³² tsí³ tsú². Hi³ cun³quionh³ hi³ zian² náh² la³ jáun² né³,
lē¹³ jmúh¹³ náh² hliáun³ ta²¹ chu²¹, jī³ hi³ lē¹³ hi³ tí³ lí³mí¹
re² tsá²lí³ cuóun³² náh² siáh³ Dió³². ¹¹ Mí³² jnoh¹ siáh³
ní¹con² Dió³² hi³ jmu³ tsú² hi³ lí³ pin³ honh² hnoh²
cun³quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² quióh²¹ tsú², hi³ jáun²
ca³la³ hi³ juenh² lén³² honh² hnoh² lē¹³ tion¹³ náh² honh²

ja¹ la³jé³² hi³ quiunh²¹ náh², hi³ ca³la³ hi³ lí³ tsinh¹ lén²¹
náh² siáh³. ¹² Hi³ jáun² cuéh³ náh² tiá¹hmah¹ Jméi² dí²,
qui¹hliá² má²ca³chau³ dí² tsú² hua³jan²¹ hi³ tsá¹héi¹³ dí²
la³ cun³ hi³ tsóh³ tsú² jáun² ní¹con² la³jén³² tsá² tionh²
ní¹ tie³ joh¹, la³ cun³ la³jén³² tsá² joh¹ Dió³². ¹³ Qui¹ Dió³²
má²ca³liáu³² dí² ní¹con² pí³ quióh²¹ ní¹ já¹niéi², hi³ jáun²
ca³chau³ dí² tsú² jo³cuo² Jon², Tsá² hnió³ tsú² hi³ lén³².
¹⁴ Cun³quionh³ Jon² bíh¹ tsú² má²ca³liáu³², hi³ ca³hin³
tsú² siáh³ tso³ quiú¹³ dí².

Cun³ní¹ hi³ jun³ Cristo bíh¹ ca³niau³ tie³ quiú¹³ dí²
quiúnh¹ Dió³²

¹⁵ Né³² né³, cun³quionh³ Cristo hi³ bíh¹ má²néh³² dí²
cun³ tán¹ cun³ hián² Dió³² Tsá² tiá² jniá³. Hí³ bíh¹ lén³
Tsá² jan² tán¹ Jon² Dió³², Tsá² la³ní¹ ní¹ ca³la³ jé³² la³ cun³
hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³². ¹⁶ Cun³quionh³ hi³ bíh¹ ca³jmú³
Dió³² la³jé³² hi³ zia³² hñu³mí³cuú² jī³ ní¹ hué²¹ lá² siáh³,
la³ cun³ la³jé³² hi³ jniá³ jī³ hi³ tiá² jniá³ nē² siáh³, la³
má²quionh³ la³jén³² tsá²cuú² tsá²chín³, uá¹ hi³ tsá²
ná¹ho² ta²¹ uá¹ hi³ tsá² jmu² héih³², uá¹ hi³ tsá² cú² tsá²
juenh² nē² siáh³. Cun³quionh³ hi³ bíh¹ dí² ca³jmú³ Dió³²
la³jé³² hi³ nē², hi³ la³jé³² bíh¹ lí³ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ hi³ dí².
¹⁷ Qui¹ cun³ jmí¹ má²zian² bíh¹ Cristo la³ cun³ jmí¹ ñeh²
bíh¹ hi³ lē¹³ ca³la³ jé³² hi³ zia³², hi³ cun³quionh³ hi³ bíh¹
siáh³ ca³ta³no¹ jī³lí³² la³ cun³ ní¹ ca³tí²¹. ¹⁸ Cristo hi³ bíh¹
lén³ siáh³ mí³ chí¹ ní¹con² tsá² ná¹lén³ cuáh³², tsá² ná¹lén³
hi³ cuá² ta³ tsú². Hí³ bíh¹ lén³ mí¹zioh²¹ quióh²¹ tsá²
má²ná¹lén³ cuáh³², hi³ lén³ tsú² siáh³ Tsá² la³ní¹ hi³ lín³
tsá² hmai²¹ jmí¹ ca³jenh¹³ ja¹ hla¹; cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹
lén³ tsú² Tsá² la³ní¹ ní¹ ca³la³ jé³². ¹⁹ Qui¹ Dió³² ca³lí³hnió³
hi³ Jon² dí² dí¹quian³² ca³la³ jé³² la³ cun³ hi³ lén³ dí² jáun²
hnga². ²⁰ Ja³bí¹ ca³lí³hnió³ Dió³² hi³ cun³quionh³ Cristo
chá³² tie³ ja¹ quióh²¹ quionh³ ca³la³ jé³² hi³ zia³², hi³
ca³jmú³ dí² jáun², jáun² lē¹³ hen³ dí² siáh³ re² tin² la³jé³²
hi³ zia³² ní¹ hué²¹ lá², jī³ hi³ zia³² hñu³mí³cuú² nē² siáh³.
Ca³jmú³ tsú² hi³ lē¹³ niau²¹ tie³ cun³quionh³ jmí²hán¹
Cristo hi³ ca³táin² jáun² tsoh² crei²¹ jmí¹ jun¹ tsú².
²¹ Hi³ jáun² uá¹jin¹ jmí¹tin² jmí¹ jé³² hnoh² Dió³²
la³juah²¹ dúh¹ tsá² siánh³, jmá¹ hi³ jmí¹ tí² hon² náh²
Dió³² cun³quionh³ la³jé³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmí¹
jmu³² náh² jáun², ²² tí³la³ ta³ne³² má¹ná¹, Dió³²
má²ca³chá³ tie³ ja¹ quián¹³ náh² quiúnh¹ tsú²,
cun³quionh³ hi³ jun³ jáun² Cristo jmá¹ hi³ jmí¹ dí¹ngú³
tsú² jáun² la³ jnoh¹. Cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² la³
jáun² né³, lē¹³ jmu³ tsú² hi³ chá¹tánh¹ náh² ní¹con² dí²
hnga², hi³ ná¹chan¹ náh² ní¹con² tsú², hi³ ná¹jin² náh²
siáh³, jī³ hi³ hí¹ cáun² tso³ tiá² zia³² quián¹³ náh². ²³ Tí³la³
hniáuh³² hi³ la³ má²nio² nē² bíh¹ cáun² honh² náh²

20 Hnoh² tsá¹míh¹, tianh³² náh² ta²¹ ñeh² míziúh² ñí¹ ca³la³ jí³² hi³ juáh³ tsú², qui¹ la³ nř² bíh¹ jéih³² Dió³² Juo¹³ dí². 21 Hnoh² tsá² ná¹lín³ náh² jméi² míziú¹³ tsá¹míh¹, ha³ lř² lř¹ quiú² lř¹ jin³ náh² jónh³² ca³la³ ñí¹ ca³ngo³ tsú² tsí³.

22 Hnoh² tsá² ná¹lín³ náh² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsáu², ma³ti²¹ náh² la³jí³² héih³² hi³ jmu² tsá² ná¹lín³ juóuh³² náh² ñí¹ hué²¹ lá²; ti³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tá¹la³ dí¹jé²³ yáh³ tsá² hi³ má¹ná¹, hi³ jáun² tá¹tonh¹ náh² re² ñí¹con² tsú², qui¹ la³ jonh³ jmí¹ honh² bíh¹ náh² hniáuh³² jmúh¹³, cun³ñí¹ hi³ juénh² náh² ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí². 23 Lí³ua³ cáun² hi³ jmúh¹³ náh², jmu³ náh² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², la³jmí¹ lř³ hi³ ná¹má²tih²¹ náh² ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí², jun³juáh¹³ ñí¹con² tsá²mí³cuóun² yáh³. 24 Qui¹ má²ñíh¹ bí¹ náh² hi³ héih¹ náh² ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ náh² hián¹³, qui¹ zia³² bíh¹ hi³ má²ca³héinh³² tsú² hi³ ca³tin¹ hnoh². Qui¹ hnoh² dá² ná¹má²con²¹ náh² Cristo bíh¹, Tsá² cu³tí³ lř³ Juóuh³² náh². 25 Tí³la³ nř¹juáh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ né³, tsá² la³ hí³ dá² he³ mah²¹ quioh²¹ la³ cun³ tí³ hi³ hlah³ hi³ lř²jmú³ bíh¹, qui¹ Dió³² tiá² jmu² yáh³ hi³ ma³ quin³² tsáu².

4 Hnoh² tsá² ná¹lín³ náh² juo¹³ tsá² jmu² ta²¹, jmu³ náh² chun¹ ñí¹con² tsá² quian²¹ náh², jmu³ náh² héih³² cá²re² he² ñí¹con² tsú². Cháu¹ náh² honh² hi³ ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² zian² jan² Juóuh³² náh² tí³ hñu³mí³cuú².

2 Lienh¹ náh² Dió³² chí¹ñí¹ la³ má²lienh¹ náh² nř², hi³ ná¹zian² honh² náh²; hi³ má¹li³² jáun² né³ ha³ lř² cuí¹ cha³có³ honh² náh² hi³ cueh¹ tsú² tiá¹hmah¹. 3 Ja³bí¹ lienh¹ náh² siáh³ Dió³² quiú¹³ jnoh¹, hi³ jáun² niá³² tsú² juí³² hi³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ tsú² hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun² jmí¹tin² hi³ ca³tin¹ Cristo, qui¹ cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ hi³ jáun² bíh¹ cuá¹tson³ jná¹³ lá². 4 Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² jná¹³ hře¹³ re² lř³² jái¹³ jáun² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ ná¹ jmu¹.

5 Cuí¹ lř¹³ náh² tsá² jniá³ jmí¹ tsí³ ja¹ quioh²¹ tsá² tiá² má²tanh² ta²¹ Dió³², jmuh²¹ náh² re² ta²¹ jmá¹ hi³ zian² náh² ja¹ quioh²¹ tsá² la³ hí³. 6 Hniáuh³² lienh¹ hnoh² tsáu² cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tin² bíh¹, jái¹³ hi³ lř³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² tsú²; jí³ hi³ hniáuh³² ñíh¹³ náh² siáh³ ha³ lánh³ ngáih¹ náh² ñí¹con² tsá² zia³² hi³ nga².

Hah² tsú² jái¹³

7 Hi³ jáun² né³, reh² Tíquico, tsá² hno³ lř³² dí², hře³² jái¹³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ ca³tin¹ jná¹³. Hí³ bíh¹ lř³ jan² tsá²

ca³ma³hau³ lř³² jná¹³, jan² tsá² hú¹tá¹ má²tí³² jě¹, hi³ lř³ siáh³ jan² tsá² má²cón³² Tí³² Juo¹³ dí² la³jmí¹ jmu² jná¹³. 8 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ zein³² jná¹³ tsú² ñí¹con² hnoh², hi³ jáun² záí³² tsú² hnoh² he³ lánh³ tiauh² jnoh¹, jí³ hi³ chá³² tsú² siáh³ tiá³ honh² hnoh². 9 Ja³bí¹ Onésimo tsá² coh¹ hnoh² tsánh³² siáh³ quionh³ tsú². Hí³ bíh¹ lř³ jan² tsá² hno³ jnoh¹ lř³², jan² tsá² má²má²tí³² re² jě¹. Tsá² gon³ nř² né³ tsa³chá² la³jí³² la³ cun³ hi³ ná¹lř²³ ñí¹ lá².

10 Aristarco tsá² cuá¹hún¹ jná¹³ hñu³mí¹ñí² quiúnh¹, jí³ Marcos rainh²¹ Bernabé nř² siáh³ juáh³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh². Qui¹ má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² siáh³ ha³ lánh³ lř³ Marcos, hi³ jáun² nř¹juáh³ hi³ ja³jie³ tsú² hnoh², hen³ náh² tsú² re² tin². 11 Ja³bí¹: “Hia² náh²” juáh³ siáh³ tsá² jmá² Jesús, tsá² tsauh²¹ Justo quioh²¹. Jáun² né³, ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² *judíos tsá²co¹ jná¹³, tsá² má²tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí², jí³²la³ gáun³ tsá² nř² bíh¹ jmu² ta²¹ quiúnh¹ jná¹³ hi³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², jí³ hi³ lř³ tsú² siáh³ tsá² jlánh¹ má²hiún² tsin³² jná¹³.

12 “Hia² náh²” juáh³ siáh³ Epafras, tsá²coh¹ náh². Hí³ bíh¹ lř³ jan² quian²¹ Cristo, hi³ jmá¹ ca³la³ jí³² hiú² mí³² lř³² tsú² quián¹³ hnoh² ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ nř¹ má¹ca³liéinh³² Dió³², hi³ jáun² Dió³² jmu³ hi³ niau²¹ tiá³ honh² hnoh² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, hi³ hú¹tá¹ cáun² tán¹ nio² honh² náh² hi³ jmúh¹³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³².

13 Qui¹ jná¹³ lř³ tsá² cue³² jú¹ tson² hi³ tson² bíh¹ Epafras hi³² tsí³ quián¹³ hnoh², la³ má²quionh³ jí³ tsá² zian² juú² Laodicea jí³ juú² Hierápolis nř² siáh³. 14 Lucas tsá² lř³ tí³² mř³ tsá² hno³ lř³² jnoh¹, juáh³ siáh³: “Hia² hnoh²” la³ má²quionh³ Demas.

15 Juah²¹ tiá³ náh²: “Hia² náh²” ñí¹con² tsá² reh² zian² juú² Laodicea. Zéih³ siáh³ mí¹ Ninfas: “Hia² nú²”, jí³ tsá² ngh³² hñú¹³ tsú² nř² siáh³. 16 Ní¹ má¹lř²hi³² tsú² sí² lá² ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², zen² náh² siáh³ ñí¹con² tsá² cuáh³² tionh² juú² Laodicea, hi³ jáun² hře³² siáh³ tsá² hí³ uá²jai³²; hi³ ja³bí¹ hniáuh³² hř¹ siáh³ hnoh² sí² hi³ ca³zéin³² jná¹³ tí³ Laodicea. 17 Zéih³ Arquipo jái¹³ lá²: “Sá¹nř² jie³, hniáuh³² má¹tih²¹ nú² re² ta²¹ hi³ má²ca³cue³ Tí³² Juo¹³ dí² quioh²¹ hi³ jmúh¹³ nú²”.

18 Jná¹³ la³² Po¹, jmu² jná¹³ jái¹³ lá² ñí¹ cá¹táuh³ sí² cun³quionh³ uón³² huen² hi³ háih¹ ná¹ jái¹³ ñí¹con² hnoh². Cháu¹ náh² tiá³ honh² hi³ cuá¹tson³ jná¹³ ñí¹ lá². Hí³ jáun² né³, Dió³² cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh². [Cun³ nř² bíh¹ tí³ jái¹³.]

1 TESALONICENSES

Sí² lá² ca³zen³ Po¹ quionh³ tsá² quionh³ ñí¹con² tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Tesalónica

1 Hnoh² reh², tsá² má²lín³ náh² cuáh³² já¹ juú² Tesalónica ñí², jná¹³ Po¹ quiúnh¹ Silvano jí³ Timoteo, tsá² ná¹jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh², tsá² tionh² náh² jo³cuo² Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². Dió³² cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh², hi³ cuí¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin².

Lánh³ rón³² jmí¹ tanh² tsá² reh² zian² Tesalónica ta²¹ Dió³²

2 Jmá¹ ca³la³ jí³² cue²³ jnoh¹ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ ca³la³ jí³² hnoh², hi³ mí³² jnoh¹ siáh³ ca³tin¹ hnoh² ná¹ má¹ca³lien¹ jnoh¹ Dió³². 3 La³ jí³² jmá¹ ná¹ má¹ca³lien¹ jnoh¹ Dió³² Jméi² dí², chau² tsí³ jnoh¹ ta²¹ hi³ ná¹jmu³² hnoh² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² honh² náh² ñí¹con² Dió³², hi³ chau² siáh³ tsí³ jnoh¹ hi³ ná¹jmu³² hnoh² pí³ lín³² quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hno³ náh² Dió³², jí³ hi³ ná¹hé² ná¹janh³² náh² hi³ jáunh³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí².

4 Hnoh² reh², tsá² jlánh¹ hniau³ náh² Dió³², né¹ jnoh¹ hi³ Dió³² má²ca³quianh³ hnoh². 5 Jmí¹ ca³hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² ñí¹con² hnoh², jun³juáh¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ já¹³ yáh³ ca³hléh¹³ jnoh¹, tí³la³ cun³quionh³ la³ jí³² pí³ hi³ cue³² Jmí² chí³ Chun¹ bíh¹, hi³ jáun² ca³líp³ lin¹ hi³ tson² bíh¹ já¹³ jáun². Níh¹ bíh¹ hnoh² lánh³ rón³² lái³ jnoh¹ jmí¹ ca³tauh¹³ jnoh¹ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh² ñí², quí¹ hi³ ca³líp³hnáu² jnoh¹ lín³ cáun² hi³ líp³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² hnoh².

6 Hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³tí¹ ca³jinh²¹ náh² hi³ jmóuh¹ náh² la³ cun³ hi³ jmu³² jnoh¹ quiúnh¹ Tí³² Juo¹³ dí²; uá¹jinh¹ ca³ma³tsoh¹ lín²¹ hnoh² honh² jmí¹ ca³heh³ náh² jú¹ chú³², tí³la³ hiún² lín³² bíh¹ honh² náh² ca³líp³ hi³ ca³jmu³ Jmí² chí³ Chun¹. 7 Hi³ jáun² hnoh² má²ná¹lín³ náh² la³ jmí¹ lín³ cáun² nóh³² hi³ jé²³ la³ jí³² tsá² reh² zian² hué³² Macedonia jí³ hué³² Acaya. 8 Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hué³² Macedonia quionh³ hué³² Acaya yáh³ ja³cuóun² já¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² hi³ ca³jmu³ hnoh², quí¹ jí³ la³ jí³² tsá² hué³² ñí¹ uóunh³ bíh¹ má²ná¹ñi³² hi³ hnoh² tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², hí¹ la³ tí³ jnoh¹ yáh³ tiú²uú² hi³ hniáuh³² juáh¹³ hí¹ cáun². 9 Quí¹ hmóu³² bíh¹ tsá² hi³ má²cha³² he³ lánh³ ca³he³ náh² jnoh¹ jmí¹ cá¹cháu²¹ jnoh¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², hi³ cha³² tsú² siáh³ hi³ hnoh² má²ca³chan²¹ tí³ có³² dió³² tsá² lán¹, hi³ ca³jính³² náh² tí³ ñí¹con² Dió³², hi³ má²ná¹lín³ náh² quian²¹ Dió³² Tsá² juú² tsáun², Dió³² tson² cu³tí³. 10 Ja³bí¹ cha³² tsú² siáh³ hi³ hnoh² ná¹jan²³ náh² Jesús Jon² Dió³² hi³ jáunh³ hñu³mí³cuú², Tsá² ca³jmu³ hi³ Dió³² hi³ ca³jenh¹³ ja¹ tsá²

má²cá²tsan³. Jesús hi³ bíh¹ Tsá² liáu³² dí² ca³tí²¹ héih³² hi³ né³bí¹ ra³tsi³² Dió³² ñí¹con² tsáun² ca³la³ hi³ míh²³ tsí³.

Ta²¹ hi³ ca³jmu³ Po¹ tá¹la³ ca³cuá³ juú² Tesalónica

2 Hnoh² reh², jmí¹ ñéi¹ jnoh¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², má²ná¹ñih¹ bíh¹ hnoh² hmóu³² hi³ tiá² juáh¹³ yáh³ lí³ hi³ tiá² ca³líp³ quien² má²ta²¹ hi³ ñéi¹ jnoh¹ jáun².

2 Quí¹ má²ñih¹ bíh¹ hnoh² uá¹ jáun² la³ jáun² má²ca³má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ hi³ ca³jmu³ jáun² tsá² juú² Filipos jí³ hi³ má²ca³quiu³ ca³je³ jnoh¹ tsú² siáh³, tí³la³ cu³ jáun² Dió³² bíh¹ ca³jmu³ hi³ ca³niau³ tiá³ tsí³ jnoh¹ hi³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ ñí¹con² hnoh², uá¹jinh¹ ja¹ uu³mí²tsí³² jueh³² hi³ tí³ cue³² tsáun². 3 Quí¹ jun³juáh¹³ jú¹ tiá² tson² hi³ jmí¹ lí²can² hmóu³² yáh³ jnoh¹ ca³hléh¹³, sa³jun³ ca³hléh¹³ jnoh¹ hi³hliá² hnáu² lí¹ jmú¹ lí¹ tsáun¹³ yáh³, hi³ sa³jun³ ca³hléh¹³ jnoh¹ hi³hliá² hnáu² jnoh¹ má¹cau¹³, 4 tí³la³ Dió³² bíh¹ ca³chá³ jo³cuo² jnoh¹ hi³ tsá¹hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ jmí¹ ca³jfé³ tsú² hi³ cah¹ jnoh¹ jmá¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ hléh¹ jnoh¹. Jun³juáh¹³ hi³ hléh¹ jnoh¹ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² yáh³, tí³la³ jnoh¹ hléh¹ la³ cun³ tí³² tsí³ Dió³² bíh¹, Tsá² jé²³ lánh³ lí³ hñu³ tsí³ jnoh¹. 5 Má²ñih¹ bíh¹ hnoh² hi³ hí¹ cónh³ tiá² lí¹ má²ca³hléh¹³ jnoh¹ já¹³ chú³² niéh³ hi³ jlánh¹ zain³² tsáun², sa³jun³ má²ca³má¹cau¹³ jnoh¹ cun³ñí¹ hi³ hniá¹ jnoh¹ quie³. Dió³² bíh¹ Tsá² cue³² jú¹ tson² hi³ tiá² la³ jáun² jmu³² yáh³ jnoh¹. 6 Tiá² ca³ta³dí¹quiaunh²¹ yáh³ tsí³ jnoh¹ hi³ jmu³ tsáun² hi³ jnoh¹ tsá² quien², uá¹jinh¹ hnoh² ho³lá²dá² tsá² siánh³; 7 uá¹jinh¹ jmí¹ lí¹³ jmú¹³ jnoh¹ hi³ lí³tsin² hnoh² hi³ ná¹hau³² jnoh¹ já¹³ huáh² tsí³ hi³ ca³cué³ Cristo.

Jun³juáh¹³ la³ jáun² yáh³, tí³la³ jnoh¹ dá² ca³má¹hnau¹ hnoh² la³ jmí¹ hnio³ tsá²mí³ dáin² pih²¹ jon² bíh¹. 8 Quí¹ hi³ jlánh¹ hnau³ jnoh¹ hnoh², hi³ jáun² ca³líp³ hiún² tsí³ jnoh¹ hi³ cué¹³, jun³juáh¹³ jmáh³la³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² yáh³, hí¹ la³ tí³ jmí² chí³ quiú¹³ hmóu³² yáh³ jnoh¹ ca³líp³ hiún² tsí³ hi³ cué¹³ sá¹ hi³ ca³líp³ hniáuh³². Hú¹tá¹ ca³má¹hnau¹ lín³² bíh¹ jnoh¹ hnoh². 9 Hnoh² reh², chau² bíh¹ honh² náh² lánh³ ca³jmu¹³ jnoh¹ ta²¹ jí³ pí³ la³ jonh³ jmí¹ tsí³. Ca³jmu¹³ jnoh¹ ta²¹ la³ huá² la³ jma² hi³ jáun² jniau¹³ jnoh¹ hi³ hniáuh³² quiú¹³, quí¹hliá² tiá² ca³líp³hnáu² jnoh¹ hi³ jen¹³ hnoh² uí³ tá¹la³ ca³hléh¹³ jnoh¹ jáun² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ñí¹con² hnoh².

10 Hnoh² tsá² ca³jeh³ bíh¹ lí¹³ cué¹ jú¹ tson², jí³ Dió³² siáh³, ha³ lánh³ ca³ma³ziáun¹³ jnoh¹ hi³ ná¹jí² hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ ñí¹con² hnoh² tsá² táunh²³ náh² ta²¹ jmí¹ ca³tauh¹³ jnoh¹ ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², hi³ ca³ma³ziáun¹³ jnoh¹ siáh³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², hí¹ cáun² tiá² hi³ ca³jmu¹³ yáh³ jnoh¹ hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ lí³ lí¹³ chá³² tsáun²

hi³ má¹ziáun¹³ dí² ná¹chan¹ ní¹con², jun³juáh¹³ hi³ jmu¹³ dí² tso³ yáh³. 8 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² tiá² jéih³² já¹³ ní², jun³juáh¹³ tiá² jéih³² já¹³ quioh²¹ tsá²mi³cuóun² yáh³ tsú², qui¹ hi³ tiá² jéih³² já¹³ quioh²¹ Dió³² bíh¹ tsú² jaun³², Dió³² Tsá² cuen² Jmí²chí³ Chun¹ ní¹con² náh².

9 Hi³ ca³ti²¹ hi³ hno³ náh² tsá²ján² tsá²ján² né³, tiú²uú² hniáuh³² yáh³ jmu¹ jná¹ hliáun³ já¹¹³, qui¹ hngá² bíh¹ Dió³² má²ca³ma³ta² hnoh² hi³ má¹hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján². 10 Qui¹ má²ná¹jmu³ bíh¹ hnoh² la³ jáun² ní¹con² la³jín³² tsá² reh² zian² tá¹ cáun² hué³² Macedo- nia, tí³la³ cun³ jáun² hlí¹ lieh¹ jnoh¹ hnoh² reh² hi³ chú³² tí³ lí³mí¹ má¹hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján². 11 Jmúh¹³ náh² pí³ hi³ tianh¹³ ná² tie³ quiúnh¹ la³jín³² tsá²², tiá² hniáuh³² cáun² lí¹ ngáih¹ náh² já¹¹³ hi³ tiá² ca³tin¹ náh² ngáih¹. Jmúh¹³ náh² ta²¹ quián¹³ ma³ qun³ ma³ jan³² cun³quionh³ cuá² tanh¹ hmóu³² la³ cun³ hi³ qui³ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ jáun², 12 hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ taunh¹³ náh² ta²¹ tsá² cá²tsáun¹, hi³ tiá² hi³ lí³hniauh³ hí¹ cáun² ní¹con² náh².

Jmá¹ hi³ jáunh³ Tí³² Juo¹³ dí²

13 Hnoh² reh², tiá² hnáun² jnoh¹ hi³ tionh² hnoh² ta³ tiá² níh¹ he³ lí¹³ ní¹con² tsá² má²cá²tsan³, qui¹ ní² lí¹ ca³ni- au²¹ hlah³ honh² náh² la³jmí¹ nio² hlah³ tsí³ tsá² tiá² má²hu²¹ tsí³ hi³ jenh¹³ dí². 14 La³jmí¹ táunh²³ dí² ta²¹ hi³ ca³jun³ Jesús, jí³ hi³ ca³jenh¹³ siáh³, la³ jáun² bíh¹ ca³ta¹ dí² hi³ táunh¹³ ta²¹ hi³ ní¹ má¹jaunh³² Jesús, Dió³² jmu³ hi³ ja³tánh¹ tsú² quionh³ Jesús la³jín³² tsá² tanh² ta²¹ Jesús jmí¹ cá¹tsan³.

15 Hi³ jáun² la³ cun³ rón³² lí³ jë¹ Tí³² Juo¹³ dí² juáh³ jnoh¹ ní¹con² hnoh² la³ lá²: Hi³ la³já¹³² dí² tsá² ziaún² dí² ní¹ má¹jaunh³² Tí³² Juo¹³ dí², tiá² chí¹ján³ dí² tsáuh³ yáh³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² má²cá²tsan³. 16 Qui¹ tsá² má²tanh² ta²¹ Cristo jmí¹ cá¹tsan³ bíh¹ tín² jenh¹³ la³ní¹ ní¹ má¹jaunh³² Tí³² Juo¹³ dí² hñu³m³cuú² hi³ jmu³ héih³², quionh³ tsú² tsá² chin¹ ja¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³². Tsá² hi³ hléh³² tiá³ hi³ jjié¹³² mí¹ní² quioh²¹ Dió³². 17 Má¹jáun² tsáuh³ dí², tsá² ziaún² dí², cu³tsa³² quiúnh¹ dí² tsá² má²ca³jenh¹³ hí³, hi³ ngá¹³ dí² ja¹ jnie² chí³cuú² ní¹ jenh¹³ dí² Tí³² Juo¹³. Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ tsá¹tauh¹³ dí² quiúnh¹ Tí³² Juo¹³ cun³ jmí¹ hi³nio². 18 Hi³ jáun² cun³quionh³ já¹¹³ ní² jmúh¹³ hnoh² hi³ niau²¹ tiá³ tsí³ tsá²ján² tsá²ján².

5 Hnoh² reh², ca³ti²¹ hín² jmáih¹ lí¹³ la³ ní², tiá² hniáuh³² jmu¹ jná¹ hliáun³ já¹¹³, 2 qui¹ re² lín³ bíh¹ má²ná¹níh¹ hnoh² hi³ chau²¹ jmá¹¹ jáunh³ Tí³² Juo¹³ dí² cu³diá²jan², la³jmí¹ ja³² jan² háin² cu³diá²jan² já¹nié¹². 3 Jmá¹¹ hi³ ná¹juáh³² tsá²: "Tie³ bíh¹ nio², hí¹ cáun² hi³ háinh¹³ tiá² zia³² yáh³, má¹jáun² bíh¹ quiunh²¹ tsú² hi³ ma³tso² lín³² tsí³ cu³diá²jan² la³ lá², la³jmí¹ lí¹³ ní¹con² tsá²mi³ lí²zian² jon² hi³ cu³diá²jan² lí²²³ quieh² héin¹. Hí¹ cáun² tiá² ní¹ zia³² yáh³ ní¹ lí³ cuon³ tsá² la³ hí³. 4 Tí³la³ hnoh² reh², tiá² já¹nié¹² tionh² yáh³ hnoh² hi³ lí¹³ chau²¹ jmá¹¹ quióh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² cu³diá²jan² la³jmí¹ chau³² jan² háin² jmá¹¹ hi³ tiá² hi³ lín³² tsú². 5 Qui¹ la³jín³² bíh¹ hnoh² má²tionh² ní¹ tie³ joh¹, ní¹ lí³ ta³jma². Tiá² já¹nié¹² tiauh² yáh³ dí², ní¹ tiá² joh¹ tie³; 6 hi³ jáun² tiá² hniáuh³² yáh³ cuóu² dí² la³jmí¹ ná¹cuóun¹ tsá²cá²tsáun¹, tí³la³

hniáuh³² hi³ ná¹zian² tsí³ bíh¹ dí², jí³ hi³ tíauh¹ dí² hua³jan²¹, hi³ jáun² tiá² lí¹ lí³can² dí². 7 Já¹nié¹² bíh¹ cuóun¹ tsú², hi³ já¹nié¹² bí¹ siáh³ má²héinh³² tsú²; 8 tí³la³ cun³ní¹ hi³ jnoh¹ lá¹³ dí² tsá² tiauh² ta³jma² bíh¹, jáun² cuí¹ tíauh¹ dí² hua³jan²¹ hi³ tiá² lí¹ lí³can² dí². La³jmí¹ jmu² hliáu³ hua³hí¹³ ní¹tsí³ hi³ quih³² cáun² hi³ pin³, la³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmu¹³ dí² cun³quionh³ hi³ cu³tí³ tanh²³ dí² ta²¹ Dió³², hi³ hno³ dí² siáh³ Dió³². Ja³bí¹ la³jmí¹ jmu² hliáu³ hua³hí¹³ chí¹ cun³quionh³ hi³ huáh² ná¹hein³² jáun², la³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmú¹³ dí² cun³quionh³ hi³ ná¹hé² ná¹jan³² dí² hi³ chau²¹ jmá¹¹ hi³ jmoh³ la³ cun³ hi³ míh²³ jáun² tsí³ yáh³, tí³la³ ca³hiáu³² tsú² hi³ líáu³² cun³quionh³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí², 10 Tsá² ca³jun³ hí³ hi³ ca³ta¹ dí²; hi³ jáun² lí¹³ ziaún² dí² quiúnh¹ tsú², uá¹ hi³ ziaún² dí² uá¹ hi³ má²jún¹ dí² ní¹ má¹tí³ ní¹ jáunh³² tsú². 11 Hi³ jáun² hlí¹ lienh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján², hi³ jmúh¹³ náh² siáh³ hi³ tí³ lí³mí¹ lí³ pin³ hñu³ tsí³ tsá²ján² tsá²ján² la³ qui³ má²ná¹jmu³² ní² náh².

Já¹¹³ lá² cue³² Po¹ hi³ ma³ti³² tsá² reh²

12 Hi³ jáun² né³ reh², juáh³ jnoh¹ ní¹con² hnoh² hi³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² quien² tsá² ná¹jmu² ta²¹ ní¹con² náh², tsá² ná¹ho² já¹¹³ hi³ ca³cué³ Tí³² Juo¹³ dí², tsá² ná¹hie³² jú¹ tson² ní¹con² náh². 13 Hniáuh³² jmúh¹³ náh² lín¹ hi³ cu³tí³ hu²¹ honh² náh² hi³ quien² lín³² tsú² jí³ hi³ má¹hno¹ lín³² náh² tsú² siáh³, qui¹hliá² ná¹jmu² tsú² ta²¹ jáun². Tianh³ náh² cáun² hi³ re² hi³ tin² quiúnh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján².

14 Hnoh² reh², ja³bí¹ hlí¹ lieh¹ jnoh¹ siáh³ hnoh² hi³ jin¹³ náh² tsá² tiá² ní¹jmu³ tá¹³, hi³ jmúh¹³ náh² hi³ niau²¹ tiá³ tsí³ tsá² nio² hlah³ tsí³, hi³ má¹hon¹ náh² tsá² tiá² má²pin³ hñu³ tsí³, hi³ juen² honh² náh² siáh³ ní¹con² la³jín³² tsá².

15 Ha³ lí² jéinh¹ hnoh² siáh³ hlah³ ní¹con² tsá² má²ca³jmu³ hlah³. Tí³ re² bíh¹ jmúh¹³ hnoh² hi³ chú³² jmá¹¹ ca³la³ jí³² ní¹con² tsá²ján² tsá²ján², jí³ ní¹con² ca³la³ jín³² tsá² ní² siáh³.

16 Tianh³ náh² hiún² honh² jmá¹¹ ca³la³ jí³². 17 Lienh¹ náh² Dió³² chí¹ní¹. 18 Cáun² cuéh³ náh² tiá¹hmah¹ Dió³² uá¹ he³ mí³ lí²²³, qui¹ la³ jáun² bíh¹ hnió³ Dió³² hi³ jmúh¹³ hnoh², tsá² tanh²³ náh² ta²¹ Cristo Jesús.

19 Ha³ lí² yé¹² náh² sí² quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ má²zia³² hñu³ honh² náh². 20 Ha³ lí² jmu² náh² han¹ já¹¹³ hi³ hleh³² tsá² hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³. 21 Re² quian² náh² hua³hí¹³ la³jín³² já¹¹³ hi³ hleh³² tsá² ní¹juáh³ jáun² jú¹ tson², tionh² náh² ta²¹ já¹¹³ jáun² ní¹juáh³ jáun² jú¹ tson² cu³tí³. 22 Chá¹ náh² tí³ có³² ca³la³ jí³² ní¹ hi³ hlah³.

23 Dió³² Tsá² jmu² hi³ ziaún² dí² re² tin² cuí¹ jmu¹ hi³ cu³tí³ ná¹chan¹ hnoh² ní¹con² hí³ dí², hi³ hí¹ cáun² tso³ tiá² zia³² ní¹con² náh² hi³ juáh¹³ hi³ lí³ hliánh¹³ náh², la³jín³² ngú³, jí³ jmí²chí³, jí³ jmí¹ honh² náh² siáh³, ní¹ má¹cá²chó³² jáun² jmá¹¹ hi³ jáunh³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². 24 Dió³² Tsá² té²³ hnoh² lín³² jan² Tsá² má²tí³² jë¹, jáun² tiu³nio² jmu³ bíh¹ tsú² la³jín³² hi³ má¹lí²juáh³² jná¹³ ní².

Po¹ hah² jái¹³ ñí¹ ca³táuh³ sí²

²⁵ Hnoh² reh², lienh¹ náh² Dió³² hi³ ca³ta¹ jnoh¹.

²⁶ Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re² nio² honh² náh²,
la³ qui³ ráin³² tsú² jan² rainh²¹.

²⁷ Juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² cun³quionh³ héih³²
quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² hi³ hniáuh³² híh¹³ hnoh² sí² lá²
ñí¹con² la³jín³² tsá² reh².

²⁸ Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí².
[Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ ní².]

2 TESALONICENSES

Po¹ quionh³ tsá² quionh³ jmu² sí² lá² ca³tin¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Tesalónica

1 Hnoh² reh², tsá² má²lín³ náh² cuáh³² já¹ juú² Tesalónica nř², jná¹³ Po¹ quiúnh¹ Silvano jř³ Timoteo, tsá² ná¹jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² tionh² náh² jo³cuo² Dió³² Jméi² dí² jř³ Jesucristo Tř³² Juo¹³ dí². ² Cuř¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² jř³ Jesucristo Tř³² Juo¹³ dí², hi³ cuř¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin².

Dió³² ra³tsi³² héih³² ří¹con² la³jín³² tsá² ren² tso³ nř¹ má¹jaunh³² Jesús

³ Hnoh² reh², jun³juáh¹³ cá² ří¹ hi³hliá² chú³² cue²³ jnoh¹ tiá¹hmah¹ Dió³² yáh³ hi³ ca³tin¹ hnoh², ti³la³ ca³ta¹ jnoh¹ cué¹³ tiá¹hmah¹ quí¹hi³hliá² ti³ jlánh¹ re² má²tanh²³ hnoh² ta²¹ Dió³² cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹, hi³ ti³ lř³mí¹ má²hno³ náh² tsá²ján² tsá²ján². ⁴ Cun³ří¹ hi³ nř² bíh¹ jmu³² jnoh¹ tsah¹ lín²¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² ří¹con² ma³ quin³² ma³ cu³ níó³ tsá² má²lín³ cuáh³², hi³ za²³ jnoh¹ tsú² ha³ cónh³ ti³ hi³ cueh²³ náh² honh² jř³ hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Dió³² uá¹jinh¹ ja¹ ca³la³ jř³² uu³mř²tsi³² jř³ hi³ hlah³ hi³ quiunh³² náh². ⁵ Cun³quionh³ hi³ jáun² má²lin¹ hi³ Dió³² tin² ra³tsi³² re² héih³², hi³ ja³bí¹ la³ jáun² má²lin¹ siáh³ hi³ hnoh² bíh¹ ca³tin¹ cuá¹tianh³ ří¹ cuá¹quien² Dió³². Quí¹ hi³ jáun² bíh¹ ná¹má²tsoh¹ náh² honh².

⁶ Dió³² bíh¹ Tsá² jmu² la³ cun³ hi³ ca³ti²¹, hí³ bíh¹ jmu³ hi³ ma³tso² tsř³ tsá² ná¹jmu² hí³ hi³ ná¹má²tsoh¹ náh² honh²; ⁷ hi³ jáun² hnoh², tsá² ná¹má²tsoh¹ náh² honh², chau³ Dió³² tie³ la³jmř¹ chau³ jnoh¹ nř¹ má¹cá²chó³² jmá¹ hi³ jáunh³ Jesús Tř³² Juo¹³ dí² ti³ hñu³mř³cuú², cu³ři²¹ quionh³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³, tsá² pin³ joh¹. Hi³ jáunh³ tsú² jáun² juř³² ja¹ sí² cáu² lín³², ⁸ hi³ ja³jéinh¹ tsú² hi³ ma³tso² tsáú² tsř³, la³ cun³ tsá² tiá² ca³ři³ cuóun³² Dió³², tsá² tiá² má²ca³taunh³ ta²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús Tř³² Juo¹³ dí². ⁹ Tsá² hí³ dá² tá¹tsin¹ héih³² la³ cun³ hi³ ca³ti²¹, hi³ jáun² ma³tso² tsř³ hi³ chéi³ hi³ uóu³² ca³la³ cun³ jmř¹hi³nio², ří¹ tiá² lř¹³ tiánh³ tsú² ta³ ří¹ Tř³² Juo¹³ dí², ří¹ má²jniá³ jáun² pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² quioh²¹. ¹⁰ Hi³ nř¹ má¹jaunh³² Tř³² Juo¹³ dí² né³, má¹jaun² lř³ lin¹ hi³ quien² tsú² hi³ jmu³ tsá² joh¹, hi³ la³jín³² tsá² ca³taunh³ hi³ ta²¹ né³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² ca³la³ hi³ tsa³cáun² lín³² tsř³. Hi³ hnoh² siáh³ lř³ quiúnh¹ tsá² hi³ quí¹ má²ca³tionh² náh² ta²¹ la³ cun³ já¹ hi³ ca³juáh¹³ jnoh¹ jáun².

¹¹ Cun³ří¹ hi³ nř² bíh¹ ná¹hiú² ná¹mř³² jnoh¹ ří¹con² Dió³² hi³ ca³tin¹ hnoh². Mř³² jnoh¹ hi³ Dió³² jmu³ hi³ lř¹³ zian² hnoh² la³ cun³ ca³ti²¹ zian² tsá² má²ca³te³ Dió³²; hi³

mř³² jnoh¹ siáh³ hi³ Dió³² jmu³ hi³ lř¹³ má¹tih²¹ hnoh² la³ři³² hi³ chu²¹ hi³ hniá¹ náh² jmúh¹³, jř³ la³ři³² ta²¹ hi³ jmuh³² hnoh² cun³ří¹ hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Dió³². ¹² Quí¹ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lř¹³ ma³quien² tsáú² Jesús Tř³² Juo¹³ dí² cun³ří¹ hi³ ca³tin¹ hnoh², hi³ jáun² la³ jáun² siáh³ jmu³ Jesús hi³ quien² hnoh² cun³ří¹ hi³ ja³² mř³ tsř³ Dió³² jř³ Jesucristo Tř³² Juo¹³ dí².

Tsá² hláih¹, tsá² jmu² tso³

2 Hnoh² reh², ca³ti²¹ jmá¹ hi³ jáunh³ Jesucristo Tř³² Juo¹³ dí² hi³ ja³chau³ dí² tsú² cu³ři²¹ ří¹con², ca³ti²¹ jmá¹ jáun² juáh³ jnoh¹ ² hi³ tiá² hniáuh³² hi³² honh² náh², sa³jun³ hi³ juenh¹³ náh² nř¹ má¹ca³niéih² náh² hi³ ca³chó³² jmá¹ jáun² quioh²¹ Tř³² Juo¹³ dí². Uá¹jinh¹ zian² tsá² juáh³ hi³ zia³² cáun² já¹ quioh²¹ Jmř²chř³ Chun¹, ho³lá²dá² hléh³² tsú² cáun² já¹ ja¹ tsá² reh² dí², ho³lá²dá² juáh³ tsú² hi³ zia³² cáun² sí² hi³ ca³zen¹³ jnoh¹, tiá² hniáuh³² yáh³ lř¹ táunh¹³ hnoh² ta²¹ já¹ jáun². ³ Tiá² hniáuh³² yáh³ lř¹ lř³can² hnoh² já¹ quioh²¹ lř³ua³ jan² tsáú², quí¹ ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmá¹ jáun², ca³ti²¹ lř¹³ cáun² hniéi² jueh³² ří¹con² Dió³², hi³ ma³jnia³² siáh³ jan² tsá² lř³ hoh³ ca³ti²¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³², tsá² ca³tin¹ hi³ hi³ tsó³² ří¹ hlah³. ⁴ Tsá² hí³ dá² jmu³ hi³ jlánh¹ quien² hnga², hi³ jmu³ hian² tsř³ ří¹con² la³jáh³ dú¹ ří¹ hi³ ná¹juáh²³ tsáú² dió³², jř³ la³ři³² hi³ má²ná¹má²tsú² má²jónh³² tsáú². Hi³ hí¹ la³ ti³ hñu³ cuáh³² chin¹ quioh²¹ yáh³ Dió³² tsa³cuá² tsá² hí³, hi³ cuá¹jmu² quien² la³jmř¹ quien² Dió³².

⁵ ĽTiá¹ chau² honh² hnoh² hi³ ca³juánh³² jná¹³ la³ nř² tá¹la³ ca³ři³² jná¹³ quiúnh¹ hnoh²? ⁶ Hi³ má²ná¹ñih¹ náh² he³ quí² jni³² juř³² quioh²¹ tsá² hláih¹ hi³ la³ ti³ ta³ne³², ti³la³ nř¹ má¹cá²chó³² jmá¹ hi³ má²tón³² máh³ ma³jnia³² tsá² hí³. ⁷ La³ ta³ne³² bíh¹ má²chř¹jmu² ta²¹ hlah³ pí³ tiá² jniá³, jř³²la³ ti³ hniáuh³² quin³ ti³ có³² Tsá² qui² jni³² juř³² quioh²¹ bíh¹ tsá² hláih¹ hi³ ta³ne³². ⁸ Hi³ jáun² má¹jaun² máh³ má²ma³jnia³² tsá² lř³ hoh³ hi³ ca³ti²¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³², ti³la³ Tř³² Juo¹³ dí² jngih³ tsá² hí³ cun³quionh³ chř³ hi³ jiéi³²; ja³bí¹ hi³ dí² hin³ tsá² hláih¹ hi³ cun³quionh³ joh¹ cú²tú¹ cú²lř¹³ hi³ quian³² nř¹ má¹jaunh³². ⁹ Tsá² hláih¹ hi³ já³² cha¹³ *Satanás tsá² hláih¹ tsá² chin¹, hi³ já³² cun³quionh³ la³ři³² pí³ quioh²¹ Satanás hi³, hi³ jmu³ hua³jueh³² jř³ li²¹ hi³ lř¹³ tsa³cáun² tsř³ tsáú², hi³ ma³can² tsáú². ¹⁰ Cun³quionh³ la³ři³² ří¹ hi³ hlah³ ma³can² tsú² tsá² tsá²hín³, tsá² tiá² ca³ři³hnió³ tónh³² ta²¹ jú¹ tson², jú¹ hi³ jmř¹ lř³ lř¹³ liáun³ tsú². ¹¹ Cun³ ří¹ hi³ nř² bíh¹ jmu³ Dió³² hi³ lř¹³ lř³can² tsá² la³ hí³, hi³ lř¹³ tónh³² tsú² ta²¹ jú¹ tř¹já². ¹² Hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ tá¹tsin¹ héih³², tsá² tiá²

ta²¹ ca³taunh³ hí³ jú¹ tson², tsá² ca³í³ hniá¹ hí³ jmáh³la³ hí³ hlah³.

Tsá² má²ná¹quiánh¹ hí³ ca³tin¹ liáun³

¹³ Tí³la³ jnoh¹ reh², ca³ta¹ jnoh¹ cue¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² la³í³² jmái¹ hí³ ca³tin¹ hnoh² tsá² hniau³ Tí³² Juo¹³ dí²; quí¹ Dió³² ca³quianh³ hnoh² la³ jmái¹ ní¹ hí³ lí¹³ liáun³ ná² cun³quionh³ hí³ jmu³ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ lí¹³ ná¹chan¹ ná² ca³tin¹ Dió³², jí³ cun³quionh³ hí³ táunh¹³ ná² ta²¹ jú¹ tson² ní² síáh³. ¹⁴ Cun³quionh³ jú¹ chú³² hí³ hléh¹ jnoh¹ jáun² bíh¹ ca³té² ná² tsú² hí³ lí¹³ liáun³ ná², hí³ jáun² hnoh² lí¹³ zian² ná² cáun² hí³ quien² la³jmí¹ quien² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí².

¹⁵ Hí³ jáun² né³ reh², cuí¹ tionh² ná² hí³ nio² tiá³ honh² la³ má²tionh² ná² ní², ha³ lí² chá² ná² tí³ có³² já¹³ hí³ ca³juáh¹³ jnoh¹ jáun² ní¹ ná¹jéinh³ ní¹ dí², jí³ cun³quionh³ sí² ní² síáh³. ¹⁶ Hí³ jáun² hnga² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² jí³ Dió³² Jméi² dí², Dió³² Tsá² hniau³ dí², Tsá² má²hé² má²mieh² hí³ jmu² hí³ nio² tiá³ tsí³ dí² la³í³² jmái¹ la³ cun³ jmí¹ hí³ nio², hí³ cue³² síáh³ cáun² hí³ chu²¹ hí³ má²hu²¹ tsí³ dí², ¹⁷ Dió³² hí³ cuí¹ cue²¹ pí³ hñu³ honh² ná², hí³ cuí¹ má¹hau³ ná² tsú², jáun² la³í³² hí³ jmuh³² ná² jí³ la³í³² hí³ hléh¹ ná² lí¹³ lí³ chu²¹.

Po¹ mí³² hí³ líéinh³² tsú² Dió³² quioh²¹ quionh³ tsá² quionh³

3 Hnoh² reh², ní¹ má²ca³táuh³ sí² lá² juáh³ jnoh¹ hí³ lienh¹ ná² tiá³ Dió³² ca³ta¹ jnoh¹, hí³ jáun² tia³juí³² tsa³cuóun² já¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², hí³ ma³quien² síáh³ tsá² siánh³ já¹³ jáun² la³jmí¹ má²ca³jmuh³ hnoh². ² Lienh¹ hnoh² síáh³ Dió³² ca³ta¹ jnoh¹, hí³ liáu³² tsú² jnoh¹ ní¹con² tsá² hian² tsí³, tsá² cháunh²³ tsí³ jmáh³la³ hí³ hlah³, quí¹ tiá² la³í³² tsá² taunh³² yáh³ ta²¹. ³ Tí³la³ Tí³² Juo¹³ dí² lín³ jan² Tsá² má²tí³² jë¹, hí³ jáun² hí³ bíh¹ jmu³ hí³ lí³ pin³ ná² hñu³ jmí¹ hñu³ honh², jí³ hí³ hua³hín¹³ tsú² síáh³ hnoh² ní¹con² tsá² hláinh¹. ⁴ Hí³ ca³tin¹ hnoh², tanh²³ bíh¹ jnoh¹ ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí² hí³ hnoh² ná¹má²tih²¹ la³ má²ná¹má²tih²¹ ní² ná² héih³² hí³ jmu³² jnoh¹. ⁵ Cuí¹ jmu¹ bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí² hí³ lí³ lieih²¹ jmí²chí³ quián¹³ ná² hí³ Dió³² hniau³, hí³ cuí¹ jmu¹ síáh³ hí³ lí³ juenh² honh² ná² la³jmí¹ juenh² tsí³ Cristo.

Jái¹³ ca³tí²¹ hí³ hniáuh³² jmu³ tsú² ta²¹

⁶ Hnoh² reh², jmu³² jnoh¹ héih³² ní¹con² hnoh² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², hí³ tiú²uú² juonh²¹ hnoh² quiúnh¹ lí³ua³ jan² tsá² reh² cáun² lí¹ ní³táunh¹, tsá² tiá² má²tí³² la³ cun³ já¹³ hí³ má²ca³híe¹³ jnoh¹ jáun². ⁷ Quí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² má²ní¹h¹ lánh³ ní¹táunh¹ ná² ní¹juáh³ hí³ jmóuh¹ ná² la³ cun³ hí³ qui³ jmu³² jnoh¹. Quí¹ jmí¹ tiauh¹ jnoh¹ jáun² ja¹ ní¹ tionh¹ hnoh², tiá² ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹ juinh³, ⁸ sa³jun³ hí³ lí¹ ca³cué³ tsá² ca³cúh¹³ jnoh¹; tí³la³ jnoh¹ dá² ca³jmú¹³ pí³ hí³ jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ la³ huá² la³ jma² bíh¹, quí¹ tiá² ca³lí³hnáú² yáh³ jnoh¹ hí³ lá¹³ jnoh¹ la³jmí¹ lí³ cáun² liá¹ héi² ní¹con² ná². ⁹ Jun³juáh¹³ hí³ tiá² jmí¹ zia³² yáh³ já¹³, tí³la³ jnoh¹ dá² ca³lí³hnáú² cáu¹³ cáun² nóh³² lánh³ rón³² ca³tí²¹ tianh¹³ hnoh² bíh¹. ¹⁰ Quí¹ la³ cun³ jmí¹ tiauh¹ jnoh¹ jáun² ja¹ ní¹ tionh¹ ná², ca³jmú¹³ jnoh¹ héih³² ní¹con² hnoh² la³ lá²: Ní¹juáh³ tsá² tiá² ní¹jmu³ ta²¹, ha³ lí² cuí¹ cúh². ¹¹ Tí³la³ má²ca³nái¹³ jnoh¹ hí³ zian² ma³ jan² hnoh² cáun² lí¹ ní³táunh¹ ná², tsá² jmu² cá² ní¹ ta²¹ tiá² quien² hí³ cáun² lí¹ lóh²³ ta³ ní¹ tiá² ca³tin¹. ¹² Ní¹con² tsá² la³ hí³ jmu³² jnoh¹ héih³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², hí³ re² nio² tsí³ tsú² hniáuh³² jmu³ ta²¹, hí³ jáun² láih¹³ tsú² hí³ cuh³.

¹³ Hnoh² reh², ha³ lí² cuí¹ huon¹³ ná² hí³ jmuh³² hí³ chu²¹. ¹⁴ Ní¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá² tiá² ta²¹ taunh³² já¹³ hí³ juáh³ jnoh¹ cun³quionh³ sí² lá², jie³ ná² re² hin² tsánh² tsá² hí³, jáun² lí²uú² juónh³² ná² quiúnh¹ tsá² la³ hí³, jáun² lí³ heh³. ¹⁵ Tí³la³ jun³juáh¹³ hí³ hniáuh³² hon² yáh³ ná² tsá² la³ hí³, tí³la³ hniáuh³² hlí¹ lienh¹ bíh¹ hnoh² tsá² la³ hí³ la³jmí¹ hlí² líéinh³² tsú² jan² rainh²¹.

Po¹ juáh³ hí³ cuí¹ má¹mieh² Dió³² tsá² hí³

¹⁶ Hí³ jáun² hnga² Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² jmu² hí³ zian² tsá² re² tin², cuí¹ jmu¹ hí³ zian² hnoh² re² tin² jmái¹ ca³la³ jí³² uá¹ he³ mí³ quiunh³² ná². Cuí¹ zenh² bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí² quiúnh¹ hnoh², ca³la³ jí³lin² ná².

¹⁷ Jná¹³ Po¹ cuá¹jmu² jná¹³ huéh³ ní¹ hná¹ lá² quionh³ uón³² huen², la³ cun³ qui³ jmu² jná¹³ la³í³² sí² quion²¹, hí³ jáun² lí³ lin¹ hí³ jná¹³ bíh¹ lí²jmú³²; hí³ juanh³² jná¹³: “Hia² hnoh²”. ¹⁸ Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² la³í³² hnoh². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ já¹³ hí³ juanh³² jná¹³ reh².]

1 TIMOTEO

Po¹ ca³jmú³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ Timoteo

1 Jná¹³ Po¹, tsá² lín³ ná¹ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Jesu-cristo, la³ cun³ héih³² quioh²¹ Dió³² Tsá² liáu³² dí², jí³ héih³² quioh²¹ Jesucristo Tsá² ná¹jan²³ dí² hi³; 2 zein²¹ jná¹³ sí² lá² ní¹con² hnú² Timoteo, hnú² tsá² lín³ nú² la³juah²¹ dúh¹ jón³² jná¹³ cu³tí³ cun³ní¹ hi³ táunh²³ dí² ta²¹ cú²re². Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnú² Dió³² Jméi² dí² jí³ Cristo Jesús Tí³² Juo¹³ dí², hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² juenh² tsí³, jí³ hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² síáh³ hi³ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Jái¹³ hi³ ca³héh³ Po¹ Timoteo ca³tin¹ tsá² hleh³² jú¹ tí³jái²

3 La³ cun³ hi³ ca³juánh³² jná¹³ jáun² jmí¹ ca³tí³ ní¹ ñe¹ jná¹³ hué³² Macedonia hi³ níh¹³ hnú² juú² Éfeso nē², chú³² bíh¹ níh¹³ hnú² la³ má²níh³ nē². Hi³ jáun² hnú² jmúh¹³ héih³² né¹juáh³ hin² tsánh² hleh³² jú¹ ná¹jan², hi³ tiú²uú² ma³tin² tsú² tsáu² la³ jáun². 4 Zéih³ hnú² tsú² hi³ tiú²uú² ma³quien² tsú² jái¹³ hi³ lē¹ qui² lē¹ chin² tsáu² chí¹, sa³jun³ hniáuh³² cán³ tsú² hua³hi¹³ hi³ hin² tsánh² lín³ dí²hio³ ní¹deh³ tsú², cáun² hi³ tiá² chau²¹ jmáí¹ táuh³. Qui¹ né¹juáh³ cáun² ná¹jmu² la³ jáun² bíh¹ tsú², jáun² cáun² lē¹ ná¹qui² ná¹táinh²³ bíh¹ tsú² jái¹³; jun³juáh¹³ lin¹ zia³² ní¹ jmu³ ta²¹ yáh³ la³ jáun² hi³ juáh¹³ hi³ lē¹³ niau²¹ cáun² tsí³ tsú² ca³tí³ jú³² quioh²¹ Dió³². 5 Tí³la³ jná¹³ zein²¹ jái¹³ lá² cun³ní¹ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ ma³hno³ tsáu² tsá²ján² tsá²ján² cun³ní¹ hi³ má²jí² hñu³ tsí³, cun³ní¹ hi³ má²jí² síáh³ jmí¹ tsí³ tsú², jí³ cun³ní¹ hi³hliá² tson² má²tanh² tsú² ta²¹ Dió³². 6 Zian² ma³ jan² tsáu² má²ca³náú² tí³ có³² ca³tí³ hi³ nē², jáun² jú¹ síáh³ bíh¹ má²ná¹qui² ná¹juónh²³ tsú², jái¹³ tiá² lin¹ ní¹ jmu³ ta²¹. 7 Uá¹jinh¹ hnió³ tsú² jmu³ tí³² ca³tí³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, tí³la³ hí¹juáh³ jái¹³ hi³ hleh³² hnga² bíh¹ tsú² tiá² ngí²³, hi³ sa³jun³ ngí²³ bíh¹ tsú² jái¹³ hi³ jlánh¹ jmu² tson².

8 Né¹ bíh¹ dí² hi³ chu²¹ liei²¹ jáun² quioh²¹ hla¹ Moisés né¹juáh³ hi³ cau³² tsú² la³ cun³ ca³tí³. 9 Tí³la³ hniáuh³² né¹ dí² hi³ jun³juáh¹³ ca³tin¹ tsá² chun¹ yáh³ liei²¹ hi³ ca³lí³, qui¹ liei²¹ jáun² dá² ca³lí³ hi³ ca³tin¹ tsá² jmu² cun³ tin² tsí³ hnga² bíh¹, tsá² tiá² jmu² nieh³, tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³², tsá² jmu² tso³, tsá² tiá² Dió³² hún¹ tsí³, tsá² tiá² jéih³² hi³ hén¹, tsá² jngih² jméi² mí¹ziú¹³, jí³ tsá² jngih² tsáu² nē² síáh³. 10 Já³bí¹ ca³lí³ zia³² liei²¹ hi³ ca³tin¹ tsá² juón¹, jí³ tsá²ñuh² lē¹ jmú² lē¹ tsau³² má²tún² hmóu³², tsá² han² tsáu², tsá² tí³ jáin², tsá² má²tson² jú¹ tí³jái², jí³ hi³ ca³tin¹ ca³la³ jín³² tsá² tiá² jéih³² jú¹ tson² nē² síáh³. 11 Jú¹ tson² nē² bíh¹ juanh³² jná¹³, la³ cun³ rón³²

lē³ jú¹ chú³² hi³ jlánh¹ quien² hi³ ca³hiau³ jná¹³ jáun² ní¹con² Dió³², Tsá² hnió³ hi³ hi³ ma³mieh² dí².

Po¹ cue³² tiá¹hmah¹ ní¹con² Dió³² cun³ní¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ Dió³²

12 Cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² cue³² jná¹³ pí³, qui¹hliá² ca³lín¹³ tsú² hi³ jná¹³ bíh¹ tsá² lí³tín³ jái¹³ quioh²¹; hi³ jáun² jná¹³ ca³jmú³ tsú² tsá² lín³ quian²¹, 13 uá¹jinh¹ jmí¹tin² jmí¹ lín³ jná¹³ jan² tsá² tí² ziú² tí² hien² Tí³² Juo¹³ dí², hi³ tí² hnah³² jná¹³ síáh³ tsá² taunh² tsú² ta²¹ hi³ tí² jmuh³² ná¹ hian² tsín³², jí³ hi³ tí² tú² tí² hion³² jná¹³ tsú² síáh³; tí³la³ Dió³² ca³ja³ mií³ tsí³ ní¹con² jná¹³, qui¹ jná¹³ tiá² jmí¹ má²tanh³² ná¹ ta²¹, hi³ jáun² bíh¹ tí² jmu² jná¹³ cáun² hi³ tiá² ño¹. 14 Jáun² jlánh¹ ca³ja³ lín³² mií³ tsí³ Tí³² Juo¹³ dí² ní¹con² jná¹³, qui¹ ca³jmú³ tsú² hi³ tanh²¹ jná¹³ ta²¹, jí³ hi³ má¹hno¹ lín³² jná¹³ tsú², jí³ la³jín³² tsáu² nē² síáh³, qui¹ cun³ní¹ hi³ má²cá²cunh³ jná¹³ quiúnh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo.

15 La³jín³² tsáu² ca³tin¹ tónh³² ta²¹ jú¹ tson² lá²: Hi³ ca³cuan³ Jesús Tsá² lín³ Cristo ní¹ hué²¹ lá² hi³ líón³² tsá² ren² tso³. Chín¹dí¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ tí² ren² tso³, 16 tí³la³ cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹, Dió³² ca³ja³ mií³ tsí³ ní¹con² jná¹³. Hi³ né¹juáh³ Jesús Tsá² lín³ hí³ Cristo la³ ca³jmú³ juenh² tsí³ ní¹con² jan² tsá² la³ jná¹³ né³, jáun² má²ca³lí³ lin¹ bíh¹ hi³ jmu³ tsú² juenh² tsí³ ní¹con² la³jín³² tsá² tónh³² ta²¹ ní¹ hná¹ nē² síáh³, tsá² hiáuh³ jmáí¹ hi³ zian² cun³ jmí¹hi³nio². 17 ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² la³ cun³ jmí¹hi³nio², hi³ cuí¹ ma³tsu³ ma³jónh³² tsáu² hnga² hí³ dí²! Dió³² hí³ bíh¹ Tsá² lín³ Re²¹ cun³ jmí¹hi³nio², Tsá² tiá² lē¹³ jún³, Tsá² tiá² hin² lē¹³ jē³², Dió³² Tsá² cú² hnga² tán¹ cu³tí³. Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ nē².

18 Hnú² jón³ Timoteo, ta²¹ hi³ má²lē²juánh³² jná¹³ nē² chá²³ jná¹³ jo³cuh² hnú², la³ cun³ rón³² lē³ jú¹ tson² hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² ná¹lín³ hi³ *tí³² jē¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ hnú² jmí¹tin². Cun³quionh³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² hí³ né³, lē¹³ jmúh¹³ hnú² cáun² hnié² chu²¹. 19 Hi³ cu³tsa³² hniáuh³² chá¹³ hnú² cáun² honh² hi³ ca³tin¹ Dió³², hi³ hniáuh³² jmúh¹³ hnú² pí³ hi³ cu³tí³ lí³ jí² jmí¹ honh² hnú² ta³ ní¹ tsú². Zian² ma³ jan² tsáu² tiá² má²ca³lí³hnió³ jmu³ la³ cun³ hi³ má²lē²juánh³² jná¹³ nē², jáun² ca³ja³hín³ bíh¹ tsú² ca³tí³ hi³ jmí¹ taunh³² ta²¹. 20 La³ jáun² bíh¹ ca³lí³ quioh²¹ Himeneo jí³ Lí¹ján¹, jáun² tsá² hi³ má²ca³jienh²¹ jná¹³ ní¹con² *Satanás, hi³ jáun² lí³ ní³² tsú² hi³ tiá² chú³² tú² híón³² tsú² Dió³².

Po¹ juáh³ he³ lánh³ rón³² ca³ta¹ dí² lienh¹ Dió³²

2 Hi³ jáun² né³, zia³² cáun² jái¹³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ juah²¹ jná¹³ lá²: Chú³² mí³² tsú² ní¹con² Dió³²

ji³ ta³ ñí¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, Tsá² ca³cué³ re² jú¹ tson² ta³ ñí¹ Poncio Pilato jmu² jná¹³ héih³² 14 hi³ má¹tih²¹ hnú² re² héih³² hi³ má²l²juánh³² jná¹³ n², la³ cun³ hí¹ jan² tiá² hin² l¹³ hléh³² hlah³ hi³ ca³tin¹ hnú², ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hi³ jáunh³ Jesucristo T³² Juo¹³ dí².
 15 Ma³jnia² Dió³² Jesucristo hí³ la³ cun³ jmá¹ hi³ hnió³ hnga². Hnga² Dió³² hí³ bíh¹ Tsá² tin² ma³mieh² dí², Tsá² cuá¹lín³ ta²¹ la³ hia³ la³ táuh³, Re²¹ Juo¹³ tsá² ná¹lín³ re²¹, ji³ Tsá² Chín¹ ñí¹con² tsá² ná¹chín¹. 16 Hnga² Dió³² hí³ bíh¹ zian² la³ má²zian² jáun², hi³ cuá³ hnga² ñí¹ tie³ joh¹ quioh²¹, ñí¹ hí¹ jan² tiá² hin² l¹³ tsa³janh². Hí¹ jan² tsáu² tiá² má²ca³j³²en³² Dió³², sa³jun³ l¹³ j³²en³² tsú² Dió³². ¡Hnga² Dió³² hí³ bíh¹ cuí¹ li³quien² hi³ cuí¹ li³pin³ cun³ jmá¹hi³nio²! Tson² bíh¹ la³ n².

17 Hí³ jáun² né³, hniáuh³² jmúh¹³ hnú² héih³² ñí¹con² tsá² reh² tsá² ná¹hánh³ cun³quionh³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ tiá² hniáuh³² jmu³ tsú² tonh², hi³ sa³jun³ hniáuh³² hu²¹ tsí³ tsú² hi³ l¹³ zian² tsú² re² cun³quionh³ hi³ zia³² quioh²¹, quí¹ cu³diá²jan² l¹³ tsa³hín³ la³j³² hi³ zioh² tsú² jáun². Zéih³ tsú² hi³ tí³ hniáuh³² hu²¹ tsí³ tsú² hi³ ca³tin¹ Dió³² bíh¹, quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² l¹ cue³² la³j³² hi³ zia³² hi³ hniáuh³² ñí¹con² dí², ca³la³ hi³ l¹ ziaun²³ bíh¹

l¹³, hi³ jáun² l¹² hiún² tsí³ dí². 18 Jmúh¹³ hnú² héih³² hi³ jmu³ tsá² hánh³ hí³ hi³ chu²¹, cuí¹ zia³² hliáun³ hi³ chu²¹ hi³ jmu² tsú² la³jmá¹ zia³² hliáun³ hi³ zioh² tsú² jáun², hi³ hniáuh³² hiún² tsí³ tsú² l¹ cué²¹, hi³ ná¹lín³ tsú² tsá² ja³² mií³ tsí³. 19 Jáun² la³ jáun² bíh¹ l¹³ l¹³ hánh³ tsú² cu³tí³, cáun² hi³ li³ quien² jmá¹ né³bí¹ ja³², hi³ jáun² l¹³ joh¹³ tsú² jmá¹ hi³ zian², cáun² hi³ hú¹tá¹ tson² quien².

Héih³² hi³ ca³tin¹ hnga² Timoteo ñí¹ ca³táuh³ sí² lá² quioh²¹ Po¹

20 Hnú² Timoteo, hua³hín¹³ nú² jmu³ la³j³² hi³ má²ca³ta³no¹ n² jo³cuonh² nú². Tí³ có³² náú² ñí¹con² la³j³² já¹³ hi³ l¹ quí² l¹ chin² tsáu² chí¹, jú¹ tiá² ta²¹ l¹³ jmu³ hi³ niéih³ la³jmá¹ niéih³ jú¹ tson² quioh²¹ tsá² jniá³ jmá¹ tsí³. 21 Quí¹ zian² ma³ jan² tsá² má²ca³ma³tson² já¹³ jáun² hi³ má²já²taunh²¹ tí³ có³², hi³ má²ñi³taunh¹ cáun² jui³² siáh³ la³ cónh³ bíh¹ jui³² quioh²¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³².

Dió³² cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnú². [Cun³ n² bíh¹ tí³ já¹³ hi³ juanh³² jná¹³ reh².]

2 TIMOTEO

Sí³ hi³ ca³jmú³ Po¹ hi³ ca³tin¹ Timoteo

1 Jná¹³ la³² Po¹, jan² *ti³² tsá² quian³² jě¹ Jesucristo cun³ñí¹ hi³ hnió³ Dió³² la³ jáun², hi³ hléh²³ jná¹³ ñí¹con² tsáu² jái¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³² ca³ti²¹ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio² ñí¹juáh³ tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Cristo Jesús. 2 Hnú² Timoteo, hnau³ lín³² bíh¹ jná¹³ hnú² la³juah²¹ dúh¹ hi³ hnú² jón³² jná¹³. Zein³² jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnú², hi³ hnó³² jná¹³ hi³ Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² ma³hé² ma³mieh² hnú², hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² juenh² tsí³, jí³ hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² hnú² cáun² hi³ re² hi³ tin².

3 Jmáí¹ ca³la³ jí³² chau² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnú² ñí¹ má¹ti³ ñí¹ lienh¹ jná¹³ Dió³², hi³ jáun² la³ huá² la³ jma² cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ hnú², hi³ ma³con²¹ jná¹³ tsú² ca³la³ hi³ jí² jmí¹ tsin³² ñí¹ ta³ ñí¹ tsú² la³jmí¹ ca³jmú³ jáun² dí²hio³ ñú²deh³ jná¹³ jmí¹tin². 4 Chau² tsin³² jná¹³ hi³ ca³háuh³² honh² hnú² jmí¹ ca³háih¹ dí² jái¹³, hi³ jáun² jlánh¹ hnó³² lín³² jná¹³ hi³ jenh¹³ dí² siáh³, hi³ jáun² jlánh¹ lí³ hiún² tsin³² jná¹³. 5 Chau² bíh¹ tsin³² jná¹³ hi³ cu³ti³ tanh²³ hnú² ta²¹ Dió³², la³ cun³ ca³jmú³ dí²hioh³ hnú² Loida jí³ mí²ziúh² hnú² Eunice, tsá² gon³ ca³tanh² hi³ ta²¹ Dió³² la³ñí¹. Hi³ jná¹³ len³ hi³ cu³ti³ tanh² hnú² ta²¹ Dió³² la³jmí¹ tanh² ta²¹ tsá² hi³.

6 Hi³ jáun² cháu¹ jná¹³ honh² hnú² hi³ má¹quien¹³ hnú² pí³ hi³ lí¹ ca³cué³ jáun² Dió³² quián¹³ hnú² jmí¹tin², jmí¹ ca³ra³tsi³² jná¹³ jáun² uón³² ñí¹ quián¹³ hnú². 7 Qui¹ jmí¹ ca³cuen³ Dió³² Jmí²chí³ joh¹ ñí¹con² dí², jun³juáh¹³ ca³hián¹³ dí² jan² Jmí²chí³ jmu³ hi³ hú¹ cóh²¹ tsí³ yáh³ dí², qui¹ Jmí²chí³ hi³ jmu² hi³ lí²³ pin³ tsí³ bíh¹ dí², hi³ ma³hno¹ dí² tsáu², hi³ táí² dí² tí¹ jinh²¹ hmóu³² ní² siáh³. 8 Hi³ jáun² lí² jmu² hnú² hinh¹ hi³ cuéh¹ hnú² jú¹ tson² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², sa³jun³ jmúh¹³ hnú² hinh¹ ca³tin¹ jná¹³ qui¹hliá² cuá¹jnai³² jná¹³ hñu³mí¹ñí² ca³tin¹ hi³; tí³la³ cun³quionh³ pí³ hi³ cue³² Dió³², chú³² má¹tsoh¹ hnú² honh² cu³lí²¹ quiúnh¹ jnoh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³². 9 Dió³² má²ca³liáu³² dí², hi³ má²ca³te³ hi³ lí¹³ ná¹chan¹ dí² ñí¹con² tsú²; tí³la³ jun³juáh¹³ cun³ñí¹ hi³ má²ca³jmú¹³ dí² hi³ chu²¹ hmóu³² yáh³, tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³lín¹³ hnga² bíh¹ Dió³² hi³ jmu³ la³ jáun², hi³ lí¹ ca³ja³ siáh³ mí³ tsí³ ñí¹con² jnoh¹ cun³quionh³ Cristo Jesús la³ cun³ jmí¹tin², ñeh² bíh¹ hi³ lí³zia³² hngá¹máh³ lá². 10 Tí³la³ jmáí¹ hi³ ziáun² dí² lá² má¹ná¹, má²ca³ma³lí²¹ Dió³² hi³ ja³² jáun² mí³ tsí³ jmí¹ cuan¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, Tsá² liáu³² dí². Hi³ bíh¹ ca³quin³ pí³ quioh²¹ hmú³², hi³ cun³quionh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² né³ ca³ma³lí²¹ tsú² he³ lánh³ lí¹³ zian² tsáu² ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio².

11 Dió³² ca³hiáu³² jná¹³ hi³ lín³ jná¹³ tsá² ngaí³² jái¹³ quioh²¹, hi³ lín³ jná¹³ jan² tí³² tsá² quian³² jě¹ Dió³², jí³ hi³ lín³ jná¹³ tí³² má²ta² jě¹ Dió³² ní² siáh³. 12 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²tso¹ jná¹³ tsin³², tí³la³ tiá² lí²heh¹ yáh³ jná¹³, qui¹ ño¹ jná¹³ hin² tsánh² tanh³² ta²¹, hi³ cáun² bíh¹ nio² tsin³² jná¹³ siáh³ hi³ Tsá² hi³ tin² hmá³² hi³ má²ca³chá³ jná¹³ jáun² jo³cuo² tsú² ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ má²tón³² jáun².

13 Jú¹ tson² hi³ má²cá²híe³ jná¹³ jáun² hnú² lí³ cáun² nóh³² hi³ hniáuh³² má¹tih²¹ hnú²; hi³ hniáuh³² tanh¹³ hnú² ta²¹ Cristo Jesús ca³la³ má²tanh²³ ní² nú² ta²¹, jí³ ca³la³ má²hno³ ní² nú² tsú² siáh³. 14 Cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ zian² hñu³ tsí³ dí² jmúh¹³ hnú² hua³hí¹³ jú¹ tson² hi³ má²ca³chá³ jáun² Dió³² jo³cuonh² hnú².

15 Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² hi³ la³jín³² tsá² zian² hué³² Asia lá² má²ca³zeh³ jná¹³ huen² tán¹, hi³ ja¹ quioh²¹ tsá² hi³ né³ tso² Figelo jí³ Hermógenes. 16 Cuí¹ ja² mí³ tsí³ Dió³² ñí¹con² la³jín³² tsá² hñú¹³ Onesiforo, qui¹ hliáun³ jéin³² ca³jmú³ Onesiforo hi³ hi³ niau²¹ re² tsin³² jná¹³. Tiá² ca³lí³ heh³ yáh³ tsú² hi³hliá² cuá¹tson³ jná¹³, 17 qui¹ tí³la³ jmí¹ cuá³ tsú² juú² Roma lá², jlánh¹ chí¹ñí¹ ca³hnauh² tsú² jná¹³ ca³la³ ñí¹ ca³tsauh¹. 18 Ní¹ má¹cá²chó³² jmáí¹ hi³ má²tón³² jáun² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², cuí¹ ja² mí³ tsí³ quioh²¹ tsá² hi³. Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² re² hi³ ca³ma³hau³ lín³² tsá² hi³ já¹ juú² Éfeso jmí¹tin².

He³ lánh³ lín³ hliáu³ chun¹ quian²¹ Jesucristo

2 Hi³ jáun² né³ jón³, cuí¹ lí³ pin³ honh² nú² cun³quionh³ pí³ hi³ má²ca³cué³ jáun² Jesús Tsá² lín³ Cristo cun³ñí¹ hi³ ja³² mí³ tsí³. 2 Jái¹³ hi³ má²ca³niéh² hnú² hi³ má²ca³hléh³ jná¹³ ñí¹con² juóun³² tsáu², jái¹³ jáun² hniáuh³² cháh¹³ hnú² jo³cuo² tsá² lín²³ nú² hi³ ma³ti³² jě¹, tsá² tiáunh¹ hua³jan²¹ hi³ híeh³² siáh³ tsá² siánh³.

3 Hniáuh³² má¹tsoh¹ hnú² honh² quiúnh¹ jnoh¹, la³ cun³ qui³ ca³ti²¹ quiúnh²¹ jan² hliáu³ tsá² má²ti³² re² hi³ hen² tí³ con² Jesús Tsá² lín³ Cristo. 4 Hí¹ jan² tsá² lín³ hliáu³ tiá² lí¹³ jmu³ la³ cun³ hi³ qui³ jmu² tsá² zian² hi³ ca³tin¹ hnga², qui¹ hnió³ tsú² ma³hiún² tsí³ juo¹³. 5 Ja³bí¹ la³ jáun² ñí¹juáh³ tsá² co², hí¹ cáun² tiá² hi³ lí¹³ joh¹³ yáh³ tsú² ñí¹juáh³ tiá² co² tsú² la³ cun³ héih³² hi³ rá¹lí³ jáun² ñí¹ sí² quioh²¹ hi³ co² tsú². 6 Ja³bí¹ ñí¹juáh³ tsá² jmu² ta²¹ ñí¹ná² quioh²¹, tsá² hi³ bíh¹ ca³tin¹ cuh³ tín² la³ñí¹ hi³ ló³² jáun². 7 Hniauh² re² honh² he³ hnió³ juáh³ jái¹³ hi³ lí²jmú³² jná¹³ ní², hi³ Tí³² Juo¹³ dí² ma³hau³ hi³ ngí¹³ hnú² la³jí³² jái¹³ ní².

tsáu², hi³ ha³ lánh³ rón³² tion² jná¹³ tsin³² ní² siáh³.
 11 Má²ñih¹ hnú² siáh³ la³ jé³² hi³ hlah³ hi³ ca³ quiúnh³²
 jná¹³ ca³ jmú³ tsáu², hi³ ca³ ma³ tso¹ jná¹³ tsin³² já¹ juú²
 Antioquia, juú² Iconio, jí³ juú² Listra ní² siáh³. Tí³ la³ Tí³²
 Juo¹³ dí² má¹ ná¹, ca³ liáu³² jná¹³ ca³ tí²¹ la³ jé³² hi³ hlah³ hi³
 ca³ jmú³ tsáu² jmí¹ jáun². 12 Quí¹ tson² bíh¹ cu³ tí³ ca³ la³
 jín³² tsá² hnió³ hi³ zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Jesús Tsá²
 lín³ Cristo ca³ tin¹ ma³ tso² tsí³ la³ cun³ hi³ jmoh²³ tsáu².
 13 Hi³ tsá² hláih¹, tsá² lí¹ má² cau² hi³ né³, tí³ lí³ mí¹ lí³
 hláinh¹ bíh¹ cun³ jmá² cun³ jnia³²; ma³ can² tsú² tsáu²,
 hi³ lí³ can² tsú² siáh³ hmóu³².
 14 Tí³ la³ hnú² né³, jmu³ hnú² re² la³ cun³ hi³ má² ca³ lí³
 tin² nú² hi³ má² táunh²³ hnú² jáun² ta²¹, quí¹ ní¹ bíh¹
 nú² lánh³ jmí¹ ná¹ lín³ tsá² ca³ ma³ ta² nú². 15 Quí¹ la³ cun³
 jmí¹ mí¹ hnh² hnú² cuin² nú² Sí² tioh³ já¹³ quioh²¹ Dió³², hi³
 cun³ quionh³ já¹³ jáun² bíh¹ lí³ jniá³ jmí¹ honh² hnú²
 ha³ lánh³ rón³² lí³ liáu³ nú² cun³ quionh³ hi³ tanh²³ nú²
 jáun² ta²¹ Jesús, Tsá² lín³ hi³ Cristo. 16 La³ jé³² já¹³ tioh³
 Sí² quioh²¹ Dió³² ca³ cué³ hnga² bíh¹ Dió³² hñu³ tsí³ tsá²
 ca³ jmú³. Já¹³ jáun² bíh¹ jmu² ta²¹ hi³ má² tin² tsú² tsáu²,
 hi³ tí² jinh²³ tsú² tsáu², hi³ hlí² liéinh³² tsú² tsáu², jí³ hi³
 hieh³² tsú² tsáu² ha³ lánh³ rón³² lí³ zian² tsú² la³ cun³
 hi³ tí³² tsí³ Dió³² ní² siáh³. 17 Já¹³ jáun² bíh¹ jmu³
 hua³ jan²¹ hñu³ tsí³ tsá² lín³ quian²¹ Dió³², hi³ jáun²
 má² hún¹ tsú² hua³ jan²¹ hi³ jmu³ la³ jé³² hi³ chu²¹.

4 Hi³ jáun² ta³ ní¹ Dió³² jí³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, Tsá²
 jáunh³ hi³ ja³ ra³ tsi³² héih³² ca³ tí²¹ tso³ quioh²¹ tsá²
 zian² jí³ tsá² má² cá² tsan³, hi³ quianh³ tsú² ní¹ juáh³ hin²
 tsánh² tionh² jo³ cuo², ta³ ní¹ hi³ bíh¹ jmu¹ jná¹³ héih³²
 lá² ní¹ con² hnú². 2 Hi³ hléh¹³ hnú² já¹³ quioh²¹ Dió³², hi³
 hniáuh³² hún¹ nú² hua³ jan²¹ hi³ hléh¹³ nú² já¹³ cuí¹
 hnió³ cuí¹ tiá² hnió³ tsú² ne³. Jin¹³ hnú² tsáu², hi³ hlí¹
 lienh¹ nú² tsú², hi³ cuéh¹ nú² pí³ hñu³ tsí³ tsú² siáh³, hi³
 hniáuh³² juen² lín³² honh² hnú² tá¹ la³ má¹ tin¹³ nú² tsú²
 jú¹ tson². 3 Quí¹ chau²¹ jmá¹ hi³ tiá² lí³ hnió³ tsáu² ne³ jú¹
 tson², tí³ la³ tsá² hi³ dá² tsa³ hniah² juóun³² lín³² tí³², tsá²
 hie³² la³ cun³ já¹³ hi³ tí³² tsí³ tsú² hmóu³², hi³ jáun² já¹³
 jáun² bíh¹ ne³ tsú². 4 Tónh³² tsú² ta²¹ já¹³ hi³ lí¹ chin²
 tsáu² chí¹ cha³ jmí¹ tónh²¹ ta²¹ jú¹ tson². 5 Tí³ la³ hnú²
 hniáuh³² zian² honh² ja¹ ca³ la³ jé³², hi³ cueh¹³ hnú²
 honh² hi³ má¹ tsoh¹ honh². Hniáuh³² jmúh¹³ hnú² ta²¹
 hi³ ngái¹ nú² já¹³ quioh²¹ Dió³²; má¹ tih²¹ nú² re² la³ cun³
 ta²¹ hi³ má² nio² jo³ cuonh² nú².

6 Quí¹ jná¹³ má² lín³ ná¹ la³ jmí¹ lín³ jan² jáh³ hi³
 má² jngih³ tsú² ní¹ con² Dió³², né³ bí¹ chau²¹ jmá¹ hi³
 cuá¹ han² jná¹³ ní¹ hué²¹ lá². 7 Má² cá² jmú³² bíh¹ jná¹³ re²
 hnié² chu²¹ ca³ tin¹ Dió³², jná¹³ bíh¹ tsá² ca³ ma³ táuh¹³
 juí³² quion²¹, la³ jmí¹ jmu² tsú² jmá¹ hi³ co² tsú² hi³
 ní³ táunh¹ tsú² cú² hé²; tiá² tí³ có³² ca³ chá³ yáh³ jná¹³ hi³
 taunh³² ta²¹. 8 Hñu³ mí³ cuú² ná¹ hmá¹ cáun² * có² ron¹ ná¹
 hi³ ca³ tin¹ jná¹³ ní¹ hen³ cun³ ní¹ hi³ má² cá² jmú³² jná¹³ la³

cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², hi³ cué³² jáun² Tí³² Juo¹³ dí²
 má¹ jáun², Tsá² lín³ hi³ Jue²¹ chun¹. Hi³ jun³ juáh¹³
 jmáh³ la³ jná¹³ yáh³ cué³² tsú², quí¹ ja³ bí¹ cuéh³² tsú²
 ca³ la³ jín³² tsá² jlánh¹ ná¹ hniá¹ hi³ jáunh³ tsú².

Má² ta²¹ hi³ ca³ jmú³ Po¹ ní¹ con² Timoteo

9 Jmu³ pí³ hi³ ñeih²¹ hnú² tia³ juí³² hi³ ñá¹ jie¹ nú² jná¹³;
 10 quí¹ tí³ có³² bíh¹ má² ca³ zeh³ jná¹³ Demas quí¹ hliá²
 jlánh¹ ca³ lí³ hniá¹ hi³ zia³² ní¹ hué²¹ lá², hi³ jáun²
 má² ngau³² tí³ já¹ juú² Tesalónica. Crescente má² ngau³²
 tí³ hué³² Galacia, jí³ Tito siáh³ má² ngau³² tí³ hué³² Dal-
 macia, 11 jí³² la³ hnga² Lucas bíh¹ cuá³ quiúnh¹ jná¹³.
 Hniah³² Marcos ña³² quiúnh¹, quí¹ hi³ bíh¹ lí³ lí³
 ma³ hau³ jná¹³ hi³ jmu³ tá¹³ Dió³². 12 Já¹ juú² Éfeso bíh¹
 má² ca³ zéin³² jná¹³ Tíquico. 13 Ní¹ má¹ ñeih³² hnú² jáun²,
 cánh¹³ nú² tiá³ hmih³² cháuh³ hi³ ca³ chá³ jná¹³ já¹ juú²
 Troas hñú¹³ Carpo; hi³ cánh¹³ nú² siáh³ la³ jé³² sí² quion²¹
 jná¹³ hi³ tioh³ já¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ jlánh¹ bíh¹ hniáuh³²
 cánh¹³ hnú² la³ jé³² sí² ca³ tin¹ jná¹³ huen².

14 Lí² ján¹, tsá² lín³ hi³ tí³² mí¹ ní², jlánh¹ hlah³
 má² ca³ jmú³ ní¹ con² jná¹³, tí³ la³ Tí³² Juo¹³ dí² jéinh³²
 ní¹ con² tsú² la³ cun³ rón³² hi³ jmu² tsú². 15 Hi³ jáun² hnú²
 hniáuh³² jmúh¹³ hua³ hín¹³ huen² ní¹ con² tsá² hi³, quí¹
 tsá² hi³ jlánh¹ má² ca³ jmú³ tiá³ siaun³² hi³ quiú² jnaí³²
 ní¹ con² jú¹ chú³² hi³ hléh¹ dí² quioh²¹ Dió³².

16 Jmí¹ la³ ní¹ hi³ ca³ cué³ jná¹³ jú¹ tson² quion²¹ ní¹ ta²¹
 chin¹, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³ ma³ hau³, la³ jín³² bíh¹
 tsú² ca³ zeh³ jná¹³ tí³ có³². Tí³ la³ jná¹³ hu²¹ tsin³² hi³ tiá²
 tón³ Dió³² sí² hi³ ca³ jmú³ tsú² la³ jáun². 17 Tí³ la³ Tí³² Juo¹³
 dí² né³ jmí¹ zenh¹ quiúnh¹ jná¹³ hi³ ca³ cué³ pí³, hi³ jáun²
 ca³ lí³ hi³ hléh¹³ jná¹³ la³ jé³² jú¹ chú³² quioh²¹, hi³ jáun²
 ca³ ná³² la³ jín³² * tsá² cá² jo²¹ já¹³ jáun². La³ jáun² bíh¹
 ca³ liáu³² jná¹³ Tí³² Juo¹³ dí² ní¹ háinh¹³, la³ jmí¹ lí³ hi³
 ca³ liáu³ jná¹³ ní¹ con² hiah³². 18 Hi³ liáu³² jná¹³ siáh³ Tí³²
 Juo¹³ dí² ca³ tí²¹ la³ jé³² hi³ hlah³, ca³ la³ ní¹ cá¹ chó²¹ jmá¹
 hi³ jáu³² jná¹³ tsú² hñu³ mí³ cuú² ní¹ cuá³ tsú² cuá¹ chin¹.
 ¡Cuí¹ lí³ quien² bíh¹ tsú² la³ cun³ jmí¹ hi³ nio²¹! Tson² bíh¹
 la³ jáun².

Po¹ juáh³ hi³ cuí¹ tionh² re² tsá² reh²

19 Zéih³ tiá³ mí¹ Prisca: "Hia² nú²" hi³ ca³ tin¹ jná¹³, la³
 má² quionh³ nú² Aquila ní² cuo², jí³ ca³ la³ jín³² tsá² hñú¹³
 Onesiforo ní² siáh³. 20 Erasto ca³ ta³ cua¹³ já¹ juú² Corin-
 to, hi³ Trófimo ca³ con³ jná¹³ já¹ juú² Mileto quí¹ hi³ hliá²
 tsáun¹ tsú². 21 Jmu³ tion³ ña³² ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmí¹
 ní² cuóu³. Eubulo, Pudente, Lino, mí¹ Claudia, quionh³
 la³ jín³² tsá² reh² juáh³: "Hia² nú²".

22 Cuí¹ quiúnh¹ bíh¹ hnú² Tí³² Juo¹³ dí², hi³ Dió³² cuí¹
 má¹ hé¹ má¹ mieh² ca³ la³ jí³ lín² hnoh². [Cun³ ní² bíh¹ tí³
 já¹³ hi³ juanh³² jná¹³ reh².]

TITO

Po¹ ca³zen³ s² lá² ñí¹con² Tito

1 Jná¹³ Po¹ tsá² quian²¹ Dió³², jan² tsá² lín³ *tí³² quian³² jē¹ Jesucristo hi³ ngá¹ jná¹³ jái¹³ ñí¹con² tsá² má²ca³quianh³ Dió³² hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Dió³² re² lín³², hi³ lĩ³ ñi³² tsú² re² jú¹ tson². Jú¹ tson² jáun² jmu³ hi³ lĩ³ zian² tsú² hi³ ca³tin¹ Dió³², 2 jáun² lĩ¹³ hu²¹ tsí³ tsú² hi³ lĩ¹³ zian² cun³ jmí¹hi³nio², la³ cun³ rón³² lĩ³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², Tsá² tiá² lĩ¹³ ma³cau². Jái¹³ jáun² né³ má²ca³jmú³ Dió³² la³ cun³ jmí¹tin² lín³², jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lĩ¹³ tá¹ cáun² la³ cu³ la³ juéh³ mĩ³cuú²; 3 hi³ jáun² jmí¹ má²ca³tsin¹³ jmái¹ hi³ ca³tón³ Dió³² jmí¹tin² né³, ca³ma³li²¹ jú¹ chú³² quioh²¹, hi³ jáun² jná¹³ hléh²³ jú¹ chú³² jáun² la³ cun³ héih³² quioh²¹ Dió³² Tsá² liáu³² dí² hi³. 4 Hnú² Tito, tsá² lĩ³ la³jmí¹ lĩ³ jan² jón³² jná¹³ cu³tĩ³ cun³ñí¹ hi³ táunh²³ dí² ta²¹ cú²re², s² lá² zein²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú²; hnó³² jná¹³ hi³ cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnú² Dió³² Jméi² dí² jĩ³ Jesucristo Tsá² liáu³² dí², [hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² juenh² tsí³], jĩ³ hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Ha³ lánh³ ñi³táunh¹ tsá² ca³tĩ²¹ hau³ jái¹³ ñí¹con² tsá² má²lín³ cuáh³²
(1 Timoteo 3:1-13)

5 Hi³ jáun² né³, hnú² ca³cháu³² jná¹³ hué³² Creta nio² chú³ jmái² nĩ², hi³ jmúh¹³ hnú² re² nĩ¹juáh³ he³ hi³ tiá² má²tĩ³ quioh²¹ tsá² má²lín³ hi³ cuáh³², hi³ hien¹³ nú² tsá²daun³² tsá² hau³ jái¹³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú², la³ cun³ rón³² hi³ ca³juánh³² jná¹³ jáun² ñí¹con² hnú².

6 Tsá²daun³² tsá² he³ ta²¹ jáun² hniáuh³² lín³ tsá² tiá² lĩ¹³ lĩ³ chá³² tsú² tso³ quioh²¹. Tsá² la³ hi³ hniáuh³² zian² jan² tán¹ tsá²mĩ³ ñĩ²cuo²; ja³bí¹ jon² tsú² hniáuh³² má²tanh² ta²¹ Dió³², hi³ tiá² hniáuh³² jmu² tsú² cun³ tin² tsí³ hnga², ho³ hi³ tiá² ta²¹ tanh² jméi² mí¹ziú¹³, jáun² tiá² lĩ¹ ziu³ lĩ¹ hie³ tsú² tsáú². 7 Qui¹ cun³ñí¹ hi³ tsá² má²lieih²¹ hi³ lín³ quian²¹ Dió³², hi³ jmu² tsú² hua³hín¹³ tsá² joh¹ Dió³², jáun² tiu³nio² hniáuh³² lín³ tsú² jan² tsá² tiá² lĩ¹³ lĩ³ chá³² tsáú² tso³ quioh²¹. Tiá² hniáuh³² jmu³ tsú² quien² hnga², sa³jun³ hi³ chei³² tsí³ tsú². Ja³bí¹ tiá² hniáuh³² hi³ ñi³hein²¹ tsú², sa³jun³ hi³ jmu² tsú² hniéi², sa³jun³ hi³ hen² tsí³ tsú² quie³ lĩ¹ zia³². 8 Hniáuh³² ma³hnio³ bí¹ tsú² la³jín³² tsá² ñi³tin²¹ hñú¹³, tsá² jlánh¹ hnió³ jmáh³la³ hi³ chu²¹, tsá² cháunh²³ re² chí¹, tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², tsá² chun¹, tsá² tin² tí³ jinh³ hnga². 9 Ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² zianh³² tiá³ tsú² jú¹ tson² hi³ má²ca³lĩ³ ñi³², jáun² cun³quionh³ jú¹ tson² jáun² lĩ¹³ cuéh³² tsú² tsáú² pí³, hi³ lĩ¹³ tioh²¹ tsú² ma³tson² jái¹³ quioh²¹ quionh³ tsá² hleh³² jú¹ siáh³.

10 Qui¹ juóun³² tsáú² zian² hi³ hoh³ jú¹ tson², tsá² hleh³² tí³ jéin³², tsá² lĩ¹ má²cau²; tsá² *judíos bíh¹ tsá² la³ñí¹ la³ján³ hi³ lín³ la³ jáun², tsá² jlánh¹ juáh²³ hi³ hi³ hniáuh³² *tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñi¹ zian² tsáú².

11 Hniáuh³² bíh¹ jná¹³ ho³ tsú²; qui¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² quie³ lĩ¹ zia³², jáun² hieh³² tsú² tsáú² jái¹³ hi³ tiá² ca³tĩ²¹, hi³ juóun³² tsáú² má²ca³hliáh³ tsú² tsí³ tá¹ ma³ cáun² hñú³.

12 Jan² tsá² lín³ tí³² tsá² jniá³ jmí¹ tsí³ hué³² Creta nĩ² ca³hléh³ jmí¹tin² lín³² hi³ ca³tin¹ tsá²co¹ tsú² hué³² nĩ², hi³ ca³juáh³: "Tsá² hué³² Creta lá², jmái¹ ca³la³ jí³² tí¹ jáin², tsá² lín³ jáh³ hngá¹ jáh³ náí², tsá² lĩ¹ hnió³ cu³ hĩnh³, tsá² juoh²". 13 Tson² bíh¹ jái¹³ lá²; jáun² hnú² hniáuh³² quiú¹ jin¹³ lín³² tsá² hí³, jáun² lĩ³mí¹ lĩ³ chú³² jmí¹ tsí³ tsá² má²tanh² hi³ ta²¹ Dió³²; 14 hi³ jáun² tiú²uú² tónh³² tsú² ta²¹ jái¹³ lĩ¹ chin² tsá² judíos chí¹, sa³jun³ héih³² quioh²¹ tsá² má²ca³chá³ tí³ có³² jú¹ tson².

15 Cun³ jí² bíh¹ la³jĩ³² ñi¹con² jan² tsá² má²jĩ² jmí¹ tsí³, tí³la³ nĩ¹juáh³ tsá² má²ca³hliáh² tsí³ má¹ná¹, tsá² tiá² ta²¹ taunh³², jáun² ñi¹con² tsá² la³ hi³ cá² ñi¹ hi³ hlah³ bíh¹ zia³², qui¹ la³ tí³ jmí¹ tsí³ bíh¹ tsú² má²ca³hliáh² cu³tsa³² quionh³ la³jĩ³² hi³ cháunh²³ chí¹. 16 Uá¹jinh¹ juáh³ tsú² hmóu³² hi³ cuóun³² Dió³², tí³la³ tiá² jmu² yáh³ tsú² la³ cun³ hi³ jmí¹ hniáuh²¹ jmu³ sá¹jmí¹ hi³ tson². Jmáh³la³ hi³ tiá² jéih³² Dió³² bíh¹ jmu² tsá² tiá² ta²¹ haih²¹ la³ hi³; cónh³ tiá² lin¹ ñi¹ quien² bíh¹ tsú² ca³tĩ²¹ hi³ chu²¹.

Po¹ hie³² jú¹ tson² ha³ lánh³ hniáuh³² zian² tsá² joh¹ Dió³²

2 Tĩ³la³ hnú² ca³tin¹ hléh¹³ jmáh³la³ jú¹ tson². 2 Juoh¹ hnú² tsá²ñuh² tsá² má²lieih²¹ hi³ ñi³táunh¹ tsú² cá²re² he², hi³ jmu³ tsú² zian² tsí³, jĩ³ hi³ tí³ jinh³ tsú² siáh³ hmóu³². Ja³bí¹ hniáuh³² tanh² tsú² siáh³ ta²¹ Dió³² re² la³ cun³ rón³² lĩ³ jú¹ tson², hi³ hnio³ tsú² tsá²ján² tsá²ján², hi³ cueh³² tsú² siáh³ tsí³ lĩ³ua³ cáun² he³ quionh³². 3 Ja³bí¹ la³ jáun² juoh¹ hnú² siáh³ tsá²mĩ³ tsá² má²lieih²¹ hi³ ma³li²¹ tsú² hi³ tanh² ta²¹ Dió³², hi³ tiá² ziu³ hien³ tsú² tsáú², hi³ tiá² hniáuh³² ma³héinh³² tsú² siáh³. Hniáuh³² ná¹lín³ tsú² cáun² nóh³² chu²¹, 4 jáun² la³ jáun² lĩ¹³ héih³² tsú² tsá²mĩ³ tsá² tsá²míh¹ ha³ lánh³ rón³² ma³hnio³ ñi²cuo², jĩ³ jon² nĩ² siáh³, 5 hi³ lín¹³ tsú² tsá² tin² tí³ jinh³ hnga², tsá² má²jĩ² jmí¹ tsí³, tsá² hua³hín¹³ re² hñú¹³, tsá² chun¹, tsá² tanh² ta²¹ ñi²cuo²; qui¹ jáun² la³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² lĩ¹³ hléh³² hlah³ ca³tĩ²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³².

6 Ja³bí¹ la³ jáun² juoh¹ hnú² tsá² tsá²ñú¹ hi³ cuí¹ tí¹ cuí¹ jinh¹³ tsú² hmóu³². 7 Huen² bíh¹ hnú² ca³tĩ²¹ lín¹³ cáun² nóh³², jan² tsá² lin¹ hi³ jmu² jmáh³la³ ta²¹ chu²¹;

hniáuh³² hieh¹ nú² tsáu² jú¹ tson² hngó³², jú¹ he² tiá³.
 8 Jáí¹³ quián¹³ nú² hniáuh³² lí³ jmáh³ la³ jú¹ tson², jáun²
 tiá² hin² lí¹³ choh¹³ jú¹ hlah³ quián¹³ hnú². Jáun² lí¹
 hua³ heih²¹ bíh¹ ziu³ hie³ tsá² tiá² jéih³² jáí¹³ quián¹³
 hnú², quí¹ tiá² zia³² yáh³ he³ jáí¹³ hléh³² tsú².

9 Juoh¹ hnú² *tsá² má² ná¹ hlánh¹ hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹
 tsá² lín³ juo¹³ he³ cáun² hi³ juáh³, jí³ hi³ ma³ hiún² tsú²
 siáh³ tsá² tsá² hí³. Já³ bí¹ tiá² hniáuh³² nga³ tsú² tiá³
 ñí¹ con² juo¹³. 10 Tiá² hniáuh³² han³ tsú², hniáuh³² jmu³
 tsú² cá² ñí¹ hi³ lí¹³ niau¹ tiá³ tsá² juo¹³ ñí¹ con² bíh¹ tsú²;
 cun³ quionh³ la³ jí³² hi³ jmu³ tsú² jáun² lí¹³ ma³ jnia³² tsú²
 re² jáí¹³ quioh²¹ Dió³² Tsá² liáu³² dí².

11 Quí¹ má² ca³ ma³ lí²¹ bíh¹ Dió³² hi³ ja³² mií³ tsá³, hi³
 hnió³ líón³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². 12 Hi³ cun³ ñí¹ hi³
 jáun² né³, má² ca³ lí³ né¹ dí² hi³ hniáuh³² chá¹³ dí² tí³ có³²
 la³ jí³² hi³ tiá² jéih³² Dió³², la³ jí³² hi³ dí¹ quiaunh²¹ tsá³ tsá²
 zian² ñí¹ hué²¹ lá². Hi³ hniáuh³² tá² dí² tí³ jinh²¹ hmóu³²,
 hi³ ziaún² dí² la³ cun³ hi³ tí³² tsá³ Dió³², hi³ ziaún² dí²
 jmáh³ la³ hi³ ca³ tin¹ Dió³² tá¹ la³ ziaún² dí² jáun² ñí¹ hué²¹
 lá². 13 Hi³ hniáuh³² ná¹ hé² ná¹ jan³² dí² jmái¹ hi³
 má² ná¹ hu²¹ jáun² tsá³ dí², jmái¹ chu²¹ hi³ ma³ jnia³² Jesús
 Tsá² lín³ Cristo, Dió³² Tsá² cú² juenh², Tsá² liáu³² dí².

14 Tsá² hí³ ca³ cunen³ hnga² hi³ jú³ hi³ ca³ ta¹ dí², hi³ jáun²
 lí¹³ liáu³² dí² tsú² ñí¹ con² hi³ jmí¹ ziaún² dí² jáun² cun³
 tin² tsá³ hmóu³²; hi³ ma³ jin² tsú² jnoh¹, jáun² jnoh¹ lín¹³
 tsá² joh¹ tsú², tsá² hniá¹ jmu³ hi³ chu²¹.

15 Hi³ jáun² né³, jáí¹³ ní² bíh¹ hieh¹ hnú² tsáu².
 Hniáuh³² hlí¹ lienh¹ hnú² tsú², jí³ hi³ quiú¹ jin¹³ nú² tsú²,
 quí¹ hnú² bíh¹ tsá² hauh³² jáí¹³ jáun². Tiá² hniáuh³²
 jmúh¹³ hnú² hí¹ cáun² hi³ lí³ lí¹³ méih³ hi³ quien² nú²
 ñí¹ con² tsáu².

He³ ca³ tin¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³² jmu³

3 Hi³ jáun² né³, cháú¹ hnú² tsá³ tsá² tionh² jo³ cuonh²
 nú² nē² hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ tsá² ná¹ ho² ta²¹, jí³
 la³ jín³² tsá² ná¹ lín³ ta²¹ nē² siáh³, hi³ ma³ tí³² tsú² la³ cun³
 hi³ juáh³ tsá² hí³, hi³ hniáuh³² tiáunh¹ tsú² hua³ jan²¹ hi³
 jmu³ la³ jí³² hi³ chu²¹. 2 Ha³ lí² cuí¹ tú¹ cuí¹ hió²¹ tsú² hí¹
 jan² tsáu², cha³ jmí¹ jmu³ tsú² hnié¹² tí³ re² bíh¹ jmu³
 tsú² juenh² tsá³, hi³ hí¹ cú¹ pih²¹ tiá² jmu³ tsú² quien²
 hmóu³².

3 Quí¹ la³ jáí³² bíh¹ dí² jmí¹ láí³ tsá² cáun¹ jmí¹ tin², hi³
 tiá² jmí¹ má² tí²¹ dí² la³ cun³ héih³² hi³ tí² hiáu²³ dí², hi³
 jmí¹ lí² can² jnoh¹ cun³ quionh³ jú¹ tí¹ jáí², hi³ jmí¹
 má² ca³ taun³ tsá³ dí² jmú¹³ tso³; jmí¹ láí³ dí² la³ juah²¹
 dúh¹ *tsá² má² ná¹ hlánh¹ ñí¹ con² la³ jáh³ dú¹ ñí¹ hi³ jmí¹
 dí¹ quiaunh²¹ tsá³ dí² jmú¹³. Jmí¹ láí³ dí² tsá² hian² tsá³,
 tsá² uóu³² tsá³, hi³ jmí¹ ná¹ háu³ dí² quiú¹ h¹ tsá² ján²
 tsá² ján². 4 Tí³ la³ jmí¹ ca³ ma³ lí²¹ Dió³² Tsá² liáu³² dí² hi³
 hu²¹ chú³² tsá³, jí³ hi³ jlánh¹ hnió³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²,

5 jmí¹ jáun² ca³ liáu³² dí² tsú². Tí³ la³ jun³ juáh¹³ hi³
 ca³ jmú¹³ jnoh¹ hi³ chú³² ñí¹ con² yáh³ Dió³² ca³ liáu³²,
 cáun² hi³ lí¹ ja²¹ mií³ tsá³ hnga² bíh¹ Dió³². Jmí¹ jáun²
 ca³ ma³ jin² Jmí² chí³ Chun¹ la³ jáí³² dí², hi³ jáun² ca³ lí³
 hma²¹ jmí² chí³ quiú¹³ dí², hi³ ca³ lí³ ziaún² dí² siáh³ cónh³
 hi³ hma²¹. 6 Cun³ quionh³ Jesucristo Tsá² liáu³² dí²,
 ca³ cunen³ Dió³² ca³ la³ jonh³ jmí¹ tsá³ Jmí² chí³ Chun¹
 ñí¹ con² dí². 7 Cun³ ñí¹ hi³ ja³ jáun² mií³ tsá³ bíh¹ Dió³², hi³
 jáun² ca³ lí³ la³ juah²¹ dúh¹ hi³ tiá² tso³ ren² dí², hi³ jáun²
 má² hiau³² dí² jáí¹³ hi³ lí³ ziaún² cun³ jmí¹ hi³ nio², la³ cun³
 hi³ qui³ hu²¹ jáun² tsá³ dí².

8 Jú¹ tson² cu³ tí³ bíh¹ ní³², hi³ jáun² jná¹³ hnó³² hi³ la³
 má² ma³ tson¹³ jáun² hnú² jáí¹³ lá², hi³ jáun² tsá² tanh²
 hí³ ta²¹ Dió³² jmu³ hi³ chú³² la³ má² jmu² jáun². Quí¹ hi³
 jáun² bíh¹ jlánh¹ chú³², jlánh¹ zia³² ñí¹ lí³ quien² ñí¹ con²
 ca³ la³ jín³² tsáu². 9 Tí³ la³ tiá² hniáuh³² má¹ cú¹ má¹ jenh¹
 hnú² jú¹ tiá² ta²¹ lí³ jmu³, hi³ tiá² hniáuh³² lín¹³ nú² hi³
 chú³² quiú² táinh²³ tsú² hi³ lí³ quien² dí¹ hio³ ñú¹ deh³,
 sa³ jun³ hi³ quiú¹ tanh¹ hnú² tsáu² jáí¹³ hi³ rá¹ tloh³ jáun²
 ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés. Quí¹ jun³ lin¹ zia³² ñí¹ jmu³
 ta²¹ yáh³ hi³ jmu² tsú² la³ jáun².

10 Né¹ juáh³ zian² tsá² lí¹ hnió³ ma³ quien² jáí¹³ quioh²¹
 hnga² hi³ la³ í¹ hnió³ hi³ han³ tsáu² ñí¹ con², hi³ jáun²
 hniáuh³² juoh¹ hnú² tsá² la³ hí³ hi³ tiú² uú² jmu³ la³
 jáun²; tí³ la³ né¹ juáh³ la³ má² jmu² jáun² bíh¹ tsú², jáun²
 lí² uú² lienh¹ tsá² hí³. 11 Quí¹ né¹ juáh³ tsá² má² jmu² la³
 jáun², jáun² má² ñí¹ hnú² hi³ má² ca³ hliáh² jmí² chí³
 quioh²¹ bíh¹ tsá² la³ hí³, cun³ quionh³ tsáu¹³ hnga² tsú²
 má² lí² zeh³ ñí¹ hlah³.

Má² ta²¹ hi³ ca³ jmú³ Po¹ ñí¹ con² Tito

12 Hi³ jáun² né³, né¹ má¹ cá² zéin³² jná¹³ ñí¹ con² hnú²
 Artemas, ho³ lá² dá² Tíquico, jmu³ tion³ ña³² juú² Nicópo-
 lis, hi³ jáun² ñí¹ jáun² jenh¹³ dí², quí¹ jná¹³ len³ hi³ ñí¹ ñí²¹
 ñí¹ jáun² tá¹ la³ ngá¹³ jáun² jmí¹ ñí² cuóu³. 13 Jmu³ tion³
 ma³ hon¹ Zenas tsá² lín³ hi³ tsá² nau³² jáí¹³, jí³ Apolos.
 Jmu³ hi³ tiá² hi³ lí³ hniauh³ hí¹ cáun² quioh²¹ tsú², jáun²
 lí¹³ tsa³ táunh¹ tsú² cáun² hi³ re² hi³ tin² juí³² he² hná¹
 quioh²¹. 14 Hi³ jmúh¹³ nú² siáh³ hi³ lí³ ñí³² tsá² reh² he³
 ta²¹ chu²¹ zia³² hi³ quien² jmu³ tsú² pí³ hi³ jmu³, jáun² lí¹³
 ma³ hau³ tsú² he³ cáun² hi³ hniáuh³², hi³ jáun² bíh¹ lí³
 quien² hi³ zian² tsú².

Po¹ juáh³ hi³ cuí¹ tionh¹ tsú² cáun² hi³ re² hi³ tin²

15 La³ jín³² tsá² tionh² quiú¹ h¹ jná¹³ ñí¹ lá² juáh³ ñí¹ con²
 hnú²: "Hia² nú²". Jmu³ hi³ chú³², juah²¹ tiá³ hnú² hi³
 ca³ ta¹ jnoh¹: "Hia² hnoh²" ñí¹ con² tsá² reh² tsá² hniau³
 jnoh¹ tionh² ñí¹ ní². Cuí¹ má¹ hé¹ má¹ mieh² ná² Dió³²
 la³ jín³². [Cun³ nē² bíh¹ tí³ jáí¹³ hi³ juanh³² jná¹³ reh².]

FILEMÓN

Po¹ zen² sí² lá² ñí¹con² Filemón

1 Jná¹³ Po¹, tsá² cuá¹tson³ ná¹ cun³ñí¹ hi³ tanh³² ná¹ ta²¹ Cristo Jesús, reh² Timoteo quiúnh¹ jná¹³ cuá¹jmu² sí² lá² hi³ ca³tín¹ hnú² Filemón, hnú² tsá² jmuh³² ta²¹ quiúnh¹ jnoh¹, hnú² tsá² hnau³ jnoh¹ lín³².
2 Jná¹³ zein²¹ sí² lá² ñí¹con² hnú², ñí¹con² reh² mǎ¹ Apia, jǎ³ reh² Arquipo, jan² tsá² quiúnh¹ jnoh¹ hi³ lá³ la³juah²¹ dúh¹ hliáu³ joh¹ Dió³², jǎ³ ñí¹con² ca³la³ jǎn³² tsá² má²lín³ hi³ cuáh³² ná¹ngih³² hñuh³² hnú² nǎ² siáh³. 3 Dió³² Jméi² dí² jǎ³ Jesucristo Tǎ³² Juo¹³ cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnoh², hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² hnoh² cáun² hi³ re² hi³ tín².

Po¹ cha³² hi³ Filemón hnio³ lín³² Dió³² jǎ³ ca³la³ jǎ³lín² tsáu²

4 Ca³la³ jǎ³² jmá¹ nǎ¹ má¹ca³lien¹ jná¹³ Dió³² Juóu³², cue² ná¹ tiá¹hmah¹, 5 qui¹hliá² má²ca³lǎ³ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² jlánh¹ re² tanh²³ ta²¹ Jesús Tǎ³² Juo¹³ dí² jǎ³ hi³ hno³ nú² siáh³, jǎ³ ca³la³ jǎn³² tsá² joh¹ Dió³². 6 Tiauh² bíh¹ dí² cá²hon³ ca³tǎ²¹ hi³ tanh²³ dí² jáun² ta²¹ Dió³², jáun² ñí¹con² hi³ dí² mǎ²³ jná¹³ hi³ tǎ³ lǎ³mí¹ lǎ³tsin² hnú² ha³ cónh³ tǎ³ hi³ má²ca³ma³mieh² dí² Dió³² cun³ñí¹ hi³ má²zian² dí² hi³ ca³tín¹ Cristo. 7 Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hno³ nú² tsá² reh², jáun² jlánh¹ ca³lǎ³ hiún² tsin³² jná¹³, hi³ ca³lǎ³ zia³² siáh³ pí³ hñu³ tsin³² jná¹³, qui¹ la³jǎn³² tsá² joh¹ Dió³² má²ca³joh¹³ siáh³ pí³ cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ hnú².

Po¹ mǎ³² cáun² hi³ chú³² ñí¹con² Filemón ca³tín¹ Onésimo, jan² tsá² má²dí¹hlánh¹

8 Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ zia³² já¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ héih³² ñí¹con² hnú² hi³ chí¹tson³ jmúh¹³ hnú² la³ cun³ hi³ ca³tǎ²¹, qui¹hliá² jná¹³ lín³ quian²¹ Cristo; 9 tǎ³la³ cun³ñí¹ hi³ hnáu³ bíh¹ dí², hi³ jáun² cu³tsa³² mǎ²³ jná¹³ cú²jueh³² hi³ chú³² bíh¹ ñí¹con² hnú². Jná¹³ Po¹, tsá² má²liei²¹ ná¹ hi³ cuá¹tson³ ná¹ ta³né³² ca³tín¹ Cristo Jesús, 10 jná¹³ mǎ²³ cáun² hi³ chú³² ñí¹con² hnú² ca³tín¹ Onésimo, tsá² má²lín³ la³juah²¹ dúh¹ jón³² jná¹³, tsá² ca³ma³zián¹³ jná¹³ ñí¹con² Dió³² tá¹la³ má²cuá¹tson³ jná¹³ lá² hñu³mí¹ñí².

11 Jmǎ¹tín², Onésimo, (la³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ “tsá² zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹”) jmǎ¹ lín³ jan² tsá² tiá² lín¹ ñí¹ jmu³ ta²¹; tǎ³la³ zia³² bíh¹ ñí¹ jmu² ta²¹ tsá² hi³ ta³né³², ñí¹con² hnú² jǎ³ ñí¹con² jná¹³ siáh³. 12 Ñí¹con² hnú² zein²¹ jná¹³

tsú² siáh³ ta³né³². Hen³ hnú² tsú² la³jmǎ¹ lǎ³ hi³ he¹³ nú² jná¹³. 13 Jná¹³ jmǎ¹ hnó²¹ hi³ cuá³² tsú² quiúnh¹ ná¹ ñí¹ lá², hi³ jmǎ¹ jmu³ ta²¹ ñí¹con² jná¹³ cha³ jmǎ¹ jmúh¹³ hnú² huen² tá¹la³ cuá¹tson³ jná¹³ lá² hi³ ca³tǎ²¹ jú¹ chú³² quióh²¹ Dió³²; 14 tǎ³la³ hí¹ cáun² tiá² hi³ hnó³² yáh³ jná¹³ nǎ¹juáh³ tiá² lín²³ yáh³ hnú² huen² la³ nǎ², qui¹ tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ hi³ jmúh¹³ hnú² hi³ chú³² ta³ tiá² ñí¹jmúh², cha³ jmǎ¹ jmúh¹³ hnú² hi³ hiún² honh² huen². 15 Tiá² né¹ ho³ sa³ Onésimo ca³ngǎ³ cu³tiá³ tǎ³ có³² quióh²¹, hi³ jáun² ta³né³² lǎ³ cuá³² tsú² cun³ jmǎ¹ hi³ zian² quiúnh¹ hnú². 16 Tǎ³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá² má²dí¹hlánh¹ yáh³ lín³ tsú² ta³né³², qui¹ tǎ³ má²cáu³ bíh¹ tá¹³ tsú², qui¹ tsá² reh² bíh¹ má²lín³ tsú² ta³né³², tsá² hno³ lín³² dí². Jná¹³ hno³ lín³² tsú², tǎ³la³ hnú² jlánh¹ hniáuh³² má¹hno¹ lín³² tsú², jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³hliá² tsá²mǎ³cuóun² renh² yáh³ hnoh², qui¹ tǎ³la³ má²renh² hnoh² jǎ³ ñí¹con² Tǎ³² Juo¹³ bíh¹ dí².

17 Hi³ jáun² nǎ¹juáh³ tson² lín²³ hnú² hi³ re² juóh³² quiúnh¹ jná¹³, hen³ tsá² lá² la³jmǎ¹ lǎ³ hi³ jná¹³ ca³chó³² hñuh³² hnú². 18 Nǎ¹juáh³ ca³jmú³ tsú² cáun² hi³ hlah³ jmǎ¹tín², ho³ nǎ¹juáh³ ren² tsú² quie³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ ca³tín¹ tsú². 19 Jná¹³ Po¹, tsá² cuá¹jmu² jná¹³ quionh³ uón³² huen² huéh³ lá² hi³ jná¹³ bíh¹ má¹hmah²¹; uá¹jinh¹ jmǎ¹ lǎ³ juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú² hi³ hí¹ la³ tǎ³ jmǎ²chǎ³ quián¹³ yáh³ hnú² ren² ñí¹con² jná¹³. 20 Ján³ reh², jmu³ hnú² cáun² hi³ chú³² ñí¹con² jná¹³ hi³ ca³tín¹ Tǎ³² Juo¹³ dí²: hi³ jmúh¹³ hnú² hi³ tǎnh²¹ tsin³² jná¹³ hi³ lín¹ hi³ má²lái³ dí² tsá² reh² ñí¹con² Cristo. 21 Cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² qui¹ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² táunh²³ ta²¹ hi³ juanh³² jná¹³, hi³ ño¹ jná¹³ siáh³ hi³ tǎ³ hliáun³ hi³ jmúh¹³ bíh¹ hnú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ juanh²¹ jná¹³. 22 Hi³ juanh³² jná¹³ siáh³ hi³ re² jmúh¹³ hnú² hua³jan²¹ ñí¹ lǎ¹³ cuóun³² jná¹³, qui¹ tsin³² jná¹³ má²hu²¹ hi³ cun³ñí¹ hi³ lienh¹ hnoh² Dió³², lǎ¹³ hián¹³ náh² siáh³ jná¹³ cónh³í¹ cu³ jéin³².

Po¹ juáh³ hi³ cuí¹ má¹mieh² tsú² Dió³²

23 Epafra, tsá² cuá¹tson³ quiúnh¹ jná¹³ hi³ ca³tín¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo juáh³: “Hia² nú²”. 24 Jǎ³bí¹: “Hia² nú²” juáh³ siáh³ Marcos, Aristarco, Demas, jǎ³ Lucas nǎ² siáh³, tsá² quiúnh¹ jná¹³ hi³ jmu² tá¹³ Dió³².

25 Jesucristo Tǎ³² Juo¹³ dí² cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnoh². [Cun³ nǎ² bíh¹ tǎ³ já¹³ hi³ juanh³² jná¹³ reh².]

HEBREOS

Dió³² má²ca³hléh³ cun³quionh³ Jon²

1 Jmí¹ ca³hléh³ jáun² Dió³² ní¹con² dí²hio³ ñú¹deh³ dí² tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin² lín³² cun³quionh³ tsá² lín³ hí³ *tí³² jé¹ Dió³², hliáun³ jéin³² bíh¹ ca³hléh³ dí² ní¹con² tsú², hí³ hliáun³ ní¹ bíh¹ zia³² ha³ lánh³ rón³² ca³hléh³ dí² síáh³; ² tí³la³ ní¹ má²ñí¹táuh³ lá² jmáí¹ má¹ná¹, cun³quionh³ Jon² bíh¹ tsú² má²ca³hléh³. Cun³quionh³ hí³ bíh¹ ca³jmú³ Dió³² ca³la³ jí³² hí³ zia³², hí³ jáun² hí³ bíh¹ má²cuá¹hiáun¹ hí³ tá¹no¹ jo³cuo² ca³la³ jí³² hí³ jáun². ³ Hí³ bíh¹ lín³ joh¹ hí³ lín¹ hí³ quien² Dió³², hí³ má²dí¹láin¹ tsú² síáh³ la³ cun³ rón³² lín³ hnga² Dió³²; hí³ hnga² hí³ bíh¹ tanh² hó¹ñí¹ ca³la³ jí³² hí³ zia³² jáun² cun³quionh³ jáí¹³ pin³ quioh²¹. Hí³ jmí¹ má²lí²hin³ tsú² jáun² tsáu¹³ dí² né³, ca³ta³cua¹³ tsú² hñu³mi³cuú² tí³ cuá²chu²¹ quioh²¹ Dió³², Tsá² lín³ Re²¹.

Jon² bíh¹ Dió³² tí³ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²

4 Hí³ tí³ lí³mí¹ ca³lí³ quien² bíh¹ Jon² Dió³² la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², qui¹ jáí¹³ hí³ má²ca³lí³hiáun¹ tsú² jáun² hí³ hau³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ta²¹ hí³ ná¹ho² tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³². ⁵ Qui¹ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³juáh³ Dió³² ní¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ la³ lá²:

Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³;

Tsá² má²lí²ma³zián¹³ jná¹³ né³².

Hí³ sa³jun³ ca³záih³ yáh³ Dió³² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ la³ lá²:

Jná¹³ bíh¹ Tsá² lín¹³ ná¹ Ñeh² hnú²,

hí³ hnú² síáh³ lín¹³ Jón³² jná¹³.

⁶ Hí³ jáun² jmí¹ ca³ma³jnia² Dió³² Jon² ní¹ hué²¹ lá², Tsá² cú² hnga² tán¹, ca³juáh³ la³ lá²:

La³jín³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² cuí¹ má¹tsú¹ má¹jónh²¹ tsú².

⁷ Hí³ jáun² hí³ ca³tín¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² né³, rá¹juáh³ la³ lá²:

Jmu² Dió³² hí³ tsá²cuú² tsá²ta³ dí² ná¹lín³ la³jmí¹ lí³ chí³,

hí³ jmu² tsú² síáh³ hí³ tsá² quian²¹ hí³ joh¹ dí² ná¹lín³

la³jmí¹ lí³ zín¹ sí² huáh² tsí³.

⁸ Tí³la³ hí³ ca³tín¹ Jon² tsú² má¹ná¹, ca³juáh³ la³ lá²:

Hnú² Dió³², hnú² bíh¹ Tsá² hauh³² nú² jáí¹³ cun³ jmí¹hi³nio²;

la³jí³² héih³² hí³ jmu³² hnú² lí³ cú²tso² cu³tí³ bíh¹.

⁹ Hnú² Tsá² jen²³ nú² jmáh³la³ hí³ chu²¹, hí³ hon² nú² la³jí³² hí³ hlah³;

hí³ jáun² bíh¹ Dió³² Juóuh³² hnú² má²ca³jmú³ hí³ jlánh¹ bíh¹ hiún² honh² hnú² la³ cónh³ bíh¹ tsá² ní¹ hná¹ jáun².

¹⁰ Já³bí¹ ca³juáh³ tsú² síáh³ la³ lá²:

Hnú² Tí³², hnú² bíh¹ Tsá² ca³quiúh² nú² hngá¹máh³ lá² la³ cun³ jmí¹tin²,

hí³ cun³quionh³ cuonh² hnú² ca³jmu³ jí³lí³² hí³ jniá³ chí³cuú².

¹¹ Uá¹jinh¹ chau²¹ jmáí¹ tsá¹³ la³jí³² hí³ jáun², tí³la³ hnú² má¹ná¹, la³ má²zian² jáun² bíh¹ nú².

Jí³lí³² bíh¹ hí³ jáun² lí³ tseh¹ la³jmí¹ lí² tseh¹ ha¹ tsú²;

¹² hí³ jáun² má¹jáun² né³, junh¹³ hnú² la³jmí¹ junh²³ tsú² hmíh³² quioh²¹,

hí³ záih¹³ nú² síáh³ hí³ jáun² la³ jan² tsá² zai³² ha¹.

Tí³la³ hnú² má¹ná¹, tiá² chau²¹ yáh³ jmáí¹ hí³ zan¹³ nú², jmáí¹ hí³ zian² hnú² jmí¹lí³ bíh¹ tiá² táuh³.

¹³ Qui¹ hí¹ jan² yáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tiá² ca³záih³ la³ lá²:

Ñí³ hnú² tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ tá¹la³ jmu¹ jná¹³ hí³ tiá² quien² tsá² hau² hnú²,

hí³ con¹ jná¹³ tsú² ñeh² tanh¹ hnú².

¹⁴ Hí³ jáun² né³, la³jín³² bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² lín³ jmí¹chí³ quian²¹ Dió³², tsá² ná¹zéin¹ hí³ ma³hon³ tsá² ca³tín¹ liáun³.

Tiá² hniáuh³² chá¹³ dí² tí³ có³² hí³ jmí¹ lí¹³ liáun³ dí²

2 Hí³ cun³ñí¹ hí³ jáun² né³, má²lín¹ hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ hniáuh³² zánh¹³ dí² tiá³ la³jí³² jáí¹³ hí³ má²ca³nái¹³ dí², hí³ jáun² tiá² lí¹³ hí³ cáun² lí¹ tsáu¹³ dí² cáun² juí³² síáh³. ² Qui¹ ní¹juáh³ ca³lí³ quien² bíh¹ ca³la³ jí³² jáí¹³ hí³ ca³hléh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² jmí¹tin², hí³ la³jín³² tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh³ hí³ ca³hiah³ hí³ ca³tín¹, tsá² ca³jmú³ hí³ la³ cun³ hí³ tí³² tsí³ hmóu³², ³ hí³ jáun² jtiá¹³ bíh¹ tiá³ lí¹³ liáu³ jnoh¹ ní¹juáh³ tiá² la³ ca³lí³háun³ yáh³ dí² cáun² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hí³ jmí¹ lí¹³ liáu³² dí²! Qui¹ hnga² bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí² Tsá² ca³ma³liáu³² hí³ ngai³² jáí¹³ ca³tí²¹ hí³ liáun³ tsáu², hí³ jáun² tsá² ca³nái³² hí³ jáí¹³ jáun² má²ca³ma³tson² síáh³ hí³ jáun² ní¹con² jnoh¹. ⁴ Hí³ hnga² síáh³ Dió³² má²ca³ma³tson² jáí¹³ jáun² cun³quionh³ lí²¹ jí³ hua³jueh³², ca³la³ hí³ ca³ma³jnia² Dió³² pí³ quioh²¹, jí³ hí³ hiah³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² ma³ quin³² ma³ cá² ní¹ pí³ hí³ ja³ ní¹con² Jmí¹chí³ Chun¹ la³ cun³ hí³ ca³lín¹³ Dió³² hí³ cué³².

Jesucristo ca³lín³ jan² Tsá² dí¹tsáun² la³ jnoh¹

⁵ Hí³ jáun² né³, tiá² ca³hien³ yáh³ Dió³² tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ hau³ jáí¹³ ca³tí²¹ hngá¹máh³ hí³ né³bí¹ lí¹³, la³ cun³ ca³tí²¹ hngá¹máh³ hí³ ná¹hléh¹ jnoh¹ lá² ta³né³². ⁶ Qui¹ zia³² cáun² jáí¹³ hí³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hí³ juáh³ la³ lá²:

Hnú² Dió³² ħhin² dá² tsánh² tsá²mi³cuoun², jáun² sa³ hnú² máh³ chau² honh² hí³ ca³tín¹ tsú²?

¿Hi³ hin² dá² tsánh² tsá²mí³cuóun²,
 jáun² sa³ hnú² máh³ jlánh¹ tanh²³ tsú² hó¹máh¹?
 7 Cu³tiá³ bíh¹ ca³jmuh³ hnú² hi³ ca³son² hi³ quien² tsú²
 la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²tanh¹ hnú²,
 tí³la³ má²ca³ma³quien¹³ lín³² bíh¹ hnú² tsú²,
 [hi³ ca³jmuh³ hnú² siáh³ hi³ hau³ tsú² jái³¹ ní¹con²
 la³jé³² hi³ ca³jmuh³ hnú² jáun²].
 8 Ca³ma³lih²¹ hnú² hi³ quien² tsú² jmé¹ ca³cháh¹ nú²
 jáun² ca³la³ jé³² jo³cuo² tsú².
 La³ jáun² má²lín¹ hi³ tsá²mí³cuóun² ca³lí³ quien² ní¹con²
 jí³lí³² hi³ zia³², quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ zia³² hi³ juáh¹³
 hi³ tiá² ca³chá³ Dió³² jo³cuo² tsú². Tí³la³ uá¹ jáun² la³
 jáun², cun³jáun² tiá² má²néh³² bíh¹ dí² hi³ ca³la³ jé³² hi³
 jáun² má²tí³² ní¹con² tsá²mí³cuóun². 9 Tí³la³ néh³² dí²
 Jesús, Tsá² ca³sion³² tsú² hi³ cu³tiá³ hi³ quien² la³ cónh³
 bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ tsú². Tí³la³ ta³né³² má¹na²¹,
 má²néh³² dí² hi³ cuá¹lín³ tsú² hú¹tá¹ jan² Tsá² quien²
 cu³tí¹³ bíh¹ cun³ní¹ hi³ ca³ma³tso² tsú² jáun² tsé³ hi³
 ca³jun³; quí¹ cun³ní¹ hi³ ja³² jáun² mí³ tsé³ Dió³² bíh¹
 ca³jun³ tsú² hi³ ca³tin¹ la³jín³² tsáu².
 10 Hnga² Dió³² bíh¹ ca³tin¹ ca³la³ jí³lí³² hi³ zia³², hi³
 cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ hnga² bíh¹ tsú² ca³lí³ zia³² jí³lí³². Hi³
 jáun² cun³ní¹ hi³ ca³lí³hnió³ Dió³² hi³ jí³lín² jon² lé¹³ zian²
 la³jmé¹ zian² dí² hnga², hi³ jáun² ca³jmú³ dí² hi³
 ca³ma³tso² Jesucristo tsé³, Tsá² ca³quiú² hí³ jui³² ca³tí²¹
 ha³ lánh³ rón³² lé¹³ láu³ dí², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lín³
 tsú² jan² tsá² ca³hia³ ca³táunh³ tán¹ hián² cu³tí³. 11 Quí¹
 Tsá² jmu² hi³ lé²jin² tsáu², jan² bíh¹ Jméi² tsú² zian² la³
 má²quionh³ tsú² tsá² ca³lí³ jin². Hi³ jáun² tiá² lí³ heh²³
 yáh³ Jesús hi³ juáh³ dí² hi³ rainh²¹ ca³la³ jín³² tsá²
 má²ca³lí³ jin² hi³, 12 la³ cun³ juáh³ jáun² ní¹ Sí² quioh²¹
 Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²:
 Hléh¹³ jná¹³ ní¹con² renh² hi³ ca³tin¹ hnú²,
 hi³ hée¹³ jná¹³ siáh³ sun¹ hi³ ca³tin¹ hnú² ja¹ ní¹
 ná¹ngih³² tsáu².
 13 Ja³bí¹ rá¹juáh³ siáh³:
 Cáun² bíh¹ chá¹³ jná¹³ tsin³² hi³ ca³tin¹ Dió³².
 Hi³ rá¹juáh³ siáh³ la³ lá²:
 Lá² zenh² jná¹³ quiúnh¹ ná¹ jon² Dió³², tsá²
 má²ca³chan³ Dió³² jo³uón³² jná¹³.
 14 Jáun² cun³ní¹ hi³ la³jín³² tsá² hi³ jon² Dió³² cá²ren²
 bíh¹ ná¹quian³² ngú³ jí³ jmé² ní², jáun² la³ jáun² bíh¹
 ca³lí³ siáh³ hi³ dí¹tsáun² Jesús la³juah²¹ dúh¹ jan²
 tsá²mí³cuóun² uá²ja³², hi³ jáun² cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹
 ca³lí³ hi³ quin³ tsú² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹, tsá² jmé¹
 quian³² pí³ quioh²¹ hmú³², cun³quionh³ hi³ jun³ jáun²
 hnga² bíh¹ tsú². 15 Jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³lión³² tsú²
 la³jín³² tsá² zian² la³jmé¹ zian² *tsá² má²dí¹hlánh¹, tsá²
 jmé¹ tionh¹ hí³ jmá¹¹ ca³la³ jé³² hi³ ná¹hú¹ cóh²¹ tsé³ hi³
 jún³. 16 Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ cua³ma³hon³ tsá²cuú² tsá²ta³
 Dió³² yáh³ tsú² cuan³, quí¹ hi³ cua³ma³hon³ jón²zéh¹
 jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ bíh¹ tsú². 17 Cun³ní¹ hi³ jáun²
 bíh¹ ca³lí³ hniáuh³² hi³ lín³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan²
 tsá²mí³cuóun² cá²ren² tán¹ cu³tí³ quionh³ rainh²¹, jáun²
 la³ jáun² bíh¹ ca³lí³ hi³ lín³ tsú² jan² Mí²tsá² Hfén¹
 quian²¹ Dió³², jan² Tsá² cun³ jmé¹lín³ tiá² za¹³ tsé³, Tsá²
 ja³² mí³ tsé³. La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ ca³chón³² tsú² tsé³
 Dió³² hi³ jmé¹ míh²³ jáun² tsé³ tsú² hi³ ca³tí²¹ tsáu¹³ tsáu²

cun³quionh³ hi³ ca³cuen³ dí² jáun² hnga² hi³ jún³. 18 Hi³
 jáun² cun³ní¹ hi³ ca³ma³tso² tsú² jáun² tsé³ hnga²
 cun³quionh³ la³jé³² hi³ cá² lau²³ jáun² né³, hi³ bíh¹ tin² hi³
 ma³hon³ jí³lín² tsá² ja³tó² ja³lé²³ siáh³ hi³ cá² lau²³
 ní¹con².

Tí³ quien² bíh¹ tá¹³ Jesús la³ cónh³ bíh¹ tá¹³ Moisés

3 Hi³ jáun² né³ reh², hnoh² tsá² má²ná¹chun¹ náh²,
 tsá² má²ca³te³ náh² Dió³² hi³ má²ná¹lín³ náh² tsá²
 joh¹ tsú², sá¹né² cónh³ jmé¹ jie³ náh² re² hi³ ca³tin¹
 [Cristo] Jesús, Tsá² lín³ Tí³² tsá² quian³² jé¹ Dió³² jí³
 Mí²tsá² Hfén¹ Juo¹³ dí², la³ cun³ hi³ qui³ ná¹ton²³ dí²
 jáun² ní¹con² tsáu². 2 Quí¹ Jesús má²ca³ma³tí³² ní¹con²
 Dió³², Tsá² ca³lí³hiáun¹ hi³ ca³tí²¹ ta²¹ jáun², la³jmé¹
 ca³ma³tí³² jáun² hla¹ Moisés hi³ ma³cón³² la³jín³² tsá²
 jmé¹ tionh² hi³ jo³cuo² Dió³² jmé¹jáun². 3 Tí³la³ má²ca³lí³
 lín¹ bíh¹ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² Jesús la³ cónh³ bíh¹
 hla¹ Moisés; la³jmé¹ lé³ hñú³, hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien²
 tsá² lé²jmú³ la³ cónh³ bíh¹ hnga² hñú³. 4 Quí¹ cun³
 tiu³nio² zian² bíh¹ tsá² lé²jmú³ ma³ quin³² ma³ caun³²
 hñú³, tí³la³ la³jé³² hi³ jniá³ má¹ná¹, Dió³² bíh¹ Tsá²
 ca³jmú³. 5 La³ jáun² bíh¹ lé³ hi³ Moisés ca³ma³tí³² hi³
 ma³cón³² la³jín³² tsá² tionh² hi³ jo³cuo² Dió³² jmé¹jáun²,
 hi³ la³jé³² ta²¹ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² né³, ca³jmú³ ta²¹ hi³
 ma³tson² jái¹³ hi³ né³bí¹ jmé¹ hléh²¹ Dió³² jmé¹ chí¹cáin²
 jáun². 6 Tí³la³ Cristo né³, lín³ Tsá² má²tí³² ní¹con² Dió³²
 ca³tin¹ la³jín³² tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² la³ cun³ qui³
 ca³tí²¹ hi³ má²tí³² jan² jon² tsáu². Hi³ jáun² jnoh¹ bíh¹ láí³
 tsá² tiauh² hi³ jo³cuo² Dió³² ní¹juáh³ la³ má²nio² jáun²
 tiá³ tsé³ dí², hi³ ní¹juáh³ la³ má²tsah¹ jáun² dí² hi³ ca³tí²¹
 hi³ má²ná¹jan³² dí² jáun² [ca³la³ ní¹ cá¹táuh³ jmá¹].

Tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² lé¹³ zian² cáun² hi³ re² hi³ tin²

7 Jáun² cun³ní¹ hi³ jáun² né³, la³ cun³ juáh³ jáun²
 jmé²chí³ Chun¹ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² la³ lá²:
 Hnoh², ní¹juáh³ náih¹³ náh² né³² la³ cun³ hi³ hleh³²
 Dió³²,
 8 ha³ lé² lé¹ jmú² náh² hi³ tiá² niuh¹ náh² la³jmé¹ ca³jmú³
 tsá² ca³jmú³ hí³ cun³ tin² tsé³ hmóu³²,
 tsá² ca³ca³ ca³lan³ hí³ Dió³² tí³ hué³² quiéin² jáun².
 9 Ní¹ jáun² dá² cáun² lé¹ ca³ca³ ca³lau³ jná¹³ dí²hioh³
 ñú²deh³ hnoh²,
 uá¹jinh¹ ca³jé³ tsú² la³jé³² hi³ ca³jmú³² jná¹³ tá¹ tu³ló³²
 mií² jáun².
 10 Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³míh³ tsin³² jná¹³ ca³tin¹ tsá²
 hí³,
 hi³ ca³juánh³² jná¹³ jáun²:
 Tiu³nio² bíh¹ tiá² cáun² ná¹tioh³ tsé³ tsá² ní²,
 hi³ cónh³ tiá² hnió³ bíh¹ tsú² hi³ zian² la³ cun³ hi³ hnó³²
 jná¹³.
 11 Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³míh³ tsin³² jná¹³ quiúnh¹
 tsá² hí³,
 jáun² ca³jmú³² jná¹³ cáun² jái¹³ huáh² tsé³ lá²:
 hi³ cun³ tiá² lé¹³ bíh¹ tsa³tiánh² tsú² ní¹ jmé¹ lé¹³ chan²¹
 jná¹³ tsú² tie³.
 12 Hnoh² reh², hua³hín¹³ náh² jmu³, quí¹ ní² lé¹ ca³lín³
 náh² uá²ja³² tsá² cá² ní¹ ná¹tioh³ hlah³ tsé³, hi³ niau²¹

SANTIAGO

Jacobo Jmu² Cáuⁿ² SÍ² Hí³ Ca³tin¹ Tsá² *Judíos, Tsá²
Má²tiáunh¹ Ní¹ Hliáun³

1 Jná¹³ la³² Jacobo, tsá² lín³ jná¹³ jan² *tsá²
má²dí¹hlánh¹ joh¹ Dió³² jí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí²,
juanh³² jná¹³: “Hia² hnoh²”, tá¹ quia³tún³ nió³ hnoh² tsá²
*Israel, tsá² má²ná¹yanh³² náh² tá¹ cáun² hnga¹máh³.

Dió³² jmu² hí³ lǐ¹³ quia³lín³ jmǐ¹ tsǐ³ tsáu²

2 Hnoh² reh², ma³hiún¹³ hnoh² honh² lí³ua³ cáun² hí³
quiunh³² náh², ³ quí¹ la³ cun³ hí³ má²ca³lǐ³ níh¹ hnoh²
jáun² hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ re² lí²tin² tsú² hí³ jmu³ juenh²
tsǐ³, ní¹juáh³ zia³² hí³ cá² lau²³ ca³ti²¹ hí³ taunh³² tsú²
jáun² ta²¹. ⁴ Hí³ jáun² né³, chá¹ hnoh² cáun² honh², hí³
jáun² lí¹³ lí³tin² hnoh² re² hí³ jmúh¹³ náh² juenh² honh²,
hí³ jáun² hnoh² lí¹³ lín³ náh² tsá² má²hún¹ tsǐ³, tsá²
má²ca³hiá² ca³táunh³ ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, la³ cun³
tsá² tiá² hí³ lí³hniauh²³ hí¹ cáun² ní¹con² yáh³.

⁵ Lí³ua³ jan² hnoh² tsá² tiá² re² má²jniá³ jmǐ¹ honh²
náh², mǐ¹ náh² ní¹con² Dió³², hí³ jáun² lí¹³ hián¹³ náh²,
quí¹ hí³ bíh¹ cue³² ca³la³ hí³ lí¹ má²tú² má²ziáun²³
ní¹con² ca³la³ jín³² tsáu², ha³ tiá² jin²³ yáh³ tsú² tsá² hiú²
tsá² mǐ³² ní¹con². ⁶ Tí³la³ hniáuh³² mǐ³² tsú² hí³ hu²¹
cáun² tsǐ³ má¹ná¹, hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² hniáuh³² hu²¹
tun³ tsǐ³ tsú²; quí¹ ní¹juáh³ hí³ hu²¹ tun³ tsǐ³ tsú², jáun²
lín³ tsú² la³jmǐ¹ lí³ cu³ jí³lá³ jmǐ²miih²¹ bíh¹, hí³ hliá³² chí³
tí³ hlá² tí³ ní². ⁷ Tsá² la³ hí³ tiá² hniáuh³² yáh³ hí³ cáun² lí¹³
lín¹³ hí³ hiáuh³ hí³ jmǐ¹ cué²¹ jáun² Dió³² Juo¹³ dí², ⁸ quí¹
tsá² la³ hí³ dá² cáun² lí¹ tí² lí¹ jeinh³² tsǐ³ tí³ hlá² tí³ ní²
bíh¹.

⁹ Hí³ jáun² né³, cuí¹ jmu¹ tsah³ tsá² reh² dí², tsá²
tsǐ¹juǐ³, quí¹ cun³ní¹ hí³ má²ca³ta³zanh¹ tsú² re². ¹⁰ Hí³
tsá² hánh³ né³, cuí¹ jmu¹ tsah³ quí¹ cun³ní¹ hí³hliá²
má²ca³méih³ hí³ quien² tsú², quí¹ tsá² ná¹hánh³ dá² lín³
la³jmǐ¹ lí³ lí¹³ hí³ tiá² má²híe² bíh¹. ¹¹ Quí¹ ní¹ má¹ca³hiá²
hiú², hí³ má¹lí³² jáun² né³, chei³² lín³², jáun² lí²quieín²
bíh¹ náí², hí³ suh³² siáh³ lí¹³ quioh²¹, jáun² lí¹ ca³há²
ca³nga² bíh¹ hí³ jmǐ¹ jniá³ jáun² chú³² lín³². La³ jáun²
bíh¹ quiunh³² uá²jai³² tsá² hánh³, cu³diá²jan² bíh¹
tsá²hín³ tsú² tá¹la³ cuá¹jmu² jáun² tá¹³.

Jun³juáh¹³ Dió³² yáh³ jmu² hí³ lí¹ hen² tsǐ³ tsú² hí³ tiá²
ca³ti²¹

¹² Hen³ ma³ jmǐ¹ ren² tsá² tion² tsǐ³ ca³la³ jí³² hí³
quiunh³²; quí¹ ní¹ má¹ca³nga² tsú² la³jí³² hí³ jáun²,
hiáuh³ bíh¹ tsú² la³ cun³ hí³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jáí¹³ hí³
cué³² ní¹con² tsá² hniau³ dí², hí³ lí¹³ zian² dí² quionh³
tsá² ca³cah¹³ hí³ jmǐ¹ quionh³. ¹³ Tí³la³ ní¹juáh³ ca³chó³²

cáun² jmǐ¹ hí³ hniá¹ tsú² cáun² hí³ tiá² ca³ti²¹ né³, tiá²
hniáuh³² yáh³ hí³ cáun² lí¹³ lín¹³ tsú² hí³ Dió³² bíh¹ cá²
lau²³ cun³quionh³ hí³ hlah³ jáun². Quí¹ hí¹ cónh³ yáh³
tiá² lí¹³ hí³ hen² tsǐ³ Dió³² hí³ hlah³, sa³jun³ cá² lan²³ tsú²
tsáu² cun³quionh³ hí³ hlah³. ¹⁴ Tí³la³ ní¹juáh³ hí³ hniá¹
tsú² la³ cun³ hí³ tiá² ca³ti²¹ né³, jáun² hí³ jáun² má²ja³²
ca³la³ tí³ ñeh² hñu³ tsǐ³ hnga² bíh¹ tsú²; quí¹ hñu³ tsǐ³
hnga² bíh¹ tsú² dí¹quian¹ hí³ jáun². ¹⁵ Hí³ ní¹ má¹ca³lín¹³
tsú² jmu³ la³ cun³ hí³ má²hniá¹ jáun² jmu³ né³, má¹jáun²
má²lí¹³ tso³ bíh¹. Jáun² ní¹ má¹ca³lí³ pin³ tso³ tán¹ hián²
cu³tí¹³ né³, jáun² má¹jáun² má²jún³ bíh¹ tsú² ní¹con²
Dió³².

¹⁶ Hnoh² reh², tsá² hnau³ jná¹³ lín³², ha³ lí² lí¹ cuí¹
lí³can² hnoh²; ¹⁷ quí¹ ca³la³ jí³lí³² hí³ chu²¹, jí³ la³jí³² hí³
quien² ca³la³ tán¹ hián², cáun² lí¹ cue³² bíh¹ Dió³² Jméí²
dí², Tsá² cuá³ hñu³mǐ³cuú². Hí³ bíh¹ Tsá² lín³ mí¹zioh²¹
quioh²¹ la³jí³² joh¹ hí³ jniá³ jáun² tí³ chí³cuú²; Dió³² Tsá²
lín³ la³ má²lín³ jáun² yáh³. Tí³la³ Tsá² hí³ má¹ná¹, tiá²
zan² yáh³ la³jmǐ¹ za² joh¹ hí³ ja³² jáun² chí³cuú², hí³
cáun² lí¹ jmu² hính¹³ tí³ hlá² tí³ ní². ¹⁸ Hí³ bíh¹ Tsá²
ca³lín¹³ hí³ ma³jniau² dí² hí³ hmai²¹ cun³quionh³ jú¹
tson² quioh²¹. Cun³ní¹ hí³ jáun² né³, má²láí³ dí² tsá²
má²ná¹chan¹ ní¹con² tsú² ja¹ quioh²¹ la³jí³² hí³ ca³jmú³
tsú² jáun², la³jmǐ¹ má²ná¹chan¹ jáun² la³jí³² hí³ lau³²
la³ní¹.

Tsá² má²ti³² la³ cun³ hí³ náí³²

¹⁹ Hí³ jáun² né³ reh², tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³, hniáuh³²
lí³ níh¹³ náh² hí³ tianh¹³ náh² hua³jan²¹ hí³ náih¹ náh²
jáí¹³ hí³ hleh³² tsáu²; tí³la³ tiá² hniáuh³² yáh³ hí³ la³jui³²
hléh¹³ hnoh² má¹ná¹, sa³jun³ hniáuh³² hí³ la³jui³²
má²míh³ honh² náh², ²⁰ quí¹ tsá² míh²³ tsǐ³ cun³ tiá² lí¹³
bíh¹ jmu³ la³ cun³ hí³ tí³² tsǐ³ Dió³². ²¹ Hí³ jáun² bíh¹
hniáuh³² cháh¹³ hnoh² tí³ có³² la³jí³² hí³ tiá² jí² hí³
má²chí¹mǐ³² jáun² honh² hnoh², la³ má²quionh³ jí³lí³² hí³
hlah³ hí³ jlánh¹ má²ca³lí³ hliáun³ jáun²; tí³la³ hí³ nio² re²
honh² bíh¹ hnoh² cuéh¹ náh² jáí¹³ hí³ lí¹³ lí³ quien² jú¹
tson² hí³ má²ca³jñí³ jáun² Dió³² hñu³ honh² náh², la³
cun³ jáí¹³ hí³ jmu³ hí³ liáun³ náh².

²² Hí³ jáun² hniáuh³² má¹tih²¹ bíh¹ hnoh² la³ cun³ hí³
hie³² jú¹ tson² jáun², quí¹ ní¹juáh³ cáun² tí³ lí¹ naih³²
náh², jáun² la³ jáun² lí¹ lí²can² náh² hmóu³² bíh¹. ²³ Quí¹
tsá² tí³ lí¹ náí³² jú¹ tson² hí³ tiá² má²ti³² yáh³ tsú² má¹lí³²
jáun², jáun² tsá² la³ hí³ dá² lín³ la³jmǐ¹ lín³ jan² tsá²
má²lí²jé³ ní¹ cun³quionh³ cáun² hu³² bíh¹. ²⁴ Quí¹ ní¹
má¹lí²jé³ tsú² lánh³ lí³ ní¹, jáun² la³jui³² tsá²có³ bíh¹ tsǐ³
tsú² lánh³ lí³ ní¹ ní¹ má¹lí³² jáun². ²⁵ Tí³la³ tsá² taun² re²
ní¹ liei²¹ chu²¹ quioh²¹ Dió³² né³, liei²¹ hí³ jmu² jáun² hí³

jlánh¹ hnaiu³ dí² ca³la³ hi³ hí³² lín³² tsí³. ⁶ Hi³ jáun² né³, tí³ lí³mi¹ má²ca³ma³hé² ma³mieh² bíh¹ dí² Dió³², la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²: “Dió³² tiá² cué³² jái¹³ hi³ lí³ lí³ quién² tsá² jmu² quién² hnga², tí³la³ má²hé² má²mieh² tsú² tsá² tsí¹juí³ bíh¹”. ⁷ Jáun² né³, jienh²¹ náh² hmóu³² ní¹con² Dió³²; hi³ jmu³ náh² huá² chinh³² ní¹con² tsá² hláinh¹, hi³ jáun² cuon³ tsú² ní¹con² náh². ⁸ Jmu³ náh² pí³ hi³ lí³ cuóun³² náh² Dió³², hi³ jáun² Dió³² lí³ cuóu³² siáh³ hnoh². Hnoh² tsá² ná¹ren² náh² tso³, ma³jí³ náh² cuonh², hi³ jáun² lí³ ná¹chan¹ ní¹con² Dió³². Hi³ hnoh² né³, tsá² nio² tun³ honh², ma³jí³ náh² honh², hi³ jáun² niau²¹ cáun² honh² náh². ⁹ Chá¹ náh² hlah³ honh², hi³ uo³ náh² ca³la³ hi³ jngih³² honh² náh². Cha³ jmá¹ jú¹ jmá¹ ngáih¹³ náh², cuí¹ tai²¹ jmá¹zéh³ máh¹ náh²; hi³ cha³ jmá¹ má¹hiúnh¹³ náh² honh² né³, cuí¹ niau²¹ hlah³ honh² náh². ¹⁰ Jmu³ náh² hi³ tsí¹juí³ náh² ta³ ní¹ Dió³² juo¹³ dí², jáun² hí³ né³ ziau³ chí³cuú² hi³ lí³ quién² náh².

Tsá² chú² ñih²³ rainh²¹

¹¹ Hnoh² reh², tiú²uú² hniáuh³² ziu¹ hien¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján²; qui¹ tsá² hleh³² hlah³ quioh²¹ rainh²¹, ho³ hi³ chú² ñih²³ siáh³ rainh²¹, tsá² la³ hí³ dá² hleh³² hlah³ ca³ti²¹ liei²¹ jáun² quioh²¹ Dió³² bíh¹, hi³ chú² ñih²³ tsú² siáh³ liei²¹ jáun². Qui¹ ní¹juáh³ la³ chú¹ la³ ñih²¹ hnú² liei²¹ jáun², jáun² jmu³ hnú² la³jmá¹ jmu² jan² tsá² lín³ jue²¹ bíh¹ cha³ jmá¹ má¹tih²¹ hnú² la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² liei²¹. ¹² Qui¹ jan² tán¹ bíh¹ Tsá² ca³quiú² héih³² zian², hi³ lín³ siáh³ Jue²¹; hnga² hí³ bíh¹ siáh³ tin² líón³² tsáú², ho³lá²dá² hi³ hin³ tsú² tsáú². Hi³ jáun² né³ ħhin² dá² tsánh² hnú², jáun² sa³ hnú² yáh³ hnáuh² jmúh¹³ jue²¹ hi³ rá¹tsih³² héih³² ní¹con² tsá²mí³cuóun² renh²?

Tiá² hniáuh³² jmu² tsú² tonh² ca³ti²¹ hi³ hu²¹ tsí³ tsú² jmu³

¹³ Hi³ jáun² né³, hnoh² tsá² juáh³ la³ lá²: “Né³² ho³ tsa³háú² tsáú¹³ jnoh¹ cú²juú² cun³ cáun² mii², hi³ tsá¹hnáú¹³ jnoh¹ quie³, niéi² náh² re² jái¹³ lá²: ¹⁴ ¡Hi³juáh³ he³ lí¹³ tsa³háú² yáh³ tiá² hi³ ñih¹ hnoh², tiá¹³ bíh¹ tiá³ jlánh¹ ñih¹ hnoh² hi³ he³ lí¹³ jmá¹tsú² jmá¹ja³²! Qui¹ jmá¹ hi³ zian² hnoh² jáun² dá² lí³ la³jmá¹ lí³ cáun² jnie³ cháun¹ bíh¹, cáun² hi³ lí¹ jnia² cu³tiá³ píh²¹, hi³ la³juí³² yein³² siáh³. ¹⁵ La³ lá² bíh¹ jmá¹ hniáuh²¹ juáh¹³ hnoh²: “Ní¹juáh³ Dió³² juo¹³ dí² hnió³, jáun² ziaún² bíh¹ dí² hi³ jmú¹³ dí² hi³ lá² ho³ hi³ ó³²”. ¹⁶ Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, cá² ní¹ hléh¹ jú¹ tú² ráun³ bíh¹ hnoh² hi³ jmu³ náh² tonh² lín³²; tí³la³ jái¹³ la³ hí³ né³, hú¹tá¹ jú¹ hlah³ bíh¹. ¹⁷ Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² má²ñí³² he³ hi³ chu²¹ jmu³, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, tiá² hi³ jáun² jmu² yáh³ tsú², hi³ jáun² tsá² la³ hí³ má²ca³lí³ren² tso³ bíh¹.

Háinh¹³ bíh¹ quioh²¹ tsá² hánh³

5 Ja³bí¹ hnoh² siáh³, tsá² hánh³, niéi² náh² re² jái¹³ lá²! Uo³ hnoh² hi³ tí¹ hoh³ náh² hi³ ca³ti²¹ uu³cha³tsi³² hi³ né³bí¹ má¹tsoh¹ náh² honh². ² Lí³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²ca³cáh² bíh¹ la³jí³² hi³ zia³² jáun²

quián¹³ náh²; hi³ hmih³² chu²¹ hi³ nio³ náh² jáun² né³, lí³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²ca³cúh² mí¹cháu² bíh¹. ³ La³jmá¹ lí³ hi³ má²ca³hiá² juóuh³² bíh¹ mí¹ñí² cú¹tiáu² jí³ mí¹ñí² cú¹mí¹niau²¹ jáun² quián¹³ hnoh². Juóuh³² jáun² né³ má²lí²¹ hi³ tson² bíh¹ má²ca³lí³ren² náh² tso³, hi³ jáun² cun³quionh³ juóuh³² jáun² bíh¹ cón³² hnoh² la³juah²¹ dúh¹ hi³ hún¹ sí². Qui¹ jmá¹ hi³ tiauh² dí² lá² jlánh¹ má²ca³cháh¹ hnoh² cu³lí²¹ hi³ lí¹³ lí³ hánh³ náh². ⁴ Sá¹ní² niéi² náh², jie³ cónh³ tso³ tiá² cha³² quie³ hi³ jmá¹ hniáuh²¹ má¹hmah²¹ náh² ní¹con² tsá² ca³jmú³ ta²¹ ní¹nái² quián¹³ náh²; hi³ Dió³² Tsá² lín³ juo¹³ hliáú³ tionh² hñú³mí³cuú² né³, má²ca³nái³² jái¹³ hi³ tú² hna² jáun² tsá² ca³jmú³ hí³ ta²¹ ní¹con² náh². ⁵ Jlánh¹ re² ma²ca³ma³zián¹³ hnoh² ní¹ hué²¹ lá², hi³ cáun² lí¹ má²ca³ma³hiúnh¹³ hnoh² honh² hi³ jmúh¹³ náh² lí³ua³ cáun² hi³ ca³lí³ hniá¹ náh² jmúh¹³. ¡La³jmá¹ má²cánh¹ tsú² cuá¹juí³ hi³ má²jngih³ bíh¹ tsú², má²ca³ma³hion²¹ náh² honh²! ⁶ Hi³ cáun² lí¹ ca³ra³can³² náh² tso³ tsá² tiá² tso³ ren², hi³ ca³jngih³² náh²; uá¹jinh¹ tsá² tiá² hi³ hlah³ ca³jmú³ hí¹ cáun² ní¹con² hnoh².

Tsá² hu²¹ cáun² tsí³ hi³ ná¹hé² ná¹jan² Jesucristo

⁷ Hi³ jáun² né³ reh², tsá² ná¹janh³² náh² hi³ jáunh³ Tí³² juo¹³ dí², hniáuh³² ná¹hu²¹ honh² náh² ca³ti²¹ jmá¹ jáun² la³jmá¹ ná¹hu²¹ tsí³ tsá² zia³² hi³ má²jná¹ ní¹nái² quioh²¹, tsá² ná¹hé² ná¹jan³² hi³ chau¹³ jmá¹ la³ cun³ jmá¹ hi³ lí³ hniáuh³², qui¹ hu²¹ tsí³ tsú² hi³ ló³² re² hi³ quioh²¹.

⁸ Jáun² né³, ja³bí¹ hnoh² siáh³ hniáuh³² cháh¹³ náh² tiá³ honh² ca³ti²¹ hi³ hu²¹ jáun² honh² náh² hi³ má²ja³quián³ jáunh³ Tí³² juo¹³ dí².

⁹ Hnoh² reh², ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsá²ján²

tsá²ján², jáun² tiá² tá¹tsin¹ náh² héih³², qui¹ má²ja³quián³ cu³ti¹³ bíh¹ jáunh³ Dió³² Tsá² lín³ Jue²¹.

¹⁰ Hi³ jáun² né³ reh², chú³² jmu³ náh² la³jmá¹ ca³jmú³ jáun² la³jín³² tsá² ca³lín³ hi³ *tí³² je¹ Dió³², tsá² ca³hléh³ hí³ cha¹³ Tí³² juo¹³ dí²; uá¹jinh¹ ca³ma³tso² lín³² tsú² tsí³, tí³la³ ca³tiánh³ bíh¹ tsú² hi³ ná¹hu²¹ cáun² tsí³. ¹¹ Sá¹ní² jie³, jnoh¹ ná¹lá²³ hi³ jlánh¹ jmá¹ ren² tsá² ca³ma³tso² hí³ tsí³. Uá¹la³ cun³ hi³ má²ca³niéih² náh² jáun² hi³ ca³tin¹ hla¹ Job; tsá² hí³ jlánh¹ re² ca³cueh³ tsí³ ní¹ ca³la³ jí³² hi³ ca³quiúnh³², hi³ ná¹ñih¹ náh² siáh³ he³ ca³hiauh³ tsú² ní¹con² Dió³² jmá¹ lí²¹ jáun², qui¹ Dió³² jlánh¹ chun¹ hi³ ja³² lín³² mí³ tsí³.

¹² Jáun² né³ reh², zia³² bíh¹ siáh³ cáun² jú¹ tson² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ juáh³ la³ lá²: Tiá² hniáuh³² má¹quien¹³ náh² jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hien¹³ náh² Dió³², sa³jun³ hi³ hien¹³ náh² tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá² siáh³, sa³jun³ hí¹ cáun² hi³ siáh³ siáh³ tiá² hniáuh³² héih¹ náh² hi³ má¹quien¹³ náh² jái¹³ quián¹³. Qui¹ jái¹³ la³ hí² tiá² lin¹ lí³ hniáuh³² yáh³ ní¹juáh³ hi³ ná¹lín³ hnoh² tsá² tson² jeh² náh², uá¹ hi³ ca³juah²¹ náh²: “Tson²”, uá¹ hi³ ca³juah²¹ náh²: “Tiá² tson²”; qui¹ hí² lí¹ ca³ta³zanh¹ náh² ní¹ hlah³.

Lánh³ rón³² hniáuh³² liéinh³² tsú² Dió³²

¹³ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ ja¹ quián¹³ hnoh² zian² jan² tsá² má²tso² tsí³, cuí¹ liéinh²¹ tsú² Dió³². Hi³ ní¹juáh³

zian² tsá² re² nio² tsí³, jáun² cuí¹ má¹quien² tsú² Dió³²
 cun³quionh³ hi³ hie³² tsú² jáun² sun¹. ¹⁴ Hi³ ní¹juáh³
 zian² jan² tsá² tsáun¹, cuí¹ tiéh¹³ tsú² tsá²daun³² tsá²
 ná¹ńí¹ cuáh³², jáun² tsá² hí³ tsa³táunh¹ hi³ tsa³lien³
 Dió³² cha¹³ Tí³² Juo¹³ dí² hí³ ca³tin¹ tsú², hí³ jńéi³ tsú²
 siáh³ no¹ chí¹ tsú². ¹⁵ Jáun² ní¹ má¹ca³liéinh³² tsú² jáun²
 Dió³² hi³ ná¹tioh³ cáun² tsí³ tsú², lan¹³ bíh¹ tsá² tsáun¹.
 Dió³² bíh¹ jmah³ tsá² hí³; hí³ ní¹juáh³ ren² tsú² tso³,
 ja³bí¹ hin³ siáh³ tsáu¹³ tsú² uá²jai³². ¹⁶ Jáun² né³, cun³ńí¹
 hi³ jáun² bíh¹ chú³² ton¹³ náh² tsáuh³ ńí¹con² tsá²ján²
 tsá²ján², hi³ lien¹ náh² siáh³ Dió³² ca³tin¹ tsá²ján²
 tsá²ján², jáun² lan¹³ náh². Ní¹juáh³ jan² tsá² zian² la³
 cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² liéinh³² Dió³² [ca³la³ jonh³ jmí¹
 tsí³], hú¹tá¹ cu³tí³ jmu³ bíh¹ ta²¹. ¹⁷ Uá¹la³ cun³ hi³ ca³lí³
 jáun² ńí¹con² Líh³, tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³² jmí¹tin².

Ja³bí¹ tsá² hí³ siáh³ jmí¹ lín³ jan² tsá² lí¹ tsáu² la³ jnoh¹
 bíh¹; tí³la³ jmí¹ ca³liéinh³² tsú² jáun² Dió³² né³, hi³ ca³mí³
 tsú² hi³ tiú²uú² chau¹³ jmí³, jáun² ca³quin³ bíh¹ jmí³ cun³
 hní³² mii² tón³² hué³² ńí¹ jmí¹ cuá³ tsú² jáun². ¹⁸ Jmí¹ lí²¹
 jáun² né³, ca³liéinh³² tsú² siáh³ Dió³², jáun² ca³jauh³ bíh¹
 siáh³ jmí³ hué³² jáun², jáun² ca³cuú² ca³lau² bíh¹ re²
 la³jí³² hi³ lau³ cuá¹ hué²¹.

¹⁹ Hnoh² reh², ní¹juáh³ ja¹ quián¹³ hnoh² zian² jan²
 tsá² cón³² siáh³ jan² tsá² jmí¹ má²ngau³² tí³ có³² ca³tí²¹
 jú¹ tson², ²⁰ jáun² cháu¹ náh² honh² hi³ tsá² jmu² ta²¹ la³
 jáun² má²ca³lión³² jan² tsá² jmí¹ má²jún¹ bíh¹, hi³ jmu²
 tsú² siáh³ hi³ lí¹³ hin³ ca³la³ jí³² tso³ hi³ jmí¹ ren² jáun²
 tsá² hí³. [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³ ńí¹con²
 hnoh² reh².]

1 PEDRO

Pé¹ jmu² cáun² sí² hi³ ca³tin¹ tsá² ná¹yanh³² tá¹ cáun² hngá¹máh³

1 Jná¹³ Pé¹, jan² *ti³² tsá² quian³² jē¹ Jesucristo, cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² má²ca³huén² ná² hué³² quián¹³, hi³ má²tiáunh¹ ná² hué³² ní¹ uóunh³, uá¹la³ cun³ hué³² Ponto, Galacia, Capadocia, Asia jī³ Bitinia nē² siáh³. 2 Hnoh² bíh¹ ná¹lín³ ná² tsá² má²ca³quianh³ Dió³² Jméi² dí² la³ cun³ rón³² hi³ ca³lín¹³ tsú² jáun² la³ cun³ jmí¹tin² lín³². Cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ tsú² má²ca³jmu³ hi³ ná¹chan¹ hnoh² ní¹con², hi³ jáun² lē¹³ má¹tih²¹ ná² re² ní¹con² tsú², jī³ hi³ jáun² lē¹³ jin² ná² siáh³ cun³quionh³ jmí²hán¹ Jesucristo. Cué¹ má¹mieh² ná² Dió³² ca³la³ hi³ lē¹ tú² lē¹ ziaún²³, jī³ hi³ cué¹ zian² ná² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin².

Zia³² hi³ hu²¹ tsí³ tsú² hi³ hú¹tá¹ lē¹³tí³

3 Héhn³ ma³ chun¹ Dió³² Jméi² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², qui¹ cun³ní¹ hi³ jlánh¹ ca³ja³ lín³² mií³ tsí³ tsú², jáun² ca³jmu³ tsú² hi³ lē¹³zian² dí² siáh³ cáun² hi³ hmai²¹ cun³quionh³ hi³ ca³jmu³ tsú² hi³ ca³jeh¹³ jáun² Jesucristo ja¹ tsá² má²cá²tsan³. Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ ná¹hé² ná¹jan³² dí² hi³ zia³² hi³ hú¹tá¹ lē¹³tí³ ní¹con² dí². 4 Ja³bí¹ la³ jáun², cun³ní¹ hi³ jáun² siáh³ né¹ dí² hi³ hiáu¹³ dí² hi³ lē¹ cué²¹ jáun² Dió³² hi³ ná¹hmouh²¹ tsú² jáun² hñu³mí³cuú² hi³ ca³tin¹ tsá² joh¹; cáun² hi³ jmí¹lē¹³ tiá² tsúnh¹³, sa³jun³ hliáh¹³, hi³ sa³jun³ lē¹ yieih²¹ siáh³ la³jmí¹ yieih³² lí¹³. 5 Hi³ cun³ní¹ hi³ nio² cáun² honh² ná² ní¹con² Dió³² né³, hi³ jáun² hi³ bíh¹ jmu² hua³hí¹³ hnoh² cun³quionh³ pí³ quioh²¹, ca³la³ ní¹ ca³tú¹ ca³tsin¹³ ná² jmá¹ hi³ liáun³ ná². Hi³ Dió³² né³ hún¹ hua³jan²¹ hi³ ma³jnia³² ha³ lánh³ rón³² liáu³² tsú² hnoh² ní¹ ca³táuh³ jmá¹.

6 Hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ má²ná¹hiún² lín³² honh² ná², uá¹jinh¹ lē¹³ hniáuh³² má¹tsoh¹ lín²¹ ná² honh² cu³tiá³ cun³quionh³ hliáun³ ní¹ uu³mí²tsí³². 7 Qui¹hliá² hi³ nio² jáun² cáun² honh² ná² lē¹³ la³jmí¹ lē¹³ cú¹mí¹niau²¹ bíh¹, hi³ taunh³² tsú² tín² ja¹ sí² hi³ jē²³ tsú² nē¹juáh³ jáun² hi³ hngó³². La³ jáun² bíh¹ lē¹³ hi³ taunh³² tsú² jáun² ta²¹, qui¹ nē¹juáh³ hi³ tióh³² tsú² la³jí³² uu³mí²tsí³², jáun² hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ tsú² né³, lē¹³ cáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ cú¹mí¹niau²¹ hi³ zia³² já¹³ hi³ lē¹³ tsa³hín³. Hi³ jáun² nē¹juáh³ la³ má²nio² jáun² cáun² honh² ná² ja¹ la³jí³² hi³ há² ngá² ná², jáun² nē¹ má¹jaunh³² Jesucristo má²ma³quien² tsú² hnoh² hi³ he³ tsú² cáun² hi³ re² hi³ tin² cu³tí³.

8 Hnoh² tsá² hno³ ná² Jesucristo uá¹jinh¹ ta³ tiá² má²ca³jien¹ ná²; hi³ uá¹ jáun² la³ jáun² tiá² má²ca³jien¹

ná² tsú², má²nio² bíh¹ cáun² honh² ná² hi³ ca³tin¹ hi³ dí². Cun³ní¹ hi³ jáun² né³, lē¹³tsinh¹ lín²¹ bíh¹ ná², ca³la³ hi³ tiú²uú² tsí³² héih³², ca³la³ hi³ tiú²uú² lin¹ he³ lánh³ rón³² lē¹³ juáh¹³, qui¹ cáun² hi³ ja³² ní¹con² Dió³² bíh¹ jaun³²; 9 qui¹hliá² hnoh² bíh¹ má²ná¹héih²³ ná² la³ cun³ hi³ jmí¹ hu²¹ jáun² honh² ná² jmí¹ ca³tianh³² ná² tsú² ta²¹, hi³ liáu³ jáun² jmí²chí³ quián¹³ ná².

10 Hi³ ca³tí²¹ hi³ lē¹³ liáun³ dí² jáun² né³, tsá² lín³ *ti³² jē¹ Dió³², tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin², ca³qui² ca³hnauh² re² lín³² he³ lánh³ lē¹³ choh¹³, hi³ ca³hléh³ tsú² já¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³ hi³ zia³² hi³ cué³² Dió³² ní¹con² hnoh² cun³ní¹ hi³ ja³² mií³ tsí³. 11 Jmí²chí³ joh¹ Cristo bíh¹ ca³jmu³ hi³ ca³lē¹³ ní³² tsá² ca³lín³ hi³ tí³² jē¹ Dió³² ta³ tin² he³ lánh³ rón³² ma³tso² Tsá² lín³ Cristo tsí³, jī³ ha³ lánh³ rón³² lē¹³ quien² tsú² nē¹ má¹lē¹³ jáun² siáh³. Hi³ jáun² tsá² hi³ jmí¹ ná¹hnauh² tsí³ hi³ hnió³ lē¹³ ní³² hi³ hin² dá² tsánh² Tsá² hi³ hi³ já³², hi³ hín² jmá¹ lē¹³tí³ siáh³ la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² Jmí²chí³ cuá³ hi³ hñu³ tsí³ tsú². 12 Tí³la³ Dió³² né³, ca³jmu³ hi³ ca³lē¹³ ní³² tsá² hi³ hi³ jun³juáh¹³ ca³tin¹ hmóu³² yáh³ tsú² já¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² hmóu³², tí³la³ já¹³ jáun² dá² ca³tin¹ hnoh² bíh¹. Jáun² né³, já¹³ jáun² bíh¹ má²ca³niéih² hnoh² ní¹con² tsá² nga³² jú¹ chú³² hi³ lē¹³ liáu³ dí², tsá² hleh³² hi³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ Tsá² ca³zen³ hi³ Dió³². Hi³ hí¹ la³ tí³ hmóu³² yáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hniá¹ hi³ há¹ ngí¹³ hi³ jáun².

Dió³² té²³ hi³ jmú¹³ dí² ná¹chan¹

13 Hi³ jáun² né³, jmu³ ná² hua³jan²¹ jmí¹ honh², ma³tin¹³ ná² hi³ jmúh¹³ héih³² ní¹con² ná² hmóu³². Héi³ ná² honh² ní¹con² Dió³² hi³ cu³tí³ zia³² hi³ cué³² tsú² nē¹ má¹cuanh³² Jesucristo cun³ní¹ hi³ ja³² mií³ tsí³. 14 Ma³li²¹ hnoh² hi³ ná¹lín³ ná² jon² tsú² tsá² nieh³; ha³ lē¹³uú² ma³zián¹³ ná² la³ cun³ lē¹³ hi³ jmí¹ dí¹quiaunh²¹ jáun² honh² ná² jmí¹tin², jmí¹ tiá² Dió³² má²cuóun³² ná². 15 Tí³ re² bíh¹ ma³zián¹³ ná² hi³ chun¹ ná², qui¹ Dió³² Tsá² ca³te³ hnoh² dá² jan² Tsá² chun¹ bíh¹; 16 qui¹ ní¹ Sí² rá¹juáh³: “Jmu³ ná² chun¹, qui¹ jná¹³ dá² jan² Tsá² chun¹ bíh¹”.

17 Nē¹juáh³ hnoh² teh³² Dió³² “Tia²¹”, jáun² tianh³² ná² tsú² ta²¹ la³jí³² jmá¹ tá¹la³ zian² ná² ní¹ hué²¹ lá², qui¹ hi³ bíh¹ rá²tsí³² héih³² ní¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² nē¹juáh³ he³ lánh³ rón³² jmu² tsú², hi³ Dió³² hi³ né³ cónh³ tiá² jmu² bíh¹ hi³ siánh³ tsáu² tsá² hlá² tsá² nē².

18 Qui¹ Dió³² má²ca³liáu³² ná² hi³ jmí¹ zian² ná² cáun² hi³ tiá² tsú²ta²¹, la³ cun³ rón³² lē¹³ ta³ hi³ jmí¹ raunh³² jáun² tsá²daun³² jmí¹tin². Hi³ hnoh² ná¹níh¹ re² lín³² hi³ jun³juáh¹³ cun³quionh³ hi³ lē¹³ tsá²hín³ yáh³ ca³lē¹³ hmáh¹

hi³ ca³liáun³ hnoh² jáun², la³ cun³ cú¹mi¹níu²¹
ho³lá²dá² cú¹tiáu², ¹⁹ qui¹ cun³quionh³ jmí²hán¹ Cristo
bíh¹ ca³liáun³ hnoh² jmí¹ ca³cuen³ tsú² jáun² hnga² hi³
jún³. Hi³ bíh¹ ca³lín³ la³jmí¹ lín³ jan² *já¹ziáh², jan² jáh³
hí¹ cú¹pih²¹ tiá² cuú² tiá² hliánh² hi³ sa³jun³ quián¹ siáh³.
²⁰ Qui¹ la³ cun³ jmí¹tin² máh³ ca³lí³hiáun¹ Cristo hi³
ca³tí²¹ hi³ ní², jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí¹³ la³ cu³ la³ juéh³
mí³cuú²; tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² bíh¹, hi³ jáun²
dá² ñí¹ ca³táuh³ jmái¹ lá² bíh¹ má²ca³lí³jnia² tsú².
²¹ Cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo bíh¹ hi³ tanh²³ hnoh² ta²¹
Dió³², Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹, jí³ hi³
má²ca³ma³quien² tsú² siáh³ Cristo; hi³ jáun² né³, hnoh²
má²ca³tianh³² ta²¹ Dió³² jí³ hi³ má²ná¹hen² siáh³ honh²
náh² ñí¹con² tsú².

²² Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ hi³ ca³tionh² náh² jáun²
ta²¹ jú¹ tson², má²ca³jmuh³ náh² jí² jmí¹ honh²
[cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹], hi³ jáun² lí¹³ hi³ cu³tí³
má¹hno¹ náh² tsá² reh² dí². Hi³ jáun² né³, hniáuh³² bíh¹
hi³ má¹hnáu³ náh² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján² ca³la³ jonh³
jmí¹ honh² náh², jí³ ca³la³ jí³² huá² pí³ quián¹³ náh² ní²
siáh³. ²³ Qui¹ hnoh² má²ca³lí³zian² náh² siáh³ cáun² hi³
hmai²¹; jun³juáh¹³ uú² cun³quionh³ ñeh² mí¹ziúh² náh²,
tsá² lí¹³ jú³ yáh³, tí³la³ cun³quionh³ jái¹³ líéh³² quióh²¹
Dió³² bíh¹ hi³ lí³ quien² la³ cun³ jmí¹hi³nio². ²⁴ Qui¹ ñí¹ Sí²
rá¹juáh³:

La³jín³² tsá²mi³cuóun² lín³ la³jmí¹ lí³ náí²,
hi³ la³jí³² hi³ zioh² tsú² siáh³ lí³ la³jmí¹ lí³ lí¹³,
lí²quiéin² bíh¹ náí² hi³ jáun² suh³² bíh¹ siáh³ lí¹³;
²⁵ tí³la³ jái¹³ quióh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² má¹ná¹,
quien² la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹.
Hi³ jái¹³ jáun² né³, lí³ jú¹ chú³² hi³ má²ca³hléh³ tsú²
ñí¹con² hnoh².

2 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, chá¹ náh² tí³ có³² la³jí³² ñí¹
hi³ hlah³; ha³ lí²uú² ma³can¹³ náh² tsáu², sa³jun³
hniáuh³² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹, hi³ sa³jun³ hniáuh³²
uóu³² honh² náh², hi³ sa³jun³ hniáuh³² tú¹ hion¹³ náh²
siáh³ tsáu². ² Tí³la³ hnoh² dá² hniáuh³² jmúh¹³ la³jmí¹
jmu² jan² dáin² cun³ ca³lí³zian² bíh¹ hi³ hniá¹ jmí² tiuh²¹;
qui¹ cun³quionh³ hi³ hniá¹ hnoh² húh¹³ jmí² tiuh²¹
hngó³², la³ cun³ jmí² tiuh²¹ hi³ cue³² pí³ ñí¹con² jmí²chí³
quián¹³ hnoh², hi³ jáun² bíh¹ cuóun¹³ náh² jí³ hi³ lí¹³
liáun³ náh² siáh³, ³ qui¹ hnoh² bíh¹ má²ca³lí³tsin² náh²
hi³ Tí³² Juo¹³ dí² jan² Tsá² chun¹ bíh¹.

**Cristo lín³ la³jmí¹ lí³ cá² máí³ quín¹, tí³la³ hi³ líéh³²
má¹na²¹**

⁴ Hi³ jáun² né³, ma³janh² náh² tí³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí²,
Tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ cá² máí³ quín¹, tí³la³ quín¹ líéh³²
má¹ná¹; quín¹ hi³ ca³quiah³ Dió³² hi³ lí³ cá² máí³ quín¹
hi³ jlánh¹ bíh¹ quien², uá¹jinh¹ tsáu² tiá² quiú² tiá² jéih³².
⁵ Já³bí¹ hnoh² uá²jái³² ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³ quín¹ hu²¹
jmí²chí³, hi³ jmúh³² Dió³² ta²¹ hi³ lí¹³ hná¹ hiah³² cuáh³²
quióh²¹ hi³ lí³ jáun² cun³quionh³ jmí²chí³; jí³ hi³ lín¹³
náh² siáh³ cu³ níó³ mí²tsáu² tsá² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³²,
tsá² zia³² hi³ ná¹jéinh²³ náh² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³
Jesús Tsá² lín³ Cristo. Hi³ Dió³² né³ cun³ tí²¹ bíh¹ tsí³ la³
cun³ hi³ jéinh¹³ náh² jáun² cun³quionh³ jmí²chí³ quián¹³.

⁶ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quióh²¹ Dió³² la³
lá²:

Tsí³ máh³ Sión chan²¹ jná¹³ jan² Tsá² lín³ la³jmí¹ lí³
quín¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ jmíh¹ hiah³²,
cá² máí³ quín¹ ná¹quiah¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²;
ní¹juáh³ tsá² tanh² ta²¹ tsá² hí³ né³,
cónh³ tiá² chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ tá¹zanh¹ tsú² ñí¹
hua³heih²¹.

⁷ Hi³ jáun² ñí¹con² hnoh² tsá² táunh²³ ta²¹ né³, quien²
lín³² bíh¹ quín¹ jáun²; tí³la³ ca³tin¹ tsá² tiá² ta²¹ taunh³²
má¹ná¹, lí²tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², hi³ juáh³
la³ lá²:

Quín¹ hi³ tiá² ca³jéih²¹ jáun² tsá² ná¹lín³ tí³² hiah³²,
tí³tsóh³dí¹ quín¹ jáun² bíh¹ ca³lí³ cá² máí³ quín¹ hi³
jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ hu²¹ cuoh¹ jmíh¹ hiah³².

⁸ Hi³ já³bí¹ lí²tí³ siáh³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²:

Hi³ bíh¹ lín¹³ la³jmí¹ lí³ cá² máí³ quín¹ hi³ lí¹ qui² lí¹
hinh³² tsáu²,
quín¹ jmu³ hi³ quinh³ tsáu².
Tsá² lí¹ qui² lí¹ hinh³² quín¹ jáun² né³, qui² hinh³² cun³ñí¹
hi³ jmu² la³ uá¹ tiá² náí³² jú¹ chú³² quióh²¹ Dió³² bíh¹;
qui¹ cun³ jáun² má²lí²zeh³ Dió³² yáh³ tsú² hi³ quiunh²¹
la³ jáun².

⁹ Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, ná¹lín³ náh² cu³ níó³ tsá²
má²ná¹quiánh¹, tsá² má²ná¹lín³ mí²tsáu² tsá² ná¹jmu²
ta²¹ ñí¹con² Tsá² lín³ hi³ Re²¹. Ná¹lín³ náh² siáh³ cu³ níó³
*tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ Dió³², tsá² má²ná¹chan¹ hi³
ca³tin¹ tsú². Ca³tí²¹ hi³ ní² bíh¹ ca³quianh³ hnoh² Dió³²,
hi³ jáun² ca³tin¹ hnoh² cuá¹ngái¹ jái¹³ hi³ ca³tí²¹ ta²¹ cáu²
jueh³² quióh²¹ Dió³², Tsá² ca³te³ náh² hi³ jmái¹ hi³ jmí¹
tionh¹ hnoh² jáun² ñí¹ já¹niéi² hi³ ca³nga² hnoh² tí³ ñí¹
tie³ joh¹. ¹⁰ Jmí¹tin² tiá² jmí¹ tionh¹ yáh³ náh² jo³cuo²
Dió³², tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ná¹lín³ náh² tsá² joh¹
tsú². Jmí¹tin² ha³ tiá² ca³taunh² yáh³ hnoh² Dió³² hó¹ñí¹,
tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, Dió³² má²ja³² mii³ tsí³ ñí¹con²
hnoh².

Cuí¹ ná¹zian² náh² hi³ ná¹má²cú¹ má²hain²¹ náh² Dió³²

¹¹ Hi³ jáun² né³ reh² tsá² hnau³ jná¹³, tsá² ná¹lín³ náh²
tsá² hué³² siáh³ tá¹la³ tionh² náh² cheih³² ñí¹ hín¹³, tsá²
zian² náh² la³juah²¹ dúh¹ tsá² lí¹ ñí³tú¹ ñí³lin¹³, hlí¹ lieh¹
jná¹³ hnoh² hi³ chú³² tiá² má¹tih²¹ náh² la³ cun³ hi³
dí¹quian¹ cuá² tanh¹ náh² jmu³, qui¹ hi³ jáun² dá² tí³
jmu² hniéi² quionh³ jmí¹ honh² bíh¹ náh². ¹² Jmu³ náh²
chun¹ ja¹ tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³²; hi³ jáun² la³ jáun²
bíh¹ lí¹³ ma³quien² tsá² hí³ Dió³² ní¹ má¹jaunh³² Dió³² hi³
ja³quiaun² jú¹ tson², qui¹ cun³ñí¹ hi³ jé³ tsú² hi³ chu²¹
hi³ jmuh³² hnoh² jáun², uá¹jinh¹ tsá² hí³ cáun² lí¹
ná¹hle³² hlah³ quián¹³ hnoh² ta³né³², hi³ ná¹jé³² tsú²
hnoh² la³juah²¹ dúh¹ tsá² hláh¹ tsá² hon².

¹³ Né³² né³, cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², tianh³²
náh² ta²¹ ca³la³ jín³² tsá² ná¹ho² ta²¹, tsá² má²ca³chan³
tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², la³ñí¹ la³ján³ *tsá² cuá¹lín³
mí³chí¹, qui¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ záu² jái²¹ hi³ cuá¹ho² tsú².
Já³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² tanh¹³ náh² ta²¹ tsá² ho² ta²¹
hi³ zen² tsá² hi³, hi³ ma³tson¹³ tsú² tsá² hláh¹ tsá² hon²,
jí³ hi³ hleh³² tsú² siáh³ re² hi³ ca³tin¹ tsá² jmu² hi³ chu²¹.
¹⁵ Qui¹hlí² Dió³² hnió³ hi³ cun³quionh³ hi³ jmúh¹³ hnoh²

bíh¹ qui¹hi³hliá² má²té²³ hnoh² tsáu² tsá² má²láiⁿ1
Cristo.

¹⁷ Qui¹ né³² má²cá²chó³² jmá¹ hi³ má²lí³liau³ hi³
ra³tsí³² Dió³² héih³², ní¹con² tsá² tionh² jo³cuo² tsú² tín².
Hi³ jáun² ní¹juáh³ ta³bí¹ ní¹con² jnoh¹ la³ má²lí³liau³ hi³
ra³tsí³² Dió³² héih³², cónh³ bíh¹ tiá² lí³ huáh² tsí³ jmá¹
hi³ ra³tsí³² tsú² héih³² ní¹con² tsá² tiá² ta²¹ taunh³² jú¹
chú³² quioh²¹. ¹⁸ La³ cun³ rá¹juáh³ ní¹ Sí²: “Ní¹juáh³ tion³
cu³tí¹³ bíh¹ la³ líaun³ tsá² zian² cun³ tí³² tsí³ Dió³², zhe³
bí¹ lánh³ rón³² quiunh²¹ tsá² tiá² má²zian² hi³ ca³tín¹
Dió³², jí³ tsá² jmu² tso³ ní² siáh³?” ¹⁹ Cun³ ní¹ hi³ jáun²
bíh¹ hniáuh³² jmu³ tsú² hi³ chu²¹ la³ má²jmu² jáun²
ní¹juáh³ tsá² má²tso² tsí³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², jí³ hi³
hniáuh³² chá³² tsú² siáh³ jmá¹ tsí³ jo³cuo² Dió³² Tsá²
lí²jmú³, qui¹ hí³ bíh¹ jan² Tsá² má²tí³² jè¹.

Hlí² liéinh³² tsú² tsá² tanh² ta²¹ Cristo

5 Né³² né³, hnó³² jná¹³ hléh¹³ tun³ hni³² jon¹ já¹³
ní¹con² tsá²daun³² tsá² ná¹ní¹ ja¹ quián¹³ hnoh²,
qui¹ ja³bí¹ jná¹³ uá²jai³² jan² tsá² má²liei²¹ ná¹ cú²ren²
quiúnh¹ tsá² hí³. Jná¹³ lín³ jan² tsá² nau³² já¹³ ca³ti²¹ ha³
lánh³ rón³² ca³ma³tso² Cristo tsí³, hi³ ja³bí¹ jná¹³ uá²jai³²
hiáu¹³ já¹³ quiúnh¹ tsá² hí³ hi³ zian² jnoh¹ cáun² hi³
quien² la³jmá¹ zian² Cristo ní¹ má²cá²jnia³ tsú² jáun² hi³
quien² lín³². ² Hi³ jáun² la³jmá¹ jmu² tsú² hua³hí¹³
*já¹ziáh², hnoh² siáh³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² hua³hí¹³
tsá² joh¹ Dió³², tsá² má²ca³chan³ hi³ Dió³² jo³cuonh²
náh². Jmu³ náh² la³ jáun² hi³ hu²¹ re² honh² náh², [la³
cun³ hnió³ Dió³² hi³ jmúh¹³ náh²,] jun³juáh¹³ hi³hliá²
jmu² tsáu² héih³² yáh³, hi³ sa³jun³ hi³hliá² hen² honh²
náh² quie³ yáh³ siáh³. Jmu³ náh² ta²¹ quián¹³ ca³la³
jonh³ jmá¹ honh² náh². ³ Ha³ lí² jmú² náh² quien² lín³²
ní¹con² tsá² tionh² hi³ jo³cuonh² náh², tí³la³ hnoh² dá²
hniáuh³² jmúh¹³ náh² hi³ lín³ náh² cáun² nóh³² bíh¹
ní¹con² tsú². ⁴ Hi³ jáun² ní¹ má²cuanh³² Tsá² chín¹ Juo¹³
tsá² ná¹jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh², má²jáun² hián¹³ náh²
cáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹
*có²ron¹ ná¹ hi³ hiáuh²³ tsá² láh²³ ní¹juáh³ ní¹ co² tsú²;
tí³la³ hi³ hián¹³ hnoh² má² ná¹, jmá¹lí³ bíh¹ tiá² lí¹
tsa³hín³.

⁵ Já³bí¹ la³ jáun² siáh³ hnoh² tsá² tsá²míh¹, tianh³²
náh² ta²¹ tsá² má²lieih²¹. La³jín³² tsáu² bíh¹ hniáuh³²
tanh¹³ ta²¹ tsá²ján² tsá²ján² hi³ jmu³ tsú² hi³ tiá² quien²
hmóu³², qui¹ ní¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²:

Dió³² dá² hon² bíh¹ tsá² jmu² tonh²,
tí³la³ má²hé² má²mieh² bíh¹ tsú² lí³ua³ jan² tsá² tiá²
jmu² pan¹ hnga².

⁶ Jáun² jmu³ náh² hi³ tsí¹juá³ náh² ta³ ní¹ Dió³² Tsá² cú²
juenh², hi³ jáun² hí³ bíh¹ ziau³ náh² ní¹juáh³ ní¹
má²cá²chó³² héih³². ⁷ La³jí³² hi³ hi³² honh² náh² chá¹
náh² jo³cuo² Dió³², qui¹ hí³ bíh¹ taunh² hnoh² hó¹ ní¹.

⁸ Jáun² né³, tianh³ náh² hua³jan²¹ jí³ hi³ zian² honh²
náh² ní² siáh³; qui¹ tsá² hláinh¹ tsá² hau² náh² hí³ tí²
ngí³² la³jmá¹ ngí³² jan² hiah³² hi³ tí³ hóh³², hi³ hnah²
ní¹juáh³ hin² tsánh² lí¹³ hin³ dí². ⁹ Jáun² jmu³ náh² pí³ hi³
jáun² tiá² lí¹ cah¹³ tsú² jmá¹, ma³zián¹³ náh² hi³ nio²
cáun² tán¹ honh² náh². Cuí¹ lí³ níh¹ náh² hi³ la³jín³² bíh¹
renh² náh² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ná¹má²tso²
tsí³ cá²ren² la³ ní² uá²jai³². ¹⁰ Tí³la³ ní¹ má²ca³nga² hi³
ma³tsoh¹ náh² ní² honh² cu³tiá³, Dió³² jmu³ hi³ tinh²¹
honh² náh², hi³ niau²¹ cáun² tán¹, hi³ niau²¹ tiá³ honh²
náh², jí³ hi³ zeh³ tsú² siáh³ hnoh² ní¹ hí¹ cáun² tiá² hi³
háinh¹³ zia³². Qui¹ hnga² Dió³² hí³ bíh¹ jlánh¹ ja³² mií³
tsí³, jí³ hi³ má²ca³te³ dí² tsú² hi³ tsá²ma³ziáun¹³ dí² cáun²
hi³ quien² la³jmá¹ cuá¹quien² tsú² hnga² cun³ ní¹ hi³
má²ca³cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Cristo. ¹¹ Hnga² hí³ bíh¹
cuí¹ lí³quien² [jí³ hi³ cuí¹ cuá¹pin³ siáh³] la³ cun³
jmá¹hi³nio². Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ jáun².

Hah² Pé¹ já¹³

¹² Hi³ jáun² né³ reh², la³ cun³ cú¹pih²¹ já¹³ hi³ tloh³ sí²
lá², má²lí²jmú³² jná¹³ cun³quionh³ hi³ má²lí²ma³hau³
reh² dí² Silvano, jan² tsá² cuóun³² jná¹³ hi³ má²tí³² re².
Cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² qui¹hliá² hnó³² jná¹³ hi³ hlí¹ lieh¹
ná¹ hnoh², hi³ hnó³² jná¹³ zih¹³ jú¹ tson² hi³ la³jí³² hi³
má²hé² má²mieh² náh² Dió³² jmu² lin¹ hi³ cu³tí³ hniau³
tsú². Jáun² né³, jha³ lí² chá² náh² tun³ honh²!

¹³ Tsá² ná¹lín³ cuáh³² tionh² já¹ juú² lá², ní¹ téh²³ tsú²
lá² Babilonia, tsá² má²ca³quianh³ hi³ Dió³² la³jmá¹
má²ca³quianh³ tsú² hnoh² siáh³, tsá² hí³ zen² já¹³ lá²
quionh³ Marcos jón³² jná¹³ ní² siáh³, hi³ juáh³: “Hia²
náh²”. ¹⁴ Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re² nio² honh²
náh², la³ cun³ qui³ ráin³² tsú² jan² rainh²¹.

Hi³ cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin² ca³la³ jín³²
náh² tsá² tionh² náh² jo³cuo² [Jesús] Tsá² lín³ Cristo.
[Cun³ ní² bíh¹ tí³ já¹³.]

2 PEDRO

Pé¹ jmu² sí² hi³ ca³tin¹ tsá² tanh² ta²¹ Cristo

1 Jná¹³ la³², Sí¹mu²¹ Pé¹, jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo, j³ hi³ lín³ ná¹ siáh³ *tí³² tsá² quian³² jè¹ tsú²; cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² má²táunh²³ náh² ta²¹ jú¹ chú³². Hi³ jú¹ chú³² hi³ táunh²³ dí² jáun² ta²¹ né³, l³ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² ní¹con² dí² cun³ní¹ hi³hliá² Jesucristo Dió³² Juo¹³ dí², Tsá² liáu³² dí², lín³ jan² Tsá² chun¹. 2 Tí³ lí³mí¹ cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³², j³ hi³ cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin², cun³quionh³ hi³ má²cuóun³² náh² re² Dió³² j³ Jesús Tsá² lín³ Tí³ Juo¹³ dí².

Lánh³ rón³² hniáuh³² ma³zian² tsá² tanh² ta²¹ Cristo

3 Cun³quionh³ hi³ cuóun³² dí² re² Dió³² né³, Tsá² ca³te³ dí² hi³ cun³quionh³ pí³ hi³ ho² j³ cun³quionh³ hi³ ca³chá³ chú³² tsá² ní¹con² jnoh¹, jáun² má²zia³² pí³ quioh²¹ Dió³² ní¹con² dí² hi³ l³ziáun² dí² la³ cun³ hi³ tí³² tsá² tsú². 4 Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ má²ca³jmu³ tsú² jái¹³ quiúnh¹ dí², jái¹³ jlánh¹ chú³² niéih³, hi³ quien² lín³² siáh³. Hi³ jáun² cun³quionh³ la³jí³² jái¹³ hi³ ca³jmu³ tsú² jáun² né³, hnoh² l³ lín³ náh² la³jí³² lín³ Dió³² j³ hi³ l³ liáu³ náh² siáh³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ ho³² hi³ ná¹jmu² tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá² cun³ní¹ hi³ tan² tsú² jmu² lí³ua³ cáun² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsá² hmóu³². 5 Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² pí³ hi³ lín¹³ náh² jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá² nio² cáun² tsá² ní¹con² Dió³² yáh³, tí³la³ lín¹³ náh² j³ tsá² chú³² tsá² bíh¹. Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ chú³² honh² yáh³ náh², tí³la³ hi³ lín¹³ náh² j³ tsá² ní² tsá² lieih²¹ bíh¹ ní² siáh³. 6 Hi³ ní¹ hna¹ ní² né³ hniáuh³² lín³ náh² siáh³ tsá² tin² tí² jinh²³ hnga², tsá² tin² tion³ tsá², j³ hi³ lín³ náh² tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsá² Dió³² ní² siáh³. 7 Ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² tianh¹³ náh² re² lín³² la³juah²¹ dúh¹ má²tún² renh² náh², hi³ hniáuh³² hno³ náh² tsáú² ní² siáh³.

8 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ hnoh² má¹zián¹³ náh² la³ ní², hi³ tí³ lí³mí¹ re² má¹zián¹³ náh², hi³ jáun² jmái¹ hi³ zian² náh² tiá² l³yáh³ cáun² hi³ tiá² lin¹ ní¹ jmu³ ta²¹, hi³ sa³jun³ l³ hi³ tí³ lí³ cuóun²¹ náh² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². 9 Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² ma³zian² la³ ní² né³, lín³ la³jí³² lín³ jan² tsá² ten³ bíh¹ ho³ hi³ tiá² l³ jí³ ní¹ uóunh³; má²já²có³ bíh¹ tsá² tsú² hi³ má²cá²hin³ tso³ quioh²¹ hi³ jmái¹ má²ca³jmu³ jáun² jmái¹tin². 10 Hi³ jáun² né³ reh², hnoh² tsá² má²ca³te³ Dió³², j³ hi³ má²ca³quianh³ tsú² siáh³ hnoh², jmu³ náh² pí³ hi³ l³ lí³ tí³ la³ jáun² ní¹con² náh²; qui¹ ní¹juáh³ hi³ jmuh³² náh² la³ ní², jáun² cun³ jmái¹lín³ bíh¹ tiá² tá¹tonh¹ náh² tí³ có³². 11 Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ l³ hi³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí²

Tsá² liáu³² dí² hi³, he³ hnoh² jo³cuo² cáun² hi³ re² hi³ tin² cu³tí¹³, ca³la³ cun³ jmái¹hi³nio².

12 Hi³ jáun² bíh¹ cháu¹ jná¹³ honh² náh² la³ má²cháu¹ jná¹³ lá² ca³ti²¹ hi³ ní², uá¹jinh¹ má²ñíh¹ bí¹ náh² j³ hi³ tionh² bí¹ náh² cú²tso² ca³ti²¹ jú¹ tson² hi³ má²ca³heh³ náh² jáun². 13 Tí³la³ jná¹³ né³ len³, hi³ chú³² hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² cun³quionh³ jái¹³ la³ lá² tá¹la³ zian² jná¹³ lá²; 14 qui¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² má²ca³juáh³ ní¹con² jná¹³ hi³ má²ja³quián³ bíh¹ chau²¹ jmái¹ hi³ tú¹³ jná¹³ ní¹ hué²¹ lá². 15 Tí³la³ jmu¹ jná¹³ pí³ hi³ l³ chí¹³ chau¹³ honh² náh² jmái¹ ca³la³ jí³² jú¹ tson² lá², uá¹ cun³ má²jún¹ jná¹³.

Tsá² ca³jí³ hi³ cú² juenh² Cristo

16 Hi³ jáun² né³, jái¹³ hi³ ca³má¹ta¹³ jnoh¹ jáun² hi³ ca³ti²¹ pí³ quioh²¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² jmái¹ cuan¹ tsú² jáun² ní¹ hué²¹ lá², jun³juáh¹³ cáun² jái¹³ hi³ l³ ca³chin² tsáú² chí¹ yáh³ jaun³², qui¹ cun³quionh³ m³í¹ ní¹ hmóu³² bíh¹ jnoh¹ ca³neh²¹ jnoh¹ Tí³² Juo¹³ dí² ca³la³ hi³ cú² juenh² lín³² tsú². 17 Qui¹ ca³neh²¹ jnoh¹ jmái¹ ca³ma³quien² Dió³² jmái¹ tsú² j³ hi³ ca³jmu³ tsú² hi³ jniá³ tsú² cú²tú¹ cú²lí¹³, jmái¹ ní¹ca³hléh³ Dió³² Tsá² cú² juenh² hi³ ní¹ca³juáh³. "Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³ Tsá² hno³ jná¹³ lín³², Tsá² jlánh¹ l³hiú² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹".

18 Hú¹tá¹ ca³nái¹³ hmóu³² bíh¹ jnoh¹ hi³ ní¹ca³hléh³ tsú² hi³ ní¹ja²¹ la³ tí³ hñu³mí³cuú², qui¹ jmái¹ tiauh¹ jnoh¹ quiúnh¹ Tí³² Juo¹³ dí² tsá² máh³ hén¹ jáun². 19 Cun³ní¹ hi³ jáun² né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ má²nio² cáun² tsá² dí² hi³ ca³ti²¹ jái¹³ hi³ rá¹tioh³ Sí² hi³ ca³jmu³ jáun² tsá² ca³lín³ hi³ *tí³² jè¹ Dió³². Re² bíh¹ ná¹jmuh³² hnoh² ní¹juáh³ hi³ ná¹naih³² náh² re² lín³² jái¹³ jáun², qui¹ jái¹³ quioh²¹ tsá² hi³ l³ la³jmái¹ l³ cáun² sí² hi³ tie³ joh¹ quioh²¹ ní¹ já¹nié² liánh² ca³la³ ní¹ cá¹jniá²¹, hi³ jáun² Tsá² lín³ la³jmái¹ l³ chí¹jmái²¹ juenh¹³ hi³ hian³² tí³ ca³jniá³² má²hián³² hi³ jmu³ hi³ tai²¹ joh¹ hñu³ honh² náh². 20 Tí³la³ la³ní¹ la³ján³ né³, cuí¹ ngí¹³ hnoh² jái¹³ lá²: Hi³ hí¹ cáun² yáh³ jái¹³ hi³ rá¹tioh³ jáun² ní¹ Sí², hi³ ca³hléh³ jáun² tí³² jè¹ Dió³², tiá² l³ yáh³ cáun² hi³ l³ ngí¹³ tsú² ta³ lín²¹, 21 qui¹ tsá² ca³lín³ hi³ tí³² jè¹ Dió³² hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³hléh³ la³ cun³ tin² tsá² hmóu³²; qui¹ tsá² hi³ dá² jmái¹ ná¹hleh³² hú¹tá¹ jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsá² bíh¹, la³ cun³ hi³ jmái¹ má²ta² jáun² Jmái¹ch³ Chun¹.

Tsá² hie³² jú¹ tí¹jái²

(Judas 4-13)

2 Né³² né³, ca³lí³ zian² *tí³² jè¹ Dió³² tí¹jái² ja¹ quioh²¹ tsá² *Israel jmái¹tin²; hi³ ja¹ quián¹³ hnoh² siáh³ lí³ zian² uá²ja³² tí³² tí¹jái². Ta³máih³ pih²¹ bíh¹ ma³tin² tsú²

tsáu² jái¹³ hi³ lí¹ chin² chí¹ hmóu³², jái¹³ jmu³ hi³ tsa³hín³ tsá² taunh³² ta²¹; hi³ jmu³ tsú² síáh³ hi³ tiá² quien² Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² má²ca³liáu³². Cun³ńí¹ hi³ jáun² né³, tia³juí³² lín³² bíh¹ sunh³ tsú² ní¹ hlah³ hmóu³². 2 Lí³ zian² juón³ tsá² tsa³táunh¹ la³ cun³ lí³ juí³² hlah³ juí³² hó³² hi³ quiú² tsá² hí²; hi³ cun³ńí¹ hi³ ca³tin¹ tsá² hí³ né³, hléh³² tsáu² hlah³ ca³tí²¹ juí³² cú²tso² hí³ hie³² ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² zian² tsú². 3 Cun³ńí¹ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ quie³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ma³cau² tsú² hnoh², hi³ ma³ta² tsú² jái¹³ hi³ chin² chí¹; tí³la³ má²ngau³² jmái¹ bíh¹ hi³ ca³ta³tsin¹ tsá² la³ hí³ héih³², hi³ má²ja³quián³ cu³tí¹³ bíh¹ tsa³hín³ tsú².

4 Quí¹ Dió³² tiá² ca³hin³ yáh³ tso³ quioh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³, tsá² ca³jmu³ hí³ tso³, tí³la³ quiu³juóu³² bíh¹ ca³cuin³ dí² tsá² hí², hi³ ca³chan³ dí² ní¹ já¹nié² hí³ ná¹hñéih¹ quionh³ cá²den¹ná¹ ca³la³ tí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ra³tsí³² dí² héih³². 5 Sa³jun³ ca³hin³ bíh¹ Dió³² tso³ quioh²¹ tsá² jmái¹ zian² hngá¹máh³ lá² cá²jmái¹ lín²¹, tí³la³ Dió³² dá² ca³jmu³ hí³ ca³ja³tsauh²¹ jmái² bíh¹ hi³ jáun² hnúh³² tsá² cá² ní¹ jmái¹ zian² hí² cun³ tin² tsí³ hmóu³². Jmái¹jáun² né³, ca³lión³² Dió³² jí³²la³ jña³ tán¹ tsáu² bíh¹: hla¹ Noé quionh³ tsá² hñú¹³, Noé tsá² ca³hléh³ hí³ jái¹³ ca³tí²¹ hí³ ma³zian² tsú² la³ cun³ hí³ tí³² tsí³ Dió³². 6 Ja³bí¹ ca³ra³tsin² síáh³ Dió³² héih³² tsá² juú² Sodoma jí³ Gomorra, hi³ ca³jín³ dí² juú² jáun² ca³la³ ní¹ ca³lí³ júá² lí¹ nio², hí³ jáun² lí³ ní³² tsá² lí³zian² jmái¹tsú² jmái¹ja³² hí³ tiá² hniáuh³² jmu³ tsú² la³ jáun², la³ cun³ la³jín³² tsá² lí³ hniá¹ hí³ ma³zian² ca³tin¹ hnga² yáh³. 7 Tí³la³ ca³lión³² bíh¹ tsú² hla¹ Lot, tsá²ńuh² tsá² jmái¹ chun¹, tsá² jlánh¹ jmái¹ cha³² hí³ hlah³ tsí³ ní¹ má¹ca³jé³ hí³ hlah³ hí³ hó³² hi³ jmu² tsá² jmái¹ zian² hí³ cun³ tin² tsí³ hmóu³².

8 La³jé³² jmái¹ tá¹la³ jmái¹ cuá³ bíh¹ tsá² chun¹ hí³ ja¹ tsá² hí³ jmái¹ má²tsan² tsí³, cun³ńí¹ hi³ jmái¹ ná¹³² jí³ hí³ jmái¹ jé²³ la³jé³² hí³ hlah³ hí³ hó³² hi³ jmái¹ jmu² tsá² hláih¹ hí³. 9 La³ jáun² bíh¹ lí³ hí³ tin² bíh¹ Dió³² líón³² tsá² joh¹ ja¹ uu³mí²tsí³² ní¹juáh³ tsá² má²zian² la³ cun³ hí³ tí³² tsí³ tsú²; hi³ tin² síáh³ Dió³² chan³ tsá² hláih¹ ná¹chan¹ hi³ ma³tso² tsí³ jmái¹ hi³ ra³tsí³² dí² héih³². 10 Hí³ la³ńí¹ la³ján³ jmu³ Dió³² hí³ ma³tso² tsí³ tsá² hniá¹ jmu³ la³jé³² hí³ hlah³ la³ cun³ hí³ dí¹quiaunh²¹ tsí³, tsá² tiá² hnió³ ma³quien² jái¹³ hí³ ho² Tí³² Juo¹³ dí². Tiá³ lín³² bíh¹ nio² tsí³ tsá² la³ hí³, tsá² tiá² cú² tiá² juénh² bíh¹ hí³, ca³la³ hí¹juáh³ tiá² juénh² tsú² hí³ tú² hión³² tsá² huáh² tsí³, la³ cun³ tsá²cuú² tsá²chín³ yáh³. 11 Hí³ uá¹jinh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tí³ jlánh¹ bíh¹ záú² jái¹³ hí³ ná¹ho² la³ cónh³ bíh¹ tí³² hí³, jí³ hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ pin³ síáh³, tí³la³ tiá² cáun² lí¹ ja³² yáh³ tsí³ tsú² hí³ tu³ hna³ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ ní¹con² Juo¹³ dí².

12 Tí³² hí³ né³ cáun² lí¹ ná¹hle³² hlah³ ca³tin¹ cáun² hí³ hí¹juáh³ tiá² ngí²³ bíh¹; tsá² hí³ dá² ná¹lín³ la³jmái¹ lín³ jáh³ hngá¹ jáh³ ná² bíh¹ hí³ tiá² jái¹³ ngí²³, hí³ jmu² cun³ tin² tsí³ hmóu³², jáh³ ca³lí³zian² cáun² ta²¹ zaunh³ tsáu² hí³ jngah³ bíh¹. Hí³ cun³ńí¹ hí³ zian² tsá² hí³ la³jmái¹ zian² jáh³ hngá¹ jáh³ ná² né³, jáun² la³jmái¹ hiá² tsa² jáh³ bíh¹ hiá¹ tsán¹³ tsá² hí³. 13 Tsá² la³ hí³ dá² hiáuh³ hí³ ma³tso² tsí³ qui¹hliá² hmóu³² tsú² má²ca³jmu³ hí³ má²ca³ma³tso² tsá² síanh³ tsí³. Tsá² la³ hí³ dá² ná¹lín²³

hi³ jlánh¹ tionh² hiún² tsí³ cun³quionh³ hí³ ná¹jmu² la³ cun³ tin² tsí³ hmóu³² ca³la³ hí³ chú¹ja²¹ bíh¹; cáun² hua³heih²¹ bíh¹ jaun³² jí³ hí³ jlánh¹ hlah³ jniá³ síáh³ ní¹juáh³ hí³ zian² tsá² la³ hí³ ja¹ ní¹ tionh¹ náh² ní¹juáh³ jmái¹ hí³ ná¹cúh² tsú² cu³lí²¹ quiúnh¹ hnoh², qui¹ tá¹la³ jáun² cá² ní¹ ná¹má²hiún² tsí³ bíh¹ tsú² cun³quionh³ hí³ má²cau² tsú² jáun² hnoh².

14 Cun³ tiá² lí¹ lí³jé³² bíh¹ tsá² la³ hí³ tsá²mí³; cun³ tiá² huóh³² bíh¹ tsú² hí³ jmu² tso³. Tsá² la³ hí³ dá² má²can² tsá² tiá² nio² cáun² tsí³. Cá² ní¹ bíh¹ hí³ jlánh¹ re² má²tin² tsú², hí³ hniá¹ hí³ hlá² hí³ nǐ² bíh¹; tsá² la³ hí³ bíh¹ má²ná¹tiaunh¹ hú¹mu³héih³. 15 Má²ní³táunh¹ juí³² ní¹ má²já²cuín³ bíh¹ tsú² qui¹ cun³ńí¹ hí³ má²ca³tú³ juí³² cú²tso². Má²ca³can³ tsú² nóh³² quioh²¹ hla¹ Balaam tí³² jè¹ Dió³², jon² hla¹ Beor, tsá² ca³lí³ hniá¹ hí³ hí³ láih¹³ quie³ cun³quionh³ hí³ jmu³ cáun² hí³ tiá² ca³tí²¹, 16 tí³la³ jmái¹ lí²¹ jáun² né³, jan² lo¹ tiá² lín¹ zia³² lánh³ rón³² lí³ hléh³² bíh¹ ca³hléh³ la³jmái¹ hleh³² tsá²mí³cuóun², hí³ ca³je³ hí³ ca³tí²¹ tso³ quioh²¹ tsú². La³ jáun² bíh¹ ca³qui³ ca³jna³ jáh³ hí³ ní¹con² hla¹ tí³² jè¹ Dió³² hí³ ca³tí²¹ hí³ jmái¹ hí¹jmu² cáun² hí³ ngo².

17 Tí³² la³ hí³ dá² lín³ la³jmái¹ lí³ ní¹ jmái¹ hion² jmái² bíh¹, tsá² lín¹ jnie² lí¹ ní³tú¹ ní³lí³ quionh³ chí³ bíh¹ tsá² la³ hí³; tsá² hí³ dá² ca³tin¹ tsa³táunh¹ ca³la³ tí³ ní¹ já¹nié² liánh² cu³tí³ ca³la³ cun³ jmái¹hí³nio². 18 Tí³² hí³ dá² hleh³² jú¹ toh² tiá² lín¹ ní¹ jmu³ ta²¹ bíh¹, hí³ cun³quionh³ la³jé³² hí³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ tsá²mí³cuóun² má²can² tsú² tsá² tá² má²ca³huén² ja¹ tsá² ná¹jmu² tso³. 19 Tsá² hí³ jlánh¹ za³ih³² tsáu² hí³ lí³ zian² tsú² cun³ tin² tsí³ hmóu³², tí³la³ já² hmóu³² tsú² né³, zian² la³jmái¹ zian² jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ bíh¹, qui¹ cáun² jmu² bíh¹ tsú² lí³ua³ cáun² hí³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ jmu³; qui¹ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsá²mí³cuóun² lín³ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ ní¹con² lí³ua³ cáun² hí³ má²ca³zaunh³ tiá³ quioh²¹. 20 Qui¹ lí³ua³ jan² tsá² má²ca³lí³ cuóun³² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² Tsá² liáu³², hí³ jáun² má²ca³liáu³ bíh¹ tsú² ja¹ ca³la³ jí³² hí³ hlah³ hí³ hó³² hí³ qui³ jmu² tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá²; tí³la³ ní¹juáh³ má¹lí³² jáun² né³ ca³pí² cá²tsáinh³² tsú² hí³ hlah³, hí³ má²ca³zaunh³ síáh³ tiá³ hí³ hlah³ jáun², hí³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ hlah³ má²lí³ quioh²¹ tsú² tí³ chí¹cáin² jáun² la³ cónh³ bíh¹ jmái¹tin². 21 Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmái¹ chú²¹ quioh²¹ tsá² hí³ sá¹ cu³tí³² tiá² ca³lí³ cuoh² bíh¹ tsú² ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² ma³zian² tsú² la³ cun³ tí³² tsí³ Dió³², la³ cónh³ bíh¹ hí³ nó³² tsú² tí³ có³² ní¹con² héih³² hén¹ jáun² ta³ má²ní³² tsú². 22 Tí³la³ má²ca³lí³tí³ bíh¹ jái¹³ la³ cun³ hí³ qui³ ná¹juáh³² jáun² tsáu²: "Tsanh³² tsá² hí³ tsá²cúh² síáh³ nǐ²¹ quioh²¹ hnga²; hí³ mí²ńí³ cun³ lí³sin² tsú² né³, ta²¹ hu²¹ tsau³² síáh³ hí³ tsá²qui² tsá²hí³² ja¹ jen²".

Ní¹ má¹jaunh³² Tí³² Juo¹³ dí²

3 Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³, hí³ lá² sí² ní¹ má²tun³ hí³ jmu² jná¹³ ca³tin¹ hnoh². Ní¹ tá¹ tun³ sí² má²ca³lí³ hnó³² jná¹³ hlí¹ lieh¹ ná¹ hnoh² hí³ hnáuh¹³ náh² ching³² jmáh³la³ jú¹ re² jú¹ tin². 2 Cháu¹ náh² honh² la³ cun³ hí³ ca³juáh³ jáun² tsá² chun¹ tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jè¹ Dió³² cá²jmái¹, jí³ héih³² hí³ ca³héc³ jáun² *tí³² tsá² quián³ hí³ jè¹ Dió³² ní¹con² hnoh², la³ cun³ tí³² joh²

hnoh², tsá² ca³ma³ta² hí³ la³ cun³ rón³² lǐ³ héih³² hí³
ca³jmú³ jáun² Tǐ³² Juo¹³ dí² Tsá² liáu³².

³ Tǐ³la³ la³ńí¹ la³ján³ cuí¹ lǐ³ ńíh¹ náh² hí³ ńí¹ cá¹tauh³
jmáí¹ ja³taunh¹ tsá² ma³zian² la³ cun³ hí³ dí¹quiaunh²¹
tsǐ³ hmóu³², tsá² hí³ dá² ju³ ngá³ ca³tǐ²¹ jái¹³ hí³ ca³jmú³
jáun² Juo¹³ dí². ⁴ Tsá² hí³ né³ nga³: “¿Haun¹³ juáh¹³
ca³jmú³ Cristo jái¹³ hí³ jáunh^{3?} Jáun² né³, ¿he³ lǐ³ tiá²
má²cuanh³² tsú²? Quí¹ la³ cun³ jmáí¹ cá¹hiá¹ cá¹tsan³
dí¹hio³ ńú¹deh³ dí² la³ má²lǐ³ jáun² bíh¹ la³ cun³ qui³ lǐ³
jáun² la³ cun³ jmáí¹ ca³lǐ³ tá¹ cáun² mǐ³cuú²”. ⁵ Tǐ³la³ tsá²
hí³ dá² tiá² hnió³ yáh³ hí³ lǐ³ ńí³² hí³ ca³ja³hín³ bíh¹ la³ǐ³²
hí³ jmáí¹ zia³² hngá¹máh³ lá² jmáí¹ ca³ja³tsauh²¹ jáun²
jmáí², uá¹ jáun² la³ jáun² cun³ cá²jmáí¹ lǐn²¹ máh³
ca³lǐ³zia³² la³ǐ³² hí³ jniá³ tǐ³ chí³cuú² cun³quionh³ héih³²
quioh²¹ Dió³², hí³ cun³quionh³ jmáí² siáh³ ca³lǐ³zia³²
hngá¹máh³ lá², hí³ jmáí¹ lǐ²¹ jáun² né³ cua³ha³ siáh³ hué³²
ja¹ quioh²¹ jmáí². ⁷ Ja³bí¹ la³ jáun² cun³quionh³ héih³²
quioh²¹ Dió³² bíh¹ má²ná¹chan¹ tá¹ cáun² mǐ³cuú², la³
má²quionh³ hngá¹máh³ lá², hí³ có³² quionh³ sǐ². Jáun²
né³, la³ǐ³² hí³ zia³² bíh¹ má²ná¹chan¹ hí³ có³² quionh³ sǐ²
jmáí¹ hí³ ra³tsǐ³² Dió³² héih³², ńí¹ má²tǐ³ ńí¹ tsa³hín³ tsá²
tiá² hnió³ ma³zian² la³ cun³ hnió³ Dió³².

⁸ Tǐ³la³ hnoh² reh², tsá² hnau³ jná¹³, tiá² hniáuh³²
tsa³con² náh² jú¹ tson² lá²: Hí³ ńí¹con² Tǐ³² Juo¹³ dí² lǐ³
la³jmáí¹ lǐ³ cú² jmáí¹ bíh¹ la³ cun³ cú² mei²¹ mii², hí³ jáun²
cú² mei²¹ mii² né³ lǐ³ la³jmáí¹ lǐ³ cú² jmáí¹ tán¹ bíh¹.

⁹ Jun³juáh¹³ hí³hliá² tiá² tia³juí³² lǐ³tǐ³ yáh³ la³ cun³ jái¹³
hí³ má²ca³jmú³ jáun² Tǐ³² Juo¹³ dí², hí³ jáun² tiá²
má²cuanh³², la³jmáí¹ lǐn²³ ma³ jan² tsáu², tǐ³la³ cun³ńí¹ hí³
juenh² tsǐ³ bíh¹ tsú² ńí¹con² jnoh¹; quí¹ hí³ hnió³ tsú² hí³
hí¹ jan² tsáu² tiá² tsa³hín³, tǐ³la³ hí³ dá² hé² jan³² hí³
la³jǐn³² tsáu² tsa³conh² tsǐ³ tso³ quioh²¹ bíh¹.

¹⁰ Tǐ³la³ jmáí¹ quioh²¹ Tǐ³² Juo¹³ dá² dí² já³² cu³diá²jan²
la³ lá² bíh¹, jmáí¹ hí³ tiá² hin² ná¹jan²¹, la³jmáí¹ ja³² jan²
háin² já¹nié². Má¹jáun² né³, la³ǐ³² hí³ jniá³ chí³cuú² lǐ¹
yéin²¹ bíh¹ cun³quionh³ cáun² mah¹ cáu² lǐn³², hí³ jáun²
cun³quionh³ sǐ² bíh¹ tsa³hín³ ca³la³ jǐ³lǐ³², jǐ³ ńí¹ hué²¹ lá²
ńí² siáh³ chu³ jńéih³ la³ǐ³² tá¹³ tsáu².

¹¹ Jáun² né³, cun³ńí¹ hí³ la³ǐ³² bíh¹ tsa³hín³, jáun² ǐ³
jlánh¹ bíh¹ hniáuh³² hí³ má¹zián¹³ náh² hí³ chu²¹ honh²
jǐ³ hí³ má¹zián¹³ náh² hí³ ca³tǐn¹ Dió³² ńí² siáh³!

¹² Hniáuh³² tionh² náh² hí³ ná¹hé² ná¹janh³² náh² jmáí¹
hí³ má²ca³tón³ jáun² Dió³², hí³ jmúh¹³ náh² siáh³ pí³ hí³
lǐ¹³ já³² tia³juí³², la³ cun³ jmáí¹ hí³ jmu³ jáun² Dió³² hí³
tsa³hín³ la³ǐ³² hí³ jniá³ chí³cuú² cun³quionh³ sǐ², jmáí¹
hí³ jliénh¹³ ca³la³ jǐ³lǐ³² ja¹ sǐ². ¹³ Tǐ³la³ jnoh¹ má¹ná¹,
ná¹jan³² dí² hí³ lǐ³ hmaí²¹ la³ǐ³² hí³ jniá³ chí³cuú² jǐ³ ńí¹
hué²¹ lá² ńí² siáh³ la³ cun³ lǐ³ jái¹³ hí³ ca³jmú³ jáun²
Dió³², cáun² ńí¹ lǐ¹³ lǐ³tǐ³ la³ cun³ hí³ tǐ³² tsǐ³ Dió³², ńí¹
tiú²uú² hí³ hlah³ zia³².

¹⁴ Hí³ jáun² bí¹ hniáuh³² reh² hí³ jmúh¹³ náh² pí³ hí³
nio² tie³ hñu³ honh² náh² ta³ ńí¹ Dió³² tá¹la³ ná¹janh³²
náh² jmáí¹ jáun², hí³ zian² náh² siáh³ hí³ jǐ² honh² náh²
hí³ hí¹ cáun² tso³ tiá² zia³² ńí¹con² náh². ¹⁵ Cháu¹ náh²
honh² hí³ Dió³² jmu² juenh² tsǐ³ quí¹ cun³ńí¹ hí³ hnió³
tsú² hí³ zia³² jmáí¹ hí³ lǐ¹³ liáu³ tsáu² bíh¹. La³ jáun² bíh¹
juáh³ sǐ² hí³ má²ca³zen³ Po¹ reh² dí² ńí¹con² hnoh², tsá²
hno³ dí² lǐn³², la³ cun³ lǐ³ hí³ quia³lǐn³ jáun² jmáí¹ tsǐ³ tsú²
hí³ má²ca³cué³ Dió³². ¹⁶ La³ǐ³² sǐ² hí³ má²ca³jmú³ bíh¹
tsú² má²ca³hléh³ ca³tǐ²¹ hí³ ńí². ńí¹ sǐ² quioh²¹ tsú²
ná¹tso¹ ma³ cáun² jái¹³ juóuh³² hí³ lǐ¹³ ngǐ¹³ tsáu², hí³
jáun² tsá² tiá² jái¹³ ngǐ²³ jǐ³ tsá² tiá² má²pin³ hí³ taunh³²
ta²¹ jmu² tǐ³ jéin³² jái¹³ jáun², la³jmáí¹ jmu² tsú² jáun² tǐ³
jéin³² jái¹³ ńí¹ hná¹ ńí² quioh²¹ Dió³² hí³ má²rá¹tioh³
jáun² ńí¹ Sǐ² quioh²¹ Dió³². Cun³ńí¹ hí³ jmu² tsú² la³ jáun²
né³, jmu² tsú² hí³ lǐ¹³ tsa³hín³ hmóu³² bíh¹.

¹⁷ Hí³ jáun² bíh¹, hnoh² reh² tsá² hnau³ lǐn³² jná¹³,
cun³ńí¹ hí³ má²ca³lǐ³ ńíh¹ náh² ta³ ńeh³ ca³tǐ²¹ la³ǐ³² hí³
jáun², jáun² hua³hín¹³ náh² jmu³, hí³ jáun² tiá² jau³
hnoh² tsá² la³ hí³ cun³quionh³ jú¹ tǐ¹jái² quioh²¹, la³ cun³
tsá² zian² hí³ cun³ tǐn² tsǐ³ hmóu³² yáh³. Jáun² la³ jáun²
tiá² lǐ¹³ tianh¹³ náh² tǐ³ có³² ca³tǐ²¹ hí³ má²nio² ńí² tiá³
honh² náh². ¹⁸ Tǐ³ re² jmu³ náh² pí³ hí³ tǐ³ lǐ³mǐ¹ niau²¹
tiá³ honh² náh², jǐ³ hí³ tǐ³ lǐ³mǐ¹ tsá²lǐ³ ńíh¹ náh² hí³
ca³tǐn¹ Jesucristo Tǐ³² Juo¹³ dí² Tsá² liáu³². ¡Jan² hí³ bíh¹
cuí¹ lǐ³quien² ta³né³² jǐ³ la³ cun³ jmáí¹hí³nio² ńí² siáh³!
Cun³ ńí² bíh¹ tǐ³ jái¹³.

1 JUAN

Jái¹³ jmu³ hi³ lí¹³ zian² tsú²

1 Hnoh² reh², zen¹³ jnoh¹ sí² lá² ní¹con² hnoh² hi³ hleh³² hi³ ca³tin¹ Tsá² lín³ Jái¹³, Tsá² jmu² hi³ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio². Jmí¹ má²zian² bíh¹ Tsá² hi³ ñeh² bíh¹ hi³ lí³zia³² la³jí³²; hi³ jnoh¹ né³ ca³ná¹³ jé¹ tsú² jí³ hi³ ca³neh²¹ jnoh¹ tsú² siáh³ cun³quionh³ mí¹ní¹ jnoh¹ hmóu³². Jnoh¹ ca³neh²¹ tsú² re² lín³² hi³ ca³la³ hi³ ca³tin¹³ jnoh¹ tsú² cuo² siáh³. 2 Hi³ Tsá² lín³ hi³ Jái¹³ né³ ca³ma³jnia³², hi³ jáun² jnoh¹ né³ ca³neh²¹, hi³ jáun² jnoh¹ má²cue³² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ hi³ dí²; hi³ jáun² bí¹ ngái¹ jnoh¹ ní¹con² hnoh² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Tsá² cue³² hi³ pí³ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio². Hi³ bíh¹ jmí¹ cuá³ quionh³ Jméi² dí², hi³ Jméi² dí² né³ ca³ma³jnia² tsú² ní¹con² dí². 3 Hi³ jáun² né³, la³ cun³ hi³ ca³neh²¹ jnoh¹ jáun² jí³ hi³ ca³ná¹³ jnoh¹, ngái¹ jnoh¹ siáh³ ní¹con² hnoh², quí¹ jáun² la³ jáun² lí¹³ tianh¹³ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ jnoh¹. Hi³ jnoh¹ né³, tiauh² jnoh¹ cá²hon³ cu³tí³ quiúnh¹ Dió³² Jméi² dí² la³ má²quionh³ jí³ Jesucristo hi³ Jon² tsú² nř² siáh³. 4 Hi³ jáun² bíh¹ ná¹jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh², quí¹ hi³ jáun² lí³tí³ la³ cun³ hi³ má²ná¹hiún² jáun² tsí³ dí².

Dió³² bíh¹ Tsá² cuá¹lín³ joh¹

5 Hi³ jáun² né³, hi³ lá² bíh¹ jái¹³ hi³ ca³ma³ta² jnoh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, hi³ jáun² né³² má²ngái¹ jnoh¹ ní¹con² hnoh² jái¹³ lá²: Hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² cuá¹lín³ joh¹, hi³ hí¹ cú¹píh²¹ já¹nié² tiá² zia³² yáh³ ní¹con² tsú². 6 Hi³ jáun² nř¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsú², hi³ tá¹la³ jáun² né³, ní³ngí¹ bíh¹ dí² ní¹ já¹nié², jáun² jú¹ tí¹jái² bíh¹ jaun³² hléh¹ dí², quí¹ ha³ tiá² cú²tso² ziaún² yáh³ dí². 7 Tí³la³ nř¹juáh³ tie³ joh¹ jui³² quiú¹³ dí² la³jmí¹ zian² jáun² Dió³² ní¹ tie³ joh¹, hi³ jáun² cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ má²tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², hi³ jáun² jmí²hán¹ Jesucristo Jon² Dió³² né³, hin²³ ca³la³ jí³² tso³ quiú¹³ dí².

8 Tí³la³ nř¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ tiá² tso³ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² la³ jáun² lí¹ má²ma³can¹³ hmóu³² bíh¹ dí², tsá² tiá² jú¹ tson² má²hu²¹ hñu³ tsí³ bíh¹ lá³ dí². 9 Tí³la³ né³² né³, nř¹juáh³ hi³ ton¹³ dí² tso³ quiú¹³, jáun² chin¹³ bíh¹ Dió³² tsí³ tso³ quiú¹³ dí², jí³ hi³ ren³ tsú² siáh³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ zia³² ní¹con² dí², quí¹ hi³ bíh¹ jan² Tsá² ma³tí³ jé¹, hi³ jmu³ siáh³ la³ cun³ hi³ ca³tí²¹ jmu³.

10 Tí³la³ nř¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ tiá² tso³ má²ca³jmú¹³ né³, la³ jáun² dá² má²jmu³² dí² hi³ Dió³² lín³ jan² tsá² tí¹jáin² bíh¹, jáun² tiá² la³ má²hu²¹ yáh³ jái¹³ quioh²¹ tsú² hñu³ tsí³ dí².

Cristo lín³ Tsá² nau³² jái¹³ quiú¹³ dí²

2 Hnoh² jón³, jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh², tí³la³ nř¹juáh³ zian² jan² tsá² má²lí²jmú³ tso³ né³, jáun² zian² bíh¹ jan² Tsá² nau³² jái¹³ quiú¹³ dí² ta³ ní¹ Jméi² dí², Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ Tsá² hi³, hi³ hí³ bíh¹ jan² Tsá² chun¹. 2 Hi³ bíh¹ ca³cuen³ hnga² hi³ jún³ cha¹³ jnoh¹ hi³ jáun² lí¹³ hin³ tso³ quiú¹³ dí²; hi³ jun³juáh¹³ cun³ jmáh³la³ tso³ quiú¹³ jnoh¹ yáh³, quí¹ ja³bí¹ ca³tí²¹ jí³ tso³ quioh²¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hnga¹máh³ bíh¹ siáh³.

3 Hi³ jáun² né³, má²né¹ dí² hi³ má²ca³lí³ cuóun³² dí² Dió³² nř¹juáh³ ma³tí²¹ dí² héih³² hi³ jmu² tsú². 4 Tí³la³ nř¹juáh³ zian² tsá² juáh³ né³: “Jná¹³ cuóun³² Dió³²”, tí³la³ já² tiá² má²tí³² yáh³ tsú² héih³² hi³ jmu² Dió³² má¹lí³² jáun², hi³ jáun² jan² tsá² tí¹ jáin² bíh¹ tsá² la³ hi³, tiá² jú¹ tson² má²zia³² yáh³ hñu³ tsí³ tsú². 5 Tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² má²tí³² la³ cun³ héih³² hi³ jmu² Dió³² má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hi³ bíh¹ hú¹tá¹ cu³tí³ má²hnio³ Dió³² re² lín³²; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lí¹³ lí³ né¹ dí² hi³ tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsú² nř¹juáh³ hi³ ma³tí²¹ jnoh¹ héih³² quioh²¹ tsú². 6 Hi³ jáun² tsá² juáh³ hi³ tionh² cá²hon³ quionh³ Dió³² né³, hniáuh³² bíh¹ ma³zian² tsú² la³jmí¹ ca³ma³zian² jáun² hnga² Jesús Tsá² lín³ Cristo.

Cáun² héih³² hmaí²¹

7 Hnoh² reh², héih³² hi³ jmu² jná¹³ ní¹ sí² lá², jun³juáh¹³ cáun² héih³² hmaí²¹ yáh³, quí¹ hi³ lá² dá² héih³² la³ cun³ hi³ qui³ má²ca³heh³ náh² la³ cun³ jmí¹ ca³niéih² bíh¹ náh². Héih³² yenh³ jáun² bíh¹ la³², la³ cun³ qui³ lí³ jú¹ chú³² hi³ má²ca³niéih² náh² jáun². 8 Tí³la³ cun³ jáun² lí³ bíh¹ la³jmí¹ lí³ cáun² héih³² hmaí²¹ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ lá², quí¹ la³ní¹ tín² ca³ma³jnia³² Cristo hi³ ha³ lánh³ zian² tsá² hú¹tá¹ má²tí³² héih³² lá², hi³ ja³bí¹ hnoh² nř² siáh³ má²ma³jnia¹³ ta³né³². Juanh³² jná¹³ la³ nř² quí¹ joh¹ sí² tson² cu³tí¹³ bíh¹ má²tie³, má²ní¹nga² bíh¹ já¹nié². 9 Tí³la³ nř¹juáh³ zian² tsá² juáh³ hi³ zian² ní¹ tie³ joh¹, tí³la³ sa³ hon² bíh¹ tsú² rainh²¹, jáun² la³ má²zian² jáun² bíh¹ tsá² la³ hi³ ní¹ lí³ já¹nié². 10 Tí³la³ tsá² hnio³ rainh²¹ má¹ná¹, tsá² la³ hi³ bíh¹ má²zian² ní¹ tie³ joh¹, jáun² tiú²uú² zia³² hí¹ cáun² yáh³ hi³ lí¹³ lí³ jmu³ hi³ tánh³² tsú² tso³. 11 Tí³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² hon² rainh²¹ né³, tsá² la³ hi³ zian² bíh¹ ní¹ já¹nié², ha³ tiá² ní³² yáh³ tsú² hín² juih³² cuá¹tsau³². Má²ca³lí³ ten³ bíh¹ tsú² quí¹ cun³ní¹ hi³ zian² tsú² hñu³ nié².

12 Jáun² né³, hnoh², tsá² ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lín³ jón³² jná¹³, jmu² ná¹ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² quí¹hliá² hnoh² bíh¹ tsá² má²ca³chin² Dió³² tsí³ tso³ quián¹³ náh² cun³ní¹

tsá² hláinh¹ bíh¹. ²⁰Ja³bí¹ la³ jáun² né¹ dí² hi³ má²cuán²
 Jon² Dió³², hi³ hí³ bíh¹ má²ca³ma³ta² dí² hi³ ha³ lánh³
 rón³² lǐ¹³ lǐ³ cuóun³² dí² Dió³² Tsá² cu³tí³ zian². Hi³ jáun²
 né³, jnoh¹ bíh¹ hú¹tá¹ cu³tí³ má²tiauh² dí² cá²hon³
 quiúnh¹ Tsá² cu³tí³ zian² hí³, quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²tiauh²

dí² cá²hon³ quiúnh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo Jon² tsú². Hí³
 bíh¹ dí² lín³ Dió³² Tsá² cu³tí³ zian², hi³ hí³ bíh¹ Tsá² jmu²
 hi³ lǐ¹³ zian² tsáu² la³ cun³ jmǐ¹hi³nio². ²¹Jáun² né³ jón³,
 ha³ lǐ² lǐ¹ ma³quien¹³ náh² cáun² hi³ siáh³ cha³ jmǐ¹
 má¹quien¹³ náh² Dió³². [Cun³ nǐ² bíh¹ tí³ jái¹³.]

2 JUAN

Hniáuh³² ná¹hnáu³ dí² jí³ hi³ hniáuh³² hua³hín¹³ dí² jú¹
tson²

1 Jná¹³ la³² jan² tsá² má²liei²¹ ná¹, hi³ cuá¹jmu² ná¹ sí²
lá² hi³ ca³tín¹ hnoh² tsá² cuáh³², tsá² ná¹lín³ náh²
la³jmí¹ lín³ tsá²mí³ tsá² tionh² jon². Hnoh² bíh¹ lín³ náh²
tsá² má²ná¹quiánh¹ ca³tín¹ Dió³², la³ má²quionh³ la³jín³²
tsá² tionh² jo³cuonh² hnoh², tsá² cu³tí³ hno³ lín³² jná¹³;
hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ jná¹³ yáh³ hnau³, quí¹ ja³bí¹
la³jín³² tsá² má²ca³lí³ cuoh² jú¹ tson² bí¹ síáh³. 2 Hnau³
lín³² jná¹³ hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ jú¹ tson² hi³ má²zia³²
jáun² hñu³ tsí³ dí², hi³ jú¹ tson² jáun² né³ zia³² la³
má²zia³² jáun² bíh¹ ñí¹con² dí² la³ cun³ jmí¹hi³nio².
3 Jáun² cun³ lí³ hé² lí³ mieh² bíh¹ dí², jí³ hi³ jmu³ Dió³²
Jméi² dí² juenh² tsí³ quionh³ Jesucristo Jon², hi³ jmu³
tsú² síáh³ hi³ ziaún² dí² cáun² hi³ re² hi³ tín², ñí¹juáh³ hi³
ziaún² dí² la³ cun³ lí³ jáun² jú¹ tson², jí³ hi³ ná¹hnáu³ dí²
ní² síáh³.

4 Jlánh¹ má²ca³lí³ hiún² tsín³² jná¹³ cun³ñí¹ hi³
má²cá²jíe³² jná¹³ hi³ tsá² tionh² jo³cuonh² náh² ní²
má²ñí³táunh¹ la³ cun³ rón³² lí³ jáun² jú¹ tson², la³ cun³
quí³ lí³ héih³² hi³ má²ca³héi¹³ dí² jáun² ñí¹con² Dió³²
Jméi² dí². 5 Hi³ jáun² né³ reh², zia³² cáun² hi³ hlí¹ lieh¹
jné¹³ hnoh² hi³ má²tih²¹ náh². Tí³la³ jun³juáh¹³ cáun²
héih³² hmai²¹ yáh³ héih³² hi³ cuá¹jmu² jná¹³ lá² má²ná¹,
quí¹ héih³² lá² dá² lí³ la³ cun³ lí³ héih³² hi³ quí³ ca³lí³tái²
dí² la³ cun³ jmí¹tin² bíh¹, hi³ ná¹hnáu³ dí² quiúnh¹
tsá²ján² tsá²ján². 6 Lí²lin¹ hi³ hno³ dí² Dió³² cun³quionh³
hi³ ma³tí²¹ dí² jáun² héih³² quioh²¹ tsú²; hi³ héih³² jáun²
né³ juáh³, hi³ hniáuh³² má²hno¹ náh² tsáu², la³ cun³ jái¹³
hi³ má²ca³niéih² náh² jáun² jmí¹tin².

Tsá² má²cau²

7 Juo³ jná¹³ hnoh² la³ ní², quí¹ hngá¹máh³ lá²
má²ñí³táunh¹ juóun³² lín³² tsá² má²cau², tsá² tiá²
má²tson² jái¹³ hi³ Jesús Tsá² lín³ Cristo cuan³ ñí¹ hué²¹
lá² hi³ lín³ tsá² ngú³ la³ jnoh¹ cu³tí³. Tsá² má²cau² bíh¹
hi³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² jmu² hniéi² quionh³ Cristo.
8 Hua³hín¹³ náh² jmu³, hi³ jáun² tiá² lí¹ tsa³hín³ ta²¹ hi³
ná¹jmuh³² náh², hi³ jáun² hián¹³ bíh¹ náh² hmah²¹ la³
cun³ tí³.

9 Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² ná²tsín³ la³ cun³ hi³
má²ca³ma³ta² Cristo, jáun² tsá² la³ hí³ tiá² Dió³² quionh³
yáh³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmúh³² ta²¹ la³ cun³ hi³
ca³ma³ta² jáun² Cristo né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ cu³tí³
quionh³ Dió³² Jméi² dí², hi³ ja³bí¹ quionh³ tsú² síáh³ Jon²
Dió³². 10 Hi³ jáun² né³, ñí¹juáh³ zian² tsá² já²jie³ hnoh²
ñí¹ ní², hi³ ñí¹juáh³ tiá² hie³² tsú² jú¹ tson² la³ lá², jáun²
há³ lí² hen³ tsá² hí³ hñuh³² hi³ sa³jun³ juoh¹ náh² tsú²:
“Cuí¹ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tín²”; 11 quí¹ ñí¹juáh³ tsá²
juáh³ la³ ní² ñí¹con² tsá² la³ hí³, hi³ jáun² ja³bí¹ hnga²
tsú² síáh³ jmu² ta²¹ hlah³ quionh³ tsá² la³ hí³.

Ñí¹ ca³táuh³ jái¹³

12 Hliáun³ lín³² bíh¹ jái¹³ zia³² hi³ hnó³² jná¹³ juanh²¹
ñí¹con² hnoh², tí³la³ tiá² hnó³² jná¹³ juanh²¹ quionh³ sí²;
quí¹ hen² tsín³² jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ bíh¹ jná¹³ hnoh²
cú²jueh³², hi³ jáun² ñí¹lieh¹ jná¹³ hnoh² ná¹jéinh³ ñí¹ dí²,
quí¹ jáun² la³ jáun² lí¹³ lí³ hiún² cu³tí¹³ tsí³ dí².

13 La³jín³² tsá² cuáh³² renh² hnoh² zian² tí³ lá², tsá²
má²ca³quianh³ hí³ Dió³² uá²ja³², tsá² hí³ juáh³: “Hia²
náh²” ñí¹con² hnoh². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

3 JUAN

Hleh³² tsú² re² hi³ ca³tin¹ jan² tsá² jmáí² Gayo

1 Jná¹³ la³², jan² tsá² má²liei²¹ ná¹, hi³ cuá¹jmu² ná¹ sí² lá² ca³tin¹ hnú² Gayo tsá² re² juóh³² dí² quiúnh¹, tsá² cu³tí³ hnau³ lín³² jná¹³.

² Hnú² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², hiú² mǐ²³ jná¹³ ñí¹con² Dió³² hi³ cuí¹ lǐ¹³ cáun² hi³ re² hi³ tin² la³jǐ³² ta²¹ hi³ jmuh³² hnú², hi³ ha³ lǐ² cuí¹ lǐ³ tsáun¹ nú², tí³la³ cuí¹ chun¹ nú² la³jmǐ¹ chu²¹ jmǐ¹ honh² nú². ³ Jlánh¹ ca³lǐ³ hiú² lín³² tsín³² jná¹³ jmǐ¹ cuá¹taunh²¹ ma³ jan² tsá² reh² ñí¹ lá² hi³ ca³chá³ tsú² hi³ la³ má²zian² jáun² hnú² la³ cun³ rón³² lǐ³ jú¹ tson² hi³ má²ñíh¹ nú². ⁴ Tiá² zia³² hí¹ cáun² hi³ lǐ¹³ jmu³ hi³ tsah¹ jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ne¹ jná¹³ hi³ juáh³ tsáú² hi³ jon³zih³² jná¹³ ñí³taunh¹ la³ cun³ rón³² lǐ³ jú¹ tson² hi³ má²ñí³².

⁵ Hnú² reh², tsá² hnau³ jná¹³ lín³², jlánh¹ re² ñí³ma³tih²¹ hnú² quionh³ la³jǐ³² ta²¹ hi³ ñí³jmuh³² hnú² ñí¹con² la³jǐn³² tsá² reh², uá¹jinh¹ tsá² reh² tsá² tsá²taunh¹ ñí¹ nǐ², tsá² tiá² jmǐ¹ má²ca³lǐ³ cuóun³² nú².

⁶ Tsá² hí³ bíh¹ má²ca³chá³ ñí¹ ta³ ñí¹ la³jǐn³² tsá² lín³ cuáh³² ñí¹ lá², hi³ hno³ lín³² nú² tsú² nǐ¹ má¹ca³cha³taunh¹. Jáun² jmu³ tiá³ hi³ chú³² ma³hon¹ tsá² la³ hí³ la³ cun³ hi³ lǐ³ hniáuh³² hú¹ juí³² ñí¹ tsa³taunh¹ tsú², lin¹ la³ cun³ tí³² tsǐ³ Dió³², ⁷ qui¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ má²ca³he³ tsú² hi³ cue³² tsá² tiá² cuóun³² Dió³² tá¹la³ tiáunh¹ tsú² jáun² juí³² hi³ jmu² ta²¹ cha¹³ Cristo. ⁸ Hi³ jáun² dá² jo³cuo² jnoh¹ bíh¹ ca³tí²¹ tionh² tsú², hi³ má¹hon¹ dí² tsú² ca³tí²¹ ta²¹ hi³ jmu², hi³ jáun² la³ jáun² má²ná¹jmu³² dí² siáh³ ta²¹ cu³lǐ²¹ quiúnh¹ tsú² tá¹la³ ngai³² tsú² jáun² jú¹ tson².

Diótréfes lín³ jan² tsá² jmu² cun³ tin² tsǐ³ hnga²

⁹ Hi³ jáun² né³, jná¹³ má²cá²jmu³² cáun² sí² ñí¹con² tsá² má²lín³ hi³ cuáh³² ñí¹ nǐ²; tí³la³ Diótréfes má¹ná¹, tiá² tí³²

yáh³ tsǐ³ hi³ jnoh¹ jmú¹³ héih³², qui¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² hi³ lín¹³ tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² reh² dí². ¹⁰ Hi³ jáun² nǐ¹ má¹ngau³² jná¹³ ñí¹ nǐ² né³, ñí¹jín²¹ ná¹ tsú², hi³ ñí¹juo³ ná¹ ca³tí²¹ la³jǐ³² hi³ jmu², jí³ hi³ ca³tí²¹ jú¹ hlah³, jú¹ tí¹jái² hi³ hleh³² nǐ² siáh³ hi³ ca³ta¹ jnoh¹. Hi³ tiá² lǐ²hiú² tsǐ³ tsú² la³ cun³ hi³ má²hleh³² jáun², hi³ jáun² hí¹juáh³ tiá² hen² yáh³ tsú² tsá² reh² tsá² tsá²taunh¹; hi³ nǐ¹juáh³ tsá² hnió³ hen³ tsá² hí³ né³, qui² hna³² bíh¹ tsú², jí³ hi³ ca³la³ hi³ qui² huen² máh³ tsú² tsá² la³ hí³ ja¹ tsá² cuáh³².

¹¹ Hnú² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², ha³ lǐ² jmóuh¹ hnú² hi³ hlah³ jáun², jmu³ hnú² hi³ chu²¹. Qui¹ nǐ¹juáh³ tsá² jmu² hi³ chu²¹, tsá² hí³ bíh¹ joh¹ Dió³²; tí³la³ nǐ¹juáh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ né³, jáun² tsá² la³ hí³ tiá² Dió³² má²ca³lǐ³ cuóun³² yáh³.

Nóh³² chu²¹ quioh²¹ Demetrio

¹² Tí³la³ hi³ ca³tin¹ Demetrio má¹ná¹, la³jǐn³² tsáú² bíh¹ hleh³² re² hi³ ca³tin¹ tsú²; hi³ cun³quionh³ hnga² jú¹ tson² siáh³ má²lǐ²lin¹ lín²¹ hi³ hí³ zian² la³ cun³ ca³tí²¹. Já³bí¹ jnoh¹ uá²jai³² cue³² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ tsú²; ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ jú¹ tson² bíh¹ hléh¹ jnoh¹.

Ñí¹ ca³tauh³ jáí¹³

¹³ Hliáun³ bíh¹ jáí¹³ jmǐ¹ zia³² hi³ jmǐ¹ juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú², tí³la³ tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ jmu¹ cun³quionh³ hmá²ján¹³; ¹⁴ qui¹ má²hu²¹ tsín³² jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnú² tia³juí³², hi³ jáun² má¹jáun² bíh¹ juoh²¹ dí² ná¹jéinh³ ñí¹.

¹⁵ Cuí¹ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tin². Tsá² juóh³² dí² re² quiúnh¹ zian² ñí¹ lá² juáh³: “Hia² nú²” ñí¹con² hnú². Jmu³ tiá³ hi³ chú³² juah²¹ tiá³: “Hia² nú²” ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² re² juóh³² dí² quiúnh¹ ñí¹ nǐ². [Cun³ nǐ² bíh¹ tí³ jáí¹³.]

JUDAS

Judas jmu² sí² hi³ ca³tin¹ tsá² má²ca³te³ Dió³²

1 Jná¹³ la³² Judas, rainh²¹ Jacobo, tsá² lín³ ná¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo hi³ jmu² jná¹³ sí² lá² ca³tin¹ hnoh² tsá² má²ca³te³ náh² Dió³² Jméi² dí², hnoh² tsá² hniau³ tsú² lín³², tsá² má²ná¹tiáunh¹ náh² jo³cuo² Jesús Tsá² lín³ Cristo. ² Cuí¹ ja³² mí³ tsí³ Dió³² ní¹con² náh² ca³la³ hi³ tiá² tsí³² héih³², hi³ tí³ lí³mí¹ cuí¹ lí³ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin², jí³ hi³ tí³ lí³mí¹ má¹hnáu³ náh² ní² siáh³.

Tsá² má²ta² jú¹ tí¹jái²
(2 Pedro 2:1-7)

³ Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², jlánh¹ jmí¹ hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ jmu¹ sí² hi³ ca³tin¹ hnoh² hi³ ca³tí²¹ hi³ liáu³² dí² jáun² Dió³²; tí³¹la³ né³² né³, jíe³² jná¹³ hi³ tí³ re² bíh¹ jmu¹ jná¹³ cú²jueh³² sí² lá² hi³ hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² hi³ jmúh¹³ náh² pí³ ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² hi³ lí³ quien² la³ má²quien² jáun² jú¹ tson² hi³ ca³cué³ jáun² Dió³² cu³ jéin³² la³ lá² ní¹con² la³jín³² tsá² joh¹. ⁴ Qui¹ la³ uá¹ tiá² lin¹ bíh¹ má²taunh³² ma³ jan² tsáú² ja¹ quiú¹³ dí². Hi³ ca³tin¹ tsá² la³ hi³ bíh¹ jái¹³ hi³ má²rá¹juáh³ ní¹ Sí² má²jun³ ne²¹ lín²¹, hi³ ca³tin¹ tsú² tsa³hín³. Jun³juáh¹³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² yáh³ tsá² la³ hí³, qui¹ juáh²³ tsú² hi³ cáun² lí¹³ bíh¹ néh¹ hi³ jmú¹³ dí² juón¹, qui¹ cun³ní¹ hi³ jlánh¹ ja³² mí³ tsí³ Dió³²; hi³ sa³jun³ má²quien² tsú² Tsá² chín¹ Juo¹³ dí², Jesús Tsá² lín³ Cristo yáh³.

⁵ Jáun² né³, uá¹jinh¹ má²níh¹ hnoh² jái¹³ hi³ chá¹³ jná¹³ ní¹ hná¹ lá², tí³¹la³ jná¹³ hnó³² hi³ cháu¹ ná¹ siáh³ honh² náh². Sá¹ní² jie³, Dió³² Juo¹³ dí² ca³huen³ tsá² jón²zíf¹ jón²cho¹ hla¹ *Israel hué³² Egipto, tí³¹la³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cu³ jáun² ca³ma³tsan² bíh¹ Dió³² la³jín³² tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³. ⁶ Ja³bí¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² siáh³, tsá² ca³lí³hnió³ hau³ cáun² jái¹³ hi³ tiá² jmí¹ ca³tin¹ hau³, hi³ tiú²uú² ca³jeh²¹ tsú² ta²¹ hi³ jmí¹ ná¹ho²; tsá² hí³ né³, ca³ta³ná¹tson³ bíh¹, hi³ ná¹hñéih¹ cun³ jmí¹hi³nio² cun³quionh³ cá²den¹ ná¹ ní¹ lí³ já¹niéi², tá¹la³ chau²¹ jmái¹ jueh³² hi³ ra³tsí³² Dió³² héih³². ⁷ Ja³bí¹ tsá² júú² Sodoma jí³ Gomorra ní² la³ má²quionh³ tsá² zian² juú² hi³ jmí¹ tloh³ cu³ jéin³ jáun² ní² siáh³, tsá² ca³jmú³ hí³ tso³ la³jmí¹ ca³jmú³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³², hi³ ca³jmú³ tsú² hi³ hlah³ hi³ hó³² quionh³ tsá² hlá² tsá² ní², hi³ ca³la³ jí³ má²tún² hmóu³² tsá²núh² jí³ má²tún² hmóu³² tsá²mí³ siáh³ lí¹ ca³jmu³ ca³tsau³. Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ má²ca³tsá³tsin¹ tsú² héih³² hi³ má²ná¹má²tso² tsí³ ja¹ sí² cun³ jmí¹hi³nio²; hi³

jáun² tsá² hí³ né³ lín³ cáun² lí²¹ ní¹con² la³jín³² tsáú² hi³ tiá² hniauh³² jmu³ tsú² la³ jáun².

⁸ Tí³¹la³ cu³ jáun² tsá² hie³² hí³ jú¹ tí¹jái² ná¹lín³ bíh¹ tsá² cáun² lí¹ qui² lí¹ tian²³; la³ jáun² dá² má²qui² má²hlian²³ tsú² hmóu³² bíh¹, hi³ tiá² ta²¹ haih²¹ tsú² la³ cun³ jái¹³ hi³ ho² Dió³² Juo¹³ dí², jí³ hi³ tú² hió³² tsú² siáh³ tsá² huáh² tsí³, la³ cun³ tsá²cuú² tsá²chín³. ⁹ Qui¹ hí¹juáh³ Mí²yi²¹, tsá² chín¹ ja¹ quioh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² yáh³ tiá² ca³ja³ tsí³ hi³ tu³ hió³² tsá² hláinh¹, hi³ jmí¹ quiu³ jmí¹ jin³ dí² jmí¹ ca³quiú³ ca³táinh³ tsú² jáun² Moisés ta³ má²hla¹, tí³¹la³ jí³²la³ ca³juáh³ tsú² la³ lá² bíh¹: “Hnga² Juo¹³ dí² juáh³; ¡Cuánh² quián¹³!” ¹⁰ Tí³¹la³ tsa³jái¹³ hí³ né³, ná¹hleh³² jú¹ hlah³ quioh²¹ cáun² hi³ tiá² cuoh² bíh¹. Tsá² hí³ cáun² ná¹jmu² lí³ua³ cáun² hi³ chin² chí¹ hmóu³² bíh¹, la³ cun³ hi³ qui³ cuoh² jáh³ hngá¹ jáh³ náí²; tí³¹la³ la³jí³² hi³ jmu² tsú² jáun² né³, jmu² hi³ tsa³hín³ hmóu³² bíh¹ tsú².

¹¹ ¡Hen³ máh³ juo²³ tsá² la³ hí³! qui¹hliá² má²ca³can³ tsú² juí³² quioh²¹ hla¹ Caín tsá² ca³jngih³ hí³ rainh²¹. Má²ná¹jmu² tsú² la³jmí¹ ca³jmú³ hla¹ Balaam cun³ní¹ hi³ jlánh¹ hniá¹ quie³, hi³ quiunh²¹ tsú² siáh³ la³jmí¹ cá¹quiúnh²¹ hla¹ Coré tsá² ca³jun³ hí³ cun³ní¹ hi³ ca³jmú³ tiá² nieh³. ¹² Tsá² hí³ bíh¹ tsá² hliah³² tsí³ tsáú², hi³ jáun² má²lí³ cáun² hua³heih²¹ bíh¹ quián¹³ náh² hi³ tiáunh¹ tsá² hí³ ja¹ quián¹³ náh² ní¹ má¹ca³ngih³² náh² hi³ jmúh¹³ má³² cu³tsa³² cun³ní¹ hi³ hnáu³ náh², qui¹ tsá² hí³ dá² cáun² lí¹ cú² lí¹ hính²³ hiún² tsí³, hi³ ca³la³ hí¹ jan² tiá² hin² tanh² ta²¹. Tsá² hí³ ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ tsá² jmu² hua³hí¹³ jáh³, tí³¹la³ má¹lí³² jáun² né³, sa³ jmáh³la³ ní¹con² hnga² bíh¹ tsú² jmu² hua³hí¹³. Tsá² la³ hí³ dá² ná¹lín³ la³jmí¹ lí³ jnie² tiá² jmí³ jeinh²³ hi³ lí¹ ní³tú¹ ní³lí¹³ tí³ hlá² tí³ ní² cun³quionh³ chí³. Tsá² la³ hí³ ná¹lín³ siáh³ tsá² ná¹jún¹ ca³la³ tí³ tenh³ jéin³² máh³, la³jmí¹ lí³ cáun² hmá² cun³ tiá² má³ háí³², hmá² hi³ má²ca³quí² ca³cá² siáh³ la³ tí³ chí² jmu². ¹³ Tsá² hí³ bíh¹ cáun² chí² huéh²³ la³jí³² hí³ hlah³ hi³ hó³² tí³ ñeh² hñu³ tsí³ la³ uá¹ tiá² heh³, la³jmí¹ chí² huéh²³ ma³ quin³² ma³ cu³ jláí³ jmí²mi¹ ih²¹ la³jí³² má¹quí³² tloh³ tí³ ñeh² quioh²¹ hi³ cha³² tí³ can³² jmái². Hi³ ná¹lín³ tsú² siáh³ la³jmí¹ lí³ chí¹jmai² hi³ má²já²con² juí³² ní¹ hí¹tsá²toh³; tsá² má²ná¹lí³ hua³jan²¹ já¹niéi² liánh² ní¹ tsa³táunh¹ la³ cun³ jmí¹hi³nio².

¹⁴ Hla¹ Enoc, tsá² ní¹ má²quiau³ nió³ jón²zíf¹ jón²cho¹ hla¹ Adán, ca³hléh³ siáh³ jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³ hi³ ca³tin¹ tsá² la³ ní², hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Ca³jíe³² jná¹³ hi³ Juo¹³ dí² cuá¹jáunh²³ quionh³ tí³ la³ mei²¹ cu³tí³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³, ¹⁵ hi³ ja³ra³tsí³² héih³² ní¹con² ca³la³ jín³² tsáú², hi³ zen³ tsú² siáh³ ní¹ hlah³ ca³la³ jín³² tsá² tiá² hnió³ má³zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², cun³ní¹ hi³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ má²ca³jmú³, jí³ hi³ ca³tí²¹ ca³la³

jí³² jú¹ hlah³ hi³ má²ca³hléh³ tsá² jmu² hí³ tso³ hi³ ca³tin¹ Dió³²". 16 Tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² lǐ¹ qui² lǐ¹ hón²³ jí³ hi³ zió² hien² siáh³ tsáu², tsá² hniá¹ jmu³ la³jǐ³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsǐ³ hmóu³². Cá² ní¹ jú¹ toh² bíh¹ hleh³² tsá² hí³; hi³ ní¹juáh³ ca³hléh³ tsú² re² quioh²¹ jan² tsáu² né³, cun³ńí¹ hi³ zia³² hi³ hen² tsǐ³ hiáuh³ bíh¹ tsú² jaun³².

Cueh³ náh² honh² hi³ jmu³² hi³ chu²¹

17 Tǐ³la³ hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lǐn³², cháu¹ náh² honh² jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² ná¹lǐn³ *tǐ³² tsá² quian³² jè¹ Jesucristo Tǐ³² Juo¹³ dí². Qui¹ la³ cun³ jmǐ¹tin² bíh¹ 18 ca³zái³ tsú² hnoh² la³ lá²: "Ní¹ ca³táuh³ jmái¹ lǐ³ zian² tsá² cóh³² cú²nga¹ la³jǐ³² la³ cun³ hi³ táunh²³ dí² ta²¹, tsá² ma³zian² cun³quionh³ la³jǐ³² hi³ hlah³ hi³ tǐ³² tsǐ³ hmóu³²". 19 Tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hi³ ná¹qui² ná¹tsoh³ tsáu²; tsá² zian² cun³ tin² tsǐ³ hmóu³² bíh¹ tsá² hí³, ha³ tiá² Jmǐ²chí³ joh¹ Dió³² zian² yáh³ hñu³ tsǐ³ tsú².

20 Tǐ³la³ hnoh² reh², tsá² hnau³ lǐn³² jná¹³, jmu³ náh² hi³ tǐ³ lǐ³mí¹ niau²¹ tiá³ honh² náh² cun³ jmá² cun³ jnia³², qui¹ cáun² hi³ quien² lǐn³² bíh¹ hi³ táunh²³ náh² nǐ² ta²¹. Lienh¹ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ rón³² lǐ³ hi³ hie³² náh² jáun² Jmǐ²chí³ Chun¹. 21 Jmu³ náh² hua³hí¹³ hi³ cun³quionh³ la³jǐ³² hi³ jmu³² náh² lǐ¹³ ma³jnia² Dió³² hi³

hniau³ hnoh², tá¹la³ ná¹hé² ná¹janh³² náh² hi³ chau²¹ jmái¹ hi³ lǐ¹³ zian² náh² cun³ jmǐ¹hi³nio² cun³ńí¹ hi³ ja³² mií³ tsǐ³ Jesucristo Tǐ³² Juo¹³ dí².

22 Cuí¹ já² mií³ honh² náh² ní¹con² tsá² lǐ¹ ná¹tioh³ hliáun³ ńéih³ tsǐ³, 23 lion¹ náh² tsú² la³juah²¹ dúh¹ hi³ huen¹³ náh² tsú² ja¹ sí²; tǐ³la³ tá¹la³ ja³² mií³ honh² náh² ní¹con² ma³ jan² tsáu² né³, hniáuh³² hua³hín¹³ náh² hmóu³² siáh³, qui¹ la³ jí³ tsǐ¹ cuú¹ tsǐ¹ ha¹ bíh¹ tsá² la³ hí³ má²ca³hliáh² cun³quionh³ la³jǐ³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ má²ca³jmú³.

Má²quien² tsú² Dió³² ní¹ ca³táuh³ sí² quioh²¹

24 Jáun² né³, Dió³² Tsá² tin² jmu³ hua³hí¹³ hnoh² hi³ jáun² jmǐ¹lǐh³ tiá² hính³² náh², Tsá² tin² zeh³ hnoh² ta³ ní¹ hnga² hi³ hí¹ cáun² tsáuh³ náh² tiá² zia³², ní¹ lǐ³ jáun² cú²tú¹ cú²lǐ¹³; hi³ jáun² má¹jáun² lǐ³ tsinh¹ náh² ca³la³ hi³ tiú²uú² tǐ³² héih³², 25 Dió³² Tsá² jan² tán¹ hí³ bíh¹ Tsá² liáu³² dí², ꞑcuí¹ lǐ³quien² bíh¹ jí³ hi³ cuí¹ cuá¹pin³ hi³ cuá¹ho² jái¹³ la³ cun³ qui³ lǐn³ tsú² ca³la³ cun³ jmǐ¹tin², ta³né³², jí³ la³ jí³ jmái¹ né³bí¹ ja³² nǐ² siáh³, cun³ńí¹ hi³ ca³tin¹ Jesucristo Tǐ³² Juo¹³ dí²! ꞑTson² bíh¹ cu³tǐ³! Cun³ nǐ² bíh¹ tǐ³ jái¹³.

APOCALIPSIS

La³ cun³ hi³ ca³híe³ Jesucristo ní¹con² Juan²

1 Jesús Tsá² lín³ Cristo ca³ma³jnia² ní¹con² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ la³ cun³ hi³ ca³híe³ jáun² Dió³² ca³tí²¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ né³bí¹ lí¹³; hi³ jáun² hí³ ca³zen³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ tsa³hie¹ Juan² tsá² lín³ tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ la³jí³² hi³ jáun². 2 Hi³ jáun² hí³ né³ ca³ma³tson² la³jí³², la³ cun³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² la³ má²quionh³ jú¹ tson² hi³ ca³cué³ jáun² Jesús Tsá² lín³ Cristo, jí³ la³jí³² hi³ ca³jnia³ jáun² jéinh³² tsú².

3 Hénh³ ma³ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² hí³², hí³ náí³² jí³ hí³ taunh³² síáh³ ta²¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jái¹³ hi³ ca³cué³ lá² Dió³², quí¹ má²ja³quían³ bíh¹ lí³tí³.

Juan² jmu² sí² ní¹con² quiau³ cuáh³²

4 Jná¹³ la³² Juan², zein³² ná¹ sí² lá² ní¹con² tá¹ quiaun³ nió³ hnoh² tsá² má²ná¹lín³ náh² cuáh³² tí³ hué³² Asia ní². Cuí¹ má¹he¹ má¹mieh² náh² Dió³², jí³ hí³ cuí¹ zian² náh² síáh³ cáun² hí³ re² hí³ tin² hí³ jmu³ Dió³², Tsá² qui³ zian² la³ cun³ jmí¹tin², Tsá² zian² la³ tí³ ta³né³², hí³ la³ má²zian² jáun² bíh¹ síáh³ jmí¹ tsú² jmí¹ ja³²; hí³ tá¹ quiaun³ jmí²chí³ joh¹ Dió³² tsá² tionh² hí³ ta³ ní¹ tsú², ní¹ cuá¹tón²¹ tsú² jáun² hmá²sí¹ quioh²¹ cuí¹ jmu¹ síáh³ la³ ní², 5 jí³ hí³ cuí¹ jmu¹ síáh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, Tsá² zih³² re² lín³² jú¹ tson², Tsá² la³ní¹ hí³ lín³ tsá² hmaí²¹ jmí¹ ca³jneh¹³ ja¹ hla¹, Re²¹ Tsá² chín¹ ní¹con² tsá² ná¹lín³ re²¹ ní¹ hué²¹ lá². Hí³ bíh¹ jan² Tsá² jlánh¹ hniau³ dí², hí³ jáun² ca³hin³ tsú² tso³ quiú¹³ dí² cun³quionh³ jmí²hán¹ hnga²; 6 hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ síáh³ hí³ má²ná¹láí³ dí² cu³ nió³ tsá² ná¹lín³ re²¹, jí³ hí³ má²ná¹láí³ dí² síáh³ mí²tsáú² ní¹con² Dió³² Jméi² dí². Cuí¹ lí³quien² bíh¹ hnga² hí³ dí² jí³ hí³ cuí¹ ho² síáh³ pí³ la³ cun³ jmí¹hí³nio². ¡Tson² bíh¹ cu³tí³!

7 Sá¹ní² jie³ dúh¹, juí³² ja¹ jnie² bíh¹ jáuh³ tsú², la³jín³² tsáú² bíh¹ jíe³² tsú² ní¹ má¹jaunh³², hí¹ la³ tí³ tsá² ca³hah³ yáh³ tsú² jie³²; hí³ la³jín³² la³jánh³ dú¹ ní¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ ho³ jngih³ ní¹ má¹jaunh³² tsú² jáun². Ján³, tson² bíh¹ la³ jáun² lí¹³.

8 —Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ huéh³ la³ní¹, hí³ ca³la³ tí³ huéh³ ní¹ cá¹táuh³ —juáh³ Dió³² Juo¹³ dí², Tsá² qui³ zian² hí³ la³ cun³ jmí¹tin², Tsá² zian² la³ tí³ ta³né³², hí³ la³ má²zian² jáun² bíh¹ síáh³ jmí¹ tsú² jmí¹ ja³²; Dió³² Tsá² cú² juenh².

Jmí¹ cá¹jnia³ Cristo hí³ lin¹ hí³ quien² lín³²

9 Hi³ jáun² né³, jná¹³ Juan², jan² renh² hnoh² tsá² ma³tsoh¹ náh² honh² cu³lí²¹ quiúnh¹, tsá² cá²re² tiauh² dí² jo³cuo² Dió³² jí³ hí³ ná¹tion²³ dí² síáh³ tsí³ cun³ní¹ hí³

ca³tín¹ Jesús. Jná¹³ jmí¹ cuá¹tson³ ná¹ cáun² hué³² nio² chu³ jmái², hué³² jmái² Patmos, cun³ní¹ hí³ hléh²³ jná¹³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² jí³ hí³ zíh²³ jná¹³ síáh³ jú¹ tson² hí³ ca³tín¹ Jesús. 10 Hi³ jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ ná¹chan¹ hí³ ca³tín¹ Tí³² Juo¹³ dí², [la³ cun³ dú²me¹ yáh³,] jmí¹jáun² ca³jmú³ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ ca³jnia³ jéin³² jná¹³ la³ lá²: Cu³hna³² jná¹³ ca³nái³² cáun² mah¹ hí³ ní¹ca³hléh³ tsáú² tiá³ lín³² la³jmí¹ hén²³ cáun² mí¹ní² trompeta, 11 hí³ ní¹ca³juáh³ la³ lá²:

—Tón³ ní¹ sí² la³ cun³ hí³ jíeh³² nú² lá², hí³ jáun² zen² ní¹con² tán¹ quiaun³ nió³ tsá² cuáh³² [hué³² Asia], la³ cun³ tsá² zian² já¹ juú² Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatura, Sardis, Filadelfia, jí³ Laodicea ní² síáh³.

12 Hi³ jáun² ca³jinh¹ jná¹³, hí³ ca³lí³hnó³² jná¹³ jie²¹ ní¹juáh³ hin² hleh³² ní¹con² jná¹³. Jmí¹ ca³jinh¹ jná¹³ jáun² né³, ca³jíe³² jná¹³ quiau³ tse³ píh²¹ ha²¹ jmí² no¹ hí³ hún¹ sí² hí³ lí³ cú¹mí¹niau²¹ jmáh³²; 13 hí³ ja¹ ní¹ ná¹táun³ tse³ píh²¹ jáun² né³ ca³jien¹ jná¹³ jan² Tsá² jniá³ la³jmí¹ jniá³ tsá²mí³cuoun², hí³ dí¹quih³² cáun² hmih³² cuó² hí³ he² la³ tí³ coh³ ta³, hí³ ní¹ tsí³ né³ hñéih³ cáun² láu² lí³ cú¹mí¹niau²¹. 14 Hi³ jñú² chí¹ tsú² né³, tiáú² lín³² bíh¹ ca³la³ jmí¹ tiáú² jan³², ho³ la³jmí¹ tiáú² jñú¹³ *já¹ziáh²; hí³ mí¹ní¹ tsú² síáh³ zín³ lín³² bíh¹ la³jmí¹ lí³ zín³ sí².

15 Ta³ tsú² síáh³ ca³la³ hí³ zín³ dáin³ bíh¹ la³jmí¹ lí³ cáun² mí¹ní² rá²hu²¹ sí²; hí³ ní¹ má¹ca³hléh³ tsú² síáh³, tiá³ lín³² bíh¹ hén²³ mah¹ la³jmí¹ hín¹ ní¹juáh³ ní¹ má¹cá²quí³² ma³ quin³² ma³ cu³ tsín¹ jmí²miih²¹.

16 Cuá² chu²¹ zianh³² tsú² quiau³ chí¹jmaí²¹, ho³ tsú² né³ cuá²ha² cáun² mí¹táí³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹, hí³ jáun² ní¹ tsú² síáh³ zín³ lín³² la³jmí¹ pin³ hiú² ní¹ má¹tí³ chí³hiú².

17 Jmí¹ ca³jien¹ jná¹³ tsú², jáun² ca³quinh³ ná¹ ta³ ní¹ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² jun³. Jmí¹jáun² ca³tíe³ tsú² jná¹³ cuo² cun³quionh³ cuá² chu²¹ quioh²¹, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lí² juenh³ na²¹, quí¹ jná¹³ bíh¹ la³² la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liau³ jí³ ca³la³ tí³ ní¹ cá¹táuh³ síáh³. 18 Jná¹³ bíh¹ la³² Tsá² zian² ná¹, Tsá² jun³ ná¹ cu³tiá³, tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hí³nio² bíh¹. Jná¹³ bíh¹ quion¹ llave quioh²¹ hmú³² jí³ hí³ quioh²¹ ní¹ tsá²tánh¹ tsá² má²cá²tsan³ ní² síáh³. 19 Jáun² né³, tón³ ní¹ sí² la³jí³² hí³ má²lí²jíeh³ hnú² ní²; la³ cun³ hí³ má²lí³² jí³ hí³ né³bí¹ lí¹³ jmí¹ tsú² jmí¹ ja³² ní² síáh³. 20 La³ cun³ hí³ hnió³ juáh³ quiau³ chí¹jmaí²¹ hí³ zionh¹ jná¹³ cuá² chu²¹, jí³ quiau³ tse³ míh¹ hún¹ sí² hí³ lí³ cú¹mí¹niau²¹ hí³ má²lí²jíeh³ nú² jáun², la³ lá² bíh¹ lí³: Quiau³ chí¹jmaí²¹ jáun² lí³ quiaun³ tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³ bíh¹, tsá² tanh² hó¹ní¹ tán¹ quiaun³ nió³ tsá² cuáh³² hí³, hí³ quiau³ tse³ míh¹ jáun² né³ lín³ síáh³ tán¹ quiaun³ nió³ tsá² cuáh³² hí³ bíh¹.

nié² náh² jáí¹³ lá²: Jná¹³ jmu¹ hi³ quió³² tsú² hi³ rá¹ má²tso² lín³² tsí³ la³ má²quionh³ ji³ la³jín³² tsá²ñuh² tsá² ja³² tsí³ hi³ jmu² tso³ quionh³ dí², ní¹juáh³ tsá²ñuh² tsá² tiá² chá²² tí³ có³² tá¹³ tsá²mí³ hi³. 23 Má¹hiá¹ má¹tsán¹³ jná¹³ siáh³ tsá² má²ca³hín¹³ jë¹ tsú² cun³quionh³ hi³ chéí³ hi³ uóu³², hi³ jáun² la³jín³² tsá² ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹ lí³ ní³² hi³ jná¹³ bíh¹ Tsá² cuo² ná¹ jmí¹ tsí³ tsáu² jí³ hñu³ tsí³ tsú² ní² siáh³, hi³ jáun² jná¹³ bíh¹ má¹hmah²¹ ní¹con² náh² la³ cun³ rón³² í³ ta²¹ hi³ jmuh³² náh². 24 Tí³la³ hnoh² tsá² Tiatira ní¹ hná¹ ní², tsá² tiá² táunh²³ náh² ta²¹ zión³² jáun², hi³ sa³jun³ ca³lí³² cuin² náh² siáh³ la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² tsá² hi³ jú¹ hún¹ quioh²¹ Satanás, ha³ tiú²uú² cue¹³ yáh³ jná¹³ cónh³¹ cáun² líá¹ héi² ní¹ hná¹ ní² ní¹con² hnoh². 25 Jí³²la³ tí³ zianh³² náh² tiá³ jú³² hi³ má²quiánh¹ bl¹ náh² ca³la³ tí³ ní¹ cuanh²¹ jná¹³. 26 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmái¹, jí³ hi³ jmu² siáh³ la³ má²jmu² jáun² la³ cun³ hi³ hno³² jná¹³ ca³la³ ní¹ cá¹táuh³ jmái¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ cue¹ jná¹³ jáí¹³ hi³ hau³ jáí¹³ ní¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³. 27 La³jmí¹ má²ca³cue³ jná¹³ jáun² Ñuh³² jáí¹³ hi³ ho² ná¹, la³ jáun² bíh¹ hau³ tsá² hí³ jáí¹³ hi³ ra³tsí³² héih³² ní¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ cuá¹ho² jáí¹³ cun³quionh³ cáun² hmá²hñ¹ hi³ í³ mí¹ní², hi³ jáun² juu³ tsunh³ tsú² tsá²u² la³jmí¹ juu² tsunh² tsú² cáun² hná¹ hia³² cuáh¹; 28 tsá² hí³ né³ cue¹ jná¹³ chí¹jmaí²¹ juenh¹³ hi³ ja³² tí³ ca³jniá³²”.

29 “Ní¹juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, ¡cuí¹ nie¹³ tsú² re² lín³² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ní¹con² tsá² ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹!

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Sardis

3 “Né³² né³, zen² uá²jai³² jáí¹³ lá² ní¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ní¹ tsá² má¹lín³ cuáh³² já¹ juú² Sardis, hi³ zéih³ la³ lá²: “La³ lá² juáh³ Tsá² jan² hí³ tá¹ quiaun³ jmí²chí³ joh¹ Dió³² jí³ hi³ quian³² siáh³ tá¹ quiau³ chí¹jmaí²¹. Jná¹³ ño¹ la³ cun³ la³jé³² hi³ jmuh³² hnoh², hi³ jáun² ño¹ jná¹³ hi³ hnoh² má²ná¹jún¹ bíh¹ uá¹jinh¹ la³jín³² tsá²u² ná¹juáh³ hi³ zian² bíh¹ hnoh². 2 ¡Nú¹ tianh³ dá² náh², hueh³ ziu³ máh¹! Jmu³ hua³hí¹³ la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ ziaun²³ ní² quián¹³, ñeh² bíh¹ hi³ tsa³hín³ ca³la³ jí³²; quí¹ má²cá²jé³² jná¹³ hi³ la³jé³² hi³ jmuh³² hnoh² tiá² í³ yáh³ la³ cun³ jmí¹ ca³tí²¹ í³ ta³ ní¹ Dió³². 3 Cháu¹ honh² la³ cun³ hi³ má²ca³heh³ náh² jáun² jí³ hi³ má²ca³niéih² náh² jáun² siáh³, hi³ ma³ti²¹ re² tí³ chí¹ján³; za¹ jmí¹ honh². Quí¹ ní¹juáh³ tiá² hueh²¹ náh² ziu³ máh¹, jáun² jná¹³ jáunh¹³ ní¹con² hnoh² la³jmí¹ ja³² jan² háin² cáun² jmái¹ hi³ tiá² níh¹ náh². 4 Tí³la³ cu³ jáun² zian² bíh¹ cu³ níó³ pih²¹ tsá²u² já¹ juú² Sardis ní², tsá² tiá² má²ca³ma³quiá¹ ha¹, tsá² hí³ tsa³ní³táunh¹ quiúnh¹ jná¹³ hi³ ná¹quih³² hmih³² tiá², quí¹ hi³ jáun² má²ca³tin¹ yáh³ tsú². 5 Ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmái¹, tsá² hí³ bíh¹ í³² quí³² hmih³² tiá², ha³ tiá² hin¹³ yáh³ jná¹³ hi³ jmái² tsá² hí³ ní¹ sí² ní¹ rá¹tioh³ hi³ jmái² tsá² í³² zian² cun³ jmí¹hi³nio², tí³la³ jná¹³ dá² má¹tson¹³ bíh¹ ní¹con² Ñuh³² jí³ ní¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ tsú² ní² siáh³ hi³ tsá² joh² jná¹³ bíh¹ tsá² hí³”.

6 “Ní¹juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, ¡cuí¹ nie¹³ tsú² re² lín³² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ní¹con² tsá² má²ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹!

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Filadelfia

7 “Né³² né³, zen² uá²jai³² jáí¹³ lá² ní¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ní¹ tsá² má¹lín³ cuáh³² já¹ juú² Filadelfia, hi³ zéih³ la³ lá²:

“La³ lá² juáh³ Tsá² jlánh¹ hien¹, Tsá² tson² jë¹, Tsá² quian³² hi³ llave quioh²¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, Tsá² nia³² hi³ ho³hñu³¹³, hi³ hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² í³¹³ jná¹³² má¹lí³² jáun², hi³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³jna³ tsú² ho³hñu³¹³ né³, hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² í³¹³ niá³² siáh³. Tsá² hí³ juáh³: 8 Jná¹³ cuo² lánh³ í³ ta²¹ quián¹³ hnoh². Sá¹ní² jie³, jná¹³ má²cá²jmú³² hi³ há²na²¹ cáun² ho³hñu³¹³ ní¹con² hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² í³¹³ jná¹³²; quí¹ uá¹jinh¹ cú¹pih²¹ pí³ zia³² quián¹³ náh², cu³ jáun² má²ca³tionh² bíh¹ náh² ta²¹ jáí¹³ quion²¹ jná¹³, ha³ tiá² má²ca³ma³zian¹³ yáh³ hnoh² ní¹con² jná¹³. 9 Sá¹ní² jie³ dúh¹, tsá² joh¹ hí³ *Satanás tsá² tí¹ jáin² hí³, tsá² í³¹ ná¹juáh³²³ hí³ hí³ lín³ *judíos ta³ tiá² lín³, ní¹con² tsá² hí³ jmu¹ jná¹³ héih³² hi³ tsa³dí³ñí³² ní¹ hó²¹ máh¹ hnoh², hi³ jáun² lí³ ní³² tsú² hi³ jná¹³ bíh¹ má²ca³ma³hnau¹ ná¹ hnoh². 10 Jmí¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ jáun² hi³ hniáuh³² cueh¹³ náh² honh² ca³ma³tih²¹ bíh¹ hnoh² héih³² jáun² quion²¹ jná¹³; hi³ jáun² dá² jná¹³ bíh¹ jmu¹ ná¹ hua³hí¹³ hnoh² ní¹juáh³ ní¹ má¹cuá³² uu³mí²tsí³² hi³ má²ja³quián³ cua¹³ jáun² ní¹ hué²¹ lá² hí³ ca³ lan³ ca³la³ jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lá². 11 Quí¹ má²ja³quián³ bíh¹ jáunh¹³ jná¹³; jáun² tiá³ zianh³² la³ cun³ hi³ zia³² ní² ní¹con² náh², hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² quin³ *có²ron¹ná¹ quián¹³ náh². 12 Ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmái¹, tsá² hí³ bíh¹ jmu¹ jná¹³ hi³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ cáun² pí²lia²¹ níéh³ hñu³ hien¹ quioh²¹ Dió³² Juóu³² jná¹³, hi³ jáun² jmí¹lín³ bíh¹ tiú²uú² cua³han² tsú² néih³ jáun². Tí³ coh³ quioh²¹ tsá² hí³ né³ tón¹³ jná¹³ hi³ jmái² Dió³² Juóu³² jí³ hi³ jmái² juú² quioh²¹ Dió³² Juóu³² jná¹³ hí³, la³ cun³ juú² Jerusalén hmaí²¹ yáh³, juú² ja³ jáun² ní¹con² Dió³² Juóu³² jná¹³ tí³ hñu³mí³cuú²; ja³bí¹ tón¹³ jná¹³ siáh³ hi³ jmái² huen² ná¹, cáun² hí³ jmái² hmaí²¹”. 13 “Ní¹juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, ¡cuí¹ nie¹³ tsú² re² lín³² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ní¹con² tsá² ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹!

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Laodicea

14 “Né³² né³, zen² siáh³ jáí¹³ lá² ní¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ní¹ tsá² má¹lín³ cuáh³² zian² já¹ juú² Laodicea, hi³ zéih³ la³ lá²:

“Tsá² jlánh¹ re² nau³² jáí¹³, Tsá² qui³ tson² jë¹, Tsá² lín³ hi³ mí¹zioh²¹ ca³tí²¹ la³jé³² hi³ ca³jmú³ Dió³², Tsá² hí³ bíh¹ juáh³ la³jé³² jáí¹³ ní¹ hná¹ lá²: 15 Cuo² re² bíh¹ jná¹³ he³ lánh³ í³ ta²¹ quián¹³ hnoh². Tiá² má²zian² yáh³ hnoh² hi³ ca³tin¹ jná¹³ ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², hi³ sa³jun³ hau² yáh³ hnoh² jná¹³. ¡Sá¹jmí¹ hi³ má²zian² hnoh² hi³ ca³tin¹ jná¹³ dúh¹, ho³ hí³ hau² náh² jná¹³! 16 Tí³la³ cun³ ní¹ hi³ tí³ í³¹ lín³ náh² la³jmí¹ í³² jmí² cháu³ bíh¹, sa³jun³ chéi³ sa³jun³ cuóuh³ yáh³, quí¹ hnoh² dá² cáun² í³¹ hain²¹ náh² ja¹ bíh¹, hi³ jáun² dá² cáun² hñei²¹ bíh¹ jná¹³ hnoh²

hngá1máh3 ca3tin1 ma3tsu3 ma3jónh32 jáh3 hláih1 la3ní1 hi3, jáh3 hláih1 ca3hin3 hi3 ní1 jmí1 cuñh2 jáun2 chí1 hi3 jmí1 má2jún1. 13 Jáh3 ní1 má2gon3 hi3 jmu2 síáh3 hliáun3 lí21 hi3 í3 hua3jueh32 hi3 ca3la3 hi3 jmu2 síáh3 hi3 so23 sít chí3cuú2 hi3 cha23 ní1 hué21 lá2 ní1 ta3 ní1 la3jín32 tsá2 zian2 hngá1máh3 lá2. 14 Hi3 jáun2 cun3quionh3 la3jé32 lí21 hi3 ca3jmu3 jáh3 hi3 cun3quionh3 jái13 hi3 ho2 cha13 jáh3 hláih1 la3ní1 hi3 né3, ca3ma3can2 tsá2 zian2 ní1 hué21 lá2. Jáun2 ca3jmu3 síáh3 héih32 ní1con2 tsá2 zian2 hngá1máh3 lá2 hi3 jmah3 tsú2 jan2 jáh3 láin1 la3 cun3 rón32 jniá3 jáh3 hláih1 la3ní1 hi3, jáh3 jmí1 cuñh2 hi3 quionh3 mí1tá3, tí3la3 má2lain32 bíh1. 15 Jáun2 jáh3 hláih1 ní1 má2gon3 hi3 hiauh3 jái13 hi3 tónh32 jmí2chí3 quioh21 nóh32 má2dí1lái13 jáh3 hláih1 la3ní1 hi3, hi3 ca3la3 hi3 í3 hléh32 síáh3 nóh32 dí1lái13 jáun2, jí3 hi3 jmu3 hi3 hiá1 tsán13 tsá2 tiá2 hnió3 ma3tsu3 ma3jáuh32. 16 Ja3bí1 ca3jmu3 síáh3 jáh3 ní1 má2gon3 hi3 héih32 hi3 ca3la3 jín32 tsáu2 hniáuh32 taun3 cáun2 lí21 cuá2 chu21 quioh21 ho3lá2dá2 chí1quie13, uá1 hi3 tsá1míh1 ho3 tsá2 má2lieih21, uá1 hi3 tsá2 hánh3 ho3 tsá2 tia3mii2, uá1 hi3 tsá2 má2ná1hlánh1 ho3 tsá2 zian2 hi3 ca3tin1 hmóu32. 17 Ja3bí1 ca3jmu3 síáh3 jáh3 hi3 héih32 hi3 hí1 jan2 tiá2 hin2 í3 lá32 ho3 hi3 hna3 nř1juáh3 tiá2 la3 quian32 yáh3 tsú2 lí21 hi3 í3 jáun2 hi3 jmá2 jáh3 hláih1 hi3, ho3lá2dá2 número quioh21 hi3 jmá2 jáh3 hi3.

18 Hniáuh32 quia3lín3 jmí1 tsé3 bíh1 tsú2 ca3ti21 hi3 ní2. Jáun2 lí3ua3 jan2 tsá2 quia3lín3 jmí1 tsé3 bíh1 lí32 hnauh13 he3 hnió3 juáh3 número jáun2 quioh21 jáh3 hláih1 hi3, qui1 número jáun2 dá2 í3 hi3 jmá2 jan2 tsáu2 bíh1, hi3 tí3 jñéi3 nio2 hña3láu3 tsí21 hnaih32 nio2 quiú3 jñéi3.

Sun1 hi3 ná1hie32 tsá2 má2ca3liáun3

14 Jmí1 lí21 jáun2 né3 ca3jien1 jná13 Tsá2 lín3 hi3 *Já1ziáh2 míh1 hi3 zenh2 tsí3 máh3 Sión la3 má2quionh3 tán1 hña3láu3 tsí21 tu3la3quiún3 mei21 tsá2 má2ná1tón21 hi3 chí1quie13 hi3 jmá2 Já1ziáh2 míh1 hi3, jí3 hi3 jmá2 Jméi2 tsú2 nř2 síáh3. 2 Jmí1 jáun2 ca3ná32 jná13 cáun2 mah1 hi3 ja3 hñu3mi3cuú2. Mah1 jáun2 niéih3 la3jmí1 niéih3 cuú2jeh3 ní1 hí1cha23 jmá2 ní1 ñe1 lín21, jí3 la3jmí1 niéih3 mah1 quioh21 miíh32 nř2 síáh3; máh1 hi3 ca3ná32 jná13 jáun2 dá2 í3 la3jmí1 í3 sun1 quioh21 tsá2 ná1quien2 tun32 pih21 hi3 cai32 tsú2. 3 Tsá2 hi3 jmí1 ní1ná1hie32 cáun2 sun1 hma21 ní1 ta3 ní1 Tsá2 cuá1tsi21 hi3 hmá2si1, ní1 ta3 ní1 tá1 quiun3 tsá2cuú2 tsá2chín3, jí3 ní1 ta3 ní1 jí3lín2 tsá2daun32 hi3 nř2 síáh3; hí1 jan2 yáh3 tiá2 hin2 jmí1 í3 lř3 tí2 sun1 jáun2, jé32la3 hmóu32 tsá2 hña3láu3 tsí21 tu3la3quiún3 mei21 hi3 bíh1 tí2, tsá2 ca3liáun3 hi3 ní1 hué21 lá2. 4 Tsá2 hi3 bíh1 tsá2 tiá2 í3 má2ca3cuu3 ca3hlian3 quionh3 tsá2mi3 juón1, tsá2 hí1 cónh3 tiá2 í3 ca3jmu3 ca3tsau3 yáh3. Tsá2 hi3 dá2 ní3táunh1 cu3chin1 cu3hna21 Tsá2 lín3 hi3 Já1ziáh2 míh1 lí3ua3 cáun2 ní1 tsó21. Tsá2 hi3 má2ca3liáun3 ja1 quioh21 tsá2mi3cuún2 cun3quionh3 hi3 ca3ma3hmah1 Tsá2 lín3 hi3 Já1ziáh2 míh1, hi3 ná1lín3 la3jmí1 í3 hi3 lau32 la3ní1, hi3 cue32 tsáu2 ní1con2 Dió32 jí3 ní1con2 Tsá2 lín3 hi3 Já1ziáh2 míh1. 5 Tsá2 hi3 bíh1 tsá2 tiá2 ca3hléh3 hí1 cáun2 jú1 tř1já2, hú1tá1 tsá2 jin2 cu3tí13 bíh1 hi3.

Jái13 hi3 ngai32 gáun3 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32

6 Jmí1 lí21 jáun2 ca3jien1 jná13 síáh3 jan2 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 hi3 hí1ranh32 chí3cuú2 ní1 ñe1 lín21. Tsá2 hi3 né3 quian32 jú1 chú32 hi3 quien2 la3 cun3 jmí1hi3nio2 hi3 hléh32 ní1con2 tsá2 tionh2 ní1 hué21 lá2, la3 cun3 la3jín32 tsá2 zian2 ma3 quin32 ma3 caun32 hué32, ca3la3 jánh3 dú1 ní1 mí1zionh2 tsáu2, jí3 la3jáh3 dú1 ní1 juo3 tsá2 jma2 nř2 síáh3. 7 Tsá2 hi3 né3 ca3hléh3 tiá3 hi3 ca3juáh3 la3 lá2: —Juénh2 náh2 jmu3 ní1con2 Dió32, jí3 hi3 ma3quien13 náh2 tsú2, qui1 má2cá2chó32 bíh1 jmá1 hi3 má2ra3tsi32 Dió32 héih32; jáun2 ma3tsú1 ma3jónh21 náh2 Tsá2 ca3jmu3 hi3 la3 cu3 la3 juéh3 mř3cuú2, la3 má2quionh3 jmé2miih21 jí3 la3jé32 ní1 ñe132 jmá2 nř2 síáh3. 8 Jmí1 lí21 jáun2 ja3 síáh3 tsá2 ní1 má2gon3 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32, hi3 ca3juáh3: —Má2já2hín3 bíh1 juú2 Babilonia, má2já2hín3 bíh1 juú2 chí1 hi3 jlánh1 jmí1 jmu2 hi3 hen2 tsé3 tsá2 zian2 tá1 cáun2 hngá1máh3 la3jé32 hi3 hlah3 hi3 hó32, la3juah21 dúh1 hi3 ca3hin3 tsú2 tsá2 hí3 mu2 ráu3 má2zéih1! 9 Jmí1 jáun2 la3jui32 ja3 síáh3 tsá2 ní1 má2gáun3 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 hi3 hún1 cú2tiú2 cú2jan32 lín32, hi3 juáh3 la3 lá2:

—Lí3ua3 jan2 tsá2 má2tsú2 má2jónh32 jáh3 hláih1 la3ní1, jí3 la3 má2quionh3 nóh32 hi3 dí1lái13 jáh3 hi3, jí3 hi3 he3 tsú2 síáh3 lí21 hi3 taun3 jáun2 chí1quie13 ho3lá2dá2 cuo2 tsú2, 10 jáun2 tsá2 la3 hi3 bíh1 ca3tin1 quiunh21 la3jé32 la3 cun3 hi3 ma3tsau13 jáun2 Dió32 ca3la3 hi3 míh23 lín32 tsé3, la3jmí1 hính23 tsú2 mu2 ráu3 hngó32 hi3 má2zéih1 lín21. Tsá2 la3 hí3 bíh1 tsa3ma3tso2 tsé3 ja1 sí2 í3 cun3quionh3 ju21 quín1 azufre ní1 ta3 ní1 la3jín32 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 tsá2 chun1, jí3 ní1 ta3 ní1 hnga2 Tsá2 lín3 hi3 *Já1ziáh2 míh1. 11 Ca3la3 cun3 jmí1hi3nio2 bíh1 cuá32 mí2ní1 ní1 ná1má2tso2 jáun2 tsá2 hí3 tsé3; cun3 tiá2 tie3 nio2 bíh1 ní1 tionh1 tsú2 jáun2 la3 huá2 la3 jma2, nř1juáh3 tsá2 má2tsú2 má2jónh32 jáh3 hláih1 hi3 la3 má2quionh3 nóh32 hi3 dí1lái13 jáh3, ho3 lí3ua3 jan2 tsá2 he3 síáh3 lí21 quioh21 hi3 jmá2 jáh3 hi3.

12 Jáun2 né3, hniáuh32 tion3 tsé3 bíh1 tsá2 joh1 Dió32, tsá2 má2má2tí32 hi3 héih32 quioh21 Dió32 jí3 hi3 nio2 síáh3 cáun2 tsé3 ní1con2 Jesús.

13 Jmí1 lí21 jáun2 ca3ná32 jná13 síáh3 cáun2 mah1 hi3 ní1ca3hléh3, hi3 ní1juah21:

—Tón3 ní1 sí2 jái13 lá2: “Héhn3 ma3 jmí1 ren2 tsá2 hiá1 tsán13 hi3 tanh2 ta21 Tř32 Juo13 dí2 né32 tí3 chí1ján3”.

Jáun2 Jmí2chí3 Chun1 síáh3 ní1ca3juáh3:

—Ján3, má2tiánh3 tsú2 tie3 cun3ní1 hi3 ca3ti21 la3jé32 ta21 hi3 lř2jmú3, qui1 ta21 hi3 ca3jmu3 tsú2 tsa3toh3 cu3lí21 quionh3 tsú2 ní1 tsa3tiánh2 tsú2 jáun2 tie3.

Hi3 ca3láu2 cuá1 hué21

14 Jmí1 má2lí32 jáun2 né3 ca3jé32 jná13 cáun2 jnie2 tiá2; ní1 jnie2 jáun2 né3 cuá1tsi21 jan2 tsá2 jniá3 la3jmí1 jniá3 tsá2mi3cuún2. Tsá2 hi3 jmí1 hun1 cáun2 *có2ron1ná1 hi3 í3 cú1mí1niau21 chí1, jí3 hi3 zianh32 síáh3 cáun2 mí1jla2 rá1lính2 hmu3 lín32. 15 Jáun2 cua3han3 síáh3 jan2 tsá2cuú2

tsá²ta³ Dió³² ñéih³ hñú³ hén¹ jáun² hi³ hleh³² tiá³ lín³² hi³ liéinh³² tsá² cuá¹tsi²¹ hi³ ñí¹ jnie², hi³ juáh³:

—¡Má²ca³láu² bíh¹ má³ ñí¹ hué²¹ nř², má²juú² bíh¹; né³² né³, tiú¹ chí² hieh² quionh³ mí¹jla² rá¹lín² nř² quián¹³, jáun² quiaun²!

16 Jáun² tsá² cuá¹tsi²¹ hi³ ñí¹ jnie² né³ ca³nga³ mí¹jla² quioh²¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ ca³ziú³ ca³liauh³ la³jř³² la³ cun³ hi³ ca³láu² hngá¹máh³ lá².

17 Jmí¹ li²¹ jáun² né³ cua³han³ siáh³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñéih³ hñú³ hén¹ zeh² jáun² hñú³mi³cuú², hi³ zianh³² siáh³ cáun² mí¹jla² rá¹lín² hi³ hmu³ lín³².

18 Jáun² cua³han³ siáh³ cónh³¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹ lř³ ñí¹hiú¹³, tsá² hi³ ho² jái¹³ ñí¹con² sř²; tsá² hi³ ca³hléh³² tiá³ hi³ ca³teh³ tsá² zianh³² hi³ mí¹jla² rá¹lín² hmu³ lín³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ngá¹ mí¹jla² rá¹lín² hmu³ nř² quián¹³ chí² hieh² mí³ uóun²jeh¹³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ nř², qui¹ má²juú² lín³² bíh¹.

19 Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³nga³ mí¹jla² jáun² quioh²¹ ñí¹ hué²¹ lá², hi³ ca³tiú³ chí² hieh² mí³

uóun²jeh¹³ hi³ má²ca³láu² jáun² ñí¹ hué²¹ lá², jáun² ca³tót³ tsú² tí³ ñeh² ñí¹ lř¹³ jlín³² tsú² hi³ quiáuh³²

jmai²¹; hi³ jáun² né³ hnió³ juáh³ ca³ti²¹ la³jř³² hi³ ma³tsau¹³ tsú² jáun² Dió³² ca³la³ hi³ míh²³ lín³² tsř³.

20 Mí³ uóun²jeh¹³ jáun² né³ ca³quiauh³ tsú² jmai²¹ ñí¹ lř³ tí³ cheih³² juú²; jmí¹ ca³quiauh³ tsú² jáun² jmai²¹ mí³ uóun²jeh¹³ né³, jmí² bíh¹ ca³hué², hi³ lř³ cáun² cho² ñe¹ la³ cun³ tiéh¹ ho³ jan² tsa³cuá¹. Ñí¹ ca³ta³ná¹ho³ jmí² jáun² tí³ cun³ hni³² nio² hña³láu³ kilómetros.

Quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² quian³² quiau³ uu³mí²tsi³² ñí¹ má²ca³táuh³

15 Jmí¹ li²¹ jáun² ca³jře³² jná¹³ siáh³ cáun² li²¹ hi³ cáu² hi³ jueh³² lín³² hñú³mi³cuú². Ca³jien¹ jná¹³ quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ná¹quian³² tá¹ quiau³ uu³mí²tsi³² ñí¹ má²ca³táuh³; hi³ jáun² né³, cun³quionh³ hi³ jáun² bíh¹ má²tsá¹³ hi³ míh²³ tsř³ Dió³².

2 Ca³jře³² jná¹³ siáh³ cáun² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jmí²mi-ih²¹ hi³ lř³ hu³² má²ná¹jan² quionh³ sř². Can³² jmí²miih²¹ jáun² né³ jmí¹ ná¹táun³ la³jřín³² tsá² ca³cah¹³ jmái¹ ñí¹con² jáh³ hláih¹ hi³ jř³ ñí¹con² nóh³² hi³ dí¹láin¹ jáh³ jř³ número quioh²¹ hi³ jmái² jáh³ siáh³. Tsá² hi³ né³ ná¹zianh³² ma³ cáun² tun³² pih²¹ cai³² tsú² hi³ má²ca³cué³ Dió³², 3 hi³ jáun² má²ná¹hie³² sun¹ hi³ la³ ca³híe³ hla¹ Moisés tsá² quian²¹ Dió³², jř³ sun¹ quioh²¹ Tsá² lín³ hi³ *já¹ziáh² míh¹ nř² siáh³, hi³ juáh³ la³ lá²:

Hnú² Dió³² Juo¹³ jnoh¹, Tsá² cú² juenh² lín³², hi³ cáu² hi³ jueh³² lín³² bíh¹ má²ca³jmuh³ hnú², hnú² Re²¹ Tsá² chin¹ ñí¹con² la³jř³² hué³² hi³ zia³² tá¹ cáun² hngá¹máh³,

hnú² bíh¹ lín³ nú² Tsá² chun¹, Tsá² ma³tih²¹ jeh² la³ cun³ la³jř³² hi³ jmuh³².

4 Hnú² Ti³² Juo¹³ jnoh¹, ĺhin² bí¹ tsánh² tiá² jmu³ juéh² ñí¹con² hnú²,

hin² bí¹ tsánh² tiá² ma³quien² hnú²?
Qui¹ jř³²la³ huen² hnú² bíh¹ Tsá² hén¹ nú², hi³ jáun² dá² la³jřín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ ja³tú¹ ja³lín³ hi³ ma³tsu³ ma³jáuh³² hnú²,

qui¹ má²ca³jře³ bíh¹ tsú² hi³ hnú² bíh¹ rá²tsih³² héih³² la³ cun³ ca³ti²¹.

5 Jmí¹ li²¹ jáun² ca³jře³² jná¹³ siáh³ hi³ ca³niá³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hén¹ quioh²¹ hñú³ hén¹ tí³ hñú³mi³cuú², ñí¹ nio¹ jáun² jái¹³ quioh²¹ nio³² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³². 6 Ñéih³ hñú³ hén¹ jáun² bíh¹ ca³huén² tá¹ quiaun³ tsá²cuú²

tsá²ta³ Dió³², tsá² ná¹quian³² hi³ tá¹ quiau³ uu³mí²tsi³² jueh³² jáun²; tsá² hi³ ná¹quih³² hmih³² zín³ tiáu² jon³ cu³tř³, hi³ ná¹hñéih³ siáh³ láu² cú¹mí¹niau²¹ ñí¹ tsř³ tsú².

7 Jáun² jan² tsá² quion³ tsá²cuú² tsá²chin³ hi³ ca³zianh³ tá¹ quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ma³ cáun² uon² hi³ lř³ cú¹mí¹niau²¹, hi³ ca³la³ hi³ ná¹canh² hi³ míh²³ jáun² tsř³

Dió³² Tsá² zian² hi³ cun³ jmí¹hi³nio². 8 Hi³ ñéih³ hñú³ hén¹ jáun² né³ ca³cónh³² mí²ñí¹ hi³ lř³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹

cuá¹quien² lín³² Dió³² jř³ hi³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ho² tsú² pí³ nř² siáh³. Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmí¹ lř¹³ hi³

ñéih³ jáun², ca³la³ tí³ ñí¹ ca³táuh³ tá¹ quiau³ uu³mí²tsi³² hi³ má²ná¹zianh³² jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ Dió³² máh³ má²lř¹³.

Uon² tioh³ uu³mí²tsi³²

16 Jáun² jná¹³ ca³náí³² siáh³ cáun² mah¹ hi³ ñí¹ja²¹ tí³ ñéih³ hñú³ hén¹ jáun² hi³ ñí¹ca³záih³ tsú² tá¹ quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² la³ lá²:

—Cuá²can²¹ náh² ñí¹ hué²¹ ó³² tá¹ quiau³ uon² hi³ ná¹canh² hi³ míh²³ jáun² tsř³ Dió³².

2 Jáun² ngau³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² la³ñí¹ hi³ ca³ñí¹can¹ uon² jáun² quioh²¹ ñí¹ hué²¹, jmí¹jáun² ca³la³ jřín³² tsá² má²ná¹quian³² li²¹ quioh²¹ hi³ jmái² jáh³ hláih¹ hi³ jř³ hi³ má²tsú² má²jónh³² tsú² siáh³ nóh³² hi³ dí¹láin¹ jáh³ hi³, ca³hián² hmah² hlah³ hi³ cú² hi³ chéi³ cu³tř³.

3 Jáun² ngau³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² ñí¹ má²gon³ hi³ ca³ñí¹can¹ uon² quioh²¹ ñí¹ jmí²miih²¹, jmí¹jáun² né³ ca³jéinh³² jmí² tá¹ cáun² jmí²miih²¹ la³juah²¹ dúh¹ jmí²hán¹ tsá² lř²jngah³ tsáu², jmí¹jáun² ca³hiá² cá²tsan³ ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹ jáh³ jmí¹ tiáunh¹ hñú³ jmí²miih²¹.

4 Ñí¹ má²gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³can³ siáh³ uon² quioh²¹ ñí¹ quioh²¹ la³jř³² jmí² cua³ jř³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ ñel³² jmái² nř² siáh³, hi³ jáun² jmí² bíh¹ ca³lan³ la³jř³² jmái². 5 Jáun² ca³náí³² jná¹³ hi³ ca³hléh³² tsá²cuú² tsá² ta³ Dió³², tsá² ho² hi³ jái¹³ ñí¹con² jmái², hi³ ca³juáh³:

Hnú² bíh¹ jan² Tsá² rá²tsih³² héih³² re², Tsá² chun¹ nú²,

Tsá² qui³ cónh³ jmí¹ zian² nú², hi³ zian² nú² la³ má²zian² jáun²,

qui¹ hnú² bíh¹ má²lř²ra³tsih³² héih³² la³ cun³ ca³ti²¹,

6 qui¹ tsá² ó³² bíh¹ ca³táin³ jmí²hán¹ tsá² joh² hnú², jř³ jmí²hán¹ tsá² jmí¹ ná¹lín³ tí³² jeh² hnú² nř² siáh³, hi³ jáun² dá² jmí² bíh¹ má²lř²hinh²¹ nú² tsú² ta³né³²;

qui¹ la³ nř² ca³tin¹ quiunh²¹ yáh³ tsú².

7 Hi³ jáun² ca³náí³² jná¹³ siáh³ cáun² mah¹ hi³ ñí¹ja²¹ la³ tí³ ñí¹ zeh¹ jáun² ñí¹hiú¹³, hi³ ñí¹ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ cu³tř³, hnú² Ti³², Dió³² Tsá² cú² Tsá² juenh², hnú² bíh¹ Tsá² rá²tsih³² héih³² ca³la³ re² tso² cu³tř³ la³ cun³ ca³ti²¹.

8 Jáun² ja³ siáh³ tsá² ñí¹ má²quion³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³can³ siáh³ uon² quioh²¹ ñí¹ quioh²¹ hiú²;

ma³ jan³² ní¹juáh³ ha³ lánh³ rón³² lǐ³ tá¹³. ¹³Jná¹³ bíh¹ la³² Tsá² lín³ huéh³ la³ ní¹ ca³la³ tí³ huéh³ ní¹ táuh³, Tsá² ní¹ ca³lí³liau³ jí³ ca³la³ tí³ ní¹ táuh³, Tsá² lín³ ná¹ mí¹ziah²¹ jí³ la³ tí³ ní¹ ca³tú² ca³hián².

¹⁴“Hénh³ ma³ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² ma³ jí² ha¹, qui¹ jáun² lǐ¹³ cuh³ má³ hí³ há³² hmá² cue³² jmá¹ hí³ lǐ¹³ zian² tsú², jí³ hí³ jáun² lǐ¹³ hí³ siáh³ juí³² ho³hñú¹³ hiah³² hu²¹ juú² jáun². ¹⁵Cheih³² jáun² bíh¹ tá¹tonh¹ tsá² ná¹lín³ tsái², tsá² lín³ tsá² hláinh¹, tsá² juón¹, tsá² jngih² tsáu², tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹, jí³ la³jín³² tsá² jéih³² jú¹ tí¹jái² ní² siáh³.

¹⁶“Jná¹³ la³², Jesús, má²lǐ²zén³² ná¹ jan² tsá²cuú² tsá²tán² hí³ cué³² jú¹ tson² ní¹con² hnú² hí³ ca³tin¹ tsá² má²ná¹lín³ cuáh³². Jná¹³ bíh¹ Tsá² lín³ ná¹ chí² zen² hí³ ca³hion² quioh²¹ hla¹ Dá²vi²¹, la³ cun³ Tsá² jón²zǐh¹ jón²cho¹ tsú², hí³ lín³ jná¹³ siáh³ chí¹jmá¹ juenh¹³ hí³ hian³² tí³ ca³jniá³².

Cáun² jái¹³ hí³ té²³ tsú² ní¹ má²ca³táuh³

¹⁷Jáun² né³, Jmí²chí³ Chun¹ quionh³ jí³ tsá² má²nióh³² jái¹³ quionh³ Tsá² lín³ hí³ *já¹ziáh² míh¹ juáh³:

—i¹Na³²!

Hí³ jáun² tsá² ná¹í³² né³ cuí¹ juáh¹³ siáh³:

—i¹Na³²!

Hí³ jáun² ní¹juáh³ tsá² hí¹quiéin² tsí³, cuí¹ já² tsú²; qui¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ hính³ jmá¹ hí³ jmu² hí³ lǐ¹³ zian² tsú², jmá¹ tiá² hmah²¹ quien² hí¹ cú¹pih²¹, jáun² cuí¹ hính¹³ tsú².

Ní¹ ca³táuh³ hie³² ha³ lánh³ hniáuh³² jmu³ tsú²

¹⁸Jná¹³ bíh¹ tsá² cué²³ ná¹ jú¹ tson² ní¹con² tsá² ná¹í³² jái¹³ hí³ má²lǐ²cué³² Dió³² hí³ má²rá¹tioh³ sí² lá², hí³ juah³² jná¹³ la³ lá²: Ní¹juáh³ lí³ua³ jan² tsá² ná²tsin³ jái¹³ lá², ja³bí¹ Dió³² na³tsin³ uu³mí²tsí³² quioh²¹ tsú², la³ cun³ uu³mí²tsí³² hí³ rá¹juáh³ jáun² hnga² sí² lá². ¹⁹Hí³ lí³ua³ jan² tsá² quin³ siáh³ cá² jon¹ jái¹³ hí³ má²lǐ²cué³² Dió³² hí³ má²rá¹tioh³ sí² lá², jáun² ja³bí¹ Dió³² quin³ siáh³ jái¹³ ní¹con² tsú² hí³ jmí¹ lǐ¹³ cuh³ má³ hí³ há³² hmá² jmu² hí³ lǐ¹³ zian² tsú², hmá² hí³ rá¹hie³² ní¹ sí² lá², hí³ sa³jun³ lí³ zia³² siáh³ jái¹³ hí³ hí³ tsú² juú² hien¹ hí³ rá¹hie³² ní¹ sí² lá².

²⁰Tsá² má²tson² la³jí³² hí³ ní², juáh³ la³ lá²:

—Ján³, tia³juí³² lín³² bíh¹ má²jáunh¹³ jná¹³.

Re² bíh¹ la³ jáun². i¹Na³² hniu³² Jesús Tí³² Juo¹³ jnoh¹!

²¹Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² Jesús Tí³² Juo¹³ dí² la³jín³² hnoh². Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ ní².